BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XV
E
12
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

SS. D. N.

BENEDICTI XIV.

OPERA

IN DUODECIM TOMOS DISTRIBUTA

TOMUS VI.

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI XIV.

PONT. OPT. MAX.

ACTA ET DECRETA

IN CAUSIS

BEATIFICATIONUM

ET

CANONIZATIONUM

ALIISQUE

AD SACRORUM RITUUM MATERIAM

PERTINENTIBUS

AD ANNUM PONTIFICATUS SUI DECIMUM.

ROMÆ MDCCLI.

EXCUDEBANT NICOLAUS, ET MARCUS PALEARINI

ACADEMIÆ LITURGICÆ CONIMBRICENSIS TYPOGRAPHI.

SUPERIORUM FACULTATE.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX CAPITUM
TOMI VI.

P *Roemium Operis*. Pag. 1

CAPUT I. *Decreta generalia edita a SS. D. N. BENEDICTO XIV. ſuper Cauſis Beatificationis Servorum Dei, & Canonizationis Beatorum*

I. *Decretum generale de probatione ſubſidiaria Virtutum, aut Martyrii Servorum Dei ex Teſtibus de auditu, aliiſque adminiculis* 3

II. *Decretum Generale de non miſcendis, ſeu complicandis, in Cauſis non Martyrum, Virtutum, & miraculorum dubiis, imo neque transponendis, aut differendis, ut ſuſpenſa reſolutione ſuper Virtutibus, ad miracula expendenda procedatur* 6

III. *Decretum generale. Miracula in Cauſis Canonizationis procedentibus per viam caſus excepti, dici debent ſecuta poſt indultam venerationem, ſi ſecuta ſint poſt primam cultus conceſſionem, aut poſt complementum centenarii cultus, antequam de eodem prolata ſit ſententia* 8

IV. *Decretum generale. Plura Statuuntur ad rectam Cauſarum Beatificationis, & Canonizationis diſcuſſionem opportuna, ac neceſſaria* 13

CAPUT II. *Decreta ſuper ſignatura Commiſſionis, & Remotione Obſtaivorum*

I. *Decretum in Cauſa Ven. Servi Dei Franciſci de Caſtillo S. I.* 19

II. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Joannis de Britto Soc. Jeſu Sacerdotis* 21

III. *Decretum. In Cauſa Ven. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal* 24

IV. *Decretum. in Cauſa Beatificationis Servi Dei Joannis de Avila Magiſtri nuncupati* 25

V. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Innocentii XI.* 28

VI. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Cæſaris de Bus* 29

CAPUT III. *Decreta ſuper Caſu excepto.*

I. *Decretum. Ambianen., ſeu Gandaven. Canonizationis B. Coletæ Virginis Reformatricis Ordinis Sanctæ Claræ* 30

II. *Decretum. Cremonen. Canonizationis B. Stephanæ de Quinzanis Fundatricis Venerabilis Monaſterii S. Pauli Oppidi Soncini, Ordinis Prædicatorum* 31

III. *Decretum Corduben. Canonizationis B. Alvari de Corduba Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum, & Fundatoris Cœnobii ſub titulo S. Dominici de Scala Dei Civitatis Cordubæ* 32

IV. *Decretum. Tuden. Canonizationis B. Petri Gonzalez Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum San-Telmi nuncupati* 32
V. *Decretum. Bituricen. Canonizationis B. Joannæ Valeſiæ olim Reginæ Franciæ, & Fundatricis Ordinis SS. Annuntiationis B. Mariæ Virginis ſub Regula S. Franciſci* 33
VI. *Decretum. Firmana Canonizationis B. Gerii a Monte Sancto Sancti nuncupati* 34
VII. *Decretum. Panormitana Canonizationis B. Benedicti a S. Philadelphio Laici Profeſſi Ordinis Minorum Obſervantium Reformatorum S. Franciſci* 34
VIII. *Decretum. Senen. Canonizationis B. Franciſci Patritii Sacerdotis Profeſſi Ordinis Servorum B. M. V.* 35
IX. *Literæ Apoſtolicæ in Forma Brevis BENEDICTI Papæ XIV. ſuper Caſu excepto in Cauſa B. Nicolai Albergati S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopi Bononiæ* 36
Lectiones in Feſto B. Nicolai Albergati Epiſcopi, & Confeſſoris 43
X. *Decretum. Novarien. Canoniz. B. Pacifici a Ceredano Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia* 45
XI. *Decretum. Cremonen. Canoniz. B. Alberti a Bergamo Tertii Ordinis Prædicatorum* 45
XII. *Decretum. Lisbonen., ſeu Viſen. Canonizationis B. Gilii, ſeu Ægidii Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum* 48
XII. *Decretum. Poſnanien. Canoniz. B. Ladislai de Gielniow Sacerdotis Profeſſi Ordinis Minorum Obſervantium S. Franciſci* 54
XIV. *Decretum. Forolivien. Canoniz. B. Marcolini a Forolivio Sacerdotis Profeſſi Ord. Prædicatorum* 57
XV. *Decretum. Tarviſina Canoniz. B. Henrici de Bolzano* 60
CAPUT IV. *Decreta ſuper Martyrio, & Cauſa Martyrii*
I. *Decretum. In Cauſa Ven. Servorum Dei Rodulphi Aquavivæ, ac Sociorum e Soc. Jeſu* 63
II. *Decretum. In Cauſa Ven. Servorum Dei Ignatii de Azevedo, & aliorum trigintanovem e Soc. Jeſu* 65
CAPUT V. *Decreta ſuper Virtutibus.*
I. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Franciſci Caraccioli Clericorum Regularium Minorum Fundatoris* 69
II. *Decretum. In Cauſa Ven. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal* 69
III. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Nicolai Factor Sacerdotis Profeſſi Ord. Min. Obſerv.* 70
IV. *Decretum. In Cauſa ſeptem Beatorum Fundatorum Ordinis Servorum B. M. V.* 72
V. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Petri Claver Sacerdotis profeſſi Soc. Jeſu* 73

CA-

CAPUT VI. *Decreta ſuper Miraculis* 73

I. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Alexandri Sauli ex Clericis Regularibus Congregationis S. Pauli, Barnabitis nuncupatis, Epiſcopi Alerien., & Papien.* 77

II. *Decretum. In Cauſa Ven. Servi Dei Camilli de Lellis Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis* 78

III. *Decretum. In Cauſa Canonizationis B. Fidelis a Sigmaringa Ordinis Minorum Capuccinorum* 79

IV. *Decretum. In Cauſa Canonizationis B.Catharinæ de Ricciis* 81

V. *Decretum. In Cauſa Canonizationis B. Petri Regalati Ordinis Minorum, apud Hiſpanos Regularis Obſervantiæ S. Franciſci Reſtauratoris* 84

VI. *Decretum. In Cauſa Canonizationis BB. Septem Fundatorum Ord. Ser. B. Mariæ Virginis* 84

VII. *Decretum. In Cauſa Canonizationis B. Camilli de Lellis* 87

VIII. *Decretum. in Cauſa Canonizationis B. Joſephi a Leoniſſa Sacerdotis Profeſſi Ordinis Minorum S. Franciſci Capuccinorum* 89

IX. *Decretum.In Cauſa Beatificationis Ven.Servi Dei Hieronymi Æmiliani Fundatoris Congregationis Somaſchæ* 92

X. *Decretum. In eadem Cauſa Beatificationis Ven. Servi Dei Hieronymi Æmiliani* 94

XI. *Decretum. In Cauſa Beatificationis Ven. Servi Dei Joſeph a Matre Dei Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Fundatoris* 99

CAPUT VII. *Bullæ Canonizationis, & Brevia Beatificationis* 101

Pro Beatificatione Ven. Servi Dei Alexandri Saulii. Decretum, quo ſtatuitur, tuto procedi poſſe ad Beatificationem in caſu &c. 102

Breve Beatificationis Ven. Servi Dei Alexandri Saulii 103

Pro Beatificatione Ven. Servi Dei Camilli de Lellis. Decretum, quo ſtatuitur tuto procedi poſſe ad Beatificationem in caſu &c. 105

Breve Beatificationis Ven. Servi Dei Camilli de Lellis 107

Breve Beatificationis Ven. Servi Dei Hieronymi Æmiliani 109

Pro Beatificatione Ven. Servi Dei Joſephi a Matre Dei. Diſpenſatio a propoſitione dubii, an tuto procedi poſſit ad Beatificationem &c. 113

Breve Beatificationis Ven. Servi Dei Joſephi a Matre Dei 117

CAPUT VIII. *De Sanctorum electione in patronos, & de patroni titulo.*

Decretum, quod SS. Apoſtolorum Principes Petrus, & Paulus Urbis Romæ Patroni principales nuncupentur 120

Indultum, quo S. Franciſcum Xaverium Patronum principaliorem, & Protectorem Indiarum, quæ a Capite Bonæ Spei dicto uſque ad Regnâ Sinarum, & Japoniæ, eiſque adjunctarum Provinciarum, & Adjacentium Inſularum cum omnibus, & ſingulis prerogativis, quæ juxta

Rubricas Sanctis Protectoribus principalioribus competunt, habendum, invocandum, & colendum decernitur, & in poſterum annua ejuſdem Sancti Indiarum Apoſtoli dies ſub ritu duplici primæ Claſſis cum octava ab iis, qui horas Canonicas recitare tenentur, ſolemniter peragatur 122
Indultum, quo S. Joachinum Genitricis Jeſu Chriſti Patrem Patronum principalem, ac Protectorem Regni Poloniæ, Magnique Lituaniæ Ducatus cum omnibus, & ſingulis prærogativis, quæ juxta Breviarii, & Miſſalis Romani Rubricas Sanctis Principalibus, & Protectoribus competunt, habendum, invocandum, & colendum eſſe decernitur 124
CAPUT IX. De Feſtis de Præcepto 125
Literæ Apoſtolicæ pro Feſtorum imminutione data ad Venerabilem Fratrem Epiſcopum Calaguritanum 126
Ad Venerabilem Fratrem Carolum Franciſcum Epiſcopum Nicienſem 128
Ad Venerabilem Fratrem Epiſcopum Poſnavienſem 130
Simile Indultum conceſſum pro Diœceſi Vilnenſi 131
Ad Venerabiles Fratres Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Siciliæ citra Pharum, necnon ad Meſſanenſem, & Panormitanum Archiepiſcopos 132
Ad Venerabilem Fratrem Epiſcopum Lamacenſem 134
Conſtitutio, qua ſtatuitur, ut in Civitate Senogallienſi tempore Nundinarum diebus feſtis de præcepto a ſervilibus operibus abſtineatur: Prorogatur tempus ad dictas nundinas per alios quinque dies peragendas: privilegia confirmantur, & ampliantur 137
Conſtitutio, qua diebus feſtis prohibentur haberi mercatus rerum venalium: tolerantur vero nundinæ ſub certis conditionibus 140
Decretum, quo prohibetur cuilibet in poſterum libros, ſcripturas, aliaque opera quacumque Typis imprimere, ſeu aliter in lucem edere, in quibus de imminutione dierum feſtorum de præcepto, ſive pro, ſive contra eam agatur 153
CAPUT X. De Martyrologio Romano 160
Literæ Apoſtolicæ SS. D. N. BENEDICTI XIV. de nova Martyrologii Romani editione 160
Decretum pro Officio, & Miſſa S. Siricii Papæ, & Confeſſoris 215
CAPUT XI. De Sacris Reliquiis 217
Breve ad Cardinalem Lambergh pro Officio, & Miſſa S. Amantii Martyris 218
Breve pro elevatione Corporis Ven. Servi Dei Camilli de Lellis 219
Breve de identitate Corporis S. Joannis de Matha 221
CAPUT XII. Nonnulla miſcellanea ad materiam Sacrorum Rituum aliquo modo pertinentia 223
Literæ Apoſtolicæ ad Epiſcopum Auguſtanum de cautelis præſtandis in conficiendis proceſſibus ſuper fama ſanctitatis Servorum Dei: de prohibendis imaginibus Spiritus Sancti ſub humana ſpecie depicti: de aliis ſu-

ſuperſtitionibus non tolerandis 224
Literæ Apoſtolicæ ad Archiepiſcopum Meſſanenſem ſuper cultu S. Lucæ Caſalii 240
Literæ Apoſtolicæ ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos ditionis temporalis Pontificiæ ſuper bacchanalibus 252
Literæ Apoſtolicæ ſuper operibus Venerabili Sorori Mariæ a Jeſu de Agreda attributis ſub titulo, Myſtica Civitas Dei, & Miraculum divinæ omnipotentiæ 258
Literæ Apoſtolicæ, quibus plurima Capitulo Eccleſiæ Veronenſis conceduntur privilegia, & opportune providetur, ut aſſiſtentes ſimul cum aliis canere, atque pſallere non omittant 272
Diſſertatio de publico cultu, quem in Sancta Maria Majore quidam vellent Nicolao Papæ IV. aſſerere 274
Conſtitutio, qua Presbyteris Latini Ritus in Ruſſia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum Unitorum Eccleſiis, deficientibus lapideis tabulis de more conſecratis, & calicibus aureis, ſive argenteis, Miſſarum ſacrificia ſuper eorumdem Ruthenorum antimenſiis, & cum calicibus e ſtanno celebrare 282
CAPUT XIII. *De conceſſione Officii, & Miſſæ* 287
Conceſſio novarum Lectionum, & Collectæ pro Officio S. Braulionis a BENEDICTO XIV. *facta Capitulo Cæſarauguſtano, totique Hiſpanæ Nationi* 287
Conceſſio recitandi Officium, & Miſſam de S. Joa. Damaſceno ſub ritu duplici minori die 11. *Maii pro omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus Portugalliæ Regi etiam extra Luſitaniam ſubjectis* 293
Conceſſio Officii S. Barbaræ V., & M. ſub ritu duplici primæ claſſis pro Monialibus S. Joannis Torcellanæ Diæceſis 298
Conceſſio Officii, & Miſſæ Sanctorum quinque Martyrum Marochienſium ſub ritu duplici primæ claſſis pro omnibus Regnis, & Dominiis Regis Luſitaniæ 301
Conceſſio Officii, & Miſſæ S. Theotonii Confeſſoris ſub ritu duplicis majoris pro omnibus regnis, & dominiis Regis Luſitaniæ 306
Conceſſio Officii, ac Miſſæ in Feſto Maternitatis B Mariæ Virginis prima Dominica Maii, & Officii, ac Miſſæ in Feſto Puritatis B. Mariæ Virginis ultima Dominica Junii, ſub ritu duplicis majoris pro omnibus Regnis, ac Dominiis Regis Luſitaniæ 310
Conceſſio trium Miſſarum pro defunctis in die commemorationis omnium Fidelium Defunctorum 319
Appendix. Romanorum Pontificum, Regum, atque illuſtrium Virorum teſtimonia de B. Nicolao Albergato Cardinali S. Crucis, & Epiſcopo Bononienſi juſſu, & auſpiciis BENEDICTI XIV. *nunc primum collecta, & in ſex claſſes diſtributa. Præmittitur ejuſdem Vita ſcripta a Jacobo Zeno Epiſcopo Feltrenſi ad Fidem Codicis Vaticani recognita, no-*

notiſque illuſtrata, ſtudio, & labore Conſtantini Ruggerii
Præfatio 321
Approbationes 323
Ad Reverendiſſimum Patrem, & Dominum D. Petrum Barbo S. Marci Presbyterum Cardinalem in vitam præſtantiſſimi Cardinalis S. Crucis Jacobi Zeni Feltrenſis, & Bellunenſis Epiſcopi præfatio 324
De vita, & moribus B. Nicolai Albergati Cardinalis Sanctæ Crucis 326
Teſtimonia Romanorum Pontificum de B. Nicolao Albergato Cardinalis S. Crucis ibid.
Epiſtola prima Martini V. Pontificis maximi ad B. Nicolaum Epiſcopum Bononienſem. Fidelitatis Sacramentum a Magiſtratibus Bononienſibus Romanæ Eccleſiæ nomine recipere jubet 341
Ejuſdem Epiſtola II. ad eumdem. Apoſtolicæ Sedis Nuncium in Regno Franciæ B. Nicolaum conſtituit ad pacem inter Reges, & Principes ſanciendam 342
Ejuſdem Epiſtola III. ad eumdem. B. Nicolaum Gallicæ Legationis onus modeſte recuſantem excitat Martinus Pontifex, jubetque, ut quantocius iter ſuſcipiat 343
Ejuſdem Epiſtola IV. ad Henricum V. Angliæ Regem. Henricum hortatur Pontifex ad pacem cum Gallis componendam. B. Nicolaum eximiis ornat encomiis, quem ad ſedandas hujuſmodi diſcordias Apoſtolicæ Sedis Nuncium prædicto Regi, ceteriſque Galliarum Principibus mittere ſignificat 344
Ejuſdem Epiſtola V. ad Carolum Delphinum Viennenſem. Delphinum enixe monet Pontifex, ut depoſitis civilibus odiis, ac diuturnis inimicitiis pacem Gallis reddat. Egregias B. Nicolai virtutes laudat, quem pacis firmandæ ſtudio ad ipſum miſiſſe dicit 345
Ejuſdem Epiſtola VI. ad Philippum Ducem Burgundiæ. Hortatur Ducem Burgundiæ ad amplectenda pacis conſilia, eique B. Nicolaum Apoſtolicæ Sedis Nuncium vehementer commendat, cujus virtutes ſummopere extollit 346
Ejuſdem Epiſtola VII. ad Ludovicum Epiſcopum Portuenſem S. R. E. Cardinalem. Ludovicus Epiſcopus Portuenſis Galliæ Legatus renunciatur ad pacem inter Reges, ac Principes ſanciendam. Monetur, ut conſilio, atque opera B. Nicolai in hujuſmodi negotio utatur omnino, cujus egregias animi dotes recenſet Pontifex 347
Ejuſdem Epiſtola VIII. ad B. Nicolaum. Urbanum Cartuſienſem B. Nicolai Nuncium audiſſe ſignificat: Jubet, ut toto animo, ſtudioque omni in abſolvendum pacis negotium incumbat 348
Ejuſdem Epiſtola IX. ad eumdem. Pacis negotium B. Nicolao iterum commendat Pontifex, ac Urbanum Cartuſienſem ad ipſum remittere nunciat 349
Ejuſdem Epiſtola X. ad Joannem Bethfordiæ Ducem. Huic B. Nicolaum com-

Digitized by Google

commendat, eique in pacis negotio ut faveat, hortatur 349

Ejuſdem Epiſtola XI. ad Carolum Regem Francorum; quem orat, ut rebus in Gallia fere compoſitis, & Ludovico Epiſcopo Portuenſi commiſſis, B. Nicolaum Bononiam reverti ſinat. 350

Ejuſdem Epiſtola XII. ad B. Nicolaum, cui gratulatur Pontifex, quod præcipue illius ſtudio, ac ſapientia pax inter Ducem Mediolani, Venetos, ac Florentinos ſancita fuerit 351

Epiſtola I. Eugenii IV. P. M. ad B. Nicolaum. B. Nicolaus pacis cauſa ampliſſima legatione in Gallias Legatus 351

Ejuſdem Epiſtola II. ad eumdem. B. Nicolaum hortatur Pontifex, ut univerſos Regiæ Domus Principes mutuo pacis vinculo conjungere ſtudeat, eique poteſtatem facit eoſdem ſolvendi a quocumque jurisjurandi Sacramento 354

Ejuſdem Epiſtola III. ad eumdem. B. Nicolaum ſolatur Pontifex, quod Principum animos ad pacem flectere adhuc non potuerit, eumque hortatur, ut totius animi viribus eamdem procurare non deſinat 355

Ejuſdem Epiſtola IV. ad Carolum VII. Francorum Regem. Eum hortatur Pontifex, ut in pacis negotio B. Nicolao morem gerat, ac certum locum ab illo ſtatui ſinat, quo Principes ad pacem firmandam, tuto convenire poſſint 356

Ejuſdem Epiſtola V. ad B. Nicolaum. Prioratum S. Firmini B. Nicolao largitur Pontifex, ejuſque virtutes, ac merita ſummopere extollit 357

Ejuſdem Epiſtola VI. ad Joannem Archiepiſcopum Tarantinum. Prioratum S. Firmini ab Archiepiſcopo Tarentino aucupatum B. Nicolao ob præcipua illius merita ſe jam ultro contuliſſe ſignificat ibid.

Ejuſdem Epiſtola VII. ad Henricum Regem Angliæ. Gaudet de Conventu Atrebatenſi pro ſancienda pace jam indicto, atque Henricum Regem monet, ut tandem pacis conſilia ſerio amplectatur. B. Nicolaum ſummopere commendat, eumque ad hujuſmodi conventum Apoſtolicæ Sedis Legatum mittere ſignificat 358

Ejuſdem Epiſtola VIII. ad Carolum Regem Franciæ. Ejuſdem argumenti 359

Ejuſdem Epiſtola IX. ad Philippum Ducem Burgundiæ. De eadem re 360

Ejuſdem Epiſtola X. ad B. Nicolaum. In Gallias iterum ad pacem conciliandam inter Reges Franciæ, & Angliæ Legatus mittitur B. Nicolaus ampliſſima Legatione 361

Ejuſdem Epiſtola XI. ad B. Nicolaum. B. Nicolai eximias virtutes laudat, eumque Concilii Ferrarienſis Legatum conſtituit 362

Pius II. P. M. in Reſponſione ad Orationem Oratorum Gallicorum in Conventu Mantuæ publice habita 364

BENEDICTUS XIV. P. M. in præſtantiſſimo Opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione 364

Regum

Regum teſtimonia de B. Nicolao Albergato Cardinali S. Crucis
Epiſtola Caroli VII. Regis Francorum ad Synodum Baſileenſem. Legatos petit a Synodo Baſileenſi, qui una cum B. Nicolao Conventui Atrebatenſi præſideant 367
Epiſtola I. Henrici VI. Regis Anglorum ad Eugenium IV. P. M. Pontifici ſignificat, ſe Oratores ſuos ad Conventum Atrebatenſem jam deſtinaſſe 368
Ejuſdem Epiſtola II. ad omnes Regni ſui Incolas. B. Nicolai in procuranda pace ſtudia, ac labores memorat, ac novos Oratores pro novo pacis Conventu deſtinat 369
Italorum teſtimonia de B. Nicolao Cardinali S. Crucis
I. *Vita B. Nicolai Auctore Veſpaſiano Florentino* 371
II. *S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus* 373
III. *Poggii Florentini Oratio in funere Beati Nicolai Cardinalis S. Crucis* 375
IV. *Æneas Sylvius poſtea Pius II.* 384
V. *Franciſcus Philelphus* 386
VI. *Leonardus Arretinus* 390
VII. *Jannotius Manettus* 390
VIII. *Franciſcus Barbarus* 391
IX. *Flavius Blondus Foroliviensis* 392
X. *Petrus de Monte* 393
XI. *Bornius de Sala Patritius Bononienſis* 394
XII. *Matthæus de Griffonibus* 394
XIII. *Hiſtoria Miſcellanea Bononienſis* 395
XIV. *Fr. Hieronymus de Burſellis Ordinis Prædicatorum* 397
XV. *Nicolaus Burtius in Bononia illuſtrata* 397
XVI. *Bartholomæus Saccus, vulgo Platina* 397
XVII. *Michael Canenſis* 398
XVIII. *Marinus Sanutus* 399
XIX. *Hiſtoria Florentina Auctore Anonymo coævo* 400
XX. *Andreas Billius* 400
XXI. *Benedictus Accoltus Arretinus* 401
XXII. *Paulus Æmilius Veronenſis* 401
XXIII. *Paulus Corteſius* 401
XXIV. *Baptiſta Fulgoſius* 402
XXV. *Polidorus Vergilius* 403
XXVI. *Helias Capreolas* 403
XXVII. *Hieronymus Garimbertus in vitis Summorum Pontificum, & Cardinalium. Vita di Nic.lo Albergato Cardinal di S. Croce* 404
XXVIII. *Carolus Sigonius in vita B. Nicolai Albergati* 405
XXIX. *Scipio Admiratus* 407
XXX. *Fr. Bartholomæus Senenſis Carthuſianus* 407

XXXI.

Digitized by Google

XXXI. *Gabriel Penottus* 410
XXXII. *Philippus Ferrarius* 411
XXXIII. *Ferdinandus Ughellius Florentinus* 411
XXXIV. *Odoricus Raynaldus* 413
XXXV. *Fr. Ludovicus Taurellus* 414
XXXVI. *Antonius Maſinus* 414
Gallorum Teſtimonia de B. Nicolao Cardinali S. Crucis ibid.
I. *Joannes Germani Epiſcopus Cabillonenſis, & primus aurei velleris Cancellarius* 415
II. *Anonymus Pariſienſis in Diario ſuorum temporum* 416
III. *Joannes Carrier in vita Caroli VII. Francorum Regis* 416
IV. *Enguerannus de Monſtrelet Chronicorum Tomo 2.* 417
V. *Anonymus in Breviario Hiſtoriæ Caroli VII. Regis Francorum* 418
VI. *Alanus Chartier, vel Jacobus Boverius* 418
VII. *Antonius Taberna Monachus Sancti Wedaſti* 419
VIII. *Anonymus Coævus in Hiſtoria MS. Galliæ* 424
IX. *Oliverius de Marcha* 424
X. *Robertus Gaguinus* 424
XI. *Nicolaus Gilles* 425
XII. *Joannes Des Courtils* 425
XIII. *Guilielmus Paradinus* 426
XIV. *Joannes Buchet* 426
XV. *Franciſcus de Belleforeſt* 426
XVI. *Joannes Franciſcus Le Petit* 428
XVII. *Excerpta ex Tractatu Atrebatenſi inter Carolum VII. Francorum Regem, & Philippum III. Ducem Burgundiæ* 430
XVIII. *Petrus Soror Gallus* 432
XIX. *Ludovicus Gollut* 432
XX. *Anonymus Gallus in Nomenclatore Cardinalium* 432
XIX. *Henricus Spondanus* 433
XXII. *Antonius Aubery* 434
XX.II. *Joannes Gollart* 435
XXIV. *Ludovicus Donius d' Atticby Epiſcopus Æduenſis* 436
XXV. *Guilelmus Marlot* 437
XXVI. *Pabertus* 437
XXVII. *Natalis Alexander Ordinis Prædicatorum* 438
XXVIII. *Gabriel Daniel Societatis Jeſu* 438
XXIX. *Claudius Fleury* 438
Belgarum Teſtimonia de B. Nicolao Cardinali S. Crucis ibid.
I. *Cornelius Zantfliet* 439
II. *Magnum Chronicon Belgicum* 349
III. *Vetus Chronicon Flandriæ* 440

Digitized by Google

IV. *Arnoldus Boſtius Carmelita* 440
V. *Petrus Dorlandus Cartuſianus* 441
VI. *Renerus Snoy* 443
VII. *Jacobus Meyerus Baliolanus* 443
VIII. *Pontius Heuterus Delfius* 443
IX. *Jacobus Marchantius* 444
X. *Ferreclus Locrius Paulinas* 444
XI. *Joannes Buzelinus Cameracenſis* 445
XII. *Theodorus Petrejus* 446
XIII. *Antonius Sanderus* 446
XIV. *Joannes Jacobus Chifletius* 447
XV. *Joannes Rivius Lovanienſis* 557
XVI. *Godefridus Henſchenius* 447
Variorum Teſtimonia de B. Nicolao Cardinali S. Crucis ibid.
I. *Joannes Nauclerus Germanus* 449
II. *Hartmannus Schedel Germanus* 449
III. *Georgius Garnefelt Colonienſis* 450
IV. *Abrahamus Bzovius Polonus Ordinis Prædicatorum* 450
V. *Alphonſus Ciaconius Hiſpanus* 452
VI. *Thomas de Herrera Hiſpanus* 453
VII. *Georgius Lilius Britannus* 453
VIII. *Franciſcus Haroldus Hibernus Ordinis Minorum* 453
IV. *Sylveſter Siropulus in Hiſtoria Concilii Florentini* 454
Synopſis Chronologica rerum geſtarum B. Nicolai Albergati 445
Index Auctorum, quorum teſtimonia in ſex claſſes diſtributa hoc volumine continentur 458
BENEDICTI XIV. *Litteræ Apoſtolicæ in Forma Brevis in Cauſa Canonizationis B. Nicolai Albergati S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopi Bononienſis* 461
Appendix II. Decreta ſuper Miraculis.
Decretum I. In Cauſa Beatificationis Ven. Servæ Dei Jo. Franciſcæ Fremiot de Chantal 468
Dectum II. In eadem Cauſa 485

ACTA,

ACTA, ET DECRETA

IN CAUSIS

BEATIFICATIONUM, ET CANONIZATIONUM,

ALIISQUE AD SACRORUM RITUUM MATERIAM PERTINENTIBUS,

AD Summi Pontificatus apicem divina largitate, licet immerentes, evecti, curare numquam deſtitimus, ut cauſæ ad Servorum Dei Beatificationem, & Beatorum Canonizationem ſpectantes ea, qua par erat, ſolertia, diligentiaque tractarentur. Ut autem nos quoque operam noſtram in iis perpendendis, perficiendiſque collocaremus impenſius, Sacræ Congregationis Rituum Conſultoribus ediximus, ut octiduo ante, quam coram Nobis cauſa aliqua hujuſmodi proponeretur, ad nos ſuffragia ſua ſcriptis conſignata tranſmitterent. Inde enim futurum erat, ut nos primum rem totam penitius introſpiceremus, deinde ſtatum omnem

cauſæ, difficultateſque a Conſultoribus excitatas ejuſdem Sacræ Congregationis Cardinalibus breviter, dilucideque proponentes, eorum conſilia facilius, atque expeditius audiremus. Cum vero Pontificatus noſtri tempore his ſuper cauſis plura ſive generalia, ſive particularia à nobis edita ſint Decreta; quamquam illorum aliqua ſuperioribus libris, prout ferebat occaſio, inſeruerimus; operæ tamen pretium duximus, ea omnia hic in unum colligere, ac ad certa veluti capita revocare, ut facilius haberi præ manibus, ac unico veluti intuitu legi poſſint. Hoc autem collocabuntur ordine, ut primum Decreta generalia, deinde particularia in ſuas itidem claſſes diſtributa recenſeantur. Addemus præterea plurimas Epiſtolas, Decreta, Apoſtolicas Literas, Conſtitutiones, aliaque monumenta, in quibus argumenta in Sacra Rituum Congregatione agitari ſolita pertractamus, vel aliquid hujuſmodi concedimus, ſeu decernimus, omiſſis tamen iis, quæ utpote communia, hujuſmodi rerum ſtudioſis uſui eſſe minime exiſtimavimus.

CAPUT

CAPUT I.

DECRETA GENERALIA

EDITA A SS. D. N. BENEDICTO XIV.

Super Cauſis Beatificationis Servorum Dei, & Canonizationis Beatorum.

Primum Decretum Generale

De probatione ſubſidiaria Virtutum, aut Martyrii Servorum Dei ex Teſtibus de auditu, aliiſque adminiculis.

DUbitatum ſæpe fuerat in Sacra Rituum Congregatione, an in cauſis procedentibus per viam non cultus ſuper Servorum Dei Virtutibus, aut Martyrio, & cauſa Martyrii, ſi abſque dolo malo, aut culpabili Poſtulatorum negligentia deeſſent teſtes de viſu, Virtutes, ac Martyrium per teſtes de auditu, aliaque ſubſidiaria documenta ob ſpeciales aliquas circumſtantias probari poſſent? Affirmativam amplectendam eſſe ſententiam contendebant Poſtulatores pluribus innixi rationibus, quas ſuperius attulimus lib.3. cap.3. num.13. Affirmativæ etiam ſententiæ favere videbatur ejuſdem Sacræ Rituum Congregationis praxis, quæ in aliquibus hujuſmodi cauſis teſtes de auditu, aliaſque ſubſidiarias probationes admiſerat, uti fuſe diſſeruimus cit. lib. 3. cap. 3., ubi etiam mentem noſtram ediximus, quid videlicet faciendum eſſe cenſeremus, donec clarum hac ſuper re Sacræ Congregationis reſponſum ederetur. Verum cum poſt noſtram ad Summum Pontificatum aſſumptionem, coram Nobis in Congregatione generali Sacrorum Rituum die 21. Martii 1741. propoſita fuiſſet cauſa Ven. Servi Dei Franciſci Caraccioli ſuper dubio virtutum, & pro earum probatione non niſi teſtes de auditu adeſſent, multis tamen firmis adminiculati, & cauſa procederet per viam non cultus; Conſultores autem fere omnes, & Cardinales ſuffragiis ſuis pro earum probatione, & approbatione uniforme tuliſſent judicium; Nos primum poſt maturum examen die 23. Aprilis 1741. Decretum edidimus, in quo declaravimus, virtutes prædictas Servi Dei ita eſſe probatas, ut tuto deveniri poſſet ad ulteriora, ad miraculorum videlicet diſcuſſionem. Aliud deinde, ut memoratæ controverſiæ finis imponeretur, eadem die generale Decretum edidimus, in quo ſtatuimus, quid ſervandum in poſterum eſſet in his cauſis, uti ex Decreti verbis, quæ ſubnectimus, perſpicue patebit. En Decreti utriuſque verba.

DECRETUM

NEAPOLITANA BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS

VEN. SERVI DEI FRANCISCI CARACCIOLI

Clericorum Regularium Minorum Fundatoris.

PRopoſita nuper in Congregatione Generali coram Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO Papa XIV. ſub die vigeſima prima Martii proxime præteriti per Reverendiſſimum Dominum Cardi-

In Cauſa Ven. Servi Dei Franciſci Caraccioli decernit Pontifex, virtutes ita probari, ut tuto deveniri poſſit ad ulteriora, nempe ad miraculorum diſcuſſionem.

13. April. 1741.

nalem Bellugam Relatorem deputatum Cauſa Venerabilis Servi Dei Franciſci Caraccioli Fundatoris Clericorum Regularium Minorum ſuper Dubio -- *An conſtet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in caſu, & ad effectum &c.* -- Sanctitas Sua, perlectis, relatiſque omnium Conſultorum, & auditis Reverendiſſimorum Cardinalium ſuffragiis, tunc quidem Reſponſum cenſuit differendum, ut in tam gravi re Dei etiam conſilium, & ſuis, & aliorum precibus exquireret: poſtmodum autem, celebrato hac etiam de cauſa ſacroſancto Miſſæ Sacrificio, accitiſque coram ſe R. P. D. Promotore Fidei, meque infraſcripto Secretario, ejuſdem Sacræ Congregationis ſententiam approbando, declaravit -- *Virtutes prædictas ita probari, ut tuto deveniri poſſit ad ulteriora, nimirum ad diſcuſſionem Miraculorum, in caſu, & ad effectum &c.* -- Sed cum ex Teſtibus de auditu tantum, multiformiter licet adminiculatis, fuerint probatæ; ut quod Virtutum probationi defuit, Miraculorum eas confirmantium probatione ſuppleatur, ad Servi Dei Beatificationem non ante deveniendum eſſe cenſuit, quam Miracula omnino quatuor probentur ex Teſtibus de viſu, atque approbentur, juxta formam infraſcripti Decreti generalis eam ob rem editi hac ipſa die Dominica tertia poſt Paſcha 23. Aprilis 1741.

Fr. Jo: Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

DECRETUM GENERALE.

1. Occaſio hujus Generalis Decreti.

1. CUM in Congregatione Generali habita coram Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO Papa XIV. die vigeſima prima Martii proxime præteriti, occaſione agendi de Virtutibus Venerabilis Servi Dei Franciſci Caraccioli Congregationis Cleric. Regul. Min. Fundatoris, earumque ſufficienti probatione, generatim etiam quæſitum, atque acriter diſputatum fuerit, poſſent ne unquam, aut deberent haberi ſatis probatæ ad effectum de quo agitur, Virtutes alicujus ſine ullis Teſtibus de viſu; Sanctitas Sua, perlectis Conſultorum, & auditis Reverendiſſimorum Cardinalium tunc ſuffragiis, reque poſtea ſecum, & cum aliis etiam mature perpenſa, & pertractata, ad ambages quaſcumque certa, & clara lege deſuper tollendas, ita cenſuit diſtinguendum.

2. In cauſis Beatorum procedentibus per viã Cultus immemorabilis admittetur probatio ſubſidiaria virtutum, aut Martyrii ex teſtibus de auditu, aliiſque adminiculis.

2. Ut in Cauſis Beatorum procedentibus per viam Cultus ſive a Sede Apoſtolica indulti, ſive per tempus immemorabile delati, non recedatur ab antiqua praxi admittendi Virtutum, aut Martyrii probationem, quam vocant ſubſidiariam, conflatam ex Teſtibus quidem

tantum

tantum de auditu quandoque a videntibus, quandoque non; ſed variis tamen roboratam adminiculis ad faciendam viro prudenti, ac de re gravi judicaturo auctoritatem, & fidem idoneis, ad quæ rite colligenda, & ſeligenda, ſunt a majoribus noſtris Literæ, & Proceſſus Compulſoriales ordinati: Cum æquum ſit, & Antiquitatis, & Cultus haberi rationem; neque negari poſſit, quin magnum Sanctitatis argumentum ſit, quod quis colatur propter Sanctitatem. Tametſi etiam in Beatis, & antiquis, ubi Teſtes de viſu habeantur, vel haberi poſſint; ex his, & non ex ſolis Teſtibus de auditu, eorum Virtutes, aut Martyrium (quemadmodum & in variis hujuſmodi Cauſis factum eſt) probari debent.

3. Ejuſmodi probatio admittitur etiam in cauſis Servorum Dei procedentibus per viã non Cultus, ſemoto tamen dolo malo, & culpabili dilatione.

3. Ex quadam etiam æquitate, ne interdum ſcilicet contingat, Cauſas, Dei, atque hominum judicio, ceteroquin promoveri dignas, ex ſolo Teſtium de viſu quandoque non culpabili defectu, jacere omnino, & perpetuo derelictas; præſertim cum, neque raro, claris de cœlo ſignis, & prodigiis auditur Deus, hujuſmodi defectu non attento, Amicum ſuum, ut ſuperius aſcendat, invitare: poſſit eadem ſubſidiaria probatio admitti & in Cauſis ſimplicium Dei Servorum, per viam non Cultus procedentibus; quando tamen non conſtiterit, primos auctoritate ordinaria Proceſſus fuiſſe dolo malo, aut culpabili negligentia tamdiu dilatos, donec Teſtes de viſu nulli ſupereſſent; & quando etiam, comperto ejuſmodi Teſtium defectu, Sacræ tamen Congregationis conſilio ſignata Cauſæ fuerit Commiſſio, & Literæ Remiſſoriales ad Proceſſus auctoritate Apoſtolica faciendos expeditæ, nulla cum ſpe Teſtium de viſu in ipſis audiendorum.

4. Formula ſuffragii ferendi in hiſce Cauſis.

4. Atque in his Cauſis deinde ſuffragium laturi, ubi ex dicta probatione ſubſidiaria, omnibus ſimul rite, & recte penſatis, talis, ac tanta (ipſorum judicio) exſurgat veri Martyrii, aut Virtutum heroicarum moralis, ut ajunt, certitudo, quæ non impoſſibile quidem, ſed imprudens (ipſorum pariter ſententia) reddat judicium de oppoſito; ne qua ex diverſitate reſpondendi oriatur deinde ſententiarum ambiguitas, hac ferme formula reſpondeant, ſeu reſcribant: *Virtutes in gradu heroico, aut Martyrium ita probari, ut tuto procedi poſſit ad ulteriora*, nimirum ad diſcuſſionem Miraculorum, in caſu, & ad effectum de quo agitur.

5. In eiſdem Cauſis admittenda tantum Miracula probata per Teſtes de viſu; adeoque rejicienda ea omnia, quæ per Teſtes de auditu ſunt probata.

5. Simul tamen, ne juris rigor in his Cauſis adhiberi nedum ſolitus, ſed & neceſſarius, ullo pacto relaxetur; ſed quod ex humano teſtimonio deerit, divino compenſetur: Miracula primum quidem quacumque in Cauſa ſive Beatorum ad Canonizationem, ſive Servorum Dei ad Beatificationem, non niſi ex Teſtibus de viſu quoad ſubſtantiam approbentur; nulla ratione habita illorum, quæ in Proceſſu ex ſolis Teſtibus de auditu depoſita, & quantiſcumque documentis confirmata perlegantur: cum nova alia ſubinde Miracula,

Te-

Teſtibus de viſu plene comprobata, poſſint quotidie, ſi Deus voluerit, ſupervenire.

6. In Cauſis Beatorum per viam Cultus immemorabilis procedentibus, probatis Virtutibus, aut Martyrio per Teſtes de auditu adminiculatos, requiruntur pro Canonizatione quatuor Miracula per Teſtes de viſu probata.

6. Deinde vero cum in Cauſis Beatorum per viam Cultus immemorabilis, aut indulti procedentibus, de ſtylo præſenti ſit, ut approbato jam ex Teſtibus de auditu, ut ſupra dictum eſt, adminiculatis, Martyrio, aut Virtutibus in gradu heroico, ex duobus deinde Miraculis ad ſolemnem eorum Canonizationem deveniatur: in poſterum, non duo, ut hactenus, ſed quatuor ad eorum Canonizationem probari debeant Miracula; & quidem, ut dictum eſt, ex Teſtibus de viſu.

7. In Cauſis vero Servorum Dei procedentibus per viam non Cultus, probatis Virtutibus, aut Martyrio per Teſtes de viſu, duo pro Beatificatione requiruntur Miracula: ſed, ſi Teſtes ſint de auditu, quatuor pro Beatificatione, & duo pro Canonizatione Miracula ſunt approbanda.

23. Apr. 1741.

7. In Cauſis autem ſimplicium Servorum Dei, procedentibus per viam non Cultus, ſervetur, qui jam pridem invaluit, mos, ut probatis ex Teſtibus de viſu Virtutibus, ex duobus deinde Miraculis ad Beatificationem procedatur. At ubi Virtutes, aut Maryrium ex Teſtibus de auditu, ut ſupra, fuerint probatæ; non duo, ut hactenus, ſed quatuor omnino ad Beatificationem, ac deinde duo alia poſt illam facta, ut moris eſt, ad eorum Canonizationem, ex Teſtibus pariter de viſu, debeant approbari, Atque ita ſervandum Sanctitas Sua cenſuit, decrevit, & mandavit hac die 23. Aprilis 1741.

Fr. Jo: Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarca Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

SECUNDUM DECRETUM GENERALE

De non miſcendis, ſeu complicandis, in Cauſis non Martyrum, Virtutum, & Miraculorum dubiis, imo neque tranſponendis, aut differendis, ut, ſuſpenſa reſolutione ſuper Virtutibus, ad miracula expendenda procedatur.

Cum in cauſis non Martyrum dubium ſuper Virtutibus diſcutiendum proponitur, uſuvenire nonnumquam ſolet, ut difficultates occurrant vel ex defectu probationum, vel ex actuum qualitate petitæ, ob quas ancipites hæreant Conſultores, & quid ſtatuere eos oporteat, ignorent. In his caſibus eorum nonnulli ſuaſerunt, ut ad miraculorum diſcuſſionem procederetur. Imo in cauſa Viterbien. Beatificat., & Canon. Servæ Dei Sororis Hyacinthæ de Mareſcottis ſub Clemente XI. anno 1712. Poſtulatores petierunt, ut ſuſpenſa deliberatione ſuper virtutibus, tranſitus fieret ad miraculorum examen; & in Cauſa Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal ſub Clemente XII. anno 1730. Poſtulatores enixe rogarunt, ut una cum virtutum dubio dubium de miraculis proponeretur. Verum cum id judiciali cauſarum iſtarum ordini adverſetur, in utroque caſu Sacra Congregatio, utroque approbante Pontifice, petitionem rejecit, uti oſtendimus lib. 2. cap. ult. n. 9. Cum tamen anno 1742; propoſito in Congregatione præparatoria dubio virtutum Servi Dei Cardinalis de Aretio, relatum nobis a Congregationis Secre-

cretario fuiſſet, Conſultorum ſuffragia eo iterum collimaſſe, ut facultas a nobis daretur proponendi dubium de virtutibus una cum dubio de miraculis; Nos, re mature conſiderata, veræ, & antiquæ Sacræ Congregationis praxi adhærentes, ſequens generale edidimus decretum.

D E C R E T U M.

NEAPOLITANA BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS

SERVI DEI PAULI BURALIS

Cardinalis de Aretio nuncupati ex Clericis Regularibus Theatinis.

RElato per me infraſcriptum Secretarium conſilio plerorumque Conſultorum in Congregatione Præparatoria ſuper Virtutibus Venerabilis Servi Dei PAULI BURALIS Cardinalis de Aretio nuncupati die tertia currentis Aprilis expetentium, ut ad Judicium de Virtutibus ejuſdem Servi Dei certius ferendum, ex Indulto Pontificio liceret Miracula quoque una cum Virtutibus proponi, ſimul & expendi; Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS Papa XIV. ad mentem Congregationis Generalis in ſimili Cauſa coram felicis recordationis Clemente Papa XI. habitæ jam die 6. Decembris 1712. ſibi tunc Promotori Fidei optime perſpectam, reſpondit: In Cauſis non Martyrum, cum ex veteri Sedis Apoſtolicæ inſtituto, ac more Majorum in Bullis Summorum Pontificum nobis expreſſo, & commendato, Canonizandorum Sanctitas, ſeu Virtutes in gradu heroico debeant utroque, hominis videlicet per ſe, ac Dei per Miracula loquentis teſtimonio probari, rite, atque ordinate procedendo, non prius eſſe de Divino teſtimonio quærendum, quam humano ſatis (quantum eſt ex hac parte) conſtiterit probari: ad differentiam doctrinæ, ſeu myſteriorum Fidei, quæ ſicut humano nequeunt ingenio comprehendi, ita Divino potius, quam humano, petunt teſtimonio confirmari, juxta illud Marc. videlicet = Prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. Itaque non eſſe in hac, aut alia Cauſa ſimili, ullatenus miſcenda, ſeu complicanda Virtutum, & Miraculorum Dubia, ſed ſeparatim, ac ſucceſſive proponenda, immo nec tranſponenda eſſe, aut differenda, *ut, ſuſpenſa reſolutione ſuper Virtutibus, ad Miracula expendenda procedatur.* Atque ita Sanctitas Sua in Cauſis non Martyrum ſervari mandavit. Hac die 10. Aprilis 1742.

Rogatur Pontifex, ut in cauſa Ven. Servi Dei Pauli Buralis licentiam det miracula una cum virtutibus proponendi, & expendendi.

Petitam licentiam negat Pontifex, & generaliter ſtatuit, in cauſis non Martyrum complicanda non eſſe, ſed ſucceſſive proponenda virtutũ, ac miraculorum dubia. 10. Apr. 1742.

F. Jo: A. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymit. S. R. C. Secret.

TER-

Tertium Decretum Generale.

Miracula in Cauſis Canonizationis procedentibus per viam caſus excepti, dici debent ſecuta poſt indultam venerationem, ſi ſecuta ſint poſt primam cultus conceſſionem, aut poſt complementum centenarii cultus, antequam de eodem prolata ſit ſententia.

Statuerat Clemens IX. die 10. *Septembris* 1668., *ut in Cauſis Canonizationis ſive procedentibus per viam non cultus, ſive per viam caſus excepti, diſcutienda dumtaxat proponerentur miracula, quæ poſt indultam venerationem ſupervenerunt. Ortum hinc duxerunt controverſiæ inter Fidei Promotorem, & Poſtulatores in Cauſis procedentibus per viam Caſus excepti, nimirum vel Cultus ab Apoſtolica Sede per ſpeciales conceſſiones indulti, vel Cultus publici per ſpatium centum annorum continuati, quænam videlicet miracula cenſenda ſint ſecuta poſt indultam venerationem? Contendebat Fidei Promotor, miracula non poſſe dici ſecuta poſt indultam venerationem, ideſt poſt primam Apoſtolicam conceſſionem, ſi alia amplior ſit ſubſecuta, neque poſt centenariam completam, niſi ſecuta ſint poſt ſententiam approbativam Cultus publici a Sacra Congregatione confirmatam. Excipiebant Poſtulatores, dicenda eſſe ſecuta poſt indultam venerationem, ſi ſecuta ſint vel poſt primam Apoſtolicam Cultus conceſſionem, etiamſi alia amplior ſit ſubſecuta, vel poſt completum tempus* 100. *annorum publici cultus, etiamſi ante ſententiam prædicti Cultus approbativam contigerint. Plures in his cauſis ſuper hac controverſia a Sacrorum Rituum Congregatione reſolutiones prodiere Poſtulatorum intentioni favorabiles, uti oſtendimus lib.*2. *cap.*21., *& nullum umquam prodierat generale Decretum. Cum autem in Cauſa Canonizationis B. Petri Regalati exorta iterum hæc difficultas fuiſſet; Nos die* 15. *Maii* 1743. *Decretum edidimus favorabile Poſtulatorum petitioni. Mox eadem cauſa coram Nobis propoſita die* 2. *Junii* 1744. *in Congregatione generali, auditiſque Cardinalium, & Conſultorum ſuffragiis, ad aliud tempus ſententiam noſtram dicere diſtulimus, donec die* 14. *Julii ejuſdem anni poſt celebratum Miſſæ Sacrificium in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Ara Cœli, duplex edidimus Decretum, in quorum primo duo miracula ex propoſitis approbavimus ad effectum Canonizationis; in altero vero, quod generale eſſe voluimus, decrevimus, miracula dicenda eſſe ſecuta poſt indultam venerationem, adeoque habendam de iis eſſe rationem in ordine ad Canonizationem, ſi ſecuta ſint poſt primam Cultus conceſſionem, etiamſi amplior poſtmodum conceſſio ſit ſubſecuta; vel ſi ſecuta ſint poſt centenarii Cultus complementum, etiam antequam ſententia de eodem prolata ſit.*

En Decretorum verba.

DECRE-

DECRETUM
OXOMEN. CANONIZATIONIS B. PETRI REGALATI
Ordinis Minorum, apud Hiſpanos Regularis Obſervantiæ Sancti Franciſci Reſtauratoris.

1. CUm, præmiſſis de jure, & praxi Sedis Apoſtolicæ præmittendis, Cauſa Canonizationis Beati Petri Regalati eo redacta eſſet, ut de Miraculis agendum eſſet pro Canonizatione obtinenda neceſſariis, binæque fuiſſent excitatæ difficultates ad ordinem judicii pertinentes, quarum altera in eo conſiſtebat, an pro obtinenda hujus Beati Canonizatione duo ſufficerent Miracula poſt indultam venerationem ſuperventa juxta antiquiorem praxim Sacræ Congregationis, vel potius quatuor eſſent neceſſaria ad tramites Decreti a Sanctiſſimo Domino Noſtro editi die 23. Aprilis 1741. pro Cauſis procedentibus per viam caſus excepti a Decretis Urbani VIII. & in quibus præceſſit approbatio virtutum, non per teſtes de viſu, ſed per teſtes de auditu, & probationes ſubſidiarias; altera in eo ſita erat, an pro obtinenda Canonizatione Beati Petri Regalati poſſet haberi ratio revocationis ad vitam pueruli Joannis Reinoſo, qui lapſus in publicum fontem, ſub aqua mortuus dicebatur, & invocato ab adſtantibus Beato Petro Regalato reſuſcitatus ferebatur, ex quo videlicet factum contigerat anno 1627; & ſic ante annum 1683; in quo ſententia prodiit Cultus immemorabilis approbativa, Poſtulatores neceſſarium eſſe exiſtimaverunt ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum ſupplicem habere recurſum;

1. Ob geminas difficultates excitatas Poſtulatores ad Pontificem recurrunt.

2. Cumque Sanctitas Sua, omnibus mature perpenſis, Decretum ediderit die 2. Auguſti 1741. in quo declaravit, Cauſam Beati Petri Regalati non eſſe comprehenſam ſub ſuo antecedenti memorato Decreto diei 23. Aprilis 1741. & pro ea ſufficere debere bina Miracula ſecuta poſt indultam venerationem, ex quo videlicet ex Sacræ Congregationis Regeſtis deprehenſum eſt, quod ad Virtutum approbationem factam die 16. Novembris 1630. proceſſum eſt prævia approbatione, non duorum, ſed quatuor Miraculorum, editoque alio Decreto die 15. Maji 1743. declaraverit, poſſe haberi rationem aſſerti Miraculi ſecuti anno 1627. pro obtinenda Canonizatione, ſi prævia diſcuſſione illud approbari contingeret, ex quo videlicet etſi ſecutum eſſet poſt ſententiam prolatam anno 1683. ſuper Cultu immemorabili, vel centenario, ſecutum tamen dici debebat poſt indultam venerationem, hoc eſt poſt centenarii Cultus complementum, utpote initium ducentis ab anno 1456., in quo Beatus pie in Domino obiit, ſublatis hiſce difficultatibus, inoffenſo pede deventum eſt ad diſputationem conſueti Dubii, *An, & de quibus Miraculis conſtet in caſu, & ad effectum, de quo agitur.*

2. Utrique difficultati per favorabile Pontificis reſponſum occurritur.

Proponitur dubium, an, & de quibus miraculis conſtet.

3. Juxta Sacræ Congregationis praxim, ter de eo actum eſt,

3\. *In tribus Congregationibus reiicitur aſſerta reſuſcitatio cujuſdam pueri ob defectum ſufficientis probationis, ſed duo alia miracula approbantur.*

primo in Congregatione Antepræparatoria habita in ædibus Cardinalis Ponentis die 30. Aprilis 1743: ſecundo in Congregatione Præparatoria habita die 21. Januarii currentis anni 1744; & tertio in Congregatione Generali coram Sanctitate Sua die 2. Junii mox elapſi, & in prædictis tribus Congregationibus propoſitis variis difficultatibus adverſus aſſertam reſuſcitationem pueri Joannis Reinoſo, nullatenus deſumptis ex eo quod factum ſecutum eſſet ante indultam venerationem, ſed ex alio capite, defectus videlicet ſufficientis probationis, ſuffragia tum Conſultorum, tum Cardinalium, in duorum ſequentium Miraculorum approbationem conſpirarunt:

4\. *Primum miraculum approbatum.*

4\. Alterum in ordine ſecundum, quod anno 1705. accidit in perſona Sacerdotis Didaci de Plaſentia, qui comitiali morbo habitualiter laborans, vehementique epileptico paroxiſmo correptus, cum in foculare propriæ domus prunis ardentibus undequaque refertum cecidiſſet, & ollam ferventis aquæ plenam invertiſſet, combuſto vultu, caligatiſque oculis cæcus omnino factus, in eo miſerabili ſtatu cum per plures menſes permanſiſſet, nec ei ullo modo profuiſſet cura palliativa a Medicis adhibita, qui de recuperatione viſus deſperabant, implorata Beati Petri Regalati ope, admotoque oculis ejuſdem Beati Caputio, potentiam viſivam in eo inſtanti perfecte recuperavit, & acutiori, quam antea, oculorum acie toto, quo ſupervixit, tempore, præditus eſt.

5\. *Secundum miraculum approbatum.*

5\. Alterum in ordine decimum contigit anno 1737. in perſona Birgittæ Ortegæ, cui in ſiniſtra lumborum regione poſt diu paſſos nefriticos dolores tumor erupit. A tumore, uti dicunt, ſuppurato, Chirurgique manu aperto graveolens ſanies ad eminas quinque profluxit, majori fluxura quantitate, niſi peritus procedens juxta regulam artis inhibuiſſet. Superſtes ulcus vicinas corrupit coſtas, quas extrahere oportuit, & adeo perenni puris exitu ſe ſe dimiſit, ut renes inter viſcera reconditi a perito curante viderentur. Poſt longam, & operoſam medicationem, ulcus tranſivit in altam fiſtulam, quam intactam periti relinquere decreverunt; & interea febris, & continui affectæ partis dolores non deerant. Vulgata miraculorum fama, quæ ad interceſſionem Beati Petri Regalati omnipotens Deus operari dignabatur, Birgitta ſacras ejus Lipſanas, quæ in Templo a patria ſede ſex leucarum ſpatio diſtante cuſtodiebantur, ſtatuit viſitare. Cumque eas pio mentis affectu eſſet venerata, & repetitis precibus tum de mane, tum de ſero, ſe interceſſioni Beati commendaſſet, & nocte immediate ſequenti placide, quod nunquam antea factum fuerat, ſomnum habuiſſet, arrepto die ſequenti itinere pro reditu ad Patriam, ex equo deſcendens, nulloque amplius correpta dolore, exclamans ait, ſe jam eſſe ſanatam: cumque maritus itineris comes, & profeſſione Chirurgus, fiſtulam viſitaſſet, eam invenit perfecte con-

Digitized by Google

conſolidatam, reunitam, modica tantum ſuperſtite parva cicatrice, ita ut reaſſumptis a Birgitta in inſtanti viribus, ea omnia ſtatim adimpleverit, quæ ſana facere conſueverat, & in eodem proſpero ſtatu permanſerit, uſquequo vixit.

6. Interfuit Sanctiſſimus memoratæ Congregationi Generali; cumque in ea quidquid in ſuffragiis Conſultorum antea diligenter legerat, diligenter retuliſſet, ſententias Cardinalium audivit. Quibus auditis, ait, ſe petere tempus, ut novas adhiberet diligentias, &, quod præcipuum erat, ut a Deo lumen, & auxilium imploraret. Quibus adimpletis, accitiſque tum PP. Fidei Promotore, tum me infraſcripto Sacræ Congregationis Rituum Secretario, poſt celebratum Miſſæ Sacrificium in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Ara-Cœli hac die Sancto Bonaventuræ, Sacri Cardinalium Collegii, & Seraphicæ Religionis illuſtri ornamento dicata, reſpondens Dubio propoſito, pronunciavit, *Conſtare de ſupradicto miraculo in ordine ſecundo, & de ſupradicto alio miraculo in ordine decimo, tamquam miraculis tertii generis ad effectum Canonizationis*, & Decretum hoc publicari mandavit. Hac die 24. Julii 1744.

6. Duo memorata miracula tertii generis approbantur a Pontifice ad effectum Canonizationis.

C. Card. De Marinis Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

DECRETUM GENERALE.

1. POſtquam ſanctæ memoriæ Urbanus Papa VIII. die 13. Martii 1625. prohibuit exhibitionem publici Cultus erga eos Dei Servos, qui nec fuerant beatificati, nec a Sede Apoſtolica canonizati, addita declaratione, quod non intendebat per hoc ullum præjudicium inferre iis Dei Servis, qui vel ex indulto Summorum Pontificum, aut Sacræ Congregationis permiſſione, vel per communem Eccleſiæ conſenſum, vel per immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum, Virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarii coluntur; idemque Summus Pontifex die 5. Julii 1634. in ſuis Litteris Apoſtolicis in forma Brevis expeditis antedictum Decretum ſolemniter confirmavit, & pro firmiori ejus executione ſtatuit, quod in Cauſis procedentibus per viam Caſus excepti, hoc eſt Cultus publici exhibiti altero ex modis ſupra enunciatis, ferri ante omnia deberet ſententia a Judice Ordinario, vel a Judice Delegato a Sede Apoſtolica, a Sacrorum deinde Rituum Congregatione confirmanda, ſuper prædicto Cultu, declaravitque, longiſſimum tempus, & illius immemorabilem curſum, de quo in antecedenti enuntiato Decreto, intelligendum eſſe tempus centum annorum metam excedens.

1. Duo Urbani VIII Decreta vetantia publicum cultum erga non beatificatos, neque canonizatos.

2\.
Congregatio Rituum ſtatuit pro complemento centenariæ publici cultus non eſſe attendenda geſta poſt decreta Urbani VIII.

2\. Item poſtquam a Sacrorum Rituum Congregatione die 23. Martii 1652. pro regula firmatum eſt, pro complemento dictæ centenariæ non eſſe attendenda geſta poſt eadem Decreta, hoc eſt poſt annum 1634. in quo prodierunt Literæ Apoſtolicæ ſupradictæ Urbani Papæ VIII. ita ut centenaria in re, de qua nunc agitur, debeat eſſe completa anno 1633. juxta plene relata, & diſcuſſa *lib.2. de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione cap.*22. edito a Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO Papa XIV. *& in Appendice ad dictum tomum ſecundum*, in qua Decreta, & Conſtitutio Urbani referuntur;

3\.
Clement IX. decernit in cauſis Canonizationis diſcutienda tantum eſſe miracula, quæ poſt indultam venerationem ſupervenerunt.

3\. Poſtquam demum a ſanctæ memoriæ Clemente Papa IX. die 10. Septembris 1668. decretum eſt, ut in Cauſis Canonizationis, ſive procedentibus per viam non Cultus, ſive per viam Caſus excepti a Decretis Urbani VIII. proponi deberent, & diſcuti, & ad Juris trutinam redigi Miracula, quæ poſt indultam venerationem ſupervenerunt, ut ex iis conſtare poſſit, num Sedes Apoſtolica tuto valeat ad ſolemnem Canonizationem juxta Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ritum, & Canonicas ſanctiones devenire, juxta ea, quæ plene habentur *in citato Opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione lib.*1. *cap.*25. controverſiæ exortæ ſunt inter Fidei Promotorem, & Poſtulatores, in Cauſis procedentibus per viam Caſus excepti, hoc eſt vel Cultus indulti ab Apoſtolica Sede per ſpeciales conceſſiones, vel dependenter a Cultu publico per ſpatium centum annorum continuato, juxta ea, quæ ſupra dicta ſunt, quænam Miracula cenſeri debeant ſecuta poſt indultam venerationem, contendente Fidei Promotore, Miraculum non poſſe dici ſecutum poſt indultam venerationem, hoc eſt poſt primam Apoſtolicam conceſſionem, ſi alia amplior ſubſecuta ſit, nec Miraculum dici poſſe ſecutum poſt indultam Venerationem, ſi ſecutum ſit poſt completam centenariam, cum pro hujuſmodi effectu opus ſit, ut ſit ſecutum poſt ſententiam Cultus publici approbativam a Sacra Congregatione confirmatam, & excipientibus Poſtulatoribus, Miracula dicenda eſſe ſecuta poſt indultam venerationem, ſi ſecuta ſint vel poſt primam Apoſtolicam Cultus conceſſionem, etiamſi alia amplior ſubſecuta ſit, vel ſi contigerint poſt completum tempus centum annorum publici Cultus, etiamſi contigerint ante ſententiam prædicti Cultus approbativam.

Controverſia orta eſt, quanam miracula dicenda ſint ſecuta poſt indultam venerationem?

4\.
Miracula dicuntur ſecuta poſt indultam venerationem, ſi ſecuta ſint poſt primam cultus conceſſionem, licet amplior conceſſio ſit ſubſecuta.

4\. Porro licet ſuper hiſce controverſiis plures in caſibus propoſitis a Sacrorum Rituum Congregatione reſolutiones prodierint ſemper favorabiles intentioni Poſtulatorum, juxta ea, quæ plene habentur *in citato Opere l.*2. *cap.*21. cum tamen hucuſque ſuper eis nullum prodierit Generale Decretum, Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS PAPA XIV. ſtatuendum cenſuit, prout præſenti Generali Decreto ſtatuit, Miracula dici debere ſecuta poſt indultam venerationem, & ſic de eis habendam eſſe rationem in ordine ad Canonizationem,

nem, ſi ſecuta ſint poſt primam Cultus conceſſionem, etiamſi amplior conceſſio poſtmodum ſubſecuta ſit, cum aliud ſit veneratio, aliud augmentum venerationis, vel ſi ſecuta ſint poſt complementum centenarii Cultus, antequam ſententia de eodem prolata ſit, cum ſententia ſuper Caſu excepto nihil novi importet, ſed declaret, Cultum publicum fuiſſe exhibitum per annos centum ante Urbanam Conſtitutionem, & de interventu Apoſtolicæ auctoritatis, etiam præciſive a ſententia, dubitandum non ſit, cum Summus Pontifex Urbanus VIII. tum in citatis Decretis, tum in Conſtitutione allegata proteſtatus ſit, uti ſupra viſum eſt, ſe nullum velle præjudicium afferre hiſce Dei Servis, quibus per centenarium completum annorum numerum Cultus publicus antea fuiſſet exhibitus. In quorum omnium fidem ego infraſcriptus Sacræ Congregationis Rituum Secretarius præſens Decretum propria manu ſubſcripſi, & mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri obtemperans inter Regeſta Sacræ Congregationis retuli, & in publicis locis Urbis more ſolito affigendum curavi. Hac die 14. Julii 1744

Vel ſi ſecuta ſint poſt centenarii cultus complementum, etiam antequam ſententia de eodem prolata ſit.

C. Card. de Marinis Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

QUARTUM DECRETUM GENERALE.
Plura ſtatuuntur ad rectam Cauſarum Beatificationis, & Canonizationis diſcuſſionem opportuna, ac neceſſaria.

CUM *in generali Sacrorum Rituum Congregatione die* 13. *Maii* 1749. *in Cauſa Beatificationis, ſeu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Soc. Jeſu propoſitum coram Nobis fuiſſet dubium* ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii, *necnon ſuper ſignis, ſeu miraculis; Nos auditis Cardinalium ſententiis (Conſultorum enim ſuffragia jam antea ad nos in ſcriptis tranſmiſſa ſedulo legeramus) ad aliud tempus, ut divinam imploraremus opem, ac rem maturius diſcuteremus, Decretum edere diſtulimus. Tandem die* 22. *Maii ejuſdem anni Decretum edidimus, in quo ſtatuimus non conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii per directas probationes, videlicet per teſtes de viſu conteſtes idoneos, & aptos: Indulſimus tamen ejuſdem cauſæ Poſtulatoribus, ut in Generali Sacrorum Rituum Congregatione proponere iterum poſſent idem dubium, & cauſam proſequi per probationes ſubſidiarias in genere ſuo perfectas ſuper martyrio, & cauſa martyrii, dummodo quoad examen, & numerum, nempe non duorum, ſed quatuor miraculorum, ſervaretur forma generalis noſtri Decreti editi die* 23. *Aprilis* 1741. *Praterea iiſdem Poſtulatoribus injunximus primo, ut docerent vel de judicio completo ſuper fama Martyrii in genere, vel de obtenta Pontificia a prædi-*

cto

ēto judicio diſpenſatione: ſecundo ut novas adhiberent diligentias in archivo Domus Profeſſæ Soc. Jeſu in urbe pro repetenda relatione de morte P. Bobolæ, & P. Simeonis Maffon, quam P. Generalis requiſierat a P. Provinciali, & quæ tranſmiſſa præſumitur, ſervatis ſervandis, omnibuſque impletis, quæ præſtita a Nobis fuere, dum in minoribus Promotoris Fidei numero fungebamur, in cauſa tunc Ven. Servi Dei, nunc S. Joannis Franciſci Regis Soc. Jeſu.

Cum autem aliqua Nobis occurrerent, quæ ad rectam cauſarum Beatificationis, & Canonizationis diſcuſſionem opportuna, ac neceſſaria videbantur; eadem hac occaſione decernere non prætermiſimus, præfatoque Decreto ita inſerere, ut ſervari omnino deberent in poſterum, ac Decreti generalis vim obtinerent. Ea vero quattuor omnino ſunt. I. ſtatuimus, ut Factum Concordatum, quod, antequam cauſa Beatificationis, & Canonizationis in Generali Sacrorum Rituum Congregatione coram Summo Pontifice proponatur, a Cardinali cauſæ Relatore edendum eſt, & in quo juridica totius cauſæ ſeries eſt exponenda, non edatur in poſterum, niſi extractis in authentica forma ex regeſtis Congregationis Sacrorum Rituum omnibus, & ſingulis Decretis editis in cauſa, de qua agitur, eorum tenor dumtaxat in Facto Concordato inſeratur, & niſi dictum Factum etiam a Fidei Promotore fuerit approbatum. II. cum ſcribentes in cauſis Beatificationum, & Canonizationum ſæpe præteritarum cauſarum jam reſolutarum exemplis utantur deſumptis ex Animadverſionibus Fidei Promotorum, nulla tamen facta mentione reſponſionum, quæ a Poſtulatoribus datæ ſunt, & a Sacra Congregatione approbata; ſtatuimus, ut Fidei Promotor in poſterum de hujuſmodi exemplorum abuſu, quatenus adſit, voce, & ſi opus ſit, etiam ſcripto, certiores faciat tum Conſultores, tum Cardinales. III. cum in diſcuſſione dubii ſuper Martyrio, ac fama Martyrii, & probatione tormentorum, ac mortis a Tyrannis inflictæ Dei Servis, diſputatum ſæpe ſit inter Conſultores, an factum, quod ex ſeparatis, licet continuatis, a ctibus coaleſcit probatum dici poſſit per teſtes de viſu, non conteſtes, ſed ſingulares, et ſi ſingularitate adminiculativa, ita ut ex. gr. eorum alter de captura deponat, alter de alapis, alter de vulneribus, & ſic ſucceſſive; Nos decrevimus, prædictos teſtes ſingulares præfata ſingularitate, ſimul conjunctos probare, ſed probationem ex iis deſumptam non eſſe undequaque plenam, ac ſufficientem, ut conſulens ei innixus reſpondere valeat, conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii. *IV. Cum in Martyrum cauſis a Romano Pontifice concedatur aliquando, ut una cum Martyrio, & cauſa Martyrii proponatur dubium de ſignis, & miraculis; ſtatuimus, ne defectus probationum ſuper dubio Martyrii, & cauſa Martyrii in his cauſis ullo modo ſuppleatur dependenter a miraculis: quare qui judicium in his cauſis ferre debet, ſi independenter a ſignis, & miraculis probatum cenſet Martyrium, cauſamque Martyrii, nedum ſuper hoc, verum etiam ſuper dubio de miraculis judicium proferre teneatur: ſi vero Martyrium probatum non putat, aut ſolum dependenter a ſignis, & miraculis;*

raculis; *a ferendo judicio de miraculis abſtineat*, *ac ſolum reſpondeat*, non conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii.

En totius Decreti verba.

DECRETUM

In Cauſa Polona ſeu Luceorienſi Beatificationis, *ſeu Declarationis Martyrii* VENERABILIS SERVI DEI ANDREÆ BOBOLA *Sacerdotis Profeſſi Societatis Jeſu*; *nec non alia ad rectam Cauſarum Beatificationis*, *& Canonizationis diſcuſſionem opportuna*, *& neceſſaria*.

1. CUM in Congregatione Generali Sacrorum Rituum habita coram Nobis *die* 13. *Maii currentis Anni* 1749. ad quam de more acceſſimus poſt ſedulo ponderata ſuffragia Conſultorum ad Nos in ſcriptis antecedenter tranſmiſſa, propoſitum fuerit ſequens Dubium: *An conſtet de Martyrio, & cauſa Martyrii, nec non de Signis, ſeu Miraculis in caſu & ad effectum de quo agitur*: nec ullum tunc a Nobis fuerit prolatum Decretum, etſi in eadem Congregatione auribus noſtris exceperimus luculentas Reverendiſſimorum Cardinalium Sacris Ritibus præpoſitorum ſuper eodem Dubio ſententias, poſt imploratam Divinam opem, adhibitaſque ſecundas curas, Decretum tandem hac die edidimus tum pro accuratâ Cauſæ propoſitæ diſcuſſione, tum pro regula conſimilium aliarum Cauſarum, quæ, juxta morem Sanctæ Sedis hucuſque illibate ſervatum, diligentiſſime ſunt pertractandæ.

> 1. *In Congregatione Generali proponitur dubium de Martyrio, & cauſa Martyrii, ac de ſignis, ſeu miraculis.*

> *Pontifex decretum edit tum particulare, tum generale.*

2. Primo itaque, cum in Cauſa Venerabilis Servi Dei Andreæ Bobola ignoretur, an ante Proceſſum ſuper Martyrio in ſpecie præceſſerit Apoſtolicus Proceſſus ſuper fama Martyrii in genere; de eo enim nulla fit mentio in Facto Concordato, & ante Proceſſus Apoſtolicos in ſpecie præcedere debeat alter Proceſſus Apoſtolicus in genere, Congregationi Sacrorum Rituum exhibendus, & in ea diſcutiendus una cum favorabili ejuſdem Congregationis reſponſo a Summo Pontifice approbando, ſive agatur de Cauſis Conſeſſorum, ſive de Cauſis Martyrum, niſi Summus Pontifex a confectione dicti Proceſſus in genere benigne diſpenſet, quæ diſpenſatio, etſi poſt Urbani VIII. Decreta non conſueverit indulgeri in Cauſis Conſeſſorum, aliquando tamen conceſſa non raro eſt in Cauſis Martyrum, prout a Nobis, inhærendo praxi Congregationis, late oſtenſum fuit in noſtro Opere *De Canonizat. Sanctor. lib.* 2. *cap* 39. *num.* 3. *&* 4. ut præſens Cauſa ad ulteriora progredi poſſit, opus eſt, ut vel doceatur de judicio ſuper fama Martyrii in genere, completo, vel de obtenta Pontificia a prædicto judicio diſpenſatione.

> 2. *Poſtulatores doceant vel de judicio ſuper fama Martyrii in genere, completo, vel de obtenta Pontificia a prædicto judicio diſpenſatione.*

3. Secundo, cum ex Archivo Domus Profeſſæ Societatis Jeſu hic in Urbe deſumpta fuerit epiſtola Patris tunc Præpoſiti Generalis pertinens

3. *In Archivo Domus Profeſſæ S. J. in Urbe novæ fiant diligentiæ pro reperienda relatione mortis P. Bobola, quæ a P. Provinciali ad P. Generalem tranſmiſſa præſumitur.*

nens ad mortem Venerabilis Servi Dei Andreæ Bobola, in qua etſi dicat ſe non dubitare de ejus Martyrio, Patrem tamen Provincialem, qui de prædicta morte eum certiorem fecerat, admonet, ut accuratam tranſmittat relationem tum de ejus morte, tum etiam de morte Patris Simeonis Maffon, & hinc neceſſitas derivaverit nedum exhibendi litteram Patris Provincialis ſcriptam Patri Generali, ſed etiam requiſitam ab eodem Patre Generali accuratam relationem, quæ præſumitur tranſmiſſa, & exhibitæ quidem fuerint nonnullæ præcedentes epiſtolæ ad Patrem Generalem ſcriptæ, & in quibus ſit mentio mortis Venerabilis Servi Dei Andreæ Bobola, ſed non fuerit exhibita accurata relatio ab eodem Patre Generali demandata, præcipimus, ut novæ fiant diligentiæ in eodem Archivo pro ea reperienda, ſervatis ſervandis, omnibuſque adimpletis, quæ a Nobis adimpleta ſunt, dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, in Cauſa tunc Venerabilis Servi Dei, nunc Sancti Joannis Franciſci Regis Societatis Jeſu Presbyteri, in qua multa, quæ Poſtulatores latuerant, diligenter pervoluto Archivo Domus Profeſſæ inventa ſunt, quæ favorabili reſolutioni Dubii ſuper Virtutibus profuerunt, prout etiam a Nobis fideliter expoſitum eſt in citato noſtro Opere *De Canonizat. Sanctor. lib. 3. cap. 6. num. 16.*

4. *Pontifex decernit, non conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii per directas probationes.*

4. Tertio, cum in præſenti Cauſa Venerabilis Servi Dei Andreæ Bobola totus Poſtulatorum conatus in eo fuerit, ut favorabile reportarent reſponſum ſuper Martyrio, cauſaque Martyrii dependenter a probationibus directis, & per teſtes de viſu, adminiculum deinde recipientes a teſtibus de auditu, in quo rerum themate tutum ſperabant progreſſum ad ſolemnem Beatificationem ope duorum tantummodo miraculorum a Deo interceſſione ſui Servi, uti aſſerebatur, patratorum, inhærentes concordibus ſuffragiis Reverendiſſimorum Cardinalium, & aliquorum etiam Conſultorum, decernimus, non conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii per directas probationes, per teſtes videlicet de viſu conteſtes idoneos, & aptos, juxta Congregationis praxim, & Sedis Apoſtolicæ inſtitutum a Nobis expoſitum in citato noſtro Opere *De Canonizat. Sanctor. lib. 3. cap. 5. num. 11. & num. 13.*

5. *Concedit tamen, ut in Generali Congregatione iterum cauſa diſcutiatur per probationes ſubſidiarias, dummodo quatuor miracula rite probentur.*

5. Quarto, cum, deficientibus probationibus directis, Cauſa hæc ulteriorem progreſſum habere valeat dependenter a probationibus ſubſidiariis, quæ in genere ſuo perfectæ ſint, dummodo tamen ad Beatificationem procedatur, non binis tantum, ſed quatuor intervenientibus miraculis, juxta Generale Decretum a Nobis editum *die* 23. *Aprilis* 1741. relatum in citato noſtro Opere *De Canonizat. Sanctor. lib. 3. cap. 3. ſub num. 25.* editionis Patavinæ, qua utimur, Poſtulatoribus Cauſæ Venerabilis Servi Dei Andreæ Bobola libenter indulgemus, ut in Generali Congregatione Sacrorum Rituum iterum proponere, poſſint Dubium de Martyrio, & cauſa Martyrii, & de Signis, & Miraculis

raculis, & ſic Cauſam proſequi per viam ſubſidiariæ probationis in ea parte, quæ Martyrium, & cauſam reſpicit Martyrii, ſervata tamen, quoad examen, & numerum Miraculorum, & Signorum, forma mox citati Decreti editi, uti diximus, *die* 23. *Aprilis* 1741.

6. Quinto, cum ante propoſitionem Cauſarum Beatificationis, & Canonizationis in Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Summo Pontifice Factum, quod dicitur Concordatum, edatur a Cardinali Cauſæ Relatore, in quo totius Cauſæ juridica ſeries exponenda eſt, ut ictu oculi videatur, an aliquid fuerit omiſſum, antiquum morem a Nobis ſemper retentum, dum Officio Fidei Promotoris in minoribus ſungebamur, renovantes decernimus, non aliter ad editionem Facti Concordati eſſe in poſterum procedendum, quam extractis in authentica forma ex Regeſtis Congregationis Sacrorum Rituum omnibus, & ſingulis Decretis in Cauſa, de qua agendum eſt, editis, item eorum tantummodo tenorem eſſe inſerendum in Factum Concordatum, nec ad ejus editionem eſſe procedendum, niſi fuerit approbatum etiam a Fidei Promotore, uti præſefert nomen Facti Concordati, concordati videlicet inter Cardinalem Relatorem, & Fidei Promotorem.

6. Factum concordatum non edatur, niſi approbatum etiam ſit a Fidei Promotore, & tenorem contineat omnium decretorum editorum in cauſa, de qua agitur.

7. Sexto, cum a Nobis quoque animadverſum ſit, Scribentes in Cauſis Beatificationum, & Canonizationum ſæpe ſæpius pro ſui comprobatione aſſumpti, præteritarum Cauſarum jam reſolutarum exemplis uti deſumptis ex animadverſionibus Fidei Promotorum, nulla facta mentione reſponſionum, quæ a Poſtulatoribus datæ ſunt, & a Sacra Congregatione approbatæ, ex qua profecto re multa abſurda derivare poſſunt, demandamus Fidei Promotori pro tempore, ut ſerio veritatem advertens, voce, &, quatenus opus ſit, ſcripto, certiores faciat tum Conſultores, tum Cardinales de abuſu, quatenus adſit, exemplorum, quæ Scribentes quandoque deſumunt a præteritis Cauſis Beatificationum, & Canonizationum.

7. Fidei Promotor voce, & ſi opus ſit, ſcripto Conſultores, & Cardinales moneat de abuſu exemplorum ex præteritis cauſis deſumptorum.

8. Septimo, cum, occaſione diſcuſſionis Dubii ſuper Martyrio, & fama Martyrii, atque adeo probatione tormentorum, & mortis a tyrannis inflictæ Dei Servis inter Martyres recenſendis excitata ſæpe ſit inter Conſultores diſputatio, an factum, quod ex ſeparatis, licet continuatis, actibus coaleſcit, probatum dici poſſit per teſtes de viſu, non conteſtes, ſed ſingulares, etſi ſingularitate, uti dicunt, adminiculativa, ex quo alter ex eis deponit de captura, alter exempli gratia de alapis impictis, alter de vulneribus, & ſic ſucceſſive, Nos omnem controverſiam dirimere volentes, decernimus, prædictos teſtes ſingulares prædicta ſingularitate inſimul conjunctos probare, ſed probationem ex eis deſumptam, non eſſe undequaque plenam, & ſufficientem, ut conſulens, ei innixus, reſpondere valeat, conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii, uti paſſim videmus in criminalibus

8. Teſtes de viſu ſingulares, licet ſingularitate adminiculativa, non ſatis probant, itaut conſulens reſpondere poſſit: conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii.

cauſis, in quibus agitur de pœna mortis irroganda, & quibus, quoad probationum robur, Cauſæ Beatificationis, & Canonizationis ſimiles ſunt, ſi etenim probandum eſt, non promotum ad Sacerdotium Miſſam celebraſſe, quod atrox crimen punitur pœna traditionis brachio ſeculari, & unus teſtis deponat de ſacrarum veſtium indumento, alter de acceſſu ad Altare, alter de celebratione Miſſæ uſque ad Præfationem, alter de continuatione uſque ad finem, dictorum teſtium ſit conjunctio, & ex ea conſurgit probatio ſufficiens quidem, ut reus tormentis ſubjiciatur pro eruenda confeſſione, ſed non ſufficiens, ut idem tradatur brachio ſeculari puniendus pœna mortis, juxta Apoſtolicam Conſtitutionem, quæ eſt 97. §. 3. & 4. *tom.* 1. noſtri Bullarii.

9. *In cauſis Martyrum, in quibus cum Martyrio, & cauſa Martyrii proponitur dubium de ſignis, & miraculis, defectus probationum ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii ſuppleri nequit dependenter a miraculis.*

9. Octavo, etſi nedum per Decretum editum a Sanctæ memoriæ Clemente XI. poſt accuratam diſcuſſionem *anno* 1712., aliudque noſtrum præcedentis confirmatorium Decretum editum *die* 10. *Aprilis* 1742. vetitum ſit reſpondere, quod de Miraculis videatur, dum in Cauſis Confeſſorum agitur de Virtutibus, nec tranſitus fieri poſſit ad diſcuſſionem Miraculorum, niſi prolato poſt rem diſcuſſam in tribus Congregationibus judicio Virtutes approbante, juxta ea, quæ a Nobis deducta ſunt in ſæpe citato Opere *De Canonizat. Sanctor. lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 5. & *num.* 8; cum tamen in Cauſis Martyrum tum a noſtris Prædeceſſoribus, tum a Nobis ipſis conceſſum aliquando ſit, ut una cum Martyrio, & cauſa Martyrii proponatur Dubium de Signis, & Miraculis, & hinc nonnulli anſam arripuerint ferendi favorabile judicium ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii, ſupplendo defectum probationum Martyrii ope Signorum, & Miraculorum, aut eorumdem ope difficultates obruendo, quæ Martyrium, cauſamque Martyrii obnubilant, præſenti noſtro Decreto declaramus, conjunctionem Dubii de Signis, & Miraculis cum Dubio de Martyrio, & cauſa Martyrii ex diſpenſatione Pontificia ex duplici capite fieri, primo, quia, cum minus operoſæ ſint Cauſæ Martyrum, in quibus tantum de Martyrio, & cauſa Martyrii inquiritur, quam Cauſæ Confeſſorum, in quibus tractatur de toto curſu vitæ hominis, id efficit, ut una cum Dubio Martyrii facile diſcutiendum aſſumi poſſit Dubium de Signis, & Miraculis: Secundo, quia, cum juxta vetus adagium Cauſæ Martyrum citius expediendæ ſint, quam Cauſæ Confeſſorum, utriuſque Dubii conjunctio celeriori expeditioni viam aperit; per eam etenim Martyris Beatificatio tribus tantum præcedentibus Congregationibus obtineri valet, quod nequit contingere in Cauſis Confeſſorum, in quibus Beatificatio non obtinetur, niſi ſex præcedentibus Congregationibus, tribus videlicet ſuper Virtutibus, & tribus ſuper Miraculis. Ex hoc autem nullatenus inferri poteſt, quod ſupplementum probationum in Cauſis Confeſſorum ſuper Dubio Virtutum a Mi-

a Miraculis deſumendum undequaque vetitum, permiſſum dici valeat in Cauſis Martyrum, cum agitur de Martyrio, & cauſa Martyrii. Dubium de Martyrio,& cauſa Martyrii in Cauſis Martyrum æquipollet Dubio de Virtutibus in Cauſis Confeſſorum. Rurſus, juxta conſtantem Sedis Apoſtolicæ diſciplinam a Nobis late expoſitam in citato Opere *De Canonizat. Sanctor.*, Cauſæ Martyrum exæquatæ ſunt Cauſis Confeſſorum in eo, quod ſpectat ad Miracula, & numerum Miraculorum, eorumque examen pro Beatificatione, & Canonizatione obtinenda. Quapropter qui in Cauſa Martyris, in qua utriuſque Dubii conjunctio conceſſa eſt, judicium ferre debet, ſi independenter a Signis, & Miraculis probatum cenſet Martyrium, cauſamque Martyrii, nedum ſuper hoc, ſed etiam ſuper altero de Miraculis Dubio, judicium proferre tenetur. Ille vero, qui Martyrium non putat probatum, aut tantum dependenter a Signis, & Miraculis, a judicio de Miraculis ferendo abſtinens, reſpondeat, non conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii.

Qui probatum cenſet Martyrium, cauſamque Martyrii, ſuper eo, & ſuper miraculis judicium ferat: qui vero Martyrium non cenſet probatum, aut ſolum dependenter a miraculis, reſpondeat tantum, non conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii.

22. Maii 1749.

10. Ultimo mandamus, ut hoc noſtrum Decretum, quod manu noſtra ſubſcribimus, inter Regeſta Congregationis Rituum aſſervetur, & quod ejus exemplar typis impreſſum tum Conſultoribus, tum Reverendiſſimis Cardinalibus Sacrorum Rituum conſignetur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Maii 1749. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

BENEDICTUS PAPA XIV.

CAPUT II.

Decreta ſuper Signatura Commiſſionis, & Remotione Obſtativorum.

I. DECRETUM.

IN CAUSA VEN. SERVI DEI FRANCISCI DE CASTILLO S. J.

Juxta recentiorem, rectumque Sacræ Rituum Congregationis uſum, ante ſignaturam Commiſſionis facienda eſt operum a Dei Servo conſcriptorum reviſio, quorum tunc habeatur notitia, uti fuſe docuimus lib. 2. c. 27. Verum cum aliquando contingat, ut dum vel opera, quæ ſcripta fuiſſe conſtat, ſed non habentur, perquiruntur, vel eorum, quæ habentur, examen inſtituitur, probabile immineat periculum mortis Teſtium, qui ſine prævia Commiſſionis ſignatura, ac literarum remiſſorialium expeditione examinari nequeunt; idcirco Summi Pontifices nonnumquam Commiſſionem ſignarunt ante operum reviſionem, ut cauſæ alioquin perituræ remedium adhiberent, cum clauſula tamen, ne, confectis proceſſibus, niſi facto operum examine, ad ulteriora procederetur. Id nos quoque ad Summum Pontificatum evecti

præſtitimus in cauſa Ven. Servi Dei Franciſci de Caſtillo Soc. Jeſu, uti ex infraſcripto Decreto, quod die 20. Februarii 1741. edidimus, perſpicue patet.

DECRETUM
LIMANA VEN. SERVI DEI FRANCISCI DE CASTILLO S.J.

Series Actorum in Cauſa Servi Dei.

PRopoſita ex diſpenſatione Apoſtolica in tribus Congregationibus ordinariis Sacrorum Rituum abſque interventu Conſultorum habitis die 3. Octobris 1699., 26. Auguſti 1702., & 12. Julii 1704. cauſa Beatificationis,& Canonizationis prædicti Ven. Servi Dei Franciſci de Caſtillo ſuper dubio, An ſit ſignanda Commiſſio introductionis cauſæ in caſu, & ad effectum &c. editoque in primis duabus reſcripto, Dilata; & opuſcula, de quibus agitur, omnino exhiberi mandavit; & ad mentem: & mens fuit, quod recognoſcatur per alios Conſultores Theologos per Eminentiſs. Ponentem deputandos pars vitæ impreſſæ, & omiſſæ in ea jam diſtributa: tandem inſtantibus cauſæ Poſtulatoribus ſub die 6. Septembris 1713. a Sacra Rituum Congregatione expeditæ fuerunt particulares literæ una cum inſtructione R.P.D. Fidei Promotoris, Reverendiſſimo Archiepiſcopo Limano directæ pro perquirendis ſequentibus opuſculis, & manuſcriptis Servi Dei, eo tunc non exhibitis, neque examini ſuppoſitis; nempe I. Quodam opuſculo continente modum agendi gratias poſt ſanctam Miſſam, Limæ impreſſo: II. Duobus formulariis continentibus modum particularem recitandi Roſarium Beatiſſimæ Virginis juxta quindecim myſteria, & ſecundum Divina attributa, pluries impreſſis: III. Quodam tractatu continente quædam exercitia, ſeu modum particularem habendi orationem, & contemplationem compoſita a Patre Antonio Ruitz de Montoja Societatis Jeſu, cui titulus: *Pietra focaja del Divin amore, e ratto attivo dell' anima &c.* Verum poſt lapſum plurium annorum a die expeditionis, & tranſmiſſionis ejuſmodi literarum, deducto tandem ad notitiam eorumdem cauſæ Poſtulatorum in Urbe, præfatas literas ob locorum diſtantiam fuiſſe deperditas, neque Limam unquam perveniſſe; idcirco, ne ulteriori mora probationes neceſſariæ, in proceſſibus Apoſtolicis recipiendæ ſuper heroicis virtutibus dicti Servi Dei, penitus perirent, Sanctiſſimo Domino noſtro BENEDICTO XIV. humiliter ſupplicarunt, quatenus benigne indulgere dignaretur, quod juxta formam poſtremi reſcripti Sacræ Congregationis examini primo loco ſupponatur dicta pars vitæ Servi Dei in proceſſus compulſatæ, atque omiſſæ in ea jam diſtributa; deindeque, non obſtante, quod hactenus perquiſita, atque exhibita non ſint alia ſuperius enuntiata opuſcula,& manuſcripta Servi Dei, procedatur ad examen, & reſolutionem dubii ſuper ſignatura Commiſſionis introductionis cauſæ, eaque ſignata relaxentur conſuetæ

Opuſcula Servi Dei perquirenda, & examini ſupponenda.

Literæ Sacræ Congregationis cum inſtructione Fidei Promotoris deperduntur.

ſuetæ literæ Remiſſoriales pro conſtruendo proceſſu Apoſtolico ſuper Virtutibus, & Miraculis in ſpecie, ne pereant probationes, cum ſolita facultate in eo examinandi tantum teſtes ſenes, valetudinarios, aut de proximo abſfuturos. Et Sanctitas Sua, attentis motivis in ſupplici libello expoſitis, eorum petitioni benigne annuit, ea tamen ſub conditione, quod eodem tempore, quo expediuntur literæ Remiſſoriales pro conſtruendo dicto proceſſu in ſpecie, ne pereant probationes, relaxentur etiam aliæ literæ particulares cum R.P.D. Promotoris Fidei inſtructione pro perquirendis ſupradictis opuſculis, & manuſcriptis hactenus non exhibitis; quodque completo dicto proceſſu, ne pereant probationes, atque ad Urbem delato, idem clauſus, & obſignatus aſſervetur in Actis Notarii Sacræ Congregationis, neque aperiatur, donec expletum prius fuerit examen ſuper dictis opuſculis, & manuſcriptis. Et ita ſervari mandavit, quibuſcumque Decretis in contrarium diſponentibus minime obſtantibus. Die 20. Februarii 1741.

Pontifex concedit literas Remiſſoriales pro conſtruendo proceſſu Apoſtolico, ne pereant probationes.

Jubet autem adhuc perquiri ſuperius memorata opuſcula.

Fr. Jo: Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.
Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

DECRETUM II.

EDITUM IN CAUSA

VEN. SERVI DEI JOANNIS DE BRITTO

Soc. Jeſu Sacerdotis.

CUm in Congregatione antepræparatoria, vel præparatoria Virtutes, ſeu Martyrium, & Cauſa Martyrii diſcutienda proponuntur, uſuvenit aliquando, ut dubium aliquod excitetur, quo non reſoluto, neque ad ulteriora procedi, neque a Conſultoribus ſuffragium ſive affirmativum, ſive negativum ferri poteſt. In hoc rerum articulo inſtare Poſtulatores ſolent, ut ejuſmodi dubium in Ordinaria Sacrorum Rituum Congregatione, cui ſoli Cardinales interſunt, diſcutiatur. Nos quidem ad Summum Pontificatum evecti, quoties dubii materia fuit altioris indaginis, & ab aliquorum factorum cognitione penderet, quæ Conſultoribus ignota, Cardinalibus vero perſpecta eſſent, Poſtulatorum inſtantiis indulgere non dubitavimus: imo ordinariæ Rituum Congregationi nos ipſi tunc interfuimus, licet moris ſit, ut Summus Pontifex non interſit, ſed Cardinalium ſenſus a præfata Congregationis Secretario eidem exponatur, ut illum approbare dignetur. Primum autem id indulſimus in Cauſa Ven. Servi Dei Joannis de Britto Soc. Jeſu Sacerdotis. Cum enim Fidei Promotor in diſputatione ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii oppoſuiſſet, Servum Dei uſum fuiſſe in Miſſione Madurenſi illarum regionum ritibus

aucto-

Digitized by Google

auctoritate Sedis Apoſtolicæ prohibitis; & oppoſitio a Clemente XII. ad Sanctæ Romanæ univerſalis Inquiſitionis Congregationem remiſſa fuiſſet; nos eamdem ad ordinariam Rituum Congregationem coram Nobis habendam revocavimus. Auditis itaque die 22. Aprilis 1741. ſingulorum Cardinalium ſententiis, & perlectis, expenſiſque Fidei Promotoris oppoſitionibus, nihil ſtatuere voluimus, ſed aliud temporis ſpatium ad rem plenius cognoſcendam ſumpſimus. Tandem re mature perpenſa, ac Deo etiam enixe, & ſæpius commendata, die 2. Julii ejuſdem anni coram nobis accivimus Fidei Promotorem, & Sacrorum Rituum Congregationis Secretarium, ſacroque celebrato, decrevimus obiectos a Fidei Promotore ritus non obſtare, quominus in cauſa Ven. Servi Dei Joannis de Britto ad ulteriora procederetur, uti ex ipſo decreto, quod ſubdimus, patebit uberius.

D E C R E T U M

MELIAPOREN. BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS VENERABILIS SERVI DEI JOANNIS DE BRITTO

Societatis Jeſu Sacerdotis.

Servus Dei uſus ritibus auctoritate Sedis Apoſtolicæ prohibitis.

OPpoſito in diſputatione ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii Ven. Servi Dei Joannis de Britto per R. P. D. Fidei Promotorem, quod ille uſus eſſet in Miſſione Madurenſi ritibus illarum Regionum Auctoritate Sedis Apoſtolicæ prohibitis, & oppoſitione ad Congregationem Sanctæ Romanæ Univerſalis Inquiſitionis, in qua de prædictis Ritibus ſæpius actum fuerat, a Felicis Recordationis Clemente Papa XII. remiſſa, mox autem juſtis, & gravibus de cauſis a Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO Papa XIV. ad Congregationem Ordinariam Sacrorum Rituum, ſed coram Sanctitate Sua habendam revocata, in eaque *ſub die 22. Aprilis proxime præteriti* propoſito per Eminentiſſimum Dominum Sancti Clementis Cardinalem Albanum dubio cum dicto Promotore Fidei jam concordato -- *An obſtent objecti ritus, quo minus procedi poſſit ad ulteriora in cauſa, & ad effectum, de quo agitur* --. Aliquibus Eminentiſſimorum Patrum eos Ritus obſtare opinantibus, & quatenus non obſtare dicerentur, timentibus, ne ex progreſſu cauſæ ad ulteriora, ejuſque favorabili reſolutione, & ſubſequenti Servi Dei adſcriptione primum inter Beatos, & deinde inter Sanctos, via aperiretur inobſervantiæ Decretorum a Summis Pontificibus editorum, prædictoſque Ritus proſcribentium; Aliis vero cenſentibus prædictos Ritus obſtare non debere, utpote adhibitos non utcumque a Dei Servo, ſed prout a Sede Apoſtolica ad eam diem fuerant permiſſi, & quatenus modo vetito fuiſſent adhibiti, quod tamen non probatur, quemcumque reatum cenſeri procul dubio debere deletum per ſubſequens Martyrium, uſumque prohibitum retractatum per retractationem, non atramento, ſed ſanguine ſcriptam: Idem Sanctiſſimus perlectis prædicti Promoto-

Proponitur dubium an obſtent dicti ritus, quo minus procedi poſſit ad ulteriora.

Varia Cardinalium ſuffragia.

motoris oppoſitionibus, ac ſingulorum Cardinalium ſententiis auditis, & expenſis, etſi de hac omni controverſia, ſuper qua, dum ipſe Fidei Promotoris munere fungeretur, in Congregatione Rituum opponere, occaſione videlicet Judicii auctoritate Apoſtolica inſtituendi, ſignandæque (uti dicitur) Commiſſionis introductionis hujuſce ipſius cauſæ, & dum quoque in minoribus degens, conſultor in peculiari ſuper his Ritibus Congregatione per ſan. mem. Clementem XI., & Innocentium XIII. deputata cognoſcere, quin & referre pro veritate debuit, jam plane acceſſiſſet edoctus, ſumpto nihilominus ad plenius adhuc cognoſcendum, recognoſcendum, ac deſuper deliberandum ſpatio, tandem re mature perpenſa, & Deo etiam enixe, ac ſæpius commendata, accitis coram ſe R.P.D. Fidei Promotore, & me infraſcripto Congregationis Sacrorum Rituum Secretario, hac die 2. Julii 1741. Sacro celebrato, reſpondit, & decrevit objectos a Fidei Promotore Ritus non obſtare, quo minus in cauſa præſenti Venerabilis Servi Dei Joannis de Britto ad ulteriora procedatur, ad diſcuſſionem videlicet dubii ſuper Martyrio, & cauſa Martyrii, nec non alterius dubii de ſignis, & miraculis, quæ ejus interceſſione a Deo patrata dicuntur: Data Poſtulatoribus facultate, ut in aliis cauſis Martyrum ſæpe factum eſt, proponendi in ſubſequentibus Congregationibus Sacrorum Rituum, dubium de ſignis, & miraculis, una cum dubio Martyrii, & cauſa Martyrii: Vetuitque ſub pœnis arbitrio Sanctitatis Suæ, & ejus ſucceſſorum infligendis, ne quis, vel nunc, vel tractu temporis audeat ex præſenti Decreto inferre, aut arguere, eamdem Sanctitatem Suam a Conſtitutionibus Summorum Pontificum, ſuorum Prædeceſſorum, Clementis videlicet XI. Benedicti XIII., & Clementis XII. ritus prohibentibus voluiſſe recedere, aut receſſiſſe; Illis etenim inhærens, & præcipue Literis Apoſtolicis ſan. mem. Clementis XII. expeditis die 24. Auguſti 1734. injungit, & mandat Epiſcopis, & Apoſtolicis Miſſionariis in Regnis Indiarum Orientalium Madurenſi, Maiſſurenſi, & Carnatenſi, ut ſanctiſſime cuſtodiant, & ab omnibus ſervanda ſtudioſiſſime curent, quæcumque in prædictis Apoſtolicis Litteris confirmata, decreta, aut præſcripta fuerunt.

Pontifex decernit objectos ritus non obſtare, quo minus ad ulteriora procedatur.

Dat facultatem, ut proponatur dubium de ſignis, & miraculis una cum dubio de Martyrio, & cauſa Martyrii.

Injungit obſervantiam Decretorũ Pontificiorum circa prædictos ritus.

F. Jo: A. Card. Guadagni Pro-Præf.
Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymit. S. R. C. Secret.

III. DE-

III. DECRETUM

IN CAUSA VEN. SERVÆ DEI JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL.

CUm in cauſa Ven. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal dubium proponendum eſſet ſuper virtutibus, oppoſuit Fidei Promotor amicitiam a Serva Dei contractam cum Maria Angelica Arnauld Portus Regii Abbatiſſa, communicationem habitam per literas cum Joanne Vergerio Abbate Sancirano, & ſuſpicionem Quietiſmi ex ejuſdem Serva Dei ſcriptis deſumptam. Harum oppoſitionum examen a Clemente XII. ad ſacræ Inquiſitionis Congregationem remiſſum, Nos ad Ordinariam ſacrorum Rituum Congregationem, coram Nobis habendam die 2. Septembris 1741. juſtis de cauſis revocavimus. In ea multa de cauſa, ipſiuſque meritis, oppoſitiſque exceptionibus, quæ omnia optime callebamus, diſſeruimus, & Cardinalium ſuffragia audivimus: at reſolutionem ad aliam diem diſtulimus; donec die 10. Septembris ejuſdem anni, nomini Beatiſſimæ Virginis Mariæ ſacra, poſt imploratam divinam opem, celebratumque ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium, ſequens edidimus Decretum.

DECRETUM

GEBENNEN. BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS

VEN. SERVÆ DEI JOANNÆ FRANCISCÆ FREMOIT

De Chantal Fundatricis, primæ Monialis, & Superioriſſæ Ordinis Monialium a Viſitatione S. Mariæ nuncupatarum.

Oppoſitio Promotoris Fidei remiſſa ad Congregationem S. Inquiſitionis, & revocata ad Congregaitonem Rituum coram Pontifice habendam.

EXcitata occaſione dubii proponendi ſuper heroicitate virtutum Theologalium, & Cardinalium Venerabilis Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal oppoſitione amicitiæ contractæ cum Maria Angelica Arnauld Portus Regii Abbatiſſa, & communicationis habitæ per literas cum Joanne Vergerio de Hauranne Abbate Sancirano, necnon ſuſpicionis Quietiſmi ex ſcriptis ejuſdem Venerabilis Servæ Dei deſumptæ, & harum oppoſitionum examine a ſan. mem. Papa Clemente XII. remiſſo ad Congregationem ſacræ Inquiſitionis, juſtiſque de cauſis a Sanctiſſimo Domino noſtro revocato ad Congregationem ordinariam ſacrorum Rituum coram Sanctitate ſua habendam: propoſitoque in eadem Congregatione ordinaria ſacrorum Rituum habita die 2. Septembris, cui idem Sanctiſſimus interfuit, ad relationem Eminentiſs. Petri de Guerin Tituli SS. Nerei, & Achillei Presbyteri Cardinalis de Tencin cauſæ Relatoris ſequenti dubio cum R. P. Fidei Promotore jam concordato: An prætenſa communicatio per Venerabilem Dei Servam habita, dum viveret, cum Abbate de Sancirano, & Maria Angelica Abbatiſſa Portus Regii, atque objectus Quietiſmus obſtent, quominus procedi poſſit ad ulteriora in caſu & ad effectum, de quo agitur: Licet Sanctitas ſua ſatis inſtructa ad Congregationem acceſſerit tum ex iis, quæ olim

olim fungens munere Fidei Promotoris ſcriptis expoſuerat in cauſa S. Vincentii de Paulis, in qua eadem familiaritas, & amicitia cum antedicto Abbate de Sancirano fuerunt oppoſitæ, tum ex ceteris, quæ legerat in animadverſionibus memorati R. P. Fidei Promotoris, & in reſponſionibus Poſtulatorum, auditiſque Reverendiſs. Cardinalium ſuffragiis, multa diſſeruerit de cauſa, & meritis ipſius, necnon de oppoſitis exceptionibus; diſtulit tamen propoſiti dubii reſolutionem, ut interim Divinam opem imploraret. Poſt quæ accitis coram ſe R. P. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, & me infraſcripto ſacræ Rituum Congregationis Secretario hac die 10. Septembris, in qua feſtum celebratur nominis Beatiſs. Virginis Mariæ, erga quam Venerabilis Dei Serva ferventiſſima devotione ſemper affecta fuit, poſt celebratum ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium, inhærens Reverendiſs. Cardinalium ſuffragantium ſenſui, ſequens protulit decretum = Objectas videlicet oppoſitiones, de quibus in ſupradicto dubio, non obſtare, quominus in cauſa Venerabilis Dei Servæ Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal ad ulteriora procedatur, ad diſcuſſionem videlicet dubii de virtutibus Theologalibus, & Cardinalibus ipſius, in cujus diſcuſſione onus erit prædicti Fidei Promotoris, poſthabitis omnino ſupradictis difficultatibus jam ſuperatis, cetera proſequi, ſi quæ ſint, quæ diſputandarum virtutum fulgorem poſſint obſcurare. Hac die, ut ſupra, 10. Septemb. 1741.

Pontifex ſtatuit, prædictas oppoſitiones nõ obſtare, quominus in cauſa Servæ Dei ad diſcuſſionem virtutũ procedatur.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarca Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

IV. DECRETUM
IN CAUSA BEATIFICATIONIS SERVI DEI JOANNIS DE AVILA
Magiſtri nuncupati.

DUM agitur de ſignatura Commiſſionis, ſi quod obſtaculum a Fidei Promotore excitetur, ſerio illud perpendendum eſt, ut conſtet, an tantæ ſit gravitatis, ut ſignaturam Commiſſionis impedire valeat, uti docuimus lib. 2. cap. 36. a n. 14. Jam vero cum poſt noſtram ad Summum Pontificatum aſſumptionem de ſignatura Commiſſionis ageretur in Cauſa Beatificationis Servi Dei Joannis de Avila Magiſtri nuncupati; Fidei Promotor oppoſuit, neceſſariam eſſe proceſſus exhibitionem ſuper ejus dictis, & geſtis compilati in Tribunali Inquiſitionis Hiſpaniarum, ad quod, cum viveret, delatus fuerat, ut videlicet perpendi poſſet, an aliquod in eo extaret obſtaculum ſignaturæ Commiſſionis, vel aliquod famæ Sanctitatis oppoſitum. Juſſimus proinde proceſſum tranſmitti, tranſmiſſumque ſedulo perlegimus: mox clauſum remitti juſſimus ad Hiſpanæ Inquiſitionis Tribunal. Cum autem ex hujuſmodi proceſſu offenſivo nihil contra Servum Dei

probetur, aut probari poſſit; & ex defenſivo ejus virtutum fulgor mirum in modum eluceat, Nos die 3. Aprilis 1742. ſequens edidimus decretum.

D E C R E T U M

TOLETANA, SEU CORDUBEN. BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS SERVI DEI JOANNIS DE AVILA

Magiſtri nuncupati.

Opponit Promotor Fidei proceſſum a Sac. Inquiſitione Hiſpali formatum adverſus Servum Dei, & petit exhiberi.

CUM ſuper dubio: *An ſignanda ſit Commiſſio introductionis Cauſæ Beatificationis, & Canonizationis Servi Dei Joannis de Avila Magiſtri nuncupati*, R. P. D. Promotor Fidei petierit exhiberi Proceſſum Hiſpali formatum ad Tribunal S. Inquiſitionis, ad quam ipſe Servus Dei annum ætatis agens tunc trigeſimum tertium delatus fuerat propter quaſdam propoſitiones, quas quorundam partim inſcitia, partim æmulatio, ac partim etiam malignitas ex piis ejus colloquiis, & concionibus ita exceperat, ut mala interpretatione in alienum a Catholica, & ipſius Fide ſenſum detorqueret: in quo Proceſſu tametſi Servus Dei fuiſſet denique per definitivam, ut exadverſo aſſerebatur, Judicum ſententiam abſolutus, ac liber declaratus a delicto; fieri tamen fortaſſe poterat, ut per Teſtium depoſitiones Virtutum ejus fulgor obnubilatus remaneret, ac proinde agi de illo ulterius inter Beatos, aut Sanctos rite referendo nequaquam expediret: prædictæ vero Inquiſitionis Tribunal, agente, ac tum apud ipſum, tum apud SS. D. N. BENEDICTUM PAPAM XIV. enixe, ac diligenter inſtante Canonico Martino Barzia dictæ Beatificationis, & Canonizationis Poſtulatore, ac Sanctitatis Suæ Cubiculario, ut vocant, honorario, cognita memorati Promotoris juſta petitione, Proceſſum omnem in forma authentica eidem Sanctiſſimo prompte, atque humiliter ſubmiſerit videndum, & conſiderandum: Sanctitas Sua, viſis, & conſideratis per ſe omnibus videndis, & conſiderandis, non minus æquis Judicum ſententiis, quam ipſius Servi Dei modeſtis, ac ſapientibus reſponſis delectatus, poſtremo declarandum cenſuit, & declarat, Servum Dei Joannem de Avila, tunc Bachalaureum, ac Magiſtrum poſtea nuncupatum, die 5. Junii 1533. fuiſſe definitiva omnium Judicum ſententia, nemine diſcrepante, abſolutum ab eo judicio, atque immunem a delicto declaratum; injuncto dumtaxat, ut (cum ex Apoſtolo ſapientibus, & inſipientibus debitor eſſet) ſuis deinde in Concionibns, & colloquiis maxima quam poſſet cautela, & circumſpectione uteretur, & quaſdam propoſitiones, ubi prædicaverat, ita explicaret, ut nullum in iis errorem fuiſse, aut eſſe, populus etiam rudis intelligeret, ac nulla vel puſillis occaſio ſcandali ex ſuperſeminatis per inimicum hominem pravæ interpretationis, atque intelligentiæ zizaniis ſupereſſet. Ad hæc ex Proceſſu offenſivo nihil contra ipſum, eorumdem Judicum ſententia, pro-

Sacrum Tribunal tranſmittit Pontifici eumdem proceſſum.

Pontifex tam offenſivum, tam defenſivum proceſſum legit.

probatum eſſe, nec probari. Ex Proceſſu autem defenſivo, non modo Virtutum ejus fulgorem non eſſe obnubilatum, aut obnubilari; verum etiam clarius relucere, concordi multorum teſtimonio, qui de ipſarum quoque peculiaribus Virtutum actibus teſtantur: Quales ſunt mœror ingens ex offenſa Dei, ac zelus ardens animarum, ut plures vel una die conciones ferventiſſimas haberet; ex quibus, & ex privatis etiam colloquiis, admonitionibus, exhortationibus, conſiliis, aſſiduaque Confeſſionum auditione, Sacramentorum uſus frequens, & Doctrinæ Chriſtianæ paſſim inductus, pax inter inimicos conciliata, mali ad bonam, & boni ad meliorem vitam magno numero traducti, alea, concubinatus, blaſphemiæ, aliaque hujuſmodi publica vitia, & ſcandala ſublata. Charitas in Proximum, præſertim vero pauperem, tanta, ut laneam, quam ipſe habebat, veſtem egenti Clerico tribuerit, ſtaminea ſibi per gelidam hyemem retenta; & publicos etiam quæſtus ſuſtentandis pauperibus, puellis honeſte maritandis, alendiſque ad ſtudia Sacrarum Literarum Clericis egenis inſtituerit. Amor quoque paupertatis Evangelicæ tantus, exponendi ſine ſumptu Evangelii, ut pro Miſſis, aut concionibus ſtipendia, donaque ultro miſſa non admitteret: veſtes prope laceras portaret; utque novum acciperet biretum, fuerit illi vetus illud ſuum, tritum, & honeſto Sacerdoti jam non utile, dum Miſſam celebraret, furtim ſubtrahendum. Humilitas Chriſtiana, ut ſeceſſum, ac latebras amaret, & nec vile mancipium ſtare coram ſe, nec nomen ſuum operibus, quæ faciebat, apponi pateretur. Linguæ cuſtodia, ut nullum ex ejus ore verbum prodiret vel otioſum; murmurantibus autem, aut alias obloquentibus obſtreperet. Patientia in adverſis, & manſuetudo, ut vel injuria provocatus obmuteſceret. Fama denique Sanctitatis, vitæque tenor adeo exemplaris, ut aliis exemplo ad virtutem præluceret, ac magnus olim in Cœlo vocandus jam tum crederetur, quippe qui faceret ſimul, & doceret. Quibus ex officio, & pro æquitate, ut par erat, declaratis, Proceſſum hujuſmodi clauſum Sanctitas Sua ſacrum ad Tribunal in Hiſpaniam remitti, neque aliud quidpiam ex illo amplius a Fidei Promotoribus requiri mandavit hac die 3. Apr. 1742.

Ex proceſſu oſſenſivo nihil probatur contra Servum Dei, ex defenſivo vero clarius Servi Dei virtutes elucent.

Proceſſus remittitur clauſus ad Tribunal in Hiſpaniam.

Fr. Jo. Antonius Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

V. DECRETUM

IN CAUSA VEN. SERVI DEI INNOCENTII XI.

IN Cauſa Ven. Servi Dei Innocentii XI., cum ad examen virtutum in ſpecie deveniendum eſſet, multa oppoſuit Fidei Promotor deducta ex iis, quæ a Servo Dei geſta præſumuntur in ſtatu Prælaturæ, Cardinalatus, & Pontificatus. Horum examen particulari Congregationi commiſerat Clemens XII. At Nos examen hujuſmodi ad ordinariam Sac. Rituum Congregationem coram Nobis habendam die 1. Auguſti 1744. revocavimus; in qua unanimis Cardinalium conſenſus fuit, præfatas oppoſitiones non obſtare, quominus in cauſa ad ulteriora procedi poſſet. Nos autem, multa præterea addidimus argumenta validiſſima, quibus excitatæ oppoſitiones omnino diluerentur, & quæ omiſſa a Poſtulatoribus fuerant. Tandem Cardinalium reſponſum die 8. Auguſti ejuſdem anni approbantes, ſequens Decretum edidimus.

DECRETUM

ROMANA BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS

VEN. SERVI DEI INNOCENTII PAPÆ XI.

Oppoſitiones nonnullas Promotoris Fidei Clemens XII. particulari Congregationi examinandas committit.

POſt ſignatam a ſan.mem. Clemente XI., præmiſſis præmittendis, commiſſionem introductionis cauſæ Ven. Servi Dei Innocentii XI., & alia ad normam juris peracta, quæ pertinebant ad judicium ſuper paritione Decretis Urbani VIII., & ad famam Sanctitatis in genere, cum deveniendum eſſet ad examen virtutum in ſpecie, placuit ſan. mem. Clementi XII. particularem Congregationem deputare pro examine nonnullarum oppoſitionum a R. P. D. Fidei Promotore propoſitarum. Cumque a Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO XIV. earumdem difficultatum examen fuerit a Congregatione particulari avocatum, & ad Congregationem ordinariam ſac. Rituum coram ſe habendam remiſſum, habitaque prædicta coram Sanctitate ſua die prima Auguſti, cum ad relationem Eminentiſſimi & Reverendiſſimi Cardinalis Burgheſii in ea propoſitum fuerit ſequens dubium diſputandum = An deducta ſuper iis, quæ geſta præſumuntur a Ven. Servo Dei in ſtatu Prælaturæ, Cardinalatus, & Pontificatus, ſeorſim ab aliis objectis ſuo loco, & tempore promovendis contra probationem, & relevantiam aſſertarum illius virtutum in gradu heroico, obſtent, quominus procedi poſſit ad ulteriora in caſu, & ad effectum, de quo agitur = ab omnibus, nemine diſcrepante, negative reſponſum fuit, oppoſitiones videlicet non obſtare, quo minus ad ulteriora in cauſa procedi poſſit. Auditis prædictis ſuffragiis, Sanctitas Sua pro diluendis excitatis oppoſitionibus, multa, eaque validiſſima argumenta deduxit, petita ex monumentis, quæ Poſtulatores latuerant, quoſque idcirco inquit meliora omiſiſſe, nec eam in reſpondendo adhibuiſſe

Eaſdem BENEDICTUS XIV. ad ordinariam Rituum Congregationem coram ſe habendam revocat.

hibuiſſe diligentiam, quæ cauſæ gravitatem decebat. Et poſt hæc nedum reſponſum prædictum approbavit, ſed ſilentium Promotori Fidei impoſuit, prohibuitque, ne ullis ex propoſitis ab ipſo difficultatibus uti poſſet in ulteriori cauſæ examine, firmo tamen remanente ipſius jure in reliquis per ipſum opponendis tum quoad probationem, tum quoad relevantiam aſſertarum virtutum heroicarum, tum quoad alias, ſi quas habuerit, oppoſitiones ex aliis fundamentis, & capitibus deducendas, & ne ullus in cauſa ſuffragaturus ullam ex oppoſitis difficultatibus utpote ſufficientiſſime ſublatis, & a Sanctitate ſua rejectis, audeat refricare. Juſſitque, ut omnia hæc in regeſtis ſacræ Congregationis adnotarentur, quod a me infraſcripto Secretario Congregationis ſac. Rituum adimpletum eſt. Hac die 8. Auguſti 1744.

Statuit Pontifex, præfatas oppoſitiones non obſtare, quominus ad ulteriora procedi poſſit in cauſa.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

VI. DECRETUM

IN CAUSA VEN. SERVI DEI CÆSARIS DE BUS.

In Cauſa Ven. Servi Dei Cæſaris de Bus obſtativum ab unico XXVII. *Teſte deſumpſerat Fidei Promotor, quod removeri oportebat, ut Commiſſio Introductionis cauſæ ſignaretur. Nos ad omnem auferendam vitioſæ dilationis ſuſpicionem, Ordinariam Sacrorum Rituum Congregationem coram Nobis die 28. Martii 1747. haberi mandavimus, ac dubium in ea proponi, an ſignanda eſſet Commiſſio Introductionis cauſæ? Cauſam Nos ipſi retulimus, & materiam abunde pertractavimus. Mox auditis Cardinalium ſuffragiis, qui affirmativæ parti unanimiter aſſenſerunt, ad aliam diem ſententiam noſtram ferre diſtulimus, donec die 6. Aprilis ejuſdem anni ſequens edidimus Decretum, quo obſtativum præfatum omnino removeretur, & quo locum eſſe Signaturæ Commiſſionis declaravimus.*

DECRETUM

AVENIONEN. BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS
VEN. SERVI DEI CÆSARIS DE BUS

Fundatoris Congregationis Doctrinæ Chriſtianæ in Galliis ſuper dubio: An ſit ſignanda commiſſio ſuper introductione cauſæ.

Fabricatis de more proceſſibus informativis ſuper fama Sanctitatis, virtutibus, & miraculis Ven. Servi Dei Cæſaris de Bus Fundatoris Congregationis Doctrinæ Chriſtianæ in Galliis anno 1615. inchoatis, & anno 1678. completis, Sanctiſſimus Dominus noſter, qui pro omnigena ſua eruditione, ac ſcientia, quam ſibi in hiſce graviſſimis cauſis longo uſu comparavit, ea omnia probe callet, quæ eaſdem ab omni vitioſæ dilationis ſuſpicione immunes redde-

re

Pontifex decernit, ſignandam eſſe commiſſionem introductionis cauſæ, & obſtativum oppoſitum removet.

re poſſunt, ordinariam ſac. Rituum Congregationem ſuper dubio = An ſit ſignanda commiſſio introductionis cauſæ in caſu, & ad effectum, de quo agitur, coram ſe die 28. Martii 1747. habendam mandavit. In ea autem cum cauſam ipſimet Sanctiſſimo referre placuiſſet, & materiam pro ſua doctrina pertractaſſet, auditis Reverendiſſimorum dd. Cardinalium ſuffragiis parti affirmativæ unanimiter aſſentientibus, declaravit locum eſſe ſignaturæ commiſſionis, & obſtativo ab unico XXVII. Teſte deſumpto, tam animadverſionibus particularibus bon. mem. Archiepiſcopi Myren. tunc Fidei Promotoris, quam pluribus poſtulatorum reſponſionibus bene perpenſis, aliiſque per Sanctitatem Suam multo magis idoneis argumentis, quibus cauſa implicari poterat, accuratius deductis, ac perſpicue enodatis, ſilentium impoſuit, prohibuitque ne R. P. Fidei Promotor, neque ullus in cauſa ſuffragaturus in ulteriori cauſæ examine prædicto obſtativo ullatenus uti poſſet. Atque ita fieri voluit, & mandavit. Die 6. Aprilis 1747.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

CAPUT III.

Decreta ſuper Caſu excepto.

De *caſuum ab Urbani VIII. decretis exceptorum declaratione a Romanis Pontificibus facta uſque ad annum 1745., fuſe egimus lib. 2. hujus noſtri Operis cap. 24., ubi Decreta ipſa Pontificum in medium protulimus una cum fundamentis, quibus Pontificia ejuſmodi declaratio innitebatur. Ex his ea dumtaxat nunc proferemus, quæ Nos ipſi hoc Pontificatus noſtri decennio edidimus. Ea ſunt omnino quindecim, quorum priora decem ſine ullis additis notis damus, cum illa abunde habeantur cit. lib. 2. cap. 24. poſteriora quinque iis rationum momentis illuſtrabimus, quæ animum noſtrum moverunt, ut caſum ab Urbani VIII. Decretis exceptum declararemus.*

I. DECRETUM

Ambianen., ſeu Gandaven. Canonizationis Beatæ Coletæ Virginis Reformatricis Ordinis Sanctæ Claræ.

Admiſſa a ſac. rituum Congregatione ſub die 5. Septembris mox elapſi anni 1739. Commiſſione in ſtatu, & terminis cauſæ Canonizationis B. Coletæ prædictæ, eaque ſucceſſive a Sanctiſſimo Domino noſtro ſignata; deindeque ad inſtantiam P. Fr. Marci Antonii Gravois Procuratoris Generalis Ordinis Minorum Diſcalceatorum

torum, & Recollectorum S. Franciſci Poſtulatoris, ex diſpenſatione Apoſtolica, per Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinalem Ruſpoli ejuſdem cauſæ Relatorem in ſacr. rituum Congregatione ordinaria, abſque interventu Conſultorum propoſito, ac diſcuſſo ſequenti dubio, An conſtet de cultu ab immemorabili tempore prædictæ Beatæ exhibito, ſeu caſu excepto a decretis fel. record Urbani VIII. ex indultis Apoſtolicis; ſacra eadem Congregatio, R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore in ſcriptis & in voce prius audito, reſcribendum cenſuit, conſtare, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 23. Januarii 1740.

Cum vero ob mortem ſecutam ſan.mem. Clementis Papæ XII. non potuerit per me Secretarium fieri relatio, facta autem fuerit Sanctiſſimo Domino noſtro BENEDICTO XIV. in ſummum Pontificem noviter electo, Sanctitas ſua benigne annuit. Die 20. Augusti ejuſdem anni 1740.

Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

II. DECRETUM

Cremonen. Canonizationis Beatæ Stephanæ de Quinzanis Fundatricis Venerabilis Monaſterii Sancti Pauli oppidi Soncini, Ordinis Prædicatorum.

Poſt ſignatam manu ſan. mem. Clementis Papæ XII. Commiſſionem introductionis cauſæ Canonizationis B. Stephanæ de Quinzanis ſupradictæ prævio conſilio Congregationis ſacrorum rituum habitæ die 6. menſis Septembris anno 1738., propoſitum fuit ab Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinali Belluga in eadem ſacra Congregatione dubium, An ſententia Judicum delegatorum a Reverendiſs. Epiſcopo Cremonen. lata ſuper cultu immemorabili dictæ Beatæ exhibito, & caſu excepto a decretis fel. record. Urbani Papæ VIII. ſit confirmanda in caſu &c. Cum autem R. P. D. Fidei Promotor oppoſuiſſet, non fuiſſe per ipſum recognitum quoddam manuſcriptum enunciatum in ſcripturis Poſtulatorum, prodiit die 10. Septembris proxime præteriti reſponſum, Dilata, & exhibeatur Domino Promotori præfatum manuſcriptum, ut illud recognoſceret. Factaque ejuſdem manuſcripti exhibitione, eoque recognito per dictum Dominum Promotorem Fidei, poſtea per eumdem Eminentiſs. Ponentem repropoſitum fuit ſupradictum dubium & ſacra eadem Congregatio, audito præfato Domino Fidei Promotore tum in ſcriptis, tum in voce, reſcribendum cenſuit, Affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 10 Decembris 1740.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit, die 14. ejuſdem menſis, & anni 1740.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

III. DECRETUM

Corduben. Canonizationis Beati Alvari de Corduba Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum, & Fundatoris cœnobii ſub titulo S. Dominici de Scala Dei civitatis Corduba.

CUm poſt ſignatam anno 1676. manu ſan. mem. Clementis X. Commiſſionem reaſſumptionis cauſæ Canonizationis B. Alvari prædicti diſputatum fuerit anno 1716.,& 1718. in ſacra Congregatione rituum dubium, An ſententia Reverendiſs. Epiſcopi Cordubenſis Judicis delegati lata ſuper cùltu immemorabili, ſeu caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani VIII. ſit confirmanda &c. negativum prodiit reſponſum, reſervato tamen jure Poſtulatoribus coadjuvandi probationes ſuper dicto caſu excepto, Cumque vigore ejuſmodi reſcripti novus confectus fuerit auctoritate Apoſtolica proceſſus, & in Actis ſupradictæ ſacræ Congregationis exhibitus, propoſitum inde fuit per Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinalem Belluga in locum Eminentiſs. & Reverendiſs. D. Cardinalis Corradini Ponentis, ac mature diſcuſſum dubium, An conſtet de caſu excepto a decretis Urbani VIII., ſeu de cultu immemorabili, in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et ſacra eadem Congregatio, audito prius in voce, & in ſcriptis R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, reſpondit, Affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Hac die 16. Septembris 1741.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit, die 22. ejuſdem menſis, & anni 1741.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

T. Patriarca Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

IV. DECRETUM

Tuden. Canonizationis Beati Petri Gonzalez Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum San-Telmi *nuncupati.*

ADmiſſa a ſacrorum rituum Congregatione ordinaria habita die 23. Januarii 1740. Commiſſione introductionis cauſæ Canonizationis B. Petri Gonzalez prædicti, a Sanctiſſimo Domino noſtro BENEDICTO XIV. poſtmodum ſignata; ad inſtantiam modo Reve-

Reverendiſs. Patris Thomæ Ripoll Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum, hujuſmodi cauſæ Poſtulatoris, examinato ſub infraſcripta die proceſſu in Curia Epiſcopali Tuden. auctoritate ordinaria conſtructo ſuper cultu ab immemorabili tempore dicto Beato præſtito, ſive ſuper caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani PP. VIII. in Congregatione Sanctiſſimæ Inquiſitionis editis, in quo idem Epiſcopus ſententiam protulit ſuper dicto cultu, ac inſimul per Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinalem Gotti Ponentem infraſcripto dubio propoſito, An ſententia Reverendiſs. Epiſcopi Tuden. ſuper cultu publico ab immemorabili tempore prædicto Beato exhibito, ſive caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani PP. VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum &c., ſacra eadem Congregatio, R.P.D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore in ſcriptis, & in voce prius audito, reſcribendum cenſuit: Sententiam Epiſcopi Tuden. latam ſuper cultu publico præſtito dicto Beato a tempore immemorabili, ſive caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani VIII. eſſe confirmandam in caſu, & ad effectum, de quo agitur, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 9. Decembris 1741. Factaque deinde per me Secretarium de prædictis Sanctiſſimo Domino noſtro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die 13. ejuſdem menſis, & anni 1741.

Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

V. DECRETUM

Bituricen. Canonizationis Beatæ Joannæ Valeſiæ olim Reginæ Franciæ, & Fundatricis Ordinis Sanctiſſimæ Annuntiationis B. Mariæ Virginis ſub Regula S. Franciſci.

Propoſita ex diſpenſatione Apoſtolica per Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinalem de Tencin Ponentem ad inſtantiam Patris Marci Antonii Gravois Definitoris Generalis Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci, Poſtulatoris ſpecialiter deputati, in Congregatione ordinaria abſque interventu Conſultorum cauſa Canonizationis B. Joannæ Valeſiæ prædictæ, atque in ea diſcuſſo dubio: An ſententia Reverendiſs. Archiepiſcopi Bituricen. Judicis a Sacra Rituum Congregatione delegati lata ſuper publico cultu ab immemorabili tempore prædictæ Beatæ exhibito, ſive ſuper caſu excepto a decretis fel. record. Urbani PP. VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum, de quo agitur; Sacra eadem Congregatio, R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore in ſcriptis, & in voce prius audito, reſcribendum cenſuit, Affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 14. Aprilis 1742.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die 21. ejuſdem menſis, & anni.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

VI. D E C R E T V M

Firmana Canonizat. Beati Gerii a Monte Sancto Sancti *nuncupati.*

CUM ab Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinali Firrao cauſæ Canonizationis B. Gerii prædicti Ponente, ex diſpenſatione Apoſtolica propoſitum, ac diſcuſſum fuerit in Congregatione ordinaria abſque interventu Conſultorum infraſcriptum dubium, An conſtet de cultu ab immemorabili tempore eidem Beato exhibito, & caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani PP. VIII., itaut ſententia Pro-Vicarii Generalis ſpecialiter delegati a Reverendiſs. Archiepiſcopo Firmano ſit confirmanda in caſu,& ad effectum, de quo agitur; Sacra eadem Congregatio, in ſcriptis, & in voce R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore prius audito, reſcribendum cenſuit, Affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 28. Julii 1742.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro, relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die prima Auguſti ejuſdem anni 1742.

Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymit. S.R.C.

VII. D E C R E T V M

Panormitana Canonizationis B. Benedicti a S. Philadelpho Laici Profeſſi Ordinis Minorum Obſervantium Reformatorum S. Franciſci.

CUM a Sacrorum Rituum Congregatione ſub die 26. Aug.1713. admiſſa fuerit, annuente etiam ſan. mem. Clemente PP. XI. die 6. Septembris ejuſdem anni, & ſucceſſive ſignata Commiſſio reaſſumptionis cauſæ Canonizationis prædicti Beati Benedicti a S. Philadelpho; cumque ad tenorem præfatæ Commiſſionis ad inſtantiam P. F. Leopoldi a Roma Poſtulatoris Generalis cauſarum Servorum Dei, & Beatorum enunciati ſui Ordinis ab E., & R. Domino Card. Corradino in Sac. eadem Congregatione ordinaria habita die 1.Decembris 1742. propoſitum, & diſcuſſum fuerit dubium: *An conſtet de cultu publico eidem Beato Benedicto præſtito, ſive de caſu excepto*

cepto a decretis ſan. mem. Urbani Papæ VIII., in caſu, de quo agitur, prodiit reſponſum: *Dilata, & coadjuventur probationes*. Repropoſito autem iterum præfato dubio in Congregatione habita ſub infraſcripta die per E., & R. D. Card. Accorambonnm ſubrogatum in locum prædicti clar. mem. Card. Corradini interim defuncti, & coadjuvatis probationibus, ac melius elucidatis, ſacra eadem Congregatio, prævio maturo examine proceſſuum Apoſtolicorum ſuper præfato cultu publico, ſive caſu excepto conſtructorum hic in Urbe, & in civitate Panormi, ac etiam tam in ſcriptis, quam in voce R, P.D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore iterum audito, reſcribendum cenſuit: *Affirmative*, ſi Sanctiſs. Domino noſtro viſum fuerit. Die 11. Maii 1743.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſs. Domino noſtro relatione, Sanctitas ſua benigne annuit. Die 15. ejuſdem menſis & anni 1743.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

VIII. DECRETUM.

Senen. Canonizationis B. Franciſci Patritii Sacerdotis Profeſſi Ordinis Servorum B.M.V.

CUM admiſſa fuerit ad relationem Eminentiſs., & Reverendiſs. D. Cardinalis Guadagni a Sac. Rituum Congregatione ordinaria habita die 1. Octobris 1740. Commiſſio reaſſumptionis cauſæ B. Franciſci Patritii prædicti, & a Sanctiſs. Domino noſtro poſtmodum ſignata; cumque modo ad tenorem præfatæ Commiſſionis, inſtantibus PP. Generali, & Procuratore Generali, ac Familia de Patritiis, necnon Poſtulatore hujuſmodi cauſæ, propoſitum fuerit a præfato Eminentiſsimo Ponente, atque in eadem Sacra Congregatione ordinaria diſcuſſum infraſcriptum dubium, An ſententia lata per Vicarium Generalem Senen. Judicem a Sacra Rituum Congregatiòne delegatum ſuper cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato exhibito, ſeu caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum, de quo agitur; ſacra eadem Congregatio in ſcriptis, & in voce Rev. P. Domino Ludovico de Valentibus Fidei Promotore prius audito, reſcribendum cenſuit, Sententiam Vicarii Generalis eſſe confirmandam, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 31. Auguſti 1743.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem San-

ctiſſimo Domino noſtro relatione, Sanctitas ſua benigne annuit. Die 11. Septembris ejuſdem anni 1743.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

LITERÆ APOSTOLICÆ
In forma Brevis Benedicti Papæ XIV.

BENEDICTUS PAPA XIV.
Ad perpetuam rei memoriam.

Quoniam ita comparatum eſt, ut ea, quæ alias accuratiſſime expenſa, & concordibus virorum pietate, ac ſapientia inſignium ſuffragiis a Nobis ipſis ſancita, ac decreta fuerunt, novis deinceps ſuprema Apoſtolicæ noſtræ auctoritatis documentis approbata, & confirmata, univerſi Chriſtifideles majori cum fide, conſtantia, ac veneratione accipere, & debitæ executioni mandare conſueverint: Eapropter decretum, quod nuper ſuper caſu excepto a decretis fel. record. Urbani PP. VIII. Prædeceſſoris noſtri in cauſa B. Nicolai Albergati edidimus, novo Apoſtolicæ confirmationis noſtræ præſidio communire ſatagimus. Hujuſmodi autem decretum eſt tenoris, qui ſequitur.

DECRETUM
Summi Pontificis BENEDICTI XIV, in quo approbatur, & confirmatur reſolutio Congregationis Sacrorum Rituum ordinariæ habitæ coram ipſo Kalendis Auguſti currentis anni 1744. ſuper caſu excepto a decretis Urbani VIII. in cauſa B. NICOLAI ALBERGATI S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopi Bononiæ una cum aliis conceſſionibus ab eodem factis in honorem dicti Beati.

BENEDICTUS PAPA XIV.
Singulare Divinæ providentiæ conſilium eſſe videtur, quod Nobis reſervaverit initium, & progreſſum, quouſque fieri potuit, cauſæ B. Nicolai Cardinalis Albergati, qui anno 1443. deceſſit: Quocum Nos & patriam communem, & eumdem Cardinalis titulum Sanctæ Crucis in Hieruſalem ſortiti ſumus; eademque Bononiæ Eccleſia, cujus ipſe Epiſcopus inauguratus eſt anno 1417., & ad mortem uſque gubernavit, Nobis pariter gubernanda tradita eſt, & ad hanc uſque diem gubernamus.

Cum in minoribus Promotorem Fidei ageremus, Canonizationis ejus cauſam inducere tentatum eſt. Quod autem tunc perfici minime potuit; id tandem in Congregatione Rituum habita die 20. Julii 1743. dilecto Filio noſtro Cardinali Pompejo Aldovrandi tunc Prodatatio, nunc Æmiliæ Legato referente, fuit deliberatum; atque ejuſdem

ejuſdem cauſæ introducendæ, prout moris eſt, Commiſſio manu noſtra perquam libenter ſignata prodiit.

Decretis itaque Urbani VIII. Prædeceſſoris noſtri inhærendo, ſubjici debebat examini obſervantia eorumdem decretorum; & cum Nobis compertum eſſet, in Archiepiſcopali Curia Bononienſi anni 1651. auctoritate ordinaria conditum fuiſſe proceſſum, in quo varia documenta, ac teſtimonia de obſervantia prædictorum decretorum aſſerebantur; atque inde etiam deducebatur, ſcientia, aſſenſuque Epiſcoporum Bononienſium publicum cultum fuiſſe exhibitum B. Nicolao Albergati toto tempore, quod Urbani VIII. decreta exigunt: præterea Jacobum Boncompagni Cardinalem Archiepiſcopum Bononienſem ann. 1725. ſententiam de more pronuntiaſſe, qua cultum illum ad formam ipſorum decretorum exhibitum fuiſſe comprobabat; Nos, ut ſanctitatis fama ejuſdem Beati viri illuſtrior fieret, & publici ejus cultus fundamenta magis ſtabilirentur, vitæ illius Acta a Jacobo Zeno Epiſcopo Feltrenſi,& Bellunenſi ejus familiari conſcripta, typis iterum publicari præcepimus, & cum codice bibliothecæ noſtræ Vaticanæ conferri. Codex autem ejuſmodi bene ordinatus, & Cardinalis Petri Barbi, qui deinde Pontifex factus Pauli II. nomen aſſumpſit, ſtemmata præferens, cui adhuc Cardinali opus illud inſcriptum fuerat, multo pretio, & æſtimatione dignus eſſe videtur, & ad errores aliquot, qui in vetuſtiores ejus vitæ editiones irrepſerant, corrigendos apprime aptus.

Id vero accurate perfecit Conſtantinus Ruggeri Clericus, noſterque familiaris, qui præmemoratæ vitæ notas addidit. Communicatis deinde illi Martini V., & Eugenii IV. Apoſtolicis Brevibus, quæ in archivo noſtro peculiari ſervabantur, in quibus ampliſſima de ſanctitate vitæ B. Nicolai Albergati teſtimonia continentur; tum etiam ei traditis iis, quæ a Nobis alio tempore hac de re collecta fuerant; factaque eidem cum ad noſtram domeſticam bibliothecam, tum ad alias hujus Urbis celebriores adeundi poteſtate, Nos ipſi ſingulis hebdomadis opus perlegere, & examinare curavimus, præſcripto ordine, quem in eo dirigendo, ordinandoque haberi voluimus, atque hinc poſt multos labores ad Jacobi Zeni hiſtoriam adjecta ſunt prædictorum, aliorumque Romanorum Pontificum teſtimonia; nec non & Caroli VII. Galliæ, & Henrici VI. Britanniæ Regum, ac plurimorum illuſtrium Italiæ Auctorum, inter quos recenſeri maxime debent S. Antoninus, & Æneas Silvius; tum etiam ex Gallia, Flandria, aliiſque regionibus Scriptorum; quæ omnia in unum volumen ab eodem Conſtantino Ruggeri collecta, juſſuque noſtro typis in lucem edita hoc ipſo anno prodierunt.

His omnibus comparatis, cum in Congregatione Rituum ordinaria proponendum eſſet dubium de obſervantia decretorum Urbani

bani VIII., Cardinali Aldovrando abſenti nemo alius Cardinalis fuit a Nobis ſubrogatus, qui cauſam illam referret: Sed kalendis Auguſti habita coram Nobis eadem Rituum Congregatione, Nos ipſi Cardinalis Relatoris vices ſupplentes, expoſuimus primo, Beatum Nicolaum Albergati Bononiæ illuſtri genere natum in Carthuſianorum clauſtra juvenem conceſſiſſe; ibique ſanctitatis, ac prudentiæ fama in variis Carthuſianis Domibus Prioris munere functum, Romæ deinde fuiſſe Ordinis ſui Procuratorem Generalem, poſtea Bononienſis Eccleſiæ, invitum quamvis, & coactum, regimen ſuſcepiſſe, in quo Eccleſiaſtica vivendi diſciplina, largiſque eleemoſynis luculentiora dedit ſanctitatis ſuæ argumenta: quibus acceſſit invictum robur, quo turbulentis illis Eccleſiæ temporibus, juriſdictionis, & auctoritatis Pontificiæ adverſariis fortiſſime reſtitit: a Pontifice Martino V. Cardinalium ordini adſcriptum, præceptoque adactum, ut eam dignitatem acciperet, ſic in eo gradu ſe geſſiſſe, ut quemadmodum Religioſus Religioſæ vitæ, Epiſcopus Religioſi Epiſcopi, ita Cardinalis factus Cardinalis Religioſi exemplar, ac norma extiterit; cum in omni vitæ genere diſciplinam Regularem, auſteritates, & Carthuſiani Inſtituti jejunia conſtantiſſime retinuiſſet: a Sede Apoſtolica rebus gerendis præpoſitum, poſt multos labores pacem inter Mediolanenſem Ducem, Venetos, & Florentinos conciliaſſe; & poſt plura in Galliam itinera, nunc Martini V., nunc Eugenii IV. Pontificum juſſu, in magno Atrebatenſi conventu inter Carolum Galliæ Regem, & Philippum Burgundiæ Ducem, præclaram illam pacem, Catholicæ religioni adeo proficuam firmaſſe; cum interea ſingularis Dei providentia ad ejus preces inſigne miraculum edidiſſet, ut Scriptores nonnulli memoriæ prodiderunt. Expoſuimus quoque ſapientem illius gravitatem cum communi ſanctitatis opinione conjunctam in aliis Legati Apoſtolici muneribus, quæ ille tum in Baſileæ, tum in Ferrariæ Conciliis, tum etiam in conventu Principum Germanorum Norimbergenſi præclare ſuſtinuit; præter graviſſimum illud ſummi Pœnitentiarii, quod apud Pontificem Eugenium IV. geſſit: poſtremo meritis plenum Senis ex hac mortali vita deceſſiſſe, communi omnium opinione, ac fama, heroicis virtutibus ornatum; ejuſque corpus Florentiam, prout ipſe mandaverat, ad Carthuſianos fuiſſe delatum, ubi ad hanc uſque diem requieſcit: Cum illud Senis Florentiam comitatus fuiſſet Thomas Sarzanenſis, qui deinde Cardinalis, ac paulo poſt Pontifex factus, Nicolaus V. vocari voluit in memoriam Nicolai Cardinalis Albergati, viri de ſe optime meriti: qui poſt obitum (ut Hiſtorici, inter quos ipſemet Thomas, narrant) ei apparuit, ac triſtem, mœrentemque hac ipſa magiſtri ſui, & domini morte recreavit; & inter cetera ſempiterna felicitate ſe potiri affirmans, ſummum illi Pontificatum prædixit, quem pariter Æneas Silvius

vius Pii Secundi nomine aſſecutus eſt: qui ambo fuerant cum eodem Nicolao Albergati obſequio, & familiaritate conjuncti. Atque uno verbo diligenter expoſuimus, quidquid magis egregium, ſolidumque de B. Nicolao memoriæ proditum erat in Pontificiis diplomatibus, graviſſimiſque Auctoribus, qui in prædicto volumine fideliter, accurateque citantur. Tranſeuntes inde ad id, quod erat præcipuum, ad qualitatem ſcilicet, & vetuſtatem publici cultus, retulimus ſumma fide, quidquid cauſæ Poſtulatores in ſuis ſcriptis attulerant, tum etiam illa, quæ Fidei Promotor in ſuis animadverſionibus ex officio oppoſuerat. Nec fuit a Nobis omiſſum id, quod ad ejuſmodi oppoſitiones reſponderi valide poterat; illuſtratis, & in bono lumine collocatis principiis aliquot, quæ in noſtris de Canonizatione Sanctorum Operibus continentur, quibus oppoſitiones illæ nitebantur. Mentem autem noſtram minime aperuimus; ſed ſententiis aliorum exquiſitis, ingenti animi noſtri gaudio audivimus, Cardinales omnes congregatos, communi ſuffragio, & una voce declarantes, Urbani VIII. decretis obtemperatum prorſus fuiſſe, quorum vi B. Nicolai cauſa eſſet multis nominibus excepta; adeoque veterem, ac publicum ejus cultum legitimum, & canonicum eſſe cenſendum, nulloque modo iis, quæ in citatis decretis præſcribuntur, adverſum. Atque id magis, quod publicus idem cultus tunc cœpit, cum Senis corpus ejuſdem Beati viri in Eccleſia S. Auguſtini fuit expoſitum, ubi præter totius populi concurſum, qui ejus pedes, manuſque deoſculari certabat, Eugenius IV. Pontifex Max. inuſitato iis temporibus exemplo ejus funeri cum tota Curia adeſſe voluit: teſtatus id ſe facere ob ingentem, quam de ejus ſanctitate opinionem habebat, per orbem jam longe, lateque pervulgatam; immo, & duarum librarum lapidem, qui in diſſecto ejus corpore repertus eſt, devotionis cauſa apud ſe habere voluit. Addebant præterea Cardinalem Gabrielem Palæoti primum Bononiæ Archiepiſcopum Nicolai nomen in Beatorum, ac Sanctorum Eccleſiæ ſuæ album retuliſſe, & Urbanum VIII., ut nonnulli memorant, affirmaſſe, delendos non eſſe ab ejus Imagine radios, & ſplendores, quos ipſe publico decreto Imaginibus eorum, qui non eſſent ab Apoſtolica Sede Canonizationis, aut Beatificationis honore donati, apponi prohibuerat, appoſitoſque deleri juſſerat: Poſtremo B. Nicolai ſtatuam juſſu noſtro in fronte baſilicæ Liberianæ inter alias aliorum Sanctorum fuiſſe poſitam, cujus baſilicæ ipſe fuerat Archipresbyter.

Audivimus hæc omnia ſingulari animi noſtri lætitia, & in omnibus unanimes prædictorum Cardinalium ſententiæ voce aſſenſi ſumus, quam etiam nunc ſcripto probamus, & confirmamus. Quoniam vero in ejuſmodi caſibus Fidelium pietas (ut obſervavimus) præſcriptos limites tranſilire facile ſolet; cui rei, ſi Deo placuerit, alio

tem-

tempore Nos opportune providere cogitamus, in præſens decernimus ea, quæ ſequuntur.

Primo, evulgato hoc decreto, nolumus ingentem publicæ lætitiæ ſignificationem dari, eo modo, quo in Canonizatione alicujus Beati fieri ſolet, quod quidem alias contigiſſe non ignoramus; ſed ſolum in Eccleſia Metropolitana Bononiæ, in baſilica Liberiana Romæ, & in ſingulis Carthuſiani Ordinis Eccleſiis poſt Miſſam, quam *Conventualem* dicunt, cantari poſſe concedimus *Te Deum* in gratiarum actionem ſine muſicorum inſtrumentorum ſtrepitu, nulloque campanarum ſonitu præcedente.

Secundo, præter titulum Beati, quem de jure poſſidet, a privatis primo illi attributum, nunc vero a Sancta Sede comprobatum, concedimus ejus Imagines pingi, ornarique poſſe laureolis, radiis, & ſplendoribus; non autem diademate, juxta decretum Sacræ Congregationis rituum die IX. Februarii MDCLVIII. ab Alexandro VII. confirmatum. Volumus autem ſemper Carthuſiani Ordinis habitu veſtiri, quo ipſe tam Epiſcopus, quam Cardinalis perpetuo uſus eſt non ſolum Religionis cauſa, ſed etiam, ut Eccleſiaſticam diſciplinam eo tempore maxime vigentem obſervaret. Capiti vero illius neque pileolum, neque biretum rubrum apponi volumus; cum certum ſit, ejuſmodi ornamenta Cardinalibus Regularibus fuiſſe conceſſa a prædeceſſore noſtro Gregorio XIV. anno MDXCI.; bene vero Cardinalis pileum, quo multo prius ſingulis Cardinalibus uti dedit Innocentius IV., eoque caput ornari, ſive is ad pedes deponi poterit.

Tertio, nolumus ejus Imagines in Eccleſiarum, ſive ſacellorum privatorum altaribus collocari, exceptis tamen Eccleſia Metropolitana Bononienſi, baſilica Liberiana Urbis, & ſingulis Eccleſiis, ac ſacellis Ordinis Carthuſiani, tum etiam Eccleſiis illis ſive Bononiæ, ſive alibi, in quibus, vel ſuper aras, vel extra, ejus Imagines in præſens exiſtunt.

Poſtquam innotuit, ac declaratum eſt, Nos in eo caſu verſari, quem Urbani VIII. decreta excipiunt, & poſt ea, quæ nuper expoſuimus, & quæ quodammodo ex declaratione caſus excepti a decretis Urbani VIII. ſequuntur; Apoſtolicæ Sedis in more fuit, præterito aliquo tempore, urgentibus gravibus circumſtantiis, Officium, & Miſſam de communi in honorem Beati concedere; alio deinde interjecto tempore, urgentibus gravioribus circumſtantiis, lectiones proprias, etiam antequam fuerint diſcuſſæ, & approbatæ virtutes, juxta exempla a Nobis cumulata in noſtro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. IV. part. II. cap. IV. num. VI.; denique poſt aliquod temporis ſpatium, Beati nomen in Martyrologium Romanum (quanquam id perraro) referre; & quoties magni ponderis cauſæ adeſſent, decre-

decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſi quæ obſtant, derogare conſuevit, juxta ea, quæ a Nobis relata ſunt in eodem Opere noſtro de Canonizatione Sanctorum lib. IV. part. II. cap. XVII. num. XIV. Nos itaque ingentibus B. Nicolai Albergati Cardinalis erga hanc S. Sedem, & Catholicam religionem meritis inſpectis, tum etiam communi præconio, quo Scriptores ex omni lingua, tribu, & populo heroicis ejus virtutibus plaudunt, derogantes plenitudine auctoritatis noſtræ quibuſcumque adverſantibus, & temporis inutiliter tranſacti jacturam compenſare volentes, Officium Divinum de Confeſſore Pontifice cum lectionibus propriis, per Nos componendis, & Oratione *Exaudi quæſumus* de eodem communi, ritu majoris duplicis recitari concedimus die X. Maii, in quo ad beatam vitam migravit; id vero tantum Clero tam Regulari, quam Seculari, necnon & Monialibus civitatis, & dioecefis Bononienſis; tum etiam Romæ Clero baſilicæ Liberianæ, pariterque Monachis, & Monialibus Ordinis Carthuſiani univerſi: itaut quicumque ex prædictis præmemorato die Officium illud recitaverit, Horas Canonicas, ad quas tenetur, perſolviſſe cenſeatur. Eadem ratione concedimus, die X. Maii in omnibus præcitatis locis celebrari poſſe in honorem ejuſdem Beati Miſſam de communi Confeſſoris Pontificis; quam quidem conceſſionem ad alios quoque Sacerdotes tam Seculares, quam Regulares, qui eo die in baſilica Liberiana, aut in Carthuſiani Ordinis Eccleſiis rem Sacram confecerint, extendi volumus. Concedimus quoque eadem die X. Maii in antedictis Eccleſiis celebrari poſſe quotannis Beati Cardinalis feſtum, & ejus Reliquias ad publicam venerationem exponi, non autem in proceſſione deferri, juxta ea, quæ Alexander VII. die XXVII. Septembris MDCLIX., & XVII. Aprilis MDCLX. decrevit. Poſtremo concedimus, B. Nicolai nomen Martyrologio Romano inſcribi, addito elogio, quod a Nobis inſtituetur.

Hæc omnia ſingularibus Beati Cardinalis meritis profecto debentur. At vero præclari quoque Carthuſiani Ordinis, quem Nos peculiari ſtudio proſequimur, merita apud Nos pondus habent, ut hæc Apoſtolica liberalitate concedamus, eoque magis, quod ipſe Ordo non tam ſollicitus fuit multos Sanctos ſuos patefacere, quam multos Sanctos facere, ut recte fuit adnotatum. Accedit quoque ſpes, in quam maxime adducimur, Deum Opt. Max. ad interceſſionem hujus Beati viri, qui, quandiu vixit, Cardinalis pacis nuncupatus eſt, daturum eſſe Nobis id, quod tam enixe toto corde, humiliterque rogamus, & rogaturi ſumus, exoptatam ſcilicet inter Chriſtianos Principes pacem, ſtabilemque concordiam. Neque vero diſſimulare volumus, Nos in hac tota rerum ſerie ſpirituale quoddam percepiſſe gaudium, ſimillimumque ejus, quod Pius II. prædeceſſor noſter in Canonizatione S. Catharinæ Senenſis civis ſuæ ſeſe percepiſſe

piſſe fatetur, quodque in ejus Canonizationis bulla his verbis expreſſit: *Et ſi Nos quidem Beatæ Catharinæ ſublimes dotes, nobile ingenium, divinam mentem, ſacratiſſimam voluntatem in omni natione quam lætiſſime vidiſſemus, lætiores tamen in urbe Senenſi, quæ nos genuit. Siquidem meritorum ejus longe magis, & magis peculiariter eſſe participes confidimus, quam ſi Virgo hæc, aut in Africa, aut in Scythia, aut in India nata fuiſſet. Neque enim fieri poteſt, quin Sanctorum propinquitas aliquid habeat prærogativæ.*

Quod ſi deinde Deo placuerit, ut ab hoc cultu ad nonnullos locos reſtricto, quem in præſens Sedes Apoſtolica permittit, ad cultum publicum præceptivum, & generalem, hoc eſt a Beatificatione hac æquipollenti ad ſolemnem Canonizationem tranſeundum ſit; Poſtulatoribus cauſæ palam facimus, heroicarum ejuſdem Beati virtutum materiam ad conſuetam juris formam eſſe proponendam: cum expoſitio earum, quam Nos ipſi in Congregatione rituum fecimus, ſuffecerit quidem, ut debito rerum apparatu ad agendum de publico permiſſivo, & reſtricto ad quoſdam locos cultu procederetur; & ut etiam inoffenſo pede fieri poſſet a Nobis conceſſio lectionum propriarum, non autem ut diſcuſſioni, & approbationi virtutum a ſacris Canonibus requiſitæ, ut ad ſolemnem Canonizationem tranſitus fiat, ſufficiens eſſe potuerit, juxta a Nobis deducta in noſtro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. I. cap. XXXII. num. XVI. & ſeqq. Proponenda ſunt quoque miracula ſecundum ea, quæ Nos die XXIII. Aprilis anni 1741., & die XIV. Julii hujus 1744. generatim decrevimus. Notum præterea unicuique facimus, nemini licere tranſgredi in exhibendo cultu limites per præſens decretum præſcriptos: Mandamuſque Patriarchæ Hieroſolymitano Sacrorum Rituum Congregationis Secretario, ut hoc ipſum decretum una cum ceteris ad calcem additis inter regeſta ſacræ Congregationis referat & conſervet. Datum hac die XXV. Septembris 1744.

Thomas Patriarcha Hieroſolymitanus
S.C.R. Secretarius.

LECTIO-

LECTIONES, DE QUIBUS IN DECRETO.

IN FESTO

B. NICOLAI ALBERGATI EPISCOPI, ET CONFESSORIS.

Lectiones pro ſecundo Nocturno ejus Officii.

LECTIO IV.

NIcolaus Albergatus nobili genere Bononiæ ortus eſt. Adoleſcens, dum juri Civili in patria operam daret, Monaſticæ, ac ſeverioris vitæ præſtantia captus, Carthuſianorum Inſtitutum amplectitur; in quo brevi adeo profecit, ut Sacerdotio vix initiatus, patrio cœnobio præfectus ſit, aliaque ſubinde monaſteria fere decennio ſumma cum laude adminiſtraverit. Ejus prudentiæ & ſanctitatis opinione Clerus, populuſque Bononienſis permotus, ultro ſibi in Epiſcopum plenis ſuffragiis delegit; quem ille honoris gradum diu, conſtanterque refugiens, Superiorum ſuorum juſſu invitus demum ſuſcepit. Nihil tamen de prioris vitæ cultu, atque obſervatione remiſit; ſed verbo, & exemplo forma gregis effectus, Eccleſiaſticam diſciplinam,& Chriſtianos mores ita in Eccleſia ſibi commiſſa reſtituit, ut alius omnino populus, alius Clerus videretur, & eſſet.

LECTIO V.

CIvium ſuorum ad Martinum V. Orator iterum, ac tertio profectus, tantam ab eo Pontifice, qui eximias illius virtutes perſpexerat, iniit gratiam, ut conciliandæ pacis cauſa inter Anglorum, Francorumque Reges Legatum in Gallias miſerit: ab ea Legatione reducem S.R.E. Cardinalem ſub titulo S. Crucis in Hieruſalem creavit; legavitque mox in Inſubriam, ut Mediolanenſes, Florentinos, & Venetos diſcordia laborantes componeret. Poſt pacem Italiæ ab eo feliciter reſtitutam, ſecunda in Gallias Legatione auctus eſt; ac vita functo Martino V., Eugenii IV. juſſu in Belgium profectus, Philippum Burgundiæ Ducem Carolo VII.Francorum Regi in Atrebatenſibus comitiis conciliavit. Ad Germaniæ quoque Principes in Norimbergenſi conventu Pontificium Legatum egit; deinde Baſileenſi, tum Ferrarienſi interfuit Concilio, ubi Apoſtolicæ Sedis dignitatem, majeſtatemque adverſus Schiſmaticos egregie tutatus eſt.

LECTIO VI.

IN obeundis tam variis, graviſſimiſque Legationibus incredibilem ſibi apud Reges,& Principes venerationem adeptus, in virtutum ſuarum admirationem rapuit univerſos. Erat enim vel in ſummis honoribus ſimpliciſſima humilitas, animus non ſolum firmus, & ex-

F 2 cel-

celſus, ſed candidus etiam, prudens, ac moderatus, effuſa in omnes charitas, manſuetudo, atque humanitas cum ardenti religionis zelo conjuncta. Carthuſiani, quod profeſſus fuerat, Inſtituti tenax, ejus aſperitates ad mortem uſque retinuit. Familiam ingenuam aluit, ſanctiſſimeque inſtitutam, ex qua duo Romani Pontifices Nicolaus V., & Pius II. prodiere. Tandem cum Eugenium IV. honoris ergo comitaretur, Senis in Etruria renum calculo oppreſſus, ſancto fine quievit. Ejus corpus Florentiam delatum, apud Carthuſianos honorifice conditum eſt. Sanctitatis & miraculorum fama poſt mortem clarum BENEDICTUS XIV. Beatorum ritu coli permiſit.

E L O G I U M

Apponendum in Martyrologio, de quo in decreto.

VI. Idus Maji, Bononiæ B. NICOLAI ALBERGATI Monachi Carthuſiani, ejuſdem civitatis Epiſcopi, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, ſanctitate, & Apoſtolicis Legationibus clari, cujus corpus Florentiæ apud Carthuſianos conditum eſt.

PRæinſertum itaque decretum noſtrum, ac præinſertas lectiones, & elogium, ac in eo decreto omnia, & ſingula contenta, ac præſcripta, quo firmius ſubſiſtant, ac ſerventur exactius, atque etiam, quatenus opus ſit, auctoritate noſtra Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque, & omnibus ac ſingulis contentis, & præſcriptis Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus; atque ita ut præmittitur, omnino ſervari mandamus. Decernentes eaſdem præſentes literas firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & ſpectabit in futurum pleniſſime ſuffragari, & ab eis reſpective, inviolabiliter obſervari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut ipſarum præſentium litterarum tranſumtis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur eiſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die VI. Octobris MDCCXLIV. Pontificatus noſtri anno V.

Dominicus Cardinalis Paſſioneus.

DE-

X. DECRETUM
NOVARIEN. CANONIZ. B. PACIFICI A CEREDANO
Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia.

CUM admiſſa fuerit ad relationem E., & R. D. Card. Alexandri Albani a ſac. Rit. Congregatione ordinaria habita die 31. Auguſti 1743. Commiſſio introductionis cauſæ B. Pacifici a Ceredano prædicti, & a SS. D. N. deinde ſignata; cumque modo ad tenorem præfatæ Commiſſionis, inſtante P. Fr. Joſepho Maria de Artio Ord. Min. Obſervant. S.Franciſci, & hujuſmodi cauſæ Poſtulatore, propoſitum fuerit ab eodem Eminent. Ponente, atque in dicta ſac. Congregatione diſcuſſum infraſcriptum dubium, An ſententia lata per DD. Judices a clar. mem. Card. Borromæo Epiſcopo Novarienſi deputatos ſuper caſu excepto a decretis fel.rec.Urbani VIII.,ſive ſuper cultu publico ab immemorabili tempore dicto Beato exhibito, ſit confirmanda in caſu & ad effectum, de quo agitur; ſac. ead.Congr. in ſcriptio, & in voce R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore audito, reſcribendum cenſuit, Affirmative, ſi SS. D. N. viſum fuerit. Die 3.Julii 1745. Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem SS.D.N. relatione, Sanctitas Sua benignè annuit. Die 7. ejuſdem menſis, & anni 1745.

XI. DECRETUM
CREMONEN. CANONIZATIONIS
BEATI ALBERTI A BERGAMO
Tertii Ordinis Prædicatorum.

PRopoſita per Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum D. Cardinalem Guadagni Ponentem ad inſtantiam R. P. Vincentii Mariæ Ferretti Vicarii, & Procuratoris Generalis Ord. Prædicatorum in Congregatione ordinaria Sacrorum Rituum habita ſub infraſcripta die cauſa Canonizationis B. Alberti a Bergamo Tertii Ord. Prædicatorum, atque in ea diſcuſſo dubio: An ſententia Judicum a Reverendiſſimo Epiſcopo Cremonen. deputatorum lata ſuper cultu ab immemorabili tempore prædicto Beato exhibito, ſive caſu excepto a Decretis ſan. mem. Urbani PP. VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum &c., ſacra eadem Congregatio audito R.P.D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui ſcripto, & voce ſuam ſententiam expoſuit, reſcribendum cenſuit: Affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 4. Maii 1748.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro relatione, SANCTITAS SUA benigne annuit. Die 9. ejuſdem menſis, & anni 1748.

F. Jo: A. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymit. S. R. C. Secret.

Quo

1. *Quo tempore Beatus Albertus ex hac vita deceſſerit, ejus vitæ ſcriptores inter ſe non conveniunt, probabilior tamen, & tutior opinio eſt, (ut ſatis abunde a Poſtulatoribus occaſione reaſſumptionis cauſæ oſtenſum fuit), Beatum obiiſſe anno 1279., & Tertiarium fuiſſe Ordinis Prædicatorum, quod & in diſputationem adducebatur. Quamplura extant de Beato Alberto Monumenta. Mentio de eo fit in perantiquo Chronico Parmenſi auctoris Anonymi; de quo verba facit Muratorius in præfatione ad dictum Chronicon tom.9. de rerum Italic. Script. In eodem Ludovici Muratorii Opere refertur memoriale quoddam Poteſtatum Regienſium auctoris Anonymi, qui de Beati Alberti miraculis ſua ætate patratis diſſerit. Vivebat hic, ut ex ejus aſſertione depromitur, anno 1290. Alterum Chronicon Placentinum, cujus fragmentum inſertum legimus in hiſtoria Eccleſiæ Placentinæ a Petro Maria Campi edita, Beati Alberti mortem, ad ejus ſepulchrum Populi concurſum, Sanctitatis famam poſt obitum ſequutam, ejuſque miracula narrat; ex quibus colligitur, auctorem Chronici vixiſſe de tempore obitus Beati. De Beato Alberto nonnulla referunt Dominicus Bordigalius, & Jacobus Gaddius, qui circa annum 1532. floruerunt. Beati Alberti vitam, & res geſtas poſteris tradiderunt, Ludovicus Cavitellus in Annalibus Civitatis Cremonæ impreſſ. Cremonæ anno 1588. in Proceſſ. Compulſ. Marius Mutius in vitis Beatorum Bergomenſium impreſſ. Bergomi anno 1614. in Proceſſ. compulſat. Frater Cœleſtinus Ord. Cappuccinorum in Hiſtoria quadripartita Bergomenſi impreſſa Brixiæ anno 1618. in Proceſſ. compulſ. Joſeph Breſcianus Beati Alberti vitam fuſiori calamo conſcripſit: typis edita fuit Cremonæ anno 1667. Alii quamplures Scriptores de Beato Alberto meminere, ut Bartholomæus de Peregrinis in vinea Bergomenſi, Philippus Ferrarius in catalogo Sanctorum; Bzovius in Annalibus Eccleſiaſticis, Petrus Maria Campi, & alii.*

2. *Inter vetuſtiſſimas cultus ſpecies Beato Alberto exhibitas primum locum tenet titulus* Beati, & Sancti, *quo condecoratus fuit uſque ab anno 1392. ut ex ſeptem publicis authenticis inſtrumentis colligitur. Succedunt Xenodochia ſub invocatione Beati extructa, tum in Pago Villæ Oneæ, cum in Urbe Cremonenſi; necnon Eccleſia ipſi dicata extra mænia ejuſdem Pagi Villæ Oneæ; cujus veterem exiſtentiam legimus in quodam publico inſtrumento locationis rogato die 9. Novembris anni 1392. Accedit deinde feſtiva celebritas, qua quotannis recolitur anniverſaria dies Beati tam Cremonæ, quam in tota Valle Seriana, ubi dies ſeptima Maii, in qua Beatus obiit, pro feriata obſervatur; hoc feſtum, ut videre eſt in publicis libris Statutorum Urbis Cremonæ, & Vallis Serianæ, ab anno 1349. celebrabatur. Ad publicum item cultum conducit Fidelium concurſus ad tumulum Beati, qui poſt ejus obdormitionem in Domino propter Sanctitatis famam, gratiamque miraculorum incepit, ut in duobus antiquiſſimis manuſcriptis, Parmenſi videlicet, & Placentino ad annum 1379. apparet.*

3. Cul-

3. *Cultum ſimiliter comprobat tranſlatio Corporis Beati anno 1481. peracta, qua Sacrum Corpus e ſovea ſub humo in Choro Eccleſiæ Parochialis, in qua reconditum fuerat, delatum fuit ad ſacellum in honorem Beati in eadem Eccleſia extructum; ut habetur in veteri legenda manuſcripta de vita S. Alberti exiſtente penes Rectorem Eccleſiæ Parochialis S. Matthiæ Cremonæ. Accedunt Beati imagines tam picta, quam ſculptæ cum radiis, & ſplendoribus; quarum antiquitatem periti judicialiter examinati repetunt alii quatuor, alii duobus ab hinc ſeculis. Retentio vero lampadis accenſæ, & tabellæ votivæ ad ejus aram, & tumulum, quamquam neceſſario centenariæ requiſito gaudere Poſtulatores liquido non oſtenderint, perſeverantiam tamen, & continuationem cultus evincunt. Extat inſuper breve Urbani VIII. directum bon. mem. Cardinali Camporeo Epiſcopo Cremonenſi cum facultate largiendi Religioſis Ord. Min. de Obſervantia Reformatis S. Franciſci particulam ex ſacris Beati Alberti Reliquiis aſſervatis in Parochiali Eccleſia S. Matthiæ Cremonæ, quod ut Poſtulatores contendunt, ſatis eſſet pro approbando caſu excepto in vim Pontificii indulti. Breve eſt hujuſmodi.*

A TERGO

Dilecto Filio noſtro Petro tituli S. Thomæ in Parione Presb. Card. Camporeo nuncupato, Eccleſiæ Cremonenſis ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica Præſuli.

INTUS VERO

URBANUS PAPA VIII.

Dilecte Fili, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Piis, ac devotis ſupplicationibus dilectorum Filiorum Miniſtri, & Fratrum Domus S. Alberti Romitorio nuncupati Ordinis Minorum Sancti Franciſci de Obſervantia Reformatorum, Terræ Villa d'Ogna Bergomenſis Diœceſis, quantum cum Domino poſſumus annuere, illoſque ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, ac eorum ſingulares perſonas, a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis Cenſuris, ac pœnis a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, circumſpectioni Tuæ, ut Miniſtro, & Fratribus prædictis aliquarum ſacrarum ipſius S. Alberti reliquiarum, quæ ut iidem Miniſter, & Fratres aſſerunt, in Eccleſia Parochiali S. Matthiæ Cremonenſis aſſervantur, particulam, ad effectum illam in Eccleſia dictæ domus debitis cum honore, & reverentia collocandi, donare, & elargiri libere, & licite poſſis, & valeas, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium licentiam, & facultatem concedimus, & impertimur;

timur; non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quatenus opus ſit, Eccleſiæ Cremonenſis hujuſmodi etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ, apud S. Mariam Majorem ſub annulo piſcatoris die 9. Auguſti 1624. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XII. DECRETUM

LISBONEN. SEU VISBN. CANONIZATIONIS
B. GILII, SEU ÆGIDII
Sacerdotis Profeſſi Ord. Prædicatorum.

ENixe ſupplicante R.P.Vincentio Maria Ferretti Vicario, & Procuratore Generali Ord. Prædicarorum per ſacr. Rituum Congregationem decerni, & declarari, conſtare prædicto B. Ægidio cultum exhibitum fuiſſe, & exhiberi ex indultis Apoſtolicis, ideoque cauſam hujuſmodi comprehendi inter caſus exceptos a decretis, juſſu fel. rec. Urbani PP. VIII. in Congregatione Sanctiſſimæ Inquiſitionis editis ſuper non cultu, iſtiſque fuiſſe ſufficienter ſatisfactum; eadem ſacra Congregatio, referente Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo D. Cardinali Portocarrero Ponente, & audito R.P.D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui ſcripto, & voce ſuam ſententiam expoſuit, reſcribendum cenſuit, conſtare de caſu excepto vigore indulti Apoſtolici, & ideo procedi poſſe ad ulteriora, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro placuerit. Die 4. Maii 1748.

Et facta de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro relatione per me Secretarium, Sanctitas Sua benigne annuit. Die 9. ejuſdem menſis, & anni 1748.

Fr. Jo: Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

1. *Obiit Beatus iſte anno 1265., ejuſque vitam conſcripſit auctor quidam anonymus dicto Beato coævus, qui, ut conſtat, erat ſuperior Conventus Santaren. eo tempore, quo B. Ægidius in eodem e vita deceſſit; quæ decurſu temporis ab inculta latinitate per P. Magiſtrum Andream Reſendium Ordinis Prædicatorum anno 1586. expurgata, in dialogi deinde formam politiori ſtylo a Fr. Stephano de Sampaxo ejuſdem Ord. digeſta fuit. Ejuſdem Beati mentionem fecerunt Beatus Umbertus quintus Magiſter Generalis Ord. Præd. (qui prima Religionis Tyrocinia poſuit una ſimul cum Beato Gilio) in libro, cui titulus:* Vitæ Patrum. *Scripſit hic ſub finem ſeculi duodecimi, ſive initio ſeculi decimitertii. Antonius Senenſis in Chronico typis excuſo Pariſiis anno 1585. Martinus del Rio, qui ſcripſit*

pſit anno 1612. Michael Pius anno 1620. Ferdinandus Caſtilia in hiſtoria Ord. S. Dominici; Bzovius in Annalibus Eccleſiaſticis: Pater de Tournon in Opere de viris illuſtribus, aliique complures.

2. *Confecti fuerunt anno 1627. Proceſſus ab ordinariis Liſbonen., & Viſen., iiſque in ſacra Rituum Congregatione diſcuſſis, cauſæ introductionis commiſſionem ſignavit Summus Pontifex Urbanus VIII. anno 1629., referente clar. mem. Cardinali Cajetano; confectiſque Proceſſibus Apoſtolicis ſuper virtutibus, & miraculis, uſque in præſens cauſa ſiluit.*

3. *Variæ cultus ſpecies cum in hiſtoriis, tum in proceſſibus referuntur. Primo corporis tranſlatio ex humili in decentiorem locum anno ſexto ab obitu facta. Secundo imagines Beati cum radiis, & diademate in Eccleſiis expoſitæ, & tabellæ votivæ ad ejus ſacellum ſuſpenſæ. Tertio ſolemnis, & publica geſtatio reliquiarum Beati, & earumdem in Eccleſiis expoſitio. Quarto erectiones Confraternitatis, Eccleſiarum, & Altarium in ejus honorem. Quinto anniverſaria feſtivitas ab antiquiſſimo tempore celebrari ſolita. Sexto, Sancti, & Beati titulus, quo ſervus Dei condecoratus fuit.*

4. *Noviſſime autem a Nobis cauſæ reaſſumptione ſignata, & deinde propoſito conſueto dubio ſub die 4. Maii 1748. = An conſtaret de caſu excepto a decretis fel. record. Urbani VIII. ſuper non cultu editis, ſacra Congregatio cenſuit conſtare de caſu excepto vigore indulti Apoſtolici juxta decretum ſuperius expoſitum.*

5. *Indultum vero, de quo ſacra Congregatio rationem habuit in præſenti cauſa, repoſitum eſt in Literis Apoſtolicis Clementis VIII. incipien.* Univerſis, *quæ expeditæ fuerunt in forma Bullæ, prævia ſupplicatione manu Sanctiſsimi ſignata.*

Supplicatio eſt ſequens:

CLEMENTI PAPÆ VIII.

BEATISSIME PATER.

CUM in Eccleſia, ſeu Capella S. Gilii Oppidi de Vouzella Viſen. Diœceſis una pia, ac devota utriuſque ſexus Chriſtifidelium Confraternitas *ſub invocatione, ſeu ad altare ejuſdem S. Gilii ad Dei omnipotentis laudem, ac animarum ſalutem, proximique ſubventionem canonice, non tamen pro hominibus unius ſpecialis artis inſtituta, & erecta* exiſtat, cujus Confratres devoti S. V. Oratores quamplurima Charitatis, & miſericordiæ Opera exercere conſueverunt. Ut igitur ipſi Confratres, ac pro tempore exiſtentes dictæ Confraternitatis S. V. prædicti oratores in hujuſmodi piorum Operum exercitio confoveantur, ac magis ad ea inpoſterum exercenda, nec non alii Chriſtifideles promptius ad Confraternitatem ipſam ingrediendam *invitentur, dictaque Eccleſia in debita veneratione habeatur, & ab ipſis Chriſtifidelibus congruis frequentetur honoribus*, illique eo libentius ad illam devotionis cauſa confluant, quo ex dono cæleſtis Gratiæ conſpexerint ſe uberius eſſe refectos, ſupplicant igitur humiliter S. V. dicti Oratores, quatenus

cæleſtis gratiæ theſauris paterna Charitate intenden., dictamque Confraternitatem ſpecialibus favoribus,& gratiis proſequen., omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus vere pœniten., & Confeſſis, qui dictam Confraternitatem pro tempore in perpetuum ingredientur, ac in illa recipientur, die prima illorum ingreſſus, & receptionis hujuſmodi, ſi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, plenariam, necnon tam ipſis, quam omnibus, & ſingulis aliis nunc, & pro tempore exiſtentibus ejuſdem Confraternitatis utriuſque ſexus Confratribus pro tempore ubilibet deceden., ac vere pœniten.,& confeſſis,ac ſacra Communione refectis in eorum mortis articulo pium nomen Jeſu corde, ſi ore nequiverint, invocan., etiam plenariam omnium, & ſingulorum peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem perpetuo concedere, & elargiri. Præterea tam ipſis Confratribus, quam univerſis, & ſingulis aliis, utriuſque ſexus Chriſtifidelibus etiam *vere pœniten., & confeſſis, qui Eccleſiam, ſeu Capellam præfatam in die, quo feſtivitas ejuſdem S. Gilii, qui in dicto oppido ortus exiſtit, celebrabitur a primis Veſperis uſque ad occaſum ſolis diei ejuſdem Feſtivitatis* ſingulis annis devote viſitaverint, & inibi pro exaltatione Sanctæ Matris Eccleſiæ, Hæreſum extirpatione,& Hæreticorum reductione, ac infidelium converſione, & inter Chriſtianos Principes conſervan. pace, concordia, & unione aliquas ad Deum preces effuderint, quacumque feſtivitate præfata id pro tempore fecerint, quoad Confratres perpetuo pro his tantum, qui eodem die Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum *ſumpſerint, ſimilem Indulgentiam plenariam*: Quo vero *ad non Confratres Eccleſiam, ſeu Capellam hujuſmodi,* ut præfertur, viſitantes ac eodem SS. Sacramento etiam refectos pro primo anno decennii proximi etiam plenariam omnium, & ſingulorum peccatorum ſuorum indulgentiam,& remiſſionem pariter concedere, & elargiri, pro reliquis vero novem annis eiſdem non Confratribus ſeptem annos, & totidem Quadragenas de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis penitentiis; illis autem omnibus, & ſingulis dictæ Confraternitatis utriuſque ſexus Confratribus, qui pariter vere pœnitentes, & confeſſi, ac ſumpto eodem Euchariſtiæ Sacramento *Eccleſiam, ſeu Capellam præfatam in Viſitationis*, Aſſumptionis, Purificationis, & Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis feſtivitatibus, ſeu in aliqua, vel aliquibus illarum etiam devote viſitaverint, ibidemque, ut ſupra, oraverint, qualibet vice etiam ſeptem annos, & totidem quadragenas; illis etiam, qui Miſſis, & officiis *in Eccleſia ſeu Cappella præfata ex conſuetudine, vel inſtituto, ſeu intuitu dicta Confraternitatis pro tempore more Confraternitatum celebrantur., & recitantur, ſeu Congregationibus publicis*, vel ſecretis ejuſdem Confraternitatis ubivis faciendis pro quocumque opere pio exercendo interfuerint, vel pauperes peregrinos hoſpitio exceperint,

aut

aut eleemoſynis, vel officiis adjuverint, aut pacem cum inimicis propriis, vel alienis compoſuerint, ſeu componi fecerint, vel procuraverint, nec non etiam qui corpora in Chriſti charitate defunctorum tam Confratrum, quam aliorum, ad ſepulturam aſſociaverint, aut infirmos conſolati fuerint, vel quaſcumque proceſſiones ordinarias, & extraordinarias tam prædictæ Confraternitatis, quam alias quaſcumque de licentia Ordinarii celebrandas, & SS.Sacramentum quando tam in Proceſſionibus, quam ad aliquem infirmum, aut alias ubicumque, & quandocumque, & pro tempore deferetur, comitati fuerint, ſeu impediti per alium, ſeu alios aſſociari fecerint, aut campanæ ad id dato ſigno genuflexi ſemel orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam dixerint. ac etiam quinquies eamdem orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam pro animabus Confratrum dictæ Confraternitatis in Chriſti charitate, ut præfertur, defunctorum recitaverint, aut demum aliquem, ad viam ſalutis reduxerint, ac ignorantes Dei præcepta, & quæ ad ſalutem ſunt neceſſaria, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint, quoties præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum egerint, ſexaginta dies de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis perpetuo miſericorditer in Domino relaxare dignemini de gratia ſpeciali, non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque cum clauſulis opportunis,

Fiat ut Petitur.

Et cum abſolutione a cenſuris ad effectum &c. & de ſingulis Indulgentiis etiam plenariis conceſſione, elargitione, relaxatione, aliiſque præmiſſis, ut ſupra in forma gratioſa latiſſime exten.; & quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum etiam invocat. relaxat. nuncupat. dictorum, aliorumque neceſſariorum major, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit in literis, & cum clauſula volumus.

Datum Romæ apud S. Marcum nonis Auguſti Anno primo.

Sumptum ex regeſtro ſupplicationum Apoſtolicarum per me Antonium Velli ejuſdem Collegii Magiſtr. collationatum.

Loco † Sigilli.

Ex libro Nono Anni primi fol.68. Reviſa.

In hujus ſupplicationis vigore expedita fuit Indulgentiæ Bulla, ut ſequitur.

CLEMENS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.

UNiverſis Chriſtifidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Saluti gregis Dominici, curæ noſtræ meritis licet imparibus divina diſpoſitione commiſſi, ſollicitis ſtudiis intendentes, fideles ſingulos, quorum merita pro demeritis, penitus ſunt imparia, ad pia, & meritoria opera exercenda ſpiritualibus muneribus, Indulgentiis, peccatorum remiſſionibus libenter invitamus, ut per eorumdem Operum exercitium ſuorum abolita macula delictorum, ad æterna beatitudinis gaudia facilius pervenire mereantur. *Cum itaque, ſicut accepimus, in Eccleſia, ſeu Cappella Sancti Gilii oppidi de Vouzela Viſen. Diœceſis una pia, & devota utriuſque ſexus Chriſtifidelium Confraternitas ſub invocatione, ſeu ad Altare ejuſdem S. Gilii* ad omnipotentis Dei laudem, & animarum ſalutem, proximique ſubventionem, non tamen pro hominibus unius ſpecialis artis, canonice inſtituta, & erecta exiſtat, cujus dilecti Filii Confratres quamplurima charitatis, & miſericordiæ opera exercere conſueverunt. Ut igitur Confratres prædictæ Confraternitatis, pro tempore exiſtentes, in hujuſmodi piorum operum exercitio confoveantur, ac magis ad ea inpoſterum exercenda, nec non alii Chriſtifideles promptius ad Confraternitatem ipſam, ingrediendam excitentur, *prædictaque Eccleſia, ſeu Cappella in veneratione debita habeatur & ab eiſdem Chriſtifidelibus congruis frequentetur honoribus, illiſque libentius ad illam devotionis cauſa confluant*, quo ex hoc dono cæleſtis gratiæ conſpexerint ſe uberius eſſe refectos. De omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui dictam Confraternitatem pro tempore in perpetuum ingredientur, ac in ea recipientur, die primi illorum ingreſſus, & receptionis hujuſmodi, ſi SS. Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, plenariam, necnon tam ipſis, quam omnibus, & ſingulis aliis nunc, & pro tempore exiſtentibus ejuſdem Confraternitatis utriuſque ſexus Confratribus pro tempore ubilibet decedentibus etiam vere pœnitentibus, & confeſſis, ac ſacra Comunione refectis in eorum mortis articulo pium nomen Jeſu corde, ſi ore nequiverint, invocantibus, etiam plenariam &c. Præterea tam ipſis Confratribus, quam univerſis aliis, & ſingulis dicti ſexus Chriſtifidelibus ſimiliter vere pœnitentibus, & confeſſis, *qui Eccleſiam, ſeu Capellam præfatam in die, quo Feſtivitas ejuſdem S.Gilii,*

S. Gilii, qui in oppido præfato ortus exiſtit, celebrabitur, a primis veſperis uſque ad occaſum ſolis diei ejuſdem Feſtivitatis ſingulis annis devote viſitaverint, & inibi pro exaltatione S. Matris Eccleſiæ, hæreſum extirpatione, & hæreticorum reductione, ac infidelium converſione, & inter Chriſtianorum Principes conſervanda pace, concordia, & unione aliquas ad Deum preces effuderint, quacumque feſtivitate prædicta id pro tempore fecerint, quoad dictos Confratres, perpetuo, pro his tantum, *qui eadem die Feſtivitatis* prædictum SS. Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, ſimiliter *plenariam*; quo vero ad non Confratres, *& Eccleſiam, ſeu Capellam hujuſmodi*, ut præfertur, viſitantes, ac eodem SS. Sacramento etiam refectos, pro primo anno infraſcripti decennii tantum pariter plenariam omnium, & ſingulorum peccatorum ſuorum Indulgentiam, & Remiſſionem Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium miſericorditer in Domino concedimus, & elargimur; pro reliquis vero novem annis dicti decennii, eiſdem non Confratribus ſeptem annos, & totidem quadragenas. Inſuper eiſdem Confratribus, qui pariter vere pœnitentes, ac confeſſi, ac ſumpto eodem SS. Euchariſtiæ Sacramento Eccleſiam, ſeu Cappellam prædictam in Viſitationis, Aſſumptionis, Purificationis, & Annunciationis Beatæ Mariæ feſtivitatibus, ſeu in aliqua, vel aliquibus illarum etiam devote viſitaverint, ibidemque, ut præfertur, oraverint, qualibet vice, alios ſeptem annos, & totidem quadragenas. Nec non ipſis Confratribus, qui Miſſis, & Officiis in Eccleſia, ſeu Capella prædicta ex conſuetudine, vel inſtituto, ſeu intuitu dictæ Confraternitatis pro tempore more Confraternitatum celebrandis, & recitandis, ſeu Congregationibus publicis, vel ſecretis ejuſdem Confraternitatis ubivis faciendis, pro quocumque opere pio exercendo interſuerint, vel pauperes peregrinos hoſpitio exceperint, aut eleemoſynis, vel officiis adjuverint, aut pacem cum inimicis propriis, vel alienis compoſuerint, ſeu componi fecerint, vel procuraverint, nec non etiam qui Corpora in Chriſti Charitate defunctorum tam Confratrum, quam aliorum ad ſepulturam aſſociaverint, aut infirmos conſolati fuerint, vel quaſcumque Proceſſiones Ordinarias, & extraordinarias tam prædictæ Confraternitatis, quam alias quaſcumque de licentia Ordinarii celebrandas, dictumque SS. Sacramentum, quando tam in Proceſſionibus, quam dum ad aliquem infirmum, ac alias ubicumque, & quandocumque pro tempore defertur, comitati fuerint, ſeu impediti, per alium, ſeu alios aſſociari fecerint, aut campanæ ad id ſigno dato genuflexi ſemel orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam dixerint, ac etiam quinquies orationem Dominicam, & toties ſalutationem Angelicam pro animabus Confratrum dictæ Confraternitatis in Chriſti Charitate, ut præfertur, Defunctorum recitaverint,

aut

aut demum aliquem ad viam ſalutis reduxerint, ac ignorantes Dei præcepta,& quæ ad ſalutem ſunt neceſſaria, docuerint,aut quodcumque aliud pietatis, vel Charitatis Opus exercuerint,quoties præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum egerint, ſexaginta dies de injunctis eis, aut alia, & quomodolibet pœnitentiis debitis, auctoritate & tenore prædictis relaxamus. Præſentibus quoad non Confratres, ut præfertur viſitantes ad decennium proximum tantum, quoad Confratres vero prædictos, perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus autem quod Confratribus, & aliis Chriſtifidelibus prædictis ratione præmiſſorum, vel alias aliqua alia Indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapſum duratura per Nos conceſſa fuerit, præſentes literæ nullius ſint roboris, vel momenti. Datum Romæ apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſecundo nonas Auguſti Pontificatus noſtri anno primo,

XIII. DECRETUM

POSNANIEN. CANONIZATIONIS

B. LADISLAI DE GIELNIOW

Sacerdotis Profeſſi Ordinis Minorum Obſervantium S. Franciſci.

CUM poſt ſignatam anno 1730. manu ſan. mem. Clementis Papæ XII. Commiſſionem reaſſumptionis Cauſæ Canonizationis B. Ladislai prædicti, conſtructus fuerit in Civitate Varſaviæ anno 1747. particularis auctoritate Apoſtolica Proceſſus ſuper cultu immemorabili ipſi Beato præſtito, ſive ſuper caſu excepto a Decretis ſel. mem. Urbani Papæ VIII. in Congregatione Sanctiſſimæ Inquiſitionis editis: Cumque modo ad inſtantiam Fr. Dominici Elewski Ordinis Minorum Obſervantium S. Franciſci Cauſæ Poſtulatoris, per Celſitudinem Regiam Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. Cardinalis Ducis Eboracenſis propoſitum fuerit in Sac. Rituum Congregatione Ordinaria habita die 31. Januarii currentis anni Dubium: An ſententia per Reverendiſſimum Vicarium Generalem Varſaviæ Judicem a Sac. Rituum Congregatione delegatum lata ſuper cultu publico ab immemorabili tempore prædicto Beato exhibito, ſive ſuper caſu excepto a Decretis ſan. mem. Urbani Papæ VIII. ſit confirmanda in caſu, & ad effectum &c.: ſacra eadem Congregatio, præfato dubio mature diſcuſſo, auditoque prius voce, & ſcripto R.P.D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, reſpondit, affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino Noſtro viſum fuerit. Die 31. Januarii 1750.

Et facta deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino Noſtro relatione, Sanctitas ſua benigne annuit. Die xi. Februarii ejuſdem anni 1750.

D. F. Cardinalis Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

1. *B.La-*

1. *B. Ladiſlaus (pro cujus Canonizatione ſupplices Urbano VIII. preces porrexit Synodus Provincialis Cracoviæ celebrata an.*1634.*) in Oppido Gielnovii Diœceſis Gneſnenſis natus pueritia ſanctiſſime in patria tranſacta, ad liberales diſciplinas addiſcendas Cracoviam ſe contulit, ubi cum moraretur, admiratus vitæ auſteritatem, & ſanctitatem Fratr. Min. Obſervantium S. Franciſci, quorum regularis obſervantia recens erat per B. Joannem Capiſtranum in Poloniam introducta, ipſorum Religioſum habitum ſuſcepit in Conventu Varſavienſi. Sacerdotio initiatus, ea præ ceteris vitæ ſanctitate præfulſit, ut fuerit:* Perfectiſſimorum quorumcunque ſanctiſſimus, & Sanctiſſimorum perfectiſſimus omnium: *(Verba ſunt pervetuſti Anonymi Religioſi ſenis in Compendio vitæ Beati mox referendo). Hinc multoties Cuſtodis, & Guardiani officium adminiſtravit, & Vicarium, ſeu, ut nunc moris eſt, appellare, Miniſtrum Provincialem in toto Poloniæ Regno quinquies egit. Inter heroicas vero hujus Beati virtutes obedientia, & abnegatio ſuæ voluntatis ſublimius emicuit; cujus ſingulare ſpecimen dedit in ultima ſenectute; cum enim in Capitulo quod Cracoviæ anno* 1504. *celebrabatur, Patres Capitulares vellent ipſi indulgere, ut locum ubicunque vellet morari, ſibi placitum eligeret, gratumque, qui a ſuis eſſet obſequiis, ſocium adjungeret, Beatus reſpondit:* Ego promiſi obedientiam uſque ad mortem. Quare ergo deſideratis a me, ut faciam voluntatem meam, officium, & locum mihi deligendo? volo in obedientia mori. *Singularis quoque fuit ipſius devotio erga D. N. J. Chriſti Paſſionem, quæ tam alte ipſius menti hærebat, ut in omnibus concionibus, quas frequenter ad populum uſque ad ultimum ſuæ vitæ ſpiritum habebat, hæc verba præmitteret:* Jeſus Nazarenus Rex Judæorum: *Ad excitandam in Fidelibus pietatem, & devotionem edidit complures Hymnos, aliaſque pias preces, Chriſti Domini, & B. Mariæ laudes continentes. Anno tandem* 1505. *ſacro Paraſceves die, de Dominica Paſſione ad Populum concionem habens, cum Myſterium Flagellationis Redemptoris noſtri repræſentaret, exclamavit ter ingeminando:* O Jeſus, *& ſimul coram univerſo populo in exſtaſim raptus, ac ſupra ambonem elevatus eſt; mox languore correptus, & per menſem in lectulo decumbens plenus meritis præſentem vitam in æternam commutavit d. anno* 1505. *quarto nonas Maii in Conventu Varſavienſi.*

2. *Ipſius vitam, res geſtas, & miracula fuſe enarrant Andreas Critius Cancellarius Regni, ſeu potius Reginæ Poloniæ, ac poſtea Archiepiſcopus Gneſnenſis in Compendio vitæ Beati conſcripto ante ann.* 1521. *, Joannes Komorrovus ex Ordine Fratrum Minor. in libro manuſcripto, cui titulus:* Breve Memoriale, *in quo pertexit Hiſtoriam Ordinis Seraphici uſque ad ann.* 1535. *penultimum ſuæ vitæ annum; pervetuſtus Anonymus Religioſus Senex in Compendio vitæ ejuſdem Beati. Hiſce accedunt antiqua Chronica Provinciæ Poloniæ, Fabianus Orzes Kovvski Ord. Min. vicinus*

Ven.

Ven. Servi Dei temporibus in ſuo Carmine rhythmico, Vincentius Moravuski in vita Beati edita Cracoviæ anno 1612., Abraham Bzovius in Annalibus Eccleſiaſticis, Lucas Wadingus in Annalibus Minorum tom. 15. ad annum Chriſti 1505., Franciſcus Aroldus Hibernus in Epitome Annalium Ord. Min., Hyacicthus Pruſzez in Propugnaculo Spirituali Regni Poloniæ, Auctor Lexici Sanctorum ex actis Sanctorum collecti, Auctor Chronicorum, ſeu Annalium trium Ordinum Inſtitutorum a S. Franciſco, Arturus in Martyrologio Franciſcano, Ludovicus Miskic in triplici ſpeculo perfectionis, Uladiſlaus Lubinski in libro, cui titulus: Mundus in omnibus ſuis partibus; *& Continuatores Bollandiani in actis Sanctorum menſis Maii tom. 1. ad diem 4.*

3. *Jam uſque ab anno 1627. ſuper fama Sanctitatis, & cultu Beato Ladiſlao præſtito conſtructus fuit auctoritate ordinaria Proceſſus, quo mature diſcuſſo in SS. Rituum Congregatione anno 1629. ſignata fuit manu ſan. mem. Urbani PP. VIII. commiſſio introductionis cauſæ; expeditiſque ſubinde Literis remiſſorialibus, & compulſorialibus confectus fuit Varſaviæ ab anno 1632. uſque ad annum 1637. proceſſus auctoritate Apoſtolica ſuper ſanctitate vitæ, virtutibus, & miraculis in ſpecie, in quo de an. 1635. in actu judicialis viſitationis ejus Sepulcri adnotatum fuit inter alia, quod conditiones, & requiſita præſcripta in decretis Urbani VIII. ad concludendum cultum immemorabilem, ſeu caſum ab iiſdem exceptum, in cauſa concurrebant. Hoc autem Proceſſu in actis ſacræ Congregationis exhibito cauſa ſiluit uſque ad annum 1730., quo fel. mem. Clemens XII. commiſſionem reaſſumptionis ejuſdem cauſæ in ſtatu, & terminis ſignavit cum conditione de more appoſita, ut in primis doceretur de paritione decretis præfati Urbani VIII., ſive de caſu ab illis excepto. Quare expeditæ fuerunt eodem anno 1730. Literæ remiſſoriales, & compulſoriales cum termino triennii ad conſtruendum in Civitate Varſaviæ Proceſſum Apoſtolicum ſuper cultu publico ab immemorabili tempore prædicto Beato exhibito; quæ tamen ob diuturnam Epiſcopi tunc temporis Poſnanien. infirmitatem, & obitum debitæ executioni demandari non potuerunt. Relaxatum ſubinde fuit anno 1737. duplicatum earumdem literarum cum conceſſione termini Sexennii, quo tamen expleto, quin memoratus Proceſſus ob calamitates in Poloniæ Regnum invectas compleri potuerit, conceſſus iterum fuit an. 1745. in altero duplicato novus terminus Sexennii. In hoc itaque termino Vicarius Generalis Varſavien. Judex delegatus dictum Proceſſum anno 1747. compilavit, ac lata ſententia declaravit:* Conſtare de cultu publico eidem Beato Ladislao de Gielniovu a centum, & ultra annis ante promulgationem dictorum decretorum ſan. mem. Urbani VIII. exhibito.

4. *Hujuſmodi cultus immemorabilis inter alias antiquiſſimæ venerationis ſpecies comprobatus fuit, tum ex titulo* Beati, *&* Sancti, *quo abſolute, & ſupra Perſonam cadente condecoratus ſemper fuit Ven. Ladiſlaus*

in

in ſupra enunciatis monumentis hiſtoricis conſcriptis per centum, & ultra annos ante Conſtitutionem Urbanam, tum ex Tabellarum oblatione, & concurſu Fidelium ad Beati Sepulcrum, ut præ ceteris referunt paullo ante indicati Andreas Critius Archiepiſcopus Gneſnenſis, & Joannes Komorrous; tum præcipue ex aſſumptione, & electione Beati Ladiſlai in Patronum Civitatis Varſaviæ, & Regni Poloniæ, quod conſtat non ſolum ex Catalogo Beatorum Patronorum Regni Poloniæ, ex claſſicis Auctoribus per Matthiam Vokſevvski collecto, & typis edito Cracoviæ anno 1607., *verum etiam ex tabula quadam antiquiſſima, in qua conſcripta erat oratio cum hac epigraphe*: Oratio ad Beatum Patrem Ladislaum Patronum Varſavienſem; *nec non ex monumento hiſtorico ſupra relati Anonymi Religioſi Senis, quod exhibitum in antedicto Proceſſu Apoſtolico conſtructo ab anno* 1632. *ad* 1637. *dicitur, quod erat conſcriptum in Pergamena vetuſta. In hoc autem monumento retexitur Catalogus omnium Patronorum Regni Poloniæ, inter quos recenſetur Beatus hiſce verbis*: Beatus Ladiſlaus de oppido Gielniow, miraculis inſignis Varſaviæ, qui obiit anno Domini 1505. Maii quarta die. *Nos quoque de hujuſce Patronatus prærogativa mentionem fecimus lib.*4. *part.*2. *cap.*14. *num.* 3., *in quo hæc habentur*: Ante decretum Summi Pontificis Urbani VIII., infra referendum, non modo Sancti, ſed etiam Beati paſſim, ſeu Beatificatione formali, ſeu Beatificatione æquipollenti Beatificati, in Patronos eligebantur; a Carnotenſibus etenim B. Hugolinus &c., a Civitate Varſaviæ Beatus Ladislaus &c. in Patronos electi ſunt. *Celebris quoque eſt corporis præfati Beati ex humili in ſublimiorem, & honorificentiorem locum elevatio ſolemni pompa anno* 1572. *peracta Varſaviæ tempore Generalium Regni Poloniæ Comitiorum per Staniſlaum Karnkowski Epiſcopum Uladiſlavienſem prævia permiſſione, & conſenſu Cardinalis Franciſci Commendoni Legati a Latere S. Pii V., & Vincentii Portici Apoſtolicæ Sedis Nuntii, apud Sigiſmundum Auguſtum Poloniæ Regem.*

5. *His, aliiſque id genus mature diſcuſſis ſacra Rituum Congregatio præfatam ſententiam confirmandam eſſe cenſuit, & Congregationis Judicium Nos ipſi approbavimus, ut patet ex ſupra exſcripto decreto.*

XIV. DECRETUM.

FOROLIVIEN. CANONIZATIONIS
BEATI MARCOLINI A FOROLIVIO
Sacerdotis Profeſſi Ordinis Prædicatorum.

ADmiſſa a ſac. Rituum Congregatione, ſub die 16. Septembris 1747. ad relationem Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. Cardinalis de Gentilibus commiſſione reaſſumptionis cauſæ B. Marcolini prædicti, & a SS D. N. BENEDICTO PP. XIV. poſtmodum ſignata; cum modo ad tenorem præfatæ commiſſionis ex diſpenſatione Apoſtolica propoſitum fuerit ab eodem Eminentiſſimo Ponente,

 atque

atque in dicta Sac. Congregatione diſcuſſum infraſcriptum dubium: An conſtet de caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani VIII., ſeu de cultu publico ab immemorabili tempore eidem Beato præſtito in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Sac. eadem Congregatio, audito R.P.D. Ludovico de Valentibus, qui voce, & ſcripto ſuam ſententiam expoſuit, reſcribendum cenſuit: Affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro viſum fuerit. Die 2. Maii 1750.

Factaque deinde per me Secretarium, de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino noſtro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die 9. Maii 1750.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

1. *B. Marcolinus ex honeſtis, piiſque parentibus progenitus Forolivii ortum habuit. Decennis Prædicatorum Ordinem ingreſſus eſt. Virtutum fere omnium, ac præſertim humilitatis, & manſuetudinis fuit eximius cultor; in ſimplicitate vero Chriſtiana ita emicuit, ut non alio, quam Simplicis cognomine appellaretur. A cœleſti contemplatione fere nunquam animum avertit, ac tanta fuit orandi aſſiduitas, ut callos maximos ad genua contraxerit. Regularis diſciplinæ obſervantiſſimus fuit, ita ut B. Raymundus Capuanus præſes Generalis præfati Ordinis eum præ ceteris ſelegerit ad inſtaurandam, & conſtabiliendam diſciplinam regularem ex gravi graſſante peſte in variis Monaſteriis pene collapſam. Tandem meritis non minus, quam annis cumulatus, octogeſimum ætatis ſuæ annum agens glorioſiſſime obiit anno 1397.*

2. *Honorificam de hoc Beato mentionem faciunt S. Antoninus 3. part. hiſt. tit.23. cap.10. §. 5.* ibi: In Forolivienſi Conventu ſunt duo corpora Beatorum Fratrum, ſcilicet Fratris Marcolini inde oriundi, & Fratris Jacobi de Venetiis, quæ habentur in magno honore propter ſanctimoniam vitæ, & miracula, *Fr. Andreas de Piſis in compendio ipſius vitæ, Fr. Seraphinus Razzius Ordinis Præd. in libro, cui titulus*: Vite de' Santi, e Beati dell'Ordine de' Predicatori. *F. Leander Alberti ejuſdem Ordinis in ſuo libro inſcripto*: Deſcrizione di tutta l'Italia. *Paulus Bonolus in hiſtoriis Forolivienſibus, Sigiſmundus Marcheſius in ſupplemento hiſtorico Civitatis Forolivii, Georgius Vivianus Marcheſius in libro, cui titulus*: Vitæ virorum illuſtrium Forolivienſium, *Pater Dominicus Maria Marcheſius, in Diario Dominicano ad diem 24. Januarii, Georgius Marcheſius in Compendio Hiſtorico Civitatis Forolivii, & Fr. Hieronymus de Forolivio in Chronico relato a Ludovico Muratorio tom.19. rerum Italicarum pag.874.*

3. *Statim poſt obitum publicus Eccleſiaſticus cultus huic Beato exhiberi cæpit, tum per titulum* Beati, & Sancti, *quo abſolute, & ſupra perſonam*

ſonam cadente condecoratus ſemper fuit, tum per altaris erectionem in ipſius honorem, tum per tabellas votivas, aliaque anathemata ad dictum altare appenſa; tum per celebrationem ſolemnis Feſti in honorem ejuſdem Beati quotannis peractam; tum per imagines depictas cum diadematibus, radiis, & ſplendoribus circa caput, ac in Eccleſiis, aliiſque locis ſacris expoſitas; tum per elevationem corporis Beati ſupra humum in loco ſublimi, & honorifico, & de hiſce omnibus, ut plurimum conſtat ex centum, & ultra publicis antiquiſſimis inſtrumentis, uſque ab anno 1397. 1398., *&* 1399. *exaratis ad comprobanda miracula per interceſſionem Beati patrata, quæ quidem inſtrumenta compulſata fuere in proceſſu informativo auctoritate ordinaria Epiſcopi Foroliviensis anno* 1626. *conſtructo*.

4. *Hiſce expoſitis cultus ſpeciebus acceſſerunt progreſſu temporis alia complura publici cultus argumenta, quæ aliis Sanctis præſtari ſolent, ac etiam Miſſæ celebratio de SS. Trinitate; de qua mentionem fecimus hoc eodem libro cap.*20. *num.*16. *ibi*: In Civitate quippe Forolivienſi die obitus Servi Dei Marcolini Ordinis Prædicatorum celebratur Miſſa Solemnis de SS Trinitate.

5. *Compilato uſque ab anno* 1626. *præfato proceſſu Informativo, & in ſac. Rituum Congregatione diſcuſſo, fuit a ſan. mem. Urbano VIII. ſignata commiſſio introductionis cauſæ. Licet vero hujuſce commiſſionis vigore expeditæ fuerint anno* 1630. *Literæ remiſſoriales, & compulſoriales pro compilatione proceſſus Apoſtolici in ſpecie; & re ipſa Forolivii fuerit ille inceptus; attamen tum ob publicationem decretorum ejuſdem Pontificis, tum ob alia ſuborta impedimenta, nunquam hactenus fuit abſolutus, & completus. Inſtantibus autem anno* 1714. *Poſtulatoribus pro reaſſumptione cauſæ, eadem ſac. Congregatio novum Tranſumptum dicti Proceſſus Informativi (cum olim alia tranſmiſſa copia deperdita fuiſſet) fieri mandavit, reſpondendo etiam, quod Apoſtolicus Proceſſus nullo modo aperiretur, aut mitteretur, quia completus non erat; quam reſolutionem retulimus lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 10. *Poſt diſcuſſionem hujuſce tranſumpti, prævio ejuſdem Congregationis conſilio, & voto, Commiſſionem reaſſumptionis cauſæ ſignavimus die* 16. *Septembris anno* 1748.

6. *Nullus in hac cauſa peculiaris conſtructus fuit Proceſſus ſuper cultu immemorabili, ſeu ſuper caſu excepto ab enunciatis decretis, nec per Judicem ordinarium, vel delegatum ſententia ſuper eodem cultu prolata fuit, prout de more faciendum erat; ſed propoſitum, & examinatum fuit dubium*: An conſtet de caſu excepto a decretis ſan. mem. Urbani VIII., ſive ſuper publico cultu ab immemorabili tempore eidem Beato præſtito: *dependenter a præfato antiquiori Proceſſu Informativo; idque ope diſpenſationis, quam impertiri decrevimus, ea ratione moti, quod in dicto Proceſſu habebantur probationes cultus immemorabilis; quod praxi hujus ſacræ Congregationis conſonum eſſe adnotavimus libro* 2. *cap.* 17. *num.* 4.

 7. *Diſ-*

Digitized by Google

7. *Diſcuſſis itaque ſupra memorati cultus ſpeciebus, caſus exceptus, ex cultu immemorabili fuit per ſac. Rituum Congregationem approbatus, & ſubinde per Nos confirmatus fuit juxta decretum ſupra relatum.*

XV. DECRETUM.
TARVISINA CANONIZATIONIS
BEATI HENRICI DE BOLZANO.

PRopoſita per Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Beſutium Ponentem ad inſtantiam Abbatis Gaſparis Ruggiæ Poſtulatoris in Congregatione Ordinaria Sac. Rituum habita ſub infraſcripta die Cauſa Canonizationis Beati Henrici de Bolzano, atque in ea diſcuſſo dubio: An conſtet de Cultu ab immemorabili tempore præſtito Beato Henrico de Bolzano, & Caſu excepto a Decretis ſan. mem. Urbani VIII., ita ut ſententia lata a Vicario Generali Tarviſii ſpecialiter Delegato per Reverendiſſimum Epiſcopum Tarviſinum ſit confirmanda in caſu &c. Sac. eadem Congregatio, audito R.P.D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, qui ſcripto, & voce ſuam ſententiam expoſuit, reſcribendum cenſuit, affirmative, ſi Sanctiſſimo Domino Noſtro viſum fuerit. Die 18. Julii 1750.

Et facta deinde per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino Noſtro relatione, Sanctitas ſua benigne annuit. Die 23. ejuſdem Menſis & anni 1750.

D. F. Cardinalis Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secretarius.

1. *Beatus Henricus e Bauceni, ſeu Banzani Oppido Tyrolenſis Comitatus vulgo dictus Beato Rigo de Bolzano, poſt uxoris obitum patria relicta, Tarviſium in Italiam ſeceſſit. Eremiticæ ibi vitæ genus aggreſſus victum a labore manuum quærens, ita Chriſtianas virtutes excoluit, ut omnium oculos propter vitæ ſanctitatem in ſe converterit. Summa in eo fuit humilitas, ac modeſtia; mira in tolerandis injuriis patientia, ita ut turbari nunquam viſus fuerit. Ipſe pauper, Chriſti pauperibus eleemoſynas erogabat, neceſſaria etiam ſibi ſubtrahens. Carnem ciliciis, jejuniis, & flagellis diu, noctuque terebat, ac domabat, pectuſque inter orandum ſaxo tundebat. Conſcientiæ puritati ita ſtuduit, ut quotidie ſacram Confeſſionem emitteret, illud etiam inter alia leviſſima peccata Sacramenti clavibus ſubjiciens, ſi nimirum Avem aliquam per aera volitantem, ex delectatione, vel curioſitate vidiſſet. Eccleſiaſticis officiis, & ſacris Concionibus frequens aderat: divinis precibus fundendis, & cæleſtium rerum contemplationi aſſidue vacabat. Senio etiam confectus, baculoque innixus omnes Eccleſias Civitatis, & Sub-*

& Suburbiorum Tarviſii ſingulis diebus viſitare conſuevit, ibique ſuas ad Deum preces pronus in terram ex more ſuo devotiſſime fundebat.

2. *His, aliiſque piis operibus, atque eximiis virtutibus ad finem uſque vitæ exercitis, promeruit, ut paſſim ab omnibus pro Sancto haberetur, & a multis ipſum videntibus proclamaretur:* iſte eſt Sanctus. *Laboribus tandem, ac meritis plenus animam feliciter Deo reddidit die* 10. *menſis Junii anni* 1315. *Beati viri ſanctitatem repentino, ac ſpontaneo campanarum ſonitu teſtatam Deus fecit: ſacrum corpus, ex quo maxima ſanguinis copia emanavit, in Eccleſia Cathedrali Tarviſina conditum eſt; octiduo tamen, nulla inter graviores æſtus contracta corruptione, inſepultum jacuit; ut ſic fieret ſatis ſummæ populi devotioni, qui Sanctitatis, & miraculorum fama permotus tanta frequentia ad illud venerandum certatim Tarviſium confluebat, ut Conſules die ſexto ab obitu Beati in Comitiis propoſuerint:* quid ſit faciendum ad habendum bladum, & alia neceſſaria victualia ad ſufficientiam pro multitudine Forenſium, qui continue in maxima quantitate veniunt ad Civitatem Tarviſii ob honorem, & reverentiam corporis Beati Rigi &c. *ut legitur in primo libro reſolutionum conſilii generalis Tarviſii infra referendo.*

3. *Paucis poſt diebus ab obitu Beati Epiſcopus tunc temporis Tarviſinus, & Clerus, nec non Magiſtratus, & populus Tarviſii, pro ſolemni ejuſdem Beati Canonizatione, apud S. Sedem inſtare decreverunt hiſce verbis:* Hæc eſt proviſio facta per Venerabilem Patrem, & Dominum D. Caſtellanum, Dei gratia Epiſcopum Tarviſinum, D. Corſium Decanum majoris Eccleſiæ Tarviſinæ &c., per Dominum Poteſtatem, & ejus curias Ancianorum, & Conſulum &c., quod Dominus Poteſtas, qui pro tempore ſuerit &c. teneatur, & debeat ſub pœna ducentarum librarum denariorum &c., quandocumque acciderit Eccleſiam Sanctam Dei, gaudere Paſtore &c. eligere, & creare dictos bonos, & idoneos Ambaxatores, & eos emittere ad curiam Summi Pontificis pro Canonizatione Beatorum Rigi, & Pariſii, *ut refertur in primo libro reformationum, ſeu reſolutionum conſilii generalis Tarviſii anni* 1315. *die Veneris* 13. *Junii. Idem teſtatur Petrus de Boano infra memorandus in vita Beati, ibique ſubjungit, quod* ſuperveniente proditione tentata per nonnullos Cives Tarviſinos &c., & guerra horribili circa Civitatem Tarviſii ſuborta &c., non potuit ejuſmodi deſiderium Tarviſini Cleri, & Populi executioni mandari.

4. *Hujus Beati vitam conſcripſit præfatus Petrus de Boano, olim Epiſcopus Tarviſinus, & Beato coævus, ut ipſemet ſub initio dictæ vitæ faſſus eſt:* Diſpoſui &c., quæ vidi, & oculis conſpexi, ac audivi de Beato Rigo, in ſcriptis reducere ad perpetuam memoriam futurorum &c., cum hodie nullus in ipſa Eccleſia conſiſtat, qui ultra me memoriam de hujuſmodi poſſit ulterius habere, aut melius recordari. *Plura de ejuſdem Beati vita, & geſtis referunt quoque Cardinalis Baro-*

Baronius in Annalibus Eccleſiaſticis ad annum 1315., Abraham Bzovius eorumdem Annalium continuator; Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum omiſſorum in Martyrologio Romano; Bollandiani Continuatores in Actis Sanctorum, edit. anno 1684. tom. 5. pag. 632., aliique Scriptores.

5. *Publicus Eccleſiaſticus cultus, quo Beatus condecoratus fuit, initium ſumpſit ſtatim ab ejus obitu, & ſic per tria, & ultra ſecula ante decreta Urbani VIII. Inter alias vero nobiliſſimas publici cultus ſpecies recenſentur precipue conſtructio ſacelli in honorem Beati, preter Altare, quod ad opportunitatem erectum fuerat ante Arcam, qua ejus corpus reconditum fuit: Feſtivitas cum publica ad ejus altare proceſſione quotannis ſolemniter celebranda: ejus electio in Protectorem, & Patronum Civitatis Tarviſii, quæ ſane omnes cultus ſpecies decretæ ei fuerunt eodem, quo obiit, menſe, in Generalibus dictæ Civitatis conſiliis, præſente, approbante, & aſſentiente Epiſcopo, tunc temporis Tarviſino, quæque eodem anno 1315. executioni fuerunt demandatæ. His accedunt imagines Beati cum laureolis, diademate, & ſplendoribus, oblationes, donaria, anathemata, luminum, & cereorum accenſio ad corpus, reliquias, & ad altare Beati.*

6. *Comprobata fuerunt hæc omnia antiquiſſimis, & coævis documentis; ex vita ſcilicet Beati ſcripta a ſupra relato Petro de Boano Epiſcopo Tarviſino: Ex quinque voluminibus reformationum, ſeu reſolutionum factarum in conſilio generali Tarviſii ab an. 1315. ad 1372. exiſtentibus in Cancellaria veteri Tarviſina: ex ſex rotulis in pergamena charta continentibus ſolutiones communis Tarviſii ab anno 1325. ad 1331. pro oblatione Beati Henrici: Ex quinque voluminibus nonnullorum Actorum Capitularium vernacule dictis ſcadalorii: ab anno 1343. ad annum 1403. ex quatuor Libris inſcriptis acta Capitularia; quæ documenta exiſtentia in Archivio Eccleſiæ Cathedralis Tarviſinæ compulſata fuere in Proceſſu ſuper cultu immemorabili eidem Beato exhibito, auctoritate ordinaria compilato per Vicarium Generalem Tarviſii ſpecialiter delegatum ab Epiſcopo Tarviſino. Hiſce porro documentis mature perpenſis, Sacrorum Rituum Congregatio ſententiam a præfato Vicario Generali latam ſuper Cultu publico ab immemorabili tempore Beato Henrico præſtito confirmandam cenſuit, ac ſubinde Nos confirmavimus, & approbavimus juxta ſuperius expoſiti Decreti formam.*

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT IV.

Decreta ſuper Martyrio, & Cauſa Martyrii.

I. DECRETUM
IN CAUSA VEN. SERVORUM DEI
RODULPHI AQUAVIVÆ,
Ac Sociorum, e Soc. Jeſu.

CUM *Ven. Servi Dei Rodulphus Aquaviva, Alphonſus Pacechus, Antonius Franciſcus, Petrus Bernus Sacerdotes, & Franciſcus Aranna Conditor Temporalis e Soc. Jeſu die* 15. *Junii* 1583. *ab Idololatris in Peninſula Salſete prope Goam interfecti pro fide fuiſſent; Proceſſus ſuper eorum vitæ ſanctitate, ac Martyrio auctoritate ordinaria confecti fuere anno* 1600.; *quibus in Sacra Rituum Congregatione relatis, Urbanus VIII. Commiſſionem ſignavit, & S. Congregatio die* 25. *Sept.* 1627. *literas remiſſoriales decrevit ad proceſſum auctoritate Apoſtolica faciendum. Hic deinde jam confectus, juxta illius temporis mores ad tres antiquiores Rotæ Auditores die* 21. *Auguſti* 1632. *tranſmiſſus fuit, ut de illius validitate cognoſcerent. Siluit deinde cauſa, donec cum Nos Fidei Promotoris munere fungeremur, ad relationem clar. mem. Cardinalis Ptolemei, die* 26. *Auguſti* 1713. *admiſſa a Sac. Congregatione, & ſignata a Clemente XI. eſt Commiſſio reaſſumptionis cauſæ in ſtatu, & terminis, in quibus tunc reperiebatur. Quare confirmata ſub die* 20. *Novembris* 1717. *ſententia Nuntii Apoſtolici Ulyſippone ſuper cultu Servis Dei poſt Urbani VIII. decreta non exhibito, ſacra Congregatio die* 14. *Maii* 1718. *Proceſſus tum Apoſtolici, tum ordinarii in illo compulſati validitatem approbavit. Mox feliciter expeditis Congregationibus antipræparatoria, & præparatoria, propoſitum in Congregatione generali coram nobis fuit die* 8. *Auguſti* 1741. *dubium: an conſtaret de Martyrio, & cauſa Martyrii: Omnes quidem conſtare reſponderunt. At Nos expectandum adhuc cenſuimus, & lumen a Deo enixis precibus quærendum. Tandem die* 20. *Auguſti ejuſdem anni S. Bernardo ſacra, Miſſæ ſacrificio ad ejuſdem S. Bernardi aram celebrato, coram Fidei Promotore, ac Sacrorum Rituum Congregationis Secretario declaravimus: conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii in caſu, & ad effectum, de quo agitur.*

En decreti verba.

DE-

DECRETUM

INDIARUM, SEU GOANA

Beatificationis, & Canonizationis, ſeu Declarationis Martyrii

VENERABILIUM SERVORUM DEI

RODULPHI AQUAVIVÆ,

Ac Sociorum e Soc. Jeſu.

CUM in Cauſa Venerabilium Servorum Dei Rodulphi Aquavivæ, Alphonſi Pacechi, Antonii Franciſci, Petri Berni Sacerdotum, & Franciſci Arannæ Coadiutoris temporalis e Societate Jeſu die 15. Julii 1583. ab Idololatris in Peninſula Salſete prope Goam pro fide occiſorum, conſtructis jam inde ab anno 1600. ſuper eorum vitæ Sanctitate, ac Martyrio auctoritate Ordinaria Proceſſibus, & per clar. mem. Cardinalem de Torres in Congregatione Sacrorum Rituum relatis, poſtulante, una cum prænobili Familia de Aquaviva, Societate Jeſu, fel. rec. Urbanus Papa VIII., ſignata Commiſſione, manum Cauſæ appoſuerit, ac S. Congregatio die 25. Septembris 1627. Literas decreverit remiſſoriales ad Proceſſum auctoritate Apoſtolica faciendum; quem deinde factum, die 21. Auguſti 1632., referente clar. mem. Cardinali Pio, ad Rotam, ſive ad RR. PP. DD. Jo. Baptiſtam Coccinum Decanum, Philippum Pirovanum, & Clementem Merlinum, Auditores Rotæ antiquiores, ut de illius Validitate (citato tamen ad omnes actus R. P. Promotore fidei) viderent, cenſuit tranſmittendum.

Poſtea vero ad relationem clar. pariter me. Cardinalis Ptolomei, opponente, ut moris eſt, tunc, & deinceps Sanctiſſimo Domino Noſtro, eo tempore ſanctæ Fidei Promotore, die 26. Aug. 1713. admiſſa per Sac. Congregationem, ſignataque per ſan. mem. Clementem Papam XI. ad inſtantiam clar. mem. Franciſci Cardinalis, univerſæque Familiæ de Aquaviva, nec non Præpoſiti generalis, totiuſque Societatis Jeſu, Commiſſione reaſſumptionis Cauſæ in ſtatu, & terminis, in quibus tunc reperiebatur; confirmataque ſub die 20. Novembris 1717., prævio Proceſſu, Sententia Nuntii Apoſtolici Uliſyppone (cum Teſtes illic exiſterent idonei) ſuper Cultu Servis Dei poſt Urbani prædicti Decreta non exhibito, eadem S. Congregatio die 14. Maii 1718. Proceſſus tum Apoſtolici, tum Ordinarii in illo compulſati Validitatem approbaverit.

Nuper denique, die videlicet 8. currentis Auguſti, in Congregatione generali Sacrorum Rituum habita coram Sanctitate Sua, habitis antea ſolitis Præparatoriis, inſtante, prædicta cum Societate, Reverendiſſimo D. Trojano Cardinali de Aquaviva, propoſito per Reverendiſſimum item D. Cardinalem de Tencin Dubio: *An conſtet de Martyrio & cauſa Martyrii in caſu, & ad effectum de quo agitur*: tametſi omnes conſtare reſponderunt; idem tamen Sanctiſſimus nihil

tunc

tunc quidem cenſuit decernendum , ſed in tam gravi deliberatione a Deo lumen, & conſilium multis precibus quærendum eſſe ait , atque expectandum .

Nunc autem , ſacroſancto Miſſæ ſacrificio ad Aram S. Bernardi hunc etiam ad finem celebrato , accitiſque coram ſe R. P. Promotore fidei , meque infraſcripto Secretario , Sanctitas Sua memoratæ Congregationis generalis unanimem Sententiam approbando, declaravit : *Conſtare de Martyrio, & cauſa Martyrii in caſu, & ad effectum de quo agitur* : Atque ita Sanctitas Sua declaravit , ac decrevit , hac die 20. Auguſti 1741.

Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfectus .

Loco † Sigilli .

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.C. Secretarius.

II. DECRETUM
In Causa Ven. Servorum Dei
IGNATII DE AZEVEDO,
Et Aliorum triginta novem e Soc. Jesu .

CUM poſt longam Actorum ſeriem in infraſcipto Decreto enucleate expoſitam , cauſa Ven. Servorum Dei Ignatii de Azevedo , & aliorum triginta novem e Societate Jeſu , qui die 15. *Julii* 1570. , *dum in Braſiliam a S. Franciſco Borgia ad prædicandum Evangelium miſſi navigarent, ante inſulam Palmæ ab impiis Calviniſtis in Catholicæ Fidei , atque Apoſtolicæ Sedis odium variis modis interfecti fuere , coram nobis in Congregatione Generali propoſita tandem fuiſſet* 4. *Septembris* 1742. , *ut in ea dubium diſcuteretur , an conſtaret de Martyrio , & cauſa Martyrii ; nos perlectis , relatiſque Conſultorum , & auditis concordibus Cardinalium ſuffragiis , reſponſum ferre de more diſtulimus , ut in re tam gravi Dei conſilium noſtris , aliorumque precibus exquireremus . Verum poſt aliquot dies , nempe die* 21. *ejuſdem menſis S. Matthæo ſacra , celebrato Sacroſancto Miſſæ Sacrificio in Templo S. Andreæ in monte Quirinali ad majorem Aram ante S. Franciſci Borgiæ imaginem , ut per illum a Deo lumen imploraremus , declaravimus , præfatorum Servorum Dei Martyrium , & Martyrii cauſam ita probari , ut tuto procedi poſſit ad ulteriora , nempe ad ſignorum , ſeu miraculorum diſcuſſionem , juxta noſtri generalis Decreti formam editi die* 23. *Aprilis* 1741. *Plura nos quidem ad hoc favorabile reſponſum edendum impulerunt . Sed hæc præcipua ſunt . Primo quidem perfecta in genere ſuo ſubſidiaria , quam vocant , Martyrii probatio . Secundo cauſæ antiquitas , & publicus cultus his Dei Servis ab eorum obitus die uſque ad Urbani VIII. Decreta exhibitus ; quæ duo peculiari ſuo reſcripto die* 8. *Aprilis* 1704. *Clemens XI. in hac Cauſa ſuffragaturis attendenda præſcripſit . Tertio S. Franciſci Borgiæ reſponſio , qui cum eſſet Præpoſitus Generalis , conſultus in Servorum Dei obitu , an orandum pro*

illis eſſet, conſuetaque pro mortuis ſuffragia perſolvenda, de Patrum ſibi aſſiſtentium conſilio reſpondit, pro iis, utpote Martyribus, orandum non videri. Revelationem, quam de Servorum Dei obitu, & gloria habuit S. Thereſia, noluimus hac occaſione diſpicere, ſed illam diſcutiendam, ac diſpiciendam reliquimus, cum de ſignis agendum eſſet. Quæ cum ita ſint, ſequens decretum in lucem edi, ac publicari mandavimus tum ad ſolatium non minus, quam incitamentum eorum, qui ad Catholicam Fidem ſeu plantandam, ſeu propagandam, ſeu defendendam inter barbaros Idololatras, aut perfidos Hæreticos in aſſiduo vitæ periculo verſantur; tum ad inſigne Nationis, ac Religionis decus, quam præfati Servi Dei ſortiti, ac profeſſi ſunt, de Sede Apoſtolica, & Fide Catholica optime meritæ; utpote quam largiter fuſo ſudore non modo, verum etiam, ubi opus eſt, ſanguine fortiter tuetur.

DECRETUM

BRASILIEN.

Beatificationis, & Canonizationis, ſeu Declarationis Martyrii

VENERABILIUM SERVORUM DEI

IGNATII DE AZEVEDO,

Et aliorum triginta novem e Societate Jeſu.

CUM in cauſa Venerabilium Dei Servorum Ignatii de Azevedo Provinciæ Braſiliæ Præpoſiti, ac triginta novem aliorum e Societate Jeſu, die 15. Julii 1570., dum in Braſiliam Evangelii prædicandi cauſa a S. Franciſco Borgia miſſi navigarent, ante Inſulam Palmæ ab impiis Calviniſtis in odium Catholicæ Fidei, ac Sedis Apoſtolicæ variis modis occiſorum, relato jam pridem per clar. mem. Cardinalem de Torres Proceſſu deſuper auctoritate Ordinaria confecto, Sacrorum Rituum Congregatio die 20. Maji 1628. communi omnium conſenſu, & voto ad ſpecialem Martyrii, ejuſque cauſæ inquiſitionem, abſque aliis Proceſſibus in genere, tam in Curia, quam extra illam deveniri poſſe cenſuerit; reque ipſa, ſublata de medio per clar. mem. Cardinalis de Lugo tunc Sacræ Theologiæ profeſſoris, aliorumque inſignium Theologorum reſponſiones oppoſitione de voluntarietate Martyrii, ab extra, & non a Promotore Fidei tunc excitata, Die 12. Maji ejuſdem anni 1628. Litteras Remiſſoriales expedierit ad quatuor proceſſus in ſpecie ſuper Martyrio, ejuſque cauſa, & Signis, ſeu miraculis auctoritate Apoſtolica extra curiam, Bahiæ in Braſilia, & Bracharæ, Conimbricæ, & Eboræ in Luſitania faciendos; in Curia vero duos alios, unum die 15. Decembris 1640. Sanctiſſimi tunc Provicario clar. mem. Cardinali S. Honuphrii, ſive Illuſtriſſimis DD. Octavio Corſinio Archiepiſcopo Tharſenſi, Lælio Falconerio Epiſcopo Thebarum, & Joanni Baptiſtæ Alterio Epiſcopo Camerinenſi, atque alterum die 24

die 24. Januarii 1665. clar. mem. item Vicario Cardinali Ginetto, ſive Illuſtriſſimis DD. Jacobo Theodulo Archiepiſcopo Amalphitano, Joanni Antonio Capoblancho Epiſcopo Syracuſano, & Camillo Piazzæ Epiſcopo Dragonenſi pariter ſubdelegatis commiſerit formandos:

Ac poſt remotum anno 1625. Cultum publicum, eo uſque Servis Dei Ordinariorum, & Sedis etiam Apoſtolicæ tolerantia exhibitum, dicto ad relationem clar. mem. Antonii Cardinalis Barberini die 15. Septembris 1640. conſtare de paritione Decretis de non Cultu; poſtque admiſſam die 13. Julii 1649., referente clar. mem. Cardinali Columna, per Sacram Congregationem, ſignatamque manu fel. rec. Innocentii Papæ X. Commiſſionem reaſſumptivam Cauſæ in ſtatu, ac terminis, in quibus tunc reperiebatur, approbata die 31. Auguſti 1669. ad relationem clar. mem. Sigiſmundi Cardinalis Chiſii validitate utriuſque Proceſſus Romani, ſanatiſque 21. Ianuarii 1671. per ſan. mem. Clementem Papam X. defectibus quibuſdam in ſupradictis quatuor Proceſſibus Braſiliæ, ac Luſitaniæ; die 2. Maji ſubſecuti, ex indulto ſpeciali per Oratorem Sereniſſimi Regis Portugalliæ Comitem de Prado Marchionem de Minas impetrato, propoſitum a clar. mem. Cardinali Roſpilioſio fuerit in Congregatione præparatoria Dubium de Martyrio, & ejus cauſa, complicatum cum Dubio de Signis, ſeu Miraculis; auditaque poſtridie relatione, Pontifex reſponderit, propoſitionem Cauſæ in Congregatione generali differendam eſſe ad coadjuvandas, & dilucidandas probationes:

Iſtis autem magnopere poſtea illuſtratis, & corroboratis, in altera præparatoria, quæ die 28. Martii 1719. coram undecim Reverendiſſimis Cardinalibus eſt habita, ſeparatim a Signis, ſeu Miraculis propoſitum a clar. mem. Cardinali Ottobono fuerit Dubium de Martyrio, ejuſque cauſa, cum opportunis Animadverſionibus SS. D. N. BENEDICTI PAPÆ XIV. tunc S. Fidei Promotoris, qui ſtatim deinde dandas cenſuit, deditque poſtremas Animadverſiones ſuas pro Congregatione generali; hæc autem divino conſilio factum ſit, ut coram ipſomet jam Summo Pontifice nuper, nimirum die 4. Septembris decurrentis, fuerit habenda: propoſitoque in ea per Reverendiſſimum D. Alexandrum Cardinalem Albanum Dubio cum hodierno Fidei Promotore Rev. P. Ludovico de Valentibus antea concordato: *An conſtet de Martyrio, & cauſa Martyrii in caſu, & ad effectum de quo agitur*: idem Sanctiſſimus Dominus Noſter, perlectis, relatiſque Conſultorum, & auditis Reverendiſſimorum Cardinalium concordibus ſuffragiis, tunc quidem diſtulerit Reſponſum, donec in re tam gravi prius Dei conſilium ſuis, & aliorum precibus exquireret:

Nunc denique ſacroſancto Miſſæ Sacrificio in Templo S. Andreæ in Quirinali ad majorem Aram ante Imaginem S. Franciſci Borgiæ, ut lumen a Deo per illum imploraret, qui horum in obitu Servorum Dei conſultus, an orandum pro illis eſſet, ac ſolita pro mortuis ſuffragia perſolvenda; de Patrum ſibi tunc Societati univerſæ præpoſito aſſiſtentium conſilio reſpondit, pro quadraginta utpote Martyribus orandum non videri, celebrato; attentaque potiſſimum in Cauſa hac, (ultra perfectam in genere ſuo ſubſidiariam, quam vocant, Martyrii probationem) antiquitate ipſius, & circumſtantia Cultus publici his Dei Servis a die obitus eorum uſque ad fel. rec. Urbani Papæ VIII. Decreta exhibiti (quæ duo hac in Cauſa ſuffragaturis ſan. mem. Clemens Papa XI. die 8. Aprilis 1704. peculiari reſcripto præſcripſit attendenda) piis etiam Sereniſſimi D. Joannis V. Regis Portugalliæ precibus per datas nuper Sanctitati Suæ Literas expreſſis benigne inclinatus; memorato Fidei Promotore, meque infraſcripto Congregationis Secretario coram accitis, ejuſdem Sacræ Congregationis Sententiam approbando, declaravit, in Cauſa Venerabilium Dei Servorum IGNATII DE AZEVEDO, ac triginta novem Sociorum ejus Martyrium, & Martyrii cauſam ita probari, ut tuto procedi poſſit ad ulteriora, nimirum ad diſcuſſionem Signorum, ſeu Miraculorum juxta formam Decreti generalis die 23. Aprilis 1741. editi: atque ad eorum præcipue, qui Catholicæ Fidei qua plantandæ, qua propagandæ, qua defendendæ cauſa inter Idololatras,aut perfidos Hæreticos in aſſiduo vitæ periculo verſantur, ſolatium non minus, quam incitamentum; & decus etiam inſigne Nationis, ac Religionis, quam prædicti Servi Dei fortiti, ac profeſſi ſunt, de Sede Apoſtolica, & Fide Catholica optime meritæ, utpote, quam fuſo largiter non ſudore modo, verum etiam, ubi opus eſt, ſanguine fortiter tuetur, præſens Declarationis Decretum in lucem edi, ac publicari mandavit hac die S. Matthæo Apoſtolo ſacra 21. Septembris 1742.

F. J. A. Cardinalis Guadagni Pro-Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

CA-

CAPUT V.

Decreta ſuper Virtutibus.

I. DECRETUM
IN CAUSA VEN. SER. DEI FRANCISCI CARACCIOLI
Clericorum Regularium Minorum Fundatoris.

IN Cauſa Ven. Servi Dei Franciſci Caraccioli Clericorum Regularium Minorum Fundatoris, cum in generali Sacrorum Rituum Congregatione die 21. *Martii* 1741. *coram nobis propoſitum fuiſſet dubium ſuper virtutibus, pro quarum tamen probatione nonniſi de auditu Teſtes aderant, multis tamen formis adminiculati; Conſultores autem fere omnes, & Cardinales ſuffragiis ſuis pro earum probatione, & approbatione uniforme tuliſſent judicium; Nos, re mature diſcuſſa, die* 23. *Aprilis ejuſdem anni decretum edidimus, in quo declaravimus,* virtutes præfati Servi Dei ita eſſe probatas, ut tuto deveniri poſſet ad ulteriora, ad miraculorum videlicet diſcuſſionem. *Decretum hoc retulimus cap.* 1. *hujus libri decr.* 1. *general.: quare ab illo repetendo abſtinemus.*

II. DECRETUM
IN CAUSA VEN. SERVÆ DEI
JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL

IN Cauſa Ven. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal, propoſito in generali Congregatione die 5. *Martii* 1743. *coram nobis dubio ſuper Virtutibus; cum hæ ex Teſtibus tantum de auditu multiformiter adminiculatis probatæ fuiſſent; Nos, perlectis, relatiſque Conſultorum, auditiſque Cardinalium ſuffragiis, reſponſum diſtulimus; donec die* 31. *Martii ejuſdem anni, poſt celebratum Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, declaravimus,* virtutes præfatæ Servæ Dei ita probari, ut tuto deveniri poſſit ad ulteriora, nimirum ad miraculorum diſcuſſionem.

En decreti verba.

Gebennen. Beatificationis, & Canonizationis

VEN. SERVÆ DEI

JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL

Ordinis Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis.

PRopoſita jam ſub die 5. currentis Martii in Congregatione Generali coram SS. D. N. BENEDICTO PP. XIV. Cauſa Ven. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal Ordinis Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis ſuper Dubio: *An conſtet de Virtutibus Theologalibus, Fide, Spe, & Charitate, ac Car-*

Digitized by Google

Cardinalibus, Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in caſu, & ad effectum &c.: Sanctitas Sua, perlectis, relatiſque omnium Conſultorum, & auditis Reverendiſſimorum Cardinalium Suffragiis, tunc quidem Reſponſum cenſuit differendum, ut in tam gravi re Dei etiam conſilium ſuis, & aliorum precibus exquireret. Nunc autem celebrato, hanc etiam ob cauſam, Sacroſancto Miſſæ Sacrificio, accitiſque coram ſe R. P. D. Promotore Fidei, meque infraſcripto Congregationis Secretario, ejuſdem Sacræ Congregationis Sententiam approbando, declaravit: *Virtutes prædictas ita probari, ut tuto deveniri poſſit ad ulteriora, nimirum ad diſcuſſionem Miraculorum, in caſu, & ad effectum &c.*: Sed cum ex Teſtibus de auditu, multiformiter licet adminiculatis, fuerint probatæ; ut quod Virtutum probationi defuit, Miraculorum eas confirmantium probatione ſuppleatur, ad Servæ Dei Beatificationem non ante deveniendum eſſe cenſuit, quam Miracula omnino quatuor probentur ex Teſtibus de viſu, atque approbentur: juxta formam Decreti Generalis hac de re die 23. Aprilis 1741. editi. Atque ita cenſuit, declaravit, ac decrevit. Hac Die Dominicæ de Paſſione 31. Martii 1743.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præfect.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

III. DECRETUM
IN CAUSA VEN. SER. DEI NICOLAI FACTOR
Sacerdotis Profeſſi Ordinis Minorum Obſervantium.

Cauſa Ven. Servi Dei Nicolai Factor diu, acriterque tum ad Romanæ Rota, tum ad Sacræ Rituum Congregationis Tribunal agitata fuit, & licet Sacra Rota non modo de Virtutibus, verum etiam de Miraculis conſtare retuliſſet; adhuc dubium ſuper virtutibus diſcuſſum mox fuit in ante præparatoria Rituum Congregatione coram Cardinali de Carpineo die 14. Septembris 1593.; iterum deinde in alia antepræparatoria Congregatione coram Cardinali de Gentilibus die 19. Januarii 1741. Verum cum mira fuerit in hac poſtrema Congregatione ſuffragiorum concordia, cenſuimus idem dubium coram Nobis in Generali Congregatione, abſque alia præparatoria, eſſe proponendum. Habita hac fuit die 17. Septembris 1743.: ſed ad aliud tempus decretum ferre diſtulimus. Tandem die 8. Decembris ejuſdem anni Immaculatæ Conceptioni Matris Dei ſacra, quam Dei Servus præcipuo pietatis, ac Religionis cultu venerebatur, Miſſæ ſacrificio celebrato, antequam ad Pontificalem in Sacroſancta Liberiana Baſilica Capellam accederemus, declaravimus conſtare de virtutibus *in gradu heroico*.

En decreti verba.

DE-

DECRETUM

Valentina Beatificationis, & Canonizationis
VEN. SER. DEI NICOLAI FACTOR
Sacerdotis Profeſſi Ordinum Minorum Obſervantium

MOrtuo Valentiæ in Hiſpania die 23. Decembris 1583. cum ingenti ſama Sanctitatis Venerabili Servo Dei NICOLAO FACTOR Sacerdote Profeſſo Ordinis Minorum Obſervantium, ejuſque Cauſa Beatificationis, & Canonizationis, ſignata per felic. record. Paulum Papam V. Commiſſione introductionis, ac deinde poſt Urbani Papæ VIII. Decreta per San. Mem. Alexandrum Papam VII. Commiſſione reaſſumptionis, diu, atque acriter tum ad Romanæ Rotæ, tum ad Sacræ Congregationis Rituum tribunal agitata.

Cumque nuper propoſito in Congregatione antepræparatoria ſub die 19. Januarii 1741. per Eminentiſſimum, ac Reverendiſſimum Dominum Cardinalem de Gentilibus Dubio Virtutum; Virtutes ipſæ tam propitium habuerint examen, ut Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS Papa XIV., attenta ſuffragiorum concordia, habitaque ratione iteratæ diſcuſſionis ejuſdem Dubii in alia Congregatione antepræparatoria coram clar. memor. Cardinali de Carpineo ſub die 14. Septembris 1693., multoque antea in Auditorio Sacræ Rotæ (quæ de Miraculis etiam conſtare, nedum de Virtutibus, retulerat) idem Dubium cenſuerit coram ſe in Congregatione Generali abſque alia præparatoria proponendum.

Repropoſito denique in Congregatione Generali ſub die 17. Septembris proxime præteriti per eumdem Dominum Cardinalem de Gentilibus Dubio: *An conſtet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate in Deum, & proximum, nec non de Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in caſu, & ad effectum, de quo agitur*: Sanctitas Sua, perlectis Dominorum Conſultorum, auditiſque Eminentiſſimorum Cardinalium ſuffragiis; ad lumen a Deo ſuis, aliorumque precibus implorandum, tunc quidem Dubii reſolutionem diſtulit.

Nunc autem, recurrente ſolemni die Immaculatæ Conceptioni Matris Dei Sacra, quam Servus Dei præcipuo pietatis, ac religionis cultu venerabatur, Miſſæ ſacrificio celebrato, antequam ad Pontificalem in Sacroſancta Liberiana Baſilica Capellam accederet, R. P. Promotore Fidei, meque infraſcripto Congregationis Secretario coram accitis, ejuſdem Sacræ Congregationis ſen-

ſententiam approbando declaravit; *Conſtare de Virtutibus Venerabilis Servi Dei NICOLAI FACTOR Theologalibus Fide, Spe, & Charitate in Deum, ac Proximum, nec non Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in caſu, & ad effectum, de quo agitur*: Atque ita publicari mandavit hac eadem die 8. Decembris 1743.

Fr. Jo. Ant. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus Secret.

IV. DECRETUM
IN CAUSA SEPTEM BEATOR. FUNDATOR. SERV. B. M. V.

P*Ropoſito coram Nobis in Ordinaria Rituum Congregatione die* 13. *Januarij* 1742. *dubio*, an miracula à Deo patrata ad collectivam invocationem Septem BB. Fundatorum Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis ſuffragari poſſint ad effectum eorumdem Canonizationis; *Nos juſſimus, fieri prius juridicam relationem* Virtutum *in gradu heroico ſingulorum Beatorum, communicari Fidei Promotori, & proponi in Ordinaria Rituum Congregatione, itaut ſi favorabilis eſſet reſolutio, & à Summo Pontifice approbaretur, iterum dubium ſuper miraculis coram Pontifice, & Cardinalibus Sacræ Congregationis proponeretur. Cum autem die* 1.*Februarij* 1744.*propoſita fuiſſet præfata juridica Virtutum relatio, & Sacra Congregatio reſcripſiſſet, procedi* poſſe ad ulteriora; *Nos die* 5. *ejuſdem menſis Sacræ Congregationis reſcriptum confirmavimus, uti ex ſequenti patet decreto.*

DECRETUM
FLORENTINA CANONIZATIONIS
SEPTEM BEATORUM FUNDATORUM
Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis.

CUM in Congregatione Ordinaria Sac. Rituum habita *die* 13. *Januarii* 1742. coram Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO PAPA XIV. ad relationem clar. memor. Cardinalis Pico Ponentis propoſitum fuerit Dubium: *An Miracula à Deo patrata ad collectivam invocationem Septem BB. FUNDATORUM Ordinis Servorum Beatæ MARIÆ Virginis ſuffragari poſſint ad effectum eorundem Canonizationis*: placuit Sanctitati Suæ, ſuſpenſa dicti Dubii reſolutione ſequens edere reſcriptum: *Fiat relatio juridica Virtutum in gradu heroico ſingulorum Beatorum Dei Servorum, & communicetur Fidei Promotori, & inſtantia proponatur in Sac: Rit: Congregatione Ordinaria, & quatenùs reſolutio ſit favorabilis, & à Summo Pontifice approbanda, proponatur Dubium ſuper Miraculis cum eiſdem Scripturis coram Sanctiſſimo, & Cardinalibus Sac: Rit: Congregationis.*

Qua de re cum confecta fuerit requiſita relatio juridica Virtutum

tutum in gradu heroico ſſingulorum dd. Septem BB. FUNDATORUM, atque ea ab Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Domino Cardinali Accorambono Ponente ſubrogato in locum dicti clar. memor. Cardinalis Pico propoſita in Congregatione Ordinaria habita ſub infraſcripta die ad inſtantiam Patris Magiſtri Joſephi Mariæ de Inghiramis Curti Prioris Generalis, & P. Magiſtri Calliſti Mariæ Palumbella Procuratoris Generalis præfati Ordinis, nec non Familiæ de Falconeriis, ac Patris Magiſtri Franciſci Mariæ Pecoroni Poſtulatoris Cauſæ; Sac: eadem Congregatio, re maturè diſcuſſa, & audito priùs in ſcriptis, ac in voce R. P. D. Ludovico de Valentibus Fidei Promotore, reſcribendum cenſuit: *In caſu, & ad effectum, de quo agitur, procedi poſſe ad ulteriora*:, ſi Sanctiſſimo viſum fuerit. Hac die prima Februarii 1744.

Factaque deindè per me Secretarium de prædictis eidem Sanctiſſimo Domino Noſtro relatione, Sanctitas Sua præfatam reſolutionem benignè confirmavit, & approbavit. Die 5. ejuſdem Menſis, & Anni.

V. DECRETVM
IN CAUSA VEN. SERVI DEI PETRI CLAVER SACERDOTIS PROFESSI SOCIETATIS JESU.

P*Ropoſita coram Nobis fuit in Generali Sacrorum Rituum Congregatione die* 22. *Auguſti* 1747. *cauſa Ven. Servi Dei Petri Claver Sacerdotis Profeſſi Soc. Jeſu, atque in ea diſcuſſum fuit dubium*: an conſtaret de Virtutibus Theologalibus, & Cardinalibus, earumque annexis in gradu heroico. *Cum autem Conſultorum, & Cardinalium ſuffragia in unanimem abiiſſent ſententiam Virtutum approbationi faventem, mirifice lætati fuimus, dignoſcentes, quam vere dictum à Nobis fuiſſet, cum in minoribus Promotoris Fidei munere fungeremur in noſtrarum Animadverſionum calce, Cauſam Ven. Dei Servi Petri Claver, ſublatis, quæ excitatæ fuerant, difficultatibus, eſſe recenſendam inter præcipuas, & ſpectabiliores, quæ tunc in Sacrorum Rituum Congregatione penderent. Verum noſtram adhuc ferre diſtulimus ſententiam, tum ut rem adhuc maturius perpenderemus, iteratis precibus cæleſte implorantes auxilium; tum ut nonnullas ſcrupuloſiores oppoſitiones in ipſa Congregatione ab altero ex ſuffragantibus propoſitas ſedula diligentia examini ſubjiceremus, licet is ipſe, qui eas propoſuerat, parvipendendas duxiſſet, & pro Virtutum approbatione intrepide ſuffragatus eſſet, & eorum nemo, qui illas audiverat, à favorabili receſſiſſet ſententia. Tandem die* 24. *Septembris ejuſdem anni poſt celebratum Sacrum, & Conſecrationis Epiſcopalis munus Cardinali delle Lanze ſolemniter collatum, infraſcriptum decretum manu noſtra ſubſcriptum Congregationis Sacrorum Rituum Secretario tradidimus inter ejus acta ſervandum, quo conſtare de Virtutibus Servi Dei in gradu heroico declaravimus*.

En decreti verba. K *DE-*

Digitized by Google

DECRETUM
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV.
IN CAUSA INDIARUM, SEU CARTHAGENEN.
BEATIFICATIONIS, ET CANONIZATIONIS
VENERABILIS SERVI DEI PETRI CLAVER
Sacerdotis Profeſſi Societatis Jeſu
SUPER DUBIO
An conſtet de Virtutibus Theologalibus, Fide, Spe, & Charitate in Deum, & proximum; & de Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis, in gradu heroico, in caſu, & ad effectum, de quo agitur.

POſtquam præmiſſis omnibus præmittendis in Cauſa Venerabilis Servi Dei PETRI CLAVER deventum fuit ad examen Virtutum, præinſertum Dubium ter propoſitum fuit, & diſcuſſum, in Congregatione videlicet, quæ dicitur Antepræparatoria, habita *die* 30. *Januarii* 1742. in Congregatione, quæ dicitur Præparatoria, habita *die* 20. *Novembris* 1743., & demum in Congregatione, quæ dicitur Generalis, habita coram Nobis *die* 22. *Auguſti currentis anni* 1747.

Antequam autem ad eam accederemus, qua potuimus diligentia, exhibitas a Patronis Cauſæ, & a Fidei Promotore Scripturas, & Conſultorum ſuffragia ad Nos delata perlegimus, verbales tum dictorum Cauſæ Patronorum, tum Fidei Promotoris informationes audivimus, & Congregationem ingreſſi, longo ſermone ſtatum Cauſæ, & merita expoſuimus, uniformem Conſultorum ſententiam Virtutum approbationi faventem pateſecimus, & demum Cardinalium Suffragia auribus excepimus, in omnibus, & per omnia Conſultorum Suffragiis conſona; de quo ſanè maximopere lætati ſumus, tum quia ex memorata Scripturarum lectione animus noſter in eamdem ferebatur ſententiam, tum quia in noſtris Animadverſionibus in hac eadem Cauſa, & ſuper hoc eodem Dubio ante viginti, & octo annos exaratis, cum in minoribus degentes munere Promotoris Fidei fungebamur, poſtquam ſubtiliori, qua potuimus, indagine Virtutes impugnavimus, veritati tandem obſequentes, in calce noſtrarum Animadverſionum Cauſam diximus Venerabilis Dei Servi PETRI CLAVER, ſublatis, quæ excitatæ fuerant, difficultatibus, prout deinde feliciter factum eſt, eſſe recenſendam inter præcipuas, & ſpectabiliores, quæ tunc in Sacrorum Rituum Congregatione penderent.

Hæc omnia tamen favorabile a Nobis in arena, uti dicitur, reſponſum propoſito Dubio extorquere nullatenus potuerunt; longiori quippe mora in fine Congregationis Nos indigere diximus, tum

tum ut ſecundis curis, repetitoque privato ſtudio, rem novo examini ſuponeremus, tum ut iteratis precibus cœleſte auxilium imploraremus, & demum, ut nonnullas ſcrupuloſiores oppoſitiones in ipſa Congregatione ab altero ex Suffragantibus propoſitas, ſedula diligentia videremus, an fulgorem Virtutum Venerabilis Dei Servi obnubilare poſſent, licet qui propoſuit, eas parvipendendas duxerit, & pro Virtutum approbatione intrepidè ſuffragatus ſit, & quamvis nemo ex eis, qui propoſitas audiverunt difficultates, a favorabili ſententia receſſerit: in rebus quippe tanti momenti nulla omittenda eſt diligentia, nec ulla diligentia tamquam ſuperflua traduci poteſt.

Poſt hæc autem ad propoſitas difficultates deſcendendo, earum prima ex his, quæ ſequuntur, deſumpta eſt. Noctis tempore Dei Servus orabat clauſo oſtio in cubiculo ſuo, juxta *cap. 6. Matthæi*, genibus flexis, fune ad collum alligato, capite corona ſpinea redimito, & corpore denudato; cumque Collegii Rector cubiculum ex improviſo ingreſſus eſſet, ut ipſi conſcientiam ſuam in Sacramentali Confeſſione aperiret, converſus ad eum Dei Servus inquit: Quid a me quæris? Recedas quæſo: quod irreverentiæ erga ſuum Superiorem adſcribi videbatur. At, ſi ſingulæ circumſtantiæ perpendantur, nihil in opere reperiri poterit, quod Virtutibus heroicis, & heroicæ ex tot aliis capitibus comprobatæ erga Superiores obſervantiæ obſtare poſſit; impatiencia quippe ad ſummum levis, & ex ſubreptione in tota facti ſerie excogitari poteſt, quam etiam ſtatim emendare ſtuduit, cum veſte reſumpta, illico ſe contulerit ad Patris Rectoris cubiculum, lacrymiſque perfuſus, & genuflexus ipſum exoraverit, ut ſe in pace relinqueret, aliumque ſibi eligeret in Confeſſarium, cum tot alii in Collegio eſſent Religioſi, quibus conſcientiam ſuam aperire poſſet, quod deinde ab eodem Rectore factum eſt, itaut applicabilis hypotheſi abſque dubio dicenda ſit propoſitio, de qua in noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 39. num. 8.* culpam venialem ex ſubreptione non obſtare Sanctitati, & præcipue ſi poſterior adſuerit adhibita cautela pro eadem vitanda, pro quo etiam facit illud Sancti Ambroſii *in Apologia David cap. 1. Sancti autem Domini, qui conſummare pium certamen geſtiunt, & currere curſum ſalutis, ſicubi fortè ut homines corruerint, naturæ magis fragilitate, quam peccandi libidine, acriores ad currendum reſurgunt, pudoris ſtimulo majora reparantes certamina, ut non ſolum nullum attuliſſe æſtimetur lapſus impedimentum, ſed etiam velocitatis incentiva cumulaſſe.*

Primæ ſecunda ſuccedit difficultas ex eo deſumpta, quod, etſi Venerabilis Dei Servus laudabiliter ſe geſſerit, omnem lapidem movens, ne Mauri recèns ad Fidem converſi, juxta morem Regionis, parùm honeſtas choreas ducerent cum fœminis, timens, prout

 even-

eventus ſæpe comprobaverat, ne ad vomitum reverterentur, ne alearum ludo inſervirent, in quibus, experientia teſte, via juramentis, & imprecationibus erat aperta, nimio tamen fervore abreptus aliquando viſus eſt, & Miſſionarii fines præteriiſſe, cum flagello, vulgo diſciplina, vetita conſort a ſeparaverit, contravenientes percuſſerit, & aliquando hoc ipſum clavi præſtiterit, quam ſecum fortè gerebat. At, ſi pervicacem Maurorum indolem, & efferatam naturam ſedulo perſcrutari libeat, ſi præcedentium admonitionum contemptum conſideremus, ſi morum Dei Servi ſuavitatem tot aliis documentis comprobatam, ſi cetera eximiæ charitatis, & benevolentiæ officia erga Mauros, qui ipſum tamquam patrem, & benefactorem ſemper venerati ſunt, advertamus, ſi nullam ex percuſſionibus querelam adverſus ipſum excitatam perpendamus, nihil, quod reprehendatur, inveniri poterit, nihil, quod obſtet manſuetudini, nihil quod officio Miſſionarii adverſetur. Paulus enim Apoſtolus, qui *ad Galatas 6.* dixerat, *Inſtruite in ſpiritu lenitatis*; in prima *ad Corinthios 4.* inquit, *In virga veniam ad vos, an in charitate, & ſpiritu manſuetudinis? & ad Titum 1. Increpa illos durè*: pro diverſitate quippe perſonarum, & peccatorum, modo ſevera increpatione, vel etiam virga utendum eſt, modo cum manſuetudine agendum. Manſuetudine Apoſtolus, & ſpiritus lenitate cum Galatis; increpatione deinde, & virga cum Corinthiis, & Cretenſibus utendum eſſe cenſuit: Galatæ quippe, etſi peccatores, vulnus ſuum agnoſcebant, & medico ſe curandos tradebant Corinthii verò poſt peccatum non ſentientes errorem ſuum, Majoribus ſuis ſubdi, & pœnitentia corrigi nolebant, & Cretenſes mendaces erant; malæ beſtiæ; ventres pigri.

Hæc ſunt, quibus præcipuè adducti ſumus, ut intelligentiam noſtram accomodantes opinioni illius, qui difficultates excitavit, necnon ceterorum, qui eas audierunt, concludamus, prædictas difficultates nullatenus obſtare heroicitati Virtutum Servi Dei. Addimus, nec a Nobis poſt Congregationem omiſſas fuiſſe ſecundas curas pro novo totius Cauſæ ſtudio, &, quod præcipuum eſt, frequentibus noſtris precibus Deum humillimè exoraſſe, ut ſuo cœleſti præſidio Nobis adeſſet. Quibus adimpletis, inhærentes ſuffragiis unanimibus tum Conſultorum, tum Cardinalium, propoſito Dubio reſpondemus affirmativè, *Conſtare videlicet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate erga Deum, & proximum, & de Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis, in gradu heroico, in caſu, & ad effectum, de quo agitur*, In quorum fidem præſens Decretum manu noſtra ſubſcriptum Secretario Congregationis Sacrorum Rituum, poſt celebratum Sacrum, & Conſecrationis Epiſcopalis munus Cardinali delle Lanze ſolemniter col-

collatum, conſignamus, inter ejus acta ſervandum. Datum apud Sanctam Mariam Majorem die 24. Septembris 1747. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

CAPUT VI.

Decreta ſuper Miraculis.

I. *DECRETUM*

IN CAUSA VEN. SERVI DEI

ALEXANDRI SAULI

Ex Clericis Regularibus Congregationis Sancti Pauli, Barnabitis nuncupatis.

IN *Congregatione generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die* 27. *Septembris* 1740. *propoſitum fuit in Cauſa Ven, Servi Dei Alexandri Sauli dubium*: an, & de quibus miraculis conſtaret in caſu, & ad effectum &c. *Lectis Conſultorum, & auditis Cardinalium ſuffragiis reſponſum de more diſtulimus. At anno inſequente* 1741. *die* 25. *Januarii, Converſionis S. Pauli anniverſaria, poſt Miſſam celebratam in Eccleſia S. Caroli hujus Almæ Urbis præfatæ Congregationis, ex propoſitis miraculis duo in tertio genere approbavimus per decretum, quod ſubdimus.*

DECRETUM

ALERIEN., SEU PAPIEN.

Beatificationis, & Canoniz. Ven. Ser. Dei

ALEXANDRI SAULI

Ex Clericis Regularibus Congregationis S. Pauli, Barnabitis nuncupatis, Epiſcopi Alerien., & Papien.

HAbita fuit Congregatio Generalis Sacrorum Rituum coram Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO XIV. die 27. Septembris Anni proxime elapſi, in qua per Reverendiſſimum D. Cardinalem Sacripanti Ponentem propoſita fuit Cauſa Alerien., ſeu Papien. Beatificationis, & Canonizationis Ven. Servi Dei ALEXANDRI SAULI ex Clericis Regularibus Congregationis Sancti Pauli Barnabitis nuncupatis, Epiſcopi Alerien., & poſtea Papien. ſuper Dubio: *An, & de quibus miraculis conſtet in caſu, & ad effectum, de quo agitur*. In ea autem Sanctitas Sua, lectis DD. Conſultorum, & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium auditis ſuffragiis, nihil tunc decernere, ſed reſolutionem differre voluit, ut prius de more, tum ſuis, tum aliorum precibus Cœleſtis Luminis, & Auxilii uberiorem copiam imploraret. Quibus abunde expletis infraſcripta die

die Anniverſaria Converſionis Sancti Pauli præfatæ Congregationis Patroni, poſt Miſſam celebratam in Eccleſia Sancti Caroli hujus Almæ Urbis ejuſdem Ordinis; Ex propoſitis Miraculis duo in tertio genere approbavit; Nimirum Sextum: *Fratris Laurentii Mariæ Obez Laici Profeſſi præfatæ Congregationis ſeptuagenarii, qui cum febri maligna, & puſtulis animam jam ageret, ſuperpoſito Ven. Epiſcopi Rocchetto ſtatim ſanatus eſt die* 31. *Auguſti* 1674. Et Decimum: *Caroli Bertol Militis ſexagenarii, qui ut lethali pro febre Rocchetti ejuſdem impoſitione depulſa gratias ageret, ad Ven. Epiſcopi Sepulchrum in Sella delatus, ac ſuper lapidem ſtratus, a ſexennali etiam crurium debilitate liberatus, repente ſurgens, domum ſuis pedibus rediit die* 12. *Decembris* 1678. Et ita &c. Hac die 25. Januarii 1841.

F. J. A. Card. Guadagni Pro-Præfectus.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

II. DECRETUM
IN CAUSA VEN. SER. DEI CAMILLI DE LELLIS
Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis.

CUm in Cauſa Ven. Servi Dei Camilli de Lellis, poſt habitas felici ſucceſſu Congregationes antepræparatoriam, & præparatoriam, propoſitum coram nobis fuiſſet die 26. *Septembris* 1741. *in Congregatione Generali dubium: An, & de quibus miraculis conſtaret in caſu &c. & ad effectum &c.: Nos, omnium ſuffragiis mature perpenſis, & audito tum in ſcriptis, tum in voce Promotore Fidei, iterumque ſuper ſextum ex propoſitis miraculis conſulto perito, qui pro veritate ſcripſerat, ſententiam noſtram ferre de more diſtulimus, ut rem maturius adhuc perpenſam Deo commendaremus. Tandem die* 13. *Novembris ejuſdem anni* 1741. *S. Stanislao Koſtæ ſacra, poſtquam S. Miſſæ Sacrificium ad ejus Aram in Eccleſia S. Andreæ Domus Probationis Soc. Jeſu celebravimus, accitis Promotore Fidei, & Sacræ Congregationis Rituum Secretario, ſequens edidimus decretum, quo duo approbavimus miracula in tertio genere.*

En decretum.

DECRETUM.
Romana, ſeu Theatina, Beatificationis, & Canonizationis,
VEN. SERVI DEI CAMILLI DE LELLIS,
Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis.

PRopoſito in Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Sanctiſſimo Domino noſtro BENEDICTO PAPA XIV. die XXVI. Septembris proxime præteriti per Eminentiſſimum Dominum Cardinalem Bellugam Cauſæ Relatorem Dubio: An, & de quibus miraculis conſtet in caſu &c., & ad effectum &c.: Idem Sanctiſſimus omnium ſuffragiis mature perpenſis, auditoque in ſcriptis, & in voce

cæ Rev. P. Promotore Fidei, ac perito, qui pro veritate ſcripſerat, iterum quoad ſextum infraſcriptum miraculum conſulto, ſumpto etiam ad deliberandum deſuper, & rem Deo commendandam ſpatio, infraſcripta die S. Stanislao Koſtkæ ſacra, poſtquam S. Miſſæ Sacrificium ad ejus aram in Eccleſia S. Andreæ Domus Probationis Soc. Jeſu celebravit, accitis coram ſe Rev. P. Promotore, meque infraſcripto Secretario ejuſdem Sacræ Congregationis ſententiam approbando declaravit: Ex novem propoſitis miraculis conſtare de duobus in tertio genere: Nimirum de ſexto: Catharinæ Marcioniæ Puellæ undennis a ſeptimeſtri polypo ulceroſo, ac fœtido, ſimul ac ſubuculæ olim a ſervo Dei geſtatæ fila duo ægris naribus admota ſunt, dolore omni protinus ceſſante, nulloque morbi relicto veſtigio, ſanatæ Viterbii in Monaſterio Sanctæ Catharinæ Ordinis Prædicatorum, ubi educabatur, exeunte Novembri 1728. Ac nono: Catharinæ Dondolæ annorum circiter triginta, quæ ſexto graviditatis menſe, maligna febri; non pleuram modo; ſed & pulmones inflammante, totumque guttur ulcerante, in ſupremo vitæ, ac mortis agone conſtitutæ, ad ſimplicem hauſtum aquæ commiſtæ pulvere cubiculi ſervi Dei, ac dum illi commendaretur anima, porrectæ, abjecto prorſus omni morbo, quin & viribus receptis, ſurgere ſtatim potuit, ſanam ſe clamitans, & probans Romæ die 28. Januarii 1736. Atque ita ſanctitas ſua declaravit, decrevitque, ac decretum publicari juſſit die 13. Novembris 1741.

S. Card. Valenti Pro-Eminentiſſimo Præfecto.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

III. DECRETUM.
IN CAUSA CANONIZ. B. FIDELIS A SIGMARINGA
Ordinis Minorum Cappuccinorum.

C*Um in Congregatione Generali coram Nobis habita die* 17. *Decemb.* 1743. *in Cauſa Canonizationis B. Fidelis a Sigmaringa Ordinis Minorum Cappuccinorum propoſitum fuiſſet dubium: an, & de quibus miraculis conſtaret poſt indultam eidem Beato venerationem in caſu, & ad effectum &c. Nos, lectis Conſultorum, auditiſque Cardinalium ſuffragiis, ad aliud tempus reſponſum diſtulimus, ut fuſis ad Deum precibus divinam opem imploraremus. Verum die* 18. *Januarii* 1744. *quæ Cathedra Romana Principis Apoſtolorum dicata eſt, poſt celebratum in privata Cappella Miſſæ ſacrificium unanimi tum Conſultorum, tum Cardinalium conſenſui inhærentes, declaravimus* ex quatuor propoſitis miraculis conſtare de duobus tertii generis, *uti ex ſequenti liquet decreto.*

DE-

DECRETUM

Conſtantien., ſeu Curien.

CANONIZATIONIS BEATI FIDELIS A SIGMARINGA

Ordinis Minorum Cappuccinorum primi ex Miſſionariis Sacræ Congregationis de Propaganda Fide ab Hæreticis in odium Fidei interempti.

POſt formalem, ſolemnemque Venerabilis Dei Servi Beatificationem expletam die 24. Martii 1729., ſignata fuit die 28. Auguſti 1730. Commiſſio reaſſumptionis Cauſæ ad probandum ea, quæ poſt indultam a Sede Apoſtolica Venerationem ſupervenerunt, confectiſque Auctoritate Apoſtolica binis Proceſsibus Conſtantienſi, videlicet, & Mediolanenſi, diſcuſſaque eorum validitate, fuit eadem approbata, & Sacræ Congregationis reſponſa Apoſtolicæ confirmationis robur obtinuerunt.

Habitis poſt hæc juxta morem binis Congregationibus, altera Antepræparatoria die 20. Novembris 1742., altera Præparatoria die 23. Julii 1743. ſuper puncto miraculorum, quæ ſuperveniſſe dicebantur, die poſtmodum 17. Decembris proxime præteriti, inſtante Fratre Maximiliano a Wanghena Ordinis Cappuccinorum Definitore Generali, & hujus Cauſæ Poſtulatore, propoſito per Emum, & Rmum D. Card. Alexandrum Albanum loco Emi, & Rmi Domini Cardinalis Aldrovandi abſentis in Congregatione Generali habita coram SS. D. N. BENEDICTO PAPA XIV. conſueto Dubio: *An, & de quibus Miraculis conſtet poſt indultam eidem Beato venerationem in caſu, & ad effectum, de quo agitur*: Sanctitas ſua poſt perlecta Conſultorum, & audita Cardinalium Suffragia, dicta die reſpondit, ſibi aliquod ſpatium temporis neceſſarium eſſe, ut interim ſuis, aliorumque precibus ad Deum fuſis Divinum Adjutorium in tam arduo negotio imploraret.

Qnibus expletis, infraſcripta die Cathedræ Romanæ Principis Apoſtolorum dicata, poſt celebratum Miſſæ Sacrificium in privata Cappella, vocatis coram ſe R. P. Promotore fidei, meque infraſcripto CongregationisSecretario,inhærens unanimi conſenſui tumConſultorum, tum Cardinalium, declaravit *ex quatuor propoſitis Miraculis conſtare de duobus Tertii generis, nimirum de primo Inſtantaneæ Sanationis Fratris Candidi a Mediolano Religioſi Profeſſi Ordinis Capuccinorum ab inveterato fere per decennium morbo Epileptico cum inſtantanea perfecta, & abſoluta fractarum virium reſtitutione per Beati effigiem capiti reverenter impoſitam, excluſa quacumque in morbum reincidentia*; *ac de ſecundo Joſephi Kirner pueri quadriennis, qui omni pedum uſu triennalem ob Rachitidem amiſſo in eodem ſtatu permanens, ductus a Matre ad Eccleſiam ante Imaginem Beati, relictis fulcris domum pedes rediit, & deinde ſemper unde-*

undequaque ſanus inceſſit. Atque ita Sanctitas ſua declaravit, decrevitque, ac Decretum publicari mandavit. Hac die 18. Januarii 1744

Fr. J. A. Card. Guadagni Pro-Præfectus.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius

IV. DECRETUM

IN CAUSA CANONIZATIONIS B. CATHARINÆ DE RICCIIS.

IN Congregatione Generali coram Nobis habita die 24. Martii 1744. in Cauſa Canonizationis B. Catharinæ de Ricciis propoſitum fuit dubium: an, & de quibus miraculis conſtaret poſt indultam Beatæ venerationem in caſu, & ad effectum &c.: Perlectis conſultorum ſuffragiis, Cardinalium vota audivimus, ſed nihil decrevimus, ut Dei opem impenſius poſtularemus, & difficultates quaſdam nobis ſubortas quoad ſecundum ex duobus miraculis, quæ a Conſultoribus, & Cardinalibus majori plauſu fuerant excepta, enodaremus. At die 26. Maji ejuſdem anni 1744. S. Philippo Nerio, qui cum B. Catharina Riccia adhuc vivente ſpiritualem, & intimam foverat amicitiam, dicata, poſt celebratum Sacrum in Eccleſia S. Mariæ de Vallicella in interiori Cappella, ſub cujus Ara eſt corpus ejuſdem S. Philippi Nerii, accitis Promotore Fidei, & Sac. Rituum Congregationis Secretario, ſequens edidimus decretum, quo duo approbavimus miracula, primum quidem tamquam ſecundi generis, ac ſecundum tamquam tertii. Difficultates etiam circa ſecundum miraculum nobis ſubortas declaravimus, ſimulque rationem aperuimus, qua illas ſuſtuleramus.

En decretum.

DECRETUM

Florentina Canonizationis

BEATÆ CATHARINÆ DE RICCIIS

Monialis Profeſſæ in Venerabili Monaſterio Sancti Vincentii Civitatis Prati Ordinis Prædicatorum.

SIgnata Commiſſione reaſſumptionis Cauſæ B. CATHARINÆ DE RICCIIS, & Proceſſuum validitate approbata, qui poſtmodum Apoſtolica auctoritate fuerant confecti, propoſitum fuit Dubium in Congregatione Antepræparatoria die 8. Januarii, ac in Præparatoria die 19. Novembris 1743.: *An, & de quibus Miraculis conſtet poſt indultam Beatæ venerationem, in caſu, & ad effectum, de quo agitur*. Quod idem Dubium fuit etiam in Congregatione Generali propoſitum coram SANCTITATE SUA, habitâ die 24. Martii currentis anni. Inter cetera autem Miracula tunc propoſita, atque diſcuſſa, illud Majori plauſu fuit exceptum Mariæ Clementinæ Staccioli Florentinæ, quæ, intercedente B. CATHARINA, cui ferventi ſe, magnaque devotione commendaverat, liberata fuit a cancro vermi-

Digitized by Google

bus ſcatente, atque initio ſeptem valvulis, ſeu cavitatibus, poſtremo vero duabus ſæviente, a quo per octo annorum ſpatium in dextera mamilla vexata fuerat, & aliquando etiam eo redacta, ut morti proxima Sacro Viatico eſſet munienda. Alterum vero æquali plauſu receptum fuit illud Sororis Mariæ Magdalenæ Fabri Monialis Sanctæ Catharinæ Ordinis Prædicatorum in Civitate Auguſtæ, quæ ad tres annos infirma, ac gravi Arthritide affecta, genuum articulos, ac tibias obſidente, a qua, nullo recepto a medicamentis ſubſidio, a quibus idcirco ceſſaverat, impotens, atque ad motum prorſus inepta reddita, cum ſæviente morbo, & doloribus ingraveſcentibus, aliarum Monialium ſubſidio, earumque brachiis, & manibus delata ad parvum Chorum Eccleſiæ imminentem eo tempore, quo Hymnus: *Te Deum laudamus*, in gratiarum actionem concinebatur pro Beatificatione B. CATHARINÆ DE RICCIIS, ejus interceſſioni ſeſe toto devotionis affectu commendaſſet, nedum illico a doloribus, quibus affligebatur, liberata eſt, ſed etiam deprehendens ſe liberam ad genuflectendum, ſtatim genuflexit, ſtatim expedite per Monaſterium ambulavit, recuperatis in inſtanti viribus, perinde ac ſi morbo nunquam vexata fuiſſet.

Itaque Sanctiſſimus D. N., perlectis Conſultorum Suffragiis, auditiſque DD. Cardinalium Votis, nihil ea in re decrevit in Congregatione Generali habita prædicta die 24. Martii; ſed differendum cenſuit, ut à Deo lumen, & auxilium imploraret: quibus adimpletis, accitiſque poſtmodum hac ipſa die, poſt celebratum Sacrum in Eccleſia S. Mariæ de Vallicella in interiori Capella, ſub cujus Ara eſt Corpus S. Philippi Nerii, R. P. Fidei Promotore, meque infraſcripto Sac. Rituum Congregationis Secretario, expoſuit, ſe in ſecundi ex dictis Miraculis approbatione aliquas obviam habuiſſe difficultates, dum ſecundis poſt Congregationem Generalem curis, privatoque ſtudio, Cauſæ reſolutioni incumbebat, & ad ulteriora progrediendo, inquit, ſe dubitaſſe, an Miraculum de quo agitur, vere dici poſſet, contigiſſe poſt indultam venerationem, cum acciderit die 9. Novembris 1732. atque ita quatuordecim, aut quindecim diebus ante ſolemnem beatificationem, quæ peracta fuit in Baſilica Principis Apſtolorum die 23. Novembris ejuſdem anni; ſed ſe in eam tandem adductum eſſe ſententiam, quod vere contigiſſet poſt indultam venerationem, etſi contigerit ante publicationem Brevis, & peracta ſolemnia Beatificationis in Baſilica Vaticana, cum contigerit poſt decretum Sacræ Congregationis Rituum de tuto proceſſu ad Beatificationem, & poſt ſignatum die 1. Octobris Beatificationis Breve manu Clementis XII. ſui Prædeceſſoris, & eo magis, cum ita quoque judicatum fuerit in Cauſa S. Joannis de Cruce, juxta ea, quæ Sanctitas Sua retulit *in ſuo Opere de Canonizat. Sanctor. lib. 2. cap. 21. num. 11.*

A prima

A prima difficultate expeditus idem Sanctiſſimus tranſitum fecit ad ſecundam, dixitque, ſe in hujus ejuſdem miraculi approbatione hæſitaſſe, etſi inſtantaneam Sanationem una cum recuperatione virium bene probatam agnoverit, ſed eodem modo probatam non deprehenderit perſeverantiam in ſanitate, excluſionem novi morbi, nullamque contigiſſe mutationem de uno morbo in alium: a quibus ut ſe expediret, ait, novas a ſe adhibitas fuiſſe pro veritate eruenda diligentias, juxta ea, quæ in ſimili hæſitatione præſtita ſunt a ſanct. memor. Clemente XI.; quemadmodum legitur *in citato Opere* Sanctitatis Suæ *de Canonizatione Sanctor. lib. 3. cap. 5. n. 14.* datis videlicet ad Epiſcopum Auguſtanum litteris, in cujus Diœceſi Miraculum contigit; tranſmiſſaque ad ipſum opportuna inſtructione pro veritate eruenda; addiditque, ex ſuperventis reſponſionibus ſe inveniſſe, quod optaverat, Monialem videlicet adhuc vivere, adhuc perfecta frui ſanitate, nec ullo alio morbo poſt receptam miraculoſe ſanationem fuiſſe tentatam, excepto, poſt elapſum tamen quadriennium, levi tantum calculorum dolore, a quo poſt modicum tempus liberata eſt, teſtantibus hoc totum Monialibus, & Medico Monaſterii, quemadmodum ex reſponſionibus datis ad ſingula capita inſtructionis fideliter executioni mandata a Viro Eccleſiaſtico SANCTITATI SUÆ bene cognito, & ab Epiſcopo Auguſtano ad id ſubdelegato, deprehenſum eſt.

Diſcurſum denique abſolvit aſſerens, ſublatis difficultatibus, aliam quamcumque ulteriorem moram ſe velle abjicere, & hanc diem S. Philippo Nerio dicatam elegiſſe, utpote conſcium ſpiritualis, & intimæ amicitiæ, qua Sanctus hic B. CATHARINAM RICCIAM adhuc viventem proſecutus eſt, cum in ejus Bulla Canonizationis legantur hæc verba: *Cum in Urbe maneret, tunc in humanis agentem CATHARINAM RICCIAM ſub regula San. Auguſtini Monialem Prati in Hetruria commorantem longo temporis ſpatio eſt allocutus.* Et ſic hac ipſa die ſe declarare; *Ex propoſitis Miraculis conſtare de Primo tamquam ſecundi generis, ac de Secundo tamquam tertii, in caſu, & ad effectum de quo agitur, ideſt Canonizationis.* Atque ita SANCTITAS SUA decrevit, Decretumque publicari mandavit. Hac die 26. Maji 1744.

C. Cardinalis de Marinis Præfectus.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

V. DECRETUM.

IN CAUSA CANONIZATIONIS B. PETRI REGALATI Ordinis Minorum, apud Hiſpanos Regularis Obſervantiæ S. Franciſci Reſtauratoris.

CUm in Cauſa Canonizationis B. Petri Regalati duæ a Nobis ſublatæ fuiſſent difficultates ad ordinem judicii de miraculis pertinentes; ter de more propoſitum fuit dubium: An, & de quibus miraculis conſtaret in caſu, & ad effectum &c.: Primo quidem in Congregatione Antepræparatoria, ſecundo in præparatoria, & tertio in Congregatione Generali coram Nobis habita die 2. Junii 1744., in qua licet tum Conſultorum, tum Cardinalium ſuffragia in duorum miraculorum tertii generis approbationem conſpiraſſe comperiſſemus; ſententiam tamen noſtram in aliud tempus diſtulimus. Novis tandem adhibitis diligentiis, divinoque implorato auxilio, die 24. Julii ejuſdem anni 1744., Sancto Bonaventuræ Sacri Cardinalium Collegii, & Seraphicæ Religionis illuſtri ornamento dicata, poſt celebratum Miſſæ Sacrificium in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Ara Cœli, Fidei Promotorem, & Sacræ Congregationis Rituum Secretarium accivimus, & dubio propoſito reſpondentes pronunciavimus, conſtare de ſupradictis duobus miraculis, tamquam miraculis tertii generis ad effectum Canonizationis. Decretum, quod ſuper hoc tunc publicari mandavimus, relatum a Nobis eſt cap. 1. hujus libri decr. 3. general. quare ab illo repetendo abſtinemus.

VI. DECRETUM.

IN CAUSA CANONIZATIONIS BB. SEPTEM FUNDATORUM Ord. Serv. Beatæ Mariæ Virginis.

CUm in cauſa Canonizationis BB. Septem Fundatorum Ord. Servorum B. Mariæ Virginis facta relatione juridica virtutum in gradu heroico ſingulorum, Sacra Rituum Congregatio die 1. Februarii 1744. reſcribendum cenſoiſſet: In caſu, & ad effectum, de quo agitur, procedi poſſe ad ulteriora: idemque reſcriptum Nos die 5. ejuſdem Menſis, & Anni approbaviſſemus; In Congregatione Ordinaria coram Nobis habita die 1. Auguſti ejuſdem anni propoſitum fuit dubium alias propoſitum, & non reſolutum, videlicet: An miracula a Deo patrata ad collectivam invocationem dictorum Septem BB. Fundatorum ſuffragari poſſent ad effectum eorumdem ſolemnis Canonizationis &c.: Audivimus hac ſuper re Cardinalium ſuffragia, eorumque ampliori numero inhærentes decrevimus, non eſſe habendam rationem miraculorum a Deo patratorum ad collectivam invocationem Septem BB. Fundatorum in Cauſa Canonizationis eorumdem, niſi ſupra numerum; ac ſimul pronunciavimus ad effectum obtinendæ Canonizationis ipſorum, & pro baſi, & fundamento dictæ Canonizationis requiri miracula interceſſione uniuscujuſque ipſorum patrata. Noſtrum autem Decretum die 7. Auguſti ejuſdem anni in Sacræ Congregationis Regeſtis adnotari mandavimus

davimus. Ex eodem Decreto, quod ſubdimus, rationes patebunt, quæ nos ad ita decernendum impulerunt.

DECRETUM
Florentina Canonizationis
SEPTEM BEATORUM FUNDATORUM
Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis.

PRopoſito in Congregatione Ordinaria Sacrorum Rituum habita *die* 13. *Januarii* 1742. Coram Sanctiſſimo Domino Noſtro Benedicto Papa XIV., referente claræ memoriæ Cardinali Pico, ſequenti dubio ad eamdem cauſam Florentinam Canonizationis Septem Beatorum Fundatorum Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis pertinente: *An miracula a Deo patrata ad collectivam invocationem Septem Beatorum Fundatorum Ordinis ſervorum Beatæ Mariæ Virginis ſuffragari poſſint ad effectum eorumdem ſolemnis Canonizationis in caſu, de quo agitur*: nullaque capta ſuper eodem reſolutione ſequens a ſanctitate ſua editum ea ipſa die fuerit reſcriptum: *Fiat relatio Juridica virtutum in gradu heroico ſingulorum Beatorum, & communicetur Fidei Promotori, & inſtantia proponatur in ſacrorum Rituum Congregatione Ordinaria: & quatenus reſolutio ſit favorabilis, & a Summo Pontifice approbetur, proponatur Dubium ſuper miraculis cum eiſdem ſcripturis coram Sanctiſſimo, & Cardinalibus Congregationis Sacrorum Rituum*: ut ea, qua decet, reverentia Poſtulatores memorato reſcripto parerent, manus admoverunt ad exarandam petitam juridicam relationem Virtutum ſingulorum ſeptem Fundatorum, eamque communicarunt R. P. D. de Valentibus Fidei Promotori, exaratiſque ab ipſo juxta morem conſuetis animadverſionibus, cum de viribus prædictæ juridicæ relationis actum fuerit in Congregatione Ordinaria Sacrorum Rituum habita *die* 1. *Februarii currentis anni* 1744. & referente Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Cardinali Accorambono ſuffecto in locum claræ memoriæ Cardinalis Pici interea temporis defuncti, reſcriptum fuerit, *quod poterat ad ulteriora procedi in caſu, & ad effectum, de quo agitur, ſi ſanctitati ſuæ viſum fuiſſet*, & ſanctitas ſua *die* 5. *ejuſdem menſis & anni* reſponſum confirmaverit, & approbaverit, coacta iterum Congregatione ordinaria coram eadem ſanctitate ſua *die prima Auguſti ejuſdem currentis anni* 1744. Referente eodem prædicto Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Cardinali Accorambono, propoſitum fuit Dubium aliàs propoſitum, & non reſolutum, uti ſupra dictum eſt, *An miracula a Deo patrata ad collectivam invocationem Septem Beatorum Fundatorum Ordinis Servorum Beatæ Mariæ Virginis ſuffragari poſſint ad effectum eorumdem ſolemnis Canonizationis in caſu, de quo agitur.*

In hac autem Congregatione Ordinaria ſanctitas ſua, audita relatione prædicti Cardinalis Ponentis, auditiſque ſuffragiis ceterorum

rum Cardinalium eidem Congregationi intereſſentium, poſt expoſita omnia, & ſingula, quæ ſuper Dubio propoſito diſputantis more, modo pro favorabili reſolutione dubii, modo contra favorabilem dubii reſolutionem ſcripſerat *in ſuo opere de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 1. cap. 5. ultima editionis Patavina*, inhærens ampliori ſuffragiorum numero, ſequens edidit Decretum: *Non eſſe habendam rationem miraculorum a Deo probatorum ad Collectivam invocationem ſeptem Beatorum in Cauſa Canonizationis eorumdem, niſi ſupra numerum*, ut a ſanctæ memoriæ Clemente XI. Reſponſum fuit in Cauſa Romana, ſeu Polona Canonizationis Sancti Stanislai Koſthæ Novitii Societatis Jesu in terminis miraculi ejus interceſſione a Deo patrati ante indultam venerationem, ſed quod a Poſtulatoribus pro obtinenda Canonizatione proponebatur una cum aliis ſecutis poſt indultam Venerationem ab ipſo eodem contextu approbatis, quod ipſum quoque alias factum eſt, quoties miraculum aliquod propoſitum fuit, & approbatum uti a Deo factum interceſſione alicujus ſervi Dei, vel Beati, ſed præter regulas a ſancta Sede præſcriptas pro miraculorum approbatione ad effectum obtinendæ Canonizationis, *& in cauſa Beatorum Septem Fundatorum ad effectum Canonizationis ipſorum, & pro baſi & fundamento dictæ Canonizationis, requiri Miracula interceſſione uniuſcujuſque ipſorum patrata*. Addidit Santiſſimus, ſe ita decernere, cum nullum extet exemplum judicii a Sede Apoſtolica prolati de plurium Confeſſorum Canonizatione dependenter a miraculis ad collectivam eorum invocationem a Deo patratis; nec deceat, aut expediat in cauſis voluntariis, & non de neceſſitate definiendis, & in quibus nulla cautela, & nulla diligentia ſuperflua dici poteſt juxta ſuorum Prædeceſſorum monita per ipſum collecta *in ſuo Opere de Canonizatione Sanctorum lib.* 15. novam, facilioremque aperire viam majoribus incognitam, quæque tractu temporis aditum ſuppeditare poſſet, ſub obtentu pietatis, fraudibus aliquorum, quas ipſe expoſuit. Concluſitque, Beatos Septem Fundatores poſſe nedum collective, ſed etiam ſingillatim invocari, & ad ſingulorum etiam invocationem fideles ab Eccleſia invitari, cum ipſorum nomina in Martyrologio Romano deſcripta ſint, non collective, ſed ea die, qua unuſquiſque mortuus eſt, Deoque fidendum eſſe, qui, ſi volet, uti ſperare fas eſt, omnium horum Beatorum fieri Canonizationem in Eccleſia, ad uniuſcujuſque invocationem Miracula operari dignabitur. Quæ omnia Sanctiſſimus in Regeſtis adnotari mandavit. Hac die 8. Auguſti 1744.

VII. DE-

VII. DECRETUM.

IN CAUSA CANONIZATIONIS B. CAMILLI DE LELLIS

Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis.

CUm poſt Beatificationem B.Camilli de Lellis plura Deus ob ejus interceſſionem miracula patraret, adeoque de ejus Canonizatione ageretur; poſt conſuetas Congregationes Antepræparatoriam, & Præparatoriam; Generalis habita eſt coram Nobis die 16. Martii 1745. in qua propoſitum fuit dubium: An, & de quibus miraculis conſtaret poſt indultam eidem Beato venerationem in caſu, & ad effectum &c. Perlectis Conſultorum, auditiſque Cardinalium ſuffragiis, reſponſum de more diſtulimus. Die autem prima Maji ejuſdem anni, SS. Apoſtolis Philippo, & Jacobo dicata, poſt ſacrum in Lateranenſi Baſilica celebratum, duo ex propoſitis miraculis, tamquam miracula tertii generis approbavimus, uti liquet ex ſequenti decreto.

DECRETUM

Romana, ſeu Theatina Canonizationis

BEATI CAMILLI DE LELLIS

Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis.

POſtquam ſolemni Ritu inter Beatos relatus fuit Venerabilis Dei Famulus CAMILLUS DE LELLIS Fundator Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis, inſtantibus de more Poſtulatoribus pro impetranda ejuſdem cauſæ reaſſumptione, ut ad finem optatum, nempe Canonizationem, ipſa perducatur, ſignata fuit commiſſio reaſſumptionis cauſæ, & Apoſtolici Proceſſus confecti (quorum validitas diligenter etiam examinata, atque inde probata fuit) de miraculis, quæ ob interceſſionem Beati CAMILLI a Deo patrata ferebantur, poſtquam ille Beatorum numero adſcriptus eſt: Cum deinde eadem miracula in examen revocari cœpiſſent, & accuratiſſima diſquiſitio de ipſis facta eſſet, uti mos eſt, in duabus Congregationibus Antepræparatoria, ac Præparatoria, demum coram Sanctiſſimo Domino Noſtro BENEDICTO XIV. die 16. Martii nuper elapſi habita fuit Congregatio Generalis Sacrorum Rituum, in qua propoſitum fuit Dubium, quod antea jam fuerat propoſitum in duabusCongr. Antepræparatoria,&Præparatoria,quas ſuperius nominavimus: *An, & de quibus miraculis conſtet poſt indultam eidem BEATO Venerationem in caſu, & ad effectum*: Sanctitas Sua, priuſquam accederet ad Congregationem, omnia Conſultorum ſuffragia perlegere voluit, quemadmodum facere conſuevit, atque illa deinde coram univerſo cœtu dilucide expoſuit: Poſt hæc, auditis Cardinalium ſuffragiis, nihil novi conſtituit, non ſolum, ut cauſam accuratius perpenderet, ſed etiam, ut Divinam opem in tam gravi, difficilique negotio diuturnis precibus imploraret: His omnibus peractis duo

ex

ex propoſitis miraculis approbavit: Primum illud eſt, quod in Ordine ſecundo loco deſcribitur, & Luciæ Tereſiæ Petti contigit, quæ ab ipſa Nativitate aſthmate oppreſſa, graviſſima reſpirandi difficultate laborabat, & cum magis ætate procederet, tanta malorum acceſſio facta eſt, ut non modo ineptam prorſus efficerent ad quemcumque vel leviſſimum laborem, ſed etiam macilento vultu, fractiſque viribus Corporis penitus extenuarent: Quin etiam gibbum contraxit, & ſanguinem immixtum ſanie deſpuere cœpit, itaut de ejus vita actum eſſe Medici unanimes affirmarent: Sed illa poſt invocatum B. CAMILLUM momento temporis priſtino reſpirandi impedimento, & marcidis ſputis libera protinus evaſit, corporis curvamine ſoluta fuit, & ſe ad labores omnes ſuſcipiendos idoneam, & expeditam ſenſit, cum nulla antea Criſis, ſeu mali mutatio eidem mulieri contigiſſet: Atque ita reſtitutis viribus, poſtquam ſeptemdecim annis graviter vexata fuit, integra, perfectaque gaudet valetudine.

Secundum miraculum, quod in ordine tertium locum obtinebat, a Sanctitate Sua probatum, accidit Margaritæ Caſtelli Puellæ annorum duodeviginti, quæ Parentem habuit puſtulis infectam, & eodem morbo ita oppreſſa fuit, ut puſtulæ in diverſis partibus erumperent, & poſtremo ulcus per totum corpus, & ingentes cruſtas, ſanie manantes, & ſupramodum graveolentes inducerent; Tandem menſe Julii anno 1743. cum Puellam febris acuta corripuiſſet, & nullum a medicinis levamen acciperet, omnem de ipſius ſanitate ſpem Medici depoſuerunt: Divinum Euchariſtiæ Sacramentum ipſi, tamquam proxime morituræ, fuit adminiſtratum, & omnia, quæ ad luctum, & funebrem pompam ſpectant, jam parabantur; Interim ejus Mater, ac Soror ad interceſſionem Beat: CAMILLI pie confugerunt, & ſtatim admirabile portentum evenit: Nam moriens Puella excitatur, & ſe incolumem, & ſanam exclamat: Lecto proſiliit, inflatum corpus detumuit, tabidæ Cruſtæ deciderunt, cibum ſumpſit integris, ac reſtitutis viribus; nec ulla tunc temporis Criſis, ſeu mali mutatio interceſſit; Optimam pariter valetudinem, quam recuperavit, nunc etiam firmam retinet, ac tuetur.

Hæc duo miracula tanquam tertii generis Sanctitas Sua probavit, poſtquam in Lateranen. Baſilica ſacrum hac die confecit, quemadmodum R. P. Fidei Promotori, & mihi infraſcripto Secretario declaravit, dum Sanctitas Sua præſens Decretum mihi tradidit. Hac die prima Maji Sanctis Apoſtolis Philippo, & Jacobo dicata anno 1745.

C. Card. de Marinis Præf.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secret.

VIII. De-

VIII. DECRETUM.
IN CAUSA CANONIZATIONIS B. JOSEPHI A LEONISSA
Sacerdotis Profeſſi Ord. Min. S. Franciſci Capuccinorum.

In cauſa Canonizationis B. Joſephi a Leoniſſa habita fuit coram nobis Congregatio Generalis Sacrorum Rituum die 22. Septembris 1744. & in ea propoſitum fuit dubium: An, & de quibus miraculis conſtaret poſt indultam dicto Beato venerationem in caſu, & ad effectum &c. Conſultorum ſuffragia, quæ de more prælegeramus, in Congregatione retulimus, Cardinalium vero ſuffragia audivimus: nihil tamen decernendum ſtatuimus. Dum autem hujuſmodi Cauſæ privatum ſtudium impenderemus, nonnullas deprehendimus difficultates, quas tamen mox, quibuſdam cautelis adhibitis, penitus diluimus. Quare die prima Maji Sanctis Apoſtolis Philippo, & Jacobo dicata anni 1745. poſt Sacrum in Baſilica Lateranenſi peractum, duo miracula tertii generis approbavimus, uti ex ſequenti decreto patet.

DECRETUM
SPOLETANA CANONIZATIONIS B. JOSEPHI A LEONISSA
Sacerdotis Profeſſi Ordinis Minorum S. Franciſci Capuccinorum.

Peracta jam a Clemente XII. fel. record. Beatificatione Venerabilis Dei famuli JOSEPHI DE LEONISSA Sacerdotis Profeſſi ex Ordine Minorum Sancti Franciſci Capuccinorum, & ſignata deinde Commiſſione Reaſſumptionis cauſæ, confectis auctoritate Apoſtolica Proceſſibus de Miraculis, quæ poſt eamdem Beatificationem contigerunt, examinata pariter ſedulo, ac probata validitate ipſorum Proceſſuum, poſtremò in duabus Congregationibus Antepræparatoria, ac Præparatoria, quarum prima coacta fuit die 18. Junii anno 1743. altera vero die 3. Martii anno 1744.; in his, inquam, Congregationibus propoſitum de more fuit dubium: *An, & de quibus miraculis conſtet poſt indultam dicto BEATO venerationem in caſu, & ad effectum &c.*: Idem prolatum dubium fuit in Congregatione Generali Sacrorum Rituum habita coram Sanctiſſimo Domino Noſtro Papa BENEDICTO XIV. die 22. Septembris anno 1744.

Sanctitas Sua, priuſquam in Congregationem veniret, omnia Conſultorum ſuffragia perlegit, eaque fuſe retulit coram univerſo cœtu: Poſt hæc, auditis Cardinalium ſuffragiis, nihil omnino decernendum cenſuit, ut rem totam magìs accurato ſtudio perpenderet, & ſeipſum Deo commendaret, ut lumen ſuum in hoc graviſſimo negotio impertiretur.

Itaque Sanctitas Sua, dum ejuſmodi Cauſæ privatum ſtudium impenderet, nonnullas difficultates deprehendit: etenim circa primum ac ſecundum Miraculum, quæ Conſultores, & Cardinales majori plauſu exceperunt, advertit Sanctitas Sua nequaquam miſſos

fuiſſe Romam articulos, ſeu capita rerum, ut ſuper illis a R. P. Fidei Promotore Interrogationes conficerentur, quæ ſolum propoſitæ fuerunt a Judicibus Remiſſorialibus Apoſtolicis : Id profecto novum, & inuſitatum Sanctitati Suæ viſum fuit, eo quod de Proceſſu ageretur Spoleti confecto, quæ Civitas procul dubio paucis milliariis Roma diſtat : Quare contrarium id eſſe conſtat Sacræ Congregationis praxi, quam Sanctitas Sua in ſuis libris : *De Canonizatione Sanctorum lib.2. cap.47. num.3.* fuſe explicavit.

Accedit etiam, quod in Miraculis tertii generis *Inſtantaneitas* neceſſario demonſtranda ſit, quæ cognoſci quidem nullo modo poteſt, niſi prius oſtendatur ſtatus anterior immediatus morbi, qui deinde momento temporis mirabiliter ſanatus fuit : Quamobrem Sanctitas Sua percurrens teſtium dicta, nihil ſane dubitandum putabat de præcedenti immediato, ac miſerrimo ſtatu morbi, ſed in apertam lucem manifeſto illum non deduci, eo quod opportunæ, ac neceſſariæ Interrogationes prætermiſſæ fuiſſent; ideoque Proceſſum ejuſmodi ſpicæ comparandum eſſe, quæ licet matura, ac frumenti granis repleta ſit, tamen illa non effundit, niſi alicujus manu excutiatur.

Cum hæc ita eſſent, Sanctitas Sua deſiderio, atque amore cognoſcendæ veritatis ſolum adducta, ſcribendum duxit ad Epiſcopum Spoletinum, qui ſuffectus eſt in locum ſui Prædeceſſoris, qui Proceſſui condendo interfuerat, ac vitæ curſum abſolvit : Illum ſecreto admonuit, ut accitis improviſo Teſtibus jam antea examinatis, & aliis pariter, qui vocari in examen poterant, ac debuerant, ſed vocati nequaquam fuerant, illos opportune interrogaret de ſtatu immediato, qui ſanationi præceſſit : Epiſcopus ad Leoniſſam ſe conferens, indicta jam ſacra Viſitatione, Sanctitatis Suæ mandatis prudenter, accurateque ſatisfecit : novum Proceſſum, quem condidit, Romam miſit, conſentaneum penitus illis omnibus, quæ ipſi commiſſa fuerant : quem Proceſſum Sanctitas Sua tradidit, ut in Tabulario Sac. Congregationis collocetur, & ipſius cauſa difficultates omnes prorſus ſe exuiſſe affirmavit. Addidit, ſe nullam hæſitationem habuiſſe, ut literas daret ad Epiſcopum Spoletinum, uti dictum eſt, quamvis adverſari videatur Decretum Alexandri VII. promulgatum anno 1658. quod Sanctitas Sua commemorat in Libris; *De Canonizatione Sanctorum lib.2. cap.53. num.11.*; quo ſane Decreto præcipitur, ne in cauſis ejuſmodi per quoſcunque adjungantur robora, ac veluti ſubſidia iis probationibus, quæ in Proceſſibus jam perfectis continentur : ſibi enim perſuaſit Decretum Alexandri VII. locum non habere, cum Pontifex ipſe pro cognoſcenda diligentius veritate hujuſmodi ſubſidia perquirat : Accedit etiam, quod illud Decretum editum fuit ad coercendos Poſtulatores, ne Teſtes novos pro libito ſuo im-

imbuerent, priuſquam in examen vocarentur, aut cum veteres Teſtes iterum examen ſubire deberent: Porro hoc periculum obvenire nullo modo potuit ob accuratam diligentiam, ac rationem, qua totum negotium adminiſtratum fuit: Poſtremo etiamſi idem Decretum impedimentum aliquid afferre poſſet, Sanctitas Sua, quatenus opus eſſet, hac pro vice tantum illud prius abrogare conſtituerat.

Illuſtratis hoc pacto ob novas, & opportunas interrogationes aſſertionibus Teſtium, qui prius examinati fuerant; iiſdemque magis corroboratis aliorum teſtimoniis, qui minime ad examen acceſſerant, licet acciri debuiſſent, apertiſſime patuit ſtatus morbi, qui ſanationi inſtantaneæ præceſſit, & cognitio habita eſt de illius continuatione, ſicuti in primo ex propoſitis Miraculis contendebatur: Quippe Spoletinus Epiſcopus teſtatus eſt, ſe vidiſſe Puerum, de quo ſermo inſtituitur, integræ ſanitati reſtitutum, & pedibus omnino liberum, atque expeditum: Itaque Sanctitas Sua, peracto ſacro in Baſilica Lateranenſi, accito R. P. Fidei Promotore, meque infraſcripto Secretario, ſua auctoritate approbavit tanquam Miraculum tertii generis incolumitatem redditam Joſepho Dionyſio, quam Poſtulatores primo loco expoſuerunt: Is puer duorum annorum tam magnam corporis totius debilitatem ab ipſo vitæ exordio contraxerat, ut ſtare nullo modo poſſet; carnem vero lentam adeo, ac flexibilem habebat, ut, veluti ſudariolum, complicaretur: Eum Mater ad Eccleſiam detulit, ubi B. JOSEPHI Corpus repoſitum eſt, & ſuper altare puerum collocavit, BEATUM invocans magna religione, ac pietate, ut illum ab ægritudine liberaret: Tunc Puer abſque ulla mora pedes ſuos ita corroborari ſenſit, ut incedere ſine difficultate, & currere potuerit; quo ſanitatis beneficio adhuc fruitur, uti ſuperius commemoravimus.

Inſuper Sanctitas Sua quoque probavit tanquam Miraculum tertii generis ſanationem Antoniæ Morelliæ, quam Poſtulutores ſecundo loco ſtatuerunt: Illa graviter laborabat fiſtula, quæ Callum etiam induxerat, & ſaniem permixtam ſanguine fundebat: ex eadem fiſtula, cum hians pateret, ventus tam vehemens erumpebat, ut Candelam poſſet extinguere: Per duos annos hoc morbo cruciata fuit, cui dolores etiam, Tuſſis, ac Febris ſuperaddebantur, donec pius ſacerdos illam oblinivit oleo, quod ante ſacrum Corpus Beati JOSEPHI ardere conſuevit: Tum momento temporis integram ſanitatem conſecuta eſt, fiſtula penitus occluſa, doloribus, Tuſſi, ac Febri omnino ceſſantibus, priſtinæ vires, & color naturalis ipſi redierunt, qua bona valetudine deinceps ſemper uſa eſt: Quare, ut de Pontificia approbatione horum Miraculorum certum documentum exiſtat, Sanctitas Sua mihi infraſcripto Secretario præſens

M 2 Decre-

Decretum tradidit, hac die prima Maji Sanctis Apoſtolis Philippo, & Jacobo dicata anno 1745.

C. Cardinalis de Marinis Præfect.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

IX. DECRETUM
IN CAUSA BEAT. VEN. SER. DEI HIERONYMI ÆMILIANI
Fundatoris Congregationis Somaſchæ.

IN Cauſa Beatificationis Ven. Servi Dei Hieronymi Emiliani, in qua, dum in minoribus Advocati Conſiſtorialis, & deinde Promotoris Fidei munere fungeremur, operam utcumque noſtram impendimus, Congregatio Generalis habita fuit coram Nobis die 21. Januarii 1747. ſuper miraculis. Unanimem in ea tum Conſultorum, tum Cardinalium ſenſum deprehendimus quoad duas ſanationes, quas inter miracula eſſe recenſendas exiſtimabant. Huic ſententiæ nos quoque adhærebamus: reſponſum tamen noſtrum ad aliud tempus de more differendum eſſe cenſuimus. Interea ut nullam in re tanti momenti diligentiam omitteremus, ad Venetiarum Patriarcham literas dedimus, quibus ipſi demandavimus, ut ſanatos ipſos, alioſque teſtes de ipſorum ſanatione bene inſtructos examinaret de ſtatu valetudinis utriuſque, & de continuatione ſanitatis a die ſanationis uſque ad examinis illius tempus. Cum autem ex reſponſionibus, aliiſque documentis ad nos tranſmiſſis innotuiſſet, eos, poſt obtentam ſanationem, ſemper bene valuiſse; Nos die 23. Aprilis ejuſdem anni 1747. die Dominica poſt Sacrum in Oratorio Collegii Clementini ſub cura Patrum Congregationis Somaſchæ degentis celebratum, ſacraque Communione refectos ejuſdem Collegii Alumnos, in quo Nos quoque pueritiam noſtram ſub eorumdem Patrum educatione tranſegimus; ſequens edidimus decretum, quo præfatas binas ſanationes tamquam miracula tertii generis approbavimus.

DECRETUM
SUMMI PONTIFICIS BENEDCTI PP. XIV.
IN CAUSA VENETA, SEU MEDIOLANEN.
Beatificationis, & Canonizationis

VEN. SERVI DEI HIERONYMI ÆMILIANI
Super Dubio An, & de quibus Miraculis conſtet in caſu &c.

EXpleto judicio in Cauſa Venerabilis Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI Fundatoris Congregationis Somaſchæ ſuper Virtutibus tempore Prædeceſſoris noſtri Clementis XII. felicis recordationis, tranſitus factus eſt ad aliud judicium ſuper Miraculis; præmiſſiſque juxta mortem ſuper eorum examine binis Congregationibus, Antepræparatoria die 27. Aprilis anni 1745., & Præpara-

paratoria die 16. Novembris ejuſdem anni, deventum tandem eſt ad generalem Congregationem coram Nobis habitam die 21. Januarii currentis anni 1747., cui juxta morem interfuerunt tum Conſultores,tum Cardinales Congregationi Sacrorum Rituum adſcripti.

Ad eam acceſſimus poſt perlecta omnium Conſultorum ſuffragia, poſt lectas tum Juriſtarum, tum Medicorum Scripturas, & auditam verbalem, uti dicunt, Cauſæ Patronorum informationem. Nos ipſi quoque, præſentibus Conſultoribus, Cardinalibus expoſuimus, quidquid eorum ſuffragiis continebatur; dimiſſiſque, uti moris eſt, ab Aula Congregationis memoratis Conſultoribus, ſuffragia audivimus Cardinalium: omnibuſque ſedulo perpenſis, deprehendimus, unanimem fuiſſe ſententiam, quod binæ ſanationes, altera Hieronymæ Durighellæ ſecuta anno 1737., altera Antonii Blanchini ſecuta anno 1738. eſſent inter miracula recenſendæ a Deo patrata interceſſione Venerabilis Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI.

Huic ſententiæ Nos quoque adhærebamus: ſed ſenſum noſtrum tunc manifeſtum facere noluimus; ut videlicet novas preces ad Deum effunderemus, ipſum enixe rogantes, ut in re tam gravi Nobis auxilium ſuum, & lumen impertiri dignaretur, tum etiam ut ſecundis curis novo examine rem perpenderemus.

Poſt hæc, prædicta omnia, quæ explenda erant, explere curavimus: ſed, cum a Nobis fuerit animadverſum, continuationem obtentæ ſanitatis in utroque ſanato non fuiſſe ex Actis probatam, niſi uſque ad annum 1745., prædictæque continuationis probationem deeſſe non debere, & requiri uſque ad præſens tempus, in quo de miraculoſis ſanationibus judicium ferendum erat, literas dedimus ad Patriarcham Venetiarum una cum inſtructione, in qua ipſi demandavimus, ut ſanatos adhuc ſuperſtites, & in Civitate Venetiarum degentes, coram ſe vocari faceret, alioſque Teſtes de ipſorum ſanatione bene inſtructos examinaret, quorum ope Nobis notus eſſe poſſet ſtatus valetudinis tum Hieronymæ, tum Antonii una cum continuatione ſanitatis a die ſanationis uſque ad præſentem annum 1747.

Literæ ad Patriarcham datæ ſunt die 4. Februarii. Supervenerunt reſponſiones ſcriptæ die 4. Martii, quas una cum aliis documentis ad Nos tranſmiſſis, Thomæ Patriarchæ Hieroſolymitano Congregationis ſacrorum Rituum Secretario conſignamus conſervandas in ejuſdem Congregationis Archivo. Cumque ex eorum lectione conſtiterit, & conſtet, Hieronymam, & Antonium, poſt obtentam ſanationem, firmam,proſperamque valetudinem conſervaſſe uſque ad præſentem annum 1747., quacumque abrupta mora, rem eſſe expediendam exiſtimavimus.

Adeo-

Adeoque inhærentes ſuffragiis tum Conſultorum, tum Cardinalium, declaramus, inter Miracula tertii generis a Deo patrata interceſſione Venerabilis Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI eſſe recenſendam inſtantaneam ſanationem Hieronymæ Durighellæ ab habituali ſcorbutico morbo, quem diriſſimæ convulſiones, maligna ulcera, & alia peſſima ſymptomata ſunt comitata, quibus per plures annos vexata eſt, ita ut quatuor ultimos decumbens in lecto miſerabiliter tranſegerit, & inſtantaneam ſanationem Antonii Blanchini pueri ſeptennis ab incurabili, & antiquato morbo comitiali, quo ſæpiſſime ſingulos dies uſque ab ipſa nativitate miſerrime laboraverat.

Præſens autem Decretum approbationis dictorum Miraculorum Nos ipſi quoque propriis manibus conſignamus memorato Thomæ Patriarchæ, ipſi mandantes, ut illud in ejuſdem Congregationis Regeſta inſeri curet. Et hæc omnia a Nobis expleta ſunt die 23. currentis menſis Aprilis anni 1747. die Dominica poſt celebratum Sacrum in Oratorio Collegii Clementini ſub cura Patrum Congregationis Somaſchæ degentis, ſacraque Communione refectos ejuſdem Collegii Alumnos, Deum Optimum Maximum humillime deprecantes, ut qui pueritiam noſtram in eodem Collegio ſub eorumdem Patrum educatione tranſegimus, & juvenilem, & virilem ætatem dum in minoribus Advocati Conſiſtorialis, & deinde Promotoris Fidei munere fungentes, operam utcumque noſtram in hac eadem Cauſa impendimus, ad Summum Pontificatum licet immerentes evecti, ultimamque ſenectutem ingreſſi, formalis Beatificationis judicium complere valeamus. Datum hac die 23. Aprilis 1747.

D. F. Card. Tamburrinus Præfect.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.C. Secretarius.

X. DECRETUM

In Cauſa Beatificatoinis, & Canonizationis

VEN. SER. DEI HIERONYMI ÆMILIANI

Quamqnam in Cauſa Beatificationis Ven. Servi Dei Hieronymi Æmiliani decretum ſuperius expoſitum edidiſſemus, quo duo miracula tertii generis approbaveramus; ut tamen ad ejus Beatificationem tuto procederemus, non modica ſupererat ſuperanda difficultas. Cum enim ejus cauſa proceſſiſſet per viam ordinariam non cultus; decretum autem approbativum virtutum editum a Clemente XII. innixum diceretur probationibus ſubſidiariis; obſtare videbatur decretum noſtrum editum die 23. Aprilis 1741. quo ſtatuimus, non duo, ſed quatuor requiri miracula pro Beatificatione

catione obtinenda in Cauſis Servorum Dei, quæ per viam non cultus proceſſerant, & in quibus per ſolos teſtes de auditu approbatæ fuerunt Virtutes. Verum cum legitime nobis conſtiterit, in Proceſſibus tum Ordinaria, tum Apoſtolica auctoritate confectis teſtes de viſu inventos eſſe, qui de Virtutibus teſtarentur; die 5. Auguſti 1547. ſequens edidimus decretum, quo declaravimus Cauſam præfati Servi Dei non eſſe ſub memorata noſtra lege comprehenſam, adeoque duo ſufficere miracula ad obtinendam ejuſdem Servi Dei Beatificationem.

En Decretum.

DECRETUM

SUMMI PONTIFICIS BENEDICTI PP. XIV.

IN CAUSA VENETA, SEU MEDIOLANEN.

Beatificationis, & Canonizationis

VENERABILIS SERVI DEI HIERONYMI ÆMILIANI

Fundatoris Congregationis Somaſchæ.

IN Generali Congregatione Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 22. Januarii currentis anni ſuper pluribus Miraculis, quæ interceſſione Venerabilis Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI Fundatoris Congregationis Somaſchæ patrata dicebantur, poſt perlecta Conſultorum, & audita Cardinalium ſuffragia, non ſolum palam ediximus, Nos eſſe proclives duorum miraculorum approbationi, prout etiam demonſtravit eventus, adhibitis quippe ſecundis curis, & privato ſtudio inſtaurato, nonnulliſque novis peractis diligentiis, & quod caput eſt, ſæpius implorato Divino auxilio, die tandem 23. Aprilis currentis pariter anni Decretum edidimus, in quo bina Miracula approbavimus;

Verum etiam in prædicta Congregatione addidimus, quod, obtenta duorum Miraculorum approbatione, non modica ſupererat ſuperanda difficultas, ut tuto procedi poſſet ad Beatificationem Ven. Dei Servi, cum enim ejus Cauſa proceſſiſſet per viam ordinariam non cultus, & Decretum virtutum approbativum, editum a felicis recordationis Clemente XII. Prædeceſſore noſtro die 25. Auguſti 1737. innixum diceretur probationibus ſubſidiariis, Teſtibus videlicet tantum de auditu, & Hiſtoricis, aliiſque validis adminiculis, obſtare videbatur Decretum noſtrum editum die 23. Aprilis 1741., in quo ſtatuimus, non duo, ſed quatuor requiri Miracula pro Beatificatione obtinenda in Cauſis Servorum Dei, quæ per viam non Cultus proceſſerant, in quibus virtutes fuerunt approbatæ per ſolos Teſtes de auditu.

Et ad omnia de medio tollenda, quæ favere poſſent Poſtulatorum intentioni, quos bene prævidebamus omnem lapidem moturos, ut præſentem Cauſam a cenſura noſtri Decreti ſubtraherent, tum in memorata Congregatione, tum ipſis Poſtulatoribus, qui

poſt

poſt Congregationem ad Nos acceſſerunt, manifeſtum fecimus, nihil eorum intentioni prodeſſe poſſe, ſi aſſererent, Cauſam proceſſiſſe quidem per viam non Cultus, ſed ex reſcripto felicis recodationis Benedicti XIII. edito die 16. Aprilis 1726. eam fuiſſe æquiparatam Cauſis procedentibus per viam caſus excepti, quod ipſum fuit confirmatum a Congregatione particulari die 17. Septembris 1730. annuente felicis recordationis Clemente Papa XII. in quibus Cauſis etſi Virtutes approbentur per ſolos Teſtes de auditu,quatuor quidem miracula in noſtro Decreto edito die 23, Aprilis 1741. requiruntur, ſed non pro obtinenda Beatificatione, quæ modo tantum petitur in Cauſa Ven. Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI, ſed pro obtinenda Canonizatione, pro qua in præſenti nulla promovetur inſtantia; quidquid enim factum eſt a Benedicto XIII. factum eſt communicato nobiſcum conſilio, qui tunc in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, & quidquid reſolutum fuit in Congregatione Particulari die 17. Septembris 1730., reſolutum fuit nobis ad cardinalitiam dignitatem evectis, præſentibus, & ſuffragantibus, qui teſtari poſſumus, & teſtamur, hanc unam fuiſſe tum Benedicti, tum particularis Congregationis intentionem, ut in cauſa Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI ſuper puncto Virtutum, attentis nonnullis circumſtantiis hic inutiliter non repetendis procederetur per probationes ſubſidiarias, uti procedebatur in Cauſis, procedentibus per viam Caſus excepti; in Congregationibus quippe præcedentibus, & in quibus actum fuerat de Virtutibus Servi Dei, nonnulli dubitaverant, an, procedente Cauſa per viam non cultus, probationes tantummodo ſubſidiariæ poſſent admitti, & earum ope reſponſum edere ſuper Virtutibus, uti paſſim fiebat in Cauſis procedentibus per viam Caſus excepti; quibus præſuppoſitis unuſquiſque facili negotio deprehendere poteſt, vim reſponſionis quocumque carere robore, & efficacia.

Quo eodem defectu tandem diximus laboraturam eſſe reſponſionem forte dandam, & ex eo petitam, quod Cauſa Ven. Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI utpote introducta longe ante annum 1741. quo a nobis Decretum editum eſt, ſub eodem comprehenſa dici non poſſet, cum noſtræ intentionis fuerit, quod decretum nedum futuras, ſed etiam Cauſas longe ante introductas comprehenderet, expectantes tamen perfectionem ſuam, & complementum a facto futuro finalis determinationis, prout ea eſt, de qua nunc agitur, quod a variis exemplis in noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum* relatis comprobavimus.

His admoniti Poſtulatores, ſecurioremque viam ingreſſi, iterum ad Nos acceſſerunt, exponentes, fuiſſe quidem anteactis temporibus ſemper reputatum, quod in Cauſa Servi Dei deficerent omni-

omnino Teſtes de viſu, quapropter nobis, dum in minoribus eſſemus, Advocati Conſiſtorialis officio fungentibus, nec adhuc honeſtatis Promotoris Fidei officio, demandata fuit provincia, quam pro virium noſtrarum tenuitate adimplere curavimus, demonſtrandi, ſufficere etiam in dubio virtutum Teſtes de auditu adminiculatos in Cauſa, in qua tarditas compilationis Proceſſuum, non ex malitia, aut fraude Poſtulatorum, ſed aliis legitimis rationibus contigerat, prout erat ea Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI, ipſique præterea Poſtulatores id adeo certum exiſtimabant, ut ſupplices porrexerint Summis Pontificibus preces, ut obtinerent, prout obtinuerunt, ut in Cauſa Servi Dei ſuper dubio Virtutum Teſtes de auditu adminiculati admitterentur, uti paſſim admittebantur in Cauſis Servorum Dei procedentibus per viam cultus immemorabilis ſuper dubio Virtutum, ſed revera rem non ita ſe habuiſſe, cum tempore abſentiæ noſtræ ab Urbe majori diligentia perlectis, perpenſiſque Proceſſibus tum auctoritate Ordinaria, tum Apoſtolica confectis, plures Teſtes de viſu de Virtutibus teſtantes inventi ſint, iidemque fuerint exhibiti, cum coram felicis recordationis Clemente Papa XII. actum eſt de Virtutibus Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI.

Potuiſſemus, & forte etiam debuiſſemus dictis Poſtulatorum præſtare fidem; in Decreto quippe edito ab eodem Prædeceſſore noſtro die 25. Aug. 1737. Virtutes Servi Dei approbante dictum fuit, *Conſtare de Virtutibus*, qui reſcribendi modus indicat, non fuiſſe Virtutes approbatas dependenter a ſolis Teſtibus de auditu adminiculatis, in hoc etenim rerum ſtatu reſponſum fuiſſet, *ita conſtare de Virtutibus, ut tuto procedi poſſit ad examen Miraculorum*, prout a Nobis fuse demonſtratum eſt in noſtro citato Opere *de Canonizatione Sanctorum*, ſed cum in re tanti momenti nulla unquam diligentia uti ſuperflua traduci poſſit, ad Nos deferri juſſimus tum Proceſſus, tum Scripturas Congregationi exhibitas, cum in ea agebatur de Virtutum approbatione.

Juſſu itaque noſtro tum Proceſſibus, tum Scripturis ad Nos delatis, cum in Proceſſu Apoſtolico Mediolanenſi confecto de anno 1624. Teſtem de viſu, conſtitutum in ætate annorum centum, examinatum viderimus, aliumque Teſtem pariter de viſu examinatum in Proceſſu Apoſtolico Bergomenſi, conſtitutum in ætate annorum nonaginta quinque, & in Proceſſu Ordinario Somaſchenſi alium Teſtem de viſu conſtitutum in ætate annorum octoginta quinque, & in eodem Proceſſu alium Teſtem de viſu conſtitutum in ætate annorum octoginta duorum, & in Proceſſu Ordinario Somaſchenſi, ſive Mediolanenſi Teſtem de viſu conſtitutum in ætate annorum octoginta, & in Proceſſu Ordina-

rio Comenſi alium Teſtem conſtitutum in ætate annorum nonaginta.

Cumque præterea a Nobis animadverſum ſit, memoratos Ordinarios Proceſſus fuiſſe in proceſſum Apoſtolicum compulſatos, eorumque validitatem fuiſſe diſcuſſam, & approbatam in Congregatione die 17. Julii 1734., & primos quatuor Teſtes fuiſſe Congregationi exhibitos, cum de Virtutibus Servi Dei agebatur, & omnes demum Teſtes de geſtis Servi Dei teſtari, cum, abjectis Seculi pompis, omnibus omnia factus eſt, & orphanos undique collectos in unum congregare incæpit, ut eos Chriſto lucrifaceret, laboribuſque, vigiliis, atque jejuniis, operibuſque piis ſe Deo mancipavit.

Ex his omnibus in eam ſententiam adducti ſumus, ut, ſalvo ſemper Decreto a Nobis edito anno 1641. fidenter edere poſſimus, prout in præſenti edimus, Decretum, per quod declaramus, cauſam Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI, quæ proceſſit per viam non cultus, non eſſe comprehenſam ſub lege, quæ quatuor expoſcit Miracula, ut ad Beatificationem procedatur in Cauſis Servorum Dei, in quibus Virtutes fuerunt approbatæ *ex Teſtibus tantum de auditu quandoque a videntibus quandoque non, & quorum fides roborata eſt adminiculis ad faciendam viro prudenti, ac de re gravi judicaturo auctoritatem, & fidem idoneis*; ſed in dicta cauſa pro obtinenda Beatificatione bina Miracula ſatis eſſe debere, & alia duo, quæ ſupervenerint, eſſe neceſſaria, ut ad Canonizationem procedatur.

Examinandum juxta morem ſupererat dubium, an, ſtante duorum Miraculorum approbatione, tuto procedi poſſet ad Beatificationem, Nobiſque pariter exhibitæ fuerunt tum Fidei Promotoris Animadverſiones, tum Reſponſiones Poſtulatorum ſuper eodem dubio; ſed cum ex hoc noſtro Decreto quæcumque difficultas fuerit ſublata, Poſtulatores abſolvimus a prædicti dubii propoſitione, & Nos ipſi pronunciamus, tuto ad Beatificationem, ſtante approbatione duorum Miraculorum, procedi poſſe.

Tenuem hanc indulgentiam, & alia porro majoris momenti a Nobis præſtanda meretur Ordo Somaſchorum de Nobis optime meritus, meretur juſtitia Cauſæ tanto temporis ſpatio pluſquam ſufficienter diſcuſſa, meretur denique inſignis Poſtulatorum obedientia, qua Decretis Urbani VIII. debitum obſequium præſtantes ab Altaribus amoverunt Servi Dei Imagines, & quemcumque publicum Cultum inhibuerunt, etſi ſcientibus, & tolerantibus Ordinariis præſtitum ſpatio fere centum annorum ab iiſdem Decretis præſervato, & ſubinde denegatæ Cultus reintegrationi acquieverunt, poſtquam pro ea humillime inſteterant, Cauſamque proſecuti ſunt per viam non Cultus: quæ omnia enarrantur in noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum*. Hoc

Hoc autem noſtrum Decretum Secretario Congregationis Sacrorum Rituum conſignamus, ut illud inter acta ejuſdem Congregationis referat. Datum apud Sanctam Mariam Majorem die 5. Auguſti 1747. Pontificatus noſtri Anno Septimo.

D. F. Card. Tamburrinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus S.R.C. Secret.

XI. DECRETUM

In Cauſa Beatificationis Venerabilis Servi Dei

PATRIS JOSEPH A MATRE DEI

Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Fundatoris.

IN Congregatione Generali Sacrorum Rituum habita coram Nobis die 23. Aprilis 1748., poſt felicem ſucceſſum Congregationis Antepræparatoriæ, & Præparatoriæ, propoſitum fuit, in Cauſa Ven. Servi Dei P. Joſeph a Matre Dei Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Fundatoris, dubium: an, & de quibus miraculis conſtaret in caſu &c. & ad effectum &c. Nos, lectis Conſultorum ſuffragiis, auditiſque verbalibus Poſtulatorum informationibus, & Cardinalium ſuffragiis, licet comperiſſemus unanimem eſſe eorum ſenſum in approbandis ſecundo, & tertio inter propoſita miracula; diſtulimus tamen de more noſtrum definitivum edere reſponſum. Tandem ſecundis adhibitis curis, Deique ope enixe implorata, die 10. Maji ejuſdem anni, poſt Sacrum in domeſtico noſtro Sacello celebratum, ſequens edidimus decretum, quo memorata duo miracula in tertio genere approbavimus.

DECRETUM

SUMMI PONT. BENEDICTI PAPÆ XIV.

In Cauſa Romana Beatificationis, & Canonizationis

VEN. SERVI DEI PATRIS JOSEPHI A MATRE DEI

Cleric. Regul. Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Fundatoris

Super Dubio, An, & de quibus Miraculis conſtet in caſu &c.

CAuſa Beatificationis Venerabilis Servi Dei Patris JOSEPH A MATRE DEI Clericorum Regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Fundatoris, pro qua, dum de ejus heroicis Virtutibus agebatur, in minoribus Advocati conſiſtorialis munere fungentes, qalemcumque operam noſtram præſtitimus, in qua, tranſlati ad officium Fidei Promotoris, non exiguos certè labores ſuſtinuimus, ut prædictæ Virtutes accurate diſcuterentur, in qua demum, ſublatis oppoſitis difficultatibus, favorabile noſtrum tulimus pro Virtutum excellentia, ſeu heroicitate ſuffragium, poſtquam evecti ad Cardinalatus dignitatem interfuimus Congregationi Gene-

rali Sacrorum Rituum habitæ coram felicis recordationis Benedicto Papa XIII noſtro Benefactore die 7. Septembris 1728., qui Decretum edidit, in quo pronuntiavit, conſtare de Virtutibus heroicis Servi Dei, poſt lapſum tandem aliorum fere viginti annorum, in quorum decurſu compilati, recogniti, & approbati fuerunt Proceſſus auctoritate Apoſtolica confecti ſuper Miraculis, quæ ejus interceſſione a Deo patrata dicebantur, noſtrum, qui immerentes ad Eccleſiæ Catholicæ regimen a Deo vocati ſumus, tandem ſubiit judicium in Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 23. præteriti menſis Aprilis, in qua, juxta morem, præmiſſis duabus Congregationibus Antepræparatoria, & præparatoria, diſputationi propoſitum fuit Dubium ſequens; *An, & de quibus miraculis conſtet in caſu, & ad effectum, de quo agitur*. Antequam autem ad eam Congregationem accederemus, Poſtulatorum, Fideique Promotoris ſcripta, nec non ſuffragia perlegimus triginta Conſultorum Congregationis, ſcriptis exarata; audivimus verbales informationes Poſtulatorum; & Congregationem ingreſſi, auribus excepimus luculenta ſuffragia ſexdecim Cardinalium. Et licet tum Conſultorum, tum Cardinalium ſuffragia in unam conſpiraſſent ſententiam, approbationis videlicet ſecundi, & tertii Miraculi inter propoſita a Poſtulatoribus, Noſque ipſi, noſtro privato ſtudio adducti, in eumdem ſenſum collimaremus; nullum tamen tunc definitivum reſponſum edidimus, tum ut divinam opem in re tanti momenti iteratis precibus imploraremus, tum ut ſecundis curis idem negotium novo examini ſupponeremus. Quibus tandem abundanter impletis, abruptaque quacumque alia mora, ut etiam Clerici Regulares Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, alumni venerabilis Servi Dei, qui expleto in Urbe Capitulo Generali, ad ſuas quamprimum reverſuri regiones, certum favorabilis Decreti monumentum, ſpiritualem lætitiam tum ipſis, tum ſociis abſentibus allaturi, ſecum deferre poſſint, hac ipſa die, poſt celebratum in domeſtico noſtro Sacello Sacrum, accitis Secretario Congregationis Sacrorum Rituum, & Fidei Promotore, Decretum hoc, inter Acta Congregationis aſſervandum, edimus, in quo inhærentes ſuffragiis tum Conſultorum, tum Cardinalium, declaramus, conſtare de miraculoſa ſanatione in tertio genere, ſecundo loco propoſita, ſororis Chriſtinæ Ceccherinæ, quæ, contracta ex complicatione quamplurium internorum morborum anno 1733. ægritudine, eademque protracta uſque ad annum 1740. poſtquam immobilis ſpatio decem, & ſeptem menſium permanſerat, ejuſque ſanitas fuerat a Medicis proclamata, invocato Dei Servo, incontinenti nedum liberata fuit a doloribus, quibus angebatur, ſed, ſtupentibus omnibus, libero greſſu, viribuſque recuperatis proceſſit, & cetera

tera

tera peregit, perinde ac ſi nullo morbo vexata fuiſſet, & in eadem firma valetudine uſque ad præſens permanſit; necnon Conſtare de miraculoſa ſanatione in tertio genere, tertio loco propoſita, Margaritæ Tanteri, quæ, communi Medicorum, & Chirurgorum judicio, aneuriſmate ſenſibus obvio, & ab ipſis reputato inſanabili, laborans, poſtquam, ab anno 1729. uſque ad annum 1739. graviſſimis ſymptomatibus laboraverat, & ab anno 1734. uſque ad annum 1739. in lecto decubuerat, nullis per totum dictum tempus adhibitis remediis, invocato Dei Servo, læta, & bene valens, recuperatis momento viribus, e cubili ſurrexit, & accedente perfecta aneuriſmatis ſanatione, paucas poſt horas iterum a cubili ſurgens, ad quod, ut ſomnum caperet, reverſa fuerat, ſe perfecte ſanatam comprobavit, ea omnia faciendo, quæ feciſſet, ſi nullo morbo affecta fuiſſet, in quo felici ſtatu etiam ex poſt, & uſque ad præſens perſtitit. Datum hac die 10. Maii 1744.

D. F. Carb. Tamburrinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

Th. Patriarcha Hieroſolymitanus Secret.

CAPUT VII.

Bullæ Canonizationis, & Brevia Beatificationis.

Poſtquam Divina largitate ad Apoſtolicam Sedem, licet immerentes, evecti ſumus, plures Canonizationis Bullas, & plura Beatificationis Brevia edidimus, ut honoris, quo Sancta Mater Eccleſia homines heroica morum ſanctimonia præſtantes, ac miro prodigiorum fulgore nitentes proſequitur, perennis, atque authenticis firmata documentis extet recordatio. Canonizationis quidem Bullæ ſunt omnino ſex. Earum prior edita a Nobis eſt die 5. Maji 1742. pro Canonizatione S. Eliſabethæ Luſitanorum Reginæ, quam licet Urbanus VIII. ſolemni ritu Sanctorum faſtis adſcripſiſſet, decretalem tamen Epiſtolam, qua de hujuſmodi Canonizatione poſteris conſtaret indubie, non evulgaverat. Noſtram hanc Conſtitutionem inſeremus tom. 7. pag. 95, Aliæ quinque Literæ decretales editæ a Nobis ſunt pro Canonizatione Beatorum Fidelis a Sigmaringa Ordinis Minorum S. Franciſci Capuccinorum, Camilli de Lellis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis Fundatoris, Petri Regalati Min. Obſervan. S. Franciſci, Joſephi a Leoniſſa Ordinis Minorum S. Franciſci Capuccinorum, & Catharinæ de Ricciis Sanctimonialis Profeſſæ Ordinis S. Dominici, quos anno Reparatæ Salutis 1746. Pontificatus noſtri anno ſexto, die 29. Junii SS. Apoſtolis Petro, & Paulo hujus Almæ Urbis Principalibus Patronis dicata, in Baſilica Vaticana maximo ſpectatorum concurſu ſolemniter inter Sanctos adnumeravimus. & ſuper hac noſtra definitiva ſententia Literas Apoſtolicas

cas in forma Bullæ expediri decrevimus. Illarum exemplar extat tom.5. a pag.516. In eo etiam pag. 4. 5. 6. 15., & 16. habentur decreta, quæ pro eorumdem Beatorum Canonizatione antea ediderамus, Cum itaque hæc, aliaque plura ad memoratam Canonizationem ſpectantia fuſe ibidem ſcripta ſint, in hac Collectione ab iis repetendis abſtinemus. Quatuor tantum hacte nus Beatificationis Servorum Dei Literæ in forma Brevium a Nobis Emanarunt. Eas hic ſubnectimus una cum decretis antea editis, quibus declaratum a Nobis fuerat ad eorumdem Servorum Dei Beatificationem tuto deveniri poſſe, & quibus memoratas literas in forma Brevium expediri juſſeramus. In his recenſendis temporum ordinem ſervabimus.

Pro Beatificatione Ven. Servi Alexandri Saulii.

DECRETUM

Alerien., ſeu Papien. Beatificationis, & Canonizationis

VEN: SERVI DEI ALEXANDRI SAULII

Ex Clerico Regulari Congregationis Sancti Pauli, Barnabitarum nuncupatæ, Epiſcopi Alerien., & deinde Papien.

CUm alias, habita ſolitis cum Præparatoriis triplici Congregatione Generali Sacrorum Rituum, prima ſub die 9. Decembris 1732. ſuper Dubio virtutum in Cauſa Venerab. Servi Dei Alexandri Saulii ex Clerico Regulari Congregationis S. Pauli, Barnabitarum nuncupatæ, Epiſcopi Alerien., ac deinde Papien., fel. rec. Clemens Papa XII. die Nativitatis Domini 25. ejuſdem Menſis, & Anni declaraverit -- *Conſtare de Virtutibus Theologalibus, & Cardinalibus, aliiſque annexis in gradu heroico, in caſu, & ad effectum &c.*.. Secunda vero ſub die 27. Septembris Anni proxime præteriti 1740. ſuper Dubio Miraculorum ad ejus interceſſionem a Deo patratorum, Sanctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS Papa XIV. die Converſionis Sancti Pauli prædictæ Congregationis Patroni 25. Januarii currentis Anni 1741. duo ex illis in tertio genere approbaverit; videlicet Sextum: *Fr. Laurentii Mariæ Obez Laici Profeſſi ejuſdem Congregationis Septuagenarii, qui cum ex Febri Maligna, & Puſtulis animam jam ageret, ſuperpoſito Ven: Epiſcopi Rocheto, ſtatim ſanatus eſt die* 31. *Auguſti* 1674. Et Decimum: *Caroli Bertol Militis Sexagenarii, qui ut lethali pro Febre Rocheti ejuſdem impoſitione depulſa gratias ageret, ad Ven: Epiſcopi Sepulchrum in ſella geſtatoria delatus, ac ſuper lapidem ſtratus a ſexennali etiam crurium debilitate liberatus, repente ſurgens, Domum ſuis pedibus rediit die* 12. *Decembris* 1678. Ac tertia demum ſub die 21. Martii proxime præteriti propoſito per Reverendiſſimum Dominum Cardinalem Sacripantem Dubio.. *An ſtante approbatione Virtutum, & duorum Miraculorum tuto procedi poſſet ad Beatificationem in caſu &c.* Omnes affirmative cenſuerint reſcribendum, idem Sanctiſſimus Reſponſo, ad implorandum interim ſuis, aliorum-

rumque precibus Cœleſte Lumen, tunc dilato, poſt ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium, accitis coram ſe R. P. Promotore Fidei (ſi quid ulterius haberet opponendum) Meque infraſcripto Sacræ Congregationis Secretario, ad majorem Dei gloriam, ac Eccleſiæ quidem univerſæ, ſed præſertim Ordinis tum Regularis, tum Epiſcopalis, quem tanta cum laude Servus Dei profeſſus eſt, ornamentum, ac decus, præſens Decretum Beatificationis Ven: Epiſcopi Alexandri Saulii per Literas in forma Brevis, & conſuetis cum Indultis in Baſilica Vaticana præſtituta in iiſdem Literis die ſolemni Ritu celebrandæ expediri, ac publicari mandavit. Hac die Dominica in Albis 9. Aprilis 1741.

F. I. A. Card. Guadagni Pro-Præfectus.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitaus Secret.

Beatificatio Servi Dei ALEXANDRI SAULII *ex Clericis Regularibus S. Pauli Barnabitis nuncupatis, primum Aleriæ, deinde Papiæ Epiſcopi.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

BEnignitatem Dei noſtri, & divitias bonitatis ejus in Servi Dei Alexandri Saulii, primum Aleriæ, deinde Papiæ Antiſtis virtutibus, ac meritis extollere, & prædicare, non religionis modo debitum eſſe ducimus officium; ſed nihil etiam intelligimus in hac temporum conditione eſſe opportunius, quam ut univerſis Chriſtifidelibus, & animarum maxime Paſtoribus uberiora ſuppetant ad imitationem exempla; atque in ejuſdem patrocinio, factiſque admirandis præſidia, ad pacem, tranquillitatem, & ſalutem tam inter Chriſtianos omnes, quam inter eos potiſſimum populos procurandam, quos ab illo per viginti, & amplius annos, non tamquam ſolius Aleriæ Epiſcopo, ſed totius Corſicæ Apoſtolo, olim ſalutaribus monitis, ac legibus inſtructos, & moribus correctis, extinctis odiis, conciliatis animis, reformatiſque Clericis, viam mandatorum Dei currere edoctos ipſa rerum humanarum,divinarumque perturbatio jamdudum inibi exorta a tradita ſanctiſſima diſciplina alienos tenet. Ea propter inter præcipuas partes Apoſtolici muneris, quod altiſſimo Divinæ ſapientiæ conſilio infirmitati noſtræ impoſitum eſt, illam miniſterio noſtro rite, ſancteque obeundo magis congruentem reputamus, ut ad cæleſtem Nobis promerendam opem ſtudeamus, quantum Nobis ex alto conceditur, ad omnipotentis Dei gloriam, Catholicæ Eccleſiæ decus, bonumque Chriſtiani populi exemplum, promovere cultum,& venerationem ejuſdem Servi Dei, qui pueritiæ curriculo ſumma cum pietatis,& doctrinarum laude confecto, ſeverio-

rioris diſciplinæ Inſtitutum in Congregatione Clericordm Regularium S. Pauli Barnabitarum nuncupata amplexus, omnium Religioſarum virtutum ſplendore longe, lateque præfulſit, & ad Paſtorales ovium ſibi commendatarum curas evocatus, ita ſe geſſit, ut optimi Paſtoris officio perfunctum a Paſtornm Principe Jeſu Chriſto æterna mercede donatum fuiſſe non dubitemus. Cum igitur mature, diligenterque diſcuſſis, atque perpenſis per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſibus de Apoſtolicæ Sedis licentia confectis ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus tam Theologicis, quam moralibus, in gradu heroico, quibus idem Servus Dei Alexander Saulius multipliciter claruiſſe, necnon miraculis, quæ ad ejus interceſſionem, & ad manifeſtandam hominibus ipſius ſanctitatem, a Deo patrata fuiſſe aſſerebatur; eadem Congregatio coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu, unaque voce cenſuerit, poſſe, quandocumque Nobis videretur, prædictum Servum Dei Beatum declarari cum conſuetis Indultis; hinc eſt, quod Nos piis, atque enixis quamplurimorum Ven.Fratrum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon dilectorum Filiorum Magiſtratuum, Procerum, & populorum, Italiæ præſertim, ac totius inſuper antedictæ Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli ſupplicationibus (quas olim etiam humiliter datas fel. record. Prædeceſſoribus noſtris Innocentio Papæ X. clar. mem. Ferdinandus Romanorum Rex in Imperatorem electus, Clementi Papæ X. bon. mem. Emmanuel Sabaudiæ Dux, & Innocentio Papæ XI. Coſmus itidem bon. mem. Etruriæ ſibi ſubjectæ Magnus Dux, piarum ſuarum precum acceſſione roboraverant, & fel. pariter record. Clementi Papæ XII. itidem prædeceſſori noſtro cariſſima in Chriſto Filia noſtra Maria Amalia utriuſque Siciliæ, & Jeruſalem Regina illuſtris, ac Nobis ipſis nuper dilecti Filii nobiles viri Dux, & Reſpublica Januenſis renovarunt) Nobis ſuper hoc humiliter porrectis benigne inclinati, de ſupradictæ Congregationis conſilio, & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut idem Dei Servus Alexander Saulius in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur. Imagines quoque radiis, ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo quotannis die vigeſima tertia menſis Aprilis recitetur Officium, & Miſſa de Communi Confeſſoris Pontificis cum Oratione a Nobis approbata juxta rubricas Breviarii & Miſſalis Romani; Porro recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus dumtaxat in univerſa Congregatione eorumdem Clericorum Regularium S. Pauli Barnabitarum, in civitate Mediolanenſi, ubi natus, & Regularem emiſit Profeſſionem, in dioeceſi-

ceſibus tam Alerienſi, quam Ticinenſi, quibus Epiſcopus præfuit, & in civitate Januenſi, unde originem duxit, & ubi adhuc ejus nobilis gens, & familia perſtat, ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus tam Secularibus, quam Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quantum ad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad eccleſias, in quibus feſtum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce litteris, & quoad Indias a die, quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando, in eccleſiis Congregationis civitatum, & diœceſum antedictarum ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio, & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam in baſilica noſtra S. Petri in Vaticano de Urbe celebrata fuerint eadem ſolemnia ipſa die 23. currentis menſis Aprilis, pariter celebrandi facimus poteſtatem; non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus, & ubique, tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 23. Aprilis 1741. Pontificatus noſtri anno primo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

Pro Beatificatione Ven. Servi Dei Camilli de Lellis

DECRETUM

Romana, ſeu Theatina Beatificationis, & Canonizationis.

VEN. SERVI DEI CAMILLI DE LELLIS

Fundatoris Clericor. Regular. Miniſtrantium Infirmis.

CUm, paulo poſt Servi Dei obitum die 14. Julii 1614., factis auctoritate Ordinariorum Proceſſibus, & per clar. mem. Card. Millinum in Congregatione Sacrorum Rituum relatis, fel. rec. Urbanus Papa VIII. anno 1625. ſignata Commiſſione introductionis, manum Cauſæ appoſuerit; conſtructiſque mox, & per cl. mem. Card. Sacchettum relatis Proceſſibus auctoritate Apoſtolica in ſpecie, ſan. mem. Alexander Papa VII. die 7. Sept. 1662. ſignaverit Commiſſionem reaſſumptionis Cauſæ in ſtatu, & terminis, in quibus tunc reperiebatur; ſubindeque Sacra eadem Congregatio die 31. Julii 1665. referente clar. mem. Card. Aldobrandino, reſcripſerit: *Conſtare de ſufficienti paritione Decretis ſan. mem. Urbani VIII. ſuper non cultu, & procedi poſſe ad ulteriora in Cauſa*; & die 21. Apr. 1668., ad relationem clar. mem. Card. Roſpiglioſii: *Conſtare de Validitate Pro-*

ceſſuum Theatini, Neapolitani, Januenſis, Florentini, Bononienſis, Mantuani, Peruſini, & Romani auctoritate Apoſtolica ſuper inquiſitione ſpeciali confectorum, & Teſtes fuiſſe rite, & recte examinatos &c. ac die 16. Febr. 1669., audita relatione clar. mem. Card. Celſi: *Procedi poſſe ad ulteriora, ſtante reviſione Scripturarum, & Opuſculorum Ven. Servi Dei, in quibus nihil, quod retardare, & obſtare poſſit, repertum fuit*; præmiſſiſque deinceps pluribus, etiam quam fieri ſoleat, Congregationibus Antepræparatoriis, & Præparatoriis tum ſuper Virtutibus, tum ſuper Miraculis, tandem die 15. Junii 1728. in Congregatione Generali coram fel. rec. Benedicto Papa XIII., propoſito per clar. mem. Card. Origum Dubio Virtutum, auditoque in ſcriptis, & in voce ſuper hoc, atque alias non ſemel ſuper Ordinatoriis judicii Sanctiſſimo Domino Noſtro, tunc S. Fidei Promotore, die 24. ejuſdem menſis prodierit Decretum: *Conſtare de Virtutibus tam Theologalibus, ſcilicet Fide, Spe, & Charitate, quam Cardinalibus, Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque reſpective annexis in gradu heroico, in caſu, & ad effectum, de quo agitur*; atque in ſimili Congregatione coram SS. D. N. BENEDICTO PAPA XIV. die 26. Sept. 1741., propoſito per Eminentiſſimum D. Card. Bellugam Dubio Miraculorum, Sanctitas Sua die 13. Novembris proxime præteriti declaraverit. *Ex novem propoſitis Miraculis conſtare de duobus in tertio genere, nimirum de* Sexto: *Catharinæ Macironiæ Puellæ undennis a ſeptimeſtri polypo ulceroſo, ac fœtido, ſimul ac ſubucula olim a Servo Dei geſtatæ fila duo ægris naribus admota ſunt, dolore omni protinus ceſſante, nulloque morbi relicto veſtigio ſanatæ, Viterbii in Monaſterio S. Catharinæ Ord. Præd., ubi educabatur; exeunte Novembri* 1728.; *ac* Nono: *Catharinæ Dondolæ annorum circiter triginta, quæ ſexto graviditatis menſe maligna febri, non pleuram modo, ſed & pulmones inflammante, totumque guttur ulcerante, in ſupremo vitæ, ac mortis agone conſtitutæ, ad ſimplicem hauſtum Aquæ commiſtæ pulvere Cubiculi Servi Dei, ac dum illi commendaretur, anima porrectæ, abjecto prorſus omni morbo, quin & viribus receptis ſurgere, ſtatim potuit, ſanam ſe clamitans, ac probans, Romæ die 28. Januarii* 1736., ac poſtremo, die 13. Ianuarii nuper elapſi, delato per eumdem D. Cardinalem, coram eodem Sanctiſſimo in Congregatione Ordinaria Sacrorum Rituum, ſed cum interventu Conſultorum quoad hoc, Dubio: *An ſtante approbatione Virtutum, & duorum poſt obitum Servi Dei Miraculorum, tuto poſſet procedi ad ejus Beatificationem in caſu &c.* omnes *affirmative* cenſuerint reſpondendum: Sanctitas Sua, hujuſmodi Reſponſo, adcœleſte interim Lumen ſuis, aliorumque precibus implorandum, tunc dilato; nunc poſt Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, accitis coram ſe R. P. Promotore Fidei (ſi quid ulterius haberet opponendum) meque infraſcripto Secretario, Sacræ Congregationis Sententiam appro-

probando, ad majorem Dei Gloriam, atque Ordinis a Ven. CAMILLO DE LELLIS fundati, & Eccleſiæ Dei valde utilis, non ornamentum modo, ſed & incitamentum, præſens Decretum Beatificationis ejus per Literas in forma Brevis, & conſuetis cum Indultis in Baſilica Vaticana præſtituto in iiſdem Literis die ſolemni Ritu celebrandæ expediri, ac publicari mandavit infraſcripta die Purificatæ Virgini Sacra: qua nimirum ille anno 1575. Divinæ Gratiæ lumine ex improviſo illuſtratus, ad bonam vivendi frugem mirabiliter converſus perhibetur. Die 2. Febrnarii 1742.

Fr, Io: Antonius Card. Guadagni Pro Præfectus.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

B R E V E

Beatificationis Beati CAMILLI *De* LELLIS *Fundatoris Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis.*

BENEDICTUS PP. XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN virtutibus, rebuſque a Servo Dei CAMILLO DE LELLIS Congregationis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis Fundatore ad Divini honoris cultum promovendum, augendumque, & ad opportuna procurandæ animarum Chriſtifidelium ſaluti commoda, ac remedia comparanda præclare geſtis, in quibus magnificata eſt dextera Excelſi, & ampliſſime triumphavit virtus Spiritus Sancti, Divina ipſius miſericordiarum Patris, qui mirabilis eſt in Servis ſuis, opera revelare, & confiteri non ſolum honorificum, ſed in hac potiſſimum aſpera temporum conditione ſalutare etiam, ac neceſſarium eſſe ducimus, ut & univerſi Chriſtifideles benignitatem Dei noſtri, & divitias bonitatis ejus prædicantes, nova, atque uberrima habeant ad imitationem exempla, & ipſe ſervus Dei meritis honoribus decoratus in terris, certa e cælis patrocinio ſuo in diebus noſtris impetret perpetuæ inter Chriſtianos Principes pacis, communis populorum tranquillitatis, & æternæ ſalutis auſpicia, atque præſidia. Erraverat ille quidem a ſemita, quam tenuerant Servi Dei, qua iter ad cæleſtem patriam intenditur, & ipſum fore perſecuturum capta quædam in nativitate auguria addicebant; ſed peculiari miſerentis Dei providentia in viam rectam in ſolemni die Purificationi Beatæ Virginis Mariæ immaculatæ ſacra revocatum eadem replevit ſpiritus timoris Domini, ſpiritus conſilii, & fortitudinis, ut ejuſdem amoris igne accenſus, amare fleverit; atque arduum Chriſtianæ pœnitentiæ, & perfectionis ſtadium ingreſſus, cur-

riculum omnium virtutum, relicto aliis, atque ſui præſertim inſtituti alumnis ad præeuntem impigre ſectandum incitamento, confecerit, una a Bonorum omnium largitore Deo immortalis beatitudinis bravium accepiſſe, nullus ambigendi ſit locus. Quamobrem nihil ad ſupremum, graviſſimumque Apoſtolicæ ſervitutis in Catholicæ Eccleſiæ procuratione imbecillitati noſtræ per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam demandatum miniſterium rite,ſanctequé obeundum intelligimus eſſe aptius, aut magis idoneum, quam ut, quantum Nobis ex alto conceditur, ejuſdem ſervi Dei CAMILLI de republica Chriſtiana, atque hac alma Urbe noſtra, in qua maxime luculentiſſima ſuarum virtutum præſetulit ſpecimina, & mortali vitæ finem impoſuit, benemerentiſſimi cultum, & venerationem ad omnipotentis Dei gloriam, Catholicæ Eccleſiæ decus, & Chriſtiani populi utilitatem promoveamus. Cum itaque, mature, diligenterque diſcuſſis, atque perpenſis per Congregationem Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris ritibus Præpoſitorum proceſſibus de Apoſtolicæ Sedis licentia confectis, ſuper vitæ ſanctitate, & virtutibus tam Theologicis, quam moralibus in gradu heroico, quibus eumdem Servum Dei CAMILLUM DE LELLIS multipliciter claruiſſe, nec non miraculis, quæ ad ejus interceſſionem, & ad manifeſtandam hominibus ipſius ſanctitatem a Deo patrata fuiſſe aſſerebatur, eadem Congregatio coram Nobis conſtituta, auditis etiam Conſultorum ſuffragiis, uno ſpiritu, unaque voce cenſuerit, poſſe, quandocumque Nobis videretur, prædictum Servum Dei Beatum declarari cum conſuetis Indultis: Hinc eſt, quod Nos piis, atque enixis antedictæ Congregationis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis jamdudum ſæpius porrectis ſupplicationibus, quibus olim ſuas, & clar. mem. Hiſpaniarium Reges Catholici, tum Philippus III. tum Philippus IV. ad fel. rec. Paulum PP. V., Gregorium PP. XV., & Alexandrum PP. VII. prædeceſſores noſtros, & utriuſque ſexus Principes, ac Duces, nec non nobiles viri electi civitatis Neapolitanæ, aliique ex Ordine Eccleſiaſtico preces, & vota conjunxerant, Nobis nuper iterum porrectis benigne inclinati de ſupra dictæ Congregationis conſillo, & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus, ut idem Servus Dei CAMILLUS DE LELLIS in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus, & Reliquiæ Venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo quotannis die xv. menſis Julii recitetur Officium, & Miſſa de Communi Confeſſoris non Pontificis cum Oratione a Nobis approbata juxta rubricas Breviarii,& Miſſalis Romani. Porro recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus dumtaxat in univerſa Congregatione eorum-

rumdem Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis, & in civitate, ac diœceſi Theatina, ubi natus, ab omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus tam Secularibus, quam Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur, & quantum ad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad eccleſias, in quibus feſtum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce literis, & quoad Indias a die, quo eædem litteræ illuc pervenerint, inchoando; in eccleſiis Congregationis, civitatis, & diœceſis antedictæ ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio, & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam in baſilica noſtra S. Petri in Vaticano celeebrata fuerint eadem ſolemnia Dominica ſecunda poſt Paſcha Reſurrectionis D. N. IESU CHRISTI currentis anni MDCCXLII., pariter celebrandi facimus poteſtatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & ſigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis eadem prorſus fides ab omnibus, & ubique, tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die VII. Aprilis MDCCXLII. Pontificatus noſtrii anno ſecundo.

D. Card. Paſſioneus.

Pro Beatificatione Venerabilis Servi Dei HIERONYMI ÆMILIANI

CUm in Cauſa Beatificationis Ven. Servi Dei Hieronymi Æmiliani duo ex propoſitis miraculis approbata à Nobis fuiſſent; dubium ſupererat de more examinandum, an tuto procedi poſſet ad ejus Beatificationem. Verum nos in decreto edito die 5. *Auguſti* 1747. *quod ſuperius cap.*6. *d:er.* 10. *retulimus, a prædicti dubii propoſitione Poſtulatores abſoluimus, & tuto ad Beatificationem, ſtante duorum miraculorum approbation e, procedi poſſe pronunciavimus. Plures ad id cauſæ nos impulerunt, ſed potiſſimum inſignis Poſtulatorum obedientia, qua Decretis Urbani VIII. debitum obſequium præſtantes, ab altaribus amoverunt Servi Dei Imagines, & quemcumque publicum cultum inhibuerunt, etſi ſcientibus, & tolerantibus Ordinariis præſtitum ſpatio fere* 100. *annoram ab iiſdem decretis præſervato, & ſubinde denegatæ Cultus reintegrationi acquieverunt, poſtquam pro ea humillime inſteterant, Cauſamque per viam non cultus proſecuti ſunt. Sequentes proinde literæ in forma brevium pro ejus Beatificatione expeditæ ſunt.*

BEA-

BEATIFICATIO VEN. SERVI DEI HIERONYMI ÆMILIANI
Fundatoris Congregationis Somaſchæ
BENEDICTUS PAPA XIV.
Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

IN Caſtris Militantis Eccleſiæ Illi tantum contra infenſiſsimos hoſtes, elato crucis Vexillo triunphum agunt, & laurea donantur æterna, qui ad coercendos lapſæ naturæ impetus, arduum Chriſtianæ perfectionis iter, Chriſti ſanguine undequaque conſperſum, alacriter arripientes, violentiam, ne concidant, ſibi jugiter inferunt, atque inexpiabili, & pertinaci bello vitiis indicto, in obtinendis virtutibus fortiſsime decertant. Cum autem eorum cordibus penitus hæreant Apoſtoli monita, Chriſti oraculis comprobata, finem præcepti eſſe charitatem, adeo ut abſque illa, corpore vel flammis tradito, haberentur dubio procul tanquam æs ſonans, aut cymbalum tinniens, hoc maximum in lege mandatum, Spiritu Sancto Duce, quantum facere, enitique poſſunt, exequi, & exhaurire contendunt. In graviſsimo utriuſque diſciplinæ Inſtituto plurimum laboravit, & mirificè excelluit Venerabilis Dei Servus Hieronymus Æmilianus, qui lubricam juventutis viam ingreſſus, animum prava licentia infecit, moreſque liberiores Familiæ nobilitate auctos, confirmavit militia, cui nomen dederat, ut Venetæ Reipublicæ duriſsimo Cameracenſis fœderis bello implicitæ, tamquam Matri in extrema fortuna laboranti, opem ferret, utque Civis Togatus ex gente Patricia ob rem bene geſtam ampliſsimis honoribus cumularetur. Verum Arce Caſtri Novi in Marchia Tarviſina ab hoſtibus per vim expugnata, Hieronymus, qui ei tunc præerat, ferreis manicis, & compedibus devinctus, in fœdiſſimum carcerem conjectus eſt. Eo loci cum extrema quæque ſibi impendere animadverteret, acriores de æterna animæ jactura, quam de intercepta libertate, injecto mortis terrore, ſtimulos ſenſit, atque ex peccatorum conſcientia eos hoſtes potiſſimum pertimeſcere cœpit, qui ſe majori ſuppiicio dignum, vinculis æternis conſtrictum præcipitem in inferos agere poſſent. Attamen Beatiſſimæ Virginis ope, cui ſe plurimum commendaverat, incolumis factus, cæleſti ejus patrocinio, quam tunc repente aſſecutus eſt, ſempiterna beneficii memoria, retulit libertatem. Deinde Venetias repetens, depoſita toga, abdicatiſque Dignitatibus, nuntium ſeculo remiſit, chriſtianæ pœnitentiæ operibus, officiiſque pietatis uſquequaque addictus. Hinc miris, & ſuaviſſimis modis intus agente Divina Gratia, illico intellexit, dilectionem proximi, quæ legis plenitudo eſt, non ignavo, & inerti amore compleri, ſed in maximis rebus gerendis, & ſu-

B. Hieronymi vita & virtutes ſummatim referuntur.

ſuſtinendis totam verſari. Quamobrem pueros, qui ingenti numero, Parentibus ferro, fame, lueque ſublatis, per compita, & fora miſere vagabantur, Divino afflante numine, tecto ſua pecunia locato, idoneiſque Magiſtris conductis, incolumes recepit, ſervavitque. Neque huic tam eximiæ ſollicitudini finem fecit, ſed ceteris exemplar factus, id primus aggreſſus eſt, ut mulieres malæ famæ a turpi quæſtu ad pœnitentiam converſæ, intra ſepta Domus Fidelium eleemoſinis comparatæ, ad eluendas profligatiſſimæ vitæ maculas continerentur. Præterea Venerabilis Dei Servus, ne tot annorum labor pro animarum ſalute ſuſceptus, humanarum rerum vitio, quæ fluxæ ſemper, & caducæ eſſe ſolent, obſoleſceret, & interiret, novæ, Religioſæque Familiæ, in exiguo Bergomenſis Agri Oppido Somaſcha, unde nomen ſortita eſt, fundamenta jecit, ut quæ in publicam utilitatem ab ipſo fuerant inſtituta, firmis deinde radicibus defixa, & quod caput eſt, hujus Apoſtolicæ Sanctæ Sedis beneficio confirmata, conſtanter perſeverarent, & uſquequaque, quod, Domino incrementum largiente, evenit, propagarentur. Demum cum annos quinquaginta ſex inter vivos egiſſet, duobus ab hinc & amplius ſeculis, præclariſsimam vitam, diuturnis ſemper, magniſque laboribus diſtentam, cum pretioſa morte in conſpectu Domini commutavit. Tot itaque, tantiſque Viri meritis, longe, lateque fama pervulgatis, Proceſſus tum Ordinaria, tum Apoſtolica auctoritate pluribus in locis de Virtutibus, & Miraculis, ut inſtruerentur, curatum eſt. Quæ quidem virtutes, & Miracula apud tunc exiſtentes Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores primum, ut moris tunc temporis erat, excuſſa, ad tunc itidem exiſtentium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Congregationem Sacris ritibus præpoſitorum deinde pernoſcenda fuerunt tradita. At interim felic. recor. Urbani Papæ VIII. Prædeceſſoris Noſtri decretis intercedentibus, Cauſæ Poſtulatores ab inſtituto ceſſarunt, hujuſce S. Sedis auctoritati uſquequaque obſecuti. Triginta vero ab hinc circiter annis apud eamdem Cardinalium Congregationem (cum in minoribus conſtituti ejuſdem Cauſæ patrocinium ſuſcepimus) iterum de Virtutibus quæſtio redintegrata eſt, quas in poſterum pluries, diligenterque perpenſas, recol. me. Clemens Papa XII. Prædeceſſor quoque Noſter octavo Kalendas Auguſti 1737. ſuo Decreto approbavit, & in gradu heroico collocatas aſſeruit. Poſtmodum coram Nobis in hoc Supremæ dignitatis faſtigio quamquam immerito collocatis, ad Miracula deventum eſt, quorum duo, communibus tum eorumdem Cardinalium, tum memoratæ Congregationis Conſultorum curis, atque ſuffragiis perſpecta, diſcuſſa, atque approbata, nono Kalend. Maji Decreto noſtro firmavimus. Illud tandem inveſtigandum maxime ſupererat: Num Virtutibus, ac duo-

Congregationis Somaſchæ inſtitutio.

Cauſæ ſeries.

Digitized by Google

duobus tantummodo Miraculis probatis, idem Servus Dei Beatorum faſtis poſſet adſcribi. Verum rebus a Nobis accuratiſſime pervolutis, ultro, lubenterque aſſenſi ſumus, nuperoque Decreto noſtro ampliſſimo nonis Auguſti Cauſam abſolvimus. Quæ cum ita ſe habeant, precibus tum dilectorum Filiorum Nobilium Virorum, Ducis, & Dominii Venetorum, tum dilectorum etiam Filiorum Clericorum Regularium Congregationis de Somaſcha, paterna benignitate annuentes, de ſupradictæ Cardinalium Congregationis conſilio, & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus, ut idem Dei Servus Hieronymus Æmilianus in poſterum

Beatificatio.

BEATI nomine nuncupetur, ejuſque corpus, & reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in proceſſionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, ſeu ſplendoribus exornentur: ac de eo quotannis die octava Februarii, qua è vivis feliciter ceſſit, recitetur Officium, & Miſſa de communi Confeſſoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta rubricas Breviarii, & Miſſalis Romani. Porro recitationem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus tum in unverſa Clericorum Regularium hujuſmodi Congregatione, tum in Urbe Venetiarum, ubi Vir ille magnus primam lucem aſpexit, tum in memorato Oppido Somaſchæ, ubi ſupremum diem clauſit, tum in toto Bergomenſi territorio, ubi diu verſatus eſt, ab univerſis Chriſtifidelibus tam Secularibus, quam Regularibus, qui ad horas canonicas tenentur: & quantum ad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Eccleſias, in quibus Feſtum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce literis inchoando, in Eccleſiis Congregationis de Somaſcha, Civitatis, Oppidi, & territorii antedicti, ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio, & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam in Baſilica noſtra Sancti Petri in Vaticano celebrata fuerint eadem ſolemnia tertio Kalendas Octobris currentis anni, pariter celebrandi facimus poteſtatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac decretis de non cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium Literarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium ſubſcriptis, & Sigillo Præfecti ejuſdem Congregationis munitis, eadem prorſus fides tam in judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Adhortatio ad virtutum imitationem, præſertim Charitatis & Pœnitentiæ.

Cum autem ad cultum Sanctorum quam maxime interſit, in præclaris eorum geſtis cogitationes omnes, nedum oculos defigere, ut, excuſſo tempore, noſtram improperantes deſidiam, & ab eorum

rum caritate, & pœnitentia quam longiſſime abeſſe recogitantes, ad Evangelicæ doctrinæ normam mores noſtros componemus, plurima in Hieronymo Æmiliano, eademque ad imitandum luculentiſſima ſuppetunt virtutum exempla, ut ejuſdem veſtigiis inhærentes, aſſequamur & præmia. Hic enim Dei Servus, quamvis clariſſima Familia ortus, juvenili tamen licentia in vitia turpiter delapſus, ut Deo ſatisfaceret, arctamque ſalutis viam ingrederetur, non generis nobilitatem, non mollem, & delicatam juventutem, non commoda vitæ, non Magiſtratus jacturam, non affinium querelas, non hominum ludibria prætexuit, ſed illecebrarum corruptelis animum irretitum, & diris vulneribus confoſſum, congruis curavit remediis, idque potiſſimum præcavit, ne imbecillior medicina foret, quam morbus. Præ ceteris autem ejus virtutibus, caritatem præſtat æmulari, quæ per dilectionem operata eſt, & qua ille totus in proximos deflagravit; ut in hoc primo, & maximo Evangelicæ legis mandato excolendo egregiam ſemper navemus operam, probe memores iis tantum, qui multum dilexerunt, multa quoque peccata fore remittenda. Lapſi porro, quibus incumbit improbam vitæ conſuetudinem, corruptoſque mores emendare; non qualemcumque pœnitentiam in hoc indulgentiſſimo Seculo tot verborum lenociniis delinitam, ſibi ſatis eſſe confidant, ſed hujus Servi Dei moneantur exemplo, ad gravia expianda delicta, ad flectendam Omnipotentis iram, & ad inſtaurandam ſpiritus novitatem, quam Beatus Hieronymus Æmilianus aſſecutus eſt, & quæ ipſi tantam peperit gloriam, ſine magnis noſtris fletibus, & laboribus, divina id exigente juſtitia, pervenire nequaquam poſſe.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXII. Septembris MDCCXLVII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

D. Card. Paſſioneus.

Pro Beatificatione Ven. Servi Dei
IOSEPHI A MATRE DEI
Ordinis Scholarum Piarum Fundatoris.

Cum in Cauſa Beatificationis V. S. D. Joſephi a Matre Dei Scholarum Piarum Fundatoris duo Miracula conſueto decreto approbata a Nobis fuiſſent; alterum diſcutiendum in Congregatione ſupererat de more dubium: an ſtante approbatione tum Virtutum, tum Miraculorum tuto procedi poſſet ad Beatificationem: Verum cum Generalis, & Religio univerſa Scholarum Piarum enixe a Nobis petiiſſent diſpenſationem a dubii hujus examine, ut die 18. *Auguſti* 1748. *fieret ejuſdem Servi Dei Beatificatio, ac ſolemne proinde triduum inchoari poſſet in eorum Eccleſia S. Pantaleonis die* 25. *Auguſti ejuſdem anni, quæ erat anniverſaria centum annorum ab obitu*

 Servi

Servi Dei; Nos juſſimus ea ſuper re a Fidei Promotore votum in ſcriptis exarari. Cum autem favorabile illud fuiſſet, per Noſtrum Reſcriptum annuimus, ut indicata die fierent in Vaticana Baſilica ſolemnia Beatificationis, & a præfati dubii examine pro ea vice diſpenſavimus. Subdimus Promotoris Fidei votum cum noſtro reſcripto.

Votum Promotoris Fidei.
Beatiſſime Pater.

P. Generalis, & Religio Scholarum Piarum humiles Sanctitati Veſtræ preces porrexerunt, ut, quoniam ſingularem eiſdem fecerat gratiam ſub die x. Maji currentis anni approbandi in Cauſa Romana Beatificationis Ven. Servi Dei Joſephi a Matre Dei ipſorum Fundatoris, & Patris duo Miracula ſolito Decreto, & clauſula conſueta in caſu, & ad effectum, de quo agitur, in præſenti dignaretur gratiæ factæ gratiam alteram cumulare, Oratores diſpenſando ab examine ſoliti dubii, quod debet ſubſequi approbationem Virtutum, atque Miraculorum: An ſcilicet ſtante approbatione tum Virtutum, tum Miraculotum tuto procedi poſſit ad Beatificationem: Idco autem ad Pedes Sanctitatis Veſtræ ſe ſupplices veniſſe ſignificarunt hujuſmodi gratiam poſtulaturos, ut Beatificatio ejuſdem Ven. Servi Dei celebrari poſſet die 18. proxime futuri Auguſti: & inde inchoari ſolemne Triduum in eorum Eccleſia S. Pantaleonis die 25. ejuſdem Menſis, quæ eſt Anniverſaria centum annorum, ex quo obiit idem eorum Fundator, & Pater.

Et cum Sanctitas Veſtra ad preces eorumdem Oratorum dignata fuerit reſcribere, ut Promotor Fid. ſuper hac re in ſcriptis votum ſuum exararet, in executionem muneris mihi benigniter demandati, præmiſſo, & Sanctitatis Veſtræ conſiderationi propoſito, quod in celeberrimis ſuis Operibus docuit, Scilicet in Cauſis procedentibus per viam Ordinariam, in quibus non deſunt probationes directæ, approbato dubio Virtutum, duo tantum ſatis eſſe miracula, ut procedi poſſit ad ulteriora, ſuper quo, in caſu, de quo agitur, attenta ſupradicta praxi nihil haberem, quod opponere poſſem, quoties prædictum dubium in Generali Congregatione proponeretur, nullum aliud onus mihi n odo putarem incumbere, quam orandi Sanctitatem Veſtram, ut ea recolere dignaretur, quæ docuit, & retulit *lib.* 1. *cap.* 22. & præſertim a *num.* 21. *uſque ad* 24., ubi, cum de more ſumma claritate, & magna eruditionis copia retuliſſet variam diſciplinam, & praxim, quæ ſuper hac re diverſis temporibus viguit, demum *cap.* 26. *num* 6. ita concludit „ Temporibus vero Summi Pontificis „ Clementis XI. duæ ſemper Congregationes Generales coram Sanctitate Sua habitæ ſunt, in quarum prima diſputato dubio de Miraculis

„ raculis, quæ ſupervenerunt, fuit ſemper ab eodem Summo Pon-
„ tifice dilata reſolutio, ut ante editionem Decreti ſuper miracu-
„ lorum approbatione Divinam opem imploraret. Porro in ſecun-
„ da, poſtquam, præmiſſis præmittendis, miracula ab eodem, ac-
„ citis tum Secretario, tum Fidei Promotore, fuerunt approbata,
„ propoſitum fuit ſubſequens dubium; An tuto &c.; & hic ordo
„ mihi optimus eſſe videtur, & retinendus ex rationibus ſuperius
„ adductis, ubi conſimilem Ordinem a tanto Pontifice ſervatum
„ fuiſſe vidimus in Beatificatione &c.

Et revera hujuſmodi laudabilem praxim religioſe ſervatam fuiſſe a Sanctitate Veſtra in Canonizatione Sanctorum Fidelis a Sigmaringa Martyris, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Joſephi a Leoniſſa Confeſſorum, Catharinæ de Riccis Virginis, & in Beatificatione Alexandri Sauli Conf. Pontif.; & prædicti Camilli de Lellis, nos ipſi vidimus, qui Congregationibus, quæ in eorum cauſis habitæ ſunt, interfuimus.

Nihilominus liceat mihi, Beatiſſime Pater, in præſenti peculiari caſu, in quo Poſtulatores pro fundamento petitæ diſpenſationis exponunt motivum adeo forte, & validum, ſicuti eſt illud, quod dies 25. menſis Auguſti ea ipſa eſt, qua completur annus centeſimus ab obitu eorum Fundatoris, & Patris, adeoque, quod tempus ſufficiens non ſupereſt omnibus dictis functionibus peragendis, ſcilicet habendæ Generali Congregationi, Decreto differendo ad poſteriores aliquot dies ad implorandam Divinam opem, ut moris eſt, iiſque ornatibus præparandis, qui juxta tantæ rei dignitatem ſunt neceſſarii, tam in Baſilica S. Petri, quam in Eccleſia S. Pantaleonis, liceat, inquam, mihi votum meum, ſicuti eſt, aperire: poſſe ſcilicet Sanctitatem veſtram hac etiam, præter jam conceſſam, ſpecialiſſima gratia benigne ſatisfacere precibus Oratorum, quæ ceteroquin etiam poſt tempora Clementis XI. nova certe dici non poteſt, ut refert eadem Sanctitas Veſtra in citato *cap.* 22. *num.* 3.

Profecto hujuſmodi circumſtantia anni centeſimi ab obitu Servi Dei maxima eſt meo judicio: & quantum Oratoribus favere debeat pro impetranda petita gratia, ex eo potiſſimum infero, quod annus ſecularis tum apud Ethnicos, tum apud Chriſtianos ſemper fuerit in maxima celebritate, & de unoquoque anno centeſimo peculiaris habita ſemper fuerit ratio, quod Summam Sanctitatis Veſtræ eruditionem fugere minime poteſt: adeo ut non ſine ſpeciali Divini Numinis voluntate, & providentia factum fuiſſe videatur, ut cauſa virtutum, & miraculorum ejuſdem Ven: Servi Dei hoc ipſo anno ab ejus obitu ſeculari feliciter terminaretur, ut ſcilicet, qua die laborum ſuorum præmium ante centum annos a Deo acceperat in Cælis, eadem poſt integrum ſeculum recurrente, etiam ab Eccle-

P 2 ſia,

ſia, cui tantum utilitatis attulerat, mercedem reciperet hic in Terris. Etenim conſueviſſe olim centeſimo quoque anno Natalis Chriſti celebritatem eſſe maximam exemplo ſecularium ludorum aſſerit *Julius Roſeus in Bibliot. Patrum Tom. 25. pag. 936., & ſeqq. in ſcholiis ad librum Jacobi Cardinalis Cajetani de Centeſimo*. Centeſimum quemque annum a Nativitate Chriſti fuiſſe ſemper Chriſtianis celeberrimum ſcribit *Jacobus Friburg*; Confirmatque ex Sanctis Cypriano, & Auguſtino, ſicuti etiam ex Euſebio Cæſarienſi, *Joſeph Baldaſſarri de anno Jubilai cap. 3.* Singulis annis centeſimis Romæ ſolemne aliquod fuiſſe ceteris præſtantius ex multitudine accurrentium, & ſanctitate cæremoniarum & cum morem a profana ludorum ſecularium celebritate ad veri Numinis cultum eſſe traductum præter citatos viſum eſt *Juſto Ricq. de Jubil. cap. 9. & Phœbeo de eodem anno cap. 4.* De celebritate anni centeſimi extat inſigne teſtimonium *Johannis Monaci in Gl'ſſ. ad Extravag. antiquorum de Pœnit. & Remiſ.* In numero centeſimo multiplex myſterium inveniunt *Origenes hom. 2. in Gen. S. Hieron. in Iſaſam cap. 65. & in Ezech. cap. 11. lib. 2. epiſt. adverſus Jovianum, & in Apolog. ad Pammachium. Rupertus ſuper lib. Judic. Cap. XI. Hilarius cap. 18. in Matth. Ambroſius ſuper Luc. 15. ex Rutilio Benzonio de anno Jubilai lib. 3. cap. 6.* idemque myſterium videntur nobis innuere Sacræ Literæ, cum Nobis exponunt Arcam Noe centeſimo anno perfectam, centenario parenti natum Iſaac, Abraham peregrinantem centum annos, centuplum in Evangelio promiſſum &c.

Huic non aſpernendæ ſæcularis anni circumſtantiæ hoc etiam accedit, quod agitur de eo ordine gratificando, qui quamvis hora undecima collocatus in Vinea Domini, quantum tamen utilitatis attulerit, afferatque Eccleſiæ Dei, quantum fuerit, & ſit de Religione Catholica, & de hac ipſa Sede Apoſtolica benemeritus, novit optime Sanctitas Veſtra, a qua proinde multis ſæpelaudibus merito commendatum audivimus. Itaque hiſcè de cauſis non abſre futurum cenſerem, ſi a Sanctitate Veſtra petita gratia Oratoribus concederetur, bene tamen prius munienda omnibus iis clauſulis, & conditionibus, quæ altæ Sanctitatis Veſtræ menti magis opportunæ videbuntur, & neceſſariæ in caſu, & attentis peculiaribus circumſtantiis, ne ullo modo in aliarum cauſarum exemplum adduci poſſit. Quidquid a Sanctitate Veſtra in hoc caſu Statutum fuerit, & ordinatum, conſiderabitur, & recipietur tamquam regula, & norma, imo lex impoſterum obſervanda in hac materia peculiari, in qua varia ſemper fuit praxis, & Stylus diverſus. Sanctitatem enim Veſtram in rebus quidem omnibus, potiſſimum tamen, & multomagis in his Parentem, Cuſtodem, & Vindicem debemus ſuſpicere, & venerari. *Ludovicus de Valentibus S. Fidei Prom.*

RE-

RESCRIPTUM SS. D. N. BENEDICTI XIV.

Copia Reſcripti Sanctiſſimi

CONſiderato Suffragio Promotoris Fidei Nobis exhibito, & a Nobis attente ponderato, ex ſpecialibus circumſtantiis in eo recenſitis, aliiſque animum noſtrum moventibus, nec umquam in exemplum adducendis, annuimus, ut indicata die fiant Solemnia Beatificationis in Baſilica Vaticana, diſpenſando pro hac vice a præcedenti propoſitione dubii, an ſtante approbatione duorum miraculorum tuto procedi poſſit &c. die 12. Julii 1748.

Benedictus PP. XIV.

Beatificatio Ven. Servi Dei

JOSEPHI CALASANCTII A MATRE DEI,

Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

COeleſtis Paterfamilias, cujus judicium perennis miſericordia ſuperexaltat, ut oſtenderet ſe nihil eorum prætermiſiſſe, quæ in excolenda Vinea optimum, & diligentiſſimum Agricolam decent, nullam unquam paſſus eſt elabi ætatem, quæ contra impios conatus inimici hominis ſuperſeminantis zizania, admirabilis ejus dexteræ potentiam, & præſidium non experiretur. Per varias enim diei horas, a prima nempe ad nonam uſque, in electam hanc Vineam ſuo Sanguine acquiſitam operarios ire juſſit, ne ſuccreſcentibus ſpinis, & ſæviente Satana, portio Domini deſiderabilis in diſſipationem, & deſertum converteretur; ita ut ex omnibus terræ plagis, non Regio fuerit, non Sinus, non Inſula, nullus denique locus, ubi non hujuſmodi cultores, quam maxima ſubeuntes pericula, aut ignorantiæ tenebras Evangelicæ Legis prædicatione diſcuterent, aut cœleſtis Doctrinæ veritatem datis cervicibus propugnarent, aut rejectis Mundi illecebris vias Domini in ſolitudine rectas facerent, aut lapſos a viis peſſimis ad dignos Pœnitentiæ fructus exemplo ſuo provocarent. Undecima tandem, & noviſſima hora, ut Vineam perficeret, quam plantavit dextera ejus, novos conduxit Operarios, qui ne Aper de ſilva Chriſto renata germina in ipſo flore depaſceret, Domini timorem, Legem Vitæ, & Diſciplinæ Parvulos edocerent. Luculentum ſane, ac memorandum hujuſce Providentiæ ſpecimen ſuperiori Sæculo in hac ipſa Urbium Principe miſericordiarum Pater per Servum ſuum Joſephum Calaſanctium a Matre Dei oſtendere dignatus eſt. Hic inter Aragonios Nobili genere ortus, florentibus annis per exercitia Pietatis, & Lite-

Summarium Virtutum, & meritorum Beati Viri.

Literarum ſtudia peractis, variiſque porro muneribus integre adminiſtratis, de improviſo in ſortem Domini vocatus, divinoque afflatu Numinis Romam accerſitus, ad novi operis miniſterium, Chriſtiano Populo quam maxime profuturum, ſedulo animum adjecit. Cum enim ubique gentium miſerrimi æque, ac frequentiſſimi pueri jacerent in triviis, & per compita divagarentur, quos non divina Religio, non famæ pudor, non amor virtutis, non Parentum diſciplina, non lata jura coercebant, quique per turpem deſidiam in vitiis enutriti, ad Chriſtiani nominis probrum, & perniciem Reipublicæ adoleſcere videbantur, teterrimo huic incommodo Venerabilis Dei Servus, utpote novus Vineæ Operarius, fortiter ſe ſe opponens, nihil reliqui fecit, quominus hujuſcemodi pueri a Diaboli contagione abducti, ad Religionem, & Caritatem informarentur. Primum conſilio, precibus, & qua re cumque potuit, Vir plane humilitatis ſtudioſiſſimus, hujuſmodi oneris ſuſcipiendi pluribus Auctor fuit. Verum aliis alia cauſantibus, tantumque pietatis opus detrectantibus univerſis, ſibi demum præter ceteros intellexit ab eo, qui Angelorum miniſteria, hominumque diſpenſat, pauperem derelinqui, & orphani adjutorium commendari. Ceteris igitur quibuſcumque curis abjectis, per ſe ipſe opus aggreſſus eſt, & pauperum potiſſimum adoleſcentum commodo & incolumitati, novæ Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum fundamenta jecit. Invaleſcere jam cœperat ſaluberrimum hoc Inſtitutum, altaſque radices figere; cum hoſtis antiqui inſidiis & fraudibus, tot, tantaſque turbas in Inſtitutorem æque, ac familiam ejus homines concitarunt, ut res plane profligata, dejectaque videretur. Nihilominus Venerabilis Dei Servus ambulans in innocentia cordis ſui, poteſtatum tenebrarum conatibus minime fractus, fideique ſcuto inexpugnabili firmiſſime protectus, a ſuſcepto condendæ Congregationis conſilio ullo modo nec divelli, nec diſtrahi potuit. Quinimo vel ampliſſimis, ultroque oblatis dignitatibus conſtantiſſime repudiatis, nihil umquam antiquius habuit, quam incepti operis curam, & amplificationem. Quod quidem Inſtitutum, ſublatis diſſidiis, Deo auſpice, & incrementum dante, ad quamplurimas Chriſtiani Orbis Provincias cum uberrimo animarum fructu propagatum eſſe conſpicimus. Denique Vir Dei meritis cumulatus, ærumniſque confectus, nonagenario major mortalitatem explevit in terris, & immortalitatem inter cœlites inchoavit. Verum ejuſdem fama longe, lateque percrebreſcente, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpoſitorum Cauſa deducta eſt; ubi cum de virtutibus æſtimandis juxta Canonicas Sanctiones quæſtio de more haberetur, Nos, qui per id temporis Aulæ Conſiſtorialis Advoca-

De Inſtitutione Congreg. Scholarum Piarum.

Ordo in ejus Cauſa ſervatus.

vocati munere fungebamur, earum primo patrocinium ſuſcepimus, deinde Promotoris Fidei officio inſigniti, earum cauſam acriter egimus. Quare fel record. Benedictus Papa XIII. Prædeceſſor Noſter VI. Idus Septembris MDCCXXVIII. in gradu heroico conſtitutas eſſe pronunciavit. Porro coram Nobis ad ſupremum Eccleſiæ regimen, quamquam immerito, admotis, cum de Miraculis diſceptaretur, duo potiſſimum unanimi tum Cardinalium, tum Conſultorum ſecundodictæ Congregationis ſuffragio approbata, Nos itidem Decreto Noſtro VI. Idus Maji hujuſcemet Anni duximus approbanda, Quapropter precibus tandem complurium Regum, Epiſcoporum, aliorumque Principum, nec non dilectorum filiorum Clericorum Regularium ipſiuſmet Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, paterna benignitate annuentes, de ejuſdem Cardinalium Congregationis conſilio, & aſſenſu, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium indulgemus, ut itidem Dei Servus Joſephus a Matre Dei impoſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſdem Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur. Imagines quoque radiis, ſeu ſplendoribus exornentur, ac de eo quotannis VI. Kalendas Septembris, quo demortui Corpus humatum eſt, recitetur Officium, & Miſſa de communi Confeſſoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Miſſalis Romani: Recitationem autem Officii, & Miſſæ celebrationem hujuſmodi fieri concedimus, tum in univerſa Clericorum Regularium hujuſmodi Familia, tum in Oppido Petraltæ in Aragonia, ubi Vir Dei in lucem editus eſt; tum in Ortoneda, in Vicariatu Trempenſi, & in Civitate Urgellenſi, ad quas Chriſti Vineas excolendas Operarius primo vocatus eſt, tum apud Sodalitates Sanctorum duodecim Apoſtolorum, Doctrinæ Chriſtianæ, Sacrorum Stigmatum Sancti Franciſci, Sanctiſſimæ Trinitatis Peregrinorum, & Suffragii de Urbe, in quas cooptatus fuit, ab univerſis Chriſtifidelibus tam Secularibus, quam Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur; Et quoad Miſſas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Eccleſias, in quibus Feſtum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hiſce literis in Eccleſiis Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei, Oppidi, Vicariatus, Civitatis, & Sodalitatum hujuſmodi ſolemnia Beatificationis ipſius Servi Dei cum Officio, & Miſſa ſub ritu duplici majori, die ab Ordinariis reſpective conſtituta, poſtquam in Baſilica Noſtra Sancti Petri in Vaticano celebrata fuerint ſolemnia, nempe XV. Kalendas Septembris currentis anni, pariter celebrandi facimus poteſtatem. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Decretis de non Cultu editis, ceteriſque contrariis quibuſcumque

Preces Sanctæ Sedi porrectæ pro ipſius Beatificatione.

Eidem Beati nomen, & honores decernuntur.

Derogatio contrariis.

que, Volumus autem, ut earumdem præſentium Literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. Pont. A. VIII. die 7. Aug. 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die VII. Auguſti MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

D. Card. Paſſioneus.

CAPUT VIII.

De Sanctorum Electione in Patronos & de Patroni titulo.

Communi æque, ac pio Eccleſiarum more inſtitutum eſt, ut aliquos e Sanctorum numero ſibi ſingulæ Patronos eligant, eoſque adjecto illuſtri Patronorum titulo ſuis unaquæque Calendariis inſcribant. Cum autem Nos aliquos Sanctos pro aliquibus Provinciis, ac Regnis peculiaribus Decretis Patronorum titulo ornaverimus; ea ſubnectemus. Et primum quidem decretum edidimus die 16. Octobris 1743.; quo SS. Apoſtolorum Principes Petrum, & Paulum Urbis Romæ Patronos Principales nuncupandos eſſe ſtatuimus. Illud ſubjungimus.

DECRETUM

Quod SS. Apoſtolorum Principes PETRUS, & PAULUS Urbis Romæ Patroni Principales nuncupentur.

Cum omnium communi æque, ac pio Eccleſiarum more inſtitutum ſit, ut quos e Sanctorum numero ſibi ſingulæ Patronos elegerint, eos etiam, adjecto illuſtri Patronorum titulo, ſuis unaquæque Calendariis inſcribant: Minime dubitandum eſt, quin Romana potiſſimum Eccleſia, Principum Apoſtolorum Petri, & Pauli Martyrio conſecrata, ac ſupra alias in ſummum honoris, & gloriæ culmen evecta, a Fidei primordiis eoſdem Apoſtolos uti Patronos habuerit apud Deum, ſeque in illorum tutela poſita jure putaverit. Clarum antiquæ huic traditioni perhibent teſtimonium tum Sanctus Leo Papa *ſerm.* 1. *de SS. Petr.*, & *Paul.* ubi eos Romæ Patronos nominant ſpeciales: *Sicut autem*, inquit, *Nos experti ſumus, & Noſtri probavere Majores, credimus, atque confidimus, inter omnes labores iſtius vitæ, ad obtinendam miſericordiam Dei, ſemper Nos ſpecialium Patronorum Orationibus adjuvandos*: tum quoque Sanctus Maximus Epiſcopus Taurinenſis *Homil.* 3. *de iiſdem*, ubi eos Romæ Patronos appellat peculiares: *Horum hodie concurſu lætiſſimo recolit Roma Martyrium; & quorum dudum impia perſecuta eſt ſanguinem,*

nem, eorum nunc peculiari devota Patrocinio gloriatur. Eiſdemque celebri Diſticho concinit Sanctus Venantius Fortunatus. *A facie hoſtili duo propugnacula præſunt: Quæ Fidei Turres Urbs caput Orbis habet*.

At quia compertum eſt, in Ordine Divini Officii debita hac nota, ac inſigni titulo Patronorum principalium Almæ Urbis Sanctos eoſdem Apoſtolos nuncupari non conſueviſſe, eam fortaſſe ob cauſam, quod SS. Petrus, & Paulus Catholicæ Eccleſiæ Patroni ceteroquin Generales habeantur, eaque propter in communibus ſuffragiis ubique per Eccleſiam ipſam invocentur; Sanctiſſimus Dominus Noſter Benedictus Papa XIV. ſolerter advertens, per hujuſmodi Eccleſiæ univerſæ generale Patrocinium non effici, quominus iidem ſint quamplurium per Orbem Eccleſiarum Patroni ſimul etiam peculiares, ſive, ut ajunt, Principales, & hoc nomine in earum Calendariis inſcribantur; ratus eſt, non decere, ut quæ ipſorum Patrocinio Roma præ ceteris lætatur, eos, ubi maxime oportet, Sacris videlicet in Faſtis, Patronos non appellet.

Qua de re Sanctitas Sua, ut impoſterum debita honoris & obſequii ratio ſervetur in recolenda memoria Principum Apoſtolorum, quorum præſenti ope, ac tutela Chriſtiana Reſpublica, undique procellis acta, ac gravioribus in diem ærumnis confecta, tandem erigatur: Mandat, ac præcipit, memoratos Apoſtolorum Principes SS. Petrum, & Paulum poſthac Romano quoque Calendario; ſive Ordini Divini Officii pro degentis in Urbe Cleri directione quotannis imprimendo, ſimiliter inſcribi, titulo ſcilicet principalium Urbis Patronorum non omiſſo.

Præterea eadem Sanctitas Sua, inhærens Decretis alias editis a Sacra Rituum Congregatione, & a Prædeceſſoribus ſuis Romanis Pontificibus approbatis, declarat, quod Commemorationi, quæ in unaquaque Civitate, & Diœceſi, ex laudabili conſuetudine, & Rubricarum diſpoſitione,fit Sanctorum ſuorum Patronorum Principalium inter Suffragia Sanctorum, poſt Laudes, & Veſperas in Divinis Officiis, quando Commemorationes, ſive Suffragia Sanctorum recitantur, tum Romæ, tum alibi, ubicumque Sancti Apoſtoli Petrus, & Paulus uti Patroni principales coluntur, ſatisfactum cenſeatur per eam Commemorationem ordinariam, ſeu communem, quæ fit eorumdem in univerſa Eccleſia, poſt Commemorationem Beatiſſimæ Virginis Mariæ. Atque ita Sanctitas Sua mandat, decernit, & declarat. Hac die 16. Octobris 1743.

Fr. J. A. Card. Guadagni Pro. Præfectus.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secret.

Q Na-

NAtalem SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli diem per totum octiduum Romæ quotannis celebrari juſſimus Conſtitutione edita 1. Aprilis 1743. Sed hæc cum edicto Cardinalis Urbis Vicarii legitur Tom. V. pag. 467. Vaticanam quoque eorumdem SS. Apoſtolorum Baſilicam pluribus auximus privilegiis. Nam Conſtitutione edita 13. Dec. 1741. ſancitum a Nobis eſt, ut in præfata Baſilica Beatificationes, & Canonizationes deinceps celebrentur; Sed hanc habes Tom. V. pag. 17. Aliam edididimus Conſtitutionem die 16. Februarii 1744., qua præcepimus, ut Proceſſio Corporis Chriſti, etiam Sede vacante, ad eamdem Vaticanam Baſilicam peragatur. Sed hæc quoque reperitur Tom. V. pag. 207. Propterea ab his Conſtitutionibus repetendis abſtinemus.

Subdimus nunc alia duo indulta, quorum priore S. Franciſcum Xaverium Patronum Principaliorem, & Protectorem Indiarum Orientalium declaravimus; poſteriore vero S. Joachim Deiparæ Virginis Mariæ Patrem Patronum Principalem, ac Protectorem Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ habendum, & colendum eſſe ſtatuimus.

INDULTUM SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI PAPÆ XIV.

Quo Sanctum Franciſcum Xaverium Patronum Principaliorem, & Protectorem Indiarum, quæ a Capite Bonæ Spei dicto uſque ad Regna Sinarum, & Japoniæ, eiſque adiunctarum Provinciarum, & Adjacentium Inſularum cum omnibus, & ſingulis prærogativis, quæ juxta Rubricas SS. Protectoribus principalioribus competunt, habendum, invocandum, & colendum decernitur, & in poſterum annua ejuſdem Sancti Indiarum Apoſtoli dies ſub ritu duplici primæ Claſſis cum Octava ab iis, qui horas Canonicas recitare tenentur, ſolemniter peragatur.

BENEDICTUS PP. XIV.
Ad perpetuam rei memoriam.

INdiarum Gentibus Beati Franciſci Xaverii Societatis Jeſu, qui Apoſtolicis Chariſmatibus affluenter decoratus, novarum Gentium Apoſtolus unanimi totius Chriſtiani Orbis conſenſu meruit appellari, prædicatione, & miraculis ex tot, tamque diſſitis regionibus Catholicæ Eccleſiæ aggregatis, ût glorioſa ejuſdem merita alacrius venerantes, & relicta ſibi quoque præclara virtutum exempla ardentius imitantes, præſentiſſimum illius in Cælis apud mirabilem in Sanctis ſuis Deum ſibi patrocinium certo polliceri valeant, ipſum Sanctum Franciſcum novis honorum incrementis colendum, novoque titulo in terris decorandum, invocandumque proponimus, atque mandamus. Etſi autem pro ſingulari pietate, & incredibili erga res ſacras, ſacroſanctæ Religionis rationes, & Sanctorum reverentiam zelo ſuo cariſſimus in Chriſto filius noſter Joannes Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Illuſtris per dilectum filium Emmanuelem Pereira de Sampajo Militiæ Jeſu Chriſti Commendatorem ejuſ-

ejuſdem Joannis Regis negotiis apud Nos, & Apoſtolicam hanc Sanctam Sedem expediendis Præpoſitum Nobis ſupplicavit, ut tanti Indiarum Apoſtoli cultum, & venerationem in terris, quantum Nobis ex alto conceditur, adaugere ſatagamus, ipſa tamen in Sinarum maxime Regno in Chriſtifideles ibi degentes mota, atque in Evangelicæ præſertim prædicationis Operarios ſæviens perſecutio, ut piis laudati Joannis Regis votis, ac precibus paterna benignitate obſecundantes, id præſtemus alacrius, vehementer urget, & extimulat. Itaque ad majorem Dei laudem, divinique cultus augumentum, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium Sanctum Franciſcum Xaverium Patronum Principaliorem, ac Protectorem Indiarum, quæ numerantur a Capite Bonæ Spei dicto uſque ad Regna Sinarum, & Japoniæ, eiſque adjunctarum Provinciarum, & adjacentium Inſularum cum omnibus, & ſingulis prærogativis, quæ juxta Breviarii, & Miſſalis Romani Rubricas Sanctis Patronis Principalioribus, & Protectoribus competunt, habendum, invocandum, & colendum eſſe ſtatuimus, declaramus, atque jubemus: Præterea ut impoſterum ſolemnis tanti Patroni memoria majori, quam antea celebrabatur, pietate, ac debitis laudum præconiis quotannis recolatur, volumus, & omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, auctoritate, & tenore paribus indulgemus, atque mandamus, ut annua ipſius Sancti Franciſci Xaverii dies ſub ritu duplici Primæ Claſſis cum Octava peragatur. Decernentes eaſdem præſentes literas ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore, quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari, ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iiſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die XXIV. Februarii MDCCXLVIII. Pontificatus noſtri Anno Octavo.

Cajetanus Amatu.

Loco † Sigilli,

INDULTUM SS. DOM. NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Quo S. Joachimum Genitricis Jeſu Chriſti Patrem Patronum Principalem, ac Protectorem Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ cum omnibus, & ſingulis prærogativis, quæ juxta Breviarii, & Miſſalis Romani Rubricas Sanctis Principalibus, & Protectoribus competunt; habendum, invocandum, & colendum eſſe decernitur.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

QUem Deus Omnipotens præ ceteris Sanctis ſuis Sanctiſſimæ, Virginis Mariæ Genitricis Unigeniti Filii ſui Jeſu Chriſti in terris Patrem eſſe voluit, Beatum Joachim Catholica Eccleſia, quæ potentiſſimum illius patrocinium Chriſtifidelibus maximopere in Cælis profuturum credidit, quotannis recolere, & ſolemni ritu ipſius feſtum diem Officio, & Miſſa celebrare ſtuduit, ut omnes ad tantum Immaculatæ Virginis Parentem meritis laudibus venerandum excitarentur, ejuſque præſentiſſimam opem implorantes exoptatum piæ petitionis ſuæ effectum conſequerentur. Inter ceteras ſane Catholici Orbis Nationes inclyta Polonorum natio ita venerationi erga Sanctum Joachim addicta eſt, ut, quo magis apud Miſericordiarum Patrem, & Deum totius conſolationis eumdem Sanctum Joachim ſibi conciliaret benevolum patronum, eo magis ſolemni ritu per ſingulos annos ipſius feſtum diem venerari exoptet. Eapropter Nobis tam Cariſſimus in Chriſto filius noſter Auguſtus Poloniæ Rex Illuſtris publicum Procerum Regni Poloniæ, & Magni Ducatus Lithuaniæ, Populique deſiderium commendavit, quam Venerabilis Frater Adam Archiepiſcopus Gneſnenſis nomine totius Collegii Venerabilium Fratrum Poloniæ, & Lithuaniæ Antiſtitum preces ſuas communibus Procerum, & Populi votis eo adnitentibus, quorum apud Nos ipſum Adam Archiepiſcopum, quemadmodum ſignificat, interpretem eſſe voluerunt, conjunctas eo pariter nomine ſupplicavit, ut Nos de benignitate, & auctoritate Apoſtolica hac in parte, prout infra, indulgere dignaremur. Nos autem cultum, & venerationem Sancti Joachim, quantum Nobis ex alto conceditur, in terris adaugere cupientes, & ipſius Auguſti Regis, & Antiſtitum, Populique Regni Poloniæ. & Magni Ducatus Lithuaniæ votis alacres, hilareſque obſecundantes ſupplicationibns hujuſmodi inclinati, ad majorem Dei laudem, divinique cultus augumentum auctoritate Apoſtolica tenore præſentium Sanctum Joachimum Genitricis Jeſu Chriſti Patrem Patronum principalem, ac Protectorem Regni Poloniæ, Magnique Ducatus Lithuaniæ cum omnibus, & ſingulis prærogativis, quæ juxta Breviarii, & Miſſalis Romani Rubricas Sanctis Patronis Principalibus, & Protectoribus competunt, habendum, in-

vo-

vocandum, & colendum eſſe ſtatuimus, declaramus, atque jubemus. Præterea, ut impoſterum ſolemnis tanti Patroni, ac Protectoris memoria majori, quam antea celebrabatur, pietate, ac debitis laudum præconiis quotannis recolatur, volumus, & omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui ad horas canonicas tenentur, auctoritate, & tenore paribus indulgemus, atque mandamus, ut annua ipſius Sancti Joachimi dies Dominica ſecunda poſt Octavam Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis Mariæ Immaculatæ in Cælum in perpetuum ſub ritu Duplici Primæ Claſſis cum Octava peragatur. Decernentes eaſdem præſentes literas ſemper firmas, validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, &, quatenus opus ſit, conſenſu, & acclamatione totius Cleri, & Populi in Diæta veluti de more non præſtita, nec facta, ceteriſque contrariis quibuſcumque, Volumus autem, ut earumdem præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iidem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum &c. die 29. Ianuarii 1751.

CAPUT IX.

DE FESTIS DE PRÆCEPTO.

CUm Nobis ad Summum Pontificatum vix evectis, quam plurimorum Epiſcoporum querelæ de nimia feſtorum dierum multitudine delatæ fuiſſent, nihil in re tanti momenti ſtatuere voluimus, antequam eorum conſilium, quos eramus requiſituri, audiviſſemus. Quapropter Diſſertationem eo ſuper argumento exaravimus, eamque non modo ad nonnullos S. R. E. Cardinales, eoſque præcipue, qui Archiepiſcopi erant, & Epiſcopi, alioſque viros doctos in Urbe degentes, verum etiam ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos ultra montes tranſmiſimus. Diſſertationem hanc IV. Tomo noſtrorum Operum inſeruimus in hac poſtrema editione pag.684. adeoque illam hic non damus. Cum interea aliqui Epiſcopi pro Feſtorum imminutione inſtare validius pergerent, eam iiſdem per Apoſtolicas Literas, quas hic ſubdimus, concedendam eſſe exiſtimavimus.

Ve-

Venerabili Fratri Epiſcopo Calaguritano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Quædam Diſcipli-næ aliquando tempe-rari expedit.

CUm, ſicut quædam ſunt, ut inquit S. Leo Magnus Prædeceſſor Noſter, quæ nulla poſſunt ratione convelli, ita multa ſint, quæ aut pro conſideratione ætatum, aut pro neceſſitate rerum oporteat temperari; illa ſemper conditione ſervata, ut in his, quæ vel dubia fuerint, aut obſcura, id noverimus ſequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec Decretis Sanctorum Patrum inveniatur adverſum: Eapropter Apoſtolica hæc Sancta Sedes, pro Paterna erga Univerſos Chriſtifideles benignitate, quoad integrum ſibi fuit, conſuevit ſupremam ſuam in iis auctoritatem interponere, quæ ceteroquin ad majus Divini Cultus incrementum præſcripta, aut per frigeſcentem in nonnullorum cordibus caritatem, ad otium, luxuriamque convertuntur, aut ob rerum ad vitam traducendam neceſſariarum inopiam, non ſine conſcientiæ angore contemnuntur.

Cauſæ allatæ pro obtinenda reductione dierum feſtorum de præcepto.

§. 1. Quoniam autem, ſicut pro parte Cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici Nobis nuper expoſitum fuit, ipſi Philippo Regi innotuit, in Provincia Ipuſcoana, cujus pars in Fraternitatis Tuæ Diœceſi Calaguritana continetur, præter feſtos dies in Univerſali Eccleſia ſervari ſolitos, alios quamplurimos ſive pietatis ſtudio, ſive quacumque alia de cauſa præceptos agitari, ita ut quamplurimis ejuſdem Provinciæ, & Diœceſis Tuæ hominibus, (qui manu, & labore in ſudore vultus veſcentes pane ſuo, ob ingentem feſtorum dierum numerum, obtenta alendæ vitæ neceſſitate, vetitis laboribus aditum jam late aperuerunt), ſi per omnes dies feſtos hujuſmodi a ſervilibus operibus abſtineant, ad vitam lucro ſuſtinendam haudquaquam tempus ſufficiat; ac propterea Nobis humiliter ſupplicatum fuit, ut in præmiſſis opportune providere, &, ut infra, indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Apoſtolici Indulti tenor.

§. 2. Nos itaque, qui Chriſtifidelibus, quantum cum Domino poſſumus, ſalutare remedium potius ad æternam ſalutem comparandam, & humanam vitam honeſte ſuſtentandam adhibere, quam per ſeveriorem Eccleſiaſticæ diſciplinæ rigorem ad deſperationem inopes adducere cupimus, dictos homines ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas a quibuſvis ex communicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationi-

bus

bus etiam ejuſdem Philippi Regis nomine Nobis ſuper hoc humilliter porrectis inclinati, Fraternitati Tuæ per præſentes committimus, & mandamus; ut, veris exiſtentibus narratis, omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus ejuſdem Provinciæ in Diœceſi tua exiſtentibus, ut deinceps, exceptis omnibus diebus Dominicis, Natalis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & ſequenti Sancti Stephani, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, & ſequenti, Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, & ſequenti, itidem diebus Corporis Chriſti, S. Joannis Baptiſtæ, Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, Sancti Jacobi, & Commemorationis omnium Sanctorum, præterea quinque dicatis Beatæ Virgini Mariæ Immaculatæ, ſcilicet Purificationis, Annuntiationis, Aſſumptionis, Nativitatis, & Conceptionis, necnon Sancti Patroni, aut Tutelaris cujuſlibet loci pro hominibus ejuſdem loci dumtaxat, in quibus integra maneat præcepti obligatio; in reliquis diebus Feſtis, ſive per hanc Sanctam Sedem præceptis, ſive per Synodales ejuſdem Diæceſis Conſtitutiones, ſive quacumqne alia de cauſa, etiam ex cauſa Voti per Majores ſuos facti, quod quoad hanc partem etiam auctoritate noſtra Apoſtolica per Te commutari volumus, præceptis, audita Miſſa, laborioſis ſuarum artium excitationibus, ſervilibuſque operibus, ſine ullo prorſus conſcientiæ ſcrupulo vacare poſſint, auctoritate noſtra Apoſtolica concedas, indulgeas, & permittas, ac ſtatuas, præcipias, & mandes.

Dies except.

In reliquis conceditur, ut audita Miſſa, operibus ſervilibus vacari poſſit.

§. 3. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, necnon Provinciæ, & Diœceſis præfatarum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die III. Septembris MDCCXLII. Pontificatus Noſtri Anno Tertio,

Clauſulæ.

Dat. die 1. Sept. 1742.

D. Card. Paſſioneus.

Eodem menſe Septembri 1742.

Simile Indultum conceſſum fuit pro nonnullis Univerſitatibus Diœceſis Pampilonenſis.

Item pro Univerſitatibus, & hominibus Diœceſis Pacenſis.

Men-

Menſe Septembris 1743.

Simile pro hominibus Civitatis, & Diœceſis Septenſis.

Menſe Septembri 1744.

Simile pro Dioeceſi Hiſpalenſi.
Pro Dioeceſi Mindonienſi.
Pro Dioeceſi Malacitana.

Menſe Majo 1745.

Simile pro oppido de Olivares nullius Diœceſis Provinciæ Giſpanienſis.
Et pro Civitate, & Dioeceſi Valliſoletana.

Venerabili Fratri Carolo Franciſco Epiſcopo Nicienſi
BENEDICTUS PAPA XIV.
Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. INter ſollicitas omnium Chriſti Ovium curas gratiſſima Nobis obveniunt ſolatii argumenta, quæ ex Epiſcopali vigilantia, in qua Canonicæ Diſciplinæ opportuna ſunt locata præſidia, Domino miſerante, ſuſpicimus; non ſine enim ingenti gaudio ex altiſſima hac Apoſtolatus ſpecula Paſtores perſpicimus vigiles ſtare ſuper cuſtodiam ſuam, & crediti ſibi gregis ſervandi zelo ferventes. ad Divini honoris cultum, animarumque ſalutem cogitationes omnes, & vires adeo ſollicite, ſtudioſeque intendere, ut Paſtorum Principi, qui conſtituit eos ſuper familiam ſuam, fideles ſe, ac prudentes probare ſatagant.

Epiſcopi poſtulata. §. 1. Intelligit propterea Fraternitas Tua, quam libenti animo literas tuas, eximiis in hanc Sanctam Sedem obſervantiæ, ac reverentiæ ſenſibus refertas, & paſtoralis vigilantiæ, & caritatis notis inſignes, exceperimus, quibus, cum in luſtranda iſta Diœceſi cuncta ad Sacrorum Canonum normam, & decorem Domus Dei pro injuncto Tibi miniſterio exigere,& componere nitereris, delatas Tibi, & in dies adhuc deferri narras a Parochis, & Confeſſariis, undique querimonias, per quas iſtius Diæceſis Fideles ingentem admodum Feſtorum dierum numerum cauſantes, & alendæ vitæ neceſſitatem obtendentes, ac finitimorum populorum, apud quos Feſtorum dierum numèrus non eſt adeo auctus, exempla objicientes, a vetitis laboribus minime abſtinere poſſe queruntur. Quoniam autem, præſentiſſima licet, per ſaluberrimas Edictorum Conſtitutiones, & ſalutaria monita a ſapientia tua adhibita remedia fruſtra eſſe animadvertis, & Epiſcoporum Conventum, quem, ut pote veteris diſciplinæ egregius æmulator, ſummopere optare oſtendis, a perturbata nimis temporum conditione interpellari proſpicis, ut conſcientiarum ſecuritati, & Eccleſiaſticæ obſervantiæ ſalubriter conſulas, ab hac Petri Cathedra, quæ Sacerdotalis omnis dignitatis, & auctoritatis fons eſt, & origo, Apoſtolicæ poteſtatis, & beni-

& benignitatis opem, ac ſubſidium requiris, & poſcis, quo ſan. mem. Benedicti PP. XIII. Prædeceſſoris Noſtri veſtigiis inhærentes, iſti etiam Diœceſi, perinde atque cum aliis actum eſt, Apoſtolica auctoritate permittere, & indulgere dignemur, ut in aliquibus Feſtis Fideles, audita Miſſa, laborare valeant, manentibus cum obligatione integra præcepti omnibus diebus Dominicis per annum, diebus Natalis Domini, Sancti Stephani, S. Joannis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, & ſequentis diei, Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, & ſequentis diei, Feſto Corporis Chriſti, S. Joannis Baptiſtæ, SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, Omnium Sanctorum, ac etiam quinque Feſtivitatibus B. M. V., ſcilicet Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis, Nativitatis, Puriſſimæ Conceptionis, necnon Patroni Regni, & Titularis cujuslibet Loci, dummodo tamen reliquis diebus de præcepto, ſive ex voto Communitatum, audita Miſſa, Fideles in iſta Tua Diœceſi commorantes, tuta conſcientia valeant publice laborare.

§. 2. Nos quidem ſapientiſſimum conſilium, Sacerdotalis vigilantiæ, & caritatis tuæ digniſſimum, collaudantes, ac precibus optatiſque tuis annuentes, Tibi per præſentes committimus, & mandamus, ut omnibus utriuſque ſexus Fidelibus in tua Diœceſi exiſtentibus, exceptis omnibus Diebus Dominicis, Natalis Domini, S. Stephani, S. Joannis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, & ſequentis diei, Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, & ſequentis diei, Corporis Chriſti, S. Joannis Baptiſtæ, SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Commemorationis Omnium Sanctorum; præterea quinque dicatis B. M. V. Immaculatæ Feſtis diebus, ſcilicet Purificationis, Annunciationis, Aſſumptionis, Nativitatis, & Conceptionis, necnon Sancti Patroni, aut Titularis cujuslibet Loci, pro hominibus ejuſdem Loci dumtaxat, in quibus integra maneat præcepti obligatio; in reliquis diebus Feſtis, ſive per hanc S. Sedem præceptis, ſive per Synodales iſtius Diœceſis Conſtitutiones, ſive quacumque alia de cauſa, etiam ex cauſa Voti per majores ſuos facti, quod quoad hanc partem etiam Auctoritate noſtra Apoſtolica per Te commutari volumus, præceptis, audita Miſſa, labori manuum ſuarum incumbere, ſervilibuſque operibus ſine ullo prorſus conſcientiæ ſcrupulo vacare poſſint, Auctoritate Noſtra Apoſtolica concedas, indulgeas, & permittas. Tenor Indulti.

§. 3. Ex hac autem prolixa, planeque Paterna voluntate, qua votis tuis, quantum cum Domino poſſumus, obſecundare cupimus & curamus, probe intelligis, quam præclare de Sacerdotali virtute, & inſignibus animi tui dotibus ſentiamus. Perge igitur, Vener. Frater, miniſterium tuum implere, & Paſtoralem ſollicitudinem, ac vigilantiam Ovibus fidei tuæ commiſſis ita impendere, ut eas ad Pontificiæ benevolentiæ ſignificationes cum adhortatione &c.

æternæ ſalutis paſcua feliciter perducas. Paſtorem interea, & Epiſcopum Animarum noſtrarum Chriſti Jeſum ſuppliciter rogamus, ut labores tuos, ad uberiorem animarum fructum, gratiæ ſuæ munere præveniat, & ſequatur; ac Fraternitati Tuæ Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 11. Apr. 1745.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XI. Aprilis MDCCXLV. Pont. Noſtri Anno Quinto.

Cajetanus Amatus.

Venerabili Fratri Epiſcopo Poſnanien.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Agrorum cultura Menſibus Æſtivis aſſiduam operam exigit.

NUper pro parte tua Nobis expoſitum fuit, quod dilecti Filii Univerſitates, & homines, necnon Incolæ agrorum præſertim culturæ addicti, iſtius tuæ Diœceſis Poſnanien., propter Cæli rigorem in iſtis partibus graviſſimum, in menſibus potiſſimum Iulio, Auguſto, & Septembri ad faciendas meſſes, aliosque Terræ fructus colligendos, & agros in ſpem futuræ meſſis præparandos aptioribus, Feſtos dies de Eccleſiæ præcepto, quamvis inviti, ſervare minime valeant, ac propterea operum hujuſmodi cauſa, non ſine conſcientiæ angoribus, debitum Deo in iis diebus cultum negligere coacti, ad Fraternitatem tuam ſæpiſſime confugiunt, ut licentiam ipſis impertiaris, qua ſibi liceat per eoſdem Feſtos dies, exceptis Dominicis, agros colere, & ſervilibus, mechanicisque laboribus impune vacare, ne ipſis eapropter non leve damnum, quemadmodum ſæpe accidit, proveniat; Fraternitas vero tua, ut incommodis hujuſmodi tibi bene cognitis aliquo pacto conſulatur, Nobis humiliter ſupplicari fecit, ut in præmiſſis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Diſpenſatio ab obſervantia dierum Feſt. petitur ab Ordinario.

Quid ad S. Sedem recurrit.

§. I. Nos igitur, qui divinum cultum, quantum cum Domino poſſumus, promovere, & adaugere debemus, conſiderantes præmiſſa omnia, & opportunum, quoad Nobis integrum eſt, ac ſalutare remedium hac in parte adhibere cupientes, dictosque Incolas, homines, aliosque culturæ addictos, ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliisque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequen. harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Fraternitati Tuæ per præſentes committimus, & mandamus, ut veris exiſtentibus narratis, ſi contingat aliquod Feſtum de præcepto Eccleſiæ, ſeu per Synodales ejuſdem Diœceſis Conſtitutiones, per hebdoma-

Conceditur Feſtivitates infra Hebdomadas eorum Menſium occurrentes, ad diem Dominicum transferri.

domadas prædictorum Iulii, Auguſti, & Septembris Menſium extra Dominicas occurrere, eo caſu feſtum hujuſmodi, præterquam illud Aſſumptionis B. M. Virginis Immaculatæ, quod in ſuo proprio, quo occurrit, die ſolemni cultu celebrari volumus, & mandamus, in Dominicam immediate ſequentem, ſeu aliam a Te præſcribendam auctoritate noſtra Apoſtolica transferas, illudque in eadem Dominica celebrari facias, & cures; præſcriptis tamen iis cautelis, quas juxta datam Tibi a Domino prudentiam duxeris eſſe præſcribendas, tam quoad onus audiendi Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, quam quoad cetera opèra ſervilia exercenda. Excepto Feſto Aſſumptionis B. M. V.

§. 2. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, necnon dictæ Diœceſis, Locorum, Terrarum, Oppidorumque, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Derogationes.

§. 3. Ceterum per translationem Feſtorum hujuſmodi non intendimus aliquid innovari tam quoad ſervitium Chori, quam quoad celebrationem Divinorum Officiorum. In Choro, & in officio nihil innovetur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die Prima Septembris MDCCXLV. Pontificatus Noſtri Anno Sexto. Dat. die 1. Sept. 1745.

D. Card. Paſſioneus.

Simile Indultum jampridem conceſſum fuerat pro Dioeceſi Vilnen., tali forma conceptum.

UT per tres antedictos menſes liceat ipſis ad ſua exercenda ruſticana opera incumbere, translato in primam Julii Dominicam Feſto Viſitationis Sanctiſſimæ Dei Genitricis, & in ſecundam ejuſdem Menſis Dominicam Feſto Sanctæ Mariæ Magdalenæ, in tertiam Feſto Sancti Jacobi, in quartam Feſto Sanctæ Annæ; In Auguſto, & Septembri, quæ occurrunt Sanctorum Feſtivitates, una quælibet in proxima ſibi Dominica celebretur; una excepta Deiparæ in Cœlum Aſſumptæ, quæ in ſuo pròprio recurrente die ſolemni cultu agi debeat. Volumus autem, ut in Choro, Diviniſque Officiis, nihil innovetur, nec a priſtino ritu diſcedatur, ſed ea peragantur in aſſignatis jampridem diebus. Ii vero, quibus hoc paternæ facilitatis

noſtræ beneficio utendum eſt, ſtudeant interno ardentiori animorum obſequio compenſare, quidquid externæ celebritatis ipſis imminuere neceſſe fuit. Quod Fraternitatem tuam ſtrenue curaturam confidimus &c. Dat. &c. die XVII. Maji 1743. Pont. A. III.

D. Cardinalis Paſſioneus.

Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis Regni Siciliæ citra Pharum, necnon Meſſanenſi, & Panormitano Archiepiſcopis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium.

CUm, ſicut quædam ſunt, ut inquit S. Leo Magnus Prædeceſſor Noſter, quæ nulla poſſunt ratione convelli, ita multa ſint, quæ aut pro conſideratione ætatum, aut pro neceſſitate rerum oporteat temperari, illa ſemper conditione ſervata, ut in his, quæ dubia fuerint, aut obſcura, id noverimus ſequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis Sanctorum Patrum inveniatur adverſum: Eapropter hæc Sancta Sedes, pro paterna erga univerſos Chriſtifideles benignitate, quoad integrum ſibi fuit, conſuevit ſupremam ſuam in iis auctoritatem interponere, quæ ceteroquin ad majus divini cultus incrementum præſcripta, aut per frigeſcentem in nonnullorum cordibus caritatem, ad otium, luxuriamque convertuntur, aut ob rerum ad vitam traducendam neceſſariarum inopiam, non ſine conſcientiæ angore contemnuntur. Cum itaque Chariſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus utriuſque Siciliæ, & Hieruſalem Rex Illuſtris tum coram per ſe ipſe, quum quatuor ab hinc annis Romam profectus eſt, tum ſæpe alias per ſuos in Urbe Miniſtros id a Nobis ſtudioſiſſime efflagitaverit, ut pauperum calamitatibus ſublevandis, qui opere faciundo victum lucrantur, ſanctorumque dierum cultui, & Religioni amplificandæ, eorumdem Feſtorum dierum numerum imminuere dignaremur: Nos in tanto negotio, niſi re tota ſedulo perſpecta, haud quidquam decernendum eſſe rati, id uſque reſponſum dedimus: Nihil Nos de hujuſmodi Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtitutis prorſus immutaturos, niſi per Archiepiſcopos, & Epiſcopos rogaremur, quos Spiritus Sanctus poſuit regere Eccleſiam Dei, quique Domus Iſrael facti ſpeculatores, quid ferant hominum, temporumque viciſſitudines, cominus introſpiciunt: Immo id in animum induxiſſe Noſtrum (ſi quid in hac re foret innovandum) affirmavimus, ut ſalva, & incolumi, ſolemnioribus diebus Feſtis, veteri diſciplina de audiendo Sacro, & a ſervilibus operibus vacatione, iiſdem tantum ſervilibus curis per aliquot Feſtos dies, humanæ neceſſitatis ratione habita, vacare indulgeremus, lege tamen aſtandi Sanctiſſimo Altaris Sacrificio neutiquam abrogata. Ab univer-

Rex utriuſque Siciliæ petiit a Pontif. Feſtorum dierum reductionem.

Reſponſum Pont. qui vota Epiſcoporum exquirere voluit.

Epiſcopi omnes pro reductione ſupplicarunt.

ver-

verſis porro Fraternitatibus Veſtris ſupplices, graviſſimaſque in idem argumentum literas accepimus, quibus plurima incommoda ex dierum Feſtorum frequentia in veſtras reſpective Diœceſes, & Provincias invehi lamentabamini; ac de iis imminuendis accurate differentes, eamdem, ac Nos ipſi, rationem arbitramini eſſe ineundam: id propterea ejuſdem Caroli Regis æquiſſimæ voluntati, nec non piis Fraternitatum Veſtrarum votis hac in re, quantum cum Domino poſſumus, obſecuti, Feſtorum dierum grandiorem numerum ad modum revocandum exiſtimavimus.

Hinc Pont. primo excipit dies Feſtos, qui ab omni opere feriati eſſe debeant.

Fraternitatibus itaque Veſtris, Fratres Archiepiſcopi, & Epiſcopi totius Regni Siciliæ citra Pharum, ac Fratres Archiepiſcopi Meſſanen., & Panormitan. per præſentes committimus, & mandamus, ut unuſquiſque Veſtrum in ſuis reſpective Provinciis, ac Civitatibus, & Diœceſibus hanc de Feſtis diebus legem Auctoritate Noſtra Apoſtolica edicat, nempe, ut diebus Dominicis Paſchatis Reſurrectionis, & Pentecoſtes, aliiſque per annum Dominicis diebus; nec non diebus Circumciſionis, Epiphaniæ, Aſcenſionis, Corporis Chriſti, & Nativitatis Domini; diebus Purificationis, Annuntiationis, Aſſumptionis, Nativitatis, & Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ; natali die Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli; die Feſto omnium Sanctorum; ac die cujuſvis præcipui quarumcumque Civitatum, vel locorum Diœceſum prædictarum Patroni, pro veteri Ecclesiæ Catholicæ inſtituto, Sacris non tantum aſtare Chriſtifideles veſtrarum reſpective Civitatum, & Diœceſum teneantur; ſed etiam a ſervilibus operibus feriati ſunto:

Secundo quoad reliquos dies Feſtos illos ita ſervari jubet, ut audito Sacro quis operibus ſervilibus vacare Poſſit.

In reliquis vero Feſtis ſive per Apoſtolicam hanc Sanctam Sedem, ſive per Synodales quarumcumque Diœceſum hujuſmodi Conſtitutiones, ſive quacumque alia de cauſa, etiam ex cauſa voti per Chriſtifideles Civitatum, Diœceſum, & Provinciarum hujuſmodi, eorumque Majores facti, quoad hanc partem Auctoritate Noſtra Apoſtolica per Vos commutari volumus, præceptis, præſcriptiſque, ſacroſancto Miſſæ Sacrificio interſint; ceterum negotiis familiaribus, ſervilibuſque ſuis operibus, ſine ullo prorſus conſcientiæ ſcrupulo, incumbere integrum cuique eſto.

Conſulit in caſu quod duæ Ecclesiæ unitæ, ſingulæ proprium Patronum habeat.

Ubi vero obtingit, unum, eumdemque Epiſcopum duabus præeſſe Eccleſiis invicem canonice unitis (quod potiſſimum in Regno Siciliæ citra Pharum evenit) quarum unaquæque ſuum habet præcipuum Patronum, homines tantum illius Diœceſis, cujus Patroni Feſtivus dies recurrit, non vero alterius, volumus, & præcipimus eodem die tum Miſſæ Sacrificio adeſſe, tum a ſervilibus operibus ſibi temperare.

Hortatur Epiſcopos, ut Populos moneant circa dierum Feſtorum obſervantiam.

Quæ cum ita ſe habeant, Fraternitates Veſtras in Domino plurimum hortamur, ut Vos populos veſtræ curæ commiſſos quam ſæpiſſime edoceatis, quæ ad juſtam, legitimamque dierum Feſtorum celebrationem pro temporum varietate pertinere videbuntur, qua ſpiritus alacritate, qua mentis contentione,

tione, qua cordis humilitate aſtare oporteat Sanctiſſimo Altaris Sacrificio, in quo Chriſtus Dominus tradit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis, quam frequentes divinis Officiis, ſacriſque Concionibus, Chriſtianæ Doctrinæ explicationibus. & explanationibus eſſe debeant, & quanti piaculi ſit eos temerare dies, quos ad ſui nominis gloriam amplificandam ſibi Dominus conſecravit. Ne autem per eos dies potiſſimum Chriſtifidelium corda graventur crapula, & ebrietate, ac cogitationibus ſecularibus, quam diligentiſſime curare debetis, ut profana quæque, ludicra, & minus religioſa a publicis locis quam longiſſime amoveantur, etiam invocato, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis; quod ſane non defuturum neutiquam dubitamus; Memores ſemper Prophetici illius oraculi, quo ſolemnitates, quas vitioſa conſuetudine homines deturpant, tanquam ſtercus a Deo projiciendas, & diſperdendas eſſe declaratur. Volumus autem, quod præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non Provinciarum, Civitatum, Dioeceſum, & locorum præfatorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Tranſumptis fidem præſtari præcipit.

Et derogat contrariis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XII. Decembris MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

D. Card. Paſſioneus.

Venerabili Fratri Epiſcopo Lamacenſi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

1. CUm, ſicut quædam ſunt, ut inquit S. Leo Magnus Prædeceſſor Noſter, quæ nulla poſſunt ratione convelli, ita multa ſiat, quæ, aut pro conſideratione ætatum, aut pro neceſſitate rerum

Digitized by Google

rerum oporteat temperari, illa ſemper conditione ſervata ut in his, quæ vel dubia fuerint, aut obſcura, id noverimus ſequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis Sanctorum Patrum inveniatur adverſum;

2. Eapropter Apoſtolica hæc S. Sedes pro Paterna erga univerſos Chriſtifideles benignitate, quod integrum ſibi fuit, conſuevit ſupremam ſuam in iis auctoritatem interponere, quæ ceteroquin ad majus Divini Cultus incrementum præſcripta, aut per frigeſcentem in nonnullorum Cordibus caritatem ad otium, luxuriamque convertuntur, aut ob rerum ad vitam traducendam neceſſariarum inopiam non ſine Conſcientiæ angore contemnuntur.

3. Quoniam autem, ſicut pro parte tua Nobis expoſitum fuit, eidem Fraternitati tuæ innotuit, quod in tuis Civitate, & Dioeceſi Lamacenſi adeo excreverunt calamitates, & anguſtiæ propter præſentium temporum infortunia, ut miſeri illius habitatores, incolæque, & præſertim ii, qui in ſudore vultus ſui panem comedunt, perſæpiſſime cogantur (quamvis animo invito) Dies feſtos negligere, operibuſque mechanicis ſeſe addicere pro pane lucrando, & id eo facilius contingit ob excretum dierum feſtorum numerum; ac propterea a Nobis humiliter ſupplicatum fuit, ut in præmiſſis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

4. Nos itaque, qui Chriſtifidelibus, quantum cum Domino poſſumus, ſalutare remedium potius ad æternam ſalutem comparandam, & humanam vitam honeſte ſuſtinendam adhibere, quam per ſeveriorem Eccleſiaſticæ diſciplinæ rigorem ad deſperationem inopes adducere cupimus, d. Incolas ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas a quibuſvis Excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis Sententiis, cenſuris, & poenis a Jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequendi harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationibus tuo nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati.

5. Fraternitati tuæ per præſentes committimus, & mandamus, ut veris exiſtentibus narratis, omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus in tuis Civitate & Dioeceſi prædictis Lamacen. exiſtentibus, ut deinceps.

Exceptis omnibus diebus Dominicis,
Nec non Natalis Domini Noſtri Jeſu Chriſti,
Et ſequenti S. Stephani,
Circumciſionis,
Epiphaniæ,
Paſchatis Reſurrectionis,
Et ſequenti,
Pentecoſtes,

Et ſe-

Et ſequenti,
SS. Corporis Chriſti,
Ac Aſcenſionis,
S. Joannis Baptiſtæ,
Ac SS. Petri & Pauli Apoſt.
Et Commemorationis omnium Sanctorum,
Præterea quinque dicatis B. Mariæ Virgini Immaculatæ, ſcilicet Purificationis,
Annunciationis,
Aſſumptionis,
Nativitatis,
Et Conceptionis,
Nec non S. Patroni, aut Tutelaris dictæ Civitatis, aut cujuslibet loci Diœceſis hujuſmodi,

Pro hominibus Civitatis, & cujuslibet loci hujuſmodi dumtaxat feſtivis diebus, in quibus integra maneat præcepti obligatio, in reliquis vero Feſtis, ſive per hanc Sanctam Sedem præceptis, ſive per Synodales earumdem Civitatis, & Diœceſis Conſtitutiones, ſive quacumque alia de cauſa, etiam ex cauſa Voti per majores ſuos facti, quod quoad hanc partem etiam auctoritate Noſtra Apoſtolica per te commutari volumus, præceptis, præſcriptiſq; audita Miſſa, laborioſis ſuarum artium exercitationibus, ſervilibuſque operibus ſine ullo conſcientiæ ſcrupulo vacare poſſint, Auctoritate Noſtra Apoſtolica concedas, & indulgeas, permittas, ac ſtatuas, præcipias, & mandes.

6. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis Generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, necnon Civitatis, & Diœceſis hujuſmodi, illiuſque locorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis.

7. Quibus omnibus, & ſingulis illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XII. Decembris MDCCLI. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

D. Cardin. Paſſioneus.

Loco † Sigilli,

CUm plurimum Nobis cordi eſſet debita Feſtorum dierum obſervantia, aliquos, qui irrepſerant, abuſus, nundinarum, ac mercatuum obtentu, de medio tollere curavimus. Duplicem proinde hac ſuper re Conſtitutionem edidimus. Utramque ſubnectimus.

Con-

Conſtitutio, qua ſtatuitur, ut in Civitate Senogallienſi tempore Nundinarum diebus Feſtis de Præcepto a ſervilibus Operibus abſtineatur: Prorogatur tempus ad dictas Nundinas per alios quinque dies peragendas; Privilegia confirmantur, & ampliantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

PAternæ caritatis officium, quo Chriſtifideles omnes in Domino complectimur, eorumque felicitati procurandæ ſpirituali in primis, ac deinde temporali etiam, quantum in Nobis eſt, ſtudemus, Nos admonet, ac ſtimulat, ut diligentiori ſtudio, ac cura ad ea intendamus animum, quæ ad Subditarum in temporalibus Nobis, ac Sedi Apoſtolicæ Civitatum publicum, & privatum commodum, communemque utilitatem pertinent. Æquitatis enim ratio, & juſtitiæ rectitudo poſtulat, ut qui ſub temporali Sanctæ Romanæ Eccleſiæ dominio poſiti, ac degentes, ſuperna diſpenſatione parvitatis Noſtræ regimini, & gubernio temporali concrediti ſunt, & a Noſtra Paſtorali ſollicitudine bona non ſolum, quæ ad ſalutem animarum, ſed etiam, quæ ad ſubſidium, & opem hujus mortalis vitæ ſuſtentandæ inſerviunt, certa, ac firma fiducia ſibi pollicentur, juſta expectatione ſua, ac ſpe in Nobis repoſita minime defraudentur; ſed abundantius etiam, quam ſperant, optata ſua, ſine ullo tamen ſpirituali animarum ſuarum detrimento, conſequantur, ut votorum ſuorum compotes facti, in uberi rerum neceſſariarum copia, omnium bonorum Largitori humiles gratiarum actiones lætanter perſolvant. Proemium.

§. 1. Jamdudum, & ab immemorabili tempore in Civitate noſtra Senogallienſi celebres Nundinæ per octo dies ante Feſtum Sanctæ Mariæ Magdalenæ, & quatuor ſubſequentes, magno hominum concurſu ex remotis,& longinquis Europæ, atque Aſiæ partibus ad eas confluentium peragi conſueverunt. Cum autem intra illorum dierum ſpatium dies feſti unius, aut alterius Dominicæ menſis Julii, & Sancti Jacobi Apoſtoli, & Sanctæ Annæ incidere ſoleant, non ſine animi noſtri dolore accepimus, quod his diebus, in quibus Chriſtifideles in operibus pietatis, ac religionis ſe exercere debent, aliqui pravi homines, Dei, & Catholicæ Eccleſiæ præceptorum immemores, & turpi lucro, animarum ſuarum ſalute poſthabita, inhiantes, per integrum Feſtorum dierum tempus in operibus ſervilibus, & commerciis obeundis, negociiſque temporalibus tractandis, non ſine bonorum ſcandalo, imo Gentium, & Judæorum admiratione, occupati ſunt. Cauſæ edendæ Conſtitutionis.

§. 2. Nos igitur ex commiſſo Nobis Paſtoralis ſollicitudinis munere, tam pernicioſo abuſui, & gravi malo opportunum reme-

dium afferre, & deteſtandam hanc abominationem e medio dilectæ Nobis Civitatis Noſtræ auferre cupientes; Volenteſque etiam indemnitati, & perpetuitati jurium, & privilegiorum ejuſdem Civitatis, ejuſque, ac totius temporalis Status noſtri commodo, atque utilitati, quantum in Domino poſſumus, conſulere, ac providere: Motu proprio, ex certa ſcientia, & plenitudine poteſtatis, hac Noſtra in perpetuum valitura ſanctione decernimus, ac conſtituimus, & Apoſtolica noſtra auctoritate mandamus, ac jubemus, ut tempore Nundinarum, quas in poſterum in præfata noſtra Civitate de more haberi volumus, feſti dies pie, ſancteque, perinde ac reliquo totius anni curſu, a Chriſtifidelibus colantur, Officinæ, ac Tabernæ claudantur, nullaque publice exerceantur commercia, ſtipulenturque contractus, neque alia omnia fiant, quæ in ceteris anni feſtis diebus a Chriſtifidelibus peragi prohibentur, eo potiſſimum tempore, quo in majori Eccleſia Sacra Miſſarum ſolemnia fieri, & Veſperarum Divina Officia celebrari, & prædicatio verbi Dei haberi conſuevit: mane ſcilicet ab hora decimatertia uſque ad meridiem, poſt meridiem vero ab hora vigeſima prima diei uſque ad occaſum Solis; & per totum dictum temporis ſpatium omnes Chriſtifideles ab operibus ſervilibus, ad quæ peragenda nulla neceſſitas cogit, omnino abſtineant, ſed ab omni terrena cura, & temporali ſollicitudine liberi, & vacui, ad Eccleſiam pergant; ibi Sacroſanctæ Miſſæ Sacrificio pia animi attentione ingentia Dei beneficia recolentes interſint; quin etiam exhortamur in Domino, ut in precibus quoque, Diviniſque laudibus perſolvendis, audiendoque verbo Dei frequentes ſint, & per totum feſtum diem, quoad fieri poteſt, ſe exerceant in iis officiis, quæ Chriſtianam pietatem continent, & comitantur. Si qui autem temerario auſu, Dei, & Eccleſiæ præcepta contemnentes, hanc noſtram Conſtitutionem tranſgredi tentaverint; Volumus, ut omnibus, & ſingulis ſubjiciantur pœnis, ac cenſuris alias a Nobis, noſtriſque Prædeceſſoribus contra inobſervantes, temerantesque dies feſtos ſtatutis, ac determinatis, quas, quatenus opus ſit, contra eoſdem delinquentes rurſus ſancimus, conſtituimus, ac determinamus.

Dies feſtos tempore Nundinarum ſervari præcipitur.

Nedum abſtinendo a ſervilibus operibus.

Sed Chriſtianæ pietatis exercitiis vacando.

Pœnæ contra Inobedientes.

Ne detrimentum ex hoc irrogetur, tempus Nundinarum ad alios quinque dies prorogatur.

§. 3. Deinde vero ne ex hac Conſtitutione, & proviſione noſtra aliquod temporale damnum Civitati prædictæ, aliiſque ditionis noſtræ, & Status Eccleſiaſtici populis præjudicium, vel detrimentum publico commercio, ejuſque libertati oriatur, præfatarum Nundinarum tempus ad alios quinque dies, præter ſolitos, & conſuetos producimus, ac prolongamus, In hunc modum videlicet: Ut Nundinæ prædictæ in Civitate noſtra Senogallienſi de more celebrentur per octo dies ante feſtum Sanctæ Mariæ Magdalenæ, & inſuper per novem dies ſubſequentes, uſque ad initium ſequentis menſis Auguſti: &

ſti: & ulterius ad pleniorem præmiſſorum effectum, & hujus voluntatis, proviſionis, ac determinationis noſtræ executionem, omnia, & ſingula jura, privilegia, indulta, ſtatuta, conſuetudines, ſententias, ac reſcripta quomodocumque a Nobis, noſtriſque Prædeceſſoribus, præſertim Urbano VIII., & Innocentio X., quorum tenores hiſce noſtris præſentibus Literis de verbo ad verbum pro inſertis, & expreſſis haberi volumus, contra quoſcumque emanata, & a præfata Civitate noſtra Senogallienſi obtenta, atque impetrata, ſuper jure privative celebrandi præſato tempore Nundinas prædictas, tenore præſentium, non ad ullius petitionis inſtantiam, ſed motu proprio, ſcientia, & poteſtate pari, confirmamus, ac roboramus, eiſque perpetuæ, & inviolabilis firmitatis robur, & Apoſtolicæ confirmationis munimen adjicimus:

Confirmantur privilegia Nundinarum.

§. 4. Denique, ut commerciorum per dictum Nundinarum tempus celebritas inter noſtros Subditos, & exteros Mercatores, qui ex diverſis, & diſſitis regionibus terra, marique cum variis mercibus, ad victum, & communem vitæ uſum utilibus, & neceſſariis adveniunt, navium numero, jumentorumque multitudine, Mercatorum frequentia, hominumque concurſu, copia, & ubertate mercium in dies magis, magiſque augeatur, omnes gratias, immunitates, ac privilegia, liberum, ac tutum commeatum, acceſſum, ac receſſum, & promiſſam ſub fide publica ſecuritatem omnibus, & ſingulis ad dictas Nundinas in Civitate noſtra Senogallienſi peragendas accedentibus, ibique commorantibus, eo modo, ac forma, qua durante dictarum Nundinarum tempore gaudere, ac perfrui conſueverunt, de Apoſtolica benignitate per ſupradictum a Nobis conſtitutum temporis ſpatium confirmamus, ac de novo indulgemus, atque impertimur.

Cum extenſione ad dies adjectos.

§. 5. Decernentes ſic, & non aliter in præfatis omnibus, & ſingulis cenſeri, ac per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac noſtram Cameram Apoſtolicam, ejuſque Officiales quomodocumque nuncupatos, & ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, præſertim Status Noſtri Urbini, & quoſvis alios quacumque auctoritate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; & irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Decretum irritans.

§. 6. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Legibus Imperialibus, & Municipalibus, & quatenus opus ſit, Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ regula *de jure quæſito non tollendo*, ac recolendæ memoriæ Pii Papæ IV, etiam Præ-

Clauſulæ derogatoriæ.

deceſ-

deceſſoris Noſtri Conſtitutione de gratiis qualecumque intereſſe Cameræ Apoſtolicæ concernentibus in eadem Camera præſentandis, & regiſtrandis, itaut præſentes Literæ, etiamſi in eadem Camera nullo unquam tempore præſententur, & regiſtrentur, nihilominus valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant: necnon quibuſcumque, & quavis firmitate alias roboratis Statutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis quibuſvis perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie; ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, & innovatis: Quibus omnibus, & ſingulis, eorum omnium, & ſingulorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & de verbo ad verbum inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Fides præſtanda tranſumptis.

§. 7. Ceterum, quia nimis difficile foret præſentes Noſtras originales Literas ad ſingula loca, ubi opus eſſet, deferri, volumus, ut earum tranſumptis etiam impreſſis, manu publici Notarii ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Sanctio pœnalis.

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, proviſionis, conceſſionis, confirmationis, ſtatuti, necnon prohibitionis, decreti, ac voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Data die 24. Auguſti.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo quarto, nono Kalendas Septembris, Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

D. Cardinalis Paſſioneus.

Conſtitutio, qua diebus Feſtis prohibentur haberi *Mercatus* rerum venalium. Tolerantur verò *Nundinæ* ſub certis conditionibus.

Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Ordinariis Ditionis Eccleſiaſticæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

De reductione dierum Feſtorum aliàs deliberatarum.

AB eo tempore, quo copioſus in miſericordia Dominus, Nos, licèt immeritos, ad ſummum Catholicæ Eccleſiæ Pontificatum evexit, complures diverſi ordinis illuſtres Viri, itemque Epiſcopi, & Ar-

& Archiepiſcopi in Italia, & extra commorantes, iteratis precibus inſtiterunt, ut Dies Feſtos, ubique ferè nimis auctos, quibus Chriſtianus Populus feriatur, Apoſtolica auctoritate imminueremus. Hoc enim prudenti temperamento, Pauperibus, qui quotidiano labore ſibi victum quærunt, facilè conſuleretur, ac ſimul gravia adimerentur abſurda, quæ ex Feſtorum dierum multitudine, ac frequenti violatione oriri ſolent, non ſine aperto Religionis diſpendio. Re expenſa, negocii difficultatem probè intelleximus: quare peculiari Scripto, publicis etiam typis vulgato, rationes varias indicavimus, quibus ea immutatio fieri poterat: conſilium pariter exquirentes nonnullorum S. R. E. Cardinalium, Epiſcoporum Italiæ, aliarumque Regionum, Eccleſiaſticorum Præſulum, Theologorum, Juriſconſultorum, aliorumque Virorum Doctorum, humanas, civileſque res callentium, an hujuſmodi petitio eſſet exaudienda: Si verò illam exaudiri æquum eſſet, & congruens, ipſi quoque rationes ſignificarent, quibus utiliter, ac prudenter imminutio præſcriberetur.

Et requiſita Antiſtitum, aliorumque conſilio.

§. 1. Petita reſponſa tam varia, ut ſolet contingere, ſuo tempore accepimus, ut ferè ſua cuique fuerit ſententia. In aliud proinde tempus negocium rejecimus, eam in ſpem adducti, ut Epiſcopi cujuſque Provinciæ, vel Ditionis, unanimi voto in ſententiam imminuendi Dies Feſtos primùm convenirent, deinde vero, quò commodius id fieri poſſet, concordi pariter ſuffragio medium aliquod ſuggererent ex tot memoratis in Scripto Noſtro, ac pro illius executione Pontificium aſſenſum expoſcerent. Hoc ſane pacto inita ab Ordinariis conſilia in re tanti momenti non illorum voluntati referri potuiſſent, ſed tantùm Supremæ Apoſtolicæ Sedis auctoritati, quam fel. record. Urbanus Papa VIII. Prædeceſſor Noſter integram eſſe voluit in decernenda imminutione dierum Feſtorum, qui in ſua Conſtitutione recenſentur. Demum una, eademque Epiſcoporum deliberatio, Apoſtolicæ Auctoritatis tecta munimine, nedum plurimum valuiſſet ad compeſcenda Cenſorum ingenia; ſed etiam ſublata fuiſſet diſparitas illa ritus, quæ hodie viget, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ injurioſa, ut intra paucorum milliarium ambitum, & inter finitimos Populos, unus, idemque dies ab aliquibus Feſtus de Præcepto, ab aliquibus verò ferialis haberetur.

Quibus inter ſe non convenientibus reſolutio dilata.

§. 2. Hæc methodus feliciori ſorte in univerſa fere Hiſpania excepta eſt: Cum enim poſtremi Tarraconenſis Concilii Patres regulam quamdam conſtituerint Dierum Feſtorum, quibus, pro illorum conditione, atque diſcrimine, Populi Divino intereſſe Sacrificio, & ſervilibus operibus abſtinere debent; & aliorum, quibus Miſſæ tantùm intereſſe debent, tributa poſtmodum libertate vacandi operibus ſervilibus: fel. record. Benedictus XIII. Deceſſor, & Benefactor

Hiſpaniæ Populis interim proviſum.

ctor Noſter diſpoſita in eadem Provinciali Synodo ad preces Epiſcoporum approbavit. Quo exemplo alii ſubinde Hiſpaniarum Antiſtites excitati, Nobis humiliter ſupplicarunt, ut ad minuendum nimis auctum Feſtorum numerum, liceret ipſis etiam ſervare regulam in præfato Tarraconenſi Concilio providè conſtitutam. Annuimus inſtantiæ; exindeque omnium fere Hiſpaniarum Diœceſeon uniformitas In dierum Feſtorum celebratione, & ritu exorta eſt.

Item aliquot Poloniæ Diœceſibus.

§. 3. Aliis quoque Catholici Orbis Regionibus ſervata a Nobis in hoc negocio conficiendo matura dilatio profuit. Interea ſiquidem aliquot Regni Poloniæ Epiſcopi, mentis aciem ad ſubſtantiam, & modum imminuendi dies Feſtos dirigentes, per Literas Nobis ſignificarunt, in illis Diœceſibus, ſuos late fines protendentibus, æſtivo tempore Incolas, Agrorum culturæ, & aliis ſervilibus operibus, quibus vivunt, & ſuſtentantur, dantes operam, difficillimè ab illis abſtinere poſſe diebus feſtis inter hebdomadam occurrentibus: Enixè propterea Nos rogarunt, ut quæ per hebdomadam æſtivo tempore occurrunt Feſta, in Dies Dominicos transferremus, excepto Feſto Aſſumptionis B. Mariæ Dei Genitricis, quæ quovis die accideret, religioſè ab univerſis celebraretur. Quorum petitio per Nos, maturo præmiſſo examine, exaudita, in Regionibus illis optatam ab Epiſcopis, & Populis tranquillitatem peperit.

Pontifex optat Epiſcopos utriuſque Siciliæ in unam ſententiam convenire.

§. 4. Quo vero ad Italiam pertinet, credi vix poteſt, quàm prudens, ac religioſus de re ipſa fuerit ſermo, quem Nobiſcum inſtituit Chariſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus utriuſque Siciliæ Rex Illuſtris. Non ſine intimo, ac planè acerbo animi ſui mærore Nobis expoſuit, Dies Feſtos, quibus Chriſtiani Populi feriari debent, in ſubjectis ſibi regionibus paſſim violari, ob nimis auctum illorum numerum; huic porrò malo non aliam adhiberi poſſe medelam, præter diminutionem Suprema Auctoritate Noſtra opportunè faciendam. Significare illi non omiſimus, gravem, ac moleſtam utrique ſollicitudinem oborituram, ſi rem tanti ponderis inconſultis Epiſcopis conficere vellemus. Idcirco ut omnia feliciter procederent, non ſolum exquirendas eſſe illorum ſententias; ſed oportere, ut Antiſtites finitimi, vel Metropolitæ cum ſuis Provincialibus, ſtudia, & voluntates in eundem ſcopum dirigentes, quid tandem facto opus eſſet, ad Noſtri deferrent Apoſtolatus auditum: Par omnium ſuffragium communem tranquillitatem ſubjectis Populis allaturum, & quod potiſſimè in rebus ſacris quærendum eſt, ritus uniformitatem, & diſciplinæ concordiam.

Idipſum ſuadet Epiſcopis Status Eccleſiaſtici.

§. 5. Id ipſum ſignificavimus Epiſcopis temporalis noſtræ Ditionis, quorum nonnulli privato ſermone Nobiſcum habito, nonnulli verò ſuis ad Nos datis Literis, Apoſtolicam auctoritatem ad Feſtos dies imminuendos enixe implorarunt. At cum ipſi nihil hacte-

ctenus præſtiterint, nihil & Nos egimus; liberam, prudentemque Epiſcoporum concordiam in hoc negocio præſtolantes, non imperantes, & exigentes. Etenim moderatio numeri Dierum Feſtorum non a voluntate, ſed a ſola pendet neceſſitate, quam nemo meliùs, quàm Epiſcopi norunt; ideoque ad eos potiſſimum pertinet, mali conditionem, & apta eidem remedia proferre: Nec facile adduci poſſumus; ut in hoc adeo gravi, & implexo negocio quidquam decernamus, niſi audita prius concordi quoad *ſubſtantiam*, & quoad *modum*, Epiſcoporum ſententia.

Nihil ſine eorum conſilio acturus.

§. 6. Hæc Vobis, Venerabiles Fratres, eum in finem ſcribimus, ut non ſolùm cuique Veſtrum plane cognita, ac perſpecta ſit agendi ratio a Nobis inita in hac gravi cauſa imminutionis Dierum Feſtorum; verum etiam ut opportune nunciaremus, ſi veſtra conſilia ex voto noſtro Nobiſcum communicaviſſetis, vel ſublata prorſus, vel ſaltem magna ex parte ſubmota fuiſſent mala, quibus curandis congruum, ac ſalutare remedium non ſemel a Nobis expoſtulaſtis.

Abuſus in celebratione Nundinarum diebus Feſtis.

Complures etenim veſtrum voce, aut ſcripto improbarunt abuſum Mercatuum, & Nundinarum, quæ fieri ſolent Diebus Feſtis, quibus feriari oportet, ut Populus unicè in res ſacras incumbat; rationem a Nobis poſcentes, qua graſſanti in diem malo occurri poſſit.

Dierum Feſtorum non par ſolemnitas.

§. 7. Inter modos propoſitos, atque ſervandos in imminutione, ac celebratione Feſtorum, præcipuus ille eſt, quo inter ipſos Feſtos dies diſcrimen conſtituitur. Etenim in diebus Dominicis, itemque in Celebritatibus Domini, Beatæ Mariæ ſemper Virginis Dei Genitricis, ac in aliis ſolemnioribus in memorato Scripto Noſtro indicatis, debet Chriſtianus Populus nedum intereſſe Divino Sacrificio, ſed etiam abſtinere ab operibus vetitis; In ceteris vero minus ſolemnibus, qui tamen ex præcepto celebrari conſueverunt, impoſita eſt Chriſtifidelibus obligatio intereſſendi Miſſæ Sacrificio, tradita in reliquis cuique illorum poteſtate ea faciendi, quæ fieri ſolent diebus ſerialibus.

Nundinæ in dies minus ſolemnes plerumque incidunt.

§. 8. Quò cautius, ac tutius incederemus, conſulere voluimus Chirographa Summorum Pontificum Deceſſorum Noſtrorum, quibus peculiaribus Urbibus, & Oppidis temporalis ſuæ Ditionis habendarum Nundinarum facultatem tribuerunt. Multi iis diebus Nundinas fieri permiſerunt, quibus Chriſtifideles (juxta propoſitum Thema) ſervilibus operibus abſtinere debebant, divinoque adeſſe Sacrificio; Sed numerum longe majorem illarum comperimus, quæ incidunt in eos Dies Feſtos ex Præcepto, quibus, ſi expetita fieret illorum imminutio, ſatis fuiſſet Miſſam audire, excluſo debito abſtinendi ab operibus ſervilibus, ſublatoque onere peragendi, quæ

in

in aliis ſuperioris ordinis Feſtis Chriſtianus Populus debet implere.

Quibus Divini ſimul cultus, & commerciorum ratio haberi poſſet.

§. 9. Hac via ſi non omni, magna certe ex parte ſublata eſſent mala, quibus, memorata de cauſa, congruens, & opportunum a Nobis remedium poſtulaſtis. Enimverò bifariam diviſis, ut præmonuimus, diebus Feſtis, affixoque inferiori ipſorum ordini debito intereſſendi dumtaxat Divino Sacrificio; celebratæ in illis Nundinæ nullum deinceps peperiſſent abſurdum, nec libertas operum ſervilium cum intereſſentia Miſſæ compatibilis, refragari potuiſſet præcepto ab Eccleſia Fidelibus injuncto. Præterea nullus Urbibus, & Oppidis relictus fuiſſet timor, ne cum Incolarum, & Concurrentium detrimento, Nundinarum frequentia imminueretur. Quippe juxta hypotheſim præmiſſam, recolente adhuc Clero ſolemni ritu diem Feſtum intra Eccleſiam, ſumptuoſo ornatu, omnique nitore inſtructam; in ipſa Sacri concentus Muſices haberi de more potuiſſent; permitti quoque potuiſſent citatorum Equorum curſus, aliaque id genus, quæ Populi augere ſolent numerum, Mercatorum frequentiam, & Nundinarum celebritatem. Sed de re hujuſmodi, veluti extranea, ſermone relicto, ad propoſitæ quæſtionis examen progredimur, dierum Feſtorum imminutione ſecluſa.

De Feſtorum dierum obſervantia, Theologorum ſententiæ.

§. 10. Eruditioni veſtræ, Venerabiles Fratres, ignotum non erit, quod hac de re Theologi tradunt. S. Thomas *in 2.2. quæſt. 122. art. 4. ad quartum* docet, arctiorem in antiqua lege fuiſſe obſervantiam Sabbati, quam ſit in nova obſervantia diei Dominici; dieque Sabbato vetita fuiſſe opera, quæ non vetantur die Dominico. Cardinalis vero Cajetanus in Commentario ad hunc locum aſſerit, licere Villicis diebus Feſtis Urbem petere, ut calceos emant, & his ſimilia. De Alma verò Urbe ſermonem inſtituens, morem profert hac tempeſtate jam obſoletum; Inquit enim: *Licitum eſt diebus Feſtis emere, ac vendere Aſinos, Equos, quia ſic eſt conſuetudo in publico foro in diebus Feſtis, ſpectante Mundo: hæc enim omnia ubi antiquata conſuetudo, ac per hoc a Prelatis ſcita, cum ſint omnibus notoria, licita ſunt ex ipſa conſuetudine, fundata ſuper libertate Evangelica, qua non tenemur ſtricto jure Vetrris Legis de obſervatione Feſtorum*; Cajetano ſubſcribunt *Silveſt. in Summ. Verb. Negotium §. 2., Sylvius ad S. Thom. 2. 2. tom. 3. quæſt. 122. art. 4. §. Ad prius, Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 29. num. 3. ad plur. ſequen., Giballin. de Negociation. tom. 1. lib. 3. cap. 3. art. 2. num. 9. in fin.*

Item Canoniſtarum.

§. 11. Ejuſdem ſententiæ ſunt etiam Eccleſiaſtici Juris Interpretes, ut videre licet apud *Fagnan. in Cap. Multa num. 54., & ſeqq. ne Cleric. vel Monach.* idemque ſentiunt *Gonzal. in cap. Omnes num. 8. de Fer., Pirhing. ad Tit. Decretal. de Feriis num. 18., Anaclet. eod. tit. num. 22., Engel. ibid. §. 2. num. 13., Pikler. num. 9., Schmalzgrueber num. 23.*, aliique multi, qui facilè citatis addi poſſent

Digitized by Google

ſent. Nonnulli verò ex Doctoribus Sacrorum Canonum inter *Mercatus*, *& Nundinas* diſcrimen conſtituunt; Ac primos quidem Diebus Feſtis ex præcepto obſervandis permitti non poſſe cenſent, ſecus tamen alias; quoniam nonniſi diebus feſtis Populi habetur frequentia, celebrationi Nundinarum congrua, & neceſſaria, teſte *Cappon. diſcept.91. art. ult. n.4.* Alii tandem docent, quavis conſuetudine minime obſtante, poſſe Epiſcopum in ſua Diœceſi vetare, ne Mercatus, aut Nundinæ Feſtis Diebus habeantur, idque præter alios afferunt *Cappon. loc. cit. n.6. Gratian. deciſ. Marchiæ 21., Ventrigl. in Prax. Rer. Eccleſ. tom.1. Annot.16. §.1. n.19., Zaul. ad Statut. Favent. tom.1. lib.7. obſerv. ad rubr.2. n.24., Nicol. in Prax. Canonic. tom.1. litt.C. §.1. n.44.*

Quid Synodalibus in Conſtitutionibus decretum;

§. 12. Ne quid præteriremus, conſuluimus etiam illuſtriores Synodos Diœceſanas, habitas ab Epiſcopis Ditionis noſtræ temporalis. In celeberrima Farfenſi Synodo Cardinalis Caroli Barberini anni 1684.; & in Ceſenatenſi Cardinalis Denhoff anni 1693. interdicitur quidem Mercatus diebus Feſtis, nihil tamen de Nundinis conſtituitur. In aliis nullo diſcrimine Mercatus prohibentur, & Nundinæ, ut conſtat ex Synodo Lauretana Cardinalis Romæ anni 1626.; maxime verò deficiente Indulto, ut expreſsè decernitur in Senogallienſi Cardinalis Antonii Barberini anni 1627., innovata anno 1737. ab Epiſcopo Iſolano. Senogallienſi prætereà Synodo Cardinalis Barberini conſonat etiam Synodus Ariminenſis Cardinalis de Via, edita anno hujus ſæculi viceſimo quarto.

Reſponſa Congreg. Concilii.

§. 13. Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Reſponſa ad Epiſcopos, qui de ſuis Diœceſibus retulerunt, pari cura a Nobis perlecta ſunt. De re ipſa conſulta, reſcripſit Epiſcopo Placentino, ut juxta antiquam conſuetudinem ſineret haberi Nundinas rerum parvi pretii die Feſto Sancti Bartholomæi Apoſtoli, dummodo id non fieret in Atrio Eccleſiæ, ut ex *lib. Decret. anni 1629., lib.14. pag.207.* Epiſcopo Caſalenſi anno 1665. reſponſum fuit: curaret ſedulò, ne Mercatus haberentur Feſtis diebus, ſed transferrentur in diem ſequentem; omnemque prò viribus impenderet ſollicitudinem, ut id ipſum impoſterum fieret, *ſi privilegium, vel immemorabilis conſuetudo non adſit*. Anno 1697. Epiſcopo Theanenſi reſpondit: *Tolerari poſſe Mercatus Diebus Feſtis, dummodo ad alium diem transferri nequeant; & ex eorum omiſſione jurgia, & ſcandala exoriri poſſint.*

Nundinæ celebrantur diebus Feſtis ſolemn.

§. 14. Probe inſuper ſcientes, fieri non poſſe Nundinas ſine expreſſo Supremi Principis permiſſu, cum id juris pertineat *ad Regalia, & quidem majora*, ad tradita per *Sixtin. de Regal. lib.1. cap.6. num.30.* hac etiam in parte opportunæ doctrinæ lumina quæſituri, non omiſimus (ut paulò ante monuimus) inſpicere Chirographa Summorum Pontificum Deceſſorum Noſtrorum, qui veluti Supre-

mi Provinciarum ſuarum Domini, eam facultatem multis Urbibus, & Oppidis conceſſere, haberique Nundinas indulſerunt etiam diebus Feſtis inſtitutis in honorem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Beatæ Mariæ Genitricis ejus, frequentiſſimè verò Sanctorum Patronorum Principalium, vel Titularium locorum, & Eccleſiarum, ad majorem Populi frequentiam, atque celebritatem conciliandam.

Pontifex rei naturam ſedulo ſerutatur.

§. 15. Quæ omnia vel ſecum pugnantia, vel implexa, viam propoſitæ diſſolvendæ quæſtioni non compararunt, immo potius difficiliorem, & abſtruſiorem reddiderunt. Ne igitur ullæ diligentiæ Noſtræ partes deeſſent pietati, & zelo vigilum Antiſtitum Reſponſa Noſtra cupientium; his omnibus ſeorſim poſitis, manus admovimus Eccleſiaſticis Hiſtoriis, & Conciliis, e privatæ Bibliothecæ Noſtræ penu depromptis. Quibus preſſiùs inſiſtentes, ſemper tamen præ oculis habito præſenti rerum ſtatu, longo uſu, & antiquitate fulto, ſignificandum Vobis eſſe cenſemus.

Nundinæ diebus Feſtis celebrari non debent.

§. 16. Primo, Mercatus, & Nundinas Feſtis diebus non licere. Nundinas autem intelligimus, *quæ ſunt de rebus majoribus, & ſemel in anno fiunt, vel raro in eodem loco, & de longinquo ibidem conveniunt homines: Mercatus vero, qui fiunt in rebus minoribus, ad quotidianas neceſſitates pertinentibus, & fiunt ſingulis ſeptimanis, & ab Hominibus de vicino ibidem convenientibus*: verba ſunt Venerab. Servi Dei Umberti de Romanis, Quinti Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum, in egregio opere *de eruditione Religioſorum Prædicatorum lib.2. Tract.2. num.92. pag.351. editionis Romanæ*. Id autem prònunciamus, non quia vendere, ac emere ſit opus ſervile, ideoque vetitum diebus Feſtis; ſed quia actiones hujuſmodi impediunt, & diſtrahunt Chriſtifideles a cultu divino, ad quem dies Feſti ſunt inſtituti.

Sed abuſus conſuetudine firmatus.

Secundo: Antiquum profecto eſſe abuſum Mercatuum, itemque nundinarum iiſdem diebus.

Tertio: Eccleſiaſticis legibus quovis tempore illas fuiſſe vetitas.

Non niſi prudentia & maturitate corrigi poteſt.

Quarto: Hujuſmodi juſtas, ſanctaſque leges caruiſſe effectu.

Quinto tandem: quia malum univerſale eſt, ac altè radices egit; opus eſt prudentia, & maturitate, ne fructu careat medela, ac vulnus exaſperet: Quod poſſumus, exigendum eſt, non quod optamus. Admonitionibus proinde uti ſatius videtur, quàm minis; & ſi minæ quandoque intententur, ſervandum eſt exactè monitum ſapientiſſimum S. Auguſtini in Epiſtola 22. ad Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum, qui agens de auferenda Conviviorum licentia totam paſſim Africam fœdè occupante ſub inani obtentu honorandi Feſta Sanctorum Martyrum ſcripſit: *Non aſperè quantum exiſtimo, non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur; magis docendo, quàm jubendo; magis monendo, quàm minando; ſic enim agendum eſt cum multitudine.*

Se-

Severitas autem exercenda eſt in peccata paucorum. Et ſi quid minamur, cum dolore fiat, de Scripturis comminando vindictam futurorum; ne nos ipſi in noſtra poteſtate, ſed Deus in noſtro ſermone timeatur. Ita prius movebuntur ſpirituales, vel ſpiritualibus proximiores; quorum auctoritate, & leniſſimis quidem, ſed inſtantiſſimis admonitionibus, cetera multitudo frangatur.

Feſti dies in pietatis operibus, non in negociis ſecul. tranſigendi.

§. 17. Ad propoſitam a Nobis rationem firmandam, ſufficit legere Cathechiſmum Tridentini Concilii *part.3. precept.3. num.3.*, ut ſimul addiſcatur, in quæ opera Chriſtifideles feſtis diebus debent incumbere. Ea nimirum ſunt, Divino Sacrificio reverenter adeſſe; Dei verbum attentè, pioque corde audire; Ecclesias frequentare; mundare conſcientiam; Deo laudes perſolvere, aliaſque ſalutares exercitationes obire. Diù ante Romanum Cathechiſmum idipſum feliciter enunciatum fuit a Sancto Nicolao Papa hujus nominis I. in Reſponſis ad Conſulta Bulgarorum *Tom.* 22. *Collect. Concilior. editionis Regiæ num.*10. *pag.*441.: *Sanè*, inquit, *ſciendum eſt, quoniam idcirco in diebus Feſtis ab opere humano ceſſandum eſt, ut liberiùs ad Eccleſiam ire, pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus inſiſtere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriis Sanctorum communicare, ad imitationem eorum aſſurgere, eloquiis divinis intendere, eleemoſynas indigentibus miniſtrare valeat Chriſtianus*: Inde etiam coacti in Conciliis Patres rationem potiſſimam hauſere denunciandi, illicitam eſſe diebus Feſtis celebrationem Mercatus, & Nundinarum. Qua de re videnda Concilia Rhemenſe, ac Turonenſe habita anno Domini 1583. In eamdem ſententiam Narbonenſe anni 1609. decrevit: *Mercatus, Emporia, & Nundinæ nuſpiam fiant diebus Feſtis, ſed in antecedentem, vel ſubſequentem Feſtivitatis diem transferantur*; Eorum porro Conciliorum verba fideli calamo recenſentur a *Pouget in Inſtitutione Catholic. Tom.*1.*pag.*724., & *ſequentibus*.

De abuſu Nundinarum diebus Feſtis pridem inducto; Teſtimonium S. Baſilii.

§. 18. Ceterum habendarum Nundinarum, & Mercatuum diebus feſtis corruptelam antiquo jam tempore invaluiſſe, plurima evincunt monumenta. S. Baſilius Cæſareenſis Archiepiſcopus, qui quarto Chriſtianæ Eccleſiæ ſæculo vixit, in Regula Monachorum *interrogatione* 38. poſt ſtabilitum ipſorum laborem, propriis manibus dietim abſolvendum, indicavit in *ſequenti interrogatione*, quomodo peracta opera vendi deberent, ut eorum pretio ſuſtentarentur. Mox *in interrogatione* 40. ſcripſit: *Neque vero quoniam alii jam eam, quæ apud Sanctos obtinebat, conſuetudinem violavere, qui pro ſe invicem orare debuiſſent, & una cum pluribus Deum adorare, & cum lacrymis implorare, ipſumque pro peccatis propitium reddere; gratias pro beneficiis rependere, ac verbis hortativis ſeſe ædificare (quod adhuc noſtra etiam memoria uſitatum, & obſervatum fuiſſe novimus); pro his omnibus forum, Nundinaſque, ac commune emporium, & tempus illud, & locum efficiunt,*

continuò nos etiam hos imitari par eſt, ejuſque rei participatione abſurda, & inepta confirmare: ut videre licet *in Tom.2. Operum* ejuſdem S. Baſilii *editionis Pariſien. pag.346.* Aurelius Caſſiodorus Senator, & ab Epiſtolis Teodorici Regis Gothorum, qui vivebat ſæculo ſexto, *in Epiſtola 33. lib.8. tom.1* Feſtum celeberrimum deſcribens, quod in Lucania agebatur in honorem S. Cypriani Martyris, itemque Miraculum a Deo hac occaſione edi ſolitum ad Fontem Marcilianum; mentionem pariter ingerit de Nundinis longe frequentiſſimis ad augendam Feſti celebritatem ibidem inſtitutis. *Quidquid enim* (inquit) *præcipuum aut induſtrioſa mittit Campania, aut opulenti Brutii, aut Calabri pecunioſi, aut Apuli idonei, vel ipſa poteſt habere Provincia, in ornatum pulcherrimæ illius venalitatis exponitur, ut meritò tam ingentem copiam judices de multis Regionbus congregatam.* Jubet deinde Severo Provinciæ Præſidi, ut vim tumultuariam Villicorum quorundam comprimat, qui commeantes Mercatores ſpoliabant. Ad finem ejuſdem ſæculi vixit S. Gregorius Turonenſis Epiſcopus. Is autem *in lib.1. de gloria Martyrum cap.32. editionis Pariſien. pag.758.* deſcribit nobile Feſtum, quod in honorem S. Thomæ Apoſtoli fiebat Ædeſſæ, ubi ſacræ illius exuviæ ex India translatæ quieſcebant. Fontem mirificè ſcaturientem memorat, potum confluentibus ad Feſtum, quod triduo agebatur, tribuentem: nec reticet liberas a vectigalibus Nundinas, quæ ſacram celebritatem illuſtriorem reddebant: *In ſupradicta igitur Urbe, in qua beatos artus diximus tumulatos, adveniente Feſtivitate, magnus aggregatur Populorum Cœtus; ac de diverſis Regionibus cum votis, negotiiſque venientibus, vendendi, comparandique per triginta dies ſine ulla telonii exactione licentia datur.* Theodoricus Ruinartius in notis ad hunc locum animadvertit, in quibuſdam exemplaribus legi: *Negotiatoribuſque venientibus*; in aliis verò: *Negotiiſque venientes*: negotiique nomine res venales indicari. Tandem undecimo incunte ſeculo, cum Mediolani in Templo Sanctæ Mariæ ad Portam ſeptimo Idus Maji aliquot inſignes Sanctorum Reliquiæ fuiſſent inventæ, conſtitutum eſt a Clero, ut ad perennem rei memoriam Dies ipſe quotannis Feſtus haberetur; Populuſque univerſus feriaretur, *tanquam in die Reſurrectionis, & Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti. Quo etiam die, ad frequentationem ſolemnitatis, ſtatutum eſt, annuale eſſe Mercatum*, teſte Landulpho Juniore *cap. 2.* ſuæ Hiſtoriæ, apud Muratorium *tom.5. Collect. Script. rer. Italicar.*

Caſſiodori. | S. Gregorii Turonenſis. | Landulphi Junioris.

Eccleſiaſticæ Leges adverſus pravam conſuetudinem latæ.

§. 19. Quod autem vigiles Eccleſiarum Præſides nunquam omiſerint, in hujuſmodi abuſum celebrandarum Nundinarum, atque Mercatuum diebus Feſtis, invehere, agnoſcere poteſtis ex *tom. 4. Anecdotorum Pariſiis editorum* a Martene, & Durand. *pag. 335., &* 1133.; Ex ampliſſima collectione Scriptorum, & monumentorum ab iiſdem publicata, præſertim *tom. 7. pag. 1401., & tom. 8. pag.* 1006.

Digitized by Google

1006, 1560., *& ſequen.*; Itemque ex Labbeana Collectione Conciliorum editionis Pariſienſis *tom. 7. pag.* 1177. *tom. 8. pag.* 111., *&* 127. *tom. 9. pag.* 422., *&* 584. *tom. 13. pag.* 1380., *&* *tom. 14. pag.* 702. Inter Acta Mediolanenſis Eccleſiæ idipſum liquet ex Tertio Provinciali Concilio, & Undecima Synodo Diœceſana S. Caroli. Quod ſi id genus teſtimonia ex Canonico quoque Jure petenda ſint; in prima Decretali ſub *Titulo de Feriis* vobis occurrit præceptum, quo jubentur Chriſtifideles *diebus Dominicis ab omni illicito opere abſtinere, ut in eis Mercatum minime fiat*. Quo nomine comprehenduntur etiam Nundinæ, ut in Commentariis ad allegatum Textum docent plerique Canonici Juris Interpretes. Præterea in Bullario Romano extat Conſtitutio quinta S. Pii V., in cujus ǥ. 8. Pontifex vigilantiſſimus cavit: *Ut omnes Dies Dominici, & præcipue in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, Sanctorum Apoſtolorum feriati, cum omni veneratione obſerventur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent, Divinis Officiis devote intendant, ab omni illicito, & ſervili opere abſtineant, Mercatus non fiant, profanæ negociationes, & judiciorum ſtrepitus conquieſcant.*

ǥ. 20. Adverſus tot ſaluberrimas Eccleſiæ Sanctiones provide editas, ſuborta jam diu corruptela adhuc perſeverat, & a Populis pertinaciter retinetur non in noſtra ſolum temporali Ditione, verum etiam in tota Italia, ut teſtatur Muratorius *tom. 2. Antiquitatum Italicarum diſſertat.* 32. ubi poſtquam aſſeruit magnis Mercatibus tributum fuiſſe nomen *Feriæ*, vulgo *di Fiera*: *Hiſce vero hoc nomen inditum, quod plerumque diebus feriatis haberentur, hoc eſt, in Natali alicujus Sancti, aut Dominicis Feſtivitatibus*, opportune ad rem proſequitur: *Quem morem parum alioqui laudabilem adhuc Italia ſervat*: In Tranſalpinis quoque Provinciis idem abuſus, antiquo tempore invectus, hodie viget; quemadmodum videre licet apud Theologos, & Sacri Juris interpretes a Nobis paulo ante memoratos, qui tamen patrium morem, etſi minus probum, excuſant obtentu Indulti, vel conſuetudinis antiquæ conſtanter toleratæ. Quapropter ſuſpicari merito poſſumus, toti fere Orbi Chriſtiano accidiſſe, quod in Anglia contigit duodecimo Chriſti Sæculo. Abbas Flajenſis, ut refert Mattheus Pariſius, ſubjectæ ſibi regionis Populis vetaverat Mercatus, & Nundinas diebus Dominicis, quamvis illæ in tota Anglia fierent; ſed vix aliquandiu relicto abuſu, in vetitum morem Gentes illæ rediere: *Veruntamen tempore procedente, plerique, ut canes, ad vomitum ſunt reverſi.*

Quæ tamen effectu caruerunt.

Etiam extra Italiam.

ǥ. 21. Reliquum modo eſt, ut diſpiciamus, quod ultimo tandem loco expendendum propoſuimus, quo ſcilicet remedio prudenter, ac ſalubriter uti debemus, ut graſſans ætate noſtra tollamus abſurdum.

Pontificis conſilium.

ǥ. 22. Debito procedentes ordine, *Mercatus a Nundinis* diſtingui-

Mercatus omnino prohibet diebus Feſtis.

guimus. Textus Juris Canonici paulo ante allegatus in *cap. 1. de Feriis* loquitur de *Mercatu*. Idem quoque Verbum in Conſtitutione ſua uſurpat S. Pius V. Communis præterea ſententia eſt, (quidquid ſit de Nundinis) Mercatum haberi non poſſe Diebus Feſtis, ſed eſſe transferendum in antecedentem, vel in ſubſequentem diem, ſi in Feſtum inciderit. Huic regulæ Nos inhæſimus, facultatem tribuentes die 9. Maji 1742. Viro Nobili Ferrarienſi habendi Mercatum in ſuo Rure qualibet feria quinta, dummodo in illam non incideret Feſtum ſervandum ex præcepto: quo caſu Mercatus transferretur in feriam quartam. Qua de re omnem dubitandi anſam præcidentes, Vobis per hæc Apoſtolica ſcripta mandamus, ne in Diœceſium Veſtrarum Urbibus, & Locis *Mercatus* fieri Feſtis Diebus patiamini.

Eaque de re confirmat Decretum Congreg. Concilii in Ripana Mercatus.

§. 23. Libentius præterea id Vobis præcipimus, quia poſt ſedulum, ac maturum examen, conſentanee idipſum decrevit die 2. Maji 1711. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpres in Cauſa *Ripana Mercatus* ut *ex lib. 61. Decretor. pag. 203. a terg.* Quod Decretum Apoſtolica auctoritate Noſtra comprobantes, inſtar regulæ eſſe volumus, ac in omnibus Temporalis Ditionis Noſtræ Provinciis, Urbibus, ac Locis S. Sedi Apoſtolicæ mediate, vel immediate ſubjectis, inviolabiliter obſervari præcipimus. Decreti hujuſmodi ſequens eſt exemplum: *Cum modernus Epiſcopus Ripanus de menſe Septembris 1709. Edictum typis mandaverit ſuper obſervantia dierum Feſtorum, in quo ſignanter illud præſcripſit §. 2.: Le fiere, che ſogliono farſi in alcune Feſte determinate dell' anno, ſi tolerano dopo celebrata la Meſſa Maggiore: Ma i Mercati, che ſi fanno in giorno fiſſo della ſettimana, cadendo in queſto qualche Feſta, ſi trasferiſcano nel giorno antecedente, o ſuſſeguente non feſtivo, ſecondo la diſpoſizione di tutti i Sinodi Diœceſani da noſtri Anteceſſori ſtampati ſotto le infraſcritte pene &c.: Nihilominus Civitas, & Homines Ripani ad impediendam ejuſdem Edicti promulgationem, ex aſſerta immemorabili conſuetudine habendi Mercatum in die Sabbati, etiamſi in eum incidat dies Feſtus, obtinuerunt ab A. C. Monitorium ſuper manutentione cum inhibitione. Sed R. P. Auditoris Sanctiſſimi Decreto Cauſa remiſſa fuit ad hanc Sacram Congregationem, in qua concordato infraſcripto Dubio, contingit hodie ex deducendis hinc inde a Partibus momentis diſputari: An liceat Communitati, & Hominibus Ripæ habere Mercatum die Sabbathi, intus, vel extra Civitatem, quando occurrit, quod ſit dies feſtivus in caſu &c.: Die 2. Maji 1711. Sacra Congregatio Concilii reſpondit negative, & hujuſmodi cauſam amplius non proponi mandavit.*

Tenor Decreti.

Conſuetudinem immemorabilem non ſuffragari decernit.

§. 24. Et ſane nullum hic locum habet quævis conſuetudo, etiam immemorabilis, ut omiſſis generalibus juriſprudentiæ regulis, perſpicue liquet ex aliis momentis mox adducendis. Ante memoratam Cauſam Ripanam, propoſita in Congregatione Concilii fuit alia,

Ejuſdem Congreg. judicium in Cauſa Barchinonen.

alia, inſcripta *Barchinonen. Obſervationis Feſtorum*: Contendebant Mercatores Barchinonenſes, vendere poſſe Merces ſuas diebus Feſtis, conſuetudine fulti immemorabili, rite probata, ac etiam ſpeciem, & imaginem neceſſitatis præferente. Finitimorum ſiquidem Locorum Incolæ reliquis hebdomadæ diebus victui quærendo, ac laboribus intenti, nonniſi die Feſto ad Urbem accedebant. Adverſante nihilominus Epiſcopo, Cauſa propoſita fuit in Congregatione, quæ die 12. Maji 1669. reſpondit: Id Mercatoribus non licere, quacumque conſuetudine immemorabili nequaquam obſtante. Putarunt tamen Mercatores ſuccumbentes, hujuſmodi reſcripto fundamentum præbuiſſe opinionem ingeſtam forte Partibus: *Se diſtrahere velle Merces apertis Apotecharum foribus*. Inſtaurato proinde judicio, ac mente patefacta, validiore conatu objectæ conſuetudini immemorabili inſtiterunt. Congregatio tamen die 27. Martii 1683. in priori ſententia, & decreto perſtitit, ſilentiumque Mercatoribus impoſuit.

De Nundinis.

§. 25. Mercatibus ſuccedunt *Nundinæ*, quarum reſpectu propoſitum noſtrum eſſet ea decernere, quæ de Mercatibus ſtatuimus, pleno corde illis inhærentes, qui Feſtos Dies, qua decet cura, ac ſedula religione, ſanctificari a Chriſtifidelibus cupiunt, & pro viribus enituntur. Sed ne pejora contingant abſurda, præcipimus quod poſſumus, non quod optamus.

Obſervantia dierum Feſtorum remittitur, neceſſitate id exigente, ab Alex. III.

§. 26. Neminem certe latet, quo flagraverit zelo, quantumque divini honoris fuerit ſtudioſus, celebratiſſimus Pontifex Alexander III. Noſter Prædeceſſor: Ratione tamen pari, ac neceſſitate compulſus, indulſit quibuſdam Populis, ut diebus Dominicis, aliiſque Feſtis, piſcarentur, majoribus dumtaxat Solemnitatibus exceptis; dummodo piſcatione peracta, congruentem eleemoſynam impertirent vicinis Eccleſiis, & pauperibus Jeſu Chriſti, ut habetur *in Cap. licet. de Feriis*.

Similiter a Sixto V.

§. 27. Dum in minoribus conſtituti a Secretis eramus memoratæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, præ manibus Indultum fel. record. Sixti Papæ V. Prædeceſſoris Noſtri, qui ad preces cujuſdam Abbatis Ordinis S. Benedicti Diœceſis Gerunden. facultatem impertitus eſt piſcandi Diebus Feſtis Habitatoribus Caſtri, mari adjacentis, poſt auditam Miſſam, & poſt meridiem, adjecto onere tribuendi Abbati, ejuſque Monaſterio tertiam lucri partem, in Eccleſiæ inſtaurationem pie erogandam. Quæ conditio progreſſu temporum cum nimis oneroſa viſa ſit Piſcatoribus, paupertate preſſis; & exhauſtis diſpendio, quod Naves Piſcatoriæ exigebant; re ad Sac. Congregationem delata, imminutum fuit primævum onus ad ſeptimam partem, ut ex *Decreto edito die* 24. *Auguſti* 1720.

Rationes indulgendi celebrationem Nundinarum diebus Feſtis.

§. 28. Fatemur ſane, neceſſitatem, quæ ſeſe Alexandro III. obje-

objecerat, cum illa, in qua verſamur, non eſſe conferendam. Noſtra tamen gravis eſt, ſi illa fuit graviſſima Durum enim eſt, atque aſperum id Populis adimere, quod Deceſſores Noſtri peculiaribus Literis indulſerunt: Res præterea hujuſmodi conditionis eſt, quæ pluries vetita, atque ſublata, denuo in priſtinum morem emerſit: De ipſa non una eſt Theologorum,& Canoniſtarum ſententia: Quinimo aliquot doctrina, & pietate illuſtres illam illicitam non habent. De re tandem agitur, qua ſublata, minuerentur Populorum commoda, atque commercia, humanæ vitæ longe opportuna. E contra vero retineri alio modo non poteſt, quam quo viget; Etenim difficillimum, ne dicamus impoſſibile, deprehenditur, frequentes haberi poſſe Nundinas extra dies Feſtos, quibus conſertim Populi confluunt, quovis alio ſoluti labore, ac negotio.

Conditiones adjectæ pro Nundinis Senogall.

§. 29. Inter Nundinas quæ in Provinciis noſtris aguntur,illuſtriores,ut bene noſtris,ſunt Senogallienſes protractæ multis diebus. Cum Anconitanam Eccleſiam Senogallienſi finitimam regeremus, non ſine mœrore intelleximus, tempore Nundinarum ea omnia fieri Feſto etiam die, quæ aliis hebdomadæ diebus Divino cultui non conſecratis, peragebantur. Huic malo occurrere ſatagentes, die 24. Auguſti ſuperioris anni Conſtitutionem Noſtram de Nundinis Senogallienſibus publicavimus, qua præter cetera juſſimus, ut Diebus Feſtis Apothecæ clauderentur; Neque matutinis horis, aut veſpertino tempore, quibus Divina Officia in Eccleſiis celebrantur, vel Dei verbum Populo nuntiatur, contractus fierent. Imminutum vero hac de cauſa ſecularibus negotiis tempus compenſaturi, Nundinarum dies, cum iiſdem Privilegiis, & immunitatibus, opportune multiplicavimus. Exequutioni debitæ juſſa noſtra hoc anno mandata, meliorem, atque utiliorem rerum ordinem pepererunt, magno omnium Civium, & bene moratorum hominum ſolatio.

Compenſatio.

Ne certis per diem Feſtum horis commercia agantur.

§. 30. Id ipſum, Ven. Fratres, & vos agite. Conſtituite, Auctoritate Noſtra, matutinas, & veſpertinas horas, quibus Feſto Die, quo Nundinæ habentur, claudi debeant Apothecæ, nec publica poſſint exerceri commercia, ut qui ad Nundinas confluxerunt, Miſſæ Sacrificio, & Divinis Officiis interſint, aliiſque Chriſtianis operibus Feſtum ſanctificent. Vigilate, ut omnia plene, & exacte impleantur. Nos autem per Publicum Edictum non prætermittemus extendere Nundinarum privilegia ad diem ſequentem, qui Feſtus non erit; ut temporalia negocia paucarum horarum ſpatio, propter Dei cultum, & animarum ſalutem, intermiſſa, integri diei acceſſione commode peragantur.

Dies Nundinarum protogantur.

§. 31. Hæc ſunt, Ven. Fratres, quæ poſt maturum examen, auditamque gravium,atque doctorum Virorum ſententiam, de propoſita quæſtione Vobis ſignificanda cenſuimus, quibus omnibus Apo-

Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die quinta Novembris MDCCXLV. Pontificatus Noſtri Anno Sexto. Dat. die 5. Nov. 1745.

CUM inter Viros doctos diſputari cœpiſſet, rectène, an ſecus Epiſcopi facerent, qui ab Apoſtolica Sede Feſtorum imminutionem poſtulabant, & adeo inter eos concertationis æſtus incaluiſſet, ut publicis Libris, & Scripturis, graviores accuſationes, & cenſuræ in contrariæ ſententiæ defenſores utrinque conjicerentur; Nos huic malo occurrere volentes, ſequentem edidimus Conſtitutionem.

DECRETUM.

Quo prohibetur cuilibet in poſterum Libros, Scripturas, aliaque Opera quæcumque Typis imprimere, ſeu aliter in lucem edere, in quibus de imminutione dierum Feſtorum de Præcepto, ſive pro, ſive contra eam agatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

NON multi menſes effluxerant, ex quo placuit Omnipotenti Deo humilitatem Noſtram nullis ſuffultam meritis ad univerſalis Eccleſiæ regimen aſſumere, quum plurimorum, & pietate, & doctrina inſignium Virorum, necnon Epiſcoporum per Eccleſias tàm citra, quàm ultra Montes conſtitutorum, inſtantiæ ad Nos deferri cœperunt, ut numerus dierum Feſtorum de præcepto in ſatis nota Conſtitutione rec. mem. Prædeceſſoris Noſtri Urbani Papæ VIII. præfinitus, auctoritate Noſtra minueretur. Quam quidem ob rem, Nobis exponebant, & nimis grave detrimentum humilioris ſortis hominibus, qui manuum ſuarum laboribus ſe ipſos, ſuaſque familias ſuſtentare coguntur, ex hujuſmodi Feſtorum dierum numero, quibus operari prohibentur, inferri; Et ſimulardùum, vel potius impoſſibile eſſe, debitam, exactamque eorum obſervantiam, & ſanctificationem a populis obtinere; ſiquidem poſt innumeras, diſtrictaſque leges ea de re latas, & curas adhibitas, numquam ſæpius cauponæ, atque popinæ frequentari dignoſcuntur, quàm ipſis diebus Feſtis, pomeridianis potiſſimùm horis, non ſine ſcandalo, & rixarum, aliorumque criminum ſequela. Cumque Cariſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus utriuſque Siciliæ Rex Illuſtris poſt aliquot annos Urbem ingreſſus ad Nos comiter acceſſiſſet, non omiſit ſummo zeli ſtudio pro hujuſmodi Feſtorum dierum in ſuis Regnis imminutione Nobiſcum agere.

Inſtantiæ factæ Pont. ſuper imminutione dierum Feſtorum

Summa rationum, quæ adducebantur.

Nos autem cum primum illæ, quas ſupra diximus, inſtantiæ ad Nos pervenerunt, minimè labori pepercimus, ut rem ipſam in ſuis fontibus inſpiceremus; quin etiam ſatis amplam Diſſertationem ea de re exaravimus, & publicari curavimus, in qua pleraque

Pont. de hac re diſſertationem confecit, ut aliorum ſententias audiret.

Digitized by Google

a Nobis demonſtrata ſunt, ad hanc minuendorum Feſtorum materiam pertinentia, pluresque hujuſmodi imminutionis viæ indicatæ fuerunt; ſed nihil definitum, aut pro auctoritate ſtatutum fuit: quum id Nobis unicè propoſitum tunc fuiſſet, ut aliorum ſententias intelligeremus, non ſolùm circa rationem peragendæ Feſtorum dierum reductionis, ſed etiam ſuper ipſius imminutionis ſubſtantia, an eam fieri, vel potius rem in priori ſtatu relinqui præſtaret; itaut, qui reductionem nequaquam faciendam exiſtimaret, minimè neceſſe haberet de illius executionis modo inquirere, aut Nobis conſilium præſtare.

Et 40. Perſonarum conſilium exquiſivit.

Quadraginta porrò fuerunt, quorum conſilium requiſivimus; inter quos nonnulli hujus S. R. E. Cardinales, Epiſcopi plures tàm Itali, quàm Ultramontani, reliqui Theologiæ, aut Sacrorum Canonum Profeſſores, vel Eccleſiaſticæ Diſciplinæ rationibus tum Romæ, tum alibi, agendo potiſſimum, experiendoque verſati. Horum omnium reſponſa, juxta mandatum Noſtrum, ſcripto concepta, quæ adhuc apud Nos aſſervantur, cum accepiſſemus; ex prædicto numero, tres ſupra triginta invenimus, qui Feſtorum dierum imminutionem vel neceſſariam, vel utilem omnino fore affirmabant; ex his verò, quindecim Nobis ſuadebant, ut edita generali Apoſtolica Conſtitutione, hujuſmodi imminutionem in univerſa Eccleſia ſtatueremus; alii autem numero octodecim, audiendas eſſe cenſebant inſtantias Eccleſiarum, atque Diœceſum, earumque peculiaribus neceſſitatibus diverſa, atque opportuna ratione conſulendum. Quod verò pertinet ad ipſius reductionis modum; quum in Concilio Provinciali Tarraconenſi, habito ſub ſan. mem. Prædeceſſore Noſtro Benedicto XIII. Pontifice de Nobis optimè meritò, conditum fuerit Decretum, ut, accedente Apoſtolicæ Sedis approbatione, & auctoritate, ac ſalva ſub obligatione ſanctificandi, ut prius, omnes dies Dominicos, & ſolemniores quaſdam Feſtivitates, quibus nimirum & aſſiſtendum foret Sacrificio Miſſæ, & abſtinendum ab operibus ſervilibus; in aliis quibuſdam Feſtis minus principalibus tenerentur quidem Fideles ex præcepto Miſſam audire, ſed reliquum diei tempus operibus, & laboribus quibuſque exercendis, etiam ſervilibns nuncupatis, licite impendere poſſent; cumque ipſius Concilii Patres Anno Domini MDCCXXVIII. hujuſmodi Decreti approbationem, & confirmationem a præfato Benedicto Prædeceſſore petiiſſent, idemque Prædeceſſor Anno ſequenti 1728. Decretum ipſum per ſuas Apoſtolicas Literas in forma Brevis approbaſſet, & confirmaſſet; ex præfatis XXXIII. conſulentibus, viginti tres in eo concordes fuerunt, ut Feſtorum dierum reductio juxta formam, & methodum Decreti Conciliaris Tarraconenſis fieri deberet, reliquis decem in diverſas ſententias abeuntibus; aliis nem-

Major numerus reductionem faciendam cenſuit.

Aliqui etiam per generalem Conſtitutionem, alii non.

Et quid circa modum.

nempe tollendas omnino cenſentibus Feſtivitates aliquot ex his, quas Urbanus VIII. ſervari mandaverat; aliis proponentibus plurium feſtivitatum conjunctionem in unam diem de praecepto ſanctificandam; aliis vero complura Sanctorum Feſta in dies Dominicos transferentibus.

Pontifex nil generaliter praecipere, ſed peculiares Epiſcoporum inſtantias expectare ſtatuit.

Nos autem horum omnium conſiliis perlectis, matureque perpenſis expedire judicavimus generalem hac de re Conſtitutionem edere, quum Nobis animo obverſarentur multimodae difficultates olim adverſus praedictam Urbani Praedeceſſoris Conſtitutionem excitatae ab iis ipſis, qui pro illius promulgatione conſilium dederant, & preces obtulerant. Quapropter, ut & Apoſtolicae Sedis auctoritati, ac dignitati proſpiceremus, & ſimul oſtenderemus, quanto in honore apud Nos habeantur Venerabiles Fratres Noſtri Eccleſiarum Antiſtites quos quidem ſuarum Dioeceſum neceſſitates optime intelligere, maximoque zelo pro Dei cultu,& gloria flagrare non dubitamus, id Nobis ſervandum propoſuimus, & reipſa ſervavimus, ut nihil hac in re decerneremus, niſi poſtquam Epiſcopi pro ſuis quique Dioeceſibus, aut Metroplitani, de Suffraganeorum conſilio, & aſſenſu, pro ſuis Provincialibus, peculiares Eccleſiarum, & Populorum neceſſitates Nobis demonſtrantes, Feſtorum dierum imminutionem poſtulaſſent. In quo tamen non cuilibet anguſtae Dioeceſis Epiſcopo id optanti annuendum cenſuimus, niſi ſimul finitimi alii Praeſules id ipſum expeterent: quo ſcilicet ritus,& diſciplinae uniformitas, quantum fas eſſet, in vicinis, atque conterminis Dioeceſibus conſervaretur. Praeterea nihil innovari voluimus, non ſolum in hac Noſtra Romana Urbe, pro qua peculiares quaedam circumſtantiae ponderandae ſunt, quae aliis Civitatibus, ac Dioeceſibus aptari nequeunt: ſed nec in Noſtra Bononienſi Civitate, ac Dioeceſi, cujus Paſtorale regimen una cum Supremo Pontificatu retinemus; ne ſcilicet aliis exemplo, & judicio Noſtro praeire voluiſſe videremur, ut pro ſuis Dioeceſibus, licet inviti, id facerent, quod nos ipſi Bononiae feciſſemus: aut hominum cenſuram adverſus illos excitaremus, qui non idem egiſſent, quod Nos ſtatuiſſe viderent in Dioeceſi regimini Noſtro immediate ſubjecta.

Ideoque, inſtantibus Epiſcopis, in illorum Dioeceſibus obſervantiam nonnullorum Feſtorum relaxavit.

Hanc igitur agendi normam conſtanter ſequentes, oblatis Nobis multorum Epiſcoporum petitionibus, praeceptum obſervandi dies Feſtos in pluribus Dioeceſibus, atque Regionibus, juxta modum inferius dicendum, benigne relaxavimus: Nec aliquid invenire eſt hac in re ullibi a Nobis fuiſſe ſtatutum, ſine praecedentibus inſtantiis, & cauſarum expoſitionibus, pro ſingulis Civitatibus, & Dioeceſibus, ex parte earumdem Antiſtitum ad Nos, & Apoſtolicam Sedem delatis. Quod vero ſpectat ad modum relaxandi hujuſmodi praeceptum: quum adverterimus, legem audiendi Miſſam,

Modus, quo indultum fuit conceſſum refertur.

ab aliis feriandi ab operibus ſervilibus, diſtinctam plane, & ſeparabilem eſſe: ipſoſque etiam Epiſcopos non ſolum frequenter agrorum cultoribus, ſed & urbanis quandoque Operariis, haud difficulter concedere, ut dies Feſtos, officio Miſſæ dumtaxat aſſiſtendo, ſanctificent, de cetero autem laborioſis operibus incumbere valeant: quin etiam a quibuſdam Moralis Theologiæ Scriptoribns, licet audacter, aſſertum fuiſſe viderimus, immunes eſſe a peccato pauperes, & inopes, qui Feſtis diebus etiam ſolemnioribus, quo valeant egenas familias ſuas ſuſtentare, audito Sacro, laboribus manuum ſuarum, quantumvis ſervilibus, per plures horas occulte, & ſine ſcandalo occupantur: cumque potiſſimum Tarraconenſis Decreti ab Apoſtolica Sede, ut ſupra dictum eſt, approbati illuſtre exemplum præ oculis haberemus: In admittendis Epiſcoporum Inſtantiis, hanc obſervavimus methodum, ut, firmam, & ratam relinquentes utramque legem de audienda Miſſa, & de abſtinendo ab operibus ſervilibus in omnibus diebus Dominicis, & in præcipuis quibuſdam anni Feſtivitatibus, aliarum minus ſolemnium ſanctificationem ita deinceps fieri permitteremus, ut, audita Miſſa, reliquum diei tempus Pauperibus liberum eſſet ad laborioſa quæque opera exercenda. Neque vero facilem aditum apud Nos invenerunt aliquorum Antiſtitum preces, qui Feſtorum dierum imminuiionem alia via, & ratione in ſuis Diœceſibus fieri optabant, translatis nimirum in dies Dominicos Sanctorum Feſtivitatibus per hebdomadas occurrentibus..

Hæc Indulta non immutant Catalogum, Urbani VIII.

Per hæc autem minime detractum cenſeri debet providæ Conſtitutioni Prædeceſſoris Noſtri Urbani Papæ VIII., quam & Apoſtolico illius zelo dignam, & eorum temporum rationibus maxime aptam fuiſſe agnoſcimus, & profitemur. Nec aliter profecto de illa nos judicare dicendum eſſet, etiam ſi (prout fert earum legum natura, quæ ad Eccleſiaſticam diſciplinam, mutationibus merito ſubjectam, unice pertinent), ex novis non levibus, neque pro ingenio excogitatis cauſis, ſed tot inſignium Eccleſiæ Præſulum judicio comprobatis, plures dies Feſti de præcepto in Urbani Catalogo deſcripti, ex obſervandorum dierum numero exempti omnino fuiſſent. Ideoque multo minus hoc dici poteſt, ubi nulla ex Feſtivitatibus in ea Conſtitutione deſignatis peculiari cultu, & ſanctificatione privata eſt; ſed in aliquibus dumtaxat permiſſum fuit, ut Divinis Myſteriis religioſa ſaltem præſentia celebratis, cuilibet licitum eſſet, operibus, & laboribus humanæ vitæ utilibus, & neceſſariis intendere.

Quod enim Eccleſiaſtica diſciplina, ſalvo honore præcedentibus Conſtitutionibus, earumque auctoribus debito, & ſine eorum reprehenſione, atque injuria, immutari valeat, innumeris poſſemus exem-

exemplis apertiſſime comprobare, a quibus, cum in re minime dubia verſemur, recenſendis ſuperſedemus, illudque ſolum monuiſſe ſufficiat, tunc demum innocuam eſſe antiquæ diſciplinæ mutationem, dum non temere, atque inconſulto, ſed a legitimis Superioribus, & juſtis de cauſis fiat, quas Innocentius III. Prædeceſſor Noſter in Concilio Lateranenſi IV. *Can.* 50. commemorat.

Varii tamen ſcripſerunt an recte Epiſcopi id petant.

Et Nos quidem jure nobis polliceri poſſe videbamur, dum circa propoſitam dierum Feſtorum imminutionem adeo caute, adeo ex aliorum potius ſententia, quam ex auctoritate, qua fungimur, omnia ad hunc diem agere ſtuduimus, nec noſtram agendi rationem in aliorum cenſuram, & offenſionem incidere debere, nec Eccleſiæ pacem, quæ Nobis ſummopere cordi eſt, ullo modo turbandam fore. Verum nonnulla intervenerunt, quorum cauſa eam Nobis ſpem in irritum ceſſiſſe dubitamus. Quum enim inter doctos diſputari cœperit, recte ne, an ſecus, Epiſcopi faciant, qui ab Apoſtolica Sede poſtulant, ut liceat in ſuis Diœceſibus aliquos dies Feſtos de præcepto minus principales ſola Miſſarum auditione ſanctificare, non interdicto in reliquis horis negociorum, & operum etiam ſervilium exercitio; quamvis facile intelligamus hujuſmodi diſſidia ex diverſa hominum judicandi, & opinandi ratione ortum habere, humanaſque res omnes ſimilibus diſſenſionibus plerumque ſubjectas eſſe; nihilominus ab aliquibus doctis, probiſque Viris demonſtratum Nobis eſt, in hac controverſia, ſcribentium ſtilum intra innocuæ diſceptationis terminos non conſtitiſſe; dubitarique poſſe, ne ab improbandis poſtulationum ſtudiis, ad ipſius conceſſionis reprehenſionem ſenſim diſputatio tranſierit, adeoque incaluiſſe concertationis æſtum, ut in publicis Libris, & Scripturis, graviores accuſationes, & cenſuræ in contrariæ ſententiæ defenſores utrimque conjectæ fuerint; ex quo ſane novarum turbarum occaſio, cum Eccleſiaſticæ pacis detrimento, exiſtere poſſet.

Quorum diſſidiis pax Eccleſiaſtica turbari poſſet.

Pontifex de hac unice ſollicitus.

In hoc ſtatu rerum, Nos unam ab altera conſultationis cauſa ſejunximus. Quæcumque circa Noſtram agendi rationem dicta, & conſcripta palam, Nobis obſervanda offerebantur, ea nec audire voluimus; ſed, teſtimonio conſcientiæ Noſtræ contenti, illa omnia vel neglеximus, vel nimio contendentium ardori condonavimus. Quod vero ſpectat ad ipſam ferventis diſputationis naturam, illius examen primum demandavimus nonnullis in Theologica facultate præſtantibus Viris; qui ſane omnibus viſis, atque perpenſis, retulerunt, neutra ex parte ullum Catholici dogmatis caput in controverſiam adductum fuiſſe, nihil adverſus Urbani VIII. Conſtitutionem contumelioſe, aut irreverenter eſſe dictum, nullum eſſe locum in contendentium ſcriptis, quantumvis adverſariorum cenſura notatis, cui genuinus Catholicus ſenſus revera non ſubſit.

Eorum ſcripta examini ſubjicit.

Cenſura Examinatorum.

Appro-

Et aliorum conſilia ulteriori providentia.

Approbato Theologorum judicio, quod luculentiſſimis ſcriptis ediderunt, quid facto opus eſſet, ut ulterioribus perturbationibus occurreremus, exquiſivimus; & aliquot Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium, aliorumque Eccleſiaſticæ Diſciplinæ peritorum conſilium fuit, ut univerſæ quæſtioni, auctoritate noſtra Apoſtolica, ſilentium imponeretur, publicandiſque in poſterum ſuper ea libris, & ſcriptis aditus intercluderetur; id quod a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ad alias extinguendas controverſias ſimiliter exardeſcentes, non ſemel factum fuiſſe conſtaret. Horum Conſilium Nos, matura deliberatione præhabita, & probavimus, & exequendum ſtatuimus; eo maxime, quod, ſi ſcribentibus pro una, aut altera ſententia, hic finis propoſitus eſt, ut Eccleſiarum Antiſtites vel a petendo minuendorum Feſtorum Indulto retrahantur, vel ad illud poſtulandum incitentur, tot ſunt, quæ ad hunc diem in utramque partem ſcripta, & dicta fuerunt, ut quilibet Epiſcopus ſatis in illis habeat, quo ſuum denique conſilium capere poſſit, prout ad optimum Diœceſis ſuæ ſtatum, & ad Dei gloriam magis expedire judicaverit.

Decernitur propterea.

Quapropter Nos hujuſmodi conſilio adhærentes, de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, præſentis noſtri Decreti vigore, omnibus, & ſingulis infraſcriptis, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœnis infra ſtatuendis, prohibemus primo, ne ullam hujus Decreti explicationem, interpretationem, aut commentarium, nec multo minus ullum Librum, Diſſertationem, Epiſtolam, ſeu alterius generis opus, quo decretum ipſum ſive directè, ſive indirecte oppugnetur, edere, aut publicare audeant.

I. Ne ſuper Decreto hujuſmodi quidquam ſcribatur.

Secundo vetamus, & interdicimus, ne ullos in poſterum Libros, Libellos, Relationes, Theſes, Folia, Epiſtolas, vel alterius cujuſcumque generis Opera, & Scripta, in quibus de imminutione dierum feſtorum de præcepto, aut de facultate concedenda, vel deneganda, ut audita Miſſa in nonnullis minus principalibus anni feſtis fas ſit operibus ſervilibus vacare, ſive ex profeſſo, ſive incidenter agatur, ſive cum vero, ſive cum ficto Auctoris nomine, ſive ſub alieno, vel etiam ſine alicujus nomine Typis imprimere, vulgare, ſeu alia quacumque ratione in lucem edere præſumant.

II. Neque ſuper Indultis concedendis, vel denegandis pro imminutione Dierum Feſtorum.

Tertio quæcumque ad hunc diem hac ſuper re edita fuerunt Opera, & ſcripta, iterum prælo ſubjici, & recudi, multoque magis nova folia, Opera, Epiſtolas, Diſſertationes, aliaque præmiſſa, poſt hæc, ſub anteriori data, fraudulenter imprimi, aut publicari, ſimiliter prohibemus; Decernentes, quæcumque hujuſmodi Opera, & Scripta, in ſpretum, & fraudem præſentis Decreti, imprimi de cetero forſan, vel alias ut ſupra dictum eſt, in lucem prodire contingat, ea omnia, & ſingula, abſque alio examine, & in pœnam inobedientiæ, & contumaciæ,

III. Quæcumque ſcripta, antea jam facta, denuo non Imprimantur.

maciæ, in Indicem Librorum prohibitorum quamprimum referri. Hujus autem Decreti lege omnes, & ſingulas cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & dignitatis Perſonas Eccleſiaſticas, & ſeculares, & cujuſcumque Ordinis, ſeu Congregationis, & Inſtituti, etiam Societatis Jeſu, & Militiæ Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani, aliorumque etiam ſpecialem, & individuam mentionem requirentium Ordinum, Regulares, alioſque Eccleſiaſticos quoſcumque, etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali dignitate fulgentes, & S. R. E. Cardinales æqualiter teneri, & expreſſe comprehendi decernimus, & declaramus. Contravenientes vero, præter Librorum, & Operum prohibitionem, ut præfertur, ſi quidem Laici fuerint, in excommunicationem majorem latæ ſententiæ, a qua nemo, præter Nos, & Succeſſores Noſtros Romanos Pontifices, niſi in mortis articulo, ipſos abſolvere valeat; Eccleſiaſticos autem uſque ad Sacerdotalem gradum incluſive, pœnam ſuſpenſionis a divinis; in Superioribus vero gradibus conſtitutos, ſuſpenſionis ab exercitio Pontificalium, & a perceptione fructuum ſuorum Beneficiorum, Penſionum Eccleſiaſticarum, Monaſteriorum, Epiſcopatuum, & Archiepiſcopatuum, aliorumque Eccleſiaſticorum redituum quorumcumque, quarum pœnarum relaxationem, & reſpectivam rehabilitationem, Nobis, & Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus privative reſervamus, ipſo facto, abſque alia declaratione, incurrere decernimus, & ſancimus. Præterea Typographos, & Bibliopolas, qui Libros, Scripta, aut Folia hujuſmodi, contra Decreti Noſtri legem, Typis imprimere, aut recudere, ſeu vulgare, & venundare auſi fuerint, omnibus, & ſingulis pœnis tam pecuniariis, quam corporis afflictivis, quæcumque ſtatutæ ſunt adverſus eos, qui libros prohibitos imprimunt, aut evulgant, ſive venales proponunt, ſubjacere, & re ipſa mulctari, & plecti volumus, & mandamus.

Omnes ad hujus Decreti obſervantiam teneantur.

Pœnæ contra Inobedientes.

Ut autem nemo de præmiſſis ignorantiam allegare, aut prætendere poſſit, volumus, & mandamus, hoc ipſum decretum, ſeu illius exempla, ad valvas Baſilicarum Urbis, & Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ, & in aliis ſolitis locis ipſius Urbis, per Curſores Noſtros publicari & affigi; atque ita publicatum, & affixum, omnes, & ſingulos perinde afficere, & arctare, ac ſi unicuique perſonaliter intimatum, & notificatum fuiſſet; Ac præterea ipſius tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, cujuſcumque Notarii publici manu ſubſcriptis, ac ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, parem omnino fidem ubique locorum ab omnibus haberi, ac ſi decretum ipſum Manu noſtra ſubſcriptum ipſis foret exhibitum, vel oſtenſum.

Publicationi in Urbe peractæ tribuitur vis ſpecialis Intimationis omnibus factæ.

Exemplis fides tribuitur.

Datum

Digitized by Google

Dat. Pont. ann. 9. die 14. Novembris 1748.

Datum Romæ in Palatio Apoſtolico Quirinali die XIV. Novembris MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Publicat. per Magiſtrum Curſorum more ſolito in Urbe die 16. Novembris 1748.

CAPUT X.

De Martyrologio Romano.

CUM Joannis V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regis Fideliſſimi juſſu nova Martyrologii Romani adornaretur editio, cæteris, quæ præceſſerant, nobilior, atque accuratior, e re noſtra futurum putavimus, ſi & Nos ad egregium opus perficiendum, aliquid Apoſtolico muneri non incongruum conferremus. Novam itaque editionem quamplurimis Sanctorum nominibus locupletari juſſimus, ac præſertim S. Siricii Pontificis, cujus cultum ut latius promoveremus, Decretum mox edidimus pro ejus Officio, & Miſſa celebrandis. Laborum noſtrorum hac ſuper re rationem omnem in noſtra Epiſtola memorato Joanni V. conſcripta ſatis declaravimus, quam proinde ſubjicimus, & cui decretum pro Officio, & Miſſa S. Siricii adjungemus.

SS. DOMINI NOSTRI BENEDICTI XIV. P. O. M.
Literæ Apoſtolicæ de Nova Martyrologii Romani Editione.
Ad Joannem V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regem Illuſtrem.
BENEDICTUS PAPA XIV.
Chariſſime in Chriſto Fili Noſter Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Novæ Editionis Martyrologii Romani, cauſa, & occaſio.

POſtquam intelleximus, Majeſtatem Veſtram mandata dediſſe dilecto Filio Emmanueli Pereira de Sampajo Commendatori Militiæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & negotiis Majeſtatis Veſtræ apud Nos, & Sedem Apoſtolicam præpoſito, ut Romanum Martyrologium, quo & Regnorum Veſtrorum, & totius Orbis Catholici commodo, atque utilitati conſuleretur, ſplendore, ac diligentia quadam præcipua, in hac alma Urbe imprimendum curaret; ab eo autem, provido conſilio ſelectum fuiſſe navum, atque induſtrium Typographum, qui pridem nitidiſſimos Evangeliorum, atque Epiſtolarum Codices ſeorſim editos, eadem majeſtate Veſtra id mandante, ſumptuſque miniſtrante, prælo ſubjecerat; Virum item Eccleſiaſticum, probitate, atque ejuſmodi Rerum peritia inſtructum, fuiſſe deſignatum, ut nova Martyrologii Editio, ceteris quæ præceſſerunt, nobilior, atque accuratior in lucem prodiret: Poſtquam hæc intelleximus, vehementer in Domino gaviſi ſumus; atque Majeſtatem Veſtram, de cujus in rem Divinam, & ſacros Eccle-

Eccleſiæ Ritus inſigni pietate ac munificentia, præclara ſuppetunt argumenta, meritis efferre laudibus non ceſſavimus. Hac vero opportunitate Nobis oblata, quamvis aſſiduis Apoſtolici Miniſterii curis ita diſtineamur, ut nonniſi ſubſecivæ quædam, quibus privatis ſtudiis vacare liceat, aliquando ſuperſint horæ, è re Noſtra futurum putavimus, ſi & nos ad egregium Opus perficiendum, aliquid Apoſtolico muneri non incongruum conferremus.

Ejus finis, itemque utilitas.

II. Minime Nos fugiunt multæ, graveſque controverſiæ, quæ circa Romanum Martyrologium agitantur; ab aliis quidem, quos ſcientia inflat, inexplebili quadam dubitandi prurigine; ab aliis vero, qui ad ſobrietatem ſapiunt, eo conſilio, ut quæ ſubobſcura ſunt, vel incerta, nova quadam veritatis luce donentur. Ab hiſce tamen quæſtionibus duximus omnino abſtinendum; quandoquidem hac in re illud Nobis propoſuimus, ut ab accuratis Martyrologii correctionibus, quarum prima Gregorio XIII. Prædeceſſore noſtro Eccleſiam gubernante, altera vero ſub Urbano VIII. Noſtro item Predeceſſore peracta eſt, de quibus verba fecimus in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.4.part.2.cap.17.* Editionis Patavinæ, qua una in locorum allegationibus hic utimur, nullo pacto recedamus. Quocirca, ſi quæ infra dicturi ſumus, rite expendantur, Majeſtati Veſtræ perſpectum erit, Noſtras haſce in Martyrologium curas eo tandem contendere, ut quæ poſt evulgatas correctiones ſupervacanea occurrunt, reſecentur; quæ vero deficiunt, ſuperaddantur. Hoc autem ſemel poſito, & anteactis emendationibus nihil detrimenti, & novæ huic Editioni utilitatis multum accedit.

Prolixiora quædam Sanctorum Elogia contrahuntur.

III. Nedum Sanctorum nomina, ſed & illorum Elogia, hoc eſt brevior quædam, & compendiaria de eorum virtutibus, vel morte, quam pro Chriſti fide fortiter obiverunt, oratio, Romano Martyrologio apponitur. Porro ejuſmodi Elogia non jam cujuſque arbitrio concinnanda ſunt, ſed, poſt editum Decretum de Sancti alicujus nomine Romano Martyrologio inſcribendo, ejus Elogium ex uſu recepto, a Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus Propoſitorum Congregatione examinandum eſt, atque probandum; tandemque Romani Pontificis confirmatio accedat neceſſe eſt; ut in memorato Opere *de Canonizatione lib.4. part.2 1.cap.18.num.4.* multis diſſeruimus. Hac in re, nonnulla in Martyrologio offendimus, quæ nimia laborant prolixitate. Enimvero aliquot occurrunt Elogia Sanctorum, eorum præſertim, qui recenti ævo in Canonem relati ſunt, in quibus multa inutiliter abundant verba; ideoque facili ratione in breviorem ſermonem contrahi poſſunt. Hiſce in caſibus verboſam orationem duximus amputandam; ea lege tamen, ut integra ſervetur ſententia; at-

que hac in parte brevitati conſulatur, quam in veterum Sanctorum Elogiis in Martyrologium illatis deprehendimus.

Cur veteres Editiones in multis deficiant.

IV. Etſi verò abſoluta jam fuerit gemina illa Martyrologii correctio, cujus ſupra meminimus; non ideo tamen vetitum, nova Sanctorum nomina in Martyrologium inferre, modo id rite, atque ex ordine fiat, hoc eſt ex omnes, quas Apoſtolica Sedes præſcripſit, ſerventur Regulæ, de quibus multa a Nobis fuſo calamo prolata ſunt in citato *cap.* 18. *præfati Operis de Canonizatione Sanctorum*. Hinc annis inſequentibus, plura Sanctorum nomina Elogiis decorata, in Martyrologium, prævio Sacræ Congregationis Decreto, ac Summi Pontificis approbatione, translata ſunt. Dolendum vero, quod e Sanctorum nominibus bene multa, in variis, quæ procuſæ ſunt Martyrologii editionibus, fuerint prætermiſſa, ex oſcitantia, atque incuria eorum, quorum intererat Acta Congregationis adire, Decreta colligere, iiſque ad novam nominum acceſſionem prudenter uti. Quidnam circa nomina Sanctorum Martyrum Stephani Abbatis, & ducentorum Monacorum ſancti Petri de Cardegna olim contigerit, ſatis notum, neque injucundum erit paucis repetere. Decreverat Clemens VIII. Romanus Pontifex, inſtante Cardinali Baronio, ut horum Martyrum nomina una cum Elogiis Romani Martyrologii tabulis inſcriberentur. In iis tamen, quæ ſubſequutæ ſunt, Martyrologii Editionibus res ſecus accidit, quandoquidem ob Typographorum indiligentiam Martyrum illorum memoria Romanum Martyrologium diu caruit. Hinc nos adhuc in minoribus poſiti, quo tempore Promotoris Fidei munere fungebamur, illud curavimus, tandemque obtinuimus, ut Sacræ Congregationis juſſu communis error caſtigaretur, & Martyrum illorum nomina ſequuturis Editionibus omnino aſſuerentur. Qua de re in citato *cap.* 18. *num.6.* Operis Noſtri pridem egimus.

Pari laborant vitio nupera Martyrologia.

V. Ne autem in id, quod in aliis olim reprehedimus, improvidi dilaberemur, mandavimus ut ex actis Sac Rituum Congregationis Decreta omnia de Sanctorum nominibus Martyrologio inſcribendis huc uſque edita colligerentur, atque ut Romani Martyrologii Editiones quamplurimæ, ex potiſſimum, quæ omnium noviſſimæ Typis excuſæ ſunt, conſulerentur, ut ſi qui occurrunt defectus, facilius innoteſcerent. Has inter una Nobis oblata eſt Editio omnium poſtrema, quæ Venetiis anno 1745. prælo ſubjecta eſt. Verum ne iſtud quidem Exemplar integrum plane, & numeris omnibus abſolutum occurrit, tum quia nonnulla Sanctorum nomina, quæ ex anterioribus Decretis deſcribenda erant, deficiunt: tum quia inſequentibus annis nova facta eſt Sanctorum acceſſio, quæ idcirco in nupero illo Martyrologio deſideratur.

VI. Hinc ne Romanum Martyrologium ſua fraudetur integritate,

tate, oportuit novam hanc Editionem quamplurimis Sanctorum nominibus locupletare; quorum ſeries in ſtatos anni Eccleſiaſtici dies diſtributa, ea eſt, quæ ſequitur. Sanctorum, quorum nomina hic adduntur, ſeries attexitur.

Sextadecima die Februarii additur a Nobis *Beatus Gregorius X.* cujus in prælaudato *de Canonizatione Sanctorum Opere* non ſemel meminimus, nimirum *lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 17. *lib.* 2. *cap.* 24. *§.* 37., *&* *cap.* 42. *num.* 3. *atque in VIII. Appendice ad calcem lib.* 2. ubi integram atteximus Relationem, quæ hac in cauſa ab Auditoribus Cauſarum Noſtri Palatii Apoſtolici elucubrata eſt. Beatus Gregorius X.

Die vigeſimaſeptima Aprilis *Beata Zita*, de qua in nuper memorato Opere *lib.* 2. *cap.* 24. *§.* 27. Beata Zita.

Decima Maji *Beatus Nicolaus Albergatus*, de quo item in eodem Opere *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 16., *&* *lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 7., ac rurſus in *Bullarii Noſtri tom.* 1. *Conſtitut. CVIII.* Conſulendum item Noſtrum Opuſculum de *Sanctis Bononienſibus*, cujus altera Editio, dum hæc ſcribimus, Typis ſubjicitur Patavinis. Beatus Nicolaus Albergatus.

Die vigeſimaquarta Maji *Beatus Joannes de Prado*. Ejus acta, & monumenta proſtant *in lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 27. *num.* 8. B. Joannes de Prado.

Prima die Junii *Sanctus Eneco Abbas*, cujus meminimus *lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 10., *&* *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18. *num.* 8. Operis, de quo ſupra. S. Eneco Abbas.

Septima Julii *Beatus Benedictus XI.* de quo *in altero* Operis Noſtri *libro cap* 28. *§.* 46., *&* *cap.* 42. *num.* 8. B. Benedictus XI.

Vigeſima Decembris die *Sanctus Dominicus de Sylos* Abbas Ordinis ſancti Benedicti, de quo in memorati Operis *lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 16. S. Dominicus de Sylos.

VII. Etſi vero in Romano Martyrologio, juxta Regulas a Sac. Rituum Congregatione ſtatutas, atque a Summis Pontificibus pluries confirmatas, enumeranda non ſint nomina Servorum Dei, qui in Beatorum dumtaxat numerum, non etiam in Sanctorum Canonem relati ſunt; qua de re multis egimus *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18. *num.* 2. *ac* 9. *prællati Operis de Canonizatione Sanctorum*, ubi etiam nonnulla Sac. Congregationis Decreta protulimus; nihilominus aliquando contigit, ut Romani Pontifices, gravibus, juſtiſque cauſis ita ſuadentibus, vel ipſa Beatorum nomina in Romanum Martyrologium intulerint; reſque patet exemplis bene multis, quæ a Nobis allata ſunt *in præcitato Opere*, *&* *loco ſub num.* 9. Pari œconomia & Nos aliquot nomina Beatorum Martyrum, de quorum martyrio, miraculis, ac cultu aliquibus Eccleſiis, & Diœceſibus permiſſo, diligenti habita diſcuſſione plane conſtat, novæ huic Martyrologii Editioni duximus adjicienda. Id autem benigniori quadam diſpenſatione a Nobis geſtum eſt; tum quia Martyrum cultus in Alia Beatorum Martyrum adduntur nomina.

Digitized by Google

Eccleſia Dei antiquior eſt cultu Confeſſoribus exhibito, ut in *lib.* 1. *Operis de Canonizatione cap.* 2. *num.* 9. *& ſeqq.*, *& cap.* 5. *num.* 3. *& ſeqq.* pluribus demonſtravimus; tum etiam, quia Martyrologia ideo fuerunt inſtituta, ut præſens, ac perpetua illuſtrium Heroum, qui pro Chriſti nomine vitam, ac ſanguinem profuderunt, memoria ceteris Fidelibus exemplo eſſet, atque animos adderet. Inſequentibus vero temporibus Sanctorum Confeſſorum, ac Virginum nominibus Martyrologia aucta ſunt. *Nomen quoque Martyrologii, quod olim ſonabat dumtaxat Indiculum Sanctorum Martyrum, nunc extenſum eſt ad Syllabum plurimorum aliorum ſanctorum Confeſſorum, ac ſanctarum Virginum*; verba ſunt *Theophili Raynaudi tom.* 18. *ſuorum Operum pag.* 500.

Enumerantur.

VIII. Eos igitur Beatos Martyres, quorum nomina novæ huic Martyrologii Editioni inſeruimus, enumeremus.

Viginti ſex Martyres Japoniæ.

Die quinta Februarii addita a Nobis eſt *Commemoratio viginti ſex Martyrum Japonenſium*; e quorum numero tres ad Societatem Jeſu pertinent; ſex, nimirum tres Sacerdotes, totidemque Laici, ad Ordinem ſancti Franciſci; qui vero ſuperſunt reliqui, ſecularibus accenſendi. Relationem de illorum martyrio ab Auditoribus Cauſarum Palatii noſtri Apoſtolici habitam, exhibet *Appendix II. ad lib.* 3. *Operis de Canonizatione Sanctorum*, in qua Martyris cujuſque nomen ſigillatim exprimitur. De eorum cultu conſuluntur Litteræ Apoſtolicæ in forma Brevis *apud Bollandianos tom.* 1. *menſis Februarii pag.* 740. Conſulenda item, quæ a Nobis dicta ſunt *lib.* 1. præfati Operis *cap* 30. *num.* 1.

Novemdecim Martyres Gorcomienſes.

Nona Julii accedit *Commemoratio Novemdecim Martyrum Gorcomienſium*, de quibus egimus in mox allato *cap.* 30. *num.* 10., *& in Appendice VI. ejuſdem. lib.* 1. *pag.* 403. Ex Literis Apoſtolicis in forma Brevis a Clemente X. Prædeceſſore Noſtro datis, & cultus hiſce Martyribus exhibendus probatur, & eorumdem Martyrum nomina expreſſa leguntur. Ex his, undecim enumerandi ex ordine Fratrum Minorum ſancti Franciſci de obſervantia; duo ex Fratrum Predicatorum Ordine; duo idem ex Ordine Præmonſtratenſium; unus ex Ordine Regulari ſancti Auguſtini. Ceteri omnes Sacerdotes, & Parochi ſeculares habendi ſunt.

B. Petrus de Arbues.

Decimaſeptima Septembris Commemoratio *Beati Petri de Arbues*, de cujus martyrio a Nobis actum *in citato lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 30. *num.* 4. Literæ Apoſtolicæ Alexandri VII. ſuper illius Cultu extant in Bullario Rom. *tom. VI. Conſtit.* CXXXIX. ejuſdem Pontificis.

B. Joſaphat Polocenſis.

Poſtremo in duodecimam Novembris diem rejecimus Commemorationem *Beati Joſaphat Archiepiſcopi Polocenſis*. Seriem Actorum, quæ ad illius Cauſam pertinent, in ſuperius citato *cap.* 30. *lib.* 1.

num. 2.

Digitized by Google

*num.*2. commemoravimus. Relationem, quæ pro more illius ætatis ab Auditoribus Cauſarum Palatii Noſtri Apoſtolici confecta eſt, exhibet *Appendix III. ad lib.*3. *de Canonizatione Sanctorum pag.*520. *& ſeqq.* Literas Apoſtolicas in forma Brevis ſuper ejuſdem Martyris Cultu, ſuppeditat Bullarium Romanum *tom.V. Conſtitut.CCCIV.* inter eas, quæ Urbano VIII. Prædeceſſori Noſtro adſcribuntur.

Alii præteritarum Editionum defectus aperiuntur.

IX. Eos inter, quorum nomina Romano Martyrologio ſunt conſignanda, præcipuo quodam jure locum ſibi vindicant Sancti de quorum Canonizatione extant Apoſtolicæ Literæ plumbeo ſigno munitæ. Hac in re non ſemel deficiunt Martyrologii Editiones, quæ novam hanc præceſſerunt. Si cauſam inquiramus, gemina occurrit: una quidem a monumentorum obſcuritate; altera vero ab iis, quæ poſteriori ævo peractæ ſunt, Canonizationibus repetenda. Quo tempore utraque correctio ſub Gregorio, atque Urbano abſoluta eſt, Nonnullæ Conſtitutiones, ſive Apoſtolicæ Literæ de peculiari quapiam Canonizatione erant imperviæ; quæ tamen inſequentibus annis ex ignorantiæ tenebris erutæ ſunt. Hinc nil mirum, ſi Martyrologia, vel poſt ſedulam correctionem, omnimoda careant integritate. Rurſus, abſolutis emendationibus, atque novis Martyrologii Editionibus prælo ſubjectis, nova in dies Beatorum nomina in Sanctorum Canonem relata ſunt. Hinc quotquot ante Canonizationes prodierunt Martyrologia, hac in parte deficiant neceſſe eſt. Ex quo capite vel ipſa omnium recentiſſima Editio Venetiis procuſa anno 1745. ſuos hac in re patitur nævos. *In lib.*4. *de Canonizatione Sanctorum part.*2. *cap.*18. *num.*6, *&* 7. aliquot afferuntur exempla Apoſtolicarum Literarum, quæ poſt memoratas correctiones inventæ ſunt; aliquot etiam recitantur Decreta, quæ nomina Sanctorum, de quibus Apoſtolicæ Literæ loquuntur, Martyrologio inſcribenda jubent. Utrique incommodo hac nova Editione occurrimus; ſiquidem Sanctorum nomina, ſive ex Literis Apoſtolicis, quæ pridem latebant, eruta; ſive recentiori ævo in Canonem Sanctorum relata, deſcribi curavimus.

Nova nominum ſic acceſſio.

S. Vvillhelmus Archiepiſcopus Bituricenſis.

Quocirca decima menſis Januarii juremerito additur nomen *Sancti Vvillhelmi Archiepiſcopi Bituricenſis*, quem Honorius III. an. 1218. Sanctorum Catalogo adnumeravit. Literas Apoſtolicas, quæ Canonizationem [illegible]ſtatam faciunt, exhibet *Codex Conſtitutionum Summorum Pontificum de ſolemni Canonizatione Sanctorum*, a Juſto Fontanino Archiepiſcopo Ancyrano collectus, ac Romæ editus an. 1729., in quo Honorii Conſtitutio refertur ordine XXXIII.

S. Vvulſtanus Epiſcopus Vigornienſis.

Die decimanona ejuſdem menſis nomen *Sancti Vulſtani Epiſcopi Vigornienſis*, quem Innocentius III. an. 1203. Sanctorum faſtis adſcripſit; reſque indubia eſt *ex Conſtitutione num* XXX. in memorato Fontanini Codice typis impreſſa.

Quarta

S. Joſeph a Leoniſſa.

Quarta Februarii nomen *Sancti Joſephi a Leoniſſa*, qui ſolemni ritu in Sanctorum numerum a Nobis relatus eſt. De illo egimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 24. num. 13., & in Appendice VI. ejuſdem libri pag. 405.* Noſtras item de Canonizatione Literas dedimus die 26. Junii 1746.; quarum Exemplar *in Bullarii Noſtri tomo II.*, qui ſub Typis deſudat adhuc, patet legentibus.

S. Catharina de Riciis.

Decimatertia die ejuſdem menſis nomen *Sanctæ Catharinæ de Ricciis*, cujus item ſolemnis Canonizatio a Nobis peracta eſt, atque in citato *Bullarii Noſtri tomo II.* Canonizationis Bulla producitur. Huc revocanda, quæ ſcriptis conſignavimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 24. num. 13., in Appendice V. lib. 1. pag. 39., & in lib. 4. part. 1. cap. 19. num. 23. & 24.*

S. Robertus Abbas Caſæ Dei.

Die decimaſeptima Aprilis accedit nomen *Sancti Roberti Abbatis Caſæ Dei*, quem Clemens VI. Sanctorum cenſui adſcripſit. Hujuſce Canonizationis Bulla eſt ordine LXIV. in citato Codice.

S. Godehardus Epiſcopus Hildesheimenſis.

Quarta die Maji nomen *Sancti Godehardi Epiſcopi Hildesheimenſis*, quem Innocentius II. Sanctis adnumeravit. Bulla Canonizationis proſtat in relato Codice ſub *num. VII.* Noſque de eodem argumento egimus in Opere *de Canonizatione lib. 1. cap. 8. num. 15.*

S. Petrus Regalatus.

Die tertiadecima ejuſdem menſis nomen *Sancti Petri Regalati*, cujus ſolemnem Canonizationem peregimus, Bullamque conſcripſimus, quæ in ſecundo *Bullarii Noſtri tomo* allegatur. Semel & iterum in Opere Noſtro de hac ipſa re ſermonem inſtituimus, nimirum *lib. 2. cap. 24. §. 16., & in Appendice VII. ejuſdem libri pag. 429.*

S. Nicolaus Peregrinus.

Secunda Junii nomen *Sancti Nicolai Peregrini Tranenſis*, de quo in Noſtro *lib. 1. de Canonizatione cap. 44. num. 13. & 14.* Diploma ſuper illius Cultu ab Urbano II. editum, jacet ordine V. in eodem Canonizationum Codice, de quo ſupra.

S. Vvillhelmus Archiep. Eboracenſis.

Octava Junii nomen *Sancti Vvillhelmi Archiepiſcopi Eboracenſis*. De eo loquimur in Opere Noſtro *lib. 2. cap. 41. num. 13.* De ejus Canonizatione Bullam dedit Honorius III. quæ in relato Codice occurrit ordine XXXVIII.

S. Franciſcus Regis.

Sextadecima Junii Nomen *Sancti Joannis Franciſci Regis*, qui a Clemente XII. Prædeceſſore Noſtro ſolemni ritu inter Sanctos adſcriptus eſt. Non infrequens de eo in Noſtro Opere incidit mentio. Conſulatur *lib. 1. cap. 24. num. 12.*, & quæ in finem hujuſce libri rejicitur *Appendix III.*, in qua Canonizationis Bulla integra excribitur, Conſulatur item *lib. 3. cap. 6. n. 16.*

S. Theobaldus Eremita.

Die prima Julii nomen *Sancti Theobaldi Eremitæ*, quem Alexander Papa III. Sanctorum catalogo accenſuit, Bullamque edidit, quæ in citato Canonizationum Codice refertur *ſub num. XIX.* Licet & hic Noſtrum Opus indigitare, hoc eſt *lib. 1. cap. 18. num. 10. & cap. 9. num. 2.*

Die

Digitized by Google

S. Camillus de Lellis.

Die quartadecima Julii nomen *Sancti Camilli de Lellis*, qui Sanctorum albo a Nobis adſcriptus eſt, edita deſuper Conſtitutione, de qua in Bullari Noſtri *tomo II.* Si quis plura hac de re noſſe cupit, Noſtrum adeat Opus *lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 13. *& ſeqq.*, *& Appendicem I. ejuſdem libri pag.* 401.

S. Franciſcus Solanus.

In vigeſimamquartam diem Julii conjecimus nomen *Sancti Franciſci Solani*, de quo loquuti ſumus in præcitati Operis *lib.* 1. *Appendice X. pag.* 438. *& ſeqq.*, *& cap.* 24. *num.* 9. *&* 14. Literas Apoſtolicas de illius Canonizatione edidit Prædeceſſor Noſter Benedictus XIII., atque in prælaudato Fontanini Codice *ſub n. CXIII.* allegatur.

S. Stanislaus Koſtka.

Decimaquinta Auguſti nomen *Sancti Stanislai Koſtkæ*, quem Prædeceſſor Noſter Benedictus XIII. Sanctis adnumeravit, ſuamque dedit Conſtitutionem ordine CXV. inter eas, quæ in memorato Canonizationum Codice referuntur. Neque hocce argumentum in Opere Noſtro ſilentio premitur, ſi percurrantur, quæ diximus *lib.* 1. *Appendice X. pag.* 437.

S. Bernwardus Epiſcopus Hildesheimi.

Vigeſimaſexta Octobris nomen *Sancti Bernvvardi Hildesheimenſis Epiſcopi*, a Cæleſtino III. inter Sanctos relati, ut patet ex Bulla Canonizationis in præcitato Codice *ſub num. XXIV.* Huc revocari poſſunt, quæ ſcripſimus *lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 9. *num.* 7.

S. Virgilius Epiſcopus Salisburgenſis.

Vigeſimaſeptima Novembris nomen *Sancti Virgilii Epiſcopi Salisburgenſis*, qui a Gregorio IX. in Sanctorum numerum relatus eſt, ejuſque Conſtitutio in ſæpedicto Codice Canonizationum extat ordine XLIII.

S. Jacobus Picenus.

Vigeſimaoctava ejuſdem Menſis nomen *Sancti Jacobi Piceni*, quem, ut ex Bulla CIX. quam Fontanini Codex exhibet, compertum eſt, Prædeceſſor Noſter Benedictus XIII. Sanctorum numero ſociavit. Frequentior de eodem occurrit memoria in Opere Noſtro, ſi evolvantur, quæ dedimus *in Appendice lib.* 1. *pag.* 437., *lib.* 2. *pag.* 34. *num.* 7., *& cap.* 51. *num.* 2. tum etiam *lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 9., *cap.* 24. *num.* 36., *& cap.* 30. *num.* 14.

S. Sturmius Abbas Fuldenſis.

Poſtremo in decimamſeptimam Decembris diem retulimus nomen *Sancti Sturmii Abbatis Fuldenſis*, de cujus Canonizatione ab Innocentio II. peracta, indubium extat Apoſtolicæ Conſtitutionis monumentum in mox relato Codice *ſub num. IX.*

Nomen Beati, ſuppoſito Sancti titulo, aliquando immutatur.

X. Fatemur, alia proferri poſſe Sanctorum nomina cum a Nobis, tum a Noſtris Prædeceſſoribus Sanctorum Canoni adſcripta, quorum in ea, quam ſupra coordinavimus, Sanctorum ſerie nulla fit mentio. Id ſane fatemur: Non ideo tamen novæ Martyrologii Editionis integritati quidquam detrahitur. Aliquot nomina, veluti Vincentii de Paulis, Fidelis a Sigmaringa, & aliorum, in ante-

rioribus

Digitized by Google

rioribus Editionibus, appoſito *Beatorum* titulo, continentur. Supervacaneum idcirco duximus ea hic repetere. Hinc ſuppoſito duntaxat *Sancti* vocabulo, & veteri *Beatorum* titulo abraſo, ea intacta reliquimus. Quod ſi alia adhuc ſuperſint Sanctorum nomina, quæ in ſuperiori catalogo miſſa fecimus, nihil inde contra novam hanc Editionem licet opponere. Jam enim præmonuimus, ſola eorum nomina, de quorum ſolemni Canonizatione nulla ſuboriri poteſt dubitatio, a Nobis fuiſſe ſuperaddita. Quotquot igitur proferri poſsunt e Beatorum, Sanctorumve cenſu, qui ejuſmodi prærogativa carent, aut Romano Martyrologio nullo unquam tempore fuerunt adſcripti, a Nobis omittuntur, quia ab eo, quod Nobis præſcripſimus, deviat inſtituto.

Multorum ſtudia, ut nova Beatorum nomina Martyrologio inſerantur.

XI. Huc uſque facili tramite, nullaque obſiſtente controverſia, progreſsa res eſt. At vero diffuſa per hanc Urbem fama, novam Martyrologii Romani Editionem adornari, Sanctorumque nomina in anterioribus Editionibus prætermiſsa, a Nobis in novas Martyrologii Tabulas referri, multorum excitata ſunt ſtudia, ſcripturis atque lucubrationibns admota manus, preces additæ, ut quamplurima Sanctorum nomina in novum hunc Codicem conveherentur; quamvis de illorum Canonizatione nullum probatæ fidei ſuppeteret monumentum. Alii ſervorum Dei, Beatorum alii oſtentabant nomina, quorum nonnulla Sanctorum titulo decorata ſunt, & cultu immemorabili, hoc eſt ſpatio annorum centum ante Urbani VIII. Prædeceſsoris Noſtri Decreta illis exhibito, nobilitata. Ad hæc, eorumdem cultum a Sacra Rituum Congregatione maturo judicio expenſum atque probatum. Cultus item extenſionem, Miſsa, & Officio, necnon Lectionibus vel de communi, vel etiam propriis pro peculiari quadam Familia, vel Diœceſi conceſſis, confirmatam, totis urgebant viribus. Quo argumentorum genere ea attingitur controverſiæ pars, quæ dicitur de caſu excepto a Decretis Summi Pontificis Urbani VIII., de qua fuſiore ſtylo a Nobis actum eſt *tom. 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 17. & cap. 24.*

Ea tamen refellantur.

XII. Ab hiſce tamen petitionibus facili negotio Nos expedivimus. Cum enim juxta præſtitutos a Nobis Canones, non liceat in Martyrologium referre nomina illorum, qui poſt ſedulum ſuper virtutibus, atque miraculis examen, ſolemni ritu in Beatorum duntaxat numero recenſentur; potiori jure nefas erit Martyrologio illos accenſere, qui ex nuda cultus immemorabilis approbatione, Beatificati dicuntur per æquipollens; eorum tamen virtutes nec diſcuſsæ, nec probatæ fuerunt, antequam pro cultu immemorabili judicium prodiret; ideoque adtrutinam revocandæ ſunt, ut eorum Cauſa ad Canonizationem progrediatur. Haud immeritò igitur oblatas Nobis petit iones rejecimus; atque ut æquiori animo Poſtulatores

lator es acquieſcerent, ea item addidimus, quæ opportune ad rem hanc a Nobis fuerunt expoſita *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum, part. 2. cap. 18. num. 2. & ſeqq.* ubi de Cultus augumento cum Miſſa, & Officio, uberius tractavimus.

Satisfit allatis in contrarium exemplis.

XIII. Sat novimus, Prædeceſſores noſtros in Romano Martyrologio aliquando ſcripſiſſe nomina eorum, qui ſolemniter, atque ut aj unt, formaliter in Beatorum numerum relati non fuerant, ſed tantummodo per æquipollens, diſcuſſo videlicet, ac probato eorum duntaxat cultu immemorabili, juxta præſcriptum Decretorum Urbani VIII. Prædeceſſorum Noſtrorum facta veneramur; quominus vero hac in parte eorum veſtigiis inhæreamus, ea, quam ſupra dedimus, monet ratio; ne ſcilicet a ſtatutis Regulis, quas accurate ſervandas Nobis propoſuimus, pedem moveamus. Præterea, ſi Martyrologio omnia adjiciantur nomina eorum, quorum cultum immemorabilem Sacra Rituum Congregatio probavit, ingens nominum accedet multitudo, quemadmodum ex noſtro *lib. 2. de Canonizatione Sanctorum* licet colligere. Cumque horum numerus in dies magis adaugeatur, brevi fiet, ut Romanum Martyrologium tot auctum nominibus, in maximum volumen excreſcat.

Argumentum ex ineditis Baronii manuſcriptis petitum, refellitur.

XIV. Ut ſacræ Eruditionis, ac Theologicæ facultatis ſtudia magis excolantur, inſtituimus Academiam quavis feria ſecunda cujuſque hebdomadæ coram Nobis habendam, ut quotquot ad eam conveniunt docti, ac præſtantes viri, ſtata vice, atque ordine ſuas, ſive de Eccleſiaſtica Hiſtoria, ſive de re Liturgica, ſive etiam de Sacris Canonibus, ac Theologicis controverſiis proferant lucubrationes. Ex his nonnulli, qui ſoluto conventu, ad privata colloquia a Nobis admittuntur, Nobis ſignificarunt, inter cetera Manuſcripta, quæ in inſigni Bibliotheca Vallicellana ſervantur, plura eſſe ſplendida quidem monumenta ad Venerabilem virum Cardinalem Baronium tranſmiſſa, quibus probatur, aliqua Sanctorum nomina in Romano Martyrologio immerito fuiſſe prætermiſſa; ideoque, eodem Baronio judice, in novam Martyrologii Editionem, quando eam fieri contingeret, eſſe transferenda. Indicium hoc de invento theſauro libenti animo excepimus. Hinc, nulla interpoſita mora, chartas, & monumenta omnia ad Nos deferri curavimus, evolvimus, inſpeximus; ſed, contra præconceptam expectationem, nihil, aut fere nihil ad rem hanc opportunum adinvenimus. Imo vero, quod peculiari admiratione dignum eſt, tantum abeſt, ut egregius ille Cardinalis propenſior fuerit ad inferenda in novam Martyrologii Editionem Sanctorum illorum nomina, ut potius, ſicut e brevioribus quibuſdam notis ab illo additis licet arguere, in oppoſitam ſententiam deſcendere videatur. Enimvero ſcite animadvertit, nominum illorum ſeriem, aut ſolos Dei Ser-

vos comprehendere, quorum cultus anguſtis peculiarium locorum finibus continetur; aut ſub latiori Sanctorum titulo Beatos duntaxat attingere, quorum nomina, juxta eas, quas ſupra memoravimus, regulas, Romano Martyrologio accenſeri non ſolent.

Sanctorum Index Martyrologio inferendus, ab eruditis conficitur.

XV. Hac cura ſepoſita, ſucceſſit alia, quam Eruditorum ſtudia, ac labores Nobis excitarunt. Hi namque nocturna, diurnaque manu verſantes Acta Sanctorum a doctis Bollandianis collecta, plura item vetera Martyrologia, Acta Sanctorum Ordinis ſancti Benedicti a Patre Mabillonio edita, aliaque Eccleſiaſticæ eruditionis monumenta, quibus noſtra ætas abundat, uberem Sanctorum Indicem Nobis exhibuerunt, ut nova Sanctorum copia Romanum Martyrologium diteſceret. Neque a ratione, vel æquitate alienum putabant, quod petebatur. Cum enim ex præfato *lib. 4. part. 2. cap. 18. num 11.* Operis Noſtri cognoverint inſcribendos eſſe Romano Martyrologio non ſolum eos, de quorum Canonizatione ex Literis Apoſtolicis ſub plumbo, conſtat, ſed & illos, qui ex veteri more, ac ritu priſcis Eccleſiæ temporibus obſervato, priuſquam Apoſtolica Sedes Beatificationum, & Canonizationum Cauſas ſibi duntaxat cognoſcendas, & definiendas reſervaſſet, in Sanctorum Catalogum fuerant relati: hoc eodem argumento uſi ſunt, ut Sanctorum illorum nomina, quorum par erat cauſa, & conditio, meritum in Martyrologio tenerent locum.

Citra injuriam exploditur.

XVI. Et horum tamen vota, ac poſtulata inania dimiſimus. Haud inficiamur, Martyrologio eſſe inſcribendos non ſolum eos, qui juxta recentem Eccleſiæ diſciplinam, ſed & eos, qui juxta veterem Eccleſiæ ritum in Sanctorum numerum relati ſunt. Verum ſi ejuſmodi ritum, atque uſum antiquiori ævo in more poſitum introſpiciamus, patebit eos Sanctorum faſtis fuiſſe adſcriptos, quorum cultus ſuam novit originem ab approbatione Epiſcoporum, in quorum Diœceſi Servi Dei ex hac vita ad cæleſtem Patriam tranſlati ſunt: hinc paulatim ex una ad aliam Eccleſiam, tandemque in univerſum Orbem Catholicum Cultus ille diffuſus eſt, non ſine expreſſa, aut ſaltem tacita Romani Pontificis conſenſione, ut fuſiori ſermone demonſtravimus *in lib. 1. de Canonizatione Sanctorum cap. 6. num. 9.* At vero Sanctorum nomina in oblato Elencho deſcripta, Cultus, quem modo deſcripſimus, carent prærogativa; ſive Cultus initia, ſive progreſſum, ſive etiam propagationem ad veterem Eccleſiæ diſciplinam exigamus. Nulli ergo irrogatur injuria, ſi prolixa nominum ſeries Nobis tradita, in Romanum Martyrologium tranſlata non fuerit; eſto plerique illorum, quos ſeries illa complectitur, ad ea revocentur tempora, quæ novam Eccleſiæ diſciplinam ſuper Cauſarum Beatificationum, & Canonizationum cognitione antevertunt.

XVII. Quod

Exempla e Martyrologio petita, non officiunt.

XVII. Quod ſi nonnulla vel ex ipſo Romano Martyrologio produci poſſint exempla Sanctorum, qui ſupremum diem in Domino clauſerunt, cum adhuc vetuſtior illa de Sanctorum Canonizatione vigeret diſciplina, quamvis eorum Cultus extra unius, vel alterius Diœceſis fines protenſus olim non fuerit, nec etiam hodie protendatur; hæc tamen exempla tanta non ſunt, ut ab ea, quam ſemel ſtatuimus, ſententia, animum noſtrum divellant. Jam enim ſupra monuimus, atque hic conſtanter repetimus, Nobis fuiſſe propoſitum, novam Martyrologii Editionem adornare, ſalvis tamen, atque integris, quoad fieri poterit, anteactis Martyrologii correctionibus, iiſque ſervatis regulis, quæ poſt emendationes illas ſtatutæ ſunt. Cum ergo a præſtitutis hiſce regulis ille recedat, qui aut Beatorum nomina, aut memoriam Sanctorum, qui juxta veterem Eccleſiæ ritum, vel juxta recentem Eccleſiæ diſciplinam in Canonem relati non ſunt, Romano Martyrologio inſcribit, extra tritam hanc ſemitam pedem efferre noluimus; quiquid ſenſerint alii, qui rationem, ac methodum hac in parte diſſimilem ſequi maluerunt.

Alii leviorem quamdam Martyrologii emendationem ſuadent.

XVIII. Quæ huc uſque diximus, ea ſunt, ut & animi Noſtri ſenſus ſatis aperiant, & ab ulterioribus moleſtiis Nos eximant. Verum necdum alienis poſtulationibus, Noſtriſque curis finis impoſitus. Fas aliquando, ut in Noſtro opere *de Canonizatione Sanctorum lib.4 part.2. cap.17. num. 9. & 10.* animadvertimus, Sedem Apoſtolicam adire, atque illi, ea qua decet animi demiſſione, proponere errati alicujus, quod in Martyrologium irrepſit, emendationem. Hinc non defuere, qui hujuſce libertatis prætextu, leviorem quamdam Romani Martyrologii recenſionem obtineri poſſe putarint. Non enim, ut ipſi ajebant, aut noſtro conſilio, aut noſtro id repugnat inſtituto de ſervandis correctionibus pridem habitis; ſiquidem unius, vel alterius loci immutatio uſque adeo levis eſt, ut nullo, ant fere nullo habeatur in pretio.

Proponitur controverſia de Clementis Alexandrini nomine.

XIX. Ex iis vero, qui peculiari emendatione indigent, locis, quartam Decembris diem innuebant, cui Clementis Alexandrini nomen inſcriberemus; Recentiorum eruditorum aliquibus ægre ferentibus, nomen Viri doctrina, & pietate conſpicui, in Romano Martyrologio fuiſſe præteritum. Hanc controverſiam intactam relinqui, nova hæc, quam curamus, editio non patitur; hinc operæ pretium duximus, Apoſtolicas inter ſolicitudines, quibus aſſidue gravamur, ſedulo inquirere, quidnam cum veteres, tum recentes Eccleſiaſtici Scriptores de Clemente Alexandrino, cujus cauſam tractandam ſuſcipimus, literis conſignaverint.

Veterum Scriptorum de Clementis ſanctitate, & doctrina, ſuffragia.

XX. Vixit Clemens tertio Eccleſiæ ſeculo ineunte; Præceptorem coluit Pantænum, qui Stoicam Philoſophiam profeſſus eſt, an-

tequam Chriſtianæ Religioni nomen daret; diſcipulum habuit Origenem. Alexandrinæ Eccleſiæ fuit Presbyter; ibique celeberrimæ ejuſdem Scholæ præfuit. Euſebius Pamphili, qui ſub quarti ſeculi initia floruit, *lib. 6. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap.* 14. affert fragmentum Epiſtolæ ſancti Alexandri Epiſcopi Jeroſolymitani ad Origenem ſcriptæ, in qua *Sancti* titulo Clemens donatur: *Patres agnoſcimus*, inquit, *Beatos illos, qui viam Nobis præiverunt ..... & Sanctum Clementem Dominum item meum, qui me plurimum adjuvit.* Sanctus Hieronymus *in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, quem circa finem ſeculi quarti elucubravit, fere geminas congerit laudes ab eodem ſancto Alexandro Clementi tributas, hiſce verbis: *Hæc vobis domini, ac fratres ſcripta tranſmiſi per Clementem Beatum Presbyterum Virum illuſtrem, & probatum. Theodoretus* quinto ſeculo clarus, *lib.* 1. *Hæreticarum Fabularum cap. 6. Clementem vocat Virum Sanctum*, cui conſonat *Chronicon Paſchale*, ubi Chronici Auctor *pag.* 7. hæc habet: *Clemens Sanctiſſimus Alexandrinæ Eccleſiæ Presbyter*. Eodem in ſenſu ſanctus Maximus Monachus Conſtantinopolitanus, cujus ætas ad ſeptimum Eccleſiæ ſeculum revocatur, affert fragmentum quoddam *ex lib. de providentia*, quem dicit eſſe *Sanctiſſimi Clementis Presbyteri Alexandrini*, ut legimus *in tomo* 2. *Operum Sancti Maximi* Verſionis, atque editionis Patris Combeſis *pag.* 144. Succinit Joannes Damaſcenus octavi ſeculi Scriptor notiſſimus, qui, *in Tractatu de duabus Chriſti voluntatibus*, cujus fragmentum producitur inter *veterum Scriptorum teſtimonia*, quæ *tomo* 1. Operum Clementis Alexandrini Editionis Oxonienſis præmittuntur, pari laude Clementem *Beatum* appellat. Miſſa facimus elogia, quibus Clementis doctrina commendatur; cum omnium loco eſſe poſſit, quod ſanctus Hieronymus *in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap.* 38. ipſius Clementis operibus tribuit, ita ſcribens: *Feruntur ejus inſignia volumina, plenaque Eruditionis, & Eloquentiæ, tam de Scripturis Divinis, quam de ſecularis literaturæ inſtrumento*; & in Epiſtola ad Magnum: *Quid in illis indoctum? imo quid non e media Philoſophia eſt!*

Adſtipulantur Recentiores.

XXI. Eadem fere, quæ veteres Scriptores de Clementis ſanctitate affirmant, repetunt Auctores quamplurimi, qui recentiori ævo claruerunt. Id vero cuique compertum erit, qui conſulat *tom.* 2. Operum Clementis præfatæ Editionis Oxonienſis *pag.* 1041. *in not. ad num.* 8., *tomum.* 1. *Bibliothecæ Concionatoriæ Patris Combeſis pag.* 9., Patrem Ruinart *ad Acta Martyrum pag.* 135., Patrem Honoratum a S. Maria in locis quamplurimis Operis, cui titulus, *Animadverſiones in regulas, & uſum Critices*, Patrem Aubruſſell *de Abuſibus Criticæ tom.* 2. *pag.* 53., Natalem Alexandrum *tomo* 3. *Editionis Pariſienſis pag.* 307., Patrem Calmet *lib.* 56. *Hiſtoriæ univerſalis tomo* 5. *pag.* 72. *& ſequent. num.* 106. *& num.* 109.

XXII. Præ-

XXII. Præterea in Martyrologio Uſuardi quarta Decembris die occurrit memoria ſancti Clementis, ejuſdem ſcilicet Clementis, de quo loquimur. Huic Martyrologio addi poſſunt & alia poſteriora, nimirum Veſpuccii editum ann. 1486., Maurolycii ann. 1568., Galeſinii an. 1578., Ferrarii, & aliorum, quæ miſſa facimus. Tantam enim ſibi vindicat auctoritatem unum Uſuardi Martyrologium, ut robur, & firmitas aliunde fruſtra petatur. Ex quo factum, ut Scriptores plurimi, qui *Sancti* titulum Clementi Alexandrino conciliarunt, Uſuardi ſententiam prætendentes, quamcumque ſive invidiam, ſive cenſuram effugerint, uti ratiocinantur Patres Bollandiani *tomo 6. Menſis Maji pag. 777. num.* 13. Baillet *ad diem 4. Decembris tomo 3. pag. 65. & ſeqq.*, Tillemont *tomo 3. pag.* 195. Haud ſatis igitur Clementis Alexandrini decori conſuluiſſe videtur Cardinalis Baronius, qui Clementis nomen, quod in Uſuardi Martyrologio perlegerat, in Romanum Martyrologium non tranſtulit. Martyrologia quamplurima, Uſuardi cum primis, Clementi favent.

XXIII. Neque hic ſiſtunt Clementis Patroni, ex quorum ſententia hactenus loquuti ſumus. Multam illis ingerit difficultatem Gelaſii Papæ Decretum, quo Clementis Alexandrini Opera Apocryphis accenſentur; non enim levis ſuſpicio eſt, Gelaſii Decretum in cauſa fuiſſe, ne bujuſce Clementis nomen Romanis faſtis inſcriberetur, ut ſcite animadvertunt celebres Patres Bollandiani *tom.6. Junii* in notis ad Martyrologium Uſuardi. Hinc, ut ab hoc obice ſeſe expediant, qui Clementis cauſam tuentur, nullum non movent lapidem, ut Clementis Opera ab erroribus aut prorſus vindicent, aut ſaltem excuſent. Pater Nourry *in Apparatu ad Bibliothecam Maximam Sanctorum Patrum tom. 1. lib.* 3. ſumma diligentia, ac eruditione ſingula Clementis Opera recenſet, illuſtrat, atque ab erroribus, quorum inſimulantur, purgare contendit. Ceillier *tom. 2. de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap.26. num.*14. *pag.* 314. errores quidem non diffitetur, ſed alienos, atque ab Hæreticis inſertos affirmat. Pari conatu in alio Opere, cui titulus, *Apologia Moralis Sanctorum Eccleſiæ Patrum cap.*2. maculas omnes, quas Joannes Barbeirac in Clemente Alexandrino detegit, conatur diluere. Calmet in Opere, & loco ſupra relatis fatetur, errores, qui in Clementis Operibus occurrunt, non eſſe Clementis fætum, ſed ab eo in aliena ſententia, quam deinde refellit, produci. Alii, Clementis errores denegant.

XXIV. Alii vero ex Clementis Fautoribus, cum fateri cogantur, Clementem Alexandrinum non in alieno, ſed reipſa in proprio ſenſu alicubi erraſſe, aliam ineunt viam, ut reatum, quem omnino excludere nequeunt, ſaltem imminuant, atque in beniorem partem excipiant. Dupinus *Tomo* 1. *Biqliotheca pag.* 208. *Editionis Pariſienſis anno* 1696. Clementem ait lapſum, quo tempore Excuſant alii.

Chri-

Chriſtianæ Religionis Myſteriis nondum erat ſatis inſtructus. Annatus *in Apparatu Theologiæ poſitivæ lib. 4. art. 7.*, Operum Clementis Alexandrini Indicem texit, & quæ contra objiciuntur, ſtudet evertere. Bollandiani Patres de Gelaſii cenſura contra Clementis Opera multum ſolliciti, *tomo 4. menſis Junii in egregia Diſſertatione de diviſione Apoſtolorum pag. 12. num. 2.* probare conantur, duos extitiſſe Clementes Alexandrinos cognomines, ideoque Gelaſii Decretum, quod *alterius Clementis Opuſcula* rejicit, de alio quodam Clemente, non etiam de eo, de quo hìc agimus, eſſe intelligendum. Joannes Baptiſta Poza Gelaſiani Decreti verba penitius introſpiciens *in Apologia, quam ſcripſit ad Summum Pontficem Urbanum VIII.* ut Opus ſuum, quod inſcribitur *Elucidarium*, vindicaret, *pag. 3. tergo* cenſet, Gelaſiani Decreti vim eam non eſſe, ut Opera omnia proſcribat, quæ inter Apocrypha enumerat; ſed illud duntaxat diſcriminis ſtatuiſſe inter Opera, quæ publicè, cum Divina Officia peragebantur, legi poterant; & ea, quæ nonniſi privatæ Lectioni permittebantur; quo in ſenſu Clementis Opera dici putat Apocrypha, quod inter Divina Officia, publica illorum Lectio, non etiam privata inter domeſticos parietes vetaretur. Hanc ſententiam ſequitur Galeſinus *in Adnotationibus*, quas Martyrologio ſuo addidit *ſub die 4. Decembris*, ubi de Clementis Alexandrini Operibus ita loquitur: *Sunt tamen ejus Opera ex Gelaſii Sanctione in Apocryphis, ita ſcilicet; quemadmodum Covarruvias interpretatur, ut caute privatim legantur, publice autem in Eccleſia nullo ſane modo.*

Graviores quæ Clementi obſunt difficultates proponuntur.

XXV. Hæc ſunt, quæ a Scriptoribus cum vetuſtis, tum recentioribus, nedum Catholicis, ſed etiam Heterodoxis colligere licuit, atque huc transferre, non inani quadam affectatæ eruditionis, ſed eo duntaxat conſilio, ut quæ Clementi Alexandrino favere videntur; citra ſimulationem omnium oculis ſubjiceremus. Hæc vero tanta non ſunt, ut Nos inducant in eorum ſententiam, qui Clementis hujuſce nomen Martyrologio Romano inſcribendum putant. Rationes, quibus innitimur, infra dabimus, non ut de Clementis Alexandrini laudibus quidquam detrahamus, ſed ut pateant graviores difficultates, quæ Nobis impedimento ſunt, quominus Clementis nomen, quidquid ſit de ejus doctrina, ac probitate, in Romanum Martyrologium inſeramus.

Veterum Scriptorum de Clementis Sanctitate ſilentium.

XXVI. Prima, quæ difficultatem ingerit ratio, petitur a veterum Scriptorum ſilentio de moribus, ac vita Clementis Alexandrini. Unus Euſebius Pamphili *lib. 6. cap. 11. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* affert fragmentum Epiſtolæ Alexandri, qui Jeroſolymorum rexit Eccleſiam, multa ſane cum laude de Clemente loquentis; quo eodem monumento Hieronymus, ut ſupra adnotavimus, *in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis* uſus eſt. Ita vero ſe habet Euſebii locus; *Porro has*

has Litteras, Domini Fratres, per beatum Presbyterum Clementem ad vos miſi, Virum virtute praditum, & probatum: quem Vos & noſtis jam, & amplius cognoſcetis. Qui quidem Dei nutu, & providentia dum hic apud Nos praſens eſſet, Eccleſiam Chriſti & confirmavit, & magnopere auxit. Etſi vero hæc verba, interprete Henrico Valeſio, qui hac in re D. Hieronymum ſequitur, de Clemente Alexandrino ſint excipienda, nihil inde colligitur quod præcipuam quamdam, inſignemque Clementis prodat Sanctitatem; cujus idcirco ſplendidum monumentum Martyrologii Romani Tabulis ſit conſignandum. Non enim in una, vel altera bonorum Operum ſpecie Sanctitas, de qua hìc loquimur, ſita eſt; ſed virtutibus in gradu heroico aſſidue exercitis, atque ad obitum uſque productis, probatur. Quocirca licet hìc repetere, quod Calmet loco ſuperius indicato ſcriptum reliquit de Clemente Alexandrino: Nos memoriis vitæ, quam peregit, mortis, quam obivit, deſtitui. Præterquamquod, Euſebii hominis Ariani teſtimonium favore Clementis Alexandrini, tamquam infidum ab iis traducitur, qui aliqua Arianiſmi ſemina in Clementis Operibus introſpiciunt; In quorum numero habendus Petavius, qui *tomo* 2. *Theologicorum Dogmatum lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 1. ita Clementem ſugillat *Naturam ait Filii Omnipotenti Deo citimam eſſe, quod Platonici, & Ariani Dogmatis indolem ſapit.*

XXVII. Altera ratio ſic habet: Nullum monumentum, imo nec ullum quidem veſtigium ſupereſt Cultus quem aliqua Eccleſia aut Diœceſis, expreſſo vel tacito Catholici Epiſcopi aſſenſu, exhibuerit Clementi Alexandrino. Parum vero refert, eum vita ceſſiſſe, antequam in Eccleſia Dei mos invaleſceret publico cultu honorandi inclytos Chriſti Confeſſores; qui mos in Eccleſia cum Orientali, tum Occidentali, nonniſi quarto Eccleſiæ ſeculo primum incepit, ut Eruditi conveniunt, Noſque probavimus *lib.* 1. *de Canonizatione cap.* 5. *num.* 3. *& ſeq.* Etenim neminem latet, priſcos Eccleſiæ Fideles ex præconcepta, animiſque indita eximiæ Sanctitatis opinione, vel ipſos Confeſſores qui in Domino obdormiverant, cultu publico venerari conſueviſſe; etiamſi hac de re ſolemnis diſciplina, ac ritus nondum ab Eccleſia fuiſſet introductus. Nulla de Cultu Clementi exhibito, vel cula aut veſtigium.

XXVII. Tertia ſequitur ratio, quæ Clementis Alexandrini Opera ſin minus erronea, ſaltem ſuſpecta, Nobis inſpicienda proponit. Enimvero Petavius, cujus verba ſupra recitavimus, Clementem Arianiſmi inſimulat, eſto Nourry *in Apparatu tomo* 1. *pag.* 183. *& ſeq.*, *& pag.* 952. *& ſeq.* hanc labem amoliri contendat. Caſſiodorus hoc de Commentariis Clementis Alexandrini in Canonicas Epiſtolas judicium profert *tom.* 2. ſuorum Operum *de Inſtitutione Divinarum Literarum cap.*8. *In Epiſtolis autem Canonicis Clemens Alexandrinus Presbyter, qui & Stromateus vocatur, ideſt in Epiſtola* Clementis opera multis ſuſpecta.

San-

Sancti Petri prima, Sancti Joannis prima, & ſecunda, & Jacobi, quædam attico ſermone declaravit, ubi multa quidem ſubtiliter, ſed aliqua incaute locutus eſt, quæ Nos ita transferri fecimus in latinum, ut excluſis quibuſdam offendiculis, purificata doctrina ejus ſecurius poſſet hauriri. Aliquod & hic ſibi quærunt effugium Clementis Patroni, ajentes hoc Opus, in quo multa improbantur, non ipſi quidem Clementi, ſed alteri incerto Auctori tribuendum. Libros octo Hypotypoſeon, ſive Inſtitutionum, multis ſcatere erroribus affirmat Photius, qui in Codice 109. ſuæ Bibliothecæ longum illorum attexit indicem, atque ita proſequitur. *Quin etiam & alia id genus ſexcenta blaſphema voce nugatur, ſive ipſe, ſive quis alius ejus perſonam indutus; plane ut octo ipſos Libros hiſce blaſphemiarum portentis, de iiſdem identidem diſſerendo, ac ſparſim, atque confuſe veluti ſtupore perculſus, Sciptuτas producendo repleverit.* Graviora quidem ſunt hæc; ea tamen intelligenda eſſe non de erroribus, in quos Clemens lapſus fuerit, ſed de iis, quos ille ex aliena ſententia refert, atque refellit, ſentiunt nonulli, qui Clementis partibus impenſius ſtudent. Addunt inſuper, arduum ſane eſſe rectam ferre ſententiam de memorato Clementis Opere quod nuſquam exiſtit, aut certe integrum non habetur, ut Calmet in loco ſuperius citato ratiocinatur.

Gravior in eadem Opera, ex Gelaſiano Decreto Cenſura.

XXIX. Eadem tamen contra eos Clementis libros, qui & Clementem norunt auctorem, & Eruditorum teruntur manibus (hi vero ſunt libri Pædagogi, Stromatum libri, aliique numero pauci) objiciuntur incommoda. De hiſce Operibus ſcribit Aubertus Miræus *in Bibliotheca Eccleſiaſtica Fabritii cap.* 38. *pag.* 112. *In libris ejus nonullæ ſententiæ occurrunt, quæ errorem ſapiunt.* Miræo præiverat Ven. Cardinalis Bellarminus, qui Clementis Opera in celeberrimis adverſus Hæreticos controverſiis tractandis diligenter inſpexit, ſubactoque judicio examinavit. *Non deſunt*, ita ille *in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, in hoc inſigni Authore ſententiæ aliquæ, quæ errorem ſapiunt, quas in libris noſtris Controverſiarum notavimus &c. Utrum autem ſententiæ illæ ab Hæreticis inſertæ ſint, ut aliqui pie credunt, an Auctori more humano exciderint, ignoramus.* Alia Scriptorum teſtimonia miſſa facimus, cum non levem de Clementis Operibus ingerat ſuſpicionem cenſura Decreti Gelaſiani, qnod ex antiquiſſimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ a Juſto Fontanino Archiepiſcopo Ancyrano editum eſt *in Appendice Antiquitatum Hortæ pag.* 317. *& ſeqq. primæ Editionis*. Hocce Decretum, ut prænotavimus, Clementis Opera recenſet inter Apocrypha, non eo quidem in ſenſu, ut earum publicam duntaxat lectionem, non etiam privatim interdicat, ſed verius, quod Opera illa erroribus ſint aſperſa, quam interpretationem ſequuntur, & probant Doujat *de Prænotionibus Canonicis lib.* 2. *cap.* 48. *num.* 1. *in fine*, Cardi-

Cardinalis Bellarminus *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, *in Clemente Alexandrino*, Carolus Dufreſne *in Gloſſario* Ver. *Apocrypha*, Pagi *in vita Gelaſii num.4. pag.*227. Magri *in Vocabulario Eccleſiaſtico* Ver. *Apocryphus*.

Clemens de erroribus ſuſpectus, a Martyrologio excludendus.

XXX. Quiſquis citra partium ſtudia, maturo judicio ſecum expendat quæ a Nobis hucuſque prolata ſunt, profecto fateri cogitur Clementis Alexandrini doctrinam dubiam ſaltem, ſuſpectamque eſſe de erroribus, quibus avertendis Clementis Fautores animum torquent, atque a variis interpretationibus, effugiis, exceptionibus præſidium quærunt, ne gravior in Opera illa intorqueatur ſententia. In hoc autem rerum ſtatu, nemo, qui ſapiat, affirmabit Clementis Alexandrini nomen Martyrologii Romani venerando Codici eſſe inſcribendum. Enimvero quamvis Magni Conſtantini nomen in Græcorum Menologio inter Sanctos fuerit relatum; quamvis de cultu in Eccleſia Orientali illi exhibito nulla ſuboriatur dubitatio; nihilominus in Martyrologium Romanum Magni Conſtantini memoria nunquam tranſlata eſt, quod illum aut hæreſi Ariana aſperſum, aut in Arianos propenſiorem fuiſſe, nonulli fuerint ſuſpicati; quam tamen Arianiſmi maculam Bollandiani *tomo* 5. *menſis Maji die* 21., & Natalis Alexander *tomo* 4. *Hiſtor. Eccleſiaſticæ diſſert.* 24. a tanto Viro ſtudent amoliri. Percurrenda item, quæ a Nobis in hanc rem ſcripta ſunt *in lib.2. de Canonizatione Sanctorum cap.36. num.16.*, & noviſſime a Coſtadono *in ſuis Obſervationibus ſuper veterem Tabulam Græcam num.* 14.

Quæ opponuntur exempla, Clementis cauſam non juvant.

XXXI. Neque ad rem faciunt, quæ opponuntur exempla, alterum Hilarii Arelatenſis Epiſcopi, alterum Vincentii Lirinenſis, quorum uterque, nimirum Hilarius die quinta, Vincentius verò die vigeſimaquarta Maji in Martyrologio Romano commemoratur; quamvis eorum doctrina Semipelagianiſmi labe fuerit aſperſa. Siquidem, etſi viros illos Semipelagianiſmi errore tactos concederemus, quod tamen plures denegant, qui Catholicam eorum ſententiam egregie tuentur; excuſandi tamen, ſi quid humani hac in parte illis exciderit; nondum enim Catholica doctrina ſupremo Apoſtolicæ Sedis judicio fuerat definita, ut in *lib.* 2 *Operis de Canonizatione cap.* 19. pluribus diſputavimus. At contra Clemens Alexandrinus in ea Catholicæ Religionis Dogmata, quæ pridem ſtatuta fuerant, & inconcuſſis Eccleſiæ Decretis firmata, peccaſſe creditur. Cum igitur plane diſſimilia ſint, quæ producuntur, exempla, immerito doctus Pater Halloix *tomo*2. *Scriptorum Illuſtrium Eccleſiæ Orientalis* in notis *ad vitam Pantæni cap.* 2. conqueritur, ſe vehementer mirari, quod in Martyrologio Romano nomina aliorum veterum Patrum, qui in varios errores lapſi fuerant, deſcribantur; nomen vero Clementis Alexandrini nullibi reperiatur.

Quo in ſenſu Sancti titulo Clemens donetur.

XXXII. Nec majoris momenti ſunt cetera, quæ pro Clemente Ale-

Alexandrino ſuperius retulimus; atque illud cum primis, quod Beati, ac Sancti nomine a multis donetur. Horum agmen, uti vidimus, ducit Euſebius, cujus verba e Sancti Alexandri Jeroſolymitani Epiſtola deprompta ſupra produximus, quæ juxta Verſionem Henrici Valeſii ita ſonant, *Sanctum Clementem Dominum item meum*. Verum ſi verborum proprietatem ad Græcum textum exigamus *Sacer* potius, quam *Sanctus* Clemens vocandus eſt, ita namque atticus ſermo habet, τὸν ἱερὸν κλήμεντα. Sed etſi ultro daremus *Sancti*, ac *Beati* nomen Clementi Alexandrino fuiſſe tributum, non ideo tamen de ſingulari illius Sanctitate judicium ferendum eſt. *Sancti* denominatio primis Eccleſiæ temporibus Religionis potius, quam Chriſtiani profitebantur, quam probati cujuſque moris indicium erat. *Qui olim Chriſtiani*, inquit, Spondanus in *Epitome Annalium Cardinalis Baronii ad an. Chriſti* 43. *num.* 4., *iidem nominabantur Sancti, ut a Paulo ſæpe, ac Luca, poſteriſque Ignatio, Philone, Policarpo, Tertulliano & aliis*. Hinc ut *in lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum part.* 2. *cap* 27. *num.* 14. ſatis probavimus, unus *Sancti* titulus par non eſt, ut Corpora quæ ex Catacumbis efferuntur, ſacro Cultu donentur, ſicut enim prænotavimus, in primæva Eccleſia *Sancti* vocabulum, nec vitæ Sanctitatem, nec Martyrium pro Chriſti nomine toleratum, ſed Chriſtianæ Religionis, quæ cuique Fidelium communis erat, integritatem declarabat. Succeſſu vero temporis, ut Spondanus animadvertit, *Sancti* titulus ad peculiarem ſanctimoniam translatus eſt: *Demum*, ſic ille proſequitur, *obtinuit uſus, ut illi tantummodo Sancti in Eccleſia dicerentur, qui eminentiori, probatiorique fulgerent morum ſanctitudine*. In hac poſteriori acceptione haud facile prudens Scriptor *Sancti* nomen Clementi Alexandrino hodie tribueret; aut ſi quid tale illi excideret, veniam peteret, ut revera petiit Combefiſius. *De Sancti titulo; quo eum aliquando ornavit Combefiſius, veniam petiit Biblioth. ca Concionatoriæ tom.* 1. *pag.* 9., verba ſunt eruditi Dominici Georgii *in ſuis notis, quas Martyrologio Adonis ad diem* 19. *Decembris* ſubjecit. Eodem pertinent, quæ diligens Scriptor Pater Michael a ſanto Joſeph *tom.* 2. *pag.* 39. *ſuæ Bibliographiæ Criticæ* Ver. *Clemens*, de Sancti nomine, quo Clemens honoratur; adnotavit: *In Expurgatorio Hiſpano tom.* 1. *pag.* 134. *ubi præſcribitur correctio Bibliothecæ veter. Patrum, ad tom.* 6. *col.* 235. *deleri præcipitur titulus* Divi *appoſitus Clementi.*

Quamplura Martyrologia Clementis non meminere.

XXXIII. Equidem nonnulla Martyrologia, ut ſupra indicavimus, Clementis meminere; ſed & alia proferri poſſunt, in quibus nulla Clementis Alexandrini fit mentio. Nil tale occurrit in *tomo* 6. *Theſauri Anecdotorum Martene, & Durand*; *in tomo* 6. *Ampliſſimæ Collectionis Veterum Scriptorum*, quæ ab iiſdem accuratis Auctoribus coordinatur; *in tomo* 2. *Spicilegii Lucæ d' Acherii*; *in tomo* 2. *Antiquarum*

quarum Lectionum Caniſii; *in Martyrologio Florentinii*; *in tomo 6. part*. 2. *menſis Junii Patrum Bollandianorum*, ełto multa, ac vetuſta in hiſce locis exhibeantur Martyrologia. Uſuardum ſeculi noni Scriptorem, primum fuiſſe, qui in ſuo Martyrologio Clementis Alexandrini nomen conſcripſerit, haud improbabilis opinio eſt; Verum nihil prohibet, quominus, ſi res ita exigat, ab Uſuardi Martyrologio, alioquin multis de cauſis venerando, liceat aliquando recedere.

XXXIV. Uſuardum cum primis Clementis nomen ſuo Martyrologio addidiſſe, affirmat Eruditus Sollerius *in ſuis ad Uſuardum notis ſub die quarta Decembris*; quam ſane Sollerii ſententiam veroſimillimam arbitramur. Uſuardus enim in Opere ſuo adornando uſus eſt præcedentibus Martyrologiis Hieronymi, Bedæ, Flori, Rabani, Vvandelberti, & Adonis, ut præclare oſtendit Anonymus Monachus Benedictinus Congregationis ſancti Mauri *pag*. 8. *ſuæ Præfationis ad ſincerum Uſuardi Martyrologium*, quod Pariſiis impreſſum eſt an. 1718. Cum autem in nullo ex præcedentibus Martyrologiis nomen Clementis legatur, haud temere affirmare licet, Uſuardum omnium primum fuiſſe qui Clementis nomen in ſuum Martyrologium intulerit; potiſſimum cum ipſemet Uſuardus in Prologo, quem ad Carolum Calvum ſcripſit, atque in prælaudato Opere impreſſus legitur, diſerte fateatur, ſe nonnulla Sanctorum nomina, quæ in præcedentibus Martyrologiis deerant, Operi ſuo addidiſſe. *At ſi quid, præter quod ab illis accepi, in hoc Opere auctum, vel mutatum eſt, ſagaci a me indagine id perquiſitum agnoſci poterit*. Hæc Uſuardus.

Prima Clementis mentio in Uſuardi Martyrologio.

XXXV. Alia quidem ſententia arridet Dominico Georgio, qui in loco mox allato putat nomen Clementis ante Uſuardum ab Adone in ſuo Martyrologio fuiſſe deſcriptum. Verum id longe facilius aſſeritur, quam probatur. Plurimi, & merito quidem, Georgius facit Editionem Martyrologii Adonis, quam curandam ſuſcepit Rosvveydus, cujus exemplar extat *tomo* 16. *Bibliothecæ Patrum Editionis Lugdunenſis an*. 1677. de qua ſic loquitur *in Præfatione pag*. 12. *Quanti vero fecerimus Roſvveydi Editionem, facile intelliges, cum videris, ad illius fidem Nos omnia expreſſiſſe: nihil e textu detraxiſſe, ſed ad ſcrupulum uſque retinuiſſe omnia, & quæ ex Apographis noſtris delibavimus, in varias Lectiones tranſtuliſſe*. Si tanta hujuſce Editionis Georgio fides, cur ille Clementis nomen inſerit, quod hæc probatiſſima Editio prætermittit? Equidem ille provocat ad vetera Martyrologii Adonis exemplaria, quæ *in Cod*. 511. 512. *&* 514. Bibliothecæ Vaticanæ excribuntur; in quibus poſt ſancti Aviti Abbatis memoriam ita legimus: *Alexandriæ beati Clementis Presbyteri, qui in Divinarum Eruditionum Scholis quammaxime effloruit*. Verum ipſa Codicum, qua ſcripti ſunt, ætas, illorum auctoritatem hac in re dubiam evincit. Audiendus ipſemet Georgius *in Præfatione pag*. 9.

Accuratiſſima Martyrologii Adonis Editio Clementem prætermittit.

 Alter,

Alter, inquit, *ſignatus num.* 511., *ex ſpecimine characteris*, *ſeculo Chriſti undecimo ſcriptus eſſe mihi viſus eſt*; *Reliqui vero duo ſignati num.* 512. *&* 514. *ſeculo duodecimo exarati fuiſſe viſi ſunt*. Quocirca nec omnino antiqua, nec ab Adonis tempore parum diſſita dicenda ſunt tria illa Bibliothecæ Vaticanæ exemplaria, quæ plurium ſeculorum ſpatio ab Auctoris ætate diſſociantur. Ex quo & illud ſequitur, fieri facile potuiſſe, ut aliqui ſequioris ævi Scriptores, pietatis, ac Religionis prætextu, privato conſilio, veteribus Martyrologiis nova Sanctorum nomina addiderint; quod multis exemplis, apud Eruditos, ipſumque Georgium ſatis frequentibus, illuſtrare poſſemus.

Fas aliquando ab Uſuardi ſententia diſcedere.

XXXVI. Hoc autem ſemel ſtatuto, Uſuardum nempe primum fuiſſe, qui Clementis nomen in Martyrologium invexit, tanta profecto non eſt illius auctoritas, ut grande ſit piaculum ab ea aliquando recedere; cum Nobis compertum ſit, ejuſmodi Martyrologii Lectionem primo in Monaſteriis Benedictinis in uſu fuiſſe; moxque ab aliis Eccleſiis fuiſse adoptatam, ut in Opere *de Sanctorum Canonizatione lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 17. *num.* 3. obſervavimus. Neque unum eſt, in quo Uſuardus fallitur, Clementis nomen. Si ea ad trutinam revocentur, quæ in Martyrologio Uſuardi circa feſtum Aſsumptionis Beatæ Mariæ Virginis enarrantur, & quorum a Nobis *in Opere de Feſtis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ejuſque Beatiſſimæ Matris ad diem* 15. *Auguſti* accurata fit mentio, fateri oportebit, Uſuardi teſtimonium eſse rejiciendum, ubi majora, ac meliora id ſuadeant argumenta. Quæ cum ita ſint, iis profecto aſsentiri non poſſumus, qui per ſummam injuriam reprehendunt eximios illos Viros a Gregorio XIII. Romani Martyrologii emendationi præpoſitos, quorum nomina in præcitato Operis Noſtri loco *ſub num.* 5. ſingillatim enumeravimus: Non enim ideo culpandi, quod a Clementis Alexandrini nomine, cujus Uſuardi Martyrologium meminerat, abſtinuerint. Enim vero argumentorum, quæ ſupra retulimus, tanta vis eſt, ut & Uſuardi teſtimonium infirmet, & Romani Martyrologii emendationem a quavis obtrectatione, & cenſura prorſus eximat.

Alia de Severi Sulpitii nomine proponitur Controverſia.

XXXVII. Abſoluta de Clementis Alexandrini nomine controverſia, alia ſuccedit de *Severo Sulpitio Sancti Martini diſcipulo*. Martyrologii Correctores ſub Gregorio XIII. hoc Elogium ad diem 29. Januarii apponendum cenſuerunt: *Apud Bituricas ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi, diſcipuli ſancti Martini, virtutibus, & eruditione conſpicui*. Qui vero Urbano VIII. mandante novam Martyrologii Emendationem inſtaurarunt, idem Elogium, verbis aliquot intermediis dumtaxat excluſis, ita contraxerunt: *Apud Bituricas ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi, virtutibus, & eruditione conſpicui*. Tota igitur

circa

circa voces illas, *Diſcipuli ſancti Martini*, verſatur emendationum varietas, de qua multa ſcripſerunt Patres Bollandiani *ad diem* 29. *Januarii in vita ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi Bituricenſis* §. 2. *n.* 12., Florentinius in Admonitione 11. quæ præponitur ejus Martyrologio *pag.* 51., Baillet *ad diem* 29. *Januarii num.* 1. *& num.* 4. Tillemontius *tomo* 10. *Memoriarum nota* 5. *ſuper vita Sulpitii Severi*, Graveſon *tom.* 12. *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ pag.* 157. Romanæ Editionis an. 1717., aliique complures, quibus & Noſtrum *de Canonizatione* Opus addendum *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 17. *num.* 7.

XXXVIII. Ut gravior hæc controverſia pro meritis expendantur, illud, in quo præcipuus difficultatis cardo ſiſtit, inſpiciendum, an Sulpitius Severus ſancti Martini diſcipulus, fuerit an non Epiſcopus Bituricenſis; ideoque jure ne, an injuria, verba illa *Diſcipuli ſancti Martini* fuerint expuncta. Correctores ſub Gregorio affirmativam ſententiam ſequuti ſunt; hinc duo illa in Elogio ſociarunt: *Apud Bituricas ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi, diſcipuli ſancti Martini*. Hanc ipſam Correctoribus inſediſſe opinionem teſtatur Cardinalis Baronius in ſuis ad Martyrologium notis *ſub die* 29. *Januarii*. Neque vero hæc ſententia omnimoda caret probabilitate; quandoquidem ea innititur additionibus a Molano factis ad Uſuardum, ubi *ad diem* 29. *Januarii* hæc habentur: *Bituricis civitate ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi, & Confeſſoris, diſcipuli beati Martini*; fulcitur teſtimonio Maurolycii, qui in ſuo Martyrologio ad præcitatam diem ita ſcripſit: *Bituricis Severi Præſulis, diſcipuli ſancti Martini*; & poſtremo juvatur Apologia, quam pro Sulpitio Severo diſcipulo ſancti Martini ſcripſit Guibertus Martinus Abbas Gemblacenſis, qui ineunte ſeculo tertiodecimo floruit. De hac Guiberti Apologia conſulendus Hieronymus de Prato Veronenſis, qui illam inſeruit *tom.* 1. *Operum Sulpitii Severi*.

Quænam Gregorianæ correctioni faveant argumenta.

XXXIX. Hiſce vero momentis nimium præfidentes inſurgunt aliqui, atque in Martyrologii Correctionem ætate Urbani factam ſubinſenſi, apertis verbis loquuntur ſimul, & obloquuntur. Aut enim, ita ratiocinantur, locus eſt conjecturis ſupra propoſitis; jamque Gregoriana emendatio ſarta, tectaque ſervanda erat: Aut nova contra conjecturas illas ſupervenerunt monumenta, atque hoc in caſu ſatis erat Epiſcopi titulum Severo Sulpitio adimere, & interim quæ ſequuntur verba illa, *Diſcipuli ſancti Martini*, immutata relinquere. Hoc autem temperamento poſthabito, Martyrologium Romanum, ex nupera correctione non uno, ſed duplici gravatur incommodo; tum quia alter Sulpitius Severus Epiſcopus Bituricenſis, a Sulpitio Severo ſancti Martini diſcipulo diverſus, perperam effingitur; tum quia Sulpitius Severus diſcipulus ſancti Martini, de cujus laudibus ſanctus Paulinus Nolanus, Paulinus Petrocorienſis,

Hinc querelæ contra correctionem ſub Urbano inſtitutam.

ſis, Venantius Fortunatus, Gregorius Turonenſis, aliiquè palam loquuntur, a Martirologio exploditur, ac non ſine injuria e vetuſtiſſima illa tituli Sanctitatis poſſeſſione deturbatur. *Valde autem Sulpitii ſanctimoniam commendat*, inquit Gerardus Joannes Voſſius in vita Severi Sulpitii, quæ in fronte ejus Operum Editionis Amſtelodami præponitur, *quod in Romano Martyrologio ejus memoria celebretur ad 4. Kal. Februarii*. Gemina occurrunt apud Patrem Braſſichelli, qui ante Urbani VIII. emendationem ita de Severo Sulpitio loquitur in Indice librorum expurgandorum: *Ut interim omittamus Epiſcopatum, quem in ancipiti quibuſdam conjecturis Baronius tom. 5. Annalium poſuit; De Sanctitate tamen Severi Sulpitii, cujus tam illuſtre Elogium extat in Martyrologio* Romano *29. Januarii, ambigere, neſcio quam tutum*. Hæc illi, qui Gregorianæ Correctioni favent impenſius.

Sulpitius Severus Pelagianis & Millenariis adhæret.

XL. Hæc tamen iis non probantur, qui Severum Sulpitium ſancti Martini diſcipulum in plures errorum ſcopulos turpiter impegiſſe contendunt. Compertum namque eſt, eum jam ætate provectum, erroribus Pelagianorum adhæſiſſe, & in ſuis Dialogis errores Millenariorum fuiſſe ſequutum; ex quo Dialogi illi a Gelaſio Pontifice in memorato de Eccleſiaſticis libris Decreto, Apocryphis accenſentur, hiſce verbis: *Opuſcula Poſthumiani, & Galli Apocrypha*; qua in re conveniunt Scriptores non modo Heterodoxi, nempe Caſimirus Oudinus *de Scriptoribus Eccleſiaſticis ſeculi quinti pag.* 495., & Cave *de Scriptoribus Eccleſiaſticis ſeculi Neſtoriani*; ſed & Catholici Authores ſatis accurati, veluti Joannes Trithemius *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Cardinalis Bellarminus *in eodem Tractatu*, Philippus Labbe *in ſua Diſſertatione Hiſtorica* quæ proſtat *in tom. 7. Operum Cardinalis Bellarmini* Venetæ Editionis anno 1728., Natalis Alexander *in Hiſtoria Eccleſiaſtica ſeculi quinti cap. 4. art.* 2. Longueval *in Hiſtoria Eccleſiæ Gallicanæ tom. 1. lib. 3. pag.* 397., Doujat *in Prænotionibus Canonicis lib. 2. cap. 52. num.* 5. Quid vero ad hæc Sulpitii Patroni?

Sunt qui vindicias, & pœnitentiam obtendant.

XLI. Reponunt, ejuſmodi probra, quæ in Severum Sulpitium vibrantur, futilia plane eſſe, ac inania; ideoque Martyrologii Reformatores ſub Urbano, levi nimium innixos fundamento, Severi Sulpitii, qui ſanctum Martinum Præceptorem habuit, nomen e Martyrologii Codice expunxiſſe. Etenim qui primus memoriæ mandavit, Sulpitium a Pelagianis deceptum, a Catholica veritate declinaſſe fuit Gennadius quinti ſeculi Scriptor, de quo ita loquitur Guibertus Martinus Abbas Gemblacenſis in prælaudata Apologia; *Quod a Pelagianis ſeductus, in aliquo a regula Orthodoxæ Fidei exorbitaverit, nuſquam omnino, niſi in ſolo legi Gennadio, qui, neſcio utrum hoc alicubi et ipſe legerit, & an ex ſola fama, quæ facta & infecta loquitur, didicerit.* Addunt præterea, eumdem Gennadium, & Sulpitii errores, & pœnitentiam

tiam una ſociaſſe; quæ ſanè tanta fuit, ut quoad vixit, perpetuum ſibi ſilentium ſervandum indixerit, & reipſa ſervaverit. Si quid ergo peccavit, crimen illuſtri pœnitentia delevit. Quod vero attinet ad Millenariorum errores, ad Gelaſiani Decreti cenſuram, ad ea demum maledicta, quæ Joannes Clericus in Opera Severi Sulpitii ſancti Martini diſcipuli infenſo congeſſit ſtylo, eadem repetunt, quæ prælaudatus Hieronymus de Prato in *Opere ſupra relato* in rem hanc ſcripſit, ut Severum Sulpitium ab impactis criminibus vindicaret. Illud tandem Sulpitii Fautores ingeminant, Correctores Urbani tempore modum nequaquam ſervaſſe; ſi quid enim caſtigatione dignum inciderat, immutandum pauliſper erat, non omnino delendum. Qua ferme ratione Sauſſajus in Martyrologio Gallicano quod an. 1637. editum eſt, *ad diem 29. Januarii* ademit quidem Sulpitio Severo titulum Epiſcopi, ſed cetera, quæ Sulpitium illum ſancti Martini diſcipulum fuiſſe demonſtrant, intacta reliquit, hoc pacto: *Eodem die in Aquitania Pago Primuliato ſancti Severi Sulpitii Presbyteri, & Confeſſoris, doctrina, & Sanctimoniæ laude perilluſtris, qui ſancti Martini res geſtas nitido ſtylo conſcripſit, atque non minus actibus expreſſit, quam calamo, paupertatis Cultor egregius, ac humilitatis perſincerus Amator, cujus præconia ob claras ſapientiæ dotes, & ſublime vitæ inſtitutum ſanctus Paulinus Nolæ Epiſcopus efferens, magnifice proſecutus eſt.*

XLII. Atque hæc quidem ſunt, quæ de Sulpitio Severo ſancti Martini diſcipulo cum ex Eruditorum colloquiis Nobiſcum habitis, tum maxime ex privata librorum lectione Nobis licuit haurire. Nullum vero ex tanta rerum congerie ſatis efficax argumentum occurrit, quod Noſtrum inducat animum, ut a Correctione, quæ ſub Urbano VIII. peracta eſt, recedamus. Enimvero poſt accuratam cauſæ diſcuſſionem, illud tandem comperimus, univerſum oppoſitæ ſententiæ Syſtema huic propoſitioni, quam axiomatis loco præſupponit, inniti, nimirum die 29. Januarii inſcriptum fuiſſe in Romano Martyrologio nomen Sulpitii Severi diſcipuli ſancti Martini. Hinc querelæ illæ, atque repetitæ expoſtulationes ob non ſervatam hanc ſaltem Elogii partem, *Diſcipuli ſancti Martini*, ſi forte Epiſcopatus inſignia Severo Sulpitio minus conveniant. Verum hæc præcipua erroris cauſa, quod ratiocinium, cui omnimoda fides adhibetur, falſo laborat ſuppoſito; unde ſequitur, ut quæ ſupra extruitur argumentorum moles, ſponte ſua corruat.

Ratio potiſſima cur Sulpitii nomen Martyrologio non inſeribatur.

XLIII. Id vero exploratum cuique erit, ſi ad ea, quæ Martyrologii Reformatoribus ſub Urbano Pontifice bene perſpecta erant, animum convertamus. Norant hi, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio ſub die 29. Januarii fit mentio, revera Epiſcopum Bituricenſem fuiſſe, cum hac in re omnia conveniant Martyrologia, quæ Gregorianam Correctionem ætate præcedunt. Norant

Status controverſiæ Reformatoribus ſub Urbano bene perſpectus.

Norant item Severum Sulpitium ſancti Martini diſcipulum, numquam ad Bituricenſem Epiſcopatum fuiſſe evectum, quidquid Gibertus commentus fuerit, quem tamen Hieronymus de Prato in vita Sulpitii Severi diſcipuli ſancti Martini §.13. ita refellit: *Pergit Guibertus narrans, Severum a Bituricenſi Clero ex Monaſterio adductum, Archiepiſcopum ejus Urbis conſtitutum. Nihil magis repugnans veritati, quam Severum noſtrum Bituricenſem Epiſcopum fuiſſe*. Sed & illud, vel ex ipſo Gennadio noſſe poterant, Sulpitium Severum nonniſi Presbyterum fuiſſe; quod deinde recentiori ævo indubium reddidit gemina ejuſdem Sulpitii Severi Epiſtola a Balutio reperta, & *Miſcellaneorum tom.*1. inſerta, hac appoſita Epigraphe: *Epiſtola Sancti Sulpitii Severi Presbyteri*. Utramque hanc Epiſtolam a Balutio collectam probat Tillemontius. *in Adnotatione quinta ad vitam Sulpitii Severi ſancti Martini diſcipuli*; nec diſſentit Hieronymus de Prato §.10. *vitæ Sulpitii Severi*, monumentorum potius, quæ Balutius edidit, quam Gennadii, cujus fidem habet ſuſpectam, auctoritate commotus. Libet Hieronymi locum, etſi longiuſculum, integrum hic exſcribere. *Unde itaque*, inquit, *Gennadii teſtimonio innititur Severi Presbyteratus, quod tacentibus ceteris quid valeat non video. Moneo tamen, Balutium in Miſcellaneorum libro primo exhibere Epiſtolas duas Sulpitii Severi Presbyteri Aquitani, quas & nos dabimus in Appendice tomi ſecundi, quarum utraque hunc præfert titulum*: Epiſtola ſancti Severi Presbyteri; *prima vero etiam hanc appoſitam habet coronidem*: Explicit Epiſtola Severi Presbyteri ad Claudiam ſororem ſuam. *Itaque ni malimus ex auctoritate Gennadii huic noſtro Severo, cui duæ illæ Epiſtolæ adſcribendæ videntur, Presbyteri titulum a Librariis additum, aliquantulum hinc ejus ſententiæ accedere momenti*.

Sub uno Sulpitii Severi nomine, duo ſecernendi.

XLIV. Falluntur ergo, qui putant, Sulpitium Severum cujus memoria incidit in diem 29. Januarii, eſſe diſcipulum ſancti Martini, cum Sulpitius ille Bituricenſis Epiſcopus dicatur; hic vero ſola Presbyteratus prærogativa præfulgeat, ex qua præpoſtera ſententia illud neceſſario ſequitur, ut e duplici Sulpitio Severo, miniſterio, ac dignitate plane diſſimili, unus confletur, cui duo hæc ſimul conveniant, quod Epiſcopus Bituricenſis fuerit, itemque diſcipulus Sancti Martini. Quo quid abſurdius? Hæc tamen Perſonarum commixtio ſuam duxit originem ab Apologia Abbatis Gemblacenſis, cujus opinio Sigonium, Galeſinium, Victorem, Giſelinum, alioſque plures in eumdem errorem pertraxit.

Controverſiam de Sulpitio Presbytero Correctores non attigerunt.

XLV. Neque egregios illos Viros, qui Martyrologii emendationem ſub Urbano excuderunt, latuit abſurda hæc opinio; quamvis compertum ſit, nihil de ea rejicienda fuiſſe ſolicitos. Cum enim certo noſſent, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio ad diem 29. Januarii, Epiſcopum Bituricenſem fuiſſe, ideo-

ideoque plane diverſum a Sulpitio Severo ſancti Martini diſcipulo, nihil illis curæ fuit ea ad examen vocare, quæ contra poſteriorem Sulpitium Severum opponi ſolent; ne alioqui extra præſtitutos fines vagari viderentur. Huic quæſtioni locus quidem fuiſſet, ſi de Sulpitio Severo ſancti Martini diſcipulo, aut in Martyrologium inferendo, aut inde expungendo, judicium inſtitueretur. Verum cum nihil tale in diſputationem veniret, rem hanc intactam relinquere ſatius duxerunt. Quod enim ad hujuſce Sulpitii Sanctitatem attinet, nemo eſt ex antiquis Scriptoribus, qui eum Sancti titulo exornet: *Sane ab antiquis Sanctitatis titulo haud decoratur*: ita legimus *in Bibliographia* Patris Michaelis *tom.4. pag.55.* Quod ſi apud Sauſſajum, & Petrum de Natalibus Sancti nomine aliquando donetur, nihil inde conficitur; jam enim præmonuit Longueval *in Hiſtoria Eccleſiaſt. Eccleſ. Gallicanæ tom.1. lib.3. pag.397. in not. ſub lit. A.* optandum eſſe ambos ea auctoritate fuiſſe donatos, quam non habebant, & quam habere ſibi falſo perſuaſerant.

XLVI. Quæ de Martyrologii correctione Urbani tempore inſtituta, ac de methodo, quam Reformatores ſibi ſervandam propoſuere, huc uſque narravimus, Hiſtoricæ veritati, quæ ex Actis Congregationis indubia eſt, plane conſonant. Rei geſtæ ſeriem paucis hic repetere, nec inutile erit, nec injucundum. Die 27. Januarii 1628. habita eſt celeberrima Congregatio coram Cardinali de Torres, cui, præter alios, interſuere Fortunatus Scaccus, Bartholomæus Gavantus, Terentius Alciatus, & Hilarion Abbas ſanctæ Crucis in Jeruſalem, ut ex Actis, quæ recenſentur *in Codice* 1240. *Manuſcriptorum inſignis Bibliothecæ Barberinæ pag.*527. manifeſtum eſt. Primo loco igitur vetus Elogium ex Martyrologio juſſu Gregorii XIII. caſtigato productum eſt, atque inter Acta relatum, cujus tenor, qui ſequitur: *Januarii 29. apud Bituricas ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi, diſcipuli ſancti Martini.* Quid de ejuſmodi Elogio ſenſerint egregii Viri, queis emendatio erat concredita, ex Hiſtorica, quam ſubicjimus, narratione audiamus: *Videbatur hoc loco agi de eo, qui ſcripſit vitam ſancti Martini, qui tamen mortuus eſt Presbyter, non Epiſcopus, & incidit in errores Origenis, & Pelagii, licet reſipuerit, teſtibus Gennadio, Bellarmino de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & Baronio in Annalibus. Fuit alius hujus nominis Epiſcopus Bituricenſis, ex Antonio Democar in Catalogo Epiſcoporum Bituricenſium, qui tamen non vixit niſi longe poſt ſanctum Martinum Turonenſem Epiſcopum, cujus fuit alioquin imitator, ex Petro de Natalibus. Quibus omnibus conſideratis, decretum eſt deleri ea verba*: Diſcipuli ſancti Martini, *ut de Epiſcopo Bituricenſi ſtatim intelligatur Martyrologii textus, non de alio, diſcipulo ſancti Martini, & Scriptore vitæ.*

Acta Congregationis quæ ſub Urbano habita eſt producuntur.

XLVII. Quæ verba cum ſatis aperta ſint, nulliſque ambagibus invo-

Sulpitii duo, uterque Bituricenſis Epiſcopus, numerantur.

involuta, nihil iis, quæ ſupra retulimus, addendum ſupereſt. Hoc unum, antequam controverſiæ finem imponamus, juvat hic adnotare, duos nimirum Sulpitios Epiſcopos Bituricenſes extitiſſe, quibus nihil commune eſt cum Sulpitio Severo ſancti Martini diſcipulo. Primus obiit anno 591., alter vita ceſſit an.694. De priori loquitur Martyrologium die 29. Januarii, Poſteriorem die 17. ejuſdem menſis commemorat. Ne nominis, atque Epiſcopatus affinitas confuſionem pareret,alteri cognomen *Severi*,alteri *Pii* cognomen eſt additum; Hinc de altero Sulpitio die 17.Januarii legimus: *Apud Bituricas depoſitio ſancti Sulpitii Epiſcopi cognomento Pii, cujus vita, & mors pretioſa glorioſis miraculis commendatur*. De Sulpitio, qui *Severus* cognominatur, non etiam de alio, qui *Pius* vulgo audit, excitatur controverſia, ſit ne a Sulpitio Severo ſancti Martini diſcipulo ſecernendus; quæ tamen controverſia poſt correctionem Urbani VIII. e medio ſublata eſt. De gemino Sulpitio Bituricenſi Epiſcopo conſulendus Cardinalis Baronius. *tom.5. Romanæ Editionis ad an. Chriſti 431. §. Sed illud hic conſiderandum*, & in *Notis ad Martyrologium Romanum die 29. Jauuarii*, Patres Bollandiani *die 29. Januarii in vita ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi Bituricenſis §.2. num.12.*, Mabillonius *in Annalibus Benedictinis lib.2. num.91. ad an.624., & in Actis Sanctorum Ordinis ſancti Benedicti Sec.2. ad an.644. in obſervationibus præviis ad vitam ſancti Sulpitii Pii num.1.*, Dionyſius Sammarthanus *in Gallia Chriſtiana tom.2. edition. Pariſienſis an. 1720 pag.14. num. 25., & pag.16. num.19.*, Le Coint *in Annalibus Eccleſiaſticis Francorum ad an. Chriſti 591.pag. 292.*, ubi ad rem noſtram ita ſcribit luculentiſſime: *In Cathedra Bituricenſi duo ſederunt Sulpitii: Hic Severi nomen obtinuit, ut ab altero diſtingueretur, cui cognomen Pii ceſſit; atque inde factum eſt, ut a Poſterioris ævi Scriptoribus diſcipulus ſancti Martini prædicaretur, ac talis in Martyrologium Romanum irreperet quarto Kalendas Februarii; donec Urbani VIII. Romani Pontificis auctoritate abraſæ ſunt illæ voces* Diſcipuli Sancti Martini, *his duntaxat ſervatis: Apud Bituricas ſancti Sulpitii Severi Epiſcopi virtutibus, & eruditione conſpicui*. Conſulendi quoque Annatus *lib.4. theologiæ poſitivæ art.26.* & Dominicus Georgius *in notis ad Martyrologium Adonis die 17. Januarii*.

Bollandiani inſtant pro Theodori Pontificis nomine; ſed rejiciuntur.

VLVIII. Eruditiſſimis Patribus Bollandianis *tom.3. menſis Maji die 14. pag.263.* mirum plane ſubit quod in Romano Martyrologio Theodori Summi Pontificis nomen nullibi occurrat, cum illius expreſſa fiat mentio in gemino Martyrologio Florentino, altero Magni Ducis Etruriæ, altero Senatoris Strozzi; quibus, & illud accenſendum, quod Florentiæ typis excuſum eſt an. 1486. Hinc ea Bollandianorum expoſtulatio: *Contigit hæc depoſitio, ſeu potius ejus (Theodori) obitus hac die 14. Maji an. 649., ſed; quod miramur, nullis*

lis aliis faſtis, maxime Romanis, ejus nomen inſertum reperimus. Quæ verba de Theodoro I. Summo Pontifice intelligenda eſſe, temporis definita ratio demonſtrat; cum Theodorus II. poſt dies viginti in Pontificatu actos, ex hac vita migraverit an. 901. Bollandianis adhæret Franciſcus Pagi *in vita Theodori I. tom. 1. Breviarii Romanorum Pontificum*. Mirari tamen deſinet, quiſquis animadvertit, Correctores Romanos ea tantum in Martyrologium tranſtuliſſe Sanctorum nomina, quæ ex veteribus, probatiſque Martyrologiis petebantur. Porro tantam auctoritatem recenſitis Martyrologiis conciliandam non eſſe arbitrati ſunt: Hinc, cum alia deficerent monumenta, uni Codicum illorum fidei acquieſcere noluerunt.

Alia de Siricio Pontifice controverſia. Florentinius ac Norifius pro Siricio decertant.

XLIX. Quod vero ſatis mirari non poſſumus, illud eſt, Siricii Pontificis nomine, quod vetuſta æque, ac probata exhibent quamplura Martyrologia, quæ a Bollandianis commemorantur *tom. 3. Februarii pag. 232.*, Noſque infra indicabimus, Romani Martyrologii Codicem tamdiu caruiſſe. Ubi primum poſt Gregorianam Correctionem innotuit, ejuſmodi Pontificis nomen in diem 26. Novembris relatum non fuiſſe, Clarus Vir Franciſcus Maria Florentinius doctam ſcripſit Exercitationem, quæ *in Martyrologii ſui notis ad dictam Novembris diem jacet ordine XVI.*; in qua multa ſane cum laude, ac eruditione demonſtrat quam conſentaneum ſit, ut tanti Pontificis nomine Martyrologium ditetur. At Florentinii lucubratio ſuo caruit effectu, cum nonniſi poſt abſolutam Martyrologii correctionem Romam pervenerit. Iterum inſtituta Urbani VIII. tempore nova Martirologii correctione, nulla de Siricii nomine incidit mentio, quia nulli curæ fuit ejuſmodi cauſam, qua decebat vi, & alacritate tractandam ſuſcipere. Cum vero Clemente X. Eccleſiæ clavum gubernante, Sacra rituum Congregatio Baſilicæ Lateranenſi Officia propria ſanctorum Romanæ Eccleſiæ Pontificum conceſſiſſet, Siricio prætermiſſo, rurſus de hujuſce Pontificis Sanctitate, ejuſque Officii conceſſione agi ceptum; irrito tamen eventu; ſiquidem Archiepiſcopus Myræ, qui tunc temporis Promotoris Fidei munere fungebatur, acriter obſtitit, quod Siricii nomen in Romano Martyrologio nuſquam occurreret; Ea namque Sacræ Congregationis mens erat, ut Sanctorum Pontificum Romanorum, quorum nomina in Martyrologium relata fuerant, Officia concederentur. Et quoniam ipſemet Fidei Promotor in ſuis Animadverſionibus obiter attigit rationes præcipuas, ob quas Siricii nomen in Martyrologii emendatione fuerat prætermiſſum; hinc monitu, atque hortatu claræ memoriæ Cardinalis Caſanattæ, celebris Henricus Noris tum Auguſtiniani Ordinis Profeſſor, mox communi plauſu ab Innocentio XII. inter Romanæ Eccleſiæ Cardinales adſcriptus, pro tuenda Siricii Pontificis Sanctitate, ſatis accuratam, ac validam

 edidit

edidit Apologiam, quæ nulli tamen fuit uſui; cum ea, quæ in Sacra Rituum Congregatione agitabatur, Cauſa de conceſſione Officiorum, ad exitum perveniſſet; nec jam liceret poſt abſolutum judicium, veterem excitare controverſiam. En igitur Siricii cauſam iterato propoſitam, atque ad primævas ſilentii tenebras iterum redire juſſam.

Quæ noſtra ætate pro Siricii Cauſa geſta ſunt, enarrantur.

L. Tandem Noſtra ætate, Nobiſque id agentibus, novus de Siricio Pontifice recurrit ſermo. Cum enim felicis recordationis Clemens XI. Prædeceſſor Noſter munus Promotoris Fidei, & deinde paucos poſt annos Præbendam Theologalem in Baſilica Vaticana Nobis contuliſſet, e re Noſtra fuit, Sacræ Rituum Congregationi ſupplices offerre preces, ut quæ Baſilicæ Lateranenſi pridem conceſſa fuerant ſanctorum Pontificum Romanorum Officia, ad Capitulum, Canonicos, & Clerum Baſilicæ Vaticanæ extenderentur; quod obtinuimus: Similique exemplo commoti Baſilicæ Liberianæ Canonici par Privilegium haud multo poſt impetrarunt. Tum vero opportunam occaſionem nacti, Siricii Cauſam urgere, & eximiam Florentinii exercitationem proferre cæpimus. Cumque Nobis nuntiatum eſſet, celeberrimam a Cardinali Noriſio ſuper eodem argumento procuſam fuiſſe lucubrationem, ad eam perquirendam curas, animumque convertimus, ut validiori præſidio muniti, rurſus Siricii cauſam deliberandam proponeremus. Sed quamdiu Promotoris Fidei munus obivimus, Noriſiana Diſſertatio fuit Nobis impervia. Poſtquam vero ſingulari beneficentia Benedicti XIII. Prædeceſſoris Noſtri, ad Cardinalatus dignitatem aſcendimus, quo tempore Scripturarum Cardinalis Caſanattæ ad ſacra Miſſarum Officia ſpectantium, indiculum conficiebamus, ut Operis de Canonizatione Sanctorum, quod tum meditabamur, bono, ac utilitati proſpiceremus, inopinato optatiſſima illa Noriſii Diſſertatio ad Noſtras pervenit manus; quam idcirco ſumma diligentia, ac fide exſcribendam curavimus, ejuſque exemplar una cum aliis monumentis, quæ ex prælaudati Cardinalis Caſanattæ ſcriptis accepimus, Nobiſcum Anconam primo, mox Bononiam detulimus. Scripturarum memorati Cardinalis integra ſeries in celeberrima Caſanattenſi Bibliotheca ſumma cura aſſervatur; quæ vero a Noriſio procuſa eſt lucubratio, *tomo* 4. *ejus Operum Editionis Veronenſis an.* 1732. *pag.* 722. *& ſeqq.* impreſſa eſt. Nec defuere ex Recentioribus alii, qui de geſtis ſancti Siricii multa cum laude, ac eruditione diſſeruerint. Conſulendi inter ceteros Franciſcus Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum in vita Siricii*, & Antonius Pagi ejus Patruus *in Adnotationibus Criticis ad Annales Baronii*.

Summus Pontifex Siricio favet.

LI. Quæ cum ita ſint, Noſtro muneri deeſſe profecto videremur, ſi Nos, quibus de Siricii Pontificis Sanctitate multa præſto ſunt

ſunt argumenta, quam olim in minoribus curam ſuſcepimus, ad Summi Pontificatus Apicem Divina miſeratione evecti, ad optatum exitum non perduceremus. Hoc autem negotium mutatis vicibus, diſſimili ratione, ac methodo eſt hodie pertractandum. Olim Nos in filiorum numero poſiti, a Majoribus, & Patribus, quæ gerenda eſſent, audiebamus: Jam vero cum e Filiorum ſtatu, in Eccleſiæ Paſtorem, ac Patrem evaſerimus, quid hac in re decernendum ſit, aliis indicimus. Siricii Pontificis nomen Romano Martyrologio inſcribendum cenſemus; neque idcirco anterioribus Martyrologii Emendationibus, quæ Siricii numquam meminere, aperte contradicimus. Unius quippe nominis additamentum, quod nova, ac validiſſima ſuadent argumenta, aut præteritis correctionibus nihil officit, aut uſque adeo levem infert varietatem, ut nullum, aut fere nullum ex eo obveniat detrimentum.

Controverſiæ ſtatus in certa capita diſtribuitur.

LII. Atque ut totius controverſiæ ſtatus, qua decet methodo ac ordine pertractetur, rem univerſam in quatuor ſumma capita ſecernendam decernimus; ita nempe ut primo loco inquiramus, quæ fuerit Siricii Pontificis, cum adhuc viveret, ac poſt ejus obitum, Sanctitatis fama: Secundo quænam Martyrologia, probatæ ne, an potius ſuſpectæ Fidei, Siricii meminerint: Tertio quænam contra Siricium militent rationes, ob quas ejus nomen Romano Martyrologio numquam fuerit inſcriptum: Poſtremo quodnam de hiſce rationibus judicium ferendum ſit; num ſcilicet eæ ſibi conſtent, an verius futiles ſint, ideoque explodendæ.

Splendidum Valentiniani teſtimonium de Siricii ſanctitate.

LIII. De Sanctitatis fama, quæ Siricium adhuc ſuperſtitem commendavit, ſplendidum ſuppetit teſtimonium Valentiniani Imperatoris, in Epiſtola ad Pinianum Urbis Vicarium, ſive Præfectum data. De Valentiniano hic loquimur, non jam recentioris ætatis, cum nempe adhuc puer, blanditiis, ac ſuaſionibus Matris Arianorum erroribus imbutæ, erat implicitus; ſed Valentinianum producimus grandævum, ſapientia, & virtutibus inſtructum, quas D. Ambroſius in Oratione in ejus obitu habita commemoravit. Porro Magnus hic Imperator ſuas ad Pinianum dedit Literas, poſtquam ſanctus Siricius, rejecto Urſicino, qui ſchiſmate Romanam Eccleſiam turbaverat, concordi Romani Populi acclamatione Summus Eccleſiæ Pontifex renunciatus eſt. Hanc Epiſtolam ex veteri Codice Bibliothecæ Vaticanæ erutam, ſuis Annalibus inſeruit Cardinalis Baronius *ad an. Chriſti* 385., & Petrus Couſtant *tom.* I. *Epiſtolarum Romanorum Pontificum* edidit ordine *ſecundam* inter eas, quæ Siricio Pontifici adſcribuntur. Quid vero de Siricio ſenſerit Valentinianus, quæ ſequuntur, verba demonſtrant: *Proinde quoniam religioſum Siricium Antiſtitem Sanctitatis ſic praeeſſe Sacerdotio voluerunt, ut Urſicinum improbum acclamationibus violarent,*

noſtro

Digitized by Google

noſtro cum gaudio memoratus Epiſcopus ipſe permaneat, Piniane cariſſime, ac jucundiſſime. Siquidem magnum innocentiæ, ac probitatis exemplum eſt, in una acclamatione & ipſum eligi, & ceteros improbari.

Siricii Epiſtola ad Himerium data, Auctorem commendat.

LIV. Himerius Epiſcopus Tarraconenſis ſanctum Damaſum Siricii Deceſſorem graviſſimis de rebus ad Eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantibus, more Majorum conſuluerat. Himerii tamen Epiſtola Romam pervenit, cum jam S. Pontifex Damaſus ad Superos evolaſſet. Hinc qui Damaſo ſucceſſor datus eſt Siricius, rem confecit, atque hiſce verbis eſt alloquutus: *Quia neceſſe nos erat in ejus labores, curaſque ſuccedere, cui per Dei gratiam ſucceſſimus in honorem*. Magna quidem Eccleſiæ Catholicæ utilitate, magnoque Eccleſiaſticæ diſciplinæ profectu, quidquid Himerius Damaſo propoſuerat, expoſuit, declaravit, ac definivit Siricius, ut patet ex illius Epiſtola; quæ inter collectas a Petro Couſtant occurrit ordine *prima*. Quam quidem Epiſtolam tot nominibus commendatam, uſque adeo utilem, ac neceſſariam, notis illuſtravit Cardinalis *de Aguirre tom. 2. Conciliorum Hiſpaniæ diſſert. 5. in epiſtolam Siricii Pontificis pag. 126. & ſeq.* Etſi namque Siricius ſolum Himerium alloquatur, decernit tamen, ut quæ ad unius conſulta reſcripſit, ad omnium Coepiſcoporum notitiam perveniant, nec eorum omnium duntaxat, qui in Himerii Provincia erant conſtituti, ſed præterea ad *Carthaginenſes, ac Bœticos, Luſitanos, atque Gallicos*, vel ut in aliis Manuſcriptis legimus *Gallicanos* vel *Gallicianos*, hoc eſt Gallæciæ Antiſtites univerſos. Ex quo factum, ut integerrimum Siricii reſponſum, Clericorum mores in variis Orbis Catholici partibus corruptos emendaverit, ac priſtinæ integritati reſtituerit.

Siricius Cælibatus legem aſſerit, pœniſque in dictis confirmat.

LV. Non levem ſancto Siricio conciliat laudem, quod Cælibatus Legem in Clero firmaverit, ac pœnis in violatores indictis ſtabiliverit, ut liquet ex ejus Epiſtolis, & præſertim ex ea, quam memoratus Petrus Couſtant exhibet ordine *quintam*. Hoc nixus fundamento ſanctus Innocentius I. *in Epiſtola ad Exſuperium Epiſcopum*, quæ in præallata Collectione jacet ordine *ſexta*, contra Diaconos, & Presbyteros incontinentes, eaſdem pœnas, quas Siricius pridem ſtatuerat, exequendas decernit hiſce verbis *De his & Divinarum Legum manifeſta eſt diſciplina, & beatæ recordationis Viri Siricii Epiſcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes in Officiis talibus poſiti, omni honore Eccleſiaſtico priventur, nec admittantur accedere ad Miniſterium, quod ſola continentia oportet impleri*. Eodem fultus præſidio Æneas Epiſcopus Pariſienſis nono Eccleſiæ ſeculo clarus, quem Lupus Ferrarienſis Epiſcopus *in Epiſt. 98.* multis effert laudibus, quæſtionem de Cælibatu contra Græcos pertractans, in libro contra eos ſcripto *cap.* 102. apud d'Acherium *tomo* 1. *Spicilegii*

cilegii Editionis Pariſienſis an. 1723. *pag.* 133. urget auctoritatem Epiſtolæ *quinta* Siricii ad Epiſcopos Africæ, quam his verbis extollit: *Sanctus Siricius Papa in Eccleſia beati Petri Apoſtolorum Principis in Concilio reſidens, & Fratribus & Coepiſcopis per Africam Eccleſiaſtica jura deſcribens, inter cetera, hac de pudicitia intulit &c.*

LVI. Præterea ardens pietatis ſtudium, & eximium Catholicæ veritatis amorem oſtendit ſanctus Siricius in damnandis erroribus Joviniani, aliorumque ejuſdem ſectæ Hæreticorum, ut ex verbis Epiſtolæ *ſeptima* in prænarrata Couſtantii Collectione compertum eſt. *Apoſtoli ſecuti præceptum*, ita Siricius loquitur *quia aliter quam quod accepimus annuntiabant, omnium Noſtrum tam Presbyterorum, & Diaconorum, quam etiam totius Cleri unam ſcitote fuiſſe ſententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, Germinator, Felix, Plotinus, Martinianus, Januarius, & Ingenioſus, qui incentores novæ hæreſis, & blaſphemiæ inventi ſunt, Divina ſententia, & Noſtro judicio in perpetuum damnati, extra Eccleſiam remanerent.* Apoſtolicam hanc Siricii Pontificis ſolicitudinem, ac vigilantiam ſanctus Ambroſius una cum aliis Epiſcopis in Mediolanenſi Concilio congregatis, ſummis effert laudibus, ac Pontificiæ Sanctioni ſeſe ultro conformat. *Recognovimus* (ſic ad Siricium Ambroſius, aliique Epiſcopi in Epiſtola *octava* memoratæ Collectionis) *Literis Sanctitatis tuæ, boni Paſtoris excubias, qui diligenter commiſſam tibi januam ſerves, & pia ſolicitudine Chriſti ovile cuſtodias, dignus, quem oves Domini audiant, & ſequantur*; & in fine *Itaque Jovinianum, Auxentium, Germinatorem, Felicem, Plotinum, Genialem, Martinianum, Januarium, & Ingenioſum, quos Sanctitas Tua damnavit, ſcias apud nos quoque ſecundum judicium Tuum eſſe damnatos.*

Apoſtolicus Siricii zelus in Hæreticos, præcipue in Jovinianum.

LVII. Albo, ſive Abbo Floriacenſis de Siricio Papa memoriæ tradidit, quod exoſos habuerit omnes Hæreticos, maxime Manichæos. Enimvero Priſcillianiſtas, qui cum Manichæis in multis nefarie conveniebant, & ſceleſte conſpirabant, Urbe ejicere armis Spiritualibus non potuiſſet, opem Theodoſii imploravit, ejuſque præſidio, quod ſummopere optabat, tandem obtinuit, ut prudenter conjicit Cardinalis Baronius *anno Chriſti* 389. *num.* 63. Haud impari ſolicitudine ad coercendam audaciam Bonoſi Epiſcopi Macedoniæ, impie aſſerentis beatam Virginem poſt incontaminatam Chriſti Domini Nativitatem alios filios peperiſſe, Epiſcoporum Concilium Capuæ indixit, ut colligitur ex epiſtola *nona* inter eas, quas Couſtantius coordinavit. Plura adhuc ex aliis Siricii Epiſtolis, præſertim ex *decima* proferre poſſemus de ſingulari tanti Pontificis ſolicitudine pro reſtituenda in Galliæ partibus Eccleſiaſtica diſciplina. Verum hanc provinciam iis tractandam relinquimus, qui Siricii vitam, ac geſta commentariis illuſtranda ſuſcipiunt: qui-

Par Siricii ſolicitudo contra Manichæos, eorumque aſſeclas.

quibus ſatis amplam de Siricii laudibus materiem ſuppeditant Anaſtaſius, ſive Auctor Pontificalis *tom.3. Romanæ Editionis*, & quæ ab eruditis Viris Schelеſtrato, Altaſerra, Bencinio, Blanchinio, Ciacconio, Somiero, ac Pagio ſubjiciuntur adnotationes.

Teſtimonia de Siricii ſanctitate poſt ejus obitum.

LVIII. Ex dictis ſatis conſtat de fama Sanctitatis quam Siricius vigilantiſſimus Eccleſiæ Paſtor, & Catholicæ Religionis aſſertor ſibi adhuc vivens conciliavit. Nec minor, poſtquam e vivis exceſſit, invaluit opinio. S. Innocentius I. *in Epiſtola prima Collectionis Conſtantii*, pari elogio commendat Damaſum, Siricium, ejuſque ſucceſſorem Anaſtaſium, ita ſcribens: *Cui etiam anteriores tanti, ac tales viri Prædeceſſores mei Epiſcopi, ideſt ſanctæ memoriæ Damaſus, Siricius, atque ſupramemoratus Vir* (Anaſtaſius) *ita detulerunt &c.* Porro de Damaſi, atque Anaſtaſii ſanctitate nemo dubitat. S. Leo in Epiſtola ad Anaſtaſium, affirmat ſe illi conferre Primatum ſuper Illyrici Eccleſias, *beatæ recordationis Siricii exemplum ſequutum.* Eodem in ſenſu Concilium I. Toletanum, quod paulo poſt obitum ſancti Siricii habitum eſt, Literas *ſanctæ memoriæ Ambroſii, & ſanctæ memoriæ Siricii* multa cum laude commemorat. Ex quibus monumentis rite expenſis, Cardinalis Noriſius in præcitata Diſſertatione, & ante Noriſium Florentinius *in Exercitatione 16. poſt diem 26. Novembris pag. 1006. & ſeqq.* ſolido inferunt ratiocinio, ejuſmodi laudum titulos non Pontificiæ dignitati duntaxat, ſed inſuper vitæ ſanctitati eſſe tribuendos, cum Siricius Summo Pontificatus honori multa, ac ſplendida virtutum; Religionis, ac Paſtoralis vigilantiæ exempla bene ſociaverit. Hinc illud Petri de Natalibus pro Siricio elogium: *Et poſtquam Sedem Apoſtolicam feliciter gubernaſſet, dormivit cum Patribus ſuis, & ſepultus eſt ad ſanctum Petrum plenus ſanctitate.* Nec deſunt in Scriptoribus, qui Petri de Natalibus ætatem præceſſere, inſignia de Siricii Sanctitate documenta; ſiquidem Hordericus Vitalis affirmat, *Siricium circa Gregem Dominicum valde fuiſſe ſolicitum*; & Luitprandus Horderico vetuſtior, Siricium *ſanctæ memoriæ* Papam appellat.

Quamplura probatæ fidei Martyrologia Siricium nominant.

LIX. Ad aliud controverſiæ caput, quod Martyrologia conſiderat, in quibus de ſancto Siricio fit mentio, Noſtra hæc oratio progreditur. Qua quidem in re non tam Codicum numero, quam eorum auctoritati ſtudemus; Hinc Martyrologia, quæ minori habentur in pretio, miſſa facimus, quibus ea item accenſemus, quæ Cyriacum Papam, hoc eſt Siricium, ut nonnulli perperam interpretantur, commemorant; nullus enim Cyriacus nomine, ut cuique notum, inter Summos Pontifices numeratur. Ea igitur, quæ majoris momenti ſunt, Martyrologia innuamus, quæ ſancti Siricii nomen præſeferunt. Hæc inter ſeſe Nobis offert Martyrologium Bedæ, Rabani, & Monaſterii ſancti Cyriaci hujus almæ Urbis, quo toties

toties uſus eſt Cardinalis Baronius in Romanii Martyrologii emendatione. Occurrit prætereа Martyrologium Eccleſiæ Occidentalis, editum a Florentinio *die 26. Septembris*; necnon Antuerpienſe, & Corbejenſe, utrumque antiquiſſimum, de quo ipſemet Florentinius in Notis. Alia inſuper Martyrologia numerantur ab eodem Scriptore *in citata Exercitatione 16.*, & a Patribus Bollandianis *die 22. Februarii pag.* 282., quorum aliqua nec Cardinalis Baronius, nec qui ſequuti ſunt Martyrologii Romani Reformatores, noſſe poterant, cum eorum ætate in Archivis, & Bibliothecis adhuc deliteſcerent. Hinc fortaſſe, ut prudens Florentinius haud temere ſuſpicatur, Siricii nomen a Romano Martyrologio tamdiu abſuit, quod Veteribus multa fuerint incognita, quæ poſterior ætas manifeſtavit: *Accidere facile potuit, quod noſtra ætate inventa plura vetuſtioris Martyrologii exempla non viderint.*

LX. Hanc tamen Florentinii conjecturam non probant, qui multa, eaque non levia, contra Siricium objciunt crimina, quæ a Nobis ſingillatim enumeranda ſunt, ut tertium controverſiæ caput, juxta propoſitam diviſionem, expediamus. Primo loco, vitio datur Siricio, quod in Apoſtolicis Litteris conſcribendis ſancti Hieronymi opera uſus non fuerit; qua in re nec Prædeceſſoris Damaſi exemplum ſequutus eſt, nec Hieronymi famæ ſatis conſuluit. Notum quippe eſt, ſanctum Hieronymum a Siricio neglectum, inimicorum calumniis, ac maledictis uſque adeo fuiſſe obnoxium, ut coactus idcirco fuerit ex illorum conſpectu ſeſe proripere, atque ex Urbe diſcedere. Secundo, haud obſcuris indiciis manifeſtum eſt, Siricium Pontificem ſin minus infenſo, ſaltem minus æquo fuiſſe animo in ſanctum Paulinum, Virum moribus, ac vita integerrimum. Tertio, improvidum nimis, ac tardum Siricii conſilium reprehenditur in rejiciendis Origeniſtis, eorumque hæreſi coercenda; cum in Rufinum, & Melaniam, longam nimium patientiam adhibuerit; quam ob cauſam feſtinavit ex hac mortali vita educere illum Dominus, atque Anaſtaſium ſufficere, acerrimum Origeniſtarum oppugnatorum. *Multa in Siricium objiciuntur crimina.*

LXI. Neque tria hæc, quæ in Siricium congeruntur, crimina, quorum item meminere Florentinius, atque Noriſius, Noſque meminimus *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 5. ſub num. 4.* gratis conficta ſunt, ſed ex validis Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ monumentis confirmantur. Quod enim ad Hieronymum Romæ male habitum attinet, hæc habet Baronius ad annum Chriſti 385. *Cum autem, non ut Damaſus fecerat, Siricius Papa in ſcribendis ejuſmodi Literis Hieronymi opera uteretur, neque eum, ut ille, quod par erat, amplecteretur, atque foveret, mox Pontificis Romani deſtitutus præſidio, idem Hieronymus acerbiſſimos pati cœpit perſecutores, illos ſcilicet Clericos, quorum* *Horum criminum veritatem haud diffitetur Baronius.*

mores improbos ſcriptis editis ſugillaſſet. De ſubinfenſo Siricii in Paulinum animo, validum ex Epiſtola 1. ejuſdem Paulini ad Sulpitium Severum eruitur argumentum. Cum enim de Romanis Clericis ille conqueratur, hæc addit: *Quantum nobis gratia Dominica detrimentum faciat Urbici Papæ ſuperba diſcretio &c*, quæ verba magnus Annalium Parens de Siricio interpretatur, ita ſcribens *ad an. Chriſti* 394. *Jam puto, ſentis, Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat, non alium quidem, quam qui tunc Romanæ præerat Eccleſiæ, Pontificem ipſum Siricium, quem infenſum abſque cauſa aliqua, ut ait, pati coactus fuerit. Accidit plane ſanctum Paulinum juſte conqueri de Siricio Papa, atque aliis nonnullis Romanæ Eccleſiæ Clericis, de quibus etiam conqueſtum vidimus ſanctum Hieronymum, quod ſæpe ſuperius diximus. Ut plane acciderit hac ex parte male audire Siricium, quod adverſus adeo inſignes ſanctitate, & doctrina Viros ubique ſpectatos, fuerit commotus*. Poſtremo, de nimia contra Origeniſtas Siricii tarditate, ejuſque præcoci obitu, teſtem habemus eumdem Baronium *ad an. Chriſti* 397., ubi ſic loquitur: *Ceterum quod haud velociter Siricius periclitanti, occaſione Origenis errorum, occurrit Eccleſiæ, quamcitius, nempe anni ſequentis exordio, ex hac vita ſublatus eſt; erectuſque ſuper Cathedram Petri acerrimus oppugnator Origeniſtarum hæreticorum Anaſtaſius Papa. Sæpe quidem, atque pavendis eſt demonſtratum exemplis, ut Pontifices illi, qui cauſam fidei paulo ſegnius tractaverunt, ac remiſſius curaverunt, a Chriſto primario omnium Paſtore fuerint quam celeriter ex hac vita ſubducti; adeo ut manifeſte fuerit declaratum, ſummo, jugique ſtudio, ſpecialique diligentia ſemper invigilaſſe ſuper Romanam Eccleſiam Divinam Providentiam, nè qua vel levi ſaltem ſuſpicione hæretica contagionis aſpergeretur*.

Hieronymi ad Urbem acceſſus; egregiæ illius dotes, multaque cum Damaſo familiaritas.

LXII. An hæc, quæ in Siricium vibrantur tela, aliquod contra ſanctitatem, incorruptumque gubernium inferant vulnus, ex quo Correctores ejus nomen Martyrologio non inſeruerint, in hoc poſtremo controverſiæ Capite ſupereſt inquirendum. Cumque ex hiſtoricis monumentis Siricii crimina repetantur, hiſtorica veritas paulo accuratius examinanda. Ab iis, quas Hieronymus paſſus eſt, curis, atque moleſtiis, exordiamur. S. Hieronymus duodeviginti annos natus Romam acceſſit, ibique Grammaticæ, Rethoricæ, ac Philoſophiæ Scholas frequentavit. Quinquennio Romæ commoratus, inde receſſit annum agens tertium ſupra vigeſimum; neque ante Damaſi Pontificis ætatem in Urbem regreſſus eſt. Cum enim Damaſus Generale Concilium Romæ habendum indixiſſet, ea occaſione Hieronymus una cum Paulino Antiocheno, & Epiphanio Epiſcopo Salaminæ in Inſula Cypro, rurſus Romam advenit. Tanti viri fama commotus Pontifex Damaſus, erat quippe Hieronymus ſummo ingenio, excellenti doctrina, ſanctiſque moribus præditus, eum

eum deſignavit, ut & ab Epiſtolis eſſet, & totius Orbis Conſultationibus, quæ ad Sedem Apoſtolicam mittebantur, reſponderet. Ex quo ſanctus Doctor intima Damaſi familiaritate uſus eſt; & viciſſim multo in honore a Damaſo eſt habitus. De munere, quo apud Damaſum fungebatur, ita loquitur ipſe Hieronymus in Epiſtola ad Ageruchiam: *Ante annos plurimos cum in chartis Eccleſiaſticis juvarem Damaſum Romanæ Urbis Epiſcopum, & Orientis, atque Occidentis Synodicis Conſultationibus reſponderem*. Solo tamen triennii ſpatio concreditum ſibi munus obivit, quod nonniſi triennii ſpatio Damaſum habuerit ſuperſtitem.

Hieronymus Siricii tempore multis inviſus, & quare.

LXIII. Siricio in Damaſi locum ſuffecto, mirum dictu eſt, quot motus, quantæque in Hieronymum excitatæ ſint turbæ; in quem idcirco tota pene Civitas commota videbatur; quod ille ſub Pontifice Damaſo multorum, quorum vitia voce, ac ſcripto exagitaverat, odium, atque offenſionem incurriſſet. *Nos vitiis detrahentes*, verba ſunt Hieronymi, *offendimus plurimos*; & in præfatione ad librum Dydimi fatetur ſe, *cum eſſet in Babylone* (hoc nomine Romam ſibi infenſam appellat) expoſitum fuiſſe odio *maledicæ Civitatis, & purpuratæ Meretricis*. Mox in adverſarios inſurgens, ſubdit poſt pauca: *Ecce Phariſæorum conclamavit Senatus, & nullus Scriba vel fictus* (vel ut alii legunt, *velificatus*) *ſed omnis quaſi indicto ſibi prælio doctrinarum, adverſum me imperitiæ factio conjuravit*.

Graviores Hieronymi contra Æmulos querelæ excuſantur.

LXIV. Liberiorem hunc loquendi morem Rufinus exprobrat Hieronymo, ac miratur *Quomodo de Urbe Roma, Deo favente, Capite Chriſtianorum, ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum Gentiles in ea populi, & perſecutores Principes morabantur*. Æquior tamen Baronius rigidiora illa S. Doctoris verba ex juſto dolore potius, quam ex furore odiove prolata explicat, ſimulque excuſat *ad an. Chriſti* 385. ita ſcribens. *At hic lector attende, hæc a S. Hieronymo ſcripta de inſcitia Romanæ Eccleſiæ Miniſtrorum, non ſic quidem accipienda eſſe, prout hyperbolicus ſonat ſermo, omnes Romanæ Eccleſiæ Clericos fuiſſe doctrina expertes, cum dicit, quod nullus ibi Scriba vel fictus, nempe Doctor, ſed Phariſæi omnes, nempe ſceleſti, cautela vero, & hypocriſi ſcelera contegentes. Concedendum aliquid Hieronymo juſtiſſima cauſa indignanti, qui oculos in eos tantum converſos habens, a quibus contumeliis, & calumniis impeteretur, omnes illos pravos dixerit, & imperitos. Certe quidem qui tempora hæc exacte conſiderat, intelliget plane hoc tempore coaluiſſe in Eccleſia Romana Clericos doctrina, atque ſcientia claros*. Si quid ergo vehementiori ſtylo Hieronymus aliquando protulerit, venia dignus; non enim in probos, atque innoxios, ſed in eos, quorum vitia damnaverat, ſermonem convertit. Enimvero ſuis Epiſtolis Monachos inſectatus fuerat, qui ſuæ Profeſſionis obliti, vitio gulæ ſe dederant, divitum domos frequentabant, efferebantur ſuperbia, ſuperſtitio-

ne tenebantur. Virgines quoque, quæ nimia familiaritate cum Viris verſabantur, acrius reprehenderat. Hinc odia, obtrectationes, ac maledicta pravorum hominum, qui inſaniebant in medicum a quo ſanabantur.

Roma abit atque in Orientem ſecedit.

LXV. Quamdiu vero vixit Damaſus, igneus ille inimicorum furor, veluti doloſo cinere tectus, delituit. Tunc vero exarſit, incendiumque excitavit, cum Damaſo ſublato, Siricius in Petri Cathedram evectus eſt. Innumeræ criminationes, calumniæ, ac irriſiones in Hieronymum congeſtæ; de quibus ſi ille conqueritur: *Alius inceſſum meum calumniabatur, & riſum; ille vultui detrahebat; hic in ſimplicitate aliud ſuſpicabatur*. Quocirca cum eo res perveniſſet, ut jam vix ſibi poſſet Hieronymus temperare, tandem Roma abiit, atque in agrum ſe recepit, ubi ſuas ad Marcellam dedit literas. Sed remotiorem ſeceſſum anhelans, oblata ſibi opportunitate in Orientem abeundi, eo pergere ſtatuit; jamque navigium conſcenſurus, ad Aſellam ſcripſit, ſuamque cum Paula, & Melania familiaritatem, quam maledici criminabantur, egregie vindicavit. Meminit quoque injuriarum, quas acceperat; ſatetur tamen ſe æquo animo eas ferre, propoſito ſibi exemplo Chriſti Domini, qui a Judæis Seductor, & Dæmoniacus eſt habitus; tandemque concludit: *Scio per bonam, & malam famam perveniri ad Regna Cælorum*.

Nullæ Siricii partes quo ad Hieronymum male habitum, & Roma abeuntem.

LXVI. Cum igitur privato conſilio, quod tamen pravorum hominum moleſtiæ excitarunt, ſuum ab Urbe diſceſſum Hieronymus decreverit, non eſt cur ullam diſceſſus cauſam in Siricium refundamus, ut ſcite ratiocinatur Vir eruditus Dominicus Vallarſius in vita S. Hieronymi *tom. 2. Operum S. Doctoris Editionis Veronenſis an.* 1742. *cap.* 16. *Neque ab eo*, loquitur de Siricio, *eſt illa conflictationum ſancti Patris cum æmulis, maliſque hominibus cauſa repetenda; ſed ipſe utique, quid cauſa fuerit, Hieroymus novit, & faſſus eſt Epiſtola* 40. *Nos, inquiens, vitiis detrahentes, offendimus plurimos*. Sed nec illud Siricio opponi poteſt, quod Hieronymum in eum dignitatis gradum, quem Damaſus illi contulerat, non reſtituerit; ideoque tot bella, & contentiones in Hieronymum exarſerint, quæ alioquin ſub Siricii tutela S. Doctor effugiſſet. Non enim cæco modo de rebus a Noſtra ætate adeo diſſitis judicium ferendum eſt; neque conjecturis agendum, ubi in ſumma rerum caligine verſamur. Quid? quod ſi illorum temporum, ac rerum conditionem ſpectemus, fortaſſe intelligi poterit, non ſine cauſa Hieronymum a Siricii familiaritate fuiſſe ſejunctum; ne alioquin, quæ in Hieronymum ſervebant odia, in Siricium converterentur.

Haud culpandus Siricius, quod Hieronymi diſceſſum non retardaverit.

LXVII. Abiit Roma Hieronymus, non jam Siricio aut mandante, aut impellente, ſed proprio actus conſilio, atque illud Evangelii monitum ſequutus: *Si vos perſecuti fuerint in Civitate iſta, fugite*

in

in aliam. Poterat ſane Siricius prohibere, ne Hieronymus ab Urbe recederet: nulla tamen, quæ Siricium obſtringeret, urgebat lex. Neque Hieronymi opera, etſi Damaſi tempore commendatiſſima, uſque adeo neceſſaria erat ſub Siricio, ut dempto Hieronymo, & Apoſtolico muneri ferendo, & totius Orbis Catholici Conſultationibus expediendis impar eſſet Siricius, S. Doctoris præſidio deſtitutus. Conſtat enim e Pontificis Siricii Literis, ac reſponſionibus, nihil in iis occurrere, quod multum Pontificis pro Catholica religione, atque Eccleſiaſtica diſciplina ſtudium ſummopere non commendet: Adeo eximiæ illæ ſunt, adeo ſolidæ, ac Paſtoralis ſolicitudinis, vigilantiæ, majeſtatis zelo ubique refertæ. Hinc ſummo ab omnibus habentur in pretio, eſto, inſcio Hieronymo, fuerint conſcriptæ. Petrus Couſtant in Præfatione, quam Siricii Literis anteponit, fatetur, *eum amore potius, quam auctoritate populum rexiſſe*. Ne autem quis Hieronymi ſententiam ſequutus, Siricium aut inexpertum, aut minus providum arbitretur, hæc ſubdit: *Quæ autem ad nos pervenerunt ipſius Scripta, ſummum fidei Catholicæ, & Canonicæ Diſciplinæ ſervandæ ſtudium ſpirant*.

LXVIII. Si arcana Divinæ Providentiæ conſilia ſcrutari liceret, duce Gennadio Maſſilienſi, vel alio, quiſquis ille fuerit, Scriptore Vitæ S. Hieronymi, quam in citato tomo II. Vallarſius edidit, haud dubitaremus aſſerere, Deum, qui ſatius duxit de malis bona facere, quam mala nulla eſſe permittere, maximum ex conſpiratione in Hieronymum Romæ facta, ejuſque ab Urbe receſſu, elicuiſſe bonum; ut nimirum S. Doctor a publicis negociis, & Vrbis ſtrepitu remotiſſimus, ſacrarum ſcripturarum ſtudio totus vacaret, ſuaſque vigilias, ac curas omnes, nullo prohibente, in præclarum illud Opus, utiliſſimum æque, ac commendatiſſimum conferret. *Verum enimvero*, ita loquitur Scriptor vitæ *apud Vallarſium pag.* 243. *hunc ego felicem dixerim, hujus fugæ eventum corrigentis Chriſti judicio diſpenſatum, quem pravorum hominum perſecutionibus paratum fore exiſtimo: ſcilicet ut Romana Eccleſia, Petri inſtituta regimine, omniumque veteris Teſtamenti librorum edocta veritate, Chriſto Deo volente, & Hieronymo ſpeciali ſtudio deſudante, hebraicam quoque habeat veritatem, & Græcorum quorumdam levitas, quæ ſibi Romanos a ſe omnes Scripturas divinitus inſpiratas accepiſſe plaudebat, eos habere quod non habet, recognoſcat*.

Hieronymus Urbe relicta, Sacrarum Scripturarum ſtudiis vacat impenſius.

LXIX. Quæ hactenus pro Siricio loquuti ſumus, ea profecto ſunt, ut ſanctum Pontificem ab iis omnibus, quæ contra D. Hieronymum illatæ fuerunt, injuriis, ac contumeliis prorſus eximant. Ne tamen in re tanti momenti quidquam intactum prætereamus, ad ea, quæ inter Siricium, ac Hieronymum contigiſſe dicuntur, oculos convertamus. Sunt enim qui privatas quaſdam ſimultates obtrudant, quæ ſicut Chriſtianæ Caritatis legibus adverſantur, ita Siricii

Nullæ ſimultates Siricium inter, ac Hieronymum interceſſerunt.

cii virtutibus, & Sanctitati obeſſe videntur. Nil vero quæcumque in hanc rem proferri poſſunt argumenta, Nos commovent; aut enim falſa omnino ſunt, aut ſi veritati conſonent, Siricium non lædunt, ut modo demonſtrabimus.

Hieronymi ſententiam de Bigamis Siricius non attigit.

LXX. S. Hieronymus in ea fuit ſententia, ut nullam Irregularitatis notam contrahat, qui duas ante Baptiſmum, aut etiam unam ante, alteram poſt Baptiſmum uxores ducat, modo priori defunctæ ſuccedat conjux altera, ut multis in Epiſtola ad Oceanum probat argumentis. Hinc colligit S. Doctor, validam ſimul, ac licitam fuiſſe Ordinationem Carterii Epiſcopi in Hiſpania, qui nondum ſacro tinctus lavacro, matrimonium ſemel contraxerat; moxque, uxore viduatus, aliam ſibi ſociaverat poſt Baptiſmum. Rentur aliqui, hanc Hieronymi ſententiam a Siricio ſub ipſis Pontificatus initiis fuiſſe improbatam; ideoque Hieronymum illius aſſertorem, ex inſigni æſtimationis, ac famæ gradu, in quem conſcenderat, excidiſſe. Huic opinioni adhæret memoratus Vallarſius *in vita Sancti Hieronymi cap. 16.*, ſed negat, Siricium qui ſententiam illam rejecit, Hieronymi nomini, ac famæ ullo pacto nocuiſſe: *Nemo hinc tamen ſibi in animum inducat, eum quidquam in Sanctum Doctorem commiſiſſe, unde is in aliorum criminationes, atque odia incideret*. Sua Vallarſio ſit ſententia: Nobis enim alia, quæ Siricii Cauſam magis juvat, arridet reſponſio. Enimvero ſanctus Siricius, cum in Epiſtola prima ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem, tum in alia ad Epiſcopos Africæ, hoc unum ſtatuit, Bigamum ſcilicet habendum eſſe, qui aut duas uxores duxerit, aut unam, quæ virginitatem amiſit, ſibi ſociaverit. Ceterum eam facti ſpeciem, ac circumſtantias de gemino ante Baptiſmum inito matrimonio, aut de conjugio ſemel ante Baptiſmum, iterum poſt Baptiſmum contracto, de quibus Hieronymus loquitur, Siricius non attigit, ut ex *cap.* 10. *&* 11. *Epiſt. ad Himerium, & ex num.* 4. *&* 5. *Epiſt. ad Epiſcopos Africæ*, patet legenti, Ex quo ſequitur, ut nec ſententiam Hieronymi Siricius directe improbaverit, nec indirecte S. Doctoris nomini, ac dignitati quidquam detraxerit.

Eam tamen rejecit Innocentius.

LXXI. Hieronymianam de Bigamis opinionem impugnavit S. Innocentius I. *in Epiſtola ſecunda ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem cap. 6.*, ubi non de Bigamis generatim, quo in ſenſu Siricium loquutum novimus, ſed de ipſa Bigamia ante Baptiſmum contracta, quam plane circumſtantiam exprimit, aperte loquitur hiſce verbis: *Ac ne ab aliquibus exiſtimetur, ante Baptiſmum ſi forte quis accepit uxorem, & ea de ſeculo recedente, alteram duxerit, in Baptiſmo eſſe dimiſſum, ſatis errat a regula, qui in Baptiſmo hoc putat dimitti. Remittuntur peccata, non acceptarum uxorum numerus aboletur*: & poſt nonnulla: *Quod ſi non putatur uxor eſſe computanda, quæ ante Baptiſmum ducta eſt; Ergo nec Filii, qui ante Baptiſmum geniti ſunt, pro filiis* ha-

habebuntur. Immerito igitur Siricio tribuitur, quod Innocentio I. adſcribendum. Nec diſſentit Baronius, qui ad an. *Chriſti* 405. putat, memoratam de Bigamis ſententiam, quam S. Hieronymus Romæ tenuit, ab eodem S. Doctore majori contentione, ac niſu fuiſſe propugnatam in literis, quas ad Oceanum miſit, ut Carterii Epiſcopi Ordinationem vindicaret; Ideoque ab Innocentio potius, quam a Siricio eam fuiſſe improbatam. Petrus autem Couſtant *in Notis ad eamdem Innocentii Epiſtolam pag.* 751. prudenter obſervat, ſanctum Innocentium Siricii verba uſurpaſſe, ut decerneret, quidnam ſtatui oporteret de Marito, qui duas uxores ante Baptiſmum acceperat; qua de re Siricius non loquitur, ut ſupra animadvertimus. *In hoc, atque ſuperiori decreto*, ita Couſtantius, *Innocentius ita Siricii verba exſcribit, ut in utroque de uxoribus ante Baptiſmum ductis, de quibus Siricius nihil dixerat, quid ſentiendum ſit, ſibi neceſſario definiendum duxerit*. Utra eligatur ſententia, Baronii, an Couſtantii, ſancti Siricii cauſa egregie vindicatur.

LXXII. Cum multa eloquentiæ vi, ac fervido in Dei gloriam, & animarum ſalutem ſtudio polleret Hieronymus, Jovianum, ſeu Jovinianum novum Chriſtianorum Epicurum vehementer inſectatus eſt. Qua in re tot, tantiſque laudibus virginitatem extulit, ut in quorumdam ſuſpicionem venerit, S. Doctorem in extrema prolapſum, legitimas nuptias damnaſſe. Etſi vero a mente, & conſilio Hieronymi alieniſſimum id eſſet, nihilominus inanis rumor in Vrbe invaluit, multoſque in pravam hanc de Hieronymi doctrina ſuſpicionem adduxit. Hinc Pammachius, qui D. Hieronymo intima familiaritate conjunctus erat, Opuſcula omnia undequaque colligere, atque ex aliorum conſpectu ſubducere ſtuduit. Poſtquam vero ſanctus Doctor eximiam contra Jovinianum edidit Apologiam, in qua tenebras omnes, quas iniquus ille virginitatis impugnator obtenderat, ne catholicæ veritatis lumen innoteſceret, eloquentiæ, ac doctrinæ fulgore disjecit, Jovinianus a Siricio damnatus eſt. Porro vel ex hac una Siricii ſententia ſatis patet, quanto catholicæ veritatis ſervandæ ſtudio S. Pontifex Hæreticos oppugnaverit, & quo animo fuerit erga Hieronymum catholicæ veritatis propugnagnatorem. *Affulſit tandem veritas, nec tantum ſe luculenter purgavit Hieronymus, ſed ipſius Pammachii opera a Siricio damnatus eſt Jovinianus, quod idem eſt ac dicere; Siricium in ſententiam Hieronymi iviſſe*. Ita loquitur Florentinius *in citata Exercitatione pag.* 1004.

Siricius Hieronymi ſententiam ſequutus, Jovinianum damnat.

LXXIII. Nondum tamen hac in re nodos omnes diſſolvimus; hinc ad ſeriem Hiſtoricam regrediamur oportet. Quo tempore gravior illa de Hieronymi doctrina contra Jovinianum, fervebat in Urbe diſceptatio, S. Doctor ſuam ad Pammachium ſcripſit Epiſtolam, quæ *in tom.* 1. *Editionis Veronenſis eſt* 49., in qua, poſtquam meritas

Hieronymi cenſura Siricii ſanctitati non officit.

ritas reddidit Amico grates, quod exemplaria Romæ ſuſpecta prudens ſubtraxerit, *De Opuſculis meis contra Jovinianum, quod & prudenter, & amanter feceris exemplaria ſubtrahendo, optime novi,* ſubdit poſt pauca: *Audio totius in te urbis ſtudia concitata: Audio Pontificis, & populi voluntatem pari mente congruere. Minus eſt tenere Sacerdotium, quam mereri.* Hiſce verbis expendendis intentus Florentinius *in relata exercitatione pag.* 1003. ſic fatur: *Verum ea occaſione Siricium commotum in Pammachium, nedum in Hieronymum, ex omnibus fere clamoribus ita idem Hieronymus affirmat: Audio totius in te urbis ſtudia concitata: Audio* Pontificis, *& populi voluntatem pari mente congruere. An vero amarulentum illud, quod ſequitur, in Siricium jactatum ſit, hæreo: Minus eſt tenere Sacerdotium, quam mereri.* Hæret ergo Florentinius, nec audet hæc verba ad Siricium transferre. Quod ſi quis præfidentior, ea de Siricio intelligenda eſſe obfirmato animo contendat, tandem id dabimus; ita tamen, ut nullo pacto Siricium ex Hieronymi teſtimonio Pontificatus honore indignum fuiſſe concedamus. Quidquid enim hac in re S. Doctor ex aliena potius, quam ex propria ſententia protulerit, ut infra explicabimus, profecto privata unius, vel alterius auctoritas, publico totius Romani Cleri, populique judicio non eſt anteponenda. Cumque ſplendidum, atque inconcuſſum ex Valentiniani Imperatoris Epiſtola petatur argumentum de provida Siricii electione, ejuſque innocentia. ac probitate, ſileat oportet quicumque obtrectator, hujuſce Elogii, quod pro Siricio Valentinianus attexuit, auctoritate convictus: *Magnum innocentiæ, & probitatis exemplum eſt, in una acclamatione, & ipſum* (Siricium) *eligi, & ceteros improbari.*

Hieronymi in Siricium duriora verba excuſantur.

LXXIV. Sed neque lividam obtrectationis maculam Hieronymo inurendam cenſemus; quid enim hac in parte illi excidit quod Siricii ſanctitati injurium videatur, inani potius illius credulitati, quam infenſo in optimum Pontificem animo tribuendum. Potuit ſane S. Doctori contigiſſe, quod iis paſſim uſuvenit, qui remotiſſimas regiones inhabitant; ut nimirum ex falſo quopiam rumore Hieroſolymam perlato, in errorem inductus, minus æquam de Siricii virtutibus, regimine, ac probitate conceperit opinionem. Quod Animo imbiberat, privatis ad amicum Pammachium literis aperuit; atque ob eam, quæ inter amicos, obtinet, familiaritatem, fortaſſe minus cautus de iis facile locutus eſt, quæ ex incerto, atque inani rumore in vulgus diſſeminabantur. Accedit quod literas ad Pammachium Hieronymus dederit, quo tempore diſceptatio contra Jovinianum adhuc fervebat, & Siricius populari urbis opinione deceptus, adverſariis Hieronymi liberius fortaſſe, quam oportebat, favere videbatur. Hinc nova Hieronymum inceſſit ſuſpicio, novus timor, qui tandem in voces, quæ Siricii integritati adverſari videntur,

dentur,

Digitized by Google

dentur, erupit. Quo ferme pacto inter Collitigantes occurrunt aliqui, qui cum bonam foveant Cauſam, ſi judicem in adverſam partem propendere ſuſpicantur, in judicem ipſum inſurgunt, obloquuntur, ejus laudibus obtrectant, munere, quo fungitur, indignum affirmant, donec judicium, de quo ſibi metuunt, definiatur. Ubi vero juri conſonam judex ſententiam tulit, verſis vicibus, ſermonem corrigunt, ſuſpicionem execrantur, palinodiam recinunt, ſummamque Prætoris ſcientiam, atque integritatem commendant. Hæc eadem facile Hieronymo poſſunt accomodari. Cum enim, pendulo adhuc judicio, anceps hæret, ac dubius, de Siricio conqueritur; at contra, re integra, & quavis ſuſpicione remota, Siricium veneratur, ac multa cum laude commemorat, ut infra patebit.

Rejiciuntur, qui Hieronymum ex invidia loquutum putant.

LXXV. Haſce conjecturas amplectimur, quæ Siricii ſanctitati, & Hieronymi famæ, ac dignitati bene conſulunt. Eos namque averſamur, qui de celeberrimi Eccleſiæ doctoris honore tuendo nihil plane ſolliciti, ut Siricium vindicent, damnant Hieronymum; in quem idcirco nedum maledicentiæ, ſed & invidiæ, ac ambitus crimina congerunt. Ferunt enim, illum ſecunda populi acclamatione in Damaſi ſucceſſorem propoſitum, ſed mox in Electione Siricio poſthabitum, verba illa in æmulum immerito ſibi præpoſitum protuliſſe: *Minus eſt tenere Sacerdotium, quam mereri*. Præpoſteram hanc verborum D. Hieronymi interpretationem refert Florentinius, quamvis eam omnino non approbet. At nobis nullo modo ferenda videtur; non enim citra ſummam injuriam, illud de Hieronymo aut ſentire, aut etiam ſuſpicari poſſumus, tantum virum uſque adeo ambitus crimine abreptum fuiſſe, ut & futurum Pontificatum concupiverit, & deperditum ingemuerit.

Literas Communicatorias Rufino traditas Hieronymus improbat, excuſat Baronius.

LXXVI. Rufinus Roma diſceſſurus ut in Patriam reverteretur, Literas Communicatorias a Siricio petiit, & impetravit. Cardinalis Baronius rem hanc expendens ad an. Chriſti 397., Siricium reprehendere non audet, cum nulla S. Pontificis cauſa ſuppeteret, cur petitas Literas Rufino denegaret: *Sed quod ad Rufinum ſpectat, etſi profecturus Aquilejam ſolum patrium, petierit, & acceperit ab ipſo Siricio Romano Pontifice Communicatorias literas, Catholicis tantum, ut ſæpiùs diximus, impertiri ſolitas, minime ceſſit culpæ Siricio. Nam cum ipſa hæretica interpretatio Periarchon Origenis, nomine careret Auctoris; nec a quo Præfatio illa eſſet ſcripta, liqueret nihil eſt, quod Rufinum nondum detectum, imo Catholicum ſe clamantem, & ab omni hæreſi ſe alienum extrinſecus profitentem, a communione extorrem facere deberet, nec Romanæ Sedis moris eſt, non convictum quempiam condemnare*. Hæc Baronius. Erant igitur Communicatoriæ Literæ, Catholicæ communionis indicium, atque argumentum; quo ſane argumento Optatus

tus uſus eſt, ut oſtenderet Eccleſias Africæ, quæ Cæciliani Ordinationem tuebantur, omnimodam cum Eccleſia Catholica ſervare communionem. *Sedit prior Petrus*, loquitur de Cathedra Romana, & enumeratis Petri ſucceſſoribus uſque ad Siricium, ita proſequitur: *Siricius hodie, qui noſter eſt ſocius, cum quo nobis totus Orbis commercio Formatarum*, Communicatorias intelligit, *in una ſocietatis comunione concordat*. Haſce Literas vaferrimus Rufinus magnopere oſtentavit, venditavitque, præſertim poſt mortem Siricii, ratus ſibi profuturas tempore Anaſtaſii Pontificis, qui Siricio ſucceſſit, ut judicium contra ſe inſtitutum, aut effugeret, aut infirmaret. Quocirca D. Hieronymus, cui prava Rufini indoles perſpecta erat Catholicæ Religionis ſtudio actus, *in Epiſtola* 127. *ad Principiam tom.* 1. *ejus operum Editionis Veronenſis pag.*951., poſtquam Marcellam, quæ errori ſtrenue reſtiterat, egregie commendavit, Siricium ſimplicitatis quodammodo inſimulat, quod ex propriæ indolis, ac probitatis menſura, alienos mores metiretur, ac de iis judicium ferret. *Tunc ſancta Marcella, quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, poſtquam ſenſit fidem Apoſtolico ore laudatam, in pleriſque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum, maximeque ſeculi homines in aſſenſum ſui traheret, ac ſimplicitati illuderet Epiſcopi, qui de ſuo ingenio ceteros æſtimabat, publice reſtitit malens Deo placere quam hominibus*.

Quæ in Siricium objicitur ſimplicitas culpa vacat.

LXXVII. Obſervat Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 397. Siricium a Hieronymo, non doli, aut gravioris criminis, ſed ſimplicitatis duntaxat inſimulari: *Sugillat ſanctus Hieronymus Siricii Papæ ſimplicitatem, non dolum*. At Petrus Couſtant in toties memorati Operis *pagina* 706. animadvertit, Rufinum tunc cum Literas Communicatorias obtinuit, virum fuiſſe acris ingenii, multæ ſcientiæ, ac integræ famæ prærogativa commendatum; nondum enim, quod in imo pectore ſervabat, virus evomuerat: *Eo autem facilius Rufinus ſibi, ac ſociis Literas a Siricio impetravit humanitatis, ac benevolentiæ plenas, quod ille virtutis, ac ſcientiæ fama clarus, necdum male audiiſſet*. Qua de re opportunior infra, ubi Origeniſtarum cauſam tractabimus, redibit ſermo. Quod vero ad Siricii ſimplicitatem attinet, idem Couſtantius quamcumque criminis invidiam amoliri ſtudet, atque ita proſequitur: *in ſiniſtram ſuſpicionem non facile abit Chriſtiana ſimplicitas, nec male de quoquam judicare amat, præſertim de illo, de quo nihil ſe menti offert, unde non recte de illo ſentiat*. Culpanda igitur ſimplicitas, quæ a ſatuitate, nimiave credulitate proficiſcitur, excuſanda vero, quæ ortum ducit a Chriſtiana caritate, cui illud peculiare eſt, ut de alieno malo, quod ignorat, non cogitet. Atque huc quidem revocari poſſunt verba Hieronymi, qui de Siricio jam vita functo ſermonem habens, cum Rufino eaſdem,

quas

quas a Siricio acceperat, Literas exprobraret, quod iis contra judicium ab Anaſtaſio inſtructum abuteretur, uno, eodemque ſermonis contextu Rufinum objurgat, & Siricium commendat: *Siricii jam in Domino morientis profers Epiſtolam*, ita ſanctus Doctor Rufinum alloquitur, *& viventis Anaſtaſii verba contemnis*; quibus verbis Siricium Pontificem, Beatorum, qui in Domino moriuntur, numero accenſet. Hanc ipſam verborum Hieronymi interpretationem probat, ac ſequitur Pagius *in vita Siricii num.77. Quæ verba*, inquit, *oſtendunt Hieronymum credidiſſe, Siricium ſomno Sanctorum in Domino obdormiviſſe*.

LXXVIII. Quoniam de Hieronymo ſatis hucuſque egimus, propoſita controverſiæ methodus exigit, ut jam de Sancto Paulino ſermonem inſtituamus. Quia vero & hic nova criminum materies contra Siricium exſurgit, rem paulo altius repetere juvabit. Quanta animi benevolentia Pontifex Anaſtaſius Siricii ſucceſſor proſequutus fuerit ſanctum Paulinum tunc adhuc Presbyterum, mox celeberrimum Nolæ Epiſcopum ex ejuſdem Paulini *Epiſtola* 20 *ad Delphinum* data, ſatis compertum eſt. *Sciat veneratio tua*, inquit Paulinus, *ſanctum Fratrem tuum Papam Urbis Anaſtaſium amantiſſimum eſſe humilitatis noſtræ. Nam ubi primum poteſtatem caritatis ſuæ nobis offerendæ habere cœpit, non ſolum ſuſcipere eam a nobis, ſed inſerere nobis piiſſima affectione properavit*. Cujus quidem ſingularis benevolentiæ haud obſcurum argumentum inde eruitur, quod Anaſtaſius ad diem ſuum natalem celebrandum, ad quem ſoli Epiſcopi convenire conſueverant, nonniſi Paulinum Presbyterum invitaverit; nec minori amoris ſignificatione excuſationem exceperit, quam, cur non veniret, Paulinus attulerat. *Poſtea quoque*, ſic ille proſequitur in laudata Epiſtola, *interpoſito tempore, etiam ad natalem ſuum, quod conſacerdotibus ſuis tantum deferre ſolet, invitare dignatus eſt. Nec offenſus eſt excuſatione noſtra, ſed officium ſermonis noſtri, quod in vicem præſentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno, & abſentes recepit*.

S. Paulinus Anaſtaſio Pontifici acceptiſſimus.

LXXIX. Longe tamen diſſimilem fortunam Paulinus expertus eſt ſub Pontifice Siricio, qui Paulinum Romæ verſari ægre ferebat; qua de re graviter conqueſtus eſt ipſemet Paulinus in *Epiſtola* 5. *ad Sulpitium Severum*, in qua poſtquam motus, ac turbas omnes ab invidis Clericis contra ſe concitatas commemoravit, hæc ſubjicit: *Sed plenius indicare potuerunt conſervi noſtri pueri tui, quantum nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ ſuperba diſcretio*. Urbici Papæ nomine Siricium intelligi, affirmat Baronius, cujus verba jam a Nobis ſupra relata juvabit repetere: *Jam puto*, inquit ad an. Chriſti 594. *ſentis, Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligit, non alium quidem, quam qui tunc Romanæ præerat Eccleſiæ*,

Longe diſſimilis Paulini fortuna ſub Siricio.

 Ponti-

Pontificem ipſum Siricium, quem infenſum abſque cauſa aliqua, ut ait, pati coactus fuit. Mox cauſam inquirens, cur Siricius alieno fuerit animo erga Paulinum, hanc producit, quod nimirum Paulinus adhuc laicus a Lampio Barchinonenſi Epiſcopo ad Ordines fuerit promotus, legitimis temporum interſtitiis nequaquam ſervatis. Id vero cum diſplicuiſſet Siricio, qui Eccleſiaſticæ diſciplinæ vindex erat acerrimus, ideo iis benevoli animi ſignificationibus, quæ tanti Viri meritis, ac virtutibus congruebant, Paulinum excipere noluit; quod tamen in Siricio Baronius non probat, cum Paulinus invitus, ac nolens, ad ſacra Altaris Miniſteria obeunda fuerit initiatus. Neque vero deerant illuſtrium Virorum exempla, veluti Ambroſii, ac aliorum, qui vel ex ipſo laicorum ſtatu, vel etiam e Catechumenorum ordine, nedum ad Sacerdotii, ſed etiam ad ſublimiorem Epiſcopatus gradum aſcenderant, verius evolaverant.

Nulla invidia, livor nullus Siricium impulit, ut Paulinum averſaretur.

LXXX. Meminit idem Baronius quo plauſu Paulinus Romam adveniens exceptus fuerit. Magna enim, ac potior Urbis pars, Civium ſcilicet, Præſulum, ac eorum, qui publicis fungebantur muneribus, præter advenas, plebejoſque homines una commixtos, certatim, & velut agmine facto, ad eum inviſendum confluebat. Equidem plauſu, ac admiratione digna res erat, Paulinum Virum Conſularem, humili Sacerdotum veſte indutum aſpicere. Cavendum vero, ne ullam ex tanta Urbis gratulatione criminationis materiem in Siricium refundamus. Tillemontius *tomo* 14. *Memoriar. pro Hiſtoria Eccleſiaſtica ſex priorum ſeculorum, in vita ſancti Paulini art.*24., de hominum frequentia, qui ad Paulini domum convolabant, ſermonem habens, putat Siricium ideo ſubinfenſo, ac alieno in Paulinum fuiſſe animo, quod communis favor, ac plauſus egregias tanti Viri virtutes celebraret. Hinc livorem, ac invidiam, quæ in Paulinum exarſit, exortam affirmat. Tillemontio aſſentiuntur alii iniqui ſane Cenſores, nempe Baillet *in vita ſancti Paulini die* 22. *Junii num.*7., & Dupinus *ſeculo quinto novæ Bibliothecæ tom.*3. *part.*1.*pag.*280. Has tamen in ſanctum Pontificem impactas calumnias facile erit contundere, ſi quæ Pater Franciſcus Sacchini *in vita ſancti Paulini apud Bollandianos die* 22. *Junii cap.*4. *num.*20. in hanc rem ſcripſit, huc revocentur. Ait enim, Siricium ſatis aperte loquutum, ſe nempe Paulini Ordinationem præproperam nimis, atque præcipitem, probare non poſſe; ideoque conſueta benevolentiæ, ac humanitatis officia in eum exercere noluiſſe. Hanc unam ille producit cauſam, quæ Siricium a Paulino pauliſper alienavit. *Sivit Siricius emanare ſermonem, ejus* (hoc eſt Paulini) *ſe conſuetudinem nolle; ſcilicet ne repentinam hominis conſecrationem probare, & latas ab ſe ipſemet enervare leges videretur. Nihil ultra geſtum, ſatis oſtendunt*

dunt illa Paulini ad Severum verba : Qui nos odiſſe, & a conſortio ſanctitatis ſuæ ſegregare dicuntur. Idipſum affirmat Cellier *tom.* 10. *Hiſtor. Generalis ſacrorum Authorum cap.* 17. *num.*8., cui conſonat Florentinius in citata *Exercitatione pag.* 1005., & Pagius *in vita Siricii num.* 15.

LXXXI. Alias rationes iidem Florentinius, ac Pagius attexunt, ut quamcumque ſimultatis ſuſpicionem, quæ in Siricium intorqueri poſſet, excludant. Ajunt igitur, ſanctum Paulinum contra diſſolutos Romani Cleri mores liberius declamantem, multorum odia, ac obtrectationes, quod & Hieronymo, ut ſupra adnotavimus, contigit, in ſe concitaſſe. Hinc alienis clamoribus commotum, ac veluti fatigatum Siricium, a Paulini familiaritate receſſiſſe: Addunt præterea, Paulinum optimis quidem, atque integerrimis moribus præditum, in aliis tamen dijudicandis minus ſolerti fuiſſe ingenio, ideoque de Siricio Pontifice, quem nondum ſatis perſpexerat, fuiſſe conqueſtum. Audiendus Florentinus: *Sed vere etiam fatendum eſt, Paulinum ex humana ratione optimum non fuiſſe hominum, & eorumdem morum æſtimatorem, dum Siricium ſuperbæ diſcretionis inſimulat, quem Hieronymus nimiæ ſimplicitatis, & innatæ bonitatis quodammodo coarguit: Et quamvis ſanctitate morum Paulinus polleret, minus acris judicii reputari poteſt*. Id ut confirment memorati Florentinius, & Pagius, rationes addunt nonnullas, quas hic repetere ſupervacaneum putamus. *Aliæ, quæ Siricium vindicant, rationes adducuntur.*

LXXXII. Quænam vero hac in re Noſtra ſit ſententia, hiſce quas ſubjicimus animadverſionibus aperimus. Prima eſt, ſanctum Paulinum, ſtatutis temporum interſtitiis non ſervatis, ad Sacerdotium fuiſſe promotum, contra legem a Siricio ſtatutam in Epiſtola ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem *cap.* 9. quam ante Paulini Ordinationem Siricius conſcripſerat, ſtata temporum intervalla definiens, quæ a Laicali ſtatu ad Presbyteratum debent intercurrere, ut in ſacris præcedentium Ordinum Miniſteriis rite exerceatur, quiſquis ad Sacerdotium cupit accedere. Quamobrem ejuſdem Siricii Decreto accurate ſecernuntur, qui ab infantia Eccleſiæ miniſterio mancipantur, ab iis, qui ætate grandævi, Clericali militiæ adſcribuntur; quibus idcirco lex indicitur, ut per Eccleſiaſticos gradus paulatim aſcendentes, tandem ſtatuto tempore ad Sacerdotium perveniant. Cum ergo certa, atque explorata ſit cauſa, quæ Siricii animum a Paulino abalienavit, haud licet aliam aut incertam, aut minus ſtolidam obtrudere. Porro ea, quæ a Paulini Ordinatione petitur ratio, ceteris æquior eſt, magiſque conſentanea. Si enim Siricius ad eam benevolentiæ ſignificationem, qua Paulini probata virtus digna erat, deſcendiſſet, multorum animis hæc inſediſſet opinio, Siricium, Eccleſiaſticarum Legum, quas *Quæ cauſa Siricium a Paulino abalienaverit.*

quas pridem promulgaverat, quaſque in Paulini ordinatione violatas noverat, contemptum negligere, aut tacitum diſſimulare.

Siricius in Paulinum aliquando benevolus.

LXXXIII. Sed & illud animadverſione dignum eſt, Siricii ſeveritatem erga Paulinum, haudquamquam diuturniorem fuiſſe, neque ad obitum uſque fuiſſe productam. Satis enim Siricio fuit ſemel, atque iterum durius excepiſſe Paulinum; mox enim compoſito ad benevolentiam vultu, quam prius occultaverat paterni animi benignitatem, tamdem manifeſtavit, eaque Paulinum complexus eſt. Tillemontius in loco citato *art.* 20., poſt evolutas Paulini Epiſtolas affirmare non dubitat, egregium hunc Virum quotannis ad celebrandum natalem diem beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli Romam accedere, ibique decem circiter dierum ſpatio commorari conſueviſſe. Quid vero interim Paulinus Romæ ageret, ſic ille aperit. Antemeridiano tempore Eccleſias adire, & Sacra peragere ſolemne illi erat: Pomeridianis vero horis, in iis, qui ſalutatum venerant, excipiendis, erant autem quamplurimi, qui turmatim ad Paulini ædes accedebant, totus occupabatur; nec ullum vel exiguum illi ſupererat temporis ſpatium, quo vel epiſtolam ſcriberet, vel pagellam percurreret, ut tot, tantiſque implicitum curis animum recrearet. Nox una quietem, breviorem tamen, Paulino conciliabat. Quo primum tempore mos ille inceperit Romam accedendi ipſo Apoſtolorum Petri, & Pauli natali die, idem Tillemontius inquirit, probatque hujuſce ſacri Ritus initia ab ipſo Siricii Pontificatu eſſe repetenda. Hinc infert, Siricium poſtremis vitæ annis æquiori erga Paulinum fuiſſe animo, ideoque eum Romam accedentem, ac Romæ commorantem, multa dilectionis, ac benevolentiæ ſignificatione excepiſſe. Secus, nec Romam accedere, nec ullam ibi moram trahere decreviſſet Paulinus, ſi infenſum Siricii animum fuiſſet expertus. Ubi Paulinus ſuboffenſum Siricium cognovit, ab Urbe receſſit; ſi ergo in Urbem ſub eodem Siricio regreſſus eſt, jam pacatum, ſibique benevolum probe noverat.

Quæ inter Siricium & Paulinum intercesſit diſcrepantia, eorum ſanctitatem non lædit.

LXXXIV. Tertio loco diſſimulare non poſſumus, duriora illa, quæ ſupra retulimus verba, a Paulino in Siricium, non etiam a Siricio in Paulinum fuiſſe prolata; ideoque, ſi liceret de alterutro judicium ferre, Paulinus, non Siricius de acri illa, ac inofficioſa expoſtulatione eſſet culpandus. Verum hac etiam animadverſione poſthabita, ſi rem ad rigidioris judicii lances exigamus, hoc unum colligimus, aliquam ſcilicet inter Siricium, ac Paulinum interceſſiſſe diſcrepantiam, & animorum offenſionem, quæ neutrius ſanctitatem evertit. Ut id Pagius confirmet, notiſſimum *in Vita Siricii* affert exemplum contentionum, quæ ſanctum Willelmum Epiſcopum Eboracenſem, & ſanctum Abbatem Bernardum ad invicem commiſerunt; qua de re fuſiori ſermone Nos item egimus *lib.* 2.

de

de Canonizatione Sanctorum cap. 41. *num.* 13., qui inſuper *ſub num.* 8. aliud exemplum produximus de privatis contentionibus inter ſanctum Leonem Magnum, & Hilarium Epiſcopum Arelatenſem, ut ſilentio prætereamus alia gravioris momenti diſſidia, quæ in *ſequenti capite* 42. *ejuſdem Operis* indicavimus. Nihil tamen illuſtrium Virorum virtuti, ac probitati quidquam inde decedit: Aliud namque eſt ſimultates, intercedere; aliud, controverſias excitari. Illud caritatem infringit, ac in odium erumpit; hoc in ſola animorum diſſenſione verſatur, quæ voluntates non diſſociat, cum ingenia committit.

Tardum Siricii conſilium in damnandis Origeniſtis, a Baronio excuſatur.

LXXXV. Unum adhuc, antequam Noſtris hiſce Apoſtolicis Literis ſupremam manum imponamus, ſupereſt examinandum; ſit'ne Siricius ſocordiæ, ac ſimplicitatis crimine inſimulandus, quod in Origeniſtis damnandis minus ſollicitum ſe præbuerit. Hoc eſt præſentis controverſiæ poſtremum caput, cui expediendo Noſtra hæc, quam ſubjicimus, oratio occupabitur. Ut ab impacto deſidiæ vitio Siricium purget, clariſſimus Annalium Parens anno Chriſti 307. notiſſimam profert Parabolam Evangelici Patrisfamilias, qui zizania ad meſſem uſque ſivit creſcere, ne alioquin ſollicita nimirum cura actus, dum zizania evellit, ipſum quoque illis commixtum eradicaret frumentum. Laudandus ſane Baronius, qui ut inſignem in veteres Eccleſiæ Patres animi ſui pietatem, ac ſingulare obſequium teſtatum faciat, cum illorum facta commendare non poſſit, benigniori ſaltem interpretatione excuſare contendit. Sic ergo Baronius: *Licet & aliqua ſaltem ex parte excuſationem illam prætexere jure potuiſſet, quod exemplo Evangelici Patrisfamilias, uſque ad meſſem ſiverit zizania creſcere, ne cum eis evelleret triticum, expectans nimirum, ut qui vere eſſent Hæretici, perſpicue, matura ſegete, certioribus ſignis fierent manifeſti*. Hanc ipſam Baronii ſententiam ſequutus videtur Petrus Couſtant in toties memorata Collectione *pag.* 107., ubi Hieronymi cenſuram contra Siricii ſimplicitatem expendens, innuit præcipuam chriſtianæ ſimplicitatis dotem hanc eſſe, tardo greſſu incedere, & compoſito ad indulgentiam animo, eos, qui deſipuerunt, patienter expectare, ut facilius reſipiſcant: *Interdum etiam nonnihil diſſimulandum cenſet, ut errantem prævenientibus demulcens officiis, eum ad veritatem allicere queat*. Neque deſunt ſaluberrima ſanctorum Eccleſiæ Patrum monita, quæ ejuſmodi tolerantiam ſuadeant. Proſtant apud Lucam d'Acherium *in tomo* 2. *&* 5. *Spicilegii*, Epiſtolæ Romanorum Pontificum Simmachi, & Innocentii II., qui ad majora mala vitanda, atque ad pravorum mores in meliorem frugem revocandos, licere ajunt aliquando poſthabita Legum ſeveritate, ad chriſtianæ patientiæ, & benignioris diſpenſationis regulas confugere, ut errantem, ac de-

devium fratrem facilius lucrari poſſimus. *Sæpenumero*, verba Eulogii Epiſcopi Alexandrini apud Photium, *aliqua temporaria œconomia ad breve tempus prodiit, aliquod indebitum tolerans, & amplectens, ut continuum & inconcuſſum robur pietas acciperet, & ad diſſolvendos eorum, qui veritati inſidiabantur, inſultus*.

Origeniſtarum errores Siricius ignorat.

LXXXVI. Etſi vero memorata Baronii reſponſio, tot monitis, ac teſtimoniis illuſtrata, improbanda non ſit, ab ea tamen abſtinemus, cum alia opportunior, ac pro Siricii cauſa tuenda longe validior, Nobis præſto ſit. Baronius Siricium hæreſis Origeniſtarum conſcium ſupponit; hinc prudentem tarditatem cauſatur. At Nobis Origeniſtarum errores, Siricio ſuperſtite, omnino delituiſſe videntur; quamdiu enim vixit Siricius, peſſimi ſimulatores, ovium veſtimentis contecti, lupinam improbitatem occuluerunt, quæ tandem ſub Anaſtaſio Pontifice Siricii ſucceſſore detecta eſt, atque damnata. Nullus igitur excuſationi locus, ubi error, qui nondum innotuit, quamcumque in Siricio improvidam ſimplicitatem excludit. In rem hanc teſtem producimus ipſum Hieronymum, qui cauſam inquirens, cur Origeniſtæ, atque omnium loco Rufinus, Communicatorias Literas a Siricio poſtulaverit, hanc unam producit *in Epiſtola* 127. *ad Principiam, in nova Veronenſi Editione tom.* 1. *pag.* 952. *num.* 10., ut nimirum hæreſi nondum evulgata, Catholicæ communionis pallio obtecti, ſecurius ex Urbe diſcederent. *Cernentes Hæretici*, inquit S. Doctor, *de parva ſcintilla maxima incendia concitari, & ſuppoſitam dudum flammam jam ad culmina perveniſſe: nec poſſe latere, quod multos deceperat, petunt, & impetrant Eccleſiaſticas Epiſtolas, ut communicantes Eccleſiæ diſceſſiſſe viderentur. Non multum tempus in medio, ſuccedit in Pontificatum Vir inſignis, quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput ſub tali Epiſcopo truncaretur; imo idcirco raptus, atque tranſlatus eſt, ne ſemel latam ſententiam precibus ſuis flectere conaretur*. Hiſce verbis enucleandis intentus Cardinalis Noriſius *in citata Diſſertatione pag.* 725. duo ſecurus affirmat: Alterum nempe, Rufinum Roma abiiſſe, ne, detectis erroribus, a Siricio puniretur; alterum vero errores illos Siricii ætate omnino impervios delituiſſe. Præſtat ipſum Noriſium loquentem audire. *Itaque, teſte Hieronymo, Rufinus Roma diſceſſit, veritus non poſſe latere diutius Origeniani Voluminis errores, ac proinde a Siricio ſibi timebat, quem ſi propitium ſperaſſet, poterat tutus ceterorum clamores ſurdis auribus contemnere. Ex illis verbis*: Nec poſſe latere, *conſtat eos errores nondum publicatos; ſed tantum clanculum aſſertos. Quid mirum ſi Siricium latuerint?*

Sub Anaſtaſio Pontifice Origeniſtarum errores erumpunt.

LXXXVII. Egregius item eſt locus alter *ex Epiſtola* 130. *ad Demetriadem in citat. tom.* 1. *Editionis Veronenſis pag.* 936. *num.* 16., ubi S. Doctor Origeniſtarum errores ſub Anaſtaſio Pontifice detectos

ctos, & præſcriptos affirmat. *Dum eſſes parvula*, ita Demetriadem alloquitur, *& ſanctæ, ac beatæ memoriæ Anaſtaſius Epiſcopus Romanam teneret Eccleſiam, de Orientis partibus hæreticorum ſæva tempeſtas, ſimplicitatem fidei, quæ Apoſtoli voce laudata eſt, polluere, & labefactare conata eſt. Sed Vir ditiſſimæ paupertatis, & Apoſtolicæ ſollicitudinis. ſtatim Noxium perculit caput, & ſibilantia hydræ ora compeſcuit.* Hinc jure merito infert Florentinius *pag.* 1003. *præfatæ Exercitationis*, hæreſim Origeniſtarum Siricii tempore nondum e latebris prodiiſſe; tum vero caput exeruiſſe, cum Anaſtaſius Romanæ præerat Eccleſiæ; *Nondum hæreſis patefacta erat, hoc enim tantum accidiſſe ſub Anaſtaſio*, *adductum ipſius Hieronymi fragmentum demonſtrat*.

LXXXVIII. Nec facile poterat Origeniſtarum hæreſis ad aliorum notitiam pervenire, cum Rufinus, ejuſque ſocii, genus hominum vaferrimum, quà poterant arte, vel fraude, errores obtegerent. Prava hæreſeos dogmata ſolis familiaribus manifeſtabantur, neque extra Rufini, & Melaniæ conſocios, & aſſeclas, arcana illa doctrina evulgabatur. Ita vero Origeniſtarum calliditatem deſcribit Pagius *ad Annales Baronii ad an. Chriſti* 397. *num.* 17. *Nondum hæreſis ſatis patefacta erat, idque tantum accidit ſub Anaſtaſio, licet penes Rufini, & Melaniæ familiares jam maleſanæ doctrinæ ſuſpicio invaleſceret*. Pari ſollicitudine Rufinus Verſionem libri Periarchon, Siricio vivente, occultavit, ne alioquin ex obvia lectione virus detegeretur. *Verum cum Origenis errores*, inquit Pagius loco citato *num.* 16. *ex mala Rufini interpretatione ante Anaſtaſium latuerint, quid culpabile Siricius omiſerit, non apparet; & Communicatorias Literas Rufino de more concedens, dum hic optime apud omnes ante vulgatum Romæ Periarchon audiret, non videtur in crimen vocandus*. Imo vero etſi Rufinus Roma abeſſet, & Aquilejæ moraretur, ubi biennio permanſit, adhuc errores ſimulare curavit. Hinc nondum fraude detecta, Chromatii Epiſcopi familiaritate uſus eſt: Hinc ipſemet Chromatius apud Hieronymum, & Venerius Mediolanenſis Epiſcopus apud Pontificem Anaſtaſium pro Rufino allaborarunt, ut de Venerio Epiſcopo conſtat ex ejuſdem Pontificis Epiſtola ad Joannem Jeroſolymitanum. Qui ergo Siricius noſſe poterat Origeniſtas, quorum errores vel ipſo Anaſtaſii Pontificis tempore aliquamdiu delituerunt? Si errores non noverat, nullo modo culpandus, quod errores non condemnaverit. Quocirca Parabola illa Evangelica, quam Siricio Baronius accommodat, de Patreſamilias, qui maluit zizania ad meſſem uſque intacta relinqui, ne pari eventu zizania, ac frumentum una divellerentur, minus conſona videtur, cum Paterſamilias zizania tritico commixta noverit; Siricius vero Origeniſtarum errores Catholicæ doctrinæ infenſos ignoraverit. Si quid ergo ex Evangelica illa Parabola ad rem noſtram

Multa Origeniſtarum ſollicitudo, ne hæreſis innoteſceret.

ſtram liceat decerpere, illud eſt, Patremfamilias nullo modo culpandum, quod zizania in agro ſuccreverint, cum ipſe bonum ſemen, electumque frumentum terræ mandaverit. Non enim illius incuriæ, ſed inſcitiæ tribuendum, quod inimicus homo occulta fraude, & nocte concubia, zizania in ſementem effuderit. Pari jure Siricius vindicandus, cum eo ſuperſtite, nulla in Chriſti Eccleſia Origeniſtarum prava ſemina innotuerint. Quod ſi Anaſtaſii Pontificis ætate Hæreticorum zizania apparuerint, excuſandus omnino Siricius, cum, aut eo vita functo, aut ſi nondum vita ceſſerat, profundæ noctis ſilentio, ipſo nimirum Siricio id penitus ignorante, noxia illa errorum zizania ab Origeniſtis fuerit diſſeminata.

Illuſtrium virorum qui ab Hæreticis decepti ſunt, exempla nonnulla.

LXXXIX. Ea eſt pravorum hominum indoles, ac Hæreticorum verſutia, ut innumeras ad decipiendum obtendant fraudes, quibus vel ipſis Romanæ Eccleſiæ Pontificibus, etſi doctrina, ac ſanctitate præſtantibus, aliquando impoſuerunt. Ut novo Siricii, ſimplicitatem vindicet argumento, Petrus Couſtant *pag.* 706. affert exemplum ſancti Auguſtini, ac aliorum, qui Pelagio jam de hæreſi ſuſpecto, Communionis Literas non denegarunt, quibus ille in Concilio Dioſpolitano uſus eſt, ut hæreticæ pravitatis notam effugeret. Mox utrumque exemplum quamſimillimum Siricii, & Auguſtini una componens, ita ratiocinatur: *Qua in re ſi culpandus Siricius, quanto magis culpandi eſſent tum Auguſtinus, tum alii, qui Pelagio jam hæreſis ſuſpecto ſimiles non denegarunt Epiſtolas, quibus ille ad depellendum a ſe hæreſeos crimen, Dioſpolitano in Concilio abuſus eſt?* Alia a Cardinali Noriſio congeruntur exempla ſanctorum Pontificum Aniceti, Julii, Zoſimi, & Damaſi, qui licet Sanctitatis fama claruerint, nihilominus perſpectos nequaquam habuerunt pravos errores, primus Praxeæ, alter Marcelli Epiſcopi Ancyrani, tertius Cæleſtini Pelagianorum Principis, quartus Vitalis Apollinariſtæ. Sed longe majora ſunt, quæ Baronius commemorat de Viris illuſtribus, ac ſummis Eccleſiæ Pontificibus, quos inſidiis, ac fraudibus circumventos, improborum verſutia eo uſque perduxit, ut innoxios, ac inſignes pietate Viros exoſos aliquando habuerint, duriuſque tractaverint. *Non mireris lector*, inquit Baronius *ad an. Chriſti* 464. *num.* 8. *in nupera editione Lucenſi*; *Romanum Pontificem Hilarium adverſus Mamertum adeo vehementer inſurgere, Virum (ut declararunt eventa) ſanctitate inſignem; In his enim, quæ contentioſi fori ſunt, perfacile eſt quemque decipi. Perſimile etiam ſancto Leoni accidit, qui in ſanctum Hilarium eadem ferme ex cauſa acerrime invectus eſt. Quis neſcit ſæpe accidere, ut falſis accuſationibus, & ſubreptionibus aures Pontificum repleantur, & cum putant agere, quod juſtum appareat, exagitent innocentem?*

Chromatius, Paulinus, Auguſtinus cito Rufino faveant, excuſantur,

XC. Enimvero, ne a Rufino diſcedamus, ſi quæ pro eo geſſit Chro-

Chromatius, ſanctitati Chromatii non officiunt, Noriſio teſte, *neque hæc officia Chromatii ſanctitati nocuere*: Si D. Auguſtinus citra ullum probitatis diſpendium, magno in pretio habuit Rufinum, ut patet ex Epiſtola in veteri *Editione* 15., *in nova* 73., quem inſuper in priſtinam Hieronymi amicitiam, etſi gravioribus ex cauſis diſſolutam, reſtituere conatus eſt: Si nemo Paulinum reprehendit, quod Rufinum coluerit, & Melaniam Origeniſtarum Patronam commendaverit; cur Siricius damnabitur, quod acerrimum Rufino bellum non indixerit? Chromatius, Paulinus, Auguſtinus excuſantur, quod dolum, pravoſque Rufini mores ignoraverint: Sed & Siricius ipſe ignoravit; nec poterat Rufinum averſari, quem nondum noverat ſceleſtum; non poterat ſceleſtum noſſe, quem communis fama, & opinio probum adhuc habebat. Quo eodem argumento utitur Pagius ad Annales Baronii *in ſuis Adnotationibus ad an. Chriſti* 397. *num.* 17. ita ſcribens: *Nec quia Siricius, dum viveret, bene de Rufino ſenſit, nondum cognita ejus venenata doctrina, e ſanctitate decidit; ſicuti neque D. Auguſtinus dum Epiſtola* 15. *quæ novo ordine eſt inter Auguſtinianas* 73., *Rufinum conciliare Hieronymo laborans, illum magni fecit, quamquam jam Apologetica, & amarulenta Opuſcula inter utrumque vulgata eſſent ſub Anaſtaſio*.

XCI. Pari excuſatione Baronius Paulinum tuetur, qui cum pravos Melaniæ mores ignoraret, ejus Sanctitatem impenſius laudavit. Aberat nempe Paulinus a Melania, nec noſſe poterat, aut debuerat, quidquid ab ea clam, & ſecreto gerebatur in Palæſtina. *Melaniam*, verba ſunt Baronii *ad an. Chriſti* 397., *cum ſic a Paulino laudatam vides, ne mireris; His quidem ipſa, atque majoribus digna præconiis videbatur, neſcientibus, quæ paucis arbitris in Palæſtina, non tam ipſa, quam per ipſam, a ſuis conſociis, de inducendis in Eccleſiam erroribus Origenis, refragante ſancto Hieronymo, ac penitus obnitente S. Epiphanio, geſta eſſent. Quomodonam, quæſo, Paulinus ſciret, quæ nec qui Jeroſolymis eſſent, noſſe potuerint?* Quod de Paulino abſente habet Hieronymus, Nos de Siricio Romæ commorante repetimus. Aderat Romæ Rufinus, non inficiamur; ſed vicinia fruſtra obtenditur, ubi extra parietes domeſticos, aut extra ſocietatem eorum, qui pari laborant errore, prava doctrina non egreditur. Lupos ab agnis ſecernunt mores; ſinceram a vitiata arbore, diſtinguunt fructus. Si ergo mores lateant; ſi fructus non erumpant, nec lupi rapacitatem, nec arboris vitium licebit cognoſcere. Pravus Rufino erat animus, prava doctrina: ſed cum ſoli Rufino, ejuſque familiaribus errores eſſent perſpecti, perperam Siricius tamquam minus ſollicitus accuſatur. Ignoti nulla cupido; nulla item invidia.

Quæ Paulino, eadem & Siricio, congruit excuſatio.

XCII. Novum pro Siricii vindiciis argumentum Nobis præſto

Eorum ſententia, qui Rufinum ab Anaſtaſio damnatum negant.

 eſſet,

eſſet, ſi eam amplecteremur ſententiam, quam multi & doctrina, & Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ peritia ſatis inſtructi, ſequuti ſunt; Rufinum ſcilicet ne ab ipſo quidem S. Anaſtaſio fuiſſe damnatum, quamvis Anaſtaſio illud laudi detur, quod in Origeniſtarum cauſa partes omnes apoſtolici muneris optime impleverit. Conſulendum in hanc rem opus poſthumum eruditi Viri Juſti Fontanini Archiepiſcopi Ancyrani, quod inſcribitur *Hiſtoria literaria Aquilejenſis lib.* 5. *cap.* 18. Conſulenda item, quæ Vallarſius adnotavit in Epiſtola S. Hieronymi 127. *ad Principiam pag.* 952., ubi animadvertit, nullam de Rufini excommunicatione fieri mentionem, nullumque proferri poſſe vetus, probatæque fidei monumentum, ex quo de aperta in Rufinum ſententia dubitare non liceat. Addit Vallarſius, Rufinum, quamdiu vixit, nedum amicitiam, ſed & familiaritatem exercuiſſe cum ſancto Paulino Nolano, Chromatio Aquilejenſi, Gaudentio Brixiano, quibus, ex Fontanino *loco citato num.* 3., addendus S. Petronius Bononienſis. Nemo autem dixerit, Rufinum ab Eccleſia ejectum, ac peculiari decreto damnatum, ſocietatem, ac conſuetudinem cum tot, tantiſque Viris, virtutibus, ac Religionis zelo præſtantibus, ſervare potuiſſe. Ex quo infert, nonniſi indirecte Rufinum in Anaſtaſii Decreto fuiſſe comprehenſum: Cum enim Summus Pontifex in Origenem nominatim ſententiam tulerit, & ipſos indirecte Origeniſtas, quos inter eminet Rufinus, damnavit. Qua in re nihil Rufino accidit probri, quod ceteris Origenis Sectatoribus, qui venenatam ipſius doctrinam profitebantur, commune non ſit.

Objectio de celeri Siricii morte diſſolvitur.

XCIII. Reliquum tandem eſt, ut ſimplicitatis, ſive improvidi nimium conſilii macula, qua Siricius aſpergitur, plane diluta, & ipſum, quem ab ejuſmodi crimine tamquam a cauſa profluxiſſe aliqui putant, effectum, hoc eſt celerem Siricii mortem, explodamus. Aliquos in ea fuiſſe ſententia, ut providus Deus Siricium ex hac vita rapuerit, ne Origeniana hæreſis invaleſceret, atque Anaſtaſium ſuffecerit, qui Origeniſtas profterneret, jam ſupra animadvertimus, ubi illa Baronii verba recitavimus: *Sæpe quidem, atque pavendis eſt demonſtratum exemplis, quod Pontifices illi qui cauſam Fidei paulo ſegnius tractaverunt, ac remiſſius curaverunt, a Chriſto primario omnium Paſtore fuerint quam celeriter ex hac vita ſubtracti*. Hanc tamen ſententiam piam ſane, ſed minus ſolidam, rejiciunt Florentinius, Noriſius, Pagius *in vita Siricii*, aliique Scriptores bene multi, quorum reſponſa, & argumenta, ut brevitati conſulamus, ſat erit innuere. Primo igitur loco reponunt, Siricium, ſi Pontificatus tempora metiamur, in ſupremo Eccleſiæ gubernio quatuordecim, ſive, ex veriori calculo, quindecim annos egiſſe; ſi vero ætatem conſideremus, pluſquam ſeptuagenarium

ium ex hac mortali vita exceſſiſſe. Quocirca nec breviores Pontificatus anni, nec mors immatura ſanctum Siricium exagitant. Secundo, alia exempla ſuppetere Sanctorum Eccleſiæ Pontificum, Damaſi, ac Julii, qui licet Hæreticos, a quibus decepti fuerant, non damnaverint, celeri tamen morte ſublati non ſunt: *Hic tamen ab his quærerem*, inquit Noriſius, *cur Deus ab hæretico deceptum Damaſum non ſtatim e vivis ſubſtulit, uti cum Siricio factum putant? Julius Papa poſt abſolutum Marcellum Ancyræ Epiſcopum, quinquennio ſuperſtes vixit, cum illum Liberius poſtea damnaverit.* Tertio, ſi accuratiori temporis ſupputationi, quam Noriſius producit, & probat, hæreamus, ſupremo Siricii vitæ anno Rufinus Origenianos libros Periarchon latinitate donavit; ideoque Siricio, qui nonniſi menſes aliquot ſuperſtes fuit, tarditas, & ſocordia opponi non debent. *Juxta ejuſdem* (Chronologiæ) *calculos*, ita Noriſius, *Siricius poſt latinitate donatos libros Periarchon Origenis, aliquot tantum menſes ſuperſtes fuit. Ejus vero Succeſſor Anaſtaſius, poſt triennium ferme ſui Pontificatus Rufinum cum ceteris Origeniſtis condemnavit.* Ex quo fit, ut cum triennalis mora, Anaſtaſii ſanctitati non noceat, longe brevius menſium aliquot intervallum Siricii probitati non officiat. Sane Anaſtaſius judicium protraxit, non quia ſocors, ſed quia cautus; ut nimirum, quæ neceſſario præmittenda erant, neutiquam negligerentur. *In qua procraſtinatione*, ſequitur Noriſius, in toties a Nobis laudata Diſſertatione, *nullum ſocordiæ vitium vituperari poteſt, ſed exactius totius cauſæ examen commendandum venit.* Poſtremo abſurdum videtur, Siricii Pontificis obitum, etiamſi celerem, atque feſtinatum fuiſſe haud inviti daremus, divinæ ultioni adſcribere, cum teſte Hieronymo *in epiſt.* 127. *ad Principiam*, breviores Anaſtaſii Pontificis anni, ſingulari Divinæ Providentiæ beneficio tribuantur, ne ſcilicet Orbis caput ſub tali Epiſcopo truncaretur; *imo idcirco raptus, atque translatus eſt, ne ſemel latam ſententiam precibus ſuis flectere conaretur.* Improvidi ergo conſilii eſt, divinæ voluntatis Decreta de variis vitæ, ac mortis eventibus, curioſius inveſtigare, atque ad hebetioris ingenii humani captum illa demittere; ſicut enim, propoſito ſibi exemplo Siricii, atque Anaſtaſii, ratiocinatur Florentinius *pag.* 1002., *male eadem vitæ feſtinata abſciſſio, in uno ad inſimulandam negligentiam, eodem contextu inducitur in alio ad Sanctitatis indicium.*

XCIV. Etſi judicium, quod de Sancti alicujus nomine Martyrologii tabulis inſcribendo, aut in Martyrologium, unde expunctum fuit, reſtituendo, inſtituitur, multum differat ab eo judicio, in quo ſolemnis Canonizationis agitur cauſa, ut obſervat Chriſtianus Lupus *in Notis ad Concilium IV. Romanum ſub Leone IX.* Siricii cauſa accuratiſſimo judicio diſcuſſa

ne IX. tomo 3. pag. 574., noſque item animadvertimus *in lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum part.* 2. *cap.* 17. *num.* 9., in hac tamen, quam pro ſancto Siricio agitavimus, controverſia, eadem fere ratio, ac methodus, quæ in cauſis Canonizationum obtinet, a Nobis ſervata eſt. In Canonizationum judicio, hæc præ ceteris locum habent: Primo Servi Dei virtutes exponendæ, ac rite ab iis, quorum intereſt, probandæ ſunt: Secundo, ſi quæ reliquæ adhuc ſunt difficultates, diluendæ: Tertio, quovis remoto obice, ad probandas Pontificio Decreto virtutes tuto tranſitur. Pari ferme œconomia Siricii Cauſam tractavimus. Ea cum primis, quæ Siricii Sanctitati favent, expendimus; quo ſpectant argumenta, ab opinione, & fama Sanctitatis, ab ejus virtutibus, ac probatæ fidei Martyrologiis petita. Deinde, quæ contra Siricium objici ſolent, quibus fortaſſe innixi Correctores ſub Gregorio VIII. Siricii nomen rejiciendum cenſuere, enumeravimus, ac confutavimus. Nil ergo prohibet, quominus, cauſa ſatis cognita; ac validiſſimis rationibus, ac monumentis, quæ Siricii Sanctitatem demonſtrant, probe diſcuſſis, Siricii nomen Martyrologio Romano inſcribendum ſit; quod idcirco inſcribendum decrevimus, atque mandavimus. Qua in re, cum & tanti Pontificis Sanctitati bene conſultum ſit, & Noſtra vota, quæ jam tum, cum Promotoris Fidei munere fungebamur, Noſtro inſederant animo, tandem nobis in ſupremo Apoſtolatus officio conſtitutis, fuerint impleta, vehementer gratulamur.

Summus Pontifex Regi fauſta precatur.

XCV. Hæc ſunt, quæ Majeſtati Veſtræ circa novam Martyrologii Editionem duximus ſignificanda. Par enim Nobis viſum eſt, eidem Majeſtati Veſtræ, cujus regio ſumptu nobilis hæc Editio prælo ſubjicitur, animi Noſtri ſenſus, & quæ in nuperam hanc Editionem contulimus, aperire. Multas ſane Noſtra hæc Epiſtola implevit paginas; eam tamen, etſi prolixiorem, nec gravem, neque injucundam fore confidimus, cum Nobis compertum ſit, quanta in Deum pietate, quanta item in Sanctos veneratione, ac obſequio Majeſtas Veſtra feratur. Poſtremo, Omnipotentem Deum bonorum omnium largitorem enixe precamur, ut divitiarum ſuarum, Cæleſtium cum primis, copiam effundens, Vos diu ſervet incolumes, Veſtramque Regiam Familiam numquam deſitura ſucceſſione confirmet. Regna Veſtra pacata cuſtodiat, eorumque fines in remotiſſimas uſque Infidelium regiones protendens, quod incepit, perficiat. Et Majeſtati Veſtræ, Veſtræque Regiæ Familiæ Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die prima Julii MDCCXLVIII. Pontificatus noſtri Anno Octavo.

DE-

D E C R E T U M
PRO OFFICIO, ET MISSA
S. SIRICII PAPÆ, ET CONFESSORIS
Urbis Sacroſanctæ Baſilicæ Vaticanæ.

Sanctiſſimus Dominus noſter BENEDICTUS PP. XIV., *cui Capitulum, & Canonici Baſilicæ ſancti Petri in Vaticano humillime ſupplicarunt pro facultate recitandi Officium Sancti Siricii Papæ, & Confeſſoris ſub ritu duplici, die præfinienda a Sanctitate ſua, & cum Lectionibus ſecundi Nocturni ab eadem pariter præſcribendis, Oratorum preces non modo non reſpuit, ſed, cum olim in prædicta Baſilica Theologalem Præbendam aſſequutus, curaverit, ac obtinuerit, ut quæ Baſilicæ Lateranenſi conceſſa fuerant Sanctorum Pontificum Romanorum Officia, ad Vaticanam quoque extenderentur, eiſdem libenti animo annuere conſentaneum omnino duxit. Quin pergratum habuit, a Vaticana Baſilicæ floren. tiſſimo Clero primum in publicis Divinis Officiis Dei opem S. Papæ Siricii meritis invocari, ad cujus Sanctitatem tuendam, dum Canonicatum in eadem Baſilica potiretur, curas conferre cæpit, quibus ad Summum Pontificatum aſſumptus, plurimo labore optatum finem impoſuit. Propterea Oratorum votis aſſentiens, cum dies 26. Novembris Sancti Siricii emortualis, in Vaticana Baſilica impedita ſit, diem 31. Octobris pro recolenda ſingulis annis ejuſdem ſancti Pontificis feſtivitate aſſignavit, ejuſque Officium ſub ritu duplici cum infraſcriptis Oratione, & Lectionibus ſecundi Nocturni a ſe approbatis, a prædictis Oratoribus recitari, ac Miſſam cecebrari poſſe benigne indulſit, atque conceſſit. Hac die 23. Junii 1749.*

D. F. Card. Tamburrinus Præf.

F. Patriarcha Hieroſolymitanus Secr.

Die 31. Octobris.

IN FESTO S. SIRICII PAPÆ, ET CONFESSORIS.

Duplex.

Omnia de comm. Conf. Pontif. præter ea, quæ ſequuntur.

ORATIO.

Deus, qui Beatum Siricium Confeſſorem, atque Pontificem, Eccleſiaſticæ Diſciplinæ propagatorem eximium effeciſti; da Eccleſiæ tuæ ejus inſtitutis proficere, & meritis adjuvari. Per Dominum noſtrum, &c.

In I. Noct. Lect. de Script. occur.

IN

IN II. NOCTUR.

Lect. IV.

SIricius Romanus, ex Presbytero Tituli Paſtoris, vita functo ſancto Damaſo Papa, Cleri, populique univerſi acclamatione ad Apoſtolicam Sedem evectus eſt, obnitente fruſtra Urſicinio Schiſmatico, gratulante vero in primis Valentiniano Imperatore, qui magnum innocentiæ, & probitatis exemplum eum prædicavit. Ipſo ſui Pontificatus exordio Decretalem epiſtolam ſaluberrimis inſtitutionibus plenam ad Himerium dedit Tarraconenſem Epiſcopum, aliis Hiſpaniarum Eccleſiis communicandam, ut corrupti Clericorum mores emendarentur, & diſciplinæ vigor inſtauraretur; quam in Africa quoque collabentem, habita Romæ Synodo octoginta Epiſcoporum, reparandam curavit.

℞. Inveni David, &c,

Lectio V.

INnumera ſunt cetera, quæ pro fidei defenſione toto ſui Pontificatus tempore invicte peregit. Jovinianum Monachum, ſanctæ Virginitatis hoſtem, & Chriſtianum Epicurum, in Romana Synodo anathemate confixit. Bonoſum quoque Sardicenſem Epiſcopum Chriſti Divinitatem, & Deiparæ poſt partum virginitatem inficiantem, damnavit. Manichæos ex Urbe ejectos Imperiali lege, ſecularibus pœnis coercendos ſubjecit; redeuntes vero ad Eccleſiam, in Monaſteria detrudi, ac nonniſi in vitæ exitu ad communionem recipi voluit.

℞. Poſui adjutorium, &c.

Lectio VI.

REligionis tuendæ, & amplificandæ ſtudium, quod ſane quam maximum declarabat, egregie adjuvit Magnus Theodoſius Imperator; qui, cum ſublatis gentilium ſimulacris, templiſque interdictis, aut everſis, idolorum cultum omnem aboleri juſſiſſet, Chriſtiana Religio, ipſo ſedente Pontifice, mirifice propagata eſt. Præclaris pro Eccleſia functus laboribus, editiſque ſanctiſſimis Legibus, ſeptuagenario major obdormivit in Domino anno ſalutis trecenteſimo nonageſimo octavo. Sedit in Pontificatu annos circiter quatuordecim. Ejus corpus e cœmeterio Priſcillæ via Salaria in Titulum ſanctæ Praxedis a Paſchali I. translatum eſt. Illius vero nomen BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus, plene vindicata ejus ab objectis criminibus innocentia, in Romani Martyrologii tabulas referri juſſit.

℞. Iſte eſt qui ante Deum, &c.

IN III. NOCTUR.

Homilia in Evang. Vigilate *de comm. Conf. Pontif.*

Die 31.

Die 31. Octobris.
IN FESTO S. SIRICII PAPÆ, ET CONFESSORIS.
MISSA.

S Acerdotes tui, Domine, *de Communi Conf. Pontif.*

ORATIO.

DEUS, qui beatum Siricium Confeſſorem, atque Pontificem, Eccleſiaſticæ Diſciplinæ propagatorem eximium effeciſti; da Eccleſiæ tuæ ejus inſtitutis proficere, & meritis adjuvari. Per Dominum noſtrum, &c.

CAPUT XI.

De Sacris Reliquiis.

QUamquam decreta Sacræ Congregationis Rituum, quæ retulimus tom.4. de Beatificat. & Canonizat. lib.4. part.2. cap.28., vetent Conceſſionem Officii, & Miſſæ ratione inſignis reliquiæ, aut integri corporis, niſi corpus, & inſignis reliquia ſit alicujus Sancti deſcripti in Martyrologio Romano, & niſi de ejus identitate conſtet, itaut eorumdem decretorum vi excludatur conceſſio Officii, & Miſſæ ex titulo corporis, aut inſignis reliquiæ Sancti ſive baptizati, ſive non deſcripti in Martyrologio Romano; Aliquando tamen ex peculiaribus quibuſdam circumſtantiis a prædicta regula Sacra Congregatio receſſit, uti patet ex ejuſdem decreto a Nobis relato loco ſuperius citato noſtri operis. Nos quoque ab eadem ſemel recedendum eſſe duximus. Cum enim corpus S. Amantii Martyris cum proprio nomine in Sacris Urbis cæmeteriis inventum, a Cardinali Paulutio Urbis Vicario dono datum fuiſſet Abbati, & Religioſis Congregationis Lateranenſis Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini diœceſis Paſſavienſis, conditumque in Monaſterii Eccleſia pio religionis cultu ab omnibus Chriſtifidelibus honoraretur, ad enixas Cardinalis Lambergh Paſſavienſis Epiſcopi preces, Nos per literas Apoſtolicas ſub titulo, & forma Brevis Officium, & Miſſam de Communi unius Martyris conceſſimus; quas ſubnectimus.

Dilecto Filio Noſtro Joſepho Dominico Tituli Sancti Petri in Monte Aureo Presbytero S. R. E. Cardinali Lambergh nuncupato, ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica Eccleſiæ Paſſavienſis Præſuli.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili noſter, ſalutem &c. Quas dilectorum Filiorum Abbatis, & Religioſorum Congregationis Lateranenſis Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini iſtius diœceſis tuæ Paſſavienſis nomine demiſſas Nobis porrexiſti, preces eo gratiori Apoſtolicæ benignitatis ſtudio excepimus, quo ad mirabilem in ſanctis Martyribus laudandam omnipotentis Dei gloriam intenſiori pietatis ardore ſubnixas eſſe novimus. Itaque libenti animo, & Apoſtolica auctoritate per haſce noſtras in forma Brevis literas. quas ad te damus, concedimus, & indulgemus, quotannis Officium, & Miſſam de Communi unius Martyris dumtaxat ſub ritu duplicis majoris ab iiſdem Abbate, & Religioſis in Monaſterio, ſeu Conventu S. Nicolai nuncupato, prope iſtam civitatem Paſſavienſem ſito, pro tempore exiſtentibus tantummodo in perpetuo recitari, & celebrari eo die, quo per te ſemel aſſignando agetur feſtum S. Amantii Martyris, cujus ſacrum corpus in hujus almæ Urbis noſtræ ſacris cœmeteriis cum proprio nomine inventum, & a bonæ memoriæ Fabricio Cardinali Paulutio, dum vixit, ejuſdem Urbis Vicario, alias dono datum, in ipſius Monaſterii, ſeu Conventus S. Nicolai Eccleſia conditum haberi aſſeris, & præcipuo, pioque religionis cultu honorari. Fore autem in Domino confidimus, ut hoc Apoſtolicæ Indulgentiæ argumentum tibi quidem ſit clariori ad propenſam in te voluntatem noſtram amplius cognoſcendam teſtimonio, illis vero vehementiori ad majores in religioſæ vitæ, & regularis diſciplinæ obſervantia progreſſus faciendos incitamento. Interea Apoſtolicam benedictionem, quam iiſdem Abbati, & Religioſis per te quoque impertiri volumus, tibi, dilecte Fili noſter, peramanter elargimur. Datum Romæ &c. die 21. menſis Julii 1741.

CUM poſt approbatas virtutes, & miracula Servorum Dei Camilli de Lellis, & Joſephi a Matre Dei ſolemnitas formalis Beatificationis immineret, exhibitæ Nobis preces fuerunt pro corporum eorumdem tranſlatione, & elevatione, ſeu collocatione in decentiori, & nobiliori loco venerationi Fidelium expoſito. Precibus annuimus, Literaſque Apoſtolicas in forma Brevis dedimus Ludovico Valenti Fidei Promotori, quas ſubjungimus.

Pro

Pro elevatione Corporis
VEN. SERVI DEI CAMILLI DE LELLIS
Fundatoris Patrum Miniſtrantium Infirmis :
Dilecto Filio Magiſtro Ludovico Valenti in utraque Signatura
Noſtro Referendario, ac Fidei Promotori.
BENEDICTUS PAPA XIV.
Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

DE Congregationis Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſacris Ritibus præpoſitæ conſilio, & aſſenſu, ut Servus Dei Camillus de Lellis Fundator Clericorum Regularium Miniſtrantium infirmis in poſterum Beati nomine nuncupetur, ejuſque corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Proceſſionibus circumferendæ) exponantur, & alias prout in aliis noſtris in ſimili forma Brevis literis deſuper expediendis uberius continebitur, quamprimum auctoritate Apoſtolica indulgere intendentes, ac cupientes, ut ejuſdem ſervi Dei corpus ex tumulo in Eccleſia ſub invocatione S. Mariæ Magdalenæ de Urbe ejuſdem Congregationis Miniſtrantium Infirmis ſito, in quo conditum reperitur, elevatum in decentiorem, nobilioremque locum transferatur, ac collocetur, ad quem accedentes Chriſtifideles venerentur; necnon ut ea omnia, quæ in hujuſmodi elevationibus ſervari ſolent, exacte ſerventur: Tibi, qui Promotoris Fidei munus, quod Nos, dum in minoribus eſſemus, præſtitimus, tanta cum ſapientia, integritate, pietate, zelo, ac ſedulitate obire pergis, per præſentes committimus, & mandamus, ut te ipſum ad locum, in quo poſitum eſt ejuſdem Servi Dei Corpus, conferas, & clauſis januis, & quibuſcumque aliis (præter publicum Notarium Acta omnia per te conficienda rogaturum, nec non dilectos Filios modernos Præpoſitum Generalem, Procuratorem Generalem, ac Aſſiſtentes, & Poſtulatorem cauſæ dicti Servi Dei in eadem Congregatione ſacrorum rituum, atque eos miniſtros, ſeu foſſores, quos ad hujuſmodi miniſterium, & opus neceſſarios eſſe duxeris, tantum, nec omnino alios) ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna ipſo facto abſque alia declaratione incurrenda, a qua nemo, niſi a Nobis, ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente abſolutionis beneficium, præterquam in mortis articulo conſtitutus, obtinere queat, & ipſo facto ab omnibus cujuſcumque ſtatus, dignitatis, conditionis, auctoritatis, præeminentiæ, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ prædictæ Cardinalibus, ſtatim incurrenda, aliiſque ad noſtrum arbitrium imponendis pœnis, & cenſuris, tumulum, in quo Corpus dicti Servi Dei jacet, per antedictos miniſtros effodi,

arcamque, ſeu loculum, in quo conditur, reſerari facias, nec non omnia, & ſingula accuratiſſime inſpicias, quæ ad authenticitatem ejuſdem corporis firmandam appoſita fuiſſe, memoria traditum eſt, ac præſertim ſigna, aliaque hujuſmodi recognoſcas, ceteraque ſcruteris, quæ pro tua hac in re ſingulari peritia duxeris notanda. Præterea tibi committimus, & mandamus, ut ſingulis antedictis, quos ſolos tecum dumtaxat, ut præmittitur, intereſſe ſtatuimus, ſub ſuſpenſionis, Interdicti, & excommunicationis latæ ſententiæ, aliiſque pœnis, & cenſuris, Nobis, ut præfertur, reſervatis denunties, & inhibeas, ne quilibet eorum Nobis inſciis, & inconſultis, quidpiam, vel minimam Corporis partem dicti Servi Dei auferre, detrahere, ac ſecum aſportare audeant. Poſtquam vero hæc omnia præſtiteris, idem Corpus in aliqua arca, ſeu loculo recondas, tuo in cera hiſpanica ſigno munias, & in aliquo decentiori loco diligentiſſime, ac tutiſſime cuſtodiendum cures, donec opportuno tempore debitis cum honore, & cautelis in eo loco, in quo in futurum ſervandum, colendumque erit, collocetur. Ea propter tibi omnes, & ſingulas ſuper negotio hujuſmodi, ea qua decet & opus eſt, fide ac diligentia perficiendo, neceſſarias, & opportunas facultates auctoritate Apoſtolica tenore præſentium tribuimus, & impertimur: Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 5. Martii 1742. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Alias ſimiles literas dedimus die 17. *Julii* 1748. *Pontificatus Noſtri anno Octavo pro elevatione Corporis V. Ser. Dei Joſephi a Matre Dei Fundatoris Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.*

Cum pro identitate Corporis S. Joannis de Matha, quod Matriti colitur, aſſerenda, Nos in minoribus conſtituti, dum Promotoris Fidei munere fungeremur, plurimum adlaboraviſſemus, die 6. *Septembris anno* 1721. *a Sacra Rituum Congregatione decretum emanavit*; conſtare de identitate; *quod ab Innocentio* XIII. *Prædeceſſore noſtro approbatum fuit. Mox a Canonicis Baſilicæ Vaticanæ impetravimus, ut Fratres Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum Excalceatos nuncupatos ab omni obligatione liberarent prædicta oſſa S. Joannis Romam, unde in Hiſpanias translata fuerant, remittendi. Canonicorum conſenſus, Nobis adnitentibus, a Sacra Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die* 7. *Februarii anno* 1722. *cum clauſula de Apoſtolico beneplacito impetrando confirmatus fuit. Porro ad Summum Pontificatum evecti, Sarcophagum, ubi oſſa ejuſdem S. Joan. de Matha tumulata diu Romæ jacuerant*

euerant cum inſculpta epigraphe hoc indicante in Hiſpanias ad præfatos Religioſos miſimus, Noſtraſque in forma Brevis literas edidimus, in quibus prædicta omnia recenſerentur, & Apoſtolica auctoritate confirmarentur. Eaſdem ſubjicimus.

Dilecto Filio Michaeli a S. Joſepho Miniſtro Generali Fratrum Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Excalceatorum nuncupatorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte fili ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

MInime dubitamus, quin memoria retineas, quidquid a Nobis alias dum Tu quidem Officium Procuratoris Generalis inclyti Ordinis tui in hac Alma Urbe noſtra obires, Nos vero in minoribus conſtituti, Promotoris Fidei munus gereremus, præſtitum fuerit, ut debitus Sacris exuviis S. Joannis de Matha ejuſdem tui Ordinis Fundatoris cultus reſtitueretur. Illius namque Corpus in arca marmorea, ſeu ſarcophago in Eccleſia ſub invocatione S. Thomæ Apoſtoli in Formis dicta in MonteCœlio ejuſdem almæ urbis Noſtræ, quæ ad dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Baſilicæ Principis Apoſtolorum S. Petri in Vaticano ſpectat; etſi ab initio conditum; tamen anno milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo quinto, inde in Hiſpanias translatum apud Nuntium hujus Apoſtolicæ Sedis in Hiſpaniis tunc temporis commorantem depoſitum fuit: quod deinde anno MDCLXXXVI. cl. mem. Marcellus Cardinalis Duratius apud Hiſpaniarum Regem Catholicum Apoſtolicus itidem Nuntius Miniſtro Generali, & Diffinitorio laudati Ordinis ea tradidit conditione, ut ſub altari Capellæ in Cella Venerabilis Fratris Thomæ de Virgine Matriti erectæ collocaretur. Mota autem in Congregatione Venerabilium Fratrum S. R. E. Cardinalium Sacris ritibus Præpoſitorum tam anno MDCXV. controverſia quoad Identitatem Oſſium Corporis S. Joannis de Matha, quæ Romæ primum, poſtmodum Matriti aſſervari aſſerebatur, ipſa Congregatio reſpondit. *Non conſtare de Identitate*; iterum juſſu fel. rec. Clementis PP. XI. Prædeceſſoris noſtri poſtulato ſuper ipſa Identitate apud eamdem Congregationem Cardinalium edito, factum fuit, ut Nobis, dum partes Promotoris Fidei ageremus, per graviſſima rationum momenta in quarto Libro Operum noſtrorum de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 25. num. 8. typis impreſſa, adnitentibus, plena reſolutio, poſtquam laudatus Clemens XI. Prædeceſſor Noſter viam univerſæ carnis ingreſſus fuiſſet, die XIX. menſis Martii, prodiret die VI. menſis Septembris anno MDCCXXI. *Conſtare nimirum de Identitate*. Eapropter hujuſce reſolutionis decretum

Pont. alias de cultu S. Joannis de Matha ſollicitus fuit.

Olim Corpus dicti Sancti Romæ ſervabatur.

Deinde in Hiſpanias translatum Matriti repoſitum fuit.

De controverſia orta in Sac. Rituum Congregatione ſuper Identitate Corporis S. Joannis de Matha.

Ex ſententia Summi Pontificis, tunc Prom. Fidei, prodiit reſolutio affirmativa.

A s. m. Innocentio XIII. confirmata.

tum rec. mem. Innocentius PP. itidem Prædeceſſor noſter approbavit.

Deinde Pont. egit cum Capitulo Vaticano pro conſenſu, ne dictum Corpus Romam denuo transferretur.

Quoniam autem eodem tempore, & Promotoris Fidei, & Secretarii Congregationis Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum muneribus fungentes, Canonicatu etiam in eadem Baſilica Vaticana fruebamur, ita cum Collegis Noſtris egimus, ut benigne Noſtris votis aſſentientes, ipſos Fratres ſæpedicti Ordinis tui ab omni penitus liberarent onere, & obligatione, Oſſa S. Joannis ex Hiſpaniis, ubi cuſtodiebantur, Romam, unde tranſlata fuerant, iterum remittendi. Nec minorem ſane adhibuimus operam, ut conſenſus hujuſmodi a Capitulo Vaticano præſtitus ab eadem Congregratione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die ſeptima menſis Februarii anno MDCCXXII. Nobis Secretarii miniſterium ſuſtinentibus cum clauſula de Apoſtolico beneplacito impetrando, approbaretur.

Laudes Ordinis Ss. Trinitatis, & erga illum Pont. benevolentia.

Porro ad ſupremum Sacroſancti Apoſtolatus Apicem quamvis immerentes per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam evecti, ubi opportuna ſeſe dedit occaſio, quemadmodum rebus ipſis expertus es, nullam paſſi ſumus elabi opportunitatem, quam arripientes, Ordinem, cui tanta cum nominis tui, & regularis diſciplinæ laude Miniſter Generalis modo præes, de Catholica Religione, & æterna Chriſtifidelium ſalute benemereri pergentem, præclaris Apoſtolicæ Noſtræ benignitatis, auctoritatiſque argumentis non cumulaverimus. Verum ut Tibi, Dilecte Fili, tuiſque Religioſis Alumnis magis, magiſque pateat, quanta Vos paterna caritate complectamur, quantaque veneratione S. Joannem de Matha Fundatorem dicti Ordinis proſequamur; memores, quod in memorata Eccleſia Sancti Thomæ in Formis, poſt Altare Majus, in parvo Sacrario, adhuc vacua reperiretur Urna Marmorea, ſive Sarcophagum, ubi Oſſa ejuſdem Sancti Joannis de Matha tumulata diu jacuerant; una cum inſculpta epigraphe hoc indicante, illa, ſeu illud Nobis a Capitulo, & Canonicis antedictæ Baſilicæ Vaticanæ dono dari poſtulavimus: Nec alia certe ratione, quam ut nos quidem illud monumentum pari donationis titulo Tibi elargiremur, Tu vero in Hiſpanias tranſmittendum, & tuis Religioſis alumnis Matriti commorantibus tradendum curares; hi demum ea, qua decet, veneratione inibi cuſtoditum tenerent. Æquum enim Nobis viſum eſt, ut ubi Oſſa S. Joannis in præſentia requieſcunt, ibi & priſtinum eorumdem Sacrorum Oſſium Sarcophagum cum inſcriptione, in perenne veritatis argumentum conſtitueretur.

Ob quam Pont. veterem urnam, in qua corpus dicti Sancti Romæ ſervabatur, Miniſtro Generali donat.

Ut inibi ejus Oſſa reponantur.

Ceterum fuſius per haſce Noſtras in forma Brevis literas non tam

tam Te, quippe qui omnium hac in re geſtorum conſcius es, atque patticeps, quam modernos, ac futuros Ordinis tui Religioſos Alumnos monitos voluimus, ut non ſolum quidquid hactenus actum geſtumque fuerit, futuris temporibus perſpectum, verum Apoſtolica etiam auctoritate per eaſdem Noſtras literas, tamquam authentica documenta, confirmatum haberent. Interim ad Te, tuoſque Fratres potiſſimum pertinet, ut tam pretioſo munere gaudentes, aſſiduis Nos apud Deum veſtrarum obſecrationum ſuffragiis commendetis, dum Nos cœleſtis præſidii auſpicem, & ſtudioſæ noſtræ ad Vobis, quoad integrum eſt, gratificandum voluntatis pignus eſſe cupimus Apoſtolicam Benedictionem, quam Tibi, dilecte Fili, iiſdemque Religioſis Alumnis tuis peramanter impertimur. Præſentium Literarum auctoritate omnia præmiſſa firmantur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die tertia Februarii MDCCXLIX. Pontificatus Noſtri Anno Nono, Dat. Pont. Anno IX. die 3. Februarii 1749.

Cajetanus Amatus,

CAP. XII.

Nonnulla Miſcellanea ad Materiam Sacrorum Rituum aliquo modo pertinentia.

P*Lura hoc Pontificatus Noſtri tempore decreta edidimus, quæ ad ſacros Ritus revocari aliqua ratione poſſunt. Univerſa hoc capite complectemur, ea tamen prætermittentes, quæ ſuperioribus noſtri Operis tomis inſerta reperiuntur. Sic duplicem omittimus Conſtitutionem, quarum altera die 29. Auguſti 1744. prærogativas aliquas Advocatis Conſiſtorialibus conceſſimus; altera die 7. Junii 1746. præcedentiam ſtatuimus, quæ ſervanda eſt inter Votantes Signaturæ Juſtitiæ, & Gratiæ in ſedendo, & voto ferendo. Prima enim inſerta eſt Tomo V. pag. 215. ſecunda eidem Tomo V. pag. 465. Omittimus etiam formulam dimittendi Epiſcopatum in locis Infidelium &c. quæ prodiit 11. Martii 1744., & legitur Tomo V. pag. 51. & decretum de S. Joanne a Cruce in Litaniis invocando editum 4. Septembris 1741. inſertumque Tomo IV. pag. 741. Omittimus tandem decretum de taxationibus, ac ſummis perſolvendis pro laborantibus in Cauſis Servorum Dei, editum die 14. Aprilis 1741. quod dabimus Tomo VII. pag. 238. His omiſſis, alia ſubdimus decreta ad Sacros Ritus quoquo modo pertinentia.*

De

De Cautelis præſtandis in conficiendis Proceſſibus ſuper fama ſanctitatis Servorum Dei. De prohibendis Imaginibus Spiritus Sancti ſub humana ſpecie depicti. De aliis ſuperſtitionibus non tolerandis.

Venerabili Fratri Joſeph Epiſcopo Auguſtano.
BENEDICTUS PAPA XIV.
Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Inquiſitiones peractæ ſuper vita, & moribus Sororis Creſcentiæ.

SOllicitudini noſtræ dudum relatum fuerat, in Civitate Imperiali Kauffbura, quam incolunt ſimul Orthodoxi, ac Lutheranæ profeſſionis Sectatores, vitam degere ſanctimonialem quamdam, Creſcentiam nomine, adeo ſanctitatis opinione celebratam, ut aſſiduus ad eam concurſus fieret hominum etiam virtute, & genere illuſtrium. Quapropter, multiplici experimento edocti, inanes aliquando affectatæ ſanctitatis larvas obtendi, atque etiam ab animarum Directoribus, ob ſuos peculiares fines, eoſque interdum minus rectos, deprædicari, & divulgari; datis ad Fraternitatem tuam Literis die 17. Maji ſuperioris Anni 1744., Diſcretioni tuæ commiſimus, ut in prædictæ Sororis Creſcentiæ vitam, & mores inquireres, deque illius agendi rationibus, ſive bonis, ſive malis, certiores Nos redderes.

§. 1. Quamvis autem ante Literarum noſtrarum adventum, eadem Soror Creſcentia extremum diem obiiſſet; ideoque expiraſſe dici poſſet noſtra Tibi directa commiſſio; attamen Fraternitas tua Paſtoralis vigilantiæ partes eſſe judicavit, graves quoſdam, atque prudentes Viros ad id ſubdelegare, ut in ejuſdem Defunctæ mores eam inquiſitionem explerent, quam, ipſa vivente, fieri cupiebamus.

§. 2. Hujus itaque inquiſitionis acta, aliaque ad rem pertinentia, una cum Epiſtola tua ſcripta die 24. Maji proxime elapſi, ad Nos allata fuerunt; & Nos quidem Epiſtolam ipſam ſtatim legimus & perpendimus; ipſa vero acta, aliaque adnexa, Viris expertis tradidimus redigenda in ſummarium; quod deinde ſimul ac per tot alias, quibus diſtinemur, occupationes, & curas Nobis licuit, cum ipſis authenticis actis, & documentis conferre non prætermiſimus.

Ex Proceſſu nihil eruitur ſupra communem vitæ probitatem.

§. 3. In his omnibus equidem nihil offendimus, ex quo defuncta Soror Creſcentia de affectatæ ſanctitatis crimine argui poſſit. Verum ex ipſis Teſtium dictis (etiamſi integra fides iis adhiberetur, nec ulla juſta adeſſet ſuſpicio, eos ad favendum prædictæ Sorori præcedenter inſtructos fuiſſe,) illius quidem vitam ad normam probitatis

tatis exactam, & gravibus exemptam criminibus agnoſcere Nobis viſi ſumus; nullam tamen heroicam virtutem, nullum ſignum, ſive miraculum ab omnipotenti Deo, ipſius interceſſione, patratum deprehendiſſe, ingenue fatemur.

§. 4. Non ignotum Tibi eſſe Opus *de Canonizatione Sanctorum* a Nobis conſcriptum, ex Fraternitatis tuæ Literis intelleximus. In quo Opere elaborando, poſtquam ultra viginti annos in munere Promotoris Fidei verſati fuimus, qualemcumque operam Noſtram conferre opportunum duximus; non ut doctrinæ laudem, ac nominis celebritatem conſequeremur; ſed ut certam, ac tutam methodum traderemus dirigendi ſeriem Cauſarum Beatificationis, & Canonizationis, quæ ob varias opiniones Scriptorum, qui in negociis Congregationis Sacrorum Rituum non ſatis verſati fuerant, aliquo modo involuta, ac perturbata videbatur; atque omnium oculis pateret, quam caute, ac diligenter Apoſtolica Sedes in hujuſmodi Cauſarum examine ſe gereret. Idea Operis SSmi D.N. de Canonizatione Sanctorum.

§. 5. Inhærendo itaque Regulis in eo Opere expoſitis, quæ non equidem a Nobis conditæ, aut primum excogitatæ, verum ex præfatæ Congregationis diſciplina collectæ, & in aliorum uſum productæ fuerunt, ſatis agnoviſſe poterit Fraternitas Tua; hujuſmodi Cauſis initium fieri a conficiendis Proceſſibus propria, & ordinaria auctoritate Epiſcoporum, ſive aliorum ordinariorum Præſulum. In his tamen minime properandum eſſe in demandanda confectione hujuſmodi Proceſſuum; ſed expectandum eſſe congruum temporis intervallum ab obitu illius Dei Servi, ſive Ancillæ, de cujus virtutum, aut miraculorum fama inquirendum ſibi eſſe duxerint; neque vero admovendam eſſe operi manum, niſi præceſſerit vera, & legitima fama virtutis heroicæ, aut miraculi ad illius Servi Dei interceſſionem, ſive invocationem, a Deo patrati; Nihil enim frequentius eſſe, quam poſt mortem alicujus fidelis Viri, aut Mulieris, magnam Sanctitatis, vel miraculorum opinionem in populo oriri, ac potiſſimum ſi ab aliquibus de induſtria rumor foveatur; quæ tamen opinio, niſi veritate innixa ſit, vel ipſo temporis lapſu langueſcere, & interire, vel etiamſi hominum artificiis aliquandiu ſuſtentari pergat, perſpicuis tandem Divinæ Sapientiæ conſiliis deſtrui, & confundi conſuevit. In conficiendis autem hujuſmodi Proceſſibus, præcipue conſiderandum eſſe extremum mortis articulum; in quo niſi aliquid illuſtre, & ſanctitate conſpicuum ſe obtulerit, reliquæ omnes inquiſitiones ſupervacaneæ remanent, Denique ubi a Defuncto, vel ipſo jubente, & probante, ab alio quolibet, aliquid ſcriptum fuerit; ne in præfatis concinnandis Proceſſibus inutiliter tempus, aurumque inſumatur; ante omnia ad trutinam revocanda eſſe hujuſmodi ſcripta, ac diligenter inveſtigandum, an aliquid contra Fi-

Caute procedendum in conficiendis Proceſſibus ſuper fama ſanctitatis.

Quid potiſſimum obſervari interſit.

Fidei veritatem, aut contra morum integritatem contineant, vel ullam peregrinæ doctrinæ novitatem a communi Eccleſiæ ſenſu, & conſuetudine alienam exhibeant.

De iiſdem Canticis.

§. 6. Porro Fraternitati tuæ in procuranda Proceſſus ad Nos tranſmiſſi compilatione, non id propoſitum fuiſſe putamus, ut Cauſam Beatificationis Sororis Creſcentiæ quandocumque promovendam inchoare volueris. Novimus, potiſſimum inquiſitionis peractæ ſcopum fuiſſe, ut de Monialis defunctæ moribus inſtructos Nos redderes, & an affectatæ ſanctitatis notam meruerit, Nos edoceres. Sed quoniam facile evenire poſſet, ut fervente adhuc plurium pio erga illam affectu, enixe a Te poſtularetur, ut conficiendis Proceſſibus initium fieret; idcirco non inopportunum duximus, præmiſſa omnia Tibi in memoriam revocare, tutioremque agendi rationem paucis innuere; quum neceſſarium omnino putemus, per aliquod temporis ſpatium inquiſitiones differri, atque interim obſervari, quo res evadat; an ullum appareat artificii, humanæque machinationis veſtigium; an denique requiſitæ conditiones adſint pro inchoandis Proceſſibus ad beatificationis judicium inſtruendum profuturis.

§. 7. Quod etiam in caſu, de quo agitur, magis expedire cenſemus; tum quia in collectis nuper plurium Virorum, atque mulierum teſtimoniis, ut ſupra diximus, nulla elucet heroicæ virtutis, aut miraculorum probatio, nec in obitu Sororis Creſcentiæ ſplendidum ullum ſanctimoniæ indicium apparet, tum quia complura hujus ſcripta ſuperſunt, quæ ante omnia opus eſt ad examen vocari. Quod ſi etiam compilationi Proceſſus Ordinarii, ad inchoandam Beatificationis Cauſam locus eſſet; neceſſarium plane videretur exactam Inſtructionem pro recta illius confectione, juxta ea, quæ in prædicto Opere Noſtro *De Canonizatione* conſcripſimus, hinc ad vos mittere; quum in prædicto Proceſſu Nobis oblato, noſtroque juſſu a peritiſſimis Viris diſcuſſo, animadverſum fuerit, Teſtes in eo inductos turmatim examinatos fuiſſe; nec prævium, ut par erat, jusjurandum præſtitiſſe; cumque non ita, ut oportebat, interrogati fuerint, generalia dumtaxat depoſuiſſe nihil de peculiaribus actionibus defunctæ Sororis enarrantes.

Imagines Spiritus Sancti ſub humana ſpecie diſſeminatæ.

§. 8. Atque hæc, Venerabilis Frater, ſatis eſſe poſſent, ad accuratam illam, quam de commiſſa tibi inquiſitione Nobis reddidiſti, rationem, nec ulterius progrederetur Epiſtola Noſtra, niſi alia quædam Literis tuis Nobis indicanda judicaſſes; inter quæ præcipuum locum obtinet, quod ſcribis, de publicatis, lateque diffuſis quibuſdam Imaginibus Spiritum Sanctum ſub ſpecioſi Juvenis forma referentibus, ſubſcriptis verbis: *Veni Sancte Spiritus*: de quibus

quibus Imaginibus utpote ſtatim undequaque ſparſis, atque multiplicatis duo potiſſimum inquirenda ſunt: primum, an Soror Creſcentia eas invenerit, vulgaverit, approbaverit; alterum, an (prætermiſſa indagine de earum auctore) hujuſmodi Iconum uſus, expreſſio, & veneratio, ſive intra Eccelſias, ſive extra illas admitti poſſit.

§. 9. Nos autem de prima quæſtione minime verba faciemus, eamque intactam relinquemus iis, quibus forſan de virtutibus Sororis Creſcentiæ quandocumque inquirendum eſſe contigerit; ſive agendum fuerit de permittenda introductione cauſæ ſuper ipſius Beatificatione, ſive introducta jam Cauſa, de ipſis virtutibus æſtimandis, & comprobandis.

§. 10. De altera vero quæſtione dicturi, primum omnium Apoſtolicum Fraternitatis tuæ zelum, quo hujuſmodi Imagines huc illuc ſparſas, & per Cœnobium, per Eccleſiam, per Chorum palam expoſitas, auferri, & removeri juſſiſti, laudamus, atque probamus: Te hortantes, imo etiam auctoritate, qua fungimur, Tibi mandantes, ut in ſuſcepto propoſito firmiter, conſtanterque perſeverans, nullo pacto permittas hujuſmodi Icones ulterius multiplicari; quaſcumque vero ullibi exiſtere compereris, eas omnes, & ſingulas de medio tollas; adhibitis iis auctoritatis ſimul, prudentiæque tuæ remediis, quibus optatum finem ſine turba, ac tumultu conſequi poſſe judicaveris. Epiſcopi prohibitio a Pontifice confirmatur.

§. 11. Neminem profecto latet, impium, atque ſacrilegum errorem fore, divinæque Naturæ injurioſum, ſi quis ſe putaret Deum Optimum Maximum, ſicuti in ſe eſt, coloribus exprimere poſſe. Quum enim illius Imago depingi, atque oculis ſubjici nequeat, niſi tamquam materialis alicujus ſubſtantiæ, corporea figura, & partibus præditæ: ſi quis has qualitates Divinæ Naturæ tribueret, is profecto in Anthropomorphitarum errorem incideret. Divina natura pingi non poteſt.

§. 12. Repræſentatur tamen Deus eo modo, eaque forma, quibus in Scripturis Sanctis legimus ipſum mortalibus apparere dignatum eſſe. Licet enim id ab Heterodoxis Scriptoribus improbe reprehendatur, inter quos Simonem Epiſcopium vidimus *ſuarum Inſtitutionum Theologicarum lib.4. ſect.2. cap.10.* aſſerentem non licere Deum pingere, ne ſub ea quidem forma, qua ſe hominibus videndum exhibuit; ex noſtris vero etiam, Durandus opinatus fuerit hujuſmodi Imaginum uſum minime expedire; & Joannes Heſſelius, Catholicus itidem Scriptor *Catechiſmi ſui lib.1.cap 65.*, huic opinioni favere videatur, dum ait innocuas quidem fore hujuſmodi picturas, ſi a doctis tantummodo Viris conſpici deberent; ſed quum ſapientium, & inſipientium oculis expoſitæ eſſe debeant, facile Imagines Dei juxta apparitiones in Scriptura relatas licitæ ſunt.

 cile

cile evenire poſſe, ut indoctis per eas male de Deo credendi occaſio præbeatur.

Auctoritates Theologorum.

§. 13. Nihilominus communiter Catholici Theologi aliter docent. Petavius *Theologicorum Dogmatum lib.* 15. *De incarnatione cap.* 14. *ut videre eſt ipſius Operum tomo VI.*, licitum eſſe demonſtrat, Deum ſub ea forma depingere, qua ipſum accepimus ſemetipſum conſpiciendum præbuiſſe: *Communi Catholicorum aſſenſu inveteravit opinio, nimirum ut eatenus figurari Deus poſſit, qua ſub externa aliqua ſpecie aſpectabilem ſe præbuit hominibus*. Molanus doctus auctor, *Hiſtoriæ ſacrarum Imaginum lib.* 2. *cap.* 3. hanc ipſam ſententiam confirmat: eamdemque quæſtionem duo alii clari nominis Theologi egregie illuſtrarunt, nimirum Suarez *in* 3. *part. D. Tomæ tom.* 1. *quæſt.* 25. *art.* 3. *diſput.* 54. *ſect.* 2. *pag.* 793. Valentia *tomo* IV. *ſuorum Operum pag.* 384. Quibus addendi ſunt duo S. R. E. Cardinales, Bellarminus, & Gotti, a Nobis alias citati in Opere Noſtro *De Canonizatione Sanctorum lib.* IV. *part.* 2. *cap.* 20. *num.* 2.

Concilii Tridentini, & Sedis Apoſt. decreta.

§. 14. Imagines Deum ita repræſentantes minime reprobat ſacra Tridentina Synodus *ſeſſ.* 25. *De invocatione, veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & ſacris Imaginibus*; ſed Epiſcopis mandat, ut Populos edoceant, per hujuſmodi picturas erudiri, & confirmari Gregem Chriſti *in articulis Fidei commemorandis, & aſſidue recolendis*. Si quis vero privatus hujuſmodi Imaginum uſum opinione ſua reprobare auſus eſt, Eccleſiaſtico judicio damnatus fuit, ut indicat propoſitio XV. inter damnatas a fel. rec. Prædeceſſore noſtro Alexandro Papa VIII. die 7. Decembris 1690., quæ ſic habet: *Dei Patris ſedentis ſimulacrum nefas eſt Chriſtiano in templo collocare*.

Ratio.

§. 15. Et profecto quum in Sac. Literis legatur, Deum ipſum ſub hac, aut illa forma hominibus ſe videndum exhibuiſſe, cur ſub eadem forma eumdem pingere non licebit? *Si ergo literæ legentibus permittuntur; cum tamen ſacræ Literæ in maxima veneratione habeantur, cur non etiam Imagines permittentur?* Verba ſunt Alphonſi de Caſtro *lib* 8. *adverſus Hæreſes*; quo etiam argumento ſtrenue uſus eſt Cardinalis de Richelieu in ſuo Tractatu: *De faciliori ratione reducendi eos, qui ſe ab Eccleſia ſegregarunt lib.* 3. *pag.* 439.

Spiritus Sanctus licite pingitur ſub ſpecie Columbæ.

§. 16. His poſitis principiis minime dubiis, facile patebit, qua ratione Imago Spiritus Sancti a Pictoribus efformari debeat, & quænam ipſius Imagines approbari debeant, aut reprobari. In Sanctis Evangeliis a BB. Matthæo, Marco, & Luca conſcriptis, ubi Baptiſmus enarratur, quem Dominus Noſter Jeſus Chriſtus a Joanne accipere voluit, legitur, apertum fuiſſe Cœlum, & Spiritum Sanctum corporali ſpecie, ſicut columbam, ſuper eum deſcendiſſe. Quod cur factum fuerit, mirifice explicat Dionyſius Alexandrinus in Epiſtola adverſus Paulum Samoſatenum, quæ extat in Collectione

Digitized by Google

ne Conciliorum Labbei *tom.* 1. *pag.* 867. ita: *Cur vero in ſpecie Columbæ Spiritus Sanctus deſcendit? ſcilicet ut nos doceret, qui miſit illum, quique eum, quem miſit, accepit. Sicut enim Noe dimiſit ex Arca Columbam, & ipſe illam recepit; ad eam ſimilitudinem intelligendum Nobis eſt, ipſius Chriſti eſſe Spiritum Sanctum coæternum, & quod erat ipſius, hoc dediſſe Nobis; dividens, & effundens ſuper omnem carnem credentium, quia Deus eſt, & Dominus, qui diviſit Nobis ſuum Sanguinem, & Spiritum.*

De natura Columbæ in Jordane viſæ, remiſſive.

§. 17. Non hic opus eſt in eam controverſiam ingredi, quæ inter eruditos Criticos agitur, ſuper illius Columbæ natura. De hac olim egimus in Noſtro Tractatu *De Feſtis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Editionis Patavinæ* §. LIV. qua editione abſoluta, recentiorem quamdam ſuper hoc argumento vidimus Diſſertationem inter *Diſcurſus Hiſtorico-Criticos ad illuſtrationem veteris, & novi Teſtamenti* Typis editos *Hagæ Comitum an.* 1737. *pag.* 148.

Antiquus in Eccleſia mos pingendi Spiritum ſanctum in ſpecie Columbæ.

§. 18. Quod autem ad præſentem quæſtionem attinet, quum Spiritus Sanctus in Columbæ ſpecie olim viſibiliter apparuerit; profeſto illius Imago ſub eadem ſpecie depingi debet. Qua in re vetus Eccleſiæ diſciplina noſtrorum temporum conſuetudini adſtipulatur. De ea ſiquidem teſtatur Sanctus Paulinus Epiſcopus Nolanus, qui, ſeculo Chriſti quinto ineunte, in epiſtola ad Severum, deſcribens Picturas in Baſilica Sancti Petri jam tunc exiſtentes, ita cecinit;

Pleno coruſcat Trinitas Myſterio:
Stat Chriſtus Agno, vox Patris Cœlo tonat,
Et per Columbam Spiritus Sanctus fluit.

In Conciliis aſſertus.

§. 19. Pariter Chriſti anno DXVIII. Antiocheni Clerici, & Monachi, in precibus Joanni Patriarchæ, & Synodo adverſus Severum congregatæ exhibitis, hæc habent, apud Labbeum *Conciliorum tomo* 5. *pag.* 159. *Columbas aureas, & argenteas in figuram Spiritus Sancti ſuper Divina Lavacra, & altaria expenſas, una cum aliis, ſibi appropriavit, dicens, non oportere in ſpecie Columbæ Spiritum Sanctum nominare:* Damnatus etiam fuit in Concilio Nicæno Secundo habito anno Domini DCCLXXXVII. Xenajas Catechumenus, quum auſus eſſet aſſerere, non licere Spiritum Sanctum ſub Columbæ forma repræſentare: *Inter cetera autem dicebat, & hoc eſſe pueriles animi factum, fingere in Columba Idolo ter adorabilem Spiritum Sanctum:* ut videre eſt in Collectione Conciliorum, Regia nuncupata, Pariſiis impreſſa anno 1644. *tomo* 18. *pag.* 458., & apud Cardinalem Baronium ad annum Chriſti 485.

Et Ex antiquis monumentis comprobatus.

§. 20. In Opere quoque Italica lingua ſcripto Philippi Bonarotæ Senatoris Florentini, quod inſcripſit, *Oſſervationes in antiqua vitrea vaſa*, ex Urbis Cœmeteriis effoſſa *pag.* 125. plures afferuntur Ima-

Digitized by Google

Imagines Spiritus Sancti, ſub Columbæ ſpecie in nobilibus ſacræ antiquitatis fragmentis expreſſæ. Cum vero recentiores ſectarii, Calvinus, Lutherus, Zuinglius, mox relatum Severi errorem renovare contenderint, neminem latet, quid de illorum deliriis Eccleſia judicaverit; quorum ampla refutatio videri poteſt apud Gretſerum in Tractatu *De Sacris Imaginibus cap. 9.* impreſſo *in tomo* 17. noviſſimæ Editionis ipſius Operum.

II. In figura Linguarum Ignis ſuper Apoſtolos deſcendentium.

§.21. Legitur inſuper in Sacris Novi Teſtamenti paginis, quod quum poſt Chriſti in Cœlum Aſcenſionem congregati eſſent Apoſtoli, & Diſcipuli, una cum Maria Matre Jeſu, ſolemni die Pentecoſtes *apparuerunt illis diſpertitæ linguæ, tanquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos eorum, & repleti ſunt omnes Spiritu Sancto*. De quo Myſterio fuſe egimus in prædicto Opere noſtro *De Feſtis Domini Noſtri Jeſu Chriſti §. 480. & ſequentibus*, Editionis Patavinæ; ubi *ſub §.492.* docuimus, licere Pictoribus, ad repræſentandum id, quod in ſolemniis Pentecoſtes ab Eccleſia recolitur, Apoſtolos pingere, alioſque cum iis in Cœnaculo congregatos, & flammulas ignis in linguarum figuram e Cœlo demiſſas, eorum omnium capitibus impluentes: quoniam in ſacra Apoſtolicorum Actuum Hiſtoria *cap.2.* refertur, Paraclitum Spiritum Sanctum hoc viſibili ſigno adventum ſuum ea occaſione hominibus manifeſtaſſe. Verum ſi quis extra hanc occaſionem eumdem Spiritum Sanctum pingere velit, non aliter ipſum quam ſub Columbæ forma poterit repræſentare; ut etiam recte monuit eruditus auctor Ayala in Tractatu, cui Titulus eſt *Pictor Chriſtianus*, ubi *lib.2. cap.3. num.7.* ſcribit: *cum vero Spiritus Sanctus depingendus venit, non alia ſpecie pingendus eſt, niſi illa, qua in Jordane nimirum apparuit, quamque docet divinus Textus his verbis: Et deſcendit Spiritus Sanctus corporali ſpecie ſicut Columba in ipſum*. In Catechiſmo autem auctoritate ſacri Concilii Tridentini edito, ſuper eo Decalogi Præcepto: *Non habebis Deos alienos coram me*: ubi agitur de pingendis Divinis Perſonis, hæc habentur: *Columbæ vero ſpecies, & linguæ tanquam ignis, in Evangelio, & Actis Apoſtolorum, quas Spiritus Sancti proprietates ſignificent, multo notius eſt, quam ut oporteat pluribus verbis explicari*.

Idque dumtaxat in repræſentatione Myſterii Pentecoſtes,

Imago Divinæ perſonæ præter formam ab ipſa aſſumptam, effingi nequit.

§.22. Quod ſi dicatur, minime reprobari, imo libenter admitti uſum pingendi Spiritum Sanctum in Columbæ ſpecie; verum id agi, ut præterea poſſit ſub ſpecioſi Juvenis, aut Viri forma repræſentari; Nos contra jure reſponderi poſſe contendimus, quod quum aliter non liceat Divinæ Perſonæ Imaginem humanis oculis intuendam exhibere, quam ſub ea forma, ſub qua in Scripturis Sanctis narratur eandem Perſonam ſe olim hominibus aſpectabilem præbuiſſe; ſequitur inde, non modo licitum eſſe Spiritum Sanctum, vel die Pentecoſtes in myſtica figura linguarum ignis ſuper Apoſtolos

Digitized by Google

los deſcendentium, vel alias in Columbæ ſpecie, depingere; propterea quod uterque ejuſdem pingendi modus in Divini Textus hiſtoria, & auctoritate fundantur; ſed hoc inſuper recte colligitur, minime licere, eumdem Spiritum Sanctum ſub Adoleſcentis, aut Viri ſpecie figurare; quum nullibi inveniatur in Divinis Scripturis ipſum ſub hujuſmodi forma hominibus apparuiſſe.

Imagines erroris occaſionem præbentes & inſolitæ, a Conc. Trid. vetantur.

§.23. Huic autem rationi addenda eſt auctoritas ſacroſanctæ Tridentinæ Synodi quæ *loco ſuperius citato*, prohibet fidelium oculis exhiberi *ullas falſi dogmatis Imagines, aut rudibus perículoſi erroris occaſionem præbentes*; & generaliter ullam inſolitam poni, aut ponendam curari Imaginem, tam in Eccleſiis, quam in aliis quibuſcumque locis, diſtricte vetat. Imago autem, de qua agimus, præterquam quod inſolita eſt, impium etiam, atque damnatum a Patribus errorem in animos intuentium revocare poſſet; eorum videlicet, qui aſſeruerunt, Divinam Spiritus Sancti Perſonam humanæ conditionis naturam aſſumpſiſſe, de quibus loquitur Sanctus Cyrillus Hieroſolymitanus *Catecheſi* XVI. *tomo* 4. *Bibliotheca Maxima SS. Patrum Lugduni impreſſa anno* 1677. *pag*.523., & S. Iſidorus Peluſiota *Lib*. I. *Epiſt* 243. ejuſdem Bibliothecæ *Tomo* VII. præter Notarum ad Concilium Conſtantinopolitanum I. in *Collectione Conciliorum Labbei tom*.2. *pag*.976.

Error, qui ex prædicta Imagina erui poſſe.

Objicitur exemplum Imaginis SS. Trinitatis ſub figura trium hominum æqualium, & ſimilium.

§.24. Equidem ex Epiſtola Fraternitatis Tuæ ſatis intelleximus, hujuſce argumenti vim ab iis quoque agnitam fuiſſe, qui de præſenti quæſtione apud te verba fecerunt, qui tamen eam ſe declinare poſſe putarunt, adductis exemplis quarumdam Imaginum Sanctiſſimæ Trinitatis, quibus ea ſub figura trium hominum æqualis, & undequaque ſimilis aſpectus repræſentatur. Id,quod alterius diſquiſitionis occaſionem Nobis aperit: ut ſcilicet examinemus, an liceat ſanctiſſimam Trinitatem coloribus pingere, &, quatenus id licitum ſit, quænam illius Imagines damnatæ ſint; quænam haud omnino reprobatæ, quænam demum approbatæ, & permiſſæ: denique an ex hujuſmodi Picturis ullum argumentum trahi poſſit, ut Imago Spiritus Sancti, de qua nunc agimus, vitio carere oſtendatur.

Licitum eſt pingere SS. Trinitatem.

§.25. Porro licere Sanctiſſimam Trinitatem coloribus pingere, communis eſt Theologorum opinio, quam copioſe propugnant Valdenſis, Molanus, Catharinus, Conradus Brunus, Nicolaus Sanderus, Franciſcus Turrianus, Suareſius, Vaſquez; quos ſequitur Theophilus Raynaudus in Libro, cui Titulus *Heteroclita Spiritualia Cœleſtium*, & *Infernorum pag*.23. inter ipſius Opera *Tomo* 15., ita ſcribens: *Ex uſu Eccleſiæ, & ex conſenſu potiorum Theologorum, fas eſt pingere Sanctiſſimam Trinitatem*, ubi etiam Durandum impugnat inter Scriptores Catholicos contra opinantem. Thuanus quidem

dem *lib.*18. refert Decretum quoddam, cujus Auctorem Eſpencæum fuiſſe aſſerit: *Ut Sancta Trinitatis Effigies, tamquam Sac.Scripturæ, Conciliis, & Veterum Patrum teſtimoniis prohibita tollatur:* ac reprehendit Decanum Collegii Theologici Pariſienſis, Nicolaum Malardum, eo quod hujuſmodi Decreto obſtitiſſet. Verum hac in re Thuani dicta refellit Gretſerus *in Thuano Pſeudo theologo pag.*57. *tom.*17. noviſſimæ editionis Ratiſponenſis Operum ejuſdem Gretſeri. Chriſtianus Lupus Vir non vulgaris eruditionis *in notis ad Canones ſeptimæ Synodi cap.*5., admittens piam conſuetudinem pingendi Sanctiſſimam Trinitatem, quærit, quo tempore eadem introducta fuerit, ſeque id reperire non potuiſſe ingenue fatetur; quod idem Nos quoque pari ſinceritate, profeſſi ſumus *lib.*4. *de Canoniz.Sanctor. p.*2. *cap.*20. *n.*3.

Non tamen ſub qualibet forma.

§.26. Illud tamen a Theologis Noſtris communiter traditur, minime permittendum eſſe Pictoribus, ut Sanctiſſimam Trinitatem qualibet forma pro ipſorum libito repræſentare audeant: quin adverſus eorum licentiam invehuntur Vaſquez *Tom.*1. *pag.*676., & Cardinalis Bellarminus *Controverſiarum tom.*2. *cap.*8. *de Imaginibus Sanctorum*: qui ſic ait: *Notandum non debere ejuſmodi Imagines multiplicari, nec tolerandum eſſe, quòd Pictores audeant ex capite ſuo confingere Imagines Trinitatis: ut cum pingunt unum hominem cum tribus faciebus, vel unum hominem cum duobus Capitibus, & in medio eorum Columbam: iſta enim monſtra quædam videntur. & magis offendunt deformitate ſua, quam juvent ſimilitudine*; eademquè docet Sylvius *Tom* 4. *in tertiam partem Divi Thomæ quæſt.*25. *art.*3. *quæſt.*2. *pag.*111. *editionis Antuerpiæ anni* 1714.

Non in utero B.Virginis.

§.27. Inter reprobatas Imagines Sanctiſſimæ Trinitatis ea procul dubio recenſenda eſt, quam pluribus inſectatur Joannes Gerſon *Tom.*3. *ipſius Operum Antuerpiæ editorum anno* 1706. quamque narrat ſe vidiſſe in quadam Domo Regularium; ubi nimirum repræſentabatur Deipara Virgo Trinitatem ipſam in utero gerens, quaſi vero tota Trinitas humanam carnem ex Virgine aſſumpſiſſet. Addit vero Molanus *Hiſtoriæ Sacrarum Imaginum lib.*2. *cap.*4. ſe numquam ſatis intellexiſſe, id quod apud Gerſonem legerat, donec hujuſcemodi Sanctæ Trinitatis Imagines in Belgio pluribus locis expoſitas conſpexerit; quas quidem ſe quoque damnare, & reprobare profitetur.

Non ſub figura hominis tricipitis.

§.28. Humani corporis figuram tribus capitibus inſtructam, tamquam Imaginem Sanctiſſimæ Trinitati repræſentandæ aptam, tueri quodammodo conatur Valentia *Tom.II. ipſius Operum pag.* 389. Verum ſuper hujuſmodi Imaginibus ſolemne Judicium fel. record. Urbani Papæ VIII. Prædeceſſoris Noſtri prodiiſſe referunt, Macri in *Vocabulario Eccleſiaſtico*, verbo, *Icona*, & Epiſcopus Sarnellus *Epiſtola-*

*ſtolarum Eccleſiaſticarum Tom.IV. Epiſt.*13., qui teſtantur prædictum Urbanum comburi juſſiſſe Picturas quaſdam, Sanctiſſimam Trinitatem exhibentes ſub ſpecie hominis triplici facie inſtructi; idque factum fuiſſe *die* 11.*Auguſti anno* 1628. Sed & longe ante ipſius Urbani, & Bellarmini ſupra laudati tempora, S. Antoninus *in ſumma Theologica part.*3. *tit.* 8. *cap.* 4. §.11., ita ſcriptum reliquit. *Reprehenſibiles etiam ſunt*, Pictores videlicet, *cum pingunt ea, quæ ſunt contra Fidem; cum faciunt Trinitatis Imaginem unam perſonam cum tribus capitibus, quod monſtrum eſt in rerum natura.*

An ſub figura trium hominum æqualium & ſimilium, diſputatur.

§.29. Sequitur, ut videamus, quid ſentiendum ſit de Imagine Sanctiſſimam Trinitatem exhibente in Tribus Perſonis, ſtatura, ætate, omnibuſque aliis lineamentis omnino æqualibus. Thomas Valdenſis ſuorum *Operum Tomo* III. *Tit.* 19. *de Sacramentalibus cap.* 151. hujuſmodi Picturam approbare non dubitat. Nec diſſentit Molanus *Hiſtoria Sacrarum Imaginum lib.*1. *cap.*3. Verum Ayla in aliam abire videtur ſententiam, in præcitato opere *Pictor Chriſtianus lib.*2. *cap.*3. *num.*8. de ea Imagine ſic loquens: *Aliam alicubi conſpeximus pingendæ Sanctiſſimæ Trinitatis rationem, hanc ſcilicet: Depingebantur in tabula tres Viri perquam ſimilibus faciebus, æquali prorſus ſtatura, & æqualibus, atque ommino ſimilibus coloribus, veſtibus, ac lineamentis. Non quidem hoc tam abſurde; ſed tamen non omnino recte: etſi enim hac ratione ſervetur repræſentatio æqualitatis, & coæternitatis Divinarum Perſonarum, deficit tamen character, & notio, ut ita loquamur, Divinæ Perſonæ; prætetquam quod in his rebus, quæ ſunt dignitate ſua graviſſimæ, vitanda, & fugienda eſt omnis, & quæcumque novitas.*

Argumentum pro affirmativa ex tribus Angelis Abrahamo viſis.

§.30. Ut autem variarum hujuſmodi opinionum fundamenta paullo accuratius exploremus, innititur ſententia Valdenſis apparitioni Abrahamo factæ, quæ *Geneſ. cap.*16. refertur his verbis: *Apparuit ei Dominus in Convalle Mambræ ſedenti in oſtio Tabernaculi ſui, in ipſo fervore diei*; ſtatimque ſubjicitur; *Cumque elevaſſet oculos, apparuerunt ei tres Viri ſtantes prope eum, quos cum vidiſſet, cucurrit in occurſum eorum de oſtio Tabernaculi, & adoravit in terram:* Poſt quæ animadvertere licet, quod Abraham unum tantummodo alloquitur. *Et dixit: Domine, ſi inveni gratiam in oculis tuis, ne tranſeas ſervum tuum*; atque viciſſim unus dumtaxat Abrahamo reſpondet. *Dixit autem Dominus ad Abraham, &c.* In hac itaque apparitione S. Auguſtinus *lib.*11. *de Trinitate cap.*20. *tomo* 8. *pag.*784. *Editionis Monachorum Congregationis Sancti Mauri*, agnoſcit Sanctiſſimæ Trinitatis Imaginem: ita ſcribens. *Cum vero tres Viri ſunt, nec quiſquam in eis vel forma, vel ætate, vel poteſtate major ceteris dictus eſt, cur non hic accipiamus viſibiliter inſinuatam per creaturam viſibilem Trinitatis æqualitatem, atque in tribus Perſonis unam, eamdemque ſubſtantiam.*

Et ex Interpretatione S. Auguſtini, aliorumque.

tiam. Auguſtini opinionem amplexi ſunt Rupertus *Lib. V. Commentariorum in Geneſim cap.* 37., Suarez *de Angelis lib.* 6. *cap.* 20. *num.* 10. *& ſequentibus*, Cornelius a Lapide, & Du Hamel in idem *Cap.* XVIII. *Geneſeos*, aliique.

Hebræorum opinio diverſa.

§. 31. Sunt tamen, a quibus eadem S. Doctoris interpretatio non recipitur. Prætermiſſa ſiquidem Hebræorum opinione, qui putant tres illos Abrahamo viſos, non alios fuiſſe, quam Angelos Michaelem, Gabrielem, & Raphaelem, quorum primus, Dei partes gerens, venerit, ut inquireret in ſcelera Sodomæ, & juſtum in meritam Civitatem ſupplicium ſtatueret; at reliqui duo, juſſu prioris, Civitatem ipſam everterint, Lot vero liberaverint; uti narratur *ſequenti Capite ejuſdem Libri Geneſeos* XIX.; quam Hebræorum opinionem referentes Toſtatus, atque Tirinus, in eamdem propendere ſe oſtendunt; ut videre eſt in ipſorum Commentariis in præmiſſum Geneſis *Caput* XVII. Sane non pauci ex Sanctis Patribus exiſtimarunt, duos, ex tribus, qui tunc Abrahamo apparuerunt, Angelos extitiſſe, tertium vero fuiſſe Filium Dei; Secundam nimirum Sanctæ Trinitatis Perſonam: atque hanc ſententiam frequenti Expoſitorum calculo comprobatam, ab ipſa Eccleſia adoptatam fuiſſe putat Auguſtinus Calmet; idque deducit ex iis verbis, quæ licet non habeantur in Sacro Textu, in Divinis tamen Officiis leguntur, videlicet: *Tres vidit, & unum adoravit*: Videatur ipſe Calmet in præcitatum *Geneſis caput* XVIII., necnon *diſcurſus* XVII. *in idem caput* XVIII. *Geneſis*, inter *Diſcurſus Hiſtorico-Criticos Theologico Morales in Vetus, & Novum Teſtamentum*, Antuerpiæ editos *anno* 1736. *Tomo II.*

Alia ss. patrum interpretatio.

Imagines ss. Trinitatis tuto permittendæ.

§. 32. Imagines itaque Sanctiſſimæ Trinitatis communiter approbatæ, & tuto permittendæ, illæ ſunt, quæ vel perſonam Dei Patris exhibent in forma Viri ſenis, deſumpta ex *Dan. cap.* 7. *verſ.* 9. *Antiquus dierum ſedit*; in ejus autem ſinu Unigenitum ipſius Filium, Chriſtum videlicet Deum, & hominem; & inter utroſque Paraclitum Spiritum Sanctum in ſpecie Columbæ, vel duas Perſonas modico intervallo ſejunctas repræſentant, unam Senioris Viri, nimirum Patris, alteram Chriſti, medium autem inter ipſos Spiritum Sanctum, in Columba, ut præfertur, expreſſum: *Imagines ergo Trinitatis, quæ ab Eccleſia probantur, ſunt illæ, quæ Deum Patrem continent in forma hominis Senis, in cujus ſinu ſit Chriſtus, & inter utrumque Spiritus ſanctus in forma Columbæ; vel Imagines, in quibus ſeorſim Deus Pater in forma Hominis ſenis, & ſeorſim Chriſtus, ſed propinqui ambo, & inter utrumque Spiritus Sanctus in forma Columbæ efformentur*. Verba ſunt Cardinalis Capiſucchi, qui plures annos munere Magiſtri Sacri Palatii Apoſtolici laudabiliter functus fuit, *in Controverſiis Theologicis, Controv.* XVI. *de Cultu Sacrarum Imaginum §.* 11. *circa finem*.

finem. Similia peti poſſunt ex prædicto Opere Noſtro *de Canonizatione Sanctorum lib* 4. *part*. 2. *cap*. 20. *num*. 3. Et quamvis Molanus loquens de hac ratione repræſentandi Sanctiſſimam Trinitatem, ac præſertim, ubi Chriſtus in Sinu Patris, veluti mortuus, depingitur, dubitare videatur, an approbari poſſit, propterea quod Chriſtum mortuum nemini apparuiſſe legitur: attamen facile dignoſcitur, quam levis momenti ſit hujuſmodi difficultas. Licet enim Salvatoris noſtri mortui nullam apparitionem factam fuiſſe legamus; mortuus eſt tamen, & palam in conſpectu innumerabilis Populi expiravit. Cur igitur ea forma, qua olim Hieroſolymis a tot millibus hominum viſus eſt, depingi nequit etiam in ſinu Patris? aut cur ſub eadem ſpecie exponi nequit publicæ adorationi Fidelium? Quocirca facile Molani dubium reſolvitur, ut obſervat etiam laudatus Ayala, ſupradicto Libro, cui Titulus *Pictor Chriſtianus lib*. 2. *cap* 2. *num*. 12.

De imagine Chriſti mortui.

§. 33. His itaque præmiſsis, quoniam potiſsimum fundamentum pro ſuſtinenda imagine Spiritus Sancti ſub humana juvenis ſpecie, in uſu prædictarum Tabularum ſtatuitur, quæ Sanctiſsimam Trinitatem exhibent in tribus perſonis, ſtatura, vultu, & lineamentis æqualibus; harum vero Tabularum legitimus uſus deſumitur ex trium Virorum apparitione Abrahamo facta, de qua *Geneſis cap*. 18.; juvat nunc ita ratiocinari. Aut uſus pingendi Sanctiſſimam Trinitatem in tribus Perſonis undequaque ſimilibus canonicus eſt, & in Eccleſia pacifice receptus; ſicuti etiam ſententia de indicato Trinitatis Myſterio in tribus Viris, qui Abrahamo apparuerunt, ſatis tuta eſt, & ſolidis rationibus innixa; aut uſus hujuſmodi, ut nonnulli putant, canonicus non eſt, nec ab Eccleſia probatus; & relatæ pariter opinionis fundamenta nutant, ut aliqui ſuperius citati arbitrantur. Si nec canonicus eſt memoratæ Imaginis uſus, nec opinio de figurato in prædicta apparitione Trinitatis myſterio tuta eſt, nec ſolidis rationum momentis ſuffulta; nequaquam permitti poteſt, ut ſuper debilibus hiſce, infirmiſque fundamentis tamquam certum ſtabiliatur, quod licitum ſit ſub Viri, aut Juvenis ſpecie Spiritus Sancti Imaginem exhibere.

Effigies trium hominum ſimilium, ſi approbata non eſt, fruſtra allegatur.

§. 34. Quod ſi uſus pingendi Sanctiſſimam Trinitatem in tribus perſonis æqualibus, & ſimilibus, canonicus eſſet, legitimus, & ab Eccleſia probatus; atque etiam tutiſſima foret præfata opinio, quod apparitio trium Angelorum Abrahamo facta myſterium adorandæ Trinitatis ſignificaverit; nil aliud inferri poſſet, niſi prædictum Trinitatis repræſentandæ modum, hoc eſt pingendi tres Viros æquali ſpecie, & ſimili vultu, licitum eſſe, & tolerandum; nunquam vero ex iiſdem rite colligeretur, licere Spiritum Sanctum, ſeorſim a duabus aliis Perſonis humana facie, & ſub ſpecioſi Juve-

Et etiamſi toleranda ſit, non favet pictura, de qua hic agitur.

nis forma depictum exhibere, Nec enim apparitio Abrahamo facta unius Angeli fuit, ſed trium; nec ullibi in Sacris Literis narratur, Spiritum Sanctum in forma Viri, aut juvenis ſeorſim a duobus aliis, qui reliquas duas Trinitatis Perſonas repræſentarent, hominibus apparuiſſe. Singulas vero Sanctiſſimæ Triadis Perſonas non alio modo pingi poſſe, quam quo earum quælibet hominum ſe aſpectibus exhibuerit, jam ſupra a Nobis probatum eſt; Idemque in Catechiſmo Romano, *loco ſuperius citato*, his verbis traditur; *Nemo tamen propterea contra Religionem, Deique legem quidquam committi putet, cum Sanctiſſimæ Trinitatis aliqua perſona quibuſdam ſignis exprimitur, quæ tam in Veteri, quam in Novo Teſtamento apparuerunt.*

Quæ etiam tamquam inſolita, rejicienda eſt.

§.35. Denique Imago Spiritus Sancti, de qua eſt quæſtio, inſolita eſt, & inuſitata in Eccleſia; & conſequenter nullo modo recipienda; juxta mentem Sacræ Tridentinæ Synodi ſupra relatæ, & Conciliorum Provincialium poſt Tridentinum coactorum, quorum Decreta collegit Thiers in ſuo Tractatu *de Superſtitione tom.*1. *lib.*2. *cap.*1. *pag.*214.

De ratione rite pingendæ ss. Trinitatis.

§.36. Pingitur Imago Sanctiſſimæ Trinitatis, Patris, Filii, & Spiritus Sancti, repræſentando vel Patrem juxta Filium, vel Filium in ſinu Patris; ſimulque cum iis, Spiritum Sanctum in Columbæ forma, ut antea diximus. Pingitur & Pater ſolus, ſeorſim ab aliis Perſonis, quoniam vocem Domini Dei deambulantis in Paradiſo audivit Adam, *Geneſis cap.*III., innixus myſticæ ſcalæ, viſus eſt Jacob, *Geneſis* XXVIII. 13., Moyſi quoque miro modo conſpiciendum ſe præbuit, *Exod.* XXXIII.23. tum etiam Iſaiæ, tamquam Rex in Solio ſedens, *Iſaiæ* VI.1., & Danieli, veluti ſenex albo veſtimento amictus, *Dan.* VII. 9. Pingitur etiam æternus Filius ſeorſim a Patre, & Spiritu Sancto, quoniam is homo factus, in diebus carnis ſuæ cum hominibus converſatus eſt, atque etiam poſtquam a mortuis reſurrexit, non ſemel Apoſtolis, aliiſque manifeſtus apparuit. Repræſentatur idem Cruci, quam pro Nobis pertulit, affixus, quam quidem Crucifixi Effigiem nec impius Lutherus e medio tolli poſſe putavit; & Eliſabetha Angliæ Regina nuncupata, Henrici VIII., & Annæ Bolenæ Filia, licet Sac. Imaginibus bellum indixerit, eam tamen in Regio ſuo Oratorio retinere voluit: ut videre eſt apud Boſſuetum Meldenſium quondam Epiſcopum *tom.* 2. *ipſius Operum, Gallico Auctoris Idiomate Venetiis editarum anno* 1738. *pag.*137. *& pag.*460. Pingi quoque conſuevit forma Agni; atque huic Imagini fundamentum præbet Prophetia Iſaiæ, Teſtimonium Baptiſtæ, Evangeliſtarum dicta, Apocalypſis Joannis Apoſtoli, & Epiſtola prima Beati Petri, quapropter eamdem Salvatoris Noſtri Imaginem approbat Hadrianus

Tam perſona æterni Patris.

Item Filii.

Pon-

Pontifex in Epiſtola ad Taraſium conſcripta, quæ lecta eſt in Synodo ſeptima, *Actione* II.; & vetuſtiſſima occurrunt hujuſmodi picturarum exempla in Sacris Cœmeteriis, & in Baſilicis hujus Noſtræ Romanæ Urbis expreſſa. Pingitur denique Spiritus Sanctus, vel tamquam de Cœlo deſcendens die Pentecoſtes in figura linguarum ignis, vel alias in Colvmbæ ſpecie, ſeorſim pariter ab aliis Divinis Perſonis; quia ſub his figuris factæ ſunt ejuſdem apparitiones, quarum ſcriptura meminit; Nuſquam vero invenire eſt in Sacris Literis, Tertiam Perſonam abſque aliarum conſortio, in ſimilitudinem Viri, aut Juvenis apparuiſſe. Quapropter argumenti ſuperius expoſiti vis immota manet; nimirum quod etiamſi per tres Angelos Abrahamo viſos Divina Trinitas repræſentata fuerit, non ideo tamen Spiritus Sanctus ſeorſim a duabus aliis Perſonis, humana ſpecie, ſeu Viri, ſeu Juvenis, depingi poteſt.

Et Spiritus ſancti.

Suadetur Epiſcopo conſtantia in propoſito, cum exhibitione pontificiæ Auctoritatis &c.

§.37. Atque hæc privatis Noſtris ſtudiis colligere, & paucis illis ſubciſivis horis, quæ Nobis ab ingruentibus undique negociis publicis vix ſuperſunt, ut peculiarem Bibliothecam noſtram ingredi poſſimus, præſentibus ad Fraternitatem tuam Literis complecti voluimus; ut initam abs te rationem prohibendi prædictas Imagines Spiritus Sancti, eorumque uſum, & curſum intercipiendi, comprobaremus. Neque porro dubitamus, quin, pro magna laudis exiſtimatione, quam tibi peperit egregia tua Apoſtolici muneris adminiſtratio, & pro ea rationum gravitate, cui innititur hujuſmodi Imaginum prohibitio, debita mandatis tuis obedientia ab omnibus exhibeatur. Verum ubi, inſtigante humanis generis hoſte contrarium eveniret, tuum erit de omnibus Nos certiores facere; Nos etenim miniſterii Noſtri partes eſſe reputabimus, Apoſtolicam, qua Deo volente fungimur, auctoritatem interponere, ut & refractarii meritis pœnis afficiantur, & pravæ conſuetudines adverſus Eccleſiæ inſtituta, ac diſciplinam invectæ, penitus eliminentur.

De aliis ſuperſtitionibus divulgatis.

§.38. Prætermittenda autem non ſunt alia quædam, quæ in eadem Epiſtola tua legimus: ſpargi nimirum, ac diſpenſari complures præfatæ Sororis Creſcentiæ effigies, necnon coronas precatorias, earumque grana, Cruces, Scapularia, oleum, pulverem, Aquam, Manus denique, vel pictas, vel ex ſigno effictas, cum pollice inter indicem, & medium inſerto; exiſtimantibus pleriſque de vulgo, prædictas Cruces, & Coronas a Deo benedictas, & Indulgentiis ditatas fuiſſe; earum vero Manuum ſimulacra ad fugandos Dæmones plurimum valere; cum aliis hujuſmodi nugis, quæ ab iis diſſeminantur, qui venditandis hujus generis ſuperſtitionibus temporalia ſibi lucra comparare ſtudent.

Prudentia Epiſcopi commendatur.

§.39. Et quidem ex eadem Epiſtola tua optime agnoſcimus, Tibi ſatis conſilii, & prudentiæ in temetipſo eſſe, ad rectum de hujuſmo-

juſmodi rebus judicium ferendum: nec aliud Nobis reliquum eſſe videtur, quam ut Fraternitatem tuam hortemur, ut quam ingreſſus es viam, inſiſtere pergas; inepta nimirum, quæ diximus, deliria non approbando; ſed fidem, auctoritatemque omnem iis derogando.

De indulgentiis falſo jactatis judicium S. Sedis.

§ 40. Ut tamen circa ſimilia Apoſtolicæ hujus Sedis ſenſum, atque judicium agnoſcas, conſilio, judicioque tuo per omnia conſentaneum; notum Tibi eſſe volumus, fuiſſe olim piam Dei Ancillam, nomine Joannam a Cruce, magna Sanctitatis fama illuſtrem, cujus vita conſcripta eſt ab Antonio Daca. Ferebatur in vulgus, quædam Coronarum precatoriarum grana, ipſius interceſſione a Jeſu Criſto benedicta fuiſſe, pluribuſque aucta Indulgentiis. Verum hujuſmodi Indulgentiæ ab hac Sancta Sede apocriphæ declaratæ fuerunt, quemadmodum videre eſt apud præcitatum Thiers *de Superſtitione tom.2. cap.12.*, qui etiam refert Decretum de iis prolatum anno 1678. a Congregatione S. R. E. Cardinalium Sacris Indulgentiis præpoſita, eodem *tom.2. cap.12. pag.17. & ſequentibus*; & ſignanter *pag.25.* Cumque introducta eſſet Cauſa de illius Ancillæ Dei Beatificatione, & ob ejuſdem præclara merita, eo uſque feliciter proceſſiſſet, ut jam ab Auditoribus Rotæ confecta eſſet ipſius Relatio juxta morem ea ætate vigentem; quum deinde eadem Cauſa poſt Decreta Urbani Papæ VIII. reaſſumenda eſſet, cito conſepulta remanſit, propter excitatas objectiones ex præfatis granis benedictis, & prætenſis Indulgentiis eiſdem adnexis deſumptas; ut oſtendit Pontificium Decretum anno 1664. editum, & a Nobis relatum in *Opere de Canonizatione Sanctorum lib.2. cap.36 num.18. Editionis Patavinæ*; præter ea, quæ in Regeſtis Congregationis Sacrorum Rituum adnotata reperiuntur, quæque eo loci in medium afferre opportunum non duximus.

Item de Imaginibus eorum, quorum cultus non eſt approbatus.

§.41. In eodem tamen Opere *lib.2. cap.8. num.3.* videre poteris Decretum Prædeceſſoris Noſtri Urbani Papæ V., prohibens diſtribui numiſmata in eorum honorem conflata, quibus ut Beati, aut Sancti cultus ab Apoſtolica Sede tributus antea non fuerit.

Naturalia remedia ad fugandos dæmones licita.

§.42. Demum quod attinet ad expulſionem Dæmonum a corporibus obſeſſis, inter plura remedia in eum finem ab Eccleſia recepta, quorum copioſam ſeriem exhibet diligens Scriptor Martinus del Rio *Diſquiſitionum Magicarum cap.2. ſect.3. quæſt.3.* locum profecto non habet incompoſitus ille, & parum verecundus geſtus, in præfatis manuum figuris expreſſus. Porro an Dæmones naturalium rerum virtute a Corporibus obſeſſis expelli queant, Nos etiam diſputavimus in ſæpecitato Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.4. par.1 cap.29. num.7.*; partemque negantem amplexi ſumus, cum majori Theologorum numero, quorum auctoritates ibi retulimus; quibuſ-

quibuſque addi poteſt Theophilus Rainaudus in libro inſcripto *Theologiá Naturalis*, *Tomo V. ipſius Operum pag.* 55., quem Librum videre Nobis Contigit, dum hanc ipſam Epiſtolam dictaremus.

Diſciplina Eccleſiæ in exorciſmis ſervanda.

§. 43. In exorcizandis energumenis, illud potiſſimum intereſt, ut ante omnia dignoſcatur, an revera obſeſſus ſit a dæmone is, qui talis eſſe affirmatur: ubi vero ita eſſe conſtiterit, eligatur ab Ordinario Sacerdos perſpectæ pietatis, vitæ integritatis, atque prudentiæ; hic autem ad expellendum dæmonem, non quidem picta, vel lignea manu, aliiſve ineptis hujuſmodi nugis utatur; ſed præſcriptas in Rituali Romano regulas adamuſſim ſervet. Magnus ille Mediolanenſis Antiſtes S. Carolus Borromæus, quum rectam exorcizandi rationem in Libro a ſe probato tradidiſſet, in quarta Diœceſana Synodo a ſe habita anno 1574. *Decreto* 18., prohibuit, ne quis, occaſione oblata, aliis quibuſcumque exorciſmis, precationibus, aut ritibus uteretur, quam quæ haberentur in prædicto libro; *cui nihil ab eo*, nimirum ab exorcizante, *addi*, *detrahi*, *ac ne mutari quidem fas ſit*. Poſtmodum vero a recol. mem. Paulo Papa V. Prædeceſſore Noſtro, anno Domini 1614., publicatum fuit Rituale Romanum, in quo adeſt peculiaris Titulus *de exorcizandis obſeſſis*. Ac fel. record. Prædeceſſor pariter Noſter Clemens Papa XI, in quadam Epiſtola Encyclica data die 21. *Junii* 1710. diſtricte mandavit, ut nemo exorcizans a norma in prædicto Rituali Romano præſcripta ulla ex parte diſcedere præſumat.

Collaudatur Epiſcopi cura in ſacris ſtudiis fovendis, & promovendis.

§. 44. Præclarum tandem Fraternitatis tuæ propoſitum, Nos ſatis pro merito commendare, & collaudare non valemus; quod ſcilicet ſcribis, operam Te daturum, ut in Clero regimini tuo commiſſo, una cum Religionis, ac pietatis cultu, Sacrarum Literarum ſtudia conſerventur, atque in dies incrementum accipiant, additis ad Theologiam Scholaſticam, Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, & Canonicæ Juriſprudentiæ diſciplinis. Sane hoc tibi non exiguam in præſentia laudem, perennem vero in Eccleſiæ monumentis nomini tuo gloriam comparabit; quodque pluris eſt, ingens apud Paſtorum Principem meritorum pondus tibi acquiret. Nec illud prætereundum eſt, quod ſi Clerum ita inſtructum, ſanaque doctrina eruditum habueris, non ita facile te hujuſmodi moleſtiis vexari continget, quales nuper ex tuis Literis intelleximus, animum tuum veritati, & Eccleſiaſticæ Diſciplinæ integritati inhærentem fatigaſſe. Interea Fraternitatem tuam ſincero caritatis affectu conplectimur, ac Tibi, totique Gregi tibi concredito, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die prima Octobris MDCCXLV. Pontificatus Noſtri Anno Sexto. Dat. Die 1. Octob. 1745.

SUPER

Digitized by Google

SUPER CULTU SANCTI LUCÆ CASALII.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Meſſanen.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Adducitur cauſa moræ in reſpondendo.

JAMPRIDEM epiſtola eſt reddita Nobis tua IV. Idus quintiles ſuperioris anni conſcripta, cui nunc dumtaxat licuit reſpondere, propter graviſſimas Eccleſiæ res, quibus undequaque ſumus occupatiſſimi. Non enim, de qua ſcribis, materia Nos deterruit, quippe qui adhuc in minoribus cum verſaremur, octo ſupra viginti annorum ſpatio ejuſmodi de rerum genere pertractavimus, nunc Advocati Perſonam in Sacræ Conſiſtorialis Aulæ muneribus ſuſtinentes, nunc graviſſimum Fidei Promotoris officium exercentes; ampliſſimo demum Purpuræ ornamento, & Bononienſis Eccleſiæ Inſulis illuſtrati quatuor volumina in lucem edidimus, quæ benigna omnium voluntate excepta ſunt, quorum ſi nullum in Siciliam exemplum pervenit (quod vix credibile exiſtimamus) iſthuc facile tranſmitti poteſt.

Compendium Epiſtolæ, cui reſpondetur, cultum nimirum Sancti Lucæ non eſſe modificandum nec ampliandum.

2. Res porro, de qua epiſtola agit tua, ad cultum S. Lucæ Caſalio tribuendum attinet, de quo Nicoſiæ diſſenſio eſt, cum illum alii delendum, alii contra amplificandum cenſeant; ideoque enixe id expetunt, ut Officium proprium concedatur, & Civitatis patrocinium, quod eidem S. Caſalio jampridem collatum fuit, auctoritate Apoſtolica confirmetur. At ſententiam ut noſtram libere proferamus, ingenue fatemur; utramque partem in errore verſari: nec enim S. Lucæ Caſalio Cultus omnino negandus, nec augendus, aut lectionibus propriis, aut patrocinii confirmatione.

In Oppido Nicoſiæ variis actibus Sanctus Lucas honoratur.

3. Anno 1575. Nicoſiæ Civitas cum peſte teterrima laboraret, Senatus, Populique conſilio ſancitum fuit, ut ſacra ædes S. Lucæ Caſalio conderetur: Item anno 1586. decretum eſt, ut gratia a Summo Pontifice imploraretur, unde liceret eo plane ſolemni ritu, quo celebritates ex præcepto ſolent, dies feſtos colere Sanctorum Joſephi, Coſmæ, & Damiani, tum Franciſci de Paula, & Lucæ Caſalii: deinceps anno 1589. ſtatutus eſt locus, ubi prædictum Templum ædificaretur, quod tamen poſtea conditum non fuit, ne nova ædes S. Joſephi Sacello obeſſet. Publica quoque auctoritate latum fuit anno 1662., ut S. Lucæ celebritas expenſis publicis recoleretur: pecuniam vero ex ærario uſque ad annum 1744. depromptam fuiſſe conſtat. Demum cum ejuſdem S. Lucæ Corpus in Templo S. Philippi de Argyrio ſervaretur, cumque Cœnobii Abbas Commendatarius eſſet bo. me. Cardinalis Carolus Columna, Nicoſiæ Senatus enixe ab eo poſtulavit, ut inſignes aliquæ ſibi ejus Cor-

Corporis Reliquiæ concederentur, quo ſcilicet majori pompa, & religione ejuſdem dies feſtus celebraretur. Conceſſa petentibus perbenigne fuit Coſta, quæ conſuetis eſt ritibus, ac cœremoniis tum recognita, tum tradita, ac demum facultate a Prædeceſſore tuo Præſule Alvarez Meſſanæ Archiepiſcopo impetrata, die Dominico Auguſti tertio magna Populi frequentia per Civitatem translata fuit, cum icone ejuſdem S. Lucæ Caſalii; cujus in laudem aram quoque erectam ſcimus in oppido S. Michaelis.

Ex quibus evincitur ejus publicus cultus.

4. Quæ ſunt hactenus commemorata, publici ſane cultus, & quidem inveterati, teſtimonia, & argumenta eſſe nemo negaverit. Id enim prorſus a conſuetudine abhorret, ut publicis in conſiliis de Templo agatur illius in gloriam erigendo, qui non apud Populum venerationem habeat, & cultum publicum. Nec minus abſurdum eſſet, ſi non Reliquiæ modo expeterentur, ſed etiam a Summo Pontifice facultas imploraretur diei feſti ex præcepto ejus in laudem inſtituendi, qui nullo ſacello, nullo cultu, nulla ſanctitatis fama præclarus eſſet, atque admirandus. Ex quo fit, ut intelligere non poſſimus, quonam jure a certis hominibus contendatur venerationem, & cultum publice denegandum huic Servo Dei, qui jampridem & ſupremis honoribus celebratur, & Sanctus conſenſu populorum unanimi appellatur.

Caſus, in quibus ablatus fuit cultus iis, qui jam publice colebantur.

5. Quanquam vero in reſcripto quodam ad Nos tranſmiſſo legatur, publicam aliquibus venerationem ſublatam fuiſſe, tamen libere reſpondemus hoc minime Nos latere, cum *in noſtro lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 6. *num.* 1., & multo etiam clarius *lib.* 2. *c.* 8. *num.* 1. *& ſeqq.* id probaverimus exemplorum auctoritate. Illud autem a Nobis adnotatum animadvertas velim, cultum ſcilicet aut iis ſublatum eſſe, quibus & recens datus, & inconſulto erat, aut iis, qui ad Sanctorum honores aſcenderant, acclamatione Populi, quem falſa quædam portenta feſellerant, & virtutes inanes, utpote ab hypocriſi non alienæ, & interdum ab erroribus ad fidem ſpectantibus non ſejunctæ. Rem vero ejuſmodi nullam penitus deprehendis in cauſa, qua de nunc agimus, quin imo momenta occurrunt plurima tum ſanctitatis claritatem, tum cultus juſtitiam publici comprobantia, ut paulo poſt videbimus, ac propterea nihil Sancto Caſalio obeſſe hoc debet, quod nonnullorum memoriæ cultus publicus interdum ſit abrogatus.

Opponitur quoque cultum Sancti Lucæ non fuiſſe a Sancta Sede probatum.

6. At enim iiſdem in ſcriptis opponitur, cultum hunc publicum auctoritate Sedis Apoſtolicæ neque probatum, neque conceſſum eſſe, ſine qua nullo modo licet quempiam vel Beatum, vel Sanctum hominem publice venerari. Id quidem & fatemur, & ſcimus: in noſtro ſiquidem jam citato *de Canonizatione* Libro Primo non exiguo ſane labore id copioſe, ac evidenter probavimus, jus

eſſe Romani Pontificis privativum, aliquem, aut Beatorum, aut Sanctorum Albo adſcribere, nec abſque ejus conſenſu poſſe cuiquam cultum publicum exhiberi, quem præbet iis Eccleſia viris, quorum in æternitate memoria eſt. Abunde ſcribunt de Sancto Luca Caſalio multi Siciliæ hiſtorici, & auctores. Nos quidem ſcripta perlegimus Carreræ, Perdicarii, Novarini, Aprilis, & Menniti. Hi vero cum recentiores ſint, ſalva, & integra eorum fama, non prætermiſimus antiquiores etiam conſulere, utpote auctoritate præſtantiores, ac fide. Pater Octavius Cajetanus, qui vitas exornavit Sanctorum Siculorum, cum omnia illius regni Tabularia excuſſerit, auctor eſt fide quidem digniſſimus, quem propterea multa cum laude memorat Antonius Mongitorius *pag.* 110. *tom.* 2. *Biblioth. ſuæ de Scriptoribus Siculis*. Eumdem plurimi facit Philippus Labbè in Chronologica Pinacotheca Scriptorum Societatis Jeſu *ann.* 1620. *pag.* 336. tum etiam qui ſcribunt acta Eruditorum Lipſiæ *ad menſ. Aprilis ann.* 1710., quorum teſtimonium omni ſuſpicione carere debet, in examine Iſagoges ad Cajetani Hiſtoriam Sacram Siculam, hæc habent: *Morum pariter innocentia, & eruditione conſpicuus dicitur*. Cajetanus porro in Actis Sancti Lucæ Caſalii ita ſcribit: *In Sanctorum numerum a Summo Pontifice relatus eſt, efflagitante Oppido Aggyrio* quod videre licet in ejus *tom.*2. *Sanctorum Siculorum pag.*184., itemque ejus in Martyrologio *die* 2. *Martii*: *In Nicoſia S. Lucæ Abbatis cognomento Caſalis Ordinis S. Benedicti*; additque in margine, ubi ejuſdem de cultu mentionem facit; *ex Sedis Apoſtolicæ conceſſu*. Si quis Rocchi Pyrrhi, qui *notitiam Eccleſiarum Sicularum* edidit, doctrinam habere cognitam velit, is citatum adeat Mongitorem in *ſupradicto tom.* 2. *pag.* 101. & Pyrrhum ipſum in *tom.* 1. *ultimæ Editionis pag.* 540. ubi de S. Luca Caſalio hæc profert: *Pontificio permiſſu apud ſuos Nicoſienſes celebrior eſt dies feſtus*. Ferrarius, ut nemo ignorat, auctor advena, Lectorque olim in Archigymnaſio Papienſi, Catalogum compoſuit Sanctorum, qui in Martyrologio Romano deſiderabantur, & die 2. Martii nomen inſerit S. Lucæ Caſalis: *Nicoſiæ in Sicilia S. Lucæ Abbatis Ordinis S. Benedicti cognomento Caſalis*: In notis autem addit: *Ex tabulis, & monumentis Eccleſiæ Nicoſienſis ex Martyrologio Siculo, fuit ex ordine S. Benedicti circa ann.* 890., *colitur ibi præcipue ex Romani Pontificis auctoritate*. Bollandiſtæ demum die Martii 2. vitam non prætermittunt S. Lucæ typis a Cajetano editam; ubi ejuſdem cultus dicitur a Sede Apoſtolica approbatus. Eamdem præterea vitam Cajetani ſtudio exornatam, & apud Pyrrhum, ac Bollandiſtas laudatam, Mabillonius etiam inſeruit Actis Sanctorum Ordinis Benedictini *ſeculo IV. part.* 2. *pag.* 93. *editionis Venetæ ann.*1738.

Licet contrarium ab Auctoribus affirmetur.

7. Verum dicet quiſpiam, non ſatis eſſe, auctores etiam graviſſimos

Eorum tamen dictum non ſufficit niſi afferatur documentum.

viſſimos atteſtari, nutu Sedis Apoſtolicæ alicui Servo Dei cultum publice exhiberi, ſed oportere inſuper proferri certiſſimum facultatis Apoſtolicæ documentum. Itaque non abs re erit, ſi Nos hic breviter repetamus, quæ fuſius explicavimus in libris Noſtris *de Canonizatione Sanctorum*. Sedente Prædeceſſore Noſtro Clemente VIII. actum fuit de veneratione, cultuque publico exhiberi quandoque ſolito eorum meritis, quos nec Beatorum, neque Sanctorum numero Pontificia Sedes adſcripſerat. Eo quidem tempore nulla eſt lata lex; ſed quod tunc prætermiſſum fuit, ſtatutum eſt poſtea in Pontificatu Prædeceſſoris Noſtri Urbani VIII., atque a Sancti Officii Congregatione Decreta ſaluberrima emanarunt, quorum vi interdictum fuit, ne Sanctorum honores iis publice præſtarentur, quos Vaticani auctoritas nec Beatos appellaverat, neque Sanctos: Omnem Nos hiſtoriam retulimus, & comprobavimus *lib.* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 10. *&* 11. At vero cum ſupradictæ regulæ generali deeſſe aliquid videretur, ideo ejus Decretis nonnullæ declarationes additæ ſunt, quarum una ad cultum immemorabilem ſpectat, quem ſi quis Dei Servus conſecutus ſit, eo privari nullo modo debet, etiamſi probari non poſſit, eum a Sede Apoſtolica vel Beati, vel Sancti nomine nuncupatum fuiſſe, quod videre aperte licet in citato noſtro *lib.* 2. *cap.* 17. Tum quoque controverſia exorta eſt, quantum temporis neceſſe eſſet, ut cultus publicus diceretur immemorabilis, ac idcirco idem Urbanus VIII. anno 1634. decrevit, Cultui immemorabili conſtituendo tempus requiri, quod centum annorum ſpatium excederet, ut Nos notavimus in ſupradicto *lib.* 2. *cap.* 22. Quare ſi cultus publicus, ſcientibus, nec repugnantibus Ordinariis, S. Lucæ Caſalio, ſtatuto temporis ſpatio ſuperior eſt, jam nemo exiſtet tam injuſtus rerum exiſtimator, qui hunc cultum aut illicitum putet, aut a Sede Apoſtolica improbatum ducat, quamvis documentis evinci nequeat, hunc Heroem Pontificia auctoritate vel Beatorum, vel Sanctorum laurea exornatum fuiſſe.

Quo modo introduci poſſit cultus abſque S. Sedis approbatione juxta Decreta Urbani VIII.

8. Fidei Promotoris officium, quod diu ſuſtinuimus, Nos quidem admonet, ubi difficultatis nodus exiſtat maximæ, quam diſſimulare non poſſumus. Centum annorum ſpatium ab Urbano VIII. ſtatutum, debet ann. 1634. præceſſiſſe, quo tempore Literæ Apoſtolicæ emanarunt; tempus autem, quod ab an. 1634. infra decurrit, probat quidem cultus continuationem, ſed non centenarium ſpatium ab Urbano Pontifice conſtitutum, ut Nos docemus *in cit. lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 3. *& ſeq.* Quotquot autem vel auctores, vel documenta ſupra retulimus, nullum extat, unde probetur Cultus Centenarius ante ann. 1634. Hinc concludere quiſpiam poterit,

A quo tempore numerari debeat centenarius Cultus.

 abſque

abſque ullo jure, ac ſine permiſſu Sedis Apoſtolicæ Cultum Sancto Lucæ Caſalio præſtitum fuiſſe.

9. Argumenti vim probe agnoſcimus, ſed hoc & fateri adverſarii debent, cultui publico, ac legitimo juxta Sedis Apoſtolicæ regulas conſtituendo nihil plane deeſſe, quotieſcumque documenta non deſint cultus publice exhibiti S.Lucæ Caſalio, non tantum uno; ſed aliquot etiam ſeculis ante annum 1634., cui tempori ſi anni poſteriores addantur, ac rumor, & fama jam inveterata conſenſum indicans a Summis Pontificibus præbitum, non video, quid poſſit amplius deſiderari.

Monumenta obitus, & ſepulturæ S. Lucæ.

10. S. Lucas Caſalius multis ab hinc ſeculis obiit, ac poſt mortem tam late cæpit ejus Sanctitas celebrari; ut ejus Corpus in Monaſterio, & Arca S. Philippi Argyreorum honorifice ſepultum fuerit: *Migravit ad Dominum Lucas in ſenectute bona vj. nonas Martii in Monaſterio S. Philippi Argyreorum, ubi Corpus ejus ſervatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero Arca*. Ita legitur in S. Lucæ Actis. Et in Breviario Gallo-Siculo Matthæi Caldi opera caſtigato, typiſque Venetiis edito ann. 1527., quod forte invenimus inter Codices Venerabilis Cardinalis Thomaſii in S. Silveſtri Collegio Clericorum Regularium, In ſexta lectione S. Philippi Argyriorum pag. 347. legitur, ipſum Beliſario cuidam civi apparuiſſe, eidem imperaviſſe, ut templum ad Crucis imaginem ædificaret, ubi deinceps ejus corpus collocatum fuit una cum S.Euſebio, qui miracula S.Philippi ope, ac patrocinio divinitus perpetrata deſcripſit; *Apparuitque uni Civium regionis illius, qui dicebatur Beliſarius, venitque ad Montem Argyrionem, oſtenſumque eſt ei in ſomnis, quaſi ædificata eſſet Eccleſia in forma Crucis, ædificatæ ſunt ab eo duæ Cellæ, ſuperior quidem Euſebio, qui ſcripſit vitam, & inferior Sacris Reliquiis Philippi*.

De tranſitu Siciliæ e Ritu Græco ad Latinum.

11. Nec mirum tu exiſtimes velim, tanta Nos diligentia uſos eſſe, ut Breviarium Gallo-Siculum inveniremus. Saracenis e Sicilia expulſis virtute, ac fortitudine clariſſimi Ducis Roberti, & Comitis Rogerii,qui iſthuc e Gallia profecti fuerant, in eo viri principes poſt victoriam cogitationibus, & conſiliis invigilarunt ſuis, ut antiquam Chriſtianæ Religionis gloriam, & Eccleſiaſticam diſciplinam jam fere ubique jacentem extollerent, & ad primæva revocarent; cujus ut voti compotes fierent, diligenter curarunt, ut Epiſcopi e Gallis Sacerdotibus deligerentur, inter quos adnumerantur in primis Robertus antea Epiſcopus Trojanenſis, poſtea Meſſanæ: Anſgerius Cathanæ, Girlandus Agrigenti, Stephanus Mazariæ, & Rogerius Siracuſarum. Hinc paulatim iſtius Inſulæ Eccleſiæ a Græcis Ritibus deſciverunt, qui ab octavo ſeculo iſthic invaluerant, & linguæ latinæ uſu Ritus, & Liturgias Gallicas ſe-

quutæ

quæ ſunt, nec primis iis temporibus alios libros, quam Gallicos, ad Sacra Officia adhibuerunt, ut animadvertit, qui Bollandi hiſtoriam continuavit, Papebrochius *in act. Sanctorum menſ. Junii tom. 4. feſto S. Agrippinæ Virginis, & Martyris §. num. 2.* ac præter Papebrochium id ipſum erudite oſtendit Canonicus Joannes a Joanne in perpolito tractatu ſuo de Divinis Siculorum Officiis Panormi *edito ann. 1736. cap. 12. num. 1. & ſeqq.* Temporum progreſſu Gallicis ritibus quidam alii Siciliæ proprii, ac peculiares admixti ſunt, Breviario quoque nonulla Sanctorum Officia particularia ſunt addita, unde patuit confuſioni locus, ac ideo oportuit Officium Gallo-Siculum reformari, emendarique, quam ſibi curam ſumpſit ſupracitatus Matthæus Caldus, quem honoris gratia commemorat Mongitorius in ſua Bibliotheca Sicula *tom. 2. pag. 55.*

12. Dum Lucas Caſalius adhuc in vivis erat, lucis uſuram amiſit, ac propterea Argyrio diſcedere ſtatuit, Nicoſiam profecturus, inviſuruſque affines ſuos: Tum Monachis eum comitantibus in mentem venit ipſum illudere. Dixerunt itaque, in quemdam locum magnam Populi multitudinem conveniſſe, ſacræ ut concionis pabulo enutriretur. Vir optimus verba facere non recuſavit, & orationem cum id temporis uſitata formula concluſiſſet *Per omnia ſecula ſeculorum*, ſaxa, & lapides mirifice reſponderunt. *Amen*. Tum vero Monachi ipſa admiratione obſtupefacti, ac perterriti, in genua prolabi, lacrymas fundere, veniam implorare, quam iis vir Sanctiſſimus perbenigne conceſſit. Ad Argyrii Monaſterium reverſi hoc prodigium unanimes prædicarunt, cujus claritate commoti Nicoſiæ Cives in eo loco Templum poſtea erexerunt in honorem S. Lucæ Caſalis, quod ejus in Actis legitur: *Sed Nicoſienſes honeſtare Patriam, ac Civem volentes, Eccleſiam, quo in loco concionem habuerat, inclamantibus ſaxis, Divo Lucæ conſtituerunt, quæ prodigium poſteris prædicaret ad Dei gloriam, qui regnat per ſecula*. Quamvis autem per hoſce dies id Templum deſideretur, Nobis tamen ſignificatum eſt, viam quamdam S. Lucæ nomine decoratam, lapide inſignem eſſe, in quo imago impreſſa eſt ipſius S. Lucæ eodem in loco, ubi quondam Templum extiterat. Ad hujus portenti memoriam ſempiternam in S. Lucæ ſtatua Nicoſiæ poſita, hæc ſunt, quæ ſequuntur, inſcripta carmina: *Aliqua acta Sancti Lucæ.*

Civibus exultant urbes, magis Herbita Sancto
Luca Caſali Patria clara ſuo.
Fratribus eluſus . . . . . prædicat orbus:
Facto fine, Amen, res nova! ſaxa tonant.

Hiſce verbis tute vides exiſtimari, Caſalium Herbitæ fuiſſe Civem, cujus Urbis nunc plane dirutæ mentionem faciunt, præter Ciceronem, Plinius, & Diodorus Siculus.

13. Apud

Mentio S. Lucæ apud Cajetanum.

13. Apud Cajetanum *tom.2. de Sanctis Siculis* in perveteri Chronico Benedictino, quod Bollandiſtæ in S. Lucæ Caſalii vita deſcriptum putant *an.*1483., inter ceteros egregios ſanctitate Viros S.Noſter Caſalius recenſetur: *S. Lucas Abbas Monaſterii S. Philippi de Aggyrio poſiti in Sicilia, admirandæ ſanctitatis Vir, Kalendis Martii, ſecundum Uſuardum, Cœlos petiit*. Et quamvis in Uſuardi Martyrologio non id occurrat, prudenter tamen, ſciteque animadvertit Cajetanus in Sicilia Uſuardi Martyrologium uſui apud omnes fuiſſe,cui vero quodlibet Monaſterium Sanctos addebat ſuos. Hinc orta confuſio eſt aliqua, vel potius varietas Martyrologiorum, quæ Uſuardi nomine legebantur, unde Abbas Maurolicus curam ſuſcepit corrigendi Martyrologii, ut notat laudatus Joannes a Joanne *ſuo in Tractatu de Divinis Siculorum Officiis cap.* 23. *n.* 5.

Inventio ejus Corporis.

14. Demum invidia temporum jam nulla erat reliqua memoria, vel notitia ſitus, ubi S. Lucas ſepultus fuerat; ſed *an.* 1596. dum quoddam ædificium in Templo ſubſtrueretur, non ſine Divino Conſilio inventum fuit Caſalii Corpus una cum S. Philippi de Argyrio, & Euſebii corporibus, qua quidem occaſione multo in dies magis exarſit pietas in Sanctum Lucam. Idem plane Bononiæ accidit, ubi poſtquam aliquot ſeculis latuerat, inventum denique fuit S. Petronii Corpus in S. Stephani Templo ſepultum; noſtris civibus locum, ubi is theſaurus jaceret, penitus ignorantibus, uti enarravimus in noſtro Opuſculo de hiſtoria, ac vita Sanctorum Bononienſium.

15. Quidquid paulo ante diximus de S. Luca Caſalio, id ejuſdem in actis legimus, a Patre Cajetano memoriæ traditis *tom.* 2. *vit. Sanctor. Sicul.* ubi hæc habet *in Animadverſionibus pag.* 63. *Vitam hanc S. Lucæ barbara dictione ſcriptam accepimus ex libris Nicoſienſibus manu exaratis: eam ob cauſam paulo a nobis concinnatam oportuit*. Eadem Acta ſunt quoque in lucem edita a Bollandiſtis *die* 2. *Martii*. Quod ad hujus præclari Herois Corpus, ejuſque inventionem pertinet, ediſcere hoc etiam licet prædicto ex Cajetano *tom.*2. *Sanctorum Sicil. in Animadverſ. pag.* 15. itemque ex Pyrrho *in notitia Eccleſiæ Cathanien. pag.* 589. *§.* 5. *&* 6. Hæc monumenta luculenter, planeque oſtendunt antiquam venerationem publice virtuti exhibitam Sancti Lucæ Caſalis, & multa quidem ſecula ante Decretum Urbani VIII. Separato enim, ac peculiari ſepulchro mandari, & inter Sanctorum Corpora condi non ſolet, niſi qui eximiæ ſanctitatis fama clareſcat, & publica populi veneratione digniſſimus habeatur; quæ quidem S. Lucæ debita omnino fuit. Licet enim quo præſertim tempore e vivis ceſſerit, ignotum ſit, liquido tamen conſtat, multo poſt SS. Philippum, & Euſebium, quibuſcum una ſepultus eſt, mortem ejus fuiſſe in conſpectu Domini pretioſam. Templa vero, aut ſacella numquam in eorum honorem publice dicata ſunt, qui non

Ex quibus educitur ejus cultus publicus ante decreta Urbani VIII.

tam-

Digitized by Google

tamquam Divini, Sanctique homines colerentur; neque eorum ulla in Martyrologiis, vel Chronicis cum clariſſimis Sanctorum nominibus mentio habita fuit.

Quæritur cum quo ex duobus SS. Philippis fuerit S. Lucas ſepultus.

16. Quæret hic vero quiſpiam, cum duo ſanctitate celebres Philippi fuerint Argyrienſes, uter eorum ſit, quocum ſepultus colitur S. Lucas Caſalius. Huic autem quæſtioni ſatisfacere haud inſtituti eſt noſtri; quamquam enim non ignoremus duos cognomines fuiſſe Viros ſanctitatis gloria immortales, tamen non oportet id a Nobis decerni, utri eorum cum S. Luca ſepulchrum commune fuerit. S. Philippi Argyrienſis primi memoria celebratur in Martyrologio Romano *die* 12. *Maji*, & de hoc vetus eſt controverſia, miſſus ne ſit in Siciliam a S. Petro, Evangelium ut nuntiaret (quod nimis fortaſſe mordicus Faxellus ſuſtinet clarus Siciliæ Hiſtoricus *in decade* 1. *lib.* 10,) an fidei propagandæ cauſa Siciliam adierit quarto ſeculo, Arcadio imperante, uti prolixe, eruditeque probat Placidus Reina *in Notitiis Hiſtoricis Civitatis Meſſanen. par.* 2. *pag.* 362. *& ſeqq.* De altero S. Philippo, vulgo Philippello, ſcribunt Cajetanus *tom.* 1. *Vit. Sanctorum Sicil. pag.* 33. tum Ferrarius *in Catalogo Sanctor. Ital.* 12. *Maji pag.* 276. Sermo quoque de Philippello habetur in vita S. Philippi a S. Euſebio deſcripta, quam Bollandiſtæ anteponendam judicant alteri ejuſdem vitæ apocryphæ, & temere tributæ S. Athanaſio Epiſcopo Alexandrino: *Proferunt*, hæc ſunt Bollandiſtarum verba *die* 12. *Maji*, *Vitam aliam ejus, quaſi a S. Athanaſio Epiſcopo Alexandrino ſcriptam, quam, ut ſatisfiat horum clamoribus, licet apocrypham, ſubjungimus*: In lucem prodiiſſe legitur patrocinio primi S. Philippi, ac ſeveriori ſe inſtituto ejuſdem in Monaſterio devoviſſe, ibique Diaconi munere functum eſſe. His de utriuſque Philippi notitia conſtitutis, ea eſt reliqua difficultas, ac dubitatio, utri ſcilicet eorumdem S. Lucas Caſalius conjunctus tumuli fuerit, ac ſepulchri honore. Cajetani acta ſi comprobentur, ſentiendum eſt, Caſalium fuiſſe cum ſeniori Philippo, qui ſacerdos extitit, conſepultum: *Corpus ejus aſſervatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero Arca*. Animus autem ſi convertatur ad Pyrrhum in notitia Eccleſiæ Catanienſis; veriſimilius videtur, conditum fuiſſe in Philippi Junioris, ac Diaconi monumento. Nam ubi is agit de corporis inventione *an.* 1596. hæc habet. *In Cella ſuperiore inventa fuerunt Corpora Beatorum Philippi junioris Diaconi, Euſebii Monachi, atque Lucæ Abbatis*. Cajetanus *tom.* 2. *pag.* 33 Belliſarii hiſtoram retexens ſcribit: *In ea* (Æde nimirum ejus opera ædificata) *thecas duas extruxit, ſuperiorem quidem B. Euſebio, inferiorem S. Philippo Presbytero. In præſentiarum Corpora Sanctorum Euſebii, Philippi Diaconi, & Lucæ Abbatis eadem in arca ſervantur; ſed Caput Euſebii argento tectum oſtenditur feſto die S. Philippi ad* IV. *Idus Majas, quo die Euſebius*

una

una cum Philippo Argirii colitur. Nos autem hoc loco cum id unice contendamus, ut divinos honores antiquitus, ac publice S. Caſalio præſtitos comprobemus, cumque hujuſmodi cultus argumentum ex eo potiſſimum deduxerimus, quod ejus Corpus in SS. Philippi, & Euſebii urna inventum eſt, nemo non videt noſtrum nequaquam eſſe id conſtituere, ac definire, ſenioris ne, an junioris Philippi ſepulchro mandatus fuerit S. Lucas. Nam utriuſque memoria cultu publico, atque immemorabili celebratur, quemadmodum & S. Euſebii, quorum omnium hoc quoque tempore dies feſtus in Sicilia recolitur 12. *Maji* Quare ſi tres clariſſimi Heroes S. Lucæ præmortui Sanctorum in Sicilia honoribus colebantur, & id temporis etiam coluntur, illud jam ſequatur neceſſe eſt, ut quocumque cum Philippo ſepultus ſit S. Lucas, eumdem credamus venerationi publicæ, atque immortalitati a populo conſecratum fuiſſe. Communis enim ei fuit non ſepulchri minus, quam cultus, & celebritatis honor, qui tribus viris ſanctiſſimis jampridem eſt habitus, & nunc habetur.

Memoria S. Lucæ in Chronicis Benedictinis.

17. Illud quoque Nobis objici fortaſſe poteſt, quod in prædictis Chronicis Benedictinis *an.* 1583. ſermo habetur de S. Leone Luca, cujus memoria celebratur die prima Martii, non de S. Luca Caſalio, cujus dies feſtus eſt poſtridie Kal. ejuſdem Menſis; hæc ſunt enim Chronicorum verba: *S. Lucas Abbas Monaſterii S. Philippi de Agyrio poſiti in Sicilia, admirandæ Sanctitatis vir, Kalendis Martii ſecundum Uſuardum Cælos petiit*. At enimvero Vir ſanctiſſimus, quem Chronica memorant, non Leo Lucas, ſed Lucas nuncupatur; deinde Abbas dicitur Monaſterii S. Philippi Agyrienſis; cui quidem Cœnobio præfuit Abbas Caſalius, numquam Leo, quippe qui eodem ex Monaſterio profectus, in Calabriam ſeceſſit, ubi & Abbas fuit, & in pace quievit, juxta Bollandiſtas *ad primum diem Martii cap.* 3. Hinc ergo colligi, & concludi merito debet in Chronicis agi de S. Luca Caſalio, non de S. Leone Luca. Neque obſtat ibidem ſcribi *Kalendis Martii*; nihil enim facilius, quam Amanuenſes prætermiſiſſe per negligentiam vocem *poſtridie*, ſcripſiſſeque *Kalendis Martii*, non *poſtridie*, uti neceſſe erat, *Kalendas Martii*, quod prudenter Bollandiſtæ notant in Commentario vitæ prævio Sancti Lucæ Caſalis. *Quidni Chronicum Benedictinum manuſcriptum circa annum* 1485, *exaratum* ... *cenſendum de hoc Sancto agere his verbis*: *S. Lucas Abbas Monaſterii S. Philippi de Agyrio poſiti in Sicilia admirandæ ſanctitatis vir, Kalendis Martii, ſecundum Uſuardum, aut certe Uſuardi Martyrologium ibidem auctum, Cælos petiit*: *forſan poſtridie Kalendas Martii ſcriptum*: Iidem interpretes cum prædicta Chronica memorant in vita S. Leonis Lucæ, hæc addunt: *Forſan ea omnia de Sancto Luca Abbate ibidem, de quo ſecunda Martii agemus, intelligenda*. At id opponere quiſpiam poteſt, Chronica hoc loco agere de tertio

tio S. Luca Abbate, itemque Monacho in Cœnobio S. Philippi Argyrienſis. Verum tertius hic Lucas numquam fuit prædicti Monaſterii Abbas, quin imo inde in Calabriam tranſiit, & Monaſterio præfuit Carbonæ, ubi mortuus eſt, cujus dies feſtus recolitur 13. *Septembris* auctore Cajetano *tom. 2. pag. 96.*, & *in Animad. pag. 34.* Jure itaque ſentiendum eſt, ſermonem in Chronicis non de alio haberi, quam de Sancto Luca Caſalio.

Concluditur non eſſe auferendum cultum, ſed non deberi Officium concedi.

18. Ex privatæ noſtræ Bibliothecæ voluminibus hæc colligere Nobis licuit, & hæc tanti eſſe ducimus, ut pro religioſa quorumdam petitione cultus, ac veneratio S. Lucæ Caſalis jampridem præſtita conſervetur. Altera petitionis pars eo ſpectat, Officium ut proprium concedatur, & S. Lucas de[illegible] noſtro Patronus Civitatis Nicoſiæ confirmetur, adeoque cultus ejuſmodi auctoritate Apoſtolica augeatur. At ingenue fatemur ad cultus incrementum Officii proprii conceſſione, hoc præſertim inter alia neceſſario requiri, ut ab Ordinario proceſſus formalis fiat, evincatur nempe cultus immemorabilis illi præſtitus, cujus in laudem Officium petitur. Debent in proceſſum præterea congeri monumenta cultum probantia una cum teſtium jurejurando, qui ſeſe quadraginta annorum ſpatio cultum vidiſſe publicum atteſtentur, ejuſque memoriam accepiſſe a ſuis Majoribus, quibus ipſis hanc quoque notitiam tradiderint Majores ſui. Demum Ordinarius proceſſu diligenter examinato, debet ipſe hoc de cultu ſententiam ferre, quam & oportet a Sede Apoſtolica confirmari, ut Nos diſerte oſtendimus *in libro ſecundo de Canonizatione Sanctorum cap. 23.* Quamquam modo dixerimus plerumque non concedi ſolere Officium, neque Miſſam, quin proceſſus formalis de cultu immemorabili proferatur: non ignoramus tamen interdum ejuſmodi privilegium conceſſum fuiſſe, propter peculiares aliquas circumſtantias, quæ huic petitioni accommodari non poſſunt, ut Nos alias declaravimus *in noſtro lib. 4. de Canonizatione part. 2. cap. 5.*

Requiſita pro conceſſione Miſſæ, & Officii proprii.

19. Quoniam vero non Officium de Communi, ſed proprium, lectiones nimirum ſecundi nocturni proprias libello a Nobis ſupplici poſtulaſti, videre tu ipſe poteris *in noſtro lib. 3. de Canonizat. cap. 8. num. 8. & ſeq.*, *ac lib. 4. par. 2. cap. 10. num. 6.* quantæ auctoritatis eſſe hiſtoricum deceat, cujus ex monumentis lectiones Officii proprii deſumuntur pro Eccleſiæ uſu ſive univerſalis, ſive particularis; conſilii, ac prudentiæ erit tuæ etiam, atque etiam conſiderare, num tales Tibi hiſtorici faveant, quales ii debent eſſe, ex quorum ſcriptis pro S. Lucæ Officio deſumere lectiones proprias meditaris. In actis, Cajetani ſtudio in lucem editis, legitur, Monachum neſcio quem nomine Bonum vitam S. Lucæ Caſalii exornaviſſe; ſed hæc hiſtoria in præſens temporum injuria deſideratur,

Quæ non concurrunt in caſu.

ut conjiciunt Bollandiſtæ . Quidquid Cajetanus memoriæ tradidit, quibuſdam Nicoſiæ de manuſcriptis hauſit,ſtylo quidem rudi admodum , ac plane barbaro exaratis . Nihil ibidem de Caſalii parentibus , nihil de nativitatis tempore , nihil de Principe dicitur , quo regnante vitam aut duxerit , aut inchoaverit . Annus vero , quo fuit in lucem editus , cum ignoretur , ne cognoſcere quidem licet , inſtituto ne Baſiliano , an Benedictino ſe devoverit , qua certe in re non Te latet , hiſtoricos etiam Siculos diſſentire . Pyrrhus ſupplere contendens , quæ in Cajetano deſiderantur , ſcribit , Leonem quemdam S. Lucæ Caſalii Patrem , & Theotiſtam fuiſſe Matrem ; vixiſſeque ad centum annos , & morti proximum ſucceſſorem ſuum quemdam Theodorum deſignaviſſe ; ſed Pyrrhi errorem nemo non deprehendit , cum S. Lucæ Caſalio tribuat , quæ S. Leoni Lucæ ſunt adſcribenda , uti acta probant a Cajetano diligentiſſime exornata . Iiſdem ex Cajetani actis colligitur , S. Lucam Caſalium Abbatis dignitatem diu recuſaviſſe , eamque deinceps juſſu Pontificis accepiſſe, quin ejus nomen Pontificis declaretur . Illud quoque miraculum memoratur , quo ſaxa , mutique lapides reſponderunt *Amen* . Conſtanter autem Nos credimus Deum facere plane poſſe quæcumque velit , ut magnifice ſervos illuſtret ſuos , nec Nobis in mentem venit inficiari hoc portentum S. Lucæ Caſalio tribuendum eſſe , cum ejus memoriam prædictis in actis , eidemque plauſum Nicoſiæ datum legamus . At hoc miraculum , quod pars eſſet omnium honorificentiſſima Lectionibus propriis inſerenda , prætermittendum omnino eſſet . Actorum enim , quæ Cajetanus edidit , non ſolum auctor ignoratur , verum etiam latet , an S. Lucæ coævus extiterit , aut a coævis ſaltem , atque contemporaneis hoc portentum acceperit . Ætate hac noſtra criticen fatemur ad gradum altiſſimum perveniſſe , quæ ſi prudens , ſi moderata , ſi talis plane ſit , qualem in Cardinali Baronio admiramur , nemini non videbitur cognoſcendæ rerum veritati apprime utilis , & opportuna .

Exemplis concluditur Officium proprium non eſſe concedendum.

20. Octavo ſeculo vixit , ac floruit Beda , de quo id prorſus ſcribitur , quod de S. Luca Caſalio : *Cum ex nimia ſenectute oculis caligaſſet , & diſcipulo duce ad lapidum congeriem perveniſſet , diſcipulus ei ſuadere cœpit , quod magnus illic eſſet populus congregatus , qui ſumma affectione , & ſilentio ejus prædicationem expectabant ; cumque Sanctus ferventi ſpiritu elegantiſſimum ſermonem feciſſet , & concluſiſſet , Per omnia ſecula ſeculorum , lapides reſponderunt Amen . Ven. Beda* . Hoc factum poſtquam diu perpendit Card. Baronius ad an.731. *n.*25. ita concludit : *De his cum nihil Beda aſſectator diſcipulus dicat , poſt ipſum iſta excogitata eſſe videri poſſunt , quæ nec a Trithemio recepta eſſe noſcuntur* . Multa hic addi profecto poſſent , quæ ſilentio involvuntur :

cete-

ceterum id videtur opportune ſtatuendum, ut S. Lucæ Caſalio cultus quidem, & veneratio, quæ nunc habetur, in poſterum præbeatur; Officium tamen proprium denegetur, cum tanti ponderis acta deſint, ex quibus liceat abſque erroris periculo lectiones ſumere peculiares. Neque id vero nunc primum accidit, ſed ſæpe alias: Nam cetera ut miſſa faciamus, celeberrimum eſt exemplum S. Creſcii, Sanctorumque Sociorum Martyrum. Erat eorum cultus immemorabilis: Sacella iiſdem, & templa dicata fuerant: Aderant Rituales, præterea libri veteres charta pergamena deſcripti, unde cognoſci plane poterat, nedum conjici, uſum olim invaluiſse, ut Metropolitana Florentina eorum in honorem Officium proprium recitaret, quod poſtea deſueverat: Acta demum Martyrii in promptu erant. Orta vero inter eruditos iis de actis controverſia, non defuit, qui nimis audacter ſenſerit, omnem cultum dictis Martyribus denegandum. Nimis aſperum, atque abſurdum hoc viſum eſt. Quid ergo? Cultus fuit in ſtatu priſtino conſervatus, & Sanctis Martyribus eadem eſt habita, quæ antea, veneratio. At propter graves difficultates, quæ in actis occurrebant, Congregatio Rituum concedere Lectiones proprias recuſavit, ut ex Decreto conſtat, quod emanavit *die* 1. *Octobris*.

De conceſſione Patrocinii S. Lucæ pro Oppido Nicoſiæ.

21. Reliquum eſt, aliqua ut addamus de patrocinio S. Lucæ Caſalii. Scripta ad Nos translata ſignificant, Nicoſiæ Civitatem in duas partes diviſam eſſe, quarum altera S. Lucam Patronum Urbis Principem eſſe cupit, altera renuit. Id autem a Nobis enixe petitur, ut S. Caſalium Patronum deſignemus, una cum S. Nicolao, quem unanimi conſenſu omnes Patronum Civitatis principem venerantur. Compertum eſt non alios eligi Patronos poſſe, quam *qui ab Eccleſia univerſali titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dumtaxat*. Cum vero cultus S. Lucæ non ad Eccleſiam pateat univerſam, hinc fit, ut Beati potius, quam Sancti proprius videatur, tametſi qui colitur, Sancti nomine nuncupetur. Neque enim non exempla ſuppetunt, unde edoceamur, iis, qui tempore ab immemorabili Sanctorum numero adſcripti ſunt, hunc titulum non auferri, licet eorum cultus certis terminis circumſcribatur, nec alius omnino ſit, quam qui Beatorum meritis reddi ſolet. Præclare hoc videmus in duabus Luſitaniæ Reginis Thereſia, & Sancia, quarum memoria licet Beatarum more tantummodo celebretur, iis tamen Sanctarum nomen, de qua controverſia erat, Congregatio Rituum non denegavit, quo Nos argumento utimur in noſtro *libro* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 24. *num.* 115. Luculentiſſima eſt quoque ſupradictæ regulæ circumſcriptio, ideſt huic regulæ non eſſe locum, niſi in Patronorum electione, quæ fiat poſt ann 1630., quo tempore ſtatuta eſt regula, cujus quidem & poſt

Quod pariter denegatur.

ann.1630. nulla eſt auctoritas, ſi prædicto Decreto a Summo Pontifice derogetur. Inficias ire non poſſumus, ad ſedandas Populorum controverſias, interdum a Sede Apoſtolica prudentiſſime ſtatutum, alicujus ut Civitatis duo Patroni principes colerentur; quod a Nobis animadvertitur in Noſtro *lib.4. de Canonizatione Sanctorum part.2. cap.14. & 15.* Jam vero cum Nos penitus lateat, quo tempore, aut qua ratione Patronus electus fuerit S. Lucas Caſalius, cum nec expoſita Nobis argumenta fuerint ſatis idonea rei obtinendæ, quæ petitur; nihil novi decernendum exiſtimamus, atque id negotii in gradu priſtino relinquendum. Prudentiam interea Tuam Nobis & perſpectam, & cognitam ad ſedandos Populi tumultus hortamur, ac Tibi, gregique tuo Nobis cariſſimo paternam Benedictionem benevolentiſſimo ex animo impertimur.

Dat. Pont. An.VII. die 28. Febraarii 1147.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28.Februarii 1747. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

SUPER BACCHANALIBUS

Ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos Ditionis temporalis Pontificiæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Duo graviores abuſus, qui in Bacchanalibus reprehenduntur.

INter cetera bene multa, quæ nos vehementer commovent, cum in hoc Noſtro Pontificiæ ditionis Statu Bacchanalia toleramus, duo præcipua ſunt, de quibus religioſiores quidam ejuſdem Ditionis Epiſcopi Nobiſcum aut verbis præſentes, aut abſentes epiſtolis conqueſti ſunt. Primum illud eſt, quod vigiliæ, choreæ,

I. Quod Choreæ &c. per noctem ad diem Cinerum protrahantur.

ludi ultima Bacchanaliorum nocte celebrari ſoliti non ſemel uſque ad primum Quadrageſimæ diluculum producantur, ita ut multi ſint, qui ab hujuſmodi choreis, ludis, vigiliis diſcedentes, depoſita quidem larva, iiſdem vero induti veſtibus, quibus perſonati quaqua verſus proceſſerant, Eccleſiam ſubeant, Divinis Myſteriis interſint, Sacros Cineres de more accipiant; domum deinde redeuntes dormiant, plerumque totum mane primi Quadrageſimalis diei, nec dubitent Epiſcopum nimiæ ſeveritatis arguere, ſi palam queratur, ac tum maxime ſi pœna velit aliqua in id criminis animadvertere.

II. Quod in aliquibus Civitatibus diebus Feſtis homines perſonati incedunt.

Nos illud deinde commovet, quod in aliquas Status Eccleſiaſtici Civitates aut irrepere videatur, aut paucis ab hinc annis irrepſerit perverſa hæc conſuetudo, quæ mordicus conſervatur, ut Feſtis quoque diebus perſonati homines pervagentur; Circulatores autem, & id generis blaterones majori ſpectatorum frequentia diebus Feſtis, quam ferialibus populum ludiſaciant; iiſdem demum diebus

diebus ſaltationes, & choreæ publice, ac per ſummam licentiam celebrentur.

Patet hujus abuſus deformitas.

Primi ut abuſus perverſitas oſtendatur, nulla prorſus argumentatione opus eſt, cum ſola illius commemoratio tanti momenti ſit, ut ab eo cujuſquam debeat animus abhorrere. Et quoniam illorum, qui criminis partes, ac vitii ſuſtinent, hoc ſolet propugnaculum eſſe maximum, complures nempe Epiſcopos extitiſſe ſanctitates clariſſimos, qui hæc cum cernerent, tacuerunt. Nos ſacti ejuſmodi, quod perperam plerumque aſſeritur, nec evincitur, non inquirimus veritatem, & argumenti loco eſſe ducimus reſponſionem celeberrimæ cujuſdam Catholicæ Univerſitatis, quæ rogata ſententiam de quodam Feſto ſcandali pleno, quod vulgo *fatuorum* appellabatur, quodque aliquibus in Diœceſibus ſuſtinebatur, utpote multis ab Epiſcopis toleratum, non ſolum illud cenſuris damnandum cenſuit, ſed objectum etiam argumentum refellens, hæc prudenter addidit: *Nolite ſubdolas hominum voces audire ſic dicentium: Prædeceſſores Noſtri, qui erant notabiles viri reputati, iſtud permiſerunt; ſufficit nobis vivere ut ipſi: Proculdubio iſtud argumentum diabolicum eſt, infernalis hæc perſuaſio, vos illorum exitum ignoratis, an bonus, vel malus fuerit.*

Reſponſio ad patientiam uſque nunc habitam.

Hujus Univerſitatis cenſuram refert *per extenſum*, ut dicitur, Joannes Savaronius in appendice operum Petri Bleſenſis *pag.*782., & in tractatu Gallico idiomate contra larvas conſcripto *pag.*32. *& ſeq.* Quamobrem Vobis omnibus, Venerabiles Fratres, omni cura mandamus, ut in Diœceſibus, ubi hujuſmodi ſcandalum aut jampridem invaluit, aut eidem aditus aperitur, nullam operam, nullumque ſtudium prætermittatis, ut hæc morum perverſitas, ubi deeſt, perpetuo deſit, ubi autem invaluit, penitus extirpetur, ac funditus evellatur, illiuſque auctores, defenſoreſque nulla rerum humanarum ratione habita acerrime puniantur. Neque enim omnino decet hoc modo Quadrageſimam inchoare, uti exclamat Sanctus Baſilius *Homil.*2. *de jejunio* Pariſ. edit. *an.*1722. *tom.*2. *pag.*13. *Quorum autem primitiæ rejiciuntur, haud dubium, quin in his totum quoque ſit rejiciendum. Et pag.*15. *Hodiernus dies veſtibulum eſt jejunii; neque vero, qui in veſtibulis profanatur, dignus eſt, qui ad Sancta introeat.* Nimis enim honori Eccleſiæ debito, Sacroque Ritui ſuſcipiendorum Cinerum nimis adverſantur ii, qui tametſi abſque larva, veſtibus tamen Perſonarum propriis domum Dei ingrediuntur, ad Altare accedunt, ut Sacris Cineribus a Sacerdote adſperſi de feria mortis cogitatione admoneantur.

Injungitur Epiſcopis, ut vitium evellatur.

Nec toleretur Choreas &c. mediam noctem ante diem Cinerum excedere.

Ad illud interea, quod eſt ſecundo loco propoſitum, accedentes; fatemur minime Nobis ſtatutum animo eſſe, aut in Bacchanalia invehi, aut de eorumdem impudentia diſſertationem hiſtoricam

Ad II. licet Pontif. uſum Bacchanalium abſolute prohibere non intendat.

cam

cam inſtituere. Quod facere ſi velimus, profecto haud incommode poſſemus, exſcribentes nimirum ea, quæ in hanc rem S. Carolus Borromæus egregie compoſuit in ſuo libro Memoriali edito in ſeptima parte Actorum Eccleſiæ Mediolanenſis, ea ſcilicet tempeſtate, cum illa Civitas a peſte importuniſſima liberata fuit, & Paſtor optimus populum ſtudioſe, ſapienterque hortatus eſt, ut in publicum grati animi monumentum, Bacchanaliorum conſuetudinem abrogaret. Huic quoque epiſtolæ adjungi poſſent, quæ Monachus de l'Isle in ſuo recenti tractatu *de jejunio lib.6. cap 6.* ſatis erudite ſcripſit, ubi de Ethnicorum Bacchanalibus diſſerens, oſtendit, quantum noſtrorum hæc Bacchanaliorum importunitas Sanctiſſimis Chriſtianorum moribus adverſetur. Verumtamen ſatis Nobis erit exponere, ea, quamvis ægre, ab Eccleſia tolerari,ut omnis aditus malis longe gravioribus intercludatur, quemadmodum poſt ſolidam, doctamque argumentationem, concludit celebris, piuſque Theologus Thomas Stapletonus in ſua Oratione octava contra Bacchanalia *tom.2. ſuorum Operum pag.556.*; Maximum vero diſcrimen intercedere inter ea, quæ præcipiuntur, & ea, quæ permittuntur: *Aliud eſt, quod docemus, aliud, quod ſuſtinemus, aliud, quod emendare præcipimur, & donec emendemus, tolerare compellimur*. Verba ſunt Sancti Auguſtini *lib.10. contra Fauſtum cap.21.* Unde conſtat, in rebus utcumque ab Eccleſia toleratis, nullum amplificationi, nullum arbitrio eſſe locum.

Declarat tamen id ab Eccleſia ægre tolerari.

Mandat itaque ne diebus Feſtis, & Feria ſexta homines perſonati incedant.

Sapientiſſime in hac Urbe a Noſtris Prædeceſſoribus ſancitum eſſe comperimus,ut quamvis perpauci dies Bacchanaliorum licentiæ concedantur, tamen diebus Feſtis, ac ſexta feria nemini omnino liceat larvam ſumere, ac publice debacchari. Idem prorſus in reliquo Noſtro Statu obſervari jubemus, & voluntatis Noſtræ Cardinales Provinciarum Legatos, Præſules, Locorumque Gubernatores certiores facere non prætermittemus; id etiam enixe cupimus, nullum Eccleſiæ diem Feſtum Circulatorum levitate, ac licentia perturbari; illa enim Iſaiæ verba ſemper Nobis ante oculos obverſantur *Cap. 1. Kalendas veſtras, & ſolemnitates veſtras odivit anima mea: facta ſunt mihi moleſta, laboravi ſuſtinens*: Et illa Malachiæ *cap.4. Diſpergam ſuper vultum veſtrum ſtercus ſolemnitatum veſtrarum*. Sed quoniam ab hominibus, quæ expetuntur, illico impetrari haud facile poſſunt, etiamſi iuſta ſint, ideo ſignificamus mentem hanc eſſe Noſtram, idque pro regula habendum, ut in Urbium, Oppidorumque plateis, vel quibuſcumque in locis, nec mane, nec veſpere diei Feſti Circulatores adſint. Quod ſi hujuſmodi abuſus alicubi tolerari conſuevit, nunquam matutino tempore permittatur; horis quoque pomeridianis, quantum fieri poteſt, removeatur; At ſi id ſine gravi aliquo incommodo integre fieri nequeat, nunquam ſu-

Quid agendum circa tolerantiam Circulatorum diebus Feſtis.

pradi-

pradicta, aut id generis ſolatia tolerentur, niſi poſt expleta Veſpertina Officia, & Doctrinam Chriſtianam: de qua quidem re noſtrum erit, Cardinales Legatos, & Urbium Gubernatores etiam, atque etiam admonere.

In tali rerum ſtatu hanc plane rationem ineundam ſibi judicavit Sanctus Carolus Borromæus in ſuo primo Concilio Provinciali *part.1. Tit. de Feſtorum dierum cultu*, cujus Decretis addenda ſunt ea, quæ ab eodem Paſtore in Concilio III. Provinciali ſub eodem Titulo ſtatuta ſunt. Hoc item Clemens XI. fel. record. inculcavit duabus Literis ad plurimos eodem exemplo datis, altera ſcilicet die 11. Januarii 1719., altera 4. Januarii 1721., quæ in ejus Bullario *pag.*533. undecima ſunt, & duodecima. Ac dum S. Caroli Borromæi veſtigiis, quibus inſtitit clariſſimus Prædeceſſor Noſter, Nos libenter inhærere fatemur, illud monitos omnes volumus, quod cum res deſuper enarratas vetamus, interdicto non liberamus cetera omnia, quæ Sacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, Conciliis aut Provincialibus, aut Diœceſanis, quoad Bacchanaliorum ſolatia prohibentur, & præcipue quoad Eccleſiaſticos viros, nunquam enim oculos a Concilio Tridentino deflectimus, quod *ſeſſ.*22. *cap.*1. poſtquam Sacrorum Canonum mentionem fecit, qui Eccleſiaſticis luxum, convivia, choreas, aleas ſevere prohibent, ſic Epiſcopos alloquitur: *Si qua vero ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimum in uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque; ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant.*

Pontificis mens de reliquis ad hanc materiam ſpectantibus.

Cuilibet in Eccleſiaſtica diſciplina paulum verſato facile compertum erit quaſdam Ethnicorum veteres fuiſſe ſuperſtitiones, quæ Kal. Januarii in honorem Jani, & Deæ Streniæ inſtituebantur, quibus aliquando Chriſtiani intererant, crapulæ, ludiſque dediti, ac mulieres virorum, viri mulierum perſonas induebant: Nec ſanctos Patres in ſuis ſermonibus, nec in ſuis Conciliis Eccleſia in tam pravum morem invehi prætermiſit, quin etiam pœnas reis graviſſimas indixit. De qua quidem re jam diſſeruimus in noſtro opere de Feſtis Domini, cum de Circumciſione Chriſti Domini ageremus.

Alias evulſa fuit mala conſuetudo Chriſtianorum die primo Januarii.

Praviſſima hac conſuetudine funditus extirpata, altera enata eſt, ſpectans videlicet ad quaſdam publicas relaxationes, quæ plerumque hebdomadis ſeptuageſimæ, ſexageſimæ, & quinquageſimæ celebrantur, in quibus Eccleſia præcipua Redemptionis noſtræ myſteria meditanda nobis proponit, nos ut efficiat ad quadrageſimalis temporis ſeveritatem alacriores, quod & a Nobis fuit demontum in *Notificatione XIV. tom.I.* inter eas, quas edidimus, cum Bononiæ

Huic ſucceſſit alter relaxate vivendi tribus hebdomadis ante Quadrageſimam.

noniæ moraremur illius Eccleſiæ moderatores. Ea vero conſuetudo eſt Bacchanalium fœditas, & corruptela, quam ſic deſcribit claræ memoriæ Epiſcopus Gratianus in ſua Synodo Ameriæ habita 1595. *pag. 50. Hinc factum (adeo Nos prava pervertit conſuetudo) ut ſeptuageſimam inter, & quadrageſimam interjecti dies, quos S. Mater Eccleſia magno myſterio veluti lugubres, funebreſque habet, prævalens laſcivia riſus, hilaritatis amor, non in lætitiam ſolum, inconditumque gaudium verterit, ſed pene communi cuidam inſaniæ dedicarit, eoque provecta licentia ſit, ut ipſas quoque leges, ipſos Magiſtratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla bene morata Civitas concederet, id penitus jam publica auctoritate nitatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipſos profanarum gentium ritus, moreſque degenerarunt.* Quamobrem illuſtris Gislenius Busbequius, qui medio ſeculo XVI. Ferdinandi I. Imperatoris ad Solimanum II. Orator fuit, ſcriptum reliquit, Turcarum Legatum poſtquam Bacchanaliorum tempore in quadam Chriſtianorum regione moratus eſſet, Conſtantinopolim reverſum retuliſſe, certo anni tempore Chriſtianos ſui impotes inſanire; tum cujuſdam pulveris arcana vi, quo eorum capita conſpergebantur, redire ab bonam mentem, ac reſipiſcere conſueviſſe: *Ut non fruſtra creditum ſit hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii cauſa Legatus veniſſet, domum reverſum, retuliſſe, Chriſtianos certis diebus bacchari, & furere, donec genere quodam cineris in Templo reſperſi redirent ad ſe, & convaleſcerent.*

Eccleſia huic abuſui ſemper ſe oppoſuit.

Nec huic morum perverſitati Eccleſia, ut potuit, non opportune conſuluit, & ſemper precibus, operibuſque piis enixe Dei præſidium imploravit, ut pœnas impiis debitas differret, & omnipotenti auxilio ſuo huic malo remedia præberet: atque inter cetera pietatis opera ad hunc finem directa, illud fuit, ut quædam Religioſorum familiæ a carnibus abſtinere, & lacticiniis ſolummodo veſci conſueverint a die Dominica aut Septuageſimæ, aut Sexageſimæ, aut Quinquageſimæ, uſque ad diem Cinerum, ideoque Bacchanalia *Carnis privium*, nuncupantur, & in Miſſa Mozaraba Dominica Sexageſimæ *Dominica ad tollendas carnes* appellatur.

Contrariam agendi rationem ſuadendo.

Devotas occupationes inſtituendo.

Alia quoque Religionis opera, furente bacchanalium inſania, a Sanctis viris egregie ſunt inſtituta, inter quæ publica, & ſolemnis illa eſt conſuetudo, cujus auctor S. Philippus Nerius extitit, ſeptem ſcilicet hujus Urbis Eccleſias inviſendi, cujus inſtituti meminit Baccius in ejus vita. Noſtri autem Prædeceſſores, ut in his diebus fidelium animos ad Sacramenta ſuſcipienda inflammarent, plurimas indulgentias impertiverunt: *Nupero, ſed saluberrimo invento Pontifices ſummi, depromptis de Theſauro Eccleſiæ largitionibus, fideles ad incenſam pietatem per Sacramentorum participationem in diebus illis* (de bacchanalibus loquitur) *frequentandam excitarunt, & ut ſe dant*

Et Indulgentias concedendo.

Digitized by Google

dant initia, ſpes eſt diabolum inde extruſum adigendum fore ad captandas alias ſordes : Verba ſunt hæc Theophili Raynaudi *tom.XVI. Oper. ſuor. pag.*412. *num.*41.

Exhortatio Pontificis ad Epiſcopos in exercenda publica pia opera.

Veſtrum eſt igitur, Venerabiles Fratres, hanc viam tenere, & ad hanc ſuſcipiendam veſtro exemplo ceteris incitamento eſſe. Præſertim vero Divinis Officiis Bacchanaliorum tempore quotidie vos intereſſe cupimus, Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium coram populo celebrare, Eccleſias, & Xenodochia inviſere, & Eccleſiaſticos homines, laicoſque vobiſcum ad id muneris invitare: hujuſmodi enim comitatus, & ſanctus erit, maximeque laudabilis. Curandum præterea a Vobis eſt, ut in una, aut in pluribus Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum per triduum publico cultui exponatur, & quotidie populo ad Veſperam benedicatur, in Septuageſimæ, aut Sexageſimæ, aut Quinquageſimæ hebdomadis, aut tribus omnibus. Nos interea fidelibus, hac noſtra epiſtola circulari, plenariam indulgentiam concedimus, quæ a vobis ſolitis formulis promulgabitur, quæque cum *ad opus pium* directa ſit, non impeditur alia plenaria Indulgentia, quam Eccleſia, ubi Euchariſtia exponitur, aliis de cauſis habere poſſit; plenam, inquam, culparum veniam impertimur quibuslibet Chriſtifidelibus, qui pœnitentia, & Sacra Synaxi rite muniti, ſingulis diebus Auguſtiſſimum Chriſti Corpus viſitarint, Deum orantes juxta Eccleſiæ mentem, quam deſuper expoſuimus.

Quodque per triduum Sanctiſſimum Sacramentum in Eccleſiis exponatur.

Et concedit Indulgentiam plenariam.

Apoſtolicum hoc noſtrum munus exigebat, ut vobis hanc Epiſtolam conſcriberemus. Veſtrum exemplum, qui Nobis propinquiores eſtis, longinquiores impellet, ut ad Nos recurrant; qui ſane eos omni, qua poſſumus, ope curabimus, eaſdemque indulgentias ipſis, eorumque Diœceſibus, concedere non gravabimur. Et demum Vos ex animo amplectentes, & Vobis ſingulis, Venerabiles Fratres, & Gregi Vobis commiſſo, Apoſtolicam benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Kal. Januar. MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. pontif. anno VIII. die 1 Januarii. 1748.

Digitized by Google

Super Operibus Venerabili Sorori
MARIÆ A JESU DE AGREDA
attributis ſub titulo:
Myſtica Civitas Dei, & Miraculum Divinæ Omnipotentiæ.
BENEDICTUS PAPA XIV.
Dilecto Filio Fr. Raphaeli a Lugagnano Miniſtro Generali Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia nuncupatorum.
Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pontifici nomine Regum Catholici, & Neapolis poſtulatur, ut ad examen Operum Servæ Dei procederetur.

POſtulatum ſtudioſiſſime apud Nos fuit a bonæ memoriæ Trojano Presbytero S. R. E. Cardinali de Aquaviva nuncupato, tum nomine Cariſſimorum in Chriſto Filiorum Noſtrorum Hiſpaniarum Catholici, & utriuſque Siciliæ Regum Illuſtrium, quorum negotiis apud Nos, & Apoſtolicam Sedem agendis præerat, tum etiam pro munere Protectoris Veſtri Ordinis Minorum Sancti Franciſci de Obſervantia, quod ipſe gerebat, ut ſuprema manus imponeretur examini Operis, cujus titulus eſt: *Myſtica Civitas Dei, & Miraculum Divinæ Omnipotentiæ*; quod ſcriptum aſſeritur a Venerabili Ancilla Dei Sorore Maria a Jesu de Agreda: cujus nimirum examinis prolatio impedimentum afferebat Judicio ſuper ipſius Ancillæ Dei Beatificatione, & Canonizatione jamdudum feliciter inſtituto; Quum & juridicæ Inquiſitiones de illius Vita, Virtutibus, & Miraculis in genere, auctoritate Ordinaria jam fuiſſent peractæ, & Commiſſio Cauſæ compluribus ab hinc annis a Romano Pontifice ſignata, Sententia ſuper non Cultu jam approbata, & novus etiam Apoſtolica auctoritate Proceſſus confectus fuiſſet, in quo examinati fuerant Teſtes, ſenio, aut valetudine affecti, de quibus timeri poterat, ne ex hac vita migrarent, antequam integer Proceſſus ſuper ipſius Ancillæ Dei Virtutibus, & Miraculis in ſpecie, eadem auctoritate Apoſtolica compleretur.

Status illius cauſæ pro Beatificatione refertur.

Et decreta ſuper operibus ei⸗ ⸗ buis edita enarrantur.

Acceptis hujuſmodi precibus, ſtatim, pro hujus generis negociorum cognitione a Nobis acquiſita, dum in ipſis aſſidue tractandis totos quadraginta ſeptem annos verſati ſumus, memoriæ Nobis occurrit Decretum de præſato Libro a Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis die XXVI. Junii Anni MDCLXXXI. editum; novumque ejuſdem Libri examen a venerabilis memoriæ Prædeceſſore Noſtro Innocentio Papa XI., cujus temporibus Decretum illud prodiit, demandatum Congregationi particulari San. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ad hunc effectum ab Ipſo deputatorum; quibus a felicis recordationis Prædeceſſoribus pariter Noſtris Innocentio Papa XII., & Clemente item

item XII. alii ſubrogati fuerunt, qui ejuſmodi examen explerent; tum etiam noviſſimum ipſius Clementis Deceſſoris Decretum, quo prædicti Operis cenſuram iterum remiſit eidem Sanctæ Inquiſitionis Generali Congregationi; abſque eo quod, vel ab ulla ex Congregationibus particularibus, ut ſupra deputatis, vel a præfata Gerali Congregatione, poſt Decretum anno MDCLXXXI. editum, examen hujuſmodi nedum abſolutum, ſed nec inceptum unquam extiterit; nec enim formalis examinis, multoque minus captæ reſolutionis nomen meretur, quidquid geſtum eſt in Particulari Congregatione habita die 11. Januarii MDCCXXXIV. Qua de re ſtatim cogitavimus hujuſmodi judicium a Congregatione Sancti Officii avocare, & peculiari Congregationi Sacrorum Rituum, ex aliquibus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ac nonnullis Sacræ Theologiæ Profeſſoribus a Nobis deputandis conflatæ, & coram Nobiſmetipſis habendæ, novo conſilio committere. Hujus autem avocationis, novæque Commiſſionis decernendæ Cauſa in eo a Nobis ſtatuta fuit, quod animadvertimus, præfati Operis examen, tam illud nempe, quod anno MDCLXXXI. peractum fuerat, quam illud, quod aut in Congregationibus particularibus a prælaudatis Prædeceſſoribus deputatis, aut in ipſa Generali Congregatione Sancti Officii, juxta noviſſimum Clementis Deceſſoris Decretum, fieri debebat; ad hoc dumtaxat inſtitutum fuiſſe, ut videretur, an ipſum Opus licite, & utiliter a Fidelibus legi, retineri, ac Typis impeſſum præ manibus haberi poſſet. At vero inſtantiæ a præfato Cardinali de Aquaviva, nominibus, quibus diximus, Nobis exhibitæ, eo potiſſimum tendebant, ut examen Operis fieret ejuſmodi, quale ad progreſſum Cauſæ Beatificationis, & Canonizationis Ancillæ Dei neceſſarium eſſe dignoſcitur; quo in caſu examen ipſum privative ſpectat ad Congregatione Sacrorum Rituum, ut colligitur ex Decretis ſanctæ memoriæ Urbani Papæ VIII., quæ habent: ***Non prius eſt ad aliquem actum inquiſitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in Sacra Congregatione*** (loquitur de Congregatione Sacrorum Rituum) ***examinentur***. Hinc eſt, quod licet Venerabilis Servus Dei Robertus Cardinalis Bellarminus præclaros ſuos Controverſiarum libros, non ſine præviis approbationibus, & permiſſionibus, vivens in lucem emiſerit; iidemque libri, poſt Typographicas editiones, in Congregatione Indicis novo examini ſubjecti fuerint; Cum tamen actum fuerit de promovenda Cauſa Beatificationis, & Canonizationis ejuſdem Servi Dei, neceſſe omnino fuit Poſtulatoribus eoſdem Libros, una cum aliis illius Scriptis iterum exhibere in præfata Congregatione Sacrorum Rituum examinandos; ut ipſi adnotavimus in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 26. num. 2.*, ad quod

Pontif. avocat dictorum operum, & Scriptorum judicium illudque remittit particulari Sacr. Rit. Congregationi.

Ratio hujus avocationis, & remiſſionis adducitur.

ad quod Opus ideo Nos referimus, propterea quod in eo concinnando, præcipuam diuturni, graviſque laboris operam impendimus in exponenda praxi, quæ ab ipſa Sacrorum Rituum Congregatione in Cauſis Beatificationis Servorum Dei, & Beatorum Canonizationis provide conſtituta, inconcuſſe obſervatur.

Congregationis Sac. Rituum diſtinctio.

Hæc ſane Congregatio (quod te latere non arbitramur), prætermiſſis aliis diviſionibus, quæ ad rem præſentem non pertinent, diſtinguitur in Generalem, & Ordinariam. Et Generali quidem intervenit Summus Pontifex, una cum Cardinalibus, quotquot eidem Congregationi adſcripti ſunt, omnibuſque ipſius Congregationis Conſultoribus; atque in ea agitur de Servorum Dei Virtutibus, Martyrio, aut Miraculis recognoſcendis, & approbandis. Ordinariam vero conſtituunt ſoli Cardinales cum ipſius Congregationis Secretario, cum Protonotario Apoſtolico, & Promotore Fidei; atque in hac, præter cetera, agitur etiam de reviſione Operum conſcriptorum a Servis Dei, quorum Beatificatio promovetur; quæ reviſio ſequenti methodo peragitur. Cardinalis Cauſæ Relator, ſeu Ponens, ut vocant, unum, aut plures, pro ſuo arbitrio, Theologos deputat hujuſmodi Operum Reviſores, qui cenſuram ſuam ſcripto exaratam ad ipſum deferunt; ipſe vero illam præfatæ Congregationi ordinariæ repræſentat. At ubi gravioris momenti difficultates vertantur, ac potiſſimum ubi Reviſorum judicia inter ſe non conveniant, mos eſt, ut hujuſmodi Reviſorum cenſuræ ſingulis Cardinalibus expendendæ transmittantur, aliquando etiam in Breviarium accurate redactæ, Poſtulatoribus Cauſæ communicentur, ut ipſi difficultates excitatas cognoſcant, iiſque per opportunas reſponſiones ſatisfacere curent. Ac demum omnibus in Congregatione perpenſis, quæcumque capta fuerit reſolutio, per ipſius Congregationis Secretarium refertur Summo Pontifici, ad quem pertinet, eam judicio ſuo comprobare; ut latius videri poteſt in præcitato Noſtro Opere *lib.2. cap. 27. num. 9. & 10.*

Et ſtylus in examinandis ſcriptis Servorum Dei.

Pont. ad conſulendum celeritati, ex eadem congregatione ſelegit quatuor Cardinales.

Ad tramites hujus methodi, & conſuetudinis, reviſio Operis de Myſtica Civitate Dei præfatæ Congregationi Sacrorum Rituum Ordinariæ committi debuiſſet. Nos autem, ut majori Judicii celeritati conſuleremus, ex eadem Rituum Congregatione, quatuor dumtaxat Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſelegimus, duos nimirum in Canonica facultate apprime verſatos, ſcilicet venerabilem Fratrem Noſtrum Antonium Xaverium Epiſcopum Præneſtinum, *Gentili*, ac Dilectum Filium Noſtrum Albertum Tituli Sanctæ Mariæ de Pace Presbyterum, *Cavalchini*, duoſque alios Sacræ Theologiæ Magiſtros, Dilectos pariter Filios Noſtros Presbyteros, Fortunatum Tituli Sancti Matthæi in Merulana, *Tamburrini*, & Joachimum Tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem, *Beſozzi*:

zi:

zi: reſpective nuncupatos; quibus ut ea impleremus. quæ fieri potuiſſent a Cardinali Ponente hujus Cauſæ, ſi ea in ordinaria Sacrorum Rituum Congregatione proponeretur, adjunximus Dilectos Filios Antonium Galli Abbatem Canonicorum Regularium Sanctiſſimi Salvatoris, Joannem Franciſcum Baldini Clericum Regularem Congregationis Somaſchæ, Thomam Sergium Presbyterum Congregationis Piorum Operariorum, & Cœleſtinum Orlandi Abbatem Monachorum Congregationis Cœleſtinæ, qui ipſius Operis diſcuſſioni, & examini incumberent; hujus autem Congregationis Particularis Secretarium deputavimus Dilectum Filium Magiſtrum Ludovicum de Valentibus Promotorem Fidei; cui mandavimus etiam, ut difficultates omnes in præfato Opere animadverſas Poſtulatoribus in ſcriptis ederet, ut hi ſuas reſponſiones ad ſingula comparare, atque exhibere poſſent; Quæ omnia a prædictis reſpective peracta, & juxta mentem noſtram expleta fuerunt. Ipſi prætereа Noſtram univerſo judicio diligentiam, atque operam præſtare, quantumvis innumeris aliis, graviſſimiſque negotiis oppreſſi, non detrectavimus, jubentes, omnia Nobis legenda, ac perpendenda afferri, nec niſi coram Nobiſmetipſis Congregationem deputatam cogi debere; quod factum fuit. Nomina vero Theologorum ad præfatum examen deputatorum palam edicere non recuſavimus, licet non ignoraremus, apud Congregationem Ordinariam Sacrorum Rituum in more eſſe, ut ſimilibus in caſibus eorum nomina ſilentio tegat; quo eos ab omni moleſtia, aut offenſionum reſpectu præſtet immunes: ut etiam videre eſt in citato Operis Noſtri *lib.*2. *cap.*27. *num.*10. Eidem autem Congregationi mandavimus, ut ipſum opus juxta normam ab Urbano VIII. in Decretis traditam, diligenter, accurateque perpenderet; ut habet Decretum a Nobis editum die 3. Auguſti 1745.

Et quatuor Theologos reviſores deputavit.

Et ipſe omnia legit ac ponderavit.

Diligentiæ adhibitæ in peragendo examine.

Ex eo die ad diem quintum menſis Decembris proxime elapſi, quo præfata Congregatio Particularis coram Nobis habita fuit, licet biennium, & ultra effluxerit, non tamen dici poteſt inutiliter ductum eſſe tempus; dum, hoc menſium decurſu, prædictus Fidei Promotor varias objectiones adverſus Librum Myſticæ Civitatis Dei multimode excitatas, & huc illuc diſperſas, diligenter collegit; Poſtulatores autem non omiſerunt ſuas reſponſiones ad ſingula Capita fuse, docteque opponere; Qui vero conſilium ſuum Nobis præbere debebant, omnia perlegere, & ponderare non prætermiſerunt; ac demum Nos ipſi præteritas autumnales ferias in eo impendimus, ut momenta Cauſæ coram Nobis diſcutiendæ pleniſſime cognita, animo comprehenderemus.

Ut autem ad ea jam veniamus, quæ in Congregatione animadverſa, & ponderata fuerunt, quæque tibi, Dilecte Fili, li-

In congregatione quid primo examinatum fuerit.

benter

benter aperire volumus, ut Ancillæ Dei Cauſa ad ſuum debitum finem recta via dirigatur; Illud ante oculos habere opus eſt, quod ſuperius etiam innuimus, nimirum examen Operis, quod nunc inſtituitur, diverſum omnino eſſe ab eo, quod in Congregatione Sancti Officii factum fuiſſet: in iſta enim, Opus ipſum, prout eſt in ſe, præcipuam Judicum curam occupaſſet, qui nequaquam ad ſe pertinere arbitrarentur, inveſtigare, an vere conſcriptum fuiſſet ab eo auctore, cujus nomen in Titulo præfert: quod adeo verum eſt, ut in eo tribunali frequenter examini ſubjiciantur Libri, & Opera, quorum Auctores penitus ignorantur. In Judicio autem, quod fit ex more Congregationis Sacrorum Rituum, primum examinis ſubjectum eſt, ut conſtituatur, quiſnam propoſiti Operis Scriptor extiterit. Quod ſi evidenter non conſtet ad eum pertinere, cujus Beatificationis, & Canonizationis Cauſa agitur; reviſio Operis prætermittitur, atque in ipſa cauſa, prout res ferunt, ad ulteriora proceditur; nec ullum examen libri inſtituitur, niſi manifeſte conſtiterit, illius Auctorem eſſe ipſum Dei Servum, cujus nomine inſcriptum perhibetur. En verba Decretorum Urbani VIII. *Præterea illud etiam diligentiſſime indagandum eſt, an ille, vel illa, pro cujus Canonizatione inſtatur, ſcripſerit aliquos Libros, Tractatus, Opuſcula, Meditationes, vel quid ſimile. Nam ſi ſcripſiſſe conſtiterit, non prius eſt ad aliquem actum inquiſitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in Sacra Congregatione examinentur, utrum contineant errores contra Fidem, vel bonos mores, vel doctrinam aliquam novam, vel peregrinam, atque a communi ſenſu Eccleſiæ, & conſuetudine alienam*. Ubi Prædeceſſor noſter non dixit: *ſi ſcripſiſſe probabile, vel veriſimile ſit*; ſed ait: *ſi ſcripſiſſe conſtiterit*; Quibus verbis non probabilitas, ſed certitudo requiritur; quemadmodum, attenta etiam inconcuſſa praxi præfatæ Congregationis, alibi a Nobis aſſertum fuit *De Canonizat. Sanctor. lib.2. cap.34. num.4.*

Videlicet an evidenter conſtet opus a Dei Ancilla ſcriptum fuiſſe.

Neque ad evitandum hujuſmodi probationis rigorem ſatis eſt dicere, quod opus illud, de quo agitur, iterato impreſſum fuit, conſtanterque vulgatum ſub nomine Sororis Mariæ a Jeſu, hoc enim aliquam vim haberet, ubi Opus ipſum, Ancilla Dei vivente, in lucem prodiiſſet, atque ubi conſtaret, ipſam non ignoraſſe hujuſmodi librum ſuo nomine circumferri, neque eam contra reclamaſſe, aut partum abnegaſſe, nec alium quempiam extitiſſe, qui eam crimine plagii accuſaret; ex his enim omnibus ſimul junctis validum exurgeret argumentum pro eodem Opere Ancillæ Dei certius tribuendo. At opus, de quo agitur, poſt ipſius Ven. Sororis mortem Typis excuſum fuit: quemadmodum vero, ſi in aliquo Tabulario inventum fuiſſet in Codice manu exaratum, ipſi Ancillæ Dei tuto adjudicari non poſſet, niſi per legitimas probationes doceretur, illius

Pro hac probatione non ſufficit, ſub ejus nomine fuiſſe opus impreſſum.

illius eſſe ſtylum, atque ſcriptionem; ita, dum poſt ejus mortem, a Typographis deſcriptum, in manibus hominum invenitur; ut ei tuto adjudicetur, cujus nomen in fronte gerit, ſimiles omnino probationes requiruntur, eaſque perfici oportet ſuper ipſius Operis Autographo; quod proinde exhiberi neceſſe eſt, ut inhærendo ſemper receptæ praxi, obſervavimus, *citato noſtro lib.2. cap.26. num.6.*

Minuſque ſufficit ad requiſitum probationis rigorem declinandum, ſubjungere, quod omitti poſſit adeo exquiſita diſcuſſio, dum poſtulatores ipſi admittunt, & aſſerunt, Opus illud a Venerabili Maria de Agreda conſcriptum fuiſſe. Relata enim verba, *Si ſcripſiſſe conſtiterit*, Non in gratiam poſtulatorum, ſed in favorem veritatis, in Decreto Urbani VIII. poſita ſunt. Quapropter, ſi licet Poſtulatoribus (id quod non ſemel evenit) ſuſtinere, librum alicui Servo Dei forſan tributum, certis deficientibus argumentis, ad ipſum revera non pertinere; nullo pacto negari poteſt, jus eſſe Iudici exquirere, an per legitimas probationes, ut par eſt, manifeſte conſtet, Librum alicujus Servi Dei nomine inſcriptum, ab eo reipſa compoſitum fuiſſe.

Neque Poſtulatorum confeſſio.

Quia inquiſitio ſit in favorem veritatis.

Hujus rei exemplum clariſſimum datum eſt in Cauſa Sancti Jacobi de Marchia Ordinis Veſtri. Poſtquam enim difficultas promota adverſus illius doctrinam de Sanguine Chriſti, prolatis duobus Brevibus Prædeceſſoris Noſtri Pii Papæ II., ſublata fuerat; altera excitata fuit adverſus doctrinam pariter ab ipſo traditam in quodam Dialogo *adverſus Fraticellos*, qui aſſervabatur in Archivo Fratrum Minorum de Obſervantia apud Sanctum Iſidorum de Urbe, quemque Wadingus a Beato Jacobo conſcriptum, ac proprio ipſius chirographo exaratum aſſerebat. Poſtulatores vero, de Dialogi Auctore, deque Scriptore Codicis minime dubitantes, omnem operam ponebant in propugnanda Doctrina in eodem aſſerta. Verum, quum Sanctæ memoriæ Prædeceſſor Noſter Clemens Papa XI. Codicem ipſum ex Archivo extrahi juſſiſſet, duoſque claros Viros antiquorum characterum Peritos, Alexandrum Zacagnum, & Juſtum Fontaninum, deputaſſet, qui dijudicarent, an vere Beati Jacobi Scripturam contineret; quumque horum judicia minime inter ſe convenientia fuiſſent: idem Prædeceſſor Nobis tunc in minoribus conſtitutis, & Promotoris Fidei munus gerentibus, mandavit, ut Sententiam Noſtram de tota re in ſcriptis exponeremus. Noſtra autem Sententia fuit, in ejuſmodi judiciorum varietate, ac probationum incertitudine, reſponderi poſſe, de Auctore Dialogi *non conſtare*, atque ita ad ulteriora in Cauſa procedi: cui quidem conſilio quum Pontifex benigne annuiſſet, liberum curſum ipſa Cauſa deinde habuit, ac poſtea ſub recolendæ memoriæ Benedicto Papa XIII.

Exemplum in cauſa S. Jacobi de Marchia.

pa XIII. Benefactore noſtro, felicem exitum ſortita eſt; quemadmodum in ſæpecitato Opere noſtro *lib.2. cap.34. num.7.*, relatum habetur.

Examinantur rationes adductæ ad probandam identitatem Operis.

Regulis hiſce conſtitutis, ut ad rem noſtram propius accedamus, ex actis apparet, quod uſque ab anno MDCLXVIII. Tiraſonenſis Epiſcopus tunc exiſtens, Vir doctus, & Venerabilis Mariæ nomini, ac memoriæ devotus, ſua Ordinaria utens auctoritate, non modo proceſſum confecit ſuper ſama ipſius Virtutum, atque Miraculorum, ſed etiam quum ei relatum eſſet, in Cœnobio Monialium de Agreda exiſtere Autographum Operis de Myſtica Civitate Dei, mandavit ipſum ſibi exhiberi. Quod quum factum eſſet, is quidem, inſpecto Codice, dixit illius Scripturam, exceptis Capitulorum Titulis, eſſe a Venerabili Sorore Maria a Jeſu; addiditque, ſe ideo hoc aſſerere, propterea quod illius characteris forma ſibi cognita eſſet, ex inſpectione plurium Epiſtolarum ab illa ſcriptarum, ejuſque nomine obſignatarum. Procurator autem Cauſæ, ut Epiſcopi dicto ampliorem fidem adſtrueret, tres alios Teſtes produxit, inter quos erat ipſius Cauſæ Notarius, qui tamen non ſingillatim examinati fuerunt, ſed, præſtito Juramento de veritate dicenda, uno ore dixerunt, ipſum Codicem, exceptis Titulis, ut ſupra, Ancillæ Dei charactere jam pridem ſibi cognito, conſcriptum eſſe. Qua de re idem Epiſcopus juſſit hujuſmodi Operis exemplum in forma authentica deſcribi, eoque in proceſſu inſerto, prædictum aſſertum Autographum Monialibus reddi; quæ omnia, ut ipſe juſſerat, impleta fuerunt.

Et ſignanter ſcriptura illius proprio charactere.

Recognita per teſtes habentes notam manum.

Porro, ſi Sanctus Athanaſius in humanis ageret, hujuſmodi probationis genere forſitan contentus non eſſet. Quum enim ipſe ſeditioſas quaſdam Epiſtolas ſcripſiſſe diceretur, eoque nomine apud Imperatores per calumniam accuſaretur, nil minus requirebat, quam ut Epiſtolæ ipſæ in medium proferrentur, tum aliæ invenirentur ipſius manu conſcriptæ, quæ cum illis conferri poſſent: *Primum quidem literas ſaltem noſtras ſimiles proferant*; Et tamen id ſatis adhuc non fore aſſerebat: *At nequaquam tutum illud fuerit &c., Veſtras quippe Imperatorum manus ſæpe ſunt imitati, unde ſimilitudo illa ſcriptis auctoritatem minime dederit*, ut legitur *tom. 1. ipſius Operum Pariſiis impreſſ. anno* MDCLXXXVIII. *pag.*298. Quæ Athanaſii verba ideo attulimus, ut oſtenderemus huic Sancto Doctori minime perſuaſum fuiſſe, ex characteris ſimilitudine tuto evinci poſſe, librum aliquem revera conſcriptum eſſe ab eo, cui tribuitur a Teſtibus, aſſerentibus, ideo ſibi cognitam eſſe illius characteris formam, quod alias viderint chartas ab eodem ſcriptas, ſuoque nomine obſignatas. Ac de inſufficientia probationis Scripturæ *per Teſtes habentes notam manum*, innumeras Juriſperitorum aucto-

Ex hoc quænam probatio deſumi poſſit, expenditur.

auctoritates hic colligere in promptu eſſet. Receptum eſt enim, ubi de fide Chirographi diſputatur, ut requiratur depoſitio Teſtium, qui adfuerint, & viderint, dum ab eo ſcriberetur, cujus manu ſcriptum aſſeritur. Attamen cum id, quod ad comprobandum brevioris Scripturæ veritatem omnino requiritur, non æque exigi poſſit, ubi, ut in caſu noſtro, de Opere agitur ſatis prolixo, & amplo; hoc ſaltem requirendum viſum eſt, quod nimiæ ſeveritatis a nemine incuſandum putamus, ut nempe allata probatio legitimis adminiculis fulciatur. Si qui enim ex juriſperitis admittunt probationem characteris, quæ fit per Teſtes habentes notam manum; hi omnes docent hujuſmodi Teſtibus non aliter deferendum eſſe, quam ſi ſufficienter adminiculati dignoſcantur, quod ipſi jam obſervavimus *de Canoniz. Sanctor. lib.2. cap.52. num.6.* Si vero hujuſmodi adminicula requiruntur, ut fides habeatur Teſtibus *ſingillatim* examinatis, quique cum omnibus debitis ſolemnitatibus, alter ſeorſim ab altero Teſtimonium dixerunt; nonne majori jure requirenda erunt in præſenti caſu, in quo adducuntur dumtaxat Teſtes *turmatim* recepti, quorum modica in jure habetur auctoritas, (ut videre eſt in præfato *noſtro lib.2. cap.49. num.2.*), quique poſt auditam ſui Superioris aſſertionem, coram ipſo teſtificantes, eidem adſtipulari quodammodo debebant? Nec audiendi ſunt, qui excipiendo ajunt Proceſſum, de quo agitur, non Apoſtolica, ſed Ordinaria auctoritate confectum fuiſſe. Etenim Proceſſus Ordinarii, ſi non ad normam literarum Remiſſorialium, a Congregatione Sacrorum Rituum expeditarum, at ſaltem ad juris communis tramites ſunt conficiendi, non autem aliunde, quam a jure communi deſumpta ſunt, quæ huc uſque adnotavimus.

Reſolvitur id non ſufficere, niſi Teſtes ſint adminiculati.

Quod ſi a Nobis ulterius quæratur, quænam putemus eſſe adminicula ad imperfectam hujuſmodi probationem roborandam neceſſaria; facile reſpondebimus alia procul dubio exiſtere Scripta, præter Myſticam Civitatem Dei, Sororis Mariæ charactere exarata. Id enim aſſerit Frater Joſeph Ximenius in Vita ipſius Ancillæ Dei §. 32. *num.*129. Præterea fieri non poſſe, quin alia complura ipſius Chirographa, ſeu Schedulæ inveniantur, quum eadem Agredani Monaſterii regimen diu obtinuerit. Vera autem illius characteris forma ſemel percognita, advocandi ſunt periti, qui comparantes codicem, de quo agitur, cum aliis ipſius ſcriptis, de identitate characteris juxta eorum artis regulas, judicium faciant. Tum vero indubia illa characteris exemplaria, ipſumque controverſum Opus una cum Peritorum judiciis, Romam tranſmitti debent, ubi alii deputabuntur Periti, qui omnibus recte perpenſis, de hujuſmodi characteris identitate, deque tranſmiſſis peritorum judiciis, ſententias ſuas aperiant. Quamvis vero hujuſmodi probatio,

Modus adminiculandi Teſtes.

batio, quæ *per comparationem* appellatur, inter ſubſidiarias, ſive ſemiplenas probationes numeretur (id quod a Nobis demonſtratum eſt *cit. lib.2. cap.52. num.5. & 6.*) Si tamen hæc cum altera conjungatur, quæ antea facta fuit *per Teſtes, habentes notam manum*; haud parum ponderis apud ſapientes Judices habere poterit. Neque putes novam hanc eſſe methodum, quam tibi indicamus; hæc enim conſtanter fuit conſuetudo Congregationis Sacrorum Rituum, quam etiam nuper ſequuta eſt in Cauſa Beati Joannis Cantii; ut in præſato *noſtro lib.2. cap.34. num.8. & ſeqq.* adnotavimus. Neque tibi in mentem veniat dubitare de ipſius afferti Autographi, aliorumve Scriptorum amiſſione. Hæc enim, poſt quam, ut oportuit, inſpecta fuerint, iiſdem redduntur, a quibus exhibita fuerunt; ut Nos etiam teſtati ſumus *eodem lib.2. cap.26. num.8.*, eaque a te ipſo reſtitui poterunt eidem Monaſterio de Agreda, in quo fertur Ancillam Dei ea aſſervari voluiſſe, ut legitur in ejus Vita *part.3. Myſticæ Civitatis. Auguſtæ Vindelicorum impreſſ. pag 244. ad num.18.*

Altera inquiſitio facienda.

At non hic ſiſtunt inquiſitiones, quas perfici opus eſt, ut, ad normam Decretorum Urbani VIII. pronunciari valeat, *conſtare*, quod myſtica Civitas Dei a Venerabili Maria a Jeſu conſcripta fuerit. Novum profecto non eſt, neque difficile intellectu, quod quis propiria manu deſcribat Opus, quod vel ab alio integre compoſitum fuerit, vel cujus magna pars aliena conſtet inventione, ac doctrina. Quod cum advertiſſent cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores in Cauſa Canonizationis Beatæ Thereſiæ a Jeſu de ipſius Operibus id potiſſimum ſibi comprobandum ſumpſerunt; quod nempe *ipſa Beata Thereſia ſua propria manu, & non aliena induſtria, ſeu alicujus alterius humano ſtudio iſtos libros compoſuerit*, ut videre eſt in relatione ab ipſis confecta ſub titulo *de Virtutibus artic.2. §.primo pag.269. impreſſa Viennæ anno Sal.1628.* Porro de Myſtica Civitate Dei non id affirmatur, neque pro certo contenditur, quod a Ven. Maria a Jeſu compoſita non fuerit. At negari nequit, quin uſque ab initio aliqua de hoc excitata fuerit dubitatio. Etenim ipſe Tiraſonenſis Epiſcopus, qui, ut ſupra dictum eſt, de ejuſdem Ancillæ Dei Virtutibus, & Miraculis anno MDCLXVIII. Proceſſum Ordinarium conſtruxit; quum præcedenti anno MDCLXVII. præfatum opus ampliſſima ſua Approbatione commendare voluiſſet; hoc etiam ſibi præſtandum cenſuit, ut eos confutaret, qui hujuſmodi ſcriptionis gloriam Ancillæ Dei abrogabant; ut videri poteſt *in Summario præliminari hujus Cauſæ pag.39. lit. D.*, quod ſane ſupervacaneum fuiſſet, niſi jam tunc aliqui extitiſſent, qui ea de re dubitaſſent; quemadmodum ab aliis etiam ad hæc uſque tempora dubitatum fuiſſe non ignoras.

Quod Opus ab ipſa compoſitum fuerit.

Signanter ob dubium alias excitatum.

Hoc igitur dubium e medio tolli oportet, ut tuto pronunciari valeat

valeat Ancillæ Dei Opus eſſe hoc, de quo agitur: Equidem non negabimus, quin *in Reſponſionibus Præliminaribus pag.* 25. *num.* 46. magna argumentorum vis collecta fuerit ad oſtendendum, non alteri, quam ipſi Ancillæ Dei, nulloque modo potiſſimum illius Confeſſario, hoc opus tribuendum eſſe. At cum, præter Myſticam Civitatem Dei, tot alia extent Opera, quæ ab eadem procul dubio confecta perhibentur; quumque ex artis criticæ regulis, validiſſimum argumentum pro dignoſcendis librorum Auctoribus in comparatione ſtyli, ejuſque ſimilitudine, aut difformitate conſtituatur; cur adhibitæ non fuerunt opportunæ diligentiæ ad comprobandam uniformitatem ſtyli Myſticæ Civitatis Dei cum aliis Operibus ab eadem Ancilla Dei indubitanter conſcriptis? Quod enim citatus Ximenius in ſuo Prologo Galeato §. 12. *num.* 95. de hujuſmodi ſtyli uniformitate teſtatur, minime ſufficiens reputatur, quouſque neceſſaria Operum comparatio, de qua diximus, inſtituta non fuerit.

Varia argumenta licet adhuc adducta fuerint.

Deeſt tamen probatio per comparationem ſtyli.

Præterea legitur in Hiſtoria Vitæ ejuſdem Sororis Mariæ a Jeſu, quod quum ipſa ſcripſiſſet Opus Myſticæ Civitatis Dei, Confeſſarius quidam illius ſpiritum non plane noſcens, ei præcepit, ut Opus illud flammis combureret. Quod quum ab ipſa ſtatim perfectum fuiſſet, alter deinde Confeſſarius in rebus Divinis magis expertus, eidem mandavit, ut hujuſmodi opus de novo recuderet; licet prioris exemplum apud Catholicum Regem Philippum IV. extaret, ipſius piiſſimi Regis juſſu deſcriptum, antequam illius autographum combureretur; Eveniſſe autem, non ſine Miraculo, ut idem opus brevi tempore ab Ancilla Dei iterum conſcriberetur, abſque ulla diſcrepantia ab eo, quod antea combuſtum fuerat; niſi quod parva quædam additamenta, ac nonnullarum rerum elucidationes acceſſerunt novo Codici, quem aſſerunt eumdem eſſe, qui in Agredano Monaſterio pro Autographo aſſervatur, & ex quo Epiſcopus Tiraſonenſis deſcribi juſſit exemplum in ſuo Proceſſu, ut ſupra diximus, inſertum. Ita narrat prædictus Joſeph Ximenius *in Vita Ven. Sororis Mariæ a Jeſu* §. 32. *num.* 125. *& ſeqq.* qui etiam *in Prologo Galeato* §. 12. *num.* 94. de uniformitate Operis jam cremati cum eo, quod nunc viſitur, ita teſtatur: *Dubium tamen non eſt, idem prorſus fuiſſe opus, quod poſtea iterato ſcribere aggreſſa eſt, hodieque in lucem prodit ad literam, abſque differentia alia, præter additiones quaſdam, & majorem explicationem punctorum aliquorum, prout comprobatur ex Tranſumpto primi illius Autographi, quod Philippus IV. ſecum habebat, ideoque ab incendio ſuperfuit*. Extabat igitur, quo tempore Ximenius ſcribebat, exemplum Operis Philippo Regi traditum ante Autographi combuſtionem; nec enim aliter comparari potuiſſet cum Opere iterum exarato. Quumque ipſe Rex, ejuſque Succeſſores, Ancillam Dei tanta veneratione proſequuti fuerint,

Comparatio quoque Operis ſecundo loco ſcripti cum copia primi combuſti eſt facienda.

rint, credibile non eſt, hujuſmodi exemplum, ſive in Regia Bibliotheca S. Laurentii (in qua condita fuerunt Opera Sanctæ Thereſiæ, ut refertur in citata Relatione illius Cauſæ ab Auditoribus Rotæ confecta *pag.* 270.), ſive alibi, aſſervatum non eſſe. Hoc itaque exemplum ſi exquiratur, id quod omnino neceſſe eſt, haud difficile, ut putamus, invenietur. Eo autem reperto, ſi hujuſmodi comparatio inſtituetur, qualem Ximenius ſe perfeciſſe aſſerit, judicium fieri poterit de aſſerta uniformitate, ac denique ſi additamenta, & explicationes, quas idem Ximenius innuit, examinabuntur, complures obſcuritates ex his omnibus tolli poterunt, quæ hanc Cauſam plus ſatis involvunt.

Non ideo nimia cauſæ injicitur mora.

At dices, ex ejuſmodi operationum ſerie majorem afferri moram progreſſui Cauſæ Betificationis Ancillæ Dei, cujus expeditio tibi, tuiſque Religioſis omnibus in Votis eſt, & pro qua Protector olim veſter bonæ memoriæ Cardinalis de Aquaviva, nominibus etiam Hiſpaniarum Catholici, & utriuſque Siciliæ Regum, demiſſas Nobis preces obtulerat. Verum animadvertendum hic eſt, in hujuſmodi cauſa nihil aliud huc uſque peractum fuiſſe, niſi quod poſt Proceſſum ab Ordinario conſtructum, admiſſa eſt introductio ipſius cauſæ; approbata ſententia ſuper non cultu; & peculiaris auctoritate Apoſtolica Proceſſus confectus ad excipiendas depoſitiones Teſtium, quorum vitæ obitus imminere timebatur, ut ſupra narravimus. Antequam vero deveniatur ad præcipuum proponendum dubium ſuper Virtutibus, deindeque ad aliud ſuper Miraculis, ex quibus nempe potiſſimum pendet optata Beatificationis concluſio; opus eſt, non quidem ex nova lege, quæ pro hac cauſa peculiariter ſtatuta fuerit, ſed ex veteribus, & generalibus legibus Congregationis Sacrorum Rituum, ut omnia, quæ extant, Opera ab Ancilla Dei conſcripta, examini ſubjiciantur; Proceſſus Apoſtolicus ſuper fama Virtutum, & Miraculorum in genere conficiatur; tum ſuper ejus relevantia pronuncietur; alter deninde Proceſſus Apoſtolicus in ſpecie ſuper virtutibus, & miraculis conſtruatur; ac tam de Proceſſus Ordinarii, quam de aliorum Apoſtolicorum validitate judicetur.

Pont: indulget, ut interim ad examen aliorum Operum.

Pendente autem judicio ſuper libro Myſticæ Civitatis Dei, nihil ex præmiſſis omnibus fieri poſſet, reſiſtentibus Decretis Urbani VIII., quorum verba ſuperius etiam allata, ſic habent: *Nam ſi ſcripſiſſe conſtiterit, non prius eſt ad aliquem actum inquiſitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in Sacra Congregatione examinentur*. Nos tamen his minime obſtantibus, de Apoſtolicæ auctoritatis, & liberalitatis plenitudine, atque etiam aliquibus Prædeceſſorum Noſtrorum exemplis, quæ in citato Opore noſtro *lib* 2. *cap.*27. retulimus, quamvis non adeo amplis, innixi; ex ſpeciali gratia

gratia libenter indulgemus, ut licet nec de vero hujus libri Auctore, neque de ejus approbatione, quidquam adhuc ſtatutum fuerit, nihilominus & ad examen aliorum Operum ejuſdem Ancillæ Dei procedi valeat; &, conſequutive ad novum Proceſſum Apoſtolicum, judicium ſuper fama ipſius virtutum, & Miraculorum in genere fieri poſſit; & alter etiam Proceſſus Apoſtolicus ſuper ipſius Virtutum, & Miraculis in ſpecie conficiatur; & tam Proceſſus Ordinarii, quam aliorum Apoſtolicorum validitas expendatur: animadverſiones quoque ſuper Virtutibus in ſpecie a Promotore Fidei exponantur, eiſque opportunæ Reſponſiones, ſi placet, a Poſtulatoribus comparentur; dummodo tamen ipſum dubium *ſuper virtutibus in ſpecie* in Congregatione Sacrorum Rituum non abſolvatur, antequam judicium de omnibus Ancillæ Dei Operibus prolatum fuerit. Perſuaſum autem tibi eſſe volumus, Nos hac conceſſionis amplitudine, ultra ſervatos a Prædeceſſoribus Noſtris fines longe progreſſos eſſe, propter piam affectionem, quam erga Ancillam Dei merito fovemus; teque etiam intelligere, dum præfatum Dubium de illis Virtutibus in ſpecie, non niſi poſt ejuſdem Operum approbationem abſolvi volumus, magnam a Nobis utilitatem afferri illius Cauſæ, quæ ſcilicet ex ipſis Operibus, ſi approbata fuerint, majorem procul dubio ſplendorem accipiet.

Et ad proceſſum ſuper fama Virtutum &c. procedi poſſit.

Quæ vero interim fieri permiſimus, dum præfati Operis Reviſio abſolvitur, ea Nos quidem paucis verbis complexi ſumus. Verum, ut eadem ad exitum perducantur, non parum temporis neceſſarium erit. Cujus temporis decurſu ſi ea ſimul perficientur, quæ ſuperius facienda indicavimus, ad approbationem Operis de Myſtica Civitate Dei attinentia; profecto evidenter agnoſces, non modicum compendium ipſi Beatificationis Cauſæ obveniſſe ex eo, quod a Nobis, ut ſupra, ſtatutum fuit.

Hoc eodem temporis decurſu, nos ipſi omnem diligentiam adhibere non omittemus, ad hoc ut, ſi aliquando probatum fuerit, Myſticam Civitatem Dei a Venerabili Maria a Jeſu vere compoſitam fuiſſe, tunc demum, vita comite, Judicium Noſtrum proferre valeamus, an liber ipſe *contineat errores contra Fidem*, *vel bonos mores*, *vel doctrinam aliquam novam*, *vel peregrinam*, *atque a communi ſenſu Eccleſiæ*, *& conſuetudine alienam*, juxta relatum ſuperius Urbani Prædeceſſoris Decretum. Quamobrem mandavimus etiam ſingulis Cardinalibus, atque Theologis peculiarem Congregationem a Nobis, ut ſupra, deputatam conſtituentibus, ut unuſquiſque ſuam hac de re ſententiam ſcripto conceptam, ſuoque ſigillo obſignatam in manus Noſtras remittant; volentes omnia hujuſmodi Judicii capita in anteceſſum per Noſmetipſos debita maturitate,

Poſt probationes circa identitatem primodicti Operis inquiſitio ſuper illius doctrina erit facienda.

ritate, una cum Judiciis Academiarum Salmanticenſis, Complutenſis, Lovanienſis, ac Tholoſanæ, penſare.

Utque nihil Te lateat eorum, quæ ad ſternendam hujuſmodi Judicio viam interim examinare decrevimus, hoc primum tibi notum eſſe volumus, magnam Nobis ſemper opinionem fuiſſe, atque adeo eſſe de bonæ memoriæ Cardinali de Aguirre, cujus familiari conſuetudine, in juvenili ætate conſtituti, olim uſi ſumus; quemque non minori apud te exiſtimatione eſſe arbitramur; neque putamus ab Alumnis veſtri Ordinis recuſatum iri Judicem in Cauſa Myſticæ Civitatis Dei, pro qua is pium ſuum ſtudium tantopere declaravit. Eo vivente, Anno Domini MDCXCVI., prodiit Cenſura Facultatis Sorbonicæ in primam partem hujus Operis, quæ refertur *in Diario Sapientum Tom.24. pag.51. & pag.516.*, & inſerta eſt per extenſum *in Tom. III. Collectionis Judiciorum, Pariſiis edita anno* 1736. *pag.*160. *& ſeqq.* Quæ ſane cenſura quum præfato Cardinali magnopere diſplicuiſſet, ab eodem impugnata eſt peculiari Scripto, quod exhibitum non fuit. Idemque præterea ſcripſit Epiſtolam unam ad Galliarum Regem, & alteram ad Archiepiſcopum Pariſienſem; in hac vero, quæ data fuit die IV. Auguſti Anni MDCXCIX., faſſus eſt, propoſitiones in præfato libro a Sorbonica Facultate notatas, prout jacent in verſione Gallica, qua uſi ſunt Pariſienſes Theologi, jure, meritoque damnatas fuiſſe; verumtamen hujuſmodi verſionem parum fidelem eſſe contendit. En verba Epiſtolæ relatæ in veſtro Summario Præliminari *§.IV. num.*8. *pag.*214.: *Nel di cui idioma*, de Gallica lingua loquitur, *così tradotte, ancor Io concorro in aſſerire, che ſie no ſtate giuſtamente cenſurate da coteſta Univerſità*. Itaque Cardinalis de Aguirre cenſuram Sorbonæ approbat, verſionem libri non approbat; Cenſuræ ſubſcribit, relate ad verſionem Gallicam, eamdemque cenſuram ideo rejicit, quod verſionem illam minus fidelem exiſtimat. Hæc autem verſio non alia eſſe poteſt, quam quæ ex Hiſpanico idiomate in Gallicum facta eſt a Patre Croiſet Ordinis Veſtri Presbytero, quæque impreſſa fuit Maſſiliæ eodem Anno, quo prodiit in lucem Cenſura Sorbonicæ Facultatis. Atque hæc eſt illa verſio, quæ in Summario Cauſæ tam magnis elogiis in Cœlum tollitur. Cardinalis de Aguirre Hiſpanus Croiſetum Gallum reprehendit, tamquam in Hiſpanico idiomate parum verſatum. Si quis vero Traductoris Galli partes ſuſcipiens, Cardinalem Hiſpanum, tamquam Gallicæ linguæ minus peritum reprehenderet, totum judicium in ancipiti hærere neceſſe eſſet. Quare, ut hujuſmodi difficultatum involucra tollantur, Noſtræ curæ erit aliquem invenire in utroque idiomate probe, pariterque verſatum, cujus diligentia rei veritatem in claro poſitam tuto dijudicare poſſimus.

Cenſura Facultatis Pariſienſis adverſus verſionem Gallicam Myſticæ Civitatis Dei.

Card. de Aguirre cenſuram approbat, verſionem rejicit.

Verſionis Fides examinanda.

Novi-

Novimus præterea, non tibi ignoratum eſſe Opus *de Revelationibus, & Viſionibus*, ab Euſebio Amort Canonico Regulari Lateranenſi editum anno MDCCXXXIV., in quo præfata quidem Cenſura Pariſienſis Facultatis reprobatur, ſed aliæ, ac diverſæ objectiones fiunt adverſus Myſticam Civitatem Dei. Cui novo Cenſori fuſe reſpondit doctus quidam Ordinis Veſtri Profeſſor Frater Didacus Gonzalez Mattheo Hiſpanus, qui ſuas Reſponſiones Nobis dicatas ſuperiori Anno MDCCXLVII. Matriti edidit, Nobiſquè tranſmiſit. Harum quoque objectionum, & Reſponſionum examen fieri debet, & a Nobis, Deo adjuvante, fiet, antequam de Myſtica Civitate Dei ſententiam proferamus, quum nullam in hoc graviſſimo judicio diligentiam ſupervacaneam fore judicemus.

Et objectiones Euſebii Amort.

Hæc erant, quæ tibi innoteſcere volebamus. Nunc ea, quæ in præfata Congregatione Particulari coram Nobis deliberata fuerunt, in ſummam colligendo, ſequens Decretum, de ejuſdem Congregationis conſilio, atque unanimi ſenſu, edicimus; nempe: *Ex hactenus deductis non conſtare, prout oportet, in caſu, & ad effectum, de quo agitur, quod opus inſcriptum* Miſtica Città di Dio, *ſit Opus Venerabilis Servæ Dei Sororis Mariæ a Jeſu de Agreda; ex gratia tamen ſpeciali, Poſtulatoribus indulgeri, ut in Cauſa Beatificationis, & Canonizationis ejuſdem ad ulteriora procedatur, ita tamen, ut dubium ſuper Virtutibus non abſolvatur, niſi prævio iterato novo definitivo Decreto, aut a Nobis, aut a Noſtris Succeſſoribus, præmiſſis, uti ſupra, reſpective præmittendis, edendo; in quo, vel ſtatuatur, Opus prædictum non eſſe Servæ Dei, vel, conſtito eſſe Opus ejuſdem, definiatur, nihil, vel in eo, vel in aliis Operibus ejuſdem Ser. Dei, reperiri, quod ſit contra Fidem, bonos mores, vel quod ſapiat doctrinam aliquam novam, & peregrinam, atque a communi ſenſu Eccleſiæ, & conſuetudine alienam, juxta præſcripta in Decretis Urbani VIII.* Tibi, Dilecte Fili, univerſoque Ordini tibi commiſſo, Benevolentiæ Noſtræ pignus, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Concluſio cum prolatione Decreti.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die decima ſexta Januarii Milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo octavo, Pontificatus Noſtri Anno octavo.

Dat. Pont. Anno VIII. die 16. Januarii 1748.

Pluri-

Plurima Capitulo Eccleſiæ Veronenſis conceduntur privilegia, & opportune providetur, ut aſſiſtentes ſimul cum aliis canere, atque pſallere non omittant.

Dilecto Filio Noſtro Danieli Tituli S. Mariæ ſupra Minervam Presbytero S.R. Eccleſiæ Cardinali Delphino nuncupato, ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica Patriarchæ Aquilejenſi.

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili Noſter ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Procemium.

PRæclara decora, inſignia ornamenta, ac tot, tantaque privilegia, quibus a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, Imperatoribus, Regibus, Principibus, ac Ducibus Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Veronenſis inſtructum, cumulatumque a priſcis temporibus adhuc excellere perſpicitur, ita nobis comperta, & explorata ſunt, ut dum in minoribus conſtituti pro noſtri muneris debito certam omnium Eccleſiarum, ac præſertim Cathedralium notitiam Nobis compararemus, prope in admirationem adduxerint.

Capitulum Veronenſe ab Epiſcopo immune.

Illud potiſſimum animo verſabatur, quod bon. mem. Rotaldus Epiſcopus Veronenſis Anno DCCCXIII. abdicatam a ſe, ſuiſque ſucceſſoribus omnem in ipſum Capitulum juriſdictionem & auctoritatem ſub tutela, & refugio Patriarchæ pro tempore exiſtentis Aquilejenſis, cujus ſuffraganeus etiam num eſt Epiſcopus Veronenſis, ita repoſuerit, ut liberum, & immune ab omni Veronenſis Antiſtitis poteſtate, & juriſdictione ſit, & habeatur.

Novis privilegiis decoratur.

Quoniam autem Nobis ſupplex expoſtulaſti, ut in inſigne hujuſmodi Capitulum Tibi, Tuiſque Succeſſoribus Patriarchis Aquilejenſibus, ut præmittitur, ſubjectum novis Apoſtolicæ etiam noſtræ benignitatis, auctoritatiſque documentis ornare, & augere dignaremur; Nos ſane, qui eximias, Paſtoraleſque virtutes tuas Pontificiis laudibus proſecuti, in ampliſſimum quoque S.R.E. Cardinalium Collegium cooptavimus, votis tuis hac in parte, Quod nobis integrum eſt, obſecundare libenti animo gaudemus.

Palmulæ ſive Buggiæ uſus in Miſſis tribuitur.

Itaque modernis, & pro tempore exiſtentibus ejuſdem Cathedralis Eccleſiæ Veronenſis Canonicis uſum Scotulæ, ſive palmulæ, vulgo Buggia, ad inſtar Epiſcoporum tam in Miſſis privatis, quam in ſolemnibus cum cantu, ſive in eadem, ſive aliis ipſius Civitatis, & Diæceſis Veronenſis, atque aliarum etiam Diœceſum Eccleſiis in perpetuum concedimus, & elargimur.

Altare privilegiatum perſonale bis in Hebdomada ipſis conceditur.

Præterea iiſdem, ut præmittitur, Canonicis in perpetuum indulgemus, ut Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, quod ad quodcumque

cumque Altare bis in hebdomada quilibet eorum pro animabus Chriſtifidelium, quæ a Deo in caritate conjunctæ ex hac vita migraverint, celebraverit, perinde iiſdem ſuffragetur, atque ad altare Privilegiatum fuiſſet celebratum.

Item domeſticum Oratorium in Villa Angiari dicta.

Inſuper ſpirituali conſolationi ſingulorum ex iiſdem modernis, & pro tempore exiſtentibus Canonicis, quantum cum Domino poſſumus, benigne conſulere volentes, cuilibet ipſorum, ad memorati Capituli Villam Angiari dictam, ut bonis, reditibus, proventibuſque advigiletur, adeunti, & commoranti Apoſtolica auctoritate tribuimus, & impertimur facultatem celebrandi, ſive celebrari faciendi Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium in ædium ejuſdem Villæ Oratoriis ad hoc decenter muro extructis, & ornatis, ſeu extruendis, & ornandis, ab omnibus domeſticis uſibus liberis, prius tamen ab Archipresbytero ejuſdem Capituli viſitandis, & approbandis, in cujuslibet Canonici, & ſibi inſerventium inibi famulorum præſentia ita, ut in diebus feſtis de præcepto ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia liberi, & immunes habeantur; ſalvis tamen juribus Parochialibus.

Uſus non canendi in Choro inter privilegia recenſeri nequit.

Porro nolumus inter tot, tantaque privilegia eidem Capitulo, & Canonicis conceſſa numerandum eſſe illud, quod, quemadmodum Tibi æque ac nobis notum eſt, antiqua traditione contra Sacrorum Canonum Sanctiones, ac noſtram præſertim Conſtitutionem, cujus initium eſt: *Cum ſemper oblatas*: invectum ab ipſis Canonicis, non modo contenditur, ſed etiam ſervatur, intereſſendi dumtaxat Choro, & cum ceteris Manſionariis, Capellanis, Acolytis, & Clericis canentibus, pſallentibuſque aſſiſtendi, nunquam vero cum iiſdem canendi, pſallendive; etſi nonnullos eorumdem eſſe accepimus, qui aliter ſentientes a conſcientiæ angoribus agitantur ex eo quod ea propter ſe non feciſſe fructus ſuos exiſtiment.

Hortatio ad Patriarcham ut eum abuſum evellat.

Itaque a Te, Dilecte Fili Noſter, poſcimus, & flagitamus ut non ſolum hujuſmodi abuſum, & corruptelam ab Eccleſiaſtica diſciplina abſonam, & Canonicis Ordinationibus, ac noſtræ quoque Conſtitutioni contrariam penitus evellere, & eradicare adnitaris; verum etiam ipſos ſuaviter, fortiterque admoneas, & horteris, ut in poſterum ea, qua decet, & tenentur, reverentia Choro interſint, aſſiſtantque, nec non pari pietate, attentione, ac vigilantia omnino canere, vel pſallere cum ceteris ſtudeant, & contendant.

Declaratur Canonicos non facere fructus ſuos, niſi in Choro pſallant.

Deinde iiſdem edicas, & notum facias, Nos, quemadmodum per haſce noſtras in forma Brevis literas Tibi declaramus, & injungimus, decernere, atque ſtatuere, ſicut in eadem Conſtitutione noſtra innuimus, ipſos, ſuoſque ſucceſſores Canonicos Choro quidem intereſſentes, aſſiſtenteſque, minime vero canentes, pſallenteſque

nullo pacto ex præbendis,& diſtributionibus facere fructus ſuos, atque adeo reſtitutioni obnoxios eſſe, ac fore.

Facultas tribuitur Patriarchæ abſolvendi eos, qui hactenus in hoc defecerunt.

Verum cum iis, qui hac ſuper re conſcientiæ ſtimulis acti ad Te confugerint, benigne indulgentes, Tibi facultatem tribuimus, & impertimur, ut ſive per Te ipſum, ſive per alios a Te deputandos unuſquiſque Canonicus, qui ſe in canendo, pſallendove in Choro cum aliis defeciſſe animadverterit (dummodo promittat ſe deinceps omnino curaturum, ut in Choro & præſens aſſiſtat, & cum aliis canat, pſallatve) abſolutionem a culpa, & ab omnibus fructibus indebite perceptis diſpenſationem obtinere poſſit, & valeat.

Neque aliter conceſſis privilegiis gaudere poſſunt.

Ceterum volumus,& mandamus, ut nulli eorumdem Canonicorum, qui licet præſens in Choro aſſiſtat, tamen minime canat pſallatve, ſuffragentur hujuſmodi indulta, ac privilegia, quæ unicuique moderno, & pro tempore exiſtenti Canonico ad tuorum meritorum intuitum per eaſdem præſentes literas concedimus, & elargimur.

Hortatur Patriarcha ut omne ſtudium in hoc adhibeatur.

Ceterum te, Dilecte Fili noſter, rogamus, & in Domino hortamur, ut iiſdem ſtudiis, quibus Nos ſupplicationibus tuis inclinati, eoſdem Canonicos novis Apoſtolicæ benignitatis, auctoritatiſque Privilegiis auximus, noſtris, tuiſque rationibus Paſtorum Principi Jeſu Chriſto æterno Judici reddendis ſatisfaciendum cures; & abuſu, & corruptela hujuſmodi penitus ſublata Divinum cultum per Divinæ Pſalmodiæ cantum promovere, & augere ſatagas, ut non minus ipſi Canonici, quam nos ipſi invicem æternam mercedem a bonorum omnium largitore Deo conſequi mereamur.

Interim cœleſtis præſidii auſpicem,& ſtudioſæ materiæ ad Tibi gratificandum voluntatis pignus eſſe cupimus Apoſtolicam benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili Noſter, & iiſdem Canonicis peramanter impertimur.

Dat. 19. Jan. 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XIX. Januarii MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Cajetanus Amatus.

De publico cultu, quem in Sancta Maria Majore quidam vellent Nicolao Papæ IV. aſſerere.

DISSERTATIO.

NIcolaus Papa IV fuit citra omnem controverſiam inter Romanos Pontifices multa ornatus literatura, ut patet ex Bibliotheca Pontificia Ludovici Jacobi a S. Carolo *lib. 1. verb. Nicolaus IV.* ubi & recenſentur libri ab ipſo compoſiti, & declaratur, quanta paſſim

paſſim in æſtimatione haberentur. Præterea ſingulari virtute inſignitus fuit, ac pietate, non eo ſolum tempore, quo ſedit in Pontificatu, ſed tum etiam cum Ordinis Minorum Conventualium Alumnus S. Franciſci Regulam intra Religioſa clauſtra profitebatur, & ad Eccleſiaſticos honores evectus Cardinalitia dignitate fulgebat. Plurima illius in Cardinalatu merita enarrantur *in Hiſtoria generali Cardinalium typis Pariſienſibus edita anno 1640. & Cardinali Richelio dicata*. Nemo tamen de illo cum laude ſcripſit perinde, ac S. Antoninus *in ſua Hiſtor. tit.24. cap.9. §. 8. ſub finem*, ubi refert primo, quantum ab acceptanda Cardinalitia dignitate ipſe abhorruerit, deinde ea ſuſcepta quam ſingularis fuerit exempli. Accedit Scriptor nuperrimus Gregorius Kolb, qui *in ſua ſerie Romanorum Pontificum* agens de Nicolao IV. ſcriptum reliquit eum mortuum fuiſſe non minus ætate confectum, quam dolore; propterea quod Ptolemaidem Syriæ Urbem ab Ægyptiis tunc temporis expugnatam viderat, & Chriſtianorum Principum ad bellum contra communes adverſarios capeſſendum tarditatem expertus fuerat. Verum ſi quis abunde edoceri cupit de inſignibus meritis hujus Pontificis, legat ejusvitam egregie conſcriptam a Pagio *in Breviario Romano Pontificum tom.3.* præter id, quod ſummatim attingunt Sandinus in ſuo *de Romanis Pontificibus* Opuſculo, & du Cheſne *in Rom. Pontificum Hiſtoria tom.2.* ubi teſtatur eum non ſine magna ſanctitatis opinione deceſſiſſe.

2. Nonnullos adverſus eumdem Pontificem latratus ediderunt Scriptores quidam præſertim heterodoxi. Platina auctor Catholicus, ſed maledicus, illum incuſat, eo quod Gibellinis faverit contra Guelphos, ſtudio partium abreptus; res in Summo Pontifice non toleranda. In Romanorum Pontificum Vitis, quas ſcripſerunt Auctores heterodoxi Robertus Barns, & Joannes Baleus Angli, quaſque Joannes Martinus Lidius edidit, palam de Nicolao IV. affirmatur, eum ſuo muneri frigide ſatisfeciſſe *nulla animarum habita ratione*. Chronici Belgici Auctor, & Krantzius narrant eumdem in mortis articulo conſtitutum decreviſſe, ut nullus poſt hac eligeretur in Pontificem, niſi ex hac Religione S. Franciſci; atque adeo Cardinales omnes tunc viventes depoſuiſſe, totidem in eorum locum Religioſis S. Franciſci ſubrogatis. Denique in Pontificum Hiſtoria typis edita Hagæ-Comitum *anno 1733. tom.3.* crudelitatis crimine, & furoris accuſatur hic Pontifex, eo quod juſſerit a ſepulchro extrahi, atque in cinerem redigi, cadavera Joannis de Beziers Minorum Conventualium Alumni, & Pedri Caſſiodori, quibus culpæ imputabatur, quod viventes illum appellaſſent Antichriſtum.

3. Sed hæc omnia meræ fabulæ ſunt, atque infames calumniæ, quas validis argumentis confutavit Attichy *in Floribus Hiſtoriæ Sacri*

Collegii Cardinalium, ubi Hieronymi Card. Aſculani, deinde Nicolai IV. Vitam deſcribit, *num.7.* & Gretſerus *in Defenſione Romanorum Pontificum*, aut in *Examine Myſterii Pleſſeani Cap. 56. Tom. 7. Operum nuperrimæ Editionis*; quoad notam vero adhæſionis nimiæ erga Gibellinorum factiones, eaſdem fabulas confutavit Muratorius *in Annalibus Italiæ ad annum* 1292.

4. Poſita igitur tanquam certa Nicolai IV. pietate, poſitis rebus ſumma cum gloria geſtis ab egregio Pontifice prælaudato, agendum reſtat nunc de illius publico cultu, quem in Baſilica S. Mariæ Majoris ei volunt aſſerere tanquam de Beato, aut Sancto, quamvis nullibi aut Beatificationis Breve, aut Bulla Canonizationis inveniatur; quemadmodum in ceteris ſimiliter ſervis Dei factum eſt.

5. Primo intuitu aſſumptum hujuſmodi videtur Nobis valde difficile; tum quia de Nicolao IV. ne verbum quidem factum eſt eo tempore, quo Clementis X. Pont. Maximi juſſu diligenter perquiſitum fuit, quinam Pontifices publico cultu gauderent, ad eum finem ut eorum Officia cum Lectionibus propriis Eccleſiæ Lateranenſi concederentur; quorum deinde extenſio ad duas pariter Eccleſias, nempe S. Petri in Vaticano, & S. Mariæ Majoris facta eſt: tum etiam quia de eodem Nicolao IV. mentionem nullam facit P. Arturus, qui Martyrologium Franciſcanum compoſuit, atque in illo eorum nomina adnotavit, quotquot ex ſuo Ordine in aliqua ſanctitatis opinione deceſſerant: tum demum quia, ut nihil dicamus de inſcriptionibus, quæ olim legebantur in S. Mariæ Majoris, at Modo amplius non extant, ſed tamen afferuntur a Ciacconio in hujus Pontificis Vita, in quibus ſi non ſit mentio de illius ſanctitate, & cultu, hoc ideo eveniſſe dicendum eſt, quia in ſignum grati animi ob ipſius erga illam Baſilicam merita tum factæ fuerunt, cum ipſe adhuc in vivis degeret; tota vis fundamenti revocatur ad inſcriptionem illam, quam Sixtus V. *anno* 1564. poſuit, tribus ſcilicet ferme ſeculis poſt Nicolai IV. mortem, quæ accidit *anno* 1292. Verum in ea Inſcriptione, qua præcipitur, ut transferantur Nicolai oſſa ab humili loco, ubi ipſo jubente fuerant collocata, de ejuſdem Sanctitate, & cultu ne minimum quidem ſermonem facit Sixtus, qui ait ſe ad id moveri, *in Ordinem, & Patriam pietate*, ab ingenita nempe erga ordinem ſuum dilectione, cujus alumnus fuerat Nicolaus, & in communis Patriæ laudem, cum ambo oriundi eſſent ex Piceno.

6. Jam vero nihil amplius requiritur, ut pia circa publicum Nicolai IV. in S. Maria Majore cultum opinio infirmetur. Sed ut id magis eluceſcat, ad examen revocemus fundamenta, quibus innititur præfati cultus aſſertio. Primum fundamentum conſiſtit in eo, quod cum ceteris Sanctorum Reliquiis, quæ in Armario aſſervantur

vantur Canonicalis Ædiculæ, ante quod binæ continuo lampades ardent accenſæ, hujus quoque Pontificis Reliquiæ inventæ ſunt. Ibi enim repertum eſt involucrum quoddam ex charta, cum inſcriptione, *de Papa Nicolò Diſcepolo de S. Franceſco*; & in eodem involucro duo præterea continebantur minora involucra, pariter ex charta, quorum unum diſtinguebatur hoc titulo, *delle Veſtimenta di Santo Nicolò Papa, che fu diſcepolo de Santo Franceſco*; alterum vero inſcriptum habebat, *le Oſſa de Santo Nicolò Papa, che fu diſcepolo de Santo Franceſco*.

7. Cum tamen ignoretur, quis auctor inſcriptiones prædictas appoſuerit, nullum propterea deduci poteſt ex iis validum ad hanc tuendam opinionem argumentum; quod videtur apte confirmari poſſe exemplo. Ponamus enim, quod in Urbe Roma ante fores alicujus Eccleſiæ infans aliquis expoſitus reperiatur cum ſchedula collo appenſa, in qua affirmetur illum baptizatum fuiſſe. In eo caſu, ſi vel Scripturæ auctor ignoretur, vel quamvis probe cognitus adhuc non omni fide dignus habeatur, infans ille cenſeri non debet tanquam vere baptizatus, adeoque baptizandus eſt ſub conditione, ut Nos ipſi oſtendimus *in noſtris inſtitutionibus*; & *in tractatu de Synodo lib. 7. cap. 6. num. 5.* Porro ſi ad comprobandum Baptiſmum non eſt teſtimonium ſufficiens ſchedula ſola cum inſcriptione, cujus auctor ignoretur, qui fieri poterit, ut Sanctitas, aut publicus cultus comprobetur per Scripturam tantummodo, cujus ſit Auctor incertus? Neque juvat reponere, quod locus ipſe, ubi inventæ ſunt ſchedulæ ſimul cum Reliquiis, efficit, ne dubitationi locus relinquatur. Si enim hoc ſufficeret ad id, quod intenditur, ſequeretur, quod ſtatim ac Reliquiæ in aliqua Theca publicæ venerationi fuiſſent ſemel expoſitæ, nullus amplius ſupereſſet locus eas indidem extrahendi, aut tanquam dubias, incertaſque, aut tanquam Reliquias Servorum Dei, quorum publicus cultus non eſſet ſatis probatus: & tamen rem omnino aliter ſe habere oſtendunt tum exquiſitæ indagines, quas tertio quoque die Epiſcopi, dum ſui officii partes implere volunt, circa ſuarum Eccleſiarum Reliquias exercent: tum facinus celeberrimum Alexandri VII. qui ob ſupra memoratas rationes extraxit Reliquias plurimas, quæ in prægrandi Lipſanotheca S. Joannis in Laterano fuerant per tot ſecula, eaſque in loco clauſo remotas ſepoſuit, ut a publico cultu ſubtraherentur.

8. Si Nicolai IV. Reliquiæ in aliquo Altari Baſilicæ S. Mariæ Majoris fuiſſent expoſitæ, ſi eædem peculiariter, & ſeparatim oſtenſæ fuiſſent ſtatis diebus, quibus Reliquiæ ceteræ populo oſtenduntur; ſi hæc cæremonia ſuum habuiſſet principium centum annos ante Urbani VIII. decreta, atque ita per nunquam interruptum exer-

exercitium uſque ad hæc tempora continuaſſet, ſufficiens profecto argumentum eſſet ad publicum cultum aſſerendum; cui ſententiæ nos ipſi ſubſcripſimus in noſtro Opere *de Canonizat. Sanctor. lib. 2. cap. 12. num.* 10. Sed cum nulla ex dictis circumſtantiis caſui noſtro conveniat, atque id unice habeatur, quod Nicolai IV. Reliquiæ in communi theca clauſæ repertæ ſint, & charta involutæ, quas fortaſſe eo in loco repoſuit, qui eaſdem collegit tum cum facta eſt a veteri Sarcophago Translatio ad novum ſepulchrum ſub Sixti V. Pontificatu, quin uſque hodie aliud quidquam aut dictum, aut factum, aut excogitatum præterea ſit, non videtur Nobis, quomodo percipi queat, publici cultus argumentum hinc poſſe deſumi.

9. Alterum fundamentum conſiſtit in publico Elogio, quod omnium oculis apparet ſculptum in ejus monumento recenter extructo, in quo poſt egregias ejuſdem Pontificis virtutes commemoratas leguntur hæc verba: *magna ſanctitate opinione obiit*. Sed neque hujuſmodi verba publicum cultum ullatenus ſignificare, oſtenditur exemplo. Obiit Romæ cum magna Sanctitatis fama P. Franciſcus Scuderus Tertii Ordinis S. Franciſci. Statim poſt mortem ære inciſa, atque impreſſa exiit in lucem ejus imago, ſub qua poſitum erat Elogium, in eoque ſingulis ejus virtutibus enarratis adjecta fuerant hæc verba: *eximiam ſanctimoniæ famam conſecutus obiit*. Magna ſubito mota fuit controverſia, utrum ea verba publicum cultum importarent, adeoque delenda eſſent utpote repugnantia Urbani VIII. decretis. Auctor Elogii fuerat ejuſdem ordinis Religioſus quidam F. Bonaventura a S. Elia appellatus, qui eruditam compoſuit diſſertationem ab inſignioribus Romæ Theologis approbatam, qua contendit magnum intereſſe diſcrimen inter id, quod defunctus quis vocetur *aſſertive ſanctus*, & iſtud aliud, quod prædicetur *ſanctimoniæ fama conſpicuus*. Primum quidem ab Urbani decretis eſſe interdictum, utpote cultum publicum importans, quia perſonam immediate attingit; alterum vero neque vetitum eſſe, ait, neque cultum publicum importare, quia ſcilicet *ad puram opinionem* refertur, *& extrinſecam denominationem*. Hæc omnia narrantur in noſtro ſupracitato Opere *de Canonizat. Sanctor, lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 4. ubi ſingula recenſentur eorum nomina, qui eam Diſſertationem approbarunt; aliaque ibidem ſimilia exempla adducuntur, atque illud in primis Alexandri Papæ VII. qui Elogium ſepulcrale compoſuit pro Maria filia Ducis Sabaudiæ, quæ in Templo S. Franciſci Civitatis Aſſiſienſis ſepulta eſt, in quo Elogio hæc verba inſeruit Auctor Sanctiſſimus: *magnam ſanctimoniæ famam conſecuta obiit*.

10. Tertium fundamentum in eo verſatur, quod Jacobus Card. Columna S. Mariæ Majoris Archipresbyter, ibidem Cappellam in Pon-

in Pontificis Nicolai IV. honorem extruxit, additis Cappellanis, quarum Cappellani Miſſas in ejuſdem Pontificis honorem celebrarent. Sed totum corruet fundamentum, ſi facti ſeries pauliſper conſiderabitur. Res igitur ita ſe habuit. Nicolaus Papa IV. Sacellum in Baſilica S. Mariæ Majoris conſtrui fecerat S. Joanni dedicatum. Poſt illius obitum Jacobus Card. Columna Sacellum alterum ſimiliter ibidem conſtrui fecit, illud non proprio nomine, ſed a Nicolao Papa IV. denominans, ob inſignem ſui erga illum Pontificem benevolentiam, obſervantiam, & venerationem. Teſtamenti vero exequendi Curatores, cum ad Cappellanias erigendas devenissent, quas Jacobus Card. inſtituerat, aliis primum, alterum Sacellum aliis aſſignantes, ſingulis Cappellanis ſua Miſſarum onera impoſuerunt in ſuffragium Pontificis Nicolai IV., aliorumque Fidelium, quod utique ſtare cum publico cultu non poteſt.

11. Quod Pontifex Nicolaus IV. Sacellum in honorem S. Joannis conſtrui fecerit in S. Mariæ Majoris Baſilica, deſumitur a Bulla quadam Bonifacii VIII. in qua de Nicolao IV. ſic legitur: *In Cappella S. Joannis, quam in dicta Eccleſia conſtrui fecerat.* Quod Jacobus Card. Columna deinde propriis ſumptibus Sacellum alterum ædificaverit in ſui erga Nicolaum IV. amoris, obſervantiæ, & venerationis argumentum, legitur in publico inſtrumento, quod ejus Teſtamentarii Curatores confecerant, his verbis: *In Cappella Sanctæ memoriæ quondam Sanctiſſimi Patris, & Domini Nicolai Papæ IV. ab eodem Cardinali pariter erecta ob reverentiam & in memoriam præfati Sanctiſſimi Patris.* Quod denique a Cappellanis applicandum eſſet Sacrificium pro anima defuncti Pontificis Nicolai IV., eruitur ex ſupra memorata Bonifacii VIII. Bulla, cujus verba ſunt, quæ ſequuntur: *pro anima felicis recordationis Nicolai Papæ IV. Prædeceſſoris noſtri, cujus Corpus in eadem Baſilica requieſcit, & aliorum Fidelium remedio peccatorum, Miſſarum ſolemnia, & alia divina officia celebrarent.*

12. Neque valet hoc loco ingenium acuere, atque affirmare, quod ea verba: *ob reverentiam, & in memoriam præfati Sanctiſſimi Patris*, importent aliquid amplius, quam meram benevolentiam, atque obſervantiam; aut quod Sacellum intelligi debeat dedicatum eſſe in honorem Nicolai IV. cum Sanctus cui dedicabatur, nullus nominetur expreſſe; aut demum quod in ipſo Miſſarum onere ſupra memorato Cappellanis impoſito appareat diſcrimen manifeſtum inter id, quod Nicolaum IV. reſpicit, atque id, quod reliquas defunctorum animas attingit. Etenim primo loco non ſubſiſtit, quod verba illa: *ob reverentiam, & in memoriam præfati Sanctiſſimi Patris* aliquid amplius importent, quam benevolentiam, obſequium, & venerationem. Paucis ab hinc annis bonæ memoriæ Cardinalis Petra erexit in S. Petri Baſilica Mauſoleum felicis recordationis Innocentio

centio Papæ XII. Si quis autem affirmaret, hoc eum feciſſe *ob reverentiam, & in memoriam præfati Sanctiſſimi Patris*, quod verum eſt, affirmaret, ſed non ideo putandum foret, quaſi aſſereret publicum Innocentio cultum præſtari voluiſſe. Quod vero ſecundo loco dicebatur, Sacellum intelligi debere conſtructum in honorem Nicolai IV. eo quia nullius Sancti, aut Beati nomen deſignetur, in cujus honorem erigebatur idem Sacellum, non ſubſiſtit; tum quia Paulus de Angelis in libro, in quo agit de S. Mariæ Majoris veteri ſitu, locum, ubi erat Sacellum erectum a Iacobo Card. Columna, aſſignat Altari S. Benedicti, ex quo fit veriſimile huic Sancto Abbati fuiſſe dedicatum ipſum Sacellum; tum quia ad refellendam opinionem. quod in honorem Nicolai IV.dedicatum eſſet Sacellum, ſufficit affirmare, quod nulla de hac re facta ſit mentio in ejuſdem erectione, nullaque extet memoria, quod olim aut in altari, aut in Sacello haberetur effigies prædicti Pontificis. Neque demum ſubſiſtit aſſertum diſcrimen inter animam Nicolai IV., & reliquas defunctorum animas, ubi de Miſſarum applicatione ſermo eſt. Negari enim nequit, quod in Bonifacii VIII. Bulla verba hæc contineantur: *pro anima felicis recordationis Nicolai Papæ IV.* quæ ſuffragium denotant, quod certe cum publico cultu ſtare non poteſt.

13. Quod ſi aliter ratiocinari velimus, aditus aperiretur duobus abſurdis, & quidem graviſſimis. Primum in eo verſatur; quod Jacobo Card. Columnæ graviſſimum crimen imputaretur, cujuſmodi illud eſſet, ſi in S.Mariæ Majoris Baſilica Sacellum ædificaſſet, Miſſamque conceſſiſſet in honorem Nicolai IV. neque Beatificati, neque Canonizati: tanti momenti res, ut olim neque ab ipſis Romanis Pontificibus fieret in honorem alicujus Beati, niſi adjecta clauſula: *dummodo per hoc canonizatus non cenſeatur*, uti oſtendimus in noſtro Opere *de Canonizatione*: & quidem pius Cardinalis hoc patraſſet in Urbe Roma, haud multo poſt Alexandri III. Conſtitutiones, quibus Beatificandi, & Canonizandi jus Romano Pontifici privative reſervabatur, ut pariter in eodem Opere oſtendimus. Alterum vero abſurdum ad hoc reducitur, ut etiamſi per impoſſibile demonſtrari poſſit per actus æquivocos publici cultus, Nicolaum IV. veneratum fuiſſe veluti Sanctum centenario annorum ſpatio ante Urbani VIII. decreta continuato uſque ad præſens tempus, quod etiam hodie admittitur, tamquam validus titulus publici cultus, dummodo, non ſit disjunctum a comprobata Sanctitatis, & miraculorum opinione, factum nihilominus, quod Jacobo Card. Columnæ tribuitur, ſatis eſſet ad cultum jam introductum removendum: quoniam in hac materia æque proceditur, ac fit in præſcriptionibus centenariis, & immemorabilibus, quæ, ſi titulus infectus producatur, penitus extinguuntur.

14. Quar-

Digitized by Google

14. Quartum denique fundamentum conſiſtit in denominationibus *Beatiſſimi*, & *Sanctiſſimi*, quibus etiam poſt obitum multis in ſcripturis condecoratur Nicolaus IV. Quis enim ignorat in Summis Pontificibus plus ſignificare titulum *Beati*, quam *Beatiſſimi*, atque in pluribus circumſtantiis plus eſſe, ſi quis appelletur *Sanctus*, quam ſi appellaretur *Sanctiſſimus*? Titulus enim *Beati* ad excellentiam virtutum refertur, titulus autem *Beatiſſimi* ad dignitatem; & in aliquibus circumſtantiis titulus *Sancti* ad prædictas virtutes poteſt referri, non item appellatio *Sanctiſſimi*, quæ ſemper reſpicit dignitatem; atque adeo licet in quodam Actu Capitulari multa, ut aſſerunt, maturitate confecto, hæc de Nicolao IV. verba occurrant, *felicis*, & *Sanctæ recordationis*, ita ut adjunctum *felicis* ad dignitatem, *ſanctæ* vero adjunctum ad Sanctitatem, & publicum cultum referri videatur, juvat tamen hoc loco animadvertere, Baſilicarum Romæ exiſtentium Capitula ampliſſimum habere titulorum Vocabularium, quotieſcumque de Pontificibus verba faciunt, qui bene de illis meriti ſunt. Cum in minoribus Baſilicæ Vaticanæ Canonici eſſemus, ibique per annos 14. Capituli Tabulario Præfecti munere fungeremur, monumentum vidimus, quod in dicto Tabulario aſſervatur, in quo ſic legitur: *Decimo Kalendas Septembris anno Domini* 1280. *obiit Sanctiſſimæ memoriæ Divus Nicolaus Papa III.* Quæ verba ſubſequitur prolixa gratiarum deſcriptio, & beneficiorum, quibus eamdem Baſilicam inſigniter cumulavit Nicolaus prædictus. Similiter in particulari Benefactorum ejuſdem Baſilicæ Martyrologio extant hæc verba: *Decimo ſeptimo Kalendas Junii, eodem die facta eſt Translatio Corporis Sanctæ memoriæ D. Nicolai Papæ III. in monumento novo*. Neque tamen hinc quiſquam vel conjecturis in ſuſpicionem venit, Nicolaum III. publico cultu in Baſilica Vaticana gaudere: quin immo ad hunc uſque diem Menſe Novembri Anniverſarium fit pro ejus animæ ſuffragio. Nobis ſatis erit, attuliſſe exemplum Nicolai III. adducta ſiquidem monumenta inveniuntur etiam typis vulgata ab Oldoino *in Additionibus ad Ciacconium in Vita Nicolai III.* vetera vero ejuſdem generis monumenta prætermittimus, quæ proferri poſſent, ſi in Archivio Capituli veteres chartæ evolverentur.

15. Concludimus igitur, nullum haberi publicum cultum Nicolai IV. in S.M. Majore; adeoque noſtra auctoritate interpoſita decernimus, prædictas Nicolai IV. Reliquias claudi debere, & Sigillo muniri in aliqua Capſula, quæ ſervetur quidem in Reliquiarum armario, ſed ita ſervetur, ut Reliquiæ prædictæ neque populo oſtendantur, neque ullo unquam tempore publicæ venerationi exponantur. Capſulæ autem inſcribatur, extare in Archivio documenta ad eam ſpectantia; in eodemque Archivio collocetur diligens, ac pia Canonici

Strozzi Diſſertatio ſimul cum animadverſionibus hiſce noſtris, quas Nos ipſi dictavimus, & manu propria ſubſcriptas ſigillo noſtro munivimus, hac die 24. Octobris anni 1750.

Loco * Sigilli

BENEDICTUS PAPA XIV.

Presbyteris Latini Ritus in Ruſſia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum Unitorum Eccleſiis, deficientibus lapideis tabulis de more conſecratis, & calicibus aureis, ſive argenteis, Miſſarum Sacrificia ſuper eorumdem Ruthenorum antimenſiis, & cum calicibus è ſtanno celebrare.

BENEDICTUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

IMpoſito Nobis Apoſtolicæ ſervitutis officio convenit, univerſæ Chriſti Familiæ toto Terrarum Orbe diffuſæ neceſſitatibus animum diligenter intendere, maxime vero fidelium Eccleſiæ Miniſtrorum in remotis Regionibus pro animarum ſalute laborantium preces benigne ſuſcipere, eorumque opportuno levamini, ac ſpirituali conſolationi, etiam per congruæ diſpenſationis Indulta, prout rerum, locorum, & temporum rationes, ac veneranda majorum noſtrorum exempla ſuadent, conſulere, & providere.

Sane dudum dilecti Filii Presbyteri Latini Ritus Apoſtolicas Miſſiones per Ruſſiam Polonicam exercentes Congregationi Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium negociis Propagandæ Fidei præpoſitorum exponi curarunt, quod quum in tota Ruſſia, ac potiſſimum in Montibus Pokuciæ, in Polonia, in vaſtiſſimis Ukrainæ Regionibus, & in univerſa fere Ruſſia Alba nuncupata, frequentes quidem ſint Ruthenorum Unitorum Eccleſiæ; rariſſimæ vero Latini Ritus; cumque ipſi pro Miſſarum celebratione Lapideas Sacratas Tabulas, & Calices aureos, vel argenteos, per longa, & difficilia itinera, ſine gravi incommodo, & ſine periculo confringendi eaſdem Tabulas, & Calices, ſecum deferre non valeant; idcirco niſi facultas ipſis concedatur celebrandi Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium ſuper dictorum Ruthenorum Antimenſiis, ut vocant, & Calices eorumdem è ſtanno, ut moris apud illos, confectos adhibendi, neceſſe ipſis erit ab ejuſdem Sacrificii celebratione plerumque abſtinere; multique præterea Latini Ritus Fideles, qui ab Eccleſiis ejuſdem Ritus longe degunt, Sacerdotis Latini præſentia, a quo ſacra Myſteria peragantur, eiſque diſtribuantur, omnino carebunt; prout reipſa ſæpe, graviſſimo cum animarum detrimento, per plures annos carere

rere dignoſcuntur: Proindeque demiſſis precibus poſtularunt, ut ſibi concederetur hujuſmodi facultas, Sacroſanctum nempe Miſſæ Sacrificium, etiam ſine Lapidea Sacrata Tabula, celebrandi ſuper Antim enſiis Ruthenorum & ſtanneos Calices adhibendi.

Cum autem hujuſmodi Miſſionariorum preces, a dicta Cardinalium Congregatione Propagandæ Fidei negociis præpoſita, alterius Congregationis Venerabilium quoque Fratrum noſtrorum ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium adverſus Hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum, examini, & judicio, de more, remiſſæ fuerint: & conſequenter de iis actum fuerit in Conſeſſu coram Nobis habito die 22. Januar. elapſi Anni 1750., Nos tunc, ut ad generale Reſcriptum ſuper his edendum mature procederemus, quidquid olim in hac materia ab hac eadem Apoſtolica Sede decretum fuiſſet, in unum colligi juſſimus; ac præterea Venerabili Fratri Epiſcopo Zenopolitano, qui tunc opportune in curia præſens aderat, quique, & antea diu in Polonici Regni ditionibus, atque in Eccleſiaſticis Catholicorum Latinorum, Græcorumque Unitorum negociis Apoſtolicæ Sedi egregiam operam navando, verſatus fuerat; & deinde ad eaſdem Regiones, & ad eoſdem labores laudabiliter proſequendos, non obſtantibus itinerum difficultatibus, expenſiſque, redire non dubitavit; mandavimus, ut Nos ſuper expoſitorum veritate inſtructos redderet, ſuamque Nobis ſententiam ſuper hujuſmodi poſtulatis, tam voce, quam ſcripto aperiret. Nunc vero, exhibitis Nobis præcedentium Decretorum monumentis, iiſque per Nos accurate perpenſis; atque omnibus, quæ in dictis precibus narrata fuerant, præfati Epiſcopi Zenopolitani teſtimonio comprobatis; quum is præterea Nobis retulerit, complures eſſe in iis regionibus Presbyteros Latini Ritus, & quidem Deum timentes, qui in ſupradictis neceſſitatibus conſtituti, minime dubitant ſuper Antimenſiis Græcorum Unitorum abſque Lapidea Tabula Miſſarum Sacra facere, ejuſdemque conſilium fuerit, quod ſicuti Græcorum Unitorum Presbyteri, quoties id rerum opportunitas ſuadet, propriis Antimenſiis relictis, Miſſarum Sacrificia offerunt ſuper Lapideis Latinorum Tabulis; ita ad conſtitutam feliciter unionem magis, magiſque ſtabiliendam non parum conduceret, Latinis Presbyteris liberam facultatem concedere, ut ubi neceſſitas ſic exigere dignoſcatur, deficiente nimirum Lapidea Altaris Tabula, Miſſas celebrare valeant ſuper eorumdem Græcorum Unitorum Antimenſiis; his omnibus attente perpenſis, in hanc denique ſententiam devenimus, ut prædictis Sacerdotibus Latini ritus in Ruſſia Polonica degentibus permitteremus in Ruthenorum Unitorum Eccleſiis, deficientibus Lapideis Tabulis de more conſecratis, & Calicibus aureis, ſive argenteis, Miſſarum ſacrifi-

cia ſuper eorumdem Ruthenorum Antimenſiis, & cum Calicibus e ſtanno, qui apud illos in uſu ſunt, ſine ullo conſcientiæ ſcrupulo, celebrare.

Porro, quod attinet ad Calices ſtanneos, omiſſis iis, quæ repeti poſſent ex priorum Eccleſiæ ſeculorum memoria, quum ſcilicet & lignei, & vitrei Calices in Altaris miniſterio adhibebantur; ut oſtenſum a Nobis eſt in tractatu *de Sacrificio Miſſæ*, nullum generale Decretum proferri poteſt, quo vel hodie vetitum ſit hujuſmodi Calicibus e ſtanno confectis in Miſſa uti, ſi Eccleſiarum, vel ſacerdotum paupertas tanta ſit, ut majoris pretii vaſa comparari nequeant: Quin imo in *Can. ut Calix de Conſecrat. diſtinct.* 1., hæc expreſſa verba leguntur: *Si quis autem tam pauper eſt, ſaltem vel ſtanneum Calicem habeat*: Et quidem ad comprobandam, aſſerendamque hujuſmodi Eccleſiæ Indulgentiam plura leguntur apud San. Thomam, alioſque Scriptores de hoc diſciplinæ capite agentes.

Sect.1.§.26. & ſeq. Latinæ EditionisPatavinæ.

Quod vero ſpectat ad alteram optati Indulti partem, ſatis quidem conſtat in Eccleſia Latina nequaquam celebrari poſſe incruentum Miſſæ ſacrificium, niſi ſuper Altari, quod vel totum rite conſecratum fuerit, vel ſaltem ſuperimpoſitum habeat conſecratum Lapidem, qui *Tabula Altaris* nuncupatur; quà etiam de re egimus in dicto Tractatu *de Sacrificio Miſſæ*. In Græca autem Eccleſia hujuſmodi Sacrati Lapides minime ſunt in uſu; Sed ibi a pluribus jam ſeculis in more poſitum eſt, ut, ubi Altare ſolemni conſecratione totum dedicatum non fuerit, loco Lapideæ hujuſmodi Tabulæ, ſuper Altaris Menſa aptetur Linteum quoddam Epiſcopali benedictione conſecratum, in cujus angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ ſunt, quodque vocatur *Antimenſion*, & ſuper ipſo Sacra Myſteria conficiantur; ut apud auctores de rebus Liturgicis tractantes videre licet.

3. part. quæſt.83. art.3. ad textum. Quart.ad Rubricas Miſſalis part.3.tit.1. ſect.1. dub.1 §.Col. Paſqualig.de Sacrificio Novæ Legis tom.2.quæſt.764. & quæſt.765. Biſſ. Hierurgia Sacra in verb. Calix. §.2. Cit. ſect.1.§.2. & ſeqq.

Quum vero nunquam Eccleſiæ Latinæ mens fuerit, ut Græcorum Ritus deſtrueret, quin potius eorum ſemper conſervationi, quantum fas eſſet, nec non eorumdem apud Græcos fideles obſervantiæ proſpexerit; numquam proinde Miſſarum celebrationem, quæ ſuper hujuſmodi Antimenſiis a Græcis Catholicis fit, improbavit; ſed eam, & quidem non in partibus Orientis dumtaxat, verum etiam inter Italo-Græcos, permitti expreſſe declaravit; ut videre licet tum in Inſtructione per ſel. rec. Prædeceſſorem noſtrum Clementem Papam VIII. edita, tum in noſtra Conſtitutione, quæ incipit *Etſi Paſtoralis*.

Goar.in notis ad Eucholog. Græcor. pag.521. Venetæ Editionis Chriſtianus Lupus in SynodoGeneral.& Provincial. In differt. de S.Leonis IX. actis cap.13. Bruxelleo. Editionis part.3. Renaudot.in Collectione Liturgiar. Oriental.tom.I.pag. 182. Edit. Pariſien. Magri in notitia vocabulor. Eccleſiaſticor. in verb. *Antimenſia*. Card. Bona Rer. Liturgicar. lib.1. cap. 20.§.2.ejuſqueCommenti.

Quum vero in iis Regionibus, in quibus Italo-Græci ſunt, Latini quoque frequentes habitent, atque ibidem tam unius, quam alterius Ritus Eccleſiæ adſint; ita ut abſque ullo impedimento, & ſine

& ſine gravi incommodo unuſquiſque Presbyter proprii Ritus Eccleſiam adire valeat; nulla ſane cauſa eſt, ob quam Latinis earum partium Presbyteris permitti debeat, contra conſtantem Eccleſiæ Latinæ diſciplinam, ſine Sacrata Altaris Lapidea Tabula Miſſas celebrare, eaſque ſuper Græcorum Antimenſiis offerre; quod ipſis proinde in citata noſtra Conſtitutione vetitum fuit,

R obert. Sala tom. 1. pag. 70. num. 4. Taurinen. Editionis. Conſtit. 57. Bullar. noſtr. §. 6. num. 17. tom. I.

Sed aliter ſe res habet, ubi de Regionibus agitur, in quibus Latini Presbyteri ab Eccleſiis Latini Ritus longe degentes, quum Sacratas Lapideas Tabulas per longa itinera ſine gravi incommodo, & ſine periculo eas confringendi, ſecum deſerre nequeant, vel Miſſæ celebrationem penitus omittere, & ſic Latinos Fideles ſine ſacrificio proprii Ritus, & ſine Myſteriorum participatione relinquere, vel eam ſuper Græcorum Antimenſiis peragere compelluntur. In hujuſmodi rerum circumſtantiis, Apoſtolicæ Sedis provida indulgentia jamdudum enituit; quum ſcilicet anno MDCII. ad ſupplicationem tunc exiſtentis Epiſcopi Vilnenſis, prædictæ Cardinalium Inquiſitorum Generalium Congregationi hac de re exhibitam, ipſo etiam Prædeceſſore Noſtro Clemente Papa VIII. approbante, reſcriptum fuit: *Sacerdotes Rutheni non Schiſmatici in Eccleſiis Catholicorum Ritus Latini, Altaribus, Calicibus, & Veſtibus Sacris eorumdem Catholicorum uti, & Miſſam celebrare poſſint in caſu neceſſitatis, ac etiam ſolum devotionis cauſa, dummodo Ritu Rutheno celebrent, & e contra Sacerdotes Ritus Latini in Eccleſiis Ruthenorum non Schiſmaticorum, Altaribus, & Calicibus, ac Veſtibus Sacris uti, & Miſſam celebrare valeant, Ritu tamen Latino: Et prædicta ſerventur ſecluſo omni ſcandalo, & de licentia Prælatorum, & Rectorum ipſarum Eccleſiarum.*

Eodem §. 6. num. 19.

Nos igitur præmiſſæ neceſſitatis intuitu, atque etiam hujuſmodi Decreti conſideratione adducti, præſentium literarum tenore, atque ex certa ſcientia, & Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, ſalvis præfati Clementis VIII., Noſtriſque ſuper Ritibus Italo-Græcorum editis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, non modo relatum ſuperius decretum approbamus, & confirmamus; verum etiam præfatis omnibus Miſſionariis, aliiſque Sacerdotibus Latinis in tota Ruſſia Polonica nunc, & pro tempore commorantibus, ut ipſi, & eorum quilibet, in Eccleſiis Ruthenorum Unitorum, deficientibus Lapideis Altarium Tabulis rite conſecratis, ſuper ſacris eorumdem Ruthenorum Antimenſiis Miſſarum Sacrificia celebrare, atque etiam, ut ſupra dictum eſt, in hujuſmodi celebratione eorumdem Calicibus ſtanneis uti libere, & licite poſſint, & valeant, concedimus, & indulgemus. Non obſtantibus quibuſvis Apoſtolicis, ſeu Generalium, aut Provincialium, vel Synodalium Conciliorum contrariis Conſtitutionibus, & Ordinationibus, ſive Locorum,

Per-

Perſonarum, aut Ordinum Statutis, Ritibus, uſibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, ceteriſque in contrarium facientibus quibuſcumque.

Conſtit. 11. tom. 3. Bullar. Rom. Edit. Luxemburgae.

Volumus autem, ſicut in præmiſſo Decreto èxpreſsè cautum reperitur, ut dicti Miſſionarii, & Sacerdotes Latini, etiam quum eos, vigore præſentis conceſſionis, ſuper Ruthenorum Unitorum Antimenſiis Miſſam celebrare contigerit, Latino ſemper Ritu eamdem celebrare teneantur; firma nimirum, & in ſuo robore permanente Apoſtolica Conſtitutione a fel. rec. Prædeceſſore quoque Noſtro Sancto Pio Papa V. edita, quæ incipit; *Providentia Romani Pontificis:* per quam omnes facultates, & Indulta, tam Græcis, ut Miſſas, & Divina Officia Latino Ritu celebrare poſſent, quam etiam Latinis conceſſa, ut eadem Græco Ritu peragere valerent, revocata, atque perpetuo ſublata fuerunt; Quamque Nos etiam earumdem præſentium tenore, quatenus opus ſit, dictaque auctoritate, confirmamus, & innovamus.

Volumus inſuper, ut iidem præſenti Indulto celebrandi ſuper Græcorum Antimenſiis, in prædictorum Ruthenorum Eccleſiis dumtaxat, (quemadmodum etiam in præmiſſo Decreto legitur) uti, & gaudere poſſint; Si vero eoſdem in aliqua Latina Eccleſia, ſeu in domeſticis Latinorum Oratoriis, quæ forſan auctoritate Apoſtolica in hujuſmodi Latinorum privatis Domibus, cum licentia celebrari faciendi, quæ adhuc vigeat, erecta fuerint, Sacroſanctum Sacrificium offerre contigerit, illud vel ſuper Altari conſecrato, vel ſuper Lapidea pariter conſecrata Tabula, quæ etiam *Altare portatile* appellatur, non autemſuper Antimenſiis hujuſmodi celebrare omnino debeant.

Volumus denique, ut præſentium literarum exempla, etiam impreſſa, publici Notarii ſubſcriptione, & Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ Sigillo munita, eamdem omnino, ac ipſæ præſentes, ubicumque opus fuerit, fidem, & auctoritatem obtineant.

Nulli ergo hominum liceat paginam hanc noſtræ Conceſſionis, Indulti, Statuti, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCLI. IV. Kalendas Aprilis, Pontificatus Noſtri Anno XI.

C A-

CAPUT XIII.

De Conceſſione Officii, & Miſſæ.

Quamquam ad Apoſtolicam Sedem vix evecti illud curandum nobis propoſueramus, ut e Breviario Romano errores omnes, ſi qui forte eſſent, expungerentur, pluresque doctiſſimos viros ſucceſſu temporis, ut in id operis incumberent, delegerimus; gravioribus tamen diſtenti curis rem, quam moliebamur, nondum conficere potuimus. Interea nullum pro univerſali Eccleſia Officium, aut Miſſam de novo concedendum eſſe duximus, etſi pluribus particularibus locis, prout rerum circumſtantiæ, ac populorum pietas poſtulabant, conceſſiones hujuſmodi non denegavimus. Aliqua ex his decretis ſuperius, alia data occaſione, retulimus; nonnulla vero, quæ ex multis ſelegimus, ſervata temporis ratione, hic referemus.

Conceſſio novarum Lectionum, & Collectæ pro officio Sancti Braulionis a Benedicto XIV. facta Capitulo Cæſarauguſtano, totique Hiſpanæ Nationi.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Cæſarauguſtano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Gratæ Nobis, ac jucundæ acciderunt literæ tuæ, 18. Superioris Februarii datæ; libenterque accepimus oblatam in illis occaſionem provehendi Dei gloriam in recolenda Sanctorum memoria, declarandique erga te, tuumque Capitulum animum noſtrum præcipuo aliquo paternæ caritatis documento. Adjunctas itaque tuis iiſdem literis lectiones Sancti Braulionis, in ſecundo nocturno legendas, ſedulo expendimus: Illaſque etſi probata, ac vetuſta ut plurimum fulciant monumenta, quæ peculiarem ea in re adhibitam diligentiam teſtantur; Nonnulla tamen deprehendimus, quæ utpote innixa recentium Scriptorum auctoritati, ſeveriori trutina digna cognovimus. In id operam, ſtudiumque noſtrum libenter contulimus: Ita tamen ſeveritatem ipſam examinis apte temperavimus, ut in iis rebus, quibus nec auctoritas, nec monumenta adverſantur, locum habeant æquiores illæ critices regulæ, quas Nos ipſi alias propoſuimus, & quas Te præ oculis habuiſſe tuis Nobis literis ſignificaſti. Hac porro diſcretione, ac lenitate judicii legimus in *Tertia lectione*, Sacras hujus Antiſtis exuvias monitu S. Valerii fuiſſe primitus repertas: Itidem *in Secunda* legi-

legimus admirabile ſignum,quo ejus electio in Epiſcopum præmonſtrata fuit;ac demum alio loco legimus Sancto huic Præſuli attribui Canones Concilii Toletani: imo reſpectu eorumdem Canonum,cum opportune Nobis occurrerit Sancti Hidelphonſi teſtimonium, qui loquens de hoc Epiſcopo *cap.12. de Vir. Illuſtr.* hæc habet: *Clarus & iſte habitus Canonibus; & quibuſdam Opuſculis*: plane intelleximus, verba hujusmodi referri oportere ad Canones Conciliares, cum nulli alii ſint; & gaviſi jure ſumus, hac noſtra interpretatione, rationi undequaque conſona validius firmari momentum hiſtoriæ, grande decus Sancto Antiſtiti allaturum.

Duæ tamen res ſunt, a quibus palam diſſentimus. Prima eſt: Sanctum Iſidorum elegiſſe Sanctum Braulionem in creditæ ſibi Eccleſiæ Archidiaconum. Geminæ adhuc extant Epiſtolæ, quas Iſidorus ad Braulionem dedit Archidiaconi munus obeuntem. In prima licet inſcriptus ſit Titulus, *Chariſſime Fili*, titulus ſane amoris, & benevolentiæ, in illud tempus apte rejiciendus, quo Braulio ſub Iſidori diſciplina verſabatur; attamen in fine memoratæ Epiſtolæ unitur præmiſſo longe diſpar titulus, nempe, *Dilectiſſime mi Domine*, qui præſefert notam quamdam obſequii, ac ſpecimen reverentiæ ab Epiſcopo ſubjecto ſibi Archidiacono ceteroquin non exhibendæ.

Altera vero Epiſtola nequidem *Filio* inſcribitur, *ſed in Chriſto Cariſſimo, & dilectiſſimo Fratri Braulioni Archidiacono*. Et quod magis mirere, ex utraque Epiſtola non obſcure conjicitur eumdem Archidiaconum in diverſa prorſus Eccleſia reſediſſe. Id aſſequimur ex verbis in prima Epiſtola legendis: *Quia non valeo te perfrui oculis carnis, perfruar ſaltem alloquiis, ut ipſa mihi ſit conſolatio incolumem literis cognoſcere,quem cupio videre*: Comprobatur quoque idipſum ex vehementi deſiderio, quo tenebatur Iſidorus Archidiaconum alloquendi; habendique interdum in ſuo complexu, ut in alteris declaravit literis. Ipſa eſt enim ſecunda inter abſentes conſolatio, ut ſi non præſens, qui diligitur, pro eo literæ amplexentur... *Inſpiret tibi Deus, ut merear adhuc in vita videre te; & quem mæſtificaſti abeundo, aliquando iterum lætifices te præſtando*. Id genus ſcribendi profecto ſuadet, abſentiam Archidiaconi non eſſe referendam voluntariæ delegationi factæ ab Iſidoro, a quo pro libito revocari potuiſſet; ſed eumdem Archidiaconum reſediſſe in altera Eccleſia, diverſa prorſus ab Hiſpalenſi, ex vi legis Canonicæ diſtinctæ Archidiaconis impoſitæ. Potiſſime vero, ut ea ferebant tempora, Archidiaconus fungebatur etiam munere Vicarii Epiſcopalis, ſibique impoſitam habebat *diſpenſationem totius cauſæ, & curæ Eccleſiaſticæ*, ut nos edocet Epiſtola Sancti Leonis Magni, ſcripta Imperatori Marciano. Hanc porro diſciplinam ſartam, tectamque viguiſſe tempo-

Digitized by Google

tempore Sancti Iſidori, ipſius palam declarant literæ, ſcriptæ Ludifrido Epiſcopo Cordubenſi: Imo ſequentibus etiam ſeculis illa ſancte cuſtodita fuit, quemadmodum compertum Tibi eſſe non ambigimus ex hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumentis, ex Canoniſtarum ſcriptis, & demum ex ipſo decretalium volumine. Nobis potius arridet Sententia Bollandiſtarum, opinantium Archidiaconale officium Sancto Braulioni demandatum fuiſſe a Fratre ſuo Joanne Cæſarauguſtanæ itidem Sedis Antiſtite. Verum quanto afficimur deſiderio recenſendi hanc quoque honoris prærogativam inter alia iſtius Eccleſiæ decora; tanta retrahimur formidine rem aſſerendi, certis deſtitutam argumentis, & conjecturis ſolummodo innixam.

Sed majoris longe momenti, & ſeveriori ſubjiciendum examini illud eſt, quod legitur in *prima*, & denuo narratur in *ſecunda* lectione. Sanctum nempe hunc Præſulem, conjunctis cum ſancto Iſidoro ſtudiis, plurimum laboraſſe in Hiſpaniis in revocanda Gothorum gente ab erroribus Arianæ Hæreſis, vel quia de hac hæreſi actum fuerit in Quarto Concilio Toletano, cui Iſidorus, & Braulio interfuere; vel quia idem Braulio in prima ex ſuis literis Iſidoro ſcriptis enixe petierit Acta Synodi ab ipſo Hiſpali coactæ, in qua convicta fuit hæretica Sintuarii pravitas. Huic, inquam, aſſerto graves ſeſe objiciunt difficultates.

Dubitari enim non poteſt, Gothos ab anno uſque 589. Arianam hereſim ejuraſſe in tertio Concilio Toletano. Veritati conſonum videri poteſt, vigiles Hiſpaniarum Epiſcopos omnes cumulate impleviſſe paſtoralis Officii partes nunc docendo, nunc prædicando, in ſpirituale illius Gentis ſolatium, in unitatem Eccleſiæ recens traductæ. Aſſentiri tamen non poſſumus, quod poſt hanc ſolemnem converſionem, ac hæreſim ſemel ab univerſa gente ejuratam, peſtis illa nedum perſeveraverit, ſed luctuoſam adeo perniciem intulerit, ut ſolummodo in Quarto Concilio Toletano eam S. Braulio prorſus eliminaverit, quemadmodum nulla fretus auctoritate, ſed marte ſuo affirmat Truxillus in notis ad ſecundam lectionem: *Tunc penitus extirpavit hæreſim Arianam, quæ per eam regionem graſſabatur:* Hæc ſane aſſertio turpem inureret maculam præclaro nomini eximii, ac pii Regis Recaredi, ac ſolemni illius profeſſioni factæ in eodem Quarto Concilio Toletano. *Adeſt enim* (ita fidem ſuam Rex adſtruit Concilio) *adeſt omnis gens Gothorum inclyta, quæ licet ſuorum pravitate Doctorum a Fidei hactenus, vel unitate Eccleſiæ fuerit Catholicæ ſegregata, toto nunc tamen mecum aſſenſu concordans, ejus Eccleſiæ communioni participatur, quæ diverſarum gentium multitudinem materno ſinu ſuſcipit..... Hæc enim Gothorum ſola converſio ad cumulum noſtræ mercedis acceſſit; quinimo & ſuevorum gentis infinita multitudo, quam præſidio cœleſti noſtro regno ſubjecimus, alieno licet in hæreſim deductam*

 vitio,

vitio, noſtro tamen ad veritatis originem ſtudio revocavimus. Una itaque fuit animorum conſenſio in totius Hiſpaniæ populis ad rejiciendos errores; nec luculentius deſiderari potuit teſtimonium ſinceræ fidei, qua Natio illa in ſinum Eccleſiæ Matris confugit. Tunc hæreſis Arianæ ſemina radicitus convelli viſa ſunt, nec inpoſterum hæc amplius cura anxios, ſollicitoſque detinuit Patres, una cum Braulione præſentes Quarto, Quinto, & Sexto Conciliis Nationalibus.

Præterea quarta Synodus convocata fuit ad conſulendum tantummodo diſciplinæ, ut liquet ex actis ejuſdem: *Dum ſtudio amoris Chriſti ex diligentia Religioſiſſimi Siſenardi Regis apud Toletanam Urbem conveniſſemus, ut ejus imperiis, atque juſſis communis a Nobis agitaretur quæſtio de quibuſdam Eccleſiæ diſciplinis*. Ita finem, & mentem ſuam Patres declaravere; & in hunc quoque ſcopum collimarunt decreta ſucceſſive ab iiſdem Patribus prolata.

Nec ullum ingerere poteſt dubium Profeſſio Fidei eidem quarto Concilio præmiſſa. Eam quippe præmiſere Patres, non ad detergendam in populo Arianæ labis maculam, purgandamque gentem ab alicujus hæreſis adhuc vigentis ſuſpicione. Cum enim Synodus Generalis omnium Eccleſiarum Hiſpaniæ tunc celebraretur, conſultiſſime obſervarunt pie inſtitutumOecumenicisConciliis morem, quemadmodum explicarunt his verbis in fine exordii legendis: *Et quoniam generale Concilium agimus, oportet primo noſtræ vocis ſermonem de Deo eſſe, ut poſt profeſſionem Fidei ſequentia operis noſtri vota, quaſi ſupra fundamentum firmiſsimum, diſponantur*. Idque facilius percipitur ex altera Synodo triennio poſt, nempe anno *636*. celebrata. Quia particularis, non generalis fuit, & viginti duo ſolum convenerant Epiſcopi *apud Urbem Toletanam diverſis ex provinciis Hiſpaniæ*; idcirco omiſſa fuit profeſſio Fidei, cujus mos in Oecumenicis Conciliis tantum invaluerat.

Contra vero in ſexto Concilio Toletano, quod inſtar *Quarti* fuit generale,iterata fuit profeſſio Fidei non ad convellenda alicujus hæreſis prava germina, ſed ad ſervandam ſalutarem Generalium Conciliorum conſuetudinem, quemadmodum Patres ante acta ipſius Concilii teſtati ſunt. Præterea Profeſſio Fidei, emiſſa in quarto, & Sexto Concilio Toletano, nedum exhibet Fidem Nicænam contra Arrium, ſed etiam Conſtantinopolitanam contra Macedonium, Epheſinam contra Neſtorium, & demum Chalcedonenſem contra Eutichetem. Ex quo conjicere jure debemus, Profeſſionem illam tantum prodiiſſe ex generalium Conciliorum uſu, non ex neceſſitate proterendæ alicujus hæreſis, qua in Hiſpaniis Populorum religio contaminaretur.

Minuſque officit, quod in Synodo Hiſpalenſi S. Iſidorus rejecerit

cerit errores Sintuarii, Sanctuſque Braulio petierit poſtmodum acta confutationis. Conſtat enim, Hæreticum Sintuarium non fuiſſe Aſſeclam Arrii, ſed Eutichetis, & in numero illorum, qui Acephali nuncupabantur. Erat quoque Sintuarius alienigena,& ab Oriente, ubi ortum habuit, in Hiſpaniam trajecerat inſcrutabili quodam Divinæ miſericordiæ conſilio, ut ibi cæleſti afflatus aura ex errorum tenebris in lumen Catholicæ veritatis proſiliret, ut liquet ex actis dictæ Synodi *cap.*12. Quare cum in Quarto, Quinto, & Sexto Toletano Concilio, quibus Sanctus Braulio interfuit, ſollicitudo Patrum verſata non fuerit in ulla hæreſi profliganda; ſed ſumma rerum ſteterit in ſolius diſciplinæ moderamine, ut clare demonſtrant Acta Conciliaria a Fraternitate tua pro libito percurrenda: Tuto nemo poterit aſſerere, Sanctum Epiſcopum operam, & laborem ſuum impenſe contuliſſe ad perficiendam Gothorum converſionem, & ad hæreſis Arianæ ſemina ſtirpitus eradicanda.

Cum itaque res caligine antiquitatis effuſa digna non ſit, cui Apoſtolica accedat Auctoritas, vindicandæ, aſſerendæque veritatis ſemper ſtudioſa; Cumque contra nullum inferri debeat diſpendium fidei (quæcumque illa ſit) Scriptorum id aſſerentium; quod certe contingeret, ſi præmiſſæ lectiones,expuncta ab illis hac narratione, caſtigatiori prælo juſſu noſtro committerentur; Nos idcirco quamcumque vel odii, vel erroris occaſionem refugientes, adductique deſiderio declarandi aliquo paterni Amoris monumento voluntatem noſtram erga Te, tuum Capitulum, & inclytam Nationem Hiſpanam de Religione egregie promeritam, novas lectiones, & conſonam illis Collectam calamo noſtro exaravimus, ac ſtylum adhibuimus, quo in aliis officiis Eccleſia utitur, ita tamen, ut Sancti Epiſcopi illuſtribus, ac præclare geſtis nihil ſubtrahi laudis videatur. Dum itaque confidimus, libenti te animo hoc noſtræ diligentiæ. & Amoris pignus excepturum, Fraternitati Tuæ Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

IN FESTO S.BRAULIONIS EPISCOPI, ET CONFESSORIS

In Secundo Nocturno.

Lectio IV.

BRaulius Epiſcopus Cæſarauguſtanus,quanta futurus eſſet Sanctitate, & doctrina, egregium ab ineunte ætate ſpecimen dedit: ab optimis enim Parentibus pie, & liberaliter inſtitutus adeo in excolenda vitute brevi profecit, ut morum gravitate, & caſtimo-

Conceſsio recitandi Officium, & Miſſam de S. Joanne Damaſceno ſub ritu duplici minori die 11. Maji pro omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus Portugalliæ Regi etiam extra Luſitaniam ſubjectis.

Die 11. Maji.

IN FESTO S. JOANNIS DAMASCENI CONFESSORIS.

ORATIO.

DEus, qui, reſtituta B. Joanni Confeſſori tuo mirabiliter dextera, Imaginum Sacrarum cultum in Fcclesia conſervaſti; ejus meritis, & precibus indulge, ut quorum Imagines in Terris veneramur, eorum aſpectu dignemur in Cœlis. Per Dominum &c.

IN II. NOCTURNO.

Lectio IV.

JOannes Damaſci (unde illi cognomen Damaſceni factum) nobili genere natus, patrem habuit Chriſti fide, ac piis moribus illuſtrem, neque Chriſtianis modo, in quos e captivitate redimendos, alendoſque largas opes conferebat; verum ipſis etiam Saracenis jam tum Damaſcum obtinentibus (apud quos publicis negotiis tota ditione adminiſtrandis præerat) cariſſimum. Eumdem, quem patrem, puer animam ſortitus bonam aliquot jam annis habebat, & Magiſtrum; cum a Saracenis piraticam agentibus Damaſcum captivus inter alios Coſmas Monachus defertur, vir humanis, diviniſque literis doctiſſimus. Huic e barbarorum vinculis erepto bonis artibus, ac moribus inſtituendus adoleſcens traditur; qui, ut vivido erat ingenio, doctrinæque omnis capaci æque, ac tenaci, brevi ſic omnia perdidicit, ut magiſter, nihil ultra jam habens, quod doceret, miſſione, ceu laboris præmio, impetrata, ſolutus, ac liber ad Lauram S. Sabbæ convolarit, illuc & ipſum deinde Diſcipulum expectans.

Lectio V.

INterim pater Joannis moritur, relictumque filium patre ipſo meliorem videns Saracenorum Princeps, invitum licet, ejus præfectura, mox & primi Conſiliarii dignitate ornat. Quo tempore, cum Iſauricus in ſacras Imagines, earumque cultores impie ſæviret, ejus furorem nequaquam timuit Joannes, ſed calamo, velut enſe,pugnans, hæreſi late graſſanti ſe fortiter oppoſuit. Quod ubi Leo deprehendit, dolo, cum vi non poſſet, agendum ratus, eum apud Saracenos inſimulat, quaſi de prodenda Damaſco ſecum per literas, utique confictas, agitantem; Quo factum, ut dextera illi manus barbari Principis juſſu amputaretur. Affuit tamen prompta innocentiæ vindex Deipara Virgo; ante cujus Imaginem dum

dum ſuam, ejuſque cauſam non tam vocibus, quam lacrymis ageret, Joannes obdormiſcens, ab ea ſibi viſus eſt de manu, ad pie pro Sacris Imaginibus decertandum, reddita moneri. Quam cum evigilans, non alio quam ſtillantis cruoris glutine, ſuo iterum conjunctam brachio conſpexiſſet, ſervis manumiſſis, & quibus affluebat opibus in pauperes large diſtributis; pauper ipſe, ac ſolus Hieroſolymam ad loca Chriſti veſtigiis conſecrata pie veneranda peregrinatus, inde in Lauram ſeceſſit cum Coſma magiſtro ſuo vitam illic monaſticam acturus.

Lectio VI.

IN eo Monaſterio, cum tanti Diſcipuli magiſter eſſe doctiſſimus quiſque ſenum recuſaret, unus quidam aliis ſimplicior, ſed & auſterior, curam, quam illi deſugerant, ſuſcepit. Sub cujus diſciplina Joannes, cæca præſertim obedientia, magnanimaque ſui abjectione, eo Chriſtianæ virtutis, ac ſapientiæ progreſſus eſt, ut ab eo, qui præciperet, numquam cauſas quæſierit præcepti quantumvis ardui, aut inſoliti; abjectiora domi munia ſibi ſemper concupierit: foris autem aliquando vili centone indutus ſportas, quas texuerat, humeris impoſitas, Damaſcum, ubi antea vicem Principis egiſſet, attulerit, duplo plus ſolito (ſic enim ſenior juſſerat) vendendas; vulgi forenſis riſus, ac ludibria large ſibi ſcilicet empturus. Donec, magiſtro a Deipara per viſum admonito, juſſus eſt ſapiens ſcientiam ſuam non amplius abſcondere, ſed tamquam imbres eloquia mittere ſapientiæ: quod ille ſcriptis deinceps libris luculenter fecit; magno ſane fidei Orthodoxæ bono, hæreſis autem damno, ac dolore. Quo velut aculeo compuncti Principes Iconomachi, varie relegatum, aut carceribus incluſum afflixere. Sed Copronymus etiam clavium Eccleſiæ poteſtatem ſtolide ſibi arrogans, quot annis in abſentem anathema, brutum veluti fulmen, jacere non dubitavit. Ille autem a Patriarcha Hieroſolymitano Presbyter rite ordinatus, bonum ubique certamen certans, bonamque ſemper confeſſus confeſſionem, in bona etiam ſenectute mortuus eſt: vir plane divinus, Deoque plenus a S. Stephano juniore Monacho, & martyre merito appellatus.

IN III. NOCTURNO.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Lucam. 6.6.

IN illo tempore factum eſt & in alio Sabbato, ut intraret Jeſus in Synagogam, ut doceret; & erat ibi homo, & manus ejus dextera erat arida. Et reliqua.

Homilia S. Petri Chryſologi Epiſcopi. *Serm.32.*

Le-

Lectio VII.

IN hoc homine omnium hominum imago figuratur, in hoc geritur cura cunctorum, in hoc univerſorum ſanitas diu expectata reparatur. Aruerat enim manus hominis magis ſtupore Fidei, quam ſiccitate nervorum, plus culpa conſcientiæ, quam debilitate carnali. Antiqua nimis iſta erat, & quæ in ipſo mundi principio contigerat ægritudo: nec arte hominis, aut beneficio poterat hæc curari, quæ Dei fuerat indignatione contracta; tetigerat vetita, inconceſſa præſumpſerat, cum ſe ad arborem ſciendi bonum, malumque porrexerat, auctore indigebat, non qui malagma imponeret, ſed qui poſſet illatam relaxare ſententiam, & ignoſcendo reſolvere, quod religaverat indignando.

Lectio VIII.

IN hoc homine noſtræ tantum geritur umbra ſanitatis; perfecta autem ſalus nobis reſervatur in Chriſto: quia tunc ariditas noſtræ manus miſeranda diſſolvitur, cum cruore perſunditur Dominicæ paſſionis, cum in illo vitali ligno crucis extenditur, cum carpit fructuoſam de dolore virtutem, cum totam arborem ſalutis amplectitur, cum clavis Domini corpus affligitur, quo nunquam ad arborem concupiſcentiæ, & aridæ redeat voluptatis. Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium; profeſſor debilitatis propriæ, ſupernæ pietatis exactor, teſtis divinæ virtutis. Judaicæ incredulitatis aſſertor, ſurge in medium: ut eos non compungit virtus tanta ſignorum, quos non opera tantæ ſalutis inclinant; vel debilitatis tantæ miſeratio conſtringat, & mitiget.

Lectio IX.

DIxit homini: Extende manum tuam, & extendit, & reſtituta eſt manus illius. Extende manum tuam: juſſione ſolvitur, quæ fuerat juſſione convicta. Extende manum tuam. Agnovit pæna judicem, opus Deum, indulgentia prodidit conditorem. Orate Fratres, ut ſola Synagoga tali debilitate fuſcetur, nec ſit in Eccleſia, cujus manum areſaciat cupiditas, contrahat avaritia, rapina debilitet, tenacitas ægrotam conſtringat; ſed ſi acciderit id ipſum, audiat Dominum, & cito eam in opere pietatis extendat, relaxet, & in miſericordia, in eleemoſynis porrigat: Sanari neſcit, qui neſcit pauperi fœnerari.

Die II.

Die 11. Maji.

IN FESTO S. JOANNIS DAMASCENI CONFESSORIS.

Introitus. *Pſal.*72. 24.

TEnuiſti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxiſti me,& cum gloria ſuſcepiſti me. Alleluja. *Pſal.id.* Quam bonus Iſrael Deus * his, qui recto ſunt corde. Gloria. Tenuiſti.

Oratio.

DEus, qui, reſtituta B. Joanni Confeſſori tuo mirabiliter dextera, Sacrarum Imaginum cultum in Eccleſia conſervaſti; ejus meritis, & precibus indulge, ut quorum Imagines colimus in terris, eorum aſpectu dignemur in cœlis. Per Dominum noſtrum.

Lectio Libri Sapientiæ. 10. 10.

JUſtum deduxit Dominus per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei, & dedit illi ſcientiam Sanctorum, honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius. In fraude circumvenientium illum affuit illi, & honeſtum fecit illum. Cuſtodivit illum ab inimicis, & a ſeductoribus tutavit illum, & certamen forte dedit illi, ut vinceret, & ſciret, quoniam omnium potentior eſt ſapientia. Hæc venditum juſtum non dereliquit, ſed a peccatoribus liberavit eum, deſcenditque cum illo in foveam, & in vinculis non dereliquit illum, donec afferret illi ſceptrum regni, & potentiam adverſus eos, qui eum deprimebant, & mendaces oſtendit, qui maculaverunt illum, & dedit illi claritatem æternam. Hæc populum juſtum, & ſemen ſine querela liberavit a nationibus, quæ illum deprimebant. Intravit in animam ſervi Dei, & ſtetit contra reges horrendos in portentis, & ſignis. Et reddidit juſtis mercedem laborum ſuorum.

Alleluja, Alleluja. 1.*Reg.*25. Dominus ſalvavit manum tuam tibi: quia prælia Domini tu præliaris, alleluja.

℣. *Pſal.*143. Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum. Alleluja.

Si Feſtum transferatur poſt Pentecoſten.

Graduale. *Pſal.*17.33. Deus, Deus, qui præcinxiſti me virtute, & poſuiſti immaculatam vitam meam.

℣. Qui doces manus meas ad prælium: & poſuiſti ut arcum æreum brachia mea, & dediſti mihi protectionem ſalutis tuæ, & dextera tua ſuſcepit me, alleluja, alleluja.

℣. Perſequar inimicos meos, & comprehendam illos: confringam illos, nec poterunt ſtare; cadent ſubtus pedes meos. Alleluja.

Sequen-

Se quentia S. Evangelii ſecundum Lucam. 6.6

IN illo tempore factum eſt & in alio Sabbato, ut intraret Jeſus in Synagogam, & doceret. Et erat ibi homo, & manus ejus dextera erat arida. Obſervabant autem Scribæ, & Phariſæi, ſi in Sabbato curaret, ut invenirent, unde accuſarent eum. Ipſe vero ſciebat cogitationes eorum. Et ait ad illos Jeſus: Interrogo vos, ſi licet Sabbatis bene facere, an male? animam ſalvam facere, an perdere? Et circumſpectis omnibus, dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit, & reſtituta eſt manus ejus: ipſi autem repleti ſunt inſipientia, & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jeſu.

Offertorium. Job. 14.7. Lignum habet ſpem: ſi præciſum fuerit, rurſum vireſcit, & rami ejus pullulant. Alleluja.

Secreta.

UT quæ tibi, Domine, offerimus dona, tuo ſint digna conſpectu, B. Joannis, & Sanctorum, quos ejus opera expoſitos in templis colimus, pia ſuffragatio conſpiret. Per Dominum.

Communio. Pſal. 36. 17.

BRachia peccatorum conterentur, confirmat autem juſtos Dominus. Alleluja.

Poſtcommunio.

SUmpta nos, quæſumus, Domine, dona cœleſtibus armis tueantur, & B. J. Patrocinia circumdent Sanctorum unanimi ſuffragio cumulata, quorum Imagines evicit in Eccleſia venerandas per Dominum.

DECRETUM.

PORTUGALLIEN.

S*Upraſcriptum Officium proprium cum Miſſa de S. Joanne Damaſceno Confeſſore Sanctiſſimus Dom. Noſter BENEDICTUS Papa XIV. ad pias preces Sereniſſimi Domini Joannis V. Regis Portugalliæ, ubi magna erga eumdem Sanctum viget populi devotio, approbavit, & ab omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus eidem Regi etiam extra Luſitaniam ſubjectis, qui ad horas Canonicas tenentur, quotannis die* 11. *Maji (cum ſexta ejuſdem menſis, qua in Romano Martyrologio notatur, aliæque dies ſubſequentes aliis feſtis impediantur) ſub ritu duplici minori recitari benigne conceſſit. Hac die* 11. *Septembris* 1742.

F. J. A. Card. Guadagni Pro-Præf.

Loco † Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

Conceſſio Officii S. Barbaræ V. & M. ſub Ritu duplici I. Claſſi pro Monialibus S. Joannis Torcellanæ Diœceſis.

Dilectis in Chriſto Filiabus Abbatiſſæ, & Monialibus Monaſterii S. Joannis Apoſtoli, & Evangeliſtæ Torcellanæ Civitatis, vel Diœceſis Ordinis S. Benedicti.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilectæ in Chriſto Filiæ ſalutem.

SUpplicem libellum, quem dudum Dilectus Filius Hieronymus Lombardus Presbyter Societatis Jeſu Nobis veſtro nomine porrexit, ea paterna benignitate excepimus, quæ & veſtris religioſis virtutibus, & noſtris erga vos Pontificiis Studiis reſponderet. In ipſo autem demiſſæ preces continebantur, ut nimirum, quoniam Sacra pignora Sanctæ Barbaræ Virginis, ac Martyris Conſtantinopoli olim translata in Monaſterii veſtri Eccleſia fuiſſe repoſita, & adhuc requieſcere tradiderunt graves rerum Venetarum Hiſtorici, atque eam præcipuam Patronam colitis, & veneramini, Officium proprium, ut dicitur, ejuſdem Sanctæ Barbaræ vobis recitandum Apoſtolica Auctoritate indulgeremus. Nos autem perſpectum habentes, quibus Acta ejuſdem Sanctæ Virginis, & Martyris obnoxia difficultatibus reperiantur, per Nos ipſi, ut veſtris piis votis obſecundaremus, illa expendimus, atque ex Lectionibus, quæ in aliquibus Eccleſiis recitantur, eas tandem delegimus, quæ Capitulo, & Canonicis Patriarchalis Baſilicæ noſtræ Lateranenſis multis ab hinc annis, a Congregatione Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpoſitorum maturo examine comprobatæ quotannis uſui ſunt. Probe vero edocti Monaſticum Inſtitutum veſtrum, tribus illis pro ſecundo Nocturno Lectionibus laudatæ Baſilicæ Lateranenſis quartam addidimus, quæ Octavi in Ordine Divini Officii, Translationem Corporis ipſius Sanctæ Barbaræ Dioſcori filiæ ad veſtram Sancti Joannis Apoſtoli, & Evangeliſtæ Eccleſiam complectitur. Porro multa ſunt gravium Auctorum, ut præfati ſumus, teſtimonia, quæ nos ad Octavam hanc Lectionem exponentem hiſtoriam Translationis hujuſmodi adornandam adduxerunt. In primis Fontinus Dandalus Epiſcopus Patavinus, Andreas Dandalus in Manuſcripto Chronico, atque etiam judicium hac ſuper re a b. m. Joanne Baptiſta Agucchia meritiſſimo noſtro Bononienſi Cive interpoſitum, dum Venetiis Apoſtolicum Nuntium ageret, præter cetera quoque documenta in Hiſtoria dictæ Translationis Corporis Sanctæ Barbaræ primum Nicomedia Conſtantinopolim, deinde hinc Venetias ad Ducalem Eccleſiam, tum tandem ad memoratam Eccleſiam veſtram comprehenſa a Fortunato Olmo Veneto Abbatæ Sanctæ Mariæ de Pero, ac Monacho

cho S. Georgii Majoris, quæ omnia perlegimus. Propriam itidem Orationem in nonnullis locis recitari ſolitam adjecimus, in qua quidem pia admodum explicatur celebris traditio de præſentiſſimo patrocinio, ac præſidio, quod ipſa Virgo, ac Martyr pro Chriſtifidelibus ſuo cultui mancipatis ſuſcipit, & potiſſimum affert, ne viam univerſæ carnis ſine ultimis Sanctæ Eccleſiæ Sacramentis, ac præſertim Sacroſancti Corporis Jeſu Chriſti Viatico ingrediantur. Officium ſane hujuſmodi eſt tenoris, qui ſequitur:

Die 4. Decembris.

OFFICIUM IN FESTO S. BARBARÆ VIRG. ET MARTYR.

Duplex I. Claſſis.

Pro Monialibus Monaſterii Sancti Joannis Evangeliſtæ Torcellanæ Dioeceſis.

ORATIO.

Interceſſio, quæſumus Domine, Beatæ Barbaræ Virginis, & Martyris tuæ ab omni Nos adverſitate protegat, ut per ejus interventum glorioſiſſimum Sacroſancti Corporis & Sanguinis Domini Noſtri Jeſu Chriſti Sacramentum ante diem exitus noſtri per veram pœnitentiam, & puram confeſſionem percipere mereamur. Qui tecum vivit, & regnat &c.

Lectio V.

Barbara Virgo Nicomedienſis Dioſcori nobilis, ſed Superſtitioſi hominis filia, per ea, quæ viſibilia facta ſunt, ad inviſibilia, divina opitulante gratia, facile pervenit. Quapropter ſoli Deo, rebuſque Divinis vacare cœpit. Eam Pater utpote forma venuſtiori nitentem a quocumque virorum occurſu tutari cupiens, turri incluſit, ubi pia Virgo Meditationibus, & precibus addicta, ſoli Deo, quem ſibi in ſponſum delegerat, placere ſtudebat. Oblata a Patre pluries Nobilium connubia fortiter ſprevit; pater vero per ſui abſentiam filiæ animum poſſe facilius emolliri confidens, juſſit primo Balneum extrui, ne quid ei deeſſet ad commoditatem, deinde peregre in exteras regiones profectus eſt.

℟. Propter veritatem.

Lectio VI.

Abſente patre, juſſit Barbara duabus feneſtris, quæ in turri erant, tertiam addi in honorem Divinæ Trinitatis, labiumque Balnei Sacroſanctæ Crucis Signo muniri; quod ubi rediens Dioſcorus inſpexit, audita novitatis cauſa, adeo in filiam excanduit, ut ſtricto enſe eam appetens, parum abſuerit, quin eam dire confoderet: ſed præſto adſuit Deus: fugienti Barbaræ ſaxum ingens ſe patefaciens, viam aperuit, per quam Montis faſtigium petere, & in ſpecu latere potuit; ſed paulo poſt, cum a nequiſſimo Genitore reperta fuiſſet, ejus latera pedibus, dorſumque

 pugnis

pugnis immaniter percuſſit, & crinibus per loca aſpera, difficileſque vias raptatam Marciano Præſidi puniendam tradidit.

℟. Dilexiſti juſtitiam.

Lectio VII.

Itaque ab ipſo omnibus modis, ſed incaſſum tentata, nudam nervis cædi, & inflicta vulnera teſtulis confricari, deinde in carcerem trahi præcepit; ubi immenſa luce circumdatus ei Chriſtus apparens, mirifice confortatam in paſſionum tolerantia confirmavit; quod animadvertens Juliana Matrona ad Fidem converſa, ejuſdem palmæ particeps effecta eſt. Barbaræ demum ferreis unguibus membra laniantur, facibus latera incenduntur, & malleolis caput contunditur; quibus in cruciatibus conſortem ſolabatur, & hortabatur, ut ad finem uſque conſtanter certaret. Præcisis tandem utrique uberibus, nudæ per loca publica tractæ, capite plectuntur, filiæque cervicem ipſe ſceleſtiſſimus Pater humanitatis expers propriis manibus amputavit; cujus fera crudelitas non diu inulta remanſit; nam ſtatim eo ipſo in loco fulmine percuſſus interiit.

℟. Afferentur Regi.

Lectio VIII.

Corpus hujus Beatiſſimæ Virginis Juſtinus Imperator Nicomedia auferens, Conſtantinopolim primum tranſportavit. Illud idem, cum progreſſu temporis ab Imperatoribus Conſtantino, & Baſilio impetraſſent Veneti, Conſtantinopoli deductum in Sancti Marci Baſilica fuit deinde ſolenniter collocatum. Poſtremo, & ultimo ſupplicantibus Torcellano Epiſcopo, ejuſque Sorore Abbatiſſa, ad Eccleſiam Monialium Sancti Joannis Evangeliſtæ Torcellanæ Diœceſis anno ſalutis milleſimo nono defertur, ubi & honorifice conditum, perpetuo cultu ad præſens uſque tempus ſummopere veneratur.

Præinſertum itaque Officium nempe Orationem, ac quatuor Lectiones pro ſecundo Nocturno, ut quotannis juxta Monaſticum veſtrum inſtitutum die quarta Menſis Decembris natali Sanctæ Barbaræ Virginis, & Martyris a Vobis, aliiſque Eccleſiæ veſtræ addictis, & ad horas Canonicas obligatis ſub ritu Duplici Primæ Claſſis in perpetuum recitari poſſit, tenore præſentium Apoſtolica Auctoritate, quibuſcumque in contrarium non obſtantibus, extendimus, concedimus, & indulgemus. Ceterum fore in Domino confidentes, ut Apoſtolica hæc noſtra erga vos, Dilectæ in Chriſto Filiæ, indulgentia ad majorem Religioſarum virtutum profectum conducat, Apoſtolicam Benedictionem cœleſtis præſidii auſpicem Vobis peramanter impertimur.

Datum Romæ &c. Die 7. Novembris 1748. &c.

Con-

Conceſſio Officii, & Miſſæ Sanctorum quinque martyrum Marochienſium, nempe

BERARDI, PETRI, ACCURSII, ADJUTI, atque OTHONIS

Sub Ritu Duplici Primæ Claſſis pro omnibus Regnis, & Dominiis

REGIS LUSITANIÆ.

Die XVI. *Januarii in Feſto SS. Berardi, Petri, Accurſii, Adjuti, atque Othonis Ordinis Seraphici Protomartyrum.*

Introitus. *Pſal.* 33.

MUltæ tribulationes juſtorum, & de his omnibus liberavit eos Dominus: Dominus cuſtodit omnia oſſa eorum: unum ex his non conteretur.

Pſal. ibid. Benedicam Dominum in omni tempore; ſemper laus ejus in ore meo. ℣. Gloria Patri &c.

Oratio.

DEus, qui Sanctorum Martyrum tuorum Berardi, Petri, Accurſii, Adjuti, atque Othonis glorioſo certamine Ordinis Minorum initia conſecraſti: concede nobis famulis tuis: ut quorum lætamur triumphis, eorum virtutes imitemur. Per Dominum.

Lectio Epiſtolæ B.Pauli Apoſtoli ad Corinthios. 1.*Cor*.4.

FRatres, Spectaculum facti ſumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos ſtulti propter Chriſtum, vos autem prudentes in Chriſto; nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles: uſque in hanc horam & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & laboramus operantes manibus noſtris: maledicimur, & benedicimus: perſecutionem patimur, & ſuſtinemus: blaſphemamur, & obſecramus: tamquam purgamenta hujus mundi facti ſumus, omnium peripſema uſque adhuc. Non ut confundam vos hæc ſcribo, ſed ut filios meos cariſſimos moneo in Chriſto Jeſu Domino noſtro.

Graduale Pſal. 78. Vindica Domine ſanguinem Sanctorum tuorum, qui effuſus eſt.

℣. Poſuerunt morticina ſervorum tuorum, Domine, eſcas volatilibus cœli: carnes ſanctorum tuorum beſtiis terræ. Alleluja, alleluja.

℣. Hæc eſt vera fraternitas, quæ vicit mundi crimina: Chriſtum ſecuta eſt, inclyta tenens regna celeſtia. Alleluja.

Poſt ſeptuageſimam, omiſſo Alleluja, & verſu ſequenti, dicitur Tractus.

Pſal. 25. Qui ſeminant in lacrymis, in gaudio metent. ℣. Euntes ibant, & flebant mittentes ſemina ſua. ℣. Venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos ſuos.

†Se-

† Sequentia ſancti Evangelii ſecundum Matthæum. *Matth.* 10.

IN illo tempore Dixit Jeſus diſcipulis ſuis: Ecce ego mitto vos ſicut oves in medio luporum. Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices, ſicut columbæ. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos: & ad præſides, & reges ducemini propter me, in teſtimonium illis, & gentibus: cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium. & inſurgent filii in parentes, & morte eos afficient: & eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit. Credo.

Offertorium, *Sap.* 3. Juſtorum animæ in manu Dei ſunt, & non tanget illos tormentum malitiæ: viſi ſunt oculis inſipientium mori, illi autem ſunt in pace, alleluja.

Secreta.

PRo pretioſa, Domine, tuorum morte Sanctorum ſacrificium iſtud offerimus: quo opem tuam noſtris temporibus clementer impendas, & gratiam nobis veræ devotionis exhibeas. Per Dominum.

Communio. *Lucæ* 12. Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui vos perſequuntur.

Poſtcommunio.

COEleſtia. Domine, dona, quæ ſumpſimus, vitam nobis tribuant ſempiternam: quam cum beatorum martyrum tuorum Berardi, Petri, Accurſii, Adjuti, atque Othonis glorioſis meritis imploramus. Per Dominum.

OFFICIUM

Omnia de communi plurimorum Martyrum præter Orationem, & lectiones, quæ ſequuntur.

IN PRIMO NOCTURNO.

De Libro Eccleſiaſtici.

Lectio I.

IN dolore ſuſtine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum, & argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede Deo, & recuperabit te: & dirige viam tuam, & ſpera in illum. Serva timorem illius, & in illo veteraſce. Metuentes Dominum ſuſtinete miſericordiam ejus: & non deflectatis ab illo, ne cadatis. Qui timetis Dominum, credite illi; & non evacuabitur merces veſtra.

Lectio II.

Lectio II.

QUi timetis Dominum, ſperate in illum: & in oblectationem veniet vobis miſericordia. Qui timetis Dominum, diligite illum, & illuminabuntur corda veſtra. Reſpicite filii nationes hominum: & ſcitote, quia nullus ſperavit in domino, & confuſus eſt. Quis enim permanſit in mandatis ejus, & derelictus eſt? Aut quis invocavit eum, & deſpexit illum? Quoniam pius, & miſericors eſt Deus, & remittet in die tribulationis peccata: & protector eſt omnibus exquirentibus ſe in veritate.

Lectio III.

QUi timent Dominum, non erunt incredibiles verbo illius: & qui diligunt illum, conſervabunt viam illius. Qui timent Dominum, inquirent, quæ beneplacita ſunt ei: & qui diligunt eum, replebuntur lege ipſius. Qui timent Dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu illius ſanctificabunt animas ſuas. Qui timent Dominum, cuſtodient mandata illius, & patientiam habebunt uſque ad inſpectionem illius.

IN II. NOCTURNO.

Lectio IV.

OTho, Berardus, Petrus, Accurſius, & Adjutus Chriſti Fidem, quam verbo prædicaverant, ſanguine confirmarunt. A S. Franciſco, cujus Diſciplinæ Alumni erant, delecti, quos ad id munus in Africam mitteret, adeo ipſius cohortationibus, & apud Deum precibus confirmati ſunt, ut nihil tam optarent, quam pro barbarorum ſalute vitam profundere. Nudis igitur pedibus, & in ſumma omnium rerum inopia proficiſcuntur in Hiſpaniam, ubi cum propter vitæ, morumque ſanctitatem Chriſtifidelibus admirationi fuiſſent, & exemplo, Hiſpalim veniunt, & Meſquitam ingreſſi, Mauros ad veram fidem hortari ſummo ſtudio cœperunt; at inde rejecti, & colaphis, fuſtibuſque contuſi Regem adeunt, qui quod Mahumetanam impietatem coram ſe libere deteſtarentur, iratus, capite plecti eos imperat: verum exoratus filii precibus, ne innocentes homines ſupplicio afficeret, commutata ſententia turri includit, è cujus faſtigio cum Chriſti fidem populo prædicarent, Urbe excedere jubentur, & Marochium proficiſci.

Lectio V.

MAri tranſmiſſo, maximiſque in eo itinere exhauſtis laboribus, paulo poſt, quam Marochium venerunt, fidei cauſa in vincula conjecti ſunt, a qua cum nullis nec blanditiis, nec minis deduci potuiſſent, ſuper ſolum aſperſis teſtis ſtratum nudi projiciuntur, totaque nocte flagris cæſi ita ſunt, ut viſcera pene diffluerent: quo in cruciatu una fuit hæc omnium vox: nunquam ſecum tam preclare actum eſſe, quam eo noctis tempore. Poſtero die cum

cum ad Regem Miramolinum vincti ducerentur, quidam autem ex proceribus obviam eis factus,ut a Chriſto deficerent, ſuadere non deſiſteret, Otho in Maurorum ſectam invectus graviter eſt; ob id vero alapa percuſsus, alteram ſtatim maxillam Saraceno obtulit Deum precatus, ut eidem ignoſceret. Tum ille exardeſcens ad Regem introduci eos juſſit, dignos clamans, de quorum inſania Rex ipſe ſupplicium ſua manu ſumeret.

Lectio VI.

CORam adductos a Chriſtiana Religione magnis præmiis avertere Miramolinus aggreditur; verum cum nec blanditiis, nec minis quicquam proficeret, in furorem actus ſtricto gladio omnes obtruncat. Martyrii palmam adepti ſunt decimo ſeptimo Kalendas Februarias anno Domini milleſimo ducenteſimo vigeſimo. Eorum corpora a nequiſſima multitudine funibus tracta extra muros in ignem conjiciuntur, quibus cum ignis parceret, Chriſtiani vero, qui aderant, Deum ob id ſummis laudibus extollerent, Saraceni lapidesin eos jaciunt; Martyrum corpora circa muros, & per vicos iterum raptant, & dilacerant, quorum ſparſa membra clam a Chriſtianis collecta, partim in privatis ædibus ſervata ſunt, partim ſepulturæ mandata; pleraque in Luſitaniam delata Conimbricæ in Cœnobio S. Crucis honorifice condita, ubi magno populi concurſu ad hoc uſque tempus coluntur. Horum Martyrum memoria meritis, & miraculis illuſtrium, ut eo die, quo paſſi ſunt, ritu ſolemni recoleretur ab univerſo Seraphico Ordine, Sixtus IV., ab aliis præterea diverſis in locis alii Summi Pontifices indulſerunt, tandem poſtulante JOANNE V. Luſitaniæ, & Algarbiorum Rege, eorumdem Beatorum Martyrum eximio cultore, ut in omnibus ejus Dominiis ritu duplici primæ Claſſis celebraretur, BENEDICTUS Decimus Quartus Pontifex Maximus benigne conceſſit.

Lectio VII.

IN III. NOCTURNO.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Matthæum.

Cap. 10.

IN illo tempore Dixit Jeſus Diſcipulis ſuis: ecce ego mitto vos, ſicut oves in medio luporum. Eſtote ergo prudentes, ſicut ſerpentes, & ſimplices, ſicut columbæ, & reliqua.

Homilia S. Auguſtini Epiſcopi.

De verb. Evang. Matth. 10.

AUdiſtis, fratres, cum ſanctum Evangelium legeretur, quemadmodum Dominus noſter JESUS Chriſtus diſciplina ſua Martyres ſuos corroboraverit, dicens: Ecce ego mitto vos, ſicut oves in medio luporum. Conſiderate, fratres mei, quid faciat. Si unus

unus lupus inter multas oves veniat, quantacumque ſint ovium millia, uno lupo in medio turbabuntur; & ſi non omnes laniantur, omnes tamen terrentur. Qualis ergo erat iſta ratio, quale conſilium, qualis poteſtas, nec lupum ad oves admittere, ſed in lupos oves mittere? Mitto, inquit, vos, ſicut oves in medio luporum: non ad limites luporum, ſed in medio luporum. Erat ergo luporum agmen, oves paucæ,

Lectio VIII.

AUdiamus ergo, quid monuit. Eſtote, inquit, prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Si jam ſimplicitas columbarum indicta eſt nobis, aſtutia ſerpentis quid facit in columbæ ſimplicitate? Amo in columba, quod fel non habet: timeo in ſerpente, quod venenum habet. Noli ex omni parte horrere ſerpentem: habet, quod oderis, habet, quod imiteris. Serpens enim, cum fuerit ſenectute prægravatus, & ſenſerit pondus vetuſtatis, coarctat ſe per cavernam, & deponit tunicam veterem, ut novus exiliat. Imitare illum, Chriſtiane, qui audis Chriſtum dicentem: Intrate per anguſtam portam. Et Paulus Apoſtolus tibi dicit: Exuite vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induite novum. Habes ergo, quod imiteris in ſerpente.

Lectio IX.

JAm vero quid opus eſt commendare multis verbis ſimplicitatem columbarum? Cavenda enim erant venena ſerpentis; ibi imitatio periclitabatur, ibi erat, quod timeretur: columbam vero ſecurus imitare. Attende columbas in ſocietate gaudere: ubique ſimul volant, ſimul paſcuntur, communione gaudent, caritatem ſervant. Columba amat & quando rixatur: lupus odit & quando blanditur. Columbarum ergo ſimplicitatem habentes, & aſtutiam ſerpentum, ſolemnia Martyrum celebrate in ſobrietate mentis: Deo laudes dicite: ipſe eſt enim Dominus Deus noſter, qui martyrum Deus: ipſe coronator noſter. Si bene luctati fuerimus, coronamur ab eo, qui coronavit eos, quos imitari concupiſcimus.

DECRETUM.

Portugalliæ, & Algarbiorum.

AD preces IOANNIS V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regis (erga Beatos Martyres Marochienſes BERARDUM, PETRUM, ACCURSIUM, ADJUTUM, & OTHONEM, Seraphici ordinis Protomartyres, devotionis ſuæ perenne monumentum ſuis Subditis relicturi) ſupraſcriptas Lectiones, tam proprias Secundi Nocturni a SANCTITATE SUA reviſas, & correctas, quam primi, & tertii Nocturni, die decima ſexta Januarii in omnibus prædicti Regis dominiis ſub ritu duplici primæ claſſis in poſterum recitari, ac Miſſam celebrari poſſe SANCTITAS SUA benigne indulſit, atque conceſſit. Die 8. Octobris 1748.

D. F. Card. Tamburrinus Præf.

Loco * Sigilli

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

Conceſſio Officii, & Miſſæ S. Theotonii Confeſſoris ſub ritu duplicis Majoris pro omnibus Regnis, & dominiis Regis Luſitaniæ.

Die XVIII. Februarii. In Feſto

SANCTI THEOTONII CONFESSORIS.

Duplex Majus.

AD VESPERAS.

Antiph. Introibo *cum reliquis de Laud. Pſ.* Dixit Dominus. *Cum reliq. de Dominica, & loco ultimi, Pſ.* Laudate Dominum omnes gentes.

Capitulum.

MAgnificavit eum in timore inimicorum, & in verbis ſuis monſtra placavit; glorificavit illum in conſpectu Regum, & juſſit illi coram populo ſuo, & oſtendit illi gloriam ſuam.

Hymnus.

PAtrem canamus inclytum,
Qui dum juventa floruit,
Juvit ſodales plurimos
Sanctis reformans moribus.
Tum Chriſti amore percitus.
Perrexit illuc pluries,
Ubi nos Redemptor omnium
Suo expiavit ſanguine.
Præceps furentis æquoris
Non ira curſum detinet;
Timere neſcit æſtuans
In corde puro Caritas.
Mox & procellis imperat,
Vis fœda cedit turbinis;
Ipſo rogante cælites,
Ventique, & undæ ſubſident.
Centena glebis oſcula
Humi volutus imprimit:
Geritque fixum pectori
Noſtræ ſalutis auſpicem,
Probra hinc, labores, dedecus
Ardore raptus æmulo
Præfert opimis infulis,
Terræque honores deſpicit.
Sanctæ Crucis ſub ſtemmate
Sacrum reformat Ordinem;
Qualem beavit jam ſuo
Salvator ipſe nomine.
Tuo rogatu ſupplici
Chriſti æmulator impetra,
Ut cogitemus perpetim
Dilecta Chriſti vulnera. Amen.

℣. Renovamini ſpiritu mentis veſtræ.
℟. Et induite novum hominem.

Ad magnificat,

Antiph. Eſtote imitatores mei, ſicut filii cariſſimi, & ambulate in dilectione. *Oratio.*

DEus qui Beati Theotonii ſalutaribus monitis, & exemplis Canonicam Diſciplinam reparaſti: concede propitius; ut ejus exemplo, & interceſſione arctiorem Chriſtianæ perfectionis viam ingreſſi facilius vitam æternam conſequamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Ad MATUTINUM.

Invitatorium.

VEnite adoremus Regem Regum: * Qui nobis ad exemplum proponit Theotonium.

Hymnus.

TU noſtri columen, tu decus, horridas.
Hinc peſtes remove, diraque prælia,
Intentus populo deſuper excuba,
Et rem protege publicam.
Te gens Luſiadum rebus in aſperis
Olim propitium ſenſit, & agmina
Maurorum patriis finibus expulit,
Armis, & prece dimicans.
Te juſſi toties cedere dæmones,
Te morbi metuunt ſæpe coerciti.
Iram, ſi jubeas, fulgura temperant,
Et fluctus mare comprimit.
Nunc ergo populi vocibus annue;
Atque illum foveas præcipue gregem,
Cui vivens præeras, qui memor optimum
Nunc patrem precibus vocat.
Quicumque hoc peraget denique canticum,
Fac tutas ineat te duce ſemitas,
Dum laudes Triadi concinat inclytæ,
Tecum ſecla per omnia. Amen.

In I. Nocturno.

Ant. Introibimus in tabernaculum ejus, adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus.

Pſ. de Communi Confeſſoris non Pontif. Antiph. Stantes erant pedes noſtri in atriis tuis Jeruſalem.

Ant. Sicut audivimus, ſic vidimus in civitate Domini virtutum, in civitate Dei noſtri.

℣. Benedicam Dominum in omni tempore.
℟. Semper laus ejus in ore meo.

Abſol. Exaudi Domine.

Benedictio. Benedictione perpetua.

Lectio I.

De libro Eccleſiaſtici. *Cap. 3.*

QUi navigant mare, enarrent pericula ejus, & audientes auribus noſtris admirabimur, illic præclara opera, & mirabilia, varia beſtiarum genera: & omnium pecorum, & creatura belluarum. Propter

pter ipſum coofirmatus eſt itineris finis, & in ſermone ejos compoſita ſunt omnia. Multa dicemus, & deficiemus in verbis; conſummatio autem ſermonum ipſe eſt io omnibus.

℣. Guſtate, & videte quoniam ſuavis eſt Dominus. * Beatus vir, qui ſperat in eo.

℟. Oculi Domioi ſuper juſtos, & aures ejus io preces eorum. Beatus vir.

Benedictio. Unigenitus Dei Filius:

Lectio II. Cap. 44.

LAudemus Viros glorioſos, & Parentes noſtros in generatione ſua; multam gloriam ſecit Dominus: magnificentia ſua a ſeculo. Dominantes poteſtatibus ſuis, homines magni virtute, & prudentia ſua præditi, nuntiantes in prophetis dignitatem Prophetarum. Et imperantes in præſenti populo, & virtute prodentiæ populis ſanctiſſima verba; in peritia ſua requirentes modos muſicos, & narrantes carmina ſcripturarum.

℣. Si cuſtodierint Filii tui teſtameotum meum, & teſtimonia mea hæc, quæ docebo eos: * Sedebunt ſuper ſedem tuam.

℟. Sacerdotes tui induantur juſtitiam, & ſancti tui exultent. Sedebunt.

Benedictio. Spiritus Saocti gratia.

Lectio III. Cap. 45.

DIlectus Deo, & hominibus, cujus memoria in benedictione eſt, ſimilem illum ſecit in gloria Sanctorum, & magnificavit eum in timore inimicorum, & in verbia ſuis monſtra placavit; glorificavit illom in conſpectu Regum, & juſſit illi coram populo luo, & oſtendit illi gloriam ſuam; in fioe, & lenitate ipſius ſanctum ſecit illum, & elegit eum ex omni carne: audivit enim eum, & vocem ipſius, & induxit illum in nubem, & dedit illi coram præcepta, & legem vitæ, & diſciplinæ.

℟. Cum ſederit Filius hominis in ſede Majeſtatia ſuæ: * Sedebitis & vos ſoper ſedes duodecim. ℣. Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Sedebitis. Gloria Patri. Sedebitis.

In II. Nocturno.

Antiph. Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini Noſtri JESU Chriſti.

Antiph. Hæc eſt requies mea hic habitabo qooniam elegi eam.

Antiph. Non eſt hic aliod, niſi domus Dei, & Porta Cæli.

℣. Cuſtodivit eum ab inimicis.

℟. Et a ſeductoribus tutavit eum.

Abſolutio. Ipſius pietas.

Benedictio. Deus Pater omnipotens.

Lectio IV.

THeotooius Luſitanus Oppidi Ganfey (a Civitate Tudeoſi tantum Minii interfloentis ſpatio diſcreti) parentum diligentia pie, religioſeque ab inſantia educatus: deinde ſub Epiſcopo Conimbricenſi ejus Avunculo a Magiſtro Telione Conimbriæ Archidiacono uſum, & modum legeodi, ac canendi Eccleſiaſticum optime doctus, in Eccleſia Viſienſi Beatæ Mariæ primum Clericus, deinde Presbyter ordinatus, nec multo poſt ejuſdem Eccleſiæ Prior invitus conſtitutus, cum illam Eccleſiam aliquot annis ſanctiſſime rexiſſet, accenſus deſiderio videndi ſacra loca, in quibus mundi Salvator pro noſtra ſalute carnem ſumere, & mortem pati dignatus eſt, cedens prioratui, peregrinationem Hieroſolymitanam ſemel, & ſecundo non ſine maximis laboribus, vitæque periculis abſolvit, quam Deus ſibi gratam fuiſſe, multis miraculis declaravit. Poſt ſecundam vero peregrinationem Prioratum Viſienſem denuo ſibi oblatum, ac etiam Epiſcopalem Dignitatem reſpuens, tertio eamdem peregrinationem meditabatur, ut Sepulchri Domini cuſtodiam, & communis vitæ ſocietatem a Canonicis Regularibus tunc apud ipſum Dominicum Sepulchrum degentibus ſibi pollicitam ſuſciperet.

℟. In fraude circumvenientium illum adfuit illi * Et honeſtum fecit illum ℣. Certamen forte dedit illi, ut vinceret. Et honeſtum.

Benedictio. Chriſtus perpetuæ.

Lectio V.

TUnc vero undecim Clerici Conimbricenſes cum primis nobiles, qni Deo inſpirante inter ſe condixerant, ſe ipſos divinis obſequiis ſub arctiori cuſtodia Sanctæ Religioni mancipare, & labentem in illis regionibus Canonicorum Ordinem reparare, Theotonium impenſe rogant, ut ſancti illius propoſiti ſocios ſe velit adjungere. Quamobrem eorum conſilio poſt maturam conſideratiooem probato libenter annuit, ſe cum illis duodecimum conoomerari. Et ita duodecim ii viri ſpiritu Apoſtolico ſerventes Monaſterium in honorem Sanctæ Crucis, & Beatiſſimæ Virginis MARIÆ conſtruxerunt in

 ſub-

ſuburbio Civitatis Conimbricæ ſub Regula, & habitu Beatiſſimi Patris Auguſtini; & Ipſum Theotonium in Priorem,cui ſe ipſos regulariter inſtituendos committerent, etſi modis omnibus repugnantem elegerunt. Quos vero profectus, quæ virtutum incrementa ſub regimine tam ſancti Viri nova illa plantatio acceperit, non eſt opus narrare. Siquidem breviſſimo tempore Monaſterium bonis temporalibus copioſiſſime auctum, virtutibus ornatum, & optimis Viris religioſis fuit illuſtratum: inter quos ipſe Theotonius magnis vitæ meritis anteibat.

℟. Oculis, ac manibus in cælum ſemper intentus * Invictum ab oratione ſpiritum non relaxabat.

℣. Iſte eſt, qui ante Deum magnas virtutes operatus eſt. Invictum. *Benedictio*. Ignem ſui amoris.

Lectio VI.

MUltas etiam virtutes Deus per Theotonium operari dignabatur; ſæpiſſime enim dæmones fugabat ab obſeſſis corporibus, & ægrotos ſuis precibus ſanabat, inter quos fuerunt Venerabilis Rex Alphonſus Henricus, & ipſius conjux Maphalda. Nec tantum Regibus, ceteriſque Luſitanis, a quibus ut communis Pater habebatur,ſed ab externis etiam,& præcipue a Sancto Bernardo Abbate Claravallenſi in magna veneratione habitus fuit:ejus orationis vim ſæpe Chriſtianæ fidei hoſtes debellati ſenſerunt. Demum ætate ingraveſente cum Prioratui ceſſiſſet, ſe totum contemplationi tradens, appropinquante die migrationis ex hac vita, Principem Apoſtolorum de futura beatitudine ſecurum illum reddentem, nec non & cæleſtis Patriæ incolas, ſcalamque in Cælum protenſam vidit. Pridie etiam quam migraret, ſtellarum globus è Cælo in medium Clauſtri Monaſterii viſus eſt deſcendere. Quare ſanctiſſimo Dominici Corporis Viatico munitus; cum ſuos Alumnos ad perfectionem eſſet cohortatus, animam Deo reddidit octogenarius die decima octava Februarii. Ejus corpus ab Epiſcopo Conimbricenſi ſepulturæ traditum, multis miraculis coruſcavit.

℟. Populum juſtum liberavit a Nationibus, quæ illum deprimebant: * Et ſtetit contra Reges horrendos in portentis, & ſignis. ℣. Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini. Et ſtetit. Gloria Patri. Et ſtetit.

In III. Nocturno.

Antiph. Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi, in domum Domini ibimus.

Antiph. Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum: lunam, & ſtellas; quæ tu fundaſti.

Antiph. Glorioſa dicta ſunt de te Civitas Dei. ℣. Quam dilecta tabernacula tua; Domine virtutum! ℟. Concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini.

Pater noſter *Abſolutio*. A vinculis. *Benedictio*. Evangelica.

Lectio VII.

Lectio ſancti Evangelii ſecundum Matthæum.

Cap. 19.

IN illo tempore: dixit Petrus ad JESUM: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te: quid ergo erit nobis? Et reliqua.

Homilia S. Bernardi Abbatis.

Declam. de Evangel. hujus verb.

ARbitror verba lectionis hujus ea eſſe, de quibus ad immortalem ſponſum a finibus terræ clamat Eccleſia; Propter verba labiorum tuorum ego cuſtodivi vias duras. Hæc nempe ſunt verba, quæ contemptum mundi in univerſo mundo, & voluntariam perſuaſere hominibus paupertatem; hæc ſunt, quæ Monachis clauſtra replent: deſerta Anacoretis. Hæc, inquam, ſunt verba, quæ Ægyptum ſpoliant, & optima quæque ejus vaſa diripiunt; hic ſermo vivus, & efficax, convertens animas felici æmulatione ſanctitatis, & veritatis promiſſione fideli.

℟. Obitum ſuum longe ante præſcivit, dixitque Fratribus: * Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto ℣. Hei mihi quia incolatus meus prolongatus eſt. Cupio *Benedictio*. Cujus feſtum colimus. *Lectio III.*

NAm, & mundus tranſit, & concupiſcentia ejus, & relinquere hæc magis expedit, quam relinqui. Ecce, inquit; reliquimus omnia; & ſecuti ſumus te: nimirum quia exultavit, ut gigas ad currendam viam, nec currentem ſequi poterat oneratus. Sed nec inutilis commutatio, pro eo, qui ſuper omnia eſt, omnia reliquiſſe, nam & ſimul cum eo donantur omnia, & ubi apprehenderis eum, erit unus ipſe omnia omnibus, qui pro ipſo omnia reliquerunt. Omnia ſane dixerim, non tantum poſſeſſiones, ſed etiam cupiditates, & eas maxime.

℟. Iſt

℟. Iſte homo perfecit omnia, quæ locutus eſt ei Deus: * Et dixit ad eum: Ingredere in requiem meam. ℣. Oſtendit illi gloriam ſuam. Et dixit ad eum. Gloria Patri. Et dixit ad eum. *Benedictio*. Ad ſocietatem.

Lectio IV.

PEtrus cogitatum ſuum jactans in Domino, & omnem ſolicitudinem ſuam in eum projiciens, certus quod illi foret cura de eo, reliquit omnia, ſecutus eſt Dominum, ne interrogans quidem de præmio, donec ex periculo divitum, quod Salvator proſequebatur, ſumeret occaſionem percontandi: Quid ergo erit nobis? Ait illi JESUS: Amen dico vobis: verbum confirmationis præmittitur; magnum noveris eſſe, quod ſequitur: In regeneratione ſedebitis & vos; conſequimini, ait, quem ſequimini, ut cum ipſe ſederit, & vos pariter ſedeatis: O ſeſſio! quis mihi tribuat, ut dignis exprimam verbis, quod de ſeſſione hac cordis affectione concipio! Imo quis tribuat mihi ſeſſionis hujus imperturbata frui requie, quam requiro!

AD LAUDES.

& per horas, Antiphona.

INtroibo in Domum tuam, adorabo ad Templum Sanctum tuum.

Pſal. de Dominica. Antiph. Deus docuiſti me a juventute mea, & uſque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

Antiph. Loquebar de teſtimoniis tuis in conſpectu Regum, & non confundebar.

Antiph. Venite Filii. Audite me, timorem Domini docebo vos.

Antiph.: Humiliamini ſub potenti manu Dei, ut vos exaltet in die Viſitationis.

Capitulum.

MAgnificavit eum in timore inimicorum, & in verbis ſuis monſtra placavit; glorificavit illum in conſpectu Regum, & juſſit illi coram populo ſuo, & oſtendit illi gloriam ſuam.

Hymnus.

Mortis extremas properantem ad horas
Denſa te cingit Superum corona,
Ut licet vivens, caperes beatæ
Gaudia vitæ.
Dæmonis ſæpe inſidias parantis
Frangis invictus laqueos, & arma;
Undique oppugnas ſolitus rebelle
Spernere monſtrum.
Qua tui quondam venient Alumni
Te polo invitat ſcala; te quem amanter
Claviger Cæli ſocium vocarat
Lætus ad aſtra.
Tu tamen pulchros referens triumphos,
Scandis hanc primus, rutilumque callem
Ceteris monſtrans, trahis ad ſupremum,
Te duce culmen.
Quantus excelſo niteas Olympo,
Te novum naſci quaſi dicat aſtrum,
Lapſus aſtrorum globus obvianti
Lumine prodit.
Aſpice nos e Patria beata,
Atque Reginæ Superum in Clientes
Trade; quam vivens tenero colebas
Ductus amore.
Laus ſit Auguſtæ Triadi perennis,
Quæ tibi tantos tribuens honores
Det tuis nobis gradibus ſerenum
Scandere cælum. Amen.

℣. Repoſita eſt mihi corona juſtitiæ.
℟. Quam reddet mihi Dominus.

Ad Benedictus Antiph. Ego enim jam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat. *Oratio.*

DEus qui beati Theotonii ſalutaribus monitis, & exemplis Canonicam Diſciplinam reparaſti: concede propitius; ut ejus exemplo, & interceſſione arctiorem Chriſtianæ perfectionis viam ingreſſi facilius vitam æternam conſequamur, per Dominum.

AD TERTIAM.

Antiph. Deus docuiſti.

Capitulum. Magnificavit eum. *ut ſupra.* ℟. *br.* Vota mea * Domino reddam. Vota mea. ℣. In conſpectu omnis populi ejus. Domino. Gloria Patri. Vota mea.

℣. In atriis Domus Domini.
℟. In medio tui Jeruſalem.

AD SEXTAM.

Antiph. Loquebar.

Capitulum.

IN hoc enim vocati eſtis, quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus.

℟. *br.* Ubi ſunt * Congregati in nomine meo. Ubi ſunt.
℣. Ibi ſum in medio eorum. Congregati. Gloria Patri. Ubi ſunt.
℣. O quam bonum, & quam jucundum.
℟. Habitare fratres in unum.

AD NONAM.

Antiph. Humiliamini. *Capitulum.*

OBſecro itaque vos, Fratres, per miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem ſan-

ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum, & nolite conformari huic ſeculo, ſed reformamini.

℟. *br.* Laudate Dominum: in tympano, & choro. Laudate Dominum.

℣. Laudate eum in chordis, & organo. In tympano. Gloria Patri. Laudate.

℣. Bonum eſt confiteri Domino. ℟. Et pſallere nomini tuo Altiſſime.

In ſecundis veſperis.

Omnia ut in primis præter ſeq.

℣. Vidit ſcalam ſtantem ſuper terram. ℟. Et cacumen illius tangens cælum.

Ad Magnificat Antiph. Vidit, & introivit beatus homo, cui cœli patebant.

D E C R E T U M.

Portugalliæ: & Algarbiorum.

S*Anctiſſimus Dominus* BENEDICTUS PAPA XIV. *ad preces* JOANNIS V. *Fideliſſimi Luſitaniæ, & Algarbiorum Regis conceſſit, ut in omnibus ejuſdem Regis Dominiis ſupraſcriptum Officium proprium cum Miſſa Sancti* THEOTONII *Confeſſoris ſub ritu duplicis Majoris ab omnibus Chriſti Fidelibus utriuſque ſexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, recitari & reſpective celebrari poſſit, & valeat; firmo remanente altiori ritu tam cum, quam ſine octava, quo in aliquibus locis Officium ejuſdem S.* THEOTONII *celebrari conſuevit. Hac die 17. Januarii 1750.*

D. F. Card. Tamburrinus Præf.

Loco * Sigilli.

T. Patriarcha Hieroſolymitanus Secretarius.

Conceſſio Officii, ac Miſſæ in Feſto Maternitatis B. Mariæ Virginis prima Dominica Maij, & Officii, ac Miſſæ in Feſto Puritatis B. Mariæ Virginis ultima Dominica Junii, ſub ritu duplicis majoris pro omnibus Regnis, ac Dominiis Regis Luſitaniæ.

Dominica prima Maii. Officium in Feſto

MATERNITATIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Ad Veſperas.

Antiph. Beata es Virgo Maria, *cum reliquis de Laudibus. Pſal. conſueti de Sancta Maria, ut in ejus Officio parvo.*

Capitulum. Eccl. c. 24.

QUi creavit me, requievit in tabernaculo meo; & dixit mihi: in Jacob inhabita, & in electis meis mitte radices.

Hym. Ave Maris ſtella.

℟. Benedicta tu in mulieribus.

℣. Et benedictus fructus ventris tui.

Ad Magnif.

Antiph. Cum jucunditate Maternitatem Beatæ Mariæ ſemper Virginis celebremus.

Oratio.

INtercedat pro nobis, Domine Jeſu Chriſte, tua Sanctiſſima Genitrix Maria, & gratiam tuam, a qua peccando excidimus, nobis ſua interceſſione conciliet, ut ejus Maternitatem venerantes in terris, ejus ſuper omnes choros Angelorum exaltatione perfrui mereamur in Cœlis. Qui vivis, & regnas.

Ad Matutin.

Invitator. Maternitatem B. Mariæ Virginis celebremus: * Chriſtum ejus Filium adoremus Dominum.

Pſalmus, Venite, exultemus.

Hymnus.

COelo Redemptor prætulit
Felicis alvum Virginis:
Ubi caduca membra,
Mortale corpus induit.
Hæc Virgo nobis edidit
Noſtræ ſalutis Auſpicem,
Qui nos redemit ſanguine,
Pœnas, crucemque pertulit.
Spes læta noſtro e pectore
Pellat timores anxios:
Hæc quippe noſtras lacrymas,
Preceſque defert Filio.
Voces Parentis excipit,
Votiſque Natus annuit,
Hanc quiſque ſemper diligat,
Rebuſque in arctis invocet.
Sit Trinitati gloria,
Quæ Matris intactum ſinum.
Ditavit almo germine;
Laus ſit per omne ſeculum. Amen.

Antiphonæ, & Pſalmi Nocturn:, ut in ejus Officio parvo.

In primo Nocturno.

℣. Specie tua, & pulchritudine tua.

℟. Intende proſpere, procede, & regna.

Pater noſter.

Abſolutio. Exaudi Domine.

℣. Jube Domne benedicere.

Benedictio. Benedictione perpetua.

De Libro Eccleſiaſtici.

Lectio i. Cap. 24.

EGo ex ore Altiſſimo prodivi primogenita ante omnem creaturam. Ego feci in Cœlis, ut oriretur lumen indeficiens, & ſicut nebula texi omnem terram. Ego in altiſſimis habitavi, &

vi, & thronus meus in columna nubis. Gyrum cœli circuivi ſola, & profundum abyſſi penetravi: In fluctibus maris ambulavi, & in omni terra ſteti; & in omni populo, & in omni Gente primatum habui: & omnium excellentium, & humilium corda virtute calcavi: & in his omnibus requiem quæſivi, & in hæreditate Domini morabor.

℟. Felix es ſacra Virgo Maria, & omni laude digniſſima: * Ex qua ortus eſt ſol juſtitiæ Chriſtus Deus noſter, per quem ſalvati, & redempti ſumus.

℣. Maternitatem Beatæ Mariæ Virginis cum gaudio celebremus. Ex qua;

Benedictio. Unigenitus Dei Filius.

Lectio ii.

Tunc præcepit, & dixit mihi Creator omnium: & qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, & dixit mihi: In Jacob inhabita, & in Iſrael hæreditare, & in electis meis mitte radices. Ab initio, & ante ſecula creata ſum, & uſque ad futurum ſeculum non deſinam, & in habitatione ſancta coram ipſo miniſtravi. Et ſic in Sion firmata ſum, & in Civitate ſanctificata ſimiliter requievi, & in Jeruſalem poteſtas mea. Et radicavi in populo honorificato, & in parte Dei mei hæreditas illius, & in plenitudine ſanctorum detentio mea.

℟. Sine tactu pudoris inventa es Mater Salvatoris. * Qui Cœlum, terramque regit, in tua ſe clauſit viſcera, factus homo.

℣. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Qui cœlum.

Benedictio. Spiritus ſancti gratia.

Lectio III.

Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano, & quaſi Cypreſſus in monte Sion. Quaſi palma exaltata ſum in Cades, & quaſi plantatio roſæ in Jericho. Quaſi oliva ſpecioſa in campis, & quaſi platanus exaltata ſum juxta aquam in plateis. Sicut cinnamomum, & balſamum aromatizans odorem dedi: quaſi myrrha electa dedi ſuavitatem odoris, & quaſi ſtorax, & galbanus, & ungula, & gutta, & quaſi Libanus non inciſus vaporavi habitationem meam, & quaſi balſamum nonmixtum odor meus. Ego quaſi terebinthus extendi ramos meos, & rami mei honoris, & gratiæ. Ego quaſi vitis fructificavi ſuavitatem odoris.

℟. Multæ filiæ congregaverunt divitias; tu ſupergreſſa es univerſas: * Specioſa facta es, & ſuavis in deliciis tuis Sancta Dei Genitrix.

℣. Sentiant omnes tuum juvamen, quicumque celebrant tuam Sanctam Maternitatem. Specioſa. Gloria Patri. Specioſa.

In ſecundo Nocturno.

℣. Diffuſa eſt gratia in labiis tuis.

℟. Propterea benedixit te Deus in æternum.

Pater noſter.

Abſolutio. Ipſius pietas.

℣. Jube Domne benedicere.

Benedictio. Deus Pater omnipotens.

Ex Sermone S. Leonis Papæ.

Lectio IV.

Serm. 1. de Nativ. Dom.

Virgo regia Davidicæ ſtirpis eligitur, quæ ſacro gravidanda fœtu, divinam, humanamque prolem prius conciperet mente, quam corpore: & ne ſuperni ignara conſilii ad inuſitatos paveret affatus, quod in ea operandum erat a Spiritu Sancto: colloquio didicit angelico, nec damnum credidit pudoris Dei genitrix mox futura. Cur enim de conceptionis novitate deſperet, cui efficientia de Altiſſimi virtute promittitur? Confirmatur credentis fides etiam præeuntis atteſtatione miraculi. Donatur Eliſabeth inopinata fæcunditas, ut qui conceptum dederat ſterili, daturus non dubitaretur & Virgini. Verbum igitur Dei filius, qui in principio erat apud Deum, per quem facta ſunt omnia, & ſine quo factum eſt nihil, propter liberandum hominem ab æterna morte factus eſt homo.

℟. Glorioſæ Virginis Mariæ Maternitatem digniſſimam recolamus, * Cujus Dominus humilitatem reſpexit, quæ Angelo nuntiante, concepit Salvatorem Mundi.

℣. Chriſto canamus gloriam in hac ſacra Solemnitate mirabilis Genitricis Dei. Cujus.

Benedictio. Chriſtus perpetuæ.

Lectio V.

Serm. 2. de Nativ. Dom.

Ingreditur hæc infima Jeſus Chriſtus Dominus noſter de Cœli ſede deſcendens, & a paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia inviſibilis in ſuis, viſibilis factus eſt in noſtris: incomprehenſibilis voluit comprehendi, ante tempora manens eſſe cœpit in tempore. Nova autem nativitate genitus eſt, conceptus a virgine, natus ex virgine, ſine paternæ carnis concupiſcentia, ſine maternæ integritatis injuria, quia futurum hominum Salvatorem

talis

talis ortus decebat, qui & in ſe haberet humanæ ſubſtantiæ naturam, & humanæ carnis inquinamenta neſciret. Origo diſſimilis, ſed natura conſimilis: humano uſu, & conſuetudine, quod credimus, caret; ſed divina poteſtate ſubnixum eſt, quod virgo conceperit, virgo pepererit, virgo permanſerit.

℟. Benedicta Filia tu a Domino, quia per te fructum vitæ communicavimus; * Sola ſine exemplo placuiſti Domino noſtro Jeſu Chriſto.

℣. Noſtras deprecationes ne deſpicias in neceſſitatibus noſtris, & a periculis cunctis libera nos Sancta Dei Genitrix. Sola.

Benedictio. Ignem ſui amoris.

Lectio VI.

Oportuit, ut primam Genitricis integritatem naſcentis incorruptio cuſtodiret, & complacitum ſibi clauſtrum pudoris, & ſanctitatis hoſpitium, Divini Spiritus virtus infuſa ſervaret, quæ ſtatuerat dejecta erigere, confracta ſolidare, & ſuperandis carnis illecebris multiplicatam pudicitiæ donare virtutem, ut virginitas, quæ in aliis non poterat ſalva eſse generando, fieret aliis imitabilis renaſcendo. Hoc ipſum autem, quod Criſtus naſci elegit ex virgine, nonne apparet altiſſimæ fuiſſe rationis? ut ſcilicet humano generi natam ſalutem diabolus ignoraret, & ſpiritali latente conceptu, quem non alium videret, quam alios, non aliter crederet natum eſſe, quam ceteros. Quod ut fieret, editus eſt Chriſtus ex virgine, quam Spiritus Sanctus fœcundavit; & cum in omnibus matribus non fiat ſine peccati ſorde conceptio, hæc inde purgationem traxit, unde concepit.

℟. Benedicta inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui; * Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?

℣. Reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ; & fecit mihi magna, qui potens eſt. Unde. Gloria Patri. Unde.

In tertio Nocturno.

℣. Fecit mihi magna, qui potens eſt.
℟. Miſericordia ejus a progenie in progenies timentibus eum.
Pater noſter.
Abſolutio. A vinculis.
℣. Jube Domne benedicere.
Benedictio. Evangelica lectio.
Lectio Sancti Evangelii ſecundum Lucam.

Lectio VII. Cap. 2.

In illo tempore; cum redirent, remanſit Puer Jeſus in Jeruſalem, & non cognoverunt Parentes ejus. Et reliqua.

Homilia ſancti Bernardi Abbatis.

Homil. 1. de Laudibus Virg. Matris.

Deum, & Dominum Angelorum Maria ſuum filium appellat, dicens: Fili, quid feciſti nobis ſic? Quis hoc audeat Angelorum? Sufficit eis, & pro magno habent, quod eum ſint ſpiritus ex conditione, ex gratia facti ſint, & vocati Angeli, teſtante David: qui facit Angelos ſuos ſpiritus: Matrem ſe agnoſcens: majeſtatem illam, cui illi cum reverentia ſerviunt, cum fiducia ſuum nuncupat filium: nec dedignatur nuncupari Deus, quod eſſe dignatus eſt. Nam paulo poſt ſubdit Evangeliſta: & erat ſubditus illis. Quis? quibus? Deus hominibus, Deus, inquam, cui Angeli ſubditi ſunt, cui Principatus, & Poteſtates obediunt, ſubditus erat Mariæ.

℟. Beata es Virgo Maria Dei Genitrix, quæ credidiſti Domino, perfecta ſunt in te, quæ dicta ſunt tibi: * Propterea benedixit te Deus in æternum.

℣. Diffuſa eſt gratia in labiis tuis: intercede pro nobis ad Dominum Deum noſtrum. Propterea.

Benedictio. Cujus feſtum colimus, ipſa Virgo Virginum.

Lectio VIII.

Mirare utrumlibet, & elige, quod amplius mireris, ſive Filii benigniſſimam dignationem, ſive Matris excellentiſſimam dignitatem. Utrinque ſtupor, utrinque miraculum. Et quod Deus fœminæ obtemperet, humilitas abſque exemplo; & quod Deo fœmina principetur, ſublimitas ſine ſocio. In laudibus virginum ſingulariter canitur, quod ſequuntur Agnum quocumque ierit. Quibus ergo laudibus judicas dignam, quæ etiam præit? Diſce homo obedire, diſce terra ſubdi, diſce pulvis obtemperare; De Auctore tuo loquens Evangeliſta: Et erat, inquit, ſubditus illis. Erubeſce ſuperbe cinis. Deus ſe humiliat, & tu te exaltas. Deus ſe hominibus ſubdit, & tu dominari geſtiens hominibus, tuo te præponis Auctori.

℟. Congratulamini mihi omnes, qui diligitis Dominum, quia cum eſſem parvula placui Altiſſimo: * Et de meis viſceribus genui Deum, & hominem.

℣. Bea-

℣. Beatam me dicent omnes generationes, quia Ancillam ſuam reſpexit Deus Et de meis, Gloria Patri. Et de meis. *Benedictio*. Ad Societatem

Lectio IX.

FElix Maria, cui nec humilitas defuit, nec virginitas. Et quidem ſingularis virginitas, quam non temeravit, ſed honoravit fœcunditas: Et nihilominus ſpecialis humilitas, quam non abſtulit, ſed extulit fœcunda virginitas: & incomparabilis prorſus fœcunditas, quam virginitas ſimul comitatur, & humilitas. Quid horum non mirabile? Quid non incomparabile? Quid non ſingulare? Mirum vero ſi non hæſitas in horum ponderatione, quid tua judices dignius admiratione: utrum videlicet potius ſtupenda ſit fœcunditas in Virgine, an in Matre integritas: ſublimitas in prole, an cum tanta ſublimitate humilitas. Niſi quod indubitanter horum ſingulis præferenda ſunt ſimul cuncta, & incomparabiliter excellentius eſt, atque felicius omnia percepiſſe, quam aliqua. Et quid mirum, ſi Deus, qui mirabilis cernitur, & regitur in Sanctis ſuis, mirabilem ſe exhibuit in Matre ſua. Veneramini ergo, Conjuges, in carne corruptibili carnis integritatem: Vos, Sacræ Virgines, in Virgine fœcunditatem. Imitamini, omnes homines, Dei Matris humilitatem. Te Deum laudamus.

AD LAUDES

& per Horas Antiph.

BEata es Virgo Maria, quæ omnium portaſti Creatorem.

Pſalm. Dominus regnavit. *cum reliquis de Dominica.*

Antiph. Genuiſti, qui te fecit, & in æternum permanes virgo.

Antiph. Beatam me dicent omnes generationes, quia Ancillam humilem reſpexit Dominus.

Antiph. Fecit mihi magna, qui potens eſt, & ſanctum nomen ejus.

Antiph. Viderunt eam Filiæ Sion, & beatam dixerunt, & Reginæ laudaverunt eam. *Capitulum Eccl. c. 24.*

QUi creavit me, requievit in tabernaculo meo; & dixit mihi: in Jacob inhabita; & in electis meis mitte radices.

Hymnus.

TE, Mater alma Numinis,
Oramus omnes ſupplices,
A fraude nos ut Dæmonis
Tua ſub umbra protegas.
Ob perditum noſtrum genus
Primi Parentis crimine,
Ad inclytum Matris decus
Te Rex ſupremus extulit.
Clementer ergo profpice
Lapſis Adami poſteris:
A te rogatus Filius
Deponat iram vindicem.
Jeſu tibi ſit gloria,
Qui natus es de Virgine,
Cum Patre, & almo Spiritu
In ſempiterna ſecula. Amen.

℣. Germinavit radix Jeſſe: orta eſt ſtella ex Jacob.

℟. Virgo peperit Salvatorem: Te laudamus, Deus noſter.

Ad Bened. Antiph.

Sancta Maria ſuccurrere miſeris: juva puſillanimes, refove flebiles, ora pro populo, interveni pro Clero, intercede pro devoto fœmineo ſexu: ſentiant omnes tuum juvamen, quicumque celebrant tuam admirabilem Maternitatem.

Oratio. Intercedat pro nobis, Domine Jeſu Chriſte I *ut ſupra*.

Ad Horas Antiphonæ, & Oratio, ut in Laudibus; reliqua, ut in Officio B. Mariæ in Sabbato.

In Hymnis. Jeſu tibi ſit Gloria.

In ſecundis Veſperis omnia, ut in primis.

Ad Magnificat, Antiph.

Maternitas tua, Dei Genitrix Virgo, gaudium annunciavit univerſo Mundo: ex te enim ortus eſt Sol juſtitiæ Chriſtus Deus noſter.

MISSA IN FESTO
MATERNITATIS BEATÆ MARIÆ VIRGINIS

Introitus. Pſal. 112. 5.

QUis ſicut Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, & humilia reſpicit in Cœlo, & in terra?

Pſal. 45. 5. Fluminis impetus lætificat Civitatem Dei. Sanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus.

℣. Gloria Patri. *Oratio.*

INtercedat pro nobis, Domine Jeſu Chriſte, tua Sanctiſſima Genitrix Maria, & gratiam tuam, a qua peccando excidimus, nobis ſua interceſſione conciliet, ut ejus Maternitatem venerantes in terris, ejus ſuper omnes Choros Angelorum exaltatione perfrui mereamur in cœlis. Qui vivis, & regnas.

Lectio Libri Sapientiæ. *Eccl. c. 24.*

EGo quaſi vitis fructificavi ſuavitatem odoris, & flores mei fructus hono-

Digitized by Google

honoris, & honeſtatis. Ego Mater pulchræ dilectionis, & timoris; & agnitionis, & ſanctæ ſpei. In me gratia omnis viæ, & veritatis, in me omnis ſpes vitæ, & virtutis. Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me, & a generationibus meis implemini: Spiritus enim meus ſuper mel dulcis, & hæreditas mea ſuper mel, & favum; memoria mea in generationes ſeculorum. Qui edunt me, adhuc eſurient, & qui bibunt me, adhuc ſitient; qui audit me, non confundetur; & qui operantur in me, non peccabunt. Qui elucidant me, vitam æternam habebunt.

Graduale. Iſa. c. 11. Egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet.

℣. Et requieſcet ſuper eum Spiritus Domini.

Allleluja, alleluja.

℣. *Iſai. c. 7.* Ecce virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.

Alleluja.

✝ Sequentia S. Evangelii ſecundum Lucam. *Luc. c. 2.*

IN illo tempore; Cum redirent, remanſit Puer Jeſus in Jeruſalem, & non cognoverunt Parentes ejus; exiſtimantes autem illum eſse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos, & notos. Et non invenientes, regreſſi ſunt in Jeruſalem, requirentes eum. Et factum eſt, poſt triduum invenerunt illum in templo ſedentem in medio Doctorum, audientem illos, & interrogantem eos: Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, ſuper prudentia, & reſponſis ejus; Et videntes admirati ſunt. Et dixit Mater ejus ad illum; Fili, quid feciſti nobis ſic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos; quid eſt, quod me quærebatis? neſciebatis, quia in his, quæ Patris mei ſunt, oportet me eſſe? Et ipſi non intellexerunt verbum, quod locutus eſt ad eos. Et deſcendit cum eis, & venit Nazareth, & erat ſubditus illis. Credo.

Offert. Mat. c. 1. Cum eſſet deſponſata Mater ejus Maria Joſeph, inventa eſt in utero habens de Spiritu Sancto. *Secreta.*

OMnipotens, miſericors Deus, qui Beatiſſimam Virginem Mariam Unigeniti Filii tui Matrem elegiſti, præſta, quæſumus, ejus precibus, & meritis, ut inter electos tuos numeremur. Per eundem Filium Unigenitum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui tecum vivit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Præfatio de B. M. Et te in Feſtivitate Maternitatis Beatæ Mariæ Virginis.

Communio. Beata Viſcera Mariæ Virginis, quæ portaverunt æterni Patris Filium. *Poſtcommunio.*

BEatiſſima Mater, de qua fons eſt ortus miſericordiæ, ſanet animam omnium fidelium ab infirmitate peccati, per virtutem benedicti fructus ventris ſui, qui ſedens addexteram Patris vivit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Dominica ultima Junii.

OFFICIUM IN FESTO PURITATIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Ad Veſperas, Ant. Sicut lilium inter ſpinas; *cum reliquis de Laud. Pſal. conſueti de S. Maria, ut in ejus Officio parvo.*

Capitulum Sap. c. 4.

O Quam pulchra eſt caſta generatio cum claritate: immortalis eſt memoria illius, quoniam & apud Deum nota eſt, & apud homines.

Hymnus.

PRæclara Cuſtos Virginum
Intacta Mater Numinis,
Cœleſtis aulæ janua,
Spes noſtra, Cœli gaudium.
Inter rubeta lilium,
Columba formoſiſſima,
Virga, e radice germinans
Noſtro medelam vulneri.
Turris Draconi impervia,
Amica ſtella naufragis
Tuere nos a fraudibus,
Tuaque luce dirige.
Erroris umbras diſcute,
Syrtes doloſas amove,
Fluctus tot inter, deviis
Tutam recludo ſemitam.
Jeſu tibi ſit gloria,
Qui natus es de Virgine
Cum Patre, & almo Spiritu
In ſempiterna ſecula. Amen.

℣. Cum jucunditate Virginitatem B. Mariæ ſemper Virginis celebremus.

℟. Ut ipſa pro nobis intercedat ad Dominum Jeſum Chriſtum.

Ad Magnificat Antiph.

Nihil inquinatum in eam incurrit: Candor eſt lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula. *Oratio.*

Da

DA, quæſumus, omnipotens, æterne Deus, ut puriſſimæ Virginis Mariæ integerrimam Virginitatem feſtiva celebritate venerantes, ejus interceſſione, puritatem mentis, & corporis conſequamur. Per Dominum. *Ad Matut. Inviator.* Virginitatem Deiparæ celebremus: * Chriſtum ejus Filium adoremus Dominum.

Pſalmus. Venite exultemus.

Hymnus.

O Stella Jacob fulgida,
O Solis inſtar ſplendida
Aurora, qua nil purius
Reſulget inter ſidera.

Stolis amictæ candidis
Tibi catervæ Cœlitum
Plaudunt; ſacræque Virgines
Laudes perennes concinunt.

Quin obſequentes offerunt
Liguſtra, & alba lilia:
Candor ſed horum vincitur
Candore caſti pectoris.

Noſtra Angelorum laudibus.
Abjecta tellus aſſonans,
Ad aſtra voces efferat,
Et Virginis præconia.

Jeſu tibi ſit gloria,
Qui natus es de Virgine
Cum Patre, & almo Spiritu
In ſempiterna ſecula. Amen.

Antiph. & Pſalmi Noct. ut in ejus Officio parvo.

In primo Nocturno.

℣. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.

℞. Et innumerabilis honeſtas per manus illius. Pater noſter.

Abſolutio. Exaudi Domine.

℣. Jube Domne benedicere.

Benedictio. Benedictione perpetua.

De Canticis Canticorum.

Lectio I. Cap. 2.

EGo flos campi, & lilium convallium. Sicut lilium inter ſpinas, ſic Amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna ſilvarum, ſic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius, quem deſideravi, ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo. Introduxit me in cellam vinariam, ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Læva ejus ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Adjuro vos, filiæ Jeruſalem, per capreas, cervoſque camporum, ne ſuſcitetis, neque evigilare faciatis Dilectam, quoadusque ipſa velit. Vox dilecti mei, ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles. Similis eſt dilectus meus capreæ, hinnuloque cervorum. En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum, reſpiciens per feneſtras, proſpiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi: ſurge, propera amica mea, columba mea, formoſa mea, & veni.

℣. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter lilia: * Pulchra es amica mea, ſuavis, & decora ſicut Jeruſalem, terribilis, ut caſtrorum acies ordinata.

℣. Una eſt columba mea, perfecta mea. Viderunt eam filiæ Sion, & beatiſſimam prædicaverunt. Pulchra.

Benedictio. Unigenitus Dei Filius.

Lectio II. Cant. c. 4.

QUam pulchra es, Amica mea, quam pulchra es! oculi tui columbarum; abſque eo, quod intrinſecus latet: Capilli tui ſicut greges caprarum, quæ aſcenderunt de monte Galaad, dentes tui ſicut greges tonſarum, quæ aſcenderunt de lavacro, omnes gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ. Sicut turris David collum tuum, quæ ædificata eſt cum propugnaculis: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Duo ubera tua, ſicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui paſcuntur in liliis; donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ: vadam ad Montem mirrhæ, & ad collem thuris. Tota pulchra es, amica mea, & macula non eſt in te.

℞. Surge, propera, amica mea, Columba mea, formoſa mea, & veni: * Jam hiems tranſiit, imber abiit, & receſſit. Flores apparuerunt in terra noſtra.

℣. Surgam, & circuibo Civitatem, per vicos, & plateas quæram, quem diligit anima mea. Jam hiems.

Benedictio. Spiritus Sancti gratia.

Lectio III

Eid. cap. 4.

VEni de Libano, Sponſa mea, veni de Libano, veni: coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum. Vulneraſti cor meum, ſoror mea Sponſa, vulneraſti cor meum in uno oculorum, in uno crine colli tui. Quam pulchræ ſunt mammæ tuæ, ſoror mea Sponſa! pulchriora ſunt ubera tua vino, & odor unguentorum tuorum ſuper omnia aromata. Favus diſtillans labia

bia tua, Sponſa, mel, & lac ſub lingua tua: & odor veſtimentorum tuorum; ſicut odor thuris. Hortus concluſus, ſoror mea Sponſa, hortus concluſus, fons ſignatus.

℞. Adjuro vos, filiæ Jeruſalem, ſi inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore langueo: * Qualis eſt dilectus tuus, o pulcherrima mulietum?

℣. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Talis eſt dilectus meus, ipſe eſt amicus meus, filiæ Jeruſalem. Qualis.

Gloria Patri. Qualis.

In ſecundo Nocturno.

℣. Poſt partum Virgo inviolata permanſiſti.

℞. Dei Genitrix intercede pro nobis.

Pater noſter.

Abſolutio. Ipſius pietas.

℣. Jube Domne benedicere,

Benedictio. Deus Pat r omnipotens.

Ex libro S. Ambroſii Epiſcopi de Virginibus. *Lectio. IV.*

Lib. 2. poſt initium.

SIt vobis tamquam in imagine deſcripta Virginitas, vitaque B. Mariæ, de qua, velut in ſpeculo, refulget ſpecies caſtitatis, & forma virtutis. Hinc ſumatis licet exempla vivendi, ubi, tamquam in exemplari, magiſteria expreſſa probitatis, quid corrigere, quid effugere, quid tenere debeatis, oſtendunt. Primus diſcendi ardor nobilitas eſt magiſtri. Quid nobilius Dei Matre? Quid ſplendidus ea, quam ſplendor elegit? Quid caſtius ea, quæ corpus ſine corporis labe generavit?

℞. Beatiſſima virgo Maria hortus concluſus, fons ſignatus, Regina Angelorum, Domina Mundi; * Per quam Deus deſcendit in terras, ut homines aſcendere mererentur ad Cœlos.

℣. Ad te clamamus exules filii Evæ: recordare noſtri Sanctiſſima Virgo. Per quam. *Benedictio*. Chriſtus perpetuæ *Lectio. V.*

DE ceteris ejus virtutibus quid loquar? Virgo erat, non ſolum corpore, ſed etiam mente, quæ nullo doli ambitu ſincerum adulteraret affectum. Corde humilis, verbis gravis, animi prudens, loquendi parcior, legendi ſtudioſior, non in cenſu divitiarum, ſed in prece pauperis ſpem reponens: intenta operi, verecunda ſermone, arbitrum mentis ſolita non hominem, ſed Deum quærere: nullum lædere, bene velle omnibus, fugere jactantiam, rationem ſequi, amare virtutem.

℞. Beata Maria tantæ extitit puritatis, ut Mater Domini eſſe mereretur. * Deus, quam elegerat, creavit, de qua crearetur, elegit.

℣. Ipſa eſt ſtella ex Jacob, cujus radius univerſum Orbem illuminat, Deus quam.

Benedictio. Ignem ſui amoris.

Lectio VI. Ex S. Petro Chryſol.

Serm. 143.

HÆc dedit Cœlis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem vitiis, vitæ ordinem, moribus diſciplinam. Gratiam, quam detulit Angelus, accepit Virgo, ſalutem ſeculis reddituria. Vere benedicta Virgo, quæ & Virginitatis poſſidet decus; & Matris dignitatem: vere benedicta, quæ & ſuperni conceptus meruit gratiam, & ſervavit integritatis coronam. Vere benedicta, quæ & divini germinis ſuſcepit gloriam, & Regina extitit totius caſtitatis.

℞. Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Spiritus Sanctus ſuperveniet in te: * Virtus Altiſſimi obumbrabit tibi, ideoque Quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

℣. Dixit autem Maria: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Virtus. Gloria Patri. Quod naſcetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei. *In tertio Nocturno.*

℣. Inveniſti gratiam apud Deum.

℞. Sancta Dei Genitrix Virgo immaculata. Pater noſter.

Abſolutio. A vinculis.

℣. Jube Domne benedicere.

Benedictio. Evangelica lectio.

Lectio S. Evangelii ſecundum Lucam. *Lectio VII. Luc. c. 1.*

IN illo tempore. Miſſus eſt Angelus Gabriel a Deo in Civitatem Galileæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem deſponſatam viro. Et reliqua. Homilia S. Bernardi Abbatis.

Hom. 2. ſuper miſſus eſt.

NOvum canticum illud, quod ſolis dabitur in regno Dei cantare Virginibus, ipſam Virginum Reginam, imo primam inter ceteras eſſe cantaturam, nemo eſt, qui ambigat. Puto autem illam, præter illud, quod ſolis licet, cum omnibus tamen Virginibus ei, ut dixi, commune erit, dulciori quodam, atque elegantiori carmine lætificaturam eſſe Civitatem Dei. Hujus itaque dulciſonos depromere, vel exprimere modulos, ne ipſarum quidem Virgi-

num

num ulla digna invenietur ;quia merito decantandum ſervabitur illi, quæ ſola de partu, & partu divino gloriatur. Gloriatur, dixi, de partu, non in ſe, ſed in ipſo, quem peperit. Deus ſiquidem, (Deus enim eſt) quem peperit, & qui Matrem ſuam in cœleſtibus donaturus gloria ſingulari, in terris prævenire curavit & gratia,qua videlicet ineffabiliter, & intacta conciperet, & pareret incorrupta.

℣. Egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet. * Ecce virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.

℟. Joſeph Fili David noli timere accipere Mariam conjugem tuam, quod enim in ea eſt natum, de SpirituSancto eſt. Ecce virgo.

Benedictio. Cujus feſtum colimus, ipſa Virgo Virginum.

Lectio VIII.

DEum hujuſmodi decebat nativitas, qua nonniſi de Virgine naſceretur. Talis congruebat & Virgini partus, ut non pareret, niſi Deum. Proinde Factor hominum, ut homo fieret naſciturus de homine, talem ſibi ex omnibus debuit deligere, imo condere Matrem, qualem & ſe decere ſciebat, & ſibi noverat placituram. Voluit itaque eſſe Virginem, de qua immaculata immaculatus procederet, omnium maculas purgaturus. Voluit & humilem, de qua mitis, & humilis corde prodiret, harum in ſe virtutum neceſſarium omnibus, ſaluberrimumque exemplum oſtenſurus. Dedit Virgini partum, qui ei jam ante, & Virginitatis inſpiraverat votum, & humilitatis prærogaverat meritum. Ut igitur, quæ Sanctum Sanctorum conceptura erat pariter, & paritura, Sancta eſſet corpore, accepit donum Virginitatis: ut eſſet & mente, accepit donum humilitatis.

℟. Beata Dei Genitrix Maria, templum Domini,ſacrarium Spiritus Sancti: * Sola ſine exemplo placuiſti Domino noſtro Jeſu Chriſto.

℣. Genuiſti, qui te fecit, & in æternum permanes Virgo. Sola. Gloria Patri. Sola.

Benedictio. Ad ſocietatem.

Lectio IX.

OAdmirabilem, & omni honore digniſſimam Virginem. O Fœminam ſingulariter venerandam, ſuper omnes fœminas admirabilem. Parentum reparatricem, poſterorum vivificatricem. Miſſus eſt Angelus ad Virginem, virginem carne, virginem mente, virginem profeſſione, virginem denique, qualem deſcribit Apoſtolus mente, & corpore ſanctam. Nec noviter, nec fortuito inventam, ſed a ſeculo electam, ab Altiſſimo præcognitam, & ſibi præparatam, ab Angelis ſervatam, a Patribus præfiguratam, a Prophetis promiſſam.

Te Deum laudamus.

AD LAUDES,

& per Horas, Antiph.

SIcut lilium inter ſpinas, ſic amica inter filias.

Pſalm. Dominus regnavit; *cum reliquis de Dominica.*

Antiph. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter lilia.

Antiph. Quam pulchra es, amica mea, quam pulchra es.

Antiph. Una eſt Columba mea, perfecta mea.

Antiph. Viderunt eam filiæ Sion, & beatiſſimam prædicaverunt.

Capitulum. O quam pulchra eſt, *ut in Veſperis.*

Hymn. O glorioſa Virginum; *ut in Officio parvo B.M.V.*

℣. Specie tua, & pulchritudine tua,

℟. Intende proſpere,procede,& regna.

Ad Bened. Antiph.

Sancta, & immaculata Mariæ Virginitas, quibus te laudibus efferam neſcio, quia per te redemptorem noſtrum ſuſcepimus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. *Oratio*. Da quæſumus. *ut ſupra.*

Ad horas Antiphonæ, & Oratio, ut in Laud. reliqua ut in Officio B. M. in Sabbato.

In Hymnis. Jeſu tibi ſit gloria.

In ſecundis Veſperis omnia, ut in primis.

Ad Magnif. Antiph. Beata Dei Genitrix Maria, Virgo perpetua, Sacrarium Spiritus Sancti, ſola ſine exemplo placuiſti Domino noſtro Jeſu Chriſto.

MISSA IN FESTO.

PURITATIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Introitus.

BEata es, Virgo Maria, quæ omnium portaſti Creatorem: genuiſti qui te fecit, & in æternum permanes Virgo.

Pſal. 44. Adducentur Regi Virgines

poſt

poſt eam, proximæ ejus afferentur in lætitia, & exultatione, adducentur in templnm Regis.

℣. Gloria Patri. *Oratio*.

DA quæſumus, omnipotens æterne Deus, ut puriſſimæ Virginis Mariæ integerrimam Virginitatem feſtiva celebritate venerantes, ejus interceſſione puritatem mentis, & corporis conſequamur. Per Dominum.

Lectio libri ſapientiæ. *Cant. c. 10.*

EN dilectus meus loquitur mihi: Surge, propera amica mea, Columba mea, formoſa mea, & veni. Jam enim hiems tranſiit, imber abiit, & receſſit: flores apparuerunt in terra noſtra; tempus putationis advenit: vox turturis audita eſt in terra noſtra: ficus protulit groſſos ſuos: vineæ florentes dederunt odorem ſuum. Surge amica mea, ſpecioſa, & veni: Columba mea in foraminibus petræ, in caverna maceriæ: oſtende mihi faciem tuam: ſonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies tua decora,

Graduale Cant c. 2. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.

℣. Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter lilia. Alleluja, alleluja.

℣. *Cant. c. 16.* Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi aurora conſurgens, pulchra ut Luna, electa ut ſol, terribilis ut caſtrorum acies ordinata. Alleluja.

* Sequentia S. Evangelii ſecundum Lucam. *Luc. c. 1.*

IN illo tempore: Miſſus eſt Angelus Gabriel a Deo in Civitatem Galileæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem deſponſatam Viro, cui nomen erat Joſeph de Domo David, & nomen Virginis Maria: & ingreſſus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena, Dominus tecum: benedicta tu in Mulieribus. quæ cum audiſſet, turbata eſt in ſermone ejus, & cogitabat, qualis eſſet iſta ſalutatio, & ait Angelus ei: ne timeas Maria; inveniſti enim gratiam apud Deum: Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jeſum. Hic erit magnus, & filius Altiſſimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus ſedem David Patris ejus, & regnabit in Domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis: Dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Et reſpondens Angelus dixit ei, Spiritus Sanctus ſuperveniet in te: & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Credo.

Offertorium. Poſt partum Virgo inviolata permanſiſti, Dei Genitrix intercede pro nobis. *Secreta*.

DEus, qui de Virginali Beatæ Mariæ utero unigenitum Filium tuum carnem ſuſcipere voluiſti, præſta, quæſumus, ut contra Dæmonum inſidias puriſſimæ Virginis aſſidua protectione muniamur. Per Dominum.

Præfatio de B. M. & te in feſtivitate puriſſimæ Virginis Mariæ.

Communio. Benedicta & venerabilis es Virgo Maria, quæ ſine tactu pudoris inventa es Mater Salvatoris.

Poſtcommunio.

BEatiſſima Virgo Maria, quæ ſpiritus Sancti habitaculum Virginitate, & humilitate fieri meruiſti; intercede pro nobis apud Deum omnipotentem, ut mundi corde, & humiles ſpiritu, tua imitemur exempla Per Chriſtnm Dominum noſtrum.

DECRETUM.

Regni Portugalliæ, & Algarbiorum.

SAnctiſſimus Dominus Noſter BENEDICTUS XIV. ad ſatisfaciendum devotioni, quam JOSEPH Primus Portugalliæ, & Algarbiorum, Rex Fideliſſimus profitetur erga Maternitatem, & puritatem B. M. VIRGINIS, ſupraſcripta Officia cum Miſſis accurate examinata benigne approbavit, induſitque, ut in poſterum Dominica prima Maji Officium primum, nempe Maternitatis B. M. V. ac alterum ejuſdem Puritatis Dominica ultima Junii, utrumque ſub Ritu Duplicis Majoris, ab omnibus tam ſecularibus, quam Regularibus, qui ad horas Canonicas, in Regnis Dominii cunctiſque Locis Fideliſſimo Regi ſubjectis, tenentur, recitari, & Miſſæ reſpective celebrari poſſint, & valeant.

Die Januarii 1751. D. F. Card. Tamburrinus Præf.

Loco * Sigilli [illegible] Secr.

FAcultatem recitandi Officia, & celebrandi Miſſas Maternitatis, ac Puritatis B. V. Dei Genitricis Sanctiſſimus D. N. BENEDICTUS XIV. vivæ vocis Oraculo, ab infraſcripto accepto, benigne extendit ad Patres Luſitanos Societatis JESU Romæ commorantes. 18. Februarii 1751.

Antonlus Cabral.

SS. D.

Digitized by Google

SS. D. N. BENEDICTO PP. XIV.

Pro Dominiis Regis Fideliſſimi.

Conceſſio Trium Miſſarum pro Defunctis in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum pro Hiſpaniarum Regnis.

BEATISSIME PATER.

CUM Sanctitas veſtra indulſiſſet regionibus Hiſpanæ, & Luſitanæ ditioni ſubjectis, ut in die Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum tres a quolibet Sacerdote Miſſæ dicerentur in ſuffragium omnium Defunctorum; dato etiam indulto, ut ad duas poſt meridiem horas Miſſæ poſſent celebrari, viſum eſt multis decere, ut tres Miſſæ celebrandæ aliquam haberent inter ſe diverſitatem. Eadem re Catholici Regis deſideria Sanctitati Veſtræ expoſita fuerunt per Illuſtriſſium & reverendiſſimum Nazianzenum Nuntium Apoſtolicum apud prædictum Regem: Suis vero Literis hanc trium Miſſarum formam proponebat.

TRES MISSÆ PRO DEFUNCTIS.

In Die Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum pro Hiſpaniarum Regnis.

AD PRIMAM MISSAM.

Omnia prout in Miſſali Romano In Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum.

AD SECUNDAM MISSAM.

Omnia prout in Miſſali Romano In Anniverſario Defunctorum, *ſine Sequentia* Dies iræ &c. *cum Orationibus ut infra.*

Oratio.

DEus Indulgentiarum Domine, da animabus famulorum, famularumque tuarum refrigerii ſedem, quietis beatitudinem, & luminis claritatem, Per Dominum &c.

In Miſſali hæc Oratio habetur.

DEus Indulgentiarum Domine, da animabus famulorum, famularumque tuarum *quorum anniverſarium depoſitionis diem commemoramus*, refrigerii ſedem, quietis beatitudinem, & luminis claritatem. Per Dominum &c.

Secreta.

PRopitiare Domine ſupplicationibus noſtris pro animabus famulorum, ſamularumque tuarum, pro quibus tibi offerimus ſacrificium laudis, ut eas Sanctorum tuorum conſortio ſociare digneris. Per Dominum &c.

Sic legitur in Miſſali.

PRopitiare Domine ſupplicationibus noſtris pro animabus famulorum, famularumque tuarum, *quorum hodie annua dies agitur*, pro quibus tibi offerimus ſacrificium laudis, ut Sanctorum tuorum conſortio ſociare digneris. Per Dominum &c.

Poſt Communio.

PRæſta quæſumus Domine, ut animæ famulorum, ſamularumque tuarum his purgatæ ſacrificiis, indulgentiam pariter, & requiem capiant ſempiternam. Per Dominum &c.

Hæc Oratio ſic proſtat in Miſſali.

PRæſta quæſumus Domine, ut animæ famulorum, famularumque tuarum, *quorum anniverſarium depoſitionis diem commemoramus*, his purgatæ ſacrificiis, indulgentiam pariter, & requiem capiant ſempiternam. Per Dominum &c.

AD TERTIAM MISSAM.

Omnia prout in Miſſali Romano in Miſſis quotidianis Defunctorum *ſine ſequentia* Dies iræ &c. *cum Orationibus ut infra.*

Oratio.

DEus veniæ largitor, & humanæ ſalutis amator, quæſumus clementiam tuam, *ut animas famulorum famularumque tuarum*, quæ ex hoc ſeculo tranſierunt, Beata Maria ſemper Virgine intercedeute cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis conſortium pervenire concedas. Per Dominum &c.

Sic legitur in Miſſali.

DEus veniæ largitor, & humanæ ſalutis amator, quæſumus clementiam tuam, ut *Noſtræ Congregationis fratres, propinquos, & benefactores*, qui ex hoc ſeculo tranſierunt Beata Maria ſemper Virgine intercedente cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis conſortium pervenire concedas. Per Dominum &c.

Se-

Secreta,

DEus, cujus miſericordiæ non eſt numerus, ſuſcipe propitius preces humilitatis noſtræ, & animabus *Omnium fidelium defunctorum*, quibus tui nominis dediſti confeſſionem, per hac Sacramenta ſalutis noſtræ, cunctorum remiſſionem tribue peccatorum. Per Dominum &c.

Poſt Communio.

PRæſta quæſumus Omnipotens, & miſericors Deus, ut animæ *famulorum famularumque tuarum*, pro quibus hoc ſacrificium laudis tuæ obtulimus Majeſtati, per hujus virtutem Sacramenti a peccatis omnibus expiatæ lucis perpetuæ, te miſerante, recipiant beatitudinem. Per Dominum &

Ita legitur in Miſſali.

DEus, cujus miſericordiæ non eſt numerus, ſuſcipe popitius preces humilitatis noſtræ, & *animabus Fratrum propinquorum, & benefactorum noſtrorum*, quibus tui nomiuls dediſti confeſſionem, per hæc Sacramenta ſalutis noſtræ, cunctorum remiſſionem tribue peccatorum. Per Dominum &c.

Ita habetur in Miſſali.

PRæſta quæſumus omnipotens, & miſericors Deus, ut *animæ fratrum, propinquurum, & benefactorum* noſtrorum, pro quibus hoc ſacrificium laudis tuæ obtulimus Majeſtati, per hujus virtutem Sacramenti a peccatis omnibus expiatæ, lucis perpetuæ, te miſerante, recipiant beatitudinem. Per Dominum &c.

Reſponſum vero a Sanctitate Veſtra hujuſmodi fuit.

Venerabili Fratri Archiepiſcopo Nazianzeno Nuntio Apoſtolico. Matritum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

LIteras tuas accepimus datas ſub die 18. Auguſti, & ut Regis Catholici deſiderio tibi per Patrem ejus Confeſſarium ſignificato per nos ſatisfieret, quin ad ullam Congregationem remitteretur examen annexi ſolii, quod tibi remittimus, per nos ipſos illud expendimus. Noſtrum autem judicium hoc eſt. Dicimus primo, conveniens eſſe, ut tres Miſſæ pro die Commemorationis Omnium Fidelium defunctorum conceſſæ aliquam habeant inter ſe diverſitatem, ſecundo autem dicimus, mutationes factas in ſecunda, & tertia Defunctorum Miſſa eſſe adeo accidentales, ut tales videri non debeant, quæ illorum obſtent permiſſioni. Minime autem probamus auferri e ſecunda, & tertia Miſsa Sequentiam, ſive Proſam, quæ incipit *Dies iræ*, cujus auctor fertur Cardinalis Latinus Urſinus Fra gipani ex Ordine Prædic. qui obiit anno 1294. juxta id, quod a nobis comprobatum eſt in noſtro Tractatu de Miſſa lib. 2. cap. 5. num. 18.; ut ipſe probe noſti: habemus Miſſalis Rubricas, quæ in Miſſa debent obſervari juxta Bullam S. Pii V. & juxta id, quod tuſe probat Quartus ad Rubricas Miſſalis Sect. 2. punct. 1. & ſeqq. Cumque in Rubricis Miſſalis ad titulum *de Miſſis Defunctorum* legantur hæc verba: *Sequentia pro Defunctis dicitur in die Commorationis Omnium Fidelium Defunctorum, & depoſitionis Defuncti, & quandocumque in Miſſa dicitur una tantum Oratio: in aliis autem Miſſis pro Defunctis dicitur ad arbitrium Sacerdotis*: Hinc fit ut cum dicantur duæ Miſſæ, de quibus agimus, *in die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum*, cumque unica in ipſis dicatur Oratio, non poſſit ſalvis Rubricis omitti Sequentia *Dies iræ*: Quandoquidem ejus Sequentiæ lectio nonniſi leve afferat incommodum quod ſatis compenſatur utilitate, quæ derivat ab expoſitione finalis Judicii tam bene expreſſi in dicta compoſitione. Ex eo mentem noſtram poteris intelligere, quam etiam noſtro nomine poteris ſignificare ea, quæ tibi videbitur, ratione. Salutem dic noſtris verbis Patri Confeſſario: tibique, & illi Apoſtolicam Benedictionem impertimur. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 7. Septembris 1750. Pontificatus Noſtri Anno Undecimo.

Quæ cum ita ſint, ſupplicatur Sanctitati veſtræ, ut Miſſarum diverſitatem quatenus Regnis Hiſpanæ ditionis indulſit; eatenus regionibus quoque Luſitano Regi ſubjectis indulgere dignetur.

Ex Audientia Sanctiſſimi die 12. Martii 1715.

Sanctiſſimus benigne annuit pro gratia juxta petita.

Joſeph Livirani Secretarius.

Loco † Sigilli.

Digitized by Google

APPENDIX

Romanorum Pontificum, Regum, atque illuſtrium virorum teſtimonia de Beato NICOLAO ALBERGATO Cardinali S. Crueis, & Epiſeopo Bononienſi juſſu, & auſpieiis BENEDICTI XIV. Pontifieis Maximi nunc primum collecta, & in ſex Claſſes diſtributa. Præmittitur ejuſdem vita ſcripta a Jacobo Zeno Epiſcopo Feltrenſi ad fidem Codieis Vaticani recognita, Notiſque illuſtrata, ſtudio, & labore Conſtantini Ruggerii.

PRÆFATIO.

I. Operis occaſio.

BEATUS NICOLAUS *Cardinalis Albergatus tanta virtutis, ac ſanctimoniæ fama ævo ſuo floruis, tantoſque labores pro Sancta Dei Eccleſia ſuſcepit, exantlavitque, ut omnes illorum temporum Scriptores ampliſſimis monumentis ſanctiſſimi Viri memoriam conſecrarint. Hinc cum Eminentiſſimos Patres, qui Sacris Romanæ Eccleſiæ Ritibus præſunt, certiores nunc reddere oporteat de perenni ſanctitatis fama, deque cultu Beato Viro hactenus exbibito; SS.D.N.BENEDICTI XIV. Pont. Max. imperio nutuque, veterum, ac recentiorum Scriptorum lucubrationes evolvimus, eorumque teſtimonia deſcripſimus, eo plane conſilio, ut debiti cultus honores ab Apoſtolica Sede illi inpoſterum decernantur.*

II. Garnefelsi Labores.

Hujuſmodi tamen ſpartam ſuperioris ſæculi initio adornavit Fr. Georgius Garnefeltus Carthuſianus Colonienſis ad calcem trium Scriptorum, qui B. Viri res geſtas literis mandaruns, ubi ſexdecim Virorum illuſtrium teſtimonia de vita, ac rebus geſtis B. Nicolai in lucem protulis. Verum cum poſt Garnefelti obitum tot XV. ſæculi monumensa eruditorum Virorum ope typis edita fuerint, aliaque non pauca illius diligentiam effugerint; res adeo crevit, ut no rudis, indigeſtaque moles, *collectio hujuſmodi Eminentiſſimis Patribus videretur; optimum eſſe duxi eandem peculiari ordine diſponere, nempe juxta perſonarum dignitatem, ac diverſas Scriptorum Nationes, ea potiſſimnm de cauſa, ut omnium pereque gentium ſuffragio admirabiles B. Nicolai virtutes eluceſcant.*

III. Operis ratio. Romanorum Pontificum teſtimonia de B. NICOLAO.

Sex igitur Claſſibus noſtra hæc conſtat collectio. Ordinem ducunt Romani Pontifices Martinus V., & Eugenius IV., quorum alter ſanctiſſimum Virum ſacro Purpuratorum Patrum Senatui adſcripſit, alter vero ampliſſimas, ac difficillimas Legationes obire juſſit. Horum Epiſtolæ ex authenticis Regeſtis, quæ in ſanctiori Romanæ Eccleſiæ Tabulario extant, juſſu, & auſpiciis SS. D. N. deſcriptæ, ac recognitæ fuerunt. Selectiores ſansum edere nunc placuit, ne nimia voluminis mole lectori faſtidium ingererem; ideo, & breves notas illis ſubjeci; ut ejus laborem aliqua in parte minuerem. Eugenio ſuccedit Pius II., qui ex illius ſchola, & contubernio prodiit, quique luculentiſſimis teſtimoniis magiſtri ſui memoriam ornavit, conſecravitque. Tandem Romanorum Pontificum agmen claudit SS. D. N., qui in præſtantiſſimo opere de Servorum Dei Beatificatione, & Canonizatione B. Nicolai Civis ſui virtutes, ac perennem ſanctimoniæ famam, non paucis, iiſque graviſſimis argumentis confirmavit.

IV. Regum, aliorumque teſtimonia.

Romanos Pontifices excipiunt, Carolus VII. Francorum, & Henricus VI. Anglorum Reges, qui B. Nicolaum Apoſtolicæ Sedis Legatum magnifico ſæpe hoſpitio exceperunt, eximiarumque illius virtutum oculatiſſimi teſtes fuerunt. His tandem ſuccedunt Scriptores Itali, Galli, Belgæ, Germani, atque Britanni, quorum nomina ſequenti Catalogo mox dabimus.

His omnibus vitam B. Viri a Jacobo Zeno ſcriptam præmittere operæ pre-

V. Præmittitur vita B. Nicolai ſcripta a Jacobo Zeno.

tium eſſe duximus, ut luculentiſſimo tauti viri teſtimonio, qui B. Nicolaum impenſe coluit, eumque Florentiæ apud Poutificem degentem ſæpe inviſit, admirabiles ipſius res geſtas, quas Scriptores a nobis recenſiti confuſe, & permixte narrant, ſervato temporum ordine lectorum oculis ſubjicerem. Hujuſmodi vitam omnium primus vulgavit Georgius Garnefeltus Carthuſianus Coloniæ auno 1618.; eamque poſtmodum Godefridus Henſchenius novo ordine digeſtam edidit To. II. Maii Bollandiani pag. 469. Nos ipſam cum veteri Codice membranaceo Bibliothecæ Vaticanæ num. 3703. contulimus, ac menda aliquot ſuſtulimus, quæ in priores editiones irrepſerant. Hujuſce codicis præſtautia ex eo potiſſimum dignoſcitur, quod Petri Barbi Cardiualis Sancti Marci, qui poſtea fuit Paulus II. inſignibus ornatus ſit, auro miuioque depictis: unde colligere juvat hunc eundem Codicem eſſe, quem Zenus Cardinali prædicto dono obtulit.

VI. Zeni elogia.

Jacobi Zeni vitam, & res geſtas uarrant Ferdinandus Ughellus Italiæ Sacræ Tom. V. pag. 194. 350., & 458. in Epiſcopis Bellunenſibus, Feltreuſibus, & Patavinis. Jacobus Philippus Tomaſinus in Commentario de Gymnaſio Patavino, Libro IV. pag. 392. 396. Nicolaus Comnenus Papadopolus in Hiſtoria Gymnaſii Patavini lib. I. ſect. II. cap. XX. Vir Cl. Ludovicus Antonius Muratorius in Præfatione ad vitam Caroli Zeni, quæ extat Tomo XIX. Scriptor. Rer. Ital. pag. 199., & demum Emineutiſſimus Quirinus in Epiſtola III. ad BENEDICTUM XIV. PONT. MAX. pag. 96.

VII. Scriptores vitæ B. Nicolai ſæculo XV., & XVI.

Præter Zenum B. Nicolai vitam, & res geſtas eodem ſæculo ſcripſere Poggius Florentinus in Oratione funebri, Veſpaſianus Florentinus, Arnoldus Boſtius Carmelita in Commentario de Viris illuſtribus Ordinis Carthuſienſium, & Petrus Dorlandus, quorum lucubrationes in hanc Collectionem retulimus. Seculo XVI in eodem argumento verſati ſunt Angelus Maſſarellus Septempedanus Sacri Tridentini Concilii a ſecretis [cujus opus MS. vidit Joannes Antonius Victorius Bononienſis] & ſummus vir Carolus Sigonius, qui ſuum commeutarium Gabrieli Paleotto S. R. E. Cardiuali ampliſſimo inſcripſit. Huuc edidit Georgius Garnefeltus, ac poſt ipſum Godefridus Henſchenius Tom. II. Maii Bollandiani pag. 477. His jungendi ſunt Hieronymus Garimbertus Epiſcopus Galleſii, Alphonſus Ciacconius; & Petrus Sutor, quorum teſtimouia ſuo loco edidimus.

VIII. Scriptores XVII. & XVIII. ſæculi, Itali, Galli, & Germani.

Seculo XVII. B. Nicolaus quamplurimos vitæ ſuæ Scriptores nactus eſt, inter quos eminent, ex Italis Celſus Faleonus, Ferdinandus Ughellus, Bonaventura Cavallus, Gaſpar Bombaſius. Ludovicus Manginus, & demum Jo. Antouius Victorius Bononienſis, qui meo quidem judicio ſuperiorum Scriptorum labores, ac diligentiam longe eſt prætergreſſus. Opus hujuſmodi lucem noudum aſpexit, ſed MS extat in Bibliotheca domeſtica SS. D. N. Ex Gallis uou pauci hoc eodem ſæculo B. Nicolai res geſtas perſcripſere, ac præ cæteris Ludovicus Donius de Attichy Epiſcopus Æduenſis in libello cui titulus Idea Perfecti Præſulis in vita B. Nicolai Albergati Cardinalis, & in Floribus Hiſtoriæ Sacri Collegii Cardinalium. Antonius Aubery, Joanues Collart in notis ad Diarium Antonii Tabernæ, Antonius Feideau in vitis Sanctorum Tom. II. pag. 324. Hadrianus Baillet iu Sanctorum vitis Tom. II. pag. 178. edit. primæ iu fol. Noſtro quoque ſæculo Scriptores vitæ B. Nicolai non deſuere: habemus enim Georgium Joſephum Eggs Germanum, qui in Purpura docta Tom. III. n. XIV. pag. 66. B. Viri res geſtas fuſius recenſuit, & Jacobum Leufant ex Calvinianorum grege, qui Tom. I. pag. 375. Hiſtoriæ Belli Huſſitici, & Coucilii Baſileeuſis egregia Nicolai facinora merito ornat eucomio.

Hæc fere ſunt quæ præfari couſtitueram; ſed nunc venit in mentem reco rdatio

tio ſummorum Virorum, quorum præſidiis fretus hanc collectionem adornavi. Commemorandus in primis eſt SS. D. N. BENEDICTUS XIV. PONT. MAX., cujus imperio non modo Bibliothecæ, & Tabularii Vaticani Codices evolvendi poteſtas mihi data eſt, ſed ex domeſtica ipſius Bibliotheca lectiſſimis, atque optimis Codicibus inſtructa, non pauca in rem noſtram congeſſi. Auxit SS. D. N. munificentiam Excellentiſſimus Princeps AUGUSTUS GHISIUS, cujus e Bibliotheca rariſſimis Codicibus ornata Eugenii IV. Epiſtolas quaſdam deſcripſi. Neque parte ſua nobis defuerunt Eminentiſſimi Viri DOMINICUS Cardinalis PASSIONEUS, & PROSPER Cardinalis COLUMNA; quorum alter quotidianum celeberrimæ Bibliothecæ ſuæ uſum humaniſſime mihi præbuit, alter vero rariores quoſdam libros ex ampliſſima Barberinorum Principum Bibliotheca mihi ſuppeditare dignatus eſt. De his te monitum volui Lector benevole ut lucubrationem noſtram, quantulacumque ſit, æqui bonique conſuleres. Interim vale.

APPROBATIONES

JUſſu Reverendiſs. Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri legi, & diligentiſſime perluſtravi Librum cui titulus: *Romanorum Pontificum &c. Teſtimonia de B. Nicolao Albergato Cardinali S. Crucis*. In eo nihil Catholicæ religioni, bonisque moribus abſonum reperi, quin imò, cum de tanto viro undique conquiſita teſtimonia, & egregio ordine diſpoſita examinaverim, optimo, ac pene dixerim divino ſapientiſſimi, ſanctiſſimique Pontificis D. N. BENEDICTI XIV. conſilio factum puto, ſi ad univerſæ Eccleſiæ utilitatem publici juris fiant, iiſque exemplo ſint, qui pro Chriſtiana Republica munia obeunt. Illud vero præcæteris optandum eſt, ut B. Nicolai cultus, quo ipſum Bononienſis Eccleſia, & pleræque aliæ ſacro ritu proſequutæ ſunt Apoſtolica auctoritate probetur, & univerſæ Eccleſiæ venerandus proponatur vir ſummus, in quo certatim emicuere virtutes omnes, quarum ſingulas hæc monumenta eo perſpicuas referunt, ut quiſque poſſit ipſius tamquam in ſpeculo vitam, ſanctiſſimoſque mores intueri. Romæ die 30. Aprilis 1744.

Lucas Nicolaus Recchus.

LEgi animo imprimis attento *Teſtimonia Romanorum Pontificum &c. De B. Nicolao Albergato S. R. E. Cardinali, & Epiſcopo Bononienſi*. Vix quemquam fuiſſe hactenus hominem arbitror, qui vivus, & poſt mortem a tot viris, tanta dignitate, & ſapientia tot laudibus, ſuo quidem merito, celebraretur. Itaque admiratus ſum B. Cardinalis pietatem, caſtitatem morum, ſingularemque vitæ integritatem, incredibilemque in impeditis, difficillimiſque rebus gerendis, expediendiſque prudentiam. Magna horum monumentorum pars in pluteis bibliothecarum deliteſcebat. At delituiſſent illa quidem etiamnum, niſi BENEDICTI XIV. PONTIFICIS MAX. juſſu collecta eſſent, & illuſtrata. Nempe id noſtræ ætati conceſſum eſt, ut is Eccleſiæ univerſæ præſit qui cum eximia eruditione, ſapientia, virtute præditus ſit, nihil omittit eorum, quæ ad decus Chriſtiani nominis, virorumque ſummorum amplitudinem conferunt. Qui vero exterorum dignitatem tuetur, ſtudetque reddere illuſtriorem; is profecto ferre non poterat, ut civis ſui viri optimi merita, laudes, præclareque geſta laterent. Speramus autem fore, ut qui Pontifex vulgari hæc voluit, curet omni ope, ac diligentia, ut Beati Nicolai memoria ritu Chriſtianorum colatur. Ita cenſeo. Romæ in Cœnob. Minerv. Prid. Kal. Majas.

F. Thomas Maria Mamachius O. P. S. Theol. Profeſs.

Digitized by Google

Ad Reverendiſſimum Patrem, & Dominum Dominum Petrum Barbo S. Marci Presbyterum Cardinalem in vitam præſtantiſſimi Cardinalis Sanctæ Crucis Jacobi Zeni Feltrenſis, & Bellunenſis Epiſcopi.

PRÆFATIO.

I. Quantam vim vel virtus, vel opinio, fideſque virtutis apud potiſſimum bene inſtitutum animum habeat, Reverendiſſime Pater, etſi pleraque alia documento ſint; tamen ex hoc vel maxime intelligi poſſe mecum ipſe ſæpenumero cogitans animadverti, quod ita homines ad amorem alliciat, benevolentia, admirationeque devinciat, ut illos, qui quoquo pacto ea præditi forent, non amare ſolum, ſed colere, ac venerari atque etiam admirari, ingenito nobis quaſi quodam jure naturæ fere neceſſario compellamur. Tanta enim ejus auctoritas, tanta dignitas, tanta ſuavitas, & pulchritudo eſt, ut tametſi corporeis illam oculis cernere non liceat, mente tamen, & animo in iis ipſis humanis corporibus, quaſi in vaſis quibuſdam, & officinis, non ſine jucunditate contemplemur, eoſque & veneratione, & honore dignos, & benemeritos cenſeamus, quos illam ſequi, & amplexari judicaverimus.

II. *Zenus Florentiam venit ad Eugenium IV. Pont. Max. ibi morantem. B. Nicolaum inviſit, eumque impenſe colit ob admirabilem virtutum, ac ſanctimoniæ famam.*

Hoc cum ſæpe alias & ratione, & experimento didiceram, Reverendiſſime Pater, tamen maxime omnium eo potiſſimum tempore, cum perſoluto ſtudiorum, laborumque meorum curſu, ad quæ pene puer acceſſeram, ad felicis recordationis Eugenium IV. [a] Summum Pontificem, Avunculum tuum per id temporis Florentiæ confidentem adoleſcens me contuli. Cum enim quamplurimos præſtantiſſimos patres, quorum quidem ad meliorem vitam evocati ſunt, quidam adhuc & in humanis nobiſcum agunt, eo in loco apud Pontificem comperiſſem, inter omnes tamen piæ ſemper, & celebrandæ memoriæ *Nicolaum illum S. Crucis Cardinalem, ita propter ſummam virtutis, & Sanctitatis opinionem*, ſingulari, & præcipua quadam ſum obſervantia, & veneratione complexus, ut me illi totum non devotiſſime dedicare non poſſem. Sic enim, ut præclare noſti, *Vir ille Deo plenus, quaſi ſplendor omnis virtutis, & Sanctimoniæ præfulgebat, ut decus, & ornamentum Eccleſiaſtici ordinis, & cleri totius eſſe merito videretur*. Neque profecto omnium, quæ ad virtutem, & ſanctam exemplaremque vitam attineant, dici quicquam, aut excogitari poterat, quod non eſſet in eo accumulate congeſtum. *Religio, fides, pietas, doctrina, integritas, humanitas, prudentia, Sanctimonia, charitas, patientia*, omnia ſeſe catervatim effuderant, & in Nicolai anima, tamquam in vaſe puriſſimo, & electiſſimo collocarant.

III. *Tanta virtutum, ac ſanctimoniæ fama toto Orbi notus erat.*

Quantum vero ipſe virtutis ſervens zelator eſſet, hominumque illam excolentium indefeſſus fautor, & amator; Eccleſiæ, Pontificis, Eccleſiaſticæque ſalutis validiſſimus clypeus, & propugnator exiſteret, quis facile verbis poterit explicare? itaque merito tanti nominis, tantæ apud omnes auctoritatis erat, *ut nihil dignius, quam de ſua vita, Sanctitate, virtute per univerſum terrarum orbem prædicari, & celebrari poſſet*. Neque enim Chriſtianos modo populos ejus laudis, nominis, gloriæ ſama compleverat, ſed ad barbaras etiam

(a) Eugenius Florentiam venit A. D. 1434. IX. Kal. Julii teſte Odorico Raynaldo ad eundem annum §. 10. B. Nicolaus menſe Martio hujus anni Florentiæ adhuc morabatur. Vide Anonymum Florentinum Claſſ. III. num. XV. pag. 126.

etiam, & exteras, gentileſque nationes illius veræ, ſolidæque virtutis vox, & conſtans opinio penetrarat. Quanti vero illum præſtantiſſimus Pontifex faceret [a], quanti Patres exiſtimarent, quantum univerſa curia coleret, ac veneraretur, quis ignorat? *Cum nihil pretioſius in omnium poſſet ore verſari Sancto Nicolai Nomine;* potiſſimum autem inter reliquos animadverti te maxime omnium, Reverendiſſime Pater, pro optima, & excellenti natura tua, innataque tibi, & ingenita humanitate, ac pietate præſtantiſſimum illum Patrem uſque adeo amare, colere, obſervare, ac etiam venerari ſolitum, ut tametſi dignitate illi eſſes, & officio par [quippe quem Eugenius Pontifex jam ad Cardineum apicem bene merentem extulerat] ut tamen illum, ut parentem unicum ſumma veneratione complexus, ipſius virtutes imitari, laudes vero celebrare ſatiari non poſſes.

Paulus II. tunc Cardinalis B. Nicolaum præcipue colebat, ac venerabatur:

IV.

Zenus B. Nicolai vitam ſcribere aggreditur: Thomas Sarzanenſis, poſtea Nicolaus V. Pont. Max. illi præcipuas B. Viri res geſtas narrat.

Quæ cum ita eſſent, ego & illius ſingulari virtute, & tuo etiam non mediocriter provocatus, & pellectus exemplo, eum in modum ipſius Nicolai pii Patris memoriam ex eo tempore quaſi adamantino clavo cordi ſemper infixam, & inſitam geſſi, ut etiam poſt illius obitum meo nunquam ex pectore Nicolaus exceſſerit: acceſſit ad hoc quoque familiaritas non vulgaris, quæ mihi aliquandiu cum *Thoma Theologo præſtantiſſimo fuit*, quo cum officii publici ratione, & opinione virtutis ſum diutius benevolentiſſime converſatus: me ſiquidem, ut bene noſti [cum auctor ejuſce rei, ut reliquorum honorum meorum fueris] Eugenius Pontifex te directore, & ſuaſore in ſubdiaconatus officio, quod per ea tempora dignius habebatur, collegam illi, & comitem dederat. Is enim *Thomas* [qui ab ineunte ætate, & teneris unguiculis *apud Nicolaum ipſum enutritus, & educatus*, ſecretorum omnium particeps, & conſcius erat] aſſidua ſuarum commemoratione, & prædicatione virtutum, me in illius dedicatiſſimam obſervantiam non confirmavit ſolum, verum etiam vehementer adauxit. Nam ſic ille mihi ejus vitam, mores, res geſtas, ſerioſius explicabat, ut neque ipſe dicendo, neque ego audiendo defatigari; & ſatiari poſſemus, nullaque fere præteriret dies, in qua de Nicolai Sanctimonia a nobis ſtudioſiſſimus ſermo non fieret; adeo pariter pietate, & obſervantia certabamus. Et quoniam hominis memoriam labilem, & infirmam eſſe ſciebam, tam præclaram vero excellentium rerum cognitionem obliterari, & oblivione deleri prorſus indignum exiſtimabam, operam ſtudioſam adhibui; ut quæ ab eo de Nicolai vita, & moribus accepiſſem, literis commendarem, ut ſaltem apud me præſentia, & recentia ſemper Nicolai præclara monumenta vigerent; in eum modum brevi effectum eſt, ut omnium fere, quæcumque de Nicolao memoratu digna referri poſſent, recens apud me cognitio foret.

V.

Petro Cardinali Barbo opuſculum ſuum Zenus inſcribit, ob præcipuũ illius ſtudium erga B. Nicolaum.

Itaque cum mecum ipſe ſæpenumero, & alias antea, & hoc potiſſimum tempore, hæc ipſa a me de Nicolai vita, rebuſque geſtis perſcripta, non ſine ingenti fructu, ac ſumma jucunditate perlegerem, & ſepe quoque veniret in mentem, quantum tu illi devotiſſimus extitiſſes, rem tibi gratam fore putavi, Reverendiſſime Pater, ſi ea tibi etiam efficerem, redderemque communia, ne ſolus ea voluptate fruerer, quæ tibi quoque omni jure, & officio deberetur. *Quamobrem ſingula quæque, ut mihi a Thoma relata ſunt*, ordine digeſta ſtudioſius

(a) De ſummo Eugenii Pontificis ſtudio erga B. Nicolaum, vide ejus epiſtolam v. Poggium in Oratione §. xi. Æneam Sylvium claſſ. II. §. iv. ubi narrat Eugenium illius precibus Bartholomæum Vicecomitem Epiſcopum Novarienſem, qui inſidias in Pontificem ſtruxerat, capitali judicio liberaſſe, quod etiam confirmat Blondus Decad. III. Lib. vi.

ſius enarravi, & ad te, qui vivum taota pietate, & obſervantia coluiſſes, merito quoque dedicaoda cenſui; eo enim tibi etiam graviora fore arbitratus ſum, quod hæc a Thoma ipſo, qui tanta te pietate, & charitate Pontifex dehinc Maximus complexus eſt, cujos iofignis apud te potiſſimum Pontificis auctoritas valuit, quaſi a fœcondiſſimo fonte manariot; ita ut hæc legens, *Thomam ipſum [qui Nicolai ab hoc Nicolao ſumpſit nomen]* legere, atque intueri oon ſine pietatis affectione videare. Nam quod ad me attinet, nihil abs te mihi deferendum, nibil attribuendum puto, cum ita tibi ſim omni officiorum, & beneficiorum geoere, & ſanguiois jure devioctus, ut meipſum, & mea omnia dedicans, tibi obſequi, & morem gerere dignitati tuæ dies, ooctesque deſatigari non debeam. Legere itaque Saoctiſſimi Cardinalis biſtoriam, Reverendiſſime Pater, ſolita tua clementiſſima pietate dignabere, & quemadmodum oobilitate morum, & generis, generoſitatem animi, inſigni prudentia, miſericordia, ac pietate, clementiaque potiſſimum, & benignitate ſiogulati, omnique que virtutum genere plurimum præſtas; ita in me amaodo, atque tueodo, quo nihil in humanis mihi carios eſſe poteſt, & te ipſum, & reliqoos omoes excedas, & ſuperes ſupplici obſecratione, & inceſſabili deprecatione depoſco. Vale Fœlix.

De vita & moribus BEATI NICOLAI ALBERGATI Cardinalis Sanctæ Crucis.

I. B. Nicolai genus, patria, parentes, ac literarum ſtudia in adoleſcentia.

INter reliquas Booooniæ Urbis familias præſtans ſatis, & clara haberi ſolita eſt [a] Albergatorum Stirps, eo potiſſimum, quod viros divinarum, bomanarumque rerum doctiſſimos, & Juriſconſultos celeberrimi oominis quamplurimos io locem eduxerit. Ex ea Nicolaus traxit originem, patre [b] Petro Nicola, matre vero Philippa. Quem cum primis elementis inſtituendum, atque ſormandum, vix ubi ex cunabulis exceſſit, parentes exhibuiſſent; ut in iis, quantom ſatis eſſe viſum eſt, profecerat, civilibus ſtodiis [quæ peculiari qoodam jure plurimum in ea urbe vigent] adbioere operam voluernot. Acceſſit aotem ad ea circiter ad XI. ætatis aonum perſtititque diutius. Ad novem etenim continuos annos juris civilis auditor fuit; magnamque virtutis, atque doctrinæ etiam in ea ætate ſpem præſtitit.

II. Relicto Sæculo Carthuſianorum inſtitutum profitetur. Varia Religionis munera pie ſancteque ſuſtinet, magnaque ſanctimoniæ fama pollet.

Cumqoe jam & iogenio, & moribus, & civilibus diſciplinis uſque adeo clareſceret, ut decorandus pro ſtudiorum præmio ſinguları laurea videretur; ipſe cootemptis humanis omnibus, relictis civilibus ſtudiis, neglectis honoribus, parentibus, divitiis, re familiari non magni exiſtimata, Deo immortali ſeſe totum dicavit, & vovit, Religionemqoe ingredi, ac regularem deimceps ducere vitam conſtituit: eſt ſiquidem Bononiæ paulo extra urbis portas Carthuſienſe Monaſterium loco ſatis grato ſitum. Hoc Nicolaus cum aſſidue frequentaret, captus monaſticæ, & ſolitariæ vitæ præſtantia, ubi conſulens ſaloti ſuæ Deo immortali ſerviret, potiſſimom elegit. Itaque religio [c] habitu ſumpto [peractis iis, quæ religio obſervat, moribus] *aliquot annos in ea omni*

(a) Albergatorum Familiam, & generis nobilitate, & illuſtribus viris, qui ea ea variis temporibus prodierunt, plurimum polluiſſe luculentiſſime demonſtrat Sigonius in Vita B. Nicolai Cap. 1.

(b) B. Nicolaus natus eſt anno 1475. teſte Sigonio. Petrum Nicolam illius Patrem laudat Auctor Hiſtoriæ Miſcellaneæ, Philippam illius matrem e domo Chiopetta fuiſſe dicit Celſus Falconus Libro v. pag. 416.

(c) Religionem ingreſſus eſt anno 1394. ætatis xx. Occaſionem vero cur B. Vir Carthuſienſe inſtitutum profeſſus eſt, ex antiqua Carthuſienſium traditione narrat Sigonius Cap. 1. §. 2.

omni humilitate, abſtinentia, & ſinceritate vitæ perſolvit; verum ubi perfecta, & explorata eſt virtus, prudentia, & Sanctimonia Morum, qui in religione præſidebant, ad religioſas Nicolaum dignitates extulerunt: pluribuſque [a] illum pro temporum varietate Monaſteriis præfecerunt; itaut integrum decennium nunquam ejuſmodi præfectura caruerit, magiſtratuſque illos eum in modum adminiſtravit, *ut in religione, & in populo nihil divinitus prædicari poſſet Nicolai nomine*. Erat enim ipſe ſanctiſſimorum operum patrator, & prædicator, plurimoſque ad religioſam ſanctam vitam, & divina miniſteria, ſuaſione ſua, & exemplo pertrahebat; humilitatem ſummam, & abſtinentiam aſperrimam præſeferebat, & omnino a ſecularibus, terreniſque rebus abdicatus, ad ſola cœleſtia, & divina volabat; venerabantur illum ſimul, & admirabantur cives omnes, fælixque eſſe ille videbatur, qui hujus perfrui conſortio, aut doctrina refici potuiſſet.

III. Bononienſem Epiſcopatum a Civibus ſuis ſibi ultro delatum reſpuit, illumque tandem Prioris generalis juſſu accipit.

Accidit autem, ut circiter ea tempora, qui Bononienſibus Epiſcopus præerat, [b] fatalem diem ſuum obiret; quare coacti cives cum clericis, & Eccleſiaſticis omnibus Nicolanm ſibi Præſulem, & Pontificem delegerunt. Cumque illi electionis ſuæ decretum attuliſſent, proſtratus in terram Nicolaus, [c] ne ſe quiete, & pace ſua privarent, rogare, & obſecrare cœpit: imparem ſe omnino tanto oneri, inexpertum, imperitum, indigniſſimum eſſe: illis vero magna vi, omni prece, atque ſuaſione, ut electioni de ſe factæ annueret, exortantibus, nullo tamen pacto adduci potuit, ut morem gereret. Sed quanto illi ardentius inſiſtebant, tanto ipſe obſtinatius recuſabat. Per hunc modum, cum integrum ſemeſtre Bononienſis Eccleſia Paſtore deſolata jaceret, illis neminem niſi Nicolaum volentibus, eo autem conſtantiſſime detrectante, novas tandem artes cives excogitarunt, ut deſiderio potirentur, operam nam adhibuerunt, ut qui in ea Religione maxima auctoritate præſtabant, quibus imperandi poteſtas erat, illi ex auctoritate præcipientes, Nicolaum, [d] obedire cempellerent. Quibus cum non parere non poſſet, curam Bononienſis plebis aſſumere, & Epiſcopus eſſe coactus eſt.

IV. B. Nicolai legatio ad Martinum V. Pont. Max. Mantuæ degentem S. P. Q. Bononienſis nomine. Honores a Pontifice ipſi delati. Ejus reditus in Patriam, Paſtoralis ſollicitudo, largitas in pauperes, ac religioſa vivendi ratio.

Per ea vero tempora Patres Conſtantiæ Concilium celebrabant, quo tandem perſoluto, cum Martinus ejus nominis V. Pont. Max., qui ad Romanam Sedem aſſumptus erat, in Italiam veniſſet, Bononienſes Nicolaum [e] ad Pontificem congratulatum ire voluerunt. Profectus itaque Mantuæ Martinum confidentem invenit. Cui cum ſolitam reverentiam exhibuiſſet, & populi ſui mandata expoſuiſſet, in magno honore a Martino habitus eſt; commorandi enim locum in palatio, quo habitabat, Nicolao dedit, & ex ærario Pontificio neceſſaria ſubminiſtravit, multiſque ornamentis affecit, literaſque Apoſtolicas

(a) Poggius in Oratione §. 11. meminit ſolius Bononienſis, Sigonius etiam Florentinæ, Garneſcitius Romanæ, & Mantuanæ, cumque Ordinis Procuratorem Generalem fuiſſe dicit. Garneſcitium deſcribunt Donia, Cabalius, aliique. *Henſchenius*. Dum Florentinæ Carthuſiæ Prior eſſet, Canonicos Regulares Lucenſes Monaſterio pulſos reſtitui curavit anno 1402. Vide Gabricium Penottum t iaſſ. 11I. §. xxvI.

(b) Nempe Joannes filius Michaelis Bononienſis S. Proculi Abbas, qui e vita migravit Anno Domini 1417. die 3. menſis Januarii, teſte Ferdinando Ughello Ital. Sacræ Tom. 1I. pag. 38.

(c) B. Nicolaum Epiſcopatum ſibi oblatum reſpuiſſe affirmant teſtes contemporanei, Poggius in Oratione §. 11I. Auctor Hiſtoriæ Miſcellaneæ, & Hieronymus de Barſellis.

(d) Bartholomæus Senenſis veterem Chartam exhibet ex Archivo Carthuſiæ Montellanæ deprompeam, quæ Zeni narrationem mirifice confirmat.

(e) Martinus V. Mantuam venit A. D. 1419. menſe Februario, teſte Odorico Raynaldo ad hunc annum §. 1. 2 3. Hanc B. Nicolai legationem ad Pontificem deſcribit Ghirardaccius Hiſt. Bonon. Tom. 1I. pag. 621.

Digitized by Google

cas ſoper Epiſcopatu libeos dedit. Abſolutis autem, quæ oportuna erant, cum Mantoa abſcedens Bononiam veniſſet, ſuarum ovium aliquandiu [a] qui etam curam egit; *erat autem in egenos inopeſque piiſſimus, neminem vacuum abire patiebatur*, neque ſolum ſatis erat illi, iis, qui petituri advenerant, elargiri, ſed per urbem aſſidue perquiſitis neceſſaria miniſtrabat; in divinis vero miniſteriis, obſequiiſque accurato ſemper, & indeſeſſo ſtudio verſabatur, *vivebatque religioſè, & abſtinentiſſime, quippe, cum illum, quem iuſtituerat, Carthuſienſium vivendi ritum ad extremum uſque ſemper integerrime conſervarit*.

V.
Ejus altera legatio ad Pontificem Ferrariæ morantem civium ſuorum nomine peracta.

Verum non diotius, ut parta qniete perſrueretur, illi permiſſom eſt. Nam paulo poſt cum Ferrariam Martinus veniſſet, [b] iteruo ut ad Pontificem accederet, volueront. Siquidem Bononienſes Martini mentem, atque animum formidabaot, curabantqoe omoi arte, ne in illius liberam poteſtatem declinare cogerentor. Martinus vero nihil prætermittebat, quo abalienatas ſibi illorum mentes conciliaret, urbemque in fidem redigeret; Bononiam venturum enim ſe, atque diutius ibi manſurum, optimaſque præſtaturum conditiones pollicebattr. Illi vero dorioribus, aſperioribuſque in dies animis eſſe videbantur. Quare cum aliquandiu eam ob rem Ferrariæ conſediſſet, nullaque compoſitione Bononienſium animos coociliare poſſe videret, deſperatis fere jam rebos, Ferraria diſcedens, Florentiam venit ea mente, ut vi, & armis rebellantes, protervoſque Bononienſes perdomitaret; potiſſimumque Bononiæ ad eos dies excitatæ rerum novitates erant; Zambeccarii quippe Canetulos [qni ſunt alterius ſactionis] urbe expulerant, totaque inteſtino diſſidio civitas fluctuabat; quarum rerum ſpe adductus Pontifex, facile coſidebat, poſſe urbem redigi io poteſtatem.

VI.
Beatus NicolausFlorenciam ad Pontificem proficiſcitur civium ſuorum tertio legatus. Martious eum benigne excipit clauſaſque ioterdicti literas tradidir.

Bononienſes vero, & qui alteram ſactiooem detruſerant, & qui bellum inferri a Pontifice pertimeſcebant, rurſus Nicolaom [c] Florentiam ad Pontificem mittere decernebant. Nicolao vero minime quidem ea ſententia probabâtur; dicebat enim ſe vereri, ne a Pontifice, qni omnes curas in recuperanda Bononia locaviſſet, qoicquam iodiceretur, qood & ſervare cogeretur invitus, & ſervatum urbi detrimentum afferret; non ſe tantum de Pontificis amore coofidere, quin longe arbitretur ejus urbis conſecutionem illi eſſe cariorem; itaque ne ſe mittant, obſecrare: ſuſpicari enim pœnitentiam hujuſce rei acturos eos ſore, quod quamnam in partem res verterentur, intelligat. Sed cum illi e contra obſtinatius inſiſterent; & intelligere ſe ex his Nicolaum ſactioni ſnæ minus amicum eſſe jactarent, eo quod bis ad Pontificem, priuſquam adverſarii urbe pellerentur, acceſſiſſet, nunc obſtinate recuſaret, hujuſcemodi pleraque inſeſtis orationibus iterarent; tandem parere coactus, tres ex primoribus Urbis civibus dari ſibi conſodales expetit. Profectus ergo ad Pontificem

(a) Paſtoralem B. Nicolai coram rigidamque vitæ ratiooem merito extollunt S. Antoninas, Poggius in Oratione, Auctoc Hiſt. Miſcell. & Cherubinus Ghirardaccius ioco citato pag. 620.

(b) Secundam hanc B. Nicolai legatinnem ad Martinum Pootificem Ferrariæ degentem fuſe deſcribit Ghirardaccius pag. 623. cumque die vi. Februarii aoni 1419. Bonooia profectum dicit. Martinus Ferrariam venit die viii. ejuſdem menſis; ibique B. Nicolaus qoaſdam pacis conditiones civium ſuorum nomioe a Pontifice impetravit; qaas Italice redditas edidit Ghirardaccius pag. 623. 624., & ſeqq. Hujuſce pacis conditiones memorat idem Pontifex in Epiſtola prima ad B. Nicolaum.

(c) B. Nicolaus Bononia diſceſſit Florentiam petens die vi. Martii aooi 1420. Itineris, & legationis comites habuit, Petram Ariſtotilem, & Petrum Rigi Feleſini patritios Bonooienſes. Vide Hiſtor. Miſcellaneam claſs. 11. Bononienſis ſeditionis hiſtoriam narrant; Ghirardaccius Tomo II. pag. 632., & ſeqq. Sigonius in vita B. Nicolai Cap. II. §. II.

Digitized by Google

tificem, quæ injuncta fuerant, expoſuit, remque civium ſuorum omni fide, ac diligentia egit. Martinus hoc extremo Nicolai adventu in optimam ſpem rei perficiendæ erectus, tale aliquid machinatur: interdicti literas clam expediri jubet; Nicolao ad ſe convocato, graviſſimo, & exactiſſimo imperio mandat, ut e veſtigio; nullibi tracta mora, Bononiam proficiſcatur, literaſque illas cum primum Bononiæ conſtiterit populo Bononienſi exhibeat, caveatque, ne quid in iis inſcriptum ſit, priuſquam Bononiæ conſtiterit, legat. Hæc ut omnino quamprimum exequatur, obſtrictiſſime, atque obnixiſſime jubet; pœnas inſuper, ni paruiſſet, adjungit. Nicolaus tam gravi devinctus imperio, quamquam quid rei foret, quidve deferrent literæ, conjectura conſequeretur; facere tamen nullo pacto poterat, quin Pontifici Maximo, cui omnia debebat, tam obſtricte potiſsimum imperanti, non obtemperandum duceret.

VII. Bononiam reverſus interdicti ſententiam promulgat Pontificis juſſu. Cives, ſeditione facta, inſidias ipſi ſtruunt; quare mutatis veſtibus Florentiam ad Carthuſienſes perfugit.

Itaque Bononiam accedens, coactis, qui eam in rem evocandi erant; Pontificis mandata perſolvens, literas edidit, Pontificis juſſa complevit. Tum vero exardere [a] in eum omnium animi, excitari voces, proclamitare univerſi, fremereque in Epiſcopum ſuum dentibus, manibuſque cœperunt; in eumque furoris impetum, ſævamque rabiem prorumpernnt, ut in illius vitam, caputque conſpirarent. Re igitur inter eos compoſita, plerique ex civitatis principibus ad Pontificales ædes profecti, ſatellites una trucidandi Nicolai gratia, carnificeſque duxerunt: cumque in hujuſce cauſæ ſermones graviſſimos incidiſſent, literas ex Præſulis manibus diripientes, in illum impetum effecerunt. Ex iis tamen, qui dedita hanc ad rem opera carnifices venerant, nemo in illum manum injicere auſus eſt, tantuſque illos terror invaſit, ut nihil omnino violentum experirentur: literæ vero Pontificales ab iis, qui ex Nicolai familia aderant, recuperatæ, reque infecta inde digreſſum. At Nicolaus tam temerario, & ſacrilego ſceleratiſſimorum hominum auſu perterritus, ſaluti ſuæ, ut prudentem decet, conſulendum exiſtimavit. Itaque ut primum illuxit dies, commutatis veſtibus ignotus urbe digreſſus, Florentiam venit [b], & Carthuſienſe cœnobium, quod ad duo millia paſſuum urbe abeſt, pleroſque menſes incoluit. Interdictum tamen Bononiæ recte ſervatum eſt, integrumque ſemeſtre nihil religioſum ea in urbe publice celebratum. Martinus autem Summus Pontifex, exercitu comparato, Bononiam vi, & armis occupandam arbitratus, legatum exercitui Gabrielem Condulmarium Venetum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem præfecit. Is eſt, qui poſt Martinum Summus Pontifex fuit, qui optimo exercitu, & valida manu Bononiam adortus, non magno illam tempore in Eccleſiæ, Pontificiſque redegit poteſtatem. Quare cum urbe in fidem accepta, Martinus illi Sancti Euſtachii Cardinalem præſidem, gubernatoremque dediſſet, cum eo Nicolaus Bononiam venit, aliquandiuque propria in præſulatus Sede quievit.

VIII. Martinus Pontifex ipſum in Gallias legat ad pacem componendam inter Carolum VI. Francorum, & Henricum V. Anglorum Reges.

Cæterum, cum per ea tempora aſperrimum bellum Gallos inter, & Anglos diutiſſime viguiſſet, quod maximas quidem calamitates, clades innumeras, cædes, deprædationes, direptiones urbium, regionum, atque agrorum devaſtationes, & pleraque hujuſcemodi, quæ bella parere ſolent, in dies majora, gravioraque pariebat: nec ad eam diem ulla diuturna pace tam atrox diſſidium ſedari

(a) Eadem narrant S. Antoninus, & Sigonius Cap. II. §. 11. 13.

(b) B. Nicolaum ad Florentinam Carthuſiam tamquam ad tutiſſimum tranquillitatis portum in rebus duris confugere conſueviſſe narrat Bartholomæus Senenſis.

ſedari poterat; Pontifex [a] Martinus, ubi vir idoneus ad perficiendum tam difficile pacis opus perquireretur, etſi penes ſe omnifaria excellentia præditos quamplurimos haberet; tamen quod in *Nicolai ſumma virtute, atque integritate* fides illi erat ampliſſima, eum, quamquam Bononiæ reſidentem, potiſſimom elegit, quem ad rem per ea tempora permaximam deſtinaret. Nicolaus cognita Pontificis maximi ſenteotia, literis quoque, & mandatis acceptis, tametſi jucundius curam ſuarum ovium exercere maluiſſet, cum tamen ſacere nullo pacto poſſet, quin principi humanorum omnium obtemperaret; ut juſſus a Pontifice fuerat, in Gallias pacis pertractandæ gratia profectus eſt: Remque gravem, & ſere deſperatam adortus, miris difficultatibus, itineribus, periculis, perturbationibuſque innumeris diutius eſt proſecutus; cumque divina gratia adjutus ad eum jam ſtatum pacis conditiones adduxiſſet, ut optatus jam, & gratiſſimus exitus ſperari poſſet, evenit, ut ſub idem fere tempus ambo [b] Reges ipſi Galliarum, & Angliæ, qui inter ſe tam acerrimo, ac ſæviſſimo bello decertabant, extremi fati munus perſolverent. Itaque potentiſſimorum Regum interitu perturbatis paſſim, & commutatis rebus, pace non exacta redire coactus eſt; & jam decimus octavus menſis elapſus erat, quo in Gallias venerat (quod temporis ſpatium, ut plurimum regionem, pacis gratia, peragrando conſumpſerat). Sic Romam ad Pontificem veniens, cum quæ ſecuta erant expoſuiſſet, nihil ſanctius exiſtimavit, quam confeſtim ad ſuas depaſcendas oves ſeſe quamprimum conferre. Bononiam itaque cum veniſſet, biennium [c] apud ſibi commiſſum popolum egit.

IX. Cardinalis a Martino creatur: Legatus mittitur in Galliam Ciſalpinam ad pacem componendam inter Philippum Ducem Mediolani, Venetos, ac Florentinos.

Per id vero temporis Martino Pontifici Maximo ſeotentia erat ad Romanæ Eccleſiæ regimen Cardinales adſumere. Quare cum maxime omnium in Nicolaum jam dudum antea mentem, atque oculos conjeciſſet, Romam accitum in cardineum [d] apicem evexit, & Sanctæ Crucis in Hieruſalem Sacerdotalem illi titulum dedit. Veneti ea tempeſtate, Florentinique adverſus Philippum Inſubrium Ducem acerrimum gerebant bellum, Florentinorum tamen, ut videbatur, gratia ſumptum. Martioum, ut optimom Summum Pontificem decet, ejus belli cauſa anxium, ſollicitumque habebat, & pace ſedari, componique cupiebat. *Jam vero tanta erat de Nicolai Sanctitate, atque virtute opinio, & auctoritas*, ut, qui commodior perficiendæ paci videretur, eſſet nemo. Ejus itaque pertractandæ, ac perficiendæ pacis cura cum a Summo Poutifice illi injuncta, & demaodata eſſet, [e] Nicolaus juſſa capeſſens,

(a) Hujuſmodi legatio B. Nicolao collata fuit A. D. 1422. die 8. Februarii, ut patet ex Epiſtola II. Martini v. Illam vero vir ſanctiſſimus initio recuſavit; ideirco Pontifex Epiſtola III. ipſi injunxit, ut eam omnino ſuſciperet. Itaque die 25 Aprilis hujus anni B. Nicolaus Bononia diſceſſit in Gallias profecturus, teſte Matthæo de Griffonibus, & Hieronymo de Burſellis. Martinus Pontifex eximiis illis epiſtolis eum inſtruxit ad Reges & Principes ſcriptis, nempe IV. V. VI. VII. X. & XI., ex quibus ſatis ſuperque conſtat quanta virtutis, & ſanctimoniæ fama apud Pontificem polleret. Hanc B. viri legationem laudant Poggius in Oratione §. v. Joannes Germani, Hieronymus Gatimbertus, Sigonius Cap. III. §. 53. Ferdinandus Ughellus, & demum Raynaldus pag. 154.

(b) Carolus VI. Rex Francorum, ut diximus in notis ad Epiſtolam II. Martini V., obiit A. D. 1422. die 14. Octobris, Henricus V. Angliæ Rex die 31. Auguſti ejuſdem anni.

(c) Matthæus de Griffonibus B. Nicolaum die VIII. Menſis Junii anni 1423. e Galliis Bononiam rediiſſe ſcribit.

(d) B. Nicolaus Cardinalis creatur anno 1426. IX. Kal. Junii. Ampliſſimam hanc dignitatem invitus ſuſcepit, ut teſtantur S. Antoninus, Poggius in Oratione §. VI., Veſpaſianus Florentinus, Auctor Hiſtor. Miſcellan., Hieronymus Burſellas, Garimbertus, & Sigonius Cap. III. §. 56.

(e) Hujuſce legationis Hiſtoriam narrant Sanctus Antoninus, Poggius §. VII. Veſpaſianus Flo-

ſens, mandatiſque obtemperans, Roma digreſſus, Venetias venit; quo cum & Philippi Ducis oratores conveniſſent, cognitis, ac plene perſpectis diſſenſionum rationibus, cauſam pacis eo uſque multa & gravi difficultate deduxit, ut Veneti, Florentinique cum Philippi oratoribus convenirent, pacemque firmam decernerent. Dictæ conditiones pleræque, pro exequendis omnibus viginti dierum induciæ præſtitutæ. Cæterum quo celerius, liquidiuſque perfici res poſſent, nec, quantum in eo eſſet, perturbatione ulla deterreri, non parcendum operi, atque labori, ſed in * Ligures ipſe proficiſci conſtituit. Cœpit autem initio Philippus nonnulla ex iis, quorum erat data fides, ut conventa erant, ſervare; majora vero, & graviora, inter quæ nonnullorum oppidorum reſtitutio erat, poſtergando differebat, facereque id de induſtria videbatur, quoad præfinita laberetur dies. Nam & animum reipſa, & factis paulo poſtea evidentius patefecit. Miſſis ſiquidem a Nicolao Venetis, qui oppida reſtituenda reciperent, palam denegata reſtitutio eſt. At Nicolaus ægerrimo, & iniquiſſimo id animo ferens, fraudarique ſe pacis executione proſpiciens, non deſiſtendum tamen ratus, quin omnia etiam extrema experiretur literis, nunciis, atque omnibus artibus cum Philippo, quoad ejus fieri potuit, agendo, monendo, ſuadendo, rogando, nunc precibus, nunc ſuaſionibus, exhortationibus, plerumque etiam admonitionibus, & increpationibus, ut res exigebat, plurimum operæ, dierumque conſumpſit. Enimvero cum jam tentata omnia in irritum deciderent, nec ad ſervandas conditiones adduci quoquo pacto Philippus poſſe videretur, deſperatum opus relinquere, atque ad Pontificem Romam redire conſtituit. Ex * Liguribus itaque Bononia iter faciens, Romam venit: Pontifici, quæ ſecuta erant compoſitam pacem, ſed non ſervatam, cujuſque id culpa accideret, detulit.

* *Inſubres l. Henſchenius.*

* *Inſubribus l. Henſchenius.*

X.
B. Nicolaus iterum ad Philippum Ducem Mediolani Martini Pontificis Legatus pergit. Inde Venetias proficiſcitur, pacemque totis viribus componere ſtudet.

Eam ob rem Martinus oratoribus omnium partium ad ſe venire juſſis ut quæ conventa erant, perficerent, aliquandiu cum iis egit, obtinuitque demum, ut primas jam præſcriptas conditiones concordibus omnes pariter animis confirmarent. Quare ne ulla occaſione impediri pacis bonum poſſet, rurſus Nicolao cœptum opus perficiendum delegat, utque in Ligures, & ad Philippum proficiſcatur, jubet. Itaque Pontificis juſſu iterum Roma profectus, in Liguſticos fines venit. Exierat tunc Mediolano Philippus, quod fere alias nunquam conſueverat, & ad Pizichatonium oppidum, quod paſſuum millia quinque ſupra triginta Mediolano abeſt, ſeſe contulerat. Cum vero poſt ſolitos honores de rebus pacis pariter conferre, atque agere cœpiſſent, & pleroſque dies, ſermoneſque ſuper hiſce cauſis, conditionibuſque protraxiſſent, nihil rectum Philippus, nihil integrum penitus ſentire videbatur. Quod ut ſingulari prudentia Nicolaus animadvertit, quamquam dolore, & moleſtis anxius, quidquid agi, dici, tractari, perſuaderive potuit, experiretur; Neque eo magis proficere quicquam, aut flecti ad ſervandam conventorum fidem Philippus poſſe videretur: cum quid ageret, amplius non haberet, certiorandum, conſulendumque Summum Pontificem viſum eſt. Erat tunc apud Nicolaum Thomas & ſacris, & ſæcularibus literis eruditiſſimus, ex

 Ser-

Florentinus §. v., Blondus, Auctor Hiſtoriæ Miſcellaneæ, Burſellus, Platina, Marinus Sanuſus, Anonymus Florentinus, Andreas Billius, Helias Capreolus, Gatimbertus, Sigonius Cap. III. §. 17., & demum Sciplo Admiratus. Pacis tabulas vulgavit Dumontius Tomo II. Corporis Diplomatici Juris Gentium Parte II. pag. 203. hæ ſignatæ fuerant die 30. Decembris anno 1427.

Serzano oppido Januenſis regionis oriundus, qui diuturnam illi operam præſtiterat. Hunc propter ſingulares virtutes, eximiamque doctrinæ, fidei, diligentiæque præſtantiam Nicolaus unice diligebat, & primarium apud ſe conſtituebat, fideque, atque auctoritate nemo apud illum gratior, & carior erat. Eſt autem is, qui poſt Eugenium ſummæ apoſtolatus paulo ante præfuit arci. Hunc Thomam ad Martinum Summum Pontificem ire jubet, & quæ Philippo mens, quæ verba, quæ acta, quæ ſpes, quas opinio concipi valeat, nota facere. Ipſe cum Venetias [a] venire conſtituiſſet, quod graviter in urbe peſtilentia laborabatur, Mathemaucum venit, quod millia paſſuum quinque Venetiis abeſt; ad eum locum Nicolai gratia Princeps Venetus, & Senatus omnis acceſſit, ſummique honores Nicolao habiti ſunt, de rerumque ſtatu ſermones collati, & conſilium actum.

XI. E. Nicolaus poſt varios, diuturnoſque labores Italicam pacem componit.

Inde diſſolvens eum mandata Pontificis præſtolaretur, nunciata eſt inſignis illa clades Philippo illata, qua apud [b] Machilonium, (ſic enim loco nomen eſt) illius militares omnes copiæ a Venetorum ducibus profligatæ, ad internecionemque deletæ fere ſunt. Ea calamitate cum ferox ille Philippi animus, qui per ſuperiora tempora flecti nullo pacto potuerat, mitior, compreſſiorque reddi coactus eſſet, & pacem tamdiu ſpretam ſupplex petere, atque ultro rogare adduceretur, rurſum in pacis mentionem, pertractationemque ventum eſt. Ferraria urbs commoda, & idonea, ubi convenirent, eſt viſa. Eo Nicolaus profectus, oratores partium illuc etiam ſunt ſecuti. Ducta eſt res diutiſſime, & de pacis exitu ſæpenumero deſperari viſum. Graves enim inter partes eſſe videbantur diſſenſiones, neque in unam poterant convenire ſententiam. Subterfugere videbatur Philippus, & quamquam ad pacem proclivis admodum, & pronus apparuerat, inſtaurationem tamen quærere, & petere non deſiſtebat. Veneti etſi modeſtioribus animis viderentur, tamen quod parta victoria facile Philippi vires extingui poſſe arbitrabantur, lentius tepidiuſque accedebant: Florentinorum omnino erant promptiſſimæ, ardentiſſimæque ad pacem mentes, qui fatigati, feſſique diuturno bello, & ſumptibus fere intolerabilibus exinaniti, ſpem omnem quietis in pace defixerant. In tanta rerum, atque animorum varietate, cum deſperatis plerumque rebus digreſſuri infecto negotio oratores partium viderentur; tanta tamen fuit in Nicolao prudentia, tanta diligentia, & patientiſſima tolerantia, ut ſuperatis difficultatibus univerſis, paci tandem, (quippe poſt ſemeſtre, quam agitari cœpta erat) optatus, commoduſque finis daretur: dictæ conditiones [c] præſcriptæque; aſſenſus partium omnium præſtitus: ſupererat tantum, ut quæ convenerant, integre ſervarentur. Eam ob rem Nicolaus nullo fractus labore, iterato in Ligures profectus, fere provinciam omnem non ſine graviſſimis incommodis pro rerum felici exitu peragravit; ſæpe agreſti tuguriolo pro locorum difficultate tectus, nonnumquam viliſſimo etiam cibo indiguit, bellorum diuturnitate, & rapacitate, atque atrocitate militum paſſim regione omni exhauſta, & mirum in modum rebus uſui neceſſariis exinanita. Cœterum etſi anguſta omnia viderentur, nuſquam tamen inde digredi adduci potuit, quam ſervata, executaque conventa conſpexit.

Red-

(a) Eadem narrat Marinus Sanutus.

(b) *Apud Machilonium* Brixienſis agri oppidum, quod Capreolus Hiſtor. Lib. IX. pag. 54. *Machelaum* nominat. Celeberrima hæc pugna comiſſa fuit IV. Idus Octobris anni 1427. eamque deſcribunt Capreolus loco citato, Sanutus in Vitis Ducum Venetorum pag 997. litt. E.

(c) Pacis tabulæ extant apud Dumontium pag. 208. ſignatæ fuerunt die 19. Aprilis an. 1428.

XII. Sancita pace in patriam redit, Venetorum, & Mediolanenſium legationes audit. Ingens ſeditio Bononiæ excitatur, atroces injuriæ ipſi a Civibus inferuntur.

Redditis itaque, ac reſtitutis demum oppidis, & pacatis, quietiſque, ut videbatur, rebus, ex Liguribus Bononiam venit, eo animo, ut paulo poſt Romam, ad Pontificemque rediret. Sed dum Bononiæ moram trahit, Eccleſiæ, & patriæ ſuæ cauſis quibuſdam componendis, quæ imminebant, deditus, diſſenſiones nonnullas de Bergomenſi, & Cremonenſi agro exortas, nunciatum eſt: utque controverſias eas quietas reddat, priuſquam abeat, ſupplicatum. Quare gravitate rerum Nicolaum Bononiæ diſtinente, effectum eſt, ut partium oratores ad illum Bononiam mitterentur. Miſſus a Venetis Sanctius Venerius Equeſtris ordinis vir ea tempeſtate auctoritate inter Venetos præſtans. Cum his cognoſcendis, componendiſque cauſis Bononiæ Nicolaus ageret, civitas rerum mutationes perpeſſa eſt, graviterque intra urbem tumultuatum, & acclamantibus, *populum, libertatemque vivere*, ad arma concurſum eſt: eoque tumultu effectum eſt, ut a Pontifice, Eccleſiaque deficientes, in libertatem ſeſe Bonouienſes vendicarent. Gravis admodum, & peracerba Nicolao ea urbis facta commutatio fuit, &, ut par erat, ſummo illum dolore affecit, eoque magis, quod ſuccurrere ipſe tanto morbo, & lapſæ jam rei non poterat. Cæterum, & mœrori mœror, & perturbationi perturbatio acceſſit. Qui enim ſummæ rerum in urbe præerant (ſeu quod Nicolai opera, quem Pontifici gratiſſimum eſſe intelligebant, controverſias componi poſſe confiderent, ſeu quod propterea quia quem ſtudioſiſſimum Eccleſiaſticarum partium, atque ex ea re ſuſpectum, ſuiſque mutationibus adverſiſſimum exiſtimabant, in illius excidium quicquam ſævi machinarentur) evocandum ad ſeſe ſuis conſiliis decrevere. Eam cum operam nuncio cuipiam viliſſimo homini injunxiſſent, illeque mandatis obtemperans, ad Pontificem profectus, ut accederet, monuiſſet; in ſtuporem, atque mœrorem eximium ea levitas, atque veſania civium Nicolaum adduxit. Continuit tamen ſeſe, & nuncio nihil grave, aut indignum, neque quicquam magis, quam occupationibus diſtineri, ne accedere valeret, reſpondit. Hanc ſuorum civium ſtoliditatem ſecum indignanti, advenire ad eum ſex ex primoribus civium nunciatur. Quare cum vereretur, ne quid violenti fieret, evocari familiam omnem juſſit, utque cives ingreſſi ſunt, fores claudi; jam ad conſpectum ſui Pontificis aderant, & proponere, neſcio quæ, velle videbantur. Verum Nicolaus prior ad illos converſus, dure atque aſperrime (ut res, & culpa exigebat) increpare illos adortus; *exiſtimare ſe*, inquit, *omnino mente alienatos eſſe Bononienſes cives, [a] ſeque ob id ſummo dolore affici, cum eorum cura illi credita ſit; conſueviſſe filios ad patrem ire; cives ad Præſulem; contra naturæ, & juris ordinem eſſe, neque unquam auditum, ut ad inferiores ſuperior evocatus accedat, Bononienſes, cum ſimplex illorum eſſet Epiſcopus, debitos illi ſemper honores exhibuiſſe. nunc cum Cardineo etiam apice fulgeat, & legationis etiam poteſtate præmineat, in tam ſtolidam veſaniam illos adductos, ut per viliſſimum nuncium evocare ad ſeſe non erubuerint. Injuriam hanc non ſibi, ſed Apoſtolicæ Sedi illatam exiſtimare, cujus vices in ea dignitate, atque legatione contineat, ſpretum ſe eſſe a Bononienſibus, non ſibi propter ſe, ſed propter eorum errores, ac perverſos, perfractoſque mores, curæ & cordi eſſe; vereri enim ſe, ne iratum Deum brevi ultorem ſentiant: atque propterea, ut ad rectam*

(a) Bononienſis ſeditio excitata fuit die prima Auguſti anno 1428., ut narrat Auctor Hiſtor. Miſcell. Eam luculentiſſimis verbis execratur Borninus de Sala in libro de Patientia. Vide Blondum, Burſellum, Andræam Billium, Sigonium Cap. 11. §. 19. Raynaldum ad annum 1428. §. 4.

ſtam viam, & saniores ſe mores convertant, hortari. Hæc atque hujuſcemodi cum ſumma gravitate, atque auctoritate, paternaque caritate monuiſſet, qui advenerant cives, adeo muti, atque elingues effecti ſunt, ut nec verbum ullum ex cujuſpiam ore prodierit, ſed ut venerant declinatis cervicibus abſceſſere.

XIII. Seditionis metu clam Bononia diſcedit, ac Mutinam proficiſcitur. Bononienſes eum probris, ac maledictis laceſſunt. Diſcordiarum reliquias inter Venetos, & Ducem Mediolani componit, ac tandem Romam ad Pontificem pergit.

Enimvero formidabilis res erat, & majores motus eo initio expectandi videbantur. Quos veritus Nicolaus, ne temeritati facultas delinquendi præberetur, providendum ratus, ut ſi quis forte tumultus gravior ingruiſſet, non ſe arbitrio ſuo Bononienſes uti poſſent; evocato ad ſe Carthuſienſis monaſterii præſide, permutatiſque veſtibus, ut primum inclinare cœpit dies, ſub primas fere tenebras, illum ut inferior proſecutus, ad Carthuſiæ monaſterium venit, eamque noctem ibi in eo egit. Poſtera vero die, ut primum lux excipi potuit, urbem ingreſſus, cum paratos ſibi extra portam, quæ Mutinam ducit, equos, ut conſtituerat, comperiſſet, Mutinam conſtanti itinere profectus eſt. Bononienſes ut de Nicolai profectione certiores redditi ſunt, miris exagitari furoribus occeperunt, in contumelioſaſque erumpere voces, hoſtem publicum, ac patriæ illum proditorem appellantes. Non deſtitere tamen, quin oratores ad eum Mutinam mitterent. At Romæ, ut nunciata eſt Bononienſium defectio, Pontificis, & Eccleſiaſticorum dolore, ac perturbatione affecit animos; cumque Nicolai opera poſſe labentibus rebus adhiberi remedia Pontifex [a] Martinus conſideraret, confeſtim ad illum raptim perſcriptis, & exaratis literis, ne Romam rediret, neve regione egrederetur injuſſu ſuo, ſtrictioribus mandatis injunxit. Eam ob rem, cum Mutinæ pleroſque menſes traxiſſet moram, neque moveri Bononienſium indurati poſſe animi viderentur, componendæ controverſiæ gratia, (quam occaſione Cremonenſis, & Pergomenſis agri exortam diximus) Ferrariam venit, qua congrua executione ſedata, conſulto primum Pontifice, Romam rediit, biennioque apud Martinum in Curia fuit Vitæ Sanctimonia, conſiliorumque gravitate præcipuus.

XIV. Bellum inter Venetos & Inſubres inſtauratur. B. Nicolaus ad illud compeſcendum Legatus iterum deſtinatur. Gallica inſuper legatio ei defertur.

Cæterum haud quaquam illi diuturna quiete perfrui licuit. Nam cum Liguricum bellum longe acrius reſtauratum eſſet, Venetique adverſus Philippum, & ingentes terreſtres copias militares, & claſſem Padanam ampliſſimam comparaſſent, Pontifex Martinus tot calamitatibus metuens, atque obviare deſiderans, habito cum fratribus de more colloquio, [b] Nicolaum, (quem ad pacem rurſum inter Venetos, & Philippum conficiendam, mitteret) elegit. Hac etiam adjectione adhibita, ut, poſtquam Liguricas extinxiſſet lites, ad pernicioſum bellum, quod Anglos inter, & Gallos jam antea viguerat, ſedandum iter arriperet. Ita tertio jam Ligurici belli cauſa, Roma profectus, in Veronenſes primo divertit, apudque Piſcariam oppidum Veronenſis quidem agri, ſed cui tunc Mantuanus præerat Princeps, ſubſtitit. In armis ſi quidem erant omnia, & circumquaque univerſa regio milita-

(a) Martini Epiſtolas ad B. Nicolaum de hoc negotio fortaſſe inſeriere; eas enim invenire non potuimus. Quæ vero Beatus vir egerit, ut cives ſuos inſanientes ad ſanitatem revocaret, fuſe narrat Auctor Hiſtor. Miſcellaneæ.

(b) Bellum inter Venetos, ac Philippum Ducem Mediolani inſtauratum fuit menſe Januarii A. D. 1431., ut narrant Marinus Sanutus in Vitis Ducum Venetorum pag. 1031., & Auctor Hiſtor. Miſcell. Hujuſce legationis diplomata periere; ea tamen laudat Eugenius IV. in Epiſtola ad B. Nicolaum, quæ extat in ampliſſima veterum monumentorum Eccleſiæ Bononienſis Collectione, quam vulgare in animo erat; ſed nunc Mſ. extat in Bibliotheca domeſtica SS. D. N. B. Nicolaus die IV. Februarii Ferrariam venit, die X. Februarii Venetias ſe contulit, ut narrat Sanutus loco citato. Die vero 10. Martii ad Inſubres perrexit.

litaribus fragoribus æſtuabat. Quare peropportunum in eo beili ardore pertractandæ paci id oppidum arbitratus, inde partium evocare oratores, & per nuncios, literaſque rem gerere conſtituerat. Hæc dum meditatur, paratque Nicolaus, moleſtiſſimum de Martini Summi Pontificis [a] funere nuncium accepit; Is enim decimo tertio Pontificatus anno, apoplectico morbo correptus, fatalem Romæ apud Sanctorum Apoſtolorum Baſilicam, ubi reſidebat, diem ſummum obierat. Eo tam gravi, ac funeſtiſſimo nuncio acerbo mœrore affectus Nicolaus, quid ageret, quid conſilii capiendum foret, ancipiti, dubioque animo pervolvebat; Romam ne novi creandi Pontificis gratia proficiſci, an Piſcariæ manere, & cœptum pacis proſequi opus, ſeu novi Pontificis creationem, & ejus juſſa præſtolari ſatius eſſet. Melius conſilium viſum, nova mandata a novo expectare Pontifice: Quod nec iu tempore ipſe Romæ eſſe potuiſſet, & Eccleſiæ brevi a patribus proviſum iri non dubitaret.

Martinus Pontifex moritur: B. Nicolaus Piſcariæ manet, novi Pontificis electionem expectans.

XV.

Eugen. IV. Pont. Max. renunciatur. Gallicam legationem B. Nicolao confirmat, qui in Gallias ſtatim proficiſcitur, totoque triennio paci conciliandæ ſtudet.

Nec diuturna mora fuit, cum delectum Gabrielem Condulmarium Venetum, qui ex patribus erat, Romanæ Sedi Summum Pontificem datum novit. Is eſt, qui Eugenius IV. eſt appellatus. Ad eum, ut par erat, cum & nuncios, & congratulatorias literas exaraſſet, de rebus quoque ſuis, quæ ad cauſam attinebant, interſervit: & cum belli conditiones, & quo in ſtatu cuncta verſarentur, & quid de pace agi, & ſperari poſſe confideret, (cujus exitum difficillimum, & fere impoſſibilem judicabat) ſignificaſſet, ſummis a Pontifice precibus petiit, ut etiam a Gallicana legatione illum abſolvere, & ſibi Romam redeundi facultatem, poteſtatemque facere dignaretur. Annuit initio quidem Eugenius, & Nicolai precibus ſe morem gerere velle ſignificavit. Paranti igitur Romam proficiſci, repente commutata ſententia, literæ a Pontifice [b] redditæ ſunt, quibus ut omnino in Gallias pergeret, idque quam repentiſſime, (ſic enim res exigebat) mandabatur. Pontificis itaque juſſibus ſacturus ſatis, Piſcaria diſcedens, ſuperatis Alpibus in Gallicanos fines venit. Fremebant undique bella, & per Gallicanam regionem omnem armorum fragores reſonabant, nulla pacis vox audiri poterat, nulla perficiendæ concordiæ ſpes eſſe videbatur. Quæ & ſi Nicolao haudquaquam obſcura erant, tentanda tamen primum omnia, & experienda ratus, ad Principes pergere, hortari, monere, ſuadereque adortus, & quos ipſe adire non poterat, per nuncios, & literas alloqui, quidquid agi, aut cogitari poſſet, incredibili diligentia, patientiaque peregit. Triennium continuum ea de re in Galliis commoratus, univerſam Galliam peragravit, neque ulla fere fuit inſignis Galliarum civitas, quam ille pacis gratia non adiret.

XVI.

Relictis Galliis Baſileam ad Concilium Eugenii juſſu ſe confert, ibique magnis honoribus afficitur.

Dum in Galliis Nicolaus protrahit moram, in Germania ingens Eugenio Pontifici, & Eccleſiæ bellum ſuſcitatum eſt. Nam cum Martinus, priuſquam vita excederet, Baſileæ cogi univerſale Concilium indixiſſet; id creato jam Eugenio ita cœptum, atque adauctum erat, ut etiam ex Patribus plurimi invito, & injuſſo Pontifice, fuga arrepta, quaſi a Pontifice deficientes, Baſileam

(a) Martinus Pontifex ſupremum diem obiit die xx. Februarii, ut notat Raynaldus ad hunc annum §. 2.

(b) Eugenii Epiſtola, qua B. Nicolao Gallicam legationem defert, data eſt die 29. Aprilis anno 1431. Ad hanc legationem pertinent II. III. & IV. aliæque non paucæ, quæ apud nos ſunt. B. Viri labores in procuranda hujuſce Regni pace memorant ipſi Reges Carolus VII. & Henricus VI., iiſque conſentiunt Scriptores Itali, Galli, Belgæ, & Angli, quorum teſtimonia in hanc Collectionem retulimus.

ſileam peterent; & jam fere univerſus eo concurrere, & ibi cogi cœperat terrarum orbis, & multa jam adverſum Eugenium ordiri videbantur. Et quanquam præclaros pleroſque ſuo illuc nomine Præſules Eugenius delegaſſet; tamen cum plurimum *de Nicolai ſingulari virtute, ac Sanctitate conſideret*, ex Galliis evocandum, [a] atque Baſileam deſtinandum putavit, ut Pontificio nomine Synodo præſideret. Habito itaque, & accepto hoc Pontificio decreto Nicolaus ex Galliis in Germaniam tranſiens, Baſileam venit: Eſt ſiquidem nobilis, & clara Germaniæ urbs, quam Rhenus fluvius mediam ab altera parte præterfluit. Initio adventus ſui maximis, & ampliſſimis exceptus honoribus, urbem omnem, & Patres, Eccleſiaſticoſque ordines incredibili voluptate complevit. Atque quamprimum ad ea, quæ imminebant, perſolvenda converſus, Pontificis partes ſingulari fide, prudentiaque tutatus, res Pontificias ad optimum commodiſſimumque brevi ſtatum perduxit. Erat ipſe id loci ſumma auctoritate, ad eum univerſi, ut fere ad Pontificem maximum confluebant, frequentarique ita illius ædes aſſiduo cunctorum concurſu conſueverant, ut aliud ſeparatum apud Nicolaum agi concilium videretur. Effecit denique probatiſſimis artibus, ut tametſi multorum graves in Pontificem eſſent mentes, irrita tamen malignantium ſtudia redderentur. Manſit autem eo in loco pauculis minus integro anno diebus: qui ſi diutius perſtitiſſet, poterat profecto perturbationibus, & calamitatibus, quæ ſecutæ ſunt, finem dare.

XVII.
B. Nicolaus a Concilio legatus deſtinatur ad pacem Italicam perficiendam, qua infecta, Florentiam ad Pontificem venit.

Cœterum cum propter Liguſticum bellum, quod in dies vehementius ingraveſcebat, duos ex patribus ſedandarum rerum gratia univerſa ſynodus in Italiam mittere decreviſſet, Nicolaus potiſſimum, qui ad id pacis opus delegaretur, electus eſt; Comes illi alter ex patribus datus Cardinalis [b] S. Petri ad Vincula ex Hiſpaniis oriundus. Frequentiſſimo itaque concurſu omnium ordinum, nec minori bene ſentientium mœrore extra urbem deducti, in Italiam [c] cum deſcendiſſent, Paduam primum, inde Venetias petiere, ubi pertractandæ paci incumbere conſtituerant. Adhibita quidem ab his eſt diligentia omnis, & nihil prætermiſſum, quod ad rem perficiendam pertinere potuiſſet: ſed adeo incenſi erant partium animi, adeo prærupta, & ardentia in bellum ſtudia, ut conatibus in irritum decidentibus, nihil proficere potuerint. Interea dum hæc agerentur, Eugenius [d] Pontifex Maximus injuriis, contumeliiſque a Romanis affectus, vim etiam perpeſſus, ignotus fuga ſibi conſuluerat, & ex Romana quidem fuga Florentiam venerat. Quare [e] Nicolaus, cum pacis opera non ſuccederent, minime quidem Baſileam ſibi redeundum fore conſtituens, ad Pontificem Florentiam venit, expoſitiſque

(a) Eugenii Epiſtola, qua B. Nicolaum Concilii Præſidentem conſtituit, Data eſt Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1433. XVIII. kal. Januarii A. III. extat apud Labbeum Tom. XII. Concil. General. col. 947. edit. Pariſ. Alia ejuſdem Pontificis Epiſtola ad B. Nicolaum cæteroſque Concilii legatos extat col. 951. Data eſt Florentiæ anno 1435. XIII. kal. Martii Pontificatus anno V. In actis Concilii Baſileenſis Seſſione XV. pag. 539. die XXIV. Aprilis 1434. B. Nicolaum Concilio *incorporatum* fuiſſe legitur. De geſtis B. Nicolai in Concilio Baſileenſi vide Poggium. Æneam Sylvium, & Joannem Nauclerum.

(b) Nempe Joannem Cervantem Hiſpalenſem Cardinalem creatam a Martino V., qui obiit anno 1453.

(c) Ad hanc legationem pertinet Epiſtola B. Nicolai ad Synodum Baſileenſem, quam edidit Edmundus Martene Tom. VIII. ampliſſimæ Collectionis Veter. Monument. col. 811. data eſt Florentiæ die XI. Maii anno 1451.

(d) Eugenius urbanas turbas fugiens Florentiam venit IX. kal. Julii anno 1434.

(e) B. Nicolaus minime ad Baſileenſes reverti voluit; immo in ſupralaudata Epiſtola ad eoſdem, ſe a reditu excuſat his verbis: *Sanctiſſimus Dominus Noſter me Cardinalem Sanctæ Crucis mittit in Galliam pro pace firmanda.*

que ſuperiorum temporum actionibus, apud Pontificem Florentiæ manere decreverat.

XVIII. Legatus iterum in Gallias mittitur ab Eugenio. Philippum Ducem Burgundiæ in Atrebatenſi conventu Carolo Francorum Regi conciliat.

Cœterum cum per ſuperiora tempora Gallorum Rex, & Burgundionum Princeps acerrimo ſeſe invicem, ac diuturno bello laceraſſent, oblataque ſpes pacis inter eos conficiendæ viſa eſſet, placuit Pontifici, ut Nicolaus, quem propter vitæ ſanctimoniam glorioſi apud illos nominis, & ampliſſimæ auctoritatis eſſe ſciebat, & ob id paci huic aptiſſimum, & peropportuniſſimum fore confidebat, denuo Gallicanas regiones peteret. Ex Florentia itaque in [a] Gallias delatus, apud Atrebatum Burgundi Principis urbem conſtitit. Inde enixiſſimo ſtudio ad peragendam pacem invigilans, decimo & ſexto, poſtea quam illuc advenerat menſe, multis, & gravibus difficultatibus tandem Principes ipſos perpetua, & ſalutari pace devinxit.

XIX. Concilii Ferrarienſis Legatus deſtinatur. Venetias proficiſcitur: ibique Imperatorem Græcorum excipit, ac Ferrariam perducit.

Pacatis itaque, ſedatiſque Principibus; controverſiiſque ſopitis, in Italiam rediens, Bononiam venit. Pontificemque illic cum Curia conſidentem comperit; ſed cum Græcorum gratia Ferrariæ [b] Pontifex Concilium indixiſſet, eo etiam Nicolaus Eugenium, ut par erat, eſt conſecutus, obviamque Græcorum Imperatori, & Conſtantinopolitano Patriarchæ, qui unionis celebrandæ cauſa ad Ferrarienſe Concilium accedebant, Venetias a Pontifice miſſus Ferrariam Græcos adduxit, celebrandæque indefeſſus unioni incubuit.

XX. Legatur denuo ad Germanorum Principum conventus Nurembergæ indictus, ac Romani Pontificis dignitatem egregie tuetur.

Cum ita totus in fidei rationibus, diſceptationibus abſorptus Nicolaus eſſet, ut fere nihil magis cuperet, & anhelaret; alia inſuper peregrinatio injuncta eſt. Nam quoniam in [c] Germania affectæ, ac perturbatæ in Pontificem res erant, & novum colloquium ad præfixam diem a Germanicis Principibus indictum: operæ pretium Eugenius exiſtimavit, Nicolaum ad ſtatutum locum, diemque accedere. Ille itaque, quanquam tot antea itineribus, profectionibuſque fractus videri potuiſſet, tamen recens ſemper, & integer animo, nec laboribus ullis, aut periculis territus, dum Pontifici modo, & Eccleſiæ, aut cujuſpiam ſaluti obſequi valuiſſet, ex Ferraria movens, iterum in Germaniam venit; adjumentoque non mediocri Pontificis jam apud Germanos labentibus rebus fuit; & quæ a Pontifice mandata erant, quoad ejus fieri potuit, integre, atque inviolate perſolvit.

Tom. VI. Vv Ubi

(a) Hujuſce Legationis diplomata extant inter Epiſtolas Eugenii num. VII. VIII. IX. & X. Data ſunt Florentiæ 13. & 25. die Aprilis anni 1435. Conventus Atrebatenſis indictus fuit kalendis Julii. B. Nicolaus Atrebatum venit die XII. ejuſdem menſis teſte Antonio Taberna in Diario; diſceſſit die 5. Octobris. Die vero 9. Decembris Florentiam ad Pontificem rediit, teſte Anonymo Florentino. Quæ vero ſanctiſſimus vir in hoc Conventu geſſit Scriptores fere omnes, quorum teſtimonia in hoc volumen congeſſimus, fuſe narrant, & præ cæteris vide Pium II. Philippum Ducem Burgundiæ celeberrimo edito miraculo ad pacem ſanciendam compuliſſe affirmant Renerus Snoy, Pontius Heuterus, Joannes Rivius, Ludovicus Donius, Faberius, Odoricus Raynaldus. Quanto vero honore Beatum Virum affecerint Carolus Rex, & Philippus Dux aperte conſtat ex ſupralaudato Diario Antonii Tabernæ, & ex pacis capitulis, quorum ſelecta quædam dedimus in hac collectione. Pacis tabulæ ſignatæ fuerunt die 21. Septembris anni 1435.

(b) Eugenii Epiſtola, qua B. Nicolaum Concilii Ferrarienſis legatum conſtituit, extat N XI. Data eſt Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ 1437. IV. nonas Januarii anno VII. Quo vero honore a Senatu Veneto exceptus fuerit, fuſe narrat Marinus Sanutus.

(c) Hujuſce legationis diplomata ex Tabulario Vaticano deſcripta apud nos extant. Data ſunt Ferrariæ anno Incarnationis Dominicæ 1439. pridie Idus Septembris anno Octavo. B. Nicolaus Legationis comites habuit Joannem Archiepiſcopum Tarentinum, Petrum Dignenſem, & Antonium Urbinenſem Epiſcopos, Joannem Franciſci de Capitibus Liſtæ J. U. D. Joannem de Turre Cremata Ordinis Prædicatorum Sacri Apoſtolici Palatii Magiſtrum, & Nicolaum de Cuſa Decretorum Doctorem. De hac Legatione vide Poggium §. x. Veſpaſianum Florentinum §. IV. Raynaldum, & Marinum Sanutum.

Digitized by Google

XXI. Florentiam revertit, ibi anguſte habitat, familiam ingenuam optimamque alit, magnaque ſanctitatis opinione pollet.

Ubi vero nihil hiſce in locis ſua opus eſſe mora intellexit, Italiam repetens, Florentiam petiit. Nam ex Ferraria Florentiam Eugenius Concilium tranſtulerat; fuit autem hæc extrema legationum ſuarum, itinerationum, peregrinationumque finis. Habitavit autem [a] Florentiæ apud S. Spiritus ædem, (ſic enim Auguſtinenſium locum Florentiæ vocant) *eumque ibi nos, cum primum ad curiam acceſſimus, commorantem convenimus, & ſalutavimus. Habitabat autem ſatis anguſte, & familia [b] ingenua quidem, & optime, honeſtiſſimeque morata, & inſtituta, verum non lauta nimis, & compta, ſed modeſta omnino, & quæ Præſulis Sanctimoniam ſanctificaret: Ipſe vero maxime apud omnes venerationi erat, neque quicquam dignius, aut divinius in ore hominum verſabatur.*

XXII. Summus Romanæ Eccleſiæ Pœnitentiarius eligitur. Eximiæ ejus virtutes ſummatim recenſentur.

Pontifex cum illi digniſſimum [c] ſummi Pœnitentiarii contuliſſet locum, ejus conſilio imprimis graviſſimis potiſſimum in rebus maxime omnium utebatur: neque eum diligebat, & amabat ſolum, ſed pia etiam veneratione colebat; & ubi quicquam arduum immineret, audire illum antea cupiebat, & fere omnia Nicolai conſilio peragebat. Nicolao vero ſummæ [d], ac ſingulares virtutes inerant; ſimpliciſſima humilitas, præcipuaque clementia, charitas in omnes, pietaſque paterna, fidei, & religionis exardens zelus, communi uſu auſteram, & aſperam ſatis ducebat vitam; nec carnibus veſcebatur, nec ſtrato jacebat. Carthuſiæ regulam etiam ad extremum inviolate ſervavit; ſacris literis, poſteaquam ſeſe immortali Deo dedicavit, operam enixam adhibuit, neque a ſacrorum voluminum, cum per occupationes licebat, lectione ceſſabat, doctos viros, [e] virtutibus deditos, magno amore proſequebatur, egenisque, & inopibus clericis opem plurimam ad literarum ſtudia conferebat, in pauperes vero omnes, quicquid eleemoſynarum poterat, aſſidue diſtribuere conſueverat, affinium ſuorum neminem ſecum domi eſſe volebat, perturbare illos reliquam familiam dicens, iis, qui illi miniſtrabant, ſalaria menſtrua exhibere ſolitus erat, ne pro immeritis ſupplicare, & de ſpiritualibus illis ſatisfacere cogeretur, librorum copioſus fuit, quos fere omnes in morte ſacris locis, Monaſteriiſque legavit.

XXIII. B. Nicolaus Senis obiit ex calculi dolore. Eugenius Pontifex totaque Curia illius mortem dolet. Senenſes ob magnam ſanctitatis opinionem mortui manus, ac pedes ſumma veneratione oſculantur. Calculi magnitudo, ac forma deſcribitur.

Obiit autem [f] mortem Senis, cum ibi Pontifex conſideret. Cum enim Romam proficiſci conſtituiſſet Eugenius, Florentia abſcedens, Senas venit: quem Nicolaus quamprimum ſecutus eſt, itaut ingredientem Senas Pontificem comitaretur. Pauculos vero poſt menſes, calculi morbo correptus, in horridos, ac terribiles dolorum cruciatus incidit, itaut miſerandos continuo clamores emittere cogeretur. Et quamquam graviſſimo, & extremo morbo affectus,

(a) Romæ B. Nicolaus domum habuit juxta Eccleſiam S. Potentianæ, quam magna ex parte conſtruxerat. Vide Poggium §. XII. Hanc domum laudat Ambroſius Camaldulenſis in Hodæporico.

(b) Eadem narrant Poggius ibidem, & Leonardus Aretinus in Epiſtola, quam inferius ſuo loco dabimus.

(c) Suffectus eſt in locum Cardinalis Urſini teſte Poggio §. VIII.

(d) Eaſdem B. Viri virtutes extollunt Romani Pontifices Martinus V., Eugenius IV., & Pius II. Scriptores Itali S. Antoninus, Veſpaſianus, Poggius, Philelphus, Petrus de Monte, Paulus Corteſius, aliique, quorum teſtimonia habentur hoc volumine. Idem fatentur Galli cum veteres, tum recentiores. Belgæ itidem Nicolaum noſtrum virum ſanctiſſimum ubique prædicant, ac præcipue Arnoldus Boſtius, & Petrus Dorlandus.

(e) Franciſcus Philelphus præter epiſtolas, quas retulimus Claſſe II. num. V. illi inſcripſit latinam verſionem Vitæ Licurgi a Plutarcho ſcriptæ, quæ extat in Codice Vaticano 1879. pagina 187. Petrus de Monte libellum S. Epiphanii latine a ſe redditum, cujus præfatio habetur pag. 1. 2. de Theramda doctiſſimam apologiam miſit pro Eugenio contra Baſileenſium veſaniam, quæ eſt in Cod. Vaticano 4185. pag. 219. Leonardus Aretinus aliquot Epiſtolas dedit, ac demum Poggius Florentinus ejus Familiaritate gloriatur.

(f) B. Nicolaus Senis obiit die 9. Maj hora 24. anno 1443.

affectus, pati tamen non poterat, ut quicquam ſibi de ſolita Carthuſiæ obſervantia mutaretur. Cum vero [a] fatalem ſibi ægritudinem hanc fore cognoſceret, Sacramentis Eccleſiaſticis communitus, ſacratiſſimoque Dominico corpore devote, atque affectuoſiſſime ſumpto, de ſui corporis ſepulcro non immemor, ut in Carthuſienſi cœnobio [b], quod prope Florentiam urbem eſt, conderetur, edixit. Ita aliquandiu flebiliter, cum laboraſſet, tandem ægritudinis fervore, & cruciatuum horriditate confectus, immortali Deo ſpiritum reddidit. Incredibile dictu eſt, quanto mœrore, quibus lacrymis, atque ſuſpiriis hæc Nicolai mors Pontificem, Patres, curiamque, & urbem omnem, populumque compleverit. Nam, & ſplendorem, & decus Eccleſiæ, illum concordi omnes, & conſona voce judicabant, & prædicare non deſiſtebant. Cum vero in Baſilicam, quæ Auguſtino Doctori dicata eſt [nam apud religioſos Auguſtino deditos, Senis locatus erat] exanime corpus delatum eſt, atque in media Baſilica poſitum; *tantus univerſi populi, omniumque ordinum concurſus effectus eſt, MANUS PEDESQUE DEOSCULANTIUM, ut comprimere ſeſe cœperint, & vix contineri ſacris ædibus poſſent: felixque ſibi videbatur, cui illum contingere licuiſſet*. Cæterum prohibendi fœtoris gratia (quippe, ut diximus, ad Carthuſiæ Florentinum locum ducendum cadaver erat) execto ventre, viſcera eduxiſſent; mirum dictu, lapis vaſtæ pro humano corpore magnitudinis compertus eſt; hujus autem forma erat plus rotunditatis, quam longitudinis habens, ſimillimuſque omnino in quantitate [c] anſerino ovo videbatur. Apparebat autem ex minutiſſimis arenulis pauliſper concretis in eam magnitudinem deveniſſe, quod quidem diuturno admodum tempore fieri oportuiſſe phyſici judicabant. Experiri etiam pondus ejus voluere, & bilibrem illum, ut aſſerebant, comprobavere; hunc nos ipſi vidimus, manibuſque attrectavimus, & ſolidiſſimum experti ſumus; ex eo gypſeæ plures formæ ad illius effigiem conflatæ ſunt, & inſtar monſtri ad varia terrarum orbis loca demiſſæ.

XXIV. Exequiæ magna pompa illi habitæ coram Pontifice, Thomas Sarzanenſis B. Viri corpus Florentiam transfert, & apud Carthuſianos marmoreo loculo condit.

Quod vero ad funera attinet, exactiſſima, & ſplendidiſſima in principe Senenſi Baſilica celebrata ſunt. Interque alia, pleraque hoc illis præcipuum, & ſingulare, ac memoria digniſſimum extitit, quod Pontifex Maximus Eugenius coram ipſe conſiſtere, intereſſeque, atque ornare funus voluit. Factum [d] nunquam ante hac patrum memoria celebratum; Neque enim Pontificius, & curiæ mos habet, ut in Cardinalis funeribus Romanus Pontifex uſpiam interſit; neque patratum antea ulla ex cauſa fuiſſe quiſpiam antiquiſſimorum noverat. Commovere vero Pontificem Eugenium, ut tantum *Nicolao decoris, & ornamenti impenſum vellet, non Sanctitas modo, & immaculata integritas, gloriaque, atque opinio de illo univerſi terrarum orbis, & omnium hominum*: Sed quod ampliſſimis Nicolai de Eccleſia, atque Pontifice meritis devinctum, & obſtrictiſſimum ſeſe illi arbitrabatur; quippe qui ſuarum partium in-

 deſeſſus

(a) Eadem narrant Scriptores coævi, quos ſuperiori nota recenſui.

(b) B. Nicolai viſcera Senis condita fuerunt in Eccleſia Auguſtinenſium, ut diximus in notis ad illius vitam a Veſpaſiano Florentino ſcriptam. Teſtis eſt Sigiſmundus Titius Senenſis in Hiſtoria patria, quæ MS. extat in præſtantiſſima Bibliotheca Chiſiana: *Die nona Maj* (inquit) *Cardinalis S. Crucis in Sena urbe deceſſit: inteſtina humata apud D. Auguſtini ædem juxta gradus majoris aræ, qua olim inferius erat ſub arcu; & ſuperne pileus appenſus: corpus vero ad Fratres Carthuſienſes, cujus ordinis erat, prope Florentiam delatum: alterum quoque galerum in majore Senenſi æde appendi mandavit.*

(c) Eandem Lapidis magnitudinem deſcribit Veſpaſianus.

(d) Id quoque affirmant S. Antoninus, Poggius §.XII., & Auctor Hiſtor. Miſcell. Bonon.

deſeſſus ſemper, ac validiſſimus fautor, & propugnator extiterat. Innumera, quæ inferri detrimenta potuiſſent, averterat, ſuis conſiliis non vulgaria Eugenio emolumenta contulerat, auctoritateque, & præſentia ſua incredibiles illi ſemper favores, & Principum cœterorumque hominum ſtudia compararat. Funeralibus egregie celebratis, Thomas Apoſtolicus Subdiaconus [qui familiæ præſidebat, & apud Nicolaum diutiſſime manſerat, quod illi nemo carior erat] nonnullis ex familia comitibus ſumptis, corpus ad Carthuſiæ locum, qui parum Florentia abeſt, [ut a Nicolao vivente inſtitutum fuiſſe diximus] detulit, & pie religioſiſſimeque ſepulcro condidit, ubi (a) ad hodiernam jacet diem; Anima, ut recte judicandum eſt, in ſuperis glorioſa felicitate beata.

TESTI-

(a) Epitaphia tumulo inciſa recitant Sigonius, & Ughellus. Carminum auctorem fuiſſe Marianum Volaterranum Carthuſienſem affirmat Bartholomæus Senenſis. Ejus corpus an. 1633. die 17. Junii primo recognitum fuit a Petro Nicolino Archiepiſcopo Florentino, ac deinceps digniorem in locum tranſlatum an. 1678. die 30. Septembris, ut patet ex authentico inſtrumento, cujus apographum ex Archiepiſcopali Archivo deſcriptum extat in Bibliotheca domeſtica Sanctiſſimi Domini Noſtri Benedicti XIV. Pont. Max.

Teſtimonia Romanorum Pontificum

de B. Nicolao Albergato Card. S. Crucis.

CLASS. I.
Epiſt. 1.

Epiſtola prima Martini V. Pontificis Maximi ad B. Nicolaum Epiſcopum Bononienſem. Fidelitatis Sacramentum a Magiſtratibus Bononienſibus Romanæ Eccleſiæ nomine recipere jubet.

Martinus &c. Venerabili Fratri Nicolao Epiſcopo Bononienſi &c.

1419. 9. Junii i
Ex Tabulario Vaticano lib. 1. Offic. Mart. V. fol. 127.

NUPER ſiquidem ad ſalutare regimen, rectoratum, gubernationem, & adminiſtrationem, ac pacem, & tranquillitatem prædilectæ, & peculiaris filiæ civitatis noſtræ Bononienſis, ejuſque Terrarum, Caſtrorum, Locorum, Comitatuum, Territoriorum, & Diſtrictuum, nec non civium habitatorum, incolarum, & diſtrictualium eorumdem, ut feliciter gubernentur paternæ conſiderationis intuitum dirigentes, ac conſiderantes, quod propter noſtram interdum abſentiam neceſſariam omnibus providere non poſſumus, ex certis rationabilibus cauſis animum noſtrum moventibus, dilectis filiis Antianis, Conſilio, & Communi civitatis præfatæ regimen, gubernationem, & adminiſtrationem Civitatis, Terrarum, Caſtrorum, & Locorum prædictorum, quamdiu Nos ab ipſa civitate abeſſe contigerit duraturas ſub certis pactis, modis, & conditionibus in aliis noſtris deſuper confectis literis denotatis, gratioſe conceſſimus, ac voluimus inter cœtera, ut Antiani dictæ civitatis, qui pro tempore forent, de omnibus in ipſis literis contentis pro ſtatu, honoreque noſtro, & Romanæ Eccleſiæ effectualiter obſervandis, & etiam adimplendis, ſingulis bimeſtribus in manibus tuis præſtare tenerentur, & deberent [a] fidelitatis debitæ juramentum, prout in ipſis literis latius continetur: *Nos igitur, Venerabilis Frater, quem in magnis expertum, & arduis noſtris, & ipſius Eccleſiæ pertractandis negotiis eximia bonitate, & fidelitate probatum ſingularium virtutum donis illarum largitor Dominus inſignivit, Fraternitati tuæ, ob cujus Vitæ Integritatem, ac præcipuæ devotionis affectum, quem ad Nos, & ad eandem Eccleſiam gerere comprobaris, aliaque merita, & virtutes, de illa ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus*, per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus ab eiſdem Antianis, qui eligentur in poſterum ſingulis bimeſtribus, & ſimiliter a quolibet Poteſtate, aliiſque Officialibus, quovis nomine nuncupentur, qui in civitate præfata aſſumentur, aut deputabuntur pro tempore, & de ſuis officiis fideliter exercendis jurare ſunt ſoliti de conſuetudine, vel de jure, cujuſcumque ſtatus, gradus, præeminentiæ, vel conditionis extiterint, antequam ipſorum officia incipiant exercere, de ipſis ad honorem, & ſtatum noſtrum, ac ipſius Eccleſiæ bene, & fideliter exercendis, noſtro, & Romanæ Eccleſiæ nomine ſolitum recipias juramentum juxta formam, & modum in præfatis noſtris literis ſerioſius annotatam. Datum Florentiæ v. Idus Junii Pontificatus noſtri anno II.

EJUS-

(a) Hujuſce Epiſtolæ fragmentum vulgavit *Ghirardaccius Hiſtor. Bonon. tomo* 11. *pag.* 628. Fidelitatis Sacramentum Magiſtratus, atque Officiales Bononienſes Romanæ Eccleſiæ ſingulis bimeſtribus præſtare tenebantur coram eorum Antiſtite ex peculiari conditione in pacis Inſtrumento appoſita, quæ hoc anno Ferrariæ ſancita fuit Menſe Februario coram Martino PP. v., & B. Nicolao Epiſcopo Bononienſi, ut conſtat ex authenticis ejuſdem pacis tabulis, quas idem edidit *Ghirardaccius pag.* 622.

CLASS. I.
Epiſtola 2.
1422. 8. Februarii.

EIUSDEM EPISTOLA II. AD EUNDEM.

Apoſtolicæ Sedis Nuntium in Regno Franciæ Beatum Nicolaum conſtituit ad pacem inter Reges, ac Principes ſanciendam.

Martinus &c. Venerabili Fratri &c.

Ex Tab. Vat. Reg. 1. Mart. PP. V. fol. 98.

OMnis pax fidelium procuratio noſtra eſt, nobiſque potiſſimum, qui Divina clementia in Apoſtolatus apice conſtituti, licet immeriti, Chriſtiano generi præſidemus, hæc a Domino ſollicitudo commiſſa eſt, ut inter fideles charitatem, & pacem omni ſtudio, & diligentia procuremus. Cum itaque, ſicut noſti, dudum gravi, & atroci diſſenſione Principum Gallicorum peſtiferum bellum ſuſcitatum in Regno Franciæ, & vicinis partibus viguerit, & vigeat de præſenti cum exterminio illarum gentium, & jactura graviſſima totius Reipublicæ Chriſtianæ; Nos cupientes finem tantis malis imponere, & indurata Principum corda placare, & ob hanc piam cauſam tam neceſſariæ, & ſanctæ pacis ad partes illas Nuntium Apoſtolicum deſtinare, qui in conſpectu Principum, & Populorum juſtus & idoneus prædicator, & ſuaſor pacis, & charitatis exiſtat, Te ad hoc ſanctum opus ex omnibus Prælatis elegimus digniſſimum Nuntium tantæ pacis profecturum ad Chariſſimum in Chriſto filium noſtrum [*a*] Henricum Regem Angliæ Illuſtrem, & ad dilectos Filios Nobiles Viros [*b*] Delfinum &c., & Ducem [*c*] Burgundiæ, & inter ipſos pacem, unitatem, & concordiam tractaturum: nam poſt omnipotentis Dei miſericordiam plurimum in tanto negotio de tua ſapientia, & ſingulari virtute confidimus, & ſperamus, quod ultra profundos ſenſus tui naturalis ingenii ſubminiſtrabit Spiritus Sanctus *devotioni, & humilitati tuæ* gratiam, ut verba noſtra ex ore tuo cum fructu optimo exaudiantur. Quare Fraternitatem tuam in Domino hortamur, & affectuoſe rogamus, ut in tanti, & tam communis boni procuratione Nos adjuves, & pium hunc laborem non refugias, ſed pro tot Populorum quiete, & ſalute fidelium prompta, & læta mente ſuſcipias; quod enim facere potes meritum gratius Deo, quod utilius Chriſtianis obſequium, quam ſi tot Populos in ſummis anguſtiis laborantes, & tot animas, quæ in hoc miſerrimo ſtatu rerum verſantur in ſummo periculo perditionis extremæ, Deo adjutore, tuo labore, & ſapientia liberabis? *Cum enim charitas tua ſemper ad juvandos proximos ſit parata, hoc in caſu pro tam publica utilitate debet eſſe ferventior. Itaque, Venerabilis Frater, hoc tibi munus confidenter imponimus, quia cognoſcimus ardorem tuæ charitatis in proximum, & erga nos, & Sedem Apoſtolicam fidelis obedientiæ puritatem.* Cœterum hac de cauſa Te ad nos vocare nolumus, & laborem itineris duplicare; ſed quod informatione tua incluſas præſentibus inſtructiones agendorum mittimus, & literas noſtras cum copiis ipſarum literarum, quas Principibus illis ſcribimus ſuper iſta materia; volentes, quod inſtructionibus ſupraſcriptis dicendo,

Hanc Epiſtolam ex autographo Canonicorum Bononienſium vulgavit Sigonius in vita B. Nicolai *cap. 9. pag. 81.* Sed a noſtra multo diverſam: ſed ea tamen temporis notam deſcripſi, quæ in Regeſto Vaticano deerat. Ejuſdem etiam fragmentum edidit Odoricus Raynaldus in Annalibus Eccleſiaſticis ad A. C. 1421. §. 21.

(*a*) *Henricum Regem Angliæ*, nempe Henricum V., qui obiit A. D. 1422. die Lunæ 31. Auguſti teſte Jo. Juvenali Urſino in Hiſtoria Caroli VI. *pag. 392. edit. Reg.*

(*b*) *Delfinum*, hic eſt Carolus VII., Caroli VI. Francorum Regis filius tunc Franciæ Delphinus; Carolus VI. ejus Pater obiit A. D. 1422. die 20. Octobris teſte eodem Juvenale Urſino *pag. 366.*

(*c*) *Ducem Burgundiæ*, ſcilicet Philippum III. cognomento Bonum, Joannis Intrepidi filium, qui a militibus Caroli prædicti Franciæ Delphini proditorie occiſus fuit apud Monaſteriolum, vulgo *Monſtereau* die 26. Auguſti An. 1419., at idem Urſinus narrat *pag. 370.*

Digitized by Google

do, & agendo, & negotium hoc tractando addas, & minus ſecundum quod circumſpectioni, & prudentiæ tuæ videbitur expedire. Datum Romæ apud Sanctum Petrum vi. Idus Februarii Pontificatus noſtri anno V. CLASS. I. Martini PP. V. Epiſtol. 3.

EJUSDEM EPISTOLA III. AD EUNDEM.

Beatum Nicolaum Gallicæ Legationis onus modeſte recuſantem excitat Martinus Pontifex, jubetque, ut quantocius iter ſuſcipiat. 1422. 14. Martii.

Martinus &c. Venerabili Fratri &c.

SI noſtro, & Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium judicio de Te ipſo anteponis tuum, vide, ne error potius, quam humilitas dici poſſit; Nos enim, & præfati Cardinales, eum de procuranda pace fidelium tractaremus, & multi ſapientia inſignes Prælati, & altioris ſtatus, quam Tu nominarentur, *in te uno quievimus, viſumque nobis omnibus fuit hoc electionis tuæ a Spiritu Sancto conſilium accepiſſe, & ex hoc rei bene gerendæ a Domino ſancto auſpicium datum eſſe*; Propterea noli, Frater, ſicut per tuas literas nuper reſpondiſti, infirmitatem tuam; [a] vel corporis, aut animi imbecillitatem in excuſationem adducere, cum pridem Nos hæc omnia metientes, & gravitatem cauſæ eum *tua humilitate* comparantes, diſcuſſis omnibus, quæ apud Te reiterare non expedit, ita concluſimus, atque firmavimus, & ad multos de Romana Curia literæ diverſorum nuntiarunt, Te ad illud ſanctæ pacis negotium continuo profecturum, quos ſcimus de tua electione gaviſos, & plenos optimæ ſpei jam cupidiſſimis animis tuam præſentiam expectare. Quare ad cœteras rationes, quæ Te debent inflammare, & cum ſancta voluptate conducere ad procurationem tanti boni, non eſt levis a te ratio exiſtimanda, ne videamur, Te non eunte, ſitientes pacem deluſiſſe, & inani gaudio repleviſſe. *Tuum vero animum in rectis operationibus laborantem, & Domini auxilio confidentem*, quæ tantæ rei moles, aut difficultas deterrere poteſt? an neſcis, quia Deus quærentes pacem adjuvat? ſperamus enim, quod hanc pacem, Deo auctore perficies; multa ſunt enim argumenta, quibus in hanc ſpem adducimur, inclinatis jam animis, & Principibus, & Populis fatigatis non ita difficulter, ut forte putas, perſuadebis; & multa ſunt inſuper nuntiata Nobis, propter quæ bene ſperamus. Quare velis, Frater, hoc opus animo magno amplecti, & in gratia Dei ſperare, quæ omnem infirmitatem tuam fortificabit, nec eſt tibi tantum in tuis viribus exiguis diffidendum, quantum in ejus infinita potentia confidendum; quod ſi etiam optata compoſitio non ſuccederet, quam certe ſucceſſuram eſſe confidimus, non propterea operam perdidiſſes, qui tam neceſſariam, & ſalutarem pacem procuraſſes. Non enim ex eventu rerum, ſed hominum voluntate, & conſcientia recte factorum, & Divino judicio, quæcumque facimus, extimanda ſunt. Nullam igitur amplius excuſationem quæras, ſed Omnipotentis Dei gratiam, quam ex hoc ſingulariter promereris, omnibus tuis difficultatibus anteponens, ad iter accingere, & læto animo noſtræ ſatisfacias voluntati, cui nihil gratius facere potes, quam ſi, omiſſa omnium literarum replicatione, Te quam-

Ex Tab. Vat. Regeſt. Mart. PP. V. n. 45. fol. 34. Ep. 89.

(a) Tenuem, imbecillemque B. Nicolai valetudinem abſtinentia aſperrima, jejuniis, ac macerationibus extenuatam graphice ob oculos ponunt Scriptores coævi. Auctor *Hiſtor. Miſcell. Bonon. tom.* 18. *Script. Rer. Ital. pag.* 608. Veſpaſianus Floren. in Vita Beati Nicolai, quæ extat inter Italorum teſtimonia *num.* 1., & Jacobus Zeno *cap.* 12. *pag.* 7. & *cap.* 20. *pag.* 40.

CLASS. I. Martini PP. V. Epiſt. 3.

quamprimum ſenſerimus profecturum [a] in Gallia, de Bononia receſſiſſe; quod ut facias Fraternitati tuæ in virtute ſanctæ obedientiæ per præſentes præcipimus, & mandamus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ii. Idus Martii Pontificatus noſtri anno v.

EJUSDEM EPISTOLA IV. AD HENRICUM V. ANGLIÆ REGEM.

Epiſt. 4.

Henricum hortatur Pontifex ad pacem cum Gallis componendam. B. Nicolaum eximiis ornat encomiis, quem ad ſedandas hujuſmodi diſcordias Apoſtolicæ Sedis Nuntium prædicto Regi, cæteriſque Galliarum Principibus mittere ſignificat.

Martinus &c. Cariſſimo in Chriſto filio Henrico Regi Angliæ Illuſtri &c.

1422. 14. Martii. Ex Annal. Eccl. Oderic. Rainald. an. 1421. §. 20.

TAnta eſt apud Nos opinio pietatis, & humanitatis tuæ, quod omnino confidimus, vocem noſtram, immo vocem Omnipotentis Dei per Nos Vicarium ſuum in terris, licet immeritum, Te vocantes ad pacem, benigne, & devote ſuſcepturum; & quod etiam omni cupiditate, & ambitione ſecluſa, quam certe in tuo regali animo regnare non credimus, in hac tanta re, a qua ſtatus univerſæ Chriſtianitatis dependet, noſtris, & Apoſtolicæ Sedis hortationibus, & conſiliis acquieſcas, & publicam tot fidelium ſalutem tuis propriis commodis antepones. Non eſt opus, Fili cariſſime, ut commemoremus ea, quæ notiſſima tibi ſunt, & in oculis tuis verſantur, vaſtationes [b] Urbium, & Provinciarum, afflictiones, & calamitates innumeræ populorum, quæ propter contentiones, & diſſidia Principum Gallicorum per hos annos proximos inciderunt. Major certe eſt hæc clades, graviorque jactura non ſolum illarum gentium, quæ ſunt propinquæ, vel immixtæ periculis, ſed totius Reipublicæ Chriſtianæ, quam cujuſquam poſſit ſermonibus explicari; quæ mala, quæ diſcrimina, quos labores, cum jam dudum ex Apoſtolatus apice lacrimantes aſpiciamus, & pro pace fidelium, Deum continuo ſuſpirantes oremus, & omnes noſtras curas, & cogitationes ad hoc potiſſimum intentas habeamus, ut inſpirante Domino aperiamus aliquam ſalutarem viam compoſitionis, & pacis, ad Te imprimis, quem propter amplitudinem excellentiamque regalem, & vim atque potentiam militarem omnia magna poſſe, propter clementiam, & benignitatem naturæ tuæ omnia bona velle non dubitamus, recurrere viſum eſt: & ſperamus in eo, qui inſpirat omnia ſana, & ſancta conſilia, quod nulla belli felicitas te faciet a ſalute Chriſtianorum, & pacis conſiliis abhorrere. Conſidera præterea, Fili cariſſime, nullam tantam eſſe poſſe rerum humanarum felicitatem, præſertim in bello, in quo omnia varia, & dubia ſunt, quæ non periculis, & caſibus innumeris ſint ſubjecta; itaut plerumque, qui manutenere victoriam videantur, aliqua ſubita, & improviſa neceſſitate ſuperentur: & hæc tibi jam cognita, & explorata eſſe confidimus, qui verſaris in bellis, & nunc læta, nunc triſtia, æquo & forti animo pertuliſti: tantaque eſt dubietas, & vertigo caſuum bellicorum, ut ſi nulla res ſanctior

(a) Pontificis imperio confeſtim paruit B. Nicolaus; nam teſte Matthæo de Griffonibus in Memor. Hiſt., quod extat *tom.* 18. *Script. Rer. Ital. p.* 239. ad Ao: 1422. 25. Aprilis *D: Nicolaus Epiſcopus ivit pro Ambaxiatore Domini Papæ ad Regem Franciæ, & Regem Angliæ.*

(b) Infelicem Galliarum Statum, quem hac epiſtola deplorat Sum. Pontifex, graphice deſcribunt oculatiſſimi illorum temporum teſtes Jo. Juvenalis Urſinus *pag.* 379., *& ſeqq.* Nicolaus de Clemangis in Oratione ad Principes Galliarum, quæ extat inter ejus Opera *pag.* 169. Enguerannus de Monſtrelet *tom.* 1. *pag.* 317. Alanus Auriga in Dialogo ſuper deploratione Gallicæ calamitatis *pag.* 455., & demum Jo: Germani Epiſcopus Cabillonenſis in vita Philippi II. Ducis Burgundiæ, quam edidit Jo: Petrus de Ludevvig. in Reliquiis Ms. *tom.* 11. *pag.* 40., *& ſeqq.*

Digitized by Google

ſtior animas hominum inclinare ad pacem, tamen eſſet certa pacis ſecuritas CLASS. I.
cuilibet felicitati, & ſperatæ victoriæ anteponenda. Sed quoniam apud animi tui magnitudinem plus valere publicæ utilitatis, quam proprii laboris, aut periculi rationem putamus, velis, Fili cariſſime, cogitare, & ante oculos ponere præſentem totius Chriſtianitatis ſtatum, & pro tua pietate, & ſapientia quantum potes providere, ne in graviorem miſeriam prolabatur: nam apud Septentrionem, ut vides, peſtifera, & horribili hæreſi ſuſcitata; & ad eam extirpandam tota Alemania laborante, ſi Regna illa, & Nationes apud Occidentem diuturno bello inter ſe uſque ad extremam perniciem vexabuntur, neceſſe eſt, univerſam Rempublicam in maximis periculis, & miſerabili calamitate verſari. Quare per miſericordiam Jeſu Chriſti rogamus, & obſecramus Serenitatem tuam, ut habita rationе potius humanitatis, quæ poteſt in pace ſervari, quam felicitatis, quæ in bello cruento non poteſt eſſe perpetua, habitaque conſideratione tot populorum, qui ad extremam miſeriam deducuntur, & penſato communi Chriſtianorum ſtatu, læto corde, & prompto animo hortationes noſtras, & verba noſtra recipias, *ac Venerabilem Fratrem Nicolaum Epiſcopum Bononienſem, virum religionis obſervantia*, Integritate, & Sanctitate Vitæ *dudum Domino ſervientem digniſſimum Nuntium tantæ pacis exaudias; quem virum ex multis Prælatis elegimus propter ſuam inſignem ſapientiam, & munditiam ſingularem ad hoc pium, & ſanctum opus idoneum*; [a] *& ſperamus, quod Spiritus Sanctus ex hujus humilis, & devoti hominis ore in cor tuum, & aliorum, quorum conſenſus eſt neceſſarius, deſiderium, & amorem pacis infundet*. Datum Romæ apud S. Petrum &c.

Martini PP. V. Epiſtol. 4.

EJUSDEM EPIST. V. AD CAROLUM DELPHINUM VIENNEN.

Delphinum enixe monet Pontifex, ut depoſitis civilibus odiis, ac diuturnis inimicitiis pacem Gallis reddat. Egregias Beati Nicolai virtutes laudat, quem pacis firmandæ ſtudio ad ipſum miſiſſe dicit. Epiſt. 5.

Martinus &c. Dilecto Filio Carolo Delphino Vienneuſi &c.

JAm dudum de ſummo Apoſtolatus apice lacrimantes aſpicimus laborea tuos, populorumque afflictiones, & paterni Regni calamitatem, Tibique, & cœteris fidelibus, qui laborant, & in tanta bellorum confuſione verſantur, Fili dilecte, pro noſtra erga te, & tuos paterna charitate compatimur, & de capitis tui periculo in tanta rerum vertigine formidamus; ſed cum ſola pax poſſit te totum præſtare, & conſervare ſtatum tuum, & gentes, atque provincias, quæ tibi obediunt, atque ſavent, a continuis cladibus, & periculis liberare, pro hac pace Deum continue ſuſpirantes oramus, ut nobis aperiat aliquam viam ſalutarem hujuſmodi deſideratæ compoſitionis, & pacis, per quam omni depoſita memoria injuriarum, cum ſanguine tuo primum reducaris in gratiam, & mutuam charitatem; deinde eum cariſſimo in Chriſto Filio noſtro Henrico Rege Angliæ Illuſtri pacifice, & quiete vivas. Hoc unum certe inter omnia noſtra deſideria primum eſt, quia ſic expedire cognovimus

1421. 14. Martii. Ex Tab. Vat. Reg. Mart. PP. V. n. 45. fol. 49. Epiſt. 124.

(a) Qua vero ſanctitatis opinione B. Nicolaus hac Legatione ad Henricum Regem functus fuerit teſtis eſt Poggius in oratione funebri de B. Nicolao §. v. *Senſi ego*(inquit)*qui in Anglia tunc morabar, quanti a Rege fieret, quanti virtus ejus, & ſapientia æſtimaretur ab omnibus, quantaque cum omnium commendatione munus ſibi injunctum obiiſſet. Prædicabatur ab his, qui a Rege veniebant, continentia hujus, innocentia, integritas, religio: & hunc unum ad ſe miſſum ajebant ſine ambitione, ſine cupiditate, in quo vera ſanctitatis ſpecimen eluceret.*

CLASS. I. Martini PP. V. Epiſtol. 5.

non ſolum tibi, & adverſariis tuis, & veſtris populis, qui vos ſequuntur, ſed etiam univerſæ Reipublicæ Chriſtianæ; nam apud Septentrionem, ut vides, peſtiſera atque horribili [a] hæreſi ſuſcitata, & ad eam extirpandam tota Alemania laborante, ſi Regna illa, & nationes apud Occidentem inter ſe diuturno bello uſque ad extremum excidium vexabuntur, neceſſe eſt, univerſam Chriſtianitatem in maximis periculis, & miſerabili calamitate verſari: propterea, Fili dilecte, & tui, & tuorum cauſa, & etiam conſideratione publicæ utilitatis animum tuum fortaſſe exulceratum offenſionibus, & injuriis laceſſitum mitigare, & per miſericordiam Jeſu Chriſti incliuare velis ad pacem Deo gratiſſimam, & neceſſariam tibi, & tuis, atque utilem omnibus Chriſtianis, pro qua tractanda, & Deo auctore perficienda ad præſatum Regem, & tuam generoſam Excellentiam, & ad dilectum Filium nobilem Virum Ducem Burgundiæ deſtinavimus venerabilem fratrem *Nicolaum Epiſcopum Bononienſem virum religionis obſervantia*, Integritate, & Sanctitate Vitæ *dudum Domino ſervientem, quem unum elegimus ex multis Prælatis ſapientia inſignem, & munditia ſingularem ad hoc pium, & ſanctum opus, & idoneum, & digniſſimum Nuncium tantæ pacis;* nam ſperamus in Domino, qui ſolum inſpirat ſancta conſilia, *qui ex hujus* Humilis & Devoti Hominis *ore Spiritus Sanctus in cor tuum, & aliorum, quorum conſenſus eſt neceſſarius, deſiderium, & amorem pacis infundet*. Datum Romæ apud S. Petrum &c.

EJUSDEM EPIST. VI. AD PHILIPPUM DUCEM BURGUNDIÆ.

Epiſt. 6.

Hortatur Ducem Burgundiæ ad amplectenda pacis conſilia, eique B. Nicolaum Apoſtolicæ Sedis Nuncium vehementer commendat, cujus virtutes ſummopere extollit.

Martinus &c. Dilecto Filio Nobili Viro Philippo Duci Burgundiæ &c.

1418. 24. Novemb. Ex Tab. Vat. Reg. Mart. PP. V. n. 45. fol. 37. Ep. 98.

QUamprimum fuimus divina favente clementia ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti, nihil magis curæ fuit Nobis, quam pacem regnorum Franciæ, et Angliæ procurare, et hac pro cauſa tranſmiſimus ad eas partes venerabilem fratrem Jordanum [b] Epiſcopum Albanenſem, et dilectum filium Guillelmum tit. S Marci Presbyterum S. R. E. Cardinales Apoſtolicæ Sedis Legatos, qui animos Principum inclinatos in bellum mitigare juxta noſtrum deſiderium nequiverunt; ſed non propterea minus ardens, atque ſollicitus in hoc propoſito animus noſter eſt factus; immo tanto magis, ac magis in deſiderio hujuſmodi pacis quotidie accenſus fuit, quanto in dies majora belli detrimenta, ſtrages Urbium, et deſolationes Provinciarum, cædes hominum, & etiam tui ſtatus, & capitis periculum nuntiabantur; quæ cupientes avertere, & Te incolume illud catholicum Regnum Franciæ a tantis cladibus liberare, *poſtea Venerabilem Fratrem Noſtrum Nicolaum Epiſcopum Bononienſem, Virum Devotum, & in fervore ſpiritus Domino ſervientem ad te miſi-*

Hanc Epiſtolam fere integram vulgavit Raynaldus ad A. C. 1421. §. 21.

(a) *Nam apud Septentrionem, ut vides, peſtifera, atque horribili hereſi ſuſcitata* ſcilicet Taboritarum, atque Huſſitarum, quæ jam e Bohemia eruperat, ac Germaniam, ac Poloniam longe lateque pervaſerat.

(b) *Jordanum Epiſcopum Albanenſem, & Guillelmum tit. S. Marci &c.* nempe Jordanum Urſinum, & Guillelmum Philaſterii Cenomanenſem, quos Martinus v. Pont. Max. in Galliam miſit An: 1418., dum ipſe Conſtantiæ adhuc moraretur. De Jordano vide Ciacconium. Guillelmum vero laudant Andreas Victorellus in additionibus ad Ciacconium, & Petrus Frizonius in Gallia Purpurata *pag.* 466. Legationem hujuſmodi a prædictis Cardinalibus peractam memorant Juvenalis Urſinus in Vita Caroli vi. *p.* 347. Enguerannus Monſtreletus *to.* 1. *cap.* 187. Odoricus Raynaldus ad A. C. 1418. §. 25., *& ſeqq.*

miſimus, *& ad alios Principes*, a quorum voluntatibus pax dependet; *& quamvis præfatum Epiſcopum idoneum*, *& utilem in hac ſancta procuratione Nuncium judicemus*; tamen pro noſtro deſiderio ſingulari non videmur nobis metipſis ſatisfacere, niſi & venerabilem fratrem noſtrum Ludovicum Epiſcopum Portuenſem S.R.E. Cardinalem cum plenæ Legationis officio ad hoc pacis negotium deputamus; magnam, ut ſperamus, in præfato Regno auctoritatem, & gratiam merito dignitatis, & ſanguinis habituum, & gratum mediatorem Excellentiæ tuæ futurum. Te vero, Fili dilecte, rogamus, & obſecramus per miſericordiam Salvatoris noſtri, ut animum tuum inclines ad pacem: nihil Tibi, & tuis melius dari poteſt; nam ſolo pacis beneficio parari poteſt tranquilla ſecuritas ſtatus tui, & Tu cum tuis fidelibus a tantis vexationibus reſpirare. Velis igitur, & tui particularis, & publici boni cauſa, iram etiam juſtam deponere, & Te paratum ad donandam veniam exhibere, & quod ſacere debent viri Deo devoti, & illuſtres in ſæculo, injuriarum omnium oblivisci. Datum Romæ apud S. Marcum VII. Kal. Decembris Pontificatus noſtri anno VI.

CLASS. I. Martini PP. V. Epiſtol. 6.

EJUSDEM EPISTOLA VII. AD LUDOVICUM EPISCOPUM PORTUENSEM S. R. E. CARDINALEM.

Epiſt. 7.

Ludovicus Epiſcopus Portuenſis Galliæ Legatus renunciatur ad pacem inter Reges, ac Principes ſanciendam. Monetur, ut conſilio, atque opera B. Nicolai in hujuſmodi negotio utatur omnino, cujus egregias animi dotes recenſet Pontifex.

Martinus &c. Venerabili Fratri Ludovico [a] *Epiſcopo Portuenſi S.R.E. Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato &c.*

1422. 1. Decembr. *Ex Tab. Vat. Reg. Mart. PP. V. n. 45. fol. 31. Epiſt. 99.*

CUM fuerimus ſemper, & ſimus ad omnem pacem fidelium procurandam ſincera voluntate diſpoſiti, præcipue regni Franciæ Nos cura ſollicitat; & ut illud aliquando videremus in ſe ipſo, & cum regno Angliæ, cum bono utriuſque Regni ſtatu compoſitum, maxime optavimus. Dudum itaque ad hoc ipſum opus intenti, in ipſo noſtræ ad apicem Apoſtolatus Aſſumptionis initio venerabilem fratrem Jordanum Epiſcopum Albanenſem, et dilectum filium noſtrum Guilleimum tit. S. Marci Presbyteros S. R. E. Cardinales de Latere noſtro tranſmiſimus, et nonnullos alios Prælatos, et honeſtos viros, per quorum diligentem operam furor incipiens reſtingui non potuit, et contundi, nec Principum caleſcentes animi mitigari; Poſtea vero noſtro de hac deſiderio non ceſſante, tranſmiſimus illuc venerabilem fratrem noſtrum *Nicolaum Epiſcopum Bononienſem*, *quem propter integerrimam vitam ejus*, *& obſervantiam Religionis in lege Domini*, exiſtimavimus gratum Deo Nuntium, et ad hunc pium opus idoneum. Nec propterea deſtitimus per Nuntios, et literas incitare alios quoſcumque credidimus ad hanc concordiam afferre aliquid operis poſſe, et præſertim dilectum filium nobilem virum Amadeum Sabaudiæ

 Du-

(a) *Ludovico Epiſcopo Portuenſi*. Hic eſt Ludovicus Cardinalis Dux Barri de Regum, & Barri Ducum proſapia ortus. Patrem habuit Robertum primum Barri Ducem, Matrem vero Mariam Joannis Galliarum Regis filiam. Fuit primo Epiſcopus Virdunenſis, poſtmodum Cabillonenſis, & demum a Benedicto XIII. pſeudo Pontifice Cardinalitia purpura donatus. Ejus vitam, & res geſtas narrant Sammarthani Fratres in Gallia Chriſtiana, in Epiſcopis Virdunenſibus, & in Genealogia Regiæ Domus Franciæ *lib. 8. pag. 176*. Andreas Du-Cheſne in Hiſtoria Genealogica Ducum Barri *pag. 58*. Auguſtinus Calmet in Hiſtoria Lotaringiæ *tom. 11. col. 756*. Vide etiam Odoricum Raynaldum in Annalibus Eccleſiaſticis ad An. 1422. §. 31., ubi hanc eamdem Legationem a Martino Quinto ipſi commiſſam memorat.

Digitized by Google

CLASS. I. Martini PP. V. Epiſtol. 7.

Ducem, ſperantes, interpoſitionem ſuam in hac compoſitione multum poſſe proficere. Sed cum hoc, et plura fecerimus pro hac pace, quæ narrare non expedit, cor noſtrum pro ardenti deſiderio non quieſcit, niſi eam perfectam, et abſolutam videamus; ad quam rem perſonam tuam multis rationibus opportunam eſſe putamus, et propter auctoritatem, et gratiam, quam habes apud omnes merito dignitatis, et ſanguinis, et propter illarum rerum cognitionem, et ſapientiam tuam; quæ res cum tua ſincera, et ad bonum publicum inclinata voluntate conjunctæ, Nobis ſpem de optimo effectu certiſſimam pollicentur. Videbimus etiam libenter rem tantam per manus tuas concludi, qui es honorabile Eccleſiæ membrum, et hoc arbitramur plurimum ad honorem noſtrum, ac tuum, et ipſius Eccleſiæ pertinere. His igitur conſiderationibus moti, Te Legatum de latere ad iſta feliciter, Deo propitio, exequenda, et ſtatum Regni Franciæ componendum in pace creavimus, ſicut per noſtras literas Legationis poteris intueri. Et ſic circumſpectioni tuæ, de qua ſumme confidimus, præſentium tenore committimus, & mandamus, quatenus Te conferas ad ea loca, quæ hujuſmodi tractatui magis opportuna cognoveris, & cum quibuſcumque Principibus, Dominis, Magnatibus, Communitatibus, & Univerſitatibus expediens eſſe putaveris, pacem hanc, & concordiam procurando, dicas, & facias noſtro nomine quidquid fuerit viſum prudentiæ tuæ, quam ſine alia directione noſtra ad hoc negotium inſtructiſſimam judicamus; & placet etiam Nobis, quod præfatus Epiſcopus non diſcedat, ſed eumdem advoces, & conſiliis tuis admittas, ut circa aliquod miniſterium exercere eum poſſis; *Nam parebit ipſe libenter præceptis tuis, & humilitate, ac bonitate ſua*, & his noſtris admonitionibus; Tu autem *in eo Viro reperies, præter contemplationes ejus erectas in Deum, in humanis etiam rebus prudentiam, atque fidem, & in practica tanti boni ſtudium indefeſſum*: Speramus enim in Domino, qui inſpirat ſancta conſilia, quod Principes, & ſequaces eorum, a quorum voluntate pax iſta dependet, tuis admonitionibus flectentur, & Spiritu Sancto dirigente prudentiam tuam, conſiliis tuis nullatenus repugnabunt, cum ſint etiam bello diuturno, et cladibus innumeris fatigati. Propterea, Venerabilis Frater, in hac tanta rerum opportunitate exhibe alacri animo te paratum, et ſuſcipias cauſam hanc ſanctam tua virtute, et ſapientia dirigendam, in qua ſimul, et Dei gratiam, & hominum benevolentiam promereberis, ut Gentes, Civitates, atque Provincias ab extrema pernicie liberando, et honorem noſtrum, et Eccleſiæ, quem ſcimus tibi eſſe cariſſimum, in conſpectu Principum, et Populorum amplificando, valeas adjuvare. Datum Romæ apud S. Marcum Kalendis Decembris Pontificatus noſtri anno VI.

Epiſt. 8.

EJUSDEM EPISTOLA VIII. AD B. NICOLAUM.

Urbanum Cartuſienſem B. Nicolai Nuncium audiſſe ſignificat. Jubet, ut toto animo, ſtudioque omni in abſolvendum pacis negotium incumbat.

1422. 29. Decembr. Ex Tab. Vat. lib. 11. Brevium. Ep. 122. fol. 112.

Martinus &c. Venerabili Fratri Nicolao &c.

Audivimus, et intelleximus diligenter dilectum filium Urbanum de Ordine Cartuſienſi ſuper his, quæ ex mente tua nobis expoſuit, ſed quanto magis conſideramus publicum bonum pacis, et quam acceptum obſequium Deo

Deo præſtetur in ejus procuratiooe per Te præſertim, [a] *cujus operationes indifferenter omnibus gratæ ſunt*, tanto reddimur io boc propoſito firmiores, ut nullo modo diſcedas, ſed tractatum pacis inceptom, Deo propitio, proſequaris. Propterea fraternitatem tuam hortamur, ac etiam ex corde requirimns, ut pro tanta, et tam publica utilitate, et pro noſtro, et Eccleſiæ honore ſtudeas perficere quod cæpiſti, et pacem omnino procores ſecundum quod Tibi tua diſcretio, et cooſcientia ſuadebit. Datum Romæ apud S. Petrum die XXIX. Decembris Pootificatus noſtri anoo VI. Martini PP. V. Epiſtola 8.

EJUSDEM EPISTOLA IX. AD EUMDEM. Epiſt. 9.

Pacis negocium B. Nicolao iterum commendat Pontifex, ac Urbanum Cartuſienſem ad ipſum remittere nunciat. 1423. 18. Januarii.

Martinus &c. Venerabili Fratri Nicolao &c.

PRopter ſummum noſtrum deſiderium illius pacis dudum magno ſtudio procuratæ, ſicut alias fraternitati tuæ ſcripſimus, placet Nobis, & omnino volumus, ut adhuc ibi reſideas, & proſequaris incepta, vel per Te ipſum, vel ſimul cum venerabile fratre noſtro Ludovico Epiſcopo Portuenſi S. R. E. Cardinale per Nos ad hoc pium opus pacis procurandæ cnm plenæ legationis officio deputato, prout ex pluribus noſtris literis cognoviſſe debuiſti; *Nobis enim videtur, quod tua integritas, quæ omnibus grata eſt plurimum profutura ſit* in iſto negotio, & propterea oon graveris perſeverare uſqoe ad concluſionem, quam ſperamus eſſe propinquam. Cœterum pro tua cooſolatione remittimns ad Te dilectum filiom Urbanum de Ordioe Cartuſieoſi, qui Te etiam de hac noſtra intentione plenius informabit. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annnlo Piſcatoris die XVIII. Januarii Pontificatus ooſtri anno VI. Ex Tab. Vat. lib. 2. Brevium num. 103. fol. 97.

EJUSDEM EPIST. X. AD JOANNEM BETHFORDIÆ DUCEM. Epiſt. 10.

Joanni Bethfordiæ Duci B. Nicolaum commendat, eique in Pacis negotio ut faveat, hortatur. 1423. 24. Januarii.

Martinus &c. Dilecto filio nobili Viro Joanni Duci Bethfordiæ &c.

DUM celebris, & præclaræ memoriæ Henricns Rex Angliæ frater tuus ageret io bumanis, ad eum, & ad alios Principes, quorum conſeoſus eſt neceſſarius pro tractaoda pace, tranſmiſimns *venerabilem Fratrem Nicolaum Epiſcopum Bononienſem virum Deo devotum, & dignum Nuntium tantæ pacis*, qui ex commiſſione noſtra eamdem adhoc materiam proſequarur. Propterea nobilitatem tuam affectuoſe requirimus, & rogamos, ut ad tantum bonum Deo auctore ſeliciter concludendum, & ſibi præbeas propitium, & benigoum: Nam nulla Ex Tab. Vat. Reg. Mart. PP. V. n. 45. fol. 65. Ep. 251.

(a) *Cujus oberationes indifferenter omnibus grata ſunt*. Egregio huic Summi Pontificis teſtimonio mirifice conſonant ea, quæ in hanc rem oarrat Poggius in Oratione funebri de Beato Nicolao §. v. dum inquit: *In Gallias igitur profectus eſt, & cum utroque Rege ſapius collocutus, ad pacemque adhortatus, eos in admirationem ſui attraxit. Nulla munera, nulla dona accepit, ſed ſolitam ſuam continentiam, modeſtiamque ſervavit. Et eum ſe cum utrique Regi, tum etiam omnibus, maxime vite contınentia, gravitate, ac prudentia probaſſet; tamen in tanta ſententiarum diverſitate, difficile fuit concordiam ſtatuere; Id tamen egit, ut ob ſuas virtutes tam Gallis, quam Anglis relinqueret deſiderium ſui, & a ſingulis vir rectiſſimus, atque optimus putaretur*. Eadem prorſus affirmat Veſpaſianus Flor. in Vita B. Viri, quam ſuperius laudavi.

Scribit Martinus Joanni Duci Bethſordiæ Henrici V. fratri, quia ipſi, ac Philippo Duci Burgundiæ Rex adhuc vivens Regni, ac Heorici VI. filii ſui adhuc pueri tutelam commiſerat, ut narrat Thomas Vvalſinghamenſis Monachus S. Albani in Chronica Regum Angiorum, quæ extat in Anglicis, Hibernicis &c. Guillielmi Camdemi pag. 406.

Digitized by Google

CLASS. I. nulla res eſt, in qua magis poſſis Dei gratiam, & hominum benevolentiam

Martini PP. V. Epiſtola 10. promovere. Datum Romæ apud S. Petrum VIII. Kal. Februarii anno VI.

EJUSDEM EPIST. XI. AD CAROLUM REGEM FRANCORUM.

Epiſt. 11. *Carolum Regem orat, ut rebus in Gallia fere compoſitis, & Ludovico Epiſcopo Portuenſi commiſſis, B. Nicolaum Bononiam reverti ſinat.*

1423. 20. Februarii. *Martinus &c. Cariſſimo in Chriſto Filio Carolo Francorum Regi Illuſtri &c.*

Ex Tab. Vat. lib. 2. Brevium fol. 104. num. 110. PAcem, & quietem tuam, & Regni tui ſemper optavimus, & omni ſtudio, & charitate quæſivimus, & ſpecialiter hac pro cauſa deſtinavimus ad eas partes *venerabilem fratrem Nicolaum* [a] *Epiſcopum Bononienſem ſperantes, ejus Immaculatam Vitam, prudentiam, & integritatem* plurimum in eo pacis tractandæ negotio profuturam, nec dubitamus, eundem pro tanto, & tam publico bono, ſincero, & libenti animo laboraſſe; quem licet Serenitas tua libenter audiret, & ob noſtram, & Apoſtolicæ Sedis reverentiam, ac etiam ob ſua merita honoraret, & in omnibus benignitate regia pertractaret, ſicut per literas ejus accepimus; tamen Nobis, illius pacis deſiderio noſtrum animum ſtimulante, viſum fuit ad tractatum tantæ rei eminentiorem perſonam cum plenæ legationis officio deputare, videlicet Venerabilem Fratrem Noſtrum Ludovicum Epiſcopum Portuenſem S. R. E. Cardinalem, tunc putantes, ſicut etiam nunc putamus, eum parti utrique gratum eſſe futurum; nec propterea volebamus præfatum Bononienſem Epiſcopum revocare, quamvis forſitan, Cardinale ex commiſſione noſtra negotium hoc tractante, ipſius Epiſcopi præſentia non multum neceſſaria videretur. Nunc vero pro nonnullis novis, & arduis neceſſitatibus noſtris cupimus, & eſt nobis expediens, ut Epiſcopus antedictus ad Civitatem noſtram Bononienſem revertatur. Quare Excellentiam tuam rogamus, ut, ſi aſſiſtentia ſua non eſt admodum neceſſaria, ſi receſſus ejus non affert impedimentum, aut turbationem aliquam rebus cœptis, ſicut credimus non afferre; præſertim, ſicut intelleximus, rebus inclinatis ad pacem, & Cardinale ad hoc negotium deputato, benignam licentiam ei concedas, ut poſſit cum bona tui gratia ad Nos reverti; Nos enim eidem in hanc ſententiam ſcribimus, ut in Italiam revertatur; ita tamen, ut, ſi ejus præſentiam neceſſariam eſſe cognoverit tam ſalutaris pacis perficiendæ cauſa, tantum bonum, & omnem voluntatem tuam omnibus noſtris, & Eccleſiæ neceſſitatibus anteponat. Datum Romæ apud S. Petrum XIV. Kalendas Martii Pontificatus noſtri anno VI.

EJUS-

(a) Beatus Nicolaus Bononiam reverſus eſt die 9. Menſis Auguſti hujus anni teſte Mathæo de Griffonibus in Memoriali Hiſtorico *fol.* 229., & Cherubino Ghirardaccio *Hiſt. tom.* 2. *p.* 641. Bononia hoc anno peſtilenti morbo laborabat; quocirca ipſum ex Galliis a Martino revocatum ſcribit Jo: Ant. Victorius in Vita MS. B. Nicolai *fol.* 80. Ego vero opinor, Martinum Pontificem illum Bononiam reverti juſſiſſe ad reprimendos ſeditioſos quorundam Civium motus, qui paulo poſt eo prorupere, ut neceſſe fuerit eos aperto bello compeſcere. Rem hanc diligentiſſime narrat Ghirardaccius *tom.* 2. *pag.* 641.

Digitized by Google

EJUSDEM EPISTOLA XII. AD BEATUM NICOLAUM.

CLASS. I. Martini PP. V. Epiſtola 12.

Beato Nicolao gratulatur Pontifex, quod præcipuo illius ſtudio, ac ſapientia pax inter Ducem Mediolani, Venetos, ac Florentinos ſancita fuerit.

Martinus &c. Dilecto filio Nicolao &c.

1428. 27. Aprilis. Ex Tab. Vat. lib. Brevium tom. 9. fol. 49.

Recepimus tuas literas, quibus ſignificas Nobis, pacem concluſam eſſe inter dilectos filios Nobilem Virum Ducem Mediolani, ac Venetos, & Florentinos, ex quo immenſam in Domino lætitiam ſuſcepimus, benedicimus Deum, & ei gratias agimus pro hoc tanto bono, tamque optato a Nobis; *tuum autem plurimum commendamus ſtudium, & prudentiam tuam*, cujus maxime cura, & opera hæc pax facta eſt; ita enim ferunt omnes [a] tua ſollicitudine, & induſtria pacem ſecutam eſſe. Quare & Deus ſumme laudandus eſt hujus boni largitor, & tibi gratiæ agendæ. Verum circa hoc nil amplius ſcribimus, ad præſens expectantes a te literas, quibus explicentur peculiarius Nobis conditiones pacis [b]. Datum Romæ XXVII. Aprilis Pontificatus noſtri anno XI.

EPISTOLA PRIMA EUGENII IV. PONTIFICIS MAXIMI AD B. NICOLAUM CARDINALEM S. CRUCIS.

EUGENII PP. IV. Epiſtola I.

B. Nicolaus pacis cauſa ampliſſima Legatione in Gallias legatur.

Eugenius &c. Dilecto filio Nicolao Tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem Presbytero Cardinali ad pacificandum Regnum Franciæ Apoſtolicæ Sedis Nuntio cum poteſtate Legati &c.

1431. 29. Aprilis. Ex Tab. Vat. Reg. Eugen. IV. fol. 29.

Cum primum fuimus Divina favente Clementia ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti, conſiderantes, quod licet immeriti gerebamus, ut geri mus æterni, & pacifici Regis vices in terris, & quod illi regum Regi pax fidelium acceptabile ſacrificium eſt, quam ipſe pro ſpeciali dono ſuæ hereditatis tranſiturus ad Patrem reliquit Apoſtolis; & videntes, quod propter peſtiferam, & cruentam diſſenſionem dudum exortam in regno Franciæ innumeræ civitates, & provinciæ affliguntur populorum cladibus, vaſtitate, & depopulatione Terrarum, & innumeris aliis detrimentis, qualia fiunt in bellis, maxime inter Potentes, & graviora malis præſentibus pericula belli diuturnitate ſecutura formidantes, quæ ulterius procedente diſcordia neceſſe eſt ſequi, & Angliam exhauriri viris, & opibus, & Franciæ regnum devenire ad extremam calamitatem. Et cum hæc duo regna ſint firmiſſima, & fortiſſima præſidia Reipublicæ Chriſtianæ; his regnis laborantibus, conſequens eſt, univerſam Chriſtianitatem opportuna ſubventione carentem, cum ſummo periculo etiam fidei catholicæ laborare, præcipue a Septentrione invaleſcentibus Bohemis Hæreticis, & ab aliis plagis mundi infidelibus inſurgentibus contra Chriſtianos; ad pacificandum præfatum regnum Franciæ convertimus omnes noſtros ſenſus, & ſpiritus. Nos igitur, & alios effectus peſtiferos quos guerrarum, & hujuſmodi præcipue furor producit, & fovet, in noſtræ conſiderationis aciem extollentes, ac plenis, & paternis deſiderantes affecti bus,

(a) Hujuſmodi pacem præcipuo B. Nicolai ſtudio, & auctoritate inter Italicos Principes firmatam fuiſſe narrant univerſi illorum temporum Hiſtorici, quorum teſtimonia habebis inter Italicos Scriptores *claſſ.* 3.

(b) Pacis capitula recenſent Blondus *Decad.* 3. *lib.* 3. *pag.* 445., Bernardinus Corius *Hiſt. Patria part.* 2., & Marinus Sanutus in Vitis Ducum Venetorum a clariſs. Muratorio editis *tom.* 22. *Script. Rer. Ital. col.* 999.

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſt. 1.

bus, ut ſcandalorum, & guerrarum materia, quæ dudum peſtifere viguit, & verſatur inter cariſſimos in Chriſto filios noſtros Carolum Franciæ, et Henricum Angliæ Reges illuſtres, et dilectos filios nobiles viros Duces, Comites, Barones, Milites, ac Univerſitates, et Communitates, et alios quoſcumque præfatis Regibus adhærentes, ac complices, et ſequaces eorum, pacis Auctore cælitus inſpirante, in bonum ſalutaris concordiæ, et unitatis pacifice commutetur, et de tuæ circumſpectionis induſtria, *quam potentem opere pariter, & ſermone in magnis expertam, & arduis, eximia probitate, fidelitate, magnitudine conſilii, morum elegantia, & aliis grandium virtutum titulis, earum Largitor Dominus multifarie inſignivit, in cujus affectibus geritur*, prout indubitanter tenemus, fluctuantes turbines, ac diſſidentia quæque in pacis pulcritudinem commutare; ſumentes in Altiſſimo fiduciam ſpecialem, quod illa, quæ eidem circumſpectioni tuæ, cujus præſentia nobis ſumme perutili pro tam celebris boni conſecutione votiva in præſentiarum carere compellimur, duxerimus committenda, cura exactiſſima, atque pervigili curabis adimplere: habita ſuper hoc cum venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, *Te tanquam pacis Angelum, ac Paciarium* noſtro, et Eccleſiæ Romanæ nomine ad pacificandum præfatum regnum Franciæ Apoſtolicæ Sedis Nuntium cum poteſtate Legati de eorumdem Fratrum conſilio, comitante pacis Angelo, providimus deſtinandum; indubitabili ratione tenentes, quod inſpirante pacifico regum Rege, qui, ut dictum eſt, pacem jure hereditario de mundo tranſiturus ad Patrem ſuis reliquit Diſcipulis in diſceſſu, fomenta diſcordiarum quæcumque inter Reges prædictos mota reſtinguere, et ſalutaris concordiæ, ac inæſtimabile pacis bonum producere modis omnibus ſatages, Tibique propterea inter præfatos Reges, nec non Duces, Comites, Barones, Milites, ac Univerſitates, ac Communitates, et alios quoſcumque præfatis Regibus adhærentes, ac complices, et ſequaces eorum de, et ſuper quibuſcumque diſcordiis, differentiis, atque guerris urgentibus, et quæ eſſe poſſent inter eoſdem Reges, et alios ſupradictos, quibuſcumque juribus, actionibus, occaſionibus, ſeu modis, quomodocumque, et qualitercumque noſtro, et Eccleſiæ nomine partium tamen diſſidentium accedente conſenſu, tractandi, et componendi, ac indicendi ſub ſpe pacis treguas, inducias, et ſufferentias quaslibet temporales, nec non pacem, et concordiam perpetuo duraturas ſub illis capitulis, pactis, modis, conditionibus, atque formis, pœnarum adjectionibus, obſidibus perſonarum, jurium, et bonorum obligationibus, renunciationibus, promiſſionibus, cautelis, clauſulis, et ſolemnitatibus, atque modis, de quibus eidem circumſpectioni tuæ quomodolibet videbitur expedire, et inter partes ipſas quomodolibet diſſidentes poteris concordare, ſeu componere quovis modo, roborandi, validandi, obſervari, et exequi mandandi, ac faciendi auctoritate noſtra omnia, et ſingula, quæ inter Reges ſupradictos, et eorum adhærentes, aut habentes facultatem ab eis, firmata, vel concluſa fuerint per Te ſub illis cenſuris, et pœnis Eccleſiaſticis in quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas, et Sæculares, etiamſi Regali, aut Reginali, Pontificali, vel alia quavis præfulgeant dignitate, nec non Civitates, Provincias, Diœceſes, Terras, Caſtra, et Loca alia, ſeu Univerſitates, de quibus prædictorum Regum accedente conſenſu, ac Tibi, ut præfertur, viſum fuerit, quomodolibet convenire, et in præmiſſis, et circa ea, ac dependentia, emergentia, ſeu con-

nexa

nexa omnia, et ſingula alia, per Te, vel alium ab eadem circumſpectione tua deputatum gerendi, mandandi, exequi faciendi, quæ pro ſecuritate, et obſervatione iuter psrtes ipſas concluſorum, et concordatorum, et dependentium ab illis opportuna, vel utilia quomodolibet videbuntur, ac ſuper his omnibus, et quolibet eorumdem, ſeu incidentium, dependentium, ſeu emergentium quomodolibet a præmiſſis unum, vel plura, publicum, ſeu publica documenta cum membris, & capitulis opportunis confici, ac ſieri faciendi, ſemel, & pluries, & quoties oppertere videbitur, ita quod plene de jure ſubſiſtant; & nihilominus contradictores quoslibet, & rebelles quacumque Eccleſiaſtica, ſeu mundana, etiamſi Regali, Reginali, & quacumque alia dignitate præſulgeant, per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia quæcumque juris remedia, quoties opus eſſe noveris, appellatione ceſſante, eadem auctoritate compeſcendi; nec non aggravandi, & reaggravandi quoſcumque proceſſus, & ſententias ſuper his, aut eorum aliquo factas, & latas ſemel, & pluries, ac etiam invocandi quotieſcumque noveris opportere ſæculare brachium quorumcumque Regum, Principum, & Dominorum tam ſpiritualium, quam temporalium, nec non Univerſitatum, & ſingularium quarumcumque perſonarum contra quoslibet recuſantes obſervare firmata, vel in aliquo contrafacere per ſe, vel alios præſumentes; & omnia, & ſingula alia in prædictis, & circa ea, ac pro præmiſſis, gerendi, faciendi, exercendi, & exequendi, etiamſi talia eſſent, quæ mandatum exigerent ſpeciale, & in generali commiſſione non caderent, quæ eidem circumſpectioni hujuſmodi, Regum accedente tamen, ut præfertur, conſenſu, opportuna videbuntur, quibuſcumque privilegiis, indulgentiis, exemptionibus, & literis Apoſtolicis, generalibus, vel ſpecialibus ſub quacumque forma, vel expreſſione verborum conceſſis, per quæ nullum cuicumque cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, vel ordinis, etiam Ciſtercienſis, Cluniacenſis, Præmonſtratenſis, Grandimontenſis, Calatravenſis, Cartuſienſis, Valliſumbroſæ, Camaldulenſis, Humiliatorum, Sanctorum Benedicti, & Auguſtini, Hoſpitaliumque Sancti Joannis Hieroſolymitani, S. Mariæ Theutonicorum, S. Jacobi de Spata, ſeu quorumcumque aliorum Ordinum exiſtant, in hac parte volumus afferre ſuffragium, nequaquam obſtantibus, plenam, & liberam concedimus tenore præſentium facultatem. Quocirca circumſpectioni tuæ per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus injunctum tibi miniſterium laboris hujuſmodi pro divina, ac dictæ Sedis, & Noſtri reverentia devote ſuſcipiens, ſic illud utiliter, ſicque ſollicite, & laudabiliter *juxta datam tibi a Deo prudentiam* exequaris, quod de tuis laboribus, divina ſavente clementia, deſideratí, ac pacifici fructus adveniant; Tuque illam, quæ piis, pacificaſque cauſas quærentibus cœleſti retributione impenditur, feliciter conſequi palmam gloriæ merearis. Nos enim ſententias, quas rite tuleris, & pœnas, quas inflixeris in rebelles, ratas habebimus, & faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Ut igitur præmiſſa omnia plenius, & efficacius ſortiantur effectum, per viſcera miſericordiæ Dei noſtri obſecramus ipſos Reges; Patriarchis vero, Archiepiſcopis, Epiſcopis, ac Electis, Adminiſtratoribus, & Abbatibus, cæteriſque Eccleſiarum, & Monaſteriorum Prælatis, & ordinum quorumcumque Prioribus, Præceptoribus, & Magiſtris exemptis, & non exemptis, & Capitulis, & Conventibus, & eorum Lo-

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſtola I.

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſtola I.

Locatenentibus in ipſis regois Francorum, & Angliæ in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipimus, quatenus Tibi, aut deputandis a Te circa conclusionem, & obſervantiam omnium præmiſſorom, & cujuslibet eorumdem, quoties requiri contigerit, ſaveant modis omnibus, & aſſiſtant, ut per ſalutaris concordiæ miniſterinm inter partes ipſas refloreant pax, & quies, prout in deſideriis gerimus cordis noſtri, ut nltra noſtram, & præſatæ Sedis benedictionem, & gratiam, ab Anctore pacis valeant æternæ beatitudinis munera promereri. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCDXXXI. III. Kal. Maj. Pontificatus noſtri anoo Primo.

Epiſt. II.

EJUSDEM EPISTOLA II. AD EUNDEM.

Beatum Nicolaum bortatur Pontifex, ut univerſos Regiæ Domus Principes mutuo pacis vinculo conjungere ſtudeat, eique poteſtatem facit eoſdem ſolvendi a quocumque jurisjurandi Sacramento.

1432. 15. Maji. *Ex Tab. Vat. Reg. Eugen. IV. num. 45. fol. 118.*

Eugenius &c. Dilecto filio Nicolao &c.

INter pia, & ſancta deſideria, quæ inſpiravit Deus in corde noſtro quumprimum Divina ſavente clementia ſuimus ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti, hoc præcipuum ſemper fuit, pacem, & quietem fidelium, & præſertim in regno Franciæ procurare, jamdiu bellicis cladibus, & inteſtinis Principum diſcordiis laborante: ad quam pacem procurandam tanto ferventius animamur, quanto ex ea majora commoda, non ſolum in regno prædicto, ſed etiam in univerſa repoblica Chriſtiana proventura conſpicimus. Ad hoc etiam pium propoſitum Nos invitat, quod, prout ex multorum relatione cognovimus, Principes de Chriſtianiſſima Domo Franciæ, tam ex linea maſculina, quam ſœminina propter ſubmovendam torbationem, quæ jamdiu in dicto Regno viguit, & viget etiam de præſenti, cupiunt ſe invicem concordare, ac re, & verbis, intentione, & voluntate ſe unire; conſiderantes pacem aliter dari non poſſe Regno prædicto, ex cujos turbatione ſtrages, & mors infinitorum ſunt ſecutæ, & dubitatur ſequi in ſutorum; nec ſolum fuit longo tempore, vaſtatis agris, eorum cultura deſerta, Civitates, & Populi deſolati, mercatorum exercitia deſtituta, ex qnibus univerſus fere Orbis utilitatem, & ſubſtentationem percipere conſuevit; ſed etiam divinus coltus in eo Regno perturbato diminutus, & impeditus fuit, & res Eccleſiaſticæ occupatæ, miniſtrique ejus Eccleſiæ ſerviliter, & injoſte tractati. Nos igitur, prout debitnm eſt noſtri paſtoralis officii, ne tot, & tanta mala perpetua fiant, ſed aliquando finem capiant, providere volentes juxta pium deſiderium cordis noſtri, *circumſpectioni tuæ, de cujus eximia probitate, & ſapientia ſingulari* certiſſimam ſpem habemus, qood in proſecutione tanti boni ſatisfacies votis noſtris, præſentium tenore committimus, & mandamos, quatenos omni ſollicitudine, & diligentia ſtudeas, & procures præſatos Principes de ipſa Domo Regia, & quoſcumque alios tam ex linea maſculina, qoam ſeminina reducere ad pacem, & concordiam ad invicem, & mutuam charitatem: etiam auctoritate noſtra monendo, qui mooendi videbootur, & per cenſuram Eccleſiaſticam compellendo, qui Tibi videbontur ſimiliter compellendi, ut aliquando Deum timentes cogantur ſub pœnis, & comminationibos ab iniqua eorum pertinacia, & cootentione diſcedere, & mitigatis animis, & reductis, ad meliora conſilia ſe inclinare; quod, ut ſperamus, perficere poteris, quia,

ſicut

ſicut præmittitur, ipſa Regni neceſſitas eos plurimum jam commovit. [a] Verum quia, ſicut accepimus, nonnulli ex eis propter offenſiones graves, & varias, indignatione concepta, cum aliis fecerunt ligas, fœdera, quæ voto, & juramento firmarunt, promittendo, ſe nunquam ad invicem concordare, ſed perſeverare in bello, atque diſcordia uſque ad extremam deſtructionem, ex quibus promiſſionibus, & juramentis redduntur forſitan difficiliores ad pacem in animarum eorum perditionem, & detrimentum publicum dicti Regni; volumus, quod unumquemque eorum Principum taliter ligatorum, nec non quoſcumque alios utriuſque ſexus, quatenus bono pacis obviarent, ab hujuſmodi fœderibus, promiſſionibus, obligationibus, votis, ac juramentis, qualiacumque ſint, eadem auctoritate penitus liberes, & abſolvas; cum nihil magis abſurdum eſſe videatur, quam religioſam fidei obſervantiam, & juramenta ſub Scripturis Evangelicis præſtita, quæ ad Dei honorem, & boni communis augumentum ſervanda ſunt, ſceleribus, & peccatis perpetuandis fomenta præſtare. Nos enim eidem circumſpectioni tuæ præfatos Principes, & alios requirendi, monendi, compellendi, eiſque præcipiendi, & mandandi, & prout tibi expediens eſſe videbitur, inhibendi, eoſque ab obligationibus, fœderibus, colligationibus, promiſſionibus, votis, & juramentis quibuſcumque liberandi, & abſolvendi, ipſaque juramenta relaxandi tenore præſentium eadem auctoritate plenam, & liberam concedimus poteſtatem. Datum Romæ apud S. Petrum Idibus Maj Pontificatus noſtri anno II.

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſt. II.

EJUSDEM EPISTOLA III. [b] AD EUNDEM.

Epiſt. III.

Beatum Nicolaum ſolatur Pontifex, quod Principum animos ad pacem flectere adhuc non potuerit, eumque hortatur, ut totius animi viribus eandem nihilominus procurare non deſinat.

Eugenius &c. Dilecto filio Nicolao &c.

MIramur plurimum, et dolemus, quod cum tua circumſpectio ex conceſſione noſtra pacem Regni Franciæ *tanto ſtudio, & diligentia, tantoque perſonæ ſuæ incommodo, & labore* [c] procuraverit, et procuret, non fuerit adhuc tamen inter illos Principes, quorum neceſſarius eſt conſenſus, concordatum de loco, in quo Oratores partium pro pace tractanda apud Te debeant convenire, quæ difficultas eligendi loci tanta eſſe non deberet, cum nullum præjudicium alicui parti locus poſſit afferre, maxime præſtita ſecuritate Oratoribus per opportunos ſalvoſconductus, ut fieri in talibus conſuetum eſt, qui violaret eos nihil niſi perpetuam infamiam lucraretur. Commendandus autem eſt multum dilectus Filius nobilis vir Philippus Dux Burgundiæ, qui, ſicut per literas tuas accepimus, in facto loci paratus eſt obſequi voluntati tuæ, cui ſuper hoc ſcribimus commendantes eum, et hortantes ad pa-

1432. 15. Maji Ex *Tab. Vat. Reg. Eugen. IV. num.* 43. *fol.* 127.

(a) *Verum quia ſicut accepimus*: Hiſce verbis Summus Pontifex deſignat Philippum Ducem Burgundiæ, qui occiſo Joanne illius Patre fœdus cum Henrico V. Anglorum Rege perculſit, quo ſolemni juris jurandi Sacramento ſe devinxit ab armis nunquam diſceſſurum, donec Patris ſui Manibus Regiæ Domus ſanguine parentaſſet. Rem hanc fuſe narrant Joannes Juvenalis Urſinus, Alanus Auriga, Engueramnus Monſtrelet, aliique.

(b) Hujuſmodi Epiſtolam fere integram vulgavit Sigonius in Vita Beati Nicolai *cap.* 13. *pag.* 90.

(c) B. Cardinalis labores in procuranda Galliarum pace graphice deſcribunt illorum temporum Scriptores. Veſpaſianus Florentinus in ejus vita §. 3. Anonymus Pariſienſis in Diario apud Dionyſium Gotofredum in Vita Caroli VII. *p.* 516. Jo: Carrier in Vita ejuſdem Regis ab eodem Gotofredo edita *pag.* 75. Engueramnus de Monſtrelet *fol.* 90., aliique, quorum teſtimonia mox recenſebimus.

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſtola II.

pacem. Scribimus inſuper cariſſimo in Chriſto Filio noſtro Carolo Francorum Regi Illuſtri, et dilecto filio Nobili Viro Joanni Duci Bethfordiæ eos ſimiliter hortantes ad pacem, ut in facto loci velint eſſe concordes juxta determinationem tuam, ne ex levi diſcrepantia relinquatur practica tanti boni quod utile, et neceſſarium non ſolum Regno Franciæ, ſed etiam univerſæ Reipublicæ Chriſtianæ, pro cujus boni conſecutione non gravetur *tua ſingularis bonitas* laborare, quouſque perfeceris, vel ſaltem manifeſte cognoveris per manus hujuſmodi non poſſe concludi. Nam *ſi tu non feceris auctoritate noſtra, & Eccleſiæ, ac prudentia, & diligentia tua, non videmus per quem hominem fieri poſſit*. Cæterum non eſt opus, ut tuam prudentiam in agendis per noſtras literas dirigamus, nec *tuæ optimæ voluntatis ardorem* noſtris hortationibus incitemus; ſed rogandus eſt Deus, ut animis Principum ſancta conſilia pacis inſpiret, & Tibi perficiendi rem tam ſanctam, & ſalutarem, gratiam per ſuam miſericordiam largiatur. Datum Romæ Idibus Maji anno II.

Epiſt. III.

EJUSDEM EPISTOLA IV. AD CAROLVM VII. FRANCORVM REGEM.

Carolum Francorum Regem hortatur Pontifex, ut in pacis negotio B. Nicolao morem gerat, ac certum locum ab illo ſtatui ſinat, quo Principes ad pacem firmandam tuto convenire poſſit.

Eugenius &c. Cariſſimo in Chriſto filio Carolo Francorum Regi Illuſtri &c.

1432. 15. Maji. *Ex Tab. Vat. Reg. Eugen. IV. num. 45. fol. 126.*

MIramur plurimum; & dolemus, quod, *cum dilectus Filius noſter Nicolaus tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus ex commiſſione noſtra pacem regni Franciæ tanto ſtudio, & diligentia, tantoque perſonæ ſuæ incommodo, & labore procuraverit, & procuret*, non fuerit adhuc tamen inter Serenitatem tuam, & alios Principes, quorum neceſſarius eſt conſenſus, concordatum de loco, in quo Oratores partium pro pace tractandæ apud ipſum Legatum debeant convenire, quæ difficultas eligendi loci tanta eſſe non deberet, cum nullum præjudicium alicui parti locus poſſit afferre, maxime præſtita ſecuritate Oratoribus per opportunos ſalvoſconductos, ut fieri in talibus conſuetum eſt; qui violaret eos nihil niſi perpetuam infamiam lucraretur. Quare, Fili cariſſime, per miſericordiam JESV CHRISTI Celſitudinem tuam rogamus, ut inclines animum tuum ad pacem, & velis concedere electionem de loco juxta diſpoſitionem, & voluntatem præfati Cardinalis, ne ex loci diſcrepantia relinquatur practica tanti boni, quod eſt utile, & neceſſarium non ſolum Regno tuo Franciæ, ſed etiam univerſæ Reipublicæ Chriſtianæ. Datum Romæ Idibus Maji anno II.

Joanni Duci Bethfordiæ, & Philippo Duci Burgundiæ ſcriptum eſt in eundem modum, quo ſupra.

EJUS-

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſt. V. 1434. 22. Martii: Ex Tab. Vat. Reg. Eugen. IV. fol. 32.

EJUSDEM EPISTOLA V. AD BEATUM NICOLAUM.

Prioratum S. Firmini B. Nicolao largitur Pontifex, ejuſque virtutes, ac merita ſummopere extollit.

Eugenius &c. Dilecto filio Nicolao &c.

INtellecto nuper obitu bon. mem. [a] Alphonſi quondam Cardinalis S. Euſtachii, tua charitas primum occurrit Nobis, cui provideremus de Prioratu S. Firmini [b] Montis Peſſulani, quem idem Cardinalis vivens obtinebat. Feciſſemus hoc idem antea in aliis, ſi commoda facultas fuiſſet, qua tibi gratificari poſſemus, & tuo ſtatui providere juxta deſiderium cordis noſtri. *Etenim ita te amamus ex corde propter* excellentiam virtutis Tuæ, *ut ſemper in noſtro animo tua memoria obverſetur. Experti quidem ſumus tuam prudentiam, conſiliique maturitatem, & quod admodum laudabile eſt, cognovimus, Te eſſe* procul ab iis paſſionibus, *quibus ſi cæteri carerent, res Eccleſiæ ſeſe melius haberent.* Licet ergo tua circumſpectio majora mereatur; accipies hoc tamen grato animo, quod a mente benevola proficiſcitur, & vere proprio motu. Cum autem tempus ſe dabit, ut ampliora poſſimus, intelliges profecto, Nos eſſe memores tuorum erga Nos, & Eccleſiam meritorum. Quia vero ſupervacaneum arbitramur Te docere, aut monere, quid ſis in [c] Concilio acturus, omnia enim agis, quæ tanti viri ſapientia requirit, ad ea vigilet, & intendat tua prudentia, quæ ſibi pro utilitate, & ſtatu noſtro, & Eccleſiæ, & pace populi Chriſtiani videbuntur expedire. Datum Romæ apud S. Griſogonum x. Kalendas Aprilis anno IV.

Epiſt. VI.

EJUSDEM EPISTOLA VI. AD JOANNEM ARCHIEPISCOPUM TARENTINUM.

Prioratum S. Firmini ab Archiepiſcopo Tarentino aucupatum B. Nicolao ob præcipua illius merita ſe jam ultro contuliſſe ſignificat.

Eugenius &c. Venerabili Fratri Joanni Archiepiſcopo Tarentino &c. [d]

1434. 7. Aprilis: Ex Cod. MS. Bibliotheca Chriſt. n. 560. fol. 68.

COgnovimus ex literis, quas tua Fraternitas ſcripſit ad Venerabilem Fratrem noſtrum Archiepiſcopum Spalatenſem, te feciſſe provideri tibi, vigore gratiæ per Nos tibi conceſſæ de Prioratu S. Firmini Montis Peſſulani vacante per obitum bon. mem. Alphonſi quondam Cardinalis S. Euſtachii,

(a) *Bona memoria Alphonſi &c.* nempe Alphonſi Carilii Hiſpani quem Benedictus XIII. Pſeudopontifex Diaconum Cardinalem S. Euſtachii renunciavit A. C. 1408. menſe Septembri. Obiit Baſileæ die 14. Martii 1434. Ciacconius *tom.* 11. *col.* 745.

(b) *Prioratu S. Firmini*: Sæculo xvi. Prioratus iſte unitus fuit Epiſcopatui Monſpelienſi, quem inſtituit Paulus III. vi. Kal. Decembris 1536., ut patet ex illius Bulla, quam ediderunt Samarthani Fratres Galliæ Chriſtianæ *tom.* 3. *pag.* 629.

(c) *Quid ſis in Concilio Acturus.* Eugenius IV. B. Nicolaum Baſileenſis Concilii Præſidentem, ſeu Legatum conſtituit una cum Jordano Sabinenſi, Petro Albanenſi Epiſcopis, & Angelotto tit. S. Marci Presbytero S. R. E. Cardinalibus A. C. 1433. 18. Kal. Januarii, ut conſtat ex Legationis Diplomate, quod vulgavit Labbeus *tom.* 12. *Concil. General. pag.* 947.

(d) *Joanni Archiepiſcopo Tarentino*; Hic eſt Joannes ex Comitibus Tagliacotii, ſeu ut aliis placet de Pontibus Neapolitanus Tarentinæ Eccleſiæ præfectus A. D. 1421. 13. Kal. Novembris. Nuncius ad Baſileenſe Concilium miſſus ab Eugenio IV. a quo creatus fuit Cardinalis anno 1437. unde Cardinalis Tarentini nomen habuit, ac poſtmodum Præneſtinam Eccleſiam obtinuit. Obiit A. D. 1449. 12. Kal. Februarii. Vide Ughellum *Ital. Sacr. tom.* 9. *pag.* 194. & *tom.* 1. *p.* 249. in Epiſcopis Præneſtinis. Ciacconium *to.* 2. *p.* 901. A. D. 1434. Joannes iſte die Veneris ultima Maji interfuit reconciliationi Dominici Cardinalis Capranicæ cum Eugenio IV. Pont. Max., quæ præcipuo B. Nicolai ſtudio Venetiis peracta fuit: ut patet ex ejuſdem reconciliationis actis, quæ extant in Codice Chiſiano *num.* 410.

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſt. VI.

cbii. Verum Nos antea conceſſeramus ipſum Prioratum dilecto Filio noſtro Nicolao tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbytero Cardinali, *ipſo neque petente, neque conſcio Noſtræ voluntatis, ſed ſponte noſtra. Fecimus autem hoc multis ex cauſis, ſed maxime propter multiplicia ipſius in Eccleſiam merita, & ſingularem erga Nos affectionem. Quantum etiam virtus ſua, & opera mereantur non eſt ignotum Tibi*. Nos quoque cum ea Tibi gratiam conceſſiſſemus, nullo modo intelleximus, neque voluntatis noſtræ fuit, ut Cardinalium decedentium beneficia in ea comprebenderentur, quæ ſunt præcipuo quodam jure ſolius Pontificis voluntati reſervata. Idcirco babeat Tua Fraternitas patientiam ad præſens, & gratiam illam reſerves ad alia beneficia, quia de iis, & ſimilibus intendimus ſpecialiter providere, prout videbitur Nobis. In aliis verò non reſervatis volumus, ut tua gratia effectum conſequatur. Datum Romæ apud S. Griſogonum vii. Aprilis Pontificatus noſtri anno IV.

Epiſt. VII.

EJUSDEM EPISTOLA VII. [a] AD HENRICUM REGEM ANGLIÆ.

Gaudet de Conventu Attrebatenſi pro ſancienda pace jam indicto, atque Henricum Regem monet, ut tandem pacis conſilia ſerio amplectatur. B. Nicolaum ſummopere commendat, eumque ad hujuſmodi conventum Apoſtolicæ Sedis Legatum mittere ſignificat.

Eugenius &c. Cariſſimo in Chriſto filio Henrico Regi Angliæ Illuſtri &c.

1435. 15. Aprilis. Ex Tab. Vat. Regeſt. Brevium Eugen. IV. tom. 9. fol. 91.

PLacuit Nobis multum, quod nuper audivimus, certam ſcilicet conventionem fieri debere Kalendis Julii proxime futuri in Villa [b] Attrebatenſi pro tractanda Regnorum pace; ſcis enim, cariſſime Fili, ob magnam affectionem, quam habemus ad hanc pacem inter regna Franciæ, & Angliæ componendam, miſiſſe Nos dudum dilectum Filium Nicolaum tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyterum Cardinalem Legatum noſtrum ad partes Franciæ, & ad tuam Serenitatem, qui tamen, peccatis hominum exigentibus, hanc rem exoptatam Nobis nequivit perficere, de quo admodum doluimus & perturbati ſuimus in mente noſtra. Nam conſpicimus, & omnes vident quanta mala provenerunt Chriſtiano populo, & Eccleſiæ Dei, & etiam proveniunt ex hoc pernicioſo bello, quod nimium diu viguit, pacis emulo procurante. Non enim, ut alia omittamus, Saraceni hoſtes Cbriſtianæ fidei auſi fuiſſent invadere, & ſpoliare regnum Cypri in dedecus totius nominis Chriſtiani, neque hodie claſſem molirentur ad capiendam inſulam Rhodi, niſi confiſi diſſenſionibus, & bellis inteſtinis principum Chriſtianorum, & præcipue veſtris, quæ jam ſedandi tempus eſſet, & pium parcere ſanguini Cbriſtiano, quia jam nimium din in regno Franciæ, & alibi etiam ob illam cauſam eſt effuſus. Nos quidem, ſi ad boc corporis noſtri ſufficerent vires, ad ipſam Villam perſonaliter accederemus pro ſtatuendo tanto bono pacis, & tam neceſſario. Verum decrevimus illuc deſtinare *præfatum Cardinalem virum, ut noſti, ſapientem, ſine affectione partium, non quærentem quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Cbriſti, & amatorem pacis, qui licet ſit Nobis admodum neceſſarius in agendis Eccleſiæ propter Excellentiam Virtutis ſuæ*; tamen omnia alia poſtponere voluimus, ut eum ad tantum bonum procurandum deſtine-

(a) Hanc Epiſtolam vulgavit Raynaldus ad A. C. 1435. § 3.

(b) *In Villa Attrebatenſi*, nempe *Arras* notiſſima Belgii Urbe, in qua hoc anno celeberrimus ille principum conventus habitus fuit, cui interfuit B. Nicolaus Apoſtolicæ Sedis Legatus, cujus ope pax ſancita fuit inter Carolum VII. Francorum Regem, & Philippum Ducem Burgundiæ.

Digitized by Google

ſtinemus: ſperantes enim in Dei benignitate, cujus miſericordiæ ſunt ſuper omnia opera ejus, quod forſan flectet corda veſtra, & inſpirabit in te, & aliis ſpiritum pacis, & charitatis. Idcirco rogamus tuam Serenitatem per viſcera miſericordiæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ut ſumens animum, & mentem pacis, quam etiam ex Prophetæ verbis inquirere, & ſequi teneris, velis eligere viros ex tuo ſanguine ſine paſſionibus, ſine affectionibus privatis, pacis amatores, & timentes Deum, quos mittas ad præfatam conventionem, & quibus des talia mandata, ut appareat toti Chriſtianitati, te pacem cupere, te velle concordiam ponere inter Regna præfata, & finem facere diutinis bellis, & ſanguinis effuſioni. Noſti, & tuum Conſilium novit, quam bona ſit pax, quam neceſſaria, quam ſancta, quam accepta Deo, qui eam præ cæteris bonis reliquit Diſcipulis ſuis tanquam hereditatem ſuam, quam qui amplectitur, hic ſervat charitatem, & dilectionem, quæ ſunt pacis vincula, ſine quibus vera pax eſſe non poteſt, hic legem implevit, hic eſt Chriſtianiſſimus appellandus. Datum Florentiæ Idibus Aprilis Pontificatus noſtri anno V.

EJUSDEM EPIST. VIII. [a] AD CAROLUM REGEM FRANCIÆ. *Ejuſdem Argumenti.*

Epiſt. VIII.

Eugenius &c. Cariſſimo in Chriſto Filio Carolo Regi Franciæ illuſtri &c.

COmmendamus meritis laudibus, cariſſime Fili, affectionem, quam per tuas litteras Nobis præſentatas per Theſaurarium S. Hilarii conſiliarium tuum te habere cognovimus ad pacem, & concordiam componendam, pro qua tractanda, & concludenda certa conventio de proximo fieri debet in villa Attrebatenſi. Ad hunc autem tractatum eligas viros tuæ voluntatis miniſtros, qui ſimiliter ament pacem, & quietem tuam, & regni tui, quod jamdiu nimium laceratum eſt, & conquaſſatum a turbine bellorum. Inſpiret Deus, & infundat ſpiritum charitatis, & dilectionis in corda eorum, qui hanc pacem tractaturi ſunt, ut aliquando fiat finis ab effuſione ſanguinis Chriſtiani. Non hortamur te ad hanc rem, cum videamus, te tua ſponte promptum ad ea, quæ ſunt pacis, & concordiæ. Unum monemus tuam Serenitatem paterna affectione, ut ea velis, ea quæras, per quæ manifeſte appareat, te pacem cupere, & rationi parere, non paſſioni. Quod autem [b] petis a Nobis quatuor Cardinales accedere ad hunc tractatum; id nullo modo poteſt fieri propter paucitatem Cardinalium, qui ſunt in Curia. Verum deſtinamus *eum, qui præ cæteris ad hanc pacem practicandam eſt aptiſſimus, videlicet dilectum filium noſtrum Nicolaum tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyterum Cardinalem Virum ſapientiſſimum, magnæque auctoritatis, ut noſti, & procul ab omni paſſione remotum, cujus omnes cogitationes, omnia conſilia tendunt ad concordiam, & pacem; & licèt ſua præſentia ſit Nobis, & Eccleſiæ plurimum neceſſaria propter multas cauſas: tamen pro tali re tam utili, tam neceſſaria, quia videmus ipſum eſſe utilem, propter ejus prudentiam, & conſilii gravitatem, ipſum Legatum mittere volumus*, ſperantes, quod Altiſſimi miſericordiæ ſuperabit peccata hominum, & tantum bonum tam optatum a Nobis largietur populo ſuo. Datum Florentiæ Idibus Aprilis Pontificatus noſtri anno V.

1435. 13. Aprilis. *Ex Tab. Vat. Regeſt. Brevium Eugen. IV. tom. o. fol. 92.*

EJUS-

(a) Hujuſce Epiſtolæ laciniam vulgavit Raynaldus ad A. C. 1435. §. 4.

(b) *Quod autem petis a Nobis quatuor Cardinales*. Eadem narrat Cæſar Egaſſius Bulæus Hiſtor. Univerſitatis Pariſienſis *to.* 5. *pag.* 432.

CLASS. I.
Eugenii PP. IV.
Epiſt. IX.
1435. 25. Aprilis.
Ex Annal. Eccl. Odorici Raynaldi A. C. 1435. §. 3.

EJUSDEM EPIST. IX. AD PHILIPPUM DUCEM BURGUNDIÆ.

De eadem re.

Eugenius &c. Dilecto Filio Nobili Viro Philippo Duci Burgundiæ &c.

Recepimus nuper literas tua manu ſcriptas, & ſimul audivimus ea, quæ venerabilis frater Epiſcopus Ambianenſis [a] Referendarius noſter, & dilectus filius Præpoſitus Inſulenſis ex parte tuæ Excellentiæ retulerunt Nobis, in quibus admodum conſolati ſumus, videntes tuam ſingularem erga Nos, & Romanam Eccleſiam affectionem, & laudabilem intentionem, & voluntatem erga pacem ponendam in regno Franciæ, quod nimium diu bellis variis, & inteſtinis diſſenſionibus laceratum eſt, & adeo deſolatum, ac proſtratum, ut ad compaſſionem ejus, & lacrimas movere deberet etiam hoſtes ſuos. Et certe ſi animum recte adducitis, ruina illius Regni trahit ſecum etiam reliquæ Chriſtianitatis deſolationem, & magnam Eccleſiæ jacturam; itaque tuam prudentiam maxime commendamus, quæ mentem adhibet ad procurandam pacem illam tam utilem, tam neceſſariam, tam ſanctam; in qua quidem re, ut omnes tuas vires, omnem diligentiam, omnem operam, & ſtudium colloces te in Domino exhortamur: Nobis enim qui id ſumme cupimus, & Eccleſiæ Dei, cunctoque populo Chriſtiano rem ita gratam facies, ut nulla ad præſens gratior eſſe poſſit. Deo autem offeres munus acceptiſſimum, & quod ſalutem animæ tibi pariet, & ſummam gloriam apud homines. Nos quippe tantum deſideramus hanc pacem, ut, ſi vires corporis ſufficerent, perſonaliter accederemus ad eam componendam juxta deſiderium cordis tui. Verum, quoniam id eſt Nobis impoſſibile, deſtinabimus ad hoc opus dilectum Filium *Nicolaum tituli S. Crucis in Hieruſalem Presbyterum Cardinalem Legatum noſtrum, virum circumſpectum, ſapientem, gravem conſiliis, præclarum jamdiu moribus, & vitæ ſanctimonia, qui ſumme diligit hanc pacem,* & tibi magna charitate afficitur, ac etiam in hac pace tractanda diutius verſatus eſt; & quamvis ſua præſentia ſit Nobis admodum neceſſaria propter multa ardua negocia, quæ imminent tractanda, quamvis *etiam ipſe gravetur variis ægritudinibus, ut difficilis ei ſit itineris labor*; tamen voluimus ipſum accedere ad hoc tantum bonum procurandum, poſtpoſitis rebus noſtris: *& ipſe labores ſuos non curat, dummodo dare poſſit aliis quietem, & pacem.* Hæc tamen latius tuæ Excellentiæ ſcribet ex parte noſtra præfatus Epiſcopus, cujus literis credas tanquam noſtris
Datum Florentiæ Idibus Aprilis anno V.

EJUS.

(a) *Epiſcopus Ambianenſis* nempe Joannem le Jeune, qui poſtmodum in ſacrum Purpuratorum Patrum Collegium cooptatus fuit ab Eugenio IV. A. D. 1439. XV. Kal. Januarii, unde Cardinalis Morinenſis nomen adeptus eſt. Scripſit vitam Nicolai PP. V. teſte Ferreolo Locrio apud Sammarthanos Galliæ Chriſtianæ *tom.* 2. in Epiſcopis Ambianenſibus. Obiit Romæ die 9. Decembris A. D. 1451. ſepultus in Eccleſia S. Laurentii in Lucina, cujus titulum vivens obtinuit. Eum laudant Sammarthani loco citato, Frizonius Galliæ Purpuratæ *pag.* 484., & Ciaconius *tom.* 11. *pag.* 1135. *edit.* 2.

CLASS. I. Eugenii PP. IV. Epiſtola x.

EJUSDEM EPISTOLA X. AD BEATUM NICOLAUM.

In Gallias iterum ad pacem conciliandam inter Reges Franciæ, & Angliæ Legatus mittitur B. Nicolaus ampliſſima Legatione.

Eugenius &c. Dilecto Filio Nicolao tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbytero Cardinali ad pacificandum Regnum Franciæ Apoſtolicæ Sedis Legato &c.

1435. 25. Aprilis. *Ex Annal. Eccl. Odorici Raynald. A. C.* 1435. §. 3.

QUum primum fuimus, divina diſponente clementia, ad apicem Summi Apoſtolatus aſſumpti, conſiderantes quod, licet immeriti, gerebamus, & gerimus æterni pacifici Regis vices in terris, & quod illi regum Regi pax fidelium acceptabilis eſt, quam ipſe pro ſpeciali dono hereditatis ſuæ tranſiturus ad Patrem reliquit Apoſtolis; & videntes, quod propter peſtiferam, & cruentam diſſenſionem dudum exortam in regno Franciæ innumeræ civitates, & provinciæ affliguntur populorum cladibus, vaſtitate, & depopulatione terrarum, & innumeris aliis detrimentis, qualia fiunt in bellis, maxime inter Potentes, & graviora malis præſentibus pericula belli diuturnitate ſequutura formidantes, quæ ulterius procedente diſcordia neceſſe eſt ſequi, & Angliam exhauriri viris, & opibus, et Franciæ regnum devenire ad extremam calamitatem: et cum hæc duo Regna ſint firmiſſima, et fortiſſima præſidia reipublicæ Chriſtianæ; iis Regnis laborantibus, conſequens eſſe, univerſam Chriſtianitatem opportuna ſubventione carentem, cum ſummo periculo etiam fidei Catholicæ laborare; præcipue a Septemtrione invaleſcentibus Bohemis hæreticis, et ab aliis plagis Mundi infidelibus inſurgentibus contra Chriſtianos, et hodie claſſem ad capiendam inſulam Rhodi facere molientibus in dedecus totius nominis Chriſtiani, ad pacificandum præfatum regnum Franciæ convertimus omnes noſtros ſenſus, et ſpiritus. Nos igitur, et alios effectus peſtiferos, quos guerrarum, et hujus præcipue furor producit, et fovet, in noſtræ conſiderationis aciem extollentes, ac plenis, et paternis deſiderantes affectibus, ut omnis ſcandalorum, et guerrarum materia, quæ dudum peſtifere viguit, et verſatur inter chariſſimos in Chriſto Filios noſtros Carolum Franciæ, et Henricum Angliæ Reges Illuſtres, ac dilectos Filios Nobiles Viros, Duces, Comites, Barones, Milites, ac Univerſitates, et Communitates, et alios quoſcumque præfatis Regibus adhærentes, ac complices, et ſequaces eorum, pacis Auctore cælitus inſpirante, in bonum ſalutaris concordiæ, et unitatis pacificæ commutetur, *& de tuæ circumſpectionis induſtria, quam potentem opere pariter, & ſermone in magnis expertam, & arduis, eximia probitate, fidelitate magnitudine conſilii, morum elegantia, et aliis* grandium virtutum titulis, *earum largitor Dominus multifarie inſignivit, in cujus affectibus geritur,* prout indubitanter tenemus, fluctuantes turbines, ac diſſidentia quæque in pacis pulchritudinem commutare; ſumentes in Altiſſimo fiduciam ſpecialem, quod illa, quæ eidem circumſpectioni tuæ, cujus præſentia nobis ſumme perutili pro tam celebris boni conſecutione votiva in præſentiarum carere compellimur, duxerimus committenda, cura exactiſſima, atque pervigili curabis adimplere, habita ſuper hoc cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, *Te tanquam pacis angelum, ac paciarium,* noſtro, & Romanæ Eccleſiæ nomine ad pacificandum præfatum regnum Franciæ Apoſtolicæ Sedis Legatum de eorumdem fratrum conſilio, comi-

CLASS. I.
Eugenii PP. IV.
Epiſt. x.

tante pacis Angelo, providimus deſtinandum, indubitabili ratione tenentes, quod inſpirante pacifico regum Rege, qui, uti dictum eſt, pacem jure hereditario, de mundo tranſiturus ad Patrem ſuis reliquit diſcipulis in diſceſſu, fomenta diſcordiarum quæcumque inter Reges prædictos tollere ſalutari concordia, ac inextimabile pacis bonum producere modis omnibus ſatages, tibique propterea inter præfatos Reges, necnon Duces, Comites, Barones, Milites, ac Univerſitates, & Communitates, & alios quoſcumque præfatis Regibus adhærentes, ac complices, & ſequaces eorum, de, & ſuper quibuſcumque diſcordiis, differentiis, atque guerris vigentibus, & quæ eſſe poſſent inter eoſdem Reges, ac alios ſupradictos, quibuſcumque juribus, actionibus, occaſionibus, ſeu modis, quomodocumque, ſeu qualitercumque noſtro, & Eccleſiæ nomine, partium tamen diſſidentium accedente conſenſu, tractandi, & componendi, ac indicendi ſub ſpe pacis treguas, inducias, et ſufferentias quaslibet temporales, nec non pacem, et concordiam perpetuo duraturas ſub illis capitulis, pactis, modis, conditionibus, atque formis, pœnarum adjectionibus, juramentis, obſidibus perſonarum, jurium, et bonorum obligationibus, renunciationibus, promiſſionibus, cautelis, clauſulis, et ſolemnitatibus, atque modis, de quibus eidem circumſpectioni tuæ quomodolibet videbitur expedire &c., plenam, & liberam concedimus tenore præſentium facultatem. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ MCDXXXV. IX. Kal. Maj. Pontificatus noſtri anno V.

Epiſt. XI.

EJUSDEM EPISTOLA XI. [a] AD BEATUM NICOLAUM.

1437. 12. Februarii.
Ex Tab. Vat. Reg. 2. Offic. Eugen. IV. fol. 52.

Beati Nicolai eximias virtutes laudat, eumque Concilii Ferrarien. Legatum conſtituit:

Eugenius &c. Dilecto Filio Nicolao &c.

Dum onus univerſalis gregis Dominici ſuperna diſpoſitione Nobis injunctum diligenter attendimus, & noſtrum proſpicimus imperfectum, videntes, quod nequimus circa ſingula per Nos metipſos exolvere debitum Apoſtolicæ ſervitutis, nonnumquam Viros excellentes, atque inſignes dignitatis ſplendore præditos, virtute conſpicuos, & illuſtres, de quorum experta fide ſapientia, altitudine conſilii, & ſcientiæ claritate firmam ſpem, plenamque fiduciam obtinemus, in partem negotiorum, & rerum agendarum ſtatum noſtrum, & Eccleſiæ concernentium aſſumimus, ut per ipſos vices noſtras ſupplentes, & ipſorum cooperatione ſalubri pro tempore alleviantes noſtri oneris gravitatem, miniſterium nobis commiſſum, favente Divina gratia, facilius, & efficacius exequi valeamus. Cum itaque Nos nuper Baſileenſe Concilium ex certis cauſis urgentiſſimis, ac paci Eccleſiæ neceſſariis ad civitatem Ferrarienſem de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio, & aſſenſu duxerimus auctoritate Apoſtolica transferendum, ac poſtmodum ipſum Concilium, in quo quamprimum intendimus, & volumus perſonaliter intereſſe, certo tempore tunc expreſſo inchoandum ſtatuerimus, & etiam celebrandum: *Nos conſiderantes præcipua vir-*

(a) Hanc Epiſtolam vulgavit Raynaldus ad A.C. 1438. §. 1. Eam quoque edidit Labbeus parte prima Concilii Florentini *tom.* 18. *Concil. General. pag* 891, ad cujus calcem hæc ibidem notata ſunt. *Octava igitur Januarii anni a Nativitate Domini* 1438. *idem Nicolaus Cardinalis Legatus legitimum univerſale Concilium feliciter inchoavit. Quomodo autem id egerit ſequentis publici Notarii teſtimonio conſtat.* Sequuntur acta a B. Nicolao in ipſo Concilii initio edita.

virtutum dona, quibus perſonam tuam Altiſſimus inſignivit, quodque ſapientia tua in magnis, & arduis noſtris, & Eccleſiæ negotiis, ſumma cum prudentia, & integritate verſata ingentem laudem tuis operibus comparavit; ac ideo in Domino confidentes, quod ſolitam prudentiam, fidem, & integritatem præſtabis ſimiliter in reliquis negotiis tuæ circumſpectioni de cætero committendis; Te de eorumdem Fratrum conſilio Sedis Apoſtolicæ Legatum cum plena poteſtate Legati de Latere, nec non noſtrum, & ipſius Sedis in præfato Concilio Ferrariæ celebrando Præſidentem eadem auctoritate tenore præſentium facimus, conſtituimus, & etiam deputamus: circumſpectioni tuæ Concilium hujuſmodi in eadem civitate inchoandi, cnntinuaodi, & proſequendi, ac in eo, donec Nos perſonaliter acceſſerimus, noſtro & ipſius Sedis nomine præſidendi, & cum ipſius Concilii conſilio, & approbatione, auctoritate prædicta ordinandi, decernendi, & ſtatuendi omnia, & ſingula, quæ ad pacem, exaltationem, & reformationem Eccleſiæ univerſalis, & pro illius unitate conſervanda, nec non Occidentalis, & Orientalis Eccleſiarum unione, paceque, & tranquillitate populi Chriſtiani, ac extirpatione hæreſum utilia, ſeu neceſſaria videbuntur, nec non omnium, & ſingulorum plenariam executionem, propter quæ Concilium Baſileæ fuit ab initio inſtitutum; ac etiam alium, vel alios, de quibus, et prout tibi videbitur, pro præmiſſis exequendis loco tui ſubſtituendi; contradictores quoque quotlibet, et rebelles cujuſcumque ſtatus, gradus, dignitatia, ordinis, vel conditionis extiterint, et quacumque Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate, auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, etiam cum invocatione auxilii brachii ſæcularis, compeſcendi, omniaque alia, et ſingula agendi, ſtatuendi, tractandi, mandandi, ordinandi, concludendi, et exequendi, quæ in præmiſſis pro Statu Sedia prædictæ, ac Romanæ Eccleſiæ, nec non præſatæ Occidentalis, et Orientalis Eccleſiæ unitate, reformatione morum, ſtatuque pacifico reipublicæ Chriſtianæ noveris profutura, auctoritate prædicta concedimus plenariam poteſtatem, ratum, et gratum habituri quidquid per Te, aut a Te ſubſtituendos in ipſo Concilio, noſtro nomine fuerit ſtatutum, et decretum; idque faciemus auctore Domino firmiter obſervari. Quocirca circumſpectioni tuæ per præſentes injungimus, et mandamus quatenus injunctum tuis humeris onus laboris hujuſmodi pro divina, noſtraque, et ipſius Sedis reverentia ſic in virtute Domini *juxta Tibi ab eo datam prudentiam*, pro utilitate Eccleſiæ univerſalis, augumento Fidei, ac populi Chriſtiani, Fidelium pacem, et tranquillitatem coneris laudabiliter exequi, ut ex tuis bonis operibus fructus deſiderati proveniant, atque illam, quæ recte ſentientibus, recteque agentibus propoſita a Deo eſt, mercedem æternæ gloriæ conſequaris. Datum Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ MCDXXXVII. quarto nonas Januarii Pontificatus noſtri anno VII.

CLASS. I. Eug. PP. IV. Epiſt. xi.

Digitized by Google

CLASS. I.
Pius PP. II.

PIUS II. PONTIFEX MAXIMUS

In Reſponſione ad Orationem Oratorum Gallicorum in Conventu Mantuæ publice habita.

1450.
Ex Spicilegio Lucæ Dacherii to. 8. pag. 303.

SED neque Rex ipſe Carolus, qui tempeſtate noſtra Franciæ præſidet, ab Apoſtolica Sede relictus eſt: bis enim memoria noſtra Nicolaus Cardinalis Sanctæ Crucis in Galliam miſſus eſt, ut quieti ejus regni conſuleret; primo ex Martini decreto, ſecundo Eugenii. *Norunt omnes, cujus doctrinæ, Sanctimoniæ, cujus auctoritatis hic vir fuerit, ex cujus familia duo Romani Præſules aſſumpti ſunt Nicolaus V., & Pius II. ambo enim illius diſcipuli, & contubernales fuimus, ambo ex illius ſchola ad ſummum Apoſtolatum inſcrutabili Dei judicio vocati ſumus: ambo in minoribus agentes in Attrebatenſi magno conventu ei ſervivimus*, ſed Nicolaus major natus, & meritis *majori loco apud eum fuit*. In eo Conventu Legatus Apoſtolicus; quamvis capitales inimicitiæ inter Carolum Regem Franciæ, & Philippum Burgundiæ Ducem vigerent, & odia hinc, atque inde pene implacabilia extarent, alteri tamen alterum conciliavit, & pacem illam [a] Attrebatenſem confecit, ex qua Regnum Carolo [b] firmatum, & ſolidatum eſt, & afflictæ, laceratæque Franciæ quies data &c.

CLASS. I.
BENEDICTUS PP. XIV.

SS. D. N. BENEDICTUS XIV. PONTIFEX MAXIMUS

In præſtantiſſimo Opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione.

Libro 1. Cap. 13 §. 18.

Tom. 1. pag. 107. edit. Romanæ.

CArtuſianus Ordo Sæculo undecimo initium habuit. Plures ex eo prodierunt Sanctitate celebres, quorum elenchum Frater Georgius Garnefelt Cartuſianus edidit poſt vitam B. Nicolai Albergati eundem Ordinem profeſſi &c.

Hic idem Ordo, dum fungebar munere Fidei Promotoris, ſupplicavit pro introducenda cauſa Canonizationis Beati Nicolai Albergati ſui alumni, qui Epiſcopatum Bononienſem pluribus annis adminiſtravit, & inter Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales adſcriptus pluribus per univerſum Orbem Legationibus functus eſt, deſumptis Sanctitatis probationibus non tam ex geſtis in ſolitudine, quam ex patratis coram aliis. Hæc tamen dicta ſint per tranſennam, cum ad rem de qua agitur, ſatis ſit aliquos ex Ciſtercienſibus, & Car-

Hanc orationem primum edidit Lucas Dacherios *tom.* 8. Spicilegii *pag.* 293. in nova vero ejuſdem Spicilegii editione extat *tom.* 3. *pag.* 815. Eam poſtmodum deſcripſit Philippus Labbeus *tom.* 19. *Concil. General. pag.* 230. *edit. Veneta.*

(*a*) Celeberrimæ hujuſce pacis capitula recitat Enguerranous Monſtreletus *tom.* 11. Chronicorum *fol.* 108., eaque poſtmodum Latine reddita vulgavit Labbeus *tom.* 17. *Concil. General. pag.* 590. Gallice vero ex Monſtreleto deſcripta extant in Corpore Diplomatico Du-Montii *tom.* 3. *pag.* 309.

[*b*] *Regnum Carolo firmatum.* Id ultro fatentur univerſi Gallicæ hiſtoriæ ſcriptores, atque inter cæteros Vir Cl. Andreas Ducheſne in hiſtoria genealogica nobiliſſimæ apud Gallos ſtirpis de Montemorenciaco pag. 255. ubi paucis innumera, quæ florentiſſimo Galliarum regno commoda intulit pax Atrebatenſis, præcipuo B. Nicolai ſtudio ac labore ſancita, egregie deſcribit. Ait enim,, L'an 1435. la paix fut traitée ,, & jurée à Arras entre le Roy Charles VII. ,, & Philippe le Bon Duc de Bourgongne. D'où ,, deriverent de grandes benedictions aux Francois, & de grandes ruines aux Anglois. Car ,, l'annee ſuivante Paris ouurit les portes au ,, Roy, qu'elle luy auoit fermées pour l' ,, amour de Jean Duc de Bourgongne tuè à ,, Monſtereau. Les Anglois en ſortirent, & le ,, Roy y fut receu comme victorieux de ſes ennemys. Al'exemple de quoy les habitans de ,, Pontoiſe mirent auſſi les Anglois hors &c.

& Cartuſianis in Beatorum, & Sanctorum Album eſſe relatos, eorumque conſuetudini ſemper prævalere debeat univerſalis aliorum Ordinum Religioſorum uſus ab Apoſtolica Sede comprobatus. CLASS. I. BENEDICTUS PP. XIV.

Libro 2. Cap. 18. §. 16.

DEmum Beatis haſtenus indicatis, quorum corpora coluntur in civitate, aut diœceſi Bononienſi, totidem alios etiam Bononienſes addemus, eoſque in antiqua cultus poſſeſſione eodem modo præſtantes, attamen extra Bononienſem diœceſim conditos; hoc eſt Beatum Nicolaum Albergatum, Beatum Archangelum Cannetum, & S. Bononium Abbatem. Anno 1443. in civitate Senenſi pie in Domino defunctus eſt B. Nicolaus Albergatus ex Monacho Cartuſiano Bononiæ Epiſcopus, poſtea ampliſſimus S. R. E. Cardinalis; & ejus cadaver Florentiam ad monaſterium Cartuſienſe translatum eſt. De quo porro hæc habentur apud S. Antoninum in Chronico *part. 2. tit. 15. cap. 22. §. 2. Ex hac Religione* [ſcilicet Cartuſianorum] *aſſumptus ille vir venerabilis* Nicolaus *nomine Bononienſis ad Epiſcopatum Bononienſem* Invitus, *& poſtea ad Cardinalatum a Martino Papa V.*, ſemper ſervans rigorem ſuæ Religionis, ſpeculum ſine macula *omnibus curialibus, & Præſidentibus; pater pauperum; inter Principes ſæculi diſſidentes pacis reformator; ſchiſmatis impeditor. Demum ſub Eugenio Papa Senis migravit ad Chriſtum ex infirmitate calculi, cui exenterato repertus eſt lapis groſſus ad modum ovi in fundo veſicæ quaſi incarnatus*: & rurſus *part. 3. tit. 22. cap. 7. §. 3.*, ubi egregia ejus facinora exponuntur. *Qui poſtmodum Cardinalis Presbyter a Pontifice creatus, ſicut in Epiſcopatu fuerat Antiſtitum exemplar inſigne, ita in Cardinalatu extitit Cardinalium ſpeculum*. Tres item celeberrimi viri Jacobus Zenus, Poggius Florentinus, & Carolus Sigonius vitam ejus exararunt; tum Frater Georgius Garneſelt Cartuſianus Colonienſis anno 1618. eximios adunavit Scriptores, qui Beati Nicolai eum ſanctitatis laude meminerunt. Ejuſdem vita iterum typis edita fuit a Fratre Bonaventura Cavallo ex Ordine Minorum Obſervantium Reformatorum; ut etiam alia nondum evulgata conſcripta fuit anno 1697. ab Archipresbytero Joanne Antonio Victorio. Quod autem attinet ad ei præſtitum cultum, ejus Imago depicta apparet coruſcantibus, & ſplendentibus radiis ornata nedum in Cartuſia Bononiæ, ac Florentiæ, ſed etiam in toto Ordine, multiſque aliis in eccleſiis præcipue vero in templis Beatiſſimæ Virginis Mariæ de libertate, Sancti Stephani, S. Agnetis Sacri Ordinis Prædicatorum, & S. Claræ Ordinis Patrum Capuccinorum. Præterea die nona Maji, natali videlicet ejuſdem, in eccleſia S. Annæ Patrum Cartuſianorum omnis honor, & cultus Beato Nicolao defertur, Miſſæque celebrantur, nulla tamen mentione de eo facta. Extat inſuper Bononiæ veneranda quædam triginta trium Sodalitas in honorem vitæ Domini noſtri Jeſu Chriſti annorum inſtituta, & a perſeverantia fauſte denominata, cujus Fratres Crucem, Beati Nicolai proprium inſigne, manu geſtantes, vexillo præeunte, in quo depicta eſt Imago Beati, ſingulis primis diebus Dominicis cujuſque menſis, inſtructo ſupplici agmine, eccleſiam adeunt Beatiſſimæ Virginis a D. Luca depictæ, & publica precatione interceſſionem Beati Nicolai implorant; itemque quotannis Dominica Septuageſimæ, ſupplicatione peracta, Concionatorem ex Ordine Prædicatorum audiunt Beati Nicolai virtutes, & laudes enarrantem, tum ad nu-

Tom. II. pag. 154.

ad nuper memoratam Sanctæ Annæ eccleſiam accedunt, ubi ſolemnis canitur Miſſa, nulla tamen facta commemoratione Beati.

§. 17. Hæc ex ſyngrapha deducta ſunt, quam Canonicus Simeon Santagata Presbyter Bononienſis ad Bollandianos miſit rogatu Patrum Cartuſiæ Bononiæ, quamque Bollandiani ipſi typis ediderunt ad diem nonam Maj in vita Beati. Sed etiam confectus fuit auctoritate ordinaria proceſſus ſuper fama ejus virtutum, & miraculorum, necnon cultu immemorabili, nulla tamen ab ordinario Bononienſi prolata ſententia; qui ad Urbem quoque miſſus fuit pro introducenda cauſa Canonizationis, dum ibi ipſe morabar, Fideique Promotoris munere fungebar. Verum, etſi ex nonnullorum requiſitorum defectu *Commiſſionis Signaturæ* obtineri minime potuit, nullum nihilominus præjudicium publico cultui, cujus poſſeſſionem ab immemorabili tempore Beatus hic noſter tenet, allatum eſt.

Libro 3. cap. 33. §. 22.

Tom. 3. pag. 511.

BEatus Nicolaus Albergatus Bononiæ Epiſcopus, & S. R. E. Cardinalis in ſuis Legationibus ad Venetos, & Florentinos conciliandos ad Venetos, & Ligures pacificandos, ad Gallos, & Anglos, ad Baſileenſe Concilium, ad Germanos, quam pie, quam ſancte, & quanto cum profectu Chriſtianæ reipublicæ ſe geſſerit, teſtis eſt Jacobus Zenus Epiſcopus Feltrenſis Auctor contemporaneus in *ejus vita*.

Libro 4. part. 2. Cap. 14. §. 3.

De Electione SS. in Patronos.

Tom. 4. pag. 668.

A Quadam Confraternitate, quæ hic Bononiæ erecta dicitur *Perſeverantiæ* B. Nicolaus Albergatus in Patronum electus fuit &c.

Ex Monitis Paſtoralibus ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri. De cranio S. Annæ, quod extat Bononiæ in Oratorio PP. Cartuſienſium.

Tom. 3. num. 8.

ABbiamo detta autentica la predetta reliquia, imperocche, riflettendo eſſere ſtato portato dalla Paleſtina a Conſtantinopoli il corpo di S. Anna verſo il 750. ſotto l' Imperadore Giuſtiniano II., che ancora in onore della medeſima in quella occaſione fabbricò un tempio ſolenne, avere il Conte Luigi de Blois, che era andato in Grecia con Balduino di Fiandra eletto Imperadore d' Oriente, mandato in Francia verſo il 1200. il di lei capo, come può vederſi nella nota terza ſopra la vita della Beatiſſima Vergine *al Tom. I di Tillemont*, avere Henrico Re d' Inghilterra, che eraſi fatto coronare Re di Francia in Parigi, donato al B. Nicolò Albergati Cardinale, e Veſcovo di quella città nell' ultima ſua Legazione in Francia il cranio di S. Anna, ed averlo queſti ſucceſſivamente donato a' ſuoi religioſi della Certoſa, che lo collocarono nella chieſa predetta, ſarà difficile il ritrovare coſe più convincenti per rendere autentica la Santa Reliquia; tanto più, che in queſta materia non eſſendo poſſibile l' avere prove metafiſiche, o fiſiche, baſta la certezza morale.

Fu

(a) Alia, eaque luculentiora de B. Nicolao ſcripſit Ss. D. N. in egregio opere de *Feſtis quorumdam Sanctorum, de quibus celebratur Officium cum Miſſa in civitate, & diœceſi Bononienſi*, quod Italice prodiit nitidiſſimis typis impreſſum Patavii anno 1747., ac Latine redditum extat Tomo x. hujus ampliſſimæ Collectionis pag. 620.

Digitized by Google

CLASS. I. BENEDICTUS PP. XIV.

Fu fatto il regalo al B. Nicolò Albergati circa l'anno 1435.; ed avendolo eſſo portato a queſta noſtra città, fu ricevuto con grand' onore, come atteſta il Sigonio nella di lui vita al capo xv. *Nicolaus egregiè ab omnibus collaudatus in Italiam ſe recepit, ac cranium S. Annæ Matris Beatæ MARIÆ Virginis ab Henrico dono acceptum pridie Kalend. Decembris Bononiam attulit, atque ingenti ab univerſis honore acceptus monachis ſuis Cartuſienſibus dono dedit, qui & Oratorium S. Annæ in via S. Iſaiæ condiderunt, ubi nunc etiam aſſervatur.*

Ed è tale il concetto, che ſi ha della probità del Sigonio, e del merito del ſempre inſigne Beato Niccolò Cardinale Albergati, che in ſequela dell' uno, e dell' altro Adriano Baillet ſcrittore per altro aſſai libero, e cenſore troppo ſevero non ardiſce di contraſtarci il poſſeſſo, ed il grado autentico di queſta ſagra Reliquia, come puo vederſi nella vita di S. Anna ai 26. di Luglio da eſſo inſerita fra le altre vite de' Santi.

CLASS. II. Carolus VII. Rex Francorum.

REGUM TESTIMONIA

DE BEATO NICOLAO ALBERGATO CARDINALI S. CRUCIS.

Epiſtola Caroli VII. Regis Francorum ad Synodum Baſileenſem.

Legatos petit a Synodo Baſileenſi, qui una cum Beato Nicolao Conventui Attrebatenſi præſideant. 1435. 24. Martii.

Sacroſanctæ Synodo Baſileenſi &c. Devotus Filius Francorum Rex Carolus ſalutem &c.

Nihil quidquam apud rempublicam, regna potiſſimum, erga Chriſticolas omnes felicius, & accommodatius arbitramur, quam illos, & ipſa optata pace, atque beata perfrui. Ea propter multa ratione perſuaſum habemus, ad ea, quæ paci magis attinent, maxime regni noſtri, & ſubditorum noſtrorum, charitate ſincera operas noſtras conferre debere, ſicut ex animo huculque omni ſolicitudine, atque cura, prout legis præcepto inducimur, fecimus. Profecto nil ſanctius ipſa, aut beatius nobis fuit. Et cum ſuperiori tempore *pia, atque devota ſupplicatione cariſſimi, & dilecti amici noſtri* Cardinalis S. Crucis *res ipſa non modica diſceptatione variis aſſignationibus agitata fuerit, quoniam labori, periculis, atque expenſis minime ipſe pepercit, uſque in portum, & ſalutis finem non pertigit*; poſtmodum proximis his diebus Chriſto pacis auctore [ut pie credimus] faciente, noviſſima celebrata eſt in materia componendæ pacis cum Duce Burgundiæ apud civitatem [a] Nivernenſem conventio, & ad eamdem noſtra ex parte cum decenti, & ſufficienti poteſtate cariſſimos, & dilectiſſimos conſanguineos noſtros Ducem Borbonii, & Arverniæ, & Comitem Richemundiæ Conſtabularium noſtrum, & dilectos, & fideles conſiliarios noſtros Archiepiſcopum Remenſem Cancellarium noſtrum, & Chriſtophorum de Haricuria conſanguineum noſtrum tranſmiſimus. Et cum res ipſa poſt longam diſceptationem, optimam ad ea, quæ pacis ſunt, diſpoſitionem habuit, cupientes omnes etiam partes eodem, & unanimi conſenſu, ac favore pacis, & unitatis præſtantius agere, in alterius

Ex Actis Conc. Baſileen. apud Labb. to. 12. pag. 975. editionis Pariſien.

(a) Conventus Nivernenſis habitus fuit A. D. 1434., ut narrat Jacobus Boverius in Chronico ſuorum temporum, quod edidit Dionyſius Gotofredus in Appendice ad Hiſtoriam Caroli VII. pag. 388. Huic conventui interfuere Philippus Dux Burgundiæ, Carolus Dux Borbonii, Arturus Richemondanus Magiſter equitum, Reginaldus de Carnoto Archiepiſcopus Remenſis, aliique, quos audat Franciſcus de Mezeray in Hiſtoria Galliæ tom. 11. pag. 621.

CLASS. II. Carolus VII. Rex Francorum. * Forte *aſſignationem, & conventionem*.

terius Dietæ, * & conventionem apud civitatem noſtram Attrebatenſem ad primam diem menſis Julii proxime inſtantis concordarunt. Conſentientes etiam, ut res tanta efficaciam habeat ampliorem, & certiorem, ut pro parte Sanctiſſimi Patris noſtri Cardinales S. Crucis, & Arelatenſis, & a ſacro Baſileenſi Concilio Cardinales de Cypro conſanguineus noſter, & S. Petri ad Vincula ad ipſam aſſignationem, & locum tranſmittantur. Quamobrem amicitiam veſtram majorem in modum oramus, & deprecamur, ſit res illa tam ſacra, atque fidei Orthodoxæ tam utilis, & neceſſaria, vobis curæ, & ſolicitudini; & ad illam Dietam præfatos Cardinales de Cypro, & S. Petri tranſmittere veſtri ex parte velitis. Confidimus, ut tantorum Patrum præſentia, & ſingulari præſtantia, atque virtutum magnitudine differentia omnis ex medio tolletur, abſolutaque ſit. Proinde ipſis tranſmiſſis, atque re confecta, non parvam nos ſumus percepturi lætitiam, ac gratiam vobis habituri. Datum in civitate noſtra Turonenſi. Die XXIV. menſis Martii MCDXXXV.

Henrici VI. Regis Angliæ. Epiſt. 1.

EPISTOLA I. HENRICI VI. REGIS ANGLORUM AD EUGENIUM IV. PONT. MAX.

Pontifici ſignificat, ſe Oratores ſuos ad Conventum Attrebatenſem jam deſtinaſſe.

1435. 20. Junii.

Beatiſſime Pater.

Ex tom. 10. Actor. Public. Angliæ Thomæ Rymer. pag. 610.

HUmillima filiali recommendatione præmiſſa, ſacras Veſtræ Sanctitatis literas, Nobis, ejuſdem Sanctitatis ex parte, per fidelem ejus Nuncium, noſtrumque ligeum Joannem Ely præſentium bajulum, ultima Maj præſentatas, læta manu recepimus, legimus, & relegimus, quarum ſerie nos adhortari decrevit, ut ad villam Attrebatenſem, in qua pro regnorum noſtrorum Franciæ, & Angliæ componenda pace Dieta quædam eſt appunctuata, viros de noſtro ſangnine ſine paſſionibus, ſine affectionibus privatis, pacis amatores, & timentes Deum cum mandato, & poteſtate ſufficientibus mittere curaremus. Qua in re Pater Beatiſſime, cujus inclinationis, & voluntatis, qualiſque diſpoſitionis huc uſque fuerimus, æſtimamus, Beatitudinem Veſtram non latere.

Recolumus namque cum Nobis in ipſo regno noſtro Franciæ, circa negotia nobis incumbentia, verſantibus, Veſtræ Clementiæ placuit, *Reverendiſſimum in Chriſto Patrem Cardinalem Sanctæ Crucis, ob hoc illic Legati fungentem officio, deſtinare*, eidem in hoc ipſo pacis negotio mentem noſtram aperuiſſe, quam per eumdem Veſtræ Sanctitati remur eſſe relatam: Hanc utique, tam ſacro Baſileenſi Concilio per noſtras ſibi directas literas, ac Oratorum noſtrorum vivæ vocis oraculo, quam etiam Sereniſſimo Principi Sigiſmundo Dei gratia Romanorum Imperatori &c. Fratri noſtro cariſſimo Nos ad ipſins pacis bonum crebrius exhortanti curavimus in latum aperire. In cujus revera voluntatis, & intentionis affectu inflexibiliter perſiſtentes progenitorum noſtrorum, qui pacis, & unitatis præcipui zelatores extitere, veſtigiis inhærentes, ad Dei Omnipotentis honorem, & ut ſanguinis Chriſtiani vitetur effuſio, ac ut Veſtræ Sanctitatis, ſicut decet, pluralibus monitis, & hortamentis intendamus, ad memoratæ conventionis locum ambaſſiatores noſtros mittere jam decrevimus, plena poteſtate fulcitos, tales, ut arbitramur, qui, Deo dante, quibuſcumque pacis rationabilibus mediis ſe curabunt incli-

*clinare; ſicqne tam Veſtræ Sanctitati, quam cæteris Orbis Chriſtiani Patribus, & Principibus palam erit, Nobis imputandum non fore, quin Pax ipſa (quam ſemper optavimus, diligenterque quæſivimus) optatum perveniat ad effectum, præſtante Altiſſimo, qui Veſtram Beatitudinem in votivæ proſperitatis augumento conſervare dignetur, & dirigat in æternum.

CLASS. II. Henrici VI. Regis Angliæ. Epiſt. I.

Script. in Palatio Weſtmonaſterii xx. die Junii 1435.

EJUSDEM EPISTOLA II. AD OMNES REGNI SUI INCOLAS.

Idem B. Nicolai in procuranda pace ſtudia, ac labores memorat, ac novos Oratores pro novo pacis conventu deſtinat!

Epiſt. II.

Rex omnibus ad quos &c. Salutem.

1438. 17. Martii.

Ex iiſdem Actis to. 10. pag. 683.

SCiatis, qnod nos Beatiſſimi in Chriſto Patris Domini Engenii Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summi Pontificis, Reverendiſſimorumque Patrum in Concilio Baſileenſi nuperrime congregatorum, crebris per ſuas litteras exhortabamur inſtantiis, quatenus propter vitanda mala, & incommoda, quæ ex continnatione guerrarum nunc longe miſerabiliter evenerunt, pacis inire tractatum curaremus cum parte Nobis In regno Franciæ adverſante, *pro cujus rei proſecutione Reverendiſſimus Pater Cardinalis S. Crucis de Sedis Apoſtolicæ mandato, operam in Francia ultra biennium impendebat*. Et demum deliberato, quod quædam Dieta alias apud Attrebatum pro reformatione pacis haberetur; illuc, utique ad honorem ejus, qui pacis eſt auctor, & amator, & ſub ſpe conſequendæ pacis, quam ſemper ex toto corde inceſſanter exoptamus; noſtros Ambaſſiatores, & Commiſſarios cum poteſtate ſufficienti ad tractandum, & concludendum in ea parte, fecimus deſtinari: Verum, quia fructus ex illa Dieta, quem adveniſſe ſperabamus, nullatenus ſecutus eſt, immo majora mala, & inconvenientia etiam prioribus graviora poſtmodum ſuccreverunt, Sedes Apoſtolica ſuper hiis informata cariſſimum Avunculum noſtrum Ducem Britaniæ per ſuas litteras iteratas hortanter invitavit apud Nos cum inſtantia mediare, ut rurſus pro componenda pace inter Nos, & ipſum adverſarium noſtrum viciſſitudo tractatus alterius haberetur, ſicuti per Epiſtolas ejuſdem Avunculi noſtri nobis tranſmiſſas ſumus credibiliter certiores effecti, per quas juxta Apoſtolicæ Sedis votum, Nobis cum inſtantia ſupplicavit, tractatui pro reformanda pace denuo conſentire; Et inſuper propter hoc ipſum cariſſimus conſanguineus noſter Dux Aurelianenſis apud Nos jugiter interceſſit oblatis capitulis, juxta quorum appunctuamenta inſtanter rogavit dicti tractatus dirigi, & formari proceſſum, preces ſuas aſſiduas inſuper porrigendo, quatenus aliquibus perſonis idoneis poteſtatem, cum celeritate, ex cauſis præmiſſis, committere curaremus, quæ hujuſmodi tractatus negotio poſſent intendere, & vacare; Nos enim in tam virtuoſo, tamque appetibili negotio toto cordis noſtri deſiderio, veluti præmiſimus, ardenter accenſi, ac inſtantiis præmiſſis propen-

(a) *Ut rurſus pro componenda pace*. Iterum de pace inter Anglos, & Gallos hoc anno, ſed fruſtra, actum fuiſſe affirmat antiquus Anonymus in Breviario vitæ Caroli VII. Francorum Regis, quod edidit Gotofredus pag. 342. ait enim; *Les deputez de France, & d'Angleterre s'aſſemblerent entre Calais, & Gravelinges, pour trouuer Paix eſdits Royaumes. mais ils ne firent rien cette fois*. Conventus hujuſce hiſtoriam fuſius narrat Enguerannus de Monſtrelet Tom. II. Chronicorum fol. cx. edit. primæ.

ſius inclinati, & ne culpa, vel neglectus Nobis in hoc caſu adſcribi valeat in futurum, dilectos, & fideles noſtros, Egidium Abbatem de Feſcamp, & Thomam Dominum de Schales, Joannem Popham, Dominum de Therigny Theſaurarium Hoſpitii noſtri; Andream Ogart, Conſiliarios noſtros, ac Ricardum Haryngton Ballivum Cadovienſem, Milites, & Magiſtrum Radulphum Ruſſelly Theſaurarium Eccleſiæ Rothomagenſis Conſiliarium noſtrum, nec non & Magiſtrum Joannem Rynell Secretarium noſtrum, noſtros deputavimus, tenoreque præſentium, conſtituimus, & ordinamus Procuratores, Commiſſarios, Ambaſſiatores, & Nuncios tam ſpeciales, quam generales, Damnſque, & concedimus eiſdem Procuratoribus, Commiſſariis; Ambaſſiatoribus, & Nunciis noſtris prædictis, ac ipſis ſeptem, ſex, quinque, quatuor, & tribus eorum, quorum prædictos Joannem Popham, & Johannem Rynell duos eſſe volumus, poteſtatem generalem, maudatum tam generale, quam ſpeciale, una cum præſato cariſſimo avunculo noſtro, & apud eum, nec non cum Nunciis, Ambaſſiatoribus, & Commiſſariis Partis adverſæ, poteſtatem in hac parte habentibus, ac cum cæteris, quorum intereſt, vel intereſſe poterit, quibuſcumque, hujuſmodi tractatus preparatoria noſtro nomine ingrediendum &c. Cœteraque omnia, & ſingula faciendum, & expediendum, quæ in præparatoriis tractatus hujuſmodi, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet opportuna cum ſuis emergentibus incidentibus, dependentibus, & connexis, quibuſcumque; promittentes, & promittimus in verbo regio, Nos ratum, gratum, firmum, & ſtabile perpetuis futuris temporibus habituros totum, & quidquid per prædictos Procuratores, Commiſſarios, Ambaſſiatores, Nuntios noſtros, ſeptem, ſex, quinque, quatuor, tres eorum, quorum prædictos Joannem Popham, & Joannem Rynell duos eſſe volumus, in ea parte procuratum, actum, geſtumve fuerit in præmiſſis, vel aliquo præmiſſorum, in cujus &c.

Apud V Veſtmonaſterium xvii. die Martii 1438.

ITA-

ITALORUM TESTIMONIA
DE BEATO NICOLAO CARDINALI S. CRUCIS.

I.

VITA BEATI NICOLAI
AUCTORE VESPASIANO FLORENTINO.

I. B. Nicolai genus, patria, dignitates, mores, Religio.

MEſſer Nicolajo fù degli Albergati, e fù Cardinale del Titolo di Santa Croce di Geruſalem: Fù Frate dell' Ordine di Certoſa, e di poi Veſcovo di Bologna, e di Nazione Bologneſe: Fù fatto Cardinale da Papa Martino ſenza che ne ſapeſſe nulla. *Fù di ſantiſſima vita, & coſtumi, portò ſempre l' abito di Certoſa con una cappa proprio come portano e Frati inſino a terra, dormì ſempre in ſur un ſachone come e Frati veſtito, e non mangiò mai carne per ignuno tempo, ne ſano, ne infermo.*

II. Ob ſanctitatis, & doctrinæ famam Legatus mittitur Apoſtolicus ad Gallos.

Fatto Cardinale mandò per lui Papa Eugenio, che era a Bologna, e ſtava con lui maeſtro Tomaſo da Serezana, che fù di poi Papa Nicola, fù de ſua alievi, & vega ognnno maraviglioſo huomo, che fù: feceſi porre nome [a] Nicolajo per riverenza del Cardinale. Andando a Roma eſſendo oltre alla Santità della vita, dottiſſimo [b] in Teologia, & avendo notizia di ragione Canonica, avendo fama per tutto il mondo per la Santità della vita, e grandiſſima autorità in ogni luogo; deſiderando *Papa Eugenio* mettere pace tra il Re di Francia, e quello d' Inghilterra, tra il Re di Francia, & il Duca di Borgogna, *non conoſceva buomo di maggiore autorità del Cardinale di Santa Croce*, e per queſto mandò lui Legato Apoſtolico per comporre queſta pace.

III. Studium, & labor B. Nicolai in procuranda pace.

Andato il Cardinale di là, era coſa mirabile *quanto quegli Signori per la ſua Santità l' avevano in reverentia, & il ſimile quelli Popoli*. Durovvi fatica grandiſſima per comporla; quelli d' Inghilterra erano tanto duri, che nollà potè mai conducere: conduſſe quella di Francia, e di Borgogna, che fù gran coſa levar via tanti inconvenienti, quanti ſeguitavano ogni dì. Acquiſtò aſſai riputazione in corte di Roma, & per tutta la provincia di Francia, & di Borgogna per aver levati via tanti inconvenienti, quanti ſeguitavano ogni dì, e tutto il Paeſe ſi guaſtava.

Aaa 2 Anda-

Hanc vitam quam in priori editione vulgavimus ex recentiori apographo, quod extat in Bibliotheca Vaticana Cod. 322. fol. 96., nunc iterum damus recognitam ad fidem antiqui Codicis Chartacei xv. Sæculo conſcripti, qui non ita pridem in Bibliothecam domeſticam SS.D.N. illatus fuit dono ampliſſimi Præſulis Melchioris Maggii Cameræ Apoſtolicæ Clerici. Vitæ auctor eſt Veſpaſianus Florentinus Beati Nicolai coævus, ac Nicolai V. Pont. *Max.* familiaris: ſcripſit vitas illuſtrium Virorum, qui ſuis temporibus floruerunt, quas ſæpe laudant Ferdinandus Ughellus in Italia Sacra, Andreas Victorellus in Additionibus ad Ciacconium, & Cl. V. Dominicus Georgius in Præfatione ad vitam Nicolai Papæ V. In quibuſdam ſchedis MSS. immortalis memoriæ Viri Hieronymi Cardinalis Aleandri, quæ extant *in Cod. Vaticano numero* 3924. *fol.* 24. de Veſpaſiano noſtro hæc habentur. *(Veſpaſianus Florentinus, qui fuit Bibliopola Nicolai V., & ſcripſit vitas nonnullorum Senatorum* (nempe Cardinalium) *in idiomate Florentino*.

(*a*) Id ipſum affirmant Æneas Sylvius, poſtea Pius II. in Oratione de morte Eugenii IV., & creatione Nicolai V., quæ extat *to.* 7 Miſcellaneorum Stephani Baluzii p. 554. Jacobus Zenus in epiſtola nuncupatoria ad Petrum Barbum Cardinalem S. Marci vitæ Beati Nicolai præmiſſa, quæ habetur *to* 3. Maii Bollandiani p. 470: Bartholomæus Senenſis in Vita B. Petri Petronii Senenſis apud eoſdem Bollandianos *tom.* 7. Maii *pag.* 227.

(*b*) Eximiam B. Nicolai doctrinam ſatis ſuperque teſtantur non pauca ipſius ingenii monumenta, quæ diligentiſſime recenſent Theodorus Petrejus in Bibliotheca Cartuſienſi, & Chriſtophorus Garneſcit in vita Beati Nicolai *pag.* 129.

Digitized by Google

CLASS. III.
Veſpaſianus Florentinus.

IV.
Legatus mittitur ad Germanos, quos pace jungit.

Tornò a Roma con queſta pace aveva fatta, gli fù fatto grandiſſimo onore, *e Papa Eugenio veduto la ſua autorità aveva per tutto dove egli andava*, ſendo [c] nella Magna differenze, e guerre tra più Signori, vi maodò il Cardinale Legato per fare queſte paci, e giunto di là, ebbe taota maniera con tutti quelli Signori, cbe gli le conchiuſe, & il ſimile fù cagiooe di grandiſſimo bene di levare tutto quello Paeſe dalla guerra, ebe n'era pieoo: acquiſtò aſſai per lo ſrutto vi ſece, e non ſolo acquiſtò nella Magoa, ma in corte di Roma parve coſa maraviglloſa, avendo avuto a fare coo gente così iſtrane di potere riducergli alla Pace.

V.
Pacatis Gallis, & Germanis Italiam quoque componit.

Iſtato qoivi alquanto tempo, eſſendo conchiuſo ogni coſa, tornò a Roma con graodiſſimo onore: ſendo tornato a Roma, e aveodo pacificata la Fraocia, & la Borgogna, di poi aodato nella Magna, & fatto quello medeſimo, volle Papa Eugeoio, ehe pacificaſſi Italia; e per queſto ſendo la guerra iſtata per più anoi tra il Duca Filippo, e Viniciani, ſi deputò Ferrara per luogo di mezzo, dove fuſſino gli Ambaſciadori di tutte l'altre queſte potentie, e rimeſſono le loro differeoze io Papa Eugenio, & vollono mandaſſi il Cardinale di Santa Croce a Ferrara per eſſere mezzo di fare queſta pace. Iſtatovi per alquanto tempo, & diſputatola per una parte, & per l'altra; le differenze erano tra loro. In fine il Cardinale come huomo di mezzo, e di grandiſſima autorità la conchiuſe, & pacificoſſi Italia con queſto mezzo, che fu cagione di grandiſſimo bene: & ſe delle dua paſſate paci ebbe ooore, e riputatiooe; di queſta non poteva avere maggiore appreſſo a tutta Italia, et io Corte di Roma.

VI.
Mala valetudo B. Nicolai ob rigidiſſimam vitæ rationem.

Nell'aodata ſua di Francia, dove molti ſogliono, quando egli vanno Ambaſciadori, meoare con loro qualcuno per pigliare qualche iſpaſſo, la compagnia, che menò fù Doo Nicolò da Cortona Priore della Certoſa di Firenze huomo ſantiſſimo, del quale nella Vita di Papa Nicola n'è dette tante lodi. Era il Cardioale per tanti luoghi viagi, quanti aveva fatti, molto infermato di più infirmità, ebe ſpeſſo lo tormentavaoo, *& pe' digiuni, & per non mangiare carne, & per lo cilicio portava indoſſo, & per dormire veſtito ſempre. Era per queſto molto anguſtiato da varie infirmità, le quali ſopportava con iſmiſurata pazienza*.

VII.
Romæ privatas diſcordias ſedat: Bononiæ Epiſcopales ædes reſtituit.

Era in Corte di Roma, e molte differenze, che naſcevano tra Religioſi, & altri, tutte erano rimeſſe al Cardinale, & colla ſua bontà, & autorità le troncava tutte. Partiſſi Papa [d] Eugenio da Firenze, & andò a Bologna, dove ſtette per alqnaoto tempo. Era la caſa del Veſcovado tutta guaſta, giunto a Bologna comiſſe a Maeſtro [e] Tomaſo la faceſſi acconciare a niciſtà non a pompa, & fecevi edificare grande parte di nuovo, dove ordinò una buona, & laudabile ſtanza per un Veſeovo come ſi vede fino al preſente dì. Iſtato Papa Eugenio per alquanto tempo a Bologna, ſi partì, & andò a Ferrara, ordioò; che Greci paſſaſſino in Italia per fare l'unione, come fece.

Iſtato

(c) De Germànica B. Nicolai Legatione, præter ea, quæ narrant Jacobus Zenus *cap.* 18., & Sigonius *cap.* 16. conſulendi ſunt Odoricus Raynaldus A. C. 1438. §. 23., & A. C. 1439 §. 38. Chriſtophorus Brovverus Annal. Trevirenſium *lib.* 19. §. 49. *& ſeqq.*, & Joannes Dlugoſſi, ſeu Longinus Hiſtoriæ Polonicæ *tom.* 1. *pag.* 716.

(d) Eugenius Bononiam venit A. C. 1437. Bulla tranſlationis Concilii Baſileenſis ad Civitatem Ferrarienſem data eſt *Bononiæ anno Incarnationis Dominica* 1437. *Kal. Octobris*.

(e) Nempe Thomam Sarzanenſem, qui poſtea fuit Nicolaus V.

Veſpaſianus Florentinus: VIII.

Iſtato a Ferrara ſi partì, & ritornò a Firenze, dove iſtette per alquaoto tempo; di poi volendo ritornare a Roma ſi partì da Firenze, & aodoſſene a Siena; eſſeodovi l'aque triſte, che tenevaoo di groſſo, & del geſſo, *il Cardinale di Santa Croce* amalò di febre con uno veemeotiſſimo male di pietra. Vedutoſi amalato *ſubito ordinò, & diſpoſe della roba ſua, benche non aveſſi molta*, perche dava aſſai per Dio. Laſciò alla Certoſa di Firenze più libri, infra quali fù una Bibia, che era coſta ducati cioquecento, & volle, che il Corpo ſuo fuſſe [*f*] ſepelito quivi, dove egli aveva grandiſſima devotione per riverenza di Frate Nicolò da Cortona, del quale abbiamo ſcritto ioanzi. Sendo gravato di queſte ſua infirmità, v' era più medici, e non conoſcendo eſſervi rimedio ignuno, ſe oon uoo, & quello era pericoloſo, di bere un bicchiero di ſangue di Becco, *andando al Cardinale con queſta deliberatione, la negò per iſpreſſo, dicendo in prima, e ſono tanti anni, che io me feci monaco di Certoſa, & mai ho rotta la mia regola, al preſente io ſò, che queſto non è rimedio, che mi poſſa liberare conoſcendo la mia infirmità, & la natura ſua, & per nulla per non volere rompere la ſua regola non voleva fare*. Papa Nicola non veniva mai a queſto paſſo *di tanta conſtantia d' animo quant' era nel Cardinale*, che ooo lacrimaſſi. Fatto queſto atto ſi volle attendere co' Religioſi, & ſantiſſimi huomioi aveva appreſſo di lui, che credo vi ſi trovaſſi Domenico da Cortona, & ſtando a queſto modo per alcuni dì *ſantiſſimamente com' era vivuto, rendè l' anima al ſuo Redentore*. Morto, che fù, Maeſtro Tomaſo, volle, che fuſſi iſparato per vedere la pietra: era di graodezza quanto un' uovo d' Ocha, & di peſo nncie [*g*] diciotto. Venendo Maeſtro Tomaſo a Firenze da poi la morte del Cardinale la regò ſeco, [*h*] *& dettemela in mano* a dimoſtrare la paſſione aveva ſopportata il Cardinale, & che i medici ſe ne ingannavano: che noo ſolo era difficile a romperla, ma impoſſibile.

In morbum incidit, morti ſe proximum agnoſcit, medicinam reſpuit, & ſanctiſſime moritur.

IX. Judicium Hiſtorici de B. Nicolao, ceteriſque Prælatis.

Queſta vita di sì degno huomo chi bene la cooſidera *vedrà in lui una mirabile, & inaudita virtù in tutte le condizioni, che ſi poſſono attribuire a un' huomo degno*, e chi biaſima li Prelati, vega gli huomioi degni, che ha avuti in tutte le condizioni, & uniti, e huoni, e giuſti, & degli altri, che oon vivono ſecoodo i Dio, n'abbi compaſſiooe, & preghi i Dio, che allumini loro l' intelletto.

II.
SANCTUS ANTONINUS.
Archiepiſcopus Florentious.
Chronicorum part. 2. tit. 16. cap. 22. §. 2.

S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus.

Tom. 2. pag. 560. lit. E. edit. Lugdun. Anni 1587.

EX hac Religione, [ſcilicet Cartuſieoſium] aſſumptus *ille vir venerabilis Nicolaus nomine Bononienſis ad Epiſcopatum Bononienſem* iovitus, & poſtea ad Cardioalatum a Martioo Papa V. ſemper ſervans rigorem ſuæ Religionis: *ſpeculum ſine macula* omoibus Curialibus, & Præſidentibus, Pater pauperum. Inter Priocipes ſæculi diſſideotes pacis reformator, ſchiſmatis impeditor. Demum ſuh Eugenio Papa Seois migravit ad Chriſtum ex ioſirmitate

(*f*) B. Viri Corpus Florentiam delatum fuit, & apud Carthuſienſes ſepultum, ejus vero inteſtina Senis humata fuerunt in Eccleſia S. Auguſtini, ut teſtatur Sigiſmundus Titius Hiſtoriæ Senenſis *tom.* 4., quæ Mſ. extat in Bibliotheca Chiſiana *Cod.* 997. *fol.* 150.

(*g*) *di peſo uncie diciotto* hæc deſunt in antiquo Codice. Lapis in veſica B. Viri repertus, a Zeno *cap.* 20. *bilibris* dicitur, a S. Antonino *groſſus ad modum ovi parvi Gallinæ*.

(*h*) Hinc conſtat Veſpaſianum eâdem, qua B. Nicolaus, ætate vixiſſe.

CLASS. III.

S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus.

tate calculi, cui exenterato repertua eſt lapis groſſus ad modnm ovi in fundo veſicæ, quaſi incarnatus.

Idem part. 3. tit. 22. cap. 7. §. 3.

Tom. 3. pag. 488. h. c.

CReavit ipſe (*Martinus Papa V.*) plures Cardinales, & inter cæteros virum Religioſiſſimum Dominum Nicolaum Ordinis Cartuſienſium. Hic Nicolaus Bononiæ cum eſſet Prior in monaſterio Bononienſi dicti Ordinia; *una voce cleri, & populi vocatus fuit in Epiſcopum Bononienſem*, cnm vacaret Eccleſia. Quem plurimum renitentem confirmavit, & inſtituit Martinus Conſtantiæ Pontifex creatus. Epiſcopus autem factus, nihil dimiſit de obſervantia, & auſteritate Ordinis ſui, & in hnmilitate eximia Domino ſerviena redditus ſuoa pauperibna erogabat, & reparationi Eccleſiæ, & cultui divino ampliando: multaque bona opera operatus eſt Dominus per eum in diœceſi ſua Bononienſi. Quorum cives ingrati, & immemores, quia civitatem rebellem Eccleſiæ de mandato Martini Papæ interdicto ſuppoſuit, mortem ei intentarunt. Sed occulte mntato habitu fugiens impetum furoris eorum evaſit. Qui poſtmodum Cardinalis Presbyter a Pontifice creatus, *ſicut in Epiſcopatu fuerat Ant iſtitum exemplar inſigne, ita in Cardinalatu extitit Cardinalium ſpeculum*, deſtinatuſque Legatus ad hoc inter Florentinos, & Venetos colligatos ex una, & Ducem Mediolanenſem ex parte altera, jam feſſos expenſis, & laboribus diutini belli, compoſnit pacem; Legatuſque miſſus poſtea in Galliam Tranſalpinam ſatis laboravit ad concordiam ponendam inter Regem Franciæ, & Ducem Burgundiæ. Demum reverſua [cnm Eugenius ſucceſſor Martini cum ſua cnria Senis reſideret] infirmatus ex calculo, nullo remedio fieri potuit, ut illum ejiceret. Nec mirum, nam corpore poſt mortem exenterato, repertus eſt lapis in collo veſicæ incarnatus, groſſus ad modum ovi parvi gallinæ. Cujus exeqniis honorabiliter funeri exhibitia, præſente Pontifice, delatnm eſt corpus ad monaſterium Cartuſienſe S. Laurentii prope Florentiam, ibique in Eccleſia ſepultum, pront ipſe mandaverat.

Idem cap. 8. §. 9.

pag. 503.

CIrca hæc occupato Carminiola duce exercitus, Martinus Pontifex, cujus opera, ut credebatur a multis, bellum antea tractum fuerat, veritus ne ammiſſa Brixia, reliquarum quoque urbium diſcrimen ſubiret, de pace agere cœpit, literiſque Ducem, Venetos, Florentinos ad pacem cohortatus, illius ſpe minime dubius *Cardinalem S. Crucis virum ſanctiſsimum Nicolaum* prudentia, & æquitate inſignem primo Venetias Legatum miſit, qui cum cives haud abhorrere concordiam ſenſiſſet, Mediolanum profectua, Philippum quoque pacis cupidum comperit. Florentiam non adiit, quoniam ſciebat civitatem diutino bello exhauſtam pacem optare, & apud Venetos pacis, & belli arbitrium eſſe. Sabaudiæ Dux Amedeus de pace eſt poſtulans. Egit igitur Legatus, ut ſinguli oratores decernerent, qui Ferrariæ convenirent, de concordia ſe auctore, ſuaſoreque acturi.

§. II.

Pag. 506.

INeunte hyeme Pontifex legatum eundem, qui priorem pacem firmaverat, Cardinalem S. Crncis ad componendam pacem miſit, juſſis omnibus, qnorum intererat bellum, oratores Ferrariam decernere. Florentini diuturna impenſa exhauſti pacem optabant, Sabaudiæ ducis, qui jam cum Philippo oc-

Digitized by Google

occultè pacem fecerat, oratores pacem ſuadebant, haud quaquam Philippi poſtulata improbantes, Veneti inter ſpem, metumque dubii, hoſtis vires minui cupiebant. Hinc ambitio, & majorum rerum appetitus bellum continuare ſuadebant. Philippi quoque ea poſtulata erant, quæ omnem belli timorem excutere viderentur. Interim quamvis hyems eſſet aſperrima, tamen a Carminiola multa oppida tum in Cremonenſi, tum in Brixienſi agro ab hoſte capta.

CLASS. III. S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus.

Re pacis contentionibus variis diu protracta, tandem virtute legati, auctoritateque poſt quintum menſem eſt conſtituta menſe Martio anno ſupra 1428. Conditiones hæ ſunt additæ &c. [a]

III.
POGGII FLORENTINI
Oratio in funere Beati Nicolai Cardinalis S. Crucis.

POGGIUS Florentinus.

I. Oratio exordium, quo eximiæ B. Nicolai virtutes generatim recenſentur.

IN maximo dolore, præſtantiſſimi Patres; & acerrimo luctu, quem ex optimi, & ſanctiſſimi Viri morte ſuſcepi, hoc mihi ſolatium mœroris videtur tribui, quod & ea proculdubio ſim dicturus, quæ ſummo omnium conſenſu, ſumma approbatione, ſummo favore accipiantur. *Et in virtutibus ampliſſimis tanti viri commemorandis*, & ſi non debitum, at qualem facultas ingenii dabit, honorem ſim vitæ omni cum laude exactiſſimæ præſtiturus; Accedit, quod maxime ad viventium ſpectat utilitatem, ut in excellentium virorum exemplis, & vita recenſendis, multi ad laudem, & gloriam, ipſorum memoria virtutum, incitentur. Conferunt enim non parum præclaris ingeniis geſta priſcorum ante oculos poſita: quæ nobis ſubdunt tanquam calcar, & incitamenta quædam ad eorum, quos laudari videmus, imitationem. Equidem exiſtimo, majores noſtros, & orationes, quæ olim in præclarorum funeribus habebantur, & imagines, quæ priſcorum memoriæ dicabantur, non tam defunctorum laudes, & gloriam oſtendere, quam poſteris conſequendæ virtutis eorum exempla nobis præbere voluiſſe. Quanquam huic noſtro omni laude ornatiſſimo Viro nullius gloria, nullius laudatione opus eſt, ad ejus vitam in hoc funere exornandam; Neque hoc dicendi munus tanta virtus deſiderat, quæ omnem orationem, quantumvis ampliſſimam, ſuperare videtur: Sua illa merita, ſua virtutum ornamenta, ſua ſanctiſſime acta vita, mores caſtiſſimi, ſua in omnes pietas, ſua religio adeo illum ornavit, ut nullo ſit opus externo adiumento ad laudem hominum conſequendam. Quo mihi facilior erit orationis curſus, cui datur ea materia ad dicendum, ut non verbis ornare hunc hominem, ſed tantum, quæ ab eo acta ſunt, referre ſatis eſſe pro ejus meritis videatur. Sed profecto *integerrimi*, *ornatiſſimique viri* vitam explicaturus, dum ejus in me, dum vixit, charitatem, dum in doctos viros benevolentiam conſidero, dum ejus virtutem, humanitatem, pietatem mente revolvo, dum, quo præſidio Eccleſia, quo auxilio inopes, quo adiumento boni ſunt ſpoliati, animadverto; nequeo ullo modo, quæ ultro etiam mihi invito in ejus commemoratione effluunt, lacrymas continere. Quis enim tam inhumanus, tam durus, vel ferreus potius eſſet qui in talis tam laudati, tam deſiderati communis Patris memoria non moveatur animo, & ad fletum prorumpat? Quis eſt, qui cum eum nobis, qualem ſæcula rara ferunt,

(a) S. Antoninus obiit A.D 1459. teſte Daniele Papebrochio in Commentario prævio ad vitam S. Antonini a Franciſco Caſtillionenſi conſcriptam, quæ extat *tom. 1. Maj Bolland. p.* 311.

CLASS. III.

Poggius Florentinus.

runt, ereptum videat, non mente, & animo ingemiſcat? ſubtractus eſt nobis *vir vita, & moribus ſingularis, cui parem ætas noſtra non protulit*; Interiit, quanquam non interiit, ſed ad meliorem profectus eſt vitam, *vir ſumma prudentia, & ſapientia præditus, vir religione inſignis, pietate præcipuus, excellens Integritate vitæ, de omnibus optime meritus. In quo nullorum, quamvis perſpicaces oculi ullum unquam locum maledicto invenire potuerunt*. Facultatibus egeoos, ſubſidio imbecilles, coofilio plurimos, opibus ſingulos, omnes patrocinio ſublevabat, ut veluti parentem uoicum bonorum, ac calamitoſorum refugium lugere, & gemere compellamur; verum quoniam tempus requirit, ut ad ejus laudum commemorationem poſthabita tantæ jacturæ querela veniamus, complectar paucis vitæ inſtitutionem, & mores ejus: ut & ea, quæ ipſi ooſtis, tanquam in veſtro conſpectu, meis verbis propooantur; & quibus id animi eſt, ejus viri propoſito exemplo, occaſio detur ad idem virtutis iter ingredieodum.

II.

B. Nicolai Patria, Parentes, Studia. Cartuſienſem Ordinem profitetur. Religionis munera, ac dignitates pie, ſancteque ſuſtinet.

Natus eſt vir iſte inſignis Booniæ, urbe celeberrima, atque antiqua, & quæ inter Italiæ præclaras urbes facile adoumerari queat, hooeſtis parentibus, & haud obſcuro loco natis; ſed qui filio per omnem vitam, quocumque eſſet in ſtatu, poſſent eſſe oroameoto. Cum pluribus aonis Juri civili operam dediſſet, plurimumque in ea ſcientia profeciſſet: tandem cum legiſſet hojuſmodi ſapientiam apud Deum ſtultitiam eſſe, ſpiritu Dei ductus, qui eum in ſuum obſequium diſpoſuerat ſegregaodum, abjecta legum cura, relicto ſæculo, cootempto patrio cenſu, Ordinem Cartuſienſium eſt ingreſſus: eam profeſſus religionem, quæ arctiſſima omnium judicatur. Sunt plures vivendi formulæ propoſitæ his, qui ſe Dei cultui dicarunt: e quibus leviores quædam, & ad facilitatem vitæ propenſiores exiſtimantur, non levem aliquam, non facilem, non vitæ, & communibus moribus indulgentem elegit, ſed illam potiſſime, quæ eſt ardua inter omnes, difficilis, auſtera, ſeveritatis, & diſciplinæ arctioris plena; magna proculdubio mutatio animi, major corporis, quod a licentia quadam vitæ communis ad tam laborioſum vivendi genus, ad tam inſuetum oous religionis aſceodit: oon ſolum Religioſorum vitam ſumens, ſed eam, in qua perſiſtere difficillimum exiſtimamus; & certe ea religio admodum gravis, & toleratu difficilis putator, ita parvis terminis circumſcripta, ut niſi ſpeciali dono Dei ſuffulti, in ea diutius nequeant perſiſtere. Sed omoia ſunt volentibus facilia. Nihil tam durum, tam aſperum Chriſtum recta via ſequentibus, quin leve & molle conantibus fiat. Brevi tempore effecit, ut omoes difficultates ſuperaret, omnem victus auſteritatem obedieotia, & patientia vinceret, compulit oon multo poſt vitæ illius integritas ſui monaſterii Religioſos, ut illum eligerent in ſuum Superiorem. Quo in regimine ea fuit modeſtia, prudentia, temperaotia, ut ab omnibus ipſius virtus celebraretur. Et quamvis in monaſterio ſedulus, atque abditus viveret, cultui divioo, & gubernandi curæ inteotus; *virtus tamen, & Sanctitas claudi minime poterat*; ſed Bononiam uſque horum certa veſtigia perlata omnes cives io admiratiooem, ſtuporemque perduxerant. Ipſi, quibus præerat, abſque ulla iovidia [quam vitare difficile his, qui præſident cæteris] virtutes ejus admirantes efferebaot. Neque vero mirum, facile eſt ejus laudem conſequi illis, qui noo præeſſe cupiunt, ſed prodeſſe.

III.

Clerus, & populus Bononienſis ipſum invitum, ac reluctantem Eccleſiæ ſuæ Antiſtitem renunciant.

Hoc vitæ curriculo, hac viri fama permotus Bonooienſis populus, cum in defuncti Epiſcopi locum ſucceſſor quæreretur, diffidente parum Clero,

(alii-

CLASS. III.
Poggius Florentinus.

[alii alium poſtulabant] uno conſenſu, una mente in ſuum Paſtorem, approbante Clero, elegit. *Per magnum ſane ſingularis hoc teſtimonium virtutis fuit, univerſum populum ſua ſponte, nemine rogante, nullo diſſentiente, [neſcio cujus voce illum nominante, Dei voluntate emiſſa] e veſtigio in ejus electionem exarſiſſe*. Sperabant enim illum unicum eſſe futurum Antiſtitem, in quo ſalus omnium ſita eſſe videretur, cujus ope boni ſublevarentur, & opprimerentur mali: qui mores laſcivientes ad meliorem frugem, & vitia poſſet ad virtutes traducere. *Accitum ad Urbem, per alterius rei ſimulationem, ignarum populi voluntatis, multis precibus omnes civitatis ordines hortati ſunt, etiam reluctantem, ne onus ſibi iniunctum recuſaret*. Ille multum, diuque cogitans, quanti eſſet laboris, ac periculi animarum curam, medelamque ſuſcipere, quamve eſſet grave hujuſmodi pondus illis, qui animarum ſalutem ex tali dignitate, non quæſtum quærunt: ceſſit vix tandem vir optimus populi voluntati. Attamen ea conditione aſſenſus eſt, primum ut omnia bona, & caſtella, quæ diſtracta erant, Eccleſiæ reſtituerentur, tum ne quid expenderet pro confirmatione Pontificis; ſibi enim nummos non eſſe; Quæ vero ab Eccleſia ſubminiſtrarentur, in alios uſus, hoc eſt, in pauperum alimenta diſtribuenda ſibi eſſe aſſeverabat, quod utrumque eſt vir ſanctiſſimus aſſecutus. *Nihil eo honore, nihil ea dignitate elatus, nulla in re vitam priſtinam mutavit, eadem humilitate, eadem continentia, eadem vitæ auſteritate vixit, victu tenui nullo apparatu contentus*. O virum optimum, & cunctis ſæculis ſummis laudibus celebrandum! O virtutem raram, & quam rariores homines ſequuntur! Recenſete alios, & illorum vitam inſpicite, qui ſimili ſunt præditi dignitate; quem mihi dabitis, qui ejuſmodi gradum non appetat, quærat, enixe procuret, cœlum, terramque defatiget, ut illum conſequatur? Quotumquemque repcrietis, qui non inflectur animo adepta dignitate, & intumeſcat? Qui dignitatem non habeat quæſtuoſam, qui non voluptatibus plus ſolito, & quieti corporis indulgeat, qui non deterior in diem fiat?

IV.
Corruptos Cleri, ac populi mores caſtigat. Judæos ſignum deferre jubet. Pauperes frumento, vel pecunia juvat. Viduas tuetur. Virginibus dotem largitur.

At hunc noſtrum *virum ſanctiſſimum omnia prioris vitæ ſervantem veſtigia vidimus, nulla in re immutatum, nullam in partem a cura populi ſui oculos deflectentem*. Primum in id maxime multis reluctantibus incubuit, ut Clerus, qui ad eam diem diſſolutior fuerat, non ſolum veſtibus, ſed moribus quoque compoſitioribus uteretur. Tum populum a laſcivia ad frugalitatem deflexit, non ſolum verbo, ſed exemplo, quod plurimum valet ad animos hominum commovendos. In primis id ſtatuit, etiam renuente in multis Pontifice, ut Judæi certo ſigno a Chriſtianis dignoſcerentur. Religioſum quemdam Ordinis Minorum ad reddendum depoſitum mulieri viduæ, quod negabat, re certis conjecturis cognita, licet reluctantem coegit. Pauperes, qui egeſtatem erubeſcebant, occulte perquirens, frumento aut pecunia clanculum domum miſſa ſublevabat, virginibus egenis dotem ſubminiſtrabat, confluentibus undecumque mendicis victum publice largiebatur. Id agebat, ut omnes intelligerent, non utilitatem aliquam, aut privatum commodum ex Eccleſia, ſed rationem pauperum, populi correctionem, ſacerdotum emendationem, ab illo eſſe ſuſceptam. Erat in corrigendis ſuperiorum temporum moribus, tum mitis, tum ſeverus, prout utilitas ovium ſibi conceſſarum poſtulabat. Denique parvo tempore effecit, ut longe alius populus, alius clerus eſſe videretur. Etenim facile eſt illi ceteros corrigere, qui ſibi ipſi bene vivendi legem indixit, faciliimeque in officio continentur homines ab

CLASS. III.
Poggius Florentinus.

ab eo, qui ſeipſum continet. Præclare enim a ſapientibus ſcriptum accepimus: *quales Principes in Republica fuerint, tales reliquos eſſe ſolere.*

V.
Pacis cauſa a Martino V. in Gallias legatur. Reges ac Princip s in magnam ſui admirationem traducit.

Hac autem laude, his virtutibus florentem Martinus Pontifex aptiſſimum judicavit, qui ad componendam pacem inter Franciæ, & Angliæ reges Legatus mitteretur. *In Gallias igitur profectus eſt, & cum utroque Rege ſæpius collocutus, ad pacemque adhortatus, eos in admirationem ſui attraxit; nulla munera, nulla dona accepit, ſed ſolitam ſuam continentiam, modeſtiamque ſervavit. Et cum ſe tum utrique Regi, tum etiam omnibus maxime vitæ continentia, gravitate, ac prudentia probaſſet*; tamen in tanta ſententiarum diverſitate difficile fuit concordiam ſtatuere; *Id tamen egit, ut ob ſuas virtutes tam Gallis, quam Anglis relinqueret deſiderium ſui, & a ſingulis Vir rectiſſimus, atque optimus putaretur*. Re infecta Bononiam rediit: Senſi ego, qui in Anglia tunc morabar, *quanti a Rege fieret, quanti virtus ejus, & ſapientia æſtimaretur ab omnibus*, quantaque cum omnium commendatione munus ſibi injunctum obiiſſet. *Prædicabatur ab his, qui a Rege veniebant, continentia hujus, innocentia, integritas, religio: & hunc unum ad ſe miſſum ajebant ſine ambitione, ſine cupiditate*: In quo veræ Sanctitatis ſpecimen eluceret; Etenim facillime humana contemnit, qui Chriſtum recte ſequitur: neque externis, ſed ſuis fultus bonis, nihil extra concupiſcit, virtutum fretus conſcientia.

VI.
E Galliis Romam revertitur. Cardinalis a Martino Pontifice deſignatur. Eximia ejus humilitas poſt acceptam dignitatem.

Pervenerat ad Martinum celebris harum virtutum fama, multorumque ſermone ejus laus in dies increbreſcebat. Et quamvis antea certior factus erat, hunc eſſe unum, quem laudabant omnes, cujus virtutum exempla extollebant, in quo nulla invidia ad carpendum locum invenerat; tamen hac legatione prudentiſſime obita, & moribus ſanctiſſimis ductus, *Eum deſignavit nullius precibus, nullius interceſſione, ſed ſua ſponte S. R. E. Cardinalem*. Hoc ignotum ei eſſe voluit, quoad Romam [accerſiverat enim illum per alterius negotii ſpeciem] veniret; cum jam prope Urbem eſſet, rem illi ſignificari curavit: *nulla lætitia, nullo gaudio, nulla elatione motus, eodem, quo antea, vultu permanſit*: ut palam fieret, humani faſtigii inſignia parvi ab eodem exiſtimari. Honorem illum ſuſcepit, ne beneficentiam in ſe Pontificis contemnere videretur. Nihil ex eo ad virtutem, ad vitæ moleſtias multa addi conſpiciebat: vitam ita deinceps inſtituit, ut & dignitati conſuleret, & Religioni. *De privata vivendi auſteritate nihil mutavit*, exteriora quædam auxit, quæ ad cultum ſpectarent, & tuenda tantæ dignitatis ornamenta; eadem integritas, eadem continentia, eadem pietatis officia, eadem benignitas permanſit: & quo erat illo faſtigio dignior, eo ſe magis indignum exiſtimabat; nulla pompa, nulli faſtus, nullæ opes impedimento fuere, quo minus ſemper omnem vitam puram, immaculatamque præberet. Quidquid dignitate, aut auctoritate poterat, ad præſidia hominum conferebat. Permagna quidem inerat patientia & æquanimitas, ita ut ſummam modeſtiam, ſummam temperantiam, ſummam benignitatem ſemper oſtenderit. *Nemini unquam nocuit, nemini unquam maledixit, nemini eſt iratus; In divitiis paupertatem, in dignitate humilitatem*, in faſtigio tanti honoris priſtinam humanitatem ſervavit, Quid loquar de liberalitate, vel ut rectius loquar, de charitate, qua egenis, & mendicis eſt opitulatus? Nolo hanc ejus præcipuam laudem pluribus verbis efferre, quoniam, quæ Chriſti cauſa facta ſunt; non humanam gloriam quærunt, ſed præmia æterna. Sed mihi de ratione vitæ hujus integerrimi homi-

nis

Digitized by Google

Poggius Florentinus.

nis dicenti imago ejus ante oculos obverſatur, quæ pro ejus religione, & ſanctitate vetat, me in hujuſmodi oratione eſſe prolixum. Nam quæ ab eo acta ſunt, ait ſe velle potius Dei, quam hominum teſtimonio comprobari. Non enim ad inanem gloriam, non ad vulgi pompam, non ad aliquem faſtum ſe aſſerit, ſed ad veram laudem, ad honorem ſui Creatoris, ad immortalis Dei commendationem vitam, & mores ſuos compoſuiſſe; Nihil ſe quæſiiſſe, niſi ut opera ſua illi accepta eſſent, qui novit abſcondita cordis. Hanc vero ſæculi inanem gloriam, ſemper hunc populi plauſum contempſiſſe; quæ ſunt potius ad viventium conſolationem, quam ad defunctorum ſalutem comparata, Cujus voluntati licet parendum eſſe videatur, tamen aliqua ex parte meo deſiderio, & ipſius in me meritis ſatis eſſe faciendum judicavi.

VII. *Semel, atque iterum legatus ad Inſubres cum Venetis, ac Florentinis pacificandos.*

Cum igitur *ſanctiſſimi viri virtus* ſummo in honore, magna in reverentia apud Martinum Pontificem eſſet, cumque eum omnes velut exemplar honeſti intuerentur, fama vero virtutum apud omnes eſſet vulgata, Legatus miſſus eſt Venetias ad ſtatuendum pacem inter Ducem Mediolanenſem, ac Venetos, Florentinoſque, quæ inter acre bellum vigebat; & recte ad pacem quærendam electus eſt is, qui pacis homo erat, & eam præ ceteris rebus ſalutarem mortalibus eſſe cenſebat. Qua confecta, licet poſtmodum conditiones non ſervarentur, & ob id bellum inſtauraretur, Romam reverſus eſt. Increbreſcentibus belli malis, cum majora diſcrimina imminere viderentur, denuo ad eandem pacem procurandam a Pontifice deſtinatur; cujus in tractatu cum ſex menſes conſumpſiſſet, demum ejus exhortationibus & prudentia Ferrariæ confecta pace, ad Martinum (is tunc Ferentinum peſtis evitandæ cauſa ſeceſſerat) rediit, ſumma omnium benevolentia.

VIII. *Gallicam legationem a Martino V. ipſi delatam, ultro confirmat Eugenius IV. eamque miro Regum, ac populorum conſenſu gerit ob præcipuam vitæ ſanctimoniam, atque integritatem.*

Erat Martino admodum cordi Galliæ pax: ad hanc rem, (ſi quo conſilio, aut humana ope componi poſſet) procurandam, hunc *optimum virum* eſſe accommodatiſſimum ratus, rurſus ad Galliam Legatum deſtinavit; ſed antequam Italia excederet, Pontifex obiit diem. Huic cum ſucceſſiſſet Pontifex Eugenius IV., iter ſuum, & legationem ſuſceptam conficere juſſus, biennio apud Gallos permanſit. Non viliorem eum iteratus adventus (ut plerumque contingere ſolet) reddidit, ſed admirabiliorem, virtus enim quo diutius tractatur, eo magis placet, præſertim nulla offenſione interrupta. Multa itinera in diverſa loca confecit, multos ſubiit labores, cum ſæpius ex morbo laterum, & calculo maxime torqueretur. Sed virtute & conſtantia animi infirmitates corporis ſuperans, utrumque Regem ſæpius eſt allocutus, exhortans ad concordiam, & ad deponendam ambitionem; multa conſilia Principum, & conventus habuit, plurimas conſultationes, in quibus multum conſilii oſtendit, multum auctoritatis ad rei confectionem; bellorum pericula ante oculos propoſuit; quot, quantæque calamitates utrique Regno provenirent, recenſuit; Sanctorum Patrum præcepta, ſapientum virorum conſilia, ſingula omnia ſcripta & ſententias, quæ eam in rem conferre videbantur ad permovendas mentes hominum, enarravit. Sed gloria, ambitio, cupiditas, honor ſæculi eum inter ſe certarent, & communi bono obſtarent, infecta pace abiit. *Sed ita abiit, ut Regum uterque, & qui his aderant, profiterentur, nunquam ſe ei viro prudentia, fide, ſanctimonia, vitæ integritate parem vidiſſe. Eadem enim, & priori par integritas, abſtinentia, continentia legationis fuit. Regum, & ceterorum munera ab eo contempta; nihil horum appetiit, quæ aliis præclara & prætioſa videntur: ſatis ſibi eſſe*

 putans,

Digitized by Google

CLASS. III.
Foggius Florentinus.

putans, licet operam perdidiſſet, ſe boni viri officia omnia in eo legationis munere præſtitiſſe. Erat amplior dignitas, ſed cupiditas minor. Nihil ſibi præter honorem, & laudem Pontificis reportandum exiſtimavit. Et quidem cum multis pompa & apparatu rerum, ac magnificentia ſæculi inferior videretur: virtute tamen & continentia ſuperior omnibus erat, magiſque in eo humilitas admirabilis erat, quam in ceteris ornatus, aut rerum cultus exterarum. Virtutum namque comitatu contentus, ea negligebat, quæ ſpecioſa vulgus ducit. Recte enim, ut Bias ille prudens, *omnia ſecum ferebat*, nullius exterioris cultus adminiculo egens. Non tamen obſoletam ſecum familiam habuit, ſed quæ ſatis culta eſſet, & plus honeſtatis, quam ſplendoris circumferret; itaut, & contemptum fugeret, & ſuperfluitatem.

IX.
Baſileam Pontificis juſſu petit ad ſchiſmaticos compeſcendos. Florentiam venit ac tertio in Gallias legatur, ibique diu optatam pacem componit.

Ex Gallia rediens ex Pontificis præcepto Baſileam proficiſcitur: ubi cum multos tumultuantes adverſus Pontificis, Sediſque Apoſtolicæ auctoritatem comperiſſet, neque popularis inſania reprimi a ſe poſſe videretur, Florentiam venit, ad quam Eugenius poſt diſceſſum ab Urbe ſe contulerat. Inde tertio Legatus in Galliam rediit præſcripto Pontificis, qui pacem eorum Regum perutilem populo Chriſtiano conſpiciebat. *Erat omnium opinio, aut hujus Viri ſapientia, & virtute, aut nullius alterius ope pacem eam eſſe futuram*; nam is ſolus cum neutri parti faveret, tantum enitebatur, quantum communis utilitas poſtulabat; nulla affectione privata, nulla benevolentia movebatur. Erat liber in conſulendo animus, in decernendo æquus, nihil a recto declinans. Ibi Conſilio utriuſque gentis habito, communique deſperata (propter diverſas ſententias) pace, Ducem Burgundiæ, qui antea regi Franciæ infenſus erat, in gratiam Regis, communemque benevolentiam reduxit. Quæ res & ſtatui Regni, & Regi plurimum conduxit.

X.
Baſileam ad ſchiſmaticos iterum proficiſcitur. Iis relictis ad Pontificem redit, a quo Germanicam Legationem accipit: indeque ſummus R. E. Pœnitentiarius eligitur.

His actis ſumma cum laude Florentiam cum revertiſſet, denuo Baſileam mittitur, ſi qua ratione, aut ſanari, aut reprimi poſſet ejus auctoritate multorum temeritas, qui contra Romanum Pontificem inſurrexerant; Sed ſuperante, & convaleſcente in diem ſtultitia, ac nequitia eorum, qui pacem Eccleſiæ pervertere nitebantur, relicto malignantium conventu, venit Bononiam, quo Pontifex ierat. Cum autem poſtea celebrandi Concilii gratia, ad quod Græci venturi erant, Pontifex Eugenius Ferrariam conceſſiſſet, in Germaniam ad Albertum Romanorum Regem, qui erat Nurembergæ, Legatus mittitur ad agendos conventus Principum Germaniæ: ad obviandum ſchiſmati, quod poſtea Baſileenſium veſania confecit: Hic multa in eo conventu locutus, quæ ad deterrendos homines a ſchiſmate Eccleſiæ pertinebant, hortatuſque ad Pontifici ſolitam fidem ſervandam. Ferrariam regreſſus, poſtmodum manſit in Curia; pauloque poſt a Pontifice in locum Cardinalis Urſini, (qui major pœnitentiarius erat, diemque ſuum objerat), ſuffectus eſt. Quo in munere ſumma optimi viri, piiſſimique officia præbuit; id ſibi munus demandatum arbitratus, ut ſalutem quæreret eorum, quibus Dei gratia lucem pœnitentiæ tribuiſſet.

XI.
Ob præcipuam ipſius ſanctimoniam, atque integritatem a Summis Pontificibus ceteris Cardinalibus præfertur.

Mirum fortaſſe nonnullis videri poteſt, cum tot Cardinales eſſent in curia, quibus hæ legationes tam variæ demandari potuiſſent, *cur hic ſolus potiſſimum eligeretur: Sed erant in eo per multa, quæ ipſi benevolentiam hominum conciliabant, & præclarum reddebant apud omnes. Primum* Summa Religio, Summa Integritas, & Conſummata Sanctitas Morum, *cum nihil in eo reprehendi poſſet: tum per omnem vitam* Temperantia, & Continentia *ſingularis*.

Digitized by Google

gularis. *Doctrina præditus erat, ac ſcientia rerum plurimarum, ut viris doctiſſimis æquari poſſet.* Erat in eo denique agendorum uſus, ac experientia, quæ in eo ſummam prudentiam efficiebant. Accedebat conſilii gravitas, & animus in conſultando omni paſſione vacuus. Auctoritas quantum in ullo homine eſſe poteſt, virtute, & bene agendo contracta, *mores probatiſſimi, ætas provectior, nullo unquam tempore, ulla, vel parva vitiorum labe notata.* In negotiis tractandis, ac perficiendis ſapientisſimus habebatur. His virtutibus addebatur humanitas quædam, & manſuetudo, quæ eum ſumme gratum omnibus reddebant. CLASS. III. Poggius Florentinus.

Digne ergo ejus opera in rebus arduis Pontifices utebantur: cum non ad quæſtum aliquem, ſed ad laborem officioſum, non ad propriam, ſed ad communem utilitatem ſe mitti arbitraretur. Etenim ex his, quæ ab eo in officio legationum concedebantur, *nullum emolumentum prætendebat, gratis condonabantur omnia* ab eo, qui didicerat; *Gratis accepiſtis, gratis date.* Bona Eccleſiæ Bononienſis, quæ ipſi a Pontifice credita erant, ſecundum canonicas ſanctiones diſtribuit, majorem partem in uſus pauperum, & ædificiorum reparationem diſtribuens. Nam domos Epiſcopi inſtauravit, & auxit pro dignitate Eccleſiæ, & urbis. Domum quoque in Urbe, magna ex parte conſtruxit juxta Eccleſiam S. Potentianæ, in qua & habitavit remotus a ſtrepitu populari, dum Romæ vixit; *Parentibus, aut fratribus, aut aliis ex ſuo genere nihil ex bonis Eccleſiæ tradidit*, aſſerens ſe diſpenſatorem a Deo, non largitorem eſſe conſtitutum. Familiam habuit honeſtam, quæ & honeſtatem ſervaret, & contemptum vitaret: ſummam ſervans in omni ſtatu moderationem. Cibi ſuit parciſſimi. *Numquam poſt aditam religionem, neque in infirmitatibus, quibus gravabatur ſæpius, neque extremo vitæ tempore carnes comedit;* vino utebatur, quod ſatis eſſet ad vitæ ſubſtentationem. Religionis normam immaculatam ſervavit, eam religionem ſequens, quæ a Beato Jacobo Apoſtolo ſcribitur eſſe: *immaculatum ſe cuſtodire ab hoc ſæculo.* Surgebat media nocte, orationi vacans; *lineis utebatur veſtimentis, cum ſemper cilicio interius uteretur, ac recubans in ſtramentis;* Sacræ Scripturæ continuum ſtudium impertiebat. Cum quid otii ab oratione, & negotiis publicis ſupereſſet, humanioribus quoque ſtudiis tantam operam dedit, quantum ſacrarum literarum dignitas patiebatur. Vitam hanc cum tanquam peregrinus, & advena tranſegiſſet, nihil in ea aut ſpei, aut momenti ponens, mortem quoque contempſit, cum ſe ad meliorem ſciret vitam profecturum; & cum ſummo dolore torqueretur ex calculo, qui poſtmodum ad libræ pondus in eo repertus eſt, tanquam ſciens extremum ſibi diem inſtare, & medicos contempſit, & dolores immenſos ſumma patientia pertulit, agens ſemper gratias Deo, qui ipſum etiam in extremo ſpiritu exerceri ad patientiam vellet. Deficiente natura, animam Deo reddidit, nihil de rebus externis curans, niſi ut & familiæ rationem haberet, & pauperum meminiſſet: obiit Senis ſexageſimo octavo ætatis anno. Exequiæ ejus in majori templo celebratæ, quibus Eugenius Pontifex, qui *ſanctiſſimum virum* unice dilexerat, adfuit. Commendari profecto digna eſt, tum ceteris in rebus, tum in hoc maxime Romani Pontificis pietas, qui, quod antea raro auditum eſt, huic uni præſtitit. Annos jam quadraginta in Romana Curia ſum verſatus, ultra quinquaginta Cardinales mortem obiiſſe memini, nullius unquam funeri Pontifex ullus interfuit; At & Eugenii egregia virtus, ac defuncti

XII. Ejus virtutes ſummatim recenſentur. Ejus mors. exequiæ Senis habitæ coram Pontifice. Bononiorum luctus, ſanctitatis opinio conſtans.

CLASS. III. Poggius Florentinus.

ſuncti merita poſtulare videbantur, ut in ejus ſunere vetus conſuetudo intermitteretur. Itaque & erga vivum ſuam benevolentiam oſtendit, & tali honore mortuo præbuit virtutum ſuarum teſtimonium ſempiternum. Laudanda eſt a nobis ſemper divina providentia, & in omnibus, quæ nobiſcum agit Deus, gratiæ ſunt agendæ. patienter vero ferenda quæcumque ejus ſapientiſſimo nutu, licet nobis incognito, videntur accidere. Veruntamen cogor aliquando non ſolum admirari, ſed etiam conqueri parum videri proſpicere tantam ſapientiam rebus humanis; videmus enim tot nefarios homines, tot ſceleſtos [quorum opera in ſolam perniciem gentium ſpectant] verſari in terris proſpera valetudine, diutiuſque vivere, quam ferat communis ſalus: quos utiliſſimum foret orbi, aut nunquam natos, aut quamprimum interiiſſe; eos vero, quorum eſt vita nobis ſalutaris, qui opere, & exemplo proſunt, in quibus multorum refugium conſiſtit, aut morbo a negotiis impediri, aut citius eripi nobis, quam ratio Reipublicæ patiatur. Quamobrem pluribus verbis deflerem hujus ſingularis viri mortem, deplorarem publica incommoda, lamentarer privata multorum damna, & communem bonorum parentem ſubtractum nobis quererer, niſi cenſuram Dei timerem, & niſi vererer, ne videremur ejus gloriæ, qua nunc in cœlis fruitur, invidere. Tantum dico, bonos omnes patre optimo, egenos ſanctiſſimo, Eccleſiam Romanam ſummo viro; Sedem Apoſtolicam conſultore prudentisſimo, eſſe hoc talis viri obitu ſpoliatam, qui ſplendorem Romanæ Curiæ, laudem Religioni, dignitatem ſuo ordini afferebat. Sed poſtquam ita viſum eſt illi, cujus conſilia ſunt æterna, nos quoque in ejus interitu conſolemur; ſcientes ipſum in Beatorum numero collocatum. Doleamus paululum, ſi libet, incommoda noſtra; illius vicem lætemur, qui nunc fert optatum fructum laborum ſuorum. Proſequamur quoque grato animo memoriam ejus, & virtutes infixas animo teneamus, conemur opera, & anteactam optime vitam imitari, ut inſtar ejus, æternam gloriam noſtris laboribus, & actionibus divina adjuvante gratia conſequamur. [a]

Ejuſdem Hiſtor. Populi Florentini lib. V.

Rer. Ital. Script. tom. 20. pag. 341.

HIs rebus Carminiola intento, Martinus Pontifex, cujus opera bellum ante protractum erat, cum, quæ animo conceperat, vana apparerent [fama namque frequentior fuerat, & multorum ſententia, illum ante fœdus cum Venetis ictum de induſtria exoptaſſe, ut bellum vigeret, neque concordia ſtatueretur, quo Florentini longo, ac diuturno bello fatigati, viribuſque exhauſti Philippi odio ſe, ſuaque ſibi dederent] amiſſa Brixia, veritus, ne Dux reliquarum quoque Urbium diſcrimen ſubiret, mente ad pacem converſa, literis Mediolanenſem, Venetos, ac Florentinos exhortatus ad arma deponenda, ut intellexit minime eam omnes refugere, *Cardinalem S. Crucis Nicolaum, virum ſanctiſſimum* ad Venetos, quibus quocumque modo belli componendi arbitrium permiſſum erat, Legatum miſit: qui cum cives concordiam haud horrere intellexiſſet, Amadei quoque, & Flo-

B. Nicolai legatio ad Venetos, Inſubres, ac Florentinos deſcribitur.

[a] Poggii Oratio extat inter ipſius opera Baſileæ edita anno 1538. p. 261. eamque iterum vulgavit Georgius Garnefelt p. 51. quem Baſileenſis editio latuit. Verum in utramque editionem menda non pauca irrepſerunt vel typographorum oſcitantia, vel editorum incuria; quæ quidem tollere pro viribus ſtuduiſſem, ſi mihi per otium licuiſſet veteres Mſs. Codices conſulere: At oimia typographi feſtinatio emendationis conſilium prorſus abjicere me coegit. Poggius mortuus eſt A. D. 1459. 3. Kalendas Novembris, teſte Jo: Baptiſta Recanato in illius vitæ cap. 14. tom. 20. Scriptor. Rer. Ital. pag. 284.

Florentinorum auctoritatem, qui ſocii erant, ſecuturos dicerent; Mediolanum petens, ubi Philippum pacis cupidum, ut ex verbis hominis elici poterat, comperit, ſingulorum oratores Ferrariæ convenire juſſit: quo in loco multis utrinque ſumma animi contentione agitatis, tertium tandem poſt menſem Kalendis Januariis pax ſolemni more firmata eſt. Conditiones dictæ, ut Brixia, divina, humanaque omnia, valle quadam excepta, ac quæ circa Olium ditionis Cremonæ eſſent, Bergomum inſuper, omniſque ejus ager Venetis cederent: quæ Florentinorum ante bellum fuerant, reſtituerentur: Amedeus vero bello capta teneret: Quibus, ut acquieſceret Philippus, Mediolanum reverſus Cardinalis illum hortatus eſt — *Ut rationem temporum haberet: Satius eſſe partis alicujus, quam totius imperii jacturam ſubire: prudentis viri eſſe parere tempori, a quo conſilia omnia ſumenda eſſent, & cui parere ſapientes vellent. Utile procul dubio fore adverſæ fortunæ cedere, cujus arbitrio humanæ res regi viderentur. Non in eodem ſtatu ſemper omnia futura: accidere poſſe, ut minori impenſa recuperet amiſſa, quam quæ ſunt perdita. Denique eam eſſe Pontificis mentem, ut quacumque conditione præſentibus conſulat rebus: ſe quoque illi ſuadere concordiam, utque Pontificis auctoritatem ſequatur.* At vero Dux tum Florentinorum, qui ſe Pontifici reſtituere urbes Eccleſiæ quærentem impedierunt, ſuperbiam incuſabat; tum Venetorum, quibuſcum fœdere junctus erat, aliena occupandi cupiditatem plurimum quærebatur. Sed *Legati viri graviſſimi* verbia commotus in datas pacis conditiones deſcendit &c. CLASS. III. Poggius Florentinus.

Ineunte hyeme legatus idem, qui prioris concordiæ auctor fuerat, Cardinalis S. Crucis ad componendam pacem miſſus, juſſis omnibus, quos inter bellum erat, Oratores Ferrariam decernere, ipſe eo proficiſcitur &c.

Idem in Dialogo adverſus Hypocriſim.

MEmini quendam [a] Religioſum Bononiæ, pecuniam penes ſe a muliere ſecreto, cum vir bonus haberetur, depoſitam, poſtea petenti denegaſſe, & deriſiſſe, velut inſanam. *At viri ſanctiſſimi Nicolai Epiſcopi Bononienſis*, qui poſtmodum Cardinalis fuit, virtute, & diligentia, cum apud eum mulier eam fraudem queſta eſſet, detecta res eſt, & pecunia reſtituta. Pag. 38. edit. Anni 1699.

Vidimus [b] dudum inter eos, quos noverim, *probatiſſimum, ac ſanctiſſimum virum Nicolaum, de quo ſupra memini, Cardinalem Sanctæ Crucis verum virtutis iter ingreſſum*, nulla ſimulatione nixum, ad tantam dignitatem perveniſſe, nulla illecebra, aut ſpecie dignitatis commotus, mores priſtinos, aut vitæ ſuperioris integritatem, diſciplinamque mutavit; nulla eſt uſus oſtentatione, frons ſua connivebat populo, interior homo ab reliquorum moribus diſſidebat, non contrariam ceteris, ſed meliorem ſequebatur vitam. Pag. 51.

IV.

Poggii Dialogum Franciſco Aretino inſcriptum edidit Eduvardus Brovvn *Tom.* II. *p.* 570. Faſciculi rerum expetendarum Londini a. 1690. Poſtmodum recuſus fuit Sylvæ-Ducis anno 1699. ſtudio Hieronymi Sinceri Lotharingi Cabilo-Narbonenſis, qui eum celeberrimo Viro Antonio Magliabechio inſcripſit. Ex Typographi monito ad lectorem conſtat hujuſmodi Dialogum Lugduni jam impreſſum fuiſſe anno 1679.

(a) Religioſum Ordinis Minorum eum dicit Poggius in Oratione §. xxxI. *pag.* 377.

(b) Poſteriorem hanc Poggii laciniam deſcripſit Emus Cardinalis Quirinus in Diatriba Præliminari ad Epiſtolas Franciſci Barbari *pagina* CCXLII., ubi B. Nicolai virtutes, ac ſanctimoniam celebri ornat encomio.

CLASS. III.
Æneas Sylvius.

IV.
ÆNEAS SYLVIUS POSTEA PIUS II.

In Commentario de Geſtis Baſileenſis Concilii lib. 1. cap. 2.

Ex Faſciculo Rerum expetendarum Orthuini Gratii fol. 1. edit. 1.

FRequens, atque inſigne Franconiæ oppidum Norimberga eſt, & tam ſuperis, quam inferis Teuthonibus commune, ibique paucis effluxis menſibus, oratores Alberti Romanorum Regis, & aliorum Alemanniæ Principum convenerunt: tum propter alias communis patriæ cauſas, tum maxime ut eam, quæ inter Concilium, & Papam vigebat, diſcordiam ſopirent. Illuc, & oratores Sacri Concilii acceſſerunt, & juſſu Papæ *vir magna hominum opinione ſanctiſſimus Cardinalis Crucifer*, cum pleriſque collegis pervenit. Ut illic perfici res nequivit, conventus ipſe Francfordiam ad calendas Martias tunc proximas translatus eſt, quod eo in loco Electores Imperii facilius conventuri judicabantur &c.

Legatio B. Nicolai ad Albertum Romanorum Regem, cæteroſque Germaniæ Principes.

Idem in Epiſtola 188. *ad Petrum Noxetanum Equitem, & Comitem Palatinum.*

Pag. 758 edit. Baſileenſis.

VIdimus una Genuam Ligurum metropolim: ſuperavimus Apæninum, ac tranſmiſſo Pado Philippum illum inclytum Longobardorum ducem, apud Mediolanum adivimus. Tranſmiſimus cœlo vicinas Alpes, & formidabilem pontum, & Lucrinum lacum, & campos Helvetiorum. Venimus Baſileam, & ſub dominio Cardinalis tui [qui tunc Sanctæ Mariæ in Via lata cognomine fuit, nunc S. Crucis appellatur] in Concilio magno fuimus. Quam dulcis converſatio noſtra fuit? quam ſuavis in omni fortuna ſocietas? nihil mihi grave, te comite, videbatur. Memini adhuc, Petre, cum ſimul uno cubiculo dormiremus, quoties mihi ad multam noctem vigilanti, ac nunc unum, nunc alterum Poetam legenti, ſubridens dixeris: Quid te maceras Ænea? doctis æque indoctis fortuna conſulit. At cum Dominico [quamvis is eſſet benignus, & optimus pater] eum paupertate eo tempore premeretur, perſeverare minime potuimus. Diſiuncti aliquot annis fuimus; ſed iterum nos fortuna conjunxit apud *Nicolaum S. Crucis venerandum Patrem, & omnium opinione ſanctiſſimum &c.*

Idem in Commentario [a] *in libros Antonii Panormitæ de Dictis, & Factis Alphonſi Regis.*

Lib. III. pag. 490. §. 47.

IN Caleſio cum eſſem Angliam petiturus, id oppidum in Morinis, ex quo breviſſimum dicunt, in inſulam tranſitum, nuncistum eſt *auctore Nicolao Cardinale S. Crucis viro ſanctiſſimo* Philippum Burgundiæ Ducem, qui partium Anglicanarum antea fuiſſet, ad Regem Franciæ defeciſſe. Quod cum præfectus loci accepiſſet, mox *me qui Cardinalis eſſem Secretarius*, cui notus eſſem, aſſervari juſſit, quæ res magno me damno affeciſſet, niſi Cardinalis Vintonienſis, cui notus eſſem, illico me dimitti juſſiſſet.

Idem Commentariorum lib. 1.

Pag. 3: edit. Francofurt. anni 1614. B. Nicolaus Baſileam legatur, inde Galliam petit, ibique pacem compoſuit.

ÆNeas cum rediiſſet Florentiam, comperit Bartholomæum Vicecomitem Epiſcopum Novarienſem apud Eugenium magnis de rebus accuſatum, capitali judicio laborantem: ob quam cauſam ad *Nicolaum Cardinalem S. Crucis probatiſſimum, & laudatiſſimum patrem* confugit, qui & ipſum in Secretarium accepit, & Bartholomæum e manibus Eugenii liberavit; Thoma

(a) Commentarium ſcripſit Æneas an. 1456, cum Neapoli eſſet Friderici Cæſaris Orator apud Alphonſum Arragonium Siciliæ utriuſque regem.

Digitized by Google

CLASS. III. *Æneas Sylvius.*

Thoma Sarezano Magiſtro domus, qui poſtea Summi Pontificis cathedram aſcendit, Nicolaus Papa V. appellatus, ac Petro Noxetano, eujus ſupra mentio facta eſt, faventibus, atque optantibus. Cardinalis S. Crucis eo tempore legatus in Franciam deſignatus erat, inter Carolum Francorum, & Henricum Anglorum Reges pacem conpoſiturus: cum eo Æneas tertio Mediolanum, & urbis ducem vidit, atque inde montem Jovis, quem S. Bernardi melius hodie vocitant, ad Amedeum Sabaudiæ ducem, qui tunc ſpreto ſæculo in eremo apud Thononium ſupra lacum Lemanum magis voluptuoſam, quam pœnitentialem cum ſex viris equeſtris ordinis, qui ſecum penulam & baculum aſſumpſerant, ut mos eſt eremitis, vitam degebat: credo, quod poſt annis octo ſecutum eſt, expectans ad Summi Pontificatus cathedram per patres, qui Baſileæ convenerant, evocari: nam & tunc rumor increbuerat Amedeum Papam futurum. Eo ſalutato Cardinalis Baſileam venit; atque inde per Rhenum Coloniam Agrippinam navigavit: ubi rurſus equis conſcenſis per Aquiſgrani, Leodiumque, atque Lovanium, Duacum, & Tornacum, in Atrebates deſcendit, ubi conventus totius Galliæ, & Angliæ Cardinalis morabatur. Dux Burgundorum Philippus per id temporis adverſus Regem Franciæ, qui patrem ejus occiderat, Anglicorum parti favebat: Cardinalis primum pacem univerſalem componere ſtuduit: id ubi ſucceſſit, Philippum, qui Regi Angliæ, tanquam regnum Franciæ ad eum pertineret, fidem dederat, juramento abſolutum Regi Franciæ reconciliavit: tum quoque de bono pacis Æneas ad Pilippum epiſtolam verſu conſcripſit. Prius autem, quam Philippus ab Anglicis deficeret, Cardinalis Æneam in Scotiam miſit, qui Prælatum quendam in regis gratiam reduceret.

Libro VI.

Pag. 158.

Galliarum calamitates: Baſileenſium perfidia: B. Nicolai labores in procuranda Galliarum pace.

Attrita tot calamitatibus Gallia, vaſti deſerti faciem, non regni præſeferebat: civitates habitatoribus vacuæ, ac dirutæ jacebant, exuſtæ villæ, vallati ubique offendebantur agri, nuſquam paucis iter tutum, ſi quis latrones evaſit, in feras incidit. Martinus V. Columnenſi ortus familia, Romanæ præſidebat Eccleſiæ, qui tantarum Gallicæ gentis afflictionum miſertus, *Nicolaum S. Crucis Cardinalem, vitæ ſanctimonia, ingenii dexteritate clarum*, in Galliam miſit, de concordia inter Reges acturum; ſed reſtabant adhuc ſeditionum non parvæ reliquiæ, quæ pacem omnem excluſere. Interea Martinus miſſo in Germaniam legato Juliano S. Angeli Cardinale, qui Huſſitarum populis a fide Chriſtiana deviantibus bellum indiceret, ac Baſileenſi Concilio propediem inchoando præſideret, naturæ ſatisfecit, atque in Baſilica Lateranenſi ſepultus eſt: Cardinales Eugenium IV. natione Venetum ei ſuffecerunt, qui Martini legatos in ſuis provinciis confirmavit. Cœpit deinde Concilium Baſileæ, ad quod frequentes ex omni orbe Chriſtiano Epiſcopi, & regum legati convenerunt, & Julianus in Bohemia profligatus eo ſe contulit. Eugenius conventum diſſolvere primo conatus eſt, quod ubi non ſucceſſit, rogatu Principum confirmavit: Nicolaumque S. Crucis Cardinalem, jam rebus infectis, ex Francia reverſum, qui cum Juliano ſimul præſideret, illuc tranſmiſit. Exortis deinde inter Concilium, & ipſum graviſſimis contentionibus, Nicolaus inde receſſit, Florentiæque morantem Pontificem adiit, a quo ſecundo in Galliam miſſus eſt; ſi forſitan meliores Regum animos inveniret. Æneas cum eo profectus, ut ante diximus, inde in Scotiam penetravit. Conventus Galliarum, & Angliæ Principum apud Atrebates indictus eſt.

CLASS. III.
Æneas Sylvius.

Philippus Burgundiæ dux cum Conjuge, & omni curia eo ſe tranſtulit. Convenere ex Francis, Borbonii, & Alenconii Duces, ex Anglicis Cardinalis Vintonienſis, & Utintoniæ Comes, ex Baſilea Cypriorum Cardinalis adven-ventavit Regis frater, quem propter nobilitatem proceres ad tractatum concordiæ admiſerunt: *quamvis ſecretiora, & quæ plus ponderis habuere, ad Nicolaum ſolum deferebantur*: aperte jam deſciverant ab Eugenio Baſileenſis Concilii Patres, appellationes ab eo recipientes, ſacerdotia conferentes, & alia plurima facientes, quæ ad Romanum Pontificem pertinent, & Cardinalis Cyprius in Atrebato legatum de latere gerens, cuncta exercebat auctoritate Concilii, quæ Sedis Apoſtolicæ fieri conſuevere. *Indigna res viſa Cardinali Sanctæ Crucis, qui & ſi aliis legationis ſuæ facultatibus parciſſime fuerat uſus, tunc totas laxavit habenas, ne Concilii auctoritas dignitatem primæ ſedis, excluderet*. Suaſit hoc Thomas Sarzaneus inſignis Theologus, qui poſtea, ut relatum eſt, ſummi Apoſtolatus apicem adeptus, *ob memoriam magiſtri ſui, Nicolaus appellari voluit, ejus nomine quintus*. Populi, ut apertam Sedis Apoſtolicæ auctoritatem viderunt, relicto Cyprienſi legato, omnes fere ad Nicolaum ſe convertere: frequentes ante hujus ædes turmæ aſtabant, ante illius hoſtium ſolitudo fuit. Ob quas res nihil inter ſe pacifice duo Cardinales loquebantur, nec jam ſimultatibus, ſed apertis odiis diſſidebant. Ridicula res, mediatore his opus erat, & pacis arbitro, qui magnos inter Reges tractaturi concordiam venerant. Productus eſt conventus diebus pluribus, & univerſalis concordia multis quæſita modis; cum pacis Anglico nullæ conditiones oblatæ placerent, Nicolaus ſeorſum inter Philippum, & Carolum de concordia egit, illumque tandem ſuo regi conciliavit, & a jurejurando, quod Anglico præſtiterat, auctoritate primæ ſedis abſolvit; ſatius eſſe arbitratus, ex duobus regnis alterum ſalvare, Francis inter ſe pacatis, quam perſeverantibus odiis, utrumque perdere, certumque illi fuit Burgundo & Franco in gratiam redeunte, brevi Anglicos ex Gallia diſturbari poſſe, illoſque tandem ſuo regno contentos intra Inſulam quieturos, aut certe Galliam difficillime vexaturos: nec vana cogitatio, ea enim dies fuit, quæ regnum Franciæ Carolo reſtituit, adeoque glorioſum fecit, ut quæ ſui prædeceſſores ante annos ſupra ducentos amiſerant, ipſe primus recuperarit, ac Gallias omnes ad priſtinam prope felicitatem reduxerit: tantum illi Nicolaus Cardinalis, & Apoſtolica Sedes, placato Burgundo, beneficium contulit.

Extat ad calcem Commentariorum Pii II. edit. Romana pag. 670.

Idem in Epiſtola ad Martinum Mayer Cancellarium Archiepiſcopi Moguntini.

MIſit Eugenius, qui Concilio præſiderent una cum Juliano legato, celeberrimi patres nominis, inter quos *Nicolaus Cardinalis S. Crucis primum tenuit locum, vir non minori ſanctimonia vitæ, quam rerum maximarum experientia, doctrinaque multa memorabilis &c.*

FRANCISCUS PHILELPHUS.

Fol. 2. edit. Venetæ. Anni 1502.

V.

FRANCISCUS PHILELPHUS

Libro I. Epiſtolarum. Epiſtola XLVIII. Joanni Auriſpæ.

DAmnas tu Auriſpa conſilium meum, quod nolim eam conditionem admittere, quam *humaniſſimus Cardinalis Bonon. Nicolaus S. Crucis vir ſanctiſſimus* mihi proponit, ſcribiſque futurum, ut me pœniteat mei inſtituti, ſi maluero Florentinis, quam magnanimo iſti Principi Nicolao Marchioni gratificari &c. Ex Bononia Kal. Januarii MCDXXVIII.

Idem

Idem Libro II. Epiſtola X. Nicolao Cardinali Bononienſi.

Francifcus Philelphus.

Fol. 10. pag. 2.

B. Nicolaum ſuarum rerum certiorem reddit, ipſique ſeſe quam plurimum commendat.

THomas Sarzanenſis vir perhumanus, & eruditus, amplitudinis tuæ ſecretarius, Pater clementiſſime, tuo nomine literas ad me dedit, quibus quod mihi erat ſole [ut ajunt] clarius, non amice minus, quam eloquenter oſtendit, quanta ſit tua erga me charitas; dein monuit, ut tibi ſignificarem, quam me Florentia delectat; præterea ſi qua in re tua opera, opeque uti velim, ſcriptorio calamo ne parcam. Te enim paratum ſemper fore, ut mihi beneſacias. Et habeo tibi, & ago immortales gratias Pater humaniſſime, quod, ex qua die primum Bononiæ me vidiſti, ac tuam excepiſti in clientelam, te mihi patronum ſemper, te patrem, te beneficum præſtiteris, & id quidem nullis meis de te meritis, ſed ſola tua manſuetudine, atque benignitate; *Imitatus tu ſane eum, cujus Crucem pro ſigno geris, Chriſtum Optimum Maximum*, qui ut cunctis mortalibus bene faceret, ſibi ipſi non pepercit. Nunc ad ea, quæ verbis tuis mihi Thomas tuus ſcripſit; & de Florentia primum. Quem Florentia minus delectarit, is certe nulla bonitate floret. Eſt enim ejuſmodi urbs Florentia, cui tamquam Pandoræ cuiquam Dii omnes, ut ad Poetas redeam, ſinguli bona ſingula dono dederint. Nihil enim huic urbi deeſt, quod ad humanam accedat felicitatem. Ceterum inter roſas etiam ſunt ſpinæ, & in terra nihil eſt tam ex omni parte perfectum, quod non aliquid habeat, quod offendit. Equidem univerſæ Civitati ſum chariſſimus, meque viri omnes boni, ac præſtantiſſimi cives & colunt, & faciunt plurimi. Nec eſt mihi apud Florentinos optandum quicquam, quod ſperare non liceat. Vix primarii ipſi cives in rebus etiam maximis plus habent auctoritatis, quam ipſe ego. Omnes mihi gratificari ſtudent, obſequuntur omnes. Nihil a me neque mea, neque amicorum cauſſa fruſtra petitur. Ceterum quo magis valeo apud Florentinos vel auctoritate, vel gratia, eo magis mibi cavendum eſt, ne quid magni mali invidia mihi aliquando pariat. Sunt enim aliqui fucati literis, quos mea præſentia idcirco plurimum turbat, quod ſperent, ſi ipſe abeſſem, ſeſe in majori aliquo pretio futuros. Itaque dignitari meæ clam ſemper inſidiantur: qui etſi mihi nihil obeſſe poſſunt, metuendum eſt tamen. Nam ingenia Florentina acerrima ſunt, & in omnem partem ſtrenua. Quid multis? Niſi adhuc in proximum annum publico docendi muneri eſſem obſtrictus, operam darem omnino, ut invidiæ cederem, & in aliquem tutiorem portum ex hujuſmodi fluctibus me reciperem. Nam quanquam univerſa me Florentina reſpublica & diligit plurimum, & facit maximi: ea tamen eſt hominum natura, ut non minus pauci, atque imbecilli nocere poſſint, quam univerſa manus potentiorum prodeſſe cuiquam. Miſerentur ſane omnes, & per moleſte ferunt, ſi cui bono viro inferatur injuria, ſuccurrit autem nemo; nec id de peregrinis ſolum uſu venit; ſed de ipſis etiam præſtantioribus civibus. Sunt qui ſicarios paraverint, per quos Nicolaum Guzanum virum primarium in republica interimerent. Detectis inſidiis, non modo nullum de bis ſupplicium ſumptum eſt, qui ſicarios inſtruxerunt: ſed tentatum potius, ut Nicolaus ipſe plecteretur, qui & vir graviſſimus eſt, & in republica potentiſſimus. Nam ſicarii feruntur inſtructi a duobus Soderinis fratribus Nicolao, ac Thoma juvenibus promptis, & audacibus, quorum pater fuerat [ut vulgo dicitur *machinatore*, & auctore ipſo Nicolao,] publico judicio obtruncatus, quoniam eſſet inſimulatus iniiſſe ſe conſilium, neſcio quod, adverſus rempublicam. Qui ergo ipſe minus mihi metuendum putem, qui & juvenis

 ſim,

CLASS. III. ſim, & peregrinus, & nullarum virium, cum videam virum tantis fretum clientelis, tantis opibus, tantis factionibus in ultimum prope periculum adductum, quoniam adverſus fonten cauſam perſequeretur? Nam alterius factionis Princeps dicitur Coſimus Medices, vir, ut ſcis, Florentinorum omnium pecunioſiſſimus. Eoque mihi res videtur per mutua animorum odia, irritamentaque proceſſiſſe, ut nobiliſſima hæc civitas non admodum longe abeſſe poſſit in tantis procellis, ac fluctibus a triſti, & miſerabili naufragio. Accedit ad hanc mali ſuſpicionem, quod hi, qui livore me, atque odio inſequuntur, ipſius Coſini utuntur, veluti patrocinio. At Coſmus quanquam videtur amantiſſimus mei, ejuſmodi tamen virum eſſe animadverto, qui & ſimulet & diſſimulet omnia. Eſtque uſque adeo taciturnus, ut ne ab intimis quidem familiaribus, ac domeſticis queat intelligi. At Laurentius hujus frater ingenio eſt & aperto, & levi; cui Coſmus, etſi vir eſt graviſſimus, tamen, ut audio, nequaquam audet adverſari. Ego autem neutram pendeo in partem; æque omnibus morem gero, illudque Ciceronis ſtudioſiſſime tueor: *Non oportere peregrinum in aliena republica eſſe curioſum*. Ceterum quoniam in navi obnoxia naufragio nemo poteſt tuto navigare; ego hinc quam libentiſſime abſuerim. Duo in Italia loca ſunt, quorum alterutrum non invitus optarem, Mediolanum, & Romana Curia, ſive enim apud Pontificem Maximum, ſive apud inclytum Ducem Philippum Mariam honeſtus mihi daretur locus, eum non modo non rejicerem, ſed ceteris omnibus jucundiſſime præferrem, atque amplecterer. Tenes tu, Pater Reverendiſſime, & ſtudia mea omnia, & conſilium, & voluntatem; quantum mihi prodeſſe poſſis non ſum ignarus, quantum etiam velis jampridem expertus ſum. Quæ cum ita ſint, clementiam tuam rogo etiam atque etiam, oroque, ut huic meo deſiderio conſulas. Quicquid ipſe de me ſtatueris, indubitate proſequar, operamque dabo, ut tua de me opinio te nunquam fallat. Nam neque fidei unquam deero, neque induſtriæ, neque diligentiæ. *Valeat quamdiutiſſime integritas, ſanctimonia tua; Pater clementiſſime*, tibique certo perſuade, me ita eſſe in poteſtate tua, ut omnia de me tibi polliceri queas. Ex Florentia x. Kal. Octobris. Anno a Natali Chriſtiano MCDXXXII.

Franciſcus Philelphus.

Idem Epiſtola XI. Thomæ Sarzanenſi.

Fol. 11. UT tuis me humaniſsimis monuiſti literis, ſcripſi *ad Reverendiſſimum communem Patrem Cardinalem tuum, immo meum, immo noſtrum*, quæcumque honeſte, tutoque ſcribi a me poterant. Sed tecum loquar apertius &c. Ex Florentia Kal. Octobris MCDXXXII.

Idem Libro VI. Epiſtola XXII. Nicolao V. Pont. Max.

Fol. 40. ET ne maximis occupationibus tuis, vel intempeſtivior accedam, vel importunior, jam de his ſatis; Nam reliqua *ſi ſanctiſſimus ille ſpiritus Divi Nicolai Cardinalis Bononienſis, tibi quondam patris, dum erat in vivis*; nunc vero ſanctimoniæ tuæ filii [cui noſti me chariſſimum extitiſſe] altioribus, melioribuſque intentus obſequiis ingerere memoriæ tuæ diſtulerit ea, quæ mea interfuerint, omnia tibi pater ampliſſimus Mediolanenſis Cardinalis Henricus verbis meis coram exponet &c. Ex Mediolano Vigilia Reſurrectionis Dominicæ, Anno a Natali Chriſtiano MCDXLVII.

Idem

Idem Libro XXVI. Epiſt. 1. Leodryſio Cribello. CLASS. III.

CUm primum in Italiam reverſus ex Græcia, oratoriam Bononiæ ſimul, philoſophiamque docui. Nam per id temporis erat Thomas Sarzanenſis *apud ſanctiſſimum illum virum Nicolaum Cardinalem Bononienſem*, qui nos mirum in modum diligebat: erat enim vir neque bonitatis, nec eruditionis liberalis cujuſquam inops, &c. Ex Mediolano. Kalendis Auguſtis, Anno a Chriſti Natali die MCCCCLXV.

Franciſcus Philelphus.

Fol. 181.

Idem in Oratione ad Jacobum Antonium Marcellum Patritium Venetum.

Extat inter Orationes Philelphi Brixiæ editas anno 1488. in 4o.

SEd hæc, horumque ſimilia ſi cuiquam fortaſſe videantur antiquiora, exemplis item duobus tempeſtatis noſtræ contenti ſimus. Gabriel Condulmerius [qui poſtea Eugenius nominatus, ſumma cum dignitate, & gloria Romano Pontificatui præfuit] cum vehementius ægrotaret, eſſetque de ejus ſalute a Medicis omnibus deſperatum; illi jam de morte non tam ſollicito, quam nihil certius expectanti, & Petrus, & Paulus Apoſtoli duo apparuerunt in ſomnis, utque buno animo eſſet hortati ſunt; Nam & bonam valetudinem ei redditam eſſe, & propediem ſore, ut Summus Pontifex crearetur. Quod quidem utrumque ſecutum eſt. Nam tum ſimul cum ſomno illum reliquit febris; tum non multo poſt, cum Martinus Columna prudentiſſimus ille, & ampliſſimus Pontifex quam fortunatiſſime, & cum mirifico Eccleſiæ Romanæ incremento vitam finiſſet, Pontificatui ille præfectus eſt. At Nicolaus V. optimus ille, ac eruditiſſimus plane vir [in cujus munificentiſſimi Patris obitu docti omnes, ingenioque præſtantes extremum naufragium paſſi ſunt] cum *Nicolai Albergati, ſapientis cum primis, & ſancti viri, Cardinalis Bononienſis* obitum moleſtius ferret, hunc tandem per ſomnum ad ſe venire exiſtimavit, & ita anxium appellare: *Thoma fili, quid diutius gemis? Quid adeo te affligis? Pone lacrymas, & te collige. Nobis enim bene eſt, benignitate Jeſu. Itaque ſurge, atque accingere. At breve enim tempus grave tibi ſubeundum eſt munus Petri gubernandæ naviculæ.* Quam quidem ſomni viſionem haud ille diſſimulanter præ ſe tulit. Nam cum aliis nonnullis familiaribus, tum etiam mihi [cum hac iter faceret Germaniam petens ab Eugenio Legatus], cum inter loquendum in ſermonem incidiſſemus *de manſuetudine, & gravitate Nicolai Cardinalis*, id omne ſomnium coram, veluti jocabundus, retulit. Subdidit enim, cum hoc evenerit, Philelphe mi fructum recipies veteris noſtræ conſuetudinis. Cumque intra Alpes eodem itinere obviam habuiſſet Æneam Silvium integerrimum, & eloquentiſſimum Epiſcopum Tergeſtinum [qui a Friderico Auſtrio Romanorum Rege Orator veniebat ad Philippum Mariam inclitum Mediolanenſium Ducem], ſimulque uterque veſperi divertiſſent in quamdam cauponulam, & Æneas parcius ſumptus faceret [utpote qui ab eo Rege legaretur, qui ſtoica eruditus, inſtructuſque diſciplina, non minus parſimoniæ nummorum, quam vitæ frugalitati continenter ſtudet; tum ad Æneam converſus Thomas: *Reverendiſſime Pater*, inquit; *quid eſt opus tanta utamur parſimonia, cum uterque in Eccleſia Romana Pontifices Maximi futuri ſumus.* Quam quidem rem non ſerio minus, quam joco eum prædixiſſe, certus oſten-

dit

(a) Philelphus obiit Florentiæ Anno Domini 1481. octuageſimotertio ætatis ſuæ anno. Vide Effemerides Eruditorum Italiæ *Tom.* XIV. *pag.* 347.

CLASS. III. LEONARDUS ARRETINUS.

dit eventus. Videmus enim alterum ſumma ſua cum laude Summum Pontificem conceſſiſſe naturæ; At Æneam [cui nunc Pio II. nomen eſt] non ſecus fortiter, quam conſtanter Pontificatum gerere.

VI.
LEONARDUS ARRETINUS.
[a] *In Epiſtola ad B. Nicolaum.*

Epiſt. tom. II. p. 40.

DE Stephano autem Arretino neceſſario meo, quem dignata eſt R. P. tua ob literas meas inter domeſticos recipere, ſummas ago gratias, & certe ni talem noviſſem illum, *qualem mundicies integritaſque* [b] *domus tuæ flagitabat*, nunquam de eo verbum facere auſus eſſem. Illi profecto ſat erit *apud tantum Dominum inter bona probatiſſimæ diſciplinæ exempla educari*; quem etſi non expediat, tamen ipſum R. P. tuæ totis affectibus recommendo. Florentiæ. Idibus Aprilis MCCCCXXIX.

VII.
JANNOTIUS MANETTUS
In Vita Nicolai PP. V.

JANNOTIUS MANETTUS.

Script. Rer. Ital. Tom. III. Part. II. pag. 913.

B. Nicolai virtutes laudat. Gallicam ipſius legationem deſcribit.

DUM igitur celebris quædam excellentium virtutum ſuarum fama, non ſolum per totam Italiam, ſed etiam quaſi per univerſum terrarum Orbem hinc inde ferebatur, factum eſt, ut commemoratus *Nicolaus tunc Bononienſis Epiſcopus ob probitatem morum, ac ſanctimoniam vitæ, multarumque rerum cognitionem* ab Eugenio IV. Summo Pontifice ad ingentem illam Presbyterii Romanæ Eccleſiæ dignitatem, quæ novo, ac inuſitato nomine *Cardinalatus* nuncupatur, non immerito promoveretur, ac *Cardinalis Tit. Sanctæ Crucis* crearetur &c. Non multo poſt inter Francorum, Anglorumque Reges, & inclytum Burgundiæ Ducem vehemens quoddam, acre, & perniciofum, & ut ita dixerim, peſtilens, & internecinum bellum, per plures annos magna cum Gallicarum, tum Brittanicarum gentium ſtrage jam pridem viguiſſet, atque ſi diutius prioribus conditionibus obduraſſet, ad ingentem quamdam utrinſque Regni ruinam portendere, ac machinari videretur; Eugenius hujus componendæ pacis cupidus, ut tale bellum vel omnino ſubverte-

(a) Hanc Epiſtolæ laciniam ex nupera v. cl. Laurentii Mehus editione deſcripſimus, quæ Florentiæ prodiit A. C. 1741. Temporis notam in editis omiſſam adjecimus ex Cod. Vaticano 2937. Chartaceo optimæ notæ. Quiſnam fuerit *Stephanus* iſte Arretinus, quem Leonardus *neceſſarium ſuum* appellat, quemque in familiam B. Cardinalis cenſeri voluit, ingenue fateor, me omnino neſcire. Miror tamen cl. Editorem in indice II. *qui exhibet Res, & Clariſſimorum virorum nomina, quorum in epiſtolis Leonardi mentio fit* Stephanum hunc inter *domeſticos* Cardinalis Columnæ receptum crediddiſſe; cum nullus ea tempeſtate ex nobiliſſima Columnenſium ſtirpe Cardinalis extiterit, qui Titulo Sanctæ Crucis in Hieraſalem inſignitus fuerit. Proſperum ſiquidem, cum eſſet admodum adoleſcens, Martinus Papa V. Cardinalem deſignavit in quarta Cardinalium creatione, quæ contigit die 24. Maii anni 1426., & quadriennio poſt ampliſſimi ordinis inſignibus decoravit; nempe die 8. Novembris anni 1430., qua, cum Diaconus renunciatus fuiſſet, Diaconiam S. Georgii in Velabro, non vero Titulum S. Crucis in Hieruſalem obtinuit. Quapropter cum hæc ſcriberet Leonardus anno 1429. Proſper Columna nondum Cardinalitia inſignia adeptus fuerat; ſed, ut ajunt, *reſervatus erat in pectore*. Vide Contelorium in vita Martini Papæ V. pag. 59. & Ciacconium Tom. II. pag. 863.

(b) Hinc mirifice confirmantur, quæ de familia B. Nicolai ſcripſerunt, Zenus §. xxI. & Poggius in Oratione §. xII. Leonardus vita functus eſt ineunte vere anni 1444. ut notat. Cl. Mehus in illius vita, quam novæ epiſtolarum editioni præmiſit, pag. xlv.

(c) Jannotius Manettus ſupremum diem obiit Neapoli A. D. 1459., ut teſtatur cl. v. Ludovicus Antonius Muratorius in Præfatione in Hiſtoriam Piſtorienſem ab illo conſcriptam, quæ habetur *Tomo XIX. Scriptor. Rer. Ital. pag.* 987. Hæc vero ſcripſit paulo poſt Nicolai *PP.* V. mortem, ut idem Muratorius affirmat *Tom. III. Parte* 2. *pag.* 295.

teret, vel ſaltem per inducias, aliaque vairorum hominum machinamenta, aliqua ex parte mitius redderetur *prædictum Cardinalem virum ſuapte natura prudentiſſimum, & multa rerum agendarum peritia ſapientiſſimum, ac probitate morum, & ſanctimonia vitæ, ac doctrinæ excellentia celeberrimum*, ad ſedandum quoquomodo hujuſmodi bellicos tumultus, e Roma uſque in Galliam, & Britanniam, ac Burgundiam a Latere, ut dicitur, Legatum miſit &c. CLASS. III. Jannotius Manettus.

Proinde quum e Florentia abiret, Senas ſe contulit, atque dum aliquandiu ibi cum tota Curia commoraretur, factum eſt, ut prædictus *Nicolaus S. Crucis Cardinalis* illic graviter ægrotaret, ac paucis poſtquam ægrotare cœpit diebus, ſtranguria, & calculi morbo vehementer oppreſſus, *in præcipua quidem, ac ſingulari Dei, & hominum gratia interiit &c.* pag. 325. l. D.

VIII.

FRANCISCUS BARBARUS

FRANCISCUS BARBARUS.

In Epiſtola ad Nicolaum Cardinalem S. Crucis.

POſtquam nuncium accepi, te, Reverendiſſime Pater, ſalvum in urbem [a] veniſſe, & Eccleſiæ, & Celſitudini tuæ congratulatus ſum. Nam cum peſtilentia late ſerperet, & mecum ſæpe cogitarem, cum quanto incommodo Reipublicæ Chriſtianæ mori poſſes, pro mea pietate, & fide tenere me non potui, quin cura, ſollicitudine, ac metu laborarem. *In tua enim vita multorum ſalus, ac magna bonorum omnium ſpes, & conſolatio poſita, & collocata videbatur*. Quapropter cum Deo duce te in portum ex tempeſtate receperis, propter ſalutem tuam, quæ cum communi utilitate, ac dignitate maxima conjunncta eſt, & lætor, & gaudeo, & cum Eccleſia Sublimitati tuæ, & cum Sublimitate tua Eccleſiæ congratulor, quæ, te clavum tenente, bonis omnibus ſecuudum curſum, & tranquillitatem pollicetur. Vale MCDXXXV. Epiſtola x. pag. 18.

Idem in Epiſtola ad Nicolaum V. Pontificem Maximum.

ACcedebat etiam ad gratiam, quia cum familiariſſime vixiſſes tamdiu cum *Divino homine Nicolao Cardinale S. Crucis*, & ita vixiſſes, ut anima tua cum anima illius una anima eſſe quodammodo videretur, tibi nihil arduum erit; ſed omnia de te magna nobis expectanda ſunt, quæ ab illo præſtanda fuiſſent, ſi ad hunc ſummum honoris gradum, ſicut meruit, perveniſſet. [b] Epiſt. xciii. p. 116.

Idem

Barbari Epiſtoles anno MDCCXLIII. Brixiæ vulgavit Eminentiſſimus Cardinalis Quirinus, qui in Diatriba præliminari pag. cccxv. Ferrarienſem Barbari Legationem deſcribit, qua an. 1428. coram B. Nicolao Martini V. Pontificis Legato pacem Venetorum nomine ſancivit cum Philippo Maria Vicecomite Mediolani Duce, de qua extat Epiſtola Martini V. pag. 351. ejuſque etiam meminimus in notis ad vitam B. Nicolai ſcriptam a Jacobo Zeno pag. 332.

(a) *Salvum in urbem veniſse*. Urbis nomine Barbarum, non *Romam*, ſed *Romanam Curiam* deſignaſſe opinor; etenim cum hæc epiſtola data ſit anno 1435. B. Nicolaus neque hoc, neque tribus ſuperioribus annis Romam unquam venit. Siquidem an. 1432. die 29. Aprilis Eugenius Pontifex eum Picariæ morantem in Gallias legatum miſit ad pacem inter Reges procurendam; ibique triennium peregiſſe dicit Zenus pag. 335. Poſtmodum ipſum apud Gallos degentem Baſileam ad Synodum pergere juſſit Eugenius anno 1433. die 15. Decembris. Baſileæ integro fere anno Nicolaum manſiſſe teſtatur idem Zenus p. 336. Sub finem anni ſequentis in Italiam venit Baſileenſis Concilii legetus; inde Florentiam ad Pontificem perrexit initio anni 1435., ut colligitur ex Anonymo Florentino, & ex illius epiſtola ad Synodum Baſileenſem, quam laudavimus in notis ad Zenum. Menſe Aprilis hujus anni B. Nicolaus ad conventum Atrebatenſem ab Eugenio legatur, a quo Florentiam ad Pontificem rediit die 9. Decembris, teſte eodem Anonymo Florentino: nec ab illius latere unquam diſceſſit, donec Ferrariam Concilii legatus petiit.

(b) Data eſt hæc Epiſtola ex Vigiliano vi. Kal. Novembris 1451.

CLASS. III.

Franciſcus Barbatus. Pag. 168.

Idem in Epiſtola ad Ludovicum Cardinalem Aquilejenſem.

EXterna, & nimis antiqua repeto. *Nicolaus Bononienſis Card. S. Crucis*, qui omnium conſenſu, & optimi cujoſque judicio *digniſſimus fuit Summo Pontificatu* quotiens in Germaniam, quotiens ad alia regna, & ſanus, & debilis advolavit, ut verbis, non armis inter Principes Chriſtianos diſceptaretur? Cujus tanta fuit & virtus, & auctoritas, ut fere nemo recuſaret accipere leges, & conditiones pacis, quas ipſe voluiſſet dare &c. Ex Vigiliano VI. Kal. Nov. 1451.

FLAVIUS BLONDUS FOROLIVIENSIS.

IX.

FLAVIUS BLONDUS FOROLIVIENSIS

Italiæ Illuſtratæ Regione VI.

Pag. 352. edit. Frobeniana anni 1559.

HAbuit autem paulo ſupra ætatem noſtram Bononia Joannem Andream Calderinum Jureconſultorum ætatis ſuæ celeberrimum. Gaudemuſque ætatem noſtram tuliſſe Nicolaum Albergatum, qui primo Cartuſiæ monachus, poſt Bononiæ Epiſcopus, demum Romanæ Eccleſiæ Cardinalis: *Vir fuit cum celebris ſanctimoniæ, tum etiam ſapientiæ ſingularis &c.*

Idem Hiſtoriarum ab inclinatione Romanorum Decade III. Lib. III.

Pag. 435. litt. A.

B. Nicolaus Cardinalis eligitur.

DEcem eodem meoſe [ideſt Majo] Pontifex ipſe creavit Cardinales, quorum duos ex Bononia tunc accepit, petentem, efflagitatemque unum Arelatenſem illum Bononiæ gubernatorem, *alterum enixiſſime reluctantem Nicolaum Albergatum Bononienſem & civem, & Epiſcopum, maximæ virum ſanctimoniæ, cui Eccleſia rariſſimos ætate noſtra habuerit Prælatos adſimiles &c.*

Idem Dec. III. Lib. III.

Pag. 445. l. D.

B. Nicolaus pacem Italicam componit.

TUnc in eam quærendam pacem pronus Pontifex Martinus Cardinalem S. Crucis ei deputat muneri, cujus vocatu, ſuaſionibuſque coactis apud Ferrariam partis utriuſque Oratoribus, variam conſtitit non partibus ipſis bello cooteodeotibus modo, ſed ſociis inter ſe populis mentem eſſe &c.

Per eos ſex menſes, quibus eæ paci conſtituendæ contentiones fuot protractæ, & ſi multa fieri prohibuit hyems forte anteactis aſperior, multa in Cremonenſi, plurima in Brixiano agris oppida cepit Carmagnola, *obtinuit tamen conſtans Cardinalis, pertinaxque inſtantia, ut quas denegantibus æque, ac petentibus declaraſſet partibus, conditiones pacis ex arbitrio* in hanc formulam promulgaret. Retinereot Veneti Brixiam &c.

Pag. 446. l. F.

Pace, ut continebat formula, avidis ubique populis data, qoieſcebat Italia, quod multis anteactis ſæculis raro contigiſſe conſtabat. Relicta eſt tamen, præter Cardinalis intentionem, renovandi belli anſa & occaſio futura, finium agri Cremonenſis, Caſtellorum, quæ Venetis adjudicata ſunt, contentio &c.

Pag. 447. l. A.

Bononienſis ſeditio. B. Nicolai labores ad eam ſedandam, qui tandem Urbe excedit.

Erat forte tunc Bononiæ *ſummus vir, & egregius Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Nicolaus Albergatus Tit. S. Crucis*, qui pace, ut oſtendimus, apud Ferrariam conſtituta, ibi reſtiterat rebus ſuæ Eccleſiæ conſulturus. Is qoom Bononienſis eſſet civis, rem a multis compertam, quæ prope vulgata erat, Legatum edocet, oratque, ut cautus palatio ſe contineat, nec quemquam admittat inexploratum &c.

Rogatus ad pompam Cardinalis S. Crucis nedum acceſſit, ſed Legati partes ſuppleturus, Maltraverſios, Bentivolioſque omoes acceſſu prohibuit &c.

Litt. B.

Convenerant eo armati Bentivoliorum, Maltraverſiorumque factionis pluri-

ſlurimi cives a Cardinali S. Crucis ſubſidio miſſi, quos cum Legatus dimittere noluiſſet, conjurati perfractis palatii poſterioribus ingredi conabantur. CLASS. III. Blondus Forolivienſis.

Rebus eo loci adductis, omnia agri oppida, caſtris, Petrio, Bolognesio, Plebejo, & Centio exceptis, ſeſe ſponte populo dediderunt. Reſciit interea Cardinalis S. Crucis effrenos, debacchanteſque libidine Bononienſes, Plebei, & Centii, quæ caſtella ipſe pro Epiſcopio teneret præſidio, potiundi aviditate, manus in eum violentas injicere conſtituiſſe. *Quamobrem monachi veſtitu ſuo diſſimili indutus, falſis portarum cuſtodibus, Mutinam ſine comite emigravit.* Litt B. Litt. C.

X.

PETRUS [b] DE MONTE

In Præfatione ad Libellum S. Epiphanii de Religione Chriſtiana a ſe Latine redditum.

PETRUS DE MONTE.

Ex Cod. Vaticano num. 2694. fol 49. B. Nicolao verſionem ſuam inſcribit, ejuſque virtutes, ac ſanctimoniam laudat

SI quos tamen habet hæc ætas ſanctos, atque religioſos viros, qui in lege Domini meditentur, quibus ea dulcior ſit ſuper mel, & favum: *Tu profecto, colendiſſime Pater, illorum es princeps, illorum caput, ac ſpeculum. Quiſquis enim tuam a puero in banc uſque ætatem ſummis virtutibus, magnaque ſanctimonia decoratam vitam animadvertit, Te non injuria priſcis illis ſanctis viris annumerabit.* Ex Te ſiquidem exemplum ſumere poſſunt, ex Te diſcere omnes, quid ſibi, ſi Deo grati eſſe cupiunt, agendum ſit; quoniam inter Chriſtianæ fidei, & ſacræ religionis profeſſores principatum tenes: ſitque ut propterea ad Te, tanquam ad ſignum quoddam, animum erigere debeant, qui ſe religioſos & dici, & haberi volunt. *Ego vero banc ſanctam, atque integerrimam vitam tuam, moreſque religioſiſſimos frequenter admiror, & laudo, atque in eorum conſideratione mirum in modum delector*: Quo ſit, ut Te colere, & obſervare præcipua quadam veneratione compellar. Atque utinam ea in me eſſet facultas, qua ſingularem hanc in Te obſervantiam meam, non Tibi ſolum, ſed & ceteris poſſem oſtendere. Facerem profecto, ut omnes intelligerent, huic ſanctimoniæ tuæ, vitæque religioſiſſime actæ me totum deditiſſimum eſſe. Verum quia quod affectus cupit, id vires nequeunt adimplere, ſat erit humanitati tuæ, ceteriſque, qui de nobis judicabunt, ſi vel hoc parvo munuſculo meam in Te reverentiam, ac devotionem intelligant, & quod & Sanctitati tuæ, & meis ſtudiis convenire exiſtimo. Cum enim ſuperioribus menſibus Græcis literis operam avidiſſime dare cœpiſſem, utpote quæ ad noſtras faciliorem, atque clariorem aditum præſtant, optaremque, exercendi ſtudio, aliquid in latinum convertere; oblatus eſt nobis Epiphanius, qui de noſtræ religionis dignitate ſcribens, Euchariſtiæ admirabile, atque ſaluberrimum ſacramentum quam maxime prædicat, laudat, & extollit: demum miraculi cujuſdam hiſtoriam narrat. Opuſculum autem hoc cum vertere inſtituiſſem, *cui potiſſimum inſcribere debui, niſi Tibi, hoc eſt Chriſtianiſſimo, & religioſiſſimo Patri. Qua in re ſanctam illam humanitatem tuam ſupplex oro*, ac deprecor, ut non tam verborum elegantiam, quæ nulla eſt, quam ſcribentis auctoritatem, & rei, de qua agitur, dignitatem pro tua ſapientia

(*a*) Flavius Blondus obiit Romæ A. D. 1463. pridie nonas Junii, ut patet ex illius Epitaphio, quod extat in Eccleſia S. Mariæ de Ara-cœli; illudque nuper vulgavit diligentiſſimus vir Fr. Caſinius Romanus in Memoriis Hiſtoricis ejuſdem Eccleſiæ *pag.* 265. *num.* 2.

(*b*) Petrus de Monte Epiſcopus Brixienſis ſupremum diem obiit Romæ A. D. 1457. die 12. Januarii, ſepultus fuit in Baſilica Liberiana. Ejus vitam, & res geſtas accuratiſſime recenſuit Eminentiſs. Card. Quirinus in Epiſtola 111. ad SS. D. N. BENEDICTUM XIV. *pag.* 16.

CLASS. III. Petrus de Monte.

pientia animadvertas. Has autem primitias ſtudiorum meorum, quas Tibi pro mea in Te obſervantia dedicavi, ſi tuo graviſſimo judicio probare dignatus fueris; magnum profecto currenti equo calcar adiicies, neque libellum ipſum aliis quoque commune facere erubeſcam; nam a nemine id reprehendi poſſe arbitrabor, quod abſte probatum eſſe cognovero. Jam Epiphanium audias quæſo; Gaudebis enim ſcio, legenſque lætabere.

XI.

BORNIUS DE SALA.

BORNIUS DE SALA [a] PATRITIUS BONONIENSIS

In Libro MS. De Patientia.

Ex Cod. Vaticano n. 4309. fol. 30.

TAnta etenim ſcelera s tam inexcogitata, tam incredibilia perpetrata ſunt ut lugeat æther, & hæc civitas eſt vaſtata eo die luctuoſiſſimo, quo clariſſima Orbis lumina, duo illa fidei noſtræ ampliſſima fundamenta Reverendiſſimi Patres, & DD. Cardinales S. Cæciliæ, & S. Crucis a truculentiſſimis hominibus pulſi ſunt .... *Quis tam facundus, ut ſanctitatem devotiſſimi, religioſiſſimique Paſtoris noſtri Cardinalis S. Crucis a vobis deſpectam, ac ludibrio habitam conqueratur?* Vidit ne unquam ſol hoc ſcelere indignius? Heu proh dolor! Bononia, tu ſpeculum fueras amœnitatis, & pacis, nunc ſine intermiſſione luges, æternumque lugebis.

Fol. 45.

Verum eſt, quod Soſias ille Terentianus ait: Namque hoc tempore *obſequium amicos, veritas odium parit.* Itaque diu ſepultas haſce lacrymas tenui, quas incredibili cum dolore profudi: cum propter multa inaudita facinora, tum vel maxime, quod teterrimæ peſtes hominum, tanto cum dedecore, ac ſempiterna labe civitatis *illud celebre ſanctitatis habitaculum Reverendiſſimi S. Crucis in Hieruſalem Presbyteri Cardinalis* quotidie verbis polluunt, ac proſternunt.

XII.

MATTHÆUS DE GRIFFONIBUS.

MATTHÆUS [b] DE GRIFFONIBUS

In Memoriali Hiſtorico Rerum Bononienſium.

Tom. 18. Scriptor. Rer. Ital. fol. 225. l. A.

ANno Domini MCDXVII. die Dominica iv. Julii Reverendus Pater Dominus Frater *Nicolaus de Albergatis* de Bononia, de Ordine Fratrum de Certoxa, fuit conſecratus, & factus Epiſcopus Bononiæ, *qui eſt homo ſancta vitæ*, & de quo totus populus Bononienſis fuit valde contentus.

Col. 229. l. A.

MCDXXII. die xxv. Aprilis Dominus *Nicolaus Epiſcopus Bononiæ* ivit pro Ambaxiatore Domini Papæ ad Regem Franciæ, & Regem Angliæ.

Ibid. l. D.

MCDXXIII. die viii. dicti menſis [*nempe Junii*] reverſus fuit Dominus *Nicolaus Epiſcopus Bononiæ* de Ambaxaria, ubi ſteterat xvi. menſibus, vel circa.

Col. 232. l. C.

MCDXXVI. die xxvii. dicti menſis Maj venerunt hic novæ, quod Dominus noſter Papa Martinus fecerat decem Cardinales, videlicet dictum Dominum

(a) Bornius de Sala Patritius Bononienſis vir fuit ſua tempeſtate doctiſſimus: eum ſæpe laudant Ambroſius Camaldulenſis, Franciſcus Philelphus, Poggius Florentinus, Jacobus Piccolomineus Cardinalis Papienſis, aliique. Extant quoque in Tabulario Vaticano quamplures Summorum Pontificum Epiſtolæ illi inſcriptæ, quas, in ampliſſimam Rerum Bononienſium collectionem congeſſimus, quam juſſu, & auſpiciis SS. D. N. optimarum litterarum Parentis optimi maximi, conquiſitis undique monumentis improbo ſeptem annorum labore jam paravimus, quæque plurimis voluminibus diſtincta extaenunc in Bibliotheca illas domeſtica. Bornius opuſculum ſuum inſcripſit Cathalano Fratri, qui tunc Romæ erat, illudque abſolvit A. D. 1428., eo nimirum tempore, quo magna ſeditione Bononiæ facta, Ludovicus Tit. S. Cæciliæ Presbyter Cardinalis Alemandus Archiepiſcopus Arelatenſis, Bononiæ Legatus, & B. Nicolaus a nefariis civibus urbe pulſi fuerunt.

(b) Matthæus de Griffonibus obiit A D. 1426. die 3. menſis Julii, ut teſtatur cl. Muratorius in præfatione *pag.* 103.

minum noſtrum Dominum Ludovicum Legatum , & novem alios , quorum nomina ſunt hæc &c. *Dominus Nicolaus de Albergatis de Bononia noſter Epiſcopus digniſſimus Bononienſis .*

CLASS. III. Matthæus de Griffonibus .

XIII.

HISTORIA MISCELLANEA BONONIENSIS

Ex auctoribus ſynchronis conflata .

HISTORIA MISCELLANEA Bononienſis Tom XVIII. Script. Rer. Ital. pag. 608. l. B.

ANno MCDXVII. a dì 4. di Gennajo Meſſer Giovanni Veſcovo di Bologna morì , e in quel dì fu creato in Bologna un Veſcovo nomato Fra *Niccolò* di Pierniccola *degli Albergati* da Bologna , ch' era Priore de' Frati della Certoſa . *E fu gran fatica , ch' egli lo voleſſe accettare , perocchè ſi convenne mandare un' Ambaſceria fino a Vienna al ſuo Generale , che mandaſſe a dirgli , ch' egli doveſſe accettare* . Onde glielo mandò a dire . E a dì 4. del meſe di Luglio , andò al Veſcovato , e ne tolſe la tenuta . *Eſſo Veſcovo non mangiava carne . Tutta l' entrata del Veſcovato dava per Dio , e non dormiva in letto , e fece fare molti lavorieri in Veſcovato* . Ancora ſece , che i Giudei portavano nel petto un ſegno giallo . Maritava di molte Donzelle . Fece , che i Giudei preſtavano a denari quattro per lira , dove prima preſtavano a denari ſei . Fece , che non tenevano aperto il Banco le Feſte comandate , dove prima tenevano aperto il dì di Paſqua , e ogni Feſta .

Anno MCDXX. a dì 6. di Marzo i Signori di Bologna mandarono un' Ambaſceria al Papa , e furono il *Veſcovo di Bologna* . Meſſer Pietro Ariſtotile . e Pietro di Rigo Feleſini . I quali andati al Papa pregaronlo , che doveſſe oſſervar quello , che promeſſo aveva a i Bologneſi . Il Papa riſpoſe , che al tutto voleva Bologna &c. *Pag. 610. l. E.*

MCDXXVI. Il cappello del Campanile del Veſcovato di San Pietro ſi fece di pietra , coperto di piombo , con quel fiorone indorato , che coſtò a indorarlo quaranta Ducati . Fecelo fare il Veſcovo di Bologna a ſpeſe della fabbrica di San Pietro . Prima eſſo cappello era di legname coperto di piombo . *Pag. 615. l. E.*

In queſto anno Papa Martino V. mandò a dire al Veſcovo di Bologna , che andaſſe da lui a Roma . Il qual Veſcovo aveva nome *Frate Niccolò* di Pierniccola degli *Albergati* cittadino di Bologna , che in prima era Frate della Certoſa , *e fu una divota creatura* . Quando fu a Roma , il Papa voleva farlo Cardinale , *e il detto Veſcovo non voleva accettare il Cappello , tanto che il Papa gli comandò ſotto pena di ſcomunica , che doveſſe accettarlo , e allora lo accettò* , a dì 3. di Giugno in Lunedì mattina , e chiamoſſi Monſignore di S. Croce di Geruſalemme . Poi venne a Bologna a dì 17. di Settembre . Feceſi feſta tutto quel dì in Bologna , e andògli incontra il Legato di fuori tre miglia , e il Clero , e tutte le Compagnie delle Arti , e ſonarono tutte le campane di Bologna . Poi andò a Venezia a dì 20. del detto meſe , per mettere accordo tra i Veneziani , e il Duca di Milano , i Fiorentini , e il Signor di Mantova , e il Marcheſe di Ferrara . *Pag. 616. l. C.*

MCDXXVIII. a dì primo di Agoſto la notte a ore otto ſi levò in Bologna un rumore da queſti cittadini &c. Eſſendo giorno , la mattina Monſignore di S. Croce , ch' era Veſcovo di Bologna , intromettendoſi per fare accordo , ed entrando in Palazzo , e uſcendo fuori , la parte di que' da Canedolo entrò in Palazzo , gridando : *Viva il Popolo , e le Arti ;* e preſero il Cardinale , e rubarono tutto il Palazzo . *Pag. 617. l. A.D.*

CLASS. III.
Hiſtoria Miſcellanea Bononienſis.
Pag. 618. l. B.

Fatto queſto, tutte le fortezze del Contado di Bologna ſi renderono; ſalvo Caſtello San Pietro, e Caſtello Bologneſe, Cento, e la Pieve, che queſte due ſtavano a poſta *di Monſignore di S. Croce*, perche erano ſotto il ſuo Veſcovato.

Pag. 629. l. A. MCDXXX. a dì 23. di Dicembre diceſi, che *il Cardinale di S. Croce*, e il Cardinale di S. Pietro in Vincola debbano venir preſto da Roma quì in Bologna, con commeſſione di ſare queſta noſtra pace, che Iddio lo voglia:

—— l. E. MCDXXXI. a dì 30. di Gennajo *Monſignore Cardinale S. Croce* debbe eſſere cavalcato a Ferrara, per dar principio col Marcheſe alla pratica dello accordo tra il Papa e Bologna. Diceſi, che il Papa l' ha mandato di quà con pieniſſima commeſſicne.

Pag. 630. l. C. A dì 4. di Febbrajo venne certa novella a Bologna, che *Monſignor Cardinale di S. Croce* arrivò a Ferrara a dì ultimo di Gennajo, e ivi ebbe qualche ragionamento col Marcheſe circa i ſatti di Bologna. Che a dì 3. del ſuddetto Febbrajo eſſo Cardinale ſi era partito da Ferrara, e andato a Venezia, per praticare la pace tra la Lega, e il Duca, i quali hanno rotto, e credeſi, che ſarà una cruda guerra.

—— l. E. A dì 7 di Febbrajo Meſſere Antonio de'Manſredi venne a Bologna per parte del Marcheſe di Ferrara, ed eſpoſe, come *Monſignor Cardinale di Santa Croce* era ſtato a Ferrara con commeſſione pieniſſima del Papa, che volendo i Bologneſi dare al Papa il dominio libero di Bologna, egli poteſſe obbligare, e promettere per parte del Papa al noſtro Comune, ea cadaun particolare cittadino alto e baſſo, quanto gli piaceſſe. Onde il Marcheſe ha mandato per ſentire la noſtra volontà per parte del detto Cardinale, il quale è andato a Venezia per praticare che la Lega non rompa contra il Duca di Milano; e poi dee andare in Francia a praticare la concordia tra il Re di Francia, e il Duca di Borgogna; nè tornerà più a Ferrara, ſe il Marcheſe non gli manda a dire, volere noiattendere alla detta pratica di accordo col Papa.

Pag. 632. L. E. A dì 10. di Marzo. Venne nuova, che *Monſignor Cardinale di S. Croce* è in Lombardia, e ſi ha ſperanza di conchiudere la pace tra la Lega, che l' Imperadore ha fatta col Duca di Savoja, e con quello di Milano.

MCDXXXIV. del meſe di Dicembre il *Cardinale di S. Croce*, e di
Pag. 654. l. A. S. Pietro in Vincola diceſi, che trattano in Firenze la pace tra il Papa, e il Duca di Milano, ovvero la Lega.

Pag. 667. l. A. MCDXLIII. a dì 9. di Maggio a ore 24. *Monſignore di S. Croce Cardinale, e Veſcovo di Bologna*, e cittadino di Bologna, morì in Siena, dove era la corte del Papa. Ne vennero le novelle a dì 11. Fu ſepellito alla Certoſa a Firenze. Feceſi a Bologna un bello elèquio per trè dì in S. Pietro. Vi andarono i Signori, e tutte le Compagnie, tutta e la Chereſia, e ſi tennero ſerrate le botteghe il primo dì, e gli altri due dì fino a terza. Dappoi che egli fu morto, il Papa il fece aprire, e fecegli cavare la pietra dal collo della veſica, perchè di male di pietra era morto, *e il Papa tenne quella pietra per lui, perche avea in Lui una gran divozione per la ſua ſantità*. Il detto Papa gli volle dire l' uffizio ſopra il corpo in perſona, e andollo a viſitare nella ſua infermità.

XIV.

CLASS. III.

XIV.
FR. HIERONYMUS [a] DE BURSELLIS
HIERONYMUS DE BURSELLIS.

Ordinis Prædicatorum

In Annalibus Bononienſibus .

ANno Domini MCDXXI. Dominus *Nicolaus Epiſcopus Bononienſis* ad Regem Galliæ a Pontifice Martino miſſus eſt. *Tom. 23. Scriptor. Rer. Ital. pag. 869. l. B. pag. 870. l. C.*

Anno Domini MCDXXVI. *Dominus Nicolaus de Albergatis Cartuſienſis; & Epiſcopus Bononienſis per Martinum V. ipſo renitente, quia ſanctus erat, Cardinalis Tit. S. Crucis effectus eſt*. Accepto pileo, ad componendam pacem inter Venetos, & Ducem Mediolani, Venetias a Pontifice miſſus eſt. Ad ingreſſum ipſius de Roma Bononiam magnum feſtum celebratum eſt.

MCDXXVIII. *Cardinalis* vero *S. Crucis* huic tumultui ſe oppoſuit, ſed parum, aut nihil fecit. *Pag. 871. l. A.*

MCDXLIII. *Dominus Nicolaus de Albergatis* Epiſcopus Bononienſis, & Cardinalis S. Crucis Senis vita functus eſt. Sepultus eſt in monaſterio Cartuſienſium ad ſecundum miliare juxta Florentiam. *Hic fuit per omne tempus ſanctiſſimæ vitæ. Pontifex maximus lapidem in veſica ſancti viri generatum, & propter quem mortuus eſt, habere voluit ex devotione*. Statuit, ut per ſingulos dies eleemoſyna in Epiſcopatu daretur: quod per aliqua tempora ſervatum eſt, deinde imminutum, ut tantum die Lunæ; & Jovis daretur. *Univerſa curia eum ſanctum judicabat, & vere ſic erat*. *Pag. 880. l. D.*

XV.
NICOLAUS [b] BURTIUS
NICOLAUS BURTIUS.

In Bononia illuſtrata.

BOnonia etiam adornata fuit Lucio II. Pontifice Romano Alberti filio, cive Bononienſe ex Cazanimicis ampliſſimo, & Honorio II. Pont. Romano in oppido Flagnani nato, canonum, legumque conditoribus. Hinc duobus Cardinalibus uno ex antiqua Inſulanorum familia, & altero, ſcilicet *Nicolao ex gente Albergata*, qui primo Cartuſiæ Monachus; poſt Bononiæ Epiſcopus, demum Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Reverendiſſimus. *Vir iſte fuit quidem celebris ſanctimoniæ, & ſapientiæ ſingularis*. Ex hac enim familia multi etiam Eccleſiaſtici Viri dignitate, facundia, & conſilio adornati emanarunt.

XVI.
BARTHOLOMÆUS SACCUS, VULGO PLATINA
BARTHOLOMÆUS PLATINA.

In vita Nicolai PP. V.

SUnt autem qui ſcribant, Thomam Piſis natum, Lucæ educatum, Bononiæ litteras, & bonas artes didiciſſe, maxime vero philoſophiam, & theologiam, adiutum beneficentia *ſanctiſſimi viri Nicolai Albergati Cardinalis S. Crucis*, adoleſcentis ingenio delectati. Hanc ob rem in Pontificatu hominis de ſe bene meriti nomen ſumpſit. Cum vero Magiſtri nomen in gymnaſio conſecutus eſſet, acerrimis diſputationibus probatus, Cardinalem S. Crucis ſecutus, familiæ tanti viri œconomus factus, in numero Scriptorum Pœnitentiariæ primo refertur, deinceps Subdiaconatum Pontificium adeptus, *Pag. 291. edit. Colon. A. 1626.*

(a) Hieronymus Burſellus naturæ legibus ſatisfecit A. D. 1497. die 25. Novembris. Vide Præfationem cl. Muratorii ad illius Annales. pag. 856.

(b) Burtius librum ſuum inſcripſit *Illuſtri Principi Joanni Bentivolo Secundo, Senatus Bononienſis moderatori fauſtiſſimo*. Prodiit *Bononiæ anno 1484. ex officina Platonis de Benedictis, hujuſce artis exactoris probatiſſimi*. Extat in Bibliotheca Vaticana.

Digitized by Google

CLASS. III. Bartholomæus Platina.

adeptus, bene agendo, vitamque ſine invidia, & emulatione ducendo, majora mente concepit &c.

Idem in Pio II.

Pag. 304.

ÆNeas *Nicolaum S. Crucis Cardinalem ſecutus, patrem certe optimum, ac omnium opinione ſanctiſſimum*: qui Atrebatum profectus Eugenii juſſu, ubi conventus Gallorum Principum habebatur, pacem inter Ducem Burgundiæ, qui cum Anglis ſentiebat, & Regem Franciæ compoſuit. Redeunte in Italiam Nicolao, quem Veneti, ac Philippus Mediolani Dux auctorem componendæ pacis requirebant, Æneas non admodum Eugenio gratus, Baſileam proficiſcens, magno ſemper in honore apud omnes eſt habitus &c.

Idem Hiſt. Mantuanæ lib. V.

Script. Rer. Ital. Tom. XX. pag. 806. l. C.

MArtinus Philippi amicus ad componendam inter Philippum, ac Venetos pacem, *Cardinalem S. Crucis* mittit; qua infecta, quod iniqua Veneti, ac Florentini poſtulare viderentur, rurſum magnis viribus bellum utrinque parari eſt cœptum &c.

Pag. 809. l. D.

At Martinus Pontifex Philippi rem in magno diſcrimine videns, *Cardinalem S. Crucis* ſecundo ad componendam inter Philippum, & Venetos pacem mittit; qui Ferrariæ ſubſiſtens, eo proficiſcentibus cum mandatis Principum, ac Civitatum Legatis, ita pacem compoſuit, ut Brixiam Veneti, & oppida Brixianorum, Cremonenſiumque, quæ antea cœperant, retinerent; præterea, ut Philippus Venetis Bergomum, Bergomatemque agrum ex fœdere dederet, hac lege, ne ſocios Venetorum, Florentinorumque bello laceſſeret, aut ad defectionem concitaret &c.

XVII.

MICHAEL [b] CANENSIS

In Oratione ad Nicolaum V. Pontificem Maximum.

MICHAEL CANENSIS. Ex Cod. Vat. 3697. fol. 3. 2.

TUæ virtutes eximiæ non apud ſtudioſos, doctoſque homines tantum efferebantur B. P., ſed apud ipſos etiam Bononienſium primores, quos inter tuum tunc Philoſophiæ ſtudium agitabatur, mirifice commendabantur: adeo quidem ut *ſancta illa memoria R. D. S. Crucis ea tum loca inhabitabat, cujus Anima, ſi quid veri noſtra hæc Religio habet, inter Sanctos Dei agit*, te in domum ſuam adſciverit, te dilexerit, teque honeſtatis, ac pudoris velut ſingugnlare quoddam ſpecimen admiraretur. Is cum ætas in te maturior eſſet, tuumque animum excellentiſſimum in dies magis magiſque erigentem ſe ad majora conſpexit, ſui ipſius domus, familiæque univerſæ ductorem effecit. Ea ætas neque prudentia, neque magnanimitate, neque conſtantia, neque ulla virtutis parte carebat, omnibus gratus, omnibus eras benivolus. Nemo te ſemel aſpiciebat, quin idem tua devictus humanitate, & amicus, & tui obſervator eſſe cogeretur.

(a) Bartholomæus Platina vita functus eſt Romæ A. D. 1481. Vide Niceronium in Memoriis illuſtrium virorum. *Tom. VIII. pag.* 220.

(b) Michael Canenſis Viterbienſis, Epiſcopus Caſtrenſis floruit temporibus Pauli Papæ II. cujus vitam, & res geſtas ſcripſit, quas quatuor ab hinc annis Romæ vulgavit Eminentiſs. Quirinus. Hanc Canenſii orationem laudat doctiſſimus amicus meus Dominicus Georgius in vita Nicolai PP. V. *pag.* 200.

XVIII.

MARINUS SANUTUS

In Vitis Ducum Venetorum.

MARINUS SANUTUS.

MCDXXVII. 28. d'Agoſto ſi partì di Chioggia il *Reverendiſſimo Cardinale S. Croce Legato del Papa*, mandato di nuovo, acciocchè trattaſſe la pace tra il Duca di Milano, e la Lega. E per la peſte, ch' era in queſta Terra la Signoria determinò, ch' egli non veniſſe di lungo. E il Doge andò colla Signoria, e col Collegio a Malamocco colle piatte, dove venne *il detto Cardinale*, e ivi nella Chieſa furono inſieme a parlamento, e ſtettero per lo ſpazio di cinque ore parlando di queſta pace. E poi il Doge tornò in queſta Terra, e il *Cardinale* reſtò ivi. E fu chiamato il Conſiglio de' Cento, e conſultata la riſpoſta, e il dì ſeguente il Doge tornò a Malamocco a darli la riſpoſta, e confortò il detto *Cardinale*, che per ſuo commodo, e per ſicurezza dalla peſte egli voleſſe ritornare a Ferrara, dove ſi manderebbono i noſtri oratori per trattare la detta pace, venendo *etiam* que' del Duca di Milano. *Rer. Ital. Script. Tom. 22. pag. 996. l. E.*

MCDXXVIII. A' 18. d'Aprile a ore cinque di notte in queſto mezzo fu conchiuſa la pace tra la Lega, e il Duca di Milano per mezzo del *Cardinale S. Croce* Legato del Papa con molti patti, e capitoli. E la Lega rimaſe con ſuo onore, e il Duca di Milano ha laſciato del pelo ..... E il *Cardinale* predetto a' 6. di Maggio ſcriſſe alla Signoria, come il Duca Filippo Maria di Milano aveva ratificato, e confermato tutti i capitoli contenuti nella pace, e mandava a far conſegnare Bergomo, e le fortezze del Bergomaſco: Però la Signoria mandi i ſuoi nunzj a togliere la tenuta di quelli. *Col. 999. l. E.*

Nel 1438. a dì 13. di Gennajo s'ebbe da Ferrara dall'Arciveſcovo di Candia, eſſere giunto ivi il *Cardinale S. Croce* per dar principio al Concilio, da eſſere ivi fatto. Giunſe a dì ſette di queſto meſe. Agli otto fu cantata una Meſſa ſolenne pel detto Cardinale. A' 10. fu fatta la prima Seſſione, alla quale furono tra Veſcovi, e Abati mitrati in num. 40. *Pag. 1051. l. A.*

A dì 13. di Febbrajo giunſe *etiam* il *Cardinale S. Croce*, e in ſua compagnia era il Patriarca di Grado, l' Arciveſcovo di Taranto, e quel di Creta, e quello di Trivigi, con aſſaiſſimi Prelati, e aſſai compagnia bene in punto. Gli andò incontro fino a Santo Spirito Meſſer lo Doge col Marcheſe di Ferrara, il quale andò però avanti da ſua poſta, e andò il Doge colla Signoria, e altri gentiluomini colle piatte, e l' accompagnò fino a San Giorgio Maggiore, dove era alloggiato il Patriarca di Coſtantinopoli, e quello viſitò per parte del Papa. Queſta viſita il detto Cardinale fece confortato dal noſtro Doge, che per niun modo voleva andarvi. Ora viſitato, fu accompagnato pel Doge fino al ſuo alloggiamento a i Frati Minori. Fece ancora la viſita dell' Imperadore a nome del Papa. E tornato il Doge a Palazzo, furono portati a donare al prefato Cardinale vini, confetti, cere, ſalvaticine, & altre coſe, che gli abbiſognavano. *Tamen* truovo, che il detto Cardinale andò a viſitare l' Imperadore a dì 14., e ad eſporgli l'ambaſciata del Papa. *Etiam* v' andò poi il Marcheſe di Ferrara per avere dall' Imperadore certa riſpoſta a quanto gli propoſe. A dì 15. il Cardinale tornò a viſitare il Patriarca, col quale andarono tutti i Prelati, ch' erano in queſta terra, e gli diſſe l' ambaſciata del Papa. *Pag. 1051. l. D.*

A dì

(a) Marinus Sanutus XVI. ſæculi initio mortuus eſt, ut notat cl. Muratorius in Præfatione in illius hiſtoriam.

CLASS. III.

Martinus Sanutus. Pag. 1053. l. B.

A dì 19. di Gennajo. Giunſe quì il Cardinale Vitelli di S. Angelo, o Patriarca d' Aleſſandria. Il Doge gli andò incontro colle piatte, col *Cardinale di S. Croce*, e col Marcheſe di Ferrara. Arrivò a S. Giorgio d' Alega a buon' ora, e ſtette ad aſpettare la Signoria. La quale giunta, gli venne incontro. E tutti e due i Cardinali prima, poi il Doge, e il detto Marcheſe, montarono nelle piatte, e vennero a SS. Giovanni, e Paolo, dove gli era ſtato preparato l' alloggiamento, e quello, ch' era di biſogno a fargli le ſpeſe. In queſto giorno il *Cardinale S. Croce* col Marcheſe di Ferrara ebbero riſpoſta dall' Imperadore, come egli era apparecchiato di venire a Ferrara al Concilio, e così il Patriarca, per venire a fare tanto bene.

Pag. 1054. l. B. A dì 27. di Febbrajo a ore due avanti giorno ſi partì il *Cardinale S. Croce*. Và a Ferrara. Col quale andò l' Arciveſcovo di Taranto. A' quali due per la Signoria furono preſentati molti zuccheri, cere, e altro.

Pag. 1064. l. C. Nel meſe di Settembre giunſe in queſta Terra il *Cardinale S. Croce* che va Legato in Lamagna. Il Doge gli andò incontro colle piatte fino a S. Spirito.

Pag. 1067. l. E. A dì 17. di Dicembre giunſe qui il *Cardinale di S. Croce*, che viene dall' Imperadore. Il Doge gli andò incontro. Alloggiò a San Giorgio Maggiore.

XIX.

HISTORIA FLORENTINA

Auctore Anonymo coævo.

ANONYMUS Florentinus.

Script. Rer. Ital. Tom. XIX. fol 973. l. A.

ANno Domini MCDXXVI. Del meſe di Settembre ci venne el *Cardinale di Bologna*, il quale era Veſcovo di Bologna, *tenuto ſantiſſimo buomo*, Ambaſciatore del Papa a' Signori; poi andò a Vinegia; fugli fatto ſolenne preſente, e tornò in S. Maria Novella.

Fol. 974. l. C. MCDXXX. Del meſe di Gennajo. Ci venne il *Cardinale di S. Croce*, tornò in S. Maria Novella.

Fol. 978. MCDXXXV. Eugenio IV. eſſendo in Firenze a dì 2. di Marzo celebrò la funzione delle Ceneri, alla quale v'intervenne anco il *Cardinale di S. Croce*, e ricevè le ceneri dalle di lui mani. A dì 3. Marzo, perche in tal dì Eugenio fu fatto Papa, ſi diſſe una ſolenne Meſſa, e diſſela il *Cardinale di S. Croce*.

Fol. 979. A dì 9. Decembre tornò il *Cardinale di S. Croce*, che era andato Legato in Francia.

XX.

ANDREAS BILLIUS

Hiſtoriæ Medsolanenſis Lib. V.

ANDREAS BILLIUS. Scriptor. Rer. Ital. Tom. XIX. fol. 92.

INter hæc Martinus, ſive ægre ferens tantum belli in Italia eſſe, ſive Philippo metuens, utroſque rogat, qui bello deſiſtant, miſſo Ferrariam ad id *Nicolao Cardinali* Presbytero Bononienſi, in quem fœderibus componatur &c.

Libro VII.

Fol. 112. B*Ononienſem ſeditionem deſcribens: hæc habet*. Verum Nicolaus ipſe Bononienſis, e familia *Hoſpitatorum*, & illius civitatis Antiſtes, metuens ne omnia ſanguine fœdarentur, inter partes pro pace laborabat. Accepta igitur a Cannetulis fide, ceteros juſſit arma ponere, quæ res omnia in exitium vertit

tit

(a) Andreas Billius mortuus eſt Senis Anno D. 1431. Vide Præfationem el Muratorii in illius Hiſtoriam. pag. 5. Timuit fortaſſe Billius Latinas aures offendere, dum B. Viri cognomen Latina voce *Hoſpitatorum* ſcribere maluit, quam Italicam *Albergatorum* Latina civitate donare,

Digitized by Google

tit &c. Quod ubi *Hoſpitatus Cardinalis* agi vidit, ſuſpicatus, quod futurum erat, venturos ad ſe, ut utrioſque Centi claves traderet, nocte inſequente mutato habitu ex Bononia Mutinam profugit. CLASS. III. Andreas Billius.

XXI.

BENEDICTUS [a] ACCOLTUS ARRETINUS

In Dialogo de præſtantia virorum ſui ævi.

BENEDICTUS ACCOLTUS.

IPſe quoque crebro audivi, & apud quoſdam etiam legi, Bonaventuram Minorum Ordinis Cardinalem ne dum Philoſophiæ, ac Theologiæ principem, ſed ſanctiſſimæ vitæ habitum eſſe, nec minore integritate floruiſſe Bernardum Ubertum Cardinalem ex Florentia ipſa natum: plerique nonc etiam meminerunt, *qua integritate, qua religione, qua bonarum artium ſcientia* Jo: Dominicus Prædicatorum Ordinis, *Nicolaus Bononienſis Tituli S. Crucis*, Franciſcus Zabarellus, Julianus Cæſarinus Cardinales fuerint; quibus merito addendi ſunt Angelus Acciajuolus, Franciſcus Burdegalenſis, Alamannus Adimar, Blanda Placentinus, Antonius Cajetanus, qui omnes eodem officio functi ſunt ſumma cum laude, & veneratione.

XXII.

PAULUS ÆMILIUS [b] VERONENSIS

De Rebus Geſtis Francorum Libro X.

PAULUS ÆMILIUS.

DUobus Romanis Legatis Cardinalibus, *Viris Sanctis*, ultro citroque commeatibus, efficitur, ut in Atrebates Anglorum ducis [Rex enim Henricus in Angliam è continenti tranſmiſerat], Francique Regis, ac Borgundionis ducis oratores convenirent. Ibi de pace agi cœptum, anno ejus ſæculi trigeſimo quinto &c. *Pag. 328. edit. Baſileen. an. 1601.*

XXIII.

PAULUS [c] CORTESIUS

De Cardinalatu Libro Primo.

PAULUS CORTESIUS.

ATque etiam quis tam fuit *Nicolao Albergato, aut vitæ integritate probior*, aut in republica gerenda clarior: ſive, quis in ſcribendo, & diſputando doctior? Ideoque non ſine cauſa omnium conſenſu affirmari ſolet, tanti eum fuiſſe Europæ cunctæ extimatione factum, quanti quiſpiam fieri in illa præſtantium Senatorum æqualitate poſſet. Is, & lectionis ſuæ libros, & eas orationes reliquiſſe fertur, quibus ſæpe ſuaſor, & auctor Italicæ diſcordiæ ſedandæ fuit. *Fol. 39.*

Neque enim patrum memoria, vel *Nicolao Albergato*, vel Jo: Turrecremata, vel Dominico Capranico obfuit fortuna in vivendo locupletior: quibus ſemper *ſumma data eſt vitæ modeſtæ laus*. *Lib. 1. fol. 46.*

(a) Accolti Dialogum deſcripſit, notiſque illuſtravit v. cl. Benedictus Bacchinius, inſigne Caſſinenſium decus, ex Bibliotheca celeberrimi viri Antonii Magliabechii, ediditque Parmæ apud heredes Marii Vignæ anno 1692. in 8o. Teſtimonium hujuſmodi, quod me fugit dum priorem editionem adornabam, accepium refero Rmo P. Abbati Beſuzzio, qui Accolti meminit in hiſtoria Eccleſiæ S. Crucis in Hieruſalem, quam anno ſuperiori in lucem emiſit. Obiit Accoltus Florentiæ A. C. 1466. ut nos docet Bacchinius in illius vita pag. 37.

(b) Paulus Æmilius obiit Anno Domini 1529. Vide Jacobum Le-Long in Bibliotheca Hiſtorica Galliæ *pag.* 381. *num.* 7459.

(c) Paulus Corteſius librum ſuum inſcripſit Julio II. Pont. Max., edidit que in caſtro Corteſii, anno Domini 1510.

CLASS. III.

BAPTISTA FULGOSIUS.

Pag. 79. edit. Antverp. an. 1565.

XXIV.

BAPTISTA [a] FULGOSIUS

Factorum, Dictorumque Memorabilium Lib. I. Cap. V. de Somniis.

HIc [nempe Thomas Sarzanenſis] magno dolore affectus propter obitum *Nicolai Albergati* Cardinalis Tit. S. Crucis, quem is dominum habuerat, illius *umbram in ſomnis vidit : quæ cum feliciter habere ſe dixiſſet, ſubjunxit, poſtea ipſum brevi Pontificem futurum*. Quod ſomnium idem Thomas, cum jam ad Bononienſem Epiſcopatum provectus, in Germaniam a Pontifice legaretur, in itinere Mediolani Franciſco Philelpho amico narravit; nec multo poſt ſub Nicolai V. nomine Pontificatum aſcendit.

POLIDORUS VERGILIUS.

Pag. 473. edit. Baſileenſis an. 1534.

XXV.

POLIDORUS [b] VERGILIUS

Libro XXIII. Rerum Anglicarum.

Galliarum calamitates deſcribit. Beatus Nicolaus inducias inter principes per ſexennium paciſcitur.

DUm autem ita Angli, Francique de poteſtatu, de principatu, de vita denique certant, in terra Galliæ per bellorum licentiam, mortalium omnium facultates rapiuntur, theſauri ſacri ſpoliantur, homines paſſim occiduntur, aut convulnerantur, cruciatu, & ſupplicio afficiuntur, matronæ conſtuprantur, virginum raptus fiunt ex complexu parentum, quotidie oppida capiuntur, quotidie diripiuntur, atque oppidanorum opes alio exportantur, ædificia, vicique incenduntur, ac nullum denique crudelitatis exemplum in miſeros Francos non editur: Mitto ſexcenta alia calamitatum genera, quibus pariter præmebantur. Nec Anglia ejuſmodi injuriarum expers erat, quæ in ſingulos dies ſuorum funera, cædes, vulnera, ac tributis aſſiduis opes ſuas diminui videbat, ita ut communia prope mala eſſent, ploratibuſque utriuſque gentis, totus Occidens ſonaret, ac fama triſtimoniæ pleniſſima in omnes Orbis partes pervaderet. Qua propter non erat, qui non miraretur, quomodo hi duo populi ad patiendum ſatis eſſent, ac maxime miſereretur; & cum primis id faciebat Eugenius IV. Romanus Pontifex, qui cupidus ineundæ rationis, qua importuniſſimi belli finis fieret, *Nicolaum Cardinalem S. Crucis in Gallias miſit* ad conciliandam pacem inter Reges. Is ubi eo pervenit, ad Carolum primum adit, eique exponit mandata Pontificia, inde eadem Bedfordienſi refert, hortatur pacem, demonſtrat, declarat argumentatur eam ſemper honeſtiorem eſſe, quam bellum in Chriſtianis Principibus, qui ſuorum commodis ſervire, qui juſtitiam ſervare, qui ſe ratione regere, qui remittere ſemper aliquid de ira, de injuria deberent, quæ per bella fieri non liceret. Iſta in animos Principum inducere conanti *Legato*, uterque reſpondit, ſe paratum ad omnia deſcendere; Ceterum cum res cœpta eſt agi, tantum abſuit ut honeſtis conditionibus eſſent contenti, ut etiam magis, atque magis in pertinacia permanerent. Id *Cardinalis* animadvertens, deſperata pace, ut ne fruſtra tantum laboris ſubjiſſe diceretur, inducias in ſex annos confecit, quas, ut ægre ambo Principes rogatu *Cardinalis* conceſſerunt, ita poſt ejus diſceſſum ſubito fregerunt. Non nemo ex recentioribus auctoribus tradit Francos priores illas violaſſe, qui paſſim Anglorum, Burgundionumque amicos multarint. Quo factum eſt ut irritatis utrimque animis acrius ſolito ad arma itum ſit. Fuit ille annus ſalutis humanæ 1433.

Euge-

(a) Scripſit hæc Fulgoſius poſt annum 1465, eo nimirum tempore, quo patriæ principatu dejectus privatam vitam cum agebat in caſtro *Fregui* Vide Michaelem Juſtinianum in Scriptor. Ligur. *pag.* 124. & Effemerides Litteratorum Italiæ tom. xxi. p. 398. & ſeqq.

(b) Polidorus Vergilius Hiſtoriæ ſuæ libros inſcripſit Henrico VIII. Anglorum Regi Anno D. 1533. Menſe Auguſto.

CLASS. III.

Eugenius proinde Romanus Pontifex certior ſactus de ejuſmodi hominum mentium motibus, quaſi pro certo habens. pacem conventuram, primo quoque tempore *Nicolaum Cardinalem* rurſus in Gallias miſit, qui ubi eo pervenit, conventum ad Atrebatium civitatem indixit, quo convenere Henrici Regis Legati, Henricus Vintonienſis Cardinalis, Henricus Eboracenſis Antiſtes, Guglielmus Sutſolchiæ, & Joannes Huntyngtonæ Comitea ejus Legationis principes. Item Franci Legati Rhemorum Archiepiſcopus, Dux Borbonienſis, Arthurus Comes Richemondiæ, ac honeſti equites nonnulli. Burgundio etiam ſuos miſit Leodienſem, Cameracenſem, & Atrebatenſem Epiſcopos, cum pleriſque heroibus viris equitibus. In hoc frequenti conventu poſt longam diſputationem, *Nicolaus Cardinalis homo ſpectatus in judicandis rebus, fit omnium conſenſu rei diſceptator*: is rurſus ſingulos ſententiam rogavit, quo ſecundum juſtitiam judicaret. Petebant Angli, ut Carolus declararetur Henrici beneficiarius, contra Franci alteriua ſactionia Carolo imperium liberum, non precarium eſſe volebant. *Nicolaus* his auditis, nihil de poſſeſſione tunc decernendum judicans, legea fœderis in publico propoſuit, quas pro præſenti rerum ſtatu, utrinque dandas, & accipiendas jure cenſebat. Has tamen uterque reſpuit. Atque ita negotio infecto a conventu diſceſſum eſt. Ea res fecit, ut Burgundionea, & Franci cœperint mox inter ſe de concordia agitare, quam multis de cauſis, ut ſupra planum fecimus, ipſe Philippus Burgundio diu antea optarat. Convenit itaque pax ejuſmodi conditionibus, ut Carolus Burgundioni præter nonnulla loca Burgundiæ finitima, quæ ejus majorum ditionis fuiſſent, Artheſio, & oppidia Ambiano, Corbia, Perona, Fano Quintini, Abbatiſvilla, ac Pontivi, & Bononiæ comitatibus cederet &c.

Polidorus Vergilius. *pag.* 475.

Conventus Atrebatenſis deſcribitur. B. Nicolaus pacem componit inter Carolum Francorũ Regem, & Philippum Ducem Burgundiæ, Anno Dom. 1425..

XXVI.

HELIAS [a] CAPREOLUS

de Rebus Brixianorum Libro IX.

HELIAS CAPREOLUS.

QUarto Idus Januarii MCDXXVII. *Nicolaus Cartuſienſis Ordinis, & S. Crucis Presbyter Cardinalis* Martini V. Pontificis Legatus Venetiis Brixiam venit, Mediolanum pro componenda inter Philippum, & Venetos pace acceſſurus. Quamobrem multi etiam ex Venetis in agrum noſtrum profecti ſunt, nonnullorum oppidorum Philippo hactenua obtemperantium poſſeſſione, juxta pacis conditiones Veneti Imperii nomine potituri. At xii. Kal. Februarii *Cardinali* Brixiam cum olivæ ramulo in pacis ſignum revertenti, Venetias primo, deinde Romam ad Pontificem redituro, quum reverenter Clerus omnis noſter una cum Præſule, omnibuſque religionem quampiam profitentibus, ad Mellam uſque Crucibua, & vexillis obviam factus eſſet: *Te Deum laudamus*, & id genus laudum pſallentes omnes cecinere. Ubi autem recederet, Magiſtratua, & multi ex Civibus noſtris, inter quos Achillem Advocatum, Tartarinum Capreolum, & Bertraminum Romanum, Jacobus Sajanus hujus rei ſcriptor non parcus tantum nominat, eum, ex Senatus conſulto, poſt celebratum tripudium per agri oppida una cum Oldrando Lampignano Philippenſe comitati ſunt, ut ea proprio nomine ſuo habita muniret. Verum enim vero oppidani, & milites ibi clauſis januis, & pontibus elevatis, nequaquam Venetis obſequi, nec in oppidis ipſis illorum nuncios,

fol. 53.

aut

(a) Deceſſit Capreolus jam decrepitus anno 1519. teſte Gerardo Voſſio de Hiſtoricis Latinis *lib.* III. *pag.* 812. Opus hujuſmodi impreſſum fuit Brixiæ *per Arundum de Arundis hortatu, & auſpitio Clariſſimi D.D. Franciſci Bragadini Urbis, & agri Prætoris*, ſine anno in fol.

CLASS. III. Helias Capreolus. aut amicos ſe ſuſcepturns ſunt proteſtati. Quapropter *Cardinalis* una cum comitibus antediſtia Brixiam è veſtigin reverſus eſt, Mediolanum iterum reditnrus.

fol. 54. iv. Idus Jannarii MCDXXVIII. Quapropter Philippus pro componenda inter ſe, & Venetna pace Legatos Venetias miſit: Qun cum etiam *Nicolaus S. Crucis Cardinalis* a Summo Pontifice prn re Legatus acceſſiſſet, pridie nonas Maj ſequentia, pax ipſa publicata ſuit, qun etiam die Veneti provviſores Palatiolnm, Iſæum, & Clugianas, *ejus Cardinalis arbitramentali ſententia* freti muniere. Inde Bergnmum &c. Itaque finitum eſt id bellum Philippo ſeparato &c.

XXVII.

HIERONYMUS GARIMBERTUS

HIERONYMUS GARIMBERTUS.

In Vitis Summorum Pontificum, & Cardinalium.

Vita di Nicolo Albergato Cardinal di S. Croce.

pag. 61. N*Icolo de gli Albergati* Cittadino Bolognefe, nel principin della ſua gioventù, & nel mezzo de' ſuni ſtudii, prineipalmente di leggi, ſtimolato da fervore di Religinne ſi fece frate, & frate Certoſinn. per far maggior pruova di pacienza co'l vineer ſe ſteſſo; quantunque di poi foſſe vinto da altri; percioche *la fama della ſua virtù*, dopn eſſer paſſata per tutti i gradi, e dignità della ſua Religinne fece, che dal Clern della patria, e dalla patria iſteſſa *ei foſſe forzato a pigliar la Chieſa* di quella Città, che all' ora vacava; & che accettò ſotto conditinne di eſſer reintegrata di ciò, che da diverſi l' era ſtato uſurpato delle proprie entrate; le quali intendeva di ſpendere in lemoſine, & altre npere pie, e non altramente, ſicnme fece, con tanta eorrettione, & utile di quel popolo, quanto ricercava la ſcorrettione eſtrema, in che era ſcorſn; onde Martino V. da quell' eſempio delle coſe private, giudicandolo degno de' maneggi delle publiche, lo chiamò a Roma, con mandarlo Nuntio in Francia, e in Inghilterra, per metter paee fra que' doi Re, che erano in grandiſſima guerra, di dove rivneandolo poi, per la diſperatinne della pratica, quantnnche praticata da lui con ſomma prudenza, e ſatisfattione infinita delle parti, & del Papa; *giunto a Roma, lo fece Cardinale alla ſproveduta, per non dargli ſpatio di penſar al rifiuto del capello, sì come dubitava, ch' ei rifiutaſſe*: Ma egli finalmente non ricuſando le dignità, e gli onnri, per poter con più fruttuoſa autorità impiegar le ſue fatiche, e i ſuoi ſudori in ſervitio di Dio, e di queſta ſanta Sede; avvenne, che poco di poi eſſendo mandato Legato à trattar accordo tra Vinitiani, Fiorentini, e il Duca di Milano, lo conduſſe felicemente; per il che fu rimandato in Francia per condur quell' altro tra i detti duni Re; dove in capo di duni anni di eſtrema fatica, ebbe nuova della morte di Martino, e della creatione d' Eugenin IV. con ordine appreſſo di andare à Baſilea per divertir quel Concilio. Ma non potendo rimoverlo dalla ſua oſtinatinne, ſe ne venne à Firenze; dove era il Papa, che lo rimandò la terza vnlta in Francia, *per la ferma opinione, che quel Regno aveva, che la pace in quelle parti non poteſſe eſſer fabricata, ſe non dalle ſue mani*; quantunche di queſta legatione non rapportaſſe altro, che l' aver riconciliatn il Duca di Borgogna co'l Re di Francia. Fu di poi mandato di nuovo (a) Baſilea per ovviare allo ſciſma, ma indarno; onde la fine di quel viaggio gli fu

(a) Hieronymus Garimbertus librum ſuum inſcripſit Chriſtophoro Madruccio Cardinali Tridentino, edidítque Venetiis A. D. 1567. apud Gabrielem Giolitum de Ferrariis in 4.

Hieronymus Garimbertus.

fu principio di un' altro in Germania ad Alberto Re de' Romani, per la conſervazione di quei popoli nella fede catholica, ed ubbidienza del Papa, dal quale dopo la ſua tornata per la morte del Cardinal Orſino, fu fatto * Camerlengo: di che ne riſultò in conſequenza, che aſſiſtendo al ſuo ufizio, non ſi ſcoſtaſſe piu dalla corte fin' alla morte, che fu di mal della pietra, acquiſtata dalle molte fatiche dell' animo, e del corpo, che *furono i ſtudii, e i negotii, ma ſopra tutto la troppo maceratione della carne con le vigilie, digiuni, mali cibi, & col portare il cilicio, e dormir ſu i ſarmenti;* & morendo laſciò alcuni allevati ſotto la ſua diſciplina, & a ſpeſe ſue, che riuſcirono famoſi, e grandi; Tra i quali fu Tommaſo da Sarzana; che di poi ſalendo al Pontificato volſe eſſer chiamato Nicola V., in memoria di Nicolo Albergati ſuo padrone, e precettore.

* *Penitenziere.*

XXVIII.

CAROLUS SIGONIUS

In vita Beati Nicolai Albergati Cap. VI.

CAROLUS SIGONIUS.

Tom. 13. Maji Bollandiani pag. 489. §. 37. 38. 39.

B. Nicolaus calculo laborat, & ſanctiſſime moritur.

Eugenius autem, cum per ſequentes tres annos Florentiæ permanſiſſet, demum anno MCDXLIII., nonis Martii Senas conceſſit; atque ibi ſpatio aliquot menſium ſubſtitit. Interim *Nicolaus*, qui ab illius nunquam latere diſcedebat, graviter tentari calculo cœpit: quem ex ſuperiore victus ratione, & præteritorum laborum ſuſceptione contraxerat; *quocum per aliquot dies patientia magis, & virtute, quam remiſſione doloris*, at ſpe aliqua vitæ luctatus eſt, quam libenter ſe cuto meliore, atque optabiliore commutaturum, Cum autem ſic affectus decumberet, Eugenius, qui illum unice diligebat, nocte ſæpe ſolus inviſit, ac bono, fidentique animo eſſe juſſit. *Verum conſolatione, vir fortiſſimus, & divinæ miſericordiæ memor, non eguit; cum ipſe ſe, & alios confirmare, vel opportuna ſacrarum litterarum lectione vel præclara vitæ inſtitutione jam inde ab ineunte pueritia didiciſſet.* Inde morbi gravitate [nam & intimus ardentiſſimæ febris æſtus acceſſerat], ac doloris pertinacia victus, vii. Idus Majas, anno ætatis ſuæ LXVIII. eſt mortuus, rite omnibus ſacramentis Eccleſiæ, quæ identidem ipſe petiit expiatus.

Eugenius IV. Pont. Max. ei juſta perſolvit. Calculum e veſica extractum apud ſe retinet.

Quod ut Eugenius ſenſit, amici deſiderio vehementer afflictus, illico veſicam aperiri, & *calculum* extrahi juſſit, *atque apud ſe pro concepta Sanctitatis ejus opinione retinuit*: Inde in Baſilicam urbis elatum, ſolemnes ſuper eum precationes effudit, atque ibi honeſtæ ſepulturæ mandavit. Hujus mortis nuncio Bononiam perlato; ingens extemplo omnes cives mœror invaſit. Itaque tabernæ clauſæ, Juſtitium indictum, atque omnia intimæ, ac variæ triſtitiæ ſigna edita, quæ ad decorandum ſummi alicujus Principis obitum edi potuerunt. Juſta etiam per triduum in Baſilica magnifice perſoluta, quæ Antiani, & Magiſtratus præſentiam ſuam afferentes, opifices vero ab operibus ſuis ad tertiam uſque horam ceſſantes honeſtaverunt. Inde cadaver Florentiam ad monaſterium Cartuſienſe translatum, atque in eo hoc qualecumque elogium eſt inciſum: *Sepulcrum omni laude digniſſimi, & Reverendiſſimi Patris Nicolai Tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyteri Cardinalis. Hic natus Bononiæ, primum ex Priore Carthuſienſi, petente populo Bononienſi, Epiſcopus: tum a Martino Pontifice Cardinalis deſignatus: poſt plurimas ſuſceptas legationes, Senis diem ſuum obiit, ætatis ſuæ anno ſexageſimo octavo, vir piiſſimus, mitiſſimuſque vitæ integritate, ſingularique virtute, omnium teſtimonio comprobatus.* In gradibus autem hi verſus additi ſunt.

Bononienſes publicum funus indicunt Ejus Cadaver Florentiam transfertur, ibique apud Cartuſianos ſepelitur.

Car-

Digitized by Google

Carthuſiæ me terra tegit, quem ſumpſit alumnum.
A: dedit eſſe Patrem; nativa Bononia tandem
Me ſibi Paſtorem tenuit de jure vocatum
Cardinis Eccleſiæ compulſus pondera ſumpſi,
Et Crucis in titulo mihi fulſit rubra tiara.
Mille, quater centum, denos quater egerat annos,
Tres etiam cyclus ſolaris, dum Nicolaus,
Monte petens cœlum, ſub ſaxo corpore claudor.

Hodie quoque *ad perennem ſanctitatis ejus memoriam* monachi illi *calculum ejus e veſica exemptum*, & *Pontificale ſuperpelliceum*, *&* *ſandalia in ſacrario* magna veneratione cuſtodiunt; Bononienſes vero Crucem argenteam, quam Legatus præferebat, & alteram, quam ſacris operans in pectore geſtabat; item acerram, & thuribulum ejus, Eccleſiæ ſuæ relicta, oſtendunt.

Idem Cap. XVIII.

MEmorabile autem illud, quod paucis poſt mortem diebus idem Thomæ Sarzanenſi familiari ſuo obitum ſuum impatienter ferenti, ac fletu, lacrymiſque proſequenti, *in ſomnis ſe obtulit, ac dolorem omittere, & ſine cura ipſum degere juſſit: nam præclare ſecum Chriſti beneficio agi, illum vero mox Pontificatum Maximum adepturum &c.*

Qui vero viventi benevolentiam, idem poſt etiam mortuo humaniter, ac pie memoriam præſtitit. Siquidem Pontifex creatus, ſe ab illo Nicolaum V. vocavit, atque icone manu eximii pictoris effecta, in ea S. Nicolaum Epiſcopum, in ipſius patris, ac patroni ſui memoriam, exprimendum curavit, quæ nunc quoque in ara majori Cartuſiæ Bononienſis, cum litteris id ſignificantibus, viſitur.

Cœterum Nicolaus, vir haud dubio fuit & ſua, & patrum memoria magnus, vel potius ſummus, ac ſingularis: eo vero major, atque admirabilior, quod in ſolitudine ferme, atque in angulis, longe a civilis turbæ, & forenſis multitudinis converſatione, atque ab ipſa rerum gerendarum arte educatus, nullius tamen earum rerum expers, ac rudis fuit, quas ii tenere ſolent, qui omnem ætatem in communi conſuetudine, nec non in erudito gymnaſiorum, aularumque curriculo contriverunt, ſeſeque variis curarum, negotiorumque publicorum meditationibus, ac tractationibus aſſidue exercuerunt. Ex quo facile conjicere poſſumus, excellentem quamdam ingenii, ac judicii in eo fuiſſe indolem: qui omnia, quæ ſuſceperat, prudenter, ac commode peragebat. Etenim quia natura ad otium, & contemplationem factus tantummodo videbatur, ea prudentiæ documenta, atque eruditi cujuſdam conſilii dedit, quæ vix multi in aulis Principum conflictati, conſequi potuerunt. Quicumque vero is fuit, *ſanctitatis certe eam ſibi opinionem perpetua, ac conſtanti ipſius vitæ innocentia peperit, ut a Monachis ſuis in hunc uſque diem B. Nicolaus cognomine a majoribus accepto, vocetur &c.*

XXIX.

(a) Sigonius obiit A. D. 1584. Vide Hieronymum Ghilinum in Theatro Virorum Illuſtrium *pag.* 56. Hanc B. Nicolai vitam inſcripſit celeberrimo Viro Gabrieli Cardinali Paleotto Epiſcopo Bononienſi, cujus rogatu Epiſcoporum Bononienſium hiſtoriam ſcripſerat, quam nos BENEDICTI XIV. Pont. Max. juſſu mandatuve innumeris prope mendis purgavimus, atque additionibus non contemnendis auximus, adjecta inſuper inſigni veterum Monumentorum Appendica, quam, luſtrati per ſeptennium celeberrimarum Bibliothecarum, & Archivorum pluteis, ejuſdam SS.D.N. auſpiciis, improbo labore congeſſimus. Sigonii lucubrationem poſt Garneſeltum addidit Godofridus Henſchenius *Tom. II.* Maji Bollandiani *pag.* 477.

XXIX.

SCIPIO ADMIRATUS

Hiſtoriæ Florentinæ Libro XIX.

SCIPIO ADMIRATUS.

Fol. 705.

MA il Pontefice ſentendo l' avverſità del Duca, quello, che ſotto varie ſcuſe, aveva infino a quell'ora differito, ciò era di proccurare di metter pace, & concordia fra queſti potentati, non richieſto da alcuno ſi moſſe teſtè a far da ſe ſteſſo: non gli tornando a beneficio alcuno i danni dei Duca, in favor dei quale ſapeva, che i Fiorentini tenevano, che egli ſi foſſe diſcoperto. Et ſapendo, che il fermar la pace dipendeva da Veneziani, e avendo qualche intentione, che i Veneziani non ſe ne diſcoſterebbono, mandò per ſuo Legato in Vinegia *il Cardinale di S. Croce monaco Certoſino di nazion Bologneſe, e uomo, ſecondo dice il Poggio, per ſapienza, e per ſantità di vita degno di grandiſſima riverenza*. Il quale trovato quel Senato ben diſpoſto alla pace, paſsò a Milano; & benche egli ci aveſſe delle difficoltà; dolendoſi ora il Duca de Veneziani, e ora de Fiorentini, non dimeno il perſuaſe con tante ragioni che il Duca moſtrò di rimanere ſodisfatto, & finalmente ſi venne a certi patti, & convenzioni &c.

XXX.

FR. BARTHOLOMÆUS SENENSIS CARTHUSIANUS

In vita Beati Petri Petronii Senenſis Cap. X. §. 101.

FR. BARTHOLOMÆUS SENENSIS.

Tom. VII. Maii Bollandiani pag. 226.

B. Nicolai virtutes, & ſanctimonia.

UT alios deinceps, quorum res geſtæ, neſcio cujus incuria in ſitu, & tenebris jacent adhuc, ſilentio ipſe involuam; unum *Nicolaum Albergatum Bononienſem* in apertum hoc loco afferre libet; cujus laudum præconium longe eſt uberius, quam, ut nunc carptim exprimatur. Is eſt *B. Nicolaus* ille, cujus innocentiam ipſa primum Bononienſis Cartuſia magna ſui cum laude fuit experta; ut quæ jam inde ab adoleſcentia viri, ita *ad omnem virtutem, & ſanctimoniam* illum informavit, ut eximio tum ſuorum factorum, dictorumque ſplendore & Italiam illuſtraverit; & ad remotas Chriſtiani Orbis partes, diſſidia inter Principes viros tollendi gratia, legatus, admirabilem apud Reges, Principes, & dynaſtas ſui caritatem pariter, venerationemque excitaverit. Is, inquam, Nicolaus ille eſt, qui ſingularium ſuarum virtutum ornamento adeo Bononienſes cives in admirationem rapuit, *nihil ut divinius* [ut graviſſimi auctoris ejus temporis æqualis verba uſurpem] *Nicolai nomine ea tempeſtate prædicari poſſet*: Sic prorſus, ut *cum ſanctiſſimorum operum patrator ipſe, atque prædicator paſſim exiſteret*, nemine rogante, nullo diſſentiente, ſed una omnium mente, atque conſenſu, *Nicolaum* e ſuo Cartuſiano cœnobio, cui tum præerat, populi decreti prorſus ignarum per alterius rei ſpeciem in urbem accitum, *ſuum Epiſcopum, ac Paſtorem, reluctantem omnino, reclamantemque adhuc delegerint*, Summo Romano Pontifice rem maxime approbante. Hujus ſanctiſſimi Præſulis manſuetudinis, animi moderationis, & æquitatis præclariſſimi teſtes fuere Florentini Cartuſienſes mei, quorum uſu, atque conſuetudine in omni vita magnopere vir mitiſſimus delectatus, ad eorum cœnobium [quod ſeptuaginta jam ante annos Nicolaus Acciajolus, vir ob glorioſa facinora in Reipublicæ diſciplina, cum quolibet ſuæ ætatis Ducum comparandus, magnifico, atque ſumptuoſo admodum opere conſtruendum curavit,] Nicolaus hic noſter, tanquam ad tutiſſi-

(*a*) Scipio Admiratus mortuus eſt Florentiæ Anno Domini 1600. die 30. Januarii. Niceron. in Memor. Illuſtr. Virorum. *Tom. IV. pag.* 107.

CLASS. III. Fr. Bartholomæus Senenſis. tutiſſimum tranquillitatis portum in rebus duris ſubinde excurrere ſolebat; in eoque tumulum ſibi eligens, in eo etiam ſub mortem ſe condi juſſit: quod & factum eſt quam ampliſſimo funere.

Hujus *graviſſimi Senis juſtitiam, continentiam, frugalitatem, religionem ſuſpexit aliquando, & admirata fuit urbs Roma; quod purpurei galeri digni-*
§. 502. *tas ampliſſima nihil omnino de veteri diſciplina, priſtinoque vitæ rigore, atque humilitate, quam ſemel induerat intra Cartuſiana elauſtra, imminuit, in eo vel relaxavit*. Sed tanti viri in egentes eximiam commiſerationem, & beneficentiam, quibus laudibus efferam, neſcio: utraque enim ita in eo extitit, ut illum patrem pauperum, miſerorumque levamen cuncti vulgo apellarent. At quod in idipſum non queo, Thomas Sarzanus vicem meam, uno tantum tanti Præſulis benignitatis facinore, expleat cumulate. Hunc etenim infimo genere natum, ac omnibus vitæ præſidiis exutum, *Nicolai* noſtri liberalitas, quo in bonarum artium ſtudia incumberet, adeo ſublevavit; ut ad magnitudinem meritorum id quoque acceſſerit, ut ſuam in familiam dein hominem adſciverit ſenex graviſſimus; atque ita ſuorum conſiliorum participem facere conſuevit, ut nemo illo carior eſſet, delectatus vel in primis vivido, acrique adoleſcentis ingenio. Cujus merita cum aſſidue Thomas animo retineret, tum vel maxime eorum eſt recordatus, cum quatuor ab ampliſſimi viri deceſſu elapſis annis, ad totius Catholicæ Eccleſiæ clavum tenendum evocatus, *Nicolai* noſtri nomine, tanquam viri de ſe optime meriti, ſeſe inſignivit; Nicolaus nempe hujus nominis quintus, in hoc celſiſſimo dignitatis faſtigio, appellatus. Denique zelum erga Domum Dei, ſapientiam, & eruditionem *Nicolai* noſtri tota Romana Eccleſia confiteatur neceſſe eſt, ex quo Ferrariæ, ubi primum Indictum fuerat, prima celeberrimi Florentini Concilii, Eugenio IV. Pontifice, fundamenta jecit. Poſtremo vero *Nicolai animi fortitudinem, & eximiam erga Deum pietatem* Senenſes laudent, atque concelebrent: apud quos diem ſuum clauſit extremum, magno dolore, magnoque ſui relicto deſiderio, VII. Idus Maj, anno a partu Virginis MCDXLIII., eodem Eugenio Pontifice cum reliquo Patrum cœtu per eos dies Senis agente, atque *Nicolai* noſtri exequias cohoneſtante, eumque *virum ſanctiſſimum, Patremque omni veneratione*, & laudatione dignum proclamante. Id quod unius Nicolai ſanctitati datum fuiſſe, nullus, qui Romani Pontificis majeſtatem auguſtiſſimam noverit, inficias ierit: quoniam quidem compertiſſimum eſt, nunquam conſueviſſe totius Catholicæ Eccleſiæ ſummum Antiſtitem cujuſcumque vel Cardinalis, vel Principum quorumcumque virorum funeri intereſſe. Hæc de *Albergato* longius fortaſſe, pro rei opportunitate in explicando lapſi; ſed minime ab re, ut opinor. Nam ſæpe tantorum virorum uſurpare memoriam aliud eſt nihil, quam ſtudia, labores, & contentiones noſtras nobis ante oculos proponere: quandoquidem ni talpæ omnino ſimus, luce clarius aſpiciemus, nos ad hos *ſanctiſſimos Viros* umbram tantum eſſe, & effigiem quamdam virtutis perſequi; ſolidam autem veramque virtutem, neſcio quo pacto, averſari videbimur. Quis enim noſtrum vel *Nicolai* vel Petri maxime illuſtria facta virtuteſque præſtantiſſimas animo, rationeque complectens, ſeipſum non excutiat, atque ad perfectionem ſuæ profeſſionis excitet aliquando? Cum nulla major adhortatio, acriorque nulla excitatio ad omne ſtudium ſanctitatis, & virtutis adhiberi ſoleat, quam bonorum virorum exempla, illorumque maxime, quibus una cum Dei obſequio antiquiſſimum nunquam non fuit primæ-

vum

rum sui Ordinis ſpiritum ad extremum uſque tueri? Sed hæc alii. Ipſe vero, ne quis interim officium meum jure deſideret, Petri noſtri vicarium, Joachinum nempe, in ſuo verſantem munere, adeundum cenſeo; quoniam hac potiſſimum ratione fidem meam, quoad ejus fieri poterit, curabo peregregie.

CLASS. III. Fr. Bartolomæus Senenſis.

Idem in notis ad eandem vitam,

ETſi Epiſcopus Feltrenſis, uberius præ ceteria, elegantiuſque, res actaque *Nicolai* noſtri ampliſſimi, inclitis litterarum monumentis conſecravit, eaque ad Petrum Barbum, Cardinalem tum S. Marci, qui poſtea Pauli II. nomine gaviſus, ſummus Catholicæ Eccleſiæ Pontifex fuit, nuncupavit; attamen, cum de Epiſcopatu Bononienſis Eccleſiæ rejiciendo, quem cives ipſi *Nicolao* noſtro demandare conſtituerant, ageret; adeo rem mira verborum parſimonia perſtrinxit, ut momento illam ſicco pede tranſire, perinde, ac ignorare ſit viſus. Nec mirum ſane, quando intra Cartuſiana ſepta, atque adeo intra penitiſſima montium juga, & abruptas, horridaſque nive, glacieque cautes, hoc eſt in magna Cartuſia, id totum negotium, ob inflexibilem viri pertinaciam, ſummamque illius animi moderationem, tranſactum fuit. Quo vero modo, quave ratione, ex vetuſtiſſimo MS. in membrana Chronico Cartuſiæ Montellanæ, quod mihi tradidit excutiendum vir ipſa probitate melior Archangelus Lucenſis, ejuſdem Cartuſiæ tum Procurator, ſatis abunde colligimus, cujus hæc ipſiſſima ſunt verba.

Tom. II. Maii Bollandiani pag. 468.

B. Nicolaus Epiſcopatum Bononienſem ultro ſibi delatum reſpuit, illumque tandem Prioris ſui juſſu accipit.

„ Joannis de Griffomonte Prioris tempore, hoc videlicet an. MCDXVII., „ cum civitas inclita, omnique ſcientia decorata Bononia, viduata eſſet „ Antiſtite; convenit, ut moris eſt illius civitatis in conſimilibus, populus „ ad electionem; initoque conſilio ſolemniter concordarunt pene omnes *in* „ *virum tunc venerabilem Dominum Nicolaum Bononiæ, Priorem domus no-* „ *ſtræ: quem tandem plurimum renitentem, timentes ne clam fugam arriperet,* „ *domum undique populo circumdante, vi, licet honeſta, ad Dominorum pala-* „ *tium deduxerunt*, ſub fida, honeſtaque cuſtodia includentes, donec præ- „ beret eis deſideratum aſſenſum. Ipſe vero cupiens pio dolo populum ipſum „ decipere, dilationem, & liberationem peroptans; imitatus quondam ſanctiſ- „ ſimum Hugonem Lincolnienſem Epiſcopum prælibati Ordinis, antequam „ de monaſterio educeretur; dixit, nullatenus aſſentire ſe illis, niſi prius „ conſenſus adeſſet Prioris magnæ Cartuſiæ. Dum igitur pararentur ſolem- „ nes nuntii; præmiſit ipſe electus clanculo fidum nuntium ad ipſum Dom- „ num Cartuſiæ, rogans, & obſecrans lacrymabilibus litteris, ne præbe- „ ret conſenſum, timens ne forte tanti regiminis opprimeretur gravitate. At „ cum nuntii feſtinato applicuiſſent gradu ad memoratum Priorem Cartuſiæ, „ & Bononienſium expoſuiſſent vota fideliter, ipſe vir Deo plenus, dulci- „ ter, ac benigne ſuſcipiens, ſimilem apologiam dediſſe fertur: *Experiar*, „ inquiens, *ut Dominus dederit, quæ ſit voluntas ejus, & tunc non modo meum,* „ *ſed Dei dabo reſponſum*. Et cum plus ſolito coram Altiſſimo deprecationem „ flammigeram præmiſiſſet, tale Domino propoſuit paradigma: *Domine ſi* „ *tua eſt voluntas; quæ eſt invariabilis, ut Frater noſter Præſulatum aſſumat* „ *Bononiæ, da ſignum in bonum ſervo tuo petenti: ut craſtina die totus vide-* „ *licet conventus noſter Cartuſiæ, nemine diſcordante, interrogatus conſentiat:* „ *ſin autem, pars altera contradicat omnino*. Mira res prorſus, inſolitaque „ noſtris temporibus! Mane ergo luceſcente, Miſſaque conventualiter de- „ cantata Paracliti Spiritus, congregatis fratribus Domus Cartuſiæ, propo-

CLASS. III.

Fr. Bartholomæus Senenſis.

„ fuit Reverendus Pater Prior cunctis audientibus vota præmiſſi populi de „ facto electionis. Tunc omnes, nemine diſcrepante, univoce Priori dederunt reſponſum dulciſſimum: Ut electus videlicet Antiſtes intrepide regimen oblatum omnino aſſumeret, quia Domini erat voluntas. Quæ cum audiſſet Pater Cartuſiæ: *Vere*, inquit, *Domini eſt voluntas, quoniam talem Domino protuli propoſitionem*: ſicque Ambaſſiatoribus, de voluntate Altiſſimi, & conventus, aſſenſum præbuit, & reſponſa. Illi vero acceptis epiſtolis pii Patris, magno cum gaudio ad propria remearunt. Sicque Pater ipſe admodum reverendus tandem invito ſumpſit officium lacrymabiliter præſulatus: Deique magno fretus auxilio, civitatem ſibi commiſſam a multis mirabiliter peccatorum purgavit ſpurcitiis, & inſulis aſſumptis Cartuſienſe propoſitum non declinavit. *Hujus vitam, & ſanctitatem*, ut fama ſonat celeberrime fere per totam Italiam; ſic ſcribere vellem, omnino volumen excederem; & ideo aliis relinquo ſcribenda, qui oculis ſpectant quotidie, quanta Dominus mirabilia per ſervum ſuum operatur, atque magnifica in civitate præmiſſa. Hæc autem pauca poſteris noſtris exempli gratia ſcripſiſſe ſufficiant.

Hactenus auctor ille incorruptæ fidei. Porro *Nicolaum hunc noſtrum Cardinalem*, Senis fato perfunctum, ad Florentinam Cartuſiam delatum eſſe, uti teſtamento caverat (feretrum proſequente, ac poſtrema caritatis officia ſuo mecœnati præſtante Thoma Sarzanenſi, quem quatuor deinde annis totius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopum ætas illa vidit, & venerata eſt, Nicolai V. nomine inſignitum) Antiſtes Feltrenſis, ea tempeſtate S. R. E. Archidiaconus, atque ejuſdem Thomæ collega, eique mira familiaritate devinctus, tradidit uberius. Præterea in marmoreo buſto ante aram maximam ejuſdem Cartuſiæ templi hoc inciſum legitur Epitaphium &c. Marianus Volaterranus, ejuſdem Cartuſiæ alumnus, hos addidit verſus, prout illa ætas tulit &c.

Idem in notis ad eandem vitam.

Beatus Joannes Toſſignanus Epiſcopus Ferrarienſis ejuſdem inſtituti, ac diſciplinæ hiſtoriam confecit ſuaſu *Beati Nicolai Albergati* Cartuſiani, S. R. E. Cardinalis Bononienſis, quam deinde etiam pluribus hinc inde collectis, atque ex epiſtolis, vel maxime ejuſdem Columbini decerptis, auxit, locupletavitque Feus Belcarus &c.

XXXI.

GABRIEL PENOTTUS.

GABRIEL PENOTTUS

Hiſtoriæ Tripartitæ ſacri Ordinis Clericorum, Canonicorum Libro III. Cap. VIII. §. III.

Pag. 574.

B. Nicolaus Canonicos Regulares Monaſterio pulſos reſtituit.

Porro præfati Canonici Frigdionariam tranſmiſſi, quod monaſterium fere deſtitutum eſſet; canonicis ad paucos redactis, illiſque propter imminentia pericula intra civitatem apud S. Dalmatii Eccleſiam, ut plurimum degentibus, & quia monaſterium ſub Epiſcopi Lucenſis poteſtate, jam ab aliquot annis erat conſtitutum, ſine cujus licentia, nec ad monaſterium accedere valebant, nec illud reformare, non ſtatim ad illud acceſſerunt, ſed ad vicinum Cartuſianorum cœnobium, cui tunc R. P. D. *Nicolaus de Albergatis*, qui

Bartolomæus Senenſis Cartuſianus Vitam B. Petri Petronii Ordinis Jeſuatorum, a Beato Joanne Columbino Italice ſcriptam, Latine reddidit, notiſque illuſtravit, eamque inſcripſit Carolo Medicæo S. R. E. Cardinali ampliſſimo, iv. Idus Junii Anno Domini 1619.

quì poſtea fuit Epiſcopus Bononienſis, & S. R. E. Cardinalis, præſidebat, immediate diverterunt. Qui non ſolum illos benigniſſime ſuſcepit, & per aliquot dies neceſſaria miniſtravit; ſed ad obtinendum ab eodem Epiſcopo Monaſterium cum omnibus ad illud ſpectantibus, & cum libera facultate illud reformandi, efficaciter operam ſuam impendit: & tandem Monaſterio obtento, ipſemet R. P. D. *Nicolaus* eos perſonaliter ad prædictum Monaſterium voluit comitari, & in poſſeſſionem, ut ajunt, immittere, ſuſcipientibus illos cum ſummo gaudio pauperculis Monaſterii Canonicis, & de illorum propoſito collætantibus. Et ita Deo favente, ſanctiſſimaque Dei Genitrice loci tutelari ſuis precibus juvante, poſita ſuerunt prima fundamenta iſtius ſanctiſſimæ reformationis Canonicorum Regularium in Italia, ſub Pontificatu Sanctiſſimi Pontificis Bonifacii IX. anno illius XII, & humanæ ſalutis MCDI. Quibus poſitis &c. CLASS. III. Gabriel Penottus.

XXXII.

PHILIPPUS [b] FERRARIUS

In Catalogo Generali Sanctorum, qui in Martyrologio Romano non ſunt. vii. Idus Maj.

PHILIPPUS FERRARIUS.

Senis in Tuſcia B. Nicolai Monachi Cartuſiani Epiſcopi Bononienſis, & Cardinalis.

XXXIII.

FERDINANDUS UGHELLIUS FLORENTINUS

In Italia Sacra.

FERDINANDUS UGHELLUS.

Nicolaus filius Petri, e nobiliſſima *Albergatorum* gente Bononienſis, monachus Cartuſianus, priorque Cartuſiæ Bononienſis, *innocentiſſimæ vitæ, ac rariſſimi exempli*: poſt exceſſum Joannis, a populo, cleroque Bonon: Epiſcopus patriæ acclamatus eſt prid. non: Januarii Anno 1417. cujus electionem Martinus V. Columna ratam habuit, tametſi illam ſibi reſervaſſet: adeo apud ipſum valuit populi, clerique conſenſus, *electique integritas* acclamata idibus Aprilis ejuſdem anni, inauguratuſque fuit 4. non. Junii. Cumque Martinus Columna commoraretur Florentiæ, Bononia civitas novo Pontifici novam gratulatura dignitatem, *Albergatum* ad eumdem legavit, qui ea legatione adeo Pontifici placuit, ut oratorem ſuum in Gallias dixerit; ut inter Anglorum, Gallorumque diſcordantes Reges percutiendi fœderis auctor eſſet. Anno vero 1426. *Nicolaum* de Eccleſia optime meritum, ſub Titulo S. Crucis in Hieruſalem illum vocavit ad purpuram, legavitque eodem anno in Inſubriam, ut Ducis Mediolanenſis, Venetorumque res diſcordiæ vitio laborantes componeret; quod Ferrariæ ad Pontificis mentem, ac utriuſque partis commodum cumulatiſſime præſtitit. Inde vix ille redierat ad curiam, cum ſecunda legatione in majorem Britanniam a Pontifice exornatus eſt, ut illic inter Gallorum, atque Anglorum Reges tranſigendæ pacis conditiones æquas, legeſque præſcriberet. Sub Eugenio IV. in Galliam eadem legatione functus, ut idem fœdus urgeret. Quamobrem apud Regem Carolum eo nomine VII. peractæ feliciter legationis plurimam collegit gratiam, itaut inde digrediens, ab eodem Sanctæ Annæ Matris Dei Genitricis cranio, munificentiſſime donaretur, quod deportatum Bononiam, Bononienſi Cartuſiæ dono dedit. In Germaniam item ad Albertum Cæſarem quarta

Tom. II. pag. 37. edit. prima.

B. Nicolai vita Breviarium.

(a) Penottus Hiſtoriam ſuam vulgavit Romæ an. D. 1624.

(b) Ferrarius Catalogum ſuum edidit Venetiis an. D. 1625.

Digitized by Google

CLASS. III. Ferdinandus Ughelius.

quarta Legatione functus eſt, Eugenio IV. mittente; inde reverſus Ferrarienſi, mox Florentino Concilio interfuit. *Ceterum ea integritatis fama ſuo tempore fulſit Nicolaus, ut eidem boni omnes Romanum Pontificatum ſponderent, ſi Eugenium IV. ante Albergati exceſſum poſtremum diem contigiſſet obire.* Purpura, aut dignitas Epiſcopalis, haud ei priſtinum vitæ rigorem ademit, in proſperis moderatus, in adverſis minime demiſſus, ſibi ſimillimis amicis, collegiſque itinerum, ac legationum uſus eſt; ut vel ipſe ex illorum proficeret prudentia, vel illi *ex Albergati doctrina, probitateque doctiores, ac probiores evaderent.* Etenim habuit a ſecretis Thomam e Sarazana, ac Æneam Silvium Piccolomineum, qui ambo, iſte ſub Pii II., ille ſub Nicolai V. nomine ſancto univerſalis Eccleſiæ throno deinde nobilitati ſunt. Eccleſiam ſibi creditam, quam qui maxime dilexit, ac fovit. Quamobrem acclamantibus cunctis, qui illum Paſtorem deſideraverant, in optimis Bononienſibus Præſulibus numeratus eſt. In Cartuſianos vero ſuos præclara contulit beneficia, itaut etiam Romæ ad S. Crucem in Hieruſalem pro illorum domicilio inſigne, laxiſſimumque ſtatuerit clauſtrum. Quod deinde tranſlatis Cartuſianis ad Thermas Diocletianas, Ciſtercienſibus monachis Inſubriæ provinciæ attributum eſt. Scripſit Recollecta multæ lectionis. De ineſcuſabili peccatoris nequitia, orationes ad Venetos, & Philippum Vicecomitem Mediolani Ducem pro pace, ſermones multos, epiſtolaſque erudititiſſimas. S. Romanæ Eccleſiæ Pœnitentiarius, & Liberianæ Baſilicæ Archipresbyter fuit. Græcorum Imperatorem a Florentina Synodo revertentem regio apparatu ſuſcepit: Imaginem Dei genitricis D. Lucæ pennicillo expreſſam, & Coſtantinopoli ad montem Guardiæ, Bononiæ proximum, delatam, in ſupplicatione deferri curavit, cum nimiis imbribus damna maxima Bononienſi agro inferrentur. *Corpus ſuum in Chriſti obſequium, dum apud nos viveret, affixit cilicio, flagris, incommoda in ſtramentis cubatione, vigiliis, inedia, precum aſſiduitate, peregrinationum, & ſtudiorum laboribus; cibi parciſſimus fuit.* Poſt ſuſceptum Cartuſianorum inſtitutum, a quo ne in luce quidem purpuræ, quantum licuit, diſceſſit, *carnibus nunquam, ne in extremo quidem vitæ diſcrimine, veſci voluit: mundo viciſſim crucifixus, & cruci cum Chriſto confixus, in ſcutaria parma, gentilitio prætermiſſo ſtemmate, Chriſti crucem effingi voluit.* Tandem cum aliquando *Albergatus* Eugenium IV. Pontificem honoris ergo comitaretur, calculo renum Senis oppreſſus interiit anno 1443. 7. Id. Maii. Ejus corpus delatum Florentiam, ante principem Aram Cartuſiani cœnobii tumulatum eſt, cum hoc rudi ineptoque Epitaphio.

Heu hic jacet Nicolaus Albergatus
Bononienſis.
Quomodo Bononienſis hic in loco?
Heu erat Monachus Cartuſianus:
Quomodo Cartuſianus hic in tumulo?
Etiam Prior S. Hieronymi extra Bononiam:
Parce oculis, parce oculis.
Heu etiam Presbyter Cardinalis S. Crucis in Hieruſalem
Quid audio? parce, parce lacrymis.
Erat vir pius, & Sanctus, & ſtudiorum amator.
Ne parce lacrymis.

Heu

Heu Senis, heu, heu mortuus eſt.
Heu cognovi, heu! Legatum ad Concilium
Baſileenſe, Ferrariæ, & Florentiæ
Heu hic jacet vii. Idus Maj MCDXLIII.
In pace ſit locus ejus. [a]

XXXIV.
ODORICUS RAYNALDUS
In Annalibus Eccleſiaſticis.

ODORICUS RAYNALDUS.

HOC anno *B. Nicolaus Albergatus* ex Cartuſienſi eremo ad Bononienſem Epiſcopatum evectus eſt, *in quo omnium virtutum genere effulſit &c.* an. 1417. §. 12.

Non ſine cauſa Martinus *internuntium ſuum, ut pietate inſignem* Henrico Anglorum Regi, tum etiam Carolo Delphino, ac Philippo Duci Burgundiæ commendavit: is enim erat *Nicolaus Albergatus* Cartuſiana diſciplina excultiſſimus, qui *ob Sanctitatis clariſſima exempla divinis confirmata miraculis Beatorum numerum auxit &c.* 1421. §. 11.

Nicolaus Albergatus Epiſcopus Bononienſis, Tit. S. Crucis in Hieruſalem, *qui ob inſignes virtutes Beati titulum promeruit &c.* 1426. §. 26.

Interea poſtquam a *Beato Nicolao Albergato Cardinale S. Crucis A.S.L.*, ſuſceptis maximis laboribus, pax Gallos inter, & Anglos, eorumque fœderatum Burgundum agitata ſuperioribus annis ſine ullo fructu fuiſſet; novi conventus Niverni habiti ſunt, in quibus dum pacis conſilia ægre perduci queunt, & Galli, Anglique ruunt in arma, mutata eſt rerum facies, Anglis in Normannia cæſis, & capto Arundeliæ comite, tum oppido, cui S. Dionyſii nomen eſt, recepto a Carolo Rege. Ita deflorescente Anglica felicitate conſtitutum eſt, ut Atrebati ad faciendum de pace colloquium ſolemnes cœtus menſe Julio celebrarentur, quibus Eugenii nomine *Beatus Nicolaus*, de quo paulo ante memoravi, & Ludovicus Tit. Sanctæ Ceciliæ presbyter Cardinalis Arelatenſis præfecti; a Concilio vero Baſileenſi Hugo Epiſcopus Cardinalis Præneſtinus, Cypri Regis frater Tit. Sancti Petri ad Vincula, nec non Nicolaus Wexonienſis Epiſcopus, Nicolaus Præpoſitus Cracovienſis, & Hugo Archidiaconus Metenſis, fœderis interpretes decreti. Quo accepto, Eugenius *Nicolaum Albergatum* Cardinalem Legatum creavit &c. 1435. §. 3. B. Nicolaus legatus mittitur ad Conventum Atrebatenſem.

Pontificii itaque, & Baſileenſis Concilii legati Philippum Ducem Burgundiæ adiere, adhortatique ſunt, ut pacem cum Rege Carolo pangeret, cum ipſe, ac majores e Regia Francica genus ducerent: deinde pactiones, quæ in rem, dignitatemque Philippi vertebantur, Francorum Regis nomine obtulerunt, quas Burgundus Pontifici, & Concilio morem gerens, prius ſacramento, quo Henrico Regi Angliæ ſpoponderat, nunquam ſe pacem cum Franco, ni accederet Anglus fœderi, initurum; ſolutus admiſit. Permotum ipſum ad conficiendam pacem *a Nicolao Cardinale Albergato inſigni miraculo ferunt, cum ille, ut cenſurarum, quibus diſturbata pace percellendus eſſet, vim demonſtraret, panem dira imprecatione in atrum colorem vertiſſet, luſtratumque ſacra prece priſtino candori reſtituiſſet &c.* §. 5. Philippum Ducem Burgundiæ inſigni edito miraculo ad pacem flectit.

Incubiturus ad componendas imperii res Albertus, ſolemnes principum Germaniæ cœtus Nurembergæ celebravit, ad quos Septembri menſe Pontifex inſignem admodum legationem decrevit; miſſis nimirum *Nicolao Cardinale* an. 1438. §. 23. Germanica B. Nicolai legatio.

(a) Ughellus Opus ſuum edidit Romæ anno Domini 1647.

Digitized by Google

CLASS. III. Odoricus Raynaldus. *nale S. Crucis Sanctitate, ac rebus geſtis clariſſimo*, Joanne Archiepiſcopo Tarentino, qui olim Baſileenſi ſynodo præfuerat, Petro Epiſcopo Dignenſi, qui Græcos Concilii nomine perduxerat in Occidentem, ac tribus aliis viris doctrina ſpectatiſſimis, ut Cæſar, Principeſque ſeditioſos Baſileenſis conventiculi auſus comprimendos curarent; cum Græci percuperent, ut Baſileenſes Ferrariam venirent, paribuſque animis communi concordiæ redintegrandæ navarent operam. Conjungere etiam ſtudia ſua cum iis legatis Joannem Epiſcopum Signienſem juſſit Eugenius, ac ſingulos Archiepiſcopos, Duces, Lantgravios, Marchiones, & Comites, quorum catalogus in regeſto texitur, adhortatus eſt, ut divinæ gloriæ, & Eccleſiæ paci firmandæ ſtuderent.

1443. §. 24. Obitus B. Nicolai. Ceterum ex aſcripta ſuperioribus, ac aliis Eugenii litteris die conſtat, illum magnam partem anni Senis traduxiſſe, Romamque reverſum XXVII. Septembris maxima pompa exceptum. Antea vero *B. Nicolaus Albergatus* Tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis, qui Eugenium ipſum Senas fuerat comitatus, inde in Cœlos migravit, ut ampliſſima ingentium laborum, quos Romanorum Pontificum juſſu pro Eccleſia pertulerat, præmia acciperet &c.

1447. §. 15. Prædicit Pontificatum Nicolao V. Prædictum quoque ipſi [ſcilicet Nicolao V.] fuiſſe cæleſti viſo Pontificatum a *B. Nicolao Albergato*, cujus obitum plangebat, refert Philelphus, ſibique & aliis amicis, antequam cardinalitiam purpuram adipiſceretur, relatum.

XXXV.
FR. LUDOVICUS TAURELLUS

LUDOVICUS TAURELLUS. *Tom. VI. p. 738.*

In Sæculis Auguſtinianis.

IL terzo Perſonaggio poi, quale diceſſimo nel principio di queſt' anno eſſere paſſato all' altra vita in queſto tempo, fu il *ſanto Cardinale e Veſcovo di Bologna il B. Niccolò* della nobiliſſima Famiglia *Albergati*, il quale eſſendo Priore della famoſa Certoſa di Bologna, fu nell' anno 1417. per Divina iſpirazione eletto dal Clero Veſcovo di Bologna, e nel 1426. fu da Martino V. creato Prete Cardinale del titolo di S. Croce in Gerusalemme, e nel 1437. fu da Papa Eugenio IV. dato per Protettore alla noſtra Religione, quale poi proteſſe, e difeſe per lo ſpazio di anni ſei con gran carità, & amore; & eſſendo morto in Siena in queſt' anno del 1443. alli 9. di Maggio, fu il *ſuo ſanto Cadavere* trasferito indi a poco nella Chieſa della Certoſa di Firenze. Non trattiamo quivi *ex profeſſo della ſantità di queſto Beato Cardinale*, perche ci rimettiamo a ciò che è ſtato ſcritto, così da ſuoi Religioſi Certoſini, come alla vita, che ultimamente ha per ſua divotione data alle ſtampe il Dottor Carlo Antonio Mangini noſtro Bologneſe.

B. Nicolaus Protector eligitur ſacri Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini.

XXXVI.
ANTONIUS MASINUS

ANTONIUS MASINUS. *Pag. 309. edit. tertia.*

Bononiæ Perluſtratæ Part. I.

B*Eato Niccolò Albergato* Certoſino Cardinale, e Veſcovo di Bologna, feſta all' altare in S. Anna in ſtrada S. Iſaia, e per tutta la religione Cartuſiana, e alli Padri della Certoſa fuori di porta Pia. *Aborrì ſempre il ripoſo ſopra morbidi letti. Diſpensò l' entrate della ſua Chieſa a poveri, ed alle vergini da marito. Fece nuove provviſioni contro gl' Ebrei, e col ſegno giallo gli diſtinſe da Criſtiani. Morì del 1443. in Siena d' anni 68. per dolore di pietra, & Eugenio IV. l' ebbe in tanta venerazione, che ſi preſe per ſacra Reliquia la me-*

deſima

Digitized by Google

deſima pietra, e fece ſolennemente dell' 1444. traſferir il ſuo corpo nella Certoſa di Firenze nella Cappella maggiore. Dopo ſi viddero molti ſegni della ſua ſantità, e dall' Arciveſcovo S. Antonino per uomo ſantiſſimo fu chiamato.

CLASS. III. Antonius Maſinus.

Alla Chieſa della Compagnia delli Trentatrè a porta Saragozza, fanno la feſta del loro Protettore *B. Niccolò Albergati*.

GALLORUM TESTIMONIA
DE BEATO NICOLAO CARDINALI S. CRUCIS.

CLASS. IV. JOANNES GERMANI.

I.
JOANNES GERMANI

Epiſcopus Cabillonenſis, & primus aurei Velleris Cancellarius
In vita Philippi III. Ducis Burgundiæ Cap. XXIV.

Ex reliquiis Mſs. Jo. Petri de Ludewig. Tom. XI. p. 43.

CUM ſua interna inſpiratione felicis memoriæ Martinus, & Eugenius Romani Pontifices commoniti, non obliti, quantos auxilia, opem, & favores a divis Principibus Regni ſuſcepiſſent; Ne ſuo neglectu dudum glorioſum Regnum ad externam gentem, quam non noverant patres eorum, adveniret poſſidendum; Manus mittentes ad fortia, huic ſancto operi ſe devoverunt intenturos. Inde latere demiſſi nuncii pleniſſima legatione funguntur. Juſſi ab Urbe decedunt, ut injuncta compleant. Viam arripiunt. Quidam Alpibus, aliis periculis, mari, ſeſe immittunt, labores, inedias, & humana pericula etiam confracti ſenio non verentur. Nihil adverſum ſub cœlo exiſtimantes, ſi ſuæ Legationis fructum conſequi valerent. Hii ad Francorum Regem, aliquando ad Anglos, perſæpe ad Burgundum Regem ſuos dirigunt greſſus. Nam de Anno Domini MCDXXII., quo in Francia Henricus Anglorum Rex, poſt conquiſitam Normanniam de ſuis hoſtibus triumphabat, *in optimis patribus venerandus Epiſcopus Bononienſis, Cardinalis S. Crucis* poſterius appellandus, Pariſiis applicat, quæ a Papa in mandatis ſuſceperat, Regi Anglorum intrepidus patefecit, quo ad ſuum Angliæ Regnum ſe deducat. Dans pacem populo Francorum, Summi Pontificis edicto, conſulit, & admonet, expectans ſi quid favoris apud eum Regem inveniret, longam Pariſiis moram trahit, ſeſe mutuis ſermonibus exaſperant, at re infecta anxius abſcedit. Qui tamen Pontificis piam exhortationem contempſerat, ad paucos dies vitam deponit, aſſumptuſque in *Cardinalem S. Crucis* a Papa Eugenio, *Legatus* ad Francos conſtituitur. Legatione functurus MCDXXXII. rediit in Franciam: Regem Karolum Bituris viſitat, quæ fuerunt fundamenta pacis futuræ, ſolerter perquirit; Ad Burgundum Ducem inventum Bruxellis feſtinat. Cum ampliſſimo Legatorum cultu ſuſcipitur. Privata cum Principe agit colloquia, & ſi quem apud eum de pace apparatum invenit, memoriæ inſigillat. Rurſus anno ſequenti conventus in Antiſiodoro deſignatur. Decurrunt per ſuas partes diſſidentes, & longi de treguis, & pace ineruntur ſermones. Sed nec fructus expectatus reportatur. Conventiones Novedunoni indicuntur, *& per trium annorum ſpatium, Legatus in Francia moram trahit non mora, non tedio, aut fatiga fractus*. Jam unam, nunc aliam de hac ſollicitat. Ad Eugenium Papam ſecreta rei patefacturus pro-

B. Nicolai labores in procuranda Galliarum pace.

(a) Joannes Germani Epiſcopus Cabillonenſis Philippi III. Ducis Burgundiæ familiaris fuit. Vitam hanc ſcripſit circa ann. 1463. eamque dicavit Carolo Philippi filio Duci Burgundiæ cognomento audaci. Vide præfationem Jo. Petri de Ludewig, qui eam in lucem protulit.

CLASS. IV. Joannes Germani. proficiſcitur. Magnus conventus in Civitate Attrebatenſi Pontificis edicto, per ſuas litteras partibus indicitur.

De Conventione Atrebatenſi Cap. XXV.

INde Anno MCDXXXV. *idem Legatus*, ut inchoata perficiat, cum pleniſſimo mandato in Franciam remittitur. Per Germanias Baſileam, ubi tunc generale Concilium conſidebat pro rebus Eccleſiæ componendis, appulit. Ab hinc Atrebatum pertingit. Auctore pacis commoniti patres Concilii virorum illuſtrium commendatam conficiunt. In ea de ſingulis nationibus Orbis, quos partibus placere putabant, annotant. Pote Cardinalem Cypri illuſtrem, Vexonienſem, Dacum, Albiganeum Italum Epiſcopos; magiſtrum Joannem de Cracovia Polonum, magiſtrum Bartholomæum Metenſem Archidiaconum, quos cum pleniſſimo mandato ad diem conventionis Atrebati indictam demittant. Applicati ad locum deſideratum cum Legato Apoſtolico, conſultationes agunt, modum, &formam rebus gerendis adhibent &c.

II.

ANONYMUS PARISIENSIS

In Diario ſuorum temporum.

ANONYMUS. PARISIENSIS. an. 1431. *Pag.* 516.

LE vingtieſme Fevrier oudit an arriva *le Cardinal de ſainCte Croix* Legat du Pape pour faire paix entre les deux Roys, *le quel en fit tres-grandement ſon devoir*, de maniere que tous deux luy promirent ſe ſoubmettre du tout à ce qui ordonnè en ſeroit au grand Concile, qui devoit eſtre celle annèe à Basle. Au partir de Paris il alla par devers les autres Seigneurs Chreſtiens.

1432. *Pag.* 517. Environ Octobre oudit an fut fait à Auxerre un Concile pour traiter de la paix des deux Roys, ou pluſieurs Seigneurs de toutes les deux parties furent, & auſſi de par le Duc de Bourgongne. Ils revindrent environ la my-Novembre, ſans avoir rien fait que deſpendre largement: mais on fit entendre au peuple que tres-bien beſongnè avoient: & quand le peuple ſceut la veritè, ſi commenca à murmurer moult fort contre les deputez.

Sur la fin de Mars fut fait un Concile à Corbeil, où eſtoient *le Cardinal de SainCte Croix*, l'Eveſque de Paris, & pluſieurs autres Eveſques, Seigneurs, & grands Clercs d'une part, & d'autre.

1433. En Juin enſuiuant fut fait derechef un Conſeil au meſme lieu, mais l'Eveſque de Terovanne Chancelier du Roy d'Angleterre en France ne voulut paſſer le traitè qui devant avoit eſtè accordè par *le dit Cardinal*, & par l'Archeveſque de Rheims Chancelier du Roy Charles VII.,& autres Seigneurs, dont chacun ſe departit, comme par maltalent, & s'en alla *le dit Cardinal* au Concile de Basle.

III.

JOANNES CARRIER

In Vita Caroli VII. Francorum Regis.

JOANNES CARRIER. an. 1435. *Pag.* 72.

EN çe meſme temps, durant le ſiege de S. Denys, dont deſſus eſt fait mention, journèe fut priſe en la ville d'Arras pour y traiter de Paix entre le Roy d'une part, Henry Roy d'Angleterre, & Philippes Duc de Bourgongne

(a) Hunc Anonymum publica luce donavit Dionyſius Gotofredus in appendice ad vitam Caroli VI. Regis Francorum a Joanne Juveoali Urſino conſcriptum. Floruit Anonymus his temporibus, atque Diarium ſuum produxit aſque ad ann. D. 1449.

(b) Hiſtoriam Joannis Carrier vulgavit idem Gotofredus, eumque Caroli VII. Francorum Regis Hiſtoriographum fuiſſe affirmat. *pag.* 321.

gne d' autre ; auquel jour aſſigné ladite Paix fut traitée fort honorablement, & avec grande ceremonie par les Deputez, tant gens d' Egliſe que Seigneurs ſeculiers ; Car le Pape deſirant ſervir à procnrer bonne paix, union & concorde entre leſdites parties, *y envoya pour Ambaſſadeurs de ſa part un bon preud' homme Chartreux, qui eſtoit Cardinal dit de Sainƈte-Croix*, avec le quel eſtoient le Cardinal de Cypre &c. : *Eos recenſet qui Cardinalem in hac legatione comitabantur*. CLASS. IV. Joannes Cartier.

Pour traiter de la quelle Paix auparavant cette ſolemnelle *aſſemblée avoit grandement peiné & travaillé le ſuſdit Cardinal de Sainƈte-Croix Chartreux*, qui eſtoit Legat du Pape en cette partie, & avoit eſté par diverſes journées devers les Roys de France & d' Angleterre, & pareillement devers le Duc de Bourgongne ; *eſquels voyages il avoit grandement deſpendu du ſien, mais de ce ne luy chailloit, pourveu qu' il peuſt eſtre moyen & inſtrument de trouver bonne Paix, & icelle eſtablir avec charité entre icelles parties &c.* Pag. 75.

IV.

ENGUERANNUS DE MONSTRELET

Chronicorum Tomo II.

ENGUERANNUS DE MONSTRELET

EN ce temps fut envoyé par noſtre ſainƈt Pere le Pape es parties de France le *Cardinal de Sainƈte-Croix* pour appaiſer le diſcord, qui eſtoit entre le Roy de France d' une part, & le Roy Henry d' Angleterrre, & le Duc de Bourgongne enſemble d' autre part. *Pour le quel traité le dit Cardinal feit de grans diligences entre les parties* ; mais en fin ne povoit riens accorder a paix. Par ſon travail & moyen furent accordées unes treues à durer l' eſpace de ſix ans &c. Par le moyen des quelles en aucuns lieux ſur les frontieres, le peuple eut grand conſolation eſperans que ce ſe deuſt entretenir : & à l' occaſion d' icelle ſe commencerent aucuns des pais ſur leſdiƈtes frontieres à remplir de laboreurs, beſtail & autres choſes &c. An. 1431. P. 83. edit. An. 1603.

Et furent envoyez de par iceluy Concile [de Basle] *les Cardinaulx de Sainƈte-Croix*, & de ſainƈt Pierre devers Philippe Maria Duc de Milan pour r' avoir la terre de l' Egliſe, qu' il tenoit, mais ce fut à peine perdue. An. 1433. Pag. 96.

Au mois de Juillet vindrent en la ville d' Arras deux Cardinaulx envoyez de par noſtre ſainƈt Pere le Pape, & par le Concile de Basle, avec eux pluſieurs notables Ambaſſadeurs de diverſes nations, pour eſtre au grand parlement qui ſe devoit faire, & tenir audit lieu d' Arras pour la paix de France : c' eſt à ſçavoir de par noſtre ſainƈt Pere le Pape *le Cardinal de Sainƈte-Croix*, l' Archediacre de Mets, & aucuns autres Doƈteurs en Theologie &c. 1435. Pag. 107.

Si aſſemblerent au lieu deſſuſdit les trois parties en la preſence des deux Cardinaulx premiérs venus, les quels *& par eſpecial le Cardinal de Sainƈte-Croix remonſtrerent moult autentiquement à icelles trois parties les grans maulx & inconveniens, qui eſtoient advenuz par toute Chreſtienté à l' occaſion des guerres, qu' ils avoient ſi longuement maintenues, eux admoneſtant moult doulcement & ſagement, que pour l' amour de Dieu principallement ils voulſiſſent entendre au bien de paix entant qu' ils eſtoient enſemble, & qu' un chacun d' eux feit requeſtes ſi courtoiſes, & ſi raiſonnables, qu' ils ſe peuſſent accorder les uns avecques les autres &c.* Pag. 110.

(a) Engueraunus de Monſtrelet floruit circa ann. Domini 1467. Vide Jacobum Le-Long in Bibliotheca Hiſtorica Galliæ, *pag. 377. num. 7416.*

V.
ANONYMUS

ANONYMUS. An. 1431. Pag. 335.

In Breviario Hiſtoriæ Caroli VII. Regis Francorum.

LE *Cardinal de Saiſte Croix* fut par le Pape enuoyé en France pour y trouuer moyen de Paix, *& fit tant à ſa venue* que Treſues furent faites entre les François & les Bourguignons.

VI.
ALANUS CHARTIER, VEL JACOBUS BOVERIUS

ALANUS CHARTIER. An. 1431. Pag. 384.

In Hiſtoria Chronologica Caroli VII. Regis Francorum.

EN ce temps vint le *Cardinal de Sainſte-Croix* en la Cité d' Auxerre, pour traitter & faire paix entre le Roy & le Duc de Bourgongne, & le Roy d' Angleterre. Là vinrent les Conſeillers de France, & de Bourgongne, & autres Ambaſſadeurs du Roy d' Angleterre: & eſtoient là pour la France le Chancelier de France, lors Archeveſque de Rheims, Meſſire Chreſtophle de Harcourt, & Maiſtre Jean Rabatleui *, Preſident de Parlement, Maiſtre Jean Thudert Maiſtre des Requeſtes de l' Hoſtel du Roy, & Doyen de Paris: Et pour le Duc de Bourgongne, avec ſon Chancelier, le Sire de Chaſtelus, & Meſſire Guy de Bar: & pour le Roy d' Angleterre, Meſſire Gilles de Clamecy Prevoſt de Paris, le Sire de Rounille, Meſſire Jean du Chaſtiller Eveſque de Paria, l' Abbé de Feſcamp, & autres; leſquels ne firent rien, mais ils prirent une autre journée, pour eſtre prés de Corbeil, a ſainſt-Port, au Careſme enſuivant: & ils y vinrent tous les deſſuſdits, & pareillement ils n' y firent rien; pource qu'ils vouloient fut tort, fut droit, avoir le Royaume de France, & un chacun ſe vouloit dire Roy de France.

* l. Adam de Cambray.

An. 1435. Pag. 392.

En ce temps fut faite Paix entre le Roy, & le Duc de Bourgongne en la Cité & Ville d' Arras, là où il y eut beaucoup de Nobleſſe, de Seigneurs, & Prelats de France, de Bourgongne, de Picardie, & d' Angleterre: Et y eſtoit pour le Roy de France le Duc. de Bourbon, le Comte de Vendoſme, Chriſtople de Harconrt, l' Archeveſque de Rheims Cancelier de France, & Maiſtre Adam de Cambray Premier Preſident de Parlement. Pour le Roy d' Angleterre y eſtoit le Comte de Warwie, le Comte de Suffolck, le Cardinal de Wiceſtre oncle du Roy d' Angleterre, & deux Eveſques, avec pluſieurs Chevaliers. Pour le Duc de Bourgongne y eſtoient le Duc de Cuerles, le Duc de Mons, l' Enfant de Cleves, le Comte d' Eſtampes, le Comte de Ligny, & le Comte de Sainſt Pol. Pour le Pape eſtoit *le Cardinal de Sainſte-Croix*, & pour le Concile le Cardinal de Cypre. Et les deſſus dits preſens fut fait la Paix entre le Roy, & le Duc de Bourgongne; mais les Anglois n' y voulurent entendre, jaçoit que le Roy de France conſentoit lors à leur laiſſer la Duché de Normandie, pourveu que le Roy d' Angleterre luy en fit hommage, & qu' il luy delivraſt Paris, & les autres villes & fortereſſes qu' il tenoit entre la Loire, & la Seine, qui n' eſtoient de la Duché de Normandie: & le Roy de France luy promettoit laiſſer pareillement tout ce que le dit Roy d' Angleterre tenoit pour l' heure dans la Duché de Guyenne: Mais de cét offre ſi advantageux, ne voulurent les Anglois rien du tout acce-

(a) Hunc Anonymum vulgavit Gotofredus in appendice ad vitam Caroli VII. ipſiuſque Regis coævum fuiſſe affirmat.

(b) Jacobi Boverii, ſive Alani Chronicon extat apud eundem Gotofredum, qui eum his temporibus floruiſſe ſcribit.

accepter & s'en allerent, & partirent mal-contens de la dite Ville d'Arras, & au contraire, les autres Parties en partirent tres-coutentes & joyeuſes. CLASS. IV.

VII.

ANTONIUS TABERNA

ANTONIUS TABERNA.

Monachus Sancti Wedaſti.

In Diario Conventus Atrebatenſi.

LE Mardy doueieme jour de Juillet le *Cardinal de Sainte-Croix de l'Ordre des Chartreux legat de noſtre ſainct Pere pour aſſiſter à la dite convention*, arriva en ceſte ville a neuf heures dumatin, & parce qu'ou ſçavoit peu parler de ſa venué, il ne ſut point receu proceſſionellement, mais neantmoins Monſeigneur l'Abbé, Monſieur l'Eveſque d'Arras, Monſieur le Gouverneur, le Majeurs, & Eſchevins, & autres allerent au devant de luy à cheval; mais ne ſe ſçeurent ſitoſt advancer, que le dit *Cardinal* ne ſut entré dedans la porte Sainct Michel, & pour monſtrer, & exhiber toute reverence au dit *Cardinal*, nous Religieux de ſainct Vaaſt allaſmes au devant de luy juſques à l'hoſtel de Pierre de Canteleu, ou le dit *Cardinal* eſtoit logé; mais n'y ſçeuſmes ſitoſt veuir qu'il ne ſut entré dedans ſon hoſtel; en ſa compagnie eſtoit un Eveſque de Portugal, nomme *Epiſcopus Bizatenſis*. An. 1435. Pag. 7. B. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi.

Le dit jour à ſix heures dumatin ſurent aſſemblées en la chambre de Monſeigneur l'Abbé de ſainct Vaaſt, Monſieur l'Eveſque d'Arras, Monſieur le Gouverneur, Maiſtre Philippe Mangart, Maiſtre Jean de Thoiſy Archidiacre de Tournay & Maiſtre Pietre Brandin Maiſtre des Requeſtes de l'Hoſtel de Monſeigneur le Duc de Bourgongne, les quels Maiſtres Jean, & Pierre avoient aporté lettres de credence de par Monſeigneur le Duc à Meſſieurs de Sainct Vaaſt, & aux Maires & Eſchevins d'Arras, & au Gouverneur, auſquelles les deſſuſdits Maiſtres Jean, & Pierre expoſerent leur credence; qui ſut telle; que mondit Seigneur le Duc de Bourgongne leur mandoit qu'ils allaſſent pardevers Meſſeigneurs les Cardinaux excuſer mondit Seigneur le Duc de ſa longue demeure ſur certains points; Premierement pour aucunes nouveautez qui eſtoient advenues en ſa ville d'Anvers; ſecondement, parce qu'il ne vouloit point aſſiſter avec les deſſuſdit Cardinaux, ny eſtre en lieu ou'ils eſtoient, juſques a ce que Monſeigneur le Duc de Bourbon. Monſeigneur le Comte de Vaudoſme, & Monſeigneur le Comte de Vandoſme, & Monſeigneur le Comte de Richemont Conneſtable de France, Ambaſſadeurs du Roy pour la dite convention, ſeroient arrivés en la dite ville d'Arras; de la venue deſquels eſtoit encor peu de mention; de ſorte que Monſeigneur l'Abbé, Monſieur l'Eveſque d'Arras, & autres deſſus nommes allerent pardevers leſdits Cardinaux expoſer ce que deſſus eſt dit, & Maiſtre Jean de Thoiſy porta la parole, & luy, & le dit Maiſtre Pierre dirent, que quand Monſeigneur le Duc de Bourgongne ſçeut que le dit *Cardinal de S. Croix fut arrivé à Lowain, mondit Seigneur le Duc, eſtant en ſa ville de Bruxelles, envoya vers luy Maiſtre Jean l'Advantaige Prevoſt de Lille, & autres en ſa compagnie, le prier qu'il luy pleut prendre ſon chemin par autre part, que par la dite ville de Bruxelles, parceque, non obſtant que mondit Seigneur le Duc, eut moult grand deſir de luy parler, neantmoins ne voulut parler a luy, que juſques apres la venue des ſuſdits Meſſeigneurs de Bourbon, de Vandoſme, & de Richemont. & ce, pour oſter toutes notes, & ſuſpicions.*

Le ſeizieme jour dudit mois de Juillet; mondit Seigneur le *Cardinal* Pag. 12.

CLASS. IV. Antonius Taberna.

B. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi.

de S. Croix legat de noſtre Sainct Pere le Pape, & en ſa compagnie un Eveſque de Portugal nommé en latin *Epiſcopus Bizatenſis*, un Docteur en Theologie del' Ordre de Sainct Auguſtin, & un nommé *Maiſtre Thomas Sarzanus, qui depuis fut Pape, & en ſa papalitè fus nommè le Pape Nicolas cinquieſme*, vinrent entre neuf, & dix heures en l' Egliſe de ceans pour ouyr Meſſe; pour le venue du quel *Cardinal* on n' avoit point remis le Corps de Monſieur Sainct Vaaſt en ſon lieu à l' heure du matin, comme on avoit accouſtumé de faire; Monſeigneur l' Abbé, & le Couvent allerent audevant dudit *Cardinal* juſques à la grande porte de noſtre Egliſe, & quand on fut au cloiſtre, on commença à chanter le Reſpons, *honor, virtus*, & en chantant fut mené juſques au grand Autel, ou eſtoit le corps de Monſieur Sainct Vaaſt; apres qu' il eut faict ſa devotion. & baisé la fierte où repoſe ledit precieux corps, il retourna és ſieges du choeur, leſquels eſtoient parés *pour la reverence du dit Cardinal* de pracieux draps d' or, où il ouyt la Meſſe, que chanta, & celebra Monſeigneur l' Abbé de ceans, la dite Meſſe celebrée, il fit publier, qu' il donnoit à tous les aſſiſtans un an, & quarante jours de vray pardon; puis apres le dit *Cardinal* alla en la Chapelle Noſtre-Dame pour voir une table peinte qu' avoit faict faire nouvellement Monſeigneur l' Abbé, & il prit grand plaiſir a voir la peinture dela dite table, en la quelle Chapelle, le dit *Cardinal me recognut moy Prevoſt, & de ſa benigne grace me baiſa*; dela dite Chapelle, il alla au refectoir, & du refectoir és ſalles de Monſeigneur l' Abbé, qui eſtoient richement parées de draps d' or, & de haute lice, deſquelles ſalles il deſcendit pour retourner à ſon hoſtel, & ne ſouffrit pas que Monſeigneur l' Abbé, l' Eveſque d' Auxerre, & l' Abbé de Sainct Corneille le convoiaſſent outre l' eſtable aux chevaux de Monſeigneur l' Abbé, & au prendere congé il baiſa doucement moudit Seigneur l' Abbé, & moy.

Pag. 14. Le vingtieſme jour dudit mois de Juillet, Monſeigneur l' Abbé de ceans Monſieur l' Eveſque d' Auxerre & moy Prevoſt en leur compagnie allaſmes pardevers le *Cardinal de S. Croix* en ſon hoſtel luy faire la reverence, & luy preſenter les biens de noſtre Egliſe, & avec ce luy bailla mondit Seigneur Abbé une ſupplication faiſant mention dela Meſſe de Noſtre Dame, que mondit Seigneur Abbé vouloit tranſporter de l' Egliſe Sainct Pierre en la Chapelle Noſtre Dame: au dit jour, & a la meſme heure les ſuſdits, & moy avec eux, viſiterent le Cardinal de Chypre, le quel les recent tres-benignement, & leur diſt que le *Cardinal de S. Croix*, & luy avoient receu lettres de Monſeigneur le Duc de Bourbon, & autres, eſcrittes à Rheims, par leſquelles ils mandoient qu' au bon plaiſir de Dieu ils venoient à la convention.

Pag. 15. Le vingt cinquieſme du mois de Juillet le *Cardinal de S. Croix* pour la reverence, & honneur du chef de Monſieur Sainct Jacques Apoſtre, vint en noſtre Egliſe de Sainct Vaaſt ovir le divin Office, & fut tout du long a la Meſſe que celebra Monſeigneur l' Abbé de ceans, apres la quelle Meſſe le dit *Cardinal* fit publier qu' il donnoit à tous les aſſiſtans cent, & quarante jours de vray pardon, & pour l' occupation qu' eut mondit Seigneur Abbé tant pour ſolemnizer la feſte du Chef de Monſieur Sainct Jacques Apoſtre, comme pour recevoit le dit *Cardinal de S. Croix*, n' alla point au devant deſdits Ambaſſadeurs d' Anglettere; mais m' envoya moy Prevoſt en la compagnie del' Eveſque d' Auxerre, de l' Abbé de S. Corneille de Compiegne, & du Prevoſt de Sainct Omer.

Le dix

Le dit jour Monſeigneur le Comte d' Eſtampes arriva en ceſte ville d' Arras entre ſix,& ſept heures du ſoir,le quel manda Monſeigneur l'Abbé,Monſieur l' Eveſque d' Arras, le Prevoſt de Sainct Omer, le Prevoſt de Sainct Donat, Maiſtre Philippes Mangart, Monſieur le Gouverneur, & autres du conſeil de Monſeigneur le Duc de Bourgongne, le quel mondit Seigneur Comte d' Eſtampes accompagné des ſuſdits Conſeillers, alla pardevant le *Cardinal de S. Croix*, devant le quel Maiſtre Jean Ternant Conſeiller de mondit Seigneur le Duc propoſa en Latin, eſcuſant mondit Seigneur le Duc de ſa longue demeure, en luy declarant, que pour oſter toutes ſuſpicions, il n' avoit point intention de venir en ſadite ville d' Arras, juſques à ce que les Ambaſſadeurs du Roy ſeroient venus, & arrives. CLASS. IV. Antonius Taberna. B. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi. Pag. 21.

Le vingt-ſeptieme jour dudit mois de Juillet, les Ambaſſadeurs du Roy d' Angleterre, c' eſt à ſçavoir le Comte de Suffolck, le Seigneur de Hongreſfort, l' Archeveſque d' Iorch, les Eveſques de Sainct David, & Norrvich, ſe ſe tranſporterent pardevers le Cardinal de Chypre à ſon hoſtel aux trois Leopards, auquel *le Cardinal de Saincte Croix alla de ſon hoſtel tout à pied, au quel le dit Cardinal de Chypre fit moult grande reverence, & pour aller au devant de luy deſcendit de ſa haute chambre juſques à la porte du dit hoſtel tout en bas, & le mena en ſa chambre où eſtoient les Ambaſſadeurs d' Angleterre, en luy faiſant, & attribuant grand honneur, & reverence &c.* Pag. 24.

Le vingt-neufieſme jour dudit mois de Iuillet, Monſeigneur le Duc de Bourgongne arriva en ſa ville d' Arras entre ſix & ſept heures du ſoir, au devant du quel par reverence allerent tous les Prelats, Archeveſque, Eveſques, Abbez, & Docteurs qui eſtoient venus à la dite convention, tant ceux qui eſtoient venus en la compagnie du Cardinal de Chypre, comme du *Cardinal S. Croix;* mais les ſuſdits Cardinaux demeurerent en leurs Hoſtels. Pag. 26.

Pareillement allerent au devant de luy tous les Ambaſſadeurs qui eſtoient venus d' Angleterre le Comte de Suffolck, l' Archeveſque d' Iorch, & autres Eveſques, Prelats, & Docteurs. De ſorte que mondit Seigneur le Duc entra en ſa ville d' Arras moult noblement accompagné, de Princes, Ducs, Comtes, Barons, Chevaliers, & Eſcuyers en moult grand nombre, du Duc de Gueldres, & du Comte de Naſſau; il entra par la porte de Miolans, *& alla tout droict deſcendre à l' hoſtel du Cardinal de Saincte-Croix luy faire la reverence, le quel eſtoit logé à l' hoſtel de Pierre de Canteleu.*

Le cinquieſme jour dudit mois d' Aouſt; parceque *le Cardinal de S. Croix avoit tres griefve maladie en ſon pied, & qui ne pouvoit aller ſi on ne le portoit*; envoya de ſes gens pardevers Monſeigneur l' Abbé de ceans, afin qu' il luy pleuſt de luy donner une chambre: car autrement il ne pourroit eſtre à la dite convention, la quelle choſe luy fut octroyée, & ſe fit apporter en la dite chambre entre midy, & une heure. Pareillement le dit jour le Cardinal de Chypre requiſt a mondit Seigneur Abbé, que quand il viendroit à la dite convention, qu' il peuſt avoir une chambre pour manger une piece de mouton, & dormir, & repoſer ſans y pernocter, au quel Cardinal pour ce faire fut delivrée la chambre du Prieur: *le dit Cardinal de Saincte Croix* arrive a l' hoſtel de Monſeigneur noſtre Abbé, entre deux, & trois heures apres diſner, furent leſdits deux Cardinaux avec tous les Prelats, tant Archeveſques, Eveſques, Abbez, Docteurs qui eſtoient venus en leur compagnie pour eſtre à la dite convention, en la ſeconde Salle de Monſeigneur l' Abbe, la quelle Pag. 64.

comme

CLASS. IV. Antonius Taberna. comme deſſus eſt dit, eſtoit parée, & aornée tout autour de precieux draps; & riehes, tant d'or, comme de haute lice, battu à or, & ſur le pavement des beaux tapis de diverſes couleurs en la dite Salle. *Il y eut un peu de queſtion*
B. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi. *entre le deux Cardinaux pour la preeminence de leurs ſieges, pourceque aucuns diſoient que le Cardinal de S. Croix, qui eſtoit Legat de Noſtre Sainct Pere le Pape devoit aller au deſſus dudit Cardinal de Chypre qui n'eſtoit que Legat du Sainct Concile de Basle: la quelle queſtion fut appaisèe: car le dit Cardinal de Chypre ſe vint aſſeoir au deſſous dudit Cardinal de S. Croix*, le quel un peu auparavant on avoit apporté de la Chambre de Monſeigneur l'Abbé; en la dite Salle, ou Monſeigneur le Due de Bourgongne vint pour aſſiſter à la dite convention, a la quelle ne furent François ny Anglois, mais ſeulement mondit Seigneur le Duc, accompagné du Duc de Gueldres, du Comte de Naſſau, & de pluſieurs Chevaliers, & Eſcuyers en grand nombre. Quand mondit Seigneur le Due entra en la dite Salle, le Cardinal de Chypre ſe leva de ſon ſiege & alla à l'encontre de luy juſques à la porte dela dite Salle, *mondit Seigneur fit grande reverence audit Cardinal de S. Croix, le quel ne s'eſtoit point levè de ſon ſiege pour la maladie de ſon pied*; & puis mondit Seigneur s'aſſit deſſous des deux Cardinaux, & le Due de Gueldres qui vint un peu apres, s'aſſit deſſous Monſeigneur le Duc de Bourgongne, le *Cardinal de S. Croix* preſenta à mondit Seigneur des lettres de noſtre Sainct Pere le Pape ſcellées en plomb, deſquelles Monſieur le Chancelier fit lecture, luy eſtant à genoux devant mondit Seigneur le Duc.

Pag. 46. Parce que deſſus eſt dit, peut apparoir, que les trois parties, c'eſt à ſçavoir le Roy, Monſeigneur le Due de Bourgongne, & Henry Roy d'Angleterre furent conclus à entendre à bien de paix: dont pluſieurs des aſſiſtans eurent grand joye, *meſmement aucuns diſoient, que le Cardinal de S. Croix avoit dit, que pour la bonne concluſion on devoit avoir chantè, Gloria in excelſis Deo*.

Pag. 53. Le dit jour (huiſtieſme d'Aouſt] Maiſtre Robert le Joſne bailly d'Amiens, & Maiſtre Gilles Eruart Docteur en Theologie, vindrent excuſer pardevers le *Cardinal de S Croix*, les Ambaſſadeurs d'Angleterre, de ce qu'ils ne pouvoient eſtre n'y aſſiſter par devers les ſuſdits Cardinaux, pour l'occupation qu'ils avoient d'aller à l'encontre deſdits Comtes de Sainct Paul, & de Lingny.

Pag. 54. Le dit jour entre ſept, & huict heures apres que Monſeigneur le Due de Bourgongne fut ſorty d'avec les ſuſdits Cardinaux, & qu'il eſtoit en la chambre d'en bas, *Madame le Duchеſſe de Bourgongne vint viſiter le Cardinal de S. Croix, au quel elle parla aſſez longuement, & puis elle retourna a ſon hoſtel*.

Pag. 63. Le vint-troiſieſme jour dudit mois, le dit Cardinal d'Angleterre vint a l'hoſtel de mondit Seigneur le Duc, voir Madame la Ducheſſe de Bourgongne, la quelle eſtoit ſa niepce; & dudit hoſtel entre trois, & quatre heures du Veſpre vint ceans viſiter le *Cardinal de Saincte-Croix*, du quel lieu alla pareillement viſiter le Cardinal de Chypre.

Pag. 67. Le vint-neufieſme jour dudit mois, le Cardinal d'Angleterre fut au lieu dela dite convention, où eſtoit le *Cardinal de S. Croix*, mais le Cardinal de Chypre n'y eſtoit point encor venu, & quand il eut parlé audit *Cardinal de S. Croix*, il s'en retourna à l'hoſtel de Monſeigneur le Due Bougongne, où

il fut

Digitized by Google

il ſut honorablement receu, & puis retourna à ſon boſtel, & diſoit on publiquement le dit jour que le dit Cardinal d'Angleterre avoit pris congé de Monſeigneur le Duc, pour retourner en ſon pays, & que l'accord dela paix eſtoit failly entre les Ambaſſadeurs de France, & d'Angleterre.

CLASS. IV. Antonius Taberna.

B. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi.

Le dit jour [deuxieſme Septembre] Monſeigneur le Duc, & leſdits Ambaſſadeurs de France entre neuf, & dix heures du ſoir, furent au lieu dela dite convention juſques a douze heures de nuict, *mondit Seigneur parla longtemps au Cardinal de S. Croix, & pareillement parlerent leſdits Ambaſſadeurs de France, au dit Cardinal.* Pag. 71.

Son propos finy, les Cardinaux parlerent aux Eveſques, & Abbez illec aſſiſtans venus en leur compagnie, & puis Monſieur le *Cardinal de S. Croix* leur dit qu'ils eſtoient venus ſur le temps qu'ils eſtoient ſur le poinct de rendre leur ſentence. Pag. 78.

Le quatorzieſme jour dudit mois de Septembre qui fut jour de là S.Croix, le dit *Cardinal du tiltre de S. Croix* deſcendit de ſon hoſtel où il eſtoit logé, c'eſt à ſçavoir en la chambre de Monſeigneur l'Abbé, & vint ouyr Meſſe à l'Egliſe, à la quelle Meſſe, & devant icelle fut, & aſſiſta juſques à ce que la dite Saincte Croix fuſt adorée, & remiſe au milieu du Choeur ou on a accouſtumé chacun an au dit jour de la mettre, & apres qu'il'eut devotement adorée fut juſques en fin de la dite Meſſe avec le dit *Cardinal*, un Eveſque de Portugal qui eſtoit venu en ſa compagnie avec pluſieurs autres notables clercs tant en Theologie, comme en Decret, apres la quelle Meſſe ledit *Cardinal* donna la benediction, & avec ce à tous les aſſiſtans cent, & quarante jours de vray pardon. Pag. 91.

Le Vendredy vingt-troiſieſme jour dudit mois Monſeigneur le *Cardinal de S Croix* fut en l'Egliſe de ceans, où il ouyt la Meſſe du Sainct Eſprit, la quelle chanta Monſeigneur l'Abbé, apres la quelle Meſſe nous allaſmes tous par devers luy, le quel on addreſſant ſes paroles *à moy Prevoſt, dit que nous eſtiemes une belle compagnie, en nous regratiant de là bonne chere, & amiable reception qu'il avoit eu en cette Egliſe, en nous offrant que ſi nous avieſmes affaire de luy il ſeroit preſt de faire, & accomplir ce de quoy nous le requeriesſmes.* Pag. 104.

Le vingt-ſeptieſme jour dudit mois de Septembre Monſeigneur le *Cardinal de S. Croix* qui avoit eſté logé en la chambre de Monſeigneur l'Abbé, depuis le cinquieſme jour d'Aouſt, juſques au dit jour; partit de la dite chambre, & s'en retourna à ſon premier hoſtel, c'eſt à ſçavoir à la maiſon de Pierre de Canteleu, nommé l'Eſturgeon: apres qu'il fut logé en la dite chambre ſept ſemaines, & quatre jours. Pag. 105.

Le primier jour d'Octobre, qui fut jour dela translation de Monſieur Sainct Vaaſt, Monſigneur le *Cardinal de S.Croix* fut à la grand Meſſe en l'Egliſe de ceans, accompagné de l'Eveſque du Royaume de Portugal, & autres Docteurs, qui eſtoient venus en ſa compagnie. Pag. 108.

Le Mecredy cinquieſme jour du dit mois, le dit *Cardinal de S. Croix* ſe partit de cette ville, entre neuf, & dix heures du matin, *le quel fut convoyé par Meſſigneurs le Ducs de Bourgongne, & de Bourbon, & pluſieurs Prelats,* Pag. 109.

(a) Antonius Taberna Præpoſitus Monaſterii Sancti Wedaſti Atrebatenſis huic celeberrimo Conventui interfuit, ejuſque Diarium conſcripſit, cujus meminit Jo: Jacobus Chiffletius in vindiciis Hiſpanicis Exempl. XVIII. fol. 66.; illudque poſtmodum edidit notiſque illuſtravit Jo: Colart Pariſiis A. D. 1651. in 8.

CLASS. IV. *lats*, *Chevaliers*, *& Eſcuyers*, & tint le dit *Cardinal* ſon chemin pour aller en la ville de Cambray.

ANONYMUS COÆVUS.

VIII.

ANONYMUS COÆVUS

In Hiſtoria MS. Galliæ.

Ex Cod. MS. Reginæ Suecorum n.811.

EN la diꝭte année mil quatre cent trente & cinq durant le deſſus dit ſiegue de ſaint Denys fut jour aſſigné pour comparoitre en la Ville d'Arras pour traitter de la paix entre le Roy de France Charles VII., & Henry Roy d'Angleterre, & Philippe Duc de Bourgongne, au quel jour aſſigné fut la diꝭte paix traiꝭtée moult haultement, & honorablement, tant de gens d'Egliſe, que de ſiecle; Et principallement noſtre Sainꝭt Pere le Pape deſirant la paix & union entre les diꝭtes parties, *envoya pour Ambaſſadeur un bon preudhomme Chartreux Cardinal de la Sainꝭte-Croix*, avec luy le Cardinal de Chypre, ſix Eveſques, & pluſieurs autres gens de conſeil &c.

OLIVERIUS DE MARCHA.

IX.

OLIVERIUS DEMARCHA

In Memoriis ſuorum temporum Cap. III.

Pag. 82. edit. Guillelmi Rouvillii Anno Domini 1561.

ORainſi termina ceſt accident, & ceſte peſtilence, qu'apres avoir guerroyé environ vingtdeux ans, le Pape Martin enuoya en France ſes Legats & ſes Ambaſſadeurs, & principalemeut le *Cardinal de S. Croix*: qui tellement labourérent, & profitérent en ceſte matiére, qu'une iournee fut priſe & acceptee de toutes les parties, au lieu d'Arras, en Artois: à la quelle iournee, par la grâce de Dieu, fut trouvee la paix, la traité, & l'appointement: qui me font les choſes deſſuſdiꝭtes declairer & eſcrire. A cella convention & aſſemblee, faiꝭte à Arras, pour le Pape, & le Sainꝭt Concile de Basle furent les *Cardinaux de S. Croix* & de Cypre, & autres: &c.

ROBERTUS GAGUINUS.

X.

ROBERTUS GAGUINUS

Annalium Rerum Gallicarum Lib. X. Cap. II.

Pag. 116. edit Francofurt. Anno Domini 1577.

JAm enim interceſſerant collocutiones componendæ pacis, conveneruntque, ut ad diem prædefinitum legati Attrebatum mitterentur, reconciliationis faciendæ poteſtatem habentes. Quamobrem anno ſalutis 1435. Attrebati pacis traꝭtatores conſedere. Imprimis affuit *Cardinalis Sanꝭtæ Crucis*, *Romanus Legatus ordine Cartuſienſis Nicolaus nomine*: Cardinalis Cyprius, quos Epiſcopi ſex comitabantur, & Abbas Veſelans. Caroli oratores fuere Borboniorum Dux, Comes Richemontus Coneſtabilis, Remorum Archipræſul Cancellarius, Vindocinenſis Comes regii hoſpitii primarius Magiſter, Chriſtophorus Haricurtus, Adam de Cambray parlamenti Senatus primarius Præſes, Guillermus Quadrigarius parlamenteus conſul, Eccleſiæ Pariſienſis Decanus, & alii permulti, ex Francorum nobilitate non obſcuri. Nec defuere Britonum Ducis, Alenconiique; & Barri oratores. Anglorum legationis hi prin-

Anonymi Chronicon habetur in Cod. 811. Bibliothecæ Sereniſſimæ Suecorum Reginæ, quæ nunc Alex. VIII. Pont. Max. munificentia extat in Vaticano. Anonymus vivebat A. D. 1488., ut patet ex poſtremis ejuſdem Chronici verbis.

Oliverius De Marcha e comitatu Burgundiæ oriundus, Vir primæ nobilitatis, diu vixit in aula Philippi Boni, & Caroli Audacis Burgundiæ Ducum, in quam receptus fuit paulo poſt Conventum Atrebatenſem, ut ipſemet teſtatur pag. 103. Obiit A.D. 1501. Vide Valerium Andræam Bibliothecæ Belgicæ *Part. II. p. 392. edit. ultima*.

Robertus Gaguinus primam Annalium ſuorum editionem adornavit Pariſiis an. Domini 1497. Obiit vero an. D. 1501. Vide Jacobum Le-Long. num. 7502.

principes conTAenerunt, Cardinalis Viceſtrenſis, Eboracenſis Archiepiſcopus, Comites Hon itonus, & Suffortus, & nonnulli ex dignitate Eccleſiaſtica viri, cum permultis Angliæ nobilibus. Burgundionum Ducis hi primores fuiſſe traduntur. Leodius, Cameracenſium, & Atrebatenſium Antiſtites, Nicolaus Raulinus Ducis Cancellarius, Gheldrenſis, Stampenſis, Sancti Pauli, Vandemotenſis, Nivernenſiſque Comites, & alii inferioris nominis proceres, quorum frequens numerus erat, præter Flandrenſium oratores. Conſidentibus, pacis gratia, cujuſque partis legatis; *tametſi Sanctæ Crucis Cardinalis plurimum eniteretur*, irritatos præteritis bellis animos ad concordiam pacemque ducere: nulla ratione Anglorum pertinaciam flectere potuit, ut cum Carolo Francorum Rege paciſcerentur. Sed concilio abjerunt re infecta, promittentes, ſe alia aliqua die conventuros. Abſentibus Anglis *Cardinalis* non propterea cœptum prætermiſit: de Burgundi cum Carolo reconciliatione mox afferens mentionem. Quæ res, ſicut grata oratoribus fuit, ita finem habuit optatum.

CLASS. IV. Robertus Gaguinus.

XI.

NICOLAUS [a] GILLES.

In Annalibus Franciæ.

NICOLAUS GILLES.

ET y vint de par *le Pape*, *& agent un bon prud' homme Chartreux*, *qui eſtoit* Cardinal du Tiltre de Sainſte Croix, & entre autres eſtoit avec le dit *Cardinal* de Sainſte Croix un ſolemnel Maiſtre en Teologie Thomas de * *Suſanne*, qui toſt apres fut fait Eveſque de Boulogne, apres fut Cardinal, & depuis apres la mort du dict Pape Eugene fut elù Pape, & nommé Nicolas.

an. 1435.

* *Sarzana.*

XII.

JOANNES [b] DES COURTILS

In Mari Hiſtoriarum, & Chronicorum Galliæ.

JOANNES DES COURTILS.

EN ce meſme temps 1435.; & pendant le ſiege de Sainct Denys, dont deſſus eſt faicte mencion, fut pris journee pour traicter la paix en la Ville d' Arras entre Charles Roy de France d' une partie, & Henry Roy d' Angleterre; & Philipe Duc de Bourgongne d' aultre part. Au quel jour aſſigné fut la dicte paix traictée moult haultement tant de gens d' Egliſe, comme de ſiecle. Et principallement noſtre ſainct pere le Pape deſirant mettre bonne paix, union, & concorde entre les dictes parties y envoya pour ambaſſade *ung bon preud homme Chartreux, qui eſtoit [c] Cardinal de Chypre &c.*

fol. cxxxvi.

Pour traicter de la quelle paix au devant de la dicte aſſemblee, *avoit*

fol. cxxxvii.

(a) Nicolaus Gilles Ludovici XI. Regis Francorum a ſecretis obiit an. D. 1503. teſte Jacobo Le-Long in Bibliotheca Galliæ num. 7433.

(b) Chronici hujuſce auctorem fuiſſe *Joannem des Courtils* affirmat cl. Le-Long in Bibliotheca Hiſtorica Galliæ pag. 388. num. 7334. Duæ ipſius editiones habentur: nos poſteriori uſi ſumus, quæ prodiit Pariſiis A. C. 1518, quæque extat in locupletiſſima Corſinorum Principum Bibliotheca. Vixit *Joannes* ſub Franciſco I. inv̄ictiſſimo Galliarum Rege, cui opus ſuum inſcripſit.

(c) *Qui eſtoit Cardinal. de Chypre*. Egregie fallitur *Joannes*; nam duos Cardinales Legatos, qui Conventui Atrebatenſi interfuerunt in unum confudit, B. nempe Nicolaum Cardinalem S. Crucis, & Hugonem Luſignanum Cardinalem S. Clementis, quorum alter ab Eugenio Papa IV. alter vero a Concilio Baſileenſi Atrebatum miſſus fuerat. Quapropter ea quæ hic refert B. Nicolao tribuenda ſunt, qui Titulo S. Crucis in Hieruſalem inſignitus fuit, & Cartuſienſem Ordinem profeſſus.

Digitized by Google

CLASS. IV.
Joannes des Courtils.

*grandement penè & travaillè ſon corps le dit Cardinal, qui eſtoit legat du Pa*pe en ceſte partie, & avoit eſte par diverſes journees par devers les dits Roys de France, & d' Angleterre, & pareillement devers le Duc de Bourgongne, *eſquels voyages il avoit grandement deſpendu du ſien; mais de ce ne luy chaloie fors, quil peuſt eſtre moyen de trouver paix, & ycelle mettre avec charitè entre ycelles parties.*

XIII.

GUILELMUS PARADINUS.

GULIELMUS [a] PARADINUS

Annalium Burgundiæ.

Lib. III.

Pag. 747.

APprochant le mois de Juillet aſſigné pour l' aſſemblée du Parlement pour la paix vindrent à Arras deux Cardinaux, l' un envoyé per le Pape, l' autre par le Concile de Basle: & avec eux vindrent pluſieurs notables Ambaſſadeurs de diverſes nations. De la part du Pape eſtoit venu *le Cardinal de S. Croix*, & avec luy l' Archidiacre de Mets, & aucuns Docteurs Theologiens: Et dela part du Concile le Cardinal Chypre, & avec luy l' Eveſque d' Ache, & un Docteur nommé maiſtre Nicolas Ambaſſadenr du Roy de Pologne: Et de la part du Duc de Milan l' Eveſque de Albingue &c.

XIV.

JOANNES BUCHET.
an. 1435.
Pag. 252. edit. anni 1664.

JOANNES [b] BUCHET

In Annalibus Aquitaniæ.

AU dit appointement ſe trouverent pour le Roy de France Charles Duc de Bourbon: & pour le Pape *Eugene*, le Cardinal de Saincte Croix, *homme de Saincte vie, Chartreux de profeſſion, comme eſcrit Platine &c.*

XV.

FRANCISC. DE BELLE-FOREST.
an. 1435.
Tom. 2. pag. 108. edit. Pariſ. An. 1579.

FRANCISCUS DE [c] BELLEFOREST

Annalium Franciæ Lib. V.

Cap. XCVI.

SUr-ſceance d' armes etant donnée entre les François; & Bourguignons comme le jour fut aſſigné au mois de Iuillet, & le quinzieſme d' iceluy, y vindrent auſſi de la part du Pape Eugene le *Cardinal de S. Croix*, qui eſtoit *Chartreux* de profeſſion &c., & encor avec le *Cardinal de Saincte Croix* vint un grand, & docte perſonnage Docteur en Theologie, nommé Thomas de Sarzanne qui fut depuis Eveſque de Boulogne la Graſſe, puis Cardinal, & enfin Pape, & nommé Nicolas.

Pag. 109.

Le Conſeil ſe tenoit au Monaſter de Sainct *Vaaſt, ou le Cardinal de S. Croix fit une belle, & docte harangue exhortant les Princes a la paix, & admoneſtant les deputez de la pourſuivre ſans animoſitè, & de ſe propoſer l' honneur de Dieu, & ſon ſervice, la ſalut des ames des grandes, & l' allegeance, & repos du peuple.*

Idem

(a) Paradinus Annales ſuos vulgavit Lugduni apud Antonium Gryphium A. D. 1566.

(b) Joannes Buchet Annales ſuos primum edidit Pictavii A. D. 1524. in fol. Le-Long. pag. 777. num. 15129.

(c) Franciſcus de Belle-foreſt obiit Pariſiis die prima Januarii an. D. 1583. Vide Jacobum Le-Long. pag. 950.

Idem in Hiſtoria Novem Carolorum Franciæ Regum Libro III. CLASS. IV.

EUgene Pape qui avoit ſuccedé à Martin, le quel mouréut l'an 1431. Franciſcus de Belle-
marry au poſſible du mal'heur, & calamité de ces deux peuples, s'eſ- Foreſt.
ſaya d'y mettre la paix. Et pour ceſt affaire envo a aux deux Rois le *Cardinal du Tiltre S. Croix* pour les inciter à concorde. Et quoy qne le *Cardinal* B. Nicolai geſta in
trouvaſt le Roy Charles preſt à toute raiſon, ſi eſt-ce que l'Anglois faiſoit Conventu Atrebatenſi
de ſi exceſſives demandes que la paix, & eſperance d'icelle s'eſvanouit. Pag. 314.
Toutesfois travailla tant le Meſſager du Pape que les Rois feirent treſues marchandes pour ſix ans.

Or durant ce Concile furent envoyez deux Cardinaox par le Pape Eugene, en France, Bourgogne, & Angleterre, pour traiſter, & conduire à fin la paix entre ces trois maiſons. Et fut esleu le lieu pour le pourparler, Pag. 316.
& aſſemblées des deputez des Princes à Arras. Et pource qu'Eugene vouloit gaigner ces trois grands ſeigneurs pour appuy de ſa canſe au Concile, eſſayoit-il & haſtoit la beſongne de l'accord delayant le reſte: pource qne ces Princes eſtoieot des principanx de la Chreſtienté & comme les appuys d'icelle. Et n'y euſt preſque Prince Chreſtien qui ne ſe meit en devoir de mettre à fin ceſte guerre. Aſſemblez que furent les deputez, pource qne le principal de la matiere conſiſtoit entre la France, & Angleterre, furent propoſez par les Anglois articles ſi exorbitans, & peu raiſonnables, que chacnn cogneut apertement le peu deſir qu'il avoit de la paix. Les gens commis par le Roy leur offrirent la Normandie, & partie de Guieone, reſervant les hommages ſeulement au Roy comme ſouverain. Mais tous ces offres ne ſervirent de rien. Ainſi fut rompu le pourparler de ce coſté, & s'en allerent les Anglois, ayant pluttoſt prins joor à autresfnis pour en traiſter plus amplement. Reſtoit le Bourguignon qui eſtoit preſent au traiſté, tant pour eſtre plus affectionoé à la paix que l'Anglois, que pour eſtre Arras pres de ſes terres, & ſeigneuries. Or les *Cardinaux de S. Croix* & de Chipre veoyans qu'ils n'avoyent profité à l'endroit de l'Anglois, propoſerent au conſeil premierement le faict de la foy ſur la reduction de Boeſmes, la reformation de l'Egliſe, & l'union des Princes: à la quelle ayans failly d'une part, prierent fort inſtammeot les François & Bourguignons donner ouverture, & faire concluſion en ce qui touchoit leurs charges ſelon la volonté de leurs Seigneurs & Maiſtres. Apres pluſieurs propos debatus, Nicolas Raoulin Cancelier de Bourgoigne requis de propoſer parla en ceſte maniere: aſſiſtant la Ducheſſe femme du deffunct Jean, & Philippe lors Due de Bourgoigne.

C'eſt l'occaſion pour quoy auſſi noſtre Roy à baſty les colonnes de ſon Royaume ſur le ſondement & plant de pieté & juſtice, a fin que ſa fatale ver- Pag. 321.
tu le rende admirable en la ſuite de deux telles perfections, & eſtabliſſe ſon Royaume d'un ciment ſi bon & ferme que jamais le baſtiment en ſoit, & demeure ſans eſtre empiré. Car bien qu'il y ayt quelque changement ſi eſt-ce que la vertu retiendra ſon henr, comme elle feit du temps de ce bon Charles ſeptieſme, le qoel arreſta, & confirma la paix jurée à Arras. *Ceſt accord ſembla apporter la ruine & diminution des affaires, & bon heur des Anglois en France*, veu que ſur le point d'iceluy, comme le vray prenoſtique des malheurs adveoués, deceda à Rouen le Duc de Beſſorth regent pour l'Anglois.

JO. FRANCISC. LE PETIT.

XVI.
JOANNES FRANCISCUS [a] LE PETIT.

Magni Chronici Hollandiæ, Zelandiæ &c.

Libro IV.

S. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi

ET comme entre tant de Princes Chreſtiens il n' y en avoit pas un qui ſceut trouver les moyens d' appayſer ces princes & Roys, combien que tous deploraſſent aſſez les miſeres de la France. En fin Dieu ayant pitie de ſon peuple, y voulant donner quelque relache *ſuſcita un moyenneur de paix: aſſavoir Dom Louys de Bar* yſſu du coſté maternel de la maiſon Royale de France &c. qui *s' eſtant depuis s' equeſtie du monde, & rendu Chartreus*, que le Pape Martin avoit fait Cardinal de Cypre. Ce noble & religieux perſonage entendant la perdition, & ruine du Royaume de France [dont il eſtoit natif] prie Dieu vouloit avoir pitie de ſon paure Peuple tant affligé .... Tant qu' en fin au Concile de Baſle par le Pape Eugene à l' inſtance dudit Dom Louys de Bar .... fut mis ſur le bureau, pour eſtre decidé en une journee, & convocation, qui ce devoit faire de part & d' autre en la Ville d' Arras. Ou ſe trouverent de la part du Concile & du Pape *le Cardinal de Sainte-Croix Legat du ſiege Apoſtolique &c.*

Tom. I. pag. 391.

Tous ces Princes, & Seigneurs s' aſſamblerent en la dite Ville d'Arras le jour de S. Michel 29. de Septembre 1435. Et arreſterent que tous les differents qui ferоyent là mis en avant demoureroyent à la determination *du Legat* au nom du Concile, & du Pape, & des autres Ambaſſadeurs la congregez; & deputez par leurs Princes. Et qu'à ces fins les deleguez de la part du Roy de France, & du Daulphin ſon fils, comme deffendeurs coulpables, & convaincus preſenteroyent par eſcrit leurs offres touchant la reparation

(a) Joannes Franciſcus Le-Petit vir ſcientia rei militaris non ignobilis priorem Chronici ſui Tomum abſolvit A. D. 1598., ut patet ex epiſtola nuncupatoria eidem præmiſſa; ex qua etiam conſtat ipſum opus hujuſmodi conflaſſe ex antiquioribus Chronicis Germanica, ac Belgica lingua conſcriptis. At Petitus, ſeu antiquiores illi Chronographi Germani, & Belgæ, quos ipſe conſuluit, meras nugas agunt dum *Ludovicum* Barri Ducem S. R. E. *Cardinalem dicunt Tit. S. Crucis in Hieruſalem*, ipſumque abdicato Sæculo *Cartuſianorum* Regulam profeſſum ſomniant; neque his contenti eum cum Hugone Luſignano confundentes, *Cardinalem Cypri* nuncupant, ac Conventui Atrebatenſi interfuiſſe affirmant. Meræ quidem nugæ, ac ſomnia. Etenim *Ludovicus* nunquam *Cartuſienſe* inſtitutum profeſſus eſt, neque *Tit. S. Crucis in Hieruſalem* inſignitus; ſed primo cum in Sacrum Collegium cooptatus fuit a Benedicto XIII. Pſeudo-Pontifice *Diaconiam S. Agathæ* conſequutus eſt, inde presbyter factus *Tit. obtinuit* S. Sixti. *Apoſtolorum*, e quo tandem ad *Portuenſem epiſcopatum* evectus fuit, ut diximus in notis ad Epiſtolam VII. Martini Papæ V. Quod vero Conventui Atrebatenſi interfuerit, id omnino falſum eſt; nam qui fieri potuit ut Ludovicus huic Conventui interfuerit, qui quinquennio antequam Conventus indiceretur ſupremum diem obierat? Siquidem Ludovicus mortuus eſt die 23. Menſis Junii an. 1430. ut patet ex Epitaphio quod vulgavit Ciacconius *Tom. II. col.* 740., & ex antiquitatibus Galliæ Belgicæ Richardi Vaſſeburgii Archidiaconi Virdunenſis, quas laudat Cl. Calmetus *Tom. II. Hiſt. Lotharingiæ pag.* 760. Verum David Blondellus in Notis mſſ. quas appoſuit ad Hiſtoriam Genealogicam Ducum Barri a Cl. Du-Cheſnio conſcriptam *pag.* 19. hujuſmodi Epitaphium laudans, quod Virduni extat in Eccleſia Cathedrali, legit: *& Julii*, non Junii, ut Nomenclator Cardinalium & Ciacconius, *tempora menſis erant*; quam lectionem etiam confirmant Sammartani Fratres *Gallia Chriſtiana Tom. III. pag.* 1171. *edit. prima* in Epiſcopis Virdunenſibus. Blondelli Notæ mſſ. authographæ in ſingulas fere Hiſtorias Genealogicas a Cl. Du-Cheſnio editas extant in ampliſſima Bibliotheca Joſephi Renati Cardinalis Imperialis, cui nunc præſum beneficio BENEDICTI XIIII. PONT. MAX. Ludovici Cardinalis Teſtamentum vulgavit Cl. Calmetus in Appendice monumentorum *Tom. II. Hiſt. Lotharingiæ pag.* DCXXXVIII. quod *datum & actum fuit in Villa de Varennis die Mercurii vigeſima Menſis* Junii *Anno D.* 1430.

ration pretenduë de l' homicide commis en la perſonne du Duc Jean de Bourgongne Pere Philippes . Et d'autre part que le Duc Philippes demandeur en la meſme matiere exhiberoit auſſi par eſcrit ſes fins , & concluſions tendantes à la dite reparation , leſquels ainſi de part , & d'autre couchez ſur le bureau *ſeroyent remis ſur l'arbitrage du dit Legat* , & Ambaſſadeurs , les deputez du Roy , & du Daulphin de France , furent offre au Roy d'Angleterre de luy quitter la Duché de Normandie à la tenir en Fief de la couronne de France , d'où elle eſtoit yſſue , & de l' ancienne appennage d'icelle ; & moyennant ce le Roy d'Angleterre reſtitueroit au Roy de France toutes les villes Forteresses , & chaſteaux qu'il avoit conquis ſur luy en guerres dernieres : de ce ſe ſubmettans audit *Legat* , & Ambaſſadeurs . Les Anglois ne voulurent en maniere quelconque accepter ces offres , inſiſtans à ce que leur Roy demeureroit Roy de France , tant en vertu de l'accord , & traité de mariage dont nous avons parlé cy devant , que de ce qu'ils avoient conquis par le droit des armes , ayant preſque gagné toute la France . Les deputez François s'y oppoſerent de tout poinct,& parainſi les Anglois s'appreſtinent pour ſe retirer & *le Legat* entendant l' intention de leur retraitte , les fit arreſter , & leur aſſigner jour ; mais ils n'en tindrent compte , & ne voulurent point comparoir , parquoy ils furent excommuniez , aggraviez ſelon les droits Canoniques , dont ils appellerent au Concile ; diſans qu'ils vouloyent avoir pareillement une declaration par eſcrit des offres , & propoſitions du Roy de France , pour les communiquer à leur Roy en ſa preſence : ce qu'ils diſcyent pour avoir excuſe de ſe retirer, s'aſſeurans bien qu'en leur abſence , & ſans eux le Duc de Bourgongne traitteroit nulle paix ayans leur Roy , & le dit Duc , comme nous avons dit cy devant , promis l'un à l'autre de ne jamais accorder ny faire paix avec les François , que ce ne fut du conſentement mutuel d'eux deux .

CLASS. IV. Jo. Franciscus Le-Petit. B. Nicolai geſta in Conventu Atrebatenſi

Le Duc les voyans partys de l'aſſamblée ſe voulut pareillement retirer. *Le Legat , & Ambaſſadeurs entendans les appreſts de ſon departement , le pryerent d'attendre encore quelque peu : la retraitte eſtant differée pour ce jour, le lendemain ils retournerent pardevers luy , le priants , & obteſtans ſur toutes choſes ſainctes , & ſacrée de vouloir imiter en cela l'exemple de noſtre Seigneur Jeſus Chriſt [le quel pendant a l' arbre de la Croix prioit pour ceux là meſmes , qui le crucifierent] & partant qu'il voulut pardonner la mort de ſon Pere , luy alleguans beaucoup de raiſons , par les quelles il luy demonſtroyent , qu' avec bonneur , & ſaine conſcience il le pouvoit faire , ce qu'il ne devoit pas differer , & à quoy l'alliance faite avec les Anglois ne le pouvoit ny devoit empeſcher : conſiderè les belles , & grandes offres , que le Roy de France luy avoit faites . Davantage le Legat au nom du ſainct Concile , & du Pape luy promettoit de l' abſouldre , & diſpenſer du ferment , & de l' aliance , qu' il avoit faite avec les Anglois .* Non obſtant toutes ces remonſtrances , & obteſtations le Duc demourant ferme en ſes propos,Madame Eliſabeth ſa femme les larmes aux yeux ſe jetta à ſes pieds le priant pour l' amour de Dieu vouloir entendre aux bonnes , & ſalutaires exhortations , qui luy eſtoient faites, & de vouloir oublier la vangeance , qu'ils s'eſtoit tant imprimé en l'eſprit de la mort de ſon Pere . Le Duc ayant le coeur plein d' amertume releva ſa femme par la main , tousjours ſe complaignant d'un tant execrable meurtre , & tousjours perſeverant en ſon opinion , ne voulut , qu'on luy en parla plus .

Et

CLASS. IV. Joannes Franciſcus Le-Petit.

Et comme tous ces Seigneurs voyoyent, que ny par remonſtrances ny par prieres, on ne luy ſçavoit flechir le coeur. Finalemement Le *Legat*, & le Cardinal de Cypre ſe mirent en pied au milieu de tous ces Princes, & Ambaſſadeurs, & dirent tout hault. & a l'oeil ouvert au Duc. *Monſeigneur nous vous avons priéz, & vous nous avez meſpriſez, nous ſommes venus vers vous pour voſtre ſalut, vous ne nous avez point voulu ouyr, & nous avez rejettez: maintenant nous vous diſons, que ſi vous n' obtemperez à nos requeſtes, & commandemens, nous procederons allencontre de vous [en vertu, & authorité du Sainct Siege, au nom du quel nous agiſſons au fait preſent] comme contre un fils rebelle, & deſobeiſſant à noſtre mere Sainct Egliſe & vous maudirons avec toutes les execrations, excommunicationes, & anathemaſiſations, qui nous ſerá poſſible.*

Le Duc oyant ces propos ſe trouva fort perplex, & en grand angoiſſe, ne ſachant comment il en uſeroit pour le reſpect del'aliance, qu'il avoit avec les Anglois. D'autre coſté il conſideroit les grandes offres, que le Roy de France & leDaulphin ſon fils luy avoyent faicts pour reparation de la mort de ſon Pere. qui le mettoit en telle anxieté, & perplexité, qui ne ſçavoit ce qu'il devoit faire ny dire. En fin apres, que par ſes ſouſpris & ſanglots, il eut eſmeu tous les aſſiſtens à larmes, & à ſe contriſter avec luy, chacun tenant la teſte baiſſée, il demanda avec un profond ſouſpir aux Cardinaux. Si par honneur, & en ſaine conſcience il pouvoit particulierement traitter quelqu' accord de paix avec le Roy de France, ſans y attendre le conſentement du Roy d'Angleterre. A quoy luy fut reſpondù *qu' il ſe pouvoit librement faire; & qu' au nom de l' Egliſe univerſelle ils l' en abſouldoyent de tout poinct, par lettres, & bulles autentiques ſeellées de leurs ſeaux: & le desliroyent de toutes promeſſes & obligations qu'il avoit avec le Roy d'Angleterre; veu què les Anglois demeuroient opiniatres, & ne ſe vouloyent reconcilier, non contents de tant, & de ſi grands, & ſpecieuſes preſentations qu'on leur avoit faites.*

Quoy oü le Duc ſe ſubmit à ce, que les dicts Seigneurs *Legat*, Prelats, Ambaſſadeurs, & autres Seigneurs trouveroyent raiſonnable leur donnant plain pouvoir, & authorité de paſſer plus outre, & de proceder au traicté d'une bonne, & ferme paix, dont toute l' Aſſamblee le remercia, louans Dieu d'avoir acheminé ceſt affairejuſques à ce poinct.

XVII.

EXCERPTA EX TRACTATU ATREBATENSI

Inter Carolum VII. Francorum Regem, & Philippum III. Ducem Burgundiæ.

EXCERPTA EX TRACTATU ATREBATENSI A.D 1435. Dumont Corps Diplomatique Tom. II. Pag. 310.

QU' en ladite Ville de Monſtreau, ou au plus prés d' icelle, que faire ce pourra bonnement, ſera fait, conſtruit, & inſtitué par ledit Roi, & à ſes frais, & dépens, une Egliſe, Couvent P.II. de Chartreux, c'eſt à ſavoir, pour un Prieur, & douze Religieux, avec les Cloſtres, Salles, & Refectoirs, Grange, & autres Edifices & Monaſtere, qui lui ſeront neceſſaires, & convenables; & leſquels Chartreux, c'eſt àſavoir le Prieur, & douze Religieux, ſeront fondez par le Roi, & de bonnes rentes annuelles & perpetuelles, & bien amorties ſuffiſamment & convenablement, tant pour le vivre deſdits Religieux, & entretenement du divin ſervice, comme pour les ſoûtenemens des Edifices du

du dit Monaſtere, & autrement juſqu' à la ſomme de huit cens livres pariſis par an de revenué, à l' Ordonnance, & par l' avis *de tres-Reverend Pere en Dieu Monſeigneur le Cardinal de S. Croix, ou de celui, ou ceux qu' il voudra à ce commettre.*

VII. Que ſur le Pont de Monſtreau au lieu, où fut fait ledit manvais cas, ſera faite, ediſiée, & bien entaillée, & entretenné à tuſjours aux dépens du Roi, une belle Croix de belle façon, & ainſi qu' il ſera diviſé par le dit *Monſeigneur de S. Croix, ou ſes Commis.*

VIII. Qu'en l'Egliſe des Chartreux les Dijon, en laquelle giſt & repoſe à preſent le corps dudit feu Monſeignenr le Duc Iean, ſera fondée par le Roi, & ſes deſcendans, une haute Meſſe de *Requiem* qui ſe dira chacun jour perpetuellement au grand Autel dela dite Egliſe, à telle heure qui ſera diviſée. Et la quelle fondation ſera donnée, & aſſignée de bonnes rentes amorties, juſqu' à la ſomme de cent livres pariſis de revenuë par an, & auſſi garnie de calices, & ornemens, comme deſſus.

IX. Que lesdites fondations, & edifices, ſeront commencez à faire le plûtôt, que bonnement faire ſe pourra. En ſpecial commencera-t-on à dire & celebrer leſdites Meſſes, incontinent aprés ledit Accord paſſé. Et au regard des edifices qui ſe doivent en ladite Ville de Monſtreau, ou plus prés d' icelle faire, on y commercera à ouvrer dedans trois mois aprés que ladite Ville ſera rednite en l' obeiſſance du Roi, & continuera t'-on diligemmet ſans interruption, que iceux edifices ſeront tons parfaits & achevez dedans cinq ans aprés enſuivans: & quant aux deſſuſdites fondations on y beſognera ſans delai le plûtôt que faire ſe pourra. Et ponr ces cauſes tantôt aprés ledit Accord paſſé, ſera faite & aſſignée le haute Meſſe aux Chartreux de Dijon, dont deſſus eſt faite mention, avec ce qui en dépend; c' eſt à ſavoir, de livres, calices, & autres choſes à ce neceſſaires, & auſſi y ſera dite, & celebrée aux depens du Roi, la baſſe Meſſe quotidienne, qui doit être fondée en l' Egliſe de Monſtreau, ſi-tôt qu' elle ſera reduite en l' obeïſſance du Roi; & au ſurplus touchant les edifices, & fondations, qui ſe doivent faire en la Ville de Monſtreau, & auprés d' icelle, de la part du Roi ſera miſe dedans leſdits trois jours aprés qu' icelle Ville ſera reduite en l' obeïſſance du Roi és mains d' icelui, ou ceux que y voudra commettre Monſeigneur le *Cardinal de S Croix*, certaine ſomme d' argent ſuffiſant pour commencer à faire leſdites ouvrages & edifices, & acheter les calices, livres, & ornemens, & autres choſes à ce neceſſaires, & convenables. Et d' autre part ſeront lors auſſi aviſées, aſſiſes, & délivrées les rentes deſſus declarées montans pour le dit lieu de Monſtreau huit cens livres pariſis par an, bien revenans, ſeurement, amorties, & aſſiſes au plus prés que bonnement faire ſe pourra dudit lieu de Monſtreau, ſans y comprendre les cent livres pariſis de rente qui doivent êutre aſſiſes pour la fondation dela dite haute Meſſe des Chartreux de Dijon &c.

Donné en nôtre Ville d' Arras le 21. jour du mois de Septembre l' an 1435. *Ainſi ſignées*, par Monſeigneur le Duc de Bourgogne en ſon Conſeil.

XVIII.

CLASS. IV.

PETRUS SUTOR

XVIII.

PETRUS SUTOR [a] GALLUS

De Vita Cartuſiana Lib. II. Tract. III. Cap. VII.

Pag. 593. edit. Colonien.

NIcolaus *Albergatus* ex inſigni familia natus, *Cardinalis S. Crucis*, & Bononienſis Eccleſiæ Præſul: humanarum, divinarumque rerum cognitione mirum in modum ornatus, ſanctimonia præcipuus, fama percelebris poſt primæ ætatis florem mundi oblectamenta deſeruit, & vias Domini durss ingreſſus, Cartuſianum ordinem profeſſus eſt. In quo quidem cum annos aliquot laudabiliter exegiſſet, multis dignitatibus [licet refragans, ac enixiſſime reluctans] donatus eſt. Quas conſecutus, *diligentiſſime ſtuduit priſtinum religionis rigorem obſervare*, bonumque Præſulem in omnibus referre, & reipublicæ Chriſtianæ ſubſidio, adminiculoque ſingulari ſemper eſſe. Sed, & ut ſydus ubique refulgens omnibus prodeſſet, multas ſcribere curavit epiſtolas eruditiſſimas, cœleſtem animi ſui pulchritudinem, ac ſapientiam pene divinam referentes: Tandem poſt multos felices, preclaroſque actus, poſt labores, ſudoreſque varios, poſt legationes cum plena, & ampla poteſtate celeberrimas; poſt gravem denique calculi morbum [quo ad mortem uſque fatigatus fuit] rebus exceſſit humanis. Quo vita functo, tota flevit Civitas, tota planxit Italia: de quo meminit multa cum laude Poggius Florentinus, extollit & eum magnifice Boſtius, dicens &c.

LUDOVICUS GOLLUT.

XIX.

LUDOVICUS [b] GOLLUT

In Memoriis Hiſtoricis Reipublicæ Sequanorum & Comitatus Burgundiæ Lib. X, Cap. LXVII.

Pag. 785.

B. Nicolaus inſigni edito miraculo Philippum Burgundiæ Ducem pacem ſubſcribere compellit.

LEs meſmes [c] Annales diſent, que le Duc ſe monſtrat difficile, & qu' il refuſat plainement l' accord aux François: & que le *Cardinal de Saincte Croix* en eſtant faſché l' havoit menacé, de practiquer contre luy, & contre les Angloia, la puiſſance de l'Eccliſe; & adiouſtent les meſmes Annales, que *le Cardinal, vueillant monſtrer au Duc la puiſſance Eccleſiaſtique, s' eſtoit faict apporter du pain blanc, le quel [en grande aſſeurance] il havoit mauldict, en la preſence de tous: & que a l' inſtant, le pain eſtoit devenu noir; & puis que le Cardinal changeant d' imprècations, luy havoit faict la bènèdiction: moienant la quelle, le pain havoit reprins ſa primiere blancheur. De quoy le Duc havoit eſtè grandement eſpouventè, & havoit promis de faire accord, avec le Roy, ſe contentant de la vengeance, qu' il havoit prins, de la mort de ſon pere.*

ANONYMUS GALLUS

XX.

ANONYMUS [d] GALLUS

In Nomenclatore Cardinalium.

NIcolaus *Albergatus*, Civis, & Epiſcopus Bononienſis, ordinis Cartuſianorum Cardinalis, ex cujus contubernio, & ſchola Nicolaus V., & Pius II. Pontifices Maximi prodiere, *purpuræ acceſſione ne latum quidem* un-

(a) Petrus Sutor Gallus Theologus Pariſienſis. obiit anno Domini 1537. 18 Junii, vide Theodorum Petrejum in Bibilotheca Cartuſiana pag. 269.

(b) Ludovicus Gollut Dolcoſis Parlamenti Advocatus Opus ſuum inſcripſit Philippo Secundo Hiſpaniarum Regi anno 1588. ediditque Dolæ anno 1592. in fol.

(c) *Les meſmes Annales* nempe Annales Belgici, & Batavi a Mayero, & Pontio Heutero conſcripti.

(d) Anonymi liber prodiit Toloſæ anno Domini 1614. apud Dominicum de la Caſe.

unquám inſtituto decedere voluit : quinimmo *in jejuniis ſupra morem frequens, verberum, & cilicii, ut carnis contumaciam edomaret, uſum nullo non tempore retinuit*, ſtudiaque majore opera repetiit : ſcripſit. CLASS. IV. ANONYMUS GALLUS.

I. *Recollecta multæ lectionis.*

II. *De ineſcuſabili peccatoris nequitia.*

III. *Orationes ad Venetos, & Philippum Vicecomitem Mediolani Ducem pro pace.*

IV. *Sermones multos.*

V. *Epiſtolas eruditiſſimas, ut habet Petrus Sutor :*

Obiit Senis anno 1443. ibidemque in Eccleſia Cartuſianorum ſepultus eſt.

XXI.

HENRICUS [a] SPONDANUS

HENRICUS SPONDANUS

In continuatione Annalium Eccleſiaſticorum Tomo I.

LAboravit idem hoc eodem anno Martinus Pontifex in ſancienda concordia inter Philippum Ducem Mediolanenſem, & Venetos, Florentinos, atque alios Principes, & populos contra eum fœderatos : miſſo ad hoc legato *Nicolao Albergato* Bononienſi cive, & Epiſcopo ex ordine Cartuſienſi, *creato nuper invito Presbytero Cardinale tit. S. Crucis in Jeruſalem [unde ille ſignum Crucis pro inſigni gentilitio ferre cœpit] viro uſquequaque doctiſſimo, piiſſimo, prudentiſſimo, & apud omnes illius temporis auctores laudatiſſimo* : cujus vitam omnibus numeris abſolutam olim Joannes Baptiſta Zeno Epiſcopus Feltrenſis, poſtea Carolus Sigonius diligentiſſime conſcripſere ; pleraque omnium egregiaque de eo teſtimonia in unum collegit, ediditque Coloniæ Georgius Garnefelt Cartuſianus. Is autem rem ſibi a Pontifice commiſſam eo deduxit, ut concluſa pax fuerit, conditionibus quidem Philippo ſatis gravibus, ſed tamen pene neceſſariis, eo quod multas jam clades, & præliorum, & urbium accepiſſet ab adverſariis, eſſetque in via plures accipiendi &c. an. 1426. §. II. pag. 791.

Ac ſpeciatim Rex petiit a Concilio Cardinales de Cypro, & S. Petri ad Vincula ; ab Eugenio vero Pontifice, *S. Crucis* & Arelatenſem. Fuit autem hic Conventus Atrebatenſis, tuncque longoque poſt tempore tota Gallia celeberrimus. Cui interfuerunt pro Summo Pontifice *Nicolaus Albergatus Cardinalis S. Crucis*, qui jam alias ea in re totis viribus laboraverat ; pro Concilio Hugo Cardinalis Cyprius, multis ſtipati Epiſcopis, & Theologis : pro Carolo Rege Dux Borbonii, Comes Richemundi &c. an. 1435. §. VI. pag. 533.

Ducem autem Burgundiæ rogatum ab iiſdem Legatis, acquieviſſe concordiæ cum Rege Chriſtianiſſimo componendæ ; poſtquam per eoſdem Legatos ſolutus fuiſſet ab omni obligatione juramentorum, ac conventionum ab eo cum Anglis antea factarum, quibus hujuſmodi pax impediretur. Ita ibi : ex quibus licet intelligere quid alii Principum Legati in his egerint : ac potiſſimum nomine Pontificis, *Cardinalis S. Crucis, cujus præcipuæ fuere in his omnibus partes*, cujuſque egregia navata opera deſcribitur in ejus Vita a Sigonio, celebraturque ab omnibus ſcriptoribus, qui de his agunt ; ac præcipue ab Ænea, ſeu Gobellinum dixeris, in Commentariis Pii II. Ubi etiam traditur, quaſdam ſimultates inter illos duos Cardinales interceſſiſſe de ſuarum legationum auctoritate, ac prærogativa ; *ſed in omnibus prævaluiſſe Cardina-* §. VII.

(a) Henricus Spondanus Epiſcopus Appamiarum obiit A. D. 1643. xv. kal. Junias. Vide Frizonium in ejus vita cap. 30. Continuationem Annalium Eccleſiaſticorum vulgavit Pariſiis anno 1639.

Digitized by Google

CLASS. IV. *dinalem S. Crucis*, ac Ducem a jurejurando, quod Anglico præſtiterat auctoritate primæ Sedis abſoluiſſe; ſatius eſſe arbitratum, ex duobus regnis alterum ſalvare, Francis inter ſe pacatis, quam perſeverantibus odiis utrumque perdere. In ejuſdem autem Vita referuntur eadem illa, quæ in prædicta relatione Baſileenſi, de oblatis utrinque a Regibus conditionibus. Ampliuſque additur de petitionibus Burgundi; quamquam eſſent illæ graves admodum, tamen acceptas fuiſſe ab oratoribus Regis. Agnoſcunt idipſum Franci Scriptores. Sed nihil nimium tunc viſum eſt præ cupiditate diſtrahendi Burgundum ab Anglis: *haud ignaro Rege, hoc fœdere Galliæ opes, quæ nimium acciſæ erant, brevi reſtitutum iri; uti & factum videbimus &c.*

Henricus Spondanus.

an.1443. §.1.pag.900. Quo tempore ibi mortuus eſt vii. Idus Maij *magnus ille Nicolaus Albergatus Cardinalis S. Crucis Cartuſianus*, de quo ſæpe ſuperius: quem cum frequenter Eugenius nocte ſolus inviſiſſet, voluit etiam publice ejus funeri intereſſe; præter morem quidem Pontificum; (quamvis, & Gregorium X. æque S. Bonaventuræ Cardinalis funus comitatum eſſe, ſuo loco viderimus) ſed & intimo affectu, quo tantum virum proſequebatur. Mortuus eſt anno ætatis ſuæ LXVIII. ex morbo calculi; qui extractus poſt ejus obitum inventus eſt bilibris magnitudine ovi anſerini, ex minutiſſimis arenulis paulatim concretis: *quem Pontifex pro concepta ſanctitatis ejus opinione retinuit*; Florentinæ Cartuſiæ Monachi (apud quos etiam ſepultus eſt, Senis eo, ut juſſerat, translatus) deinde habuere. Illum Poggius Florentinus oratione funebri laudavit; præter Jacobum Zenum, & Carolum Sigonium, qui ejus vitam luculenter ſcriptis mandarunt: quæ omnia extant uno volumine edita una cum aliorum quamplurimorum celebrium auctorum eximiis de illo elogiis, ſcriptorumque ejus enumeratione. Erat præfectus ipſius familiæ, quando is obiit, Thomas Apoſtolicus Subdiaconus, qui poſtea fuit Nicolaus V. Pont. Max., in ejus honorem eo nomine ſibi aſſumpto: a quo etiam ipſi poſt obitum apparente, & de felici ſuo ſtatu commonente, Pontificatum prænunciatum eſſe traditur &c.

XXII.

ANTONIUS [a] AUBERY

In Hiſtoria Cardinalium, in Vita B. Nicolai Albergati.

ANTONIUS AUBERY Tom.II.pag.135. IL vint l'an mil quatre cens trente-un, Legat en France, pour moyenner une paix, entre le Roy Charles Septiéme d'une part, & Henry VI. Roy d'Angleterre, & Philippes le Bon Duc de Bourgogne, de l'autre. Il y travailla avec toute la diligence & la dexterité poſſible, & neantmoins il ne pût iamais procurer autre choſe qu'une treve pour ſix ans, entre le Roy de France, & le Duc de Bourgogne &c.

pag.137. La France qui avoit conſervè inviolable ſon obeiſſance enuers le Saint Siege, & qui ne s'étoit pas voulu iuſqu'alors méler dans les intrigues du Concile de Basle, meritoit bien d'étre particulierement conſiderée par Eugene IV. le quel ne pouvant ſouffrir, que ce Royaume Chreſtien fût ſi long temps travaillé de guerres, tant civile, qu'étrangere, y delegua pour la ſeconde fois le *Cardinal Albergate*, avec charge de traitter d'accord, entre ſa Majeſté Tres-Chreſtiene d'une part, & le Roy d'Angleterre & le Duc de Bourgogne de l'autre. *Le Legat* moyenna d'abbord une ſuſpenſion d'armes pour quatre mois, & ayant conferé à Nevers, puis à Arras, avec les Ambaſſadeurs

(a) Antonius Aubery ſecundam Hiſtoriæ ſuæ partem vulgavit Pariſiis Anno Domini 1643.

ſadeurs des Princes intereſſez, il ne put pas conclure de paix entre les deux Couronnes; mais en eſchange il reconcilia le Duc de Bourgogne avec le Roy Charles VII. *En quoy il obligea infiniment la France, les forces de la quelle s' etant reunies par ce moyen fureut pluſque ſuffiſantes, non ſeulement pour arrêter le progrez des armes des Anglois, mais auſſi par leur rauir les prodigieuſes conqueſtes, qu' ils auoient faites depuis quelques annèes.* Il faut remarquer, que le *Cardinal Legat*, afin qu' il eût dequoy gagner la bien-vueillance des peuples, vers qui il alloit, auoit obtenù de ſa Sainteté, diſpenſe d' âge pour vingt cinq perſonnes Eccleſiaſtiques, qu' il pouvoit promouvoir à l' Ordre Sacré de Prêtriſe, auſſi tôt qu' elles auroient atteint vingt-deux ans. CLASS. IV. Antonius Aubery.

Quoy que les *grands ſentimens de pietè qu' il tèmoina en ſa deniere maladie, fuſſent extrèmement edificatifs, il n' y eut rien neantmoins de plus exemplaire pour ſes domeſtiques, ny pour le Pape mème, qui l' alloit ſouvent viſiter de nuit que ſon inſigne pacience; la quelle il couſerva durant les plus cuiſantes douleurs*, qui ſe puiſſeut imaginer cauſées par une pierre de la groſſeur d' un oeuf d' Oye, qu'il auoit dans la veſſie. La nouvelle de cette mort etant ſçeue à Boulogne, y apporta une grande conſternation publique, & fit fermer les boutiques, & le Palais. On luy fit trois jours conſecutifs, trois ſervices en la Cathedrale, où aſſiſterent les Compagnies ſouveraines, & le Corps de la ville. Ses obſeques furent honorées de la preſence de ſa Sainteté, & ſon corps fut porté à la Chartreuſe, proche de Florence, dont il auoit autre fois été Prieur; où ſe voit cet Epitaphe &c. Pag. 138.

L' on garde encore auiourd' huy, avec beaucoup de ſoin dans la Sacriſtie de cette Egliſe la pierre qu' on luy atirée de ſon corps, ſon rochet, & ſes ſandàles; *d' autant qu' il eſt preſque generalement reconnù pour un des Beats de ſon Ordre*. Et nous remarquons particulierement *que l' autheur du catalogue des Saints, & des Saints Tutelaires de la ville de Boulogne, qui eſt à la fin de ce bel ouvrage, que le Cardinal Paleotto a composè, pour l' inſtruction tant des Prelats, que du reſte du Clergè, n' a point doutè de luy donner cette qualitè, comme deue à ſes merites*. Il eſt inſtituteur de cette Proceſſion ſolemnelle, qui ſe fait tous les ans à Boulogne, le quatriéme de Juillet, où ſe porte l' Image de la Bien-heureuſe Vierge, dépeinte par Saint Luc. C' eſt auſſi luy qui a donné aux Peres Chartreux de la méme ville, le crane de Sainte Anne, dont Henry VI. Roy d' Angleterre luy avoit fait preſent, lors qu' il alla pour la derniere fois Legat en France &c. Pag. 139.

XXIII.

JOANNES [a] COLLART

In Notis ad Diarium Pacis Atrebatenſis Antonii Tabernæ. JO. COLLART

(LE *Cardinal de S. Croix) le Bien Heureux Nicolas Albergati* d' une noble maiſon de Boulogne la Graſſe, il entra au Sainct' Ordre des Chartreux, & fit ſa profeſſion en la Chartreuſe de Boulogne, de la quelle il fut Prieur, & de celles de Rome, Florence, & Mantoue. *Par reputation de ſes vertus il fut eleu Eveſque de Boulogne* l' an 1416. il taſchà por tous moYens(quoy qu' en vain) d' empeſcher, que ſon election ne ſuſt confirmée, Les CYtoyens de Boulogne eſtant en different pour les libertez de leurs villes avec le Pape, ce *Sainct Eveſque* ſut deputé vers ſa Sainctеté pour traiſter d' accomodement, il luy commanda de publier ſon Interdit a Boulogne pour ramener les dits CYtoyens

(a) Joannes Collart hac ſcripſit Anno Domini 1651.

CLASS. IV. Ludovicus Donius;

perpelliceum, atque ſandalia, in ſacrario ſuo magna Religione conſervant: Bononienſes vero, Crucem argenteam, quam Legatus Apoſtolicus præferebat, & alteram, quam ſacris operans in pectore geſtabat; item acerram, & thuribulum ejus, Eccleſiæ ſuæ relicta oſtendunt. Apud utroſque autem, & in univerſo Cartuſienſi Ordine, *eam ſibi Sanctitatis opinionem peperit, ut nomine, & epitheto a majoribus accepto, & de manu in manum tradito, in hunc uſque diem B. Nicolaus vocitetur.*

GUILELMUS MARLOT.

XXV.

GUILELMUS [a] MARLOT

Metropolis Remenſis Hiſtoriæ Tomo II. Libro IV.

An. 1435. Pag. 714.

INterea temporis ad Conventum Atrebatenſem Menſe Julio anno 1435. *Nicolao Cardinale Tit. S. Crucis* ab Eugenio Papa, & Cardinale Cypri a Synodo Baſileenſi miſſis, paci conciliandæ annitentibus, Regum, ac Principum Legati convenerunt. Caroli Regis fuere Carolus Dux Borbonicus, Arturus Richemondanus Magiſter equitum, Reginaldus Pontifex Remorum, & alii; *hic omnis ævi tota in Gallia fuit celeberrimus.* Poſtquam cum Anglis iniqua petentibus nihil profici potuit, ventum ad Burgundionem, qui rogatus mitiorem ſe præbuit ſanandis reipublicæ calamitatibus, præſertim cum videret id Deo eſſe curæ. Cum ergo ſatis ſuperque de cæde parentis acerbas ſumpſiſſet pœnas, timeretque ne civilibus bellis arderet Flandria, quæ paſſim per urbes Civium tumultibus, velut flammulæ erumpebant, pactis, quas voluit conditionibus, Legatiſque Caroli facinus per imperitiam adoleſcentiæ excuſantibus, paci tandem acquievit, quæ ii. Kalend. Octobris per totam Galliam calamitatibus feſſam publice denuntiata, innumeros mortales miro effecit gaudio.

An. 1436. Pag. 715.

Nicolaus Cardinalis Tit. S. Crucis in Hieruſalem Franciæ legatus, ac unus ex mediatoribus pacis Atrebatenſis Remos venit Menſe Octobris, quem Canonici cappis induti receperunt ad gradus Eccleſiæ, conceſſitque indulgentias Eccleſiæ S. Dioniſii, die feſto prædicti patroni, petentibus Abbate, & Religioſis.

FABERTUS.

XXVI.

FABERTUS

In Hiſtoria [b] Ducum Burgundiæ.

Miraculum à B. Nicolao editum. Pag. 191.

LEs Cardinaux autoriſez ſur ce point l' appaiſerent en lui alleguant, que lé repos dela Chreſtienté devoit l' emporter ſur un ferment conçu temerairement, & par un eſprit de vangeance; mais cette reponce ne ſatisfaiſant pas encor ce coeur fidelle, le *Cardinal de S. Croix* le menace d' agir contre lui, comme contre le parturbateur de l' Egliſe; il prit un pain blanc; & l' ayant maudit en deteſtation des opiniatres, ce pain devint au meme inſtant auſſi noir, que du charbon, & ne reprit ſa premier blancheur, qu' aprez que le *Cardinal* l' eut beni, & provuit comme un temoin du bon droit, que Philippe avoit de ſe ſeparer des Anglois.

(a) Marloti Hiſtoria edita fuit Remis Anno Domini 1679.

(b) Faberti Hiſtoria in lucem prodiit Coloniæ A.D. 1687. in 12. De eo vide Acta eruditorum Lipſienſium ejuſdem anni *pag.* 360.

CLASS. IV.

NATALIS ALEXANDER. *Tom. VIII. Pag. 12, edit. Pariſien. Anno 1714.*

XXVII.

NATALIS ALEXANDRR

Ordinis Prædicatorum

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Sæculi XV. Capit. I. Articulo V. De Nicolao V.

EUgenio IV. legitimis ſuffragiis ſuffectus eſt Thomas Sarzanenſis, Tit. S. Suſannæ Preſbyter Cardinalis, & Bonon. Epiſcopus, cui *B. Nicolaus Cardinalis Albergatus*, cujus in obſequiis, ac familiaritate fuerat, Pontificatum prædixerat; in cujus memoriam nomen ſumpſit Nicolai V. &c.

XXVIII.

GABRIEL DANIEL

Societatis JESU

GABRIEL DANIEL. An. 1431. Pag. 1097.

Hiſtoriæ Regni Francorum Tom. II.

LEs autres Princes de l' Europe, ſoit par indifference pour la France, ſoit par deſeſpoir de réuſſir, étoient ſpectateurs oiſifs de cette funeſte guerre. Les Papes ſeuls faiſoient de temps en temps quelques efforts. Eugene IV. qui venoit de monter ſur la Chaire de Saint Pierre, regarda comme un de ſes premiers devoirs de s' employers à trover quelque voye d' accommodement entre les deux Couronnes. Il envoya pour ce ſujet le *Cardinal de S. Croix* Legat en France, qui eut à Auxerre des conferences avec les députez des deux Rois. Il en eut encore d' autres à Corbeil; mais il ne put rien gagner, tant les prétentions des deux partis étoient oppoſées. Il fit ſeulement conclure une Tréve de ſix ans entre le Roy, & le Duc de Bourgogne: & c' étoit un grand coup pour le Roy; mais elle fut rompue peu de mois aprés.

XXIX.

CLAUDIUS FLEURY

CLAUDIUS FLEURY.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Tom. XXII.

An. 1435. Pag. 106. §. 130.

SUivant cette reſolution il ſe fit à Arras la plus grande, la plus noble; & la plus celebre aſſemblée, dont on ait entendu parler dans ce ſiecle. Tous les princeps de la Chrétienté y avoient leurs ambaſſadeurs, le Pape & le concile chacun ſon légat; les fourriers y marquerent les logis pour dix mille chevaux: *le legat du Pape ètoit Nicolas d'Albergat Cardinal de S. Croix, qui avoit dèja tant travaillè à cette paix*: celui du concile étoit Hugues Cardinal de Chypre, il y avoit auſſi pluſieurs Evêques & theologiens &c.

Pag. 107. §. 131.

On connoît encore par ce recit que les légats du Concile exhorterent les Anglois à recevoir les offres du Roi de France qui étoient très-juſtes, mais ceuxci n' ayant rien voulu relâcher de leurs prétentions; cela fut cauſe que le Duc de Bourgogne ſe détacha d' eux, & fit ſon traité ſeparément, aprés que le *Cardinal de S. Croix* l' eût abſous de la part du Saint Siege, de la foi qu' il avoit promiſe aux Anglois, non obſtant la prétention du Cardinal de Chypre, qui étant légat du concile, croyoit avoir ce droit préferablement à l' autre: Voici le ſommaire des articles les plus importans de ce traité.

BELGA.

Digitized by Google

BELGARUM TESTIMONIA DE BEATO NICOLAO CARDINALI S. CRUCIS.

I.

CORNELIUS [a] ZANTFLIET

In Chronico.

MEnſe Auguſto facta eſt famoſa dieta illa Atrebatenſis. pro qua fien- an. 1435.
da *longo tempore vigilantiſſime laboravit Reverendiſſimus Pater Do-* PaxAtrebatenſis præcipuo B. Nicolai ſtudio ſancita.
minus Cardinalis S. Crucis de Ordine Cartuſienſium, ad quam ex
parte Summi Pontificis, & Concilii Baſileenſis venerunt Cardinalis prædi- Pag. 437.
ctus, & Cardinalis Cypri &c.

Principibus ergo convenientibus, & multa hinc inde allegantibus in- Pag. 438.
convenientia, & præſertim Duce Burgundiæ proponente necem injuſtam genitoris ſui, & ultionem juſte propter hanc expetiiſſe in Regem, & regnum, & ſe idcirco cum Anglicis hoſtibus eorum fœderaſſe; Francis e diverſo necem Ducis Aurelianenſis allegantibus, & cetera id genus; Anglicis in ſua pertinacia frivolè multa differentibus, finaliter factis aliquantis collatiunculis, & declarationibus ſuaviſſimis *per reverendum, & doctiſſimum virum Dominum Thomam, poſtea Papam, pro tunc commenſalem, & collateralem individuum D. Cardinalis S. Crucis*, præſertim de non expetenda vindicta & ſimilibus multis; mox, inſpirante gratia Dei, emollita ſunt corda principum dudum adamante duriora; & poſt multos tractatus facta eſt pax firma inter Regem Francorum Carolum, & Philippum Ducem Burgundiæ, ſigilliſque utriuſque partis communita, ſecluſis Anglicis, qui ad concordiam, & pacem nullis potuerunt mediis flecti. *Quapropter, diſponente Deo, inglorii facti ſunt, multiſque plagis, ſtragibus, & damnis afflicti, & a limitibus prorſus expulſi, quos pridem in manu forti invaſerant, & poſſederant annis plus quam triginta.* Qualis autem pacis forma fuerit ignoro.

II.

MAGNUM [b] CHRONICON BELGICUM.

MAGNUM CHRONICON BELGICUM.

ISte Philippus Dux Burgundiæ, & Brabantiæ adjumento Regum Angliæ
Henrici V. & VI. ad vindicandam genitoris ſui mortem, multa bella
geſſit, quibus Regni Francorum multas civitates, oppida, caſtra, villas, an. 1435.
& fortalitia plura depopulavit, & fere in ſolitudinem redegit, ociofis cap- Pax Atrebatenſis.
tis, & fugatis incolis Regni. Pag. 564. edit. prima.

Duravit autem ita lamentabile bellum illud annis ſexdecim, in quo ex utraque parte corruerunt multi Principes, ac potentes comites, ac barones cum innumerabilibus militibus, & armigeris electis.

Tandem Anno Domini MCDXXXV. poſt varios tractatus, & interlocutiones in civitate Atrebatenſi *Dominus Cardinalis S. Crucis Ordinis Cartuſienſis pacis modum inter eos reperit*, quem Anglici noluerunt recipere, ſed Burgundi tantum.

III.

(a) Cornelii Chronicon vulgavit Edmundus Martene *Tomo V.* ampliſſimæ Collectionis Veterum Monumentorum. Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica eum vocat *A Zantvliet*, nimirum ex oppido ſui cognominis prope Antuerpiam, in quo natus eſt. Fuit aſceta inſignis Monaſterii S. Iacobi Leodienſis, floruitque Sæculo XV. Chronicon vero ſuum produxit uſque ad annum 1461.

(b) Hujuſce Chronici auctor, ſive collector fuit Canonicus Regularis Ordinis S. Auguſtini prope Nuſſiam qui XV. Sæculo floruit. Eum edidit Ioannes Piſtorius, *Tomo II. Scriptor. Rer. Germanicarum*

CLASS. V.

VETUS CHRONICON FLANDRIÆ.

an. 1432.

B. Nicolaus ſexenna. les inducias inter Regem Franciæ, & Ducem Burgundiæ impetrat.

III.

VETUS CHRONICON [a] FLANDRIÆ.

A Dionyſio Silvagio editum Capite CXI.

SE continuant la guerre treſaſpre entre eux & les Anglois & Bourgongnons : tellement qne le Pape, ayant compaſſion de telle miſére, enuoya le *Cardinal de S. Croix* es parties de France, pour taſcher à appaiſer leur diſcord. A quoy neantmoins il ne peut auenir: ſinon qu'il moyena une trénes, à durer l'eſpace de ſix ans, entre le Roy Charles & le Duc de Bourgongne : qui baillérent lettres, ſeellées de leurs ſeaux, pour l'entretenement, & ſeurté d'icelles tréues &c.

ARNOLDUS BOSTIUS.

Inſigne B. NICOLAI elogium.

IV.

ARNOLDUS BOSTIUS CARMELITA

De Viris Illuſtribus Ordinis Cartuſiani Cap. XXII.

N*Icolaus Albergatus, Cardinalis S. Crucis, & Bononienſis Eccleſiæ magnus Antiſtes, toti ſalutifer orbi, & velut alter Helias pro Domo Domini zeloſus, ſanctorum cathedram meritis eximiis implere ſategit. Vir enim fuit cum celebris, & maximæ ſanctimoniæ, tum etiam ſapientiæ ſingularis, humanarum, divinarumque rerum cognitione præter ceteros ornatus.* Hic reipublicæ Chriſtianæ, & Divi Petri naviculæ, dum ſecundis uteretur ventis, maximo ſemper ornamento extitit; dum vero adverſis procellarum turbinibus quateretur, adminiculo, & ſubſidio ſingulari. Qui primæ ætatis tyrocinium vias Domini duras in Domo Divi Hieronymi Bononiæ ſtudiorum matri vicina devotiſſime profeſſus, & vita, & ordine Cartuſienſis continue permanſit; variis deinde auctus dignitatibus [quas ordinante Deo, titulos, virtutum, & gratiarum dotes, quas in eo plantaverat, *tractus ſane, & invitus, immo vim paſſus, & enixiſſime reluctans*] ſuſcepit. Rigorem itaque Religionis ſemper ſervans, non ſecus ac lumen cœlitus emiſſum, imitatus eſt eum indeſeſſe, cujus crucem pro ſigno geſſit. Et ut pretioſiſſimi ſanguinis ejus fructum quam diligentiſſime colligeret, innumeris per orbem fidelibus, veluti ſalubre quoddam effulgens rebus humanis ſydus, voce viva, & epiſtolarum eruditiſſimarum inſtructionibus ad ſalutem profuit. Continuo ſtudio, perenni cura, ac diligentia, ſemper lingua, calamoque cœleſtem animi ſui pulcritudinem pene ſenſibilem præferente, ſapientis Eccleſiæ architecti ſcite, & docte adimplens officium. Nuſquam igitur potuit deliteſcere ſapientia, nota gregalibus, nota nobilibus, nota principibus, nota regibus ſummis, notiſſima denique ſæculi ſui Pontificibus. *Fuit vero vita ejus totius Sanctitatis exemplum, eloquentiæ ſtupor, Doctrinæ miraculum.* Speculum enim ſine macula extitit Prælatis omnibus, pater pauperum, inter Dominatores orbis diſſidentes pacis reformator, impeditor ſchiſmatis, errorum excidium, Chriſtianæque Reipublicæ propugnaculum. Omnia retulit ad Deum Optimum Maximum, quo ſemper præſente, vidente, audiente direxit, ac perfecit ſalutiferos ſuos cogitatus. Quo tamen minus laudem appetebat & gloriam, eo magis eum ſequebantur. Tandem vero anno

(a) Dioniſius Silvagius Henrici II. Regis Francorum Hiſtoriographus Chronicon hujuſmodi vulgavit Lugduni anno 1561. illudque ex veteri Ms. Codice Bibliotheca nobiliſſimi Burgundi Caroli de Poupet deſcripſiſſe teſtatur in monito ad lectorem.

(b) Arnoldus Buſtius Carmelita Gandenſis claruit ſub Friderico III. Imperatore, familiaris fuit Roberto Gaguino, & Hermolao Barbaro viris doctiſſimis. Vivere deſiit Gandavi A. D. 1499. pridie nonas Aprilis. Valer. Andreas Bibliotheca Belgica *Parte Prima pag.* 94.

nô Chriſti tertio, & quadrageſimo poſt 1400., tam præcipuum omnium virtutum decus, poſt opera permagnifica, poſt tantos labores, ac ſudores e corpore mortis Senis in Hetruria emigravit ex infirmitate calculi. Eventerato autem eo repertus eſt lapis groſſus ad modum ovi in fundo veſicæ, quaſi incarnatus. Tota hunc flevit civitas, tota planxit Italia: cujus voces ubique fere locorum Angeli lætantes, dæmones contremiſcentes, mortales omnes obſtupeſcentes audierunt. Corpus terra ſuſcepit, anima Chriſto reddita eſt, cui duro, & diuturno martyrio viventem ſui corporis hoſtiam immolarat. O fortunata mors, quæ naturæ debita, Deo Opt. Max. potiſſimum data eſt. Si quis felices ejus actus, alta præconia, dignitates præcellentes, legationeſque cum plena, & ampla poteſtate celeberrimas [quorum equidem proſequutio neque loci, neque temporis hujus eſt] ad integrum noſcere velit, Poggii Florentini, aliorumque præſtantium virorum complurium de vita ejus [cujus utique nulla pars laude vacavit] legat opuſcula ubique gentium longe, lateque diffuſa. Hoc unum dumtaxat tamen addidero, in ſingulare ampliſſimi, atque in Deum fragrantiſſimi Patris præconium, quod nimirum ex ejus inſigni familia, Thomas videlicet Sarzanenſis, & Æneas Silvius Senenſis, ad Pontificatum maximum etiam meritiſſime provecti ſunt. Quorum primus Nicolai V., alter vero Pii II. nomen accepit. O magnum, & inſignem Cardinalem, ex cujus familiaribus duo Maximi claruere Pontifices dignitatis tantæ faſtigium ſummopere extollentes, & adaugentes. Non ſecus ac ſol aureus radios ſalutares per orbem univerſum ſpargentes, ſuiſque geſtis illuſtribus eorum, qui clare vixerunt, Pontificum famam non modo æquantes, ſed apprime ſuperantes, uti Bartholomæus Platina libro de Pontificum vitis teſtis eſt locuples.

PETRUS DORLANDUS

V.
PETRUS DORLANDUS CARTUSIANUS.

In Chronico Lib. VII. Cap. I.

B. Nicolai vita Breviarium.

NIcolaus Albergatus, illuſtri ortus proſapia, cum eſſet adoleſcens poſitus Bononiæ ad gymnaſia Philoſophorum, adeo in liberalibus ſcientiis eminuit, ut ei in ipſa Univerſitate nullus haberetur ſecundus. Erat etiam non minus bonus, quam doctus: quippe qui lubricum adoleſcentiæ iter magno ſemper ſtudio declinarat, pius, ſobrius, humilis, timoratus. Hinc pro ſua virtute, proque ſcientiæ ſuæ claritudine, omnibus erat, & honori plurimum, & amori. Porro ille ſciens ſcriptum eſſe, *Juſtus juſtificetur adhuc;* Domum D. Hieronymi Ordinis Cartuſienſis, quæ Bononiæ ſita eſt, mirantibus univerſis, eſt ingreſſus. Cujus converſionis initia magnis claruere virtutibus. *Nam ſicuti erat ceteris doctior, ſublimiorque, ita cunctos humilitate, obſequio, manſuetudine præcellebat.* Hujus erat meditatio accenſa, oratio indefeſſa, contemplatio porrecta in ſupernis. Omnes ſuam vitam aſpernabantur, dum hujus pii Patris vitam virtutibus plenam contuerentur. Hinc crevit ejus illuſtris opinio per Bononienſes populos; quem, ſuo Præſule defuncto unanimis votis in Epiſcopum elegerunt. Trahitur ergo lucerna ardens, & lucens e cella, quaſi de ſuo modio, & ſuper candelabrum ponitur, ut luceat

(a) Petrus Dorlandus Dieſtenſis. Cartuſianus in Zelemenſi Sancti Ioannis Cœnobio, apud Dieſtenſium Brabantiæ oppidum, ſub Diœceſi Leodienſi; vir ſui ſingulari vitæ integritate, innocentia, pietate, & eruditione conſpicuus. Obiit anno 1507. VIII. Kal. Septemb. In Cartuſia Zelemenſi, annos natus 58. Valer. Andr. *pag.* 978.

CLASS.V.
Petrus Dorlandus.

omnibus, qui in domo ſunt. *Trabitur autem invitus, & quaſi vim paſſus: ipſo plurimum lacrymante, ac renitente.* Sciebat enim alios eſſe mundi turbines, & aliam ſilentis cellæ internam requiem, & quietudinem. *Aſſumptus nunquam cilicium, nunquam humilem Monachi habitum permutavit, eiſdem ſemper, ut ante, cibis, & potibus utens.* Et cum ſibi eſſet rigidus, & amarus, omnibus tamen humanum, placidum ſe, ac ſuavem exhibebat. His laudum titulis a Summo Pontifice eſt evocatus, & Cardinalis Sanctæ Crucis creatus. Hinc factus eſt toto [uti Arnoldus dicit Boſtius] ſalutifer orbi: quippe qui, ut alter Helias, pro domo Dei zeloſus, dignitatis ſuæ Cathedram ſublimibus meritis condecoraverit. *Erat enim vir ubique celebris, & ob ſanctimoniæ ſuæ eminentiam inter Cardinales ſingularis.* Inerat illi de ſupernis affluens ſapientia, humanarum, divinarumque rerum cognitio admodum illuſtrata. Hinc Reipublicæ Chriſtianæ, & ipſi Petri naviculæ in proſperis, & adverſis ornamento fuit, & ſubſidio, fungebatur, etiam legati officio, ac dignitate, miſſus a latere: quod quidem ſtrenue exequebatur, pleniſſimo fungens poteſtatis honore. Et ut ſuis maximis curis dignus haberetur, ſtudiis aſſiduis incumbebat, crebro per populos verba Dei ſonabat, dictitabat ſermones, epiſtolas ad diverſos ornatiſſimas tranſmittebat, tanquam ſapiens Architectus ſcite, docteque ſuum implens officium. Hac ſua ſapientia & Regibus, & Principibus, & Magnatibus ubique innotuit. *Cujus vita Sanctitatis exemplum, cujus mores, inſtituta Eccleſiarum, cujus eloquentia, ſtupor, cujus doctrina miraculum putabatur. Hic terſum virtutis ſpeculum, hoc Præſulum, & Prælatorum gloria, hic pater pauperum, refugium miſerorum, diſſidentium magnatum pacis conciliator, ſchiſmatis impeditor, errorum excidium.* Hic Chriſtianæ religionis propugnaculum: qui quidquid agebat, aut præcipuum cogitabat, ad Deum Patrem luminum humilis referebat. Laudes hominum, ut virus peſtiferum fugiebat, ſed fugientem laus illum, & honos omnis inſequebantur. Hic pro majeſtatis ſuæ reverentia Nicolaum Papam, & Æneam Sylvium [qui & Papa Pius poſt dictus eſt] alumnos, familiares, ac commenſales habuit, viros nimirum ſapientia, & eruditione clariſſimos, quos hic Pater ad Pontificatus apicem ſua poteſtate promovit. Sed ſi vis de hoc nobili Principe majora cognoſcere, lege ipſum Æneam, lege Poggium Florentinum, lege Bartholomæum Platinam [qui Pontificum vitas diſerto ſermone conſcripſit] lege Arnoldum Boſtium Carmelitam, & invenies, quod hujus almi Præſulis vita nulla ex parte laude vacaverit. Tandem anno Chriſti tertio, & quadrageſimo poſt 1400. hoc decus hominum, hoc clarum Eccleſiæ jubar poſt innumeros labores, poſt multas patientiæ coronas, in civitate Senarum, ex moleſtiſſima calculi afflictione moritur, caducarum opum vacuus, ſed pleniſſimus meritorum. Moritur, non vitam perdens, ſed meliorem, ac permanſuram recipiens. Exenterato eo, ut balſamo condiretur, inventus eſt in fundo veſicæ habere lapidem grandem, inſtar ovi, qui omni ex parte illic carne obvolutus hærebat. Has calculi paſſiones immaniſſimas mira, dum viveret, patientia tolerabat. Tota hunc Italia virum planxit; pauperes vero, maxime & calamitoſi, quos muneribus, & adminiculis ſæpe levarat. Corpus terra ſuſcepit, animam SS. Angeli cum laudibus exceperunt; quam ad ſuperna evehentes, ſanctorum cœtibus inſeruerunt.

VI.

VI.
RENERUS SNOY

Rerum Batavicarum Lib. V.

RENERVS SNOY.

N*Icolaus Cardinalis* nulla ſuaſione vertere pertinaciam Anglorum potuit, ut cum Carolo Francorum Rege paciſceretur, licet is Normanniæ Ducatu cedere, & Anglis perpetuo poſſidendum velle tradere ſe profiteretur. Itaque illi conſilio abire, re infecta, dicereque ſe aliqua die redituros. Hic tum Philippum abire quoque volentem, nolentemque Carolo parricidium condonare, pacemque accipere, quod jurejurando affirmaſſet pro ſe, & Rege Angliæ facturum, *Nicolaus Cardinalis pectus ejus ſuavi eloquentia primum mulcere; dein cum hoc fruſtra eſſet, his verbis illum increpare: ſatis ſuperque ſupplices pro Carolo ſumus, o Princeps; at jam tu, mi auctoritati ſacræ Eccleſiæ obtemperabis, qua fungor, devoto ſemper in Regno vivito tu atque poſteri; allatumque Panem ſimilaginis puræ optimi tritici fecit imprecatione nigreſcere, ac prece iterum recandeſcere, additis his binis voculis. Tu elige.* Itaque minaciſſima *Cardinalis legati* denunciatio fecit, ut flentibus ſuis, tametſi multa proteſtaretur, reconciliationem gratiæ, ſub hac formula admiſerit &c.

an. 1435.

B. Nicolaus inſigni edito miraculo, Philippum Ducem Burgundiæ ad pacem adigit.

Pag. 148. edit. Jacobi Braſſica Anni 1620.

VII.
JACOBUS MEYERUS BALIOLANUS

Annalium Flandriæ Lib. XVI.

JACOBUS MEYERUS.

V*Enit Cardinalis S. Crucis Altiſſidorum*, medendis tam longis miſeriſque Gallorum inſaniis. Eo concedunt Gallorum, Anglorum, Burgundionumque legati, ſed fruſtra: Nihil enim actum eſt &c. an. 1430. *pag. 315.*

Nicolaus Cardinalis S. Crucis Legatus Apoſtolicus de pace Regum venit in Galliam; ſed poſtquam pax componi non poſſet, inducias fecit in ſex annos, quæ tamen ſtatim ſunt ruptæ &c. 1431. *pag. 318.*

Menſe Julio *Nicolaus Albergatus* Cardinalis Tit. S. Crucis miſſus ab Eugenio Papa Romano; & Cardinalis Cypri miſſus a Synodo Baſileenſi, Atrebatum veniunt cum multis Epiſcopis, & Theologis paci conciliandæ &c. an. 1435. *pag. 322.*

Adſuit cum *Cardinale S. Crucis* Thomas Sarzanus Venerabilis Theologus, poſtea Pontifex Romanus Nicolaus V. dictus &c.

Cœnobium S. Vedaſti Epiſcopi locus colloquendi, diſceptandique delectus: ibi Nicolaus Cardinalis S. Crucis *antea Monachus Cartuſienſis, comi, ac benigna oratione principes ad ea, quæ pacis erant, hortabatur &c.* *Pag. 323.*

VIII.
PONTIUS HEUTERUS DELFIUS

Rerum Burgundicarum Lib. IV. Cap. V.

PONTIUS HEUTERUS.

M*Enſe Februario anni 1432. Bonus in Burgundiam proficiſcitur, Francorum incurſiones poſitis præſidiis prohibiturus, adeuntque hic eum Legati Regis Caroli, fruſtra iterum pacem petentes; eademque de cauſa in an. 1432. *pag. 88.*

(a) Renerus Snoyus Goudæ apud Batavos natus, Bononiæ medicinæ operam dedit. Deceſſit anno 1537 Kal. Auguſti, annos natus circiter LV. Valerius Andræas *Tom. II.* Biblioth. Belgicæ *pag.* 1061.

(b) Iacobus Meyerus hæc ſcripſit circa A D. 1538. edita vero fuerunt poſt ejus mortem, quæ contigit A D. 1552. ab Antonio Meyero fratris filio Antuerpiæ typis Ioannis Steelſii 1561. & Francofurti 1580. *Tom. I.* Scriptorum Rerum Belgicarum. Vide Valerium Andræam *Tom. I.* Bibliothecæ Belgicæ *pag.* 127.

(c) Pontius Heuterus nobilis Batavus libros Rerum Burgundicarum vulgavit Antuerpiæ, typis Plantinianis Anno 1583. Obiit Turdunopoli Anno 1602. VIII. Idus Auguſti, Valer. Andr. *pag.* 1048.

CLASS. V. Pontius Heuterus.

Belgas reverſus *Cardinalem S. Crucis* a Summo Pontifice miſſum reperit, qui enm ægre ſex annorum inducias impetraſſet, poſt ſextum menſem violatas conſpicit.

añ. 1435. Inſigne miraculum a B. Nicolao Atrebati editum. *Pag. 90. edit. an. 1649.*

Annales Hollandiæ narrant; *Cardinalem S. Crucis* cum nullis permovere verbis Boni animum poſſet, ut ſpreto Anglorum Rege, per ſe pacem cum Franco faceret, minatum eſſe, ſe contra eum Angloſque jure acturum, quod contempta Eccleſiæ auctoritate, cujus judicio controverſiam paulo ante commiſiſſent, nec æquitati, nec rationi locum darent, ſed iniquiſſimis conditionibus ſumma cum pervicacia, atque impietate inſiſterent. Ac ne aliquo modo de poteſtate, quam Chriſtus Eccleſiæ tribuit, dubitarent, *petiiſſe dictum Cardinalem candidum panem, cui in ampliſſimo concilii conſeſſu, cum ſumma in Deum fiducia male eſſe precatus, ſubito nigerrimum extitiſſe, magno omnium, qui aderant cum admiratione; iterumque piis verbis pani bene precatus; priſtinum recepiſſe candorem*: atque ex eo tempore Burgundum, concepto terrore, ſeſe procerum Eccleſiæ arbitrio ſubmiſiſſe, ac dimiſſis Anglis cum Franco paeem feciſſe, poſteaquam Gallias ſexdecim continnis annis eum incomparabili detrimento oppugnaſſet, ac manibus animæque Joannis intrepidi pluſquam ſatis parentaſſet &c.

IX.

JACOBUS MARCHANTIUS

IACOBUS [a] MARCHANTIUS

In Deſcriptione Flandriæ Lib. III.

pag. 282.

QUæ pacificatio apud Monſtreletum latius enarrata, ut judicio humano honeſtius conficeretur, Philippus per *Albergatum* Sanctæ Crucis Cardinalem, Comitiorum illorum Præſidem, Romanique Pontificis legatum, ſolutus eſt omni nexu jurisjurandi pacti, fœderiſque, quo Anglis prius obſtringebatur.

X.

FERREOLUS LOCRIUS

FERREOLUS [b] LOCRIUS PAULINAS

In Chronico Belgico.

an. 1435. *fol. 511.*

PHilippus Princeps noſter, poſtquam fœdam patris Joannis necem egregie ultus eſſet, nec haberet Gallorum res ubi quieſceret; *quamplurimum* totius Europæ Principum rationibus, ac etiam precibus tandem delinitus, Atrebati in celeberrimis Comitiis, quibus *Nicolaus Albergatus* Cardinalis Tit. Sanctæ Crucis, Eugenii Papæ Legatus a latere præſidebat, eum Carolo VII. Gallorum Rege reconciliatur: id *Marchantius* ſic breviter collineat.

„ Quum anno trigeſimo quinto, menſe Septembri, poſt milleſimum „ ſimmn quadringenteſimum, Angli celeberrimum Atrebati conventum, in „ quo ſupra decem equorum millia fuiſſe, narrat Monſtreletus, omni ſpe pa- „ cis deſtituiſſent, quia poſſeſſione, tituloque Regni Franciæ neutiquam ce- „ dere volebant: ad Philippum jam delinitum, eui aderant Arnoldus Gel- „ driæ Dux: Naſſavii, Vaudemontii, Nivernii, Stampæ, Sampauli, Li- „ gnii, Falcobergæ Comites: in æde divi Vedaſti acceſſerunt Carolus Bor- „ bonii Dux, Arturus Regni Coneſtabilis Richemnndæ, Ludovicus Ma- „ gnus Magiſter regiæ Domus, Vendomii Principes, cum Remorum Ar- „ chiepiſcopo Cancellario, Fayetta Mareſchalco Regni, & Adamo Camera- „ ceno

(a) Marchantius obiit Bruxellis Anno Domini 1609. ſeptuagenario major. Valer. Andreas. *pag. 525.*

(b) Ferreoli Chronicon prodiit Atrebati Anno Domini 1616. ipſe vero obiit anno 1614.

CLASS. V. Ferreolus Locrius.

„ ceno Curiæ Pariſienſis primo Præſide, ejuſque ad pedes genua palam pro-
„ cumbentes, nomine Caroli Regis orarunt, ut parentis ſui cædem, ei re-
„ mittat, profitenti ſeſe id facinus imperitia adoleſcentiæ, & improborum ſua-
„ ſu, deſignaſſe: ac dolore jam graviſſime, quod ita accidiſſet, & niſi factum
„ eſſet, ne unquam fieret, omni ope annixurum. Ad has ſupplicationes,
„ demiſſioneſque Philippus illacrymatus pronunciavit, ſe omnem injuriam
„ condonare, tum propter venerationem mortis, paſſioniſque Domini No-
„ ſtri JESU CHRISTI, tum quia populi Gallici miſericordia eum caperet,
„ tum etiam, ut Concilii Baſileenſis, & Papæ, & Chriſtianorum Principum
„ monitis morem gereret, qui merebantur, ut hoc ab ſe impetrarent. Hactenus *Marchantius*; vide de his fuſius apud Meyerum, & alios.

De iſta pace, in Archiviis Atrebatium hi reperiuntur verſus, ab iſtius ætatis imperitia non prorſus abhorrentes.

Illuxit nobis clari pax luce Matthæi,
Pro qua Franciſci debent cum laude lætari:
Attrebati primo ſonat hæc vox, voce jucunda.
CHRISTUS laudetur, cui cuncti ſubjiciuntur.

XI.

JOANNES BUZELINUS [a] CAMERACENSIS
Annalium Gallo-Flandriæ Lib. VIII.

JOANNES BUZELINUS

Pervenit interim ad *Nicolai tit. S. Crucis* in Jeruſalem Cardinalis Rothomagi agentis cognitionem, quanta Inſulenſes religione ſacram Deiparæ Virginis, quam a Cancellis nominant, ſtatuam in Divi Petri templo proſequantur; quantove ardore indictam ad ejus honorem quotannis proxima poſt feſtum Sanctiſſimæ Trinitatis Dominica ſupplicationem obeant. Ut igitur eam civium, aliorumque advenientium foris hominum pietatem; ſanctumque ſtudium in dies magis acuetet; omnibus, qui dicta luce ſuppliciter viam ſacræ Proceſſionis pompæ deſtinatam carperent, dies centum injunctæ pro peccatis pœnitentiæ liberaliter remiſit; qui vero diebus octo ſequentibus idem peragerent, quadraginta.

an. 1431. B. Nicolaus indulgentias quaſdam Inſulenſibus in Belgio largitur. *Pag. 398.*

Anni ſequentis initio vehementer auctum eſt annonæ pretium. Sed Auguſto Menſe allata undique in Gallo-flandriam vina, frumentaque adeo viluerunt, ut ea utrorumque ubertas prioris neceſſitatis memoriam induxerit. Fruſtra his temporibus in Francia laboravit *S. Crucis Cardinalis*, cujus ante meminimus, ad Regum Franciæ, Angliæque, & Burgundiæ Ducis conciliationem incumbens Martini Pontificis Maximi mandato, tantumque ad ſex annos inducias potuit impetrare &c.

an. 1432. Inducias inter Regem Francorum, & Ducem Burgundiæ componit. *Pag. 399.*

Poſtquam vero *Cardinales S. Crucis*, Cyprique a Pontifice Maximo miſſi, Francorum Regis Caroli, Anglorumque Henrici legati, deque omnibus fere Chriſtiani orbis regionibus nobiliſſimi homines Atrebatum eo numero pervenere, ut intra urbem ſupra decem equorum millia numerarentur, de pace cœptum eſt agi ſerio. Inter Francum, Anglumque ea minime potuit componi: quod Anglus titulo Regis Franciæ exui nollet, pluraque peteret, quam Francus ſtatuiſſet concedere. Ad molliendum vehementius Burgundum Caroli Regis legati ſupplices ei fuerunt, eque genibus paternæ cædis veniam Domini ſui nomine flagitarunt. Non tenuit tunc lacrymas pius Princeps, om-

an. 1435. Philippum Ducem Burgundiæ Carolo Francorum Regi in conventu Atrebatenſi conciliat. *Pag. 400.*

(a) Joannes Buzelinus S. J. Annales ſuos edidit Duaci A. D. 1624. Obiit vero ano 1625. Vide Valerium Andream *pag. 598.*

CLASS. V. Joannes Buzelinus.

omnemque ex animo iram eradens, pacem facturumſe promiſit iis legibus; quas unam & triginta propoſuit. Poſt varia colloquia eo Franci deducuntur, ut in omnia Burgundi capita ejusjurandum Cardinalibus præſtent, itaque pacem adeo deſideratam impetrent. At tum firmandæ amicitiæ gratia; inter Carolum Burgundi filium, & Catharinam Franciæ Regis filiam contractum eſt matrimonium: & ab omnibus cum Anglo initis fœderibus Cardinales Pontificis Maximi voluntate Philippum Ducem ſolvere.

XII.

THEODORUS PETREJUS.

THEODORUS [a] PETREIUS

In Elucidationibus in Librum VII. Chronici Cartuſienſis Petri Dorlandi:

Pag. 140.

ENumerat Dorlandus ſeptimo hoc libro nonnullos Cartuſianæ Familiæ Patres, qui vel eximia vitæ ſanctimonia, vel egregiis litterarum monumentis celebre ſibi apud poſteros nomen conſcivere: E quorum numero primum non immerito locum occupat *B. Nicolaus Albergatus S. R. E. Cardinalis præſtantiſſimus, ac Bononienſis Eccleſiæ Epiſcopus famoſiſſimus &c.*

Idem in Bibliotheca Cartuſiana.

Pag. 246.

N*Icolaus Albergatius*, ſive *Albergatus*, ex Bononienſi Cartuſia Monachus, loci iſtius celeberrimi deſignatus Antiſtes, ac deinde etiam S. R. E. Cardinalis; quandoquidem eximias ejus virtutes, ac celeberrimas aliquot, quas ad Principes obiit legationes, copioſe ex Sigonio, Platina, Ciaconio, Boſtio, nec non, & B. Antonino, aliiſque aliquot auctoribus noſtris in Dorlandi Chronicon elucidationibus ad longum recenſuimus, uti lectorum quilibet videre illic poterit, idcirco unico hic Petri dumtaxat Sutoris teſtimonio contenti, avidum lectorem, eo relegabimus.

XIII.

ANTONIUS SANDERUS

ANTONIUS [b] SANDERUS

In Elogiis Cardinalium Sanctitate, Doctrina, & Armis illuſtrium:

Beatus Nicolaus Albergatus Cardinalis Bononienſis Acbiepiſcopus.

Pag. 34.

FUit *Nicolaus Albergatus* ex inſigni familia ortus, Cardinalis tit. S. Crucis, & Bononienſis Eccleſiæ Præſul, rerum humanarum, divinarumque cognitione mirum in modum ornatus, *Sactimonia præcipuus*, fama percelebris. Poſt primæ ætatis florem oblectamenta mundi deſeruit, & vias Domini duras ingreſſus, Cartuſianum Ordinem eſt profeſſus. In quo quidem cum annos aliquot laudabiliter egiſſet, multis dignitatibus licet refragans, atque enixiſſime reluctans donatus eſt. Quas conſecutus, diligentiſſime ſtuduit; priſtinum religionis rigorem obſervare, bonumque Præſulem in omnibus referre, & Reipublicæ Chriſtianæ ſubſidio, adminiculoque ſingulari ſemper eſſe. Sed & ut ſydus ubique refulgens omnibus prodeſſet, multas ſcribi curavit epiſtolas eruditiſſimas, cœleſtem animi ſui pulcritudinem, ac ſapientiam pene divinam referentes. Studiis aſſiduis incumbebat, crebro per populos Dei verba ſonabat, dictitabat ſermones. Tandem poſt multos felices, præclaroſque actus, poſt labores, ſudoreſque varios, poſt legationes cum plena, & ampla poteſtate creberrimas, poſt gravem denique calculi morbum [quo ad mortem uſque fatigatus fuit] rebus exceſſit humanis. Quo vita defuncto tota *fle-*

vit

(a) Theodorus Petrejus Cartuſianus Dorlandi Chronicon vulgavit Anno Domini 1608. Coloniæ Agrippinæ typis Cholini; Bibliothecam vero anno ſequenti apud eundem Typographum. Vita exceſſit Anno Domini 1640. die 20. Aprilis. Valer. Andr. *Tom.* II. *pag.* 1126.

(b) Sanderus origine Gandavenſis, Antuerpiæ natus, Elogia ſua vulgavit Lovanii Anno Domini 1626. Obiit anno 1654., die 16. Januarii; Valer Andr. *pag.* 90.

Digitized by Google

vit civitas, tota planxit Italia. De eo multa cum laude memorat Poggius Florentinus magnifice, & eum extollit Arnoldus Boſtius &c. ex ejus contubernio, & ſchola Nicolaus V., & Pius II. Pontifices Maximi prodiere: purpuræ ſic acceſſione ne latum quidem unguem ab inſtituto religionis deceſſit; qui nimo in jejuniis ſupra morem frequens, verberum, & cilicii uſum, refrænandæ carnis contumaciæ nullo non tempore obtinuit. Scripſit autem recollecta multæ lectionis, de ineſcuſabili peccatoris nequitia, orationes ad Venetos, & Philippum Mediolani Ducem Vicecomitem pro pace, ac alia plura. Obiitque Senis anno 1443. a partu Virginis. CLASS. V. Antonius Sanderus

XIV.

JOANNES JACOBUS [a] CHIFLETIUS

In Luminibus Salicis ad Vindicias Hiſpanicas.

JOANNES JACOBVS CHIFLETIVS.

ITaque Henrico V. in utriuſque Regni jure ſucceſſit filius ejus Henricus VI., cujus inaugurationem Pariſiis ſolemni more factam retulimus. *fol.* 174. *Exempl.* XVIII. Sed ventum poſtea ad Atrebatenſe fœdus, de quo cum ageretur, petebant Angli, ut Carolus declararetur Henrici beneficiarius; contra Franci alterius factionis Carolo imperium liberum, non precarium eſſe volebant. Propoſitas a *Nicolao Cardinali* pacis leges ambo reſpuerunt; eaque res fecit, ut Burgundiones, & Franci, cœperint deinde ad pactiones venire. Francus Philippo Bono Burgundiæ Duci nihil denegavit, ut præpotentem Principem ab Anglo diſſociaret.

XV.

JOANNES RIVIUS [b] LOVANIENSIS

Rerum Francicarum Decad. IV.

JOANNES RIVIVS.

INterim Galli, & Angli, capiebant, & recipiebant ultro citroque oppida, illatis pariter acceptiſque damnis, & cladibus, & quæ ſequi rabidum, indomitumque Martem ſolent; cum Eugenius Pontifex *Nicolaum Cardinalem Sanctæ Crucis* in Galliam miſit, pacem ſi potuerit, compoſiturum. Id, licet omni explicata ſuada, cum fruſtra conatus *Cardinalis* eſſet; obtinuit, ut induciæ in ſexennium fierent. *an.* 1433. *pag.* 218.

Jusjurandum, cum *Cardinalis S. Crucis* ab Eugenio Papa miſſus, in ſe ſumeret vinculo Bonum (nempe Philippum) ſolvit idque *prodigio* [ſi qua fides annalibus] *panis nigrefacti, iterumque candefacti, cum male beneque precatus ei eſſet coram omnibus probavit.* *an.* 1435. *pag.* 280.

XVI.

GODEFRIDUS HENSCHENIUS

De Beato Nicolao Albergato S. R. E. Cardinale & Epiſcopo Bononienſi.

GODEFRIDVS HENSCHENIVS.

FErdinandus Ughellus Tom. II. Italiæ Sacræ in Archiepiſcopis Bononienbus, illuſtri elogio exornat *Nicolaum Albergatum*, illudque iſtis verbis concludit: *Cartuſiani, Beati, titulo olim eum condecorarunt, & in album quorundam Sanctorum Ordinis retulerunt.* Cum nos anno MDCLX. abituri Romam per aliquot dies Bononiæ ſubſiſteremus, inivimus notitiam cum R. D. Simone Santagatha Presbytero, ſtudiorum noſtrorum amantiſſimo: qui dein anno MDCLXII. die iv. Februarii ad nos, tum Florentiæ per aliquot menſes moratos, tranſmiſit ſyngrapham, quam ejus rogatu Religioſiſſimi patres Car-

Cultus publicus B. Nicolai a Cartuſienſibus, & Bononienſibus præſtitus. *Tom. II. Maii Bollandiani pag.* 467.

(a) Chifletii Lumina Salica edita fuerunt Antuerpiæ Anno Domini 1647. Typis Plantinianis.

(b) Joannes Rivius Lovanienſis, Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini, Doctor Theologus Univerſitatis Lovanienſis Decades ſuas edidit Anno Domini 1651. Mortuus eſt ſenex Lovanii anno 1663. Valer. Andr. *pag.* 717.

CLASS. V. Godefridus Henſchenius. Cartuſiæ Bononienſis conſecerant ſub hoc titulo. „ Cultus publicus *Beato* „ *Nicolao Albergato* Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, & Epiſcopo Bono- „ nienſi e Cartuſienſium cætu aſſumpto, datus. „ Ac dein iſta ſubduntur „ „ *Beatus Nicolaus Albergatus*, non in Cartuſia Bononiæ, ac Florentiæ „ dumtaxat, verum etiam in toto ordine, & in multis Eccleſiis patriæ ſuæ „ coruſcantibus, ſplendentibuſque radiis pingitur, præcipue in templo Beati- „ ſſimæ Virginis Mariæ de Libertate, S. Stephani, S. Agnetis Monialium „ Sacri Ordinis Prædicatorum, S. Claræ Ordinis Patrum Capucinorum. „ Alibi etiam *Beati Nicolai* imagines honore maximo, veneratione, & cul- „ tu Beatis cæteris conſueto decorantur, imprimuntur, effigiantur, expo- „ nuntur, ubique affiguntur, & veneunt publice, tamquam imagines *Epi-* „ *ſcopi Beati, & Glorioſi*, per quem cæleſtes gratiæ, favores, beneficia per- „ cipiuntur: prout in cælis apud Majeſtatem divinam veræ divinitatis ami- „ ci validiſſime præſtant.

„ Enim vero veneranda Societas Triginta trium, in honorem vitæ Do- „ mini Noſtri JESU CHRISTI annorum inſtituta, & a Perſeverantia fauſte „ denominata, anno MDCXXXIX. divino afflata ſpiritu, ejuſque ductu, „ *Beatum Nicolaum* in *Protectorem* delegit, non ſine quarumcumque gratia- „ rum fœnore. Confratres autem ſinguli vivificam Crucem, *Beati Nicolai* „ proprium inſigne manu geſtantes; vexillo præeunte, in quo ineſt *Beati* „ *imago* Dominica prima cujuſque menſis ad beatiſſimam Deiparam S. Lu- „ cæ extra urbem peregrinantur. Utque optatum Perſeverantiæ donum ſu- „ blime, quod promereri nequeunt, aſſequantur; ad efficaciora rectæ ora- „ tionis auxilia decurrunt, ſuaſque intentiones probe dirigentes, poſt varia „ bonorum operum exercitia, oblationes, contritionis, & gratitudinis actus „ & ſanctorum invocationes, elevatis ad cælum animis, vocibuſque, majore „ religionis officio vulgatas preces, *Actiones noſtras &c.* dicunt, & poſt *Amen*, „ *B. Nicolae protector ora pro nobis*, inclamant. Quotannis Dominica ſeptuage- „ ſimæ, qua prædicto peregrinantur more, nonnullas Eccleſias viſitant, tum „ ſemetipſos, ut in divinorum obſervantia mandatorum detineant, tum pro „ unico divinæ perſeverantiæ dono aliis impetrando, hoc præſertim tempore „ ad illecebras procliviore. Supplicatione peracta Reverendum Patrem Do- „ nicanum audiunt, *B. Nicolai* virtutes, & laudes enunciantem. Ad PP. „ Cartuſienſium Sanctam Annam procedunt, ejuſdem expoſitum Cranium „ venerantur, *Beato Nicolao* Sanctæ Reliquiæ allatori, & donatori eximio, „ quas valent maximas gratias agunt. Ibidem ſolemnis canitur Miſſa, & In- „ dulgentiarum elargitio conceditur a Cardinalibus Legatis. Poſtremo ſuum „ Protectorem gloria redimitum obſecrant, ut ferventiore caritate illos pro- „ tegat, devotiſque filiis gratiæ, gloriæ, perſeverantiæ munera impetrare „ ſtudeat. Nona Maji, *Natali B. Nicolai*, in Eccleſia Sanctæ Annæ multa- „ rum celebratione Miſſarum, omnis honos, cultuſve *Beato Nicolao* defer- „ tur, quantuſve in ejuſdem Beati altari perpetuo exhiberi licet. Miſſæ ce- „ lebrantur de Sancto Gregorio Nazianzeno, nulla fit mentio *Beati Nicolai* „ Hoc ipſum *Beato Protectori ſuo* ante dicta Societas in Oratorio proprio, „ mirifica populi frequentia, & veneratione proſequitur: neque hac die ſo- „ lummodo, ſed per totum annum ad altare ejuſdem *Beati* miſſas, officia Di- „ vina, preceſque Eccleſiaſticas devote perſolvit. Nulla in Miſſa fit comme- „ moratio *Beati Nicolai*, Auctores ingenio, doctrinaque clariſſimi Vitam,

„ & ſa-

,, & ſaƈta ejuſdem *Beati* ſcriptis tradidere, perenniqoe *Beati* nomine annalibus ſuis inſeruerunt. ,, Haƈtenus teſtimonium Patrum Cartuſiæ Bononienſis.

CLASS. V. Godefridus Henſchenius:

Patrum Cartuſiæ Florentiæ nomine, apud quos corpus *Beati Nicola Albergati* aſſervatur, ſcripſit nobis anno MDCLXXV. D. Bonaventora Moſchi ,, Suſceptionem mortalitatis, quæ contagii cauſa ſervebat, iis diebus, ,, quibus *Venerandum Beati Nicolai Corpus* exhumatum permanſit, eidem ,, attribui; uti, & varias ſanitates, & ejuſdem *Beati Reliquias* variis conceſ- ,, ſas, ſed eas non eſſe legitima atteſtatione ſignatas. *Imagines ejuſdem cum* ,, *radiis in veneratione eſſe*, ejuſque aliquam in cubiculo Urbani Papæ VIII. ,, extitiſſe radiatam, & vetoſtam, a Cardinale Lodoviſio eidem petenti do- ,, natam: eumque reſponſum dediſſe cuidam Prælato, relinquendi coruſcan- ,, tem coronam præfatæ imagini, ooo obſtante ſuo decreto de tollendis ra- ,, diis ,,. Hæc ille, qui ſimilem nobis imaginem cum radiis ſculptam tranſmiſit.

CLASS. VI.

VARIORUM TESTIMONIA
DE B. NICOLAO CARDINALI S. CRUCIS.

I.
JOANNES NAUCLERUS [a] GERMANUS
In Chronographia: De Conciliis Baſileenſi, ac Ferrarienſi.

JOANNES NAUCLERUS.

EUgenius Florentia diſcedens, Bononiæ circiter Annum Domini 1436. Baſileenſe Concilium Ferrariam tranſtulerat, quod diceret, ibi conventuram cum Romana Synodo Græcam Eccleſiam. Hac translatione non obſtante, Patres Baſilcæ congregati [ut refert Antoninus] obtoraverunt aures ſuas, non audientes vocem Domini, & auƈtoritate ſuæ temerariæ præſumptionis cœperunt Eugenium ad Concilium citare: ſollicitante ad hoc Philippo Maria Duce Mediolani, ægre Pontificatum illius ferente. Viſus enim fuit favere Venetis. Sigiſmundus tunc Imperator omnino hoc prohibuerat, com ſchiſma nuper præteritum cum maximo labore fuerit ablatum; *Cardinalis* etiam *S. Crucis*, ordinis Cartuſienſis [qui a Martino Legatus fuerat in Franciam miſſus, ad pacem inter Regem, & Burgundiæ Ducem compooendam] ſupervenit ad obviandum malis, & idem omnino diſſuadebat.

Tom. II. Gener. 48. pag. 1062. edit. Colonien. 1579.

II.
HARTMANNUS SCHEDEL GERMANUS
In Chronico Norimbergenſi, Sexta Mundi ætate.

HARTMANNUS SCHEDEL.

FRancia ante hæc tempora diu in flore, nunc in mœrore fuit; Cum illud regnum florentiſſimum ſupra modnm per Henricum Regem Angliæ vaſtatur. Poſtquam autem alios bello deturbavit, non ſine grandi jaƈtora ſuorum infeliciſſime vitam finivit. Ioannes quoque Dux Burgundiæ hoc regnum æque laccravit, qui brevi poſt occiditur, & malorum multorum occaſio extitit. *Cardinalis Sanƈtæ Crucis* tandem *pacem compoſuit*, quam Burgundi acceptarunt, Anglici non cooſenſerunt &c.

fol. CCXLV.

(a) Joannes Nauclerus Natione Svevus Præpoſitus Eccleſiæ Tubingenſis, & Univerſitatis Cancellarius, ſeu Reƈtor circa annum 1477. Chronicon ſuum produxit uſque ad annum 1500. Vide Paulum Freherum *Tom. III.* Theatri Virorum eruditione clarorum *pag.* 1428.

(b) Schedelii Opus impreſſum fuit *Norimberga* Anno Chriſti 1493. in fol. De eo vide Voſſium de Hiſtoricis Latinis *lib.* III. *p.* 573.

CLASS. VI.

GEORGIUS GARNEFELT.

III.

GEORGIUS GARNEFELT COLONIENSIS

In Epiſtola ad Scipionem Cardinalem Burgheſium Vitæ B. Nicolai præmiſſa.

POſſent quidem exempla plura præclarorum virorum ex ampliſſimorum Cardinalium Collegio in medium proferri, ſed quoniam ego Cartuſiani ordinis debitorem me agnoſco, cui ante omnia etiam ſervire cupio; idcirco *præſtantiſſimi pii Cardinalis Nicolai Albergati* quondam Cartuſiani memoriam e tenebris eruere, & in lucem producere conſtitui, præſertim cum tam heroicæ hujus viri ſint virtutes, ſortiaque facta, ut ſimilia paſſim in aliis non reperiantur. Imprimis etenim vivus *Sanctitate vitæ, & erga Sanctam Sedem Apoſtolicam obſervantia nulli fuit ſecundus*, uti labores pro illa exantlati [præcipue in octo legationibus, quas ſumma cum laude obtinuit] & quatuor Summi Pontifices luculentiſſime teſtantur. Deinde ita ſe virtus ejus in contubernium diffudit, ut multi egregii viri ex eo, præcipue vero duo Summi Pontifices prodierint; poſtremo poſt mortem *ea Sanctitatis de ipſo ſparſa eſt fama in Romana Curia*, ut ipſemet Eugenius IV. Pontifex Romanus ea permotus, exequiis illius novo exemplo intereſſe voluerit.

Ita ut ex vita *ſancti hujus viri*, tanquam ex divino quodam fonte virtutum aquis abundante, ac ſcaturiente; pro ſua quiſque neceſſitate haurire poſſit. Hic ſpiritu ferventes, unde magis ſerveſcant, & inflammentur; tepidi, unde incaleſcant; duri, unde ſalubriter compungantur; hæretici, ſi modo ſolidas, & hæroicas tanti viri virtutes contemplari velint, unde confundantur; Catholici; unde confirmentur, habere queunt.

In hac Legati Summorum Pontificum Cardinales, Epiſcopi, & Monachi [ſingulos enim hoſce gradus tranſcurrit, eorumque munia ſancte, & exemplariter obivit] omnes denique mortales reperire poſſunt, quod ſibi imitandum proponant.

ABRAHAMUS BZOVIUS.

IV.

ABRAHAMUS BZOVIUS POLONUS

Ordinis Prædicatorum

In Annalibus Eccleſiaſticis Tom. XV.

A.D. 1426. *Pag.* 670. §. II.

B Nicolaus Epiſcoparum, & Sacram Purpuram invitus ſuſcipit.

EX his, quos Martinus Pontifex, virtutis gratia, honore cardinalitio decorandos putavit *Nicolaus Albergatus*, non niſi coactus, eam dignitatem ſuſcepit. Cum enim Martinus diſſimulato conſilio illum Romam ad ſe venire juſſiſſet, atque ei jam ad Urbem adventanti obviam ipſa dignitatis inſignia miſiſſet: *Nicolaus* ea admiratus, qua antea Epiſcopatum animi magnitudine reſpuit. Verum paulo poſt in conſpectum Pontificis progreſſus, cum ejuſmodi honorem adhuc ab ſe modis omnibus averteret; nonniſi ſacri anathematis intentione commotus aſſenſit. Titulum autem Sanctæ Crucis, quem in ſua creatione obtinuerat, adeo gratum habuit, ut poſtea pro inſigni gentilitio ipſe ſolam Crucis effigiem prætulerit. Cujus rei cum plurima adhuc in Epiſcopio Bononienſi appareant veſtigia, tum Franciſcus Philelphus eſt auctor, ad eum in epiſtolis ſcribens: *Imitatus es eum, cujus Crucem pro ſigno geris, Chriſtum Optimum Maximum*. Geſſit eum honorem *Nicolaus* ad eum modum, ut S. Antonino teſte: *quemadmodum Epiſcoporum inſigne exemplar extiterat*,

(a) Georgius Garnefelt Cartuſianus Vitam Beati Nicolai edidit Coloniæ Anno Domini 1618. in 4°

(a) Abrahamus Bzovius natione Polonus patria Proſovicienſis, Ordinis Prædicatorum. Obiit Romæ A. D. 1637. pridie Kalendas Februarii. Vide Jacobum Le-Quetif. *Tom. II.* Scriptor. Ordinis Prædicatorum *pag.* 432.

titerat, ſic clariſſimum fuerit ſpeculum Cardinalium: nec majorem dignitatis ſplendorem a ſacræ purpuræ nitore acceperit, quam ipſe claritate virtutis ſuæ ei tradiderit.

CLASS. VI. Abrahamus Bzovias.

Neque vero ſatis habuit Martinus hoc *Nicolaum* ornamento cohoneſtaſſe; quin etiam inſigne, & magnificum in primis legationis munus injunxit &c. Quare permotus Martinus, cum jam in poteſtate ſua duas illas civitates haberet, atque ſubinde vereretur, ne Philippus amiſſa Brixia, reliquarum quoque urbium periculum ſubiret, Ducem, Venetos, Florentinoſque litteris datis ad pacem hortatus; paulo poſt *Nicolaum Albergatum Cardinalem virum ſanctiſſimum prudentia, & æquitate inſignem* legatum eadem de pace ad illos miſit: non tantum ut Philippo ſocio in magnas rerum difficultates adducto conſuleret, verum ut etiam imminentia Italiæ mala averteret. Cum his mandatis *Nicolans* ſpectatæ multis in rebus ſapientiæ, & auctoritatis Roma profectus, xv. kal. Octobris Bononiam venit, indidemque a Magiſtratibus, & univerſa occurrente, ac gratulante civitate receptus, atque omnibus honoribus, qui Epiſcopo, & Cardinali Legato a latere Pontificis miſſo debentur, affectus, mox Oratoribus eorum, ad quos bellum pertinebat, cum mandatis convenire Ferrariam juſſis, ipſe quoque eo xiii. kalend. ejuſdem menſis adivit, ubi ſummam Nicolai Marchionis erga ſe humanitatem, atque hoſpitalitatem expertus, utrinſque partis procuratoribus evocatis, ejus cauſæ cognitioni operam dare ſingulari æquitate inſtituit &c.

§. III. B. Nicolaus mittitur a Pontifice Legatus pro pace concilianda inter Florentinos, eorumque Socios, & Ducem Mediolani.

Philippi Ducis Mediolanenſis apud Brixiam coactis copiis, Venetorum etiam, & Sociorum, conſtiterat exercitus, ſuperiore anno, quemadmodum dixi, contra Ducem conſcriptus. Is poſteaquam neque repelli a Philippo potuerit, miſerat Martinus Papa *ſummum virum, & præſtantiſſimum S. Crucis Cardinalem Nicolaum Albergatum*, qui diſſidentes ad pacem adduceret &c.

An. 1421. §. 1. Philippi Ducis ſubita mutatio pacem irritam reddit.

Senis cum eſſet Eugenius, *Nicolaum Albergatum Cardinalem Sanctiſſimum* amiſit. Numquam is a Pontificis latere diſcedebat, donec graviter tentari calculo cœpit, quem ex ſuperiore victus ratione, & præteritorum laborum ſuſceptione contraxerat: quo cum per aliquos dies patientia magis, & virtute, quam remiſſione doloris, aut ſpe aliqua vitæ luctatus eſt, quam libenter ſe cum meliore, atque optabiliore commutaturum dicebat...... Factum numquam ante hac patrum memoria. Neque enim Pontificius, & curiæ mos habet, ut in Cardinalis funeribus Pontifex Romanus uſpiam interſit; neque patratum antea ulla ex cauſa fuiſſe quiſpiam antiquorum noverat. Commovêre autem Pontificem Eugenium, ut tantum *Nicolao* decoris, & ornamenti impenſum vellet, *non ſanctitas modo, & immaculata integritas, gloriaque, atque opinio de illo univerſi terrarum orbis, & omnium hominum*; ſed quod ampliſſimis *Nicolai* de Eccleſia, & Sede Apoſtolica meritis devinctum, & obſtrictiſſimum ſe illi arbitrabatur: quippe qui etiam ſuarum partium indefeſſus ſemper ac fortiſſimus propugnator extiterat; innumera, quæ inferri detrimenta potuiſſent, averterat; ſuis conſiliis non vulgaria Eugenio emolumenta contulerat, autoritateque ſua, & præſentia incredibiles illi ſemper favores principum, ac ceterorum hominum ſtudia compararat &c.

An. 1443. B. Nicolaus Senis moritur magna ſanctitatis opinione.

CLASS. VI.
ALPHONSUS
CIACONIUS.

V.

ALPHONSVS CIACONIVS HISPANVS

In Libro de Vitis Romanorum Pontificum.

Tom II. pag. 110. edit. II.

FR. *Nicolaus Albergatus* Civis, & Epiſcopus Bononienſis, ordinis Cartuſianorum, Presbyter Cardin. tit. S. Crucis in Hieruſalem; qui humanioribus litteris inſtructus quum poſtea juri civili ſtrenue operam navaſſet, religionis fervore ſtimulatus, *quum eſſet vir bonis moribus, & vitæ integritate conſpicuus*, religionem Cartuſianorum profeſſus, ita in ea, dum vixit, excelluit, *& morum ſanctitate in ceterorum exemplum refulſit*, ut per omnes gradus ſuæ religionis, & dignitates aſcendens, Bononienſi Eccleſiæ, Clero, & populo poſtulante, digne præficeretur. Qua dignitate honeſtatus non jam [ut plerique efficere ſolent] ſuæ religionis aut habitum peroſus, fratrum ſuorum conſortia, aut familiaritates exhorruit, nec quidquam de prioris vitæ auſteritate remiſit, nec humilitati, aut manſuetudini relaxavit, ſed eadem homini in converſatione facilitas, eadem vitæ perfectio, & ſi fieri potuit, peramplior, atque illuſtrior fuit. Nihil enim, quod ad religionis (quam eſſet profeſſus) dignitatem, quod ad manſuetudinem, quodve ad rerum humanarum contemptum attinere videretur, omiſit; quin potius eo magis ſe, ut virtutum omnium exemplar, ac formam exhibuit; quoniam non ſui ipſius modo, ſed univerſi gregis ſibi commiſſi rationem ſe noverat Domino redditurum. Quare & populum moribus optimis inſtituit, tranquillitati, & paci ſtudens, ampliſſimiſque eleemoſynis ſua gratia, & virtute fovit, ob quod omnibus carus, & gratiſſimus fuit. Unde Martinus V. audita *tanti viri fama; & ſanctitate* ipſum Romam arceſſivit; quem Nuncium ad Reges Francorum, & Angliæ bello certantes, ut pacem inter eos componeret, & oratione ſua [qua maxime pollebat] pacaret, miſit: quod & feliciter præſtitit. Romam reverſus, Cardinalis a Martino creatus, a quo legatus iterum fuit ad Venetos, Florentinos, & Ducem Mediolani, ut eos inter ſe fœdere uniret. Mortuo autem Martino V., a ſucceſſore ejus Eugenio IV. ad diverſos Principes, & provincias pro fidei negotiis miſſus, omnia fideliter, & ſtrenue geſſit. *Fuit vir pius, & ſanctus, & ſtudioſorum amator*, ex cujus contubernio, & ſchola duo Romani Pontifices prodiere, nempe Nicolaus V., & Pius II. Ad Concilium Baſileenſe legatus fuit cum plena poteſtate, ut locus pro futuro concilio eligeretur, id maxime petentibus Græcis. Præfuit Legatus primæ Seſſioni in Concilio Eugeniano Ferrariæ inchoato, & Florentiæ finito, quo & Græci convenerunt. A Rege Angliæ ſibi dono datum Cranium B. Annæ Matris Beatæ Uirginis, Cartuſienſibus donavit: S. R. E.* Camerarius fuit, ex calculo obiit Senis in Tuſcia, corpus in Cartuſianorum Cœnobio tumulatus anno MCCCCXLIII.

* Pœnitentiarius.

VI.

(a) Ciacconius obiit A. C. 1606. Vide Nicolaum Antonium Biblioth. Hiſpan. *Tom. I. pag.* 14. & *Tom. II. pag.* 653., Jacobum Le-Quetif. in Scriptoribus Ordinis Prædicatorum *Tom. II. pag.* 344.

V I.

THOMAS [a] DE HERRERA HISPANUS.

Reſponſione pacifica V. n. 642.

CLASS. VI. THOMAS DE HERRERA.

Sextus eſt [nempe Protector Ordinis Auguſtiniani] *Beatus Pater D. F. Nicolaus Albergatus*, *Ordinis Cartuſianorum*, Civis, & Epiſcopus Bononienſis, quem Martinus V. IX. Kal. Iulii anno 1426. creavit Presb. Cardinalem tit. S. Crucis in Hieruſalem; obiit autem Senis VII. idus Maii anno 1443. ſepultuſque eſt ad Cartuſianos. Conſtat autem eum fuiſſe *Ordinis Protectorem*; quia in Regiſtro Generalis Gerardi de Arimino fol. 304. pag. 2. habentur hæc verba. *Ad poſtulationem inſtantiſſimam Reverendiſſimi D. D. Cardinalis S. Crucis Ordinis Protectoris.*

V I I.

GEORGIUS [b] LILIUS BRITANNUS

In Chronico Regum Anglorum.

GEORGIUS LILIUS.

Nicolaus Cardinalis S. Crucis ab Eugenio IV. Pontifice Romano conciliandæ pacis cauſa inter Gallos, & Anglos, Legatus, inducias in ſex annos paciſcitur; quæ tamen poſt ſextum menſem violatæ ſunt. An. 1433.

Carolus Rex fortunam belli metuens, Burgundium ab Anglis alienatum, ad ſe pertrahere conatur. Paci faciendæ Atrebatum urbs deſtinata, ubi *Nicolaus Pontificis Legatus, inter Gallum, & Anglum litis arbiter*, leges fœderis propoſuit, quas tamen Rex uterque reſpuit, Carolus Burgundium præmiis, ac promiſſis in ſuas partes adducit, offenſiones, ac inimicitiæ diuturnæ inter eos ſopitæ, & ſublatæ. 1435.

V I I I.

FRANCISCUS HAROLDUS [c] HIBERNUS

Ordinis Minorum

In notis ad Epiſtolam CXXI. B. Alberti Sarthianenſis.

FRANCISCUS HAROLDUS.

Erat Thomas Medici Sarzanenſis filius: dum Bononiæ primis litteris incumberet, *Beati Nicolai Albergati illius urbis Epiſcopi, viri vitæ ſanctimonia, doctrina, & rebus pro Romana Eccleſia fortiter prudenterque geſtis celeberrimi*, patrocinio potitus, ejuſque liberalitate ſic adiutus eſt, ut Philoſophiæ, & ſacræ Theologiæ lauream, omni pietatis, & doctrinæ laude adeptus ſit &c. Scribunt etiam authores Vitæ *Beati Nicolai Albergati*, *eum in Cœlis Beatum* Thomæ per ſomnium apparuiſſe, eandemque dignitatem illi prædixiſſe &c.

SIL-

(a) Thomas de Herrera Reſponſiones ſuas edidit Bononiæ anno 1635. Obiit Matriti fere ſeptuagenarius ineunte anno 1654, prout nos docet Nicolaus Antonius *Tom. II. Bibliotheca Script. Hiſpan. p.* 245.

(b) Georgius Lilius Chronicon ſuum produxit uſque ad annum 1622. Extat in Chronico eccleſiaſtico, & politico Jani Gruteri *Tom. II. Parte I. pag* 370.

(c) Beati Alberti Opera poſt Haroldi mortem Romæ vulgata fuerunt, ſtudio F. Patricii Duffii Belgæ A. D. 1688. in fol.

SILVESTER [a] SYROPULUS

In Hiſtoria Concilii Florentini.

Sect. IV. Cap. XIV.

Εἶτα ἦλθεν ὁ Δοὺξ καὶ εἶδε τὸν Πατριάρχην, ἔστειλε δὲ αὐτῷ κανίσκιον σάχαρ ἰνδιακοῦ, καὶ λαμπάδας μεγάλας μ, καὶ οἶνον. καὶ μεθ' ἡμέρας ἦλθεν ὁ Καρδηνάλιος τοῦ Σταυροῦ παρὰ τοῦ Πάπα σταλεὶς, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Μαρκέσης τῆς Φεραρίας, καὶ εἶδον τὸν Βασιλέα, καὶ τὸν Πατριάρχην. ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὸν Πατριάρχην εἵπετο καὶ ὁ Δοὺξ κατέχων τὰ κράσπεδα τοῦ Καρδιναλικοῦ ἱματίου.

Ἔμεινεν οὖν εἰς τὴν Βενετίαν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ πάλιν ὑπέστρεψεν ὁ Καρδηνάλιος εἰς τὸν Πάπαν. Λόγοι οὖν ἐκινοῦντο τότε πολλοὶ περὶ τοῦ, εἰ δεῖ τοὺς ἡμετέρους πρὸς τὸν Πάπαν, ἢ πρὸς τὴν ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδον ἀφικέσθαι.

Poſthæc Dux inviſit Patriarcham, obtulitque ei dono copiam Sacchari Indici, & luminaria grandia quadraginta, ac vinum: & poſt aliquot dies venit *Cardinalis Sanctæ Crucis* a Papa miſſus, & cum ipſo Marchio Ferrariæ. & inviſerunt Imperatorem, & Patriarcham. Cum vero veniſſet ad Patriarcham ſubſequebatur *& Dux, qui tenebat imam fimbriam Cardinalitii paludamenti.*

Manſit ergo Venetiis paucis diebus; iterumque rediit *Cardinalis* ad Papam: ac tum plurimi fieri cœperunt ſermones: An oporteret noſtrates ad Papam, ant ad Baſileenſem Synodum proficiſci.

(a) Quis qualiſve fuerit *Syropulus* inutile prorſus eſt docere, poſtquam Vir Maximus Leo Allatius, & *Syropulum*, & illius editorem Robertum Creyghtonum egregiis illis Exercitationibus confutavit, quas Romæ edidit A. D. 1665. Nos Schiſmatici hominis teſtimonio uſi ſumus eo plane conſilio, ut *B. Nicolai* nomen cunctis pene gentibus notum fuiſſe oſtenderemus. Nam quæ de ipſo ſcripſerint Itali, Galli, Belgæ, Germani, Hiſpani, Poloni, atque Britanni, noſtra hac collectione ſatis ſuperque conſtat; Reliquum erat, ut Orientales quoque tantam *Beati Viri* famam ſuffragio ſuo comprobarent. Qua propter & *Syropulo*, licet Schiſmatico, in hac noſtra collectione locus datus eſt, quod patria lingua honores eximios memoret, quos *B. Viro* auguſtiſſimus Venetorum Senatus ultro detulit, cum ampliſſima apud ipſos Legatione fungeretur Concilii cauſa. Plura fortaſſe de *B. Nicolao* ex Græcis Scriptoribus hauſta haberemus, ſi ea quæ de Concilio Ferrarienſi ac Florentino magno conatu ſtudioque paraverat Allatius, publicam lucem aſpexiſſent; at furaces plagiarii manus expertus Vir maximus nobiliſſimam hanc provinciam, quam egregie de more adornaſſet, aliis ſperciendam reliquit. Rem ipſe narrat in iis, quas modo laudavimus, Exercitationibus *pag. 7*[illegible] atque V. Cl. Jacobus Philippus Tomaſinus ingenti Allatiani operis expectatione commotus exclamat *pag. 22. Bibliothecæ Patavinæ: Sed quiſnam tantæ rei remoram facit? o tempora! nondum novi.* Interim quod ad Græcos attinet, notandum eſt in Actis Concilii Ferrarienſis, quæ Theodoro Xantopulo tribuuntur, quæque extant *Tom. XIII. Conc. Labbei pag. 14. edi*[illegible] *prima* perperam legi ὁ τοῦ ἁγίου Σταυροῦ κῦρις Νικόλαος καρδινάλις Φιρμάνος, idest, *Sanctæ Crucis Dominus Nicolaus Cardinalis Firmanus*. Nam Cardinalis *Firmanus*, quem hic laudat Græcus Scriptor, eſt *Dominicus Capranica*, qui Titulum obtinuit S. Crucis in Hieruſalem, poſtquam *B. Nicolaus* ad ſuperos evolavit: Etenim hoc anno *Dominicus* jam Eugenio reconciliatus, ut diximus in notis ad Epiſtolam VI. ejuſdem Pontificis, Diaconus erat S. Mariæ in Via Lata, quemadmodum nos docent Eugenii Diplomata, quibus ipſe ſubſcripſit, quæque extant *Tom. XIII. Concil. pag. 467. Beati* quoque *Viri* meminit Andreas de S. Cruce Patritius Romanus, & Sacri Conſiſtorii Advocatus in Collationibus ſuis, quas expilatis Allatii Scriniis Romæ edidit Horatius Juſtinianus anno 1634. *pag. 70.*

SYNOPSIS CHRONOLOGICA

RERUM GESTARUM

BEATI NICOLAI ALBERGATI
Cardinalis Sanctæ Crucis , & Epiſcopi Bononienſis .

1375 BEatus Nicolaus Bononiæ naſcitur patre Petro Nicola Albergato , & matre Philippa . *Zenus in ejus vita* §. I. *pag.* 326. *Hiſtor. Miſcellanea pag.* 395. *Sigon. cap.* I.

1386 Juri Civili operam dare incipit . *Zenus ibid. Sigonius cap. I.*

1395 Cartuſienſe inſtitutum profitetur Bononiæ . *Zenus ibid. Sigonius cap.* 2. *Boſtius pag.* 440. *Dorlandus pag.* 441. *Sutor. pag.* 432.

1398 Bononienſis Cartuſiæ Prioratum obtinet . *Sigonius cap.* 2.

1402 Florentinæ Cartuſiæ præficitur . Canonicos Regulares Lucenſes juvat . *Penottus pag.* 410.

1407 Cartuſiæ Romanæ Prioratum adipiſcitur , ac totius Ordinis Generalis Procurator eligitur . *Garnefeltus ex Charta Provinciali .*

1409 Cartuſiæ Mantuanæ recens extructæ Prior deſignatur . *Garnefeltus ex Charta Provinciali .*

1416 Prædictæ Cartuſiæ Prioratum linquit . *Idem ex Charta Provinciali .*

1417 Eligitur Epiſcopus Bononienſis menſe Januario . *Zenus pag.* 327. *Sigon. cap.* III. Epiſcopatum ſibi oblatum reſpuit. *S. Antoninus pag.* 373. *Zenus ibid. Poggius p.* 375. *Hiſtor. Miſcell. pag.* 395. *Hieronymus Burſellus pag.* 397. *Sigon. ibid.* Bononienſes Oratores ad Generalem Cartuſienſium Priorem in Galliis degentem mittunt . *Zenus pag.* 327. *Hiſtor. Miſcell. ibid. Vetus Charta apud Bartholomæum Senenſem pag.* 407. *Sigon. cap.* 4. Epiſcopatum ejuſdem Prioris juſſu accipit , & ab Archiepiſcopo Ravennati conſecratur menſe Junio . *Sigonius cap.* 4. *Hiſtor. Miſcell. pag.* 395.

1419 Bononienſes eum legatum deſtinat ad Martinum V. Pont. Max. Mantuæ degentem . *Zenus pag.* 327. *Ghirardaccius Tom. II. pag.* 621. *Sigonius cap.* 7.

Iterum ad Pontificem Civium ſuorum legatus proficiſcitur : quaſdam pacis conditiones ab illo impetrat . *Zenus pag.* 328.

1420 Florentiam ad Pontificem pergit , Bononienſium tertio legatus . *Zenus ibid. Hiſtor. Miſcell. pag.* 395. Pontifex clauſas illi interdicti litteras tradit : Bononiam reverſus Interdicti ſentententiam promulgat Pontificis juſſu . Cives ſeditione facta , inſidias illi ſtruunt ; ipſe mutatis veſtibus Florentiam ad Cartuſien-

ſienſes perfugit. *Zenus pag.* 328. 329. *S. Antoninus pag.* 373. *Sigon. cap.* 8.

1421 Domitis a Pontifice Bononienſibus Eccleſiæ ſuæ reſtituitur. *Zenus pag.* 329. *Sigon. ibid.*

1422 Martinus Pontifex ipſum in Gallias legat ad pacem componendam inter Carolum VI. Francorum, & Henricum V. Anglorum Reges. *Zenus pag.* 329. *Martini Epiſtolæ pag.* 341., *& ſeqq. Matthæus de Griffonibus pag.* 394. *Burſellus pag.* 397. *Poggius pag.* 378. *Joannes Germani pag.* 413. *Hieronymus Garimbertus pag.* 404. *Sigonius cap. IX. Ughellus pag.* 410. *Raynaldus pag.* 413.

1423 Bononiam revertitur die viii. menſis Junii. *Matthæus de Griffonibus pag.* 394.

1426 Cardinalis a Martino V. creatur ix kal. Junii. *Zenus pag.* 330. *Sigon. cap. X.* Ampliſſimam hanc dignitatem invitus ſuſcepit. *S. Antoninus pag.* 373. *Poggius pag.* 378. *Veſpaſianus Florentinus pag.* 372. *Auctor Hiſtor. Miſcell. pag.* 395. *Burſell. pag.* 397. *Garimbertus pag.* 404.

Legatus mittitur in Galliam Ciſalpinam ad pacem componendam inter Philippum Ducem Mediolani, Venetos, ac Florentinos. *Zenus pag.* 330. *S. Antoninus pag.* 374. *aliique.*

1427 Pax inter eoſdem hoc anno ſancitur præcipuo B. Nicolai ſtudio. *Zenus pag.* 332. *vide notam ad eundem.*

B. Nicolaus pacis cauſa Brixiam petit iv. Idus Januarii. *Capreolus pag.* 403. die 18. Augnſti Methamaucum ad Venetos proficiſcitur, ibique a Duce magnifice excipitur. *Sanutus pag.* 339.

1428 Iterum ad Philippum Ducem Mediolani Martini Pontificis legatus pergit. Pacem inter ipſum, ac Venetos, Florentinos, eorumque fœderatos componit die 19. Aprilis. *Zenus pag.* 334. *Martinus V. Epiſt. XII. S. Antoninus pag.* 375. *aliique.*

Bononienſem ſeditionem fugiens Mutinam ſe confert. Diſcordiarum reliquias inter Venetos Ducem Mediolani componit, ac tandem Romam ad Pontificem proficiſcitur. *Zenus pag.* 333. *Blondus pag.* 392. *Bornius de Sala pag.* 394. *Hiſtor. Miſcell. pag.* 396. *Andreas Billius pag.* 400.

1431 Bellum inter Venetos, & Inſubres inſtauratur. B. Nicolaus ad illud compeſcendum Legatus iterum a Martino deſtinatur: Gallica inſuper legatio ei defertur. *Zenus pag.* 334. *Hiſtor. Miſcell. ibid.*

Martinus Pontifex moritur die 20. Februarii. B. Nicolaus Piſcariæ manet novi Pontificis electionem expectans. *Zenus pag.* 335.

Eugenius IV. Pontifex Maximus renunciatur. Gallicam Legationem B. Nicolao confirmat die 29. Aprilis. *Eugenius Ep. I. pag.* 351. *Zenus pag.* 335. *Carolus VII. Francorum Rex p.* 367. *aliique.*

1432 Carolum Regem Francorum Bituris convenit, eumque ad pacem hortatur: inde Bruxellas pergit ad Philippum Ducem Burgundiæ.

gundiæ . *Joannes Germani pag.* 415. Inducias ad ſexennium inter ipſos componit . *pag.* 402. 417. 418. 426. & alibi paſſim .

2433 Concilii Baſileenſis legatus deſtinatur xviii. kal. Januarii ; ibique magnis bonoribus afficitur *pag* 335. 380. 384.

1434 Legatus a Concilio deſtinatur ad pacem Italicam perficiendam *pag.* 336.

1435 Hujus anni initio Florentiam ad Pontificem ſe conſert . *Zenus pag.* 336. *Anonymus Florentinus pag.* 400.

Die 25. Aprilis in Gallias legatur ad conventum Atrebatenſem , in quo inſigni edito Miraculo , Philippum Ducem Burgundiæ Carolo Francorum Regi conciliat . *Zenus pag.* 337. *Scriptores in notis relati , quibus addendus Ludovicus Gollut. pag.*430.

1437 Concilii Ferrarienſis legatus conſtituitur anno 1437. iv. nonas Januarii *Eugenii PP. IV. Epiſt. XI. pag.* 362. *Zenus pag.* 337.

1438 Ferrariam proficiſcitur die 7. Januarii anno 1438. *Sanutus pag.* 399. inde Venetias ſe confert die 10. ejuſdem menſis , ibique Græcorum Imperatorem excipit , ac Ferrariam perducit . *pag.* 337. 399.

1439 Pridie Idus Septembris legatus mittitur ad Germanorum Principum conventus Nurembergæ indictos *pag.* 337.372.380. *&c.*

1440 Florentiam ad Pontificem reverſus Summus Romanæ Eccleſiæ Pœnitentiarius eligitur , ac concilio intereſt *pag.* 338. 380.

1443 B. Nicolaus Senis moritur ex calculi doloribus magna ſanctitatis opinione . Eugenius Pontifex ei juſta perſolvit . Illius viſcera Senis condita in Eccleſia S. Auguſtini . Corpus vero Florentiam ad Cartuſienſes translatum *pag.* 338. 339. 373. 374. 381. *&c. Vixit annos LXVIII.* Sedit in Epiſcopatu Bononienſi ann. XXVII.

INDEX AUCTORUM

QUORUM TESTIMONIA IN SEX CLASSES DISTRIBUTA HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

I. Jacobi Zeni Vita B. Nicolai. Pag. 324

CLASSIS I.
Romanorum Pontificum Teſtimonia.

I. Martinus PP. V. Pag. 341
II. Eugenius PP. IV. 351
III. Pius PP. II. 364
IV. BENEDICTUS PP. XIV. ibid.

CLASSIS II.
Regum Teſtimonia.

I. Carolus VII. Francorum Rex. Pag. 367
II. Henricus VI. Angliæ Rex. 368

CLASSIS III.
Italorum Teſtimonia.

I. Veſpaſianus Florentinus. Pag. 371
II. S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus. 373
III. Poggius Florentinus. 375
IV. Æneas Silvius. 384
V. Franciſcus Philelphus. 386
VI. Leonardus Arretinus. 390
VII. Jannotius Manettus. ibid.
VIII. Franciſcus Barbarus. 391
IX. Flavius Blondus. 392
X. Petrus de Monte. 393
XI. Bornius de Sala. 394
XII. Matthæus de Griffonibus. ibid.
XIII. Hiſtoria Miſcellanea Bononienſis. 395
XIV. Fr. Hieronymus de Burſellis. 397
XV. Nicolaus Burtius. ibid
XVI. Bartholomæus Platina. ibid.
XVII. Michael Canenſis. 398
XVIII. Marinus Sanutus. 399
XIX. Anonymus Florentinus. 400
XX. Andreas Billius. ibid.

XXI.

Digitized by Google

XXI.	Benedictus Accoltus.	401
XXII.	Paulus Æmilius.	ibid.
XXIII.	Paulus Corteſius.	ibid.
XXIV.	Baptiſta Fulgoſius.	402
XXV.	Polidorus Vergilius.	ibid.
XXVI.	Helias Capreolus.	403
XXVII.	Hieronymus Garimbertus.	404
XXVIII.	Carolus Sigonius.	405
XXIX.	Scipio Admiratus.	407
XXX.	Fr. Bartholomæus Senenſis.	ibid.
XXXI.	Gabriel Penottus.	410
XXXII.	Philippus Ferrarius.	ibid.
XXXIII.	Ferdinandus Ughellus.	ibid.
XXXIV.	Odoricus Raynaldus.	413
XXXV.	Ludovicus Taurellus.	414
XXXVI.	Antonius Maſinus.	ibid.

CLASSIS IIII.

Gallorum Teſtimonia.

I.	JOannes Germani.	Pag. 414
II.	Anonymus Pariſienſis.	416
III.	Joannes Carrier.	ibid.
IIII.	Enguerannus de Monſtrelet.	417
V.	Anonymus Synchronus.	418
VI.	Alanus Chartier.	ibid.
VII.	Antonius Taberna.	419
VIII.	Anonymus Coævus.	424
IX.	Oliverius de Marcha.	ibid.
X.	Robertus Gaguinus.	ibid.
XI.	Nicolaus Gilles.	425
XII.	Joannes des Courtils.	ibid.
XIII.	Guglielmus Paradinus.	426
XIV.	Joannes Buchet.	ibid.
XV.	Franciſcus de Belleforeſt.	ibid.
XVI.	Jo. Franciſcus Le-Petit.	428
XVII.	Excerpta ex tractatu Atrebatenſi.	430
XVIII.	Petrus Sutor.	432
XIX.	Ludovicus Gollut.	ibid.
XX.	Anonymus.	ibid.
XXI.	Henricus Spondanus.	433
XXII.	Antonius Aubery.	434
XXIII.	Joannes Collart.	435

XXIV.	Ludovicus Donius.	436
XV.	Guilelmus Marlot.	437
XVI.	Fabertus.	ibid.
XVII.	Natalis Alexander.	438
XXVIII	Gabriel Daniel.	ibid.
XXIX.	Claudius Fleury.	ibid.

CLASSIS V.

Belgarum Teſtimonia.

I.	Cornelius Zantfliet.	Pag. 439
II.	Magnum Chronicon Belgicum.	ibid.
III.	Vetus Chronicon Flandriæ.	440
IIII.	Arnoldus Boſtius.	ibid.
V.	Petrus Dorlandus.	441
VI.	Renerus Snoy.	443
VII.	Jacobus Meyerus.	ibid.
VIII.	Pontius Heuterus.	ibid.
IX.	Jacobus Marchantius.	444
V.	Ferreolus Locrius.	ibid.
XI.	Joannes Buzelinus.	445
XII.	Theodorus Petrejus.	446
XIII.	Antonius Sanderus.	ibid.
XIV.	Jo. Jacobus Chifletius.	447
XV.	Joannes Rivius.	ibid.
XI.	Godefridus Henſchenius.	ibid.

CLASSIS VI.

Variorum Teſtimonia.

I.	Joannes Nauclerus Germanus.	Pag. 449
II.	Hartmannus Schedel Germanus.	ibid.
III.	Georgius Garnefelt Colonienſis.	450
IIII.	Abramus Bzovius Polonus.	ibid.
V.	Alphonſus Ciacconius Hiſpanus.	452
VI.	Franciſcus Herrera Hiſpanus.	453
VII.	Georgius Lilius Britannus.	ibid.
VIII.	Franciſcus Haroldus Hibernus.	ibid.
IX.	Silveſter Syropulus Græcus.	454
	Synopſis Chronologica.	455

SAN-

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ XIV.

Litteræ Apoſtolicæ in forma Brevis in Cauſa Canonizationis
B. Nicolai Albergati S. R. E. Cardinalis,
et Episcopi Bononiensis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Quoniam ita comparatum eſt, ut ea, quæ alias accuratiſſime expenſa, & concordibus cum virorum pietate, ac ſapientia inſignium ſuffragiis a Nobis ipſis ſancita ac decreta fuerunt, novis deinceps ſupremæ Apoſtolicæ noſtræ auctoritatis documentis approbata, & confirmata, univerſi Chriſtifideles majori cum fide, conſtantia, ac veneratione accipere, & debitæ executioni mandare conſueverint: Eapropter Decretum. quod nuper ſuper caſu excepto a Decretis fel. record. Urbani Papæ VIII. Prædeceſſoris noſtri in Cauſa B. Nicolai Albergati edidimus, novo Apoſtolicæ confirmationis noſtræ præſidio communire ſatagimus. Hujuſmodi autem Decretum eſt tenoris, qui ſequitur.

DECRETUM

Summi Pontificis BENEDICTI XIV., in quo approbatur, & confirmatur reſolutio Congregationis Sacrorum Rituum Ordinariæ habitæ coram ipſo Kalendis Auguſti currentis Anni 1744. *Super caſu excepto a Decretis Urbani VIII. in cauſa* B. Nicolai Albergati *Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Epiſcopi Bononiæ una cum aliis conceſſionibus ab eodem factis in honorem dicti Beati.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Singulare Divinæ providentiæ conſilium eſſe videtur, quod Nobis reſervaverit initium, progreſſum, quouſque fieri potuit; Cauſæ *B. Nicolai Cardinalis Albergati*, qui Anno 1443. deceſſit: Quo cum Nos & patriam communem, & eundem Cardinalis Titulum Sanctæ Crucis in Hieruſalem ſortiti ſumus; eademque Bononiæ Eccleſia [cujus ipſe Epiſcopus inauguratus eſt Annó 1417., & ad mortem uſque gubernavit] Nobis pariter gubernanda tradita eſt, & ad hanc uſque diem gubernamus.

Cum in minoribus Promotorem Fidei ageremus, Canonizationis ejus cauſam inducere tentatum eſt. Quod autem tunc perfici minime potuit, id tandem in Congregatione Rituum habita die 20. Julii 1744. dilecto filio noſtro Cardinali Pompejo Aldovrandi tunc Prodatario, nunc Æmiliæ Legato referente fuit deliberatum; atque ejuſdem cauſæ introducendæ, prout moris eſt, commiſſio manu noſtra per quam libenter ſignata prodiit.

Decretis itaque Urbani VIII. Prædeceſſoris noſtri inhærendo, ſubjici debebat examini obſervantia eorundem Decretorum; & cum Nobis compertum eſſet, in Archiepiſcopali Curia Bononienſi Anno 1651. auctoritate ordinaria conditum fuiſſe Proceſſum, in quo varia documenta, ac teſtimonia de obſervantia prædictorum Decretorum afferebantur; atque inde etiam deducebatur, ſcientia, aſſenſuque Epiſcoporum Bononienſium publicum cultum fuiſſe exhibitum *B. Nicolao Albergati* toto tempore, quod Urbani VIII. Decreta exigunt; præterea Jacobum Boncompagni Cardinalem Archiepiſcopum Bononien-

nienſem Anno 1725. ſententiam de more pronunciaſſe, qua cultum illum ad
formam ipſorum Decretorum exhibitum fuiſſe comprobabat; *Nos, ut Sancti-
tatis fama ejuſdem Beati Viri* illoſtrior fieret, & publici ejus cultus funda-
menta magis ſtabilirentur, vitæ illius acta a Jacobo Zeno Epiſeopo Feltrenſi,
& Beilunenſi ejus famiiiari conſcripta, typis iterum publicari præcipimus, &
cum Codice Bibliothecæ noſtræ Vaticanæ cooferri. Codex autem ejuſmodi
bene ornatus, & Cardinalis Petri Barbi, qui deinde Pontifex factus Pauli II.
nomen aſſumpſit, ſtemmata præſereos, coi adhoc Cardinali opus illud inſcri-
ptom fuerat, multo pretio, & æſtimatione dignus eſſe videtur, & ad errores
aliquot, qui in vetuſtiores ejos vitæ editiones irrepſerant, corrigendos appri-
me aptus.

Id vero accurate perfecit Conſtantinus Ruggeri Clericus, noſterque fa-
miiiaris, qui præmemoratæ vitæ ootas addidit. Communicatis deinde illi
Martini V., & Eugenii IV. Apoſtolicis Brevibus, quæ io Archivo noſtro pe-
culiari ſervabaotur, in quibus ampliſſima de *Sanctitate Vitæ B. Nicolai Alber-
gati* teſtimonia continentur; tum etiam ei traditis iis, quæ a Nobis alio tem-
pore hac de re coliecta fuerant, factâque eidem cum ad ooſtram domeſticam
Bibliothecam; tum ad alias hujus Urbis celebriores adeundi poteſtate, Nos
ipſi ſingulis hebdomadis opos perlegere, & examioare coravimus; præſcripto
ordine, quem in eo dirigendo ordinandoque haberi voluimus, atqoe binc poſt
multos labores ad Jacobi Zeni hiſtoriam adjecta ſunt prædictorum; aliorumque
Romaoorum Pootificum teſtimooia; nec non & Caroli VII. Galliæ, & Hen-
rici VI. Britanniæ Regum, ac plurimorum iliuſtrium Italiæ auctorum, ioter
quos receoſeri maxime debent S. Antoninus, & Æneas Syivius; tum etiam
ex Gallia, Flaodria, aliiſque Regiooibus, Scriptorum: quæ omnia io unum
volumen ab eodem Conſtantino Ruggeri collecta, juſſuque noſtro typis in lu-
cem edita boc ipſo anno prodierunt.

His omnibus comparatis, cum in Congregatione Rituom ordinaria pro-
ponendum eſſet dubium de obſervantia Decretorum Urbani VIII. Cardinalis
Aidovrando abſenti nemo alios Cardinalis fuit a Nobis ſurrogatus, qui cau-
ſam iliam referret: Sed Kalendis Auguſti habita coram Nobis eadem Rituum
Congregatione, Nos ipſi Cardinalis relatoris vices ſupplentes, expoſuimos
primo, *Beatum Nicolaum Albergati* Bononiæ illuſtri genere oatom in *Cartu-
ſianorum* clauſtra juvenem conceſſiſſe; ibique *Sanctitatis*, ac prudentiæ fama
in variis Cartuſianis Domibus Prioris munere functum, Romæ deinde fuiſſe
Ordiois ſui Procuratorem Generalem, poſtea *Bononienſis Eccleſiæ*, *invitum*
quamvis, & coactom, *regimen ſuſcepiſſe*, in quo Eccleſiaſtica vivendi diſcipli-
na, iargiſqoe eleemoſynis luculeotiora dedit *Sanctitatis ſuæ* argumenta: qui-
bos acceſſit invictum robur, quo turboieotis iliis Eccleſiæ temporibus, juriſ-
dictionis, & auctoritatis Pontificiæ adverſariis fortiſſime reſtitit: a Pontifice
Martioo V. Cardinaliom ordini adſcriptum, præceptoque adactum, ut eam
dignitatem acciperet, ſic io eo grado ſe geſſiſſe, ut quemadmodom Religioſus
religioſæ vitæ, Epiſcopus reiigioſi Epiſcopi, ita Cardinalis factus Cardioalis
reiigioſi exemplar, ac norma extitit; cum io omni vitæ genere diſciplinam
regularem, auſteritates, & Cartuſiani inſtituti jejunia conſtantiſſime reti-
nuiſſet: a Sede Apoſtolica rebus gerendis præpoſitum, poſt multos labores pa-
cem inter Mediolaneuſem Ducem, Venetos, & Florentinos conciliaſſe; & poſt
plura in Galliam itinera, nuoc Martini V., nunc Eugenii IV. Pootificum juſ-
ſu,

Digitized by Google

ſa, in magno Atrebatenſi conventu inter Carolum Galliæ Regem, & Philippum Burgundiæ Ducem, præclaram illam pacem, Catholicæ religioni adeo proficuam firmaſſe; cum interea ſingularis Dei providentia ad ejus preces inſigne miraculum edidiſſet, ut Scriptores nonnulli memoriæ prodiderunt. Expoſuimus quoque ſapientem illius gravitatem cum communi *Sanctitatis opinione* conjunctam in aliis Legati Apoſtolici muneribus, quæ ille tum in Baſileæ, tum in Ferrariæ conciliis, tum etiam in conventu Principum Germanorum Norimbergenſi præclare ſuſtinuit; præter graviſſimum illud Summi Pœnitentiarii, quod apud Pontificem Eugenium IV. geſſit: poſtremo meritis plenum Senis ex hac mortali vita deceſſiſſe, communi omnium opinione, ac fama, heroicis virtutibus ornatum; ejuſque corpus Florentiam, prout ipſe mandaverat, ad Cartuſianos fuiſſe delatum, ubi ad hanc uſque diem requieſcit: Cum illud Senis Florentiam comitatus fuiſſet Thomas Sarzanenſis, qui deinde Cardinalis, acpaulo poſt Pontifex factus, Nicolaus V. vocari voluit in memoriam *Nicolai Cardinalis Albergati*, Viri de ſe optime meriti: qui poſt obitum [ut hiſtorici, inter quos ipſemet Thomas, narrant] ei apparuit, ac triſtem, mœrentemque hac ipſa magiſtri ſui, & domini morte recreavit; & inter cætera ſempiterna felicitate ſe potiri affirmans, Summum illi Pontificatum prædixit, quem pariter Æneas Sylvius Pii Secundi nomine aſſecutus eſt: qui ambo fuerant cum eodem *Nicolao Albergati* obſequio, & familiaritate conjuncti. Atque uno verbo diligenter expoſuimus quidquid magis egregium ſolidumque de *B. Nicolao* memoriæ proditum erat in Pontificiis diplomatibus, graviſſimiſque auctoribus, qui in prædicto volumine fideliter accurateque citantur. Tranſeuntes inde ad id, quod erat præcipuum, ad qualitatem ſcilicet, & vetuſtatem publici cultus, retulimus ſumma fide, quidquid cauſæ Poſtulatores in ſuis ſcriptis attulerant, tum etiam illa, quæ Fidei Promotor in ſuis animadverſionibus, ex officio oppoſuerat. Nec fuit a Nobis omiſſum id, quod ad ejuſmodi oppoſitiones reſponderi valide poterat: illuſtratis, & in bono lumine collocatis principiis aliquot, quæ in noſtris de Canonizatione Sanctorum operibus continentur, quibus oppoſitiones illæ nitebantur. Mentem autem noſtram minime aperuimus; ſed ſententiis aliorum exquiſitis, ingenti animi noſtri gaudio audivimus, Cardinales omnes congregatos, communi ſuffragio, & una voce declarantes, Urbani VIII. decretis obtemperatum prorſus fuiſſe, quorum vi *Beati Nicolai* cauſa eſſet multis nominibus excepta; adeoque veterem, ac publicum ejus cultum legitimum, & canonicum eſſe cenſendum, nulloque modo iis, quæ in citatis decretis præſcribuntur, adverſum. Atque id magis, quod publicus idem cultus tunc cœpit, cum Senis corpus ejuſdem Beati Viri in Eccleſia S. Auguſtini fuit expoſitum, ubi præter totius populi concurſum, qui ejus pedes, manuſque deoſculari certabat, Eugenius IV. Pontifex Maximus, inuſitato iis temporibus exemplo, ejus funeri cum tota Curia adeſſe voluit: teſtatus id ſe facere ob ingentem, quam de ejus ſanctitate opinionem habebat, per Orbem jam longe lateque pervulgatam; imo & duarum librarum lapidem, qui in diſſecto ejus corpore repertus eſt, devotionis cauſa apud ſe habere voluit. Addebant præterea Cardinalem Gabrielem Paleotti primum Bononiæ Archiepiſcopum *Nicolai nomen in Beatorum, ac Sanctorum* Eccleſiæ ſuæ album retuliſſe, & Urbanum VIII.; ut nonnulli memorant, affirmaſſe, delendos non eſſe ab ejus imagine radios, & ſplendores, quos ipſe publico decreto Imaginibus eorum, qui non eſſent ab Apoſtolica Sede Canoniza-

tionis

Digitized by Google

tionis, aut Beatificationis honore donati, apponi prohibuerat; appoſitoſque deleri juſſerat: Poſtremo *Beati Nicolai* ſtatuam juſſu noſtro in fronte Baſilicæ Liberianæ inter alias aliorum Sanctorum fuiſſe poſitam, cujus Baſilicæ ipſe fuerat Archipresbyter.

Audivimus hæc omnia ſingulari animi noſtri lætitia, & in omnibus unanimes prædictorum Cardinalium ſententiæ voce aſſenſi ſumus, quam etiam nunc ſcripto probamus, & confirmamus. Quoniam vero in ejuſmodi caſibus Fidelium pietas, ut obſervavimus, præſcriptos limites tranſilire facile ſolet; cui rei, ſi Deo placuerit, alio tempore Nos opportune providere cogitamus, in præſens decernimus ea, quæ ſequuntur.

Primo, evulgato hoc Decreto, nolumus ingentem publicæ lætitiæ ſignificationem dari eo modo, quo in Canonizatione alicujus Beati fieri ſolet, quod quidem alias contigiſſe non ignoramus; ſed ſolum in Eccleſia Metropolitana Bononiæ, in Baſilica Liberiana Romæ, & in ſingulis Cartuſiani Ordinis Eccleſiis poſt Miſſam, quam Conventualem dicunt, cantari poſſe concedimus *Te Deum* in gratiarum actionem ſine muſicorum inſtrumentorum ſtrepitu, nulloque campanarum ſonitu præcedente:

Secundo præter *titulum Beati*, quem de jure poſſidet, a privatis primo illi attributum, nunc vero a Sancta Sede comprobatum, concedimus ejus imagines pingi, ornarique poſſe laureolis, radiis, & ſplendoribus; non autem diademate juxta Decretum Sacræ Congregationis Rituum die IX. Februarii MDCLVIII. ab Alexandro VII. confirmatum. Volumus autem ſemper Cartuſiani Ordinis habitu veſtiri, quo ipſe tam Epiſcopus, quam Cardinalis perpetuo uſus eſt, non ſolum religionis cauſa, ſed etiam, ut Eccleſiaſticam diſciplinam eo tempore maxime vigentem obſervet. Capiti vero illius neque pileolum, neque biretum rubrum apponi volumus: cum certum ſit, ejuſmodi ornamenta Cardinalibus regularibus fuiſſe conceſſa a Prædeceſſore noſtro Gregorio XIV. Anno MDXCI.; bene vero Cardinalis Pileum, quo multo prius ſingulis Cardinalibus uti dedit Innocentius IV., eoque caput ornari, ſive is ad pedes deponi poterit.

Tertio nolumus ejus imagines in Eccleſiarum, ſive Sacellorum privatorum Altaribus collocari, exceptis tamen Eccleſia Metropolitana Bononienſi, Baſilica Liberiana Urbis, & ſingulis Eccleſiis, ac Sacellis ordinis Cartuſiani, tum etiam Eccleſiis, illis ſive alibi, in quibus, vel ſuper aras, vel extra, ejus imagines in præſens exiſtunt.

Poſtquam innotuit, ac declaratum eſt, Nos in eo caſu verſari, quem Urbani VIII. decreta excipiunt, & poſt ea, quæ nuper expoſuimus, & quæ quodammodo ex declaratione caſus excepti a Decretis Urbani VIII. ſequuntur; Apoſtolicæ Sedis in more fuit, prætcrito aliquo tempore, urgentibus gravibus circumſtantiis Officium, & Miſſam de Communi in honorem Beati concedere; alio deinde interjecto tempore, urgentibus gravioribus circumſtantiis, Lectiones proprias, etiam antequam fuerint diſcuſſæ, & approbatæ virtutes, juxta exempla a Nobis cumulata in noſtro opere de Canonizatione Sanctorum lib. IV. part. II. cap. IV. num. VI.; denique poſt aliquod temporis ſpatium Beati nomen in Martyrologium Romanum [quamquam id perraro] referre; & quoties magni ponderis cauſæ adeſſent Decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſi quæ obſtant, derogare conſuevit, juxta ea, quæ a Nobis relata ſunt in eodem opere noſtro de Canonizatione Sanctorum lib. IV. part. II.

cap.

Digitized by Google

cap. XVII. num. XIV. Nos itaque ingentibus *B. Nicolai Albergati* Cardinalis erga banc S. Sedem, & Catholicam Religionem meritis inſpectis, tum etiam communi præconio, quo Scriptores ex omni lingua, tribu, & populo beroicis ejus virtutibus plaudunt, derogantes plenitudine auctoritatis noſtræ quibuſcumque adverſantibus; & temporis inutiliter tranſacti jacturam compenſare volentes, Officium Divinum de Confeſſore Pontifice cum Lectionibus propriis, per Nos componendis, & Oratione *Exaudi quæſumus* de eodem Communi, ritu majoris duplicis recitari concedimus die 10. Maji, in quo ad Beatam vitam migravit; id vero tantum Clero tam Regulari, quam Seculari; necnon & Monialibus Civitatis, & Diœceſis Bononienſis; tum etiam Romæ Clero Baſilicæ Liberianæ, pariterque Monachis, & Monialibus Ordinis Cartuſienſis univerſi, itaut quicumque ex prædictis præmemorato die Officium illud recitaverit, horas Canonicas, ad quas tenetur, perſolviſſe cenſeatur. Eadem ratione concedimus, die 10. Maji in omnibus præcitatis locis celebrari poſſe in honorem ejuſdem *Beati* Miſſam de *Communi Confeſſoris Pontificis*: quam quidem conceſſionem ad alios quoque Sacerdotes tam Seculares, quam Regulares, qui eo die in Baſilica Liberiana, aut in Cartuſiani Ordinis Eccleſiis rem Sacram confecerint, extendi volumus. Concedimus quoque eadem die 10. Maji in antedictis Eccleſiis celebrari poſſe quotannis *Beati Cardinalis* feſtum, & ejus reliquias ad publicam venerationem exponi, non autem in proceſſione deferri, juxta ea, quæ Alexander VII. die 27. Septembris 1650., & 17. Aprilis 1660. decrevit. Poſtremo concedimus *B. Nicolai* nomen Martyrologio Romano inſcribi, addito Elogio, quod a Nobis inſtituetur.

Hæc omnia ſingularibus *B. Cardinalis* meritis profecto debentur. At vero præclari quoque Cartuſiani Ordinis, quem Nos peculiari ſtudio proſequimur, merita apud Nos pondus habent, ut hæc Apoſtolica libertate concedamus; eoque magis, quod ipſe Ordo non jam ſollicitus fuit multos Sanctos ſuos patefacere, quam multos Sanctos facere, ut recte fuit adnotatum. Accedit quoque ſpes, in quam maxime adducimur, Deum Opt. Max. ad interceſſionem hujus *Beati Viri*, qui, quandiu vixit, *Cardinalis pacis* nuncupatus eſt, daturum eſſe Nobis id, quod tam enixe toto corde, humiliterque rogamus, & rogaturi ſumus, exoptatam ſcilicet inter Chriſtianos Principes pacem, ſtabilemque concordiam. Neque vero diſſimulare voluimus, Nos in hac tota rerum ſerie ſpirituale quoddam percepiſſe gaudium, ſimillimumque ejus, quod Pius II. Prædeceſſor noſter in Canonizatione S. Catharinæ Senenſis citra ſuæ ſeſe percepiſſe fatetur, quodque in ejus Canonizationis Bulla his verbis expreſſit: *Et ſi Nos quidem Catharinæ ſublimes dotes, nobile ingenium, divinam mentem, ſacratiſſimam voluntatem in omni natione quam lætiſſime vidiſſemus, lætiores tamen in Urbe Senenſi, quæ nos genuit. Siquidem meritorum ejus longe magis, & magis peculiariter eſſe participes confidimus, quam ſi Virgo hæc, aut in Scythia, aut in India nata fuiſſet. Neque enim fieri poteſt, quin Sanctorum propinquitas aliquid habeat prærogativæ.*

Quod ſi deinde Deo placuerit, ut ab hoc cultu ad nonnullos locos reſtricto, quem in præſens Sedes Apoſtolica permittit, ad cultum publicum præceptivum, & generalem, hoc eſt a Beatificatione hac æquipollenti ad ſolemnem Canonizationem tranſeundum ſit, Poſtulatoribus cauſæ palam facimus, heroicarum ejuſdem Beati virtutum materiam ad conſuetam juris formam eſſe proponendam: cum expoſitio earum, quam Nos ipſi in Congregatione Rituum fecimus, ſuffecerit quidem, ut debito rerum apparatu ad agendum de publico permiſſivo, & reſtricto ad quoſdam locos cultu procederetur; & ut etiam inoffenſo pede fieri poſſet a Nobis conceſſio Lectionum propriarum, non autem ut di-

diſcuſſioni, & approbationi Virtutum a Sacris Canonibus requiſitæ, ut ad ſolemnem Canonizationem tranſitus fiat, ſufficiens eſſe potuerit juxta a Nobis deducta in noſtro opere de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 32. num. 14. & ſeqq. Proponenda ſunt quoque miracula ſecundum ea, quæ Nos die 23. Aprilis Anni 1741., & die 14. Julii hujus 1744. generatim decrevimus. Notum præterea unicuique facimus, nemini licere tranſgredi in exhibendo cultu limites per præſens Decretum præſcriptos: Mandamuſque Patriarchæ Hieroſolymitano Sacrorum Rituum Congregationis Secretario, ut hoc ipſum Decretum una cum ceteris ad calcem additis inter Regeſta Sacræ Congregationis referat, & conſervet.

Datum hac die xxv. Septembris 1744.

Thomas Patriarcha Hieroſolymitanus S. C. R. Secretarius.

L E C T I O N E S

De quibus in Decreto in Feſto B. Nicolai Albergati *Epiſcopi, & Confeſſoris.*

Lectiones pro ſecundo Nocturno ejus Officii.

L E C T I O IV.

NIcolaus *Albergatus* nobili genere Bononiæ ortus eſt. Adoleſcens, dum juri Civili in patria operam daret, Monaſticæ, ac ſeverioris vitæ præſtantia captus, Cartuſianorum Inſtitutum amplectitur; in quo brevi adeo profecit, ut Sacerdotio vix initiatus patrio Cœnobio præfectus ſit, aliaque ſubinde Monaſteria fere decennio ſumma cum laude adminiſtraverit. Ejus prudentiæ, & Sanctitatis opinione Clerus, Populuſque Bononienſis permotus ultro ſibi in Epiſcopum plenis ſuffragiis delegit; quem ille honoris gradum diu, conſtanterque reſugiens, Superiorum ſuorum juſſu Invitus demum ſuſcepit. Nihil tamen de prioris vitæ cultu, atque obſervatione remiſit; Sed verbo, & exemplo forma gregis effectus Eccleſiaſticam diſciplinam, & Chriſtianos mores ita in Eccleſia ſibi commiſſa reſtituit, ut alius omnino populus, alius Clerus videretur, & eſſet.

L E C T I O V.

CIvium ſuorum ad Martinum V. Orator iterum, ac tertio profectus tantam ab eo Pontifice, qui eximias illius virtutes perſpexerat, iniit gratiam, ut conciliandæ pacis cauſa inter Anglorum, Francorumque Reges Legatum in Gallias miſerit: ab ea Legatione reducem S. R. E. Cardinalem ſub titulo S. Crucis in Hieruſalem creavit; Legavitque mox in Inſubriam, ut Mediolanenſes, Florentinos, & Venetos diſcordia laborantes componeret. Poſt pacem Italiæ ab eo feliciter reſtitutam, ſecunda in Gallias Legatione auctus eſt, ac vita functo Martino V., Eugenii IV. juſſu in Belgium profectus Philippum Burgundiæ Ducem Carolo VII. Francorum Regi in Atrebatenſibus comitiis conciliavit. Ad Germaniæ quoque Principes in Norimbergenſi conventu Pontificium Legatum egit, deinde Baſileenſi, tum Ferrarienſi interſuit Concilio, ubi Apoſtolicæ Sedis dignitatem, majeſtatemque adverſus ſchiſmaticos egregie tutatus eſt.

L E C T I O VI.

IN obeundis tam variis, graviſſimiſque Legationibus incredibilem ſibi apud Reges, & Principes venerationem adeptus in virtutum ſuarum admirationem rapuit univerſos. Erat enim vel in ſummis honoribus ſimpliciſſima humilitas, animus non ſolum firmus, & excelſus, ſed candidus etiam, prudens, ac moderatus, effuſa in omnes charitas, manſuetudo, atque humanitas cum ardenti Religionis zelo conjuncta. Cartuſiani, quod profeſſus fuerat, Inſtituti tenax, ejus aſperitates ad mortem uſque retinuit. Familiam ingenuam aluit, ſan-

Digitized by Google

ſanctiſſimeque inſtitutam; ex qua duo Romani Pontifices Nicolaus V., & Pius II. prodiere. Tandem cum Eugenium IV. honoris ergo comitaretur, Senis in Heteuria renum calculo oppreſſus ſancto fine quievit. Ejus corpus Florentiam delatum apud Cartuſianos honorifice conditum eſt. Sanctitatis, & Miraculorum fama poſt mortem clarum BENEDICTUS XIV. Beatorum ritu còli permiſit.

E L O G I U M

Apponendum in Martyrologio, de quo in Decreto.

VI. Idus Maii. Bononiæ B. Nicolai Albergati Monachi Cartuſiani, ejuſdem Civitatis Epiſcopi, & S. R. E. Cardinalis, Sanctitate, & Apoſtolicis Legationibus clari, cujus Corpus Florentiæ apud Cartuſianos conditum eſt.

PRæinſertum itaque Decretum noſtrum, ac præinſertas Lectiones, & Elogium, ac in eo Decreto omnia, & ſingula contenta, ac præſcripta, quo firmius ſubſiſtant, ac ſerventur exactius, atque etiam, quatenus opus ſit, auctoritate noſtra Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque, & omnibus, ac ſingulis contentis, & præſcriptis Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus; atque ita, ut præmittitur, omnino ſervari mandamus. Decernentes eaſdem præſentes literas firmas, validas, & efficaces exiſtere, fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & ſpectabit in futurum pleniſſime ſuffragari, & ab eis reſpective, inviolabiliter obſervari; Sicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane fore, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut ipſarum præſentium literarum Tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ejuſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die VI. Octobris MDCCXLIV. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Dominicus Cardinalis Paſſioneus.

AP-

APPENDIX II.

DECRETA SUPER MIRACULIS

Cum antequam ſextus hic tomus vulgaretur, duo ediderimus decreta ſuper miraculis in Cauſa Beatificationis Vener. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal; eadem in hac ſecunda Appendice ſubdimus.

DECRETUM I.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

In Cauſa Gebennen. Beatificationis, & Canonizationis

VENERABILIS SERVÆ DEI

JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL

Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis.

Editum die XXI. *Auguſti* 1751.

BENEDICTUS PAPA XIV.

QUAMVIS Venerabilis Dei Famula Joanna Franciſca Fremiot de Chantal die decima tertia Decembris anni Domini milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi primi ex hac vita migraverit, & quidem cum magna Sanctitatis fama, ut cuilibet agnoſcere licet ex his, quæ ſcriptis teſtata reliquerunt graves illius temporis Auctores, qui etiam lato calamo deſcribunt effuſas honoris ſignificationes erga ipſius demortuæ Corpus exhibitas, dum paulo poſt illius obitum, ab Oppido *Moulins* nuncupato, Annecium religioſa pompa translatum fuit; Nihilominus juridicæ inquiſitiones de ejuſdem Virtutibus, ac Miraculis, neque tunc, neque multis annis deinceps, ab Ordinariis Locorum inſtitutæ fuerunt, tum quia multo facilius eſt invenire, qui ea, quæ facienda ſunt, edicant, quam qui re ipſa manum operi admoveant; tum etiam quia obſtare putabatur Decretum felicis recordationis Prædeceſſoris noſtri Urbani Papæ VIII. non ita pridem vulgatum, quo vetitum fuit, ne ante quinquageſimum annum ab obitu Servorum Dei, in Cauſis eorum Beatificationis, & Canonizationis procederetur. Ejus autem Decreti verba ſunt, quæ ſequuntur: *Sanctitas Sua expreſſe prohibuit Sacræ Rituum Congregationi, ne deinceps procedat in Cauſis Servorum Dei ad effectum Canonizationis, ſeu Beatificationis, aut declarationis Martyrii, niſi lapſis quinquaginta annis ab obitu illius*. Cujus quidem Decreti vi, erronea apud pleroſque invaluit opinio, minime licere, ante prædicti temporis lapſum, legi-

legitimas probationes colligere, & Proceſſus inſtruere ſuper Martyrio, aut Virtutibus, vel Miraculis eorum, qui cum Sanctitatis fama defuncti erant; Quum tamen Pontifici eam legem ferenti nil aliud propoſitum fuerit, quam ut prohiberet, ne Dubia ſuper approbatione Martyrii, Virtutum, aut Miraculorum ante id temporis in Congregatione Sacrorum Rituum proponerentur; Salvo ſemper jure, & facultate eorum, ad quos pertinet, ut quandocumque expediens eſſe videretur, Proceſſus Ordinarios, atque etiam Apoſtolicos ſuper iiſdem compilari curarent. Alioquin ſatis patet, eo tempore elapſo, nullam fere ſpem reliquam fore habendi Teſtes *de viſu*, qui in hujuſmodi Proceſſibus, ſive Ordinariis, ſive Apoſtolicis, deponerent; & vix fieri poſſe, ut neceſſaria copia ſuppeteret Teſtium *de Auditu a Videntibus*. Qua de re Nos ipſi latius egimus in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. II. cap. ultimo*.

Dilato itaque, ob ſupradictum fere communem errorem, Ordinarii Proceſſu ſuper Virtutibus, & Miraculis Venerabilis Servæ Dei Joannæ Franciſcæ uſque ad annum Domini milleſimum ſeptingenteſimum decimumquintum; protracta quoque fuit, ob alias neceſſarias dilationes uſque ad menſem Julii anni milleſimi ſeptingenteſimi deciminoni propoſitio conſueti Dubii in Congregatione, Sacrorum Rituum, ſuper introductione Cauſæ illius Beatificationis, & Canonizationis; nimirum, an ſignanda eſſet, nec ne, Commiſſio introductionis ejuſdem Cauſæ; qua nempe Commiſſione per Romanum Pontificem ſignata, tunc demum ad Apoſtolicorum Proceſſuum confectionem proceditur. At vero, quum primum illatus eſt ſermo de hujuſmodi inſtantia a Poſtulatoribus proponenda, Nos, qui tunc in minoribus conſtituti Promotoris Fidei munere fungebamur, palam profiteri non omiſimus, quod quum ageretur de Cauſa, non quidem per viam *Cultus immemorabilis*, aut alterius caſus in Urbani VIII. Decretis excepti, ſed per aliam *non cultus* appellatam, quæ ordinaria via eſt, procedente; Cumque in Congregatione Sacrorum Rituum vigens obſervaretur praxis, & conſuetudo, nulla licet canonica lege, aut Pontificio Decreto præſcripta, ut in hujuſmodi Cauſis per viam *non cultus* procedentibus, Martyrii, aut Virtutum probatio per Teſtes *de viſu* perfici deberet, ideo Cauſa iſthæc perpetuo ſilentio damnari periclitabatur, & magnopere verendum erat, ne illius introductioni per Signaturam Commiſſionis denegaretur aſſenſus. Quum enim in Proceſſu auctoritate ordinaria confecto, propterea quod compilatus fuerat poſt annos ſeptuaginta quatuor a die obitus Servæ Dei, ne unus quidem oculatus Teſtis de illius virtutibus adeſſet, nemini ſperandum ſupererat, hujuſmodi Teſtes deinceps reper-

pertum iri, qui in Proceſſibus Apoſtolicis, poſt ſignatam Introductionis Commiſſionem conficiendis, ad deponendum de viſu, & propria obſervatione ſuper iiſdem Virtutibus idonei forent.

Sed contra hæc bonæ memoriæ Thomas Cardinalis Ferrarius, qui inter alios S. R. E. Cardinales prædictæ Sac. Rituum Congregationi adſcriptos ſumma doctrinæ, & prudentiæ laude Sententiam dicere ſolebat, quique præclara monumenta, quibus Cauſa Venerabilis Servæ Dei fulciebatur, jam tunc accurate perlegerat, ipſiuſque Cauſæ merita ſapienti conſideratione penſaverat; optime reponebat, nulla expreſſa lege cautum reperiri, quod in Cauſis procedentibus per viam *non cultus*, ſi quando Proceſſuum confectio, non quidem dolo, aut fraude, ſed caſu aliquo, vel alia juſta de Cauſa, nimis dilata fuerit, Martyrium, aut virtutes ſatis probari non poſſint per Teſtes *de Auditu a Videntibus*, ubi præſertim eorum dictis adminiculum præbeant Virorum pietate inſignium, & gravium ejuſdem ævi Scriptorum relationes. Et quidem hanc Cauſam, de qua agebatur, hujuſmodi ratione ad felicem exitum deducendam aliquando fore augurabatur, utpote quam illius generis monumentis, quæ in Proceſſibus Apoſtolicis compulſari juridice poterant, mirum in modum inſtructam conſpiciebat. Quare ſe minime dubitaturum edicebat pro ejuſdem Cauſæ introductione, & pro ſignatura Commiſſionis Suffragium ferre. Tanti Viri Sententia eam vim habuit etiam poſt illius mortem, ut quum ad formalem diſcuſſionem Dubii in Ordinaria Sacrorum Rituum Congregatione deventum fuit, non obſtantibus præmiſſis, quæ a Nobis, & voce, & ſcripto deducta fuerunt, plerique Cardinales præfatæ Congregationi intervenientes, in eam ipſam Sententiam deſcenderint; ipſe tunc exiſtens Prædeceſſor noſter Clemens Papa XI. nunquam ſine laude recolendus, & in hoc etiam rerum genere apprime verſatus (cui Nos omnia, pro Promotoris officio retulimus), eandem ſupremo judicio ſuo comprobaverit; & Commiſſionem Introductionis Cauſæ die decima nona prædicti menſis Julii anni Milleſimi ſeptingenteſimi decimi noni ſua manu ſignaverit; ut jam a Nobis relatum eſt in dicto Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. III. cap. 3.*

Poſt hæc, ſubſequentium annorum decurſu, quæcumque ad Cauſæ progreſſum neceſſaria fuerunt, inſtituta ſunt judicia, ac prodierunt Decreta; tum ſcilicet pro examine, & approbatione Operum, & Epiſtolarum a Venerabili Dei Famula conſcriptarum, tum ſuper obſervantia Decretorum Apoſtolicæ Sedis, quibus præmaturus Servorum Dei cultus prohibetur; tum denique ſuper validitate Proceſſuum, ordinaria pridem auctoritate, mox etiam Apoſtolica delegatione confectorum. Cum autem omnium gravif-

viſſimum Cauſæ Dubium, nimirum de ipſius Servæ Dei virtutibus, anno demum milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo ſeptimo, longo videlicet intervallo poſt dictum annum milleſimum ſeptingenteſimum decimum nonum elapſo, examinandum proponeretur; antiqua rurſus excitata fuit difficultas ex eo deſumpta, quod Teſtes *de viſu* ſuper virtutibus non adeſſent, quodque ſine illis in hujuſmodi Cauſa, quæ per viam *non cultus* procederet, virtutes ipſæ approbari non poſſent. Verum reaſſumptis omnibus, quæ jam pridem ſuper hoc agitata fuerunt, iiſque tum in Sacra Rituum Congregatione perpenſis, tum etiam felicis recordationis Deceſſori noſtro Clementi Papæ XII. expoſitis, ſub die vigeſima Febeuarii ejuſdem anni milleſimi ſeptingentesimi trigesimi ſeptimi, ipsius Pontificis Decretum prodiit, quo demandatum eſt, ut hujuſmodi difficultatibus nihil obſtantibus, ad ulteriora in Cauſa procederetur; prout etiam a Nobis in dicto Opere *de Canonizat. Sanctorum lib. III. cap.* 3. refertur.

Deinde vero, dum ſuper ipſis Virtutibus judicium agitaretur, nonnulla adverſus Dei Famulam objecta fuerunt, quæ antea ſimiliter & objecta, & refutata fuerant in Cauſa Sancti Vincentii a Paulo, qui conſcientiæ, ac ſpiritus ipſius Venerabilis Joannæ Franciſcæ moderator extiterat. Hic Nos ad Supremi Apoſtolatus apicem interea, licet immerentes, evecti, Congregationem Ordinariam Sacrorum Rituum die ſecunda Septembris anni milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi primi coram Nobis haberi voluimus, atque ibi tota re diligenter diſcuſſa, mox paucis interjectis diebus judicium noſtrum protulimus, concordibus Suffragantium ſententiis conforme; decernentes nimirum, propoſitas objectiones nequaquam obſtare, quominus ad ulteriora procederetur in diſcuſſione Virtutum Venerabilis Servæ Dei; Et quidem in earum examine, poſthabitis omnino difficultatibus jam ſuperatis, videndum fore dumtaxat, an aliquid aliud eſſet, quod earumdem Virtutum fulgorem poſſet obſcurare. Decretum hoc Noſtrum die decima ejuſdem menſis, & anni emanatum, in nova Editione prædicti Operis de Canonizatione Sanctorum, Patavii deinceps adornata relatum legitur *Lib. II. cap. ult. num.* 12. Cujus Decreti vi, & ad illius normam, habitis jam Congregationibus antepræparatoria, & præparatoria, in Generali demum Sacra Rituum Congregatione, die quinta menſis Martii anni milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi tertii coram Nobis habita, diſcuſſum fuit conſuetum Dubium: *An conſtet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, ac Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico in caſu, & ad effectum, de quo agitur*. Porro Suffragantium ſen-

Digitized by Google

ſententiæ approbationi Virtutum mirabiliter ſavebant; Noſque ipſi, viſis jam antea Cauſæ monumentis, necnon Poſtulatorum allegationibus, & animadverſionibus Promotoris Fidei diligenter expenſis, auditis etiam Partium Informationibus, & Conſultorum ſuffragiis, quæ ad nos ſcripto exarata afferri juſſimus, ante Congregationem lectis, & ponderatis, earumdem Virtutum fulgorem plene probatum, demonſtratumque cenſebamus. Dilata tamen judicii noſtri declaratione, ut ad iterandum rerum omnium examen, & ad Divini luminis opem in tam gravi negocio Noſtris, aliorumque precibus implorandam, idoneum temporis ſpatium haberemus, nullam quidem hæſitandi Cauſam invenimus quoad ſubſtantiam approbationis Virtutum Venerabilis Servæ Dei; Sed quoad formam Decreti deſuper edendi non nihil adhuc conſiderandum Nobis occurrit.

Prodierat ſiquidem die vigeſima tertia Aprilis anni Milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi primi Decretum Noſtrum ſuper approbatione Virtutum heroicarum Venerabilis Servi Dei Franciſci Caraccioli Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium *Minorum* nuncupatorum; cujus Virtutes non per Teſtes *de viſu* probatæ fuerant, ſed per Teſtes *de auditu a Videntibus*, multiplicibus tamen adminiculis corroboratos: Eaque occaſione, eademque die aliud a Nobis promulgatum fuerat Decretum generale, quo univerſæ huic materiæ certas leges, & opportunam normam præſcripſimus; Statuentes, ut in Cauſis Servorum Dei procedentibus per viam *non cultus*, in quibus Martyrium, aut Virtutes probarentur dumtaxat per Teſtes *de auditu a Videntibus*, neceſſariis tamen qualitatibus, & validis adminiculis ſuffultos, & concurrentibus aliis circumſtantiis in ipſo Decreto enunciatis, in his, inquam, Cauſis procedi quidem poſſet uſque ad formalem hujuſmodi Servorum Dei Beatificationem, non obſtante deficientia probationis directæ; Sed ad hunc effectum non duo tantum Miracula approbata ſufficerent, prout generalis lex, & conſuetudo ferebat; verum quatuor omnino Miracula, & quidem per Teſtes de viſu plene probata requirerentur, ut videre eſt in enunciatis Decretis, tam Generali, quam Particulari, quæ etiam in dicta Patavina Editione Operis noſtri relata ſunt *lib. III. cap. 3. num. 25. & ſeqq.* Non deerant tamen, qui Nobis inſinuarent, concedi poſſe in hoc caſu, ut, approbatis Virtutibus Venerabilis Joannæ Franciſcæ, duo tantum Miracula ſufficerent pro decernenda ipſius Beatificatione, licet Virtutum probatio innixa fuiſſet dictis Teſtium *de auditu a Videntibus*, junctis tamen gravium ejuſdem ætatis Auctorum teſtimoniis. Quum enim inter hujuſmodi Auctores connumerentur Sancti Franciſcus Saleſius, & Vincen-

centius a Paulo ; In Decretis autem Urbani VIII. a novarum legum rigore exceptæ fuerint Cauſæ Servorum Dei, qui non ſolum *per immemorabilem temporis curſum*, ſed etiam *per Patrum, Virorumque Sanctorum ſcripta* colerentur ; dubitandum minime dicebant, quin præfati Franciſcus Saleſius, & Vincentius a Paulo, etiamſi non inter Eccleſiæ Patres, at certe *in Virorum Sanctorum* numero recenſerentur. Verum Nos ſcientes, quam arduum ſit, de caſu a prædictis Decretis excepto per Patrum, Virorumque Sanctorum ſcripta, judicium inſtituere, propter multiplices difficultates a Nobis indicatas *lib. II. de Canonizat. Sanctor. cap. 19. num. 5. & ſeqq.* ; Et, quod caput eſt, animadvertentes hanc Cauſam per viam *non cultus* introductam, & eo uſque promotam fuiſſe ; in dubium minime revocandum cenſuimus, quin ſub præfati Decreti Generalis cenſura comprehenderetur ; & quin propterea quatuor Miraculorum probatione opus eſſet, ut ad Servæ Dei Beatificationem procedi poſſet. Quare in Decreto, quod ſuper illius Virtutum approbatione die trigeſima prima ejuſdem menſis Martii anni Milleſimi ſeptingenteſimi quadragesimi tertii edidimus, ſequentibus verbis usi ſumus : *Virtutes prædictas ita probari, ut tuto deveniri poſſit ad ulteriora, nimirum ad diſcuſſionem Miraculorum in caſu, & ad effectum &c. Sed cum ex Teſtibus de Auditu multiformiter licet adminiculatis, fuerint probatæ ; ut quod Virtutum probationi defuit, Miraculorum eas confirmantium probatione ſuppleatur, ad Servæ Dei Beatificationem non ante deveniendum eſſe, quam Miracula omnino quatuor probentur ex Teſtibus de Viſu, atque approbentur juxta formam Decreti Generalis hac de re xxiii. Aprilis MDCCXLI. editi* : Et hoc etiam Decretum impreſſum legitur in dicta Editione Patavina Operis de Canonizat. Sanctor. *lib. IV. part. 1. cap. 6. num. 1.*

Abſoluto judicio ſuper Virtutibus ; quum procedendum eſſet ad aliud ſuper Miraculis ejuſdem Venerabilis Servæ Dei interventione patratis, horum examen Conſultoribus Sacrorum Rituum propoſitum fuit primo in Congregatione antepræparatoria die vigeſima ſexta Januarii anni Milleſimi ſeptingenteſimi quadragesimi quinti ; deinde in alia præparatoria nuncupata die ſexta Decembris anni Millesimi ſeptingentesimi quadragesimi ſexti ; mox etiam in altera ejuſdem generis, quæ ad majorem rei dilucidationem, præter morem habita fuit die undecima Junii anni Milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi octavi ; ac denique tam ipſis Conſultoribus, quam etiam Venerabilibus Fratribus Noſtris S. R. E. Cardinalibus dictæ Congregationi præpoſitis ſuffragium ferentibus, in generali Conventu coram Nobis habito die decimatertia elapſi menſis Julii currentis anni Milleſimi ſeptin-

Digitized by Google

ptingenteſimi quinquageſimi primi propoſitum fuit conſuetum Dubium: *An, & de quibus Miraculis conſtet in caſu, & ad effectum de quo agitur*.

Ex pluribus autem Miraculis, quæ pro examine, & approbatione a Poſtulatoribus exhibita, quæque in dictis prioribus Congregationibus diſcuſſa fuerant; quatuor ſelectæ ſunt Sanationes, quas etiam Periti ad ſcribendum pro veritate deputati, prævio juramento, quo profeſſi ſunt, ſe vere ita credere, & judicare, quemadmodum ſcribendo aſſeruiſſent, pro Miraculoſis agnoſcere non dubitarunt; quæ quidem ſic ſe habuerunt.

Gabriella Angelica Morel, quæ poſtea fuit Monialis Profeſſa Ordinis Viſitationis in Oppido de Avalon Diœceſis Auguſtodunenſis, a nativitate ad decimum quintum ætatis annum, quo miraculoſe convaluit, habuit coxendicem, femur, tibiam, ac pedem dexterum, ſiniſtris ſemipalmo breviora, ac toto corpore in eandem dexteram partem inflexo, deformi, ac conſtanti claudicatione, omnium intuentium oculis expoſita, ſemper laboravit. Hinc vetitum erat eidem Moniali etiam ad modicum tempus in genua procumbere, niſi dextero genu ſubjiceretur pulvinar, vel aliquod id genus additamenti: Minuſque fas erat erectæ progredi, niſi dextero calceo aſſutus eſſet altior calcaneus, qui talum extolleret, ac ſineret apicem digitorum terram attingere: Præterea dextera tibia ſiccior, quam altera, viſa eſt, nutritioni, & calori minus obnoxia. Et quia res erat de Morbo a nativitate contracto, nemo fuit, qui medelam eidem propulſando exquiſierit, vel adhibuerit. Inſederat animo infelicis Puellæ decimum quintum annum jam agentis anxia ſollicitudo veſtiendi habitum Religioſum; Sed rejecta a Monialibus Urſulinis Diœceſis Lingonienſis, jure reformidabat, ne impar religioſis muneribus obeundis rejici etiam poſſet a Monialibus Viſitationis prædicti Oppidi de Avalon, apud quas verſabatur. Verum erecto in Venerabilem Servam Dei Joannam Franciſcam animo, novendialem ſupplicationem in illius honorem inſtituit. Hinc ſingulis diebus tanta ipſi fit valetudinis acceſſio, ut quarto die genuflectere potuerit, & Sacra Synaxi refici, librato corpore ſuper utroque genu ad æqualitatem conformato; & demum in nono, & ultimo Supplicationis die experta ſit tibiam, ac pedem dexterum longitudine, robore, craſſitie, calore, ac ſenſu, tibiæ ſiniſtræ omnino parem; ac remota omni claudicatione, potita ſit libero prorſus membrorum uſu, perfectaque gradiendi facultate.

Secunda Sanatio ea eſt, Eliſabethæ Dronier de la Perouſe Monialis Profeſſæ ejuſdem Ordinis Viſitationis in oppido de Saint Amour Diœceſis Lugdunenſis. Ab octavo ætatis anno exilis Puella

Puella non uno eſt conflictata morbo, ſed fere oppreſſa malorum acervo. Alvi fluxus, dolores ſtomachi, rheumatiſmus, aſſidua febris, tuſſis violenta Infirmam primum debilitarunt: Adultam vero, & Religioſis votis obſtrictam febris acerbior vexare cœpit, & vomitus adeo frequens, ut non ſolum cibum, & potum, ſed vivum ejecerit quandoque ſanguinem, & una ſiniſtri lateris coſtula viſa ſit elevari. Poſtquam diu varia adhibita fuere remedia pro Medicorum ingenio, ab his tandem relicta, in lecto ad tres menſes ſemimortua decubuit, tanto virium diſpendio, ut non ſolum ſupina, immobilis, ac inſomnis jaceret, ſed Ægram vox ipſa penitus defecerit. Morti tamen proxima Servam Dei Joannam de Chantal invocat, & ad novem dies Supplicationem inſtituit, in quorum ultimo, poſt Sacram Communionem, eliminata in inſtanti tot malorum congerie, reſtitutis, confirmatiſque viribus, ſana e lecto proſilit, veſtes induit, privatim, ac publicè Benefactrici ſuæ gratias agit, communi accumbit Menſæ, ac munus quodcumque Religionis, & ſi grave, & difficile, conſtanti valetudine exercet.

Tertia Sanatio fuit ea Claræ de Rubeis Puellæ Romanæ. Viva adhuc Matre, quæ Phtyſi conſumpta interiit, Filia, quæ diù noctuque in illius erat contubernio, id genus morbi contraxit. Ægram angebant lenta, & continua febris, dolores capitis, nauſea ſtomachi, tardi anhelitus, difficultas decumbendi ſupra dexterum latus, tuſſis aſſidua, ac per moleſta, qua excreti erant ſputi flavi, & purulenti, vivo identidem ſanguine immixti, ac vomicæ putres, quibus Puella ſuffocari poſſe videbatur. Auctam in diem tabem confirmabant vox deperdita, perennis, ac gelidus expreſſus ſudor, totius corporis macies, dejectæ, fractæque adeo vires, ut Parochus, qui illam omnibus munierat Eccleſiæ Sacramentis, non ſolum crederet brevi morituram, ſed mortuam aliquando putaverit, niſi ori accenſam candelam admoviſſet. Interim Puella a novem menſibus omni Medicorum ope deſtituta, ac proximo efferenda funere Venerabilem Servam Dei invocat, propoſita ſibi novem, ut aſſolet, dierum Supplicatione. A tertio, vel quarto, ad nonum diem omnis vis morbi repellitur: Ceſſat febris, tuſſis, ſudor, vigiliæ, purulentæ excretiones; redditur ori color, ſtomacho cibus, corpori univerſo adeo vires reſtaurantur, ut domo egreſſa in omnium conſpectum ſanata prodierit.

Quarta contigit Eugeniæ Throchon Moniali Profeſſæ prædicti Ordinis Viſitationis in Civitate Salmurienſi Diœceſis Andegavenſis. Tertio ab expleta pubertate anno ægrotavit levi quotidiana febri, & tuſſi convulſiva; confirmata mox ætate laboravit diro aſthmate, intercepta adeo reſpirandi facultate, ut adigi ad

mortem videretur, niſi creberrima venæ ſectio, pluries etiam uno die facta, per octo fere annos opem languenti attuliſſet. In irritum ceſſere adhibita remedia, ſed præcipue vomitiones emetico medicamine excitatæ, ob quas in deterius lapſa eſt valetudo. Pravus quippe humor ſiniſtram corporis partem inſedit, indeque gravis orta paralyſis, quæ pluribus menſibus perſeverans, tandem brachio, ac cruri omnem motum ademit, multum etiam imminuto eorumdem membrorum ſenſu. Quadragenos, ut minimum in hoc peſſimo ſtatu Monialis exegit dies, nullo adhibito medicæ artis præſidio, tantaque erat nervorum ſolutio, ut Moniales de uno ad alterum illam efferentes locum, alligato funiculo pendentem tibiam attraherent. In gravi adeo erumna Monialis conſtituta Venerabilis Servæ Dei per novem dies præſidium invocat. Ultima labente die ſana in inſtanti aſſurgit, graditur, genuflectit, & quæcumque vitæ munia diu intermiſſa exequitur.

Antequam vero ad præfatam Congregationem Generalem Nos conferremus, quemadmodum Nobis in more poſitum eſt, omnia probationum monumenta, & tam Poſtulatorum, quam Promotoris Fidei ſcripta, nec non Peritorum conſultationes perpendimus, verbales quoque Partium Informationes excepimus, & Conſultorum ſuffragia ſcripto concepta perlegimus. In ipſa demum Congregatione dictorum S. R. E. Cardinalium ſententias ſuper præmiſſis Sanationibus audivimus. Et quamvis ex omni Suffragantium numero tot inventi fuerint, qui ſingulas earum inter Omnipotentiæ Dei Miracula reponerent, quot ſatis eſſe putantur pro illarum approbatione; Nos tamen judicii noſtri declarationem adhuc ſuſpendendam exiſtimavimus, ut interim a Patre Luminum opem ſuppliciter imploraremus, ad veritatem ſecurius dignoſcendam; utque novis diligentiis adhibitis, accuratiſſimam rerum diſcuſſionem eouſque habitam cumularemus.

Porro in Opere noſtro *de Canonizatione Sanctorum*, quod quidem opus jam ſæpe huc adduximus, atque etiam inferius citaturi ſumus, propterea quod in ejus compilatione præcipua Nobis cura fuit de omnibus, quæ ad Servorum Dei Beatificationem, ac Beatorum Canonizationem pertinent, Apoſtolicæ Sedis ſenſum, & praxim Congregationis Sacrorum Rituum probatiſſimis Auctorum ſententiis innixam referre; in eo, inquam Opere *lib. IV. part.* 1. *cap.* 8. demonſtratum eſt, Sanationem, quæ miraculo adſcribenda ſit; a gravi morbo, & cujus ſaltem valde difficilis habeatur curatio, omnino eſſe oportere, neque levem, aut facilis curationis ægritudinm, aptum, & ſufficiens Miraculi ſubjectum cenſeri poſſe. Hinc non nihil dubitandum Nobis videbatur de quarta ex relatis Sanationibus pro Miraculo approbanda; quoniam

niam paralyſis,de qua ibi agebatur,quadraginta tantum diebus ante Sanationem obtentam in gradu completo perſtitiſſe dicebatur.

Præterea juxta ea, quæ ibidem a Nobis firmata ſunt, nec ipſa quidem morbi gravitas pro ſubjecto Miraculi ſufficit, niſi aliæ quædam requiſitæ circumſtantiæ adſint, inter quas ea connumeratur, ut Sanatio in inſtanti contingat, & corporis vires propter ægritudinem deperditæ in inſtanti pariter recuperentur, non excluſa tamen inſtantaneitate morali, quæ tunc etiam adeſſe dicitur, quum morbi depulſio, & virium redintegratio, intra paucorum aliquot dierum ſpatium evenerunt; dummodo conſtet, natura atque artis vires, eo temporis ſpatio, eoque modo, integram hujuſmodi Sanationem operari non potuiſſe, quo tempore, quoque modo, ad alicujus Servi Dei invocationem obtenta fuit. Videatur hac de re prædicti Operis noſtri *liber IV. part. 1. cap. 8. num. 17.* Hinc autem aliæ Nobis oriebantur difficultates circa primam, & tertiam ex adductis Sanationibus, quæ præfixo quidem novendialium precum intervallo vertente, ſed pluribus gradatim diebus eveniſſe arguebantur.

Ut igitur in tam gravi cauſa, remoto quocumque erroris periculo, quantum, cum Dei auxilio, humana obtinere poteſt induſtria, judicium noſtrum proferre valeremus; prædictos duos Peritos, qui jam pro veritate ſcribentes, quatuor relatas Sanationes per Miraculum ſequutas fuiſſe exiſtimarunt, iterum interrogari mandavimus, an habita præ oculis ea regula, quod leves morbi idoneum Miraculi ſubjectum conſtituere nequeunt,morbum illum, qui exhiberetur in quarta ex adductis Sanationibus, prout in Proceſſu deſcribitur, ſatis gravem, ad effectum, de quo agitur, & valde difficilis curationis fuiſſe judicarent. Item, an, ſepoſitis conjecturis & ratiocinationibus ex arte Phyſica deſumptis, quibus eorum conſultationes ſuper Sanationibus primo, & tertio loco propoſitis abundabant; & perpenſa ſimpliciter morborum indole, quæ ſenſuum judicio percipitur, eorumque duratione, nec non attenta remediorum carentia in priori caſu, eorumque in altero inutilitate; eaſdem Sanationes revera cenſerent Naturæ vires omnino excedere, etiamſi illæ, non in inſtanti Mathematico, ſed Morali, aliquot nempe dierum ſpatio, perfectæ fuerint. Neque vero reſponſum ab eis verbotenus reddi voluimus, ſed dato ipſis opportuno temporis ſpatio, ut rem mature conſiderarent, mandavimus, ut judicium ſuum ſcripto conceptum Nobis exhiberent. Præterea quum probe compertum habeamus Archiatri Noſtri peritiam, ab ipſo, tum in diuturno, maximeque probato exercitio publice docendi Phyſicas facultates in Univerſitate Noſtra Bononienſi, tum etiam felici, & pluſquam quadragenaria difficilium quo-

quorumcumque morborum curatione, acquiſitam, huic etiam exactam quatuor Sanationum deſcriptionem tradidimus expendendam, ipſum vero nihil de aliorum Peritorum judicio reſcire voluimus, juſſimuſque, ut ſententiam quoque ſuam in ſcriptum redigeret. Cumque & illi, & iſte, omnibus rerum circumſtantiis accurate perpenſis, in eam convenerint Sententiam, quod quatuor ſanationes præfatæ, ſi minus quoad ſubſtantiam, at ſaltem quoad modum, & tempus, quo perfectæ fuerunt, Naturæ vires exceſſerint; Nos, omnibus rite penſatis, & invocato iterum Divini luminis præſidio, nil ultra dubitandum cenſuimus de illarum approbatione. Itaque præſentis Decreti tenore, eaſdem quatuor ſanationes approbamus, & publicari permittimus, ac reſpective mandamus, tanquam Miracula *Tertii generis*, juxta Doctrinam Angelici Doctoris Sancti Thomæ *Part.* 1. *quæſt.* 105. *art.* 8., *&* *Lib. III. contra Gentiles cap.* 101. quam Theologi, & Canoniſtæ communiter ſequuntur, & Congregatio Sacrorum Rituum quotidie ſequitur, ut videre eſt in ſæpe citato Opere Noſtro *Lib. IV. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 6. *& ſeqq.*

Quod autem ad Servorum Dei Beatificationem, & Beatorum Canonizationem, admittantur, & ſatis eſſe reputentur Miracula *Tertii generis*, auctoritatibus, & exemplis confirmatum a Nobis eſt in eodem Opere *Lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 1., *&* *cap.* 32. *num.* 3. nec non *dicto lib. IV. cap.* 6. *num.* 5.

Quo tempore autem Miracula prædicta a Poſtulatoribus propoſita in Congregatione Sacrorum Rituum examini ſubjiciebantur, allatæ ſunt Nobis Literæ Venerabilis Fratris Epiſcopi Aurelianenſis, quibus aliud Omnipotentiæ Dei Miraculum interceſſione ejuſdem Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal, in perſona Dilectæ Filiæ Suſannæ Bienſait Monialis Profeſſæ in Monaſterio Viſitationis Sanctæ Mariæ Civitatis Aurelianenſis nuper editum aſſerebat; ſuper quo idem Epiſcopus juridicum Proceſſum efformaverat; vocatis nempe ad examen, tum ipſa Moniale pridem infirma, tum Medicis atque Chirurgis, qui ejus curationi inſtiterant, tum aliis Monaſterii Monialibus, quæ omnibus rebus præſentes interfuerant; quem quidem Proceſſum ad Nos miſſurum ſe eſſe pollicebatur, ac deinde re ipſa noſtris oculis authentice ſubjiciendum curavit.

Facti ſpecies in Proceſſu expoſita, & ab ejuſmodi juratis Teſtibus repræſentata, nec non eorum unanimi judicio pro Miraculo habita, talis eſt: Suſanna Bienfait Monialis Profeſſa Ordinis Viſitationis Beatiſſimæ Virginis Mariæ ad triennium laboraverat tumore ſchirroſo in parte dextera circa jecur, extrinſecus tanta mole compacto, ut pugni magnitudinem excederet, nonoque ante ſana-

ſanationem menſe, cum in ſiniſtrum quoque latus progredi cæpiſſet, acerbiſſimus doloris ſenſus, e leni etiam contactu excitatus, ægram maxime exagitabat. Acceſſerunt capitis dolores; noctes inſomnes, nauſea cibi, frequens vomitus, viſcerumque cruciatus. Cumulum auxit malorum, confirmata paralyſis; ob quam crura, amiſſo prorſus ſenſu, ac motu, tanto rigebant frigore, ut fomenta aquæ ebullientis illis admota torpedinem non minuerent, nec ullum ſenſum excitarent. Crus præterea dexterum atrophia laborans, ſiccum erat, & aridum, nec aliam intuenti ſpeciem exhibebat, quam oſſis ſola cute contecti. Sævientibus in diem morbis, abſtinuit ægra per duos menſes a quocumque remedio: Sed invocato Servæ Dei præſidio, oblatiſque eidem novem Dierum precibus, ultima labente die, integræ valetudini fuit in inſtanti miraculoſe reſtituta: Abſceſſit enim capitis dolor, viſcerumque cruciatus, ſoluta fuit crurium paralyſis, & crus, quod atrophia laborabat, carnoſius momento temporis effectum eſt; recuperatiſque momento temporis viribus, ægra illico ea omnia adimplevit, quæ ceteræ Moniales, quæ nullo morbo laboraverant, aut laborabant, juxta ſuum Inſtitutum, & modum vivendi, peragebant. Nulla de continuatione recuperatæ Sanitatis excitata eſt controverſia; cum ad eam prorſus eliminandam, Epiſcopus poſt decem, & ſeptem Menſes a recuperata ſanitate, Sororem viderit perfecte valentem, & Moniales interrogatæ, de optimæ valetudinis conſtitutione teſtatæ ſint.

In hujuſmodi facto, neceſſaria omnia Miraculi extrema concurrunt, quæ ex concordibus Teſtium dictis, iiſque, ut ſupra innuimus, jurisjurandi religione confirmatis, eruuntur. Ideoque ſi naturalem fidem ſequamur, atque etiam (quatenus res in abſtracto conſiderentur) ſi probationem certo modo juridicam quæramus, nihil deſiderandum videtur eorum, ex quibus Miraculi veritas comprobari ſolet: Veruntamen alia quædam res eſt; quæ totius Proceſſus validitatem infirmat, eumque tali nullitatis vitio inficit, ut ſi ad legum rigorem procederetur, nulla de ipſo ratio haberi deberet.

Habent nimirum Epiſcopi; aliique Locorum Ordinarii liberam facultatem condendi Proceſſus ſuper Miraculis, quæ a Deo patrantur eorum Sanctorum interventione, qui in Canonem relati, ab univerſa Eccleſia coluntur; Eiſdemque ſimiliter licitum eſt hujuſmodi Proceſſus conficere in Cauſis Servorum Dei, qui nondum ad Beatificationis aut Canonizationis honorem evecti ſunt; dummodo in eorum Cauſis Apoſtolica Sedes manum non appoſuerit, ad effectum Beatificationis, aut Canonizationis eiſdem Dei Servis reſpective decernendæ. Jam vero, dum conſtructus

fuit

fuit Proceſſus, de quo agitur, multoque antea tempore; a Romano Pontifice ſignata fuerat Commiſſio in Cauſa Beatificationis Venerabilis Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal, in qua ſane Commiſſionis Signatura conſiſtit appoſitio manus Apoſtolicæ Sedis: Ideoque nulli amplius Ordinariorum licebat Jure proprio in hujuſmodi Cauſa ſe ingerere, ac ſuper Servæ Dei Virtutibus, aut Miraculis Proceſſus conſtruere; ſi quos autem ab ipſis ſic fieri contingeret, hi & ad Beatificationem,ſeu Canonizationem inutiles reputantur, & nulli, ac irriti, jure cenſentur, propter Decretum irritans, quod ſemper in appoſitione manus Superioris virtualiter ſaltem, continetur. Has juris regulas Nos ipſi latius expendimus, & Canonicis Sanctionibus, Concilii Tridentini Decretis, ac Romanorum Pontificum Conſtitutionibus, atque Reſcriptis inhærentes, ſolide confirmavimus in citato opere de Canonizatione Sanctorum *Lib. II. cap.* 1., *eodemque Lib. II. cap.* 35. *num.* 12., nec non *Lib. IV. par.* 2. *cap. ult.*

Verum, quum Proceſſus iſte a Venerabili Fratre Epiſcopo Aurelianenſi non quidem in ſpretum, ſed potius in obſequium ejuſdem Apoſtolicæ Sedis conſtructus ex præmiſſis appareat, atque præterea in illius compilatione, quæcumque a jure communi præſcripta ſunt, exacte ſervata fuiſſe dignoſcantur: Nos ad ſanationem hujuſmodi nullitatis, ex eo provenientis, quod Apoſtolica Sedes jam pridem in Cauſa manus appoſuerat, libenti animo adducti ſumus; eamque, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, & præſentis Decreti vigore, pro hac vice, nequaquam obſtare decernimus, ſed illa de medio ſublata, Proceſſum ipſum pro valido ad effectum, de quo agitur, habere non recuſamus. In quo Nobis ſuffragantur Prædeceſſorum Noſtrorum exempla, qui juſtis exigentibus Cauſis, ſimili auctoritate uſi ſunt, tam in hujus generis, quam in aliis quoque Proceſſuum nullitatibus ſanandis, ut videre eſt in dicto Opere de Canonizatione Sanctorum *Lib. II. cap.* 53. *n.* 8., ubi exemplum attulimus Sanctæ memoriæ Prædeceſſoris Noſtri Benedicti Papæ XIII., qui ſimile vitium in Proceſſibus Cauſarum Sancti Turribii,& Sanctæ Julianæ de Falconeriis juſtis de Cauſis ſanavit; item eodem *Lib. II. cap.* 5. *num.* 12. *& cap.* 38. *num.* 14., ubi narrantur, quæ per eumdem Pontificem geſta ſunt in Cauſa Sanctæ Agnetis de Monte Politiano; & alibi.

Prædicto autem Aurelianenſi Proceſſu ſic, ut præfertur, ſanato, ac Teſtium, & Peritorum in eo examinatorum depoſitionibus diligenter inſpectis, quum in ſanatione Sororis Suſannæ Bienfait, de qua ibi agitur, omnes requiſitas circumſtantias adeſſe conſpexerimus, quas pro vero Miraculo conſtituendo neceſſarias eſſe

eſſe oſtendimus in ſæpedicto Opere noſtro *Lib. IV. part.* 1. *cap.* 8. *num.* 2., *& ſeq.* audito etiam Dilecto Filio Promotore Fidei, ejuſque judicio in ſcriptis accepto, eamdem ſanationem tamquam Miraculum *Tertii generis* approbamus; veruntamen Miraculum ipſum *ſupra numerum* dumtaxat approbatum cenſeri debere decernimus, & declaramus. Ideo autem de hoc Miraculo rationem haberi volumus dumtaxat *ſupra numerum*, ne forte hujus exempli auctoritate aliquando præſumi contingat, ad alicujus Servi Dei Beatificationem, aut Beati Canonizationem procedi poſſe dependenter ab approbatione Miraculorum, quorum Proceſſus ſola Ordinariorum auctoritate conſtructi fuerint, quamvis Proceſſus ipſi Apoſtolica deinceps auctoritate ſanati, & revalidati fuerint, contra ea, quæ in præfato Opere Noſtro docuimus *Lib. II. cap.* 6. *num.* 9. Ceterum hujuſmodi approbatio Miraculorum *ſupra numerum* in Cauſis Beatificationis, aut Canonizationis, minime nova eſt, aut inuſitata; ubi nempe agatur de Miraculis plene probatis, quibus tamen aliquid obſtet, quo minus eorum ratio haberi valeat ad ipſum Beatificationis, vel Canonizationis effectum. Hujuſmodi approbationis exemplum datum eſt in Cauſa Sancti Stanislai Koſtkæ a Nobis relatum *lib.* 1. *de Canoniz. cap.* 26. *num.* 8. Quum enim, ad hoc ut tranſitus fiat ab alicujus Servi Dei Beatificatione ad ipsius Canonizationem, neceſſe ſit duo ſaltem Miracula *poſt indultam Servo Dei venerationem* ſequuta, Apoſtolicæ Sedis judicio comprobari; inter Miracula, quæ ad obtinendam prædicti Beati Stanislai Canonizationem afferebantur, præter duo poſt indultam ipsi venerationem ſequuta, unum etiam examinandum proponebatur, quod ante illius Beatificationem contigerat, & cujus proinde nulla ratio habita fuit in Congregationibus, in quibus hujuſmodi Miracula diſcuſſa fuerunt. Verum Sanctæ Memoriæ Prædeceſſor Noſter Clemens Papa XI., quum illius etiam Miraculi probationes matura consideratione expendiſſet, omniaque illius extrema ſatis probata comperiſſet, audito etiam, lectoque judicio noſtro, quod, tunc Promotoris Fidei munere fungentes, & voce, & ſcripto eidem aperire juſſi ſumus, die tertia decima Novembris Anni milleſimi ſeptingentesimi decimi quarti, eodem Decreto, quo alia Miracula approbavit poſt indultam Beato venerationem ſequuta, illud etiam, quod ante conceſſionem cultus evenerat, approbavit *ſupra numerum*, ut ex integro Decreti tenore, quem loco ſuperius citato inſervimus, colligere licet.

Nunc demum, approbatis per Nos, ut præfertur, quatuor Miraculis ad Beatificationem Servæ Dei neceſſariis in caſu, de quo agitur, & quinto præterea *ſupra numerum*; id reliquum fuiſſet,

ut Generali Rituum Congregatione iterum coram Nobis coacta, proponi juberemus Dubium : *An ſtante approbatione quatuor Miraculorum, tuto procedi poſſit ad Servæ Dei Beatificationem*. Sed quum agatur de Cauſa, cujus articuli omnes jam pridem accuratiſſime diſcuſſi ſunt, & in qua ſuper potioribus virtutum, & Miraculorum Dubiis binæ Congregationes ultra conſuetum numerum habitæ fuerunt, æquum cenſemus, ejuſdem præſentis Decreti tenore jam nunc edicere, ac declarare, quod, ſtante approbatione Virtutum Venerabilis Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal Ordinis Monialium a Viſitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis, in gradu heroico, nec non Miraculorum a Deo ipſius interceſſione editorum, ut ſupra, ad ejuſdem Servæ Dei Beatificationem quandocumque procedi poſſit, & valeat. Hujuſmodi æquitatis exempla Nobis reliquerunt Venerabiles Predeceſſores Noſtri Romani Pontifices; quorum veſtigiis inſiſtentes, Nos ipſi in Cauſa Beati Hieronymi Æmiliani Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium de Somaſca, præfato Dubio ex diſpenſatione Noſtra in Congregatione Generali nequaquam propoſito, ad illius Beatificationem procedi poſſe pronunciavimus. Decretum noſtrum die quinta Auguſti Anni Milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi ſeptimi ea de re promulgatum quamprimum inſeretur Tomo VI. Operis Noſtri de Canonizatione Sanctorum Editionis Romanæ, quæ nunc ſumma diligentia procuratur.

Quod itaque Chriſtiani Populi vota, quod Catholicorum Regum, & Principum aſſiduæ poſtulationes, & Venerabilium Eccleſiæ Paſtorum preces ab Apoſtolica Sede jamdiu expetunt, ad meritos tandem Beatificationis honores opportuno tempore evehatur Venerabilis hæc Dei Famula, Religioſiſſimi Monialium Ordinis Parens, Chriſtianæ perfectionis in conjugali ſtatu, in viduitatis ſolitudine, in Religionis Sanctimonia, in Fundationis, & Præſidentiæ ſollicitudine, exemplar; cujus Virtutes in quolibet ex his quatuor vitæ generibus, unicuique ſtatui propriæ, in gradu heroico æque emicuerunt; cui magnus perfectionis Magiſter Sanctus Franciſcus Saleſius, poſt diuturnæ converſationis, ejuſque conſcientiæ regiminis experimentum, tantæ Sanctitatis teſtimonium dare non dubitavit, ut in quadam Epiſtola die tertia Aprilis anni Milleſimi ſexcenteſimi undecimi conſcripta (in Editione Pariſienſi Anni MDCLXIX. pagina 1478.) ſcriptum reliquerit, eamdem a Deo talem reddendam fore, quales extiterunt Sancta Paula, Sancta Angela, Sancta Catharina Januenſis. Quod ſi in promovenda Sancti Franciſci Saleſii Canonizatione Venerabilis Joanna Franciſca tantum olim operæ, laboriſque impendit, ut videre eſt in ipſius vitæ hiſtoria a quodam Epiſcopo Aniciensi cogno-

gno-

gnomine *Maupas de Taur*, diligenter conſcripta *pag.* 360.*cap.*17., *& pag.* 381.*cap.* 19., æquum eſt ipſius Servæ Dei Beatificationem magnopere adjuvari hac ipſa Sanctiſſimi Epiſcopi prædictione; quam quidem eventu comprobatam fuiſſe, cum alia oſtendunt de heroicis illius virtutibus juridice collecta teſtimonia, tum maxime illa, quæ ex pluribus aliis locis Operum ejuſdem Sancti Franciſci deſumpta fuerunt, quibuſque concinunt Sancti Vincentii a Paulo graviſſimæ atteſtationes; quarum ſane haud minorem rationem haberi convenit, quam olim in cauſa Beatificationis, & Canonizationis Sanctæ Catharinæ Fliſcæ Aderniæ, vulgo *de Janua* nuncupatæ, magni æſtimata ſunt illuſtria laudum præconia, quibus eamdem proſequutus eſt ipſe Sanctus Franciſcus de Sales; ut relatum habetur in ſæpedicto Opere Noſtro de *Canonizatione Sanctorum in Editione Patavina Lib. II. cap.* 24. *n.* 37.

Porro in hujus Decreti extenſione plura, quam mos eſt, de omnibus, quæ ad Cauſam pertinent, verba fecimus; propterea quod, abſente ab Urbe Dilecto Filio Noſtro Petro hujus S. R. E. Presbytero Cardinali de Tencin nuncupato, qui Archiepiſcopali Lugdunenſi Eccleſiæ ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica præeſt, quique totius Ordinis Monialium Viſitationis Sanctæ Mariæ Protector, ſimulque hujus Cauſæ Relator deputatus exiſtit, quum Nos met ipſi illius vices hac in re præſtandas, ſuſtinendaſque ſuſceperimus, hinc officii noſtri erat *Factum Concordatum*, quod vocant, in quo tota hujus Cauſæ ſeries exponeretur, exarare, & publicare. Quod quum antea expletum a Nobis non fuerit; nunc ea omnia, quæ in hujuſmodi *Facto Concordato* narranda fuerant, præſenti Decreto complectenda cenſuimus. Reliqua vero, quæ a Cardinali Cauſæ Ponente facienda erant, per Dilectum Filium Noſtrum Proſperum S. R. E. Diaconum Cardinalem Columna de Sciarra nuncupatum, ex noſtra delegatione, diligenter, ſtudioſeque præſtita fuerunt.

Hoc autem Decretum a Nobis dictatum, noſtroque Chirographo ſubſcriptum, hac die vigeſima prima Auguſti, illius diei Anniverſaria, qua Divinæ voluntati obſequentes Pontificiæ Dignitatis inſignia ſuſcepimus, quaque olim præfatus Sanctus Franciſcus Saleſius Anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſeptimo in hujus vitæ lucem editus fuit, (ut teſtatur bonæ memoriæ Carolus Auguſtus de Sales illius Fratris Filius in ejuſdem vita *lib.* 1. *pag.* 2.), poſt celebratum Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, Dilecto Filio Congregationis Sacrorum Rituum Secretario tradimus, in Actis ejuſdem Congregationis aſſervandum; una cum noviſſimis Conſultationibus, quas a præfatis Peritis *pro veritate* exarari mandavimus ſuper quatuor Miraculis ad Beatifica-

tionis effectum approbatis, ut ſupra, item cum authentico Proceſſu ab Epiſcopo Aurelianenſi confecto ſuper quinto Miraculo *ſupra numerum* a Nobis, ut præfertur, approbato; & cum Promotoris Fidei ſuper hoc in ſcriptis requisita Sententia; Quæ omnia cum ceteris Cauſæ monumentis conjungi, & ad perennem rerum memoriam ibidem ſervari mandamus.

Datum apud Sanctam Mariam Majorem, hac die vigesima prima Auguſti Anni Domini milleſimi ſeptingenteſimi quinquageſimi primi, ineunte Pontificatus Noſtri Anno Duodecimo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

DE-

Digitized by Google

DECRETUM II.

Gebennen. Beatificationis Ven. Servæ Dei

JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL

Ord. Monialium a Viſitatione B.M.V. nuncupatarum Fundatricis, Super dubio: *An & de quibus Miraculis conſtet in caſu &c. nec non de tuto proceſſu ad ejuſdem Servæ Dei Beatificationem.*

CUM in Congregatione generali Sacrorum Rituum coram SS. D. N. BENEDICTO XIV. habita die 5. Martii 1743. accurate diſcuſſæ fuerint Virtutes Ven. Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal Ordinis Monialium a Viſitatione S. Mariæ nuncupat. Fundatricis, deinde die 31. ejuſdem menſis Sanctitas Sua hujuſmodi ediderit Decretum, nempe: *Virtutes ita probari, ut tuto deveniri poſſit ad ulteriora, nimirum ad diſcuſſionem Miraculorum; ſed cum ex teſtibus de auditu, multiformiter licet adminiculatis, fuerint probatæ; ad Servæ Dei Beatificationem non ante deveniendum eſſe, quam Miracula omnino quatuor approbarentur juxta formam Decreti generalis die 23. Apr. 1741 hac de re editi:* Deventum eſt ad diſcuſſionem Miraculorum; præmiſſiſque Congregationibus Antepræparatoria, & duabus Præparatoriis; in quibus plura Miracula, quæ ejus interceſſione a Deo patrata dicebantur, examini ſubjecta fuerunt.

Tandem ſub die 13. Julii 1751. in Congregatione generali coram Sanctiſſimo propoſitum fuit Dubium: *An, & de quibus Miraculis conſtet in caſu, & ad effectum &c* & licet priuſquam Sanctitas Sua ad eam Congregationem accederet, tam Poſtulatorum, quam R. P. Fidei Promotoris ſcripta pervolverit, Peritorum judicia ſedulo perpenderit, verbales Advocatorum informationes exceperit, necnon ſuffragia perlegerit Conſultorum, Congregationem autem ingreſſus Reverendiſſimos Cardinales audiverit, nihil tunc decernere cenſuit, ſed reſolutionem diſtulit, tum ut a Patre luminum opem ſuppliciter imploraret ad detegendam veritatem, tum ut maturiori examini Miracula ipſa ſubjiceret.

Cumque iterum audire voluerit ſuper nonnullis, quæ in eorumdem Miraculorum examine adhuc diligentius videbantur perſcrutanda, non modo duos Medicos primitus electos, ut ſcriberent pro veritate ſuper miraculis propoſitis, ſed ſuum quoque Pontificium Archiatrum, quorum judicia etiam in ſcripta redigi mandavit.

Tandem his ſedulo adimpletis, hac ipſa ſolemni die anniverſaria Coronationis Sanctitatis Suæ poſt peractum ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium, accitis Reverendiſſimis DD. Cardinalibus Tamburino Sacræ Congregationis Præfecto, & Columna de Sciarra, qui in pluribus ad Cauſam pertinentibus Cardinalis Ponentis partes ſuſtinuit, necnon R. P. Fidei Promotore, meque Secretario, mihi Decretum tradidit a Sanctitate Sua ſubſcriptum, in quo poſt luculentam hujus Cauſæ relationem declaravit approbare quatuor Miracula, quæ ſequuntur, in tertio genere, videlicet.

I. *Sanationis Gabriellæ Angelicæ Morel, poſtea Monialis Ordinis Viſitationis in Oppido de Avalon Diœceſis Auguſtodunenſis ab enormi claudicatione, qua uſque a ſui nativitate ad decimum quintum ætatis annum conſtanter laboraverat, cum prava conformatione, ac reſpective ariditate, & brevitate coxendicis, fœmoris, tibiæ, ac pedis dexteri.*

II. *Sanationis Sororis Eliſabethæ Dronier de la Perouſe Monialis Profeſſæ ejuſdem*

ejuſdem Ordinis in Oppido Saint Amour Diœceſis Lugdunenſis a graviſſimis, & complicatis plurium annorum morbis, a quibus in inſtanti convaluit, cum plena virium recuperatione.

III. *Sanationis Claræ de Rubeis Puellæ Romanæ a confirmato, & deſperato morbo hecticali.*

IV. *Sanationis Sororis Annæ Eugeniæ Trochon Monialis Profeſſæ dicti Ordinis Viſitationis in Civitate Salmurienſi Diœceſis Andegavenſis a Paralyſi, aliiſque antiquis morbis, a quibus in inſtanti libera evaſit cum plena virium recuperatione.*

Præterea, cum exhibitus fuerit Sanctiſſimo Proceſſus authenticus ab Epiſcopo Aurelianenſi confectus ſuper Miraculo in ipſa Civitate Aurelianenſi interceſſione ejuſdem Servæ Dei peracto, *Sanationis ſcilicet Sororis Suſannæ Bienfait Monialis Profeſſæ ejuſdem Ordinis dictæ Civitatis Aurelianenſis ab inveterato Tumore ſchirroſo, & confirmata Paralyſi in inferioribus membris, atrophia cruris dexteri, aliiſque morbis, a quibus momento temporis perfecte convaluit;* Et Sanctitas Sua probe animadvertiſſet, dictum Proceſſum auctoritate ordinaria nulliter confectum fuiſſe, poſtquam Apoſtolica Sedes manus appoſuerat; Cum tamen conſtructus diguoſceretur in obſequium potius, quam in ſpretum Apoſtolicæ Sedis, & quidem juxta juris communis regulas; necnon omnia ejuſdem Miraculi extrema egregie probari appareret, tam ex Teſtium depoſitionibus, quam Medicorum judicio in ipſo Proceſſu examini ſubjectorum; audito non ſolum in voce R. P. Promotore Fidei, ſed ejus etiam Sententia in ſcriptis accepta, Sanctitas Sua ex plenitudine Suæ Apoſtolicæ poteſtatis ſuper dicta nullitate benigne diſpenſationem indulſit (exemplo San. Mem. Benedicti XIII; qui in Cauſis S. Turibii, & Beatæ Julianæ de Falconeriis hujuſmodi nullitatem ſanaverat) ſicque Proceſſu ſanato, dictum Miraculum *in tertio genere* approbavit *ſupra numerum*.

Confecto hoc modo judicio ſuper Miraculis, reliquum erat, ut Dubium diſcuteretur, *an ſtante eorum approbatione tuto procedi poſſet ad Servæ Dei Beatificationem;* Super quo Summus Pontifex audire conſuevit ſuffragia Reverendiſſimorum Cardinalium, & Conſultorum in Congregatione generali; ſed id minime neceſſarium eſſe judicavit, cum ageretur de Cauſa, in qua certo conſtabat Sanctitati Suæ nil aliud dubii ſupereſſe, & in qua habitæ fuerunt duæ Congregationes ultra conſuetum numerum ſuper præcipuis capitibus Virtutum, & Miraculorum, & præſertim agebatur de Cauſa, pro cujus omnimoda definitione ſingulares plane rationes concurrebant, tam ex præclaris meritis Servæ Dei provenientes, quam ex Votis totius Orbis Catholici, hoc ipſum ab Apoſtolica Sede ſuppliciter poſtulantis.

Itaque Sanctitas ſua benigne diſpenſando etiam dictæ Congregationi ejuſdem Decreti tenore declaravit tuto procedi poſſe ad Servæ Dei Beatificationem, mihique Secretario mandavit ſupradictum Decretum ſervare in actis Sacræ Congregationis, ſimul cum novo Peritorum judicio ſuper quatuor miraculis approbatis ut ſupra, necnon cum Proceſſu Aurelianenſi ſuper quinto Miraculo approbato ſupra numerum, & ſuffragio R. P. Fidei Promotoris ſuper eodem. Datum hac die Sabbati 21. Auguſti 1751.

D. F. Cardinal Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

M. Mareſuſchus Sac. Rit. Cong. Secretarius.

INDEX

INDEX
Nominum Propriorum

Ac rerum notabiliorum, quæ in hoc Tomo VI. de Decretis a BENEDICTO XIV. Pont. Max. prolatis continentur.

A

Abraham cœleſti Angelorum viſione recreatur. *pag.* 233. De eadem viſione quædam ſcitu digna exponuntur. *ibid.*

Ado Martyrologium edidit, de quo nonnulla exhibentur. *p.* 179.

B. Ægidius ex conceſſione BENEDICTI XIV. cultu immemorabili decoratur. *p.* 49.

B. Albertus a Bergamo cultu celebratur a tempore immemorabili quem Decreto ſuo approbavit BENEDICTUS XIV. *p.* 45. Aliis ex titulis commendatur. *p.* 46. *& ſeqq.*

B. Alexander Saulius miraculis floruiſſe demonſtratur. *p.* 77. De ejus tuto ad Beatificationem progreſſu. *p.* 102. *& ſeqq.*

B. Alvarus de Corduba cultu potitur immemorabili. *p.* 32.

S. Amantius ampliori cultu inſignitus. *p.* 218.

Anaſtaſius Papa S. Paulinum plurimum coluit. *p.* 203. De eo alia. *ibid. & ſeqq.*

Ven. Andreas Bobola tamquam Martyr propoſitus eſt canonizandus. *p.* 13. De reſponſione lata pro ejus cauſa. *ibid. & ſeqq.*

B

Bacchanalia Decreto BENEDICTI XIV. qualiter inhibita? *p.* 252. *& ſeqq.*

S. Barbara ampliori cultu inſignita a BENEDICTO XIV. *p.* 298. *& ſeqq.*

Baronius Cardinalis quid ſenſerit de correctione Martyrologii Romani facienda? *p.* 169.

Baſilica Vaticana a BENED. XIV. deſignata, ut in ea quædam haberentur Feſta ſolemniora. *pag.* 122.

Beatificationes quibuſnam præviis habendæ? *p.* 13. *& ſeqq.* & 102. *& ſeqq.*

BENEDICTUS XIV. Papa Decreta edidit de probatione ſubſidiaria virtutum, & martyrii. *p.* 3. Et de nonnullis attinentibus ad cauſas non Martyrum. *p.* 6. Et de miraculis in cauſis Canonizationum per viam *caſus excepti*. *p.* 8. Et de earum, ac Beatificationum diſcuſſione. *p.* 13. Et de Signatura Commiſſionis. *p.* 19. 21. 24. 25. 28. & 29. Et de caſu excepto. *p.* 30. *& ſeqq.* Et de elogiis Martyrologio Romano affigendis. *p.* 44. Et de introductione cauſarum Canonizationis. *p.* 45. Et de cultu immemorabili. *p.* 45. 48. 54. 57. & 60. Et de approbatione martyrii, ac ejus cauſæ. *p.* 64. & 65. Et de approbatione virtutum. *p.* 69. *& ſeqq.* Et de miraculis. *p.* 77. *& ſeqq.* Et de Bullis Canonizationum, Brevibuſque Beatificationum. *p.* 101. *& ſeqq.* Et de Sanctorum in Patronos electione, ac de Patroni titulo. *p.* 120. *& ſeqq.* Et de Feſtis, ac celebritatibus habendis in Baſilica Vaticana. *p.* 122. Academiam inſtituit. *p.* 169. Judicium fert de deſcribendis in Martyrologio Romano. *ibid.* Decreta publicavit de obſervatione Feſtorum de præcepto. *p.* 125. Et De Martyrologio Romano, prætereaque de eodem Literas Apoſtolicas dedit. *p.* 150. *& ſeqq.* Et de cultu S. Siricii Papæ. *p.* 215. *& ſeqq.* Et de Sacrarum Reliquiarum veneratione. *p.* 217. *& ſeqq.* Et de proceſſibus conſtruendis pro cauſis Servorum Dei; ac

ac non tolerandis Imaginibus Spiritus Sancti ſub ſpecie humana, nec aliis ſuperſtitionibus. p. 224 & ſeqq. Et de cultu S. Lucæ Caſalii. p. 240. & ſeqq. Et de Bacchanalibus. p. 252. & ſeqq. Et de Operibus ſcriptis a Serva Dei Maria a Jeſu de Agreda. p. 258. & ſeqq. Et de privilegiis Eccleſiæ Veronenſi conceſſis. p. 272. Et de cultu erga Nicolaum IV. Papam. p. 274. Et de Ritibus a Polonis Presbyteris obſervandis. p. 282. Et de veneratione S. Braulioni tribuenda. p. 287. Et S. Joanni Damaſceno. p. 293. Et S. Barbaræ. p. 298. Et SS. Martyribus Marocbienſibus. pag. 301. Et S. Theotonio. p. 306. Et B. Mariæ Virgini ob Puritatem, & Maternitatem ſuam. p. 310. & ſeqq. Et de Miſſis celebrandis in Solemni Defunctorum Commemoratione. p. 319. Et de ampliando cultu B. Nicolai Albergati. p. 461. & ſeqq.

B. Benedictus a S. Philadelpho ex Indulto BENEDICTI XIV. cultu immemorabili celebratur. p. 34.

B. Benedictus Undecimus Papa in Martyrologio Romano nuperrime deſcriptus. p. 163.

S. Bernvvardus Epiſcopus a quo canonizatus, & Martyrolcgio Romano additus? p 167.

S. Braulio Epiſcopus ampliori cultu a BENEDICTO XIV. inſignitus. p. 287. & ſeqq. De eo plura. ibid.

C

Ven. Cæſar de Bus cum canonizandus proponeretur, qualiter in ejus cauſa Commiſſio Introductionis ſignata? p. 29.

S. Camillus de Lellis miraculis fulſiſſe demonſtratur ex Decreto BENEDICTI XIV. p. 78. & 87. De ejus ad Beatificationem progreſſu. p. 105. & ſeqq. Et de cadaveris a terra elevatione. p. 219. Noviſſime in Romano Martyrologio deſcriptus. p. 167.

Canonizationes qualiter celebrandæ? p. 13. & ſeqq. & 102. & ſeqq.

S. Carolus Borromæus ſcripſit normam exorciſmos faciendi. p. 239.

S. Catharina de Ricciis quædam effeciſſe miracula demonſtratur ex Decreto BENEDICTI XIV. p. 81. Ejus juſſu in Martyrologio Romano commemoratur. p. 166.

Chriſtus Dominus qualiter depingendus? p. 235.

Chromatius Rufino favens Aquilejenſi, excuſatur. p. 210.

Clemens Alexandrinus quis? p. 171. Num in SS. numerum referendus? ibid. & ſeqq. De ejus erroribus, pluribuſque aliis. p. 173. & ſeqq.

Clem X. Papa quidnam decreverit de miraculis in cauſis per viam caſus excepti? p. 8.

Clemens VIII. cultum approbavit erga B. Ægidium. p. 52.

B. Coleta Virgo immemorabili cultu inſignita. p. 30.

Creſcentia an ſanctitate floruerit? p. 224. & ſeqq.

Cultus immemorabilis pro cauſis plurium Servorum Dei approbatus. p. 30. & ſeqq.

D

Dæmones an rerum naturalium virtute fugari poſſint? p. 238.

S. Damaſus Papa S. Hieronymi opera uſus eſt. p. 194. Ab Hæreticis deceptus fuit. p. 210. & 213. De eo alia. ibid. & ſeqq.

Decreta BENEDICTI XIV. pro ampliando cultu B. Ægidii. p. 48. Et B. Alberti a Bergamo. p. 45. Pro cauſa Vener. Alexandri Saulii. p. 77. & 102. Pro cauſa B. Alvari de Corduba. p. 32. Et pro veneratione S. Amantio tribuenda. p. 217. & ſeq. Et pro cauſa Servi Dei Andreæ Bobolæ. p. 15. Et de Bacchanalibus. p. 252. Et de ritu celebrando in honorem S. Barbaræ. p. 298. Et pro cauſa B. Benedicti a S. Philadelphio. p. 34. Et de cultu S. Braulionis. p. 287.

p. 287. Et pro cauſa Ven. Cæſaris de Bus. p. 27. Et S. Camilii de Lellis. p. 78., 87., 105. 217. & ſeqq. Et S. Catharinæ de Ricciis. p. 81. Et B. Coletæ Virginis p. 30. Et de ſolemni Commemoratione Defunctorum tribus Miſſis aliquibus in locis recolenda. p. 319. Et de Feſtis de præcepto. p. 125. & 153. Et pro cauſa S. Fidelis a Sigmaringa. p. 79. Et Ven. Franciſci Caraccioli. p. 3., & 69. Et Servi Dei Franciſci de Caſtillo. p. 19. Et B. Franciſci Patritii. p. 35. Et de S. Franciſci Xaverii ampliatione cultus. p. 122. Et de Beatis Fundatoribus Ordinis Servorum B. Mariæ. p. 84. Et de cultu B. Gerii a Monte Sancto. p. 34. Et B. Henrici de Bolzano. p. 60. Et B. Hieronymi Æmiliani. p. 92., & 109. Et Servorum Dei Ignatii de Azevedo, ac Sociorum. p. 65. Et Ven. Innocentii XI. p. 28. Et de ampliatione cultus S. Joachimi. p. 124. Et pro cauſa Beatæ Joannæ Valeſiæ. p. 33. Et Servæ Dei Joannæ Franciſcæ Fremiot de Chantal. p. 24. & 69. Et Servi Dei Joannis de Avila. p. 25. Et Ven. Joannis de Britto. p. 21. Et de veneratione S. Joannis Damaſceni. p. 293. Et de identitate S. Joannis de Matha in Hiſpaniae translati. p. 221. Et pro cauſa S. Joſephi a Leoniſſa. p. 89. Et B. Joſephi a Matre Dei. p. 99. & 113. Et B. Ladiſlai de Gielniow. p. 54. Et S. Lucæ Caſalii. p. 240. Et B. Marcolini a Forolivio. p. 57. Et SS. Martyrum Marochienſium. p. 301. Et de Martyrologii Romani editione noviſſima. p. 160. & ſeqq. Et de Maternitate B. Virginis Mariæ proprio Officio celebrando, ac Miſſa. p. 310. & ſeqq. Et pro cauſa B. Nicolai Albergati. p. 36., 461. & ſeqq. Et Ven. Nicolai Factoris. p. 70. Et de Nundinis. p. 137. & 140. Et de Operibus editis a Ven. Maria a Jeſu de Agreda. p. 258. Et pro cauſa B. Pacifici a Ceredano p. 45. Et Ven. Pauli Buralis. p. 6. Et de S. Paulo Apoſtolo Romæ Patrono principali. p. 120. Et de S. Petro Apoſtolo Urbis principali Patrono. p. 120. Et pro cauſa Ven. Petri Claver. p. 74. Et B. Petri Gonzalez. p. 32. Et S. Petri Regalati. p. 8., & 84. Et de privilegiis quibuſdam Eccleſiæ Veronenſis. p. 272. Et de Puritate B. V. Mariæ proprio Officio celebranda. p. 310., & ſeqq. Et de Ritibus Polonis Presbyteris permittendis. p. 282. Et de cauſa Ven. Rodulphi Aquavivæ, ac Sociorum. p. 63. Et de Servorum Dei cauſis in generali. p. 13., & 224. Et de cultu S. Siricii Papæ. p. 215. Et B. Stephanæ de Quinzanis. p. 31. Et S. Theotonii. p. 306.

Defuncti in ſolemnitate Commemorationis ſuæ qualiter Deo commendandi? p. 319.

Deus an, & qualiter depingendus? p. 227. & ſeqq.

S. Dominicus de Sylos Martyrologio Romano a BENEDICTO XIV. nuperrime additus. p. 163.

Dubia pro cauſis Servorum Dei non miſcenda, complicanda, aut tranſponenda. p. 7.

E

Eccleſia Veronenſis quibus privilegiis a BENEDICTO XIV. decorata? p. 272. & ſeqq.

Elogium in Martyrologio Romano pro B. Nicolao Albergato. p. 44.

S. Eneco Abbas Martyrologio Romano noviſſime a BENEDICTO XIV. additus fuit. p. 163.

Eugenius IV. Papa plura habet de B. Nicolao Albergato. p. 351. & ſeqq.

Exorciſmi quonam modo peragendi? p. 239.

F

Factum concordatum qualiter admittendum? p. 14.

Feſta de præcepto a BENED. XIV. qua-

quare imminuta? *p. 125. & ſeqq.* De eorum obſervantia juxta ejuſdem Summi Pontificis Conſtitutionem. *p.* 137. *& ſeqq.* Non amplius de ipſorum imminutione diſputandum. *p. 153. & ſeqq.*

S. Fidelis a Sigmaringa miraculis fulſiſſe demonſtratur ex Decreto BENEDICTI XIV. *p. 79.*

Ven Franciſcus Caracciolus cum canonizandus proponeretur, Decretum publicatum fuit de qnatuor miraculis cooficiendis. *p.* 3. Decretum de ejus virtutum approbatione expenditur. *p. 69.*

Servus Dei Franciſcus de Caſtillo canonizaodus proponitur, qnid de ejus ſcriptis reſpooſum fuerit? *p.* 20.

B. Franciſcus Patritius ex approbatiooe BENEDICTI XIV. cultu potitur immemorabili. *p. 35.*

S. Franciſcus Solanus a quo canonizatus, & in Romano Martyrologio deſcriptus? *p 167.*

S Franciſcus Xaverius plurium locorum Patronus principalis approbatus a BENEDICTO XIV. *p.* 122.

BB. Fundatores Ordinis Servorum B. Mariæ canooizandi cum proponerentur, eorum virtutes ratæ habitæ a BENEDICTO XIV. *p.* 72. Et miracula ejuſdem Decreto acceptata. *p.*84.

G

B. Gerius a Monte Sancto cultu gaudet immemorabili ex Indulto BENEDICTI XIV. *p.* 34.

S. Godebardus Epiſcopus a quo in Sanctorum numerum relatus, & Martyrologio Romano additus? *p. 166.*

B. Gregorius X. Papa in Martyrologii Romani noviſſima editione deſcriptus. *p. 163.*

H

B. Henricus de Bolzano cultu immemorabili decoratus vigore Decreti BENEDICTI XIV. *p.* 60. De eodem quædam alia traduotur. *ibid.*

S. Heronymus an a S. Siricio, & aliis odio habitus, & cur? *p. 192. & ſeqq.* De ejus qualitatibus ſermo fit. *p.* 194. *& ſeqq.* Ipſius ſententia de Bigamis exponitur. *p.* 198. Jovinianum refellit. *p.* 199. Quæ de S. Siricio ſcripſerit? *p.* 200.

B. Hieronymus Æmilianus miraculis claruit juxta Decretum BENEDICTI XIV. *p. 92. & ſeqq.* De proceſſu ad ejus Beatificationem. *p.*109. *& ſeqq.*

I

S. Jacobus Picenus a quo canonizatus, & in Martyrologio Romano deſcriptus? *p. 167.*

Sevus Dei Ignatius de Azevedo an, & qualiter una cum Sociis Martyrium ſubiiſſe, approbetur a BENEDICTO XIV. *p. 65.*

Imagines eorum, qui cultu ab Eccleſia præſtito non potiuntur, eo minime decorandæ. *p.* 238.

Imagines Spiritus Sancti ſub humana ſpecie *e*fformatæ, prorſus amovendæ. *p. 216. & ſeqq.*

Indulgentiæ aliquando improbatæ. *p.* 238.

Servus Dei Innocent. XI. Papa cum in Sanctorum numerum referendus proponeretur qualiter in ejus cauſa [quibuſdam oppoſitionibus non obſtantibus] conceſſus ſit progreſſus ad ulteriora io examine virtutum io ſpecie? *p.* 28.

S. Joachim ex BENEDICTI XIV. Decreto Patroous principalis pro pluribus locis deſignatus. *p.* 124.

Serva Dei Joanna de Cruce qua de cauſa cultum non aſſecuta? *p.* 238.

Ven. Joanna Franciſca Fremiot de Chantal cum canonizanda proponeretur, quid de ejus virtutibus decretum ſit? *p.*24. *& 69.* In ejus cauſa approbata ſunt a BENEDICTO XIV. quinque miracula, quatuor ut neceſſaria ad Beatificationem, & unum ſupra nnmerum. *p.*468. Ab eodem diſpenſatum eſt, ne propooeretur dubium, an tuto procedi poſſet ad Beatificationem. *p.*482.

B. Joan-

B. Joanna Valeſia cultu immemorabili celebratur, approbante BENEDICTO XIV. *p.* 33.

Servus Dei Joannes de Avila canoniſandus, quid de Signatura Commiſſionis pro ejus cauſa deciſum fuerit? *p.* 25. *& ſeq.*

Servus Dei Joannes de Britto an martyrio coronatus? *p.* 21. Nonnulla de ejus cauſæ examine. *ibid. & ſeqq.*

S. Joannes Damaſcenus Miſſa, & Officio propriis celebratur ex conceſſione BENEDICTI XIV. *p.* 293. *& ſeqq.*

S. Joannes Franciſcus Regis a quo canonizatus, & Romano Martyrologio inſcriptus? *p.* 166.

S. Joannes de Matha in Hiſpanias translatus. *p.* 220. De eo alia quædam declarantur. *p.* 220. *& ſeqq.*

B. Joannes de Prado noviſſime in Romano Martyrologio deſcriptus. *p.* 163.

Joannes V. Luſitaniæ Rex a BENEDICTO XIV. obtinuit novam, & ampliorem editionem Martyrologii Romani. *p.* 160. *& ſeqq*

B. Joſaphat Polocenſis Martyrologio Romano ex conceſſione BENEDICTI XIV. nuperrime additus. *p.* 164.

S. Joſephus de Leoniſſa miraculis clarus demonſtratur ex literis BENEDICTI XIV. *p.* 89. Ab eodem in Martyrologio Romano relatus. *p.* 166.

B. Joſephus a Matre Dei miraculis fulſit. *p.* 99. De ejus ad Beatificationem progreſſu. *p.* 133. *& ſeqq.* Decreto BENEDICTI XIV. a terra elevatus. *p.* 220.

Jovinianus hæreticus merito damnatus. *p.* 199.

L

B. Ladislaus de Gielniovv immemorabili potitur cultu, approbante BENEDICTO XIV. *p.* 54. De eo plura. *p.* 55.

S. Lucas Caſalius ampliori cultu decoratus a BENEDICTO XIV. *p.* 240. Alia de eodem. Ibid. & *ſeqq.*

M

B. Marcolinus a Forolivio ex Indulto BENEDICTI XIV. venerationem obtinuit. *p.* 57. De ejus laudibus. *p.* 58.

Ven. Maria a Jeſu de Agreda Opera compoſuit, de quibus a BENEDICTO XIV. ſententia profertur. *p.* 258. *& ſeqq.*

Beatiſſima Maria Virgo Puritatis, & Maternitatis ſuæ cauſa Officio, & Miſſa propriis celebratur. *p.* 310. *& ſeqq.*

Martyres Gorcomienſes noviſſime in Martyrologio Romano deſcripti. *p.* 164.

Martyres Japonenſes ex Indulto BENEDICTI XIV. in Martyrologio Romano recoluntur. *p.* 164.

Martyres Marochienſes BENEDICTO XIV. annuente Officio proprio, & Miſſa celebrantur. *p.* 301. *& ſeqq.*

Martyrium pro cauſis Servorum Dei quomodo probandum? *p.* 4., 14., *& ſeqq. & p.* 63. *& ſeqq.*

Martyrologium Romanum ad quid inſtitutum? *p.* 164. Noviſſime editum a BENEDICTO XIV. *p.* 160., *& ſeqq.*

Melania qualem in Palæſtina ſe geſſerit? *p.* 211.

Miracula quot ad Beatificationes, & Canonizationes requirantur? *p.* 4. De eis quid decreverit Clemens IX. in cauſis per viam *caſus excepti*? *p.* 8. Alia de eorum approbatione ſub BENEDICTO XIV. *p.* 77 *& ſeqq.*

Miſſa in honorem Sanctorum qualiter concedenda? *p.* 249.

N

B. Nicolaus Albergatus cultu immemorali celebratur, eum approbante BENEDICTO XIV. *p.* 36. Decretum de ejus virtutibus exponitur. *p.* 70. De ipſius elogio in Martyrologio

gio Romano. *p.* 44., *& ſeqq.* 163. Plura de ejuſdem Vita traduntur. *p.* 321. *& ſeqq.* Et de laudibus ab eo promeritis. *p.* 340. *& ſeqq.*

S. Nicolaus Peregrinus Tranenſis a quonam canonizatus, & in Martyrologio Romano deſcriptus? *p.* 166.

Nicolaus quartus Papa num cultu decorandus? *p.* 274., *& ſeqq.*

O

Officium in honorem Sanctorum quibus præviis indulgendum? *p.* 249.

Origeniſtæ cur a S. Siricio Papa non damnati? *p.* 207., *& ſeqq.* De eiſdem alia. Ibid.

P

B. Pacificus a Ceredano cultu ab immemorabili celebratur. quem ratum habuit BENEDICTUS XIV. *p.* 45.

S. Paulinus Epiſcopus S. Siricium Papam ſibi infenſum, Anaſtaſium vero propitium habuit. *p.* 203. *& ſeqq.* A Rufino deceptus. *p.* 210.

S. Paulus Apoſtolus Decreto BENEDICTI XIV. Urbis Patronus principalis deſignatus. *p.* 120.

Ven. Paulus Buralis canonizandus cum proponeretur, decretum eſt, ut ejus prius virtutes, exinde miracula demonſtrarentur. *p.* 7.

Pelagius hæreticus S. Auguſtinum decepit. *p.* 210.

S. Petrus Apoſtolus a BENEDICTO XIV. in Patronum principalem Urbis electus. *p.* 120.

B. Petrus de Arbues Martyrologio Romano noviſſime additus. *p.* 164. De eo alia. Ibid.

Servus Dei Petrus Claver virtutibus heroicis fulſiſſe approbatur ex Decreto BENEDICTI XIV. *p.* 73. *& ſeqq.*

B. Petrus Gonzalez cultu immemorabili decoratus ex Indulto BENEDICTI XIV. *p.* 32.

S. Petrus Regalatus qualiter canonizatus? *p.* 9. *& ſeqq.* De ejus miraculis. *ibid.* & 84. De deſcriptione in Martyrologio Romano. *p.* 166.

Poloni Presbyteri quibus Ritibus uti poſſint ex conceſſione BENEDICTI XIV.? *p.* 282., *& ſeqq.*

Proceſſus pro Servorum Dei fama ſanctitatis comprobanda qualiter conficiendi? *p.* 224., *& ſeqq.*

R

S. Robertus Abbas a quonam in Sanctorum numerum relatus, & in Martyrologio Romano deſcriptus? *p.* 166.

Ven. Rodulphus Aquaviva an rite martyrium ſubiiſſe demonſtratus? *p.* 63.

Rufinus Aquilejenſis Roma diſceſſurus literas communicatorias a S. Siricio Papa obtinuit. *p.* 201. De eo judicium. *ibid. & ſeqq.*

S

Sancti quomodo in Patronos eligendi? *p.* 120. De hujuſmodi cultu quædam alia. *p.* 120., *& ſeqq.* Qualiter in Romano Martyrologio deſcribendi? *p.* 165. *& ſeqq.* Plures ab Hæreticis decepti. *p.* 210.

Severus Sulpitius an a Romano Martyrologio expungendus? *p.* 180. *& ſeqq.* Num S. Martini diſcipulus, & Epiſcopus? *ibid.* De ejus erroribus. *p.* 182. Ipſius nomine duo comprehenduntur. *p.* 184. *&* 185. De utroque judicium. *ibid.*

Sicilia e Græco ad latinum ritum converſa. *p.* 244.

Signatura Commiſſionis quomodo pro quorumdam Servorum Dei cauſis conceſſa? *p.* 19. *& ſeqq.*

S. Siricius Papa an in Martyrologio Romano deſcribendus? *p.* 187. De ejus ſanctitate plura declarantur. *p.* 187. *& ſeqq.* Num S. Hieronymum odio habuerit? *p.* 192. *& ſeqq.* Et ejus ſententiam de Bigamis impugnaverit? *p.* 198. Quid de eo ſenſerit S. Hieronymus? *p.* 200. Jovinianum inter Hæreticos recenſuit. *p.* 199. De literis communicatoriis ab eo datis Rufino Aquilejenſi. *p.* 201. *& ſeqq.*

ſeqq. Utrum S. Paulino Epiſcopo inſenſus, & cur? p. 203. & ſeqq. Et qua de cauſa Origeniſtas non damnarit? p. 207. & ſeqq. De ejus obitu. p. 212. & ſeqq. Et de Officio in ipſius cultum conceſſo. p. 215. & ſeqq.

Spiritus Sanctus ſub ſpecie Columbæ depingendus. p. 228. Quare? p. 229. Et ſub figura linguarum Ignis. p. 230. Sed ad repræſentandum dumtaxat Pentecoſtes myſterium. p. 230. Minime exprimendus ſub humana ſpecie. p. 226. & ſeqq.

S. Stanislaus Koſtka a quonam canonizatus, ac Romano Martyrologio additus? p. 167.

B. Stephana de Quinzanis eam canonizanda proponeretur, cultu immemorabili decorata demonſtrata fuit. p. 31.

S. Sturmius Abbas a quo in Sanctorum numero deſcriptus, & in Martyrologium Romanum relatus? p. 167.

T

Teſtes ſingulares an martyrium comprobent? p. 14.

S. Theobaldus Eremita a quo canonizatus? p. 166. A BENEDICTO XIV. in Martyrologium Romanum relatus. p. 166.

Theodorus primus Papa an in Romano Martyrologio deſcribendus? p. 186.

Theodorus ſecundus Papa brevi tempore poſt aſſumptionem ad Pontificatum vitam finivit. p. 187.

S. Theotonius ex conceſſione BENEDICTI XIV. Miſſa, & Officio proprio colitur. p. 306. & ſeqq.

Trinitas Sanctiſſima an depingi poſſit? p. 231. & ſeqq.

V

S. Virgilius Epiſcopus qualiter canonizatus, & in Romano Martyrologio deſcriptus? p. 167.

Virtutes pro cauſis Servorum Dei quomodo probandæ? p. 4. 6. 69. & ſeqq.

Urbanus VIII. Papa Breve expedivit de cultu B. Alberti a Bergamo. p. 47.

Uſuardus celebre edidit Martyrologium. p. 173. De eo quædam. ibid. 179. & 180.

S. Willhelmus Bituricenſis cur in Romano Martyrologio nuperrime adſcriptus? p. 165.

S. Willhelmus Eboracenſis a quo canonizatus, & additus Martyrologio Romano? p. 166.

S. Volfangus Epiſcopus qualiter canonizatus? p. 165. De ejus in Martyrologio Romano deſcriptione. ibid.

Z

B. Zita noviſſime addita Martyrologio Romano. p. 163.

FINIS.

EXCUDEBANT ROMAE
NICOLAVS ET MARCVS PALEARINI
ACADEMIAE CONIMBRICENSIS
BIBLIOPOLAE ET TYPOGRAPHI ROMANI
AD THEATRUM POMPEII
ANNO CIↃ. IↃ. CC. LI. MENSE SEPTEMBRIS
SEDENTE
BENEDICTO XIV. PONT. OPT. MAX.
PONTIFICATVS EIVS
ANNO XII.

ANT 1.316.585

Digitized by Google